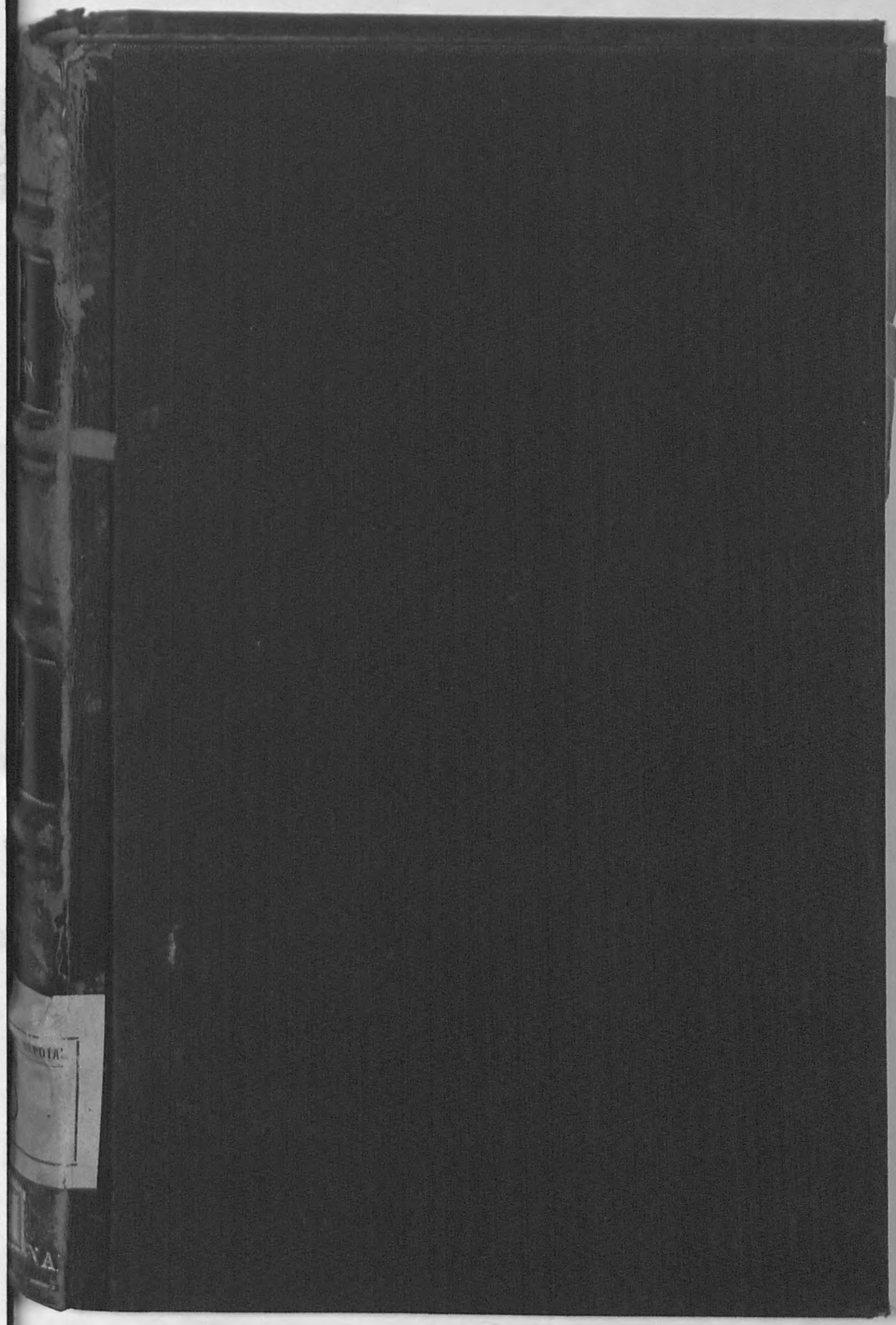
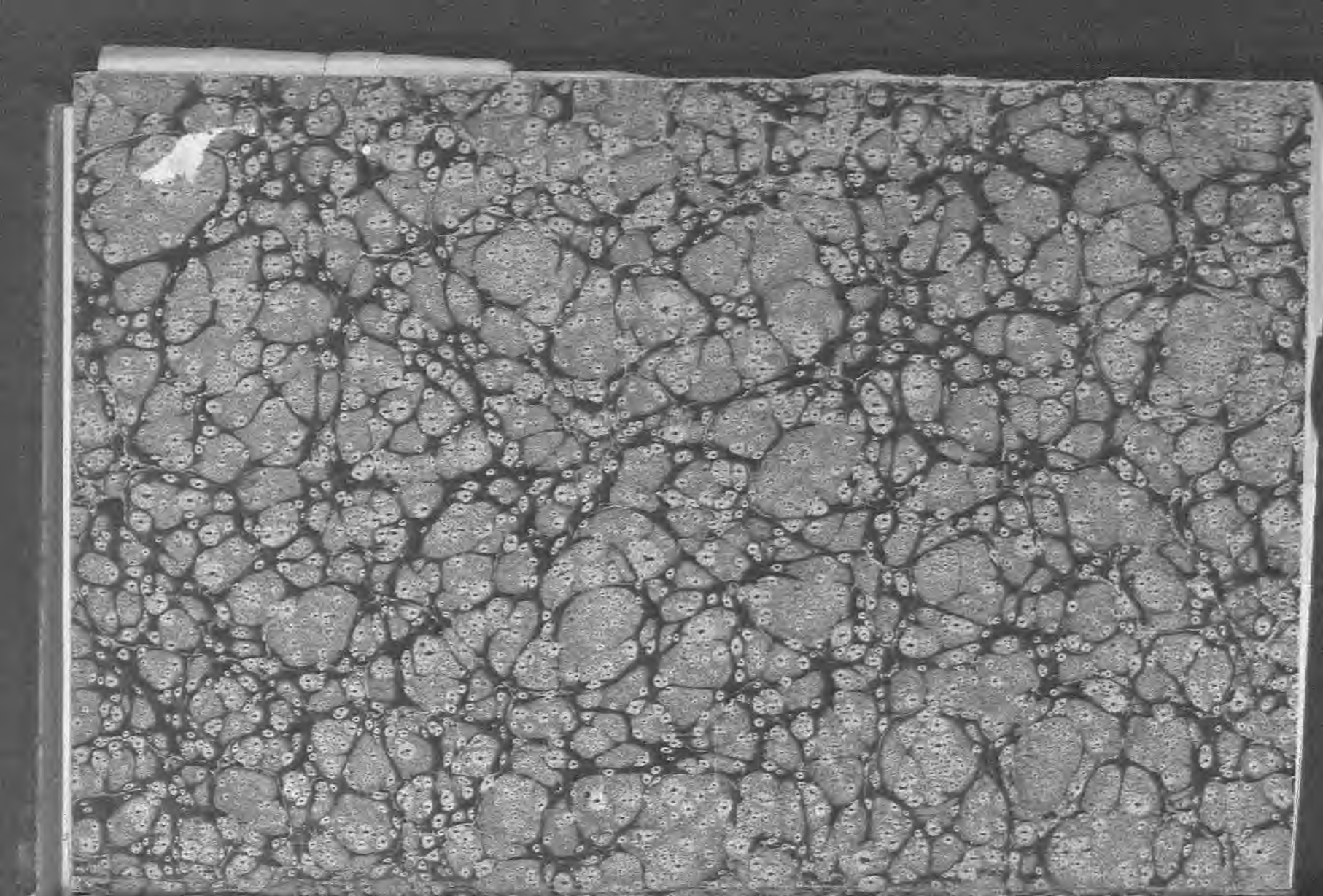

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ
55
55 + 300 τιμ.
ΔΩΡΕΑ Δημοσιών
GRVER-00095

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜ. Ν. ΓΙΑΝΝΑΣ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ

ΥΠΟ

ΚΑΡΟΛΟΥ ΚΑΛΒΟ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΝ

ΑΔΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΚΑΙ ΔΙΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ ΕΠΑΥΞΗΘΕΝ

ΥΠΟ

ΣΤΑΜΟΥ ΑΘ. ΠΑΠΑΦΡΑΓΚΟΥ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΜΠΑΡΤ ΚΑΙ ΧΙΡΣΤ ΕΚΔΟΤΑΙ

53—ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ—53

1893

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αρ. Εισ. 55

Ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΣΤΕΦΑΝΩΙ ΣΤΡΕΪΤ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΙ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΕΝ ΤΩΙ ΕΘΝΙΚΩΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΙ

ΕΜΩΙ ΔΕ ΣΕΒΑΣΤΩΙ

ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΙ

ΕΥΓΝΩΜΟΝΩΣ ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ

Ἡ μετάφρασις ἔργου οἷον τὸ ἀνὰ χεῖρας δὲν χρήζει δικαιολογίας. Ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ Κάρολος Κάλβο, γεννηθεὶς τῷ 1824 ἐν Βουένος-Ἄϋρες τῆς Ἀμερικῆς, σήμερον δὲ διατελῶν πρέσβυς τῆς πατρίδος του ἐν Βερολίνῳ, ἑταῖρος τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ μέλος πλείστων ἐπιστημονικῶν ἑταιριῶν, θεωρεῖται ὡς αὐθεντία ἐν τοῖς ζητήμασι τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Διατρίψας ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὡς διπλωματικὸς ὑπάλληλος ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τῆς συλλογῆς ὕλης διὰ τὸ μέγα αὐτοῦ πεντάτομον σύγγραμμα ἐπὶ τοῦ θεωρητικοῦ καὶ πρακτικοῦ διεθνοῦς δικαίου, κατώρθωσε νὰ συγγράψῃ ἔργον τελειότατον καὶ πληρέστατον, ὅπερ καὶ ἕνεκα τῆς πληθύος τῶν λυομένων ζητημάτων καὶ ἕνεκα τῶν ἀπείρων ἱστορικῶν παραδειγμάτων, ἅτινα ἑκάστοτε προσάγει, δύναται εὐλόγως νὰ κληθῇ Πανδέκτης τοῦ διεθνοῦς δικαίου.

Τούτου τοῦ συγγράμματος περίληψις εἶνε τὸ παρὸν ἐγχειρίδιον, ὅπερ ἅμα δημοσιευθὲν ἀρίστης ἀπανταχοῦ ἔτυχεν ὑποδοχῆς καὶ τρεῖς μὲν γαλλικὰς ἀριθμεῖ μέχρι τοῦδε ἐκδόσεις, πλείστας δὲ μεταφράσεις, ὧν ἡ Ἀγγλικὴ εἰσήχθη ὡς ἐπίσημον κείμενον εἰς πάντα τὰ Πανεπιστήμια τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Ἡ μετάφρασις ἐγένετο τῇ εὐμενεῖ τοῦ συγγραφέως ἀδείᾳ ἐκ τῆς τελευταίας καὶ νεωτάτης γαλλικῆς ἐκδόσεως, φρονῶ δ' ὅτι αἰσθητὴ πληροῦται παρ' ἡμῖν ἔλλειψις, καθ' ὅσον ἀπὸ τοῦ 1860 ὅτε ἐξεδόθησαν τὰ γνωστὰ καὶ ἄριστα διὰ τὴν ἐποχήν των ἔργα τῶν ἀειμνήστων καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Σαριπόλου καὶ Κυριακοῦ, τὸ διεθνὲς δίκαιον μεγίστας ἐποιήσατο προόδους ἐπὶ ἀλλοίων ὁσημέραι ἀναπτυσσόμενον βάσεων, ὡς λεπτομερῶς ἐν τῇ ἱστορικῇ εἰσαγωγῇ ἐκτίθεται.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἔργου δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἐπέτυχον, ὡς πρὸς δὲ τὴν μετάφρασιν δύναμαι μετὰ θάρρους νὰ εἴπω ὅτι πᾶσαν κατέβαλον προσοχὴν καὶ ἐπιμέλειαν πρὸς πιστὴν καὶ ἀκριβῆ μετάδοσιν τῶν ἐννοιῶν τοῦ συγγραφέως, προσθεὶς καὶ σημειώσεις πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τῆς παραθέσεως τῶν παρ' ἡμῖν δυνάμει συμβάσεων ἢ νόμων εἰδικῶς κρατούντων ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἐν τῷ κειμένῳ ἀναπτυσσόμενα.

Πεποιθὼς εἰς τὴν ἐπιεικῆ κρίσιν τῶν γινωσκόντων ὅτι ἡ μετάφρασις ἐπιστημονικοῦ ἔργου εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν δὲν εἶνε ἐργασία ἐκ τῶν εὐχερεστέρων καὶ ἕνεκα τοῦ ἀσταθοῦς καὶ εἰσέτι ἀκαταρτίστου τῆς γλώσσης καὶ ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως κοινῶς ἀποδεδεγμένου ὀνοματολογίου, ἥτις ἐν μείζονι ἀπαντᾷ βαθμῷ εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ διεθνοῦς δικαίου, ὁμολογῶ χάριτας εἰς τοὺς κ. κ. συνδρομητὰς καὶ ἰδίως τοὺς κ. κ. δικαστὰς καὶ δικηγόρους, οἵτινες πρόθυμον μοὶ παρέσχον συνδρομὴν ἐν τῷ πρώτῳ μου τούτῳ ἔργῳ καὶ βαθεῖαν ὀφείλω εὐγνωμοσύνην τῷ σεβαστῷ μοι καθηγητῇ Κυρίῳ Στεφάνῳ Στρέϊτ, οὗ αἱ μὲν γλαφυραὶ καὶ ἐμβριθεῖς παραδόσεις μοὶ ἐχρησίμευσαν ὡς ἄριστος ὁδηγός, ἡ δὲ λίαν φιλόφρων καὶ εὐμενὴς ἐπιστολὴ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ἔργου μου τούτου θέλει μοὶ παρέχῃ πάντοτε θερμὴν ἐν τῷ σταδίῳ μου ἐνίσχυσιν.

Στ. Ἀθ. Παπαφράγκος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

	Σελ.
Περίοδος πρώτη (—476 μ. Χρ.)	2
Περίοδος δευτέρα (476—1648)	5
Περίοδος τρίτη (1648—1713)	14
Περίοδος τετάρτη (1713—1763)	19
Περίοδος πέμπτη (1763—1789)	26
Περίοδος ἕκτη (1789—1815)	30
Περίοδος ἑβδόμη (1815—1856)	37
Περίοδος ὀγδόη (1856—1892)	45

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'. Γενικαὶ ἀρχαὶ καὶ πηγαὶ τοῦ Δ. Δικαίου.	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'. Οὐσιώδεις ἰδιότητες τῶν πολιτειῶν.	80
ΤΜΗΜΑ Α'. Κυριαρχία τῶν πολιτειῶν.	80
ΤΜΗΜΑ Β'. Ἀνεξαρτησία τῶν πολιτειῶν.	94
ΤΜΗΜΑ Γ'. Ἰσότης τῶν πολιτειῶν.	108
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'. Ἰδιωτικὴ καὶ δημόσιος κτῆσις.	114
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'. Ἰδιωτικὸν διεθνὲς δίκαιον.	128
ΤΜΗΜΑ Α'. Δικαίωμα τοῦ νομοθετεῖν.	128
ΤΜΗΜΑ Β'. Ἰθαγένεια καὶ πολιτοποίησις τῶν προσώπων.	131
ΤΜΗΜΑ Γ'. Ἐθνικότης τῶν πλοίων.	139
ΤΜΗΜΑ Δ'. Κατοικία.	144
ΤΜΗΜΑ Ε'. Οἱ διέποντες τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα θεσμοί.	150
ΤΜΗΜΑ Ϛ'. Γάμος καὶ διαζύγιον.	160
ΤΜΗΜΑ Ζ'. Κληρονομία.	163
ΤΜΗΜΑ Η'. Ἄσκησις τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας.	165
ΤΜΗΜΑ Θ'. Ἀλλοδαπαὶ ἀποφάσεις.	169
ΤΜΗΜΑ Ι'. Ἐμπορικοὶ καὶ ναυτικοὶ νόμοι. Πτωχεύσεις.	173
ΤΜΗΜΑ ΙΑ'. Δικαιοδοσία τῆς πολιτείας ἐπὶ τῶν πλοίων.	176
ΤΜΗΜΑ ΙΒ'. Ποινικὸν διεθνὲς δίκαιον.	183
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'. Ἀμοιβαῖαι ὑποχρεώσεις τῶν Πολιτειῶν.	195
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ϛ'. Δίκαιον τῶν πρεσβεύσεων.	201
ΤΜΗΜΑ Α'. Διπλωματία.	201
ΤΜΗΜΑ Β'. Προνόμιον ἑτεροδικίας.	220
ΤΜΗΜΑ Γ'. Προξενεῖα.	227
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'. Διεθνεῖς συμφωνίαι.	239
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'. Διεθνεῖς κανονισμοὶ ἀφορῶντες τὰ κοινωνικὰ καὶ οἰκονομικὰ συμφέροντα τῶν λαῶν	254
ΤΜΗΜΑ Α'. Φιλολογικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ἰδιοκτησία.	254
ΤΜΗΜΑ Β'. Βιομηχανικὴ ἰδιοκτησία. Βιομηχανικὰ σήματα. Διπλώματα ἐφευρέσεως.	256
ΤΜΗΜΑ Γ'. Ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία.	264
ΤΜΗΜΑ Δ'. Τηλέγραφοι.	266

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Σ
ΤΜΗΜΑ Ε'. Σιδηρόδρομοι. 2
ΤΜΗΜΑ ς'. Νομισματική ἕνωσις. 2
ΤΜΗΜΑ ζ'. Δασικά κλπ. ἀδικήματα ἐν τῇ μεθορ.γραμμῇ. 2
ΤΜΗΜΑ Η'. Διεθνῆ οἰκονομικὰ μέτρα. 2
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'. Διενέξεις μεταξὺ τῶν πολιτειῶν καὶ τρόποι διακανονίσεως αὐτῶν. 2
ΤΜΗΜΑ Α'. Ἄμεσοι διαπραγματεύσεις. Μεσιτεία. 2
ΤΜΗΜΑ Β'. Σύνοδοι καὶ συνδιασκέψεις. 2
ΤΜΗΜΑ Γ'. Διαιτησία. 2
ΤΜΗΜΑ Δ'. Βίαιοι λύσεις. Ἀνταπόδοσις. Ἀντεκδικήσεις. Κωλυσιπλοία. 2

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'. Σκοπὸς καὶ δικαιολογικαὶ αἰτίαι τοῦ πολέμου. 28
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'. Κήρυξις τοῦ πολέμου καὶ ἄμεσοι αὐτῆς συνέπειαι. 28
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'. Συμμαχίαι, ἐπικουρίαι, χρηματικαὶ συνδρομαί. 29
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'. Πολέμιοι καὶ μέσα προσβολῆς καὶ ἀμύνης. 29
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'. Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τοῦ πολέμου ἐν σχέσει πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ πολεμίου. 30
ΤΜΗΜΑ Α'. Αἰχμάλωτοι, ὅμηροι, τραυματίαι. 30
ΤΜΗΜΑ Β'. Συνέπειαι στρατιωτικῆς καταλήψεως ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ πολεμίου. 31
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'. Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τοῦ πολέμου ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐχθρικὴν περιουσίαν. 31
ΤΜΗΜΑ Α'. Ἐχθρικὴ περιουσία κατὰ ξηράν. 31
ΤΜΗΜΑ Β'. Ἐχθρικὴ περιουσία κατὰ θάλασσαν. 31
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'. Σχέσεις μεταξὺ τῶν ἐμπολέμων. Ἀναστολὴ τῶν ἐχθροπραξιῶν. Προπεμπτήρια. Συνθηκολογήσεις. 32
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'. Κατάκτησις. 32

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΟΥΔΕΤΕΡΟΤΗΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'. Οὐδετερότης. 33
ΤΜΗΜΑ Α'. Γενικαὶ ἀρχαί. 33
ΤΜΗΜΑ Β'. Ὑποχρεώσεις τῶν οὐδετέρων. 33
ΤΜΗΜΑ Γ'. Δικαιώματα τῶν οὐδετέρων. 33
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'. Λαθρεμπόριον τοῦ πολέμου. 34
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'. Πολιορκίαι καὶ ἀποκλεισμοί. 35
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'. Δικαίωμα ἐπισκέψεως καὶ ἐρεύνης. 36
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'. Θαλάσσιοι λεῖαι. 36

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΠΕΡΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'. Συνθῆκαι εἰρήνης. 37
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'. Δικαίωμα ὑποστροφῆς καὶ ἀναλήψεως. 38
Πίναξ ἀλφαβητικὸς τῶν περιεχομένων. 39

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

Ἡ σπουδαιότης τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἐν τῇ καθόλου νομικῇ ἐπιστήμῃ ἀντανακλᾷ ἐπίσης ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ. Ὅπως σπουδάσωμεν μεθοδικῶς τὴν ἱστορίαν ταύτην, ἀπαραίτητον καθίσταται νὰ σταματήσωμεν εἰς ἐποχάς τινας, χαρακτηριζομένας ὑπὸ γεγονότων, ἀσκησάντων ὑπέροχον καὶ ἀναμφισβήτητον ἐπήρειαν ἐπὶ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην φυσικωτέρα διαίρεσις φαίνεται ἡμῖν ἡ ἀκόλουθος:

Περίοδος πρώτη: ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς πτώσεως τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας (476 μ. Χρ.).

Περίοδος δευτέρα: ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας μέχρι τῆς Βεστφαλικῆς εἰρήνης (476—1648).

Περίοδος τρίτη: ἀπὸ τῆς Βεστφαλικῆς εἰρήνης μέχρι τῆς εἰρήνης τῆς Οὐτρέχτης (1648—1713).

Περίοδος τετάρτη: ἀπὸ τῆς εἰρήνης τῆς Οὐτρέχτης μέχρι τέλους τοῦ Ἑπταετοῦς πολέμου (1713—1763).

Περίοδος πέμπτη: ἀπὸ τοῦ Ἑπταετοῦς πολέμου μέχρι τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως (1763—1789).

Περίοδος ἕκτη: ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τῆς Βιενναίας Συνόδου (1789—1815).

Περίοδος ἑβδόμη: ἀπὸ τῆς Βιενναίας Συνόδου μέχρι τῆς Συνόδου τῶν Παρισίων (1815—1856).

Περίοδος ὀγδόη: ἀπὸ τῆς Συνόδου τῶν Παρισίων μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν (1856—1892).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΡΩΤΗ

ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΗΤΤΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ (476 μ. Χρ.).

Κατὰ τὴν πρώτην ταύτην περίοδον τὸ διεθνὲς δίκαιον διέπεται ὑπὸ τῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν ἢ ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου.

Οἱ Αἰγύπτιοι οὐδεμίαν σχεδὸν ἑτέραν διεθνῆ σχέσιν ἐγνώριζον, πλὴν τῶν ὑπὸ τῶν πολέμων προκαλουμένων. Οὐχ ἧττον ἐπανειλημμένως οἱ Φαραὼ συνωμολόγησαν συμβάσεις μετὰ τῶν γειτονικῶν ἐθνικοτήτων. Ἐνωρὶς οἱ Αἰγύπτιοι ἐπέτρεψαν εἰς τοὺς ἀλλοδαποὺς νὰ ἐμπορεύωνται παρ' αὐτοῖς καὶ ἀπένειμαν μάλιστα εἰς τοὺς ἐν Ναυκράτιδι ἀποκατεστημένους Ἕλληνας παντελῆ σχεδὸν ἐτεροδικίαν.

Οἱ Φοίνικες ἐνωρὶς συνῆψαν συμβάσεις πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς κατὰ ξηρὰν ἐπικοινωνίας. Ἐπίσης οἱ βασιλεῖς τῆς Περσίας ἐπανειλημμένως συνωμολόγησαν συνθήκας συμμαχίας μετὰ τῶν γειτόνων αὐτῶν.

Τοὐναντίον πᾶσα ἰδέα διεθνῶν συνθηκῶν ὑπῆρξε ξένη τοῖς Ἰσραηλίταις μέχρι τῆς διασπορᾶς αὐτῶν! Αἱ φυλαὶ ὅμως συνεδέοντο δι' ὁμοσπονδιακοῦ δεσμοῦ.

Κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς τῆς Ἑλλάδος χρόνους ἡ βαρβαρότης τῶν ἠθῶν ἦτο τοιαύτη, ὥστε οὐδέποτε ἐν ταῖς μάχαις ἐχαρίζοντο: δὲν ἠρκοῦντο φονεύοντες τὸν ἐχθρὸν καὶ ἀπεκδύοντες αὐτὸν τῆς πανοπλίας, ἀλλὰ καὶ τὸ πτῶμα αὐτοῦ κατελείπετο βορὰ τῶν ὀρνέων.

Κατὰ τὰς σχέσεις αὐτῶν μετὰ τῶν ἄλλων ἐθνικοτήτων οἱ Ἕλληνες ἐθεωροῦντο ὡς ὑπερτέρα φυλή· οἱ βάρβαροι ἦσαν φύσει προωρισμένοι νὰ ὦσι δοῦλοι τῶν Ἑλλήνων, ὥστε πρὸς ὑποδούλωσιν αὐτῶν παντὸς μέσου ἡ χρῆσις ἦν θεμιτή.

Ἐν τούτοις φιλανθρωπότεραι ἀρχαὶ τοῦ δημοσίου δικαίου διεῖπον τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις τῶν διαφόρων λαῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἰδοὺ οἱ κανόνες, οὓς ἐκύρωσε τὸ Ἀμφικτυονικὸν Συνέδριον, ὅπερ ἐδίκαζε τὰς παραβάσεις τῶν ὑπὸ τῆς θρησκείας καθιερωθέντων νόμων καὶ ἐθίμων:

α'. Δὲν πρέπει νὰ μένωσιν ἄταφοι οἱ φονευόμενοι κατὰ τὰς μάχας.

β'. Δὲν πρέπει νὰ ἐγείρωνται μετὰ τὴν νίκην μόνιμα τρόπαια.

γ'. Ἀπαγορεύεται ὁ φόνος τοῦ καταφυγόντος εἰς ναὸν κατὰ τὴν ἅλωσιν πόλεώς τινος.

δ'. Δύνανται νὰ μείνωσιν ἄταφοι οἱ καθιστάμενοι ἔνοχοι ἱεροσυλίας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ε'. Ἐπιτρέπεται πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἡ προσέλευσις εἰς τοὺς δημοσίους ἀγῶνας καὶ τοὺς ναοὺς καὶ ἡ προσφορὰ θυσιῶν, καὶ ἐν καιρῷ ἔτι πολέμου.

Ἐνωρὶς οἱ Ἕλληνες ἐδέχθησαν τοὺς ἀλλοδαπούς. Τὸ διέπον αὐτοὺς σύστημα ἦτο τὸ τῶν προξενιῶν, εἶδός τι δηλαδὴ προξενικῆς ἀντιπροσωπείας. Ἔχομεν ὡσαύτως παραδείγματα συνθηκῶν ἐγκαταστάσεως, συνομολογηθεισῶν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Ἐν Ῥώμῃ τὸ ὑπὸ τῆς Δωδεκαδέλτου καθιερωθὲν διεθνὲς δίκαιον ἀνέγραφε παραλλήλως τὴν ἀρχὴν ὅτι ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ ἡ ἐξουσία εἶνε αἰώνιος: adversus hostem æterna auctoritas.

Ἐν τούτοις ἡ Ῥώμη δὲν ἐβράδυνε νὰ καταστῇ ἡ πόλις τοῦ δικαίου. Ὁ Κικέρων λέγει ὅτι ὁ πόλεμος δὲν ἔχει ἄλλον σκοπὸν ἢ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς εἰρήνης μετὰ τὴν νίκην. Πρέπει νὰ συγχωρῶνται οἱ ἡττηθέντες, ἂν μὴ κατέστησαν ἀνάξιοι συγγνώμης, παραβιάζοντες τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου: διὰ τοῦτο οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι παρεχώρησαν δικαίωμα ἰθαγενείας (jus civitatis) τοῖς Τουσκουλάνοις, τοῖς Σαβίνοις καὶ πολλοῖς ἄλλοις λαοῖς, ἐν ᾧ ἐκ θεμελίων κατέστρεψαν τὴν Καρχηδόνα καὶ τὴν Νουμαντίαν. Αἱ περὶ εἰρήνης προτάσεις δέον νὰ εἰσακούωνται πάντοτε, ἂν μὴ ὦσιν ἐπίβουλοι· ὅπως δ' ὁ πόλεμος ᾖ δίκαιος, δέον ἡ ἀφορμὴ αὐτοῦ νὰ ᾖ δικαία καὶ τῶν ἐχθροπραξιῶν νὰ προηγηθῇ κήρυξις κατὰ τὰς συνήθεις διατυπώσεις.

Εἰς τὸ jus sacrum δυνάμεθα ν' ἀναγάγωμεν τὰς πρώτας περὶ τοῦ διεθνοῦς δικαίου παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἰδέας. Τοῖς feciales ἀπέκειτο τὸ δικαίωμα τοῦ συνομολογεῖν εἰρήνην, ὡς καὶ ἡ δικανόνισις τῶν τῆς ἐκδόσεως. Παρ' αὐτοῖς ὑπῆρχον οἱ recuperatores, ἐπιφορτισμένοι τὰ τῶν διενέξεων μεταξὺ ἀντιπροσώπων διαφόρων ἐθνικοτήτων ἢ μεταξὺ πολιτειῶν. Ἡ Σύγκλητος ἔκρινεν ἐπὶ τῶν αἰτήσεων τῶν ξένων λαῶν, ἔδιδεν ὁδηγίας τοῖς ἀπεσταλμένοις, συνεζήτει τὰς συνθήκας συμμαχίας καὶ εἰρήνης. Ὁ Praetor peregrinus τέλος ἦν ἐντεταλμένος τὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ διεθνοῦς δικαίου.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἀνεγνώριζον τρεῖς κατηγορίας σχέσεων πρὸς τὴν ἀλλοδαπήν:

α'. Τὰς πολεμικὰς σχέσεις, διεπομένας ὑπὸ τοῦ jus belli.

β'. Τὰς συμμαχίας, στηριζομένας ἐπὶ συνθηκῶν.

γ'. Τὰς εἰρηνικὰς σχέσεις, βασιζομένας ἐπὶ συμβάσεων ἢ ἐπὶ τῆς συνηθείας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὸ jus gentium τῶν Ῥωμαίων πολὺ ἀπεῖχε τοῦ νὰ ᾖ θετικὸν διεθνὲς δίκαιον, στηριζόμενον ἐπὶ τῆς ἀμοιβαίας συναινέσεως τῶν λαῶν ἢ ἐπὶ ἐθίμων κοινῶς παραδεδεγμένων. Ἐκ πάντων τῶν ὁρισμῶν, οὓς δίδουσιν οἱ ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι, ἐξάγεται σαφῶς ὅτι ὁ ὅρος οὗτος δὲν ἐδήλου ποσῶς νόμιμον ἐφαρμοστέον ἐπὶ διεθνῶν σχέσεων, ἀλλὰ μόνον γενικὴν ἀρχὴν δικαίου, στηριζομένην ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἐφ' ὅσον τοὐλάχιστον ὁ πολιτισμὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐπέτρεπε τὴν καθιέρωσιν καὶ κατανόησιν τοιαύτης ἀρχῆς.

Μέγας ἀριθμὸς διατάξεων, ὑπαγομένων μὲν ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ ἀστικὸν ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ἀλλ' ἐν γένει στηριζομένων ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ δικαίου, ὑφίστατο μ' ὅλα ταῦτα ὑπὸ διαφόρους τύπους παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι· διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ὅταν ἡ Ῥώμη ἐπεξέτεινε τὰς μετὰ τῶν ἄλλων λαῶν σχέσεις της, τὰ δικαστήρια αὐτῆς ἀνεγνώρισαν ἐν τῇ πρακτικῇ τὰς διατάξεις τοῦ κοινοῦ δικαίου, αἵτινες ἀνταπεκρίνοντο πρὸς τὰς τοῦ ἀστικοῦ δικαίου. Μετ' ὀλίγον, ἐφ' ὅσον ἀφωμοίου ὁ Ῥωμαϊκὸς λαὸς πρὸς ἑαυτὸν τὰς κατακτηθείσας ἐθνικότητας, ἀπώλεσε τὸν ἀτομικὸν καὶ ἀποκλειστικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα καὶ τὸ jus gentium ἀπέκτησε μείζονα σημασίαν.

Ἡ εἰσβολὴ τῶν γερμανικῶν φύλων, διασπειρόντων κατὰ τὴν διάβασιν αὐτῶν τὰς περὶ ἐλευθερίας καὶ ἀνεξαρτησίας ἰδέας, αἵτινες ἐπετάχυναν τὴν πτῶσιν τῶν Καισάρων, κατέστησεν ἔτι μᾶλλον ἀβεβαίαν καὶ εὐμετάβλητο τὴν κατάστασιν τῶν λαῶν, ὧν ἡ Ῥώμη ἐχρησίμευεν ὡς σύνδεσμος, καὶ μάτην κατὰ τὰ τέλη τῆς περιόδου ταύτης θὰ ἐζητοῦμεν ὡρισμένην ἀρχήν, κέντρον σταθερὸν διεθνῶν σχέσεων. Αἱ σχέσεις αὗται εἶνε τόσῳ ποικίλαι, τόσῳ ἀντιφατικαὶ καὶ πρὸ πάντων τόσῳ ἀσταθεῖς, ὅσῳ ἐγγίζει ἤδη ἡ διάλυσις τῆς εὐρείας αὐτοκρατορίας.

Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ εἰς τὰς νέας πολιτείας, τὰς ἐκ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς γεννηθείσας, ἡ Ῥώμη μετέδωκε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, μετὰ τοῦ πνεύματος δὲ καὶ τὸ δίκαιον αὐτῆς. Οὕτω διετηρήθησαν οἱ σπουδαιότεροι τῶν κοινῶν θεσμῶν, οἵτινες, συνδυαζόμενοι μετὰ τοῦ πνεύματος τῶν λαῶν τοῦ Βορρᾶ, κατέστησαν ἀναγκαίως αἱ βάσεις νέας τάξεως πραγμάτων καὶ νέου πολιτισμοῦ. Τότε ὡσαύτως διεδόθησαν τὰ δόγματα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν ἐνεχάραξεν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν χαρακτῆρα μετριοπαθείας ζωηρότερον καὶ ἔκτασιν μείζονα, ἣν δὲν εἶχον κατορθώσῃ νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ταῖς προσδώσωσι τὰ ἀτελῆ καὶ τόσῳ διάφορα συστήματα τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς μυθολογίας.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΠΤΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΒΕΣΤΦΑΛΙΚΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ (476—1648)

Κατὰ τὴν πτῶσιν τῆς ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας πολλαὶ πόλεις διετήρησαν τὴν ἀρχαίαν δημοτικὴν διοίκησιν καὶ ἔζων ἔτι ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ δικαίου, ὅπερ ἐπὶ μακρὸν διεῖπεν αὐτάς. Οἱ ὑπὸ τῶν βαρβάρων κατακτώμενοι λαοὶ ἐτήρουν μέρος τῶν δικαίων αὐτῶν· αἱ γαῖαι αὐτῶν δὲν ἐδημεύοντο καθ' ὁλοκληρίαν· ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία καὶ τὰ ἔθιμα αὐτῶν ἦσαν σεβαστά· ἀνεγνωρίζετο ἐν γένει αὐτοῖς τὸ προνόμιον τοῦ διέπεσθαι ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτῶν νόμων καὶ συνήθως ἡ δημοτικὴ διοίκησις κατελείπετο ἄθικτος. Καὶ ἕτερον δὲ στοιχεῖον, ἑτέρα δύναμις συνετέλεσε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἔτι ἐκείνην εἰς τὴν διαιώνισιν τῆς παραδόσεως τῆς ῥωμαϊκῆς νομοθεσίας· τὸ στοιχεῖον τοῦτο ἦτο ἡ Ἐκκλησία, ἥτις ἐπίσης ἔτεινεν, ὅπως προσεγγίσῃ καὶ ἑνώσῃ τοὺς λαούς.

Οὕτω μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς Δυτικῆς Αὐτοκρατορίας Κάρολος ὁ Μέγας οὐδόλως ἐδίστασε νὰ παραχωρήσῃ ὡς κοινὴν νομοθεσίαν εἰς τοὺς ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ διατελοῦντας διαφόρους λαοὺς τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον κατὰ τὰς γενικωτέρας διατάξεις αὐτοῦ καὶ μεμιγμένον μετὰ τοῦ jus gentium ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ φυσικοῦ δικαίου.

Ἑτέρα ἀπόδειξις τῆς κυριαρχικῆς ἐπηρείας τῶν ἀρχῶν τοῦ δικαίου ἐπὶ τοῦ ῥωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ προσώπου, ὅπερ οὗτος ἐκαλεῖτο νὰ διαδραματίσῃ κατὰ τὸν Μέσον Αἰῶνα, εἶνε ἡ σπουδαιότης, ἥτις ἀπεδίδετο τοῖς νομοδιδασκάλοις: ὁτὲ μὲν τοῖς καθηγηταῖς τοῦ διασήμου Πανεπιστημίου τῆς Βολωνίας ὡς διαιτηταῖς ἀνετίθετο ἡ διακανόνισις τῶν μεταξὺ τῆς Ἰταλίας καὶ τοῦ Φρειδερίκου Βαρβαρόσσα διαφορῶν· ὁτὲ δὲ αἱ Λομβαρδικαὶ πόλεις, ὅπως διαλύσωσι τὰς ἔριδας αὐτῶν, ποιοῦνται ἔκκλησιν εἰς τὴν γνώμην τῶν νομομαθῶν· οἱ τελευταῖοι ὅμως οὗτοι, εἶνε ἀληθές, ἀποφαίνονται συνήθως ὑπὸ ἔννοιαν εὐνοϊκὴν εἰς τὰς ἀξιώσεις τοῦ αὐτοκράτορος.

Εἴπομεν ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ Ἐκκλησία ἦτο τρόπον τινὰ δεσμὸς ἑνότητος μεταξὺ τῶν λαῶν. Ἡ Ἐκκλησία, ἧς ὁ ὀργανισμὸς παρουσίαζεν ἤδη τοσαῦτα σημεῖα ἐπαφῆς πρὸς τὸν τῆς Αὐτοκρατο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρίας, μὴ δυναμένη νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς χωρὶς ν' ἀποδεχθῇ σταθεροὺς κανόνας, ἐσκέφθη νὰ καθιερώσῃ ἴδιον δίκαιον· τὸ δίκαιον τοῦτο, βασιζόμενον ἐν μέτρῳ τινὶ ἐπὶ τῆς ῥωμαϊκῆς νομοθεσίας, εἶνε γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα κανονικὸν δίκαιον.

Συνελόντι εἰπεῖν, τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον καὶ τὸ κανονικὸν δίκαιον ἦσαν αἱ δύο μεγάλαι βάσεις, ἐφ' ὧν ἐστηρίζετο τὸ διεθνὲς δίκαιον τοῦ Μέσου Αἰῶνος· διέφερεν ὅμως τὸ διεθνὲς δίκαιον οὐσιωδῶς τῆς στενῆς ἐννοίας, ἣν εἶχε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ῥωμαϊκῆς δημοκρατίας καὶ τῆς αὐτοκρατορίας ἔτι· ὁ χριστιανικὸς πολιτισμὸς βαθέως εἶχε τροποποιήσῃ καὶ πρὸ πάντων συγκεράσῃ τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ. Κατεστράφη πλέον ἡ εὐρεῖα αὐτοκρατορία τῶν Καισάρων καὶ ἐκ τοῦ διαμελισμοῦ αὐτῆς ἐσχηματίσθησαν πολυάριθμοι ἐθνικότητες κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀνεξάρτητοι. Ἦτο λοιπὸν ἀδύνατον νὰ ἐφαρμοσθῇ αὐστηρῶς καὶ ὁλοσχερῶς καθ' ὅλας ταύτας τὰς κεχωρισμένας πλέον ἀπ' ἀλλήλων καὶ ὑπὸ τόσων νέων ἐθνῶν κατακεκτημένας χώρας τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ὅπερ προϋπετίθει τὴν ἀπορρόφησιν τοῦ κόσμου ἐν ταῖς κόλποις τῆς Ῥώμης. Εἰς τὸν σχηματισμὸν διακεκριμένων ἐθνικοτήτων, ὧν αἱ ἀμοιβαῖαι σχέσεις ἔδει νὰ ὦσι τόσῳ μᾶλλον πολυάριθμοι, ὅσῳ ἐπήγαζον φυσικῶς ἐκ τῆς τοπογραφικῆς θέσεως καὶ τῶν ἱστορικῶν αὐτῶν προηγουμένων, δέον ν' ἀναγάγωμεν τὴν γένεσιν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ διεθνοῦς δικαίου, ὅπερ δὲν ἦτο πλέον τὸ jus gentium τῆς Ῥώμης, ἀλλὰ τὸ δίκαιον πάντων τῶν λαῶν ἐν ταῖς ἀμοιβαίαις αὐτῶν σχέσεσιν, ἡ νομοθεσία, ἧς αἱ διατάξεις πηγάζουσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐκ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τῶν νέων ἐθνικοτήτων ἀποκτηθείσης κυριαρχίας.

Εἰς τὰς μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας σχέσεις κατὰ τὸν Μέσον Αἰῶνα ὀφείλομεν μεταξὺ ἄλλων τὴν καθίδρυσιν τῆς ἀρχῆς τῶν Ποντιφικικῶν ἐξάρχων (Légats pontificaux), οἵτινες ἀπήλαυον τοῦ προνομίου τοῦ ἀπαραβιάστου· ὡσαύτως τὴν καθίδρυσιν τῶν Ἐκεχειριῶν τοῦ Θεοῦ (Trève de Dieu), αἵτινες εἶνε ἀληθεῖς συνθῆκαι εἰρήνης, συνομολογούμεναι μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ἀρχῆς.

Θὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα τινὰς τῶν ἀρχαίων νομοθεσιῶν, αἵτινες δύνανται νὰ ταχθῶσι μεταξὺ τῶν πηγῶν τοῦ νεωτέρου διεθνοῦς δικαίου.

Οἱ Ῥόδιοι ἀναφέρονται ὡς οἱ πρῶτοι δημοσιεύσαντες νόμους ἐπὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐμπορίου, ὧν ἡ ἀξία ὁμοφώνως ἀνεγνωρίσθη.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δὲν δυνάμεθα νὰ καθορίσωμεν τὴν ἐποχήν, εἰς ἣν ἀνέρχονται οἱ νόμοι οὗτοι. Εἶνε ὅμως ἀναμφισβήτητον ὅτι ὑπῆρξαν ἡ πηγὴ τῆς θαλασσίου νομοθεσίας, ἐχρησίμευσαν σχεδὸν ὡς κανόνες διεθνοῦς δικαίου καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς Μεσογείου θαλάσσης. ἐξήσκησαν ἐπήρειαν σημαντικὴν καὶ εὐεργετικὴν ἐπὶ τῆς ναυτιλίας τῶν Ἑλλήνων, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἰδιοποιήθησαν αὐτούς· οἱ Καίσαρες, οἵτινες ἐθεώρουν ἑαυτοὺς κυρίους τοῦ κόσμου, ἐκήρυξαν τὸν Ῥόδιον νόμον κυρίαρχον τῆς θαλάσσης.

Σήμερον ὑφίσταται ἓν μόνον σύστημα νόμων θαλασσίων φέρον τὸν τίτλον Νόμος Ῥοδίων Ναυτικός, ὅπερ ἐδημοσιεύθη ἐν Βασιλείᾳ ὑπὸ Σίμωνος Σχάρδ (S. Schard) τῷ 1591 καὶ περιελήφθη τῷ 1596 ἐν συλλογῇ συγγραμμάτων ἐπὶ τοῦ ἑλληνορωμαϊκοῦ δικαίου ὑπὸ Λαιβεγκλάου (Læwenklau), ὅστις ἀνήγγειλεν αὐτὸ ὡς ἐξαχθὲν ἐκ τῶν χειρογράφων τοῦ Φραγκίσκου Πιτοῦ (F. Pithou), σοφοῦ δικαστοῦ, γεννηθέντος τῷ 1543 καὶ ἀποθανόντος τῷ 1621.

Οἱ νόμοι οὗτοι δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο κυρίως κατηγορίας: τοὺς ποινικοὺς νόμους καὶ τοὺς ἀστυνομικούς.

Οἱ ποινικοὶ νόμοι τῶν Ῥοδίων προέβλεπον τὰ ὑπὸ τῶν ναυτῶν κατ' ἀλλήλων ἐκτελούμενα ἀδικήματα καὶ τὰ κατὰ τῶν ἐμπορευμάτων καὶ τοῦ πλοίου διαπραττόμενα ὑπὸ τοῦ πληρώματος ἢ τῶν ἐπιβατῶν. Τὰ πρῶτα ἐτιμωροῦντο διὰ προστίμου· πλὴν ὁ θάνατος μόνον διὰ θανάτου ἐξιλεοῦτο· τοὐναντίον δέ, εἰς τοὺς κλέπτοντας ἐν τῷ πλοίῳ ἐπεβάλλοντο σωματικαὶ βάσανοι. Ἡ διάκρισις αὕτη εἶχε τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἐν τῇ κοινῇ γνώμῃ τοῦ ναυτικοῦ τούτου λαοῦ, δι' ὃν ἡ ναῦς ἦτο ἱερά. Τῶν λῃστευόντων ναυαγοὺς οὐδόλως ἐφείδοντο.

Οἱ ἀστυνομικοὶ νόμοι ἐκανόνιζον τὰς τηρητέας πρὸ τοῦ ἀπόπλου τοῦ πλοίου διατυπώσεις, τὰς ἐπιβαλλομένας ὑποχρεώσεις ὑπὸ τῶν συνεταίρων ἢ τῶν ἐγγυητῶν διὰ τὸν ναῦλον ἢ τὰ ἐμπορεύματα ἢ τὴν ἀσφάλειαν τῶν θησαυρῶν τῶν ἐπιβατῶν, τὴν πληρωμὴν τοῦ ναύλου, τὰς ἀποζημιώσεις, αἵτινες ὠφείλοντο ἐν περιπτώσει ἐκβολῆς, ναυαγίου ἢ ἑτέρου τινὸς ἀτυχοῦς συμβεβηκότος.

Μεταξὺ τῶν περὶ τοῦ ναυτικοῦ δικαίου συλλογῶν, αἵτινες ἀνάγονται εἰς τὴν περίοδον ταύτην, δυνάμεθα προσέτι ν' ἀναφέρωμεν τὸν Ἀμαλφιτανὸν πίνακα (Table d'Amalfi ou Amalfitaine). Ἡ πόλις Ἀμαλφις, κειμένη ἐν τῷ κόλπῳ Σαλέρνῳ τοῦ ἀρχαίου βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, εἶχεν ἀποκτήσῃ κατὰ τὸν Μέσον Αἰῶνα χάρις εἰς τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον αὐτῆς ἰσχύν, ἥτις ἐπί τινα χρόνον ἀντεστάθμισε καὶ τὴν τῆς Βενετίας ἔτι. Οἱ Ἀμαλφῖται θεωροῦνται ὡς οἱ πρῶτοι Εὐρωπαῖοι, οἵτινες προσωρμίσθησαν εἰς Μωαμεθανικοὺς λιμένας χάριν ἐμπορίας· ἦσαν δὲ λίαν ἐξηπλωμένοι εἰς τοὺς ἐμπορικοὺς λιμένας τῆς Ἀνατολῆς, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ἀραβίαν, τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Ἀφρικήν.

Ὁ Μαρτῖνος Φρέκκιας (M. Freccia), ὅστις ἔγραψε τῷ 1570, ὁμιλεῖ περὶ τῆς ναυτικῆς νομοθεσίας τῆς καλουμένης Ἀμαλφιτανὸς πίναξ, ὡς ἰσχυούσης κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους καὶ χρησιμευούσης εἰς ἐπίλυσιν πάντων τῶν ναυτικῶν ζητημάτων τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως· αἱ διατάξεις ὅμως τῆς νομοθεσίας ταύτης περιέπεσαν εἰς ἐντελῆ ἀχρηστίαν καὶ ἀποτελοῦσι πλέον ἐνδιαφέρουσαν μόνον ἀνάμνησιν, ἣν δὲν ἠδυνάμεθα νὰ παρέλθωμεν ἐν σιγῇ.

Σπουδαιοτέρα εἶνε ἡ συλλογὴ τῶν Ἀποφάσεων τῆς Ὀλαρίας (Rôles, Jugements d'Oléron), ἀποδιδομένη ὑπό τινων εἰς τὴν βασίλισσαν Ἐλεονώραν, δούκισσαν τῆς Γουϊέννης, ἥτις τῇ ἔδωκε τὸ ὄνομα τῆς προσφιλοῦς αὐτῇ νήσου Ὀλαρίας, ὑπ' ἄλλων δὲ εἰς τὸν Ῥιχάρδον Α', βασιλέα τῆς Ἀγγλίας, ἐν ᾧ πολλοὶ Γάλλοι συγγραφεῖς τῇ ἀποδίδουσιν ἀποκλειστικῶς γαλλικὴν καταγωγήν. Οἱ νόμοι οὗτοι, σκοποῦντες τὴν καθιέρωσιν διατάξεων, ἀφορωσῶν τὴν ναυσιπλοΐαν ἐν ταῖς δυτικαῖς θαλάσσαις, ἀποτελοῦσι τὴν κυρίαν βάσιν, ἐφ' ἧς ἀνεπτύχθη κατὰ τὸν Μέσον Αἰῶνα ἡ θαλασσία νομοθεσία ἐν τοῖς λιμέσι τοῦ Ὠκεανοῦ, ὡς τὸ Θαλάσσιον δικαστήριον (Consolato del mare), δημοσιευθὲν κατὰ πρῶτον τῷ 1594 ἐν Βαρκελώνῃ, δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ ἀπαύγασμα τῶν ἐν τῇ λεκάνῃ τῆς Μεσογείου ἐφαρμοσθέντων ἠθῶν καὶ ἐθίμων.

Τὸ Θαλάσσιον δικαστήριον περιλαμβάνει κανόνας ἐφαρμοστέους πρὸς λύσιν ἐμπορικῶν καὶ ναυτικῶν ζητημάτων ἐν καιρῷ πολέμου, ὡς καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης, καὶ καθορίζει ἐξ ἄλλου τὰ σχετικὰ δικαιώματα τῶν ἐμπολέμων καὶ τῶν οὐδετέρων πολιτειῶν. Ἰσχύει εἰσέτι ὡς νόμος ἔν τισι περιπτώσεσιν ἐν Ἱσπανίᾳ, ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ.

Ὁ Θαλάσσιος ὁδηγός (Guidon de la mer), οὗ ἡ σύνταξις ἀνέρχεται εἰς τὰ τέλη τοῦ ις' αἰῶνος, πραγματεύεται κυρίως περὶ τοῦ συναλλάγματος τῆς θαλασσίου ἀσφαλείας· ἐν τούτοις ἐξετάζει ὡσαύτως καὶ ἕτερα ζητήματα, ἰδίᾳ δὲ τὰ περὶ τῶν λειῶν, τῶν ἀντεκδικήσεων καὶ τῶν καταγωγικῶν διπλωμάτων. Πᾶσαι σχεδὸν αἱ διατάξεις αὐτοῦ περιελήφθησαν εἰς τὸ Γαλλικὸν Διάταγμα τοῦ 1681, ὅπερ παρέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λαβεν ἐξ αὐτοῦ μεταξὺ ἄλλων τὸ περὶ τῶν ἀντεκδικήσεων κεφάλαιον, μετηνέχθησαν δὲ μετὰ ταῦτα εἰς τὸν Ἐμπορικὸν κώδικα, τὸν κυρωθέντα ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὴν πρώτην αὐτοκρατορίαν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐπίσης ταύτην ἀπαντῶμεν συλλογήν, ἐπιγραφομένην Δαμμικὰς ἀποφάσεις (Jugements de Damme ou Lois de Westcapelle), περιλαμβάνουσαν τὰ ναυτικὰ ἔθιμα πόλεών τινων τῶν Κάτω Χωρῶν· τὰ Ἔθιμα τοῦ Ἀμστελοδάμου (Coutumes d'Amsterdam)· τοὺς Νόμους τῆς Ἀμβέρσης (Lois d' Anvers), περιλαμβάνοντας κυρίως τὰ εἰς τοὺς βορείους λιμένας τῶν Κάτω Χωρῶν, τῆς Βαλτικῆς καὶ τοῦ Σούνδου τηρούμενα ἔθιμα· ἐπὶ τέλους τὸ Ναυτικὸν Δίκαιον τοῦ Οὐϊσβούργου (Droit maritime de Wisby), συλλογὴν ναυτικῶν διατάξεων τῆς πόλεως Οὐϊσβούργου ἐν τῇ νήσῳ Γοτθλανδίᾳ τῆς Σουηδίας, ἣν πολλοὶ θεωροῦσιν ἀρχαιοτέραν καὶ αὐτῶν τῶν ἀποφάσεων τῆς Ὀλαρίας.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν γεγονός, μεγάλην ἀσκήσαν ἐπήρειαν ἐπὶ τῶν διεθνῶν σχέσεων τῶν Εὐρωπαϊκῶν λαῶν: τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου, ἥτις ζωηρὰν ἔδωκεν ὥθησιν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν ἀπομεμακρυσμένων ἀποικίσεων.

Μετ' ὀλίγον ἡ Ἱσπανία καὶ ἡ Πορτογαλλία διημφισβήτουν τὴν κατοχὴν οὐ μόνον τῶν ἀνακαλυφθεισῶν χωρῶν, ἀλλὰ προσέτι καὶ τῶν ἀνακαλυφθησομένων· αἱ ἐκ τῆς ἀμίλλης δὲ ταύτης γεννηθεῖσαι μεγάλαι διενέξεις προὐκάλεσαν τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Πάπα Ἀλεξάνδρου ϛ', ὅστις διὰ βούλλας τῆς 4 Μαΐου 1493 ἐκήρυξεν ὅτι ἐν τῇ ἰδιότητι αὐτοῦ ὡς Ποντίφικος ἀπονέμει τῷ βασιλεῖ Φερδινάνδῳ καὶ τῇ βασιλίσσῃ Ἰσαβέλλᾳ, ὡς καὶ τοῖς διαδόχοις αὐτῶν εἰς τοὺς θρόνους τῆς Καστιλλίας καὶ Ἀραγωνίας, πάσας τὰς χώρας ἢ νήσους, τὰς ἀνακαλυφθείσας καὶ ἀνακαλυφθησομένας πρὸς Δυσμὰς καὶ Μεσημβρίαν νοητῆς γραμμῆς, φερομένης ἐκ τοῦ ἀρκτικοῦ πόλου πρὸς τὸν ἀνταρκτικὸν καὶ ἑκατὸν λεύγας πρὸς Δυσμὰς τοῦ συστήματος τῶν Ἀζορῶν καὶ τῶν νήσων τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου.

Δευτέρα δὲ βούλλα τοῦ αὐτοῦ Πάπα ἐθέσπιζεν ὅτι οἱ βασιλεῖς τῆς Καστιλλίας καὶ τῆς Ἀραγωνίας θ' ἀπολαύωσιν ἐπὶ τῶν ἀνακαλυφθεισῶν καὶ ἀνακαλυφθησομένων χωρῶν τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων, ἅτινα οἱ βασιλεῖς τῆς Πορτογαλλίας ἐκέκτηντο ἐπὶ τῶν ἐν τῇ Ἀφρικανικῇ ἀκτῇ καὶ ταῖς Ἰνδίαις κτήσεων αὐτῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ τούτου ἔτους 1493 ὁ Ποντίφηξ ἐπεκύρωσε διὰ τρίτης βοὺλλας τὸ περιεχόμενον τῶν δύο προηγουμένων· ἵνα δὲ ἀσφαλισῃ ἔτι μᾶλλον τοῖς ὑπηκόοις τοῦ βασιλέως τῆς Καστιλλίας καὶ Ἀραγωνίας τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τοῦ ἀνακαλύπτειν νέας χώρας, ἠκύρωσε πᾶσαν ἄλλην τυχὸν παραχώρησιν νέων χωρῶν. Εἰς μάτην Ἰωάννης ὁ Β' τῆς Πορτογαλλίας ἰσχυρίσθη ὅτι αἱ βοῦλαι αὗται ἀντίκεινται ἀμέσως πρὸς τὰς προηγουμένως ἀναγνωρισθείσας ὑπὸ τῆς Ἁγίας Ἕδρας ὑπὲρ τοῦ Πορτογαλλικοῦ Στέμματος παραχωρήσεις.

Τὸ ἑπόμενον ἔτος ἡ συνθήκη τῆς Τορδεσίλλας τῆς 7 Ἰουνίου 1494, ἣν διεπραγματεύθησαν ἀπ' εὐθείας ἡ Πορτογαλλικὴ Κυβέρνησις καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Καστιλλίας προσέδωκε μείζονα ἔκτασιν εἰς τὴν χαραχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Πάπα Ἀλεξάνδρου Ϛ' γραμμήν, ὁρίζουσα αὐτὴν 370 λεύγας πρὸς δυσμὰς τῶν νήσων τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου· συγχρόνως δὲ συνωμολογήθη ὅτι πᾶσα ἀνακάλυψις, ἥτις ἤθελε γίνῃ ὑπὸ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἑτέρας τῶν δύο χωρῶν ἐντὸς τῆς διαιρετικῆς ταύτης γραμμῆς, θέλει ἀνήκῃ κατ' ἐντελῆ κυριαρχίαν τῇ εἰς αὐτὴν δικαιουμένῃ.

Πρὸς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς συνδέονται δύο μεγάλα διεθνῆ ζητήματα, μήπω λυθέντα: τὸ τῆς σωματεμπορίας τῶν μαύρων καὶ τὸ τῆς ἐλευθερίας τῶν θαλασσῶν.

Ἡ αὐθεντία, ἣν ἡ Ποντιφικικὴ ἀρχὴ ᾠκειοποιεῖτο ἐπὶ τῶν διεθνῶν ζητημάτων, δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ ἔχῃ σὺν τῷ χρόνῳ μοιραίας συνεπείας διὰ τὰς διαφόρους Εὐρωπαϊκὰς Πολιτείας. Μία τῶν συνεπειῶν τούτων, οὐχὶ δὲ ἡ ἐλαχίστη, ἔδει νὰ ᾖ ἡ ἀποψίλωσις τῶν Πολιτειῶν τούτων, παραχωρουσῶν εἰς ξένην ἀρχὴν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπεμβαίνειν εἰς τὰς ἀμοιβαίας αὐτῶν σχέσεις καὶ μέχρι τῶν ζητημάτων τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν πολιτικῆς· τῷ ὄντι μόλις φαίνεται χαραττομένη ἐν τῷ ὁρίζοντι τοῦ ΙΓ' αἰῶνος ἡ σκιὰ τῆς ἱδρύσεως τῶν ἀπολύτων μοναρχιῶν καὶ ἀμέσως ἐγείρονται κατὰ τῆς κυριαρχίας, ἣν οἱ Ῥωμαῖοι Ποντίφικες ἐσφετερίζοντο, ζωηραὶ διαμαρτυρίαι, αἵτινες, ἐνούμεναι πρὸς ἄλλας αἰτίας καθαρῶς θρησκευτικάς, κατέληξαν εἰς τὴν γένεσιν τῆς μεγάλης μεταρρυθμίσεως τοῦ ΙϚ' αἰῶνος.

Ὑπὸ διεθνῆ ἔποψιν ἡ μεταρρύθμισις τοῦ Λουθήρου καὶ τοῦ Καλβίνου εἶνε ἐκ τῶν σημαντικωτάτων γεγονότων· δὲν ἐγκαινίζει μόνον τὴν ἵδρυσιν τῶν ἀπολύτων μοναρχιῶν ἐν τῇ Κεντρικῇ Εὐρώπῃ· δηλοῖ πρὸ πάντων ὅτι τοῦ λοιποῦ αἱ σχέσεις λαοῦ πρὸς λαὸν δὲν ἤρτηνται ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐπανάγονται εἰς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸ ἴδιον ἔδαφος ἑκάστης πολιτείας· προσδίδει ἐξ ἄλλου εἰς τὸ διεθνὲς δίκαιον χαρακτῆρα θετικόν, ὅστις ἀνταναλλᾷ εἰς πάντα τὰ ἔργα τῶν συγγραφέων τῆς ἐποχῆς ταύτης.

Κατὰ τὸν ΙϚ' αἰῶνα βλέπομεν ἀναφαινομένας τὰς πρώτας μονίμους διπλωματικὰς ἀντιπροσωπεύσεις καὶ σχηματιζόμενον τὸ δίκαιον τῶν πρεσβεύσεων, ἤτοι τὸν διπλωματικὸν κώδικα. Τοῖς Βενετοῖς ὀφείλεται ἡ τιμὴ τῆς διατυπώσεως αὐτοῦ.

Μεταξὺ τῶν δημοσιολόγων, οἵτινες προηγήθησαν τοῦ Γροτίου, διαπρέπει πρωτίστως ὁ Μακιαβέλης, γεννηθεὶς ἐν Φλωρεντίᾳ τῷ 1469 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1527. Ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ Ὁ ἡγεμὼν (il Principe) τόσῳ θλιβερῶς εἰκονίζει τὴν κοινωνίαν ἐν ᾗ ἔζη, ὥστε εὐχερῶς κατανοοῦμεν ὅτι διαφθορὰ πάντως καὶ δυστυχία ἐβασίλευον ἐν αὐτῇ. Τὸ βιβλίον τοῦτο προὐκάλεσε κρίσεις ἀντιφατικάς, ἐξήγειρε φλογερὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον, τοῦ δ' ὀνόματος τοῦ διασήμου Φλωρεντίνου γίνεται χρῆσις πρὸς δήλωσιν παντὸς κυβερνητικοῦ συστήματος καὶ πάσης πολιτικῆς, βασιζομένης ἐπὶ τοῦ δεσποτισμοῦ, ἐπὶ ἀχαλινώτως ἀπολύτου ἐξουσίας καὶ χρωμένης ὡς μέσοις τῷ ψεύδει, τῇ ὑποκρισίᾳ καὶ ταῖς μᾶλλον πρὸς τὴν εὐθύτητα ἀντικειμέναις μεθόδοις.

Ἕτερος δημοσιολόγος ἄξιος μνείας κατὰ τὸν ΙϚ' αἰῶνα ὑπῆρξεν ὁ Ἱσπανὸς Ἰησουίτης Φραγκῖσκος Σουαρέζ (F. Suarez), γεννηθεὶς τῷ 1548 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1617, ὅστις ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ Περὶ τῶν νόμων καὶ τοῦ θεοῦ ὡς νομοθέτου (De legibus ac Deo legislatore) ἐσημείωσε πρῶτος τὴν μεταξὺ τοῦ φυσικοῦ δικαίου καὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἐθνικοτήτων τηρουμένων συμβατικῶν νομίμων ὑφισταμένην διαφοράν. Ἐνόησε καὶ κατέδειξεν ὅτι τὸ διεθνὲς δίκαιον ἀποτελεῖται οὐ μόνον ἐκ τῶν κατὰ τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις τῶν Πολιτειῶν ἐφαρμοζομένων νομικῶν διατάξεων, ἀλλὰ προσέτι ἐκ τῶν ἐπὶ μακρῶν ἰσχυόντων παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς ἐθίμων.

Ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σαλαμάγκας Φραγκῖσκος Βικτώρια (F. Victoria) ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ Θεολογικαὶ μελέται (Relectiones theologicæ), δημοσιευθέντι τὸ πρῶτον ἐν Λυών τῷ 1557, πραγματεύεται περὶ τῶν τίτλων, οὓς οἱ Ἱσπανοὶ ἐκέκτηντο ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τοῦ νέου κόσμου, ὡς καὶ περὶ τοῦ δικαίου τοῦ πολέμου. Ἐξετάζει ἂν οἱ χριστιανικοὶ λαοὶ δύνανται ἐν πλήρει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δικαίῳ νὰ πολεμῶσι· τίνι ἀνήκει τὸ δικαίωμα τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου· τίνες αἰτίαι δύνανται νὰ δικαιολογήσωσι τὴν ἄσκησιν τοῦ δικαιώματος τούτου καὶ τίνες εἶνε αἱ συνέπειαι, ἃς δίκαιος πόλεμος ἐπιφέρει εἰς τὸν ἐχθρόν.

Τὸ ἔργον τοῦ Βαλτάσαρ Ἀγιάλα (B. de Ayala 1548—1584) Περὶ τοῦ δικαίου καὶ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ πολέμου (De jure et officiis bellicis) εἶνε ἴσως τὸ πληρέστερον ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ πολέμου ἐγχειρίδιον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὁ Ἀγιάλα ἀναγνωρίζει ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ κηρύττειν καὶ διεξάγειν πόλεμον ἀνήκει ἀποκλειστικῶς τῇ Πολιτείᾳ· ὅτι ἡ διαφορὰ τῆς θρησκείας δὲν εἶνε θεμιτὴ αἰτία πολέμου καὶ ὅτι οἱ ἄπιστοι κέκτηνται ἐπίσης καὶ οἱ χριστιανοὶ τὰ ὑπὸ τοῦ διεθνοῦς δικαίου παραδεδεγμένα δίκαια τῆς κυριαρχίας καὶ τῆς κυριότητος.

Ὁ Ἀγιάλα κατέγινεν ἐξ ἄλλου εἰς τὸ δίκαιον τῶν πρεσβεύσεων· ἀποδεικνύει ὅτι ἐν παντὶ χρόνῳ παρὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν οἱ πρέσβεις ἐθεωρήθησαν ἱεροὶ καὶ ἀπαραβίαστοι· σημειοῖ οὐχ ἧττον ὅτι τὴν ἀρχὴν ταύτην δὲν δικαιοῦνται νὰ ἐπικαλῶνται οὔτε οἱ πειραταὶ οὔτε οἱ λῃσταὶ οὔτε οἱ ἀποστάται καὶ ὅτι ὁ χαρακτὴρ μόνος τοῦ πρεσβευτοῦ καὶ τοῦ ἀπεσταλμένου δὲν ἀρκεῖ, ὅπως καταστήσῃ τοὺς προδότας ἀπαραβιάστους.

Ὁ Ἀλβέριχος Γεντίλις (Albéric Gentilis 1550—1608) ἐδημοσίευσε τῷ 1583 ἐγχειρίδιον Περὶ τοῦ δικαίου τοῦ πολέμου (De jure belli), οὗτινος ἡ οἰκονομία καὶ τὸ πνεῦμα φαίνεται ὅτι ἐνέπνευσαν τῷ Γροτίῳ τὴν ἰδέαν τοῦ συγγράμματός του ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος· καὶ τῷ 1589 ἐδημοσίευσεν ἔργον ἐπὶ τοῦ δικαίου τῶν πρεσβεύσεων (De legationibus), ἐν τῷ ὁποίῳ πραγματεύεται μεταξὺ τῶν ἄλλων τὸ ζήτημα, ἂν ὁ δημόσιος χαρακτὴρ τοῦ πρεσβευτοῦ ἐκτείνηται καὶ ἐπὶ τῶν Πολιτειῶν, παρὰ ταῖς ὁποίαις δὲν εἶνε οὗτος διαπεπιστευμένος.

Οὐχ ἧττον ὅμως οὔτε τὸ ἔργον τοῦ Μακιαβέλη, οὔτε τὸ τοῦ Βικτώρια, οὔτε τὸ τοῦ Ἀγιάλα, οὔτε τὸ τοῦ Γεντίλις περιλαμβάνει θεωρίαν τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἀνάλογον τοῦ ὕψους τῆς φάσεως ταύτης τῆς ἱστορίας. Ἀπῃτεῖτο ἀνὴρ ἱκανὸς νὰ κατανοήσῃ πάντα τὰ ταράσσοντα τὴν Εὐρωπαϊκὴν κοινωνίαν κατὰ τὸν ΙϚ' αἰῶνα καὶ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ ΙΖ' μεγάλα ζητήματα, ἀνὴρ μὴ ὢν ξένος οὔτε πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, οὔτε πρὸς τὴν πολιτικήν, οὔτε πρὸς τὴν φιλοσοφίαν, οὔτε πρὸς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν ἱστορίαν, καὶ ὅστις πρὸς τούτοις νὰ ἠδύνατο νὰ προσδώσῃ ἑνότητα εἰς τὰς ἰδέας του καὶ νὰ συστηματοποιήσῃ αὐτάς. Ὁ ἀνήρ, εἰς ὃν ἀπέκειτο ὁ σπουδαῖος οὗτος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος κλῆρος, ὑπῆρξεν ὁ Οὔγος Γρότιος (Hugo Grotius), γεννηθεὶς ἐν Δέλφτῃ τῷ 1583 καὶ ἀποθανὼν ἐν Ῥοστόκῃ τῷ 1645. Ἐπὶ τοῦ Λουδοβίκου ΙΓ' ἀφίκετο ὁ Γρότιος εἰς Γαλλίαν, ἔνθα ἀφιερώθη εἰς τὸ μέγα αὐτοῦ σύγγραμμα Περὶ τοῦ δικαίου τοῦ πολέμου καὶ τῆς εἰρήνης (De jure belli ac pacis), ὅπερ ἀπησχόλησεν αὐτὸν ἐπὶ δέκα ὀκτὼ μῆνας ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔτους 1623 μέχρι τοῦ Ἰουνίου 1624.

Καθ' ἃ μαρτυρεῖ ὁ Ὀμπτέδα (Ompteda), τὸ Δίκαιον τοῦ πολέμου καὶ τῆς εἰρήνης, εἰσαχθὲν ὡς κείμενον εἰς πάντα τὰ πανεπιστήμια ἠρίθμει μέχρι τοῦ 1758 τεσσαράκοντα πέντε ἐκδόσεις. Ὁ Ἀλλὰμ (Hallam) δὲ ἀναγνωρίζει ὅτι τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ Γροτίου σημειοῖ ἐποχὴν ἐν τῇ φιλοσοφικῇ ἱστορίᾳ, ὡς καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ τῆς Εὐρώπης.

Τὸ Δίκαιον τοῦ πολέμου καὶ τῆς εἰρήνης μακρὰν ἀπέχει τοῦ νὰ ᾖ σύγγραμμα πλῆρες. Ὅπως πάντες οἱ μεγάλοι δημοσιολόγοι ὁ Γρότιος εἶνε πρὸ παντὸς ἀνὴρ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ. Ἡ ἀξία του ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ἤγειρε ζητήματα τοῦ διεθνοῦς δικαίου· τὸ μειονέκτημα δ' αὐτοῦ εἶνε ὅτι δὲν καθώρισεν ἐπαρκῶς τὰς βάσεις τοῦ ἔργου του. Διὰ τὸν Γρότιον δίκαιον τοῦ πολέμου πράγματι δὲν ὑφίσταται· κατ' αὐτὸν ὁ πόλεμος εἶνε γεγονὸς ἀθέμιτον καὶ ἀντικοινωνικόν· τὸ μόνον, ὅπερ παραδέχεται, εἶνε ὅτι ὅταν τὸ γεγονὸς τοῦτο ἐπέλθῃ δέον νὰ ὦσι κατὰ τὸ δυνατὸν σεβαστὰ τὰ δίκαια τῆς ἀνθρωπότητος· κατὰ συνέπειαν ἡ ἀρχή, ἐφ' ἧς ἱδρυσε τὸ ἔργον αὐτοῦ, δὲν εἶνε οὔτε δεδικαιολογημένη, οὔτε ἐπὶ τῆς λογικῆς ἐστηριγμένη. Ἐν τούτοις δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι οἱ πλείονες τῶν ἐπικριτῶν τοῦ Γροτίου ἐδείχθησαν ἐπιπόλαιοι καί, οὕτως εἰπεῖν, ξένοι τοῦ θέματος αὐτῶν· ἢ μᾶλλον ὅτι αἱ κρίσεις αὐτῶν ἐγράφησαν προδήλως ἐν πνεύματι μεροληπτικῷ. (Ὅρα τὴν ἐσχολιασμένην ἔκδοσιν τοῦ Πραδιὲ-Φοδερέ, Pradier Fodéré, ἐν Παρισίοις 1867).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΒΕΣΤΦΑΛΙΚΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΗΣ ΟΥΤΡΕΧΤΗΣ (1648 — 1713).

Ἀπὸ τῆς εἰρήνης τοῦ 1648 ἤρξαντο αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Πολιτεῖαι τηροῦσαι πρὸς ἀλλήλας σχέσεις στενωτέρας, συχνοτέρας, τυγχάνουσαι ἐν τοιαύτῃ συναφείᾳ, ὥστε αἱ εἰς τὴν μὲν ἐπερχόμεναι μεταβολαὶ ἢ ἡ χωρικὴ μεγέθυνσις τῆς ἑτέρας ν' ἀσκῶσιν ἐπήρειαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ζωηρὰν ἐπὶ τῆς καταστάσεως πασῶν. Ἐκ τῆς νέας ταύτης τάξεως τῶν πραγμάτων ἐπήγασεν ἡ ἀρχή, ἥτις ἀναπτυσσομένη κατέστη ἐπὶ τέλους ἡ βάσις τοῦ διεθνοῦς Εὐρωπαϊκοῦ δικαίου, ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσορροπίας τῶν μεγάλων Πολιτειῶν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν ταῖς διεθνέσι σχέσεσι δὲν ὑπάρχει ἀρχὴ μὴ περιλαμβάνουσα ἐν ἑαυτῇ ἢ μὴ δημιουργοῦσα δικαιώματα καὶ ἀντιστοίχους ὑποχρεώσεις, ἡ ἀρχὴ αὕτη τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἰσορροπίας λογικῶς καὶ ἀναγκαίως παρήγαγε τὸ καλούμενον δικαίωμα τῆς ἐπεμβάσεως, ὅπερ θέλομεν συναντήσῃ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀμέσως δρῶν, προκειμένου περὶ τῶν ζητημάτων τῆς ὑπεροχῆς, τῶν κατακτήσεων καὶ τῆς ἰσορροπίας, περὶ ὧν θέλομεν ἀσχοληθῇ.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς εἰρήνης τῆς Βεστφαλίας ἀναλλοίωτα ἐν τῇ βάσει, δὲν ὑπῆρξαν τοιαῦτα ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτῶν. Λουδοβίκος ὁ ΙΔ' ἀντὶ νὰ περιορισθῇ νὰ συγκρατήσῃ τὴν ἐπικράτησιν τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῶν δύο βραχιόνων τοῦ Αὐστριακοῦ Οἴκου, ἠπείλησε συγχρόνως τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ὁλλανδίας καὶ τῆς Γερμανίας καὶ τὴν ἐπὶ τῶν ἐν ταῖς Κάτω Χώραις ἐπαρχιῶν αὐτῆς κυριαρχίαν τῆς Ἱσπανίας. Ἡ διαγωγὴ αὕτη τοῦ Γάλλου μονάρχου ἐπέσπευσε τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1688 καὶ ὤθησε τὴν Ἀγγλίαν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν Αὐγουσταῖον δεσμόν (ligue d'Augsburg). Ἕτερον γεγονὸς ἐπῆλθεν ὅπως περιπλέξῃ ἔτι μᾶλλον τὰ πράγματα: ὁ πόλεμος περὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ Ἱσπανικοῦ θρόνου, ὃν ἀντεποιοῦντο οἱ μονάρχαι τῆς Αὐστρίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Βαυαρίας. Ὁ αἱματηρὸς καὶ καταστρεπτικὸς οὗτος πόλεμος ἐπερατώθη διὰ τῆς εἰρήνης τῆς Οὐτρέχτης τοῦ 1713, ἥτις ἀνεγνώριζε τὸ ἐπὶ τοῦ Ἱσπανικοῦ στέμματος δικαίωμα τοῦ ἑνὸς τῶν κλάδων τοῦ Βουρβωνικοῦ Οἴκου, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως ὅτι οὐδέποτε δύναται τὸ στέμμα τοῦτο νὰ ἑνωθῇ μετὰ τοῦ Γαλλικοῦ· ἀπένεμε τῷ Αὐστριακῷ Οἴκῳ τὴν κυριαρχίαν τῆς Βελγικῆς, τῶν Μεδιολάνων καὶ τοῦ βασι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λείου τῆς Νεαπόλεως, ὅπερ μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τοῦ Ἱσπανικοῦ Στέμματος· καὶ ἐπεκύρου ἐκ νέου τὴν νομιμότητα τῆς Ἀγγλικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1688, ἀσφαλίζουσα τῷ Ἀννοβερικῷ Οἴκῳ τὴν εἰς τὸν Ἀγγλικὸν θρόνον διαδοχήν.

Μέχρι τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἡ συνθήκη τῆς Οὐτρέχτης ἐπεκυροῦτο ἄνευ τινὸς μεταβολῆς ὑπὸ πασῶν τῶν μεταγενεστέρων συνθηκῶν. Ἡ πρώτη μεγάλη συνθήκη εἰρήνης, ἐν ᾗ δὲν ἐμνημονεύθη, ἦτο ἡ τῆς Λουνεβίλλης τοῦ 1801· καὶ ἡ εἰρήνη τῆς Ἀμιένης τοῦ 1802 δὲν μνημονεύει ὡσαύτως ταύτης· ἀλλ' ἀπαντῶμεν αὐτὴν ἀναφερομένην ἐκ νέου καὶ ἐν μέρει νέου τυγχάνουσαν κύρους ἐν ταῖς Παριστιναῖς συνθήκαις τοῦ 1814.

Ἀπὸ τῆς συνθήκης τῆς Νιμέγης τοῦ 1678 μέχρι τοῦ πολέμου, ὃν ἀνέλαβε τῷ 1689 πρὸς ἐπαναγωγὴν τοῦ Ἰακώβου Β' ἐπὶ τοῦ Ἀγγλικοῦ θρόνου, ἡ Γαλλία ἀσχολεῖται σοβαρώτατα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ναυτικῶν αὐτῆς πόρων. Εἰς τὴν ἰδέαν ταύτην ὀφείλεται ἡ δημοσίευσις τοῦ Διατάγματος τοῦ 1681 (Ordonnance de 1681), ἐν τῷ ὁποίῳ συμπεριελήφθησαν τά τε περὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐκδοθέντα διατάγματα ἀπὸ τῆς βασιλείας Καρόλου τοῦ Θ' τῷ 1400 καὶ τὰ ἐν τῷ Θαλασσίῳ Δικαστηρίῳ περιλαμβανόμενα ἔθιμα.

Τὸ Διάταγμα τοῦ 1681 ἀπεδέχετο τὴν διὰ τοῦ Θαλασσίου Δικαστηρίου ἀναγνωρισθεῖσαν ἀρχὴν ὅτι πολέμια ἐμπορεύματα μεταφερόμενα δι' οὐδετέρας νηὸς καλῶς συλλαμβάνονται· ἀλλ' ἐν οἰκτρῷ πνεύματι ἀποκλειστικότητος ἀπέκρουσε τοὐναντίον τὴν ἑτέραν ἀρχὴν ὅτι τὰ οὐδέτερα ἐμπορεύματα φερόμενα ὑπὸ ἐχθρικὴν σημαίαν δὲν δύνανται νὰ συλληφθῶσιν.

Ἡ Ἱσπανία ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ περίφημον αὐτῆς Θαλάσσιον Δικαστήριον παρεδέξατο τὸν αὐτὸν κανόνα, ἐν ᾧ αἱ λοιπαὶ ναυτικαὶ ἐθνικότητες τῆς Εὐρώπης ἐνέμενον εἰς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν καὶ περιωρίζοντο εἰς τὴν κατάσχεσιν τῶν τῷ ἐχθρῷ ἀνηκόντων ἐμπορευμάτων. Ἡ πρακτικὴ αὕτη ἐγκατελείφθη ἐν τούτοις μικρὸν κατὰ μικρὸν καὶ γενικῶς ἐπεκράτησεν ὁ κανὼν «ἐλεύθερον πλοῖον, ἐλεύθερον ἐμπόρευμα» (navires libres, marchandises libres).

Πολὺ πρὸ τῆς εἰρήνης τῆς Οὐτρέχτης ἡ Ἀγγλία εἶχε διὰ πολυαρίθμων συνθηκῶν ἀναγνωρίσῃ τὸν κανόνα «ἐλεύθερον πλοῖον, ἐλεύθερον ἐμπόρευμα»· σημειοῦμεν εἰδικῶς τὰς συνθήκας αὐτῆς τοῦ 1654 μετὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς Πορτογαλλίας, τοῦ 1677 μετὰ τῆς Γαλλίας, τοῦ 1674 καὶ τοῦ 1688 μετὰ τῆς Ὁλλανδίας.

Οἱ δύο κανόνες «ἐλεύθερον πλοῖον, ἐλεύθερον ἐμπόρευμα» καὶ «πολέμιον πλοῖον, πολέμιον ἐμπόρευμα» (navires ennemies, marchandises ennemies) ἀνεγνωρίσθησαν ὑπὸ τῆς Ὁλλανδίας καὶ ὑπὸ τῶν συνθηκῶν τοῦ 1663 μεταξὺ Γαλλίας καὶ Δανιμαρκίας, καὶ τοῦ 1672 μεταξὺ Γαλλίας καὶ Σουηδίας. Ἀνευρίσκομεν ὡσαύτως ἐπίσημον κύρωσιν τούτων ἐν ταῖς συνθήκαις τοῦ 1670 μεταξὺ Σουηδίας καὶ Δανιμαρκίας, τοῦ 1661, τοῦ 1666 καὶ τοῦ 1670 μεταξὺ Σουηδίας καὶ Μεγάλης Βρεττανίας, καὶ ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ αὐτοῦ ἔτους μεταξὺ τῆς τελευταίας καὶ τῆς Δανιμαρκίας, ἐν ταῖς πλείσταις τέλος εἰδικαῖς ἐμπορικαῖς καὶ ναυτιλιακαῖς συμβάσεσιν, αἵτινες ὑπεγράφησαν ἀπὸ τῆς εἰρήνης τῆς Οὐτρέχτης μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, Ὁλλανδίας καὶ Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ὁλλανδίας.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν οἱ κανονίζοντες τὸ λαθρεμπόριον τοῦ πολέμου νόμοι ὑπέστησαν ἐπέκτασίν τινα. Γαλλικὸν Διάταγμα περιώρισε τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ λαθρεμπορίου εἰς τὰς πολεμικὰς προμηθείας· ἡ μεταξὺ Γαλλίας δὲ καὶ Δανιμαρκίας συνομολογηθεῖσα τῷ 1742 συνθήκη περιέλαβε καὶ πάντα τὰ εἰς ἐξοπλισμὸν τῶν πλοίων χρησιμεύοντα.

Τὸ δίκαιον τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἀποτελεῖ ἕτερον χαρακτηριστικὸν σημεῖον τῆς περιόδου ταύτης· περιορίζει ἢ ἀρνεῖται τὸ δικαίωμα ἐπὶ τὸ ἐμπορεύεσθαι πρὸς πολιορκούμενον λιμένα, οὗτινος ἡ παράδοσις ἐπιζητεῖται ὑπό τινος τῶν ἐμπολέμων.

Πολλαὶ συνθῆκαι τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ἀναγνωρίζουσιν ἐπισήμως τοῖς οὐδετέροις τὸ δικαίωμα τοῦ ἐξακολουθεῖν τὸ μετὰ τῶν ἐμπολέμων ἐμπόριον αὐτῶν ἢ ἀποκλείουσι τῆς ἐλευθερίας ταύτης τοῦ ἐμπορίου μόνον τὰ ἀντικείμενα τοῦ λαθρεμπορίου τοῦ πολέμου καὶ τοὺς ἐν ἀποκλεισμῷ διατελοῦντας λιμένας.

Αἱ ἀρχαιότεραι συλλογαὶ τοῦ ναυτικοῦ δικαίου, ἰδίᾳ τὸ Θαλάσσιον Δικαστήριον, ἀποδέχονται τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισκέψεως ὡς συνέπειαν ἀπαραίτητον τῆς κατασχέσεως ἐμπορευμάτων τινῶν. Καίτοι ἡ νομοθεσία αὐτῶν καθιέρου τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισκέψεως, οὐχ ἧττον ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἱσπανία ἐπανειλημμένως ἀντέστησαν εἰς τὰ κατὰ τῆς σημαίας αὐτῶν τελούμενα ὑπὸ τῆς Ὁλλανδίας καὶ τῶν Βελγικῶν Ἐπαρχιῶν. Τὰ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ γεννηθέντα ζητήματα, στηριζόμενα μᾶλλον ἐπὶ πολιτικῶν ὑπολογισμῶν ἢ ἐπὶ νομικῶν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἢ ἐπὶ τοῦ δικαίου, προύκάλεσαν διαφόρους συμβατικὰς ῥήτρας πρὸς καθορισμὸν τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἀναλόγως τῶν περιστάσεων τὸ δικαίωμα τοῦτο ἔδει νὰ ἐνασκηθῇ ἢ μή.

Ἐκ τῶν ζητημάτων, ἅτινα κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἀνεφύησαν, ὑπῆρξε τὸ τῆς ἐλευθερίας τῶν θαλασσῶν, προκληθὲν ὑπὸ τῶν ὑπερμέτρων ἀξιώσεων τῆς Ἱσπανίας καὶ τῆς Πορτογαλλίας, αἵτινες ἀμφότεραι ἐνθαρρυνόμεναι ὑπὸ τῆς διασήμου βούλλας τοῦ Ἀλεξάνδρου Ϛ' ἐφαίνοντο θέλουσαι νὰ μερισθῶσι τὴν κυριαρχίαν τοῦ κόσμου. Ὁ Γρότιος ἐν τῇ Ἐλευθέρᾳ θαλάσσῃ (Mare liberum) λύει τὸ ζήτημα ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ἀπολύτου ἐλευθερίας τῶν θαλασσῶν. Τὸ ἔργον αὐτοῦ ἀνεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Σέλδεν (Selden), ὅστις ἐν τῷ συγγράμματί του τῷ ἐπιγραφομένῳ Κεκλεισμένη θάλασσα (Mare clausum) ὑπεστήριξε καὶ ἐπειράθη νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀξίωσιν τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τὴν κυριαρχίαν τῶν Βρεττανικῶν λεγομένων θαλασσῶν. Ἡ Γαλλία σταθερῶς ἠρνήθη ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀντιποιουμένην ταύτην κυριαρχίαν καὶ τῷ 1689 ἐδημοσιεύθη ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου Διάταγμα, ὅπερ κατέστη μετ' ὀλίγον ἓν τῶν αἰτίων, ἅτινα ἐπεκαλέσθη ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις, ὅπως κηρύξῃ κατ' αὐτῆς τὸν πόλεμον.

Μετὰ μακρὰν καὶ ζωηρὰν ἀντίστασιν ἡ Ὁλλανδία ἐδέησε νὰ ὑποκύψῃ καὶ ν' ἀναγνωρίσῃ σιωπηρῶς τοὐλάχιστον τὸ κυριαρχικὸν δικαίωμα, ὅπερ ἡ Ἀγγλία ἀντεποιεῖτο ἐπὶ τῶν περιβρεχουσῶν τὰς ἀκτὰς αὐτῆς θαλασσῶν· ἀλλὰ τοῦτο εἶνε μεμονωμένον γεγονός, ὅπερ δὲν ἀποτελεῖ οὔτε δικαιολόγησιν, οὔτε προηγούμενον τῆς ὑπὸ τοῦ Σέλδεν ὑποστηριζομένης θεωρίας.

Ἀπὸ τοῦ ΙϚ' αἰῶνος ἡ Δανιμαρκία ἤσκησε δικαίωμα κυριαρχίας ἐπὶ τῶν πορθμῶν τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης· ἀλλ' οἱ ναυτικοὶ σύνδεσμοι, οἵτινες ἐσχηματίσθησαν περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙϚ' αἰῶνος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΖ', ἐξηνάγκασαν τὴν Δανικὴν Κυβέρνησιν νὰ μετριάσῃ τὰς τελωνειακὰς αὐτῆς ἀπαιτήσεις καὶ νὰ ἐλαττώσῃ τὰ πορθμεῖα τοῦ Σούνδου.

Μεταξὺ τῶν μᾶλλον ἀξίων μνείας δημοσιολόγων τῆς περιόδου ταύτης εὑρίσκομεν τὸν Πουφενδόρφιον (Pufendorf, 1632—1691), μαθητὴν τοῦ Γροτίου. Ἐδημοσίευσεν οὗτος τῷ 1672 τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ ἐπιγραφόμενον Περὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ διεθνοῦς δικαίου (De jure naturae et gentium)· κατόπιν δ' ἔγραψε περίληψιν τοῦ ἔργου τούτου, γνωστὴν ὑπὸ τὸν τίτλον Περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου (De officiis hominis et civis). Τὸ σύγγραμμα τοῦ Πουφενδορφίου, καίτοι κατώτερον τοῦ συγγράμματος τοῦ Γροτίου, σημειοῖ ἐν τούτοις πρόοδον ἐν τῇ θεωρίᾳ τοῦ διεθνοῦς δικαίου.

Τῷ 1678 ἐδημοσιεύθη τὸ σύγγραμμα τοῦ Ἰωάννου Ζεντγράφ (Johann Joachim Zentgraf), καθηγητοῦ ἐν Στρασβούργῳ, Περὶ τῆς ἀρχῆς, τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν (De origine, veritate et obligatione juris gentium), ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ συγγραφεὺς ὑποστηρίζει ἀντιθέτως τῷ Πουφενδορφίῳ τὴν ὕπαρξιν θετικοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν.

Τῷ 1692 ὁ Λάϊβνιτς (Leibnitz, 1646—1716) ἐδημοσίευσε τὴν συλλογὴν αὐτοῦ τῶν συνθηκῶν καὶ ἄλλων διπλωματικῶν πράξεων· ἐν τῷ προλόγῳ πραγματεύεται περὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ διεθνοῦς δικαίου.

Ἄλλος νομοδιδάσκαλος, ὁ Ζοὺχ (Zouch), ἐδημοσίευσε τῷ 1650 περίληψιν τοῦ διεθνοῦς δικαίου, ἣν ἐπέγραψε *Juris et judicii fecialis, sive juris inter gentes et quaestionum de eodem explicatio.* Ὁ νομοδιδάσκαλος οὗτος ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος, ὅστις ἐκάλεσε διὰ τῶν λέξεων δίκαιον μεταξὺ τῶν ἐθνῶν (jus inter gentes) τὸ ἐθνικὸν δίκαιον (jus gentium) τῆς ἀρχαίας ῥωμαϊκῆς νομοθεσίας καὶ ἐκ τῆς νέας ταύτης ὀνομασίας παρήχθη κατόπιν ὁ ὅρος διεθνὲς δίκαιον (droit international).

Ὁ Ἰωσὴφ Σέλδεν (J. Selden) ἐγεννήθη ἐν Σουσσεξ τῷ 1584 καὶ ἀπεθανε τῷ 1634. Ἔγραψε σύγγραμμα ἐπὶ τοῦ διεθνοῦς δικαίου, προκῦψαν ἐκ τῆς νομοθεσίας τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ· ἀλλὰ τοῦ συγγράμματος τούτου πολλῷ μᾶλλον συνετέλεσεν εἰς τὴν φήμην αὐτοῦ τὸ ἐπιγραφόμενον Κεκλεισμένη θάλασσα (Mare clausum).

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἔζη ὁ Ὄββης (Hobbes), γεννηθεὶς ὡσαύτως ἐν Ἀγγλίᾳ τῷ 1588 καὶ τελευτήσας τῷ 1679. Ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ Περὶ τοῦ πολίτου (De cive) πραγματεύεται τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τοῦ διεθνοῦς δικαίου καὶ ὑποστηρίζει ὅτι φυσικὴ κατάστασις εἶνε ἡ τοῦ αἰωνίου πολέμου.

Τὴν θεωρίαν ταύτην συνεμερίσθη ὁ διάσημος φιλόσοφος Σπινόζας (Spinoza), γεννηθεὶς ἐν Ἀμστελοδάμῳ τῷ 1632 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1677, ὅστις ἐν τῷ Δοκιμίῳ αὐτοῦ περὶ τῆς θεολογίας καὶ τῆς πολιτικῆς (Tractatus theologico politicus) ἐξήτασε διάφορα ζητήματα τοῦ διεθνοῦς δικαίου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ Σουηδὸς καθηγητὴς Ἰωάννης Λοκκήνιος (J. Loccenius) ἐδημοσίευσε τῷ 1651 τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ Περὶ τοῦ θαλασσίου καὶ ναυτικοῦ δικαίου (De jure maritimo et navali), ὅπερ τοσαύτην ἐκτήσατο δημοτικότητα, ὥστε ἐντὸς δεκα μόλις ἐτῶν ἐξεδόθησαν ἐννέα ἀγγλικαὶ ἐκδόσεις αὐτοῦ.

Ἐκτὸς τῶν συγγραφέων τούτων δυνάμεθα προσέτι νὰ μνημονεύσωμεν τὸν Κούμβερλανδ (Cumberland), ὅστις ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ Περὶ τῶν φυσικῶν νόμων (De legibus naturalibus), ἐκδοθέντι ἐν Ἀγγλίᾳ τῷ 1672, ὑποστηρίζει ἀντιθέτως τῷ Ὄββῃ ὅτι ὑφίσταται ἠθικὴ φυσική, ἀνεξάρτητος τῶν ἀνθρωπίνων συμβάσεων· τὸν Βίκεφορτ (Wicquefort), γεννηθέντα ἐν Ἀμστελοδάμῳ τῷ 1598 καὶ τελευτήσαντα τῷ 1682, συγγραφέα διπλωματικοῦ ἐγχειριδίου ἐπιγραφομένου Ὁ πρεσβευτὴς καὶ αἱ λειτουργίαι αὐτοῦ (L' Ambassadeur et ses fonctions)· τὸν Σαμουὴλ Ῥαχήλ (S. Rachel), καθηγητὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Κιέλου, ἱδρύσαντα σχολὴν ἀντίθετον τῇ τοῦ Γροτίου, τὸ κύριον ἔργον τοῦ ὁποίου Περὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ διεθνοῦς δικαίου (De jure naturae et gentium) ἐξεδόθη τῷ 1676· τὸν Κουρίκιον (Kuricke), ὅστις ἐδημοσίευσε τῷ 1667 ἐγχειρίδιον τοῦ Ἀνσεατικοῦ θαλασσίου δικαίου (Jus maritimum Hanseaticum)· τὸν Γάλλον νομοδιδάσκαλον Δομάτον (Domat), οὗτινος τὰ κύρια συγγράμματα εἶνε Τὸ δημόσιον δίκαιον (Le Droit public) καὶ Οἱ ἀστικοὶ νόμοι ἐν τῇ φυσικῇ αὐτῶν τάξει (Les lois civiles dans leur ordre naturel), δημοσιευθὲν τὸ πρῶτον τῷ 1687· τὸν Οὔβερ (Huber), συγγραφέα τῶν μαθημάτων τοῦ ἀστικοῦ δικαίου (Praelectiones juris civilis) ἐκδοθέντων τῷ 1686 μέχρι τοῦ 1699· καὶ τὸν Ἰωάννην Βοέτιον (Jean Voet), δημοσιεύσαντα τῷ 1668 Ἑρμηνείαν τῶν Πανδεκτῶν (Commentarius ad Pandectas).

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΗΣ ΟΥΤΡΕΧΤΗΣ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΕΠΤΑΕΤΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥ (1713—1763).

Αἱ συνθῆκαι τῆς Οὐτρέχτης ἐδημιούργησαν ἐν Εὐρώπῃ εἰρηνικὴν περίοδον, διαρκέσασαν πλέον τῶν εἴκοσιν ἐτῶν· ἀλλὰ τῷ 1739 ἐπῆλθε μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ἱσπανίας νέος πόλεμος, τοῦ ὁποίου μετέσχεν ἡ Γαλλία πέντε ἔτη βραδύτερον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου Ϛ', ἐπελθὼν τῷ 1740, ἐγέννησε τὸ τόσῳ περίπλοκον ζήτημα τῆς διαδοχῆς τοῦ Αὐστριακοῦ θρόνου καὶ ἀνερρίπισεν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Εὐρώπης τὰς ἐχθροπραξίας. Ἡ Βαυαρία, ἡ Σαρδηνία, ἡ Ἱσπανία, ἡ Πρωσσία καὶ ἡ Σαξωνία ἠμφισβήτουν ταὐτοχρόνως τὴν κυριαρχίαν τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἡ δὲ Πρωσσία ἀντεποιεῖτο τὴν κατοχὴν τῆς Σιλεσίας.

Ὁ ἀγὼν διήρκεσε μέχρι τοῦ 1748, ὅτε ἡ Σύνοδος τοῦ Ἀκυϊσγράνου (Aix la-Chapelle) ἔθηκεν εἰς αὐτὸν τέρμα, ἐπικυρώσασα τὰς συνθήκας τῆς Βεστφαλίας καὶ τῆς Οὐτρέχτης, τροποποιηθεῖσας ὅμως διὰ τῆς προσαρτήσεως τῆς Σιλεσίας εἰς τὴν Πρωσσίαν καὶ τῆς παραχωρήσεως τοῦ δουκάτου τῆς Πάρμας καὶ τῆς Γουαστάλλας εἰς τὸν Ἰμφάντην Δὸν Φίλιππον, ἀναγνωρίσασα δ' ὡσαύτως τὴν Θεσμοθεσίαν Καρόλου τοῦ Ϛ' (Sanction pragmatique) καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ Ἀννοβερικοῦ Οἴκου ἐπὶ τοῦ Ἀγγλικοῦ στέμματος.

Ἡ εἰρήνη τοῦ Ἀκυϊσγράνου ἐπὶ βραχὺ διήρκεσε· μετ' ὀλίγον ὁ πόλεμος ἐξερράγη ἐκ νέου μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, ἐν ᾧ ἡ Πρωσσία καὶ ἡ Αὐστρία περιεπλάκησαν τῷ 1756 εἰς τὸν ἀξιομνημόνευτον ἀγῶνα, τὸν γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἑπταετοῦς πολέμου, περατωθέντα τῷ 1763 διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ Οὐβερτοβούργου, ἀναγνωρισάσης ἀμετακλήτως τὰ δικαιώματα τῆς Πρωσσίας ἐπὶ τῆς Σιλεσίας καὶ ἐπικυρωσάσης ἅπαξ ἔτι τὰς συνθήκας τῆς Βεστφαλίας, τῆς Οὐτρέχτης καὶ τοῦ Ἀκυϊσγράνου.

Ἡ σπουδαιότης τῶν συνεπειῶν τοῦ Ἑπταετοῦς πολέμου εἶνε ἀναμφισβήτητος. Τῷ ὄντι ὁ πόλεμος οὗτος ἐστερέωσεν ὁριστικῶς τὴν Πρωσσικὴν μοναρχίαν, καταστᾶσαν ἐν Γερμανίᾳ τὸ ἀντίρροπον τῆς Αὐστριακῆς ἰσχύος. Ἀπ' αὐτοῦ προσέτι χρονολογεῖται ἡ στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ παρακμὴ τῆς Ἱσπανίας, συνδεδεμένης τοῦ λοιποῦ καὶ ὑποτεταγμένης εἰς τὰς βλέψεις τῆς Γαλλικῆς πολιτικῆς.

Ἡ ἐπιβεβλημένη οὐδετερότης τῶν Γενικῶν Κρατῶν (Etats-Généraux), διαρκοῦντος τοῦ μακροῦ τούτου ἀγῶνος, ἦτο δεῖγμα ἀδυναμίας καὶ ἐξασθενήσεως, ἐξηγούσης πῶς μετ' ὀλίγον ἡ Ὁλλανδία κατέπεσεν ἐκ τῆς τάξεως, ἣν μέχρι τοῦδε κατεῖχε καὶ ἣν οὐδέποτε πλέον ἀνέκτησεν.

Ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων γεγονότων τῆς ἱστορικῆς ταύτης περιόδου εἶνε ἡ ὁριστικὴ ἀναγνώρισις τῆς Ῥωσσικῆς αὐτοκρατορίας ὡς Εὐρωπαϊκῆς πολιτείας, ἀρχούσης τῶν χωρῶν, ἃς ἐκτήσατο διὰ τῆς συνθήκης τῆς Νευστάδης τοῦ 1721.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οἱ δύο μεγάλοι πόλεμοι, περὶ ὧν ὡμιλήσαμεν προυκάλεσαν πολυαρίθμους διενέξεις ἐν σχέσει πρὸς τὰ δικαιώματα τῶν οὐδετέρων καὶ τῶν ἐμπολέμων ὡς πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν.

Τὸ πλέον παντὸς ἄλλου κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην διεγεῖραν τὴν προσοχὴν ζήτημα τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου, εἶνε τὸ τῆς συλλήψεως τῶν οὐδετέρων πλοίων. Ὁ Οὔβνερος (Hubner) ἐποίησεν ἐπ' αὐτοῦ βαθείας μελέτας, ἐν τῷ συγγράμματί του Περὶ τῆς συλλήψεως τῶν οὐδετέρων πλοίων (De la saisie des bâtiments neutres), ἐκδοθέντι τῷ 1759.

Αἱ διπλωματικαὶ σχέσεις τῶν Εὐρωπαϊκῶν πολιτειῶν πολὺ ἀπεῖχον τοῦ νὰ ἔχωσι τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἀνάπτυξιν, ἣν προσέλαβον κατὰ τοὺς ἐγγυτέρους ἡμῖν χρόνους. Ἐν μέσῳ τῶν ταραχῶν, ὧν ἦτο ἡ Εὐρώπη ἔρμαιον, οἱ μονάρχαι συχνάκις ἤγειρον μεταξύ των ζητήματα περὶ προηγήσεως (préséance) καὶ συζητήσεις περὶ τῆς τάξεως, ἣν ἔδει νὰ κατέχωσιν αἱ δημοκρατίαι καὶ αἱ λοιπαὶ δευτερεύουσαι πολιτεῖαι. Τὸ κῦρος, οὐτινος ἀπήλαυε τὸ θεῖον δίκαιον τῶν μοναρχῶν, καθίστα δύσκολον αὐτοῖς ν' ἀποδεχθῶσιν ὅτι κυβέρνησις πηγάζουσα ἐκ τῆς λαϊκῆς ψήφου, ἀσκοῦσα τὴν ἀρχὴν δι' ἑνὸς ἢ πλειόνων ἀρχόντων, ἐδικαιοῦτο ἐπὶ τὸν αὐτὸν δημόσιον σεβασμόν, τὸν ἀπονεμόμενον εἰς κυβέρνησιν δυναστικὴν κατὰ παράδοσιν ἄρχουσαν. Ὅπως εἰσαχθῇ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην εἰς τὸ διεθνὲς Εὐρωπαϊκὸν δίκαιον ἀρχὴ ῥιζικωτέρα ἔπρεπε νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἵδρυσις τῆς Ἀγγλικῆς δημοκρατίας, ἥτις χάρις εἰς τὰς ἐπιμόνους ἐνεργείας τοῦ Κρομβέλλου, ἀπέκτησε διπλωματικὴν θέσιν ἴσην πρὸς τὰς μοναρχικὰς Πολιτείας.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τείνουσι νὰ κανονίσωσι κάλλιον τὰ δικαιώματα καὶ τὰ προνόμια τῶν πρεσβευτῶν, ὅπως προλάβωσι τὰς περὶ προηγήσεως συγκρούσεις. Ἐθεωροῦντο τοῦ λοιποῦ ἐξηρημένοι τῆς τοπικῆς δικαιοδοσίας τῆς χώρας, παρ' ᾗ ἤσκουν τὰς λειτουργίας αὐτῶν.

Ἡ μεταξὺ τῆς εἰρήνης τῆς Οὐτρέχτης καὶ τοῦ Ἐπταετοῦς πολέμου περιλαμβανομένη περίοδος ὑπῆρξε γόνιμος εἰς διασήμους δημοσιολόγους.

Ὁ Βόλφιος (Wolff), γεννηθεὶς ἐν Βρεσλαυίᾳ τῷ 1679, ἀποθανὼν δὲ τῷ 1754, ἐδημοσίευσε τῷ 1749 τὸ ἐγχειρίδιον αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν (Jus gentium), ὅπερ εἶνε ἁπλῆ περίληψις τοῦ μεγάλου ἔργου ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ δικαίου, τὸ ὁποῖον ἐξέδωκε τῷ 1740 μέχρι τοῦ 1743 εἰς 9 τόμους εἰς 4ον. Ἡ ἀξία αὐτοῦ ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι πρῶτος διέκρινε τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου ἀπὸ τῶν ἀποτελου-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σῶν τὴν ἀτομικὴν ἠθικὴν ἀρχῶν. Τὰ ἔργα αὐτοῦ συνετέλεσαν τὰ μάλιστα εἰς τὴν διάδοσιν τῆς φιλοσοφίας τοῦ Λάϊβνιτς.

Τὰ ἔργα τοῦ Βολφίου ἐπὶ τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν ἐγένοντο κοινότερα ὑπὸ τοῦ Βαττέλου (Vattel), καταστήσαντος αὐτὰ προσιτὰ τοῖς πολλοῖς. Ἐν τούτοις ὁ Βάττελος δὲν ἀντέγραψε δουλικῶς τὸν διδάσκαλόν του· ἀπομακρύνεται μάλιστα αὐτοῦ ἐπὶ πολλῶν θεμελιωδῶν σημείων. Τὸ σύγγραμμά του Δίκαιον τῶν Ἐθνῶν ἢ ἀρχαὶ τοῦ φυσικοῦ νόμου ἐφηρμοσμένου εἰς τὰς ἐθνικότητας καὶ τοὺς κυριάρχους (Le droit des gens ou principes de la loi naturelle appliquée aux nations et aux souverains) ἀναφέρεται πολὺ συχνότερον τοῦ συγγράμματος τοῦ Γροτίου, καίτοι ἡ σχετικὴ αὐτοῦ ἀξία εἶνε πολὺ κατωτέρα. Ὁ Βάττελος ἐγεννήθη ἐν τῷ Πριγκηπάτῳ Νεουχατὲλ τῷ 1714 καὶ ἀπέθανε τῷ 1767 (1).

Ὁ Βυγκερσρίκιος (Bynkershœk) γεννηθεὶς ἐν Μιδδελβούργῳ τῷ 1673 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1743 δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ σπουδαιότερος δημοσιολόγος τῆς ἐποχῆς του. Τῷ 1702 ἔγραψε τὸ ἐγχειρίδιον αὐτοῦ περὶ τῆς κυριότητος τῆς θαλάσσης (De dominio maris)· τῷ 1721 τὸ περὶ δικαιοδοσίας τῶν πρέσβεων (De foro legatorum) καὶ τῷ 1737 τὰ ζητήματα τοῦ δημοσίου δικαίου (Quaestiones juris publici).

Κατὰ τὸν Βυγκερσοίκιον τὸ διεθνὲς δίκαιον παράγεται ἐκ τῆς λογικῆς καὶ τῆς συνηθείας (ex ratione et usu), στηριζομένης ἐπὶ τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν εἰδικῶν διαταγμάτων. Διὰ τῶν ἀρχῶν τούτων ἐξηγεῖ ὁλόκληρον τὸ δίκαιον τῶν Ἐθνῶν. Ὁ συνδυασμὸς οὗτος τῶν γεγονότων καὶ τῶν θεωρητικῶν ἀρχῶν, διανοίγων νέας ὁδοὺς εἰς τὸ διεθνὲς δίκαιον, ἀποτελεῖ πρόοδον σημαντικήν. Ὁ Βυγκερσοίκιος κατέδειξεν ἐξ ἄλλου τὸ σέβας αὐτοῦ πρὸς τὰς ὑγιᾶς παραδόσεις καὶ τὰ διδάγματα τῆς ἱστορίας, διατυπῶν πρὸς τούτοις καὶ τὴν ἀρχήν, καθ' ἣν μία ἢ δύο συνθῆκαι, ἀπομακρυνόμεναι διὰ τῶν διατάξεων αὐτῶν τῆς γενικῶς παραδεδεγμένης συνηθείας, δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἐπαρκῆ ἰσχύν, ὅπως τροποποιήσωσι τὸ δίκαιον τῶν Ἐθνῶν.

(1) Τὸ σύγγραμμα τοῦ Βαττέλου μετεφράσθη Ἑλληνιστὶ τῷ 1831 ὑπὸ τοῦ Γ. Ῥάλλη ὑπὸ τὸν τίτλον *Τὸ δίκαιον τῶν Ἐθνῶν ἢ ἀρχαὶ τοῦ φυσικοῦ νόμου προσηρμοσμένου εἰς τὴν διαγωγὴν καὶ εἰς τὰ πράγματα τῶν Ἐθνῶν καὶ τῶν κυριαρχῶν*. Ἡ μετάφρασις αὕτη εἶνε τὸ πρῶτον ἐν Ἑλληνικῇ γλώσσῃ δημοσιευθὲν ἐπὶ τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἔργον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ Ἰωάννης Θεόφιλος Ἑϊνέκκιος (J. T. Heineke, λατινιστὶ Heineccius), γεννηθεὶς ἐν Ἐίζενβεργ τῷ 1681 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1741, ἀφιέρωσεν ὁλόκληρον τὸν βίον αὐτοῦ εἰς ἐργασίας ὠφελίμους τῇ νομικῇ ἐπιστήμῃ, τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ τῇ φιλολογίᾳ· ἀλλὰ κυρίως ὡς νομοδιδάσκαλος εἶνε διάσημος.

Τὰ διάφορα ἔργα αὐτοῦ ἐδημοσιεύθησαν ἐν Γενεύῃ ἀπὸ τοῦ 1744 μέχρι τοῦ 1771 ὑπὸ τὸν τίτλον *Opera ad universam jurisprudentiam, philosophiam et litteras humaniores pertinentia*. Σημειοῦμεν ἰδίᾳ τὰ ἐπιστεγάσαντα τὴν φήμην αὐτοῦ Στοιχεῖα τοῦ φυσικοῦ δικαίου (Elementa juris naturalis). Καίτοι δὲν συνήγαγε λογικῶς πάντα τὰ συμπεράσματα, δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ὁ Ἑϊνέκκιος θεωρεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς ὠφελείας ὡς θεμέλιον τοῦ φυσικοῦ δικαίου, ὅπερ ὑπολαμβάνει ὡς ταὐτὸν τῇ βουλήσει τοῦ Θεοῦ, ἐπιθυμοῦντος πάντες οἱ ἄνθρωποι νὰ ὦσιν εὐτυχεῖς.

Ὁ Βαρβεϋράκ (Barbeyrac), γεννηθεὶς ἐν Βεζιὲρ τῷ 1674, τελευτήσας δὲ τῷ 1744, τὰ μάλιστα συνέβαλεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπιστήμης τοῦ διεθνοῦς δικαίου διὰ τῶν εἰς τὴν Γαλλικὴν μεταφράσεων τοῦ Γροτίου, τοῦ Πουφενδορφίου, τοῦ Βυγκερσοικίου, τοῦ Κούμβερλανδ καὶ ἄλλων δημοσιολόγων, ἃς συνώδευσε διὰ σοφῶν σημειώσεων. Εἶνε ὡσαύτως ὁ συγγραφεὺς Ἱστορίας τῶν ἀρχαίων συνθηκῶν (Histoire des anciens traités), δημοσιευθείσης τῷ 1739.

Τὸ Πνεῦμα τῶν νόμων (Esprit des lois) ἐξεδόθη τῷ 1748, ὀλίγον πρὶν ἢ ὁ Βάττελος δημοσιεύσῃ τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Ὁ Μοντέσκιος (Montesquieu 1689—1755) πρεσβεύει ὅτι τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν στηρίζεται ἐπὶ τῆς θεωρίας, καθ' ἣν αἱ Ἐθνικότητες δέον ἐν καιρῷ εἰρήνης νὰ πράττωσιν ἀμοιβαίως πᾶν ἐκ τῆς ἰσχύος αὐτῶν ἐξαρτώμενον ἀγαθὸν καὶ νὰ προξενῶσιν ἐν καιρῷ πολέμου πᾶν δυνατὸν κακόν, χωρὶς νὰ παραβλάπτωσι τὰ ἴδια αὐτῶν συμφέροντα. Παραδέχεται κατόπιν ὅτι σκοπὸς τοῦ πολέμου εἶνε ἡ νίκη, διώκουσα τὴν κατάκτησιν ἢ τὴν συντήρησιν τῶν κεκτημένων. Ἐκ τῶν δύο τούτων ἀρχῶν πηγάζουσι κατ' αὐτὸν πάντες οἱ ἀποτελοῦντες τὸ δίκαιον τῶν Ἐθνῶν νόμοι.

Ὁ Ῥουτερφόρτιος (Rutherforth 1712—1771) ἐδημοσίευσε τῷ 1754 σχόλια ἐπὶ τοῦ Γροτίου ὑπὸ τὸν τίτλον Εἰσηγήσεις τοῦ φυσικοῦ δικαίου (Institutes of natural law). Κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦτον τὸ δίκαιον τῶν Ἐθνῶν εἶνε τὸ φυσικὸν δίκαιον, ἐφαρμοζόμενον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς τὸ σύνολον τῶν ἀστικῶν κοινωνιῶν συνεπείᾳ θετικῆς συμβάσεως. Ἅπαξ ἀποδεχθεὶς τὴν ἀρχὴν ταύτην, ὁ Ῥουτερφόρτιος ὑποστηρίζει ὅτι οἱ κανόνες τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν οὐδὲν ἕτερον εἶνε ἢ οἱ κανόνες τῆς λογικῆς, οἵτινες δύνανται νὰ ἐξαχθῶσιν ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων, τῆς ἱστορίας τῶν κοινωνιῶν ἢ τῆς γνώμης τῶν ἐπιστημόνων.

Ὁ Μαβλύ (Gabriel Bonnot de Mably) καλούμενος συνήθως Ἀββᾶς Μαβλύ, ἐγεννήθη ἐν Γρενόβλῃ τῷ 1709 καὶ ἀπεβίωσε τῷ 1785. Τῷ 1771 εἰς ἐκτέλεσιν αἰτήσεως ἀπευθυνθείσης αὐτῷ ὑπὸ τῶν Πολωνῶν, ὅπως παρασκευάσῃ αὐτοῖς νόμους, ἐδημοσίευσε τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ Περὶ τοῦ πολιτεύματος τῆς Πολωνίας (Du gouvernement de la Pologne) καὶ ἔτη τινὰ βραδύτερον παρακληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Συνεδρίου νὰ διατυπώσῃ σχέδιον πολιτεύματος, συνέταξε τὰς Παρατηρήσεις αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν νόμων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς (Observations sur le gouvernement et les lois des Etats-Unis d'Amérique).

Τὰ συγγράμματα τοῦ Μαβλύ, ὧν τῶν πλείστων ἡ ἔκδοσις εἶχεν ἀπαγορευθῇ ἐν Γαλλίᾳ ἤσκησαν μεγάλην ἐπήρειαν ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, ἐπελθούσης ὀλίγον μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν. Μεταξὺ τῶν ἐχόντων σχέσιν πρὸς τὴν νομοθεσίαν καὶ τὴν πολιτικὴν δέον ν' ἀναφέρωμεν τὰ ἑξῆς: Περὶ τῆς νομοθεσίας ἢ ἀρχὴ τῶν νόμων (De la législation ou principe des lois). Ἀμφιβολίαι προτεινόμεναι τοῖς οἰκονομολόγοις φιλοσόφοις ἐπὶ τῆς ἀναγκαίας ἐθνικῆς τάξεως τῶν κοινωνιῶν (Doutes proposés aux philosophes économistes sur l'ordre national essentiel des sociétés). Τὸ δημόσιον δίκαιον τῆς Εὐρώπης βασιζόμενον ἐπὶ τῶν συνθηκῶν (Le droit public de l' Europe fondé sur les traités).

Αἱ ἐν τῷ τελευταίῳ ἔργῳ περιλαμβανόμεναι ἰδέαι διετέλουν ἐν καταφώρῳ ἀντιθέσει πρὸς τὸ ὑριστάμενον καθεστώς. Ἐνθουσιώδης θαυμαστὴς τῶν δημοκρατιῶν τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἰδίᾳ τῆς Σπάρτης, ὁ Μαβλὺ ὑπερμαχεῖ τῆς κοινότητος τῶν ἀγαθῶν καὶ τῆς ἰσότητος τῶν τάξεων, ὥστε πολλοὶ οἰκονομολόγοι ἐθεώρησαν αὐτὸν ὡς ἕνα τῶν πατέρων τοῦ νεωτέρου κοινωνισμοῦ.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ τελευταίου αἰῶνος πολλαὶ τῶν κυριωτέρων Εὐρωπαϊκῶν Πολιτειῶν ἐδημοσίευσαν ἔγγραφα ἐκ τῶν δημοσίων αὐτῶν ἀρχείων, χρησιμεύοντα ὅπως παράσχωσι πληροφορίας ἐπὶ τῆς ἰδίας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτῶν ἱστορίας ἢ καὶ τῆς τῶν ἄλλων Πολιτειῶν, ἐφ' ὅσον πρὸς ταύτην σχετίζονται· ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ Κώδικος (Codex) τοῦ Λάϊβνιτς οὐδὲν ἔργον ὑφίστατο δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς γενικὸς ὁδηγὸς τῆς διπλωματίας. Τὸ κενὸν τοῦτο ἐπληρώθη διὰ τοῦ Διπλωματικοῦ σώματος (Corps diplomatique) τοῦ Ἰωάννου Δυμόντου (J Dumont), ἱστοριογράφου τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας.

Ἡ συλλογὴ ἀποτελεῖται ἐκ 13 τόμων εἰς μέγα σχῆμα· οἱ ὀκτὼ πρῶτοι ἀποτελοῦσι τὸ ὑπὸ τοῦ Δυμόντου δημοσιευθὲν μέρος, ὅστις ἀπέθανε τῷ 1727, περιλαμβάνουσι δὲ τὰς ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Πολιτειῶν συνομολογηθείσας συμβάσεις ἀπὸ Καρόλου τοῦ Μεγάλου. Τῷ 1739 ἐξεδόθη ἕτερος τόμος εἰς μέγα σχῆμα περιλαμβάνων τὰς ἀρχαίας συνθήκας ἀπὸ τοῦ Ἀμφικτυονικοῦ Συνεδρίου μέχρι Καρόλου τοῦ Μεγάλου, συλλεχθείσας ὑπὸ τοῦ Βαρβεϋράκ· μετὰ ταῦτα ἐξεδόθησαν τέσσαρες ἄλλοι τόμοι ὑπὸ τὸν τίτλον Συμπλήρωμα τοῦ Διπλωματικοῦ Σώματος τοῦ Δυμόντου (Supplément au Corps diplomatique de Dumont), δημοσιευθέντες ὑπὸ τοῦ Ῥουσσὲ δὲ Μισσύ (Rousset de Missy), γεννηθέντος τῷ 1686, ἀποθανόντος τῷ 1762.

Ὁ Βαλῖνος (Valin 1695—1763) ἐδημοσίευσεν ἐν Ῥωχέλλῃ τῷ 1760 Ἑρμηνείαν τοῦ περὶ ναυτιλίας διατάγματος τοῦ Αὐγούστου 1681 (Commentaire sur l'ordonnance de la marine du mois d' Août 1681) καὶ τῷ 1763 Ἐγχειρίδιον περὶ τῶν λειῶν (Traité des prises), ἅτινα ἀποτελοῦσιν αὐθεντίαν ἐπὶ τῶν ζητημάτων τούτων, πρὸ πάντων καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ δίκαιον τῶν λειῶν.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην καὶ σχετικῶς πρὸς τὴν Ἱσπανίαν Τὸ νομικὸν καὶ πολιτικὸν ἐγχειρίδιον τῶν θαλασσίων λειῶν (Traité juridique et politique sur les prises maritimes) τοῦ Ἀβρέ (Abreu), δημοσιευθὲν ἐν Γαδείροις τῷ 1746, παρέχει τὸ αὐτὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὸ σύγγραμμα τοῦ Βαλίνου.

Τὰ αὐτὰ ζητήματα ἐμελετήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἐμεριγόν (Emerigon), γεννηθέντος ἐν Προβηγγίᾳ τῷ 1716 καὶ ἀποθανόντος τῷ 1784 ἐν τῷ Ἐγχειριδίῳ αὐτοῦ περὶ τῶν ναυτικῶν ἀσφαλειῶν (Traité des assurances maritimes) καὶ τῇ Ἑρμηνείᾳ τοῦ διατάγματος τοῦ 1681 (Commentaires sur l'ordonnance de 1681).

Ὁ Ποτιέρος (Pothier) γεννηθεὶς τῷ 1699 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1772, ἐκτήσατο ἐν Γαλλίᾳ δικαίαν φήμην διὰ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀστικοῦ δικαίου καὶ ἰδίᾳ τοῦ Περὶ κυριότητος (De la posses-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

sion) ἐγχειριδίου. Ἐπραγματεύθη δ' ὡσαύτως τὸ ζήτημα τῶν θαλασσίων λειῶν.

Ὁ Βερτοδάνος (Bertodano) ἐδημοσίευσεν ἐν Μαδρίτῃ τῷ 1740 Συλλογὴν τῶν συνθηκῶν εἰρήνης συμμαχίας, οὐδετερότητος κλπ. (Collection de traités de paix, d'alliance, de neutralité etc.) ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ 1598 καὶ φθάνουσαν μέχρι τοῦ 1700. Ἡ ἔκδοσις τοῦ 1796 περιέλαβε καὶ τὰς μέχρι τοῦ 1737 συνομολογηθείσας συνθήκας.

Ὁ Βυρλαμάκι (J. Burlamaqui) ἐγεννήθη ἐν Γενεύῃ τῷ 1694 καὶ ἀπέθανε τῷ 1748. Ἔγραψε πολυάριθμα συγγράμματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων δέον νὰ μνημονεύσωμεν τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου (Principes du droit politique), τὰς ἀρχὰς τοῦ φυσικοῦ δικαίου (Principes du droit naturel et des gens) καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ φυσικοῦ δικαίου (Éléments du droit naturel) (1). Ὁ Βυρλαμάκι βασίζει τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν ἐπὶ τῆς μελέτης τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Ρεὰλ (Gaspard de Réal) ἐν τῷ πέμπτῳ τόμῳ τοῦ ἔργου αὐτοῦ τοῦ ἐπιγραφομένου Ἡ ἐπιστήμη τῆς Κυβερνήσεως (La science du Gouvernement), ἐκδοθέντι τῷ 1764, πραγματεύεται περὶ τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν.

Ὁ Οὔμερος (Martin Hubner) ἐδημοσίευσεν ἐν Λονδίνῳ τῷ 1757 Δοκίμιον ἐπὶ τῆς ἱστορίας τοῦ φυσικοῦ δικαίου (Essai sur l'histoire du droit naturel) καὶ ὁ La Haye τῷ 1769 Ἐγχειρίδιον περὶ τῆς συλλήψεως τῶν οὐδετέρων πλοίων (Traité de la saisie des bâtiments neutres).

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΕΜΠΤΗ

ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΠΤΑΕΤΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ (1763 — 1789).

Ὁ διαμελισμὸς τῆς Πολωνίας ἐγκαινίζει τὴν νέαν ταύτην περίοδον τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Ὁ πρῶτος μερισμὸς τῆς Πολωνίας μεταξὺ Αὐ-

---

(1) Τῷ 1839 ἐδημοσιεύθη ἐν Ἑρμουπόλει μετάφρασις τῶν *Στοιχείων τοῦ φυσικοῦ δικαίου* ὑπὸ *Γεωργίου Λ. Μεταξᾶ*, προσθέντος καὶ σημειώσεις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στρίας, Πρωσσίας καὶ Ῥωσσίας ἐπεκυρώθη διὰ τῆς συνθήκης τῆς Πετρουπόλεως τῆς 5 Αὐγούστου 1772.

Ὁ δεύτερος μερισμὸς ὑπὲρ τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς Ῥωσσίας ἐγένετο τῷ 1793· ὁ δὲ τρίτος μεταξὺ Αὐστρίας, Πρωσσίας καὶ Ῥωσσίας συνετελέσθη τῷ 1794.

Ὀλίγον μετὰ τὸν πρῶτον μερισμὸν ἡ κεντρικὴ Εὐρώπη ἤρξατο συνταρασσομένη ἕνεκα τοῦ ἐγερθέντος μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας ζητήματος περὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ Βαυαρικοῦ θρόνου. Ὁ ἐπακολουθήσας πόλεμος, μικρὸν διαρκέσας, ἐπερατώθη τῷ 1779 διὰ τῆς εἰρήνης τῆς Τέσχεν, ἥτις ἐπεκύρωσε καθ' ὁλοκληρίαν τὰς διατάξεις τῆς Βεστφαλικῆς συνθήκης.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἡ ἐλευθέρα ναυσιπλοΐα τοῦ Σκάλδιος προύκάλεσε μεταξὺ τῶν κυβερνήσεων τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Ὁλλανδίας διενέξεις, διακανονισθείσας διὰ τῆς συνθήκης τῆς Φονταινεβλῶ τῆς 8 Νοεμβρίου 1785.

Ὀλίγον μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς συνθήκης ταύτης ἡ Πρωσσία ἐπενέβη εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς Ὁλλανδίας ὑπὲρ τοῦ Ἐπάρχου (Stathouder). Ἡ Γαλλία διεκήρυξε κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1780 ὅτι θὰ ἐναντιωθῇ εἰς τὴν ἐπέμβασιν ταύτην, ἀλλὰ παρητήθη τούτου, ὅταν ἔμαθεν ὅτι ἡ Ἀγγλία προυτίθετο νὰ ὑποστηρίξῃ ὡσαύτως τὰ δίκαια τοῦ Ἐπάρχου.

Ἀποσοβηθείσης οὕτω πάσης ἀφορμῆς συγκρούσεως, ἡ Ὁλλανδία, ἡ Πρωσσία καὶ ἡ Ἀγγλία συνῆψαν τὴν 15 Ἀπριλίου 1788 τὴν συνθήκην τῆς τριπλῆς συμμαχίας, ἥτις ἐξησφάλισε μέχρι τοῦ 1795 τὴν διατήρησιν τοῦ Οἴκου τῆς Ὀράγγης ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ ἐξήσκησε κατ' ἀπήχησιν μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν πραγμάτων.

Μέγα μέρος τῶν Ἀγγλικῶν ἀποικιῶν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ἐκηρύχθησαν ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τῆς μητροπόλεως τῇ 4 Ἰουλίου 1776 καὶ ἐσχημάτισαν ὁμοσπονδίαν πρὸς κοινὴν ἄμυναν. Ἡ Γαλλία ἀνεγνώρισε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν, συνομολογήσασα τῇ 6 Φεβρουαρίου 1778 μετὰ τῆς νέας δημοκρατίας δύο συνθήκας, τὴν μὲν φιλίας καὶ ἐμπορίου, τὴν δὲ ἐπιμαχίας.

Ἐν τῇ φιλικῇ καὶ ἐμπορικῇ αὐτῶν συνθήκῃ ἡ Γαλλία καὶ αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι ἐνέμειναν εἰς τὸν κανόνα «ἐλεύθερον πλοῖον, ἐλεύθερον ἐμπόρευμα». Τῇ δὲ 26 Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους Γαλλικὸν διάταγμα ἐξέτεινε τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐπὶ πασῶν τῶν οὐδετέρων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πολιτειῶν. Τὸ διάταγμα τοῦτο περιελάμβανεν ἐκτὸς τούτου πολυαρίθμους διατάξεις περὶ τῶν ἀπαιτουμένων ἀπὸ τὰ οὐδέτερα πλοῖα ἀποδείξεων ἐθνικότητος καὶ κυριότητος καὶ ἐπανελάμβανε τὰς ἀφορώσας τὰς θαλασσίας λείας διατάξεις τοῦ Διατάγματος τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'(1681).

Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1780 ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ῥωσσίας ἐκοινοποίησε τῇ Ἀγγλίᾳ, τῇ Γαλλίᾳ καὶ τῇ Ἱσπανίᾳ διακοίνωσιν, ἐν ᾗ περιελαμβάνοντο αἱ ἀρχαί, αἵτινες ἔμελλον νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς βάσις τῆς ἐνόπλου οὐδετερότητος (neutralité armée).

Αἱ ἀρχαὶ αὗται δύνανται νὰ συνοψισθῶσιν ὡς ἑξῆς:

Α'. Τὰ οὐδέτερα πλοῖα δύνανται νὰ πλέωσιν ἐλευθέρως ἀπὸ λιμένος εἰς λιμένα εἰς τὰς ἀκτὰς τῶν ἐμπολέμων ἐθνικοτήτων.

Β'. Τὰ εἰς ὑπηκόους τῶν ἐμπολέμων Πολιτειῶν ἀνήκοντα ἐμπορεύματα καὶ ἄλλα ἀντικείμενα ἔσονται ἐλεύθερα ἐπὶ οὐδετέρων πλοίων, ἂν μὴ ἀποτελῶσι λαθρεμπόριον τοῦ πολέμου.

Γ'. Ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ῥωσσίας ἀναφέρεται ὡς πρὸς τὸν ὁρισμὸν τοῦ λαθρεμπορίου τοῦ πολέμου εἰς τὰ ἄρθρα 10 καὶ 11 τῆς μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ἀγγλίας συνομολογηθείσης τῷ 1766 ἐμπορικῆς συνθήκης, ἀλλ' ἐπεκτείνουσα τὰς διατάξεις αὐτῆς εἰς πάσας τὰς ἐμπολέμους δυνάμεις.

Δ'. Ἀποκεκλεισμένος λιμὴν θέλει θεωρεῖσθαι μόνον ὁ περιβαλλόμενος ὑπὸ πολεμικῶν πλοίων, ὧν ἡ διαμονὴ καὶ γειτνίασις καθιστῶσι τὸν εἴσπλουν προφανῶς ἐπικίνδυνον.

Ἡ Δανιμαρκία καὶ ἡ Σουηδία ὑπῆρξαν τῷ 1780 αἱ πρῶται δυνάμεις, αἵτινες προσεχώρησαν εἰς τὰς ἀρχὰς ταύτας· μετὰ ταῦτα προσετέθησαν διαδοχικῶς ἡ Ὁλλανδία, αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, ἡ Πρωσσία καὶ ἡ Αὐστρία τῷ 1781, ἡ Πορτογαλλία τῷ 1782 καὶ αἱ Δύο Σικελίαι τῷ 1783.

Ὅπως ἀποκρούσῃ τοὺς κινδύνους, εἰς οὓς ἐξέθετεν αὐτὴν ἡ ἔνοπλος οὐδετερότης, ἡ Ἀγγλία προέτεινε τῇ Ὁλλανδίᾳ νὰ συνομολογήσωσι τῇ μεσιτείᾳ τῆς Ῥωσσίας ἰδίαν συνθήκην, βασιζομένην ἐπὶ τῆς τοῦ 1674. Τῶν διαπραγματεύσεων τούτων μὴ εὐοδωθεισῶν, ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἐξηκολούθησεν ἐφαρμόζουσα ἐπὶ τῶν οὐδετέρων καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Ἀμερικανικῶν αὐτῆς ἀποικιῶν τὰς ἀρχάς, ἃς ἠκολούθησε μέχρι τοῦδε, ἐξαιρουμένων μόνον τῶν γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Κανόνες τοῦ 1756.

Διὰ τῆς εἰρήνης, ἣν ὑπέγραψεν ἐν Βερσαλλίαις τῷ 1783, ἡ Ἀγγλία

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀνεγνώρισεν ἐπὶ τέλους τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἀπέδωκε τὴν Φλωρίδα καὶ τὴν νῆσον Μινόρκαν τῇ Ἱσπανίᾳ καὶ παρεχώρησε τὴν νῆσον Ταβάγο καὶ τὴν Σενεγάλην τῇ Γαλλίᾳ. Αἱ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς ὑποπεσοῦσαι λοιπαὶ χῶραι τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ἀπεδόθησαν ὡσαύτως. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐλευθέραν ναυσιπλοίαν τῶν οὐδετέρων, προκειμένου περὶ τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ἱσπανίας, ἡ εἰρήνη τῶν Βερσαλλιῶν περιωρίσθη εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τῶν διατάξεων τῶν συνθηκῶν τῆς Οὐτρέχτης τοῦ 1713.

Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι ἀφ' ἑτέρου ἀπεδέχθησαν τοὺς κανόνας «ἐλεύθερον πλοῖον, ἐλεύθερον ἐμπόρευμα» καὶ «πολέμιον πλοῖον, πολέμιον ἐμπόρευμα» ἐν ταῖς συνθήκαις, ἃς ὑπέγραψαν τῷ 1783 καὶ τῷ 1785.

Μεταξὺ τῶν δημοσιολόγων τῆς πέμπτης ταύτης ἱστορικῆς περιόδου ὁ Ἰ. Μόσερος, ὁ Λαμπρέδι, ὁ Γαλιάνι, ὁ Βένθαμ χρήζουσιν ἰδίας μνείας.

Ὁ Ἰ. Μόσερος (J. Moser) ἐγεννήθη ἐν Στουτγάρτῃ τῷ 1701 καὶ ἀπεβίωσε τῷ 1785. Τὸ κύριον αὐτοῦ σύγγραμμα φέρει τὸν τίτλον Δοκίμιον τοῦ νεωτάτου διεθνοῦς δικαίου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐθνικοτήτων (Versuch des neuesten Europäischen Völkerrechts). Ὁ Μόσερος, χωρὶς ν' ἀκολουθήσῃ ὡρισμένον σύστημα, ἐθεώρησε τὸ δίκαιον τῶν Ἐθνῶν ὡς τὸ σύνολον τῶν ὑπὸ τῆς πρακτικῆς τῶν ἐθνικοτήτων ἱδρυθέντων κανόνων. Ἀμφισβητῶν τὴν σπουδαιότητα τοῦ φυσικοῦ δικαίου, πρεσβεύει ὅτι ἂν εἶνε εὔκολον ν' ἀναγνωρίσωμεν τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ, ἡ πρακτικὴ ὅμως τούτων ἐφαρμογὴ διαφεύγει πᾶσαν αὐστηρὰν ἀπόδειξιν καὶ ὅτι οἱ κανόνες οὗτοι ἀποβάλλουσι καὶ αὐτὴν τὴν ἐσωτερικὴν ἀξίαν αὐτῶν πρὸ τῶν συνθηκῶν ἢ τῶν ἐθίμων, ἅτινα θεωρεῖ ὡς τὰς θεμελιώδεις βάσεις τοῦ διεθνοῦς δικαίου.

Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Φ. Μόσερος (F. C. Moser 1731—1798) ἔγραψεν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὕλης ἐκτιμηθέντα συγγράμματα.

Ὁ Λαμπρέδι (Lampredi) ἐγεννήθη ἐν Ἰταλίᾳ τῷ 1761 καὶ ἀπεβίωσε τῷ 1836. Τὸ σπουδαιότερον ἔργον αὐτοῦ ἐπιγράφεται Περὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ διεθνοῦς δικαίου (De jure naturae et gentium). Πραγματεύεται δὲ ζητήματα σχετικὰ τοῖς δικαίοις τῶν ἐμπολέμων καὶ τῶν οὐδετέρων.

Ὁ Γαλιάνι (Galiani), σύγχρονος τοῦ Λαμπρέδι, ἐδημοσίευσε μεταξὺ ἄλλων ἐπίκρισιν τοῦ συγγράμματος τοῦ συμπατριώτου αὐτοῦ καὶ ἐγχειρίδιον ἐπὶ τῶν καθηκόντων τῶν οὐδετέρων ἡγεμόνων (Devoirs des princes neutres).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀπὸ τοῦ 1786 μέχρι τοῦ 1789 εἷς τῶν διασημοτέρων Ἄγγλων συγγραφέων, ὁ Βένθαμ (Bentham), ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ τάξει τῶν ἰδεῶν, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ ὠφελιματικὸν αὐτοῦ σύστημα, διάφορα ἀποσπάσματα ἐπὶ ζητημάτων τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Εἶνε πρὸς τούτοις ὁ συγγραφεὺς σχεδίου αἰωνίου εἰρήνης, οὗτινος ἡ πραγμάτωσις ἐπεδιώχθη ὑπὸ πολυαρίθμων ἑταιριῶν, σχηματισθεισῶν πρὸς τοῦτο ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἡνωμέναις Πολιτείαις. Ὁ Βένθαμ ἐγεννήθη τῷ 1749 καὶ ἀπεβίωσε τῷ 1832.

Μεταξὺ τῶν σπουδαιοτέρων ἐπὶ τοῦ διεθνοῦς δικαίου συγγραμμάτων τῆς ἐποχῆς ταύτης μνημονευτέον προσέτι τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν (Les principes du droit des gens) ὑπὸ Ἰ. Νεϋρόν (J. J. Neyron), 1783· τὸ νεώτατον δίκαιον τῶν Ἐθνῶν (Codex juris gentium recentissimi) τοῦ Φ. Βένχ (F. A. W. Wench 1781—1796)· τὸ ἀκαδημαϊκὸν σῶμα τοῦ δημοσίου δικαίου (Corpus juris publici academicum) τοῦ Σμάλτς (Schmaltz), 1774, ἐπαυξηθὲν ὑπὸ τοῦ Ὁμμὲλ (Hommel) τῷ 1794.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΚΤΗ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΙΕΝΝΑΙΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ (1789—1815).

Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις ἐκλόνισε τὰς διεθνεῖς σχέσεις πασῶν τῶν Εὐρωπαϊκῶν Πολιτειῶν καὶ ἐπέδρασε καὶ πέραν τοῦ Ὠκεανοῦ ἔτι, ἐπὶ τῶν Ἀμερικανικῶν Πολιτειῶν.

Τὸ πρῶτον ὑπ' αὐτῆς ἐγερθὲν πολιτικὸν ζήτημα μεταξὺ τῆς Γαλλίας καὶ τῶν γειτόνων αὐτῆς ἦτο τὸ περὶ τοῦ δικαίου τῆς ἐπεμβάσεως εἰς τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα καὶ τὰς κυβερνητικὰς μεταβολὰς τῶν ἀνεξαρτήτων ἐθνικοτήτων.

Τὸ ἐμπόριον καὶ τὸ διεθνὲς θαλάσσιον δίκαιον ἠσθάνθησαν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀγῶνος τὸν ἀντίκτυπον τῶν ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789 προκληθέντων πολέμων. Ἡ Ἀγγλία καὶ οἱ σύμμαχοι ἐνόμισαν ὅτι τὸ προσφορώτερον μέσον ὅπως καταπνίξωσι τὰς νέας ἰδέας καὶ παρακωλύσωσι τὴν ἐξάπλωσιν αὐτῶν ἦτο τὸ νὰ καταβάλωσι τὴν δημοκρατίαν διὰ τοῦ λιμοῦ, ἀπαγορεύοντες εἰς πάντα τὰ πλοῖα αὐτῶν τὴν εἰς τοὺς Γαλλικοὺς λιμένας προσέγγισιν. Εἰς ἀπάντησιν πρὸς τὰς βιαιότητας ταύτας ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις τοῦ 1794 ἐξέδωκε ψήφισμα, δι' οὗ ἐνε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τέλλετο τοῖς Γάλλοις ἐφοπλισταῖς νὰ συλλαμβάνωσι καὶ ὁδηγῶσιν εἰς τοὺς λιμένας τῆς Δημοκρατίας πάντα τὰ οὐδέτερα πλοῖα τὰ φέροντα προμηθείας ἀνηκούσας εἰς οὐδετέρους καὶ προωρισμένας δι' ἐχθρικοὺς λιμένας ἢ ἐμπορεύματα ἀνήκοντα τῷ ἐχθρῷ.

Κατὰ τὸν κατὰ τῆς Γαλλίας ἀγῶνα, ἐπειδὴ ἡ Ἀγγλία ἐφήρμοσεν ἐκ νέου τὸν πολεμικὸν κανόνα τοῦ 1756, οἱ Βρεττανοὶ καταγωγεῖς συνέλαβον πολλὰ Γαλλικὰ φορτία, φερόμενα ὑπὸ βορειοαμερικανικὴν σημαίαν. Ὅταν ἡ Γαλλία ἐπέμεινε παρὰ τῇ Κυβερνήσει τῆς Βασιγκτῶνος, ὅπως ἀντιστῇ κατὰ τῶν βιαιοτήτων τούτων καὶ καταστήσῃ σεβαστὰ τὰ προνόμια τῆς σημαίας αὐτῆς, αὕτη ὑπεστήριξεν ὅτι ἡ Ἀγγλία, ἐνεργοῦσα ὡς ἐνήργει, συνεμορφοῦτο πρὸς τὴν ἰδίαν της νομοθεσίαν καὶ ἑπομένως αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα ν' ἀνθίστανται εἰς τ' ἀφορῶντα τὸ Γαλλικὸν ἐμπόριον μέτρα. Ἡ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐγερθεῖσα ἄκαρπος συζήτησις ἤγαγε τῷ 1796 τὸ Διευθυντήριον νὰ ἐκδώσῃ νέον διάταγμα, ὅπερ ἐκήρυττε καλῶς συλληφθέντα πάντα τὰ οὐδέτερα ἢ ἐχθρικὰ φορτία τὰ συλλαμβανόμενα ὑπὸ σημαίαν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ὑπὸ Γάλλων καταδρομέων.

Περὶ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν διένεξις τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ οὐχὶ ἔλασσον ἐνδιαφέρουσα τὰ δικαιώματα τῶν οὐδετέρων ἠγέρθη μεταξὺ τῆς Πρωσσικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ἡ συνθήκη τῆς 11 Ἰουλίου 1799, ἥτις ἔθηκε τέρμα εἰς ταύτην, καθιέρωσε καὶ πάλιν τὸν κανόνα «ἐλεύθερον πλοῖον, ἐλεύθερον ἐμπόρευμα».

Περὶ τὰ τέλη τοῦ τελευταίου αἰῶνος, ἡ Ῥωσσία προέτεινε τῇ Δανιμαρκίᾳ, τῇ Πρωσσίᾳ καὶ τῇ Σουηδίᾳ νὰ συνομολογήσωσι συνθήκην πρὸς ἀνανέωσιν τῆς ἐνόπλου οὐδετερότητος τοῦ 1780.

Ἡ Ἀγγλία, θεωρήσασα τὴν συνομολόγησιν τῆς συνθήκης ταύτης ὡς διάβημα προκλητικόν, διέταξε τὴν κωλυσιπλοίαν τῶν Ῥωσσικῶν, Σουηδικῶν καὶ Δανικῶν πλοίων καὶ διεκοίνωσε ταυτοχρόνως εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Κοπεγχάγης καὶ τῆς Στοκόλμης ὅτι, ἐπειδὴ αἱ ἀρχαὶ τοῦ 1780, ἃς ἀξιοῦσι νὰ ἐπαναφέρωσιν, ἀντίκεινται εἰς τὰ τιμαλφέστερα αὐτῆς συμφέροντα, ἡ Μεγάλη Βρεττανία δὲν θέλει ἀνεχθῇ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν· στόλος δ' ἀπεστάλη εἰς τὴν Βαλτικήν, ὅπως διὰ τῆς βίας διαλύσῃ τὴν τετραπλῆν συμμαχίαν. Τῇ 2 Ἀπριλίου 1801 ἡ Κοπεγχάγη ἐβομβαρδίσθη, ὁ στόλος τοῦ Σούνδου κατεστράφη καὶ ἡ Δανιμαρκία ἐξαναγκασθεῖσα νὰ ὑπογράψῃ ἀνακωχήν, παρητήθη τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνόπλου οὐδετερότητος. Τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας Παύ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λου Α' ἀποθανόντος μετ' ὀλίγον, ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις συνωμολόγησε μετὰ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας ἀνακωχήν, ἥτις κατὰ τὸν μῆνα Ἰούνιον τοῦ 1801 μετεβλήθη ἐν Πετρουπόλει εἰς ὁριστικὴν συνθήκην εἰρήνης, εἰς ἣν προσεχώρησαν αἱ αὐλαὶ τῆς Κοπεγχάγης καὶ τῆς Στοκόλμης, ἡ μὲν κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἡ δὲ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1802.

Ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις μετέβαλεν ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν τὴν ὄψιν τῆς Εὐρώπης· τὸ διὰ τῶν συνθηκῶν τῆς Βεστφαλίας καὶ τῆς Οὐτρέχτης δημιουργηθὲν σύστημα δὲν ὑφίστατο πλέον. Αἱ γηραιαὶ δημοκρατίαι τῆς Ὁλλανδίας, τῆς Βενετίας καὶ τῆς Γενούης ἐξέλιπον· οἱ Βουρβῶνοι ἐξηναγκάσθησαν ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ ἐν Νεαπόλει νὰ παραιτηθῶσιν· ὁ Οἶκος τῆς Βραγαντίας, ἐκβληθεὶς τῆς Λισβώνης, ἐγκατέστη εἰς Βραζιλίαν· ἡ ἀρχαία Γερμανικὴ αὐτοκρατορία ὑπεχώρησεν εἰς τὴν Ῥηνικὴν ὁμοσπονδίαν· αἱ Ἱσπανικαὶ τέλος ἀποικίαι τῆς Ἀμερικῆς κατέστησαν ἀνεξάρτητοι Πολιτεῖαι.

Ἡ Εὐρώπη κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἦτο ἠθικῶς ὑπόχρεως ν' ἀντιστῇ εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς Γαλλικῆς αὐτοκρατορίας ἐπὶ τὴν κοσμοκρατορίαν. Τὸ ἀληθῶς κινοῦν τὰς συμμάχους δυνάμεις ἐν τῇ ἑνώσει αὐτῶν κατὰ τῆς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ναπολέοντος Α' καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ συγκεντρωθείσης καταπληκτικῆς ἰσχύος, ἐξεδηλώθη σαφῶς ἐν ταῖς συνθήκαις τῶν Παρισίων τῆς 30 Ἀπριλίου 1814 καὶ τῆς 20 Νοεμβρίου 1815. Διὰ τῶν συνθηκῶν τούτων, σκοπουσῶν τὴν διακανόνισιν τῆς χωρικῆς καταστάσεως τῶν διαφόρων Εὐρωπαϊκῶν Πολιτειῶν, ἡ Γαλλία περιωρίσθη εἰς τὰ ὅρια, ἅτινα εἶχε τῷ 1690.

Τὸ πρῶτον μυστικὸν ἄρθρον τῆς συνθήκης τῆς 30 Μαΐου 1814 ἀνέγραφεν ὅτι ἡ Αὐστρία, ἡ Ἀγγλία, ἡ Πρωσσία καὶ ἡ Ῥωσσία ἐπεφυλάσσοντο τὴν ἐλευθέραν διάθεσιν τῶν χωρῶν, ὧν ἡ Γαλλία παρῃτεῖτο διὰ τοῦ ἄρθρου 3 τῆς φανερᾶς συνθήκης. Τὸ δεύτερον ἄρθρον ἔφερεν ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Σαρδηνίας θ' ἀπέκτα τὴν δημοκρατίαν τῆς Γενούης· τὸ τέταρτον τέλος ἄρθρον ὥριζεν ὅτι αἱ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου κείμεναι καὶ ἐν τῇ Γαλλίᾳ τοῦ 1791 περιλαμβανόμεναι χῶραι θὰ ἐχρησίμευον εἰς αὔξησιν τῆς Ὁλλανδίας καὶ εἰς ἀποζημίωσιν τῆς Πρωσσίας καὶ τῶν λοιπῶν Πολιτειῶν τῆς Γερμανίας.

Ταῦτα ὅμως ἦσαν ἁπλαῖ βάσεις εἰς ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης τῆς Εὐρώπης. Ἐπεφυλάξαντο εἰς σύνοδον, μέλλουσαν νὰ συνέλθῃ εἰς Βιέννην, τὴν φροντίδα νὰ λάβῃ τὰ ἀναγκαῖα μέτρα, ὅπως προσδώσῃ εἰς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν εἰρήνην ταύτην ὅλην τὴν δυνατὴν διάρκειαν.

Ἰδοὺ τίνες ὑπῆρξαν αἱ τελικαὶ ἀποφάσεις τῆς συνόδου ταύτης:

Οἱ μερισμοὶ τῆς Πολωνίας ἐπεκυρώθησαν καὶ τὸ μέγα δουκάτον τῆς Βαρσοβίας ἐπεδικάσθη τῇ Ῥωσσίᾳ.

Τὸ Σαξωνικὸν ζήτημα ἐλύθη διὰ μέσου τινὸς τρόπου: τὸ βασίλειον τῆς Πρωσσίας ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πρὸ τοῦ πολέμου τοῦ 1806 κατάστασιν καὶ αἱ Σαξωνικαὶ Πολιτεῖαι ἐμερίσθησαν μεταξὺ τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῶν κυρίου καὶ τῆς Πρωσσίας.

Ἡ πόλις Κρακοβία μετὰ τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἐκηρύχθη ὅλως ἐλευθέρα, ἀνεξάρτητος καὶ οὐδετέρα ὑπὸ τὴν κοινὴν προστασίαν τῆς Ῥωσσίας, τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Πρωσσίας.

Ἀλλ' ἡ ἀνώμαλος αὕτη κατάστασις δὲν διήρκεσε ποσῶς. Συνεπείᾳ τῶν ἐπανειλημμένων ἐξεγέρσεων τῆς Πολωνίας ἡ Αὐστρία ἐπὶ τέλους προσέλαβε καὶ τὴν χώραν τῆς Κρακοβίας.

Ἀπεδόθησαν εἰς τὴν Αὐστρίαν πᾶσαι αἱ χῶραι, ἃς ἠναγκάσθη αὕτη νὰ παραχωρήσῃ τῇ Γαλλίᾳ διὰ τῶν συνθηκῶν τοῦ Καμποφορμίου τοῦ 1797, τῆς Λυνεβίλλης τοῦ 1801, τοῦ Πρεσβούργου τοῦ 1805, τοῦ Φονταινεβλῶ τοῦ 1807 καὶ τῆς Βιέννης τοῦ 1809, πλὴν τῆς Βελγικῆς καὶ τῶν ἀρχαίων αὐτῆς ἐν Σουαβίᾳ κτήσεων· τῇ ἀπεδόθησαν ὡσαύτως πᾶσαι αἱ χῶραι, αἵτινες ἐσχημάτισαν κατόπιν τὸ βασίλειον τῆς Λομβαρδοβενετίας, περιλαμβανομένων τῶν πεδιάδων Βαλτελίνης, Βόρμιο καὶ Κιαβέννης.

Τὰ δουκάτα τῆς Πάρμας, τῆς Πλακεντίας καὶ τῆς Γουαστάλλας παρεχωρήθησαν τῇ ἀρχιδουκίσσῃ Μαρίᾳ Λουίζῃ μετὰ δικαιώματος μεταβιβάσεως καὶ διαδοχῆς ὑπὲρ τοῦ Αὐστριακοῦ Οἴκου. Τὸ δουκάτον τῆς Μοδένης ἀπεδόθη εἰς τὸν ἀρχιδοῦκα Φραγκίσκον τῆς Ἔστης μετὰ παρομοίων δικαιωμάτων μεταβιβάσεως καὶ διαδοχῆς ὑπὲρ τῆς Αὐστρίας. Τὸ δουκάτον τῆς Λούκκας ἐδόθη τῇ Ἰμφάντιδι Μαρίᾳ Λουίζῃ καὶ τοῖς κατιοῦσιν αὐτῆς, καὶ τὸ τῆς Τοσκάνης τῷ ἀρχιδουκὶ Φερδινάνδῳ τῆς Αὐστρίας. Τὸ δὲ βασίλειον τῆς Νεαπόλεως ἀπεδόθη τῷ Φερδινάνδῳ Δ' λαβόντι τὸν τίτλον Βασιλέως τῶν δύο Σικελιῶν.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Σαρδηνίας ἀνέκτησε τὴν κατοχὴν τοῦ Πεδεμοντίου καὶ τῆς Σαβοίας, αὐξηθέντων διὰ τῆς δημοκρατίας τῆς Γενούης.

Ἡ ἕνωσις τῶν Βελγικῶν ἐπαρχιῶν μετὰ τοῦ μεγάλου δουκάτου τοῦ Λουξεμβούργου καὶ τῆς Ὁλλανδίας ἀπετέλεσε τὸ νέον βασίλειον τῶν Κάτω Χωρῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ Βιενναία Σύνοδος ἐπεράτωσε τὸ ἔργον τῆς παλινορθώσεως, ἐπεξεργασθεῖσα τὸ πολίτευμα τῆς Γερμανικῆς Ὁμοσπονδίας καὶ τὸ τῆς Ἑλβετικῆς Ὁμοσπονδίας.

Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ πρώτου τούτου μέρους τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν, οἱ ἐν Βιέννῃ συνελθόντες πληρεξούσιοι ἔλυσαν πολλὰ σπουδαιότατα διὰ τὸ διεθνὲς δίκαιον ζητήματα. Ἀναφέρομεν α') τὸν καθορισμὸν τῆς τάξεως καὶ τῆς βαθμολογίας τῶν πρέσβεων· β') τὴν κατάργησιν τῆς σωματεμπορίας τῶν μαύρων· γ') τὴν ἐλευθέραν ναυσιπλοΐαν τῶν ποταμῶν τῶν διασχιζόντων τὰς χώρας διαφόρων πολιτειῶν.

Μεταξὺ τῶν δημοσιολόγων τῆς ἐποχῆς ταύτης ἄξιοι μνείας εἶνε οἱ ἑξῆς:

Ὁ Γεώργιος Φρειδερῖκος δὲ Μάρτενς (G. Martens 1756—1822) κατ' ἀρχὰς καθηγητὴς τοῦ δικαίου ἐν Γοττίγγῃ, εἶτα δὲ σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας τοῦ Βασιλείου τῆς Βεστφαλίας κατὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Ἱερωνύμου Βοναπάρτου καὶ τέλος ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἀννοβέρου παρὰ τῇ Διήτῃ τῆς Γερμανικῆς Ὁμοσπονδίας, ἐδημοσίευσε τῷ 1785 τὰ Στοιχεῖα τοῦ νεωτέρου δικαίου τῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης, βασιζομένου ἐπὶ τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν ἐθίμων (Précis du droit des gens moderne de l'Europe, fondé sur les traités et l'usage). Τὸ ἔργον τοῦτο ἐπὶ μακρὸν ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ πληρέστερον ἐγχειρίδιον τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν, ὡς ἐγένετο τοῦτο ἀποδεκτὸν ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Πολιτειῶν [ὅρα τὴν ἔκδοσιν τοῦ Καρόλου Βερζὲ (C. Vergé) μετὰ σημειώσεων, ἐν Παρισίοις 1864].

Εἰς τὸν Μάρτενς ὡσαύτως ὀφείλομεν τὴν σπουδαιοτέραν συλλογὴν τῶν διεθνῶν ἐγγράφων (Recueil des principaux traités d'alliance etc. ἐν Γοτίγγῃ, 45 τόμοι μετὰ συμπληρωμάτων).

Ὁ Κάντιος (Kant 1724—1804), ὁ φιλόσοφος τῆς Καινιγσβέργης, συγγραφεὺς τῆς Κριτικῆς τῆς καθαρᾶς λογικῆς (Kritik der reinen Vernunft), ἐφήρμοσε τὰς γενικὰς ἀρχὰς τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ εἰς τὰ ζητήματα τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν. Τὸ σύστημα ὅμως αὐτοῦ, ὅλως ὑποκειμενικόν, ἔφερεν αὐτὸν ἐν τῇ σφαίρᾳ τοῦ διεθνοῦς δικαίου εἰς συμπεράσματα οὐδόλως πρακτικά, ἀντικείμενα τῇ τε πείρᾳ καὶ τῇ ἱστορίᾳ. Οὕτως ἐν παραδείγματι ἂν δύναταί τις ὑπό τινα ἔποψιν νὰ καταδικάσῃ μετ' αὐτοῦ τὸν πόλεμον ὡς τῶν βαρβάρων μόνον λαῶν ἴδιον, δὲν δύναται ὅμως νὰ βαυκαλίζηται ὑπὸ τῆς φρούδης φαντασιοπληξίας τοῦ ἐλπίζειν ἐν τῇ σημερινῇ καταστάσει τῶν πραγμάτων ἐπὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸ ἰδεῶδες τῆς αἰωνίου εἰρήνης, ἡς διαγράφει ἡμῖν τὴν εἰκόνα καὶ ἡς ἡ ὥρα δὲν φαίνεται εἰσέτι μέλλουσα νὰ σημάνῃ.

Τῷ 1785 ὁ Δομίνικος Ἀλβέρτος Ἀγιοῦνι (Ajuni) ἐδημοσίευσε τὸ Παγκόσμιον αὐτοῦ σύστημα τῶν ἀρχῶν τοῦ θαλασσίου δικαίου τῆς Εὐρώπης (Sistema universale dei principii del diritto maritimo dell'Europa), ἔργον ἀρκούντως μεγάλης ἀξίας.

Ὁ Κὼχ (Koch) γεννηθεὶς ἐν Ἀλσατίᾳ τῷ 1737 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1813 ἀντιπροσωπεύει τὴν ἱστορικὴν τάσιν, ἣν ἔλαβον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην αἱ μελέται τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν. Ἡ Ἐπιτομὴ αὐτοῦ τῆς ἱστορίας τῶν συνθηκῶν εἰρήνης (Abrégé de l'histoire des traités de paix) χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1796.

Ὁ Σαβινὺ (Savigny) γεννηθεὶς ἐν Φραγκφούρτῃ τῇ παρὰ τὸν Μοῖνον τῷ 1779, ἀποθανὼν δὲ τῷ 1861, εἶνε ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἱστορικῆς σχολῆς τῶν Γερμανῶν νομοδιδασκάλων. Ἀφοσιωθεὶς εἰς τὴν μελέτην τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, ἀκολουθεῖ βῆμα πρὸς βῆμα τὰς προόδους αὐτοῦ καὶ διαγράφει θαυμασίως τὴν κατὰ τὸν Μέσον Αἰῶνα κατάστασίν του καὶ τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν νεωτέρων χρόνων. Εἰς ὅσα ζητήματα τοῦ διεθνοῦς δικαίου πραγματεύεται, προσκολλᾶται πολὺ μᾶλλον εἰς τὰ ἱστορικὰ προηγούμενα, ἢ εἰς τὴν θεωρητικὴν ἀρχήν, ἐφ' ἧς στηρίζονται. Τὰ κυριώτερα αὐτοῦ ἔργα εἶνε τὸ Ἐγχειρίδιον περὶ νομῆς (Recht des Besitzes), δημοσιευθὲν τῷ 1805, ἡ Ἱστορία τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου κατὰ τὸν Μεσαίωνα (Geschichte des römischen Rechts im Mittelalter), ἐκδοθεῖσα τῷ 1815 καὶ τὸ Ἐγχειρίδιον τοῦ κληρονομικοῦ δικαίου, 1822.

Παρὰ τοὺς δημοσιολόγους τούτους δυνάμεθα προσέτι ν' ἀναφέρωμεν τὸν Μάκιντος (Sir James Mackintosh), Ἄγγλον δημοσιολόγον, δημοσιεύσαντα τῷ 1797 Λόγον ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ διεθνοῦς δικαίου.

Τὸν Βάσσολς (Ramon Lazaro de Dou y Bassols), συγγραφέα ἔργου, ἐπιγραφομένου Εἰσηγήσεις τοῦ καθόλου δημοσίου δικαίου (Instituciones del derecho publico general), δημοσιευθέντος δὲ τῷ 1802.

Τὸν Ῥαϋνεβάλ (Gérard de Rayneval), ὅστις ἐδημοσίευσε τῷ 1803 Εἰσηγήσεις τοῦ φυσικοῦ καὶ διεθνοῦς δικαίου (Institutions du droit de la nature et des gens).

Τὸν Ὅρνε (Thomas Hartwell Horne), συγγραφέα Ἐπιτομῆς τῶν ἀποφάσεων τοῦ Ναυαρχείου (Compendium des décisions

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

de l'Amirauté) καὶ Ἐγχειριδίου τῆς διπλωματίας (Traité de la diplomatie), δημοσιευθέντος περὶ τὸ 1803.

Τὸν Ζουφφροά (J. Jouffroy), δημοσιεύσαντα τῷ 1806 σύγγραμμα περὶ τοῦ Παγκοσμίου διεθνοῦς ναυτικοῦ δικαίου (Droit des gens maritime universel).

Τὸν Ἰωάννην Ἄλλ (John E. Hall), δημοσιεύσαντα ἐν Βαλτιμόρῃ τῷ 1809 Ἐγχειρίδιον περὶ τῆς πρακτικῆς τοῦ Ναυαρχείου (Admiralty Practice).

Τὸν Βάρδεν (Warden) πρόξενον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐν Γαλλίᾳ τῷ 1815 καὶ συγγραφέα Δοκιμίου περὶ τῶν προξένων (Essai sur les consuls), μεταφρασθέντος γαλλιστὶ ὑπὸ Βαρρέρ (Barrère).

Τὸν Φλασσάν (Flassan), εἰς ὃν ὀφείλεται ἡ Γενικὴ ἱστορία τῆς Γαλλικῆς διπλωματίας (Histoire générale de la diplomatie francaise, 1811) καὶ ἡ Ἱστορία τῆς Βιενναίας Συνόδου (Histoire du Congrès de Vienne, 1814).

Τὸν Βάρδ (Robert Plummer Ward), συγγραφέα Ἱστορίας τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν ἐν Εὐρώπῃ (History of the law of nations in Europe) ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Γροτίου, δημοσιευθείσης τῷ 1795.

Τὸν Τέτενς (J. N. Tetens), Δανὸν δημοσιολόγον, γράψαντα τῷ 1805 Περὶ τῶν ἀμοιβαίων δικαίων τῶν ἐμπολέμων (Droits réciproques des belligérants).

Τὸν Ἰάκωβσεν (F. J Jacobsen), ὅστις ἐδημοσίευσεν Ἐγχειρίδιον τοῦ πρακτικοῦ ναυτικοῦ δικαίου (Manuel du droit maritime pratique) καὶ σύγγραμμα ἐπὶ τοῦ ναυτικοῦ δικαίου τοῦ πολέμου καὶ τῆς εἰρήνης (Droit maritime de guerre et de paix).

Τὸν Δουαὶ (Merlin de Douai) συγγραφέα Παγκοσμίου καὶ ἐσχολιασμένου εὑρετηρίου τῆς νομολογίας (Repertoire universel et raisonné de jurisprudence), ἐκδοθέντος τὸ πρῶτον τῷ 1811.

Τὸν Μαρὲν (Marin) δημοσιεύσαντα σύγγραμμα τοῦ φυσικοῦ καὶ διεθνοῦς δικαίου (Derecho natural y de gentes) τῷ 1800.

Τὸν Ῥόβινσον (Robinson), εἰς ὃν ὀφείλομεν Συλλογὴν τῶν ναυτικῶν νόμων (Collectanea maritima), δημοσιευθεῖσαν ἐν Λονδίνῳ τῷ 1810.

Περὶ τῆς ἀπὸ τοῦ 1789 μέχρι τοῦ 1815 περιόδου δέον ὅλως ἰδιαιτέρως νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν δικα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στηρίων περὶ ζητημάτων τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν. Ἐκτὸς τοῦ γεγονότος ὅτι αἱ ἀποφάσεις αὐταὶ ἀποτελοῦσι τρόπον τινὰ τὴν βάσιν διεθνοῦς νομολογίας, στηρίζονται ἐν γένει ἐπὶ αἰτιολογιῶν μεγίστης ἀξίας καὶ ἀποτελοῦσι σπουδαιότατα προηγούμενα.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΒΔΟΜΗ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΑΙΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ (1815—1856).

Κατὰ τὸ πέρας τῆς Βιενναίας Συνόδου ὁλόκληρος ἡ Εὐρώπη καταπεπονημένη, οὕτως εἰπεῖν, ἐκ τῶν μεγάλων πολέμων τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας, εἰσῆλθεν εἰς περίοδον ἠρεμίας καὶ ἡσυχίας. Ὁ καιρὸς τῶν κατακτήσεων καὶ τῶν διεθνῶν πολέμων ἐφαίνετο παρελθών· ἀλλ' ὁ ἀγὼν καὶ αἱ περὶ ὑπεροχῆς ἀντιζηλίαι ἀνεγεννήθησαν μετ' ὀλίγον, μετενεχθεῖσαι ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς ἐσωτερικῆς τῶν Πολιτειῶν διοικήσεως, τῆς ἀναπτύξεως τῶν πολιτικῶν συστημάτων καὶ τοῦ δικαιώματος, ὅπερ οἱ λαοὶ ἐπεκαλοῦντο, τοῦ μετέχειν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀμέσως τῆς διεπούσης τὰς τύχας αὐτῶν κυβερνήσεως.

Τὸ πρῶτον ἀξιοσημείωτον γεγονός, ὅπερ χαρακτηρίζει τὴν ἑβδόμην ταύτην ἱστορικὴν περίοδον, εἶνε ἡ μεταξὺ τῶν μοναρχῶν τῆς Αὐστρίας, τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς Ῥωσσίας συνομολόγησις τῆς περιφήμου συνθήκης τῆς Ἱερᾶς λεγομένης Συμμαχίας (Sainte Alliance). Εἰς τὴν συνθήκην ταύτην, ὑπογραφεῖσαν ἐν Παρισίοις τῇ 26 Σεπτεμβρίου 1815 ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας Φραγκίσκου Β', τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας Φρειδερίκου Γουλιέλμου Γ' καὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας Ἀλεξάνδρου Α', αὐτοπροσώπως, ἄνευ τῆς συνδρομῆς πληρεξουσίων, προσεχώρησε τῇ 19 Νοεμβρίου 1815 ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβῖκος ΙΗ' καὶ ἀλληλοδιαδόχως πάντες σχεδὸν οἱ μονάρχαι τῆς Εὐρώπης. Ὁ ἀντιβασιλεὺς τῆς Μεγάλης Βρεττανίας μόνος ἠρνήθη νὰ πέμψῃ ἐπίσημον δήλωσιν προσχωρήσεως, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ Ἱερὰ Συμμαχία συνωμολογήθη ἀμέσως μεταξὺ τῶν μοναρχῶν, τὸ δὲ Ἀγγλικὸν πολίτευμα ἀπαιτεῖ, ὅπως αἱ συνθῆκαι προσυπογράφωνται ὑπὸ ὑπευθύνου ὑπουργοῦ. Ἡ Ἱερὰ Συμμαχία δὲν εἶνε ἀληθὴς συνθήκη, ἀλλὰ μᾶλλον διακήρυξις, βεβαιοῦσα τὴν ἀπόφασιν τῶν ὑπογραψάντων ἡγεμόνων, ὅπως ἐφεξῆς ὡς κανόνα τῆς ἐνεργείας αὐτῶν ἔν τε τῇ διοικήσει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν Πολιτειῶν καὶ ἐν ταῖς μετὰ τῶν λοιπῶν Κυβερνήσεων πολιτικαῖς σχέσεσι, λαμβάνωσι μόνον τὰς ἀρχὰς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἀρχὰς δικαιοσύνης, ἐλέους καὶ εἰρήνης. Ἡ ἱστορία τῶν νεωτέρων χρόνων δείκνυσιν ἐπαρκῶς ὅτι ἡ διακήρυξις αὕτη ἀφῃρημένων ἀρχῶν ὀλίγον ἐβάρυνεν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν μοναρχῶν, οἵτινες ἔρριψαν αὐτὴν εἰς τὸν κόσμον, οὐδεμίαν δ' ἔσχεν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν οὔτε ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς τῶν Πολιτειῶν, οὔτε ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν.

Κατανοοῦντες βεβαίως οἱ ὑπογράψαντες τὴν Ἱερὰν Συμμαχίαν τὸ κενόν, ὅπερ ἡ θεωρητικὴ μᾶλλον ἢ πρακτικὴ αὕτη συνθήκη κατέλειπε, συνωμολόγησαν ἀπὸ τῆς 20 Νοεμβρίου 1815 νέαν συμμαχίαν, αἰώνιον (perpétuelle) χαρακτηρισθεῖσαν, προωρισμένην νὰ προσδώσῃ ἀνέκκλητον κῦρος εἰς τὰς ὑπὸ τῆς συνθήκης τῆς Βιέννης γενομένας χωρικὰς διανομάς, νὰ συσφίγξῃ ἐκ νέου τοὺς δεσμοὺς τῶν συμβαλλομένων, ὅπως ἀπὸ κοινοῦ ἀντιστῶσιν εἰς πᾶσαν νέαν ἀπόπειραν πολιτικῆς μεταβολῆς ἐν Εὐρώπῃ, νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν διατήρησιν τοῦ μοναρχικοῦ συστήματος, νὰ προλάβῃ τέλος καὶ καταστείλῃ ἐν ἀνάγκῃ τὰς ἐσωτερικὰς τῶν Πολιτειῶν ταραχὰς καὶ τὰς κατὰ τῶν καθεστωσῶν κυβερνήσεων λαϊκὰς ἐξεγέρσεις. Ἡ Γαλλία, ἣν ἡ σύνοδος τοῦ Ἀκυϊσγράνου κατέλεξεν ἐκ νέου μεταξὺ τῶν μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, προσετέθη δι' ἰδίας πράξεως ἀπὸ 15 Νοεμβρίου 1818 εἰς τὴν αἰώνιον ταύτην συμμαχίαν.

Αἱ ταραχαί, αἵτινες ἐσημείωσαν τὴν ἐπάνοδον τῶν Βουρβώνων εἰς τὸ βασίλειον τῆς Νεαπόλεως, παρέσχον ταῖς συμμάχοις κυβερνήσεσι τὴν πρώτην εὐκαιρίαν νὰ πραγματοποιήσωσι τὴν νέαν πολιτικὴν τῆς ξενικῆς ἐπεμβάσεως, τὴν ὑπὸ τῆς συνθήκης τοῦ Ἀκυϊσγράνου καθιερωθεῖσαν καὶ διὰ τῶν συνθηκῶν τῆς Τροππαυίας τοῦ 1820 καὶ τοῦ Λάϋβαχ τοῦ 1821 εἰς ἀρχὴν τοῦ συμβατικοῦ δικαίου ἀναχθεῖσαν. Τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας ἀρνηθεισῶν τὴν συνδρομήν των εἰς ἐπικουρίαν τοῦ βασιλέως τῶν Δύο Σικελιῶν, ἡ Αὐστρία, ἡ Πρωσσία καὶ ἡ Ῥωσσία ἀνέλαβον μόναι τὴν κατάπνιξιν τῆς ἐξεγέρσεως καὶ τὴν ἀναστήλωσιν τῆς ἀπολύτου μοναρχίας.

Ἡ ἐν Βερώνῃ συνελθοῦσα τῷ 1822 σύνοδος ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα μετὰ χρόνον βραχὺν τὴν ἐπέμβασιν τῆς Γαλλίας εἰς Ἱσπανίαν τῇ ἐπισήμῳ συναινέσει τῶν αὐλῶν τῆς Βιέννης, τοῦ Βερολίνου καὶ τῆς Πετρουπόλεως, παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τῆς Βρεττανικῆς κυβερνήσεως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κατὰ τῆς νέας ταύτης ξενικῆς ἀναμίξεως εἰς τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα ἀνεξαρτήτου χώρας.

Ὁ διὰ τοῦ συνόλου τῶν πράξεων τῆς Βιενναίας Συνόδου ἐντυπωθεὶς εἰς τὴν διεθνῆ πολιτικὴν χαρακτήρ, σοβαρὰν ἤσκησεν ἐπίδρασιν ἐπὶ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Ἱσπανικῶν καὶ Πορτογαλλικῶν ἀποικιῶν ἐν Ἀμερικῇ καὶ προυκάλεσε ζωηρὰς μεταξὺ τῶν διαφόρων ναυτικῶν δυνάμεων διενέξεις.

Ἡ στάσις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν κατὰ τὸν ἀγῶνα, ἀνθ' οὗ αἱ ἀποικίαι τῆς Νοτίου καὶ Κεντρικῆς Ἀμερικῆς ἔμελλον νὰ ἐξαγοράσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν, καὶ ἡ κήρυξις τῆς περιφήμου θεωρίας τοῦ Μορρόη, ἐβάρυνεν ἀποφασιστικῶς ἐπὶ τῆς διαγωγῆς τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως ἀπέναντι τῶν νεαρῶν δημοκρατιῶν τοῦ Νέου Κόσμου καὶ οὐκ ὀλίγον συνετέλεσεν εἰς τὸ ν' ἀποτρέψῃ τὰς Εὐρωπαϊκὰς Πολιτείας τοῦ νὰ ἐξακολουθήσωσι βοηθοῦσαι τὴν Ἱσπανίαν ὅπως ἀνακτήσηται τὰς ὑπερωκεανίους αὐτῆς κτήσεις.

Ἀφ' ἑτέρου ἡ ἰδέα τῆς διεθνοῦς ἑνώσεως πρὸς ἄμυναν τῶν κοινῶν συμφερόντων, ἣν βλέπομεν ἐφαρμοζομένην ἐν Εὐρώπῃ, ἤσκει καὶ ἐν Ἀμερικῇ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν ἐκ τῶν ἀρχαίων Ἱσπανικῶν ἀποικιῶν σχηματισθεισῶν νέων ἀνεξαρτήτων Πολιτειῶν.

Τῇ 22 Ἰουνίου 1826 οἱ πληρεξούσιοι τῆς Κολομβίας, τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, τῆς Περουβίας καὶ τοῦ Μεξικοῦ (δύο ἐξ ἑκάστης Πολιτείας) συνῆλθον ἐν Παναμᾷ εἰς σύνοδον, καθ' ἣν ὑπεγράφη συνθήκη ἑνώσεως, συνδέσμου καὶ ὁμοσπονδίας μεταξὺ τῶν ἀντιπροσωπευθεισῶν δημοκρατιῶν. Ἀτυχῶς ἡ σύνοδος αὕτη δὲν κατέληξεν εἰς πρακτικόν τι ἀποτέλεσμα· μόνη ἡ Κολομβία ἐπεκύρωσε τὰς συνομολογηθείσας συμφωνίας, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν ἐπικυρώσεων τῶν λοιπῶν κυβερνήσεων.

Καίτοι διαμαρτυρομένη κατὰ τῆς ἀναμίξεως τῶν ἄλλων Πολιτειῶν εἰς τὰς ταραχὰς καὶ τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα, ἅτινα συνετάρασσον τὰ βασίλεια τῆς Νεαπόλεως καὶ τῆς Ἱσπανίας, ἡ Ἀγγλία δὲν ἐδίστασεν ἐν τούτοις νὰ ἐπέμβῃ αὐτὴ αὕτη ἐνόπλως εἰς τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα τῆς Πορτογαλλίας· εἶνε ὅμως ἀληθὲς ὅτι, ὅπως δικαιολογήσῃ τὴν ἀναίρεσιν ταύτην τῆς ἀρχῆς τῆς ἀπ χῆς, ἣν ἐζήτει νὰ ἐπιβάλῃ τοῖς ἀρχαίοις αὐτῆς συμμάχοις τοῦ 1815, ἐπεκαλέσθη συγχρόνως τὰς συμβατικὰς ὑποχρεώσεις, αἵτινες συνέδεον αὐτὴν πρὸς τὴν αὐλὴν τῆς Λισαβῶνος καὶ τὰ ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ αὐτῆς συμφέροντα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ τῷ 1821 ἐκραγεῖσα Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις, ἐχρησίμευσεν ὡς πρόφασις τῇ Ῥωσσίᾳ, ὅπως ἐπέμβῃ ἅπαξ ἔτι εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ στερεώσῃ διὰ τῆς πολιτικῆς τὴν τόσῳ μεγάλην ἤδη ὑπεροχήν, ἣν ἡ θρησκεία τῇ ἀσφαλίζει ἐν Ἀνατολῇ. Ὁπωσδήποτε αἱ λοιπαὶ Εὐρωπαϊκαὶ Πολιτεῖαι κατανοοῦσαι τὸν κίνδυνον, ὅστις ἐπέκειτο, ἂν ἐπέτρεπον τοῖς διαδόχοις τοῦ Μεγάλου Πέτρου ν' ἀναλάβωσι μόνοι αὐτοὶ τὴν προστασίαν τῶν ὑπὸ τὸν Σουλτάνον διατελούντων χριστιανικῶν λαῶν, ἐμεσίτευσαν τελεσφόρως τόσον ἐν Πετρουπόλει, ὅσον καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἡ μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας συνομολογηθεῖσα συνθήκη περιωρίσθη νὰ ἐπιβάλῃ ἐγγυήσεις τινὰς διοικητικὰς ὑπὲρ τῶν ἐν Σερβίᾳ ραγιάδων.

Ὅπως δὲ λύσωσι σοβαρώτερον τὸ κυρίως Ἑλληνικὸν ζήτημα, ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία ἐκ συμφώνου μετὰ τῆς Ῥωσσίας ὑπέγραψαν ἐν Λονδίνῳ τῇ 6 Ἰουλίου 1827 συνθήκην γενικὴν καὶ ἐπίσημον πρὸς εἰρήνευσιν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ εἰρήνευσις ὅμως αὕτη καὶ ἡ ἀναγνώρισις ὑπὸ τῆς Πύλης τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ νέου βασιλείου δὲν ἔμελλον νὰ πραγματωθῶσιν ἀμέσως. Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ διπλοῦ τούτου σκοποῦ ἐδέησεν ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ καταστρέψωσιν οἱ συμμαχικοὶ στόλοι τὸν Τουρκοαιγυπτιακὸν εἰς Ναβαρῖνον, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ Ῥωσσία, λαμβάνουσα τὰ ὅπλα ὑπὲρ τῶν ὁμοδόξων αὐτῆς, νὰ ἐπιβάλῃ τῇ Τουρκίᾳ τῷ 1829 τὴν εἰρήνην τῆς Ἀδριανουπόλεως· ἐν τέλει δὲ ν' ἀποστείλῃ ἡ Γαλλία εἰς Πελοπόννησον σῶμα στρατιωτικόν, ὅπερ ἐξηνάγκασε τὸν Ἰβραὴμ πασσᾶν νὰ ἐπαναφέρῃ τὰ στρατεύματα αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον καὶ ὅπερ παρεκώλυσε τὴν ἐπάνοδον τῶν Ὀθωμανικῶν στρατιῶν.

Ἡ χειραφέτησις τῆς Ἑλλάδος δὲν κατέπαυσεν ἀμέσως τὰς ἐσωτερικὰς ταραχὰς τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ Αἴγυπτος ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν ὥθησιν τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰβραὴμ Πασσᾶ ἐξηγέρθη ὡσαύτως, ὅπως ἀνακτήσηται τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς· μετὰ δύο μεγάλας νίκας ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ὁ Ἀντιβασιλεὺς ἠπείλει ἤδη νὰ ὑπογράψῃ τὴν εἰρήνην ὑπ' αὐτὰ τὰ τείχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Χάρις ὅμως εἰς τὴν ἐπέμβασιν τῶν μεγάλων δυνάμεων ἡ νέα αὕτη σύγκρουσις κατεστάλη προσωρινῶς διὰ τῆς συμβάσεως τοῦ Ἀπριλίου 1833, ὁριστικῶς δ' ἐκανονίσθη τῷ 1840 διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Λονδίνου, ἥτις ἠσφάλισε τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ τὴν κληρονομικὴν κυβέρνησιν τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Πύλης.

Αἱ περιστάσεις, ὑφ' ἃς συνετελέσθη ἡ παλινόρθωσις τῶν Βουρβώ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νων τῷ 1814, τὸ ἀντιδραστικὸν καὶ ἀποκλειστικῶς μοναρχικὸν ἢ ἀριστοκρατικὸν πνεῦμα, ὅπερ εἶχεν ἐγχαραχθῇ εἰς τὰς πρώτας πράξεις τῆς κυβερνήσεως τοῦ πρεσβυτέρου κλάδου, ἡ δράσις τέλος, ἥτις ἐπεφυλάσσετο τῇ Γαλλίᾳ ἐν τῇ ἠπείρῳ ἀπέναντι τοῦ ἀπολυταρχικοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἄλλων Πολιτειῶν, παρεσκεύασαν πόρρωθεν τὴν δυναστικὴν ἐπανάστασιν, ἥτις ἐξερράγη ἐν Παρισίοις τὸν Ἰούλιον τοῦ 1830 καὶ ἔφερεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν βασιλέα Λουδοβίκον Φίλιππον. Ὁ ἀντίκτυπος τῆς κυβερνητικῆς καὶ πολιτικῆς ταύτης ἐν Γαλλίᾳ μεταβολῆς κατέστη μετ' ὀλίγον αἰσθητὸς ἐν Εὐρώπῃ διὰ σειρᾶς λαϊκῶν ἐξεγέρσεων, ἀποπειρῶν ἐθνικῆς χειραφετήσεως καὶ διοικητικῶν ἢ ἄλλων μεταρρυθμίσεων. Τὸ σύνθημα προελθὸν ἐκ Βελγίου εὗρεν ἀπήχησιν πρῶτον ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν Πολωνίᾳ, εἶτα ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Ἱσπανίᾳ. Δὲν θὰ ἐκαθῶμεν ἐπὶ τῆς καθαρῶς πολιτικῆς ἀπόψεως τῶν διαφόρων τούτων γεγονότων καὶ ἐπὶ τῶν μᾶλλον ἢ ἧττον ἀμέσων ἀποτελεσμάτων αὐτῶν ἐπὶ τὴν κυβέρνησιν ἢ τὴν ἐσωτερικὴν ὀργάνωσιν τῶν χωρῶν, εἰς τοὺς κόλπους τῶν ὁποίων παρήχθησαν. Ἐμμένοντες ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ διεθνοῦς δικαίου ὑπομιμνήσκομεν μόνον ὅτι ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς Ἰουλιανῆς Ἐπαναστάσεως κηρυχθεισῶν μεγάλων ἀρχῶν ὑπῆρξε καὶ ἡ τῆς μὴ ξενικῆς ἐπεμβάσεως εἰς τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα τῶν λοιπῶν Πολιτειῶν ἀρχὴ ἣν ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις ἐδείχθη ἕτοιμος νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ διὰ τῶν ὅπλων ἔτι.

Ἡ Βελγικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1830 κατακερματίσασα τὴν Ὁλλανδικὴν δυναστείαν, ἣν ἡ συνθήκη τοῦ 1815 καὶ αἱ πράξεις τῆς Βιενναίας Συνόδου ἵδρυσαν, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς φραγμὸς εἰς τὰς τυχὸν ἐπιδρομὰς τῆς Γαλλίας, ἔδει φυσικῶς νὰ διεγείρῃ τὴν προσοχὴν τῆς Εὐρώπης καὶ νὰ προκαλέσῃ τὴν ἐπέμβασιν τῶν μεγάλων δυνάμεων. Ἐπὶ τῇ αἰτήσει αὐτῆς τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως τῶν Βρυξελλῶν, πληρεξούσιοι τῆς Αὐστρίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς Ῥωσσίας συνῆλθον ἐν Λονδίνῳ, ἔνθα μετὰ μακρὰς διασκέψεις ὑπέγραψαν τῇ 30 Νοεμβρίου 1831 καὶ τῇ 19 Ἀπριλίου 1839 τὰς ἐπικυρωσάσας τὸν ὁριστικὸν χωρισμὸν τοῦ Βελγίου ἀπὸ τῶν Κάτω Χωρῶν, τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν διαρκῆ οὐδετερότητα αὐτοῦ συνθήκας.

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Φερδινάνδου τοῦ Ζ' οἱ ἐκραγέντες ἐμφύλιοι πόλεμοι ἔν τε Ἱσπανίᾳ καὶ ἐν Πορτογαλλίᾳ, ἕνεκα τῶν ἀξιώσεων τῶν ἰμφάντιδων Δὸν Κάρλου καὶ Δὸν Μιχαήλ, προυκάλεσαν τῇ 22 Ἀπριλίου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1834 τὴν συνομολόγησιν ὑπὸ τῶν αὐλῶν τῆς Μαδρίτης, τῆς Λισαβῶνος, τοῦ Λονδίνου καὶ τῶν Παρισίων συνθήκης, κληθείσης τετραπλῆς συμμαχίας (quadruple alliance), ἥτις ἐστερέωσε τὰς νομίμους κυβερνήσεις τῆς Ἰσαβέλλας Β΄ καὶ τῆς Δόνας Μαρίας.

Ἡ Μεγάλη Βρεττανία μὴ κατορθώσασα νὰ ἐπιτύχῃ ὅπως αἱ σύνοδοι τῆς Βιέννης καὶ τῆς Βερώνης κηρύξωσι τὴν ἄμεσον κατάργησιν τῆς δουλείας εἰς ἁπάσας τὰς Εὐρωπαϊκὰς ἀποικίας τῆς Ἀμερικῆς, ἐπεδίωξε τοῦτο ἐμμέσως καὶ κατέγινεν ἐπιμόνως νὰ παρακωλύσῃ τοὐλάχιστον τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ἐμπορίου τῶν Μαύρων εἰς τὰς Ἀφρικανικὰς ἀκτάς. Μετὰ μακρὰς διαπραγματεύσεις κατώρθωσε νὰ συμμερισθῇ τοὺς σκοποὺς αὐτῆς ἡ Γαλλία, ἥτις συνυπέγραψε τῷ 1831 καὶ τῷ 1833 δύο συμβάσεις, εἰς ἃς πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἠπειρωτικαὶ ἐθνικότητες ἐκλήθησαν ἀλληλοδιαδόχως νὰ προσχωρήσωσιν. Αἱ συμβάσεις αὗται, ὅπως ἀσφαλίσωσιν ἀποτελεσματικώτερον τὴν κατάργησιν τῆς σωματεμπορίας, ἐπέβαλον τὸν σχηματισμὸν κοινῶν καταγωγιῶν πρὸς σύλληψιν τῶν σωματεμπόρων καὶ τὴν ἀμοιβαίαν παραχώρησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπισκέψεως τῶν σχετικῶν πλοίων, τῶν ὑπόπτων ὅτι ἐπιδίδονται εἰς σωματεμπορίαν Μαύρων.

Ἡ στάσις καὶ αἱ ἀξιώσεις τῆς Μεγάλης Βρεττανίας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς σωματεμπορίας καὶ τῆς καταζητήσεως τῶν λιποτακτούντων ναυτῶν αὐτῆς προυκάλεσαν ζωηρὰς διενέξεις μεταξὺ τῶν κυβερνήσεων τοῦ Λονδίνου καὶ τῆς Βασιγκτῶνος ἐπὶ τῶν προνομίων τῆς πολεμικῆς σημαίας καὶ τῆς ἐκτάσεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπισκέψεως τῶν ἐμπορικῶν πλοίων.

Ἡ διένεξις αὕτη διήρκει ἔτι, ὅτε ἡ Μεγάλη Βρεττανία ὑπέγραψε τῷ 1841 μετὰ τῆς Αὐστρίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας συνθήκην γενικὴν πρὸς ἐντελῆ κατάργησιν τοῦ ἐμπορίου τῶν Μαύρων. Ἡ συνθήκη αὕτη μὴ ἐπικυρωθεῖσα δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἑτέραν ἀξίαν πλὴν τῆς τοῦ ἱστορικοῦ προηγουμένου· ἐν τούτοις αἱ ἀρχαί, ἐφ' ὧν ἐστηρίζετο, ἐβοήθησαν μεγάλως τὴν Ἀγγλίαν, ὅπως καταβάλῃ τὴν ἀντίστασιν τῆς Ἀμερικανικῆς κυβερνήσεως καὶ ἐπιτύχῃ τὴν συνομολόγησιν τῆς συνθήκης τῆς Βασιγκτῶνος τῆς 9 Αὐγούστου 1842, δι' ἧς αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι μέχρι τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶν ἐσωτερικῶν αὐτῆς σωματαγορῶν καὶ τοῦ κανονισμοῦ τοῦ ζητήματος περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπισκέψεως, ὑπεχρεοῦντο νὰ παρακωλύωσι τὴν ὑπὸ τὴν σημαίαν αὐτῶν καταχρηστικὴν κάλυψιν τῶν σωματεμπόρων τῶν λοιπῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐθνικοτήτων. Ἐκ τῶν συνεπειῶν τῆς συμβάσεως ταύτης ὑπῆρξεν ἡ ὑπογραφὴ ὑπὸ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας τῇ 19 Μαΐου 1845 συνθήκης, ἥτις ἔθηκε πέρας εἰς τὸ σύστημα τῶν τὴν ἄσκησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπισκέψεως ἐντεταλμένων καταδρομέων, ὅπερ αἱ δύο αὗται δυνάμεις παρεδέχθησαν διὰ τῶν συμβάσεων τοῦ 1831 καὶ τοῦ 1833.

Τῷ 1847 τῇ 11 Δεκεμβρίου ἐν Λίμᾳ νέα συνῆλθε σύνοδος, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν ἀπεσταλμένων τῆς Βολιβίας, τῆς Χιλῆς, τοῦ Ἰσημερινοῦ, τῆς Νέας Γρενάδας καὶ τῆς Περουβίας· ἡ Ἀργεντίνη δημοκρατία, ἡ Οὐρουγουάη, ἡ Παραγουάη, τὸ Μεξικὸν καὶ αἱ δημοκρατίαι τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς δὲν ἀντεπροσωπεύθησαν ποσῶς.

Οἱ πληρεξούσιοι ἀπεχωρίσθησαν περὶ τὰ μέσα τοῦ 1848, ἀφ' οὗ διετύπωσαν νέαν συνθήκην ὁμοσπονδίας, ἑτέραν ἐμπορικὴν καὶ ναυτικὴν συνθήκην, καὶ ταχυδρομικὴν καὶ προξενικὴν σύμβασιν. Ἀλλ' ἡ τελευταία μόνον πρᾶξις ἐγένετο ἀποδεκτὴ ὑπὸ μόνης τῆς Νεογρεναδικῆς κυβερνήσεως.

Αἱ σπουδαιότεραι διεθνεῖς πράξεις, αἵτινες συνετελέσθησαν ἐν Ἀμερικῇ κατὰ τὴν περίοδον, ἣν μελετῶμεν ἤδη, εἶνε ἡ προσθήκη τοῦ Τέξας εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, προκαλέσασα μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Μεξικοῦ πόλεμον, περατωθέντα τῷ 1848 διὰ τῆς συνθήκης τῆς Γουαδαλούπης Ἰδάλγο· ἡ παραχώρησις ὑπὸ τοῦ Μεξικοῦ εἰς τὴν Βορειοαμερικανικὴν Ἕνωσιν τῆς Ἄνω Καλιφορνίας καὶ τοῦ Νέου Μεξικοῦ· αἱ ἀλλεπάλληλοι τέλος ἐπιδρομαὶ τῶν Βορειοαμερικανῶν πειρατῶν κατὰ τῆς Κούβας, Νικαραγούης καὶ Σονόρας.

Καθ' ὃν χρόνον συνέβαινον τὰ γεγονότα ταῦτα ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ, ἡ Νότιος καθίστατο μάρτυς τῆς διπλῆς ἐπεμβάσεως τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ῥιοδελαπλάτα, τοσαύτην ἐπενεγκούσης βλάβην εἰς τὸ Εὐρωπαϊκὸν ἐμπόριον, περιπλεξάσης τόσῳ δεινῶς τὴν κατάστασιν τῆς Ἀργεντίνης δημοκρατίας καὶ τῆς Οὐρουγουάης καὶ οὐδὲν ἄλλο σχούσης ἐπὶ τέλους ἀποτέλεσμα, πλὴν τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς δικτατορικῆς ἐξουσίας τοῦ στρατηγοῦ Ῥόζα ὑπὸ τῶν δύο συμμάχων δυνάμεων.

Τὸ ἔτος 1848 ἐσημειώθη ἐξ ἀρχῆς διὰ τῆς πτώσεως τῆς κυβερνήσεως τοῦ νεωτέρου κλάδου τῶν Βουρβώνων καὶ τῆς ἱδρύσεως ἐν Γαλλίᾳ τῆς Δημοκρατίας, ἥτις ἐξέλιπε τῷ 1852, ἵνα ἐπανέλθῃ ἡ Αὐτοκρατορία διὰ τῆς ἀναρρήσεως τοῦ Ναπολέοντος Γ', κληθέντος ἐπὶ τὸν θρόνον ὑπὸ τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας. Κατὰ τὴν βραχεῖαν αὐτῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διάρκε αν ἡ δευτέρα Γαλλικὴ δημοκρατία ἠδυνήθη οὐχ ἧττον νὰ κηρύξῃ ἀρχάς τινας διεθνεῖς, λίαν παροραθείσας μέχρι τοῦδε, ἰδίως δὲ τὸ κυριαρχικὸν δικαίωμα τῶν ἐθνικοτήτων τοῦ μεταβάλλειν τὴν κυβέρνησιν αὐτῶν καὶ τὸ ἐσωτερικὸν δημόσιον δίκαιον ἄνευ τῆς ἀναμίξεως τῶν λοιπῶν Πολιτειῶν.

Ὁ ἀντίκτυπος τῶν μεγάλων τούτων συμβεβηκότων κατέστη αἰσθητὸς καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην· αἱ γηραιαὶ μοναρχίαι, κλονισθεῖσαι ἐν τοῖς θεμελίοις αὐτῶν, ἐδέησε νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὸ ῥεῦμα τῶν νέων ἰδεῶν, νὰ μεταρρυθμίσωσι τὰς πεπαλαιωμένας αὐτῶνθεωρίας, νὰ ἐπεκτείνωσι τὴν ἄσκησιν τῶν πολιτικῶν δικαίων, ν' ἀποδεχθῶσι τέλος ὅπως οἱ λαοὶ λάβωσιν ἀμεσώτερον μέρος εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν ἄμυναν τῶν τιμαλφεστέρων αὐτῶν συμφερόντων. Περιοριζόμεθα ν' ἀναφέρωμεν τὰς ἐν Ἰταλίᾳ καταβληθείσας προσπαθείας πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς, τὸν κατὰ τῆς Αὐστρίας πόλεμον, τὰς ἐν Τοσκάνῃ καὶ Νεαπόλει στάσεις, τὴν ἐξέγερσιν τῶν Ῥωμαίων κατὰ τῆς Ἁγίας Ἕδρας, τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Ῥωμαϊκῆς δημοκρατίας, τὴν πρὸς ἐπαναγωγὴν τοῦ Πάπα Πίου Θ' εἰς Ῥώμην Γαλλικὴν ἐκστρατείαν, τὰς ἐπαναστάσεις τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Οὐγγαρίας, τὴν ἐπαναστατικὴν τέλος ἔκρηξιν, ἥτις ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας προὐτίθετο τὴν ἀνίδρυσιν νέας Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας. Ἐκ τῶν γεγονότων τούτων ὀλίγα μόνον ἐπέζησαν τῆς θυέλλης τοῦ 1848 καὶ παρήγαγον ἀμέσως διαρκῆ ἀποτελέσματα· οὐχ ἧττον ὑπῆρξαν πάντως τόσα σπέρματα, ἅτινα ὁ χρόνος ἔμελλε νὰ γονιμοποιήσῃ.

Τοὺς βιαίους κλονισμοὺς τῆς Φεβρουαρινῆς Ἐπαναστάσεως διεδέχθη σχετικὴ ἠρεμία καὶ αἱ κυβερνήσεις τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης, ἰδίως ἡ Αὐστριακὴ καὶ ἡ Πρωσσική, ἐφαίνοντο καθησυχάσασαι· ἡ Ῥωσσία ἐνόμισε τὴν στιγμὴν κατάλληλον, ὅπως κορέσῃ τὰς φιλοδόξους αὐτῆς ὀρέξεις ἐπὶ τῆς Τουρκίας· τῷ 1854 ὁ Τσάρος Νικόλαος κηρύξας αἰφνιδίως τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Σουλτάνου, διέταξε τὰ στρατεύματα αὐτοῦ νὰ διαβῶσι τὸν Προῦθον καὶ καταλάβωσι τὰς παραδουναβείους Ἡγεμονίας· ἀλλ' ἀμέσως ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία, ἡνωμέναι πρὸς τὴν Σαρδηνίαν, συνεμάχησαν μετὰ τῆς Τουρκίας, ἵνα ἀποκρούσωσι τὴν ἄδικον ταύτην πρόκλησιν καὶ μετὰ δύο ἐτῶν μάχας ἐν Κριμαίᾳ καὶ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἠνάγκασαν τὴν Ῥωσσίαν νὰ ὑπογράψῃ ἐν Παρισίοις τὴν εἰρήνην τῆς 30 Μαρτίου 1856.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τῇ 15 Σεπτεμβρίου 1856 οἱ πληρεξούσιοι τῆς Χιλῆς, τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τῆς Περουβίας ὑπέγραψαν ἐν Σαντιάγῳ συνθήκην γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἠπειρωτικὴ συνθήκη (Traité continental), ἥτις ὑπεβλήθη εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῶν λοιπῶν λατινοαμερικανικῶν δημοκρατιῶν· αὗται, χωρὶς νὰ ὑπογράψωσι ῥητῶς πάσας τὰς διατάξεις τῆς συνθήκης, ἐκηρύχθησαν πᾶσαι διατεθειμέναι νὰ εἰσέλθωσιν εἰς διαρκῆ δεσμόν (ligue). Κατ' ἀκολουθίαν τῇ 28 Ὀκτωβρίου 1864 συνῆλθεν ἐν Λίμᾳ Σύνοδος, εἰς ἣν ἀντεπροσωπεύθησαν ἡ Ἀργεντίνη δημοκρατία, ἡ Βολιβία, ἡ Χιλή, ὁ Ἰσημερινός, αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Κολομβίας, ἡ Γουατεμάλα, ἡ Περουβία καὶ ἡ Βενεζουέλα καὶ ἥτις κατέληξεν εἰς τὴν συνομολόγησιν συνθήκης συμμαχίας, ἣν δέον νὰ θεωρήσωμεν μᾶλλον ὡς προκήρυξιν θεωρητικῆς ἀρχῆς ἢ ὡς δεσμὸν πραγματικόν.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΟΓΔΟΗ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ ΤΟΥ 1856 ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1892

Τρία ἔτη μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς συνθήκης τῶν Παρισίων ἐπῆλθε γεγονός, ἀσκῆσαν ἐπίδρασιν ἔτι μείζονα ἐπὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῆς Εὐρώπης: ἡ ὁριστικὴ ἀνίδρυσις τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας, συνεπείᾳ τοῦ πολέμου, ὃν ἡ Σαρδηνία, βοηθουμένη ὑπὸ τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων, διεξήγαγε κατὰ τῆς Αὐστρίας τὸν Ἰούνιον τοῦ 1859 καὶ ὅστις ἐπερατώθη τῇ 10 Νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους διὰ τῆς εἰρήνης τῆς Ζυρίχης· ὁ πόλεμος οὗτος ἔσχεν ὡσαύτως ὡς ἀποτέλεσμα τὴν προσάρτησιν τοῦ κομητάτου τῆς Νικαίας καὶ τῆς Σαβοΐας εἰς τὴν Γαλλίαν.

Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1860 μέχρι τοῦ 1865 κατεσπάραξε τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, ἡ εἰς Μεξικὸν Γαλλικὴ ἐπέμβασις, ὁ καταστρεπτικὸς πόλεμος μεταξὺ Ἱσπανίας, Χιλῆς καὶ Περουβίας, ὁ μακρὸς τέλος πόλεμος, ὁ διεξαχθεὶς μεταξὺ τῆς Ἀργεντίνης δημοκρατίας, τῆς Οὐρουγουάης δημοκρατίας καὶ τῆς Βρασιλιανῆς αὐτοκρατορίας κατὰ τῆς κυβερνήσεως τῆς Παραγουάης, ἀποτελοῦσιν ἕτερα γεγονότα οὐχ ἧσσον σημαντικά, ἀσκήσαντα καὶ ἀσκοῦντα ἔτι μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς καταστάσεως ἐν γένει τῶν Ἀμερικανικῶν Πολιτειῶν καὶ τῶν διεθνῶν αὐτῶν σχέσεων.

Οἱ ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας καὶ τῆς Γαλλίας δι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εξαχθέντες πόλεμοι ἐν τῷ Οὐρανίῳ Κράτει καὶ τῇ Ἰαπωνίᾳ κατέστησαν ὁριστικῶς προσιτοὺς τοὺς λιμένας τῆς Ἄκρας Ἀνατολῆς εἰς τὸ ἐμπόριον πασῶν τῶν χριστιανικῶν ἐθνικοτήτων.

Ἐν Εὐρώπῃ σπουδαῖαι περιπλοκαὶ διεδέχθησαν τὴν βραχεῖαν ἀπὸ τῆς εἰρήνης τῆς Ζυρίχης ἤρεμον περίοδον.

Ἡ Γερμανία, φέρουσα ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς πραγματικότητος τὸ ζήτημα τῶν ἐθνικοτήτων καὶ τοῦ συνδέσμου τῶν λαῶν ὡς ἐκ τῆς κοινότητος τῆς καταγωγῆς, κηρύττει τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Δανιμαρκίας, ἵνα ἀποσπάσῃ ἀπ' αὐτῆς δύο ἐπαρχίας, ἐν αἷς τὸ Γερμανικὸν στοιχεῖον ἐπικρατεῖ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀποκλειστικῶς. Ὀλίγον βραδύτερον οἱ δύο κατακτηταὶ τῶν Δανικῶν Δουκάτων τοῦ Σλέβικ-Ὄλσταϊν, ἡ Πρωσσία καὶ ἡ Αὐστρία, συνάπτουσιν ἄμεσον ἀγῶνα, ὅστις κατέληξεν εἰς τὴν ἥτταν τῆς Αὐστρίας ἐν τοῖς πεδίοις τῆς Σαδόβας καὶ τὴν συνομολόγησιν εἰρήνης ἐν τῇ πόλει Πράγᾳ.

Ἡ εἰρήνη τῆς 22 Αὐγούστου 1866 εἶνε ἐκ τῶν μεγίστων συμβεβηκότων τῆς συγχρόνου ἐποχῆς, ἕνεκα τῆς ἀμέσου ἢ ἐμμέσου ἐπηρείας αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἐν γένει καταστάσεως τῆς Εὐρώπης. Ἐγκατάλειψις ὑπὸ τῆς Αὐστρίας τοῦ τμήματος τοῦ ἀρχαίου βασιλείου τῆς Λομβαρδοβενετίας, ὅπερ ἡ συνθήκη τῆς Ζυρίχης εἶχε παραχωρήσῃ αὐτῇ, ἀποκλεισμὸς τῆς αὐτῆς αὐτοκρατορίας ἀπὸ πάσης μετοχῆς εἰς τὴν διακανόνισιν τῶν Γερμανικῶν πραγμάτων, ἀνίδρυσις τῆς κυβερνητικῆς καὶ διοικητικῆς αὐτονομίας τῆς Οὐγγαρίας καὶ εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ὅλην Αὐστροουγγρικὴν μοναρχίαν ἀντιπροσωπευτικοῦ συστήματος, ἐπὶ τῶν ἐλευθεριοτάτων βάσεων στηριζομένου, τοιαῦται ὑπῆρξαν διὰ τὴν Αὐστρίαν αἱ ἄμεσοι ἢ ἔμμεσοι συνέπειαι τοῦ πολέμου τοῦ 1866. Διὰ τὴν Πρωσσίαν δ' αἱ συνέπειαι εἶνε εὐρεῖα αὔξησις τῆς χώρας διὰ τῆς προσθήκης τοῦ Ἀννοβέρου, τοῦ ἐκλεκτοράτου τῆς Ἔσσης, τοῦ δουκάτου τῆς Νασσαυίας, τοῦ Λαουεμβούργου, τοῦ Σλέβικ-Ὄλσταϊν καὶ ἀπόκτησις ὑπερόχου ἐπιδράσεως ἐν τῇ Κεντρικῇ Εὐρώπῃ, χάρις εἰς τὸ στερρὸν πολίτευμα, τὸ δοθὲν τῇ νέᾳ Ὁμοσπονδίᾳ τῆς Βορείου Γερμανίας.

Τῷ 1867 ἡ ὑπὸ τῆς Ὁμοσπονδίας ταύτης ἀντιποίησις τοῦ δικαιώματος τοῦ διατηρεῖν φρουρὰν ἐν τῷ ἀρχαίῳ ὁμοσπονδιακῷ φρουρίῳ τοῦ Λουξεμβούργου, προυκάλεσε τὴν σύγκλησιν ἐν Λονδίνῳ Συνδιασκέψεως, ἥτις διέταξε τὴν κατεδάφισιν τοῦ φρουρίου καὶ ἀπένειμε τῷ μεγάλῳ Δουκάτῳ τοῦ Λουξεμβούργου ὁλοκλήρῳ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Οἴκου τῆς Ὀράγγης διαρκῆ οὐδετερότητα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐπιθετικὴ καὶ ἀμυντικὴ συμμαχία (Αὔγουστος καὶ Σεπτέμβριος 1866) συνέδεσε μετ' ὀλίγον πρὸς τὴν Βορειογερμανικὴν Ὁμοσπονδίαν τάς, ἐκτὸς τῆς Αὐστρίας, ὑπολειπομένας εἰσέτι ἐν τῇ Νοτίῳ Γερμανίᾳ χώρας τῆς ἀρχαίας Γερμανικῆς Ὁμοσπονδίας· ἦτο τοῦτο γιγάντιον βῆμα πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἑνότητα, ἧς αἱ κατὰ τῆς Γαλλίας καταχθεῖσαι ὑπὸ τῶν γερμανικῶν στρατῶν νίκαι ἐπέσπευσαν τὴν πραγμάτωσιν. Ἡ Δίητα τῆς Γερμανικῆς Ὁμοσπονδίας τῆς 9 Δεκεμβρίου 1870 καθιέρωσε τὴν προσχώρησιν τῶν Πολιτειῶν τῆς Νοτίου Γερμανίας εἰς τὴν ὁμοσπονδιακὴν ἕνωσιν τῶν Βορείων Πολιτειῶν καὶ ἀπεφήνατο ὑπὲρ τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ τίτλου Γερμανικὴ Ὁμοσπονδία διὰ τοῦ τίτλου Γερμανικὴ Αὐτοκρατορία. Οὕτως ἀνιδρύθη ἡ νέα καὶ ἰσχυρὰ αὕτη Αὐτοκρατορία, ἧς ἡ δημιούργησις μετετόπισε, δυνάμεθα εἰπεῖν, τὸν πολιτικὸν ἄξονα τῆς Εὐρώπης.

Ὁ πόλεμος τοῦ 1870—1871 μεταξὺ Γερμανίας καὶ Γαλλίας ἔληξε διὰ τῆς εἰρήνης, τῆς συνομολογηθείσης ἐν Φραγκφούρτῃ τῇ 10 Μαΐου 1871, κατὰ τοὺς ὅρους τῆς ὁποίας ἡ Γαλλία ἠναγκάσθη νὰ παραχωρήσῃ τῇ Γερμανίᾳ τὴν Ἀλσατίαν καὶ μέρος τῆς Λοθαριγγίας.

Ἐν Γαλλίᾳ ἡ αὐτοκρατορικὴ ἀρχὴ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιζήσῃ τῶν καταστροφῶν, ἃς ἐπήνεγκεν ὁ μετὰ τῆς Γερμανίας πόλεμος, καὶ ἡ Δημοκρατία ἀνιδρυθεῖσα τῇ 4 Σεπτεμβρίου 1870 εἶνε τὸ πολιτικὸν σύστημα, ὅπερ διέπει σήμερον τὴν χώραν.

Ὁ μετὰ τῆς Γερμανίας ἀγὼν ἐξηνάγκασε τὴν Γαλλίαν ν' ἀνακαλέσῃ τὰ στρατεύματα, ἅτινα ἐτήρει ὡς φρουρὰν ἐν Ῥώμῃ ἀπὸ τοῦ 1848, τὴν δὲ 24 Σεπτεμβρίου Ἰταλικὸς στρατὸς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἀνακηρυχθεῖσαν μετὰ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας, οὗτινος κατέστη ἡ πρωτεύουσα ἀπὸ τῆς 3 Φεβρουαρίου 1871. Ἡ μετὰ τοῦ νέου βασιλείου ἕνωσις τοῦ ὑπολειπομένου μέρους τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Πολιτειῶν ἔθηκε πέρας εἰς τὴν ὕπαρξιν τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας τοῦ Πάπα· ἐν τούτοις ἡ Ἰταλικὴ κυβέρνησις ἐτήρησεν ὡς πρὸς τὸν Ἅγιον Πατέρα τὸ ἀπαραβίαστον καὶ τὰ προσωπικὰ προνόμια, τὰ ἀπονεμόμενα τοῖς μονάρχαις, ἐγγυηθεῖσα δι' εἰδικοῦ νόμου τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἄσκησιν τῆς πνευματικῆς του ἐξουσίας.

Ἔτη τινὰ μετὰ τὰ σοβαρὰ ταῦτα γεγονότα, ἅτινα τόσῳ σημαντικὴν ἐπήνεγκον μεταβολὴν ἐν τῇ πολιτικῇ συναρμογῇ τοῦ δυτικοῦ μέρους τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἠπείρου, τὸ ἀνατολικὸν μέρος ὑπέστη μεταβο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λὰς οὐχ ἧσσον σημαντικάς. Παριστάμεθα εἰς τὸν διαμελισμόν, τὸν ἀπὸ μακροῦ ἄλλως προβλεπόμενον, τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

Τῷ 1877 ἐξερράγη πόλεμος μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας καὶ ἡ ἥττα τῶν Τουρκικῶν ὅπλων προυκάλεσε τὴν συνάθροισιν τῶν ὑπογραψασῶν τὴν συνθήκην τῶν Παρισίων δυνάμεων εἰς σύνοδον, καταλήξασαν εἰς τὴν συνθήκην τοῦ Βερολίνου τῆς 13 Ἀπριλίου 1878.

Δυνάμει τῆς συνθήκης ταύτης αἱ ἡγεμονίαι Ῥουμανία καὶ Σερβία ἔπαυσαν διατελοῦσαι ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου, ὅστις ἀνεγνώρισε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν καὶ παρεχώρησεν εἰς ἑκατέραν, ὡς καὶ εἰς τὸ Μαυροβούνιον, χώρας ληφθείσας ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Ἀλβανίας καὶ Βουλγαρίας. Ἡ τελευταία δ' αὕτη ἐπαρχία συνέστη εἰς ἡγεμονίαν αὐτόνομον καὶ φόρον ὑποτελῆ ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου.

Αἱ ἐπαρχίαι τῆς Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης κατελήφθησαν καὶ διοικοῦνται ὑπὸ τῆς Αὐστροουγγαρίας, ἥτις ἐκτὸς τούτων προσέλαβε τὴν κοινότητα Σπίζαν ἐν Δαλματίᾳ.

Ἐκ τῶν ἐν Εὐρώπῃ κτήσεων αὐτῆς ὑπολείπονται πλέον τῇ Πύλῃ ἐν πλήρει κυριότητι μόνον αἱ ἐπαρχίαι Ἀλβανία, Μακεδονία καὶ Ῥωμυλία· καὶ ταύτης δὲ μέρος κατέστη ἰδία ἐπαρχία ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀνατολικὴ Ῥωμυλία, διατελοῦσα μέχρι τοῦ 1885 ὑπὸ τὴν πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν κυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον διοικητικῆς αὐτονομίας.

Ἀλλὰ τῷ 1885 ἐξερράγη ἐν Ἀνατολικῇ Ῥωμυλίᾳ ἐπαναστατικὸν κίνημα, δι' οὗ ἐκηρύχθη ἡ ἕνωσις τῆς ἐπαρχίας ταύτης μετὰ τῆς Βουλγαρίας. Τὸ δ' ἑπόμενον ἔτος τὸν ἡγεμόνα Ἀλέξανδρον Βάττεμβεργ παραιτηθέντα τοῦ Βουλγαρικοῦ θρόνου διεδέχθη ὁ πρίγκηψ τοῦ Σὰξ-Κοβούργου.

Ἐκτὸς τούτων, συνεπείᾳ συμβάσεως ὑπογραφείσης τῇ 4 Ἰουνίου 1878, ἡ νῆσος Κύπρος κατελήφθη ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας.

Τέλος ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς διακανονίσεως τῶν ὁρίων προσηρτήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ Τουρκικὴ ἐπαρχία Θεσσαλία.

Ἐν Ἀσίᾳ ἡ Πύλη παρεχώρησε τῇ Ῥωσσίᾳ τὰς χώρας τοῦ Ἀρδαχάν, τοῦ Κὰρς καὶ τοῦ Βατοὺμ καὶ τῇ Περσίᾳ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν τοῦ Κοτούρ.

Τῷ 1879 ἐξερράγη πόλεμος μεταξὺ τῆς Χιλῆς ἀφ' ἑνός, τῆς Περουβίας καὶ τῆς Βολιβίας ἀφ' ἑτέρου ἕνεκα τοῦ νίτρου καὶ τινος ζητή-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ματος περὶ ὁρίων, λήξας τῷ 1883 διὰ τῆς νίκης τῶν Χιλιανῶν ὅπλων καὶ τῆς παραχωρήσεως τῇ Χιλῇ δύο Περουβιανῶν ἐπαρχιῶν.

Τῷ 1880 ἡ Γαλλία κατέλαβε τὴν Τύνιδα, τεθεῖσαν ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς.

Ἀπὸ τῆς 15 Νοεμβρίου 1884 μέχρι τῆς 26 Φεβρουαρίου 1885 συνῆλθεν ἐν Βερολίνῳ συνδιάσκεψις, εἰς ἣν ἀντιπροσωπεύθησαν αἱ ναυτικαὶ πολιτεῖαι τῆς Εὐρώπης καὶ αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι. Ἡ συνδιάσκεψις αὕτη ἐξέτεινεν ἐπὶ πάντων τῶν λαῶν τὸ δικαίωμα τῆς ἐπὶ τοῦ Κόγκου καὶ τοῦ Νίγρου ποταμοπλοίας, ἐφήρμοσεν ἐπὶ τῶν ποταμῶν τούτων τὰς ἀρχὰς τῶν ἄρθρων 108—116 τῆς τελικῆς πράξεως τῆς Βιεννα ίας Συνόδου, ἔλαβεν ἀποφάσεις σχετικὰς πρὸς τὴν σωματεμπορίαν τῶν μαύρων καὶ διέγραψε τὰς διατυπώσεις, ὑφ' ἃς αἱ ἐν Ἀφρικῇ κτήσεις χωρῶν θέλουσι θεωρεῖσθαι ἔγκυροι.

Ἐκτὸς τῶν συμβεβηκότων, τῶν μᾶλλον καὶ ἧττον τροποποιησάντων τὴν χωρικὴν ἔκτασιν καὶ τὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῶν διαφόρων Πολιτειῶν, δέον ν' ἀναφέρωμεν καθαρῶς ἐπιστημονικὸν καὶ νομικὸν γεγονός, ὅπερ βεβαίως θέλει ἀσκήσῃ ἰσχυρὰν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ διεθνοῦς δικαίου καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ διακανονισμοῦ τῶν μεταξὺ τῶν Πολιτειῶν διενέξεων.

Ἡ ἔλλειψις ἐπιβλέψεως τῶν Ἀγγλικῶν ἀρχῶν κατὰ τὸν περὶ καταργήσεως τῆς δουλείας πόλεμον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀπέναντι τῶν ἐν τοῖς Βρεττανικοῖς λιμέσι πράξεων τῶν ὡπλισμένων καταγωγέων τῶν Νοτίων Ἐπαρχιῶν προυκάλεσε παραστάσεις ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως τῆς Βασιγκτῶνος διὰ τὰς σημαντικὰς ζημίας, ἃς ἐκ τούτου ὑπέστησαν ἡ ναυτιλία καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς Ἀμερικῆς. Αἱ δύο κυβερνήσεις ὑπέβαλον τὴν διαφορὰν εἰς διαιτητικὸν δικαστήριον, ἐδρεῦσαν ἐν Γενεύῃ ἀπὸ τῆς 15 Δεκεμβρίου 1871 μέχρι τῆς 14 Σεπτεμβρίου 1872· ἡ ἀπόφασις δ' αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς αἰτήσεως τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν οὐ μόνον καθιέρωσε διεθνῆ νομολογίαν ἐπὶ τῆς εὐθύνης τῶν οὐδετέρων ἀπέναντι τῶν ἐμπολέμων, ἀλλὰ προσέτι προσέδωκε τῇ διαιτησίᾳ ὡς τρόπῳ διακανονισμοῦ τῶν πολιτικῶν διαφορῶν σημασίαν, ἣν οὐδέποτε μέχρι τοῦδε εἶχε προσλάβῃ.

Πολλὰ κατόπιν κοινοβούλια ἐξέφρασαν εὐχὴν περὶ γενικεύσεως τοῦ εἰρηνικοῦ τούτου μέσου πρὸς ἐξομάλυνσιν τῶν διεθνῶν δυσχερειῶν, ἑταιρίαι δ' ἐσχηματίσθησαν πρὸς μελέτην τῶν καταλλήλων μέτρων διὰ τὴν πρακτικὴν κατὰ τὸ δυνατὸν ἐφαρμογὴν τῶν γενναίων βλέψεων καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διαθέσεων τῶν κυβερνήσεων. Ἀπὸ τοῦ φθινοπώρου τοῦ 1873 δύο τῶν ἑταιριῶν τούτων, ἀποτελούμεναι ἐκ δημοσιολόγων καὶ νομοδιδασκάλων διαφόρων ἐθνικοτήτων, ἐργάζονται ἐπὶ τοῦ ἔργου τούτου μετ' ἐπιμονῆς ἀκαταβλήτου καὶ κατ' ἔτος συγκαλοῦσι συνδιασκέψεις, καθ' ἃς συζητοῦνται καὶ διαφωτίζονται τὰ μᾶλλον ἀμφισβητούμενα σημεῖα τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν· πρῶτον τὸ Ἰνστιτοῦτον τοῦ διεθνοῦς δικαίου (Institut de droit international), ἱδρυθὲν ἐν Γάνδῃ τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1873 καὶ εἶτα Ἡ πρὸς ἀναδιοργάνωσιν καὶ κωδικοποίησιν τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν ἑταιρία (Association pour la réforme et la codification du droit des gens), ἱδρυθεῖσα ἕνα μῆνα βραδύτερον. Τὸ Ἰνστιτοῦτον εἶνε τρόπον τινὰ εἶδος Ἀκαδημίας ἐπιστημονικῆς τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν, ἧς αἱ ἐργασίαι οὐδὲν ἄλλο κῦρος ἀξιοῦσι, πλὴν τοῦ ἐπιστημονικοῦ. Ἡ ἑταιρία ἀφ' ἑτέρου ἀσχολεῖται εἰς πρακτικὰς λύσεις, σκοποῦσα τὴν διάδοσιν μᾶλλον αὐτῶν ἢ τὴν θεωρητικὴν ὑποστήριξιν.

Αἱ τόσῳ γόνιμοι εἰς ζητήματα τοῦ διεθνοῦς δικαίου περίοδοι τοῦ 1815—1856 καὶ τοῦ 1856—1892 περιλαμβάνουσι μέγαν ἀριθμὸν διακεκριμένων δημοσιολόγων.

Ὁ Βεάτον (Wheaton) ἐγεννήθη ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῷ 1785 καὶ ἀπεβίωσε τῷ 1848. Τὰ κυριώτερα συγγράμματα αὐτοῦ εἶνε ἡ Ἱστορία τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς συνθήκης τῆς Βασιγκτῶνος τοῦ 1842 ὁμοφώνως θεωρουμένη ὡς τὸ πληρέστερον τῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου δημοσιευθέντων μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔργων, καὶ τὰ Στοιχεῖα τοῦ διεθνοῦς δικαίου, ταχθέντα μεταξὺ τῶν κλασικῶν ἐγχειριδίων καὶ μεταφρασθέντα εἰς πάσας σχεδὸν τὰς γλώσσας. Τὰ ἔργα τοῦ Βεάτον ἐξεδόθησαν ἐκ νέου καὶ ἐσχολιάσθησαν ὑπὸ τῶν Λαβρένς καὶ Βοστὸν (W.B. Lawrence et R H. Dana de Boston), ὑπ' ἀμφοτέρων πλουτισθέντα διὰ σχολίων καὶ ἀναπτύξεων, συμπληρουσῶν τὰ κενὰ ἐνίοτε καὶ ἀνεπαρκῆ ἐπιχειρήματα τοῦ συγγραφέως.

Συμπατριώτης τοῦ Βεάτον ὁ Ἰ. Κέντ (James Kent), μέλος τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐδημοσίευσε τῷ 1826 Ἑρμηνείαν τοῦ Ἀμερικανικοῦ δικαίου (Commentaries on American law), ἐν τῇ ὁποίᾳ οὐ μόνον ἐκτίθησι τὴν νομολογίαν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, καὶ τοὺς δημοτικοὺς νόμους τῶν διαφόρων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πολιτειῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν Ὁμοσπονδίαν, ἀλλὰ προσέτι ἀναπτύσσει τὰς ἀρχὰς τοῦ διεθνοῦς δικαίου.

Ἕτερον μέλος τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ὁ Ἰωσὴφ Στόρυ (J. Story) ἔγραψε σύγγραμμα πολὺ σχετιζόμενον πρὸς τὸ προηγούμενον· εἰς τὴν Ἑρμηνείαν τῆς συγκρούσεως τῶν ἀλλοδαπῶν καὶ ἡμεδαπῶν νόμων (Commentaries on the conflict of laws foreign and domestic), δημοσιευθεῖσαν τὸ πρῶτον τῷ 1834 ἐπιλαμβάνεται πληθύος σπουδαίων ζητημάτων σχετιζομένων ἰδίως πρὸς τὰς μεταξὺ ὑπηκόων διαφόρων χωρῶν συμβάσεις.

Αἱ πλεῖσται τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀμερικανοῦ δικαστοῦ διατυπωθεισῶν ἀρχῶν εὑρίσκονται ἐν τῷ Ἐγχειριδίῳ τοῦ ἰδιωτικοῦ διεθνοῦς δικαίου (Traité du droit international privé) τοῦ Φαῖλιξ (Fœlix), δικηγόρου ἐν Παρισίοις, ἔργῳ δικαίως ἀποτελοῦντι αὐθεντίαν ἐν τῇ ὕλῃ ταύτῃ.

Δύο προσέτι συγγράμματα δύναταί τις νὰ συμβουλευθῇ λυσιτελῶς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, τὸ Ἐγχειρίδιον τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου ἢ τῆς συγκρούσεως τῶν νόμων (A Treatise on private international law or the conflict of laws) τοῦ Ἰωάννου Βεστλάκε (Westlake), δημοσιευθὲν τῷ 1858, ἐκτιθέμενον τὰς ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ταῖς λοιπαῖς χώραις ὑφισταμένας διαφορὰς ἐν τῷ ἰδιωτικῷ διεθνεῖ δικαίῳ, καὶ τὸ Ἐγχειρίδιον τῆς συγκρούσεως τῶν νόμων (Treatise on conflict of laws) τοῦ Κομβρίδγε (Wharton de Combridge), ἐν Μασσαχουσέττῃ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, 1880.

Ἀντίδρασις ἠγέρθη ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τῶν θεωριῶν τοῦ Καντίου, αἵτινες εἶχον ἐμποιήσῃ αἴσθησίν τινα περὶ τὰ τέλη τοῦ προηγουμένου αἰῶνος. Ὁ Ἔγελος (Hegel), ἐν τοῖς Στοιχείοις τῆς φιλοσοφίας τοῦ δικαίου (Βερολῖνον 1824), ἀποδίδει τὴν ἐπικρατοῦσαν ἰσχὺν εἰς τὰ ἱστορικὰ στοιχεῖα καὶ δὲν συμμερίζεται τὰς ὑποκειμενικὰς πεποιθήσεις τοῦ Καντίου ὡς πρὸς τὴν αἰώνιον εἰρήνην. Ἡ ἀποδοχὴ τῆς ἰδέας τοῦ πολέμου, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῇ ἀποδοθείσῃ ὑπὸ τῆς Ἐγελειανῆς φιλοσοφίας εἰς τὴν λέξιν ἰδέα, περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῇ τὴν πλήρη καὶ ἀπόλυτον ἀδυναμίαν τῆς αἰωνίου εἰρήνης, ὡς καὶ ὅλως διάφορον ἀντίληψιν τῆς σημασίας τοῦ ὅρου διεθνὲς δίκαιον.

Τῷ 1819 ὁ Ἰωάννης Λουδοβῖκος Κλύβερ (J. L. Klüber 1762—1837), πολιτειολόγος καὶ δημοσιολόγος Γερμανός, ἐδημοσίευσε γαλλιστὶ Ἐγχειρίδιον τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ διεθνοῦς δικαίου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

(Droit des gens de l' Europe). Διαιρεῖ τὸ δίκαιον τῶν Ἐθνῶν εἰς δύο μέρη, τὸ μὲν περιλαμβάνον τὰ ἀπόλυτα δικαιώματα τῶν Ἐθνῶν, τὰ δικαιώματα δηλονότι, ὧν ἀπολαύουσιν ἀναγκαίως ὡς Πολιτεῖαι, τὸ δ' ἕτερον περιλαμβάνον τὰ σχετικὰ δικαιώματα αὐτῶν, τὰ πηγάζοντα δηλονότι ἐκ καταστάσεών τινων οἷαι ἡ εἰρήνη καὶ ὁ πόλεμος. Ἡ διάκρισις αὕτη παρέβλαψε τὴν συμμετρίαν τοῦ συγγράματος καὶ ἐντεῦθεν περιλαμβάνει τοῦτο πολλὰς ἐπαναλήψεις, ἐπιβαρυνούσας αὐτὸ καὶ κωλυούσας τὴν ἀνάπτυξιν. Παρὰ ταῦτα ὅμως ἡ περιεκτικότης αὐτοῦ, αἱ πολύτιμοι πληροφορίαι, ὧν βρίθει, αἱ εἰς τὰς πολυαρίθμους σημειώσεις περιλαμβανόμεναι διασαφήσεις, καθιστῶσιν αὐτὸ ὠφέλιμον ἔργον.

Ὁ βαρῶνος Κάρολος Μάρτενς (Ch. Martens), συνεχιστὴς τῶν ἔργων τοῦ θείου αὐτοῦ Γεωργ. Φρειδ. Μάρτενς, τοῦ συγγραφέως τῶν Στοιχείων τοῦ νεωτέρου διεθνοῦς δικαίου τῆς Εὐρώπης, ἐδημοσίευσε τῷ 1827 τὰς Διασήμους δίκας τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν, ἐνδιαφέρουσαν συλλογήν, ἐν τῇ ὁποίᾳ εὑρίσκει τις ἔκθεσιν τινῶν ἐκ τῶν μᾶλλον ἐνδιαφερουσῶν διενέξεων, τῶν ὑπὸ τῶν προνομίων τῶν πρεσβευτῶν καὶ τῶν ἐμπορικῶν δικαιωμάτων τῶν οὐδετέρων προσκληθεισῶν. Ἐκτὸς τούτου ἐξέδωκε τῷ 1832 τὸν Διπλωματικὸν Ὁδηγὸν ἢ στοιχεῖα τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν καθηκόντων τῶν διπλωματικῶν καὶ προξενικῶν πρακτόρων, θεωρούμενον ὡς τὸ ἐγχειρίδιον τῶν νέων διπλωματῶν, εἰς χρῆσιν τῶν ὁποίων εἰδικῶς προωρίσθη.

Ἐν τῇ αὐτῇ τάξει δυνάμεθα νὰ θέσωμεν τὰ ἔργα τοῦ κόμητος Γάρδεν (Garden), δημοσιεύσαντος τῷ 1833 Πλήρες ἐγχειρίδιον τῆς διπλωματίας ἢ γενικὴν θεωρίαν τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων (Traité complet de la diplomatie ou théorie générale des relations extérieures des puissances de l' Europe) καὶ τῷ 1850 Γενικὴν Ἱστορίαν τῶν συνθηκῶν εἰρήνης καὶ ἄλλων σπουδαίων συμβάσεων μεταξὺ πασῶν τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ἀπὸ τῆς εἰρήνης τῆς Βεστφαλίας, σύγγραμμα περιλαμβάνον τὰς ἐργασίας τοῦ Κώχ, τοῦ Σχέλλ κλπ. καθ' ὁλοκληρίαν ἀναθεωρηθείσας καὶ συνεχισθείσας μέχρι τῆς σήμερον (Histoire générale des traités de paix et autres transactions principales entre toutes les puissances de l' Europe depuis la paix de Westphalie, ouvrage

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

contenant les travaux de Koch, de Schœll etc., entièrement refondus et continués jusqu' à ce jour)· ὁ δέκατος τέταρτος τόμος, ὁ τελευταῖος ἐκδοθείς, φθάνει μέχρι τοῦ 1814.

Μεταξὺ τῶν σχολιαστῶν τοῦ Γ. Φ. Μάρτενς δέον ν' ἀναφέρωμεν τὸν Πορτογάλλον δημοσιολόγον Φερρέϊρα (Pinheiro Ferreira), ὁ ὁποῖος ὡσαύτως ἐσχολίασε τὸν Βάττελον· ἀλλὰ κυρίως διὰ τοῦ Δημοσίου αὐτοῦ δικαίου (Cours de droit public), δημοσιευθέντος τῷ 1845 ὁ Φερρέϊρα ἀπέκτησεν αὐθεντίαν τινά.

Ἡ ἐπιστήμη τοῦ διεθνοῦς δικαίου δὲν ἔχει μόνον ἐν Εὐρώπῃ μύστας· εἴδομεν ἤδη ὅτι ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Βορείου Ἀμερικῆς δὲν ὑποχωροῦσι πρὸ τοῦ ἀρχαίου κόσμου· καὶ ἡ Νότιος δὲ Ἀμερικὴ δύναται ἐπίσης νὰ ἀξιώσῃ συνεργασίαν.

Ὁ Ἀνδρέας Βέλλο (Bello), γεννηθεὶς ἐν Καρακὰς τῆς Βενεζουέλας τῷ 1780 καὶ ἀποβιώσας τῷ 1863, ἐδημοσίευσε τῷ 1832 ὑπὸ τὸν τίτλον Ἀρχαὶ τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν (Principios de derecho de gentes), στοιχειώδες ἐγχειρίδιον, ἐν τῷ ὁποίῳ, καίτοι περιωρισμένως, λύονται οὐχ ἧττον πάντα τὰ οὐσιώδη ζητήματα· εἶνε ὁ πρῶτος σημειώσας τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Βαττέλου τιθεμένων ἀρχῶν καὶ πειραθεὶς νὰ συμπληρώσῃ αὐτάς.

Μεταξὺ τῶν δημοσιολόγων τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς δέον ν' ἀναφέρωμεν ἐπίσης τὸν Πάνδο (José Maria de Pando), γεννηθέντα ἐν Λίμᾳ περὶ τὰ τέλη τοῦ τελευταίου αἰῶνος, τοῦ ὁποίου ἓν μόνον ὀψίγονον ἔργον κατελείφθη ὑπὸ τὸν τίτλον Στοιχεῖα τοῦ διεθνοῦς δικαίου (Elementos del derecho internacional).

Τῷ 1878 ἐξεδόθη ἐν Βουένος Ἄϋρες ὑπὸ τὸν τίτλον Ἐγχειρίδιον τοῦ διεθνοῦς δικαίου (Tratado de derecho internacional) ὑπὸ τοῦ Ἀλκόρτα (Amancio Alcorta), καθηγητοῦ τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βουένος Ἄϋρες, ὁ πρῶτος τόμος ἐκτενοῦς συγγράμματος.

Καὶ ἡ Ἱσπανία ἐπίσης συνέβαλε τὸν ὀβολόν αὐτῆς εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ δικαίου. Μεταξὺ τῶν σπουδαιοτέρων συγγραμμάτων τῶν τελευταίων χρόνων δέον ν' ἀναφέρωμεν ἰδίως τὰ Στοιχεῖα τοῦ διεθνοῦς πολιτικοῦ δικαίου μετ' ἐπεξηγήσεως πάντων τῶν κανόνων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ διεθνὲς Ἱσπανικὸν δίκαιον (Elementos de derecho politico internacional, con explicacion de todas las reglas que constituyen el derecho internacional espa-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

nol) ὑπὸ τοῦ δὸν Ἀντωνίου Ῥικουέλμε (Riquelme) ἐν Μαδρίτῃ, 1849. Τὸ σύγγραμμα Στοιχεῖα τοῦ δημοσίου διεθνοῦς δικαίου (Elementos de derecho internacional publico) ὑπὸ τοῦ Πέτρου Λόπεζ Σάγχεζ (Pedro Lopez Sanchez), πρώην κοσμήτορος τῆς νομικῆς σχολῆς τῆς Σαλαμάγκας καὶ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Μαδρίτης, εἶνε μᾶλλον μελέτη τοῦ δικαίου τούτου ὑπὸ τὴν διπλῆν ἔποψιν τῆς ἱστορικῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς θεωρίας αὐτοῦ ἢ κυρίως εἰπεῖν ἐγχειρίδιον.

Μεταξὺ τῶν συγγραμμάτων, τὰ ὁποῖα δυνάμεθα ν' ἀποδεχθῶμεν εἰς διδασκαλίαν τοῦ διεθνοῦς δικαίου, πρέπει νὰ τάξωμεν ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ τοῦ Ἔφφτερ (Heffter), καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου, τὸ Νεώτερον διεθνὲς δίκαιον τῆς Εὐρώπης (Das Europäische Völkerrecht der Gegenwart), ὅπερ συγκεφαλαιοῖ ἐν ὀλίγαις σελίσι πάντα τὰ οὐσιώδη ζητήματα καὶ εὐκολύνει τὴν μελέτην αὐτῶν διὰ σαφῶν καὶ μεθοδικῶν ἀναπτύξεων.

Ὑπάρχουσιν ἑπτὰ γερμανικαὶ ἐκδόσεις τοῦ ἔργου καὶ τέσσαρες τῆς γαλλικῆς μεταφράσεως(1). Αἱ τελευταῖαι ἀνεθεωρήθησαν ὑπὸ τοῦ Γκέφφκεν (Geffcken), προσθέντος καὶ σημειώσεις.

Εἰς τὴν αὐτὴν σχεδὸν τάξιν δέον νὰ τάξωμεν τὸ Ἐγχειρίδιον τοῦ νεωτέρου Εὐρωπαϊκοῦ διεθνοῦς δικαίου (Grundriss des heutigen Europäischen Völkerrechts) τοῦ βαρώνου Λ. Νέϋμανν (L. Neumann), καθηγητοῦ τοῦ δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βιέννης. Ὁ σκοπὸς τοῦ συγγραφέως, ὅστις ἀπονέμει τὴν προτίμησιν εἰς τὴν ἱστορικὴν μέθοδον, εἶνε νὰ γνωρίσῃ τὰ συμπεράσματα τῆς προόδου τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν καὶ νὰ σαφηνίσῃ τὴν θεωρίαν διὰ παραδειγμάτων εἰλημμένων ἐκ τῆς πρακτικῆς.

Ἕτερον σύγγραμμα, ὅπερ κρίνεται ὡσαύτως συντεθειμένον πρὸς διδασκαλίαν καὶ ὅπερ ἄλλως ἀποβλέπει καὶ ὑψηλότερον, εἶνε ἡ Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ διεθνοῦς δικαίου πρὸς διευκόλυνσιν τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν ἱστορικῶν μελετῶν (Introduction to the study of international law designed as an aid in teaching and in historical studies) ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Οὐόλσεϋ

(1) Μετεφράσθη ἑλληνιστὶ ὑπὸ τοῦ *Δισμήδους Κυριακοῦ* τῷ 1860 ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἀλληλεθνὲς τῆς Εὐρώπης δίκαιον*, αὐξηθὲν διὰ σημειώσεων καὶ παραθέσεως τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν συνθηκῶν καὶ ἄλλων ἐγγράφων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

(Th. D. Woolsey), πρώην διευθυντοῦ τῆς σχολῆς τῆς Ὑάλης ἐν Νεβχάβεν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, δημοσιευθεῖσα τῷ 1878.

Μεταξὺ τῶν στοιχειωδῶν συγγραμμάτων ἀναφέρομεν προσέτι τὸ Πρῶτον διάγραμμα τοῦ διεθνοῦς δικαίου (First platform of international law) τοῦ Κρεάζυ (Sir Edward S. Creasy), πρώην δικαστοῦ ἐν Κεϋλάνῃ (ἐν Λονδίνῳ 1876) καὶ τὸ Ἐγχειρίδιον τοῦ διπλωματικοῦ δικαίου (Cours de droit diplomatique) ὑπὸ Πραδιέ-Φοδερὲ (Pradier-Fodéré), ἐν Παρισίοις 1881.

Ἡ Ἑρμηνεία τοῦ διεθνοῦς δικαίου (Commentaries upon international law) τοῦ Σὶρ Ῥοβέρτου Φιλλιμόρ (R. Phillimore), προέδρου τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου τοῦ ἀγγλικοῦ ναυαρχείου, μέλους τοῦ ἰδιαιτέρου Συμβουλίου τῆς Ἀνάσσης, εἶνε ἐκ τῶν σοφωτέρων καὶ σπουδαιοτέρων συγγραμμάτων τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν, ἐρευνομένου ὑπὸ πάσας τὰς ἐπόψεις καὶ ἐν πάσαις ταῖς περιπτώσεσι τοῦ βίου τῶν Ἐθνῶν

Καίτοι συλληφθὲν ἐν ἥσσον εὐρεῖ σχεδίῳ τὸ σύγγραμμα τοῦ Τουΐς (Sir Travers Twiss) συμβούλου τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας, ἐπὶ τοῦ Δικαίου τῶν Ἐθνῶν ὡς πολιτικῶν ἀνεξαρτήτων κοινοτήτων (The law of nations considered as independent political communities), δημοσιευθὲν ἀπὸ τοῦ 1861 μέχρι τοῦ 1863, εἶνε πηγὴ οὐχ ἥσσον πολύτιμος πληροφοριῶν καὶ πρακτικῶν ὁδηγιῶν.

Τῷ 1860 ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις τὸ πρῶτον ἐν ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐπὶ τοῦ νεωτέρου διεθνοῦς δικαίου σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον Τὰ τῶν Ἐθνῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ νόμιμα ὑπὸ τοῦ Νικολάου Σαριπόλου. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ἐμπνευσθὲν ὑπὸ πνεύματος σωφρόνως φιλελευθέρου καὶ μεταρρυθμιστικοῦ, ἐξίκετο εἰς ὃ σημεῖον ἔρθασεν ἡ ἐπιστήμη, καθ' ὃν χρόνον ἐγράφη.

Τὰ τῷ 1877 δημοσιευθέντα Στοιχεῖα τοῦ διεθνοῦς δικαίου (Précis du droit des gens) ὑπὸ τῶν Φούγκ Βρεντάνο καὶ Ἀλβέρτου Σορὲλ (Funck-Brentano et Albert Sorel), καθηγητῶν τῆς σχολῆς τῶν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων, εἶνε ἁπλῆ περίληψις τοῦ θέματος, περιλαμβάνουσα ὅμως τὰς οὐσιώδεις ἰδέας, ἃς διαπραγματεύονται οἱ συγγραφεῖς ἐν βαθείᾳ φιλοσοφικῇ ἐννοίᾳ καὶ ζωηρῷ ἐκδηλουμένῳ μεταρρυθμιστικῷ καὶ προοδευτικῷ πνεύματι.

Ἀπό τινων ἐτῶν μεγάλη μεταρρύθμισις τυγχάνει ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει ἐν τῷ διεθνεῖ δικαίῳ· διὰ πολλοὺς τῶν μελετώντων αὐτό,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δὲν φαίνεται εἰσέτι στηριζόμενον τὸ δίκαιον τοῦτο ἐπὶ σταθερῶν βάσεων, ἐπὶ κανόνων ἀρκούντως καθωρισμένων· ὥστε ζητοῦσι νὰ ἐπενέγκωσιν αὐτῷ τὰς μεταρρυθμίσεις, ἃς ὑπέστησαν πᾶσαι σχεδὸν αἱ μερικαὶ νομοθεσίαι τῶν Πολιτειῶν.

Νομοδιδάσκαλος ἀπολαύων ἐν Γερμανίᾳ μεγίστης ὑπολήψεως ὁ Βλοῦντσλι (Bluntschli), καθηγητὴς τοῦ δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ἑϊδελβέργης, ἀνέλαβε νὰ διατυπώσῃ ὑπὸ τὸν τύπον κώδικος τὸ διεθνὲς δίκαιον ὡς εἶνε γενικῶς σήμερον παραδεδεγμένον. Τὸ Διεθνὲς αὐτοῦ δίκαιον κωδικοποιημένον εἶνε τρόπον τινὰ σχέδιον διεθνοῦς κώδικος κοινοῦ πάσαις ταῖς ἐθνικότησι, σκοποῦντος τὴν καθολίκευσιν τῶν κανόνων, οἵτινες σήμερον πολὺ ἀπέχουσι τοῦ νὰ ὦσιν ὁμοφώνως ἀποδεδεγμένοι καὶ ὧν ἡ ἐφαρμογὴ συνηθέστατα ὑποτάσσεται εἰς στιγμιαῖα συμφέροντα.

Ὁ Λαρδὺ (Lardy), πρέσβυς τῆς Ἑλβετίας εἰς Παρισίους ἐδημοσίευσε μετάφρασιν αὐτοῦ εἰς τὴν Γαλλικήν (1).

Ὁ Δούδλεϋ Φίελδ (David Dudley Field), γερουσιαστὴς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, προέβη ἔτι περαιτέρω· ὑπὸ τὸν τίτλον Διάγραμμα διεθνοῦς κώδικος (Outlines of an international code) διετύπωσε τῷ 1873 σχέδιον ὁλόκληρον νομοθεσίας, ἀποδεκτέας ὑπὸ τῶν ἐθνικοτήτων εἰς ὁριστικὴν διακανόνισιν τῶν διεθνῶν πρὸς ἀλλήλας σχέσεων ὡς καὶ τῶν μεταξὺ τῶν κατοίκων τῶν διαφόρων χωρῶν.

Ὁ Βούλμεριγκ (A Bulmeringq), καθηγητὴς τοῦ δικαίου ἐν τῇ Σχολῇ τῆς Δορπάτης ἐν Ῥωσσίᾳ, εἰς τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ τὸ ἐπιγραφόμενον Πρακτική, θεωρία καὶ κωδικοποίησις τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν (Praxis, Theorie und Codification des Völkerrechts) θέτει ὡς ἐξῆς τὸ ζήτημα: πλήρης κωδικοποίησις ἢ ἔλλειψις πάσης κωδικοποιήσεως· ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει ἡ κωδικοποίησις δέον νὰ μὴ ἀφορᾷ εἰς δημιουργίαν, ἀλλ' εἰς πιστοποίησιν ἀποκλειστικῶς τοῦ ὑφισταμένου δικαίου.

Ἡ ἀνάγκη μεταρρυθμίσεως τοῦ διεθνοῦς δικαίου ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην κατεδείχθη ἐναργῶς ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Μαντσίνι (P. S. Mancini), πρώην Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἰταλίας καὶ πρώην προέδρου τοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ διεθνοῦς δικαίου, Περὶ τῆς

(1) Μετεγλωττίσθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐκ τῆς Γαλλικῆς ταύτης μεταφράσεως τοῦ Λαρδὺ ὑπὸ *Ν. Γ. Κωτσάκη (Τὸ Διεθνὲς κῶδιξ*, 1874).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κλήσεως τοῦ αἰῶνος ἡμῶν ἐπὶ τὴν μεταρρύθμισιν καὶ κωδικοποίησιν τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν (Sulla vocazione del nostro secolo per la riforma e la codificazione del diritto delle genti).

Ὁ Μαντσίνι ἐδημοσίευσε πρὸς τούτοις σειρὰν διαλέξεων αὐτοῦ εἰς διαφόρους Ἰταλικὰς πόλεις ἐπὶ τοῦ διεθνοῦς δικαίου, ἐν αἷς εὑρίσκομεν Διάγραμμα τοῦ ἀρχαίου καὶ νεωτέρου διεθνοῦς δικαίου· μελέτην περὶ τῶν προόδων τοῦ δικαίου ἐν τῇ κοινωνίᾳ, τῇ νομοθεσίᾳ καὶ τῇ ἐπιστήμῃ κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα· τέλος ἡ κυριωτέρα τῶν διαλέξεων αὐτοῦ καθιεροῖ τρόπον τινὰ τὴν ἀγαπητὴν ἰδέαν τῶν Ἰταλῶν δημοσιολόγων, τὴν τῆς ἐθνικότητος ὡς βάσεως τοῦ διεθνοῦς δικαίου.

Ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου τὸν Μαντσίνι ἠκολούθησεν ὁ Ἀμάρι (Carnazza Amari), καθηγητὴς τοῦ δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Κατάνης τῆς Σικελίας, ἐκδοὺς ἐν Μεδιολάνοις τῷ 1875 Ἐγχειρίδιον τοῦ δημοσίου διεθνοῦς δικαίου τῆς εἰρήνης (Trattato sul diritto internazionale pubblico di pace), ἐν τῷ ὁποίῳ τίθησιν ὡς βάσιν τοῦ συστήματός του «τὴν διοργάνωσιν τῆς ἀνθρωπότητος κατὰ τὰς ἐμπνεύσεις τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως», καὶ ὁ Ἔσπερσον (P. Esperson), καθηγητὴς τοῦ δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Παβίας, ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ Περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ἐθνικοτήτων ἐφαρμοζομένης εἰς τὰς ἰδιωτικὰς διεθνεῖς σχέσεις (Il principio di nazionalità applicato alle relazioni civili internazionali). (1)

Εἰς ἀνάλογον συμπέρασμα εἶχε καταλήξῃ προγενεστέρως (1858) σοφὸς Νεαπολιτανὸς δικαστής, ὁ Ῥόκκο (N. Rocco), ἔν τινι μελέτῃ αὐτοῦ Περὶ τῶν ἐθίμων καὶ τοῦ κύρους τῶν νόμων ἐν τῷ βασιλείῳ τῶν Δύο Σικελιῶν, δοὺς αὐτῷ καὶ τὸν πρόσθετον τίτλον ἢ ἐγχειρίδιον τοῦ ἰδιωτικοῦ διεθνοῦς δικαίου (ossia trattato di diritto civile internazionale).

Εἰς τὰ μαθήματα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ διεθνοῦς δικαίου (Lezioni del diritto internazionale) δημοσιευθέντα τῷ 1870 μετὰ τὸν θάνατόν του ὁ καθηγητὴς Καζανόβα (Casanova) ἐξετάζει παραλλήλως τὰς μεταξὺ τῶν ἀτόμων ὑφισταμένας νομικὰς σχέσεις.

---

(1) Ἐκ τῶν συγγραμμάτων τούτου μετεφράσθη Ἑλληνιστὶ τὸ *Ἰδιωτικὸν διεθνὲς δίκαιον ἐπὶ συναλλαγματικῶν* ὑπὸ Γ. Α. Ναύτη, 1875.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὰ συγγράματα, ἅτινα ἀναφέρομεν, πολὺ ἀπέχουσι τοῦ νὰ ὦσιν ἐγχειρίδια πλήρη τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν· εἰς τὸν Πασκὰλ Φιόρε (Pasquale Fiore), καθηγητὴν τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Νεαπόλεως ἀπέκειτο νὰ πράξῃ διὰ τὴν Ἰταλίαν ὅ,τι ὁ Βεάτον διὰ τὴν Ἀμερικήν, ὁ Φιλιμμόρ καὶ ὁ Τομὶς διὰ τὴν Ἀγγλίαν. Εἰς τὸν Φιόρε ὀφείλεται τὸ Νέον δημόσιον διεθνὲς δίκαιον κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, σύγγραμμα πλῆρες σοφῶν παρατηρήσεων καὶ φιλανθρώπων αἰσθημάτων. Μετεφράσθη εἰς τὴν Γαλλικὴν μετὰ σημειώσεων ὑπὸ Κ. Ἀντωὰν (Ch. Antoine), ἐν Παρισίοις, 1885—86. Νέα ἔκδοσις ἐδημοσιεύθη Ἰταλιστὶ ἐν Τουρίνῳ τῷ 1887—91.

Τὰς ἐν Ἰταλίᾳ προόδους τῆς νομικῆς ἐπιστήμης, δύναταί τις νὰ παρακολουθήσῃ εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ Αὐγούστου Πιεραντώνη (A. Pierantoni) καθηγητοῦ τῶν Πανεπιστημίων τῆς Μοδένης, τῆς Νεαπόλεως καὶ τῆς Ῥώμης, ἰδίως δὲ εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἐν Ἰταλίᾳ (Storia degli studii del diritto internazionale in Italia), ἐν Μοδένῃ 1860· τὰς προόδους τοῦ δημοσίου καὶ διεθνοῦς δικαίου (Il progresso del diritto publico e delle genti), ἐν Μοδένῃ 1860· τὴν ἱστορίαν τοῦ διεθνοῦς δικαίου κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα (Storia del diritto internazionale del secolo XIX), ἐν Νεαπόλει 1877. Ὁ καθηγητὴς Πιεραντώνη δείκνυται ἐνθουσιώδης ὀπαδὸς τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν· ἀνέπτυξε δὲ τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἰδέας του ἐν εἰδικῷ συγγράμματι, δημοσιευθέντι ἐν Νεαπόλει τῷ 1874 ὑπὸ τὸν τίτλον Ἡ μεταρρύθμισις τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν καὶ τὸ Ἰνστιτοῦτον τοῦ διεθνοῦς δικαίου τῆς Γάνδης (La riforma del diritto delle genti e l' Instituto di diritto internazionale di Gand).

Ὁ καθηγητὴς Χόλτζενδορφφ (Holtzendorff) ἐδημοσίευσε τῷ 1885 Ἐγχειρίδιον τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν (Handbuch des Völkerrechts), ἔργον εἰς ὃ συνειργάσθησαν οἱ σπουδαιότεροι γερμανοὶ δημοσιολόγοι καὶ ὁ Ῥιβιέρ. Τὸ σύγγραμμα ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων τόμων, ὧν ὁ πρῶτος μετεφράσθη γαλλιστί.

Ὁ Μάρτενς, καθηγητὴς τοῦ δικαίου ἐν Πετρουπόλει, ἐδημοσίευσε ῥωσσιστὶ τῷ 1887 Τὸ σημερινὸν διεθνὲς δίκαιον τῶν πεπολιτισμένων λαῶν, μεταφρασθὲν γαλλιστὶ ὑπὸ τὸν τίτλον Ἐγχειρίδιον τοῦ διεθνοῦς δικαίου (Traité de droit international).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ Ῥιβιὲρ (Rivier) ἐδημοσίευσε συγχρόνως δύο σπουδαῖα ἔργα, ἐπιγραφόμενα Πρόγραμμα σπουδῆς τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν, ὅπως χρησιμεύσῃ πρὸς ἰδιαιτέραν μελέτην καὶ πρὸς τὴν πανεπιστημιακὴν διδασκαλίαν (Programme d'un cours de droit des gens pour servir à l'étude privée et aux cours universitaires), ἐν Βρυξέλλαις 1889, καὶ Ἐγχειρίδιον τοῦ Διεθνοῦς δικαίου (Lehrbuch des Völkerrechts), γερμανιστί, περιλαμβάνον ἀνάπτυξιν τοῦ γαλλικοῦ ἐγχειριδίου.

Πολυάριθμοι καὶ σοφοὶ δημοσιολόγοι κατέγειναν εἰδικῶς εἰς τὴν μελέτην τοῦ διεθνοῦς ναυτικοῦ δικαίου.

Ὁ Παρδεσσὺ (Pardessus) ἐξέδωκε τῷ 1821 μέχρι τοῦ 1845 Συλλογὴν τῶν προγενεστέρων τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ναυτικῶν νόμων (Collection des lois maritimes, antérieures du XVIII siècle), ὁ δὲ Βουλαὶ-Πατὺ (Boulay-Paty) τῷ 1821 μέχρι τοῦ 1823 Ἐγχειρίδιον τοῦ ναυτικοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου (Cours de droit commercial maritime).

Ὁ A. Hautefeuille ἐδημοσίευσε τῷ 1838 τὸ σύγγραμμά του περὶ τῶν Δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων τῶν οὐδετέρων Πολιτειῶν ἐν καιρῷ ναυτικοῦ πολέμου (Droits et devoirs des nations neutres en temps de guerre maritime), οὗτινος δευτέρα ἔκδοσις ἐγένετο τῷ 1858. Τῷ αὐτῷ συγγραφεῖ ὀφείλεται Ἱστορία τῶν ἀρχῶν, τῶν προόδων καὶ τῶν μεταβολῶν τοῦ ναυτικοῦ διεθνοῦς δικαίου (Histoire des origines, des progrès et des variations du droit maritime international), ἐν Παρισίοις 1868, καὶ σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον Ζητήματα τοῦ διεθνοῦς ναυτικοῦ δικαίου (Questions de droit maritime international), ἐν Παρισίοις 1868.

Μεταξὺ τῶν νεωτέρων ἀξίων συστάσεως συγγραφῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος δέον πρωτίστως νὰ ἀναφέρωμεν τὸ ἔργον τοῦ Γκέσσνερ (Gessner), δημοσιευθὲν τῷ 1865 ὑπὸ τὸν τίτλον Τὸ ἐν θαλάσσῃ δίκαιον τῶν οὐδετέρων (Le droit des neutres sur mer)· τὸ σύγγραμμα τοῦ Εὐγενίου Κωσὺ (E. Cauchy), μέλους τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Γαλλίας, περὶ τοῦ ναυτικοῦ διεθνοῦς δικαίου, ἐξεταζομένου κατὰ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν πολιτισμὸν (Le droit maritime international considéré dans ses origines et dans ses rapports avec la civilisation), βραβευθὲν τῷ 1862 ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῶν πολιτικῶν καὶ ἠθικῶν ἐπι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στημῶν· τὸ τοῦ πλοιάρχου Ὀρτολὰν (Ortolan) Διεθνεῖς κανόνες καὶ ναυτικὴ διπλωματία (Règles internationales et diplomatie de la mer)· τὰς Φάσεις καὶ διασήμους δίκας τοῦ ναυτικοῦ διεθνοῦς δικαίου (Phases et causes célèbres du droit maritime des nations), τοῦ βαρώνου Φερδινάνδου Κουσσὺ (F. de Cussy), ἐκδοθείσας τῷ 1856· εἶτα τὰ συγγράμματα τοῦ Πέρελς (Perels) Ναυτικὸν διεθνὲς δίκαιον (Das internationale Seerecht der Gegenwart), μεταφρασθὲν εἰς τὴν Γαλλικὴν ὑπὸ Ἀρένδτ (Arendt), καὶ τὸ Ἐγχειρίδιον τοῦ δημοσίου ναυτικοῦ δικαίου τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας (Handbuch des öffentlichen Seerechts im Deutschen Reiche).

Ἐπίσης ὠφελίμως δύναταί τις νὰ συμβουλευθῇ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὕλης τὸ Ἱσπανικὸν σύγγραμμα Μελέται ἐπὶ τοῦ διεθνοῦς θαλασσίου δικαίου· ἔκθεσις θεωρητικὴ τῶν θεμελιωδῶν αὐτοῦ ἀρχῶν (Estudios sobre el derecho internacional maritimo, exposicion razonada de sus pricipios fundamentales) ὑπὸ τοῦ Δὸν Ἰγνατίου Νέγριν (Ignacio de Negrin), ἀξιωματικοῦ τοῦ Ἱσπανικοῦ ναυτικοῦ, ἐν Μαδρίτῃ 1862· τὸ Ἰταλικὸν σύγγραμμα τοῦ Πάλλι (Luchesi Palli) Ἀρχαὶ θεωρητικαὶ καὶ πρακτικαὶ τοῦ ναυτικοῦ δικαίου (Principii teoricopratici di diritto maritimo), ἐν ᾧ εὑρίσκεται σχέδιον διεθνοῦς καὶ ναυτικοῦ κώδικος· ἐπίσης τὰ Ἀγγλικὰ συγγράμματα Τὸ δίκαιον καὶ ἡ πρακτικὴ τῶν θαλασσίων ἀσφαλειῶν (The law and practice of maritime insurance) ὑπὸ Ἰωάννου Δυὲρ (John Duer), δημοσιευθὲν τῷ 1849, περιλαμβάνον δὲ πληρεστάτην περίληψιν τῶν ἀποφάσεων τῶν δικαστηρίων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς ἐπὶ τῶν θαλασσίων λειῶν· τὸ Ἐγχειρίδιον τῶν δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων τῶν ἐμπολέμων καὶ τῶν οὐδετέρων δυνάμεων ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ζητημάτων (A Treatise of the relative rights and duties of belligerent and neutral powers in maritime affairs) ὑπὸ Ῥοβέρτου Βάρδ (Robert Ward), ἐν Λονδίνῳ 1873, μεῖναν ἀτελές.

Ὡς σχετιζόμενον πρὸς τὰ εἰδικὰ ἐπὶ τοῦ ναυτικοῦ δικαίου ζητήματα δὲν δυνάμεθα νὰ παραλείψωμεν τὸ ἄξιον σημειώσεως Ἐγχειρίδιον τῶν θαλασσίων λειῶν (Traité des prises maritimes) τῶν Πιστοὰ καὶ Δυβερδὺ (Pistoye et Duverdy) καὶ τὸ σύγγραμμα τοῦ Μασσὲ (G. Massé), προέδρου τοῦ Ἀκυρωτικοῦ, Περὶ τοῦ ἐμπορι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κοῦ δικαίου ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτοῦ πρὸς τὸ διεθνὲς καὶ τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον (Le droit commercial dans ses rapports avec le droit des gens et le droit civil), οὗτινος ἡ γνώμη ἀποτελεῖ αὐθεντίαν ἐπὶ τοῦ θέματος, ἐν Παρισίοις 1874.

Ὁ Ἀρθοῦρος Δεζαρδὲν (Arthur Desjardin) κατέστη πρὸ πάντων γνωστὸς διὰ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ συγγράμματος Ἐγχειρίδιον τοῦ ναυτικοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου (Traité du droit commercial maritime), ἐκδοθέντος ἐν Παρισίοις τῷ 1878 – 1889, εἰς ὀκτὼ τόμους.

Ὁ Κ. Μπέκ (Ch. de Boeck), Γάλλος δημοσιολόγος, ἐδημοσίευσε τῷ 1882 ἐγχειρίδιον ἐπιγραφόμενον Περὶ τῆς ἰδιωτικῆς περιουσίας ὑπὸ ἐχθρικὴν σημαίαν (De la propriété privée sous pavillon ennemi). Ὑποστηρίζει τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀπαραβιάστου τῆς περιουσίας ταύτης, ἔστω καὶ ὑπὸ ἐχθρικὴν σημαίαν, μὲ περιορισμοὺς ὅμως τινάς. Εἶνε σύγγραμμα σπουδαιότατον.

Σημειωτέον προσέτι μεταξὺ τῶν ἀξίων συστάσεως καὶ λυσιτελῶν συγγραμμάτων εἴτε ἐν τῷ καθόλου διεθνεῖ δικαίῳ εἴτε ἐν μερικοῖς ζητήμασι τὸν πρακτικὸν ὁδηγὸν τῶν προξενείων (Guide pratique des consulats) καὶ τὸ τυπικὸν τῶν διπλωματικῶν γραφείων (Le formulaire des chancelleries diplomatiques) ὑπὸ Κλέρκ καὶ Βαλλὰτ (Clercq et Vallat), ἅτινα εἶνε τὰ πληρέστατα καὶ τὰ μέγιστον κῦρος κεκτημένα ἐν τῇ προξενικῇ ὕλῃ.

Τὰς Εἰσηγήσεις τοῦ διεθνοῦς δικαίου (Institutes of international law) τοῦ Ῥιχάρδου Βίλδμαν (R. Wildman), ἐν Λονδίνῳ 1849.

Τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν (Principles of the law of nations) τοῦ Πόλσον (Polson), εἰς ἃς προσετέθη Ἐγχειρίδιον τῆς Διπλωματίας (Traité de la diplomatie) τοῦ Θωμᾶ Χόρνε (Th. H. Horne), ἐν Λονδίνῳ 1854.

Ἑρμηνείαν τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν (Commentaries on the law of nations) τοῦ Μάννιγκ (W. Oke Manning), ἐν Λονδίνῳ 1839.

Περὶ νέου εὐρωπαϊκοῦ δημοσίου δικαίου (Di un nuovo diritto publico Europeo) ὑπὸ Μαμιάνη (Mamiani), 1889.

Τὸ διεθνὲς δίκαιον ἢ κανόνες διέποντες τὰς σχέσεις τῶν Πολιτειῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ πολέμῳ (International law or rules regulating the intercourse of States in peace and war) ὑπὸ Ἄλλεκ (H. W. Halleck), ἐν Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ 1861.

Μεταρρυθμισταὶ καὶ δημοσιολόγοι τῆς Εὐρώπης.— Μέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σος Αἰών.— Ἀναγέννησις.— Δέκατος ἕβδομος αἰὼν (Réformateurs et publicistes de l' Europe.— Moyen âge— Renaissance.— Dix-septième Siècle) ὑπὸ Ἀδ. Φράγκ (Ad. Franck), Ἐν Παρισίοις 1861—1881.

Περὶ τοῦ διεθνοῦς πεδίου (Du domaine international) ὑπὸ Εὐγενίου Ὀρτολὰν (Eug. Ortolan), 1858.

Περὶ τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἰδιωτικῆς περιουσίας ὑπὸ τῶν ἐμπολέμων Πολιτειῶν (Del rispetto della proprieta privata fra gli Stati in guerra) ὑπὸ Ἡρ. Βιδάρη (Ercole Vidari), καθηγητοῦ τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Παβίας, ἐν Παβίᾳ 1867.

Τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου συμφώνως τῇ ἠθικῇ (El derecho de guerra conforme à la moral) ὑπὸ Λάνδα (Don Nicasio de Landa), ἐν Παμπελούνῃ 1877.

Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ δικαίου ὑπὸ Λ. Ῥενὼλ (Introduction à l' étude du droit par Louis Renault), ἐν Παρισίοις 1879.

Ἡ ἰθαγένεια ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν διεθνῶν σχέσεων (La nationalité au point de vue des rapports internationaux) ὑπὸ Γ. Κογορδὰν (G. Cogordan), διδάκτορος τοῦ δικαίου, ἐν Παρισίοις 1879.

Ὁ περὶ κατοικίας νόμος ὡς κλάδος τοῦ ἀγγλικοῦ δικαίου ἐκτιθέμενος ὑπὸ τύπον κανόνων (The law of domicil as a branch of the law of England stated in form of rules) ὑπὸ Α. Δίσεϋ (A.V. Dicey), ἐν Λονδίνῳ 1879.

Πραγματεία περὶ τῆς ἐκδόσεως (Traité de l' extradition) ὑπὸ Βιλλὸτ (A. Billot), διδάκτορος τῆς νομικῆς, ἐν Παρισίοις 1874.

Ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ διπλωματία εὑρίσκουσι πηγὴν πολύτιμον πληροφοριῶν ἐν ταῖς συλλογαῖς, τὰς ὁποίας φιλόπονοι δημοσιολόγοι ἔσχον τὴν εὐτυχῆ ἰδέαν νὰ καταρτίσωσιν ἐκ τῶν συνθηκῶν καὶ διπλωματικῶν πράξεων τῶν διαφόρων Πολιτειῶν. Σημειοῦμεν τὴν Συλλογὴν τῶν Αὐστριακῶν συνθηκῶν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Νέϋμανν (Neumann), προσέτι τὴν Συλλογὴν συνθηκῶν, συμβάσεων κλπ. (Recueil de traités, conventions etc), ἀπὸ τοῦ 1760 μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ βαρώνου Μάρτενς (ἐν Γοτίγγῃ 1846 — 57 ἑπτὰ τόμοι). Δευτέρα σειρὰ ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Κ. Γκέφφκεν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐν Γαλλίᾳ πλήρης Συλλογὴ τῶν συνθηκῶν τῆς χώρας ταύτης ἀπὸ τοῦ 1713 μέχρι τοῦ 1885 ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Κλέρκ (Clercq), συνεχισθεῖσα ὑπὸ Ἰουλίου Κλέρκ, τμηματάρχου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν.

Συλλογὴ τῶν συνθηκῶν, συμβάσεων, νόμων, διαταγμάτων καὶ ἄλλων σχετικῶν πρὸς τὴν μετὰ τῆς Γερμανίας εἰρήνην πράξεων (Recueil des traités, conventions, lois, décrets et autres actes relatifs à la paix avec l' Allemagne) ὑπὸ Βιλλεφόρτ (Villefort), πληρεξουσίου Ὑπουργοῦ.

Ἐν Ἀγγλίᾳ, Συλλογὴ τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων, τῶν ἀφορώντων τὰς σχέσεις τῆς Μεγάλης Βρεττανίας μετὰ τῶν ξένων δυνάμεων (British and foreign State papers) μέχρι τοῦ 1875 ὑπὸ τοῦ Σίρ Ἐδ. Ἔρτσλετ (Hertslet), βιβλιοθηκαρίου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν.

Ἐν Ἀμερικῇ, Σημειώσεις ἐπὶ τῶν συνθηκῶν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν (Notes upon treaties of the United States) ἀπὸ τοῦ 1776 μέχρι τοῦ 1873 ὑπὸ Β. Δάβις (Bancroft Davis), πρώην ὑφυπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν.

Ἐν Ῥωσσίᾳ, Συλλογὴ τῶν ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας συνομολογηθεισῶν συνθηκῶν, ὑπὸ Ι. Μάρτενς, δημοσιευθεῖσα τῇ διαταγῇ τῆς ῥωσσικῆς κυβερνήσεως.

Συλλογὴ τῶν συνθηκῶν εἰρήνης, ἐμπορίου, συμμαχίας κλπ. ἢ γενικὸς πίναξ τῶν διπλωματικῶν πράξεων (Repertoire des traités de paix, de commerce, d alliance etc. ou Table général des actes diplomatiques), τῶν συνομολογηθεισῶν μεταξὺ ὅλων τῶν δυνάμεων τῆς ὑφηλίου ἀπὸ τοῦ 1493 μέχρι τοῦ 1866, κατὰ τὰς πληρεστέρας τῶν μέχρι τοῦδε δημοσιευθεισῶν συλλογῶν ὑπὸ Τετὸ (Tetot), ἀρχειοφύλακος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας.

Μεθοδικὴ καὶ ἀλφαβητικὴ συλλογὴ τῆς νομοθεσίας, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς νομολογίας τοῦ ἀστικοῦ, ἐμπορικοῦ, ποινικοῦ, διοικητικοῦ, διεθνοῦς καὶ δημοσίου δικαίου ὑπὸ Δαλλὸζ (Répertoire méthodique et alphabétique de législation, de doctrine et de jurisprudence en matière de droit civil, commercial, criminel, administratif, de droit des gens et de droit public, par Dalloz), ἐν Παρισίοις 1843—1870, 44 τόμοι εἰς 4ον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Καὶ ἡ Ἐγκυκλοπαιδεία τῆς νομικῆς ἐπιστήμης ἐν συστηματικῇ καὶ ἀλφαβητικῇ τάξει (Encyclopaedie der Rechtswissenschaft in systematischer und alphabetischer Bearbeitung) ὑπὸ τοῦ βαρώνου Φραγκίσκου ϕὸν Χόλτσενδορφϕ (Holtzendorff). (1)

Ὑπολείπεται νὰ σημειώσωμεν τὰς περιοδικῶς καθ' ὡρισμένα χρονικὰ διαστήματα ἐκδιδομένας σχετικὰς τῷ δημοσίῳ δικαίῳ δημοσιεύσεις, ὡς ἐπιθεωρήσεις, ἐφημερίδας κλπ.

Ἀπὸ τοῦ 1867 ἐκδίδεται ἐν Βρυξέλλαις κατὰ τριμηνίαν ἡ Ἐπιθεώρησις τοῦ διεθνοῦς δικαίου καὶ τῆς συγκριτικῆς νομοθεσίας (Revue de droit international et de législation comparée), ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Γ. Ῥολὲν-Ζακκεμύνς (G. Rolin-Jacquemyns), δικηγόρου παρὰ τῷ Ἐφετείῳ τῆς Γάνδης, πραγματευομένη δὲ πάντα τὰ τὸν πολιτικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν κόσμον ἀπασχολοῦντα ζητήματα ἐν σχέσει πρὸς τὸ διεθνὲς δίκαιον.

Ὡς παράρτημα τῆς δημοσιεύσεως ταύτης ἐκδίδεται κατ' ἔτος ἐν Βρυξέλλαις Ἐπετηρὶς τοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ διεθνοῦς δικαίου (Annuaire de l' Institut de droit international), περίληψις δηλ. τῶν κυριωτέρων γεγονότων ἑκάστου ἔτους, παρέχουσα πρὸς τούτοις τὸ κείμενον τῶν συνθηκῶν καὶ βιβλιογραφίαν τοῦ διεθνοῦς δικαίου.

Ἐν Παρισίοις ἀπὸ τοῦ 1874 ὑπὸ τὸν τίτλον Ἐφημερὶς τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου (Journal de droit international privé) ὑπὸ Ἐδ. Κλυνὲ (Ed. Clunet), δικηγόρου παρὰ τῷ Ἐφετείῳ, ἐκδίδεται κριτικὴ συλλογὴ τῆς θεωρίας, νομολογίας καὶ νομοθεσίας, τῆς ἀφορώσης τοὺς ἀλλοδαποὺς καὶ τὰς ἐν ταῖς διαφόροις χώραις συγκρούσεις τῶν νόμων.

Ἡ ἐπιθεώρησις τοῦ δικαίου ἢ τριμηνιαία ἐφημερὶς τῆς νομολογίας (The law magazine and review, or quarterly jour-

---

(1) Ἐν Ἑλλάδι τῷ 1858 ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ *Ι. Σούτσου Συλλογὴ τῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν δημόσιον δίκαιον τῆς Ἑλλάδος ἀναγομένων ἐπισήμων ἐγγράφων*, Ἑλληνιστὶ καὶ Γαλλιστί, περιλαμβάνουσα πάσας τὰς μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συνθήκας, συμβάσεις καὶ πρωτόκολλα μεταξὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἄλλων Πολιτειῶν, πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὰ σπουδαιότερα τῶν εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος ἀναγομένων δημοσίων ἐγγράφων. Καὶ ὁ τέταρτος τόμος τῶν *Ἑλληνικῶν κωδίκων* τοῦ *Γ. Ράλλη* περιλαμβάνει ἁπάσας τὰς ἀφορώσας τὴν ἵδρυσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου διπλωματικὰς πράξεις καὶ τὰς μετὰ τῶν ἄλλων Δυνάμεων συνθήκας ἢ συμβάσεις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

nal of jurisprudence), ἡς ἡ ἵδρυσις ἀνέρχεται εἰς τὸ ἔτος 1828, ἀπὸ τοῦ 1874 ἐπεξέτεινε τὸ πρόγραμμα αὐτῆς· δὲν περιορίζεται πλέον εἰς ἄρθρα, ἀφορῶντα ἀποκλειστικῶς τὴν Ἀγγλίαν, ἀλλὰ πραγματεύεται πάντα τὰ μεγάλα ζητήματα, ἅτινα ἐνδιαφέρουσι τὸ σύνολον τῶν ἐθνικοτήτων καὶ πρὸ πάντων τὰς τελευταίας ἀποπείρας πρὸς ἐπίτευξιν ἑνότητος ἐν τῇ πρακτικῇ τοῦ διεθνοῦς δικαίου. (1)

---

(1) Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς βιβλιογραφίας παραθέτομεν πίνακα τῶν σπουδαιοτάτων συγγραμμάτων τοῦ συγγραφέως τοῦ παρόντος ἔργου *Καρόλου Κάλβο*, (Ch. Calvo) ἅτινα εἶνε :

Διεθνὲς δίκαιον θεωρητικὸν καὶ πρακτικόν, περιλαμβάνον καὶ ἱστορικὴν ἔκθεσιν τῶν προόδων τῆς ἐπιστήμης τοῦ διεθνοῦς δικαίου (Droit international theorique et pratique, précédé d' un exposé historique des progrès de la science du droit des gens), οὗτινος τετάρτη ἔκδοσις εἰς πέντε τόμους ἐγένετο ἐν Βερολίνῳ καὶ Παρισίοις τῷ 1887—88.

Μία σελὶς τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἢ ἡ Νότιος Ἀμερικὴ πρὸ τῆς ἐπιστήμης τοῦ νεωτέρου δικαίου τῶν Ἐθνῶν (Una pagina de derecho internacional, ó la America del Sur ante la ciencia del derecho de gentes moderno), ἐν Παρισίοις 1864.

Ἱστορικὰ χρονικὰ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς λατινικῆς Ἀμερικῆς, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1808 μέχρι τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς εὐρείας ταύτης ἠπείρου (Annales historiques de révolution de l Amérique latine, depuis l'année 1808 jusqu'à la reconnaissance de l'indépendance de ce vaste continent), ἐν Παρισίοις 1864—67, εἰς πέντε τόμους.

Διεθνὲς δίκαιον θεωρητικὸν καὶ πρακτικὸν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἐν δυσὶ τόμοις (Derecho internacional teorico y practico de Europa y America, precedido de un bosquejo historico de los progressos de la ciencia del derecho de gentes), ἐν Παρισίοις 1868.

Ἐξέτασις τριῶν κανόνων τοῦ διεθνοῦς δικαίου, προταθέντων ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ Βασιγκτῶνος (Examen des trois règles de droit international proposées dans le traité de Washington), ἐν Γάνδῃ 1874.

Μελέτη περὶ τῆς μεταναστεύσεως καὶ τῆς ἀποικίσεως (Etude sur l'émigration et la colonisation), ἐν Παρισίοις 1875.

Λεξικὸν τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ δημοσίου διεθνοῦς δικαίου (Dictionnaire de droit international public et privé), ἐν Παρισίοις καὶ Βερολίνῳ 1885, δίτομον.

Ἐπίτομον λεξικὸν τῆς διπλωματίας καὶ τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ διεθνοῦς δικαίου (Dictionnaire manuel de diplomatie et de droit international public et privé), ἐν Παρισίοις καὶ Βερολίνῳ 1885.

Πλήρης συλλογὴ τῶν συνθηκῶν, συμβάσεων, ἐκεχειριῶν, ζητημάτων περὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁρίων καὶ λοιπῶν διπλωματικῶν πράξεων πασῶν τῶν πολιτειῶν τῆς λατινικῆς Ἀμερικῆς, τῶν περιλαμβανομένων μεταξὺ τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ καὶ τοῦ Ὄρνου ἀκρωτηρίου ἀπὸ τοῦ 1493 μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν (Recueil complet des traités, conventions, capitulations, armistices, questions de limites et autres actes diplomatiques de tous les États de l'Amérique latine, compris entre le golfe du Mexique et le cap Horn, depuis l'année 1493 jusqu'à nos jours), περιλαμβάνουσα ὑπόμνημα περὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῆς Ἀμερικῆς, στατιστικοὺς πίνακας, διπλωματικὸν λεξικὸν καὶ ἱστορικὸν ἐφ' ἑκάστης σπουδαίας συνθήκης σημείωμα. Ἡ πρώτη περίοδος περιλαμβάνει τὴν ἐποχὴν τῶν ἀποικίσεων καὶ ἀποτελεῖ 11 τόμους· αἱ τέσσαρες δὲ τελευταῖαι τὰ ἀρχαῖα περὶ ὁρίων ζητήματα μεταξὺ Ἱσπανίας καὶ Πορτογαλίας καὶ συλλογὴν ἀνεκδότων ἐγγράφων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος. Ἡ δευτέρα περίοδος, μήπω ἐκδοθεῖσα, θέλει περιλάβῃ τὴν ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀνεξαρτησίας περίοδον. Ἡ δὲ τρίτη τὴν ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν.

Ἐγχειρίδιον τέλος τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ διεθνοῦς δικαίου (Manuel de droit international public et privé), οὗτινος ἡ τρίτη ἔκδοσις συνετελέσθη τῷ 1892, ἐξ ἧς ἐγένετο ἡ ἀνὰ χεῖρας μετάφρασις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ ΚΑΙ ΠΗΓΑΙ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

§ 1. Διὰ τοῦ ὅρου δίκαιον τῶν ἐθνῶν (droit des gens) ἢ διεθνὲς δίκαιον (1) (droit international) δηλοῦται τὸ σύνολον τῶν ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐθνικοτήτων κατὰ τὰς ἀμοιβαίας αὐτῶν σχέσεις τηρουμένων κανόνων· τὸ σύνολον ἐν ἄλλαις λέξεσι τῶν ἀμοιβαίων ὑποχρεώσεων τῶν πολιτειῶν, τῶν καθηκόντων δηλονότι καὶ τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν ἀπέναντι ἀλλήλων.

Οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι διὰ τοῦ ὅρου Ἐθνικὸν δίκαιον (jus gentium) ἐνόουν δίκαιον ἐν χρήσει παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς ἐξ ἴσου διατελοῦν, ἐπὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων ἐκτεινόμενον καὶ οὐ μόνον τὰς τοῦ δημοσίου βίου σχέσεις διέπον, ἀλλ' ὡσαύτως τὰς τοῦ ἰδιωτικοῦ, τοὺς ἀστικοὺς καὶ κοινωνικοὺς θεσμούς, ἐφ' ὅσον δὲν περιβάλλονται μερικὸν καὶ ἀτομικὸν χαρακτῆρα. Ἐν τῷ νεωτέρῳ κόσμῳ τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν δὲν ἔχει πλέον τόσῳ εὐρεῖαν σημασίαν· κατέστη, ὅπως σαφέστερον ἐκφρασθῶμεν, τὸ μεταξὺ τῶν ἐθνικοτήτων δίκαιον (jus in-

(1) Ὁ ὅρος *διεθνὲς δίκαιον* εἶνε ὁ παρ' ἡμῖν ἐπικρατήσας. Ὁ Σαρίπολος ἐπέγραψε τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ *τὰ τῶν ἐθνῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ νόμιμα*, ὁ Διομ. Κυριακοῦ μετεχειρίσθη τὸν ὅρον *ἀλληλεθνὲς δίκαιον* καὶ ὁ Φίλιππος Ἰωάννου προέτεινε τὸν ὅρον *ἐθνοπροσεθνὲς δίκαιον*. Ὁ ὅρος *διεθνὲς δίκαιον*, ὃν οἱ πλεῖστοι μεταχειρίζονται, ἔχει τὸ μειονέκτημα ὅτι δηλοῖ τοὺς κανόνας τοὺς διέποντας τὰς πρὸς ἀλλήλας σχέσεις τῶν ἐθνικοτήτων καὶ οὐχὶ τῶν πολιτειῶν· τὸ μειονέκτημα ὅμως τοῦτο εἶνε κοινὸν καὶ ἐν τοῖς ὅροις πασῶν τῶν ἄλλων γλωσσῶν πλὴν τοῦ Γερμανικοῦ Völkerrecht (δίκαιον τῶν λαῶν).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ter gentes) ἢ τὸ διεθνὲς δίκαιον, ὡς γενικῶς σήμερον ἀποκαλεῖται. Τὸ στοιχεῖον τοῦ ἀρχαίου δικαίου τῶν ἐθνῶν, ὅπερ δυνάμεθα νὰ καλέσωμεν κατά τινα τρόπον κοινὸν ἰδιωτικὸν δίκαιον τῆς ἀνθρωπότητος, συνεχωνεύθη μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ δημοσίου δικαίου ἑκάστης πολιτείας, μὴ ἀποτελοῦν μέρος τοῦ διεθνοῦς δικαίου, πλὴν ἐφ' ὅσον ἀφορᾷ δικαιώματά τινα τοῦ ἀνθρώπου καὶ σχέσεις ἰδιωτικάς, διατελούσας ὑπὸ τὴν ἀμοιβαίαν ἐγγύησιν καὶ σκέπην τῶν ἐθνικοτήτων.

Νῦν διὰ τοῦ ὅρου δίκαιον τῶν ἐθνῶν ἢ διεθνὲς δίκαιον δηλοῦται μόνον τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ δημοσίου δικαίου ὅπερ ἀφορᾷ τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις καὶ συνεπῶς τὰς ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεις τῶν ἐθνικοτήτων.

Οὐχ ἧττον εἶναι εἰσέτι δυσχερὲς νὰ δοθῇ πλήρης ὁρισμὸς τοῦ διεθνοῦς δικαίου, μεταξὺ ἄλλων καὶ ἕνεκα τοῦ λόγου ὅτι ἡ περὶ τοῦ δικαίου τούτου ἀντίληψις μεταβάλλεται καὶ τροποποιεῖται ἀναλόγως τῶν προόδων τοῦ πολιτισμοῦ.

§ 2. Οἱ συγγραφεῖς τοῦ ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰῶνος ὑποδιήρεσαν ἐπ' ἄπειρον τὸ διεθνὲς δίκαιον.

Ἡ συνηθεστέρα διαίρεσις εἶναι ἡ διακρίνουσα τὸ φυσικὸν δίκαιον τοῦ θετικοῦ δικαίου τῶν πολιτειῶν, ἀποδίδουσα δ' ἑκάστῳ τούτων διαφόρους χαρακτῆρας. Τὸ πρῶτον τῶν δικαίων τούτων ὑποδιαιρεῖται ὡσαύτως εἰς θεῖον δίκαιον καὶ εἰς θετικὸν δίκαιον.

§ 3. Ὁ ὅρος θεῖον δίκαιον δηλοῖ τοὺς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διαγραφέντας εἰς τὰ λογικὰ αὐτοῦ δημιουργήματα καὶ διὰ τοῦ φωτὸς τῆς λογικῆς καὶ τῶν Ἱερῶν Γραφῶν ἀποκαλυφθέντας κανόνας.

Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ θεῖον τοῦτο δίκαιον προώρισται προφανῶς, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς κανὼν εἰς τὰ ἐν κοινωνικῇ συμβιώσει διατελοῦντα ἄτομα, δέον κατ' ἀνάγκην νὰ τροποποιῆται, ἐφαρμοζόμενον ἐπὶ ἀνεξαρτήτων κοινοτήτων. Ἐντεῦθεν δέον νὰ διατυπωθῇ διάκρισις μεταξὺ τοῦ φυσικοῦ ἢ τοῦ θείου δικαίου καὶ τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν, ὅπερ περιλαμβάνει τοὺς ἐπὶ τῶν ἀνεξαρτήτων πολιτειῶν ἐφαρμοζομένους κανόνας τοῦ φυσικοῦ δικαίου, δημιουργηθέντας ὑπὸ τοῦ μεγάλου συνόλου τῶν κοινοτήτων τούτων πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν αὐτῶν μᾶλλον ἢ τῆς κατ' ἰδίαν πολιτείας.

§ 4. Ὅπως τὰ ἄτομα ἀποδέχονται πρὸς κυβέρνησιν αὐτῶν θετικοὺς ἀνθρωπίνους θεσμούς, οὕτω καὶ αἱ πολιτεῖαι δύνανται ν' ἀναλάβωσιν ὑποχρεώσεις πρὸς ἄλλας εἴτε διὰ τῆς ἀποδοχῆς ἐν γένει θετικῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τινων νόμων εἰς διακανόνισιν τῶν ἀμοιβαίων αὐτῶν σχέσεων, εἴτε διὰ τῆς σιωπηρᾶς συναινέσεως, ἣν περιλαμβάνει ἡ χρῆσις καὶ ἡ συνήθεια, εἴτε δι' ἀμέσου καὶ θετικῆς συμβάσεως ἢ κανονισμοῦ. Οἱ κανόνες οὗτοι ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκεινται εἰς τὸ φυσικὸν δίκαιον εἶναι ὑποχρεωτικοὶ καὶ δέον νὰ συμβουλευώμεθα αὐτούς, ὅπως καθορίσωμεν τίνες εἶνε οἱ ὑπὸ τῶν πολιτειῶν ἐν ὡρισμένῃ περιπτώσει τηρητέοι. Ἐντεῦθεν πηγάζει ὁ σπουδαῖος κλάδος, ὅστις καλεῖται θετικὸν δίκαιον τῶν Ἐθνῶν, ὑποδιαιρεῖται δ' εἰς διεθνὲς συμβατικὸν δίκαιον καὶ εἰς διεθνὲς δίκαιον τῶν ἐθίμων.

§ 5. Τὸ διεθνὲς συμβατικὸν δίκαιον πηγάζει ἐκ τῶν διατάξεων τῶν συνθηκῶν καὶ ἀποτελεῖται ἐξ ἀποδεδεγμένων ὑπὸ τῶν συμβαλλομένων μερῶν κανόνων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ κανόνες οὗτοι δὲν περιορίζονται πάντοτε εἰς τὰς πρὸς ἀλλήλας σχέσεις τῶν συμβαλλομένων, ἀλλ' ἐκτείνονται καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἐθνικότητας καὶ ἔτι πλέον, ἀντικείμενον αὐτῶν εἶνε πολλάκις ἔκφρασις γνωμῶν ἢ καθιέρωσις κανόνων ἀναφερομένων εἰς ζητήματα ἢ εἰδικὰ σημεῖα τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν, ἀνήκουσι τῇ ἱστορίᾳ καὶ σπουδαίως ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τὴν διακανόνισιν τῶν γενικῶν σχέσεων τῶν πολιτειῶν καὶ τὴν μεταρρύθμισιν καὶ καθόρισιν τῶν ἀρχῶν τοῦ διεθνοῦς δικαίου.

§ 6. Τὸ διεθνὲς δίκαιον τῶν ἐθίμων περιλαμβάνει τὰ ἔθιμα ἅτινα ἡ συνεχὴς συνήθεια τῶν ἐθνικοτήτων καθιέρωσε διὰ τὰ ἀμοιβαῖα καθήκοντα καὶ συμφέροντα.

§ 7. Ὁ Γρότιος διαιρεῖ τὸ δίκαιον εἰς φυσικὸν καὶ εἰς ἑκούσιον· ὑποδιαιρεῖ δ' εἶτα τὸ ἑκούσιον εἰς ἀνθρώπινον καὶ εἰς θεῖον.

Ὁ Βάττελος διαιρεῖ τὸ διεθνὲς δίκαιον εἰς ἀναγκαῖον καὶ ἑκούσιον, εἰς ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικόν, εἰς συμβατικόν, θετικὸν καὶ τῶν ἐθίμων.

Κατὰ τὸν Μάρτενς τὸ θετικὸν δίκαιον τῶν ἐθνῶν εἶναι ἢ συμβατικὸν ἢ τῶν ἐθίμων, τὸ δ' ἐξωτερικὸν δημόσιον δίκαιον ἀποτελεῖ κλάδον μόνον τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν.

Ὡς βλέπομεν, αἱ διαιρέσεις αὗται εἰνέ πως αὐθαίρετοι· δὲν πρέπει λοιπὸν ν' ἀκολουθῶμεν αὐτάς, πλὴν ἐφ' ὅσον χρησιμεύουσι πρὸς ὑπόδειξιν τῶν πηγῶν τῆς διεθνοῦς νομολογίας ἢ πρὸς μελέτην τῆς φύσεως καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν καθοριζόντων τὰς σχέσεις τῶν πολιτειῶν νόμων.

§ 8. Οἱ συγγραφεῖς διίστανται ἐπίσης ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν βάσεων τοῦ διεθνοῦς δικαίου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 9. Ὁ Ἀλβέρτος Γεντίλις θεωρεῖται ὡς ὁ πρῶτος, ὅστις ἐπραγματεύθη τὰ ζητήματα τοῦ διεθνοῦς δικαίου, διακρίνων ταῦτα τῶν θεολογικῶν καὶ ἠθολογικῶν ζητημάτων, βασίζων αὐτὰ ἐπὶ λογικωτέρας βάσεως καὶ ἀπονέμων τῷ ἱστορικῷ στοιχείῳ τὴν προσήκουσαν σπουδαιότητα.

§ 10. Ὁ Γρότιος βασίζει τὸ σύστημα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ δικαίου, ὅπερ ὁρίζει ὡς ἑξῆς:

«Φυσικὸν δίκαιον εἶνε τὸ νόμιμον, ὅπερ παράγεται ἐκ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, γνωρίζοντος ἡμῖν ὅτι πρᾶξίς τις, ἐφ' ὅσον συμφωνεῖ ἢ μὴ πρὸς τὴν λογικὴν φύσιν, μολύνεται ἐξ ἠθικῆς δυσμορφίας ἢ εἶνε ἠθικῶς ἀναγκαία, καὶ ὅτι συνεπῶς ὁ Θεός, ὁ δημιουργὸς τῆς φύσεως, ἀπαγορεύει ἢ ἐπιβάλλει αὐτήν. Αἱ πράξεις, ἐφ' ὧν διαδηλοῦται ὁ κανὼν οὗτος εἶνε ἀφ' ἑαυτῶν ἢ ἐπιτακτικαὶ ἢ ἀθέμιτοι καὶ ὡς τοιαῦται ἐπιβάλλονται ἀναγκαίως ἢ ἀπαγορεύονται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ».

Ὁ Γρότιος συμπεραίνει ὅτι δὲν πρέπει ποσῶς νὰ συγχέηται τὸ φυσικὸν δίκαιον μετὰ τοῦ διεθνοῦς. Τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν στηρίζεται ἐπὶ τῶν συμφωνιῶν τῶν ἐθνικοτήτων, ἐπὶ τῶν διὰ τὴν ὠφέλειαν καὶ τὴν ἁρμονίαν οὐχὶ μιᾶς πολιτείας ἢ ἐθνικότητος μερικῆς, ἀλλὰ πάντων τῶν Ἐθνῶν, ἱδρυθέντων κανόνων.

§ 11. Ὁ Ἄγγλος Ὄββης ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Περὶ τοῦ πολίτου» θεωρεῖ τὸ δίκαιον τῶν Ἐθνῶν ὡς τὸ φυσικὸν δίκαιον τῶν ἀτόμων, ἐφαρμοζόμενον ἐπὶ τῶν πολιτειῶν.

§ 12. Ὁ Πουφενδόρφιος ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Περὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ διεθνοῦς δικαίου» δὲν ἀποδέχεται τὴν ὕπαρξιν θετικοῦ διεθνοῦς δικαίου, διαφέροντος καὶ διακεκριμένου τοῦ φυσικοῦ δικαίου. Κατ' αὐτὸν πάντα τὰ διεθνῆ δικαιώματα στηρίζονται ἐπίσης ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ δικαίου· αὐτὰ τὰ προνόμια τῶν πρεσβευτῶν δὲν ἔχουσιν ἄλλην ἀρχήν. Τὸ μέγα σφάλμα τῆς θεωρίας ταύτης εἶναι ἡ σχεδὸν ἀναπόφευκτος σύγχυσις ἣν μεταξὺ τῆς ἠθικῆς καὶ τοῦ δικαίου ἐπιφέρει, σύγχυσις, ἥτις παρέσυρε μάλιστα τοὺς ὀπαδοὺς τῆς σχολῆς ταύτης ὥστε νὰ θεωρήσωσι τὸ διεθνὲς δίκαιον, ὡς ἀποτελοῦν μέρος τῶν ἠθολογικῶν ἐπιστημῶν.

§ 13. Ὁ Βυγκερσοίκιος παράγει τὸ δίκαιον τῶν Ἐθνῶν ἐκ τῆς λογικῆς καὶ τῶν διὰ συνθηκῶν καὶ διαταγμάτων καθιερωθέντων ἐθίμων· ἀλλὰ κατ' αὐτὸν αἱ ἀρχαὶ τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν ἐφαρμόζονται μόνον ἐπὶ τῶν σιωπηρῶς εἰς τοῦτο συναινεσάντων. Ἡ θεωρία αὕτη,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καθιεροῦσα τὴν πλήρη ἀπολυταρχίαν τῶν πολιτειῶν, βασίζει τὸ διεθνὲς δίκαιον ἐπὶ βάσεως ἀσταθοῦς, ὡς ἡ ἰδιοτροπία ἢ ἡ θέλησις τοῦ κυριάρχου. Ἐφαρμοζομένη δὲ καθ' ὁλοκληρίαν ἐν τῇ σφαίρᾳ τῶν σχέσεων λαοῦ πρὸς λαὸν θὰ ἦτο συγχρόνως δικαία καὶ ἄδικος, νόμιμος καὶ παράνομος.

§ 14. Ὁ Λάϊβνιτς τρεῖς παραδέχεται κατηγορίας διεθνῶν ὑποχρεώσεων, ἀνταποκρινομένας εἰς τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τῆς δικαιοσύνης, ἤτοι τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ αὐστηροῦ δικαίου, ἐξ ὧν πηγάζει νομικὴ μεταξὺ τῶν πολιτειῶν ἐνέργεια· τὰς ὑποχρεώσεις τὰς παραγομένας ἐκ τῆς ἠθικῆς, ὧν ἡ ἐκπλήρωσις δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς δικαίωμα, καὶ τὰς ὑποχρεώσεις, αἵτινες παράγονται ἐκ τῆς παγκοσμίου δικαιοσύνης, ἧς πρέπει νὰ ζητήσωμεν τὰς ἐντολὰς ἐκτὸς τῆς ἀνθρωπότητος.

§ 15. Ὁ Βόλφριος ἐν τῷ «Φυσικῷ αὐτοῦ δικαίῳ κατ' ἐπιστημονικὴν μέθοδον ἐκτεθειμένῳ», καίτοι παραδεχόμενος ὅτι αἱ ἐθνικότητες δὲν πρέπει ν' ἀναγνωρίζωσι μεταξὺ αὐτῶν ἕτερον δίκαιον πλὴν τοῦ ὑπὸ τῆς φύσεως ἱδρυθέντος, παρατηρεῖ ὅτι, προκειμένου νὰ ἐφαρμόσῃ τις ἐπὶ τῶν ἐθνικοτήτων τὰς ὑποχρεώσεις, ἃς ὁ φυσικὸς νόμος διαγράφει εἰς ἕκαστον κατ' ἰδίαν ἄνθρωπον, καὶ τὰ δικαιώματα ἅτινα ἀπονέμει αὐτῷ, δέον νὰ τροποποιήσῃ τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις ταύτας, συμφώνως τῇ διακεκριμένῃ φύσει τῶν προσώπων, ἐφ' ὧν ἐφαρμόζονται· συμπεραίνει ἐκ τούτου ὅτι τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν δὲν εἶνε τὸ αὐτὸ καὶ τὸ φυσικὸν δίκαιον, ὅπερ διέπει τὰς πράξεις τῶν ἰδιωτῶν. Διακρίνει τὸ δίκαιον τῶν Ἐθνῶν εἰς ἐκούσιον, βασιζόμενον ἐπὶ τῆς τεκμαιρομένης συναινέσεως τῶν ἐθνικοτήτων, εἰς δίκαιον συμβατικόν, στηριζόμενον ἐπὶ τῆς ῥητῆς συναινέσεως αὐτῶν, καὶ εἰς δίκαιον τῶν ἐθίμων, πηγάζον ἐκ τῆς σιωπηρᾶς συναινέσεως. Συνελόντι εἰπεῖν, βάσις τοῦ ἑκουσίου δικαίου τῶν Ἐθνῶν εἶνε ἡ μεγάλη δημοκρατία τῶν ἐθνικοτήτων, ἥτις ἱδρύθη ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως καὶ ἧς πᾶσαι αἱ πολιτεῖαι μετέχουσι.

§ 16. Τὸ πλάσμα τοῦτο τῆς μεγάλης δημοκρατίας δὲν φαίνεται τῷ Βαττέλῳ ἀρκούντως στερεόν, ὅπως θέσῃ αὐτὸ ὡς βάσιν τῶν κανόνων παγκοσμίου διεθοῦς δικαίου, ἀποδεκτοῦ ἀναγκαίως ὑφ' ὅλων τῶν κυριάρχων πολιτειῶν.

Τὸ δίκαιον τῶν Ἐθνῶν εἶνε κατ' αὐτὸν ἁπλῶς ἡ ἐπὶ τῶν διεθνῶν σχέσεων ἐφαρμογὴ τοῦ φυσικοῦ δικαίου. Ὅταν τὸ δίκαιον τοῦτο ἐφαρμόζηται αὐστηρῶς ἐπὶ τῶν σχέσεων τούτων, ἀποτελεῖ τὸ ἀναγκαῖον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δίκαιον τῶν Ἐθνῶν, καλούμενον οὕτω διότι αἱ ἐθνικότητες δὲν δύνανται νὰ ἐξαιρεθῶσι τῆς τηρήσεως αὐτοῦ καὶ διότι τὸ δίκαιον εἶνε ἀμετάβλητον, ὅσον αὐτὴ ἡ φύσις τῶν πραγμάτων. Ἐκ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἐθνικοτήτων ὁ Βάττελος ἐξάγει τὴν ἰσχὺν τῶν συνθηκῶν, καὶ αὐτῶν τῶν παρὰ τὸν φυσικὸν νόμον συνομολογηθεισῶν.

§ 17. Ὁ Μάρτενς ἀναγνωρίζει ἐπίσης ὡς βάσιν τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν τὸ φυσικὸν δίκαιον, τροποποιούμενον συμφώνως τῷ χαρακτῆρι τῶν διεθνῶν σχέσεων, ἐφ' ὧν ἐφαρμόζεται· ἐν τούτοις ἐκτείνει πλέον τοῦ Βαττέλου τὸ δικαίωμα τῶν ἐθνικοτήτων τοῦ τροποποιεῖν τὰς ἀρχὰς τοῦ φυσικοῦ δικαίου διὰ τῶν συμβάσεων καὶ τῶν συνθηκῶν.

§ 18. Ἰδοὺ πῶς ὁ Ἔφτερ ἐκτίθησι τὴν θεωρίαν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ διεθνοῦς δικαίου: «Ἐν ταῖς κοινωνικαῖς τῶν ἀνθρώπων σχέσεσι τὸ δίκαιον ὁρίζεται ἢ ὑπὸ τῆς κοινῆς θελήσεως ἢ ὑπ' ἐκείνου, εἰς οὗ τὴν θέλησιν πάντες οἱ ἄλλοι ὑπείκουσιν. Ἀλλὰ τὸ δίκαιον δὲν συνεφέλκεται πάντοτε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν κύρωσιν, τὴν ἐναργῶς προστατεύουσαν καὶ ἐπιβάλλουσαν αὐτό· παρὰ τῷ ὑποχρεωτικῷ δὲ τούτῳ δικαίῳ κεῖται καὶ ἕτερον ἐλεύθερον δίκαιον, ὅπερ ἀναγκάζονται καὶ αὐτὰ τὰ ἄτομα νὰ ὑπερασπίζωσι καὶ διατηρῶσιν εἰς ἑαυτά. Τὸ δὲ δίκαιον τῶν Ἐθνῶν ὡς ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος ὑπάγεται εἰς τὴν δευτέραν ταύτην κατηγορίαν.

«Ἑκάστη πολιτεία ἄρχεται ὁρίζουσα ἡ ἰδία τὸν νόμον τῶν ἑαυτῆς πρὸς ἄλλας πολιτείας σχέσεων. Ἀλλ' ἅμα ἐξελθούσης αὐτῆς ἐκ τῆς μονώσεως, ἀναφύεται ἐν τῇ μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιμιξίᾳ κοινόν τι δίκαιον, ὅπερ οὐδεμία πολιτεία δύναται ν' ἀποφύγῃ χωρὶς νὰ θυσιάσῃ ἢ τοὐλάχιστον νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν ἰδίαν αὐτῆς ὕπαρξιν καὶ τὴν μετὰ τῶν ἄλλων ἐπικοινωνίαν. Τὸ δὲ δίκαιον τοῦτο ἀναλόγως πρὸς τὴν τῶν Ἐθνῶν ἀνάπτυξιν λαμβάνει στενωτέραν ἢ εὐρυτέραν ἔκτασιν».

Ὁ Ἔφτερ δὲν ἀποδέχεται τὸν ὅρον διεθνὲς δίκαιον πρὸς δήλωσιν τῶν ἀρχῶν, αἵτινες διέπουσι τὰς σχέσεις τῶν πολιτειῶν, προϋποτιθεμένου κατ' αὐτὸν ὅτι ὁ ὅρος οὗτος δὲν ἀποδίδει ἀκριβῶς τὴν ἰδέαν τοῦ jus gentium τῶν Ῥωμαίων· προτείνει συνεπῶς νὰ καλῆται τὸ δίκαιον τῶν Ἐθνῶν, ἐφ' ὅσον ἐφαρμόζεται εἰς σχέσεις τῶν ἐθνικοτήτων, τῶν πολιτειῶν καὶ τῶν κυριάρχων δημόσιον ἐξωτερικὸν δίκαιον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 19. Ὁ Σαβινὺ βασίζει τὸ διεθνὲς δίκαιον ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν, ἐφ' ὧν καὶ τὸ θετικὸν δίκαιον ἑκάστου ἔθνους. Κατ' αὐτὸν ἡ ἀφομοίωσις αὕτη, στηριζομένη ἐπὶ τῆς κοινῆς καταγωγῆς καὶ θρησκείας τῶν πλείστων ἐθνικοτήτων, ἀποτελεῖ τὸ διεθνὲς δίκαιον, οἷον ὑφίσταται τοῦτο παρὰ τοῖς χριστιανικοῖς λαοῖς τῆς Εὐρώπης καὶ οἷον ἐπίσης δὲν ἦτο ἄγνωστον τοῖς ἀρχαίοις, ἀπαντῶν ἐν Ρώμῃ ὑπὸ τὸ ὄνομα jus feciale. Ἐν τῇ αὐτῇ τάξει τῶν ἰδεῶν τὸ διεθνὲς δίκαιον δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς θετικόν, ἀλλὰ συγχρόνως ὡς ἀτελές, ἕνεκα τῆς ἀβεβαιότητος τῶν κανόνων αὐτοῦ καὶ τῆς ἐλλείψεως τῶν δημοσίων ἐξουσιῶν καὶ ἀρχῶν, αἵτινες παρ' ἑκάστῃ μερικῇ ἐθνικότητί εἰσιν ἐπιφορτισμέναι τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐκτελέσεως τῶν νόμων. Αἱ ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας στηριζόμεναι πρόοδοι τοῦ πολιτισμοῦ ὡδήγησαν ἡμᾶς εἰς τὴν ἀποδοχὴν ἀναλόγου δικαίου ἐν ταῖς σχέσεσιν ἡμῶν πρὸς πάσας τὰς ἐθνικότητας τοῦ κόσμου οἵας δήποτε θρησκείας καὶ χωρὶς τινος ἀμοιβαιότητος.

§ 20. Ὁ Βεάτον βασίζει τὸ διεθνὲς δίκαιον τὸ μὲν ἐπὶ τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν συμβάσεων τῶν πολιτειῶν, τὸ δὲ ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς δικαιοσύνης, τῶν ἐφαρμοζομένων ἐπὶ τῶν σχέσεων τῶν ἀνεξαρτήτων ἐθνικοτήτων. Οὕτως ὁ Βεάτον τίθεται μεταξὺ τῶν δύο μεγάλων σχολῶν, αἵτινες ἀπὸ τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἐμερίσθησαν τὸ πεδίον τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Αἱ σχολαὶ αὗται, ἃς δυνάμεθα νὰ καλέσωμεν ἰδεολογικὴν καὶ θετικιστικήν, ἀπέβλεψαν πάντοτε ἡ μὲν πρώτη εἰς τὴν θεμελίωσιν τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν ἐπὶ τῶν ἀπολύτων ἀρχῶν τῆς ἰδέας τοῦ δικαίου ὑπὸ τοιαύτην ἢ τοιαύτην ἔποψιν λαμβανομένης, ἡ δὲ δευτέρα εἰς τὴν στήριξιν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν συνθηκῶν, τῶν συμβάσεων ἢ τῶν θετικῶν νόμων, παραδεχομένη ἐν πάσῃ περιπτώσει τὴν ἀπόλυτον ἀνεξαρτησίαν τῶν πολιτειῶν πρὸς συνομολόγησιν τῶν συνθηκῶν καὶ συμβάσεων τούτων.

§ 21. Ὁ Σὶρ Ῥοβέρτος Φιλλιμὸρ ἀποδέχεται τὰς αὐτὰς καὶ ὁ Βεάτον ἰδέας.

Ἕτεροι δημοσιολόγοι καὶ φιλόσοφοι ἐστήριξαν τὸ διεθνὲς δίκαιον ἐπὶ τοῦ συμφέροντος τῶν πολιτειῶν. Ὁ Βένθαμ εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων ἀντιπροσώπων τῆς σχολῆς ταύτης.

§ 22. Ὁ Φιόρε διαιρεῖ τὸ διεθνὲς δίκαιον εἰς φυσικὸν δίκαιον καὶ εἰς θετικὸν δίκαιον. Τὸ πρῶτον συνίσταται εἰς τὸν φυσικὸν νόμον τῆς συνυπάρξεως τῶν πολιτειῶν καὶ βασίζεται ἐπὶ τῶν ἀναγ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καίων σχέσεων, αἵτινες παράγονται ἐκ τῆς συνυπάρξεως ταύτης καὶ τῆς διαρκοῦς καὶ σταθερᾶς ἀνάγκης πάσης πολιτείας εἰς συντήρησιν καὶ ὑπεράσπισιν τῶν οὐσιωδῶν καὶ διακεκριμένων χαρακτήρων τῆς προσωπικότητος αὐτῆς καὶ εἰς σεβασμὸν τῆς τῶν ἄλλων. Τὸ δεύτερον εἶνε ὁ τεθειμένος νόμος, ὁ τῶν ὑφισταμένων δηλαδὴ ἢ τῶν δυναμένων νὰ γεννηθῶσι μεταξὺ τῶν πολιτειῶν σχέσεων, τὴν βάσιν αὐτοῦ ἀρυόμενος ἐκ τῆς συγκαταθέσεως τῶν πολιτειῶν, ἐκδηλουμένης ἢ ῥητῶς διὰ τῆς ἀμοιβαίας συναινέσεως ἢ σιωπηρῶς διὰ σταθερᾶς ἐφαρμογῆς.

Τὸ διεθνὲς θετικὸν δίκαιον εἶνε τὸ σύνολον τῶν ἐκ τῆς συναινέσεως τῶν ἐθνικοτήτων ἀπορρεόντων κανόνων ἢ τῶν διὰ τῆς σταθερᾶς ὑπ' αὐτῶν ἐφαρμογῆς νομικῶν τινων γεγονότων καθιερωθέντων.

§ 23. Ὁ Μαντσίνι, ἀρχηγὸς τῆς νέας ἰταλικῆς σχολῆς τῆς γενικῆς νομοθεσίας, θεωρεῖ τὸν ἠθικὸν νόμον, περιστελλόμενον ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ στοιχείου· ὡς βάσιν δὲ πάντων τῶν δικαιωμάτων, ὡς καὶ πάντων τῶν καθηκόντων καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ παγκοσμίου δικαίου ἀποδείκνυσι τὴν μερικὴν ἰδέαν τοῦ διεθνοῦς δικαίου.

§ 24. Τὸ καθ' ἡμᾶς, ἀναγνωρίζομεν ὅτι ἡ γενικὴ ἰδέα τοῦ δικαίου δύναται νὰ τροποποιήσῃ ἐπ' ἀγαθῷ καὶ πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον τὰς σχέσεις τῶν πολιτειῶν· καταναοῦμεν ἐν τούτοις ὅτι αἱ σχέσεις αὗται δύνανται νὰ βασίζωνται κατὰ προτίμησιν ἐπὶ τῶν διὰ τῶν συνθηκῶν καθιερουμένων ἀρχῶν, ἐπὶ τῶν φυσικῶς ἢ λογικῶς ἐκ τῶν μερικῶν συμβάσεων ἢ τῶν διαφόρων ἐν τῇ πρακτικῇ ἐπιλυθεισῶν περιπτώσεων παραγομένων κανόνων, ἐπὶ τῆς καθιερωθείσης τέλος νομολογίας.

§ 25. Τὸ δίκαιον τῶν Ἐθνῶν θεωρούμενον ὑπὸ τὴν θετικὴν καὶ πρακτικὴν ἔποψιν δὲν ἔχει παγκόσμιον ἔκτασιν. Περιορίζεται σχεδὸν εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς καὶ Ἀμερικανικὰς πολιτείας. Διὰ τοῦτο πολλοὶ συγγραφεῖς ἐχαρακτήρισαν τὸ διεθνὲς δίκαιον ὡς δημόσιον Εὐρωπαϊκὸν δίκαιον καὶ περιώρισαν τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν προεξαρχουσῶν ἐν τῷ πολιτισμῷ πολιτειῶν. Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ βέβαιον εἶνε ὅτι οἱ λαοὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ γεγονότος τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν καὶ τῆς τηρήσεως σχέσεων μετ' ἄλλων κέκτηνται διεθνὲς δίκαιον. «Πᾶσαι αἱ ἐθνικότητες, λέγει ὁ Μοντέσκιος, κέκτηνται διεθνὲς δίκαιον μέχρις αὐτῶν τῶν Ἰροκούων, οἵτινες τρώγουσι τοὺς αἰχμαλώτους αὐτῶν. Οἱ Ἰρόκουοι ἀποστέλλουσι καὶ ἀποδέχονται πρέσβεις καὶ ἀναγνωρίζουσι τὰ δίκαια τοῦ πολέμου καὶ τῆς εἰρήνης. Τὸ δυστύχημα εἶνε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅτι τὸ δίκαιον τοῦτο τῶν Ἐθνῶν δὲν στηρίζεται ἐπὶ ἀληθῶν ἀρχῶν.»

Οἱ διεθνεῖς νόμοι, ἀντιθέτως τῶν ἀστικῶν, πολιτικῶν καὶ διοικητικῶν, δὲν δύνανται νὰ ἐπικυρωθῶσιν ὑπ' ἀρχῆς ὑπερτέρας τῶν σχέσεων, ἐφ' ὧν ἐφαρμοσθήσονται. Ὁ ὑποχρεωτικὸς χαρακτὴρ αὐτῶν στηρίζεται ἐπ' ἄλλης βάσεως παρὰ τὴν τῶν ἀστικῶν ἢ πολιτικῶν νόμων. Οἱ διεθνεῖς νόμοι δὲν εἶνε μόνον ἠθικῶς ὑποχρεωτικοί· εἶνε καὶ ὑλικῶς τοιοῦτοι· ποία τῷ ὄντι ἐθνικότης ἤθελε τολμήσῃ κατὰ τὰς ἐξωτερικὰς αὐτῆς σχέσεις νὰ παραβιάσῃ τὰς ἀνεγνωρισμένας καὶ σεβαστὰς παρὰ τοῖς ἄλλοις λαοῖς ἀρχὰς τοῦ δικαίου ἢ νὰ παραγνωρίσῃ τὰς ἐντεῦθεν παραγομένας ὑποχρεώσεις; Πολιτεία, ἐν παραδείγματι, ἥτις θὰ καθίστατο ἕνοχος πειρατείας, ἤθελεν ἀπολέσῃ τὴν μεταξὺ τῶν πεπολιτισμένων πολιτειῶν θέσιν αὐτῆς καὶ ἐκτεθῇ εἰς τὸν κίνδυνον νὰ ὑποστῇ ἀμέσως τὰς συνεπείας τῆς διαγωγῆς αὐτῆς.

§ 26. Νομοδιδάσκαλοί τινες ἐπραγματεύθησαν τὸ ζήτημα, ἂν εἶνε δυνατὸν νὰ τιμωρῶνται αἱ πολιτεῖαι διὰ τὰς διαπραττομένας ὑπ' αὐτῶν παραβιάσεις τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Προδήλον εἶνε ὅτι ἡ πολιτεία δὲν δύναται νὰ δικασθῇ, ὡς τὸ ἄτομον, οὔτε νὰ καταδικασθῇ ἢ νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ ὑποστῇ ἀληθῆ τιμωρίαν. Ἐν τούτοις ἡ προσβεβλημένη πολιτεία ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἱκανοποίησιν καὶ ν' ἀποπειραθῇ νὰ τύχῃ ταύτης καὶ διὰ τῶν ὅπλων ἔτι, ὅπερ προϋποτίθησι πάντοτε ποινήν, τιμωρίαν κατὰ τοῦ προσβολέως. Ἄλλως τε, τῶν πολιτειῶν οὐσῶν ἐντελῶς ἀνεξαρτήτων, αἱ μεταξὺ τῶν ὑπηκόων ἢ τῶν πολιτῶν μιᾶς μόνον χώρας ὑφιστάμεναι σχέσεις τοῦ ποινικοῦ δικαίου, δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξωσι μεταξὺ τῶν κυβερνήσεων αὐτῶν. Τῷ ὄντι αἱ σχέσεις αὗται ἤθελον προϋποθέτῃ τὴν ὕπαρξιν ἀνωτέρου δικαστηρίου καὶ κατὰ συνέπειαν τὴν ἄρνησιν αὐτῆς τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἐθνικοτήτων. Ἕτερον δίκαιον πηγάζει ὡσαύτως ἐκ τοῦ γενικοῦ χαρακτῆρος τῶν διεθνῶν νόμων· τὸ ἰδιωτικὸν διεθνὲς δίκαιον, ὅπως στηρίζηται ἐπὶ τῶν ἑκουσίων πράξεων τῶν πολιτειῶν, ἐπὶ τῆς τηρουμένης ὑπ' αὐτῶν πρακτικῆς, ἐπὶ τῶν κατά τινας περιπτώσεις παραδεδεγμένων ἀρχῶν, ἐπὶ τῶν μεταξὺ πολιτειῶν τινων τηρουμένων κανόνων ἀβρότητος, χωρὶς ἐκ τούτου νὰ δημιουργῆται δικαίωμά τι ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, ἐπὶ παντὸς τέλος προκαλοῦντος διεθνῆ σχέσιν εἰδικὴν ἢ ἐφήμερον.

§ 27. Ὅπως καθορίσωμεν τὴν τάξιν τῶν πηγῶν τοῦ διεθνοῦς δικαίου, ἀνάγκη νὰ προσέξωμεν εἰς τοὺς εἰδικοὺς ὅρους τῆς ἐσωτερικῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὀργανώσεως ἑκάστης πολιτείας. Οὕτως αἱ ἀποφάσεις δικαστηρίου τινὸς δύνανται νὰ ἔχωσι μείζονα ἀξίαν ἐν Ἀγγλίᾳ ἢ ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Γαλλίᾳ ἢ ἐν Ἱσπανίᾳ κτλ., ὅπως ἐπίσης αἱ γνῶμαι συγγραφέως τινὸς μείζον κῦρος ἐν Γαλλίᾳ ἢ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις.

§ 28. Ἡ ἀφθονωτέρα πηγὴ τοῦ διεθνοῦς δικαίου εἶνε ἀναμφιβόλως τὰ ἔργα τῶν δημοσιολόγων. Ἀπαραίτητος ὅρος ὅπως σύγγραμμά τι θεωρηθῇ ὡς πηγὴ τοῦ διεθνοῦς δικαίου εἶνε νὰ προέρχηται ἐξ ἀνεγνωρισμένης αὐθεντίας.

Ὁ Βλοῦντσλι ἐν τῇ τρίτῃ αὐτοῦ ἐκδόσει λέγει: «Ἡ ἐπιστήμη τοῦ δικαίου ἠθικὸν μόνον κέκτηται κῦρος, ἀλλ' ἡ ἔλλειψις διεθνοῦς νομοθεσίας ἐπαυξάνει τὴν ἀξίαν τῶν δευτερευουσῶν πηγῶν τοῦ δικαίου ἡμῶν. Ἡ ἐπιστήμη πληροῖ πολλὰ κενά, ἀναπτύσσουσα καὶ κηρύττουσα τῇ βοηθείᾳ καὶ τῇ αὐθεντίᾳ τῆς λογικῆς τὰς προωρισμένας νὰ κανονίσωσι τὰς διεθνεῖς σχέσεις ἀρχάς. Ὁ Γρότιος ἐν συγγράμματι, ὅπερ κατέστη ἡ βάσις τῆς νέας ἐπιστήμης τοῦ διεθνοῦς δικαίου, ἐπεκαλέσθη πρὸ πάντων τὰς μαρτυρίας τῶν σοφῶν πασῶν τῶν ἐποχῶν καὶ κατέστη αὐθεντία διὰ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ. Ὅταν σήμερον ὁ Βεάτον καὶ ὁ Φιλλιμόρ, ὁ Κάλβο καὶ ὁ Δούδλεϋ Φίελδ, ὁ Ἔφτερ καὶ ὁ Ῥολὲν-Ζακκεμύνς συμφωνῶσιν ἐπί τινος ἀρχῆς, εἶνέ τις διατεθειμένος εὐχαρίστως νὰ θεωρήσῃ ταύτην ὡς παραδεδεγμένην ὑπὸ τοῦ νεωτέρου διεθνοῦς δικαίου, καὶ ἂν ἀκόμη μηδεμία συνθήκη διεκήρυξεν αὐτήν, καὶ ἂν μὴ πανταχοῦ ἐφηρμόσθη.»

«Ἂν οἱ κυριώτεροι δημοσιολόγοι, λέγει ὁ Κέντ, συμφωνῶσιν ἐπί τινος ἀρχῆς, τὸ ὑπὲρ τῆς νομιμότητος τῆς ἀρχῆς ταύτης τεκμήριον προσκτᾶται τοσαύτην δύναμιν, ὥστε μόνον ὑπὸ ἔθνους καταφρονοῦντος τοὺς νόμους καὶ τὴν δικαιοσύνην δύναται νὰ παραβιασθῇ.»

Ἀλλ' ὅπως τηρήσωσιν ὅλην αὐτῶν τὴν αὐθεντίαν οἱ δημοσιολόγοι, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὦσι σύμφωνοι ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς γνώμης αὐτῶν. Ἡ διχογνωμία αὐτῶν παρέχει μάλιστα ἐχέγγυόν τι ἀμεροληψίας καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὰς διεθνεῖς διενέξεις παραθέτουσι συχνάκις τοὺς συγγραφεῖς, οἵτινες ἔγραψαν πρὸ τῆς γενέσεως τῆς διαφορᾶς, πρὸς λύσιν τῆς ὁποίας ἐπικαλοῦνται τὰς γνώμας αὐτῶν.

§ 29. Αἱ συνθῆκαι εἶνε ἀναντιρρήτως ἡ σπουδαιοτέρα καὶ ἐπιτακτικωτέρα πηγὴ τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Πάντες οἱ δημοσιολόγοι, συμφωνοῦντες ἐπὶ τούτου μὲ αὐτὴν τὴν λογικὴν τῶν πραγμάτων, παραδέχονται ὅτι σειρὰ συνθηκῶν, λύουσα ὁμοιομόρφως τὸ αὐτὸ ζήτημα,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς διερμηνεύουσα τὴν ἐπὶ τούτου γνώμην αὐτῶν τῶν ἐθνικοτήτων.

§ 30. Ἡ ἱστορία τῶν πολέμων, τῶν συνθηκῶν εἰρήνης καὶ ἐμπορίου, τῶν διαπραγματεύσεων παντὸς εἴδους μεταξὺ τῶν πολιτειῶν εἶνε μία ἔτι τῶν μεγάλων πηγῶν τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Εἶνε ἀναμφήριστον ὅτι ἡ ἱστορία, μὴ οὖσα καθ' ἑαυτὴν ἢ ἡ ὑλικὴ ἐκδήλωσις τῶν νόμων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, κέκτηται χαρακτῆρα ἀσταθείας καὶ ἀβεβαιότητος ὥστε εἰς λίαν διαφόρους νὰ ἄγῃ ἀρχὰς καὶ συνεπείας· ἀλλ' ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν διπλωματικῶν διαπραγματεύσεων, ὡς καὶ τῆς τῶν μεγάλων πολέμων, δύναταί τις ἄνευ πολλῆς δυσκολίας νὰ συναγάγῃ τὴν τάσιν τοῦ διεθνοῦς δικαίου διὰ τῶν διαφόρων φάσεων, ἃς ἐδέησε νὰ διέλθῃ.

§ 31. Εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν διεθνῶν διαπραγματεύσεων δέον νὰ προσθέσωμεν τὰ δημόσια ἔγγραφα τῶν πολιτειῶν καὶ τὴν διπλωματικὴν ἀλληλογραφίαν. Τὰ ἐπίσημα ταῦτα ἔγγραφα, ὡς πρακτικὴ διδασκαλία, ἀποτελοῦσιν ἀνεκτίμητον προηγούμενον, καὶ ὅταν δὲν συμφωνῶσιν ἀπολύτως πρὸς τὴν αὐστηρὰν δικαιοσύνην.

§ 32. Ἑτέρα πηγὴ τοῦ διεθνοῦς δικαίου συνίσταται εἰς τοὺς νόμους ἢ τὰ διατάγματα τῶν κυριάρχων πολιτειῶν ἐπὶ ζητημάτων σχετικῶν πρὸς τὰς θαλασσίους λείας ἐν καιρῷ πολέμου, ἢ τὰς ἀποφάσεις τῶν δικαζόντων ταύτας δικαστηρίων· πρέπει ὅμως νὰ διακρίνωμεν, ἂν ὁ ἐπὶ τῶν ἀρχῶν, ἐφ' ὧν ἐρείδονται αἱ ἀποφάσεις αὗται, ἐπικρατῶν χαρακτὴρ εἶναι τοπικὸς ἢ γενικός· διότι μόνον ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀνήκουσαι τῷ δικαίῳ τῶν Ἐθνῶν.

§ 33. Ὡς πρὸς πηγὴν τοῦ διεθνοῦς δικαίου δυνάμεθα ν' ἀπονείμωμεν ταῖς ἀναγομέναις εἰς τὸ δημόσιον ἐξωτερικὸν δίκαιον ἀποφάσεσι τῶν τοπικῶν δικαστηρίων τὴν αὐτὴν σπουδαιότητα καὶ εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων τῆς θαλασσίου λείας. Τινὰ τῶν τοιούτων ζητημάτων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ λυθῶσιν ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, πλὴν συμφώνως τῇ οἰκείᾳ καὶ ἰδίᾳ νομοθεσίᾳ τῆς πολιτείας, εἰς τρόπον ὥστε ἡ λύσις αὐτῶν δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς στοιχεῖον τῷ διεθνεῖ δικαίῳ· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ διεθνῆ ζητήματα, ἅτινα οἱ ἐγχώριοι δικασταὶ μόνον συμφώνως ταῖς γενικαῖς ἀρχαῖς τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν δύνανται νὰ ἐπιλύσωσιν, εἶνε πολλῷ πλείονα, τὰ δικαστήρια τῶν ἄλλων χωρῶν θέλουσιν εὕρῃ πάντοτε ὠφέλειαν ἐν ἀναλόγοις πε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ριπτώσεσιν ἐπικαλούμενα τὴν αὐθεντίαν τῶν ἀποφάσεων τούτων καὶ θεωροῦντα αὐτάς, ἂν μὴ ἐντελῶς ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα, τοὐλάχιστον ἐξόχως χρησίμους εἰς διασάφησιν καὶ ὑποστήριξιν τῆς κρίσεως αὐτῶν.

§ 34. Δυνάμεθα ὡσαύτως λυσιτελῶς νὰ συμβουλευθῶμεν, καὶ μάλιστα ἔν τισι περιπτώσεσι νὰ ἐπικαλεσθῶμεν ὡς στοιχεῖα κύρους ἐν ταῖς διεθνέσι διαφοραῖς, τοὺς νόμους καὶ τοὺς ἐμπορικοὺς κανονισμοὺς τῶν διαφόρων πολιτειῶν, ὡς καὶ τὰς ἐν καιρῷ πολέμου διδομένας τοῖς καταγωγεῦσι τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ ὁδηγίας καὶ ὑπηρεσιακὰς διαταγάς.

Ὡς λύσις διαφορῶν τινων ἐφαρμοστέα ἀδιακρίτως ἐπὶ πασῶν τῶν ὁμοίων μερικῶν περιπτώσεων, αἱ ἀποφάσεις τῶν ὑπὸ διαιτησίαν ὑπαχθέντων ζητημάτων, δύνανται νὰ καταλεχθῶσιν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀσφαλεστέρων πηγῶν τοῦ διεθνοῦς δικαίου.

§ 35. Ὅταν ζήτημά τι γεννᾶται μεταξὺ δύο πολιτειῶν, αἱ ἐνδιαφερόμεναι κυβερνήσεις συνειθίζουσιν ἀναθέτωσι τοῦτο εἰς νομοδιδασκάλους ἢ νομομαθεῖς πρὸς τοῦτο ἐκλεγομένους. Ἀσχέτως πρὸς τὸ ἐπίδικον ζήτημα, αἱ γνωμοδοτήσεις αὐτῶν κέκτηνται πάντοτε μεγάλην ἀξίαν, πρὸ πάντων ὅταν ἀποφαίνωνται ἀντιθέτως πρὸς τὰς ἀξιώσεις τῆς προκαλεσάσης αὐτὰς κυβερνήσεως καὶ ὅταν πρόκηται περὶ ἔθνους ἀρκούντως ἰσχυροῦ, ὥστε νὰ ὑποστηρίζῃ ἐν ἀνάγκῃ τὰς ἀπαιτήσεις αὐτοῦ καὶ διὰ τῶν ὅπλων· ὅθεν ἡ εἰς τὰς δόξας ταύτας καὶ τὰς περιεχομένας εἰς τὰ ἔγγραφα καὶ τὰς ἀλληλογραφίας, ἃς τὰ διάφορα Ὑπουργεῖα τῶν Ἐξωτερικῶν τηροῦσιν εἰς τὰ ἀρχεῖα αὐτῶν, πολυαρίθμους γνώμας διδομένη δημοσιότης θὰ παρεῖχε πολύτιμον στοιχεῖον διεθνοῦς προόδου.

§ 36. Τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐτάχθη ὡσαύτως μεταξὺ τῶν πηγῶν τοῦ διεθνοῦς δικαίου· νομίζομεν ὅτι ὅσῳ σπουδαῖος κἂν ᾖ ὑπὸ νομικὴν ἔποψιν ὁ ἀρχαῖος ῥωμαϊκὸς πολιτισμὸς δὲν ἔχει ἀξίαν τοιαύτην ὥστε οἱ νόμοι αὐτοῦ νὰ δύνωνται ἄνευ βαρυτάτων ἀτόπων νὰ ἐφαρμόζωνται εἰς τὰς διεθνεῖς σχέσεις τῶν νεωτέρων λαῶν. Τὸ μόνον, ὅπερ δυνάμεθα ν' ἀποδεχθῶμεν, εἶνε ὅτι αἱ γενικαὶ ἀρχαί, αἵτινες ἐχρησίμευσαν ὡς βάσις τῆς ῥωμαϊκῆς νομοθεσίας, δύνανται εἰσέτι νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν εἰς λύσιν εἰδικῶν τινων ζητημάτων, κυρίως τῶν ἀναγομένων εἰς τὸ ἰδιωτικὸν διεθνὲς δίκαιον.

Ὁ Ὀρτολὰν ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Διεθνεῖς κανόνες καὶ διπλωματία τῆς θαλάσσης» κατατάσσει θεωρητικῶς τὰς πηγὰς τοῦ διε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θνοῦς δικαίου εἰς τρεῖς κατηγορίας : α'. τὴν λογικήν, ἥτις ἐμπνέει τῷ ἀνθρώπῳ τὴν ἰδέαν τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀδίκου· β'. τὴν συνήθειαν· γ'. τὰς δημοσίους συνθήκας· ἀλλὰ φαίνεται ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ κατάταξις αὕτη δὲν ἔχει πρακτικὴν ἀξίαν, διότι προστίθησιν ὅτι ἡ φυσικὴ τάξις τούτων εἶνε ἀντίστροφος, ἐπειδὴ πρῶτον δέον νὰ προσφεύγωμεν εἰς τὰς συνθήκας, εἶτα εἰς τὰ ἔθιμα καὶ τελευταῖον εἰς τὰς θεωρητικὰς ἀρχάς.

Ὁ Ἔφτερ δὲν ἀποδέχεται ἑτέρας πηγὰς τοῦ διεθνοῦς δικαίου, πλὴν τῶν πράξεων, αἵτινες διερμηνεύουσι τὴν πολιτικὴν Πολιτείας τινὸς καὶ τῶν δημοσίων συνθηκῶν.

Ὁ Βέλλο θεωρεῖ ἐξαιρέτως ὡς πηγὰς τοῦ διεθνοῦς δικαίου τὰ ἐπὶ τῆς διεθνοῦς νομολογίας συγγράμματα τῶν μᾶλλον ἐκτιμωμένων συγγραφέων, οἷοι ὁ Γρότιος, ὁ Βαρβεϋράκ, ὁ Βάττελος κλ.,τὰς ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων τῶν λειῶν καὶ τὰς τῶν κοινῶν δικαστηρίων, τὰς ἀφορώσας τὸ δίκαιον τῶν Ἐθνῶν· τέλος τὰ διατάγματα καὶ τοὺς δημοσιευομένους ὑπό τινων δυνάμεων εἰς ὁδηγίαν τῶν δικαστηρίων αὐτῶν καὶ γνῶσιν τῶν ξένων ἐθνικοτήτων κανονισμούς.

Ὁ Βεάτον ἀναφέρει πάσας σχεδὸν τὰς πηγὰς τοῦ νεωτέρου δικαίου τῶν ἐθνῶν· παραλείπει ὅμως νὰ πραγματευθῇ περὶ τῶν ἐγγράφων τῶν πολιτειῶν, τῆς διπλωματικῆς ἀλληλογραφίας καὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν τοπικῶν δικαστηρίων ἐπὶ ζητημάτων τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν καὶ περιλαμβάνει εἰς μίαν κατηγορίαν τὰς διαιτητικὰς ἀποφάσεις καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων τῆς θαλασσίου λείας.

Ὁ Χόλτζενδορφφ διακρίνει ἀμέσους πηγὰς τοῦ διεθνοῦς δικαίου καὶ πηγὰς παραγώγους. Αἱ πρῶται εἶνε τὰ ἔθιμα καὶ ἡ κοινὴ συναίνεσις, αἱ δεύτεραι δὲ ἡ ἐγχώριος νομοθεσία καὶ αἱ συνθῆκαι. Κατ' αὐτὸν δὲν πρέπει ν' ἀποδεχθῶμεν ὡς πηγὰς τοῦ δικαίου τούτου οὔτε τὰς ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων οὔτε τὰ συγγράμματα τῶν δημοσιολόγων οὔτε τὴν λογικήν, τὴν ἀναλογίαν καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῶν συνθηκῶν ὑπὸ τῶν νομοδιδασκάλων οὔτε τέλος τὴν ἱστορίαν.

Κατὰ τὸν Ριβιὲρ τέλος ἡ πρώτη πηγὴ τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν εἶνε ἡ κοινὴ νομικὴ συνείδησις τῶν ἐθνικοτήτων, ὁ consensus gentium. Ἡ συναίνεσις αὕτη πηγάζει ἐκ τῆς γενικῆς ὠφελείας καὶ τῆς δυνάμεως τῶν πραγμάτων. Ἐκδηλοῦται δὲ διὰ τῶν ἐθίμων, τῶν συνθηκῶν καὶ εἰς ἧττονα βαθμὸν διὰ τῶν ἐθνικῶν νόμων καὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν διεθνῶν δικαστηρίων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΟΥΣΙΩΔΕΙΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ

ΤΜΗΜΑ Α'

ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ

§ 37. Οἱ πλεῖστοι τῶν νεωτέρων συγγραφέων ὥρισαν τὴν πολιτείαν ὡς ὁ Κικέρων: Πολιτεία εἶνε κοινωνία ἀνθρώπων, νομικῇ συναινέσει καὶ κοινότητι συμφερόντων συνδεδεμένη (Respublica est coetus multitudinis, juris consensu et utilitatis communione sociatus). Ὁ Βάττελος λέγει ὅτι «αἱ ἐθνικότητες ἢ πολιτεῖαι εἶνε σώματα πολιτικὰ ἢ κοινότητες ἀνθρώπων, ἐπιζητούντων τὸ κοινῇ συμφέρον καὶ ὠφέλιμον διὰ τῆς συνενώσεως τῶν ἑαυτῶν δυνάμεων.» Ὁ ὁρισμὸς οὗτος ὡς πάντες οἱ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐξαχθέντες ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ Κικέρωνος, δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἀποδεκτὸς ἄνευ πολλῶν περιορισμῶν ἢ σπουδαίων διασαφήσεων. Εἶνε προφανὲς ὅτι, ἂν ἡ ἐθνικότης ἢ ἁπλῶς ἄθροισμα ἀτόμων, συνδεθέντων πρὸς τὴν κοινὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὸ συμφέρον αὐτῶν, ὁ πρὸς ἐμπορίαν τῶν Ἰνδιῶν τῇ ἀδείᾳ τοῦ Στέμματος συνεταιρισμὸς τῶν Ἄγγλων ἐμπόρων ἔδει, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη οἱαδήποτε ἑταιρία τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, σκοποῦσα προδήλως τὴν ὠφέλειαν τῶν συνεταίρων, νὰ θεωρῆται ἐθνικότης. Ἡ κατὰ γράμμα ἀποδοχὴ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ Κικέρωνος ἢ τοῦ τοῦ Βαττέλου θὰ ἦγεν ἡμᾶς ἀναγκαίως ν' ἀποδεχθῶμεν ὅτι συμμορία κλεπτῶν ἢ πειρατῶν, ἡνωμένων πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀμοιβαίας ἀσφαλείας καὶ ὠφελείας, ἀποτελεῖ ἐθνικότητα, πολιτείαν. Ὁ ὁρισμὸς τοῦ Βαττέλου ἔχει καὶ ἕτερον σπουδαῖον ἄτοπον, ὅτι συγχέει ἰδέας λίαν ἐντούτοις σαφεῖς καὶ διακεκριμένας, τὴν πολιτείαν καὶ τὴν ἐθνικότητα. Εὐκόλως κατανοοῦμεν τὴν ὕπαρξιν πολιτείας, ἀρχούσης ἐπὶ διαφόρων ἐθνικοτήτων, ὡς καὶ ἐθνικότητος κυβερνωμένης ὑπ' ἄλλης πολιτείας. Ἡ Αὐστρία ἐν παραδείγματι εἶνε πολιτεία, ἄρχουσα μεγάλου ἀριθμοῦ διαφόρων ἐθνικοτήτων, καὶ ἡ Πολωνία εἶνε ἐθνικότης, διατελοῦσα ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν ἄλλης πολιτείας. Καίτοι ἡ πολιτεία, ὡς ὕπατον ὄργανον τοῦ δικαίου τοῦ λαοῦ, κατορθοῖ μικρὸν κατὰ μικρὸν ν' ἀφομοιοῖ τὰς ἀποτελούσας αὐτὴν ἐθνικότητας, ἐξαλείφουσα τὰς διαφορὰς καὶ κατασιγάζουσα τοὺς ἀνταγωνισμούς, δὲν δυνάμεθα ἐν τούτοις ποτὲ νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συγχύσωμεν τὴν πολιτείαν πρὸς τὴν ἐθνικότητα οὕτως ὥστε ν' ἀποτελέσωμεν μίαν ἔννοιαν (1).

Ἐθνικότης δηλοῖ σχέσιν γεννήσεως, καταγωγῆς· προϋποτίθησι κοινότητα γένους χαρακτηριζομένην ἐν γένει διὰ τῆς κοινότητος τῆς γλώσσης, τῶν ἠθῶν, τῶν ἐθίμων καὶ συνήθως ἰδίων προσέτι πλεονεκτημάτων, ἰδίου πνεύματος· ἡ συγκέντρωσις ἔν τινι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εὐρείᾳ χώρᾳ ἢ καὶ ἐν διαφόροις χώραις ἀνθρώπων, συνενούντων τοὺς κοινοὺς τούτους χαρακτῆρας, ἀποτελεῖ καθ' ἡμᾶς τὴν ἐθνικότητα.

Ἐκ τῶν αἰτίων, ἕνεκα τῶν ὁποίων οἱ δημοσιολόγοι ἐν γένει συγχέουσι τὰς ἰδέας τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐθνικότητος, εἶνε ὅτι εἰθισμένοι νὰ λύωσι πάντα τὰ ζητήματα ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ διεθνοῦς δικαίου, ὅπερ περιλαμβάνει τὸ σύνολον τῶν σχέσεων λαοῦ πρὸς λαόν, λησμονοῦσιν ὅτι, ἂν αἱ σχέσεις αὗται χρήζωσι στηρίγματος, κέντρου ἐνεργείας, δυνάμεως ἐν μιᾷ λέξει, παρὰ τὴν δύναμιν ταύτην ὑφίσταται ἡ ἀρχή, ἥτις τῇ δίδει ὕπαρξιν καὶ ἰσχύν, ἡ ἐθνικότης δηλονότι, ἧς ἡ πολιτεία ἐν τῇ σφαίρᾳ τοῦ δικαίου εἶνε ἁπλῶς τὸ ὄργανον, ὡς ἡ Κυβέρνησις εἶνε τὸ ὄργανον τῆς πολιτείας.

Ἡ ὕπαρξις πολιτείας ἀπαιτεῖ ὅρους τινὰς ἀπαραιτήτους· προϋποτίθησιν ὡς βάσιν κοινωνίαν σταθεράν, δυναμένην νὰ ὑπεραμύνηται τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς διὰ τῶν ἰδίων μέσων, καὶ ἀρχήν, ἐπιφορτισμένην τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς πρὸς τὸν σκοπόν, ὃν προτίθεται. Ἐλλείποντος τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου τῶν ὅρων τούτων, ἡ πολιτεία δὲν ὑφίσταται ἢ μᾶλλον δὲν ὑφίσταται πλέον ἐν τῇ ὁλότητι αὐτῆς καὶ οἷα ἔδει νὰ ᾖ, ὅπως καταστῇ πηγὴ καὶ ἀρχὴ διεθνῶν σχέσεων.

§ 38. Ὅπως ὑφίσταται πολιτεία, δὲν εἶνε ἀπαραίτητον ἡ χώρα νὰ ᾖ συνεχὴς ἢ νὰ κῆται ἐπὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς Ἠπείρου. Ἡ Ῥωσσία ἐν παραδείγματι καὶ αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ἀποτελοῦνται ἐξ ἐνιαίας καὶ συμπαγοῦς χώρας, ἐν ᾧ αἱ τὴν Ἀγγλίαν ἀποτελοῦσαι χῶραι χωρίζονται ὑπὸ εὐρειῶν θαλασσῶν καὶ ἐκτείνονται ἐπί τε τοῦ ἀρχαίου καὶ τοῦ νέου κόσμου. Διὰ τοῦ ὅρου λοιπὸν Πολιτεία (Etat) (2) νοοῦμεν πάσας τὰς κτήσεις ἐθνικότητός τινος, ὁπου-

(1) Καὶ αὐτὸς ἐν τούτοις ὁ Κάλβο συνεχέστατα μεταχειρίζεται τοὺς ὅρους τούτους ἀδιακρίτως καὶ ἄνευ διαφορᾶς ἐννοίας.

(2) Ἐνομίσαμεν καλὸν νὰ μεταφράσωμεν, ἑπόμενοι τῷ κ. Στρέιτ, τὸν ὅρον ΚΑΛΒΟ: ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δήποτε καὶ ἂν κῆνται καὶ οἱαδήποτε ἀπόστασις καὶ ἂν διαχωρίζῃ αὐτάς. Ὁ Βάττελος διετύπωσεν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου τὸν ἀκόλουθον σπουδαῖον κανόνα: «ἂν μὴ πολιτικοὶ νόμοι ἢ συνθῆκαι ἄλλως ὥρισαν, πᾶν ἀφορῶν τὴν χώραν ἐθνικότητός τινος ἰσχύει συγχρόνως καὶ εἰς τὰς ἀποικίας αὐτῆς.»

§ 39. Τὸ σύνολον τῶν ἀτομικῶν δυνάμεων, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν πολιτείαν, ἀποτελεῖ τὴν καλουμένην κυριαρχίαν αὐτῆς. Ὁλόκληρος λοιπὸν ἡ ἐθνικότης εἶνε ἡ πηγὴ τῆς δυνάμεως, ἧς τὴν ἐνάσκησιν συγκεντροῖ τὸ πολίτευμα ἑκάστου λαοῦ εἰς τὰς χεῖρας ἑνὸς ἢ πλειόνων προσώπων.

Ἡ Κυβέρνησις τῆς πολιτείας, ὡς προϊὸν καὶ ὄργανον τῆς κυριαρχίας τῆς χώρας, δύναται νὰ τηρῇ δύο κατηγορίας θεμελιωδῶν σχέσεων: τὰς μὲν τοῦ ἐσωτερικοῦ δημοσίου δικαίου, ἃς διεξάγει ὑπὸ πολιτικὴν ἔποψιν μετὰ τῶν πολιτῶν ἢ τῶν ὑπὸ τὸ κράτος αὐτῆς διατελούντων ὑπηκόων, καὶ τὰς ἑτέρας τοῦ ἐξωτερικοῦ δημοσίου δικαίου ἢ τοῦ διεθνοῦς δικαίου, περιλαμβανούσας πᾶν τὸ ἀφορῶν τὰς σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὰς ἄλλας πολιτείας.

Ἡ πάσῃ ἐθνικότητι ἀνήκουσα ἐξουσία τοῦ ὁρίζειν τὸν τρόπον τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς, τοῦ διατυπο῀ν τὰς νομικὰς αὐτῆς διατάξεις, ἐν μιᾷ λέξει τοῦ ὀργανοῦν τὴν πολιτείαν καὶ τὴν Κυβέρνησιν κατὰ τὴν ἰδέαν, ἣν ἀντιπροσωπεύει, ἢ τὸν σκοπόν, ὃν ἐπιδιώκει, ἀποτελεῖ τὴν καλουμένην Ἐθνικὴν κυριαρχίαν. Ὁ οὐσιώδης χαρακτὴρ τῆς κυριαρχίας τῆς πολιτείας δὲν ἤρτηται ἐκ τῆς μείζονος ἢ ἐλάσσονος ἀνεξαρτησίας αὐτῆς ἀπ' ἄλλης πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τῆς εὐχερείας, ἣν κέκτηται τοῦ παρέχειν ἑαυτῇ πολίτευμα, τοῦ καθορίζειν νόμους, τοῦ ἱδρύειν κυβέρνησιν κτλ. ἄνευ τῆς ἐπεμβάσεως οὐδεμιᾶς ξένης ἐθνικότητος. Ἡ κυριαρχία αὕτη δύναται ἄλλως τε νὰ τροποποιηθῇ, νὰ καθορισθῇ τρόπον τινὰ διὰ συμβάσεων καὶ συνθηκῶν, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ δυνάμεθα νὰ ὑποστηρίζωμεν ὅτι ἀπώλετο ὁλοτελῶς.

Etat, Staat *Πολιτείαν*, καίτοι ὁ Ἀριστοτέλης Πολιτείαν καλεῖ τὴν Δημοκρατίαν ἰδίᾳ, διότι ὁ ὅρος *Κράτος*, *Ἐπικράτεια* οὐτινος συνήθως γίνεται χρῆσις ἀντιστοιχεῖ μόνον εἰς τὸ δικαίωμα τῆς πολιτείας τοῦ ἐγκύρως καὶ ἀποτελεσματικῶς ἐπιτάσσειν ἐπὶ τοῦ οἰκείου λαοῦ καὶ τῆς ἰδίας χώρας, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸ κυριαρχικὸν δικαίωμα αὐτῆς τοῦ διατελεῖν ὅλως ἀνεξάρτητος ἀπὸ τῶν λοιπῶν πολιτειῶν καὶ ἀπολαύειν πλήρους πρὸς αὐτὰς ἰσότητος ἐν ταῖς πρὸς τρίτους σχέσεσι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 40. Ἡ ἐξάρτησις πολιτείας τινὸς ἐξ ἑτέρας εἶνε περιορισμός, ἐπιβαλλόμενος τῇ κυριαρχίᾳ. Ἐν τούτοις δὲν εἶνε ἄρνησις ταύτης ἀπόλυτος. Ἂν ἡ ἐξάρτησις ᾖ τοιαύτη, ὥστε νὰ καθυποτάσσῃ ἀπολύτως τὴν ἐξαρτωμένην πολιτείαν καὶ νὰ στερῇ αὐτὴν παντὸς κυριαρχικοῦ δικαίου, πρέπει ἀναγκαίως αἱ συνθῆκαι, ἐξ ὧν ἀπορρέει ἡ ἐξάρτησις, νὰ ὁρίζωσιν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως τὴν φύσιν καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν διεθνῶν σχέσεων, ἃς ἡ πολιτεία αὕτη δύναται νὰ ἐξακολουθῇ διεξάγουσα.

Δὲν θεωρεῖται ἐπίσης ὡς ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν κυριαρχίαν τῆς πολιτείας ἡ παροδικὴ ὑποταγὴ αὐτῆς εἰς τὰς διαταγὰς ἑτέρας Κυβερνήσεως ἢ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπίδρασις, εἰς ἣν δύναται τυχὸν νὰ ὑπόκηται.

Ἡ κυριαρχία τῆς πολιτείας ἐν ταῖς διεθνέσι αὐτῆς σχέσεσι δὲν τροποποιεῖται οὐδὲ διὰ τῆς καταβολῆς φόρου ἢ τῆς ὀνομαστικῆς φεουδαλικῆς ἐξαρτήσεως, οἷα ἦτο ἐν παραδείγματι ἡ τοῦ Βασιλείου τῆς Νεαπόλεως πρὸ τοῦ 1818 ὑπὸ τὴν Ἁγίαν Ἕδραν.

§ 41. Ἡ ἕνωσις δύο ἢ πλειόνων πολιτειῶν συνεπείᾳ συνθήκης ἢ συμβάσεως εἶνε συνηθέστατον γεγονὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἐθνικοτήτων.

Αἱ πολιτεῖαι δύνανται νὰ ἑνωθῶσιν εἴτε ὑπὸ προσωπικὴν ἢ πραγματικὴν ἕνωσιν ὑπὸ τὸν αὐτὸν κυρίαρχον εἴτε διὰ συγχωνεύσεως ἢ δι' ὁμοσπονδιακοῦ δεσμοῦ· δύνανται προσέτι ν' ἀποτελέσωσι συμπολιτείαν ἢ σύνθετον πολιτείαν.

§ 42. Ἡ προσωπικὴ ἕνωσις (Union personnelle) διαφόρων πολιτειῶν ὑπὸ τὸν αὐτὸν κυρίαρχον δὲν συνεπάγεται τὴν ἀπόσβεσιν τῆς ἀτομικῆς κυριαρχίας τῶν ἀποτελουσῶν αὐτὴν πολιτειῶν, ὑποτιθεμένου ὅτι αἱ πολιτεῖαι ἐπραγμάτωσαν αὐτὴν κατὰ τὰς ἀρχὰς πλήρους ἰσότητος δικαιωμάτων. Ὑπὸ τὰς αὐτὰς προϋποθέσεις ἡ πραγματικὴ ἕνωσις ἐπιφέρει τὰς αὐτὰς συνεπείας. Τὰ βασίλεια τῆς Σουηδίας καὶ τῆς Νορβηγίας εἶνε ἡνωμένα ὑπὸ τὴν αὐτὴν δυναστείαν· ἀλλὰ κέκτηνται σύνταγμα, νόμους, διοίκησιν διακεκριμένα, ὅπερ δὲν κωλύει τὴν ἐν ταῖς διεθνέσι σχέσεσιν ἀντιπροσώπευσιν αὐτῶν ὑφ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυριάρχου, τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας. Ἕτερον παράδειγμα προσωπικῆς ἑνώσεως: τῷ 1885 ἡ διεθνὴς κοινότης τοῦ Κόγκου μετέβαλε τὴν χώραν αὐτῆς εἰς ἀνεξάρτητον πολιτείαν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλέως τῶν Βέλγων, προφανῶς ὅμως ἡ ἕνωσις τῶν δύο χωρῶν εἶνε καθαρῶς προσωπικὴ καὶ ἡ ἐλεύθερος πολιτεία τοῦ Κόγκου θέλει συντηρεῖσθαι διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς πόρων.

§ 43. Ἡ ἕνωσις τῶν Πολιτειῶν (unio civitatum) ὑπὸ τὸν αὐτὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀνώτατον ἄρχοντα εἶνε πραγματικὴ (union réelle), ὅταν ἡ ἀτομικὴ ἑκάστης κυριαρχία ἀπόλλυται ἐν τῇ πηγαζούσῃ ἐκ τῆς ἑνώσεως. Τὸ δεύτερον τοῦτο εἶδος ἑνώσεως συντελεῖται, ὅταν αἱ τύχαι τῶν ἑνουμένων λαῶν συγχωνεύωνται καθ' ὁλοκληρίαν. Ἡ Αὐστριακὴ αὐτοκρατορία εἶνε τὸ χαρακτηριστικώτερον παράδειγμα τοιαύτης ἑνώσεως. Ἀποτελεῖται ἐκ δύο διακεκριμένων πολιτειῶν, τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῆς Αὐστρίας, ἐχουσῶν τὸν αὐτὸν κυρίαρχον καὶ στρατὸν κοινόν, ἀλλ' ἑκάστη τῶν ὁποίων κέκτηται ἰδίαν Δίηταν, ἑδρεύουσαν τὴν μὲν τῆς πρώτης ἐν Βουδαπέστῃ, τὴν δὲ τῆς ἑτέρας ἐν Βιέννῃ.

§ 44. Ἡ διὰ συγχωνεύσεως (incorporation) ἐπερχομένη ἕνωσις τῶν πολιτειῶν ἐπιφέρει ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν κυριαρχίαν τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα καὶ ἡ πραγματικὴ ἕνωσις. Κατ' ἀμφοτέρας ταύτας τὰς περιπτώσεις ἡ ἀτομικὴ ἑκάστης κυριαρχία διατελεῖ συγκεχωνευμένη ἐν τῇ γενικῇ κυριαρχίᾳ ἢ τῇ τῆς προσκτώσης πολιτείας· ἐθνικότης λοιπὸν συγχωνευομένη ἐν ἑτέρᾳ παραιτεῖται τοῦ δικαιώματος, ὅπερ ἐκέκτητο, τοῦ κανονίζειν κατ' ἀρέσκειαν τὰς ἐξωτερικὰς αὐτῆς σχέσεις, τοῦ κηρύττειν πόλεμον, τοῦ συνομολογεῖν συνθήκας, ἐν μιᾷ λέξει ἡ ἐθνικότης αὕτη ἀπόλλυσι τὴν αὐτοτέλειαν αὐτῆς. Δυνάμεθα νὰ φέρωμεν ὡς παράδειγμα τοῦ εἴδους τούτου τῆς ἑνώσεως τὸ τῆς Ἀγγλίας ἐν σχέσει πρὸς τὸ παλαιὸν βασιλειον τῆς Σκωτίας. (1)

§ 45. Ὅταν διάφοροι κυρίαρχοι πολιτεῖαι ἑνῶνται διὰ συνθήκης, αἱ πολιτεῖαι αὗται δύνανται ν' ἀποτελέσωσι ἢ Συμπολιτείαν ἢ Ὁμοσπονδίαν.

Ἂν οἱ ὅροι τῆς συνθήκης ταύτης ὦσι τοιοῦτοι, ὥστε ἑκάστη τῶν πολιτειῶν τούτων νὰ τηρῇ τὴν ἀρχὴν τῆς κυριαρχίας αὐτῆς, τὸ δικαίωμα τοῦ κυβερνᾶσθαι διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς νόμων, ὑποχρεουμένη μόνον νὰ ἐκτελῇ ἐντὸς τῆς χώρας αὐτῆς τὰς γενικὰς ἀποφάσεις, τὰς κοινῶς λαμβανομένας καὶ ἀποδεκτὰς γιγνομένας ἐπί τινων ζητημάτων, ἀφορώσας δὲ εἰδικά τινα συμφέροντα, διατυποῦται Συμπολιτεία. Ἂν τοὐναντίον ἡ διὰ τῆς συνθήκης τῆς ἑνώσεως ἱδρυομένη κυβέρνησις ᾖ κυρίαρχος καὶ ἀνωτάτη ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς δράσεως αὐτῆς, ἐπενεργοῦσα ἀμέσως οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ἡνωμένων πολιτειῶν,

(1) Τοιαύτη συγχώνευσις ὑπῆρξε καὶ ἡ τῆς πολιτείας τῶν Ἰονίων νήσων μετὰ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, συντελεσθεῖσα διὰ τῆς ἀπὸ 17/29 Μαρτίου 1864 συνθήκης μεταξὺ Ἑλλάδος ἀφ' ἑνὸς καὶ Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας ἀφ' ἑτέρου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν πολιτῶν ἑκάστης τούτων, ἡ ἕνωσις αὕτη ἀποβαίνει Ὁμοσπονδιακὸν Κράτος.

§ 46. Αἱ ἀποτελοῦσαι Συμπολιτείαν πολιτεῖαι κέκτηνται ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἰδίαν σφαῖραν ἐνεργείας, ἐν τῇ ὁποίᾳ δύνανται νὰ τηρῶσι διπλωματικὰς σχέσεις μετ' ἄλλων ἐθνικοτήτων, ἐν ᾧ αἱ Ὁμόσπονδοι πολιτεῖαι, αἵτινες διὰ τῆς ἱδρύσεως ὑπάτης καὶ κεντρικῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας διαμορροῦσι νέαν κυριαρχίαν, δὲν δύνανται οὔτε νὰ συνάπτωσιν οὔτε νὰ τηρῶσιν ἐξωτερικὰς σχέσεις.

Ἡ Γερμανικὴ Συμπολιτεία, ἥτις ἐδημιουργήθη διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1815 καὶ ὑπεχώρησε τῷ 1856 εἰς τὴν Ὁμοσπονδίαν τῆς Βορείου Γερμανίας, ἣν διεδέχθη ἀπὸ τοῦ 1870 ἡ Γερμανικὴ Αὐτοκρατορία, παρέχει ἡμῖν τὸ σπουδαιότατον παράδειγμα Συμπολιτείας, ἐν ᾧ ἡ Ὁμοσπονδία ἀντιπροσωπεύεται ἐν Εὐρώπῃ διὰ τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἐν Ἀμερικῇ δὲ διὰ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τῆς Ἀργεντίνης δημοκρατίας καὶ ἄλλων Ἱσπανοαμερικανικῶν δημοκρατιῶν.

§ 47. Οὔτε ἡ ἐξάρτησις, ὡς ἐμελετήσαμεν αὐτήν, οὔτε ἡ τυχὸν ἐπίδρασις ἢ ἡ φόρου ὑποτέλεια ἀλλοιοῦσι τὴν κυριαρχίαν τῆς πολιτείας μέχρις ἀποκλεισμοῦ αὐτῆς ἀπὸ τῶν διεθνῶν σχέσεων ἢ ἐξαλείψεως ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας τῶν ἐθνικοτήτων. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει ὡς πρὸς τὴν προστασίαν (protectorat), προϋποτιθεμένου πάντοτε ὅτι δὲν μεταπίπτει αὕτη εἰς ἀληθῆ συγχώνευσιν. Διὰ τοῦτο ἀνάγκη ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ πολιτεία, ἥτις τίθεται ὑπὸ τὴν προστασίαν ἑτέρας πολιτείας, νὰ τηρῇ ῥητῶς καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ δικαίωμα τοῦ αὐτοδιοικεῖσθαι καὶ νομοθετεῖν κατ' ἀρέσκειαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ εἰδικὴ σύμβασις ἢ συνθήκη, ἡ δημιουργοῦσα τὴν προστασίαν δέον νὰ καθορίζῃ τὰς σχέσεις, αἵτινες θέλουσιν ὑφίστασθαι μεταξὺ τῶν δύο λαῶν ἢ τὸ σύνολον τῶν δικαιωμάτων, ἅτινα ἀναλαμβάνει ἡ προστάτις πολιτεία[1].

Ἡ προστασία θεωρεῖται ὡς πράγματι καταργουμένη διὰ τῆς μὴ ἐκτελέσεως τῶν ἀναληφθεισῶν ὑποχρεώσεων ἢ διὰ τῆς ἀντιποιήσεως δικαιωμάτων, μὴ ἀναγραφομένων ἐν τῇ συνθήκῃ.

---

[1] Ἀνάγκη ἐνταῦθα νὰ σημειώσωμεν ὅτι ὁ ταῖς τρισὶ μεγάλαις δυνάμεσιν ἀποδιδόμενος συνήθως χαρακτηρισμὸς τῶν *προστατίδων* οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν νομικὴν ἔννοιαν τῆς προστασίας κατὰ τὸ διεθνὲς δίκαιον, διότι ἡ Ἑλλὰς οὐδέποτε διετέλεσεν ὑπὸ τὴν προστασίαν οὐδεμιᾶς δυνάμεως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 48. Αἱ ἡμικυρίαρχοι πολιτεῖαι (Etats mi-souverains), ὡς καὶ ὁ τίτλος δείκνυσιν ἐπαρκῶς, στεροῦνταί τινων τῶν οὐσιωδῶν δικαιωμάτων τῆς κυριαρχίας· εἰδικῶς ὑπόκεινται ὡς πρὸς τὰς μετὰ τῆς ἀλλοδαπῆς σχέσεις αὐτῶν εἰς ἀνωτέραν δύναμιν. Ἐν καιρῷ μὲν πολέμου ὑφίστανται ἐν γένει τὰς συνεπείας τῆς καταστάσεως τῆς ἐθνικότητος, ἐξ ἧς ἐξαρτῶνται· ἐν καιρῷ δὲ εἰρήνης δέον πρὸς συνομολόγησιν συνθηκῶν νὰ τυγχάνωσι τῆς συναινέσεως τῆς ἐπικυριάρχου πολιτείας.

§ 49. Οἱ νομάδες λαοί, μὴ κεκτημένοι οὔτε χώραν ἰδίαν, οὔτε σταθερὰν κατοικίαν, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πολιτεῖαι· ἀλλὰ προσφέρονται πρὸς αὐτοὺς ὡς πρὸς τοιαύτας, συνομολογοῦντες καὶ διεθνεῖς ἔτι συνθήκας μετ' αὐτῶν, ἂν κέκτηνται πολιτικὸν ὀργανισμὸν καὶ διατυπῶσι διὰ τοῦ ἀρχηγοῦ ἢ τῶν συνελεύσεων αὐτῶν κοινὴν θέλησιν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει αἱ πολιτεῖαι εἰς τὴν χώραν τῶν ὁποίων ζῶσιν, ὑποχρεοῦνται ν' ἀναγκάζωσιν αὐτοὺς νὰ σέβωνται τὰς ὑπὸ τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἐπιβεβλημένας ὑποχρεώσεις καὶ ἑπομένως νὰ κανονίζωσι μετ' αὐτῶν συμφωνίας τινὰς διὰ συνθηκῶν, αἵτινες ὡς πᾶσαι αἱ λοιπαὶ περιβάλλονται διεθνῆ χαρακτῆρα.

Δυνάμεθα νὰ τάξωμεν εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην, τοὺς Ἄραβας, τοὺς καλουμένους Βεδουίνους, διεσπαρμένους εἰς τὰς ἐρήμους τῆς Ἀραβίας, τῆς Συρίας, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς βαρβαρικῆς Ἀφρικῆς, ἔνθα ζῶσι κατ' οἰκογενείας κυβερνώμενοι ὑπὸ σεϊχῶν, ἢ εἰς μεγάλας φυλάς, ὑποκειμένας εἰς ἐμίρας· καὶ τοὺς Τουρκομάνους, διατρέχοντας τὰς κεντρικὰς πεδιάδας τῆς Ἀσίας.

§ 50. Δύνανται νὰ σχηματισθῶσι μεταξὺ δύο ἢ πλειόνων διακεκριμένων ἐθνικοτήτων συνεταιρισμοί, οἵτινες, χωρὶς νὰ ἔχωσιν ὡρισμένον πολιτικὸν σκοπόν, χωρὶς ν' ἀποτελῶσιν ἀληθῆ πολιτείαν καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως, μετέχουσιν ἐν τούτοις διεθνοῦς χαρακτῆρος καὶ τροποποιοῦσιν ἐν μέτρῳ τινὶ τὴν θέσιν καὶ τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις τῶν ἀποτελουσῶν αὐτοὺς πολιτειῶν· ἕνεκα τούτου τὰ εἴδη ταῦτα τῶν συνεταιρισμῶν δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὸ πεδίον τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν· τὸ σπουδαιότερον παράδειγμα, ὅπερ δυνάμεθα νὰ φέρωμεν ἐνταῦθα, εἶνε ἡ γερμανικὴ Τελωνιακὴ Ἕνωσις, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Zollverein, σχηματισθεῖσα τῷ 1833 μέχρι τοῦ 1855 καὶ μεταρρυθμισθεῖσα τῷ 1867. Ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἡ Τελωνιακὴ Ἕνωσις ἔπαυσεν ὑφισταμένη ὡς διακεκριμένον ἵδρυμα, δυνάμεθα ὅμως εἰπεῖν ὅτι ἐξακολουθεῖ ὑφισταμένη κατὰ τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔννοιαν ταύτην, ὅτι ἡ χώρα αὐτῆς δὲν συμπίπτει τῇ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, διότι περιλαμβάνει καὶ τὸ Μέγα δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου.

§ 51. Πᾶσαι αἱ πολιτεῖαι γεννῶνται ἐξ ἱστορικῶν γεγονότων. Τὸ διεθνὲς ὅμως δίκαιον ἀσχολεῖται πολλῷ μᾶλλον περὶ τὴν γνῶσιν τοῦ πότε πολιτεία τις καθίσταται κυρίαρχος ἢ περὶ τὴν ἀρχὴν ταύτης. Ἡ κυριαρχία ἄρχεται ἀφ' ἧς κοινωνία τις ὀργανωθῇ, τάξασα ἀνώτατον νομικὸν ὄργανον, Κυβέρνησιν δηλαδή, καὶ διακριθῇ ἑτέρας κοινωνίας, μεθ' ἧς ἐτύγχανε συνηνωμένη ἢ συγκεχωνευμένη. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐφαρμόζεται ἐπί τε τῆς ἐσωτερικῆς καὶ τῆς ἐξωτερικῆς κυριαρχίας τῶν πολιτειῶν, μὲ μόνην ταύτην τὴν διαφοράν, ὅτι ἡ ἐσωτερικὴ κυριαρχία ὑφίσταται αὐτοδικαίως καὶ δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ κυρωθῇ διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν λοιπῶν πολιτειῶν, ἐν ᾧ ἡ ἐξωτερικὴ κυριαρχία δέον νὰ κυρωθῇ ὑπὸ τῶν λοιπῶν πολιτειῶν καὶ μέχρι τούτου ἡ νέα πολιτεία δὲν ἀποτελεῖ μέρος τῆς μεγάλης νομικῆς κοινωνίας τῶν ἐθνικοτήτων. Ἑκάστη πολιτεία μένει ἀναντιρρήτως ἐλευθέρα ν' ἀναγνωρίσῃ ἢ μὴ τὴν νεωστὶ συνιστωμένην πολιτείαν· ἀλλ' εἶνε ὑπόχρεως ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ ὑποστῇ τὰς συνεπείας τῆς ἀποφάσεως, ἣν ἔλαβεν.

§ 52. Αἱ πολιτεῖαι δὲν εἶνε αἰώνιοι. Ἡ πολιτεία ὑφίσταται ἐφ' ὅσον διατηρεῖ τὸν χαρακτῆρα ἀνεξαρτήτου πολιτικοῦ σώματος. Ἡ ταυτότης λοιπὸν αὐτῆς δὲν ἤρτηται οὔτε ἐκ τῶν μεταβολῶν οὔτε ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν ἀλλοιώσεων, ἃς ὑφίστανται οἱ θεσμοὶ αὐτῆς. Ἵνα ἡ πολιτεία μεταρρυθμισθῇ ἢ μεταβληθῇ ἡ ἐξωτερικὴ αὐτῆς ὑπόστασις, ἀπαραίτητον εἶνε νὰ ὑποστῇ ἡ κοινωνία ἐν τῷ τρόπῳ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς μεταβολὴν θεμελιώδη καὶ τοιαύτης φύσεως, ὥστε ν' ἀλλοιώσῃ οὐ μόνον τοὺς ὅρους τῆς ὑπάρξεως τῆς ὑφισταμένης ταύτην κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς τῆς πολιτείας αὐτῆς. Ἐν γένει αἱ ἐσωτερικαὶ μεταβολαὶ καὶ ἀλλοιώσεις πολιτείας τινὸς οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀλλοιωτικὴν τῆς διεθνοῦς αὐτῆς θέσεως ἐπίδρασιν· οὐδεμιᾶς ὑποχρεώσεως ἀπαλλάσσουσιν αὐτήν, οὐδὲ στεροῦσί τινος τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς ἐν τῇ σφαίρᾳ τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων.

§ 53. Ἀλλ' ἂν αἱ γενικαὶ αὗται ἀρχαὶ εἶνε ἀληθέσταται, ἐφαρμοζόμεναι ἐν κανονικῇ καταστάσει πραγμάτων, δυνάμεθα ὅμως νὰ εἴπωμεν τὸ αὐτὸ ἐν περιπτώσει ἐμφυλίου πολέμου;

Πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τὴν πολιτείαν, ἥτις εἶνε θῦμα ἐσωτερικῶν διαιρέσεων, ὡς μερισθεῖσαν εἰς δύο διακεκριμένας πολιτείας καὶ νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐξαγάγωμεν ἐντεῦθεν πάσας τὰς λογικὰς συνεπείας, ἃς ἡ διαίρεσις αὕτη προκαλεῖ;

Ξένη πολιτεία δύναται νὰ ἐπέμβῃ ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς τῶν ἀνταγωνιζομένων;

Πότε δυνάμεθα νὰ κηρύξωμεν καὶ ἀναγνωρίσωμεν αὐτοῖς τὴν ἰδιότητα ἐμπολέμου;

Ἐξετάζοντες θεωρητικῶς τὸ τελευταῖον τοῦτο ζήτημα, ἐρωτῶμεν ποῦ θὰ ἠδύνατο νὰ στηριχθῇ ἡ ἀναγνώρισις αὕτη. Ἡ μόνη ἀληθῶς εὔλογος καὶ νόμιμος δικαιολογία, ὅπως πολιτεία τις ἀποδώσῃ τὸν χαρακτῆρα ἐμπολέμου εἰς τὰς πολιτικὰς μερίδας ἑτέρας πολιτείας, εἶνε ἡ ἐκ τῆς πάλης τῶν μερίδων τούτων ἐπερχομένη διακύβευσις τῶν δικαίων καὶ τῶν συμφερόντων τῆς ξένης κυβερνήσεως, ἥτις διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ τίτλου τοῦ ἐμπολέμου καθορίζει τὴν στάσιν, ἣν ἐνοεῖ νὰ τηρήσῃ ἀπέναντι τῶν διαμαχομένων. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν λοιπὸν ταύτην δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι αἱ πολιτεῖαι, αἵτινες πολὺ ἀπέχουσι τῆς ἐκ τῶν ἐμφυλίων ἐρίδων σπαρασσομένης, δὲν ἔχουσι κατὰ κανόνα οὐδὲν συμφέρον νὰ παρέχωσι τὴν ἠθικὴν αὐτῶν ὑποστήριξιν εἰς ἀντιθέτους μερίδας, ἀναγνωρίζουσαι αὐταῖς χαρακτῆρα, ὅστις δὲν δύναται ἢ νὰ τὰς ἐνθαρρύνῃ εἰς τὸν ἀγῶνα.

Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ αὐτό, προκειμένου περὶ πολιτείας κυρίως ναυτικῆς· ἡ σπουδαιότης τῶν ἐμπορικῶν συμφερόντων, ἡ ἀσφάλεια καὶ ἡ προστασία τῶν ἰδιωτῶν δύνανται ν' ἀναγκάσωσι τὰς λοιπὰς ἐθνικότητας, καὶ αὐτὰς τὰς μάλιστα ἀπομεμακρυσμένας, ν' ἀποφανθῶσιν ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ συναφθέντος ἀγῶνος. Ἀφ' ἧς ἀναγνωρισθῶσιν ὡς ἐμπόλεμοι αἱ δύο διαμαχόμεναι μερίδες ἀποκτῶσι διὰ τοῦ αὐτοῦ τίτλου τὸ δικαίωμα τοῦ ὁπλίζειν καταγωγεῖς καὶ τοῦ ἐπισκέπτεσθαι, συλλαμβάνειν καὶ δικάζειν διὰ τῶν δικαστηρίων αὐτῶν τῆς θαλασσίου λείας τὰ ἀλλοδαπὰ ἐμπορικὰ πλοῖα· ἀλλ' ὅπως ἡ νόμιμος καὶ μὴ προσομοιάζῃ πρὸς πειρατικὰς πράξεις, ἡ ἄσκησις τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπισκέψεως ὑπόκειται ἀναγκαίως εἰς τὴν προηγουμένην ἀναγνώρισιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἐμπολέμου.

§ 54. Ἡ ἐξωτερικὴ κυριαρχία τῆς πολιτείας ἀλλοιοῦται διὰ τοῦ χωρισμοῦ ἐπαρχίας ἢ ἀποικίας τινός· ὁ χωρισμὸς ὅμως οὗτος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πραγματικὸς πρὶν ἢ ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τῶν λοιπῶν πολιτειῶν. Ἡ περίπτωσις αὕτη διέπεται ὑπὸ τῶν αὐτῶν γενικῶν ἀρχῶν, ἃς τὸ διεθνὲς δίκαιον καθώρισε διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἐξω-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τερικῆς κυριαρχίας τῶν ἐθνικοτήτων. Ἐφ' ὅσον ὁ ἀγὼν ὑφίσταται μεταξὺ Ἔθνους καὶ μιᾶς τῶν ἐπαρχιῶν ἢ τῶν ἀποικιῶν αὐτοῦ, αἱ λοιπαὶ πολιτεῖαι δέον νὰ τηρῶσιν αὐστηρὰν οὐδετερότητα· ἀλλ' ἂν ὁ πόλεμος παραταθῇ ἢ ἄν, ἐξαντλήσασα πάσας τὰς προσόδους αὐτῆς ἡ ἐθνικότης, ἀδυνατῇ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἀντίστασιν, αἱ λοιπαὶ ἐθνικότητες κέκτηνται τὸ ἀναμφισβήτητον δικαίωμα ἢ ν' ἀναγνωρίσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς νέας πολιτείας, ἧς ἡ πραγματικὴ ὑπόστασις δὲν ἐπιτρέπει πλέον οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν, ἢ νὰ ἐπέμβωσιν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ συνομολογήσωσι συνθήκας φιλίας καὶ ἐμπορίου.

§ 55. Ἡ ἀναγνωρίζουσα τὴν ἀνεξαρτησίαν ἀποικίας ἢ ἐπαρχίας τινὸς πρᾶξις ἀνάγεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἑκάστης πολιτείας· αἱ ὑποδεέστεραι ἀρχαὶ εἶνε, ὡς καὶ οἱ ἰδιῶται, ὅλως ἀναρμόδιοι εἰς καθιέρωσιν τοιαύτης ἀναγνωρίσεως.

§ 56. Πᾶσα θεμελιώδης μεταβολή, ἣν ὑφίσταται ἡ πολιτεία, ἐπιδρᾷ ὡσαύτως εἰς τὰς διεθνεῖς αὐτῆς σχέσεις.

Ἀνάγκη ν' ἀποδεχθῶμεν ὅτι δυνατὸν νὰ ἐπέλθωσιν εἰς τὸ πολίτευμα, τὴν δυναστείαν ἢ τὸ πρόσωπον τοῦ κυριάρχου μεταβολαί τινες, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων ἀκυροῦνται αἱ ὑπὸ τῆς πολιτείας μετὰ τῶν ἄλλων ἐθνικοτήτων συνομολογηθεῖσαι συνθῆκαι. Ἡ ὑποχρέωσις, ἥτις πηγάζει ἐκ τῶν συνθηκῶν, βασίζεται ἐπ' αὐτῆς τῆς συμφωνίας καὶ τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων τῶν συμβαλλομένων· οὐδεμία λοιπὸν ἀμφιβολία ὅτι ἡ εἰς τὰς σχέσεις ταύτας ἐπερχομένη μεταβολὴ ἀνταναικλᾷ ἀναγκαίως ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ὑποχρεώσεων τούτων· ἀφ' ἧς στιγμῆς λοιπὸν παύουσιν αἱ σχέσεις αὗται, παύουσιν ὡσαύτως αἱ συνέπειαι τῆς συνθήκης.

Ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἕτεραι μεταβολαὶ ἢ μεταρρυθμίσεις τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς πολιτείας θεμελιώδεις, συνεπαγόμεναι τὴν τήρησιν καὶ τὴν αὐστηρὰν ἐκτέλεσιν τῶν προγενεστέρων συμβατικῶν ὑποχρεώσεων, εἰς τρόπον ὥστε ἡ λύσις τοῦ ζητήματος μέχρι τίνος σημείου θεμελιώδης μεταβολὴ ἐπελθοῦσα εἰς τοὺς κόλπους πολιτείας τινὸς καταργεῖ ἢ μὴ τὴν ὑποχρεωτικὴν ἰσχὺν τῶν προγενεστέρων αὐτῆς ὑποχρεώσεων ἤρτηται ἐκ τῶν περιστάσεων, τῆς φύσεως καὶ τῆς διατυπώσεως τῶν συνθηκῶν, ὡς καὶ ἐκ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ἀληθοῦς καὶ νομίμου σημασίας τῶν πολιτικῶν μεταβολῶν.

§ 57. Λαὸς ἐλεύθερος, μεταβάλλων τὸ σχῆμα τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ, δὲν ἀπαλλάσσεται διὰ μόνου τοῦ γεγονότος τούτου τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ νὰ καταβάλῃ τὰ προγενέστερα χρέη αὐτοῦ. Δι' αὐτοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τούτου τοῦ γεγονότος, ὅτι συνεκέντρωσεν εἰς χεῖρας αὐτῆς τὸν δημόσιον θησαυρὸν ἡ νέα κυβέρνησις, ἀποκτᾷ συγχρόνως σὺν τῇ κληρονομίᾳ τῆς προηγουμένης κυβερνήσεως τὰ ταμιευτικὰ αὐτῆς δικαιώματα καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐξοφλήσῃ μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας τὰ δάνεια, τὰ χρέη καὶ τὰ λοιπὰ ἀνάλογα βάρη, τὰ ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῆς δημοσίου πίστεως τυγχάνοντα. Τοιαῦται εἶνε αἱ ἀναλλοιώτως τηρούμεναι ἀρχαὶ καθ' ὅλας τὰς προσαρτήσεις καὶ συγχωνεύσεις νέων χωρῶν καὶ ἐθνικοτήτων.

§ 58. Αἱ ἐν τοῖς κόλποις τῆς πολιτείας ἐπερχόμεναι θεμελιώδεις μεταρρυθμίσεις συνεπείᾳ ἰδίως κατακτήσεως ἢ προσαρτήσεως χώρας, πτώσεως ἢ παλινορθώσεως Κυβερνήσεως, συνεπάγονται συνεπείας εἰδικὰς ὡς πρὸς τὰς δημοσίους καὶ ἰδιωτικὰς κτήσεις.

Ὁ δημόσιος θησαυρὸς εἶνε τρόπον τινὰ αὐτὴ ἡ πολιτεία, ἣν ἀντιπροσωπεύει, ὅπως ἡ ἰδιωτικὴ περιουσία ἀντιπροσωπεύει τὸν ἰδιοκτήτην αὐτῆς. Ἡ ἐν τῇ πολιτείᾳ λοιπὸν ἱδρυομένη Κυβέρνησις περιβάλλεται αὐτοδικαίως τὴν κυριότητα τοῦ δημοσίου θησαυροῦ. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο εἶνε ἀναμφισβήτητον· ἀλλὰ συμβαίνει τὸ αὐτὸ ἐπὶ τῆς ἰδιωτικῆς κτήσεως; Κυβερνήσεις τινὲς γεννηθεῖσαι ἐκ τοῦ σάλου ἐπαναστάσεων δὲν ἐδίστασαν νὰ διατάξωσι τὴν δήμευσιν ὁλοκλήρου τῆς περιουσίας τῶν ἡττηθεισῶν μερίδων. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ γεγονὸς τοῦτο ἔχει ἰσχὺν δικαίου, ἂν ἡ δήμευσις ᾖ βεβαία καὶ οὐχὶ ἀμφίβολος. Τί συμβήσεται ὅμως ἂν ἡ ἐπαναστατικῶς διαταχθεῖσα δήμευσις ἀνακληθῇ βραδύτερον, ἂν ἐν παραδείγματι ἡ παλινορθωθεῖσα κυβέρνησις χωρὶς νὰ μεριμνήσῃ περὶ τῆς βλάβης τῶν ὑπὸ τὴν σκέπην πολιτικῆς καταστάσεως καὶ τὴν ἐγγύησιν ῥητῶν νόμων ἀποκτηθέντων δικαιωμάτων, ἐπαναφέρῃ τὰ πράγματα εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν κατάστασιν; Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι τότε δυνάμει τῶν ἀρχῶν τοῦ δικαίου τῆς ὑποστροφῆς (jus postliminium) αἱ μὴ πωληθεῖσαι ἐκ τῶν κατασχεθεισῶν ἰδιωτικῶν κτήσεων, ὡς καὶ τὰ μὴ ἀπαλλοτριωθέντα μέρη τοῦ δημοσίου θησαυροῦ ἐπανέρχονται λογικῶς καὶ ἀναγκαίως εἰς τοὺς ἀρχικοὺς αὐτῶν κατόχους καὶ κυρίους. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν δημοσίαν ἢ ἰδιωτικὴν κτῆσιν, ἥτις κανονικῶς καὶ νομίμως μετεβιβάσθη εἰς ἄλλον, δύσκολον εἶνε νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ αὐτὸς κανών. Τὸ γεγονὸς τῆς ἐπαναστάσεως παρήγαγε τῷ ὄντι ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἴδός τι δικαίου, ὅπερ ἀδύνατον εἶνε νὰ μὴ ληφθῇ ὑπ' ὄψει. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν ὅτι, ὅταν ὁ δημόσιος θησαυρὸς ἢ αἱ κατασχεθεῖσαι καὶ πωληθεῖσαι περιουσίαι πε-

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ριῆλθον εἰς ἀλλοδαπούς, αἱ πωλητήριοι πράξεις δέον νὰ ὦσι σεβασταί, καὶ ἂν ἀκόμη ἡ κυρώσασα ταύτας Κυβέρνησις ἐθεωρήθη ὡς ἅρπαξ ὑπὸ τοῦ νομίμου κυριάρχου. Τοῦ προϊόντος τῆς πωλήσεως τῶν κατεσχημένων περιερχομένου συνήθως εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, ὁ πρακτικώτερος τρόπος λύσεως τῶν λεπτῶν τούτων ζητημάτων κυριότητος καὶ κεκτημένων δικαιωμάτων εἶνε ἡ ἐπικύρωσις πασῶν τῶν πωλήσεων καὶ ἡ ἀποζημίωσις συγχρόνως τῶν ἀρχικῶν κυρίων ἀναλώμασι τῆς πολιτείας.

Ἐν συμπεράσματι δυνάμεθα ν' ἀποδεχθῶμεν τὰς ἑξῆς ἀρχάς :

Αἱ πράξεις τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως διαμένουσιν ἰσχυραὶ καὶ δέον ν' ἀναγνωρισθῶσιν ὑπὸ τῆς διαδόχου κυβερνήσεως, ἂν αὕτη ἀνεγνώρισε τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν διὰ προγενεστέρας ἢ μεταγενεστέρας συνθήκης εἰρήνης καὶ ἔτι μᾶλλον ἂν συνήνεσεν εἰς τὰς πράξεις ταύτας ἢ εἰς μίαν ἢ πλείονας τῶν πράξεων τούτων εἴτε διὰ συνθήκης συνομολογηθείσης μετὰ τῆς κυβερνήσεως, ἐξ ἧς πηγάζουσιν, ἢ μετὰ τρίτης δυνάμεως, εἴτε διὰ δηλώσεως ῥητῆς ἢ ὑποδηλούσης τὴν θέλησιν αὐτῆς.

Ἐν ᾗ περιπτώσει ἡ προσωρινὴ κυβέρνησις ἤθελεν ἀπαιτήσῃ παρανόμως τὴν ὑπὸ ὑπηκόου τῆς πολιτείας ἢ ὑπ' ἀλλοδαποῦ πληρωμὴν χρέους ὀφειλομένου εἰς τὴν πολιτείαν ἢ οἱανδήποτε καταβολήν, ἀναγκάζουσα αὐτὸν ἐν παραδείγματι νὰ ὑποβληθῇ εἰς συμβατικὴν ὑποχρέωσιν, ἐπειδὴ ἡ πληρωμὴ ἢ ἡ καταβολὴ θεωρεῖται ὡς ἀποβᾶσα εἰς ὄφελος τῆς πολιτείας, ὁ νόμιμος κυρίαρχος δὲν δύναται ν' ἀκυρώσῃ τὰς παραχθείσας ἐπὶ τῶν περιπτώσεων τούτων ὑποχρεώσεις ἢ μᾶλλον δὲν δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο ἂν μὴ ἀποζημιώσῃ τὸν συμβληθέντα διὰ τοῦ καταβληθέντος ποσοῦ, ἐπιφυλασσομένης πάντοτε τῆς προσφυγῆς κατὰ τοῦ ἅρπαγος.

Τὸ αὐτὸ κρατεῖ προκειμένου περὶ προμηθειῶν γενομένων εἰς τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν καὶ ἀποβασῶν εἰς ὄφελος τῆς πολιτείας, διότι ἡ τιμὴ αὐτῆς ἐπιβάλλει τῇ πολιτείᾳ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ καταβάλῃ ὅ,τι ὀφείλει, οἱονδήποτε κἂν ᾖ τὸ πρόσωπον ἢ τὰ πρόσωπα, ἅτινα διευθύνουσι τὴν κυβέρνησιν αὐτῆς. Ἂν ὁ ἀποκτήσας ἐπιφέρῃ βελτιώσεις πραγματικὰς εἰς τὸ πρᾶγμα, ὅπερ ἀναγκάζεται ν' ἀποδώσῃ, δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ ἀποζημίωσιν.

§ 59. Ἡ εὐθύνη τῶν ὑπό τινος κυβερνήσεως, ἔστω καὶ παρανόμου, διαπραχθεισῶν βιαιοπραγιῶν πίπτει ἐπὶ τῆς διαδόχου αὐτῆς, ἐπὶ τα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σοῦτον ὥστε καὶ ἡ μεταβολὴ ἔτι τῆς δυναστείας δὲν δύναται νὰ ματαιώσῃ αὐτήν.

§ 60. Καταδείξαντες τὰς συνεπείας, ἃς αἱ θεμελιώδεις μεταβολαὶ τῆς πολιτείας ἐπιφέρουσιν ἐν τῇ σφαίρᾳ τοῦ διεθνοῦς δικαίου, ἀνάγκη ἤδη νὰ ἐξηγήσωμεν πῶς αἱ πολιτεῖαι δύνανται ν' ἀποβάλωσι τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν.

Προφανὲς εἶνε ὅτι, ὅταν δύο πολιτεῖαι συγχωνεύωνται εἰς πραγματικὴν ἕνωσιν, ἀποτελοῦσι κοινὸν πολιτικὸν σῶμα καὶ τρόπον τινὰ ἐνιαίαν ἐθνικότητα ἀπέναντι τῶν λοιπῶν ἐθνικοτήτων, μόνον δὲ τοῦτο τὸ γεγονὸς καταστρέφει τὴν προγενεστέραν καὶ μερικὴν ἀμφοτέρων κυριαρχίαν. Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ αὐτό, ὅταν ἡ πολιτεία ἐκλέγῃ ἢ δέχηται κατὰ διαδοχὴν τὸν ἄρχοντα ἑτέρας πολιτείας ὡς κυρίαρχον. Δὲν ἀποβάλλει διὰ τούτου τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς· δὲν ὑφίσταται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἀντικατάστασις τῆς πολιτείας δι' ἑτέρας, ἀλλ' ἡ κοινότης τοῦ κυριάρχου ἀποτελεῖ ἁπλῶς τὴν καλουμένην προσωπικὴν ἕνωσιν δύο πολιτειῶν, ὧν ἑκάστη διατηρεῖ τὴν ἰδίαν κυριαρχίαν, ἣν ἐξακολουθεῖ ἀσκοῦσα κατ' ἀρέσκειαν καὶ συνήθως κατὰ τρόπον διάφορον τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἀσκεῖ ταύτην ἡ ἑτέρα πολιτεία, μεθ' ἧς ἐν μέτρῳ τινὶ εἶνε ἡνωμένη. Ὑπὸ διεθνῆ ἔποψιν αἱ πολιτεῖαι αὗται ἐξακολουθοῦσι θεωρούμεναι ὡς διακεκριμέναι ἐθνικότητες, δυνάμεναι ν' ἀντιπροσωπεύωνται ὑπὸ διαφόρων διπλωματικῶν πρακτόρων.

Ἔχομεν παράδειγμα τοῦ συνδυασμοῦ τούτου ἐν τῇ προσωπικῇ ἑνώσει τῶν δύο βασιλείων τῆς Σουηδίας καὶ τῆς Νορβηγίας, ἅτινα κέκτηνται ἀμφότερα διακεκριμένην αὐτόνομον διοίκησιν.

Ἀλλὰ καὶ ἡ καθαρὰ καὶ ἁπλῆ συγχώνευσις ἐπιφέρει καθόλου τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα καὶ ἡ πραγματικὴ ἕνωσις. Οὕτω τὸ ἀρχαῖον πριγκηπάτον τῆς Οὐαλλίας καὶ τὰ βασίλεια τῆς Σκωτίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας ἀπώλεσαν τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν συγχωνευθέντα μετὰ τῆς Ἀγγλίας, ὡς ἡ Νορμανδία καὶ ἄλλαι ἀνεξάρτητοι πολιτεῖαι ἀπέβαλον τὴν ἑαυτῶν διὰ τῆς μετὰ τῆς Γαλλίας ἑνώσεως.

Ποῖαι εἶνε αἱ γενικαὶ συνέπειαι τῆς ὁλικῆς ταύτης ἀποσβέσεως τῆς κυριαρχίας τῆς πολιτείας; Ὅσον ἀφορᾷ τὰς σχέσεις τοῦ δημοσίου δικαίου, αἱ συνέπειαι αὗται εἶνε ἀπόλυτοι, καταστρέφουσι δηλαδὴ αὐτοδικαίως καὶ καταπαύουσι καθ' ὁλοκληρίαν τοὺς δεσμοὺς ὡς καὶ τὰς ὑποχρεώσεις, αἵτινες δὲν εἶχον ἕτερον στήριγμα πλὴν τῆς κυριαρχίας, ἧς ἐπῆλθε τὸ πέρας. Τὸ μόνον μέρος τῶν σχέσεων τούτων, ὅπερ ἐξα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κολουθεῖ ὑφιστάμενον, εἶνε ἐκεῖνο τοῦ ὁποίου ἡ ὕπαρξις συμβιβάζεται μετὰ τῆς νέας τάξεως τῶν πραγμάτων ἢ τοῦ ὁποίου ἡ διατήρησις ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον εἰδικῆς διατάξεως. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἰδιωτικὰ δικαιώματα καὶ τὰς ἰδιωτικὰς σχέσεις, τηροῦσιν αὐταὶ ὁλοσχερῶς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν ὑποχρεωτικὴν ἰσχύν, διότι κατ' ἀρχὴν ἡ ἔκλειψις τῆς πολιτείας οὐδαμῶς ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῶν ἰδιωτῶν.

§ 61. Ἡ κυριαρχία τῆς πολιτείας ἀπόλλυται ὡσαύτως καὶ μετὰ τῶν αὐτῶν ἀκριβῶς συνεπειῶν διὰ τῆς διαιρέσεως τῆς πολιτείας εἰς πλείονας διακεκριμένας καὶ κεχωρισμένας πολιτείας. Ἀφ' ἧς πραγματωθῇ ἡ διαίρεσις αὕτη, ἡ πολιτεία παύει οὖσα οἵα ἦτο πρότερον· ἡ κυριαρχία αὐτῆς μερίζεται, ὅπως καὶ ἡ ἀτομικότης καὶ ὁ χαρακτὴρ αὐτῆς· ἐν ἄλλαις λέξεσι τὸ κοινὸν κέντρον, ὅπερ χρησιμεύει αὐτῇ ὡς ὄργανον καὶ ὕπατος ἀντιπρόσωπος, δὲν ὑφίσταται πλέον. Τὸ ἐκ τῶν ἀρχῶν τούτων, αἵτινες ἔτυχον τῆς κυρώσεως τοῦ συμβατικοῦ δικαίου (εἰδικῶς διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1839 περὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ὁλλανδίας) καὶ πολλῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων συναγόμενον συμπέρασμα εἶνε ὅτι αἱ βαρύνουσαι τὴν παλαιὰν πολιτείαν ὑποχρεώσεις μεταφέρονται, ἂν μὴ ὑπάρχωσιν ἀντίθετοι διατάξεις, αὐτοδικαίως εἰς τὰς νέας πολιτείας.

Κατὰ τὸν Κέντ, ὅταν ἡ πολιτεία μερίζηται, χωρὶς νὰ κανονισθῇ δι' εἰδικῶν διατάξεων ἡ διανομὴ τῶν βαρυνουσῶν αὐτὴν ὑποχρεώσεων, τὸ βάρος αὐτῶν διαιρεῖται εἰς ἴσας μοίρας.

Τελευτῶντες δέον νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι κατὰ τὴν περίπτωσιν συγχωνεύσεως μιᾶς ἢ πλειόνων πολιτειῶν ἐν ἑτέρᾳ, αἱ ἔμμεσοι συνέπειαι τῆς συγχωνεύσεως ποικίλλουσι καθ' ὅσον ἡ νέα τάξις τῶν πραγμάτων ἀποτελεῖ ὁμοσπονδίαν ἢ πολιτείαν ὁμοφυῆ ὑπὸ κεντρικὴν καὶ ἐνιαίαν κυριαρχίαν. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει αἱ ὁμόσπονδοι πολιτεῖαι ὑποχρεοῦνται ὑποκειμενικῶς νὰ ἐκπληρώσωσι τὰς προγενεστέρας αὐτῶν ὑποχρεώσεις καὶ νὰ ἐκτελέσωσιν ἀφ' ἑαυτῶν ἀπ' εὐθείας τὰς εἰδικῶς ἑκάστῃ τούτων καταλειφθείσας· ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει, ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν ἀπονεμηθεισῶν τῇ νέᾳ κυριαρχίᾳ συνταγματικῶν ἐξουσιῶν, τὰ μέλη τῆς ἐνιαίας πολιτείας ἢ τῆς ὁμοσπονδίας ἀπαλλάσσονται τῆς προσωπικῆς εὐθύνης, βαρυνούσης ἀπὸ τοῦδε ὁλοκλήρου τὴν νέαν κεντρικὴν κυβέρνησιν· πρὸς δικαιολόγησιν καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει τῆς ἐφαρμογῆς τῆς διὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰς ὁμοσπονδίας καθιερωθείσης ἀρχῆς, οὐδὲν ἔλασσον ἀπαιτεῖται ἡ ῥητὴ ἐπιφύλαξις, ἐπίσημος διάταξις ἀντίθετος, καθιερουμένη ἐκ συμφώνου κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν τῆς ἱδρύσεως τῆς νέας πολιτείας.

ΤΜΗΜΑ Β'

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ

§ 62. Ἡ ἀπόλυτος κυριαρχία περιλαμβάνει ἀναγκαίως πλήρη ἀνεξαρτησίαν· ἐντεῦθεν ἐκ τῶν πρωτίστων δικαιωμάτων τῶν πολιτειῶν, ὡς ἠθικῶν προσώπων εἶνε ἡ ἐπὶ τὴν ἐπιδίωξιν τῶν ἰδίων αὐτῶν τυχῶν ἐλευθέρα δρᾶσις, καὶ ὑποχρέωσις, οὐχ ἧσσον ἐπιτακτικὴ ἡ ἀναγνώρισις καὶ ὁ σεβασμὸς τῶν κυριαρχικῶν δικαίων καὶ τῆς ἀπολύτου ἀνεξαρτησίας τῶν λοιπῶν πολιτειῶν.

§ 63. Ἂν αἱ πολιτεῖαι εἰσιν ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων, δέον ν' ἀποδεχθῶμεν ὡς λογικὴν τούτου συνέπειαν ὅτι ἔχουσιν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιφυλάξεως ἀπεριόριστον τὸ δικαίωμα τοῦ καθορίζειν καὶ ὀργανοῦν τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῶν πολίτευμα, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως πάντοτε τοῦ αὐστηροῦ σεβασμοῦ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἄλλων λαῶν.

Ἐν ταῖς κληρονομικαῖς μοναρχίαις ἡ εἰς τὸν θρόνον διαδοχὴ κανονίζεται κατὰ κανόνα ὑπὸ τῶν θεμελιωδῶν νόμων καὶ τῇ ἐθνικότητι ἀποκλειστικῶς ἀνήκει ἡ φροντὶς τοῦ ἐπιλύειν τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὴν ἄσκησιν τῆς κυριαρχικῆς ἐξουσίας ζητήματα.

Εἰς τὰς αἱρετὰς πολιτείας ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος εἶνε τῆς ἀποκλειστικῆς ἁρμοδιότητος τῆς ἐθνικότητος, προβαινούσης εἰς τὴν ἐκλογὴν συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους αὐτῆς. Κατὰ τὸν ἕνα ὡς καὶ κατὰ τὸν ἕτερον κυβερνητικὸν τύπον ἡ ἐπέμβασις ξένης πολιτείας ἀντίκειται ταῖς ἀρχαῖς τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν καὶ ὑπ' οὐδεμίαν ἔποψιν δύναται νὰ δικαιολογηθῇ.

Ὡς πρὸς τὰς Ὁμοσπονδίας ἡ νομιμότης τῶν μεταβολῶν κυβερνητικοῦ τύπου ἑκάστου τῶν μελῶν αὐτῶν ἤρτηται ἐκ τῶν περὶ τούτου διὰ τῆς θεμελιώδους συνθήκης τῆς ἑνώσεως διαγραφέντων εἰδικῶν κανόνων.

§ 64. Φυσικὴ καὶ ἀναγκαία συνέπεια τῆς ἀπολύτου κυριαρχίας τῆς πολιτείας εἶνε ἡ ἀνεξαρτησία αὐτῆς ὡς πρὸς τὴν νομοθεσίαν καὶ τὴν δικαιοσύνην. Ἀπόλυτος ἐν τῇ σφαίρᾳ τῶν μεταξὺ τῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν ὑπηκόων αὐτῆς ἢ τῶν πολιτῶν νομικῶν σχέσεων, ἡ ἀνεξαρτη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σία αὕτη εἶνε ἁπλῶς σχετικὴ καὶ περιωρισμένη κατά τινας σχέσεις ἐν τῇ ἐνεργείᾳ αὐτῆς ἐπὶ τῶν ὑπηκόων ἢ τῶν πολιτῶν ἑτέρας πολιτείας. Ὡς πρὸς τούτους αἱ νομικαὶ αὗται σχέσεις περιβάλλονται ἴδιον χαρακτῆρα καὶ παράγουσιν εἴτε τὸ ἰδιωτικὸν διεθνὲς δίκαιον εἴτε ἐξαιρέσεις τινὰς ὑπὸ τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν καθιερωθείσας.

§ 65. Ἀλλ' ἐὰν ἡ ἀνεξαρτησία τῶν πολιτειῶν καὶ τὰ σχετικὰ ταύτῃ δίκαιά εἰσιν ἀπόλυτα, ἐπὶ τίνων ἀρχῶν θέλομεν στηρίξῃ τὴν ἐπέμβασιν ἢ τὴν ἀνάμιξιν τῆς πολιτείας εἰς τὰς ὑποθέσεις εἴτε τὰς ἐσωτερικὰς εἴτε τὰς ἐξωτερικὰς ἄλλων πολιτειῶν;

Διακρίνουσι διάφορα εἴδη ἐπεμβάσεων, ἀνάλογα τοῖς διαφόροις τύποις, καθ' οὓς ἐπέρχονται αὗται:

α'. τὴν φιλικὴν ἐπέμβασιν (intervention officieuse), ἐνεργουμένην διὰ προφορικῶν ἢ ἐγγράφων παραστάσεων, διὰ προφορικῶν διακοινώσεων τοῦ πρέσβεως τῆς ἐπεμβαινούσης πολιτείας· δυνάμεθα κατὰ συνέπειαν νὰ καλέσωμεν ἐπίσης αὐτὴν διπλωματικὴν ἐπέμβασιν (intervention diplomatique).

β'. τὴν ἐπίσημον ἐπέμβασιν (intervention officielle), ἐνεργουμένην διὰ διακοινώσεων, παραδιδομένων τῇ δημοσιότητι·

γ'. τὴν εἰρηνικὴν ἐπέμβασιν (intervention pacifique) ἢ διαιτητικήν, προκαλοῦσαν σχεδὸν πάντοτε διεθνεῖς συνόδους·

δ'. τὴν ἔνοπλον ἐπέμβασιν (intervention armée), ἐνεργουμένην ἢ δι' ἁπλῆς ἀπειλῆς, στηριζομένης ἐπὶ τῆς παρατάξεως στρατιωτικῶν δυνάμεων, δυναμένων νὰ παρακωλύσωσι τὴν ἐθνικότητα ἀπὸ τοῦ ἐνεργεῖν ἐλευθέρως ἢ διὰ τῆς ἀποστολῆς στρατιῶν, εἰσβαλουσῶν καὶ καταλαμβανουσῶν πράγματι τὴν ἀλλοδαπὴν χώραν.

§ 66. Ἡ φυσικὴ ἀνάπτυξις ἐθνικότητός τινος διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, τῆς δυνάμεως ἢ καὶ τῆς χώρας ἔτι αὐτῆς, δὲν δύναται καθ' ἑαυτὴν νὰ δικαιολογήσῃ ξενικὴν ἐπέμβασιν.

Ἐκ τῆς αὐξήσεως τοῦ στρατοῦ ἢ τοῦ στόλου τῆς πολιτείας, δὲν δύναται νὰ δικαιολογηθῇ ἐπέμβασις, πλὴν καθ' ἣν περίπτωσιν ἡ αὔξησις αὕτη τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων ἤθελε προσλάβῃ προφανῶς ἐπιθετικὸν χαρακτῆρα καὶ ἐμπνέῃ ἐπομένως σοβαροὺς καὶ δεδικαιολογημένους φόβους περὶ διαταράξεως τῆς εἰρήνης.

Δὲν θεωρεῖται ἐπίσης ὡς δικαιολογικὴ αἰτία ἐπεμβάσεως ἡ ἀπόκτησις ἀποικιῶν ἢ χωρῶν, κειμένων εἰς ἀπόστασιν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μεγάλην ἀπὸ τῆς μητροπόλεως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ Ἔφτερ φρονεῖ ὅτι ἐπέμβασις δύναται νὰ δικαιολογηθῇ μόνον κατὰ τὰς ἑπομένας περιπτώσεις:

α'. Ὅταν αὐτὴ ἡ πολιτεία παρεχώρησε τὸ πρὸς ἐπέμβασιν δικαίωμα ἢ ὑπάρχῃ ῥητὴ διάταξις συνθήκης, ἐγγυωμένης ὑπὲρ τοῦ πολιτεύματος ἢ τῆς ἀσφαλείας τῆς χώρας καὶ καθιστῶσα τὴν ἐγγύησιν ταύτην ἐκτελεστὴν κατά τινας περιπτώσεις.

β'. Ὅταν πολιτεία τις ἐπιφέρῃ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ αὐτῆς πράγματα μεταρρυθμίσεις, προσβαλλούσας τὰ νόμιμα δικαιώματα τοῦ γειτόνος δυναμένου ἐν παραδείγματι νὰ στερηθῇ ἐντεῦθεν διαδοχικῶν τυχὸν δικαιωμάτων αὐτοῦ ἢ κυριαρχικῶν προνομίων.

γ'. Ὅταν πρόκηται νὰ τεθῇ τέρμα εἰς ἐμφύλιον πόλεμον, ἐξ οὗ κινδυνεύει ἡ ὕπαρξις μιᾶς ἢ πλειόνων χωρῶν, βλάπτονται τὰ κοινὰ συμφέροντα καὶ προσβάλλονται αἱ ἀρχαὶ τῆς φιλανθρωπίας.

δ'. Ὅταν τέλος ἡ ἐπέμβασις σκοπῇ τὴν παρακώλυσιν ἀπρεποῦς ἀναμίξεως πολιτείας τινὸς εἰς τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα τῶν γειτόνων, καὶ ἐνεργειῶν αὐτῆς, προσβαλλουσῶν τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν ἀσφάλειαν ἄλλων πολιτειῶν.

Ὁ Βάττελος παραδέχεται ὅτι πολιτεία τις δύναται νὰ παράσχῃ τὴν φιλικὴν αὐτῆς μεσολάβησιν εἰς ἑτέραν πρὸς διακανόνισιν τῶν ἐσωτερικῶν ἢ τῶν ἰδίων αὐτῆς ὑποθέσεων· ἀλλ' ἀποκρούει ὡς πρᾶξιν ἀδικαιολογήτου ἐχθρότητος πᾶσαν ἀνάμιξιν, μὴ προκληθεῖσαν ἐλευθέρως ἢ μὴ ἀπορρέουσαν ἐκ προγενεστέρας συμβατικῆς ὑποχρεώσεως.

Ὁ Μάρτενς συνομολογεῖ ὅτι ἡ πολιτεία δικαιοῦται ν' ἀντιστῇ εἰς μεταβολάς τινας, ἐπερχομένας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἑτέρας πολιτείας, εἴτε ὅταν αἱ μεταβολαὶ αὗται ἀντίκηνται εἰς δικαιώματα, παραχωρηθέντα αὐτῇ δι' ἰδίου τίτλου, εἴτε ὅταν ὦσιν ἀσυμβίβαστοι πρὸς τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν καὶ αὐτοσυντηρησίαν.

Ὁ Βεάτον τίθησιν ὡς ἀρχὴν ὅτι πᾶσα πολιτεία, ὡς ὂν ἠθικόν, διακεκριμένον, ἀνεξάρτητον πάντων τῶν λοιπῶν, κατέχει συνεπείᾳ τῆς κυριαρχίας αὐτῆς τὸ δικαίωμα τοῦ μεταβάλλειν ἢ καταργεῖν τὸ πολίτευμα τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῆς κυβερνήσεως, τοῦ αὐξάνειν διὰ παντὸς θεμιτοῦ καὶ νομίμου μέσου τὴν ἐθνικὴν χώραν, τὸν πλοῦτον, τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς. Ἡ ἄσκησις τοῦ δικαιώματος τούτου, μόνον δι' ἀναλόγων δικαιωμάτων ἑτέρων πολιτειῶν, πηγαζόντων ἐκ τοῦ πρωτογενοῦς δικαίου τῆς αὐτοσυντηρίας, δύναται νὰ περιορισθῇ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ Κλύβερ εἰς οὐδεμίαν πολιτείαν ἀναγνωρίζει, πλὴν τῆς προσφορᾶς εἰς φιλικὴν παρέμβασιν ἢ τῆς μεσιτείας, τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναμιγνύεσθαι εἰς τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα ἑτέρας πολιτείας, ἂν μὴ ἐπιβάλληται τοῦτο ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἢ ἐπέρχηται συνεπείᾳ νομίμως κτηθέντος δικαιώματος.

Ὁ Σὶρ Ἐδ. Κρεάζυ οὐ μόνον δικαιολογεῖ τὴν ἐπέμβασιν, ἀλλὰ θεωρεῖ αὐτὴν ὡς ἐπιβαλλομένην κατὰ τὰς ἑξῆς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις:

α'. Ὅταν ἑτέρα δύναμις ἐπενέβη ἤδη, ὁπότε σκοπεῖται οὐχὶ νὰ ἐπέλθῃ, ἀλλὰ νὰ παύσῃ ἡ ἐπέμβασις.

β'. Ὅταν ἡ κυβέρνησις τῆς πολιτείας, εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς ὁποίας γίνεται ἡ ἐπέμβασις, ἐνεργῇ προφανῶς κατὰ τρόπον ἐπαπειλοῦντα τὰς λοιπὰς πολιτείας διὰ πραγματικῶν ἐχθροπραξιῶν.

γ'. Ὅταν ἡ ἐπέμβασις ἐπέρχηται ὑπὲρ λαοῦ δυναστευομένου, οὐδόλως συγχύσαντος τὸν ἐθνισμόν αὐτοῦ μετὰ τοῦ τῶν δυναστῶν, οἵτινες θεωροῦσιν αὐτὸν ὡς ξένην φυλήν, ὑποταχθεῖσαν εἰς τὴν αὐτὴν κυρίαρχον ἀρχὴν ἀλλὰ διοικούμενον διαφόρως ὑπὸ τὰς ἄλλας ἐπόψεις.

Ὁ Σὶρ Τ. Τουὶς ἀναγνωρίζει εἰς πᾶσαν ἐθνικότητα τὸ δικαίωμα τοῦ ζητεῖν ἐξηγήσεις, ἂν ἐν τοῖς ἐξοπλισμοῖς τῆς γείτονος αὐτῆς διαβλέπῃ ἄμεσον ἀφορμὴν φόβων ἢ προβλέπῃ τὴν πιθανότητα κινδύνου δι' ἑαυτὴν ἢ τοὺς συμμάχους αὐτῆς. Ἡ ἄρνησις τῆς παροχῆς τῶν ἐξηγήσεων τούτων δικαιολογεῖ ἀνθοπλισμὸν καὶ δύναται μάλιστα ἐνίοτε νὰ νομιμοποιήσῃ ἄμεσα μέτρα πρὸς ἐχθρικὰ διαβήματα.

Ἀναγνωρίζει ἐπίσης τὸ δικαίωμα ἀντιστάσεως εἰς τὴν αὔξησιν ἐθνικότητός τινος, ὅταν ἡ αὔξησις αὕτη εἶνε πράγματι ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων ἢ ἀπειλῇ προφανῶς νὰ καταστῇ τοιαύτη.

Παραδέχεται τέλος ὅτι ἂν ἐθνικότης τις καταλάβῃ χώραν ἑτέρας, ὅπως διευθύνῃ ἐκεῖθεν ἐχθρικὰς ἐνεργείας κατὰ τρίτης ἐθνικότητος, αὕτη δύναται ἕνεκα τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοσυντηρήσεως, νὰ ὑπερβῇ τὰ οὕτω καταληφθέντα σύνορα, ὅπως ἐκβάλῃ ἐκεῖθεν τὸν ἐχθρὸν αὐτῆς.

Κατὰ τὸν Σὶρ Ρ. Φίλλιμορ τὸ δικαίωμα τῆς προσωπικῆς ἀμύνης κατά τινας περιπτώσεις συνεπάγεται τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπεμβάσεως εἰς τὰ πράγματα ἑτέρας πολιτείας καὶ μέχρι σημείου τινὸς τοῦ ἐλέγχου τῆς διαγωγῆς αὐτῆς, καὶ ὅταν μάλιστα τὰ συμφέροντα τῆς ἐπεμβαινούσης πολιτείας ἐμμέσως μόνον προσβάλλωνται· ὅταν ἐν παραδείγματι οἱ ἐσωτερικοὶ θεσμοὶ πολιτείας τινὸς ὦσιν ἀσυμβίβαστοι πρὸς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῶν λοιπῶν πολιτειῶν, ὅταν πρόκηται περὶ ἀσκήσεως δικαιώματος καὶ ὑποχρεώσεως ἐγγυήσεως, περὶ προστασίας κληρονομικῶν δικαιωμάτων ἢ συμφερόντων, περὶ τηρήσεως τῆς ἰσορροπίας, παρακωλύσεως δηλαδὴ ἐπικινδύνου αὐξήσεως πολιτείας τινὸς δι' ἐξωτερικῶν κατακτήσεων, περὶ προστασίας τῶν ὑπηκόων ἑτέρας πολιτείας, καταδιωκομένων διὰ τὴν ἄσκησιν θρησκείας, μὴ ἀνεγνωρισμένης ὑπὸ τῆς πολιτείας ταύτης, ἀλλ' ἀναλόγου πρὸς τὴν τῆς ἐπεμβαινούσης πολιτείας.

Τιθέμενος πρῶτον τὴν ἀρχὴν ὅτι «αἱ ξέναι δυνάμεις δὲν δύνανται κατὰ κανόνα ν' ἀναμιγνύωνται εἰς τὰ πολιτειακὰ ζητήματα, ἅτινα ἐν ἀνεξαρτήτῳ πολιτείᾳ γεννῶνται, οὔτε νὰ ἐπεμβαίνωσιν εἰς ταῦτα ἐν περιπτώσει πολιτικῆς ἐπαναστάσεως», ὁ Βλοῦντσλι θεωρεῖ τὴν ἐπέμβασιν ὡς ἐπιτετραμμένην, ὅταν αὐτὴ ἡ πολιτεία ζητῇ ταύτην ἀπὸ φιλικῆς δυνάμεως ἢ ἀποδέχηται τὴν γενομένην αὐτῇ προσφοράν.

Ὁ Βερζὲ ἐν ταῖς σημειώσεσιν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν Στοιχείων τοῦ νεωτέρου διεθνοῦς δικαίου τοῦ Γ. Φ. Μάρτενς θεωρεῖ τὴν μὴ ἐπέμβασιν ὡς τὴν ἀληθῆ καὶ μόνην ἐγγύησιν τῶν ἀδυνάτων πολιτειῶν κατὰ τῶν ὑπερβασιῶν τῶν ἰσχυρῶν.

Ὁ Ἰταλὸς καθηγητὴς Καρνάζζα Ἀμάρι καταδικάζει τὴν ἐπέμβασιν ὡς γεννωμένην ἐκ τῆς τάσεως τῶν ἰσχυρῶν πρὸς τὸ δεσπόζειν ἐπὶ τῶν ἀδυνάτων καὶ ἐπιβάλλειν αὐτοῖς τὴν θέλησιν αὐτῶν καὶ ὡς συνεπαγομένην ἐν γένει προσβολὴν τῆς αὐτονομίας τῶν πολιτειῶν.

Οἱ Φούγκ Βρεντάνο καὶ Σορὲλ ἐν τοῖς Στοιχείοις αὐτῶν τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν ἀρνοῦνται τὸν χαρακτῆρα δικαιώματος εἰς τὴν ἐπέμβασιν. «Δὲν ὑφίσταται δικαίωμα ἐναντίον δικαιώματος, λέγουσι· τῆς κυριαρχίας λοιπὸν τῶν πολιτειῶν οὔσης οὐσιώδους ἀρχῆς τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν, δι' αὐτοῦ τοῦ γεγονότος τῆς ἐπεμβάσεως ἡ ἐπεμβαίνουσα πολιτεία παραβαίνει τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν τῇ κυριαρχίᾳ καὶ τῇ ἀνεξαρτησίᾳ τῆς πολιτείας, εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς ὁποίας ἐπεμβαίνει». Ἐν τούτοις «ἂν ἡ ἐπέμβασις δὲν στηρίζηται ἐπὶ τοῦ δικαίου, δυνατὸν νὰ συνιστᾶται ὑπὸ τῆς ἀνάγκης. Κυβέρνησίς τις δύναται νὰ κρίνῃ ἀναγκαῖον νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὰς ὑποθέσεις ξένης πολιτείας, ἐν τῇ χώρᾳ τῆς ὁποίας συντελοῦνται πολιτικὰ γεγονότα, ἅτινα θεωρεῖ ἐπικίνδυνα εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς πολιτείας, ἣν κυβερνᾷ. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ ἐπεμβαίνουσα κυβέρνησις πράττει πολιτικὸν κίνημα μᾶλλον ἢ ἧττον εὔστοχον, ἀλλ' ἐξέρχεται τῶν ἀπο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τελουσῶν τὸ διεθνὲς δίκαιον ἐν καιρῷ εἰρήνης ὑποχρεώσεων καὶ ὑποκαθίστησι τὰς ἀρχὰς τῆς ἰσχύος καὶ τῆς ἀνάγκης, τὰς ἀρχὰς δηλονότι τοῦ διεθνοῦς δικαίου τοῦ πολέμου».

Συνελόντι εἰπεῖν, ὅπως κρίνωσιν, ἂν ἐπέμβασίς τις ἢ θεμιτὴ ἢ μή, οἱ δημοσιολόγοι, ὧν μνημονεύομεν ἐνταῦθα, συμφωνοῦσιν ὅτι δέον νὰ ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν πολιτικὴν τῶν πολιτειῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔλαβε χώραν, καὶ νὰ ἐξετάσωμεν ἐν τίνι μέτρῳ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπεμβάσεως πλησιάζουσιν ἢ ἀπομακρύνονται τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ, τῶν καθηκόντων, τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν συμφερόντων τῶν πολιτειῶν, ἂν ἀποκαθιστῶσιν ἢ καταστρέφουσι τοὐναντίον αὐτά.

Ὡς παρατηροῦμεν, ὑφίστανται τόσαι σχεδὸν διάφοροι γνῶμαι ὅσοι συγγραφεῖς· ἀλλ' οὐδεὶς παρέχει ἡμῖν δεδομένα σαφῆ καὶ ἀκριβῆ, ἐφ' ὧν νὰ δυνηθῶμεν νὰ στηρίξωμεν ὡρισμένους κανόνας· οὐχὶ λοιπὸν εἰς τὰ ἔργα τῶν δημοσιολόγων δέον νὰ ἀναζητήσωμεν τὸν ὁδηγήσοντα ἡμᾶς μῖτον· νομίζομεν ὅτι θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εὕρωμεν ἐπαρκεστέραν λύσιν τοῦ ζητήματος μεθιστάμενοι εἰς τὸ πεδίον τῆς πρακτικῆς, μελετῶντες δηλαδὴ τὰς σπουδαιοτέρας περιπτώσεις ἐπεμβάσεως, ἃς παρέχει ἡ ἱστορία, κατὰ τοὺς ἐγγυτέρους μάλιστα ἡμῖν χρόνους.

§ 67. Ἡ ἱστορία τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς Ῥώμης ἀποτελεῖ σειρὰν ἐπεμβάσεων εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν λοιπῶν λαῶν, καταληγουσῶν εἰς κατάκτησιν τῶν προσβαλλομένων ἢ βοηθουμένων χωρῶν.

Κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἡ ἐπέμβασις ἀναφαίνεται κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, ὅτε ὁ φεουδαλισμὸς διεῖπεν οὐ μόνον τοὺς ἐπικυριάρχους καὶ τοὺς ὑποτελεῖς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς αὐτοκράτορας καὶ φεουδάρχους ἡγεμόνας, οἵτινες ὤφειλον νὰ ὑφίστανται τὴν ὑψηλὴν αὐτοκρατορικὴν ἐπικυριαρχίαν μετὰ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπεμβάσεως εἰς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις τῶν ὑποτελῶν πολιτειῶν.

Οἱ Πάπαι ἀφ' ἑτέρου κατώρθωσαν ν' ἀναγνωρισθῇ αὐτοῖς ἐξουσία ὑπερτέρα τῆς τῶν μοναρχῶν καὶ τὸ κυριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ κρίνειν τὰς μεταξὺ τῶν χριστιανῶν ἡγεμόνων διενέξεις. Αἱ ἀξιώσεις αὗται τῶν Παπῶν κατέστησαν πηγὴ πολυαρίθμων ἐπεμβάσεων, στηριζομένων συχνάκις ἐπὶ τῆς ἰσχύος τῶν ὅπλων.

Περὶ τὸν ΙϚ' αἰῶνα, κατὰ τὰς ἀρχὰς δηλαδὴ τῶν μεγάλων ἀγώνων τοῦ Αὐστριακοῦ Οἴκου ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ ἔφθασαν εἰς τὸ σημεῖον νὰ μὴ εὑρίσκωσιν ἐγγύησιν τῆς διεθνοῦς τάξεως καὶ τῆς τηρήσεως τῆς δημοσίου εἰρήνης πλὴν ἐν τῇ ἰσορροπίᾳ τῆς ἀναλογίας με-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ταξὺ τῆς ἰσχύος καὶ τῆς χωρικῆς ἐκτάσεως τῶν διαφόρων πολιτειῶν καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ τακτικὴ τῆς ἐπεμβάσεως ἐκράτει πανταχοῦ σχεδὸν ἐν Εὐρώπῃ.

Ἡ εἰρήνη τῆς Βεστφαλίας ἰθηκε πρὸς στιγμὴν τέρμα εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν αἱματηρῶν τούτων ἀγώνων, ἐπιβαλοῦσα ταῖς πολιτείαις ἐν ταῖς ἀμοιβαίαις αὐτῶν σχέσεσι μείζονα σταθερότητα καὶ καθιερώσασα τὸ σύστημα τῆς ἀνεξιθρησκείας. Ἡ ἐκ τῆς σπουδαίας ὅμως ταύτης συνθήκης παραχθεῖσα κατεύνασις δὲν ἔμελλε νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολύ· ἡ βιαία διάρρηξις τῆς συνθήκης ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ΄ νέους ἀνεκίνησε πολέμους μεταξὺ τῆς Γαλλίας, τῆς Αὐστρίας καὶ τῶν προτεσταντικῶν πολιτειῶν τῆς Γερμανίας, νέας ἐπαναστάσεις ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Εὐρώπης καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ προυκάλεσε τέλος νέας ἐπεμβάσεις, στηριζομένας ὡς καὶ οἱ πόλεμοι οὗτοι ἐπὶ λόγων, ἀντικειμένων ταῖς ἀρχαῖς τοῦ σημερινοῦ διεθνοῦς δικαίου.

Ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις εἶνε μετὰ τὴν θρησκευτικὴν κίνησιν τοῦ ΙϚ΄ αἰῶνος καὶ τὴν Ἀγγλικὴν ἐπανάστασιν τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος τὸ μείζονα ἀσκῆσαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν τυχῶν τοῦ κόσμου καὶ συνεπῶς ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ὀργανώσεως καὶ τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων τῶν πολιτειῶν γεγονός.

Πάντες οἱ κατὰ τῆς Γαλλίας γενόμενοι ἀπὸ τοῦ 1789 μέχρι τῶν συνθηκῶν τοῦ 1812 καὶ τοῦ 1813 συνασπισμοὶ ἔσχον ὡς ἀφορμὴν τοὺς κινδύνους, οὓς ἡ ἐπανάστασις αὕτη ἠπείλει κατὰ τῆς διατηρήσεως τῆς μοναρχικῆς ἐν Εὐρώπῃ τάξεως καὶ τῆς τηρήσεως τῆς ἰσορροπίας τῶν πολιτειῶν. Τὸ ἀπόλυτον λοιπὸν δικαίωμα τῆς ἐπεμβάσεως ὑπεστηρίχθη σαφῶς ὑπὸ τῶν συμμάχων δυνάμεων. Ἡ Γαλλία τούναντίον ὑπεστήριξεν οὐχ ἧσσον εὐτόλμως τὴν νομιμότητα τῆς ἀρχῆς τῆς μὴ ἐπεμβάσεως, στηριζομένης ἐπὶ τῆς κυριαρχίας καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἀνεξαρτησίας τῶν ἐθνικοτήτων. Συνεπείᾳ τοῦ ἀγῶνος ὅστις ἐπήνεγκε τὴν πτῶσιν τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας καὶ τὴν παλινόρθωσιν τῶν Βουρβόνων ἡ Ἀγγλία, ἡ Αὐστρία, ἡ Πρωσσία καὶ ἡ Ῥωσσία θέλουσαι νὰ καθορίσωσι τὰς ὑλικὰς συνεπείας τῆς ἑνώσεως αὐτῶν συνωμολόγησαν τῇ 20 Νοεμβρίου 1816 τὴν Αἰώνιον κληθεῖσαν συμμαχίαν, ἐφ' ἧς αἱ μεγάλαι Ἠπειρωτικαὶ δυνάμεις σὺν τῇ Γαλλίᾳ ἐζήτησαν βραδύτερον (1816—1820) νὰ οἰκοδομήσωσι διαρκὲς σύστημα ἐπεμβάσεως πρὸς ὑποστήριξιν τῶν μοναρχῶν κατὰ τῶν ἐπαναστατικῶν ἀποπειρῶν τῶν λαῶν αὐτῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς διαρκοῦς ἐπεμβάσεως, συλληφθὲν καὶ ἐγκωμιασθὲν ὑπὸ τῶν συμμάχων δυνάμεων, δὲν ἔμελλε νὰ ἐπιφέρῃ τὰ προσδοκώμενα ἀποτελέσματα.

Ἡ Ἀγγλία ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἀντιστᾶσα εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς Αὐστρίας, τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς Ῥωσσίας καὶ ἐναντιωθεῖσα εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐν ταῖς συνόδοις τῆς Τροππαυίας καὶ τοῦ Λάϋβαχ ληφθεισῶν ἀποφάσεων πρὸς καταστολὴν τῶν ἐπαναστατικῶν κινημάτων, ἅτινα τῷ 1820 ἐξερράγησαν ἐν Νεαπόλει καὶ ἄλλοις μέρεσι τῆς Ἰταλίας. Δὲν περιωρίσθη αὕτη εἰς τὴν ἄρνησιν τῆς συνδρομῆς αὐτῆς, ὅπως ἐπιβληθῇ ταῖς δευτερευούσαις πολιτείαις πολιτικὸν σύστημα, ὅπερ αἱ ὑπερβασίαι εἶχον καταστήσῃ ἀνυπόφορον, ἀλλ' ἔφθασε μέχρι τοῦ ν' ἀμφισβητήσῃ ταῖς μεγάλαις δυνάμεσι τὴν νομιμότητα τοῦ χαρακτῆρος τῶν διεθνῶν κριτῶν, ὃν αὗται ἠξίουν ν' ἀναλάβωσι, καὶ δὲν ἠθέλησε ν' ἀποδεχθῇ ὡς ἀρχὴν τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν τὰς ἐν τῇ Ἠπείρῳ διακηρυχθείσας θεωρίας τῆς ἐπεμβάσεως.

Τῶν προφορικῶν παραστάσεων, εἰς ἃς οἱ πράκτορες αὐτῆς παρὰ ταῖς μεγάλαις Εὐρωπαϊκαῖς αὐλαῖς εἶχον διαταχθῇ νὰ προβῶσιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου οὐδὲν συνεπαγαγουσῶν ἀποτέλεσμα, ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις κατέφυγεν εἰς διακήρυξιν τῶν ἀρχῶν, αἵτινες συνώψιζον τὰς ἰδέας αὐτῆς ἐπὶ τούτου, μέγα ἕνεκα τούτου παρέχουσαι ἐνδιαφέρον. Ἐν τῇ διακηρύξει ταύτῃ, χρονολογουμένῃ ἀπὸ 19 Ἰανουαρίου 1821 καὶ ὑπογεγραμμένῃ ὑπὸ τοῦ λόρδου Καστελρήγου (Castlereagh) ὑποστηρίζεται ὅτι τὰ ἔν τινι χώρᾳ ἐπερχόμενα πολιτικὰ κινήματα δύνανται νὰ δημιουργήσωσι δικαίωμα ἐπεμβάσεως ὑπὲρ τῶν ἄλλων πολιτειῶν μόνον ὑπὸ τὸν διττὸν ὅρον, ὅτι ἡ ἀσφάλεια καὶ τὰ κύρια συμφέροντα τῶν πολιτειῶν τούτων ἀπειλοῦνται πράγματι σοβαρῶς καὶ ὅτι ὑφίστανται ἐπείγουσα καὶ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη.

Αἱ σοφαὶ αὗται ἀρχαὶ παρεγνωρίσθησαν ὑπὸ τῶν συμμάχων καὶ αἱ ἐπαναστάσεις τῆς Νεαπόλεως καὶ τοῦ Πεδεμοντίου κατεπνίγησαν διὰ τοῦ αἵματος, τῇ συνδρομῇ τῶν Αὐστριακῶν στρατιῶν. Δὲν ἐτήρησαν κρείττονα διαγωγὴν τῷ 1822 κατὰ τὴν σύνοδον τῆς Βερώνης, ἥτις ἐχρησίμευσεν ὡς ἀφορμὴ εἰς τὴν ἐν Ἱσπανίᾳ γαλλικὴν ἐπέμβασιν. Παρὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν προγενεστέρων αὐτῆς διαβημάτων ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις διεμαρτυρήθη ἐκ νέου. Ἐν διακοινώσει, ἀπευθυνθείσῃ τοῖς συμμάχοις κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1823, ὁ λόρδος Καστελρῆγος ὑπεστήριζεν ὅτι ἡ πολιτεία δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ παρ'

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἑτέρας πολιτείας τὴν μεταβολὴν τοῦ πολιτεύματος αὐτῆς, πολλῷ δ' ἔλασσον ν' ἀπειλήσῃ αὐτὴν ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως διὰ προσφυγῆς εἰς τὴν βίαν.

Δυνάμεθα ἐκ τῶν προειρημένων νὰ συμπεράνωμεν ὅτι κατὰ τὴν ἀγγλικὴν κυβέρνησιν ἡ ἐπέμβασις εἶνε κατ' ἀρχὴν νόμιμος· ἀλλὰ δὲν δύναται αὕτη νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις σταθεροῦ συστήματος τοῦ διεθνοῦς δικαίου, οὔτε νὰ ἐφαρμοσθῇ ἀδιακρίτως κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν τύπον εἰς πάσας τὰς μερικὰς περιπτώσεις, αἵτινες ἐν τῇ πρακτικῇ παρουσιάζονται.

Περὶ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ Ἀμερικὴ ἔβλεπον ὡσαύτως ἀνακινούμενον τὸ μέγα ζήτημα τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἀρχαίων ὑπερατλαντικῶν κτήσεων τῆς Ἱσπανίας.

Ἀρξάμενος ἐν τοῖς πεδίοις τῶν μαχῶν ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν τοῦ αἰῶνος, ὁ ἀγὼν οὗτος μεταξὺ τῶν ἀποικιῶν καὶ τῆς μητροπόλεως ἤγγιζεν εἰς τὸ τέρμα αὐτοῦ τῷ 1823· ὑπελείπετο μόνον ἡ διατύπωσις τῶν συνεπειῶν διὰ διεθνοῦς κυρώσεως.

Ἡ Μεγάλη Βρεττανία ἐν τῷ μεγάλῳ τούτῳ ἀποικιακῷ ἀγῶνι ἀπεδέξατο πολιτικὴν ἐν ἁρμονίᾳ διατελοῦσαν πρὸς τὸ φιλελεύθερον τῶν θεσμῶν αὐτῆς καὶ σύμφωνον ἐξ ἄλλου πρὸς τὰ ζωτικὰ συμφέροντα τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας αὐτῆς.

Ὅταν ὁ ἐν Λονδίνῳ πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας πρίγκηψ Πολινιὰκ ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἐκθέσῃ τὴν στάσιν, ἣν ἔμελλε νὰ τηρήσῃ, ὁ Κάννιγκ διεκήρυξεν ὅτι ἡ Ἀγγλία εἰς οὐδένα κύκλον ἤθελεν εἰσέλθῃ, τείνοντα εἴτε εἰς τὴν ἄρνησιν ἢ ἀναβολὴν τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν Ἱσπανικῶν ἀποικιῶν εἴτε εἰς ἐξανάγκασιν τῆς μητροπόλεως αὐτῶν εἰς ἀόριστον ἀναβολὴν τῆς λύσεως τόσῳ σοβαροῦ ζητήματος.

Παρὰ τὴν σπουδαιότητα ὅμως αὐτῶν ὑπερέβαλον τὰς δηλώσεις ταύτας αἱ ἐπὶ τῇ αὐτῇ εὐκαιρίᾳ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τῆς Βασιγκτῶνος γενόμεναι καὶ ἀποτελοῦσαι τὴν περίφημον θεωρίαν τοῦ Μορρόη (doctrine de Monroe).

§ 68. Τῇ 2 Δεκεμβρίου 1823 ἐν τῷ ἐναρκτηρίῳ τῆς συνόδου τοῦ συνεδρίου διαγγέλματι αὐτοῦ ὁ Μορρόης, πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἐξέθηκε τὴν θεωρίαν αὐτοῦ. Τὸ διάγγελμα τοῦτο περιλαμβάνει ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Ὁμοσπονδίας δύο διακεκριμένας δηλώσεις, ἃς συνήθως συγχέουσιν, ὡς ἂν ἦσαν ἡ ἐφαρμογὴ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς: ἡ πρώτη προκληθεῖσα ὑπὸ τοῦ πολέμου τῆς ἀνεξαρ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τησίας τῶν Ἱσπανικῶν ἀποικιῶν σχετίζεται πρὸς τὴν ἐπέμβασιν τῆς Εὐρώπης εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις τῶν Ἀμερικανικῶν πολιτειῶν· ἡ δὲ δευτέρα ἀφορᾷ τὸν ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ἐπικαλούμενον πρὸς νομιμοποίησιν τῆς ὑπ' αὐτῶν καταλήψεως καὶ κατοχῆς διαφόρων μερῶν τῆς Ἀμερικανικῆς Ἠπείρου τίτλον τοῦ πρώτου καταλαβόντος, συνδέεται δὲ πρὸς τὰ μεταξὺ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Ἀγγλίας ἐγερθέντα περὶ ὁρίων ζητήματα.

Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τοῦ διαγγέλματος αὐτοῦ ὁ πρόεδρος Μορρόης διεκήρυττεν ὅτι αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι δὲν ἀξιοῦσιν οὔτε νὰ κατακτήσωσιν, οὔτε νὰ προσαρτήσωσίν τινα τῶν ἀρχαίων ἐν Ἀμερικῇ κτήσεων τοῦ Ἱσπανικοῦ στέμματος καὶ ὅτι οὐδὲν ἤθελον προβάλῃ πρόσκομμα εἰς τὴν συνομολόγησιν τῶν φιλικῶν διακανονίσεων, ἃς ἡ μητρόπολις δυνατὸν νὰ διαπραγματεύηται μετὰ τῶν χειραφετηθεισῶν ἀποικιῶν, ἀλλ' ὅτι ἤθελον ἀποκρούσῃ διὰ παντὸς τρόπου κατὰ τὴν ἑαυτῶν δύναμιν τὴν ἐπέμβασιν τῶν λοιπῶν πολιτειῶν ὑφ' οἱονδήποτε τύπον ἐπερχομένην, πρὸ πάντων ἂν σκοπῇ νὰ ἐμφυτεύσῃ ἐν ταῖς ἀποικίαις διὰ κατακτήσεως ἢ προσαρτήσεως ἀντὶ χρημάτων κυριαρχίαν ἑτέραν πλὴν τῆς Ἱσπανικῆς.

«Ἡ καλὴ πίστις καὶ οἱ φιλικοὶ δεσμοί, λέγει ὁ Μορρόης, οἱ ἑνοῦντες ἡμᾶς πρὸς τὰς συμμάχους δυνάμεις, ἐπιβάλλουσιν ἡμῖν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ δηλώσωμεν ὅτι ἠθέλομεν θεωρήσῃ ὡς ἐπικίνδυνον διὰ τὴν ἡμετέραν ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν πᾶσαν ἐκ μέρους αὐτῶν ἀπόπειραν πρὸς ἐπέκτασιν τοῦ πολιτικοῦ αὐτῶν συστήματος εἰς οἱονδήποτε μέρος τοῦ ἡμετέρου ἡμισφαιρείου. Ἡ κυβέρνησις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν δὲν ἐπενέβη οὐδὲ θὰ ἐπέμβῃ εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν ἀποικιῶν, ἃς κέκτηνται εἰσέτι ἐν Ἀμερικῇ αἱ Εὐρωπαϊκαὶ ἐθνικότητες· ἀλλά, προκειμένου περὶ τῶν κυβερνήσεων, αἵτινες ἀνεκήρυξαν τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν, αἵτινες ὑπεστήριξαν αὐτὴν καὶ τῶν ὁποίων ἀνεγνωρίσαμεν τὴν χειραφέτησιν μετὰ σκέψιν ὥριμον καὶ συμφώνως ταῖς ἀρχαῖς τοῦ δικαίου, οὐδὲν ἔλασσον δυνάμεθα νὰ πράξωμεν ἢ νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἐκδήλωσιν ἐχθρικῶν ἀπέναντι τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν διαθέσεων τὴν ἐπέμβασιν οἱασδήποτε Εὐρωπαϊκῆς δυνάμεως πρὸς κατάπνιξιν ἢ καθ' οἱονδήποτε τρόπον ἐναντίωσιν κατὰ τῶν τυχῶν αὐτῶν. Ἡ πολιτικὴ ἡμῶν, προστίθησι, συνίσταται εἰς τὸ νὰ μὴ ἀναμιγνυώμεθα ποσῶς εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις οὐδεμιᾶς δυνάμεως τοῦ ἀρχαίου κόσμου· νὰ θεωρῶμεν τὴν πραγματικὴν κυβέρνησιν ὡς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νόμιμον ἀπέναντι ἡμῶν κυβέρνησιν· νὰ συνδέωμεν μετὰ τῆς κυβερνήσεως ταύτης φιλικὰς σχέσεις καὶ νὰ τηρῶμεν αὐτὰς διὰ πολιτικῆς εἰλικρινοῦς, σταθερᾶς καὶ θαρραλέας, ἀποδεχόμενοι ἄνευ διακρίσεως τὰς δικαίας αἰτήσεις πασῶν τῶν δυνάμεων καὶ οὐδεμιᾶς ἀνεχόμενοι τὰς ἀδικίας. Προκειμένου ὅμως περὶ τῆς ἡμετέρας Ἠπείρου, τὰ πράγματα μεταβάλλουσιν ἐντελῶς ὄψιν· διότι ἂν αἱ σύμμαχοι δυνάμεις ἤθελον νὰ ἐπιβάλωσι τὸ πολιτικὸν αὐτῶν σύστημα ἐν μιᾷ ἢ ἑτέρᾳ χώρᾳ τῆς Ἀμερικῆς, δὲν θὰ κατώρθουν τοῦτο, χωρὶς νὰ προέλθῃ ἐντεῦθεν μέγας κίνδυνος εἰς τὴν εὐτυχίαν καὶ ἡσυχίαν ἡμῶν· θὰ ἦτο ἡμῖν ἀδύνατον νὰ μείνωμεν ἀδιάφοροι θεαταὶ τῆς ἐπεμβάσεως ταύτης ὑφ' οἱονδήποτε τύπον καὶ ἂν ἤθελε λάβῃ χώραν».

Ἡ ἀποφασιστικὴ αὕτη στάσις τῆς κυβερνήσεως τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἰσχυρὰν ἤσκησεν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν δισταγμῶν τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν σχεδίων τῶν ἀπολυταρχικῶν πολιτειῶν τῆς Εὐρώπης, αἵτινες δὲν ἐτόλμησαν νὰ προβῶσιν εἰς κεκηρυγμένον πόλεμον κατὰ δυνάμεως ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς, οἵα ἡ πηγάζουσα ἐκ τῆς ἑνώσεως τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν πρὸς ἄμυναν τῶν συνταγματικῶν κυβερνήσεων.

Τὸ δεύτερον μέρος τῆς θεωρίας τοῦ Μορρόη ἀναφέρεται εἰς ζητήματα ὁρίων καὶ ἀποικίσεων ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ· τὰ βορειοδυτικὰ ὅρια τῆς γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ῥωσσικὴ Ἀμερικὴ χώρας οὐδέποτε εἶχον σαφῶς ὁρισθῇ· ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν ἰχθυοτροφείων καὶ τῶν θηρευτικῶν ἐκτάσεων, αἵτινες περιελαμβάνοντο ἐν αὐτῇ, προυκάλει μεταξὺ τῶν κατοίκων καὶ τῶν Ἰνδῶν ἀτελευτήτους συγκρούσεις καί, ὅπως τεθῇ εἰς ταύτας τέρμα, ἐπῆλθον κατὰ τὸν μῆνα Σεπτέμβριον τοῦ 1821 αἱ πρῶται ὑπὸ τῆς Ῥωσσικῆς κυβερνήσεως ἀντιποιήσεις τῆς ἀποκλειστικῆς κατοχῆς τῶν μεταξὺ τοῦ Ὀρεγώνη καὶ τοῦ Βεριγγίου πορθμοῦ κειμένων ἐκτάσεων.

Τὰ ζητήματα ταῦτα τῆς κατοχῆς καὶ τῆς ὁροθεσίας ἦσαν λίαν δύσλυτα· ἔτεινον δὲ νὰ συγχύσωσι τὰ συμφέροντα τῆς Ἀγγλίας μετὰ τῶν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ οὕτως αἱ δύο κυβερνήσεις εὑρέθησαν σύμφωνοι, ὅπως ἀντιστῶσιν εἰς τὰς ἁρπακτικὰς ἀξιώσεις τῆς Ῥωσσίας.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὁ πρόεδρος Μορρόης ἐξέθηκε τὸ δεύτερον μέρος τῆς θεωρίας αὐτοῦ, διατυπούμενον ὡς ἑξῆς ἐν τῷ διαγγέλματι τῆς 2 Δεκεμβρίου 1823 : «Ἐνομίσαμεν τὴν περίστασιν κατάλληλον,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅπως κατορθώσωμεν ν' ἀναγνωρισθῇ ὡς ἀρχή, μεθ' ἧς συνδέονται τὰ δικαιώματα καὶ τὰ συμφέροντα τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ὅτι αἱ Ἀμερικανικαὶ χῶραι μετὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν, ἣν ἀπέκτησαν καὶ ἐν ᾗ διατελοῦσι, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν εἰς τὸ μέλλον ὡς ὑποκείμεναι εἰς ἀποίκισιν οὐδεμιᾶς Εὐρωπαϊκῆς δυνάμεως».

Ἡ Ἀγγλία ἀπέκρουσε ζωηρῶς τὰς δηλώσεις ταύτας, ἃς ὁ πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐπανέλαβεν ἔτη τινὰ βραδύτερον· ὑπεστήριξεν αὖτη ὅτι οἱ τίτλοι, οἵτινες μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης τῇ ἀπένειμαν δικαίωμα κυριαρχίας ἐπὶ Ἀμερικανικῶν χωρῶν, οὐδὲν ἀπώλεσαν τῆς ἀξίας αὐτῶν καὶ ἔδει νὰ παράγωσιν ἀδιαλείπτως τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα. Ἐκ πρώτης ὄψεως ὁ Μορρόης φαίνεται προτιθέμενος ἁπλῶς νὰ ἐπεκτείνῃ τὰς ἀρχὰς τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ δημοσίου δικαίου εἰς τὰς χώρας τοῦ Νέου Κόσμου καὶ ὁριστικῶς ν' ἀποκρούσῃ τὰς κακῶς διατυπωθείσας καὶ ἀποφασιστικῶς ὑποστηριζομένας ἀξιώσεις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας· ἀλλ' εἶχε προφανῶς καὶ τὸν πλάγιον σκοπὸν νὰ καταστήσῃ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ὑπέρτατον προστάτην τῶν Ἀμερικανικῶν χωρῶν καὶ ἐγγυητὴν τῶν χωρῶν αὐτῶν.

§ 69. Ἐν Πορτογαλλίᾳ κατὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Ϛ' ἡ Ἱσπανικὴ κυβέρνησις ἐκ συμφώνου μετὰ τῆς ἀπολυταρχικῆς ἐν Πορτογαλλίᾳ μερίδος, ὑπεστήριξε τὰς ἐπὶ τοῦ στέμματος ἀξιώσεις τοῦ Ἰμφάντου Δὸν Μιχαήλ. Ἡ Πορτογαλλικὴ ἀντιβασιλεία, ἐπικαλουμένη τὰς διατάξεις τῶν ἀρχαίων συνθηκῶν φιλίας καὶ συμμαχίας ἐζήτησε τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας, ἥτις ἀπέστειλεν εἰς Λισαβῶνα σῶμα ἐπικουρικοῦ στρατοῦ, ὅπως ἀσφαλίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς χώρας καὶ τὴν διατήρησιν τοῦ πολιτικοῦ αὐτῆς καθεστῶτος. Ἐπειδὴ ἡ Ἱσπανία εἶχε προηγουμένως βεβαιώσῃ ὅτι θέλει σεβασθῇ τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὸ πολίτευμα τῆς Πορτογαλλίας, δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ἡ Ἀγγλία, ἐπεμβαίνουσα εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις τοῦ βασιλείου τούτου ἐπὶ τῇ αἰτήσει μάλιστα τῆς κυβερνήσεως τῆς Λισαβῶνος, οὐδὲν ἕτερον ἔπραξεν ἢ νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τῆς Μαδρίτης παρασχεθείσας ἐγγυήσεις, καὶ ἐξετέλει πρᾶξιν ἐντελῶς δεδικαιολογημένην, νόμιμον ἐν τῇ ἀρχῇ, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἀποτελέσμασιν αὐτοῖς.

§ 70. Ἐν τῇ ὑπὸ τῆς Βελγικῆς ἐπαναστάσεως προκληθείσῃ τῷ 1830 ξενικῇ ἐπεμβάσει δυνάμεθα νὰ διϊδωμεν ἐπίσης ἢ ἁπλῆν μεσιτείαν ἢ διαιτησίαν, ἐπιβαλλομένην διὰ τῆς βίας, ἀληθῆ ἔνοπλον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπέμβασιν, ἐπιζητουμένην ὑπὸ τῆς μιᾶς τῶν μερίδων καὶ ἐπὶ μακρὸν ἀποκρουομένην ὑπὸ τῆς ἑτέρας. Συνελόντι εἰπεῖν, αἱ μεγάλαι διεθνεῖς πράξεις, εἰς ἃς κατέληξαν τῷ 1830 μέχρι τοῦ 1839 αἱ ἐργασίαι τῆς Λονδινείου Συνδιασκέψεως, δεικνύουσιν ὅτι, ἐπεμβαίνουσαι, ὅπως προλάβωσι γενικὴν πυρκαϊάν, αἱ μεγάλαι δυνάμεις δὲν ὡρμήθησαν ὑπὸ φιλοδόξου τινὸς σκοποῦ καὶ παραδεχόμεναι τὴν ἠθικὴν ἀξίαν πράξεως, ἐμπνευσθείσης ὑπὸ τῶν εὐγενεστέρων αἰσθημάτων τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τοῦ ἐθνισμοῦ, ἐνόησαν ἐν αὐτῷ τῷ συμφέροντι τῆς αὐτοσυντηρήσεώς των νὰ καταστήσωσι τὴν πρᾶξιν ταύτην σύμφωνον πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς ἰσορροπίας, ἥτις ἀποτελεῖ μίαν τῶν βάσεων τοῦ δημοσίου δικαίου τῆς Εὐρώπης καὶ ἥτις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ μόνη καὶ ἀληθὴς αἰτία, ἡ δυναμένη νὰ δικαιολογήσῃ τὰς ξενικὰς ἐπεμβάσεις κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους.

§ 71. Ἡ ἐν Ῥώμῃ διατήρησις σώματος γαλλικοῦ στρατοῦ ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς προστασίας μεγάλου θρησκευτικοῦ συμφέροντος, τῆς προστασίας τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ ἀσκήσει τῆς διπλῆς αὐτοῦ, κοσμικῆς καὶ πνευματικῆς, ἐξουσίας. Ἡ πραγματικὴ αὕτη ἐπέμβασις, παραταθεῖσα ἐπὶ τῇ αἰτήσει αὐτοῦ τοῦ Ποντίφικος, διήρκεσε μέχρι τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου 1870, ὅτε ἡ ἀποχώρησις τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων ἐπήνεγκε τὴν συγχώνευσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πολιτειῶν ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Ἰταλίας καὶ τὴν κατάργησιν τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας τοῦ Πάπα. Αἱ πλεῖσται πολιτεῖαι ἐξακολουθοῦσιν οὐχ ἧττον διατηροῦσαι παρὰ τῷ Πάπᾳ, ἀποσυρθέντι εἰς τὸ Βατικανόν, πράκτορας, ἐπιφορτισμένους ἀποκλειστικῶς τὴν διεξαγωγὴν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, συμφώνως ταῖς μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς Ἁγίας Ἕδρας συνομολογηθείσαις συμβάσεσι καὶ συνθήκαις.

§ 72. Ἐπαναστάντων τῷ 1821 τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς Τουρκίας, ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ῥωσσία, βασιζόμεναι ἐπὶ τῆς παρατάσεως τοῦ πολέμου, τοῦ ἀπανθρώπου χαρακτῆρος, ὃν προσέδωκεν αὐτῷ ἡ Τουρκία, καὶ τῶν δεινῶν, ἅτινα ἡ τοιαύτη κατάστασις ἐπέφερε τῇ Εὐρώπῃ, συνεφώνησαν νὰ παράσχωσι τὴν μεσιτείαν αὐτῶν τῇ Τουρκικῇ κυβερνήσει, ἥτις μόνον ὅτε ὑπέστη τὴν ναυτικὴν καταστροφὴν τοῦ Ναυαρίνου ὑπεχώρησεν. Ἀφ' οὗ πρῶτον ἐσκέφθησαν νὰ θέσωσι τὴν Ἑλλάδα εἰς εἴδός τι ὑποτελείας ἀπέναντι τῆς Πύλης, αἱ προστάτιδες δυνάμεις ἐσταμάτησαν ἐπὶ τέλους (1830) εἰς τὴν ἰδέαν νὰ καταστήσωσι τὴν διὰ τῆς ἐπεμβάσεως αὐτῶν ἀπὸ ἐντελοῦς καταστρο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φῆς καὶ ἐρημώσεως σωθεῖσαν χώραν διακεκριμένον καὶ ἀνεξάρτητον βασίλειον, ἔχον ἴδιον πολίτευμα καὶ ἀντιπροσωπευτικὴν κυβέρνησιν καὶ ἀπαλλαχθὲν παντὸς οἱουδήποτε δεσμοῦ ἀπέναντι τῶν παλαιῶν αὐτοῦ κυρίων.

§ 73. Ἂν ἡ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐπέμβασις ὑπηγορεύθη ὑπὸ τῶν μᾶλλον εὐγενῶν καὶ σεβαστῶν ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν σκέψεων, συμφώνων δ' ἐν παντὶ πρὸς τὰς ὑγιεῖς ἀρχὰς τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν, ἡ συνδρομή, ἣν αἱ μεγάλαι Εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις ἐπανειλημμένως ἀπὸ τοῦ 1840 παρέσχον τῇ Τουρκίᾳ, ἔσχεν ὡς βάσιν τὴν ἀνάγκην τῆς διατηρήσεως τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ τῆς προλήψεως ἐντεῦθεν πάσης διαταράξεως τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἰσορροπίας.

§ 74. Ἂν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ διατυπώσωμεν ἀπόλυτον κανόνα περὶ τῶν ἐπεμβάσεων, οὐχ ἧττον ἐκ τῶν περιπτώσεων, ὧν ἐμνημονεύσαμεν, δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν ὅτι ἡ νομιμότης ἢ μὴ τῶν ἐπεμβάσεων, ὡς καὶ ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῶν σπουδαιότης, ἤρτηται κυρίως ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς σημασίας αὐτῶν, ἐκ τῆς μᾶλλον ἢ ἧττον στενῆς αὐτῶν σχέσεως πρὸς τὴν γενικὴν ἢ μερικὴν κατάστασιν τῆς χώρας, ἐν ᾗ ἐπέρχονται, ἐκ τῆς φύσεως τέλος τῶν διεθνῶν ὑποχρεώσεων, αἵτινες προκαλοῦσιν αὐτάς.

§ 75. Ἐκ τῆς ἱστορικῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπεμβάσεως καὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἑρμηνέων τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἀναπτυχθεισῶν θεωριῶν ἐξάγεται ὅτι ἥ τε ἐπέμβασις καὶ ἡ μὴ ἐπέμβασις ἐθεωρήθησαν ὡς ἀρχαὶ τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν· ἡ συζήτησις περιστρέφεται ἀποκλειστικῶς περὶ τὸ ζήτημα τίς τούτων εἶνε ὁ κανών. Ἐπιτρέπεται ὅμως ἡμῖν νὰ συμπεράνωμεν ὅτι, ἐκτὸς τῆς ἐξαιρετικῆς θέσεως τῆς Τουρκίας ἀπέναντι τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, ὧν αὕτη ἀπεδέχθη τὴν ἐγγύησιν, τὸ σύστημα τῆς μὴ ἐπεμβάσεως φαίνεται γενικῶς ἐπικρατῆσαν κατὰ τὰς ἀμοιβαίας πολιτικὰς σχέσεις τῶν πολιτειῶν.

§ 76. Ὑπάρχει ὅμως σημεῖόν τι, ὅπερ ἐνδιαφέρει νὰ καθορίσωμεν ἐνταῦθα σαφῶς. Τῆς ἐπεμβάσεως οὔσης αὐθορμήτου κατὰ τὸ πλεῖστον ἐφαρμογῆς τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς βίας ἢ ἀμφοτέρων ὁμοῦ, ὅπως ἐξαναγκασθῇ λαός τις ἢ κυβέρνησις νὰ μεταβάλῃ πολιτικὴν διαγωγήν, νὰ τροποποιήσῃ τοὺς θεσμοὺς αὐτῆς, νὰ παραιτηθῇ ἐπαναστάσεως κτλ., οὔσης ἐν συνόλῳ προσβολῆς κατὰ τῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας τῆς πολιτείας, δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν αὐτὴν μετὰ τῆς ἐπικουρίας, ἣν πολι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τεία τις ζητεῖ καὶ δέχεται παρ' ἑτέρας πρὸς ὑποστήριξιν δικαίου τινὸς ἐπὶ τῷ τέλει τοὐναντίον τῆς ἐξασφαλίσεως καὶ τῆς ὑπερασπίσεως τῆς αὐτονομίας καὶ τοῦ ἐθνισμοῦ αὐτῆς. Δὲν ὑφίσταται ἐνταῦθα ἐπέμβασις, ἀλλὰ συμμαχία συνομολογουμένη μεταξὺ δύο φίλων ἐθνικοτήτων.

Δὲν πρέπει ὡσαύτως νὰ συγχέωμεν τὴν μεσιτείαν μετὰ τῆς ἐπεμβάσεως.

Ἡ πρακτικὴ τῶν ἐθνικοτήτων ἐπιτρέπει εἰς πολιτείαν τινὰ νὰ προτείνῃ τὴν φιλικὴν παρέμβασιν ἢ τὴν μεσιτείαν αὐτῆς πρὸς εἰρήνευσιν εἴτε τῶν μεταξὺ δύο ἢ πλειόνων πολιτειῶν ἐπελθουσῶν διενέξεων εἴτε τῶν ἐσωτερικῶν στάσεων τῆς χώρας. Ἂν ἡ προσενεχθεῖσα μεσιτεία γίνῃ ἐλευθέρως ἀποδεκτὴ καὶ ἔτι μᾶλλον ἂν προυκλήθη, ἡ ἐπέμβασις, ἥτις δυνατὸν νὰ ἐπακολουθήσῃ ταύτην, δικαιολογεῖται ἀφ' ἑαυτῆς.

§ 77. Ἐκ τῶν ἐν τῇ κυριαρχίᾳ καὶ τῇ ἀνεξαρτησίᾳ τῶν πολιτειῶν περιεχομένων οὐσιωδῶν δικαιωμάτων εἶνε τὸ τῆς αὐτοσυντηρήσεως· τὸ δικαίωμα τοῦτο περιλαμβάνει τὴν ἐκπλήρωσιν πασῶν τῶν ἀπαραιτήτων πρὸς ἀπόκρουσιν προσβολῆς ἢ πρόληψιν ἀμέσου κινδύνου πράξεων. Οὕτως ἡ πολιτεία ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀνεγείρῃ φρούρια ἐντὸς τῆς χώρας αὐτῆς ἢ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὁρίων, ν' αὐξήσῃ ἐφ' ὅσον κρίνει τοῦτο πρέπον τὸν στρατὸν καὶ τὸν στόλον αὐτῆς καὶ νὰ συνομολογήσῃ συνθήκας συμμαχίας καὶ χρηματικῆς συνδρομῆς. Ἐν τῇ πρακτικῇ ὅμως καὶ κατόπιν τῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον στενῶν σχέσεων, αἵτινες μεταξὺ τῶν πολιτειῶν ὑφίστανται, ἡ ἄσκησις τοῦ δικαιώματος τούτου ὑπόκειται εἴς τινας περιορισμούς, μὴ ἐπιτρέποντας ν' ἀναχθῇ εἰς ἀρχὴν σταθερὰν τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἡ ἀπόλυτος τῆς πολιτείας ἐλευθερία πρὸς αὔξησιν ἀπεριόριστον τῶν μέσων τῆς ἀμύνης, λίαν εὐχερῶς μετατρεπομένων εἰς μέσα ἐπεμβάσεως.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

ΙΣΟΤΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ

§ 78. Ἡ ἰσότης τῶν κυριάρχων πολιτειῶν εἶνε ἀρχὴ τοῦ δημοσίου δικαίου γενικῶς ἀνεγνωρισμένη. Διπλῆ συνέπεια ταύτης εἶνε ἡ ἀπονομὴ εἰς πάσας τὰς πολιτείας τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων καὶ ἡ ἐπιβολὴ αὐταῖς τῶν αὐτῶν ἀμοιβαίων ὑποχρεώσεων. Ἡ σχετικὴ ἔκτασις τῶν χωρῶν δὲν δύναται νὰ δικαιολογήσῃ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην τὴν ἐλαχίστην διαφοράν, τὴν ἐλαχίστην διάκρισιν μεταξὺ τῶν ἐθνικοτήτων,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θεωρουμένων ὡς ἠθικῶν προσώπων· ὡς πρὸς δὲ τὸ διεθνὲς δίκαιον καὶ τὴν ἠθικὴν ὅ,τι εἶνε θεμιτὸν ἢ ἀθέμιτον διά τινα πολιτείαν εἶνε ἐπίσης τοιοῦτο καὶ διὰ τὰς ἄλλας.

§ 79. Τῶν κυριάρχων πολιτειῶν οὐσῶν ἀπολύτως ἴσων, ἑκάστη τούτων δύναται ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς σφαίρας τῆς ἐνεργείας αὐτῆς ν' ἀναλάβῃ τὸν τίτλον ἢ τὸ ἀξίωμα, ὅπερ νομίζει ἁρμόζον αὐτῇ, καὶ ν' ἀπαιτῇ ἔτι παρὰ τῶν ὑπηκόων αὐτῆς πάσας τὰς εἰς τὸν τίτλον, ὃν ἀπεδέχθη, ὀφειλομένας τιμάς. Ἡ εὐχέρεια ὅμως αὕτη δὲν φθάνει μέχρις ἐξαναγκασμοῦ τῶν λοιπῶν πολιτειῶν εἰς ἀναγνώρισιν τοῦ νέου τίτλου ἢ τοῦ νέου ἀξιώματος, διότι δὲν εἶνε τοῦτο θέμα τοῦ αὐστηροῦ δικαίου. Ἡ ἱστορία ἀποδείκνυσιν ὅτι, ὅταν κυρίαρχός τις προσλαμβάνῃ τίτλον ἢ ἀξίωμα ὑπέρτερον τῶν ἀπονεμομένων αὐτῷ προηγουμένως, πολὺ σπάνιον εἶνε νὰ μὴ ἀρνηθῶσιν αἱ λοιπαὶ πολιτεῖαι τὴν ἄμεσον ἀναγνώρισιν μεταβολῆς, προωρισμένης νὰ καταστρέψῃ ἢ τροποποιήσῃ τὸ καθιερωμένον καθεστώς. Οὕτως ἐν παραδείγματι ὁ τίτλος Βασιλέως τῆς Πρωσσίας, ὃν ὁ ἐκλέκτωρ Φρειδερῖκος Α' προσέλαβε τῷ 1701, μόλις τῷ 1786 ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ Πάπα καὶ τῷ 1792 ὑπὸ τῶν ἱπποτῶν τοῦ Τευτονικοῦ τάγματος. Ὁ τίτλος Αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ρωσσιῶν, ὃν προσέλαβεν ὁ Τσάρος Πέτρος ὁ Μέγας τῷ 1701, ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς Γαλλίας μόλις τῷ 1745, ὑπὸ τῆς Ἱσπανίας τῷ 1759 καὶ ὑπὸ τῆς Πολωνίας τῷ 1764.

Τῇ 18 Ἰανουαρίου 1871 ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ἀνήγγειλεν ὅτι ἐπὶ τῇ ὁμοφώνῳ προσκλήσει τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν ἐλευθέρων πόλεων τῆς Γερμανίας, ὅπως παλινορθωθῇ τὸ ἀξίωμα τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ἐθεώρησε καθῆκον αὐτοῦ πρὸς τὴν πατρίδα ν' ἀποδεχθῇ τὸ ἀξίωμα τοῦτο δι' ἑαυτὸν καὶ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ.

Τῷ 1876 ἐκ συμφώνου πρὸς τὸ Κοινοβούλιον ἡ Βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας προσέλαβε τὸν τίτλον Αὐτοκρατείρας τῶν Ἰνδιῶν, ἀλλὰ μόνον διὰ τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἰνδικῆς. Ἐν Ἀγγλίᾳ δὲν φέρει τὸν τίτλον τοῦτον, οἱ δὲ πρίγκηπες τοῦ βασιλικοῦ οἴκου δὲν θεωροῦνται αὐτοκρατορικοὶ πρίγκηπες.

Οἱ δύο οὗτοι τίτλοι ἀνεγνωρίσθησαν ὑπὸ πασῶν τῶν δυνάμεων.

§ 80. Τὰ τῆς προηγήσεως (préséance) μεταξὺ τῶν πολιτειῶν ζητήματα ἔσχον ἐν ἄλλῃ ἐποχῇ μεγίστην σπουδαιότητα καὶ πολλὰς προυκάλεσαν σοβαρὰς συγκρούσεις. Ἂν ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν τὰ ζητήματα ταῦτα οὐδὲν ἀπώλεσαν τῆς σημασίας αὐτῶν, δέον ὅμως ν' ἀνα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γνωρίσωμεν ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τοῦ πολιτισμοῦ, ἡ μείωσις τῆς εἰς τὴν μοναρχικὴν ἀρχὴν παρομαρτούσης γοητείας, αἱ πρόοδοι τέλος τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν ἠλάττωσαν ἐπαισθητῶς τὴν σπουδαιότητα τῶν προσωπικῶν τούτων ἀνταγωνισμῶν καὶ κενῶν ἀξιώσεων, εἰς τὰς ὁποίας σήμερον δὲν ἐπιτρέπεται πλέον νὰ θυσιάζωνται τὰ ὑπέρτερα συμφέροντα τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐν Εὐρώπῃ οἱ νόμοι τῆς διεθνοῦς ἐθιμοτυπίας παρεχώρησαν εἴς τινας πολιτείας τὰς καλουμένας Βασιλείους τιμάς (Honneurs royaux)· πᾶσαι αἱ αὐτοκρατορίαι, πάντα τὰ βασίλεια, ὁ Πάπας, τὰ μεγάλα Γερμανικὰ δουκάτα καὶ ἡ Ἑλβετικὴ ὁμοσπονδία ἀπολαύουσιν αὐτῶν καὶ σήμερον ἔτι. Ἄλλοτε αἱ αὐταὶ τιμαὶ ἀνῆκον ἐπίσης ταῖς δημοκρατίαις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τῶν Κάτω Χωρῶν, τῆς Βενετίας καὶ τῆς Γενούης, ὡς καὶ τῇ ἀρχαίᾳ Γερμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ.

Νῦν συμφώνως ταῖς γενικαῖς ἀρχαῖς τοῦ διεθνοῦς δικαίου αἱ δημοκρατίαι κατέχουσιν ἐν τούτῳ τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ αἱ μοναρχίαι ἡ πᾶσα ἄλλη κυρίαρχος πολιτεία. Ἡ τάξις αὕτη, ἥτις ἀνῆκε πράγματι τῇ ἀγγλικῇ δημοκρατίᾳ τῶν χρόνων τοῦ Κρομβέλλου καὶ ταῖς τρισὶ γαλλικαῖς δημοκρατίαις, ἀνεγνωρίσθη καθ' ὁλοκληρίαν καὶ πάσαις ταῖς Ἀμερικανικαῖς δημοκρατίαις.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν μοναρχικῶν ἡμικυριάρχων ἢ ἐξηρτημένων πολιτειῶν τάσσονται μετὰ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν κυριάρχων καὶ ἀνεξαρτήτων πολιτειῶν, καίτοι λογικῶς ἡ θέσις αὐτῶν ἔδει νὰ ᾖ παρὰ τὴν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς χώρας, ἧς ἀποδέχονται τὴν προστασίαν ἢ ἀναγνωρίζουσι τὴν ἐπικυριαρχίαν.

§ 81. Συχνότατα συμβαίνει ἡ τάξις τῶν πολιτειῶν πρὸς ἀλλήλας νὰ ᾖ ἴση ἢ νὰ μὴ ᾖ σαφῶς καθωρισμένη· ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ καταφεύγουσιν εἰς διάφορα μέσα, ὅπως προλάβωσι τὰς συγκρούσεις, ἃς πιθανὸν νὰ προκαλέσωσιν αἱ ἀμοιβαῖαι ἀξιώσεις τῶν παρισταμένων.

Εἷς τῶν τρόπων τούτων συνίσταται εἰς τὴν καλουμένην ἐναλλαγήν (alternat), καθ' ἣν μεταβάλλουσιν ὁτὲ μὲν κανονικῶς, ὁτὲ δὲ διὰ κλήρου τὴν τάξιν καὶ τὴν θέσιν τῶν δυνάμεων. Ἡ ἐναλλαγὴ εἶνε ἐν συνήθει χρήσει κατὰ τὴν κατάρτισιν τῶν συνθηκῶν, ὅτε συμφωνοῦσιν ἢ νὰ ἐπιφυλαχθῇ ἐναλλὰξ ἐν ἑκάστῳ ἀντιγράφῳ ἡ πρώτη θέσις εἰς ἑκάστην τῶν ὑπογραφουσῶν δυνάμεων ἢ νὰ τηρηθῇ ἡ ἀλφαβητικὴ σειρὰ κατὰ τὴν ἀναγραφὴν ἢ τὴν ὑπογραφὴν τῶν πληρεξουσίων, παρορωμένης τῆς τάξεως αὐτῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 82. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος τῶν πολιτειῶν, ἐκτεινομένη ἐν τῇ γενικῇ αὐτῆς ἐφαρμογῇ εἰς τὰ σημεῖα, ἅτινα ἐξητάσαμεν ἤδη, περιλαμβάνει φυσικῶς καὶ τὴν στρατιωτικὴν καὶ ναυτικὴν ἐθιμοτυπίαν.

Ἡ ἐθιμοτυπία αὕτη στηρίζεται ἀμέσως ἐπὶ τῆς ἀμοιβαίας εὐλαβείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ, ὃν αἱ ἐθνικότητες ὀφείλουσι πρὸς ἀλλήλας καὶ ὅστις μόνον δι' ἐξωτερικῶν τύπων δύναται νὰ ἐκδηλωθῇ.

Ἡ ἐξουσία τοῦ κανονίζειν τὴν στρατιωτικὴν καὶ ναυτικὴν ἐθιμοτυπίαν ἀνήκει ἑκάστῃ πολιτείᾳ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἰδίας αὐτῆς χώρας· ἀλλὰ πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐθνικοτήτων καὶ ἐξέτασιν τῶν διαμαρτυριῶν, ἃς δυνατὸν νὰ προκαλέσῃ αὕτη, δέον κατ' ἀνάγκην, ἐλλείψει γενικῶν ἀρχῶν τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν νὰ ὁδηγώμεθα εἴτε ἐκ τῶν διατάξεων τῶν συνθηκῶν εἴτε ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου καθιερωθέντων ἐθῶν.

Οἱ γενικῶς σήμερον παραδεδεγμένοι κανόνες τῆς ναυτικῆς ἐθιμοτυπίας δύνανται νὰ συνοψισθῶσιν ὡς ἑξῆς:

Α'. Τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα οὐδένα ὀφείλουσι χαιρετισμόν· οἱ ἀπονέμοντες τοιοῦτον πλοίαρχοι εἴτε ὑψοῦντες τὴν σημαίαν αὐτῶν εἴτε συστέλλοντες ἱστίον τι, ἐκτελοῦσι πρᾶξιν ὅλως προαιρετικὴν καὶ φιλόφρονα.

Β'. Πᾶσαι αἱ κυρίαρχοι πολιτεῖαι εἶνε ἴσαι ὡς πρὸς τὴν ναυτικὴν ἐθιμοτυπίαν· αἱ δ' ἐπὶ τούτου καθιερωθεῖσαι ἐξωτερικαὶ διακρίσεις ἔχουσιν ὅλως ἀτομικὸν χαρακτῆρα καὶ δὲν προϋποθέτουσιν οὔτε ὑποδεεστέραν τάξιν οὔτε ὑποταγήν.

Γ'. Ἐλλείψει ῥητῶν συμβατικῶν διατάξεων, οἱ χαιρετισμοὶ δὲν εἶνε ἐπιτακτικοὶ καὶ γιγνόμενοι ἑκουσίως ἀποτελοῦσιν ἁπλῶς πρᾶξιν εὐγενείας καὶ εὐπροσηγορίας.

Δ'. Ἡ μὴ ἀνταπόδοσις χαιρετισμοῦ δύναται μὲν νὰ θεωρηθῇ ὡς παράλειψις δικαιολογοῦσα τὴν αἰτησιν ἐξηγήσεων, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ προκαλέσῃ ἐχθροπραξίας.

Ε'. Ὅταν δύο πολεμικὰ πλοῖα ἢ δύο στόλοι συναντῶνται ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ, ἡ ἐθιμοταξία ἀπαιτεῖ ὅπως ὁ ἔχων τὸν κατώτερον βαθμὸν κυβερνήτης χαιρετήσῃ πρῶτος, ὁ δὲ χαιρετισμὸς ἀποδίδοται αὐτῷ κατὰ βολήν.

Ϛ'. Πολεμικὸν πλοῖον μεμονωμένον οἱασδήποτε δυνάμεως συναντῶν στόλον, ὑποχρεοῦται νὰ χαιρετήσῃ πρῶτον.

Ζ'. Τὰ πολεμικὰ πλοῖα, φέροντα κυρίαρχον, μέλη ἡγεμονικῶν οἰ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κογενειῶν, ἄρχοντας πολιτειῶν ἢ πρέσβεις, χαιρετῶνται πρῶτα.

Κατὰ τὸν εἰς ἀλλοδαποὺς λιμένας εἴσπλουν καὶ ἔκπλουν, ὡς καὶ κατὰ τὴν πρὸ φρουρίων, πυροβολείων ἢ φρουρῶν ἑτέρας πολιτείας διάπλουν τὰ πολεμικὰ πλοῖα δέον νὰ χαιρετῶσι πρῶτα, μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψει τοῦ βαθμοῦ τοῦ κυβερνήτου αὐτῶν. Οἱ χαιρετισμοὶ οὗτοι ἀποδίδονται κατὰ βολήν, κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν τῆς ἀγκυροβολήσεως καὶ εὐθὺς ὡς τὸ εἰσπλέον πλοῖον περατώσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν βολῶν, ἃς θέλει ν' ἀνταλλάξῃ.

Συνηθέστατα ἀθετεῖται ὁ κανὼν οὗτος, ὅταν τὸ πλοῖον φέρῃ ἡγεμόνας ἢ διπλωματικοὺς πράκτορας, πρόσωπα ἐν γένει δικαιούμενα ν' ἀπαιτήσωσι δείγματα προσωπικῆς διακρίσεως, ἅτινα τὰ φρούρια, αἱ φρουραὶ ἢ τὰ πυροβολεῖα τῶν ἀκτῶν ἀναγνωρίζουσι, χαιρετῶντα πρῶτα.

Ἀλλ' αἱ διακρίσεις αὗται, ἀπονεμόμεναι ἀμέσως τῇ θέσει τοῦ προσώπου, ὅπερ προσορμίζεται εἰς ξένην χώραν, δὲν ἀποτελοῦσιν ἀληθῆ ἐξαίρεσιν τῶν καθιερωθέντων κανόνων· διότι, ἐκτὸς τῶν κανόνων τῆς εὐγενείας, εἰς οὓς οὐδεὶς ὑποχρεοῦται νὰ ὑποβληθῇ, δὲν ὑφίσταται αὐστηρὰ ὑποχρέωσις ἀπαντήσεως κατὰ βολὴν εἰς τοιούτους χαιρετισμούς.

Οἱ πρέσβεις, ἀφικνούμενοι εἰς λιμένα τινὰ τῆς ἐθνικότητος, παρ' ᾗ εἰσὶ διαπεπιστευμένοι, ἂν μὴ ᾖ οὗτος ἡ πρωτεύουσα τῆς χώρας, πρῶτοι δέχονται τὰς ἐπιτκέψεις τῶν ἐγχωρίων ἀρχῶν. Ὁ κανὼν οὗτος τῆς εὐπροσηγορίας στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν.

Οἱ ἀφορῶντες τὰς ἐθνικὰς ἑορτὰς καὶ τὰ ἐθνικὰ πένθη κανόνες ἀποτελοῦσιν ὡσαύτως μέρη τῆς ναυτικῆς ἐθιμοτυπίας. Κατ' ἀρχὴν ἡ διεθνὴς ἐθιμοτυπία καὶ ἡ τήρησις τῆς ἁρμονίας μεταξὺ τῶν πολιτειῶν ἀπαιτοῦσι τὴν μετοχὴν τῶν ξένων πλοίων εἰς τὰς δημοσίους ἑορτὰς καὶ τελετάς, αἵτινες τελοῦνται ἐν ᾧ λιμένι εὑρίσκονται ταῦτα· ἂν ὅμως αἱ τελεταὶ αὗται σχετίζωνται πρὸς γεγονότα, δυνάμενα νὰ προσβάλωσι τὰ ἐθνικὰ αἰσθήματα τῆς χώρας, εἰς ἣν ἀνήκουσι, τὰ πλοῖα ταῦτα δικαιοῦνται ν' ἀπομακρυνθῶσι τοῦ λιμένος ἢ νὰ τηρήσωσι παθητικὴν στάσιν.

Ἐν ταῖς κατὰ ξηρὰν τελουμέναις δημοσίαις τελεταῖς συνειθίζεται οἱ κυβερνῆται τῶν πολεμικῶν πλοίων καὶ τὸ ἐπιτελεῖον αὐτῶν ἀποβιβαζόμενοι νὰ μετέχωσιν αὐτῶν ἐν τῇ οἰκείᾳ τάξει. Ἡ μεταξὺ τῶν ἀξιωματικῶν προήγησις κανονίζεται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ συμφώ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νως τῷ βαθμῷ αὐτῶν καὶ ἐν ἴσῳ βαθμῷ συμφώνως τῇ τάξει τῆς προσορμίσεως.

Ἐκ τῶν μᾶλλον ἀμφισβητουμένων ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ τῶν διαφόρων ἐθνικοτήτων θεμάτων, εἶνε ἡ τάξις, καθ' ἣν δέον νὰ τίθενται αἱ σημαῖαι κατὰ τὴν σημαιοστόλισιν τῶν πλοίων. Ἐλλείψει κοινῆς ἐπὶ τούτου συνεννοήσεως, ἑκάστη πολιτεία ἐκανόνισε τὸ ζήτημα κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῆς διαθέσεις.

Σημειοῦμεν τέλος τὰς ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν (Foreign office) προκληθείσας διαπραγματεύσεις μετὰ πολλῶν δυνάμεων πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς καθιερώσεως διεθνοῦς κώδικος τῶν χαιρετισμῶν εἰς ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κανονοβολισμῶν ἢ τῆς συχνότητος τῶν χαιρετισμῶν. Ἰδοὺ αἱ διατάξεις, ἐφ' ὧν συνεφώνησαν αἱ διάφοροι ναυτικαὶ δυνάμεις καὶ αἵτινες ἐφηρμόσθησαν ἀπὸ τῆς 1 Ἰουλίου 1877 :

Οἱ μόνοι χαιρετισμοί, οἵτινες εἰς τὸ μέλλον θέλουσιν ἀποδίδοσθαι κατὰ βολὴν εἶναι οἱ ἀπευθυνόμενοι εἰς τὴν ἐθνικὴν σημαίαν κατὰ τὴν ἄφιξιν αὐτῆς εἰς ἀλλοδαπὸν λιμένα καὶ εἰς τοὺς ἀλλοδαποὺς κυβερνήτας ἢ ἀξιωματικούς, τοὺς δικαιουμένους νὰ ὑψῶσιν ἰδίαν σημαίαν, ὅταν συναντῶνται ἐν θαλάσσῃ ἢ ἐν λιμένι.

Εἰς τὸ μέλλον δὲν θ' ἀνταποδίδοται ὁ τοῖς βασιλικοῖς προσώποις, τοῖς ἀρχηγοῖς πολιτειῶν ἢ τοῖς μέλεσι βασιλικῶν οἰκογενειῶν εἴτε κατὰ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν εἰς λιμένα εἴτε κατὰ τὴν ἀναχώρησιν εἴτε κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν πολεμικῶν ἀγγλικῶν πλοίων ἀπευθυνόμενος χαιρετισμός, ὡς οὔτε ὁ ταῖς διπλωματικαῖς, ναυτικαῖς, στρατιωτικαῖς ἢ προξενικαῖς ἀρχαῖς ἢ τοῖς διοικητικοῖς ἢ κυβερνητικοῖς ὑπαλλήλοις ἢ ὑψηλοῖς ἐν γένει ξένοις ἀπευθυνόμενος.

Δὲν ἀπαντῶσιν ὡσαύτως πλέον εἰς τοὺς χαιρετιστηρίους κανονοβολισμοὺς τοὺς ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἐθνικῶν ἑορτῶν ἢ ἐπετείων ῥιπτομένους.(1)

---

(1) Τὰ περὶ ναυτικῶν τιμῶν, χαιρετισμῶν κ.τ.τ. ὁρίζει λεπτομερῶς ὁ ἐν ἰσχύϊ κανονισμὸς τῆς ἐπὶ τῶν ἡμετέρων πολεμικῶν πλοίων ὑπηρεσίας (ἄρθρ. 707—771) καὶ τὸ περὶ στρατιωτικῶν τιμῶν Β. Διάταγμα τοῦ 1868.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΚΤΗΣΙΣ

§ 83. Κυριότης εἶνε τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα κατοχῆς πράγματός τινος, ἀνεγνωρισμένης καὶ κεκυρωμένης ὑπὸ τῆς κοινωνίας. Ἂν τὸ πρᾶγμα ἐφ' οὗ στηρίζεται τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀνήκῃ εἰς πρόσωπον, σύστημα ἢ σῶμα ἰδιωτικόν, ἀποτελεῖ τὴν καλουμένην ἰδιοκτησίαν· ἂν δὲ πρόκηται περὶ πολιτείας, λαμβάνει τότε τὸ ὄνομα δημόσιος κτῆσις (domaine public).

§ 84. Ἡ πολιτεία, ὡς ἠθικὸν πρόσωπον, ὑφίσταται μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἱκανότητος τοῦ διατιθέναι ἐν μέτρῳ τινὶ καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις πάντα τὰ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς τελοῦντα. Ἡ ἀνάγκη αὕτη παρήγαγε τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα ὑπάτη κυριότης (dominium eminens) τῆς πολιτείας γνωστὸν δικαίωμα, ὅπερ ἀποτελεῖ μέρος τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων (jura majestatis). Ὅταν λοιπὸν λαός τις παραχωρῇ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ εἴς τινα κυρίαρχον, τῷ παρέχει αὐτοδικαίως καὶ τὸ ὕπατον τοῦτο δικαίωμα, ἂν μὴ ῥητῶς ἐπεφυλάχθη περὶ τούτου. Κατ' ἀναπόδραστον δὲ συνέπειαν πᾶσα ἀπαλλοτρίωσις τῆς δημοσίου περιουσίας, τῶν ἐκτὸς συναλλαγῆς πραγμάτων ἢ τῶν ἀτομικῶν ἰδιοκτησιῶν γιγνομένη ὑπὸ κυριάρχου τινὸς ἐντὸς τῶν ὁρίων καὶ συνεπείᾳ τῆς ὑπάτης κυριότητος αὐτοῦ, περιβάλλεται χαρακτῆρα ἀναμφισβητήτου κύρους.

§ 85. Αἱ πολιτεῖαι ἀποκτῶσι κυριότητα διὰ τῶν αὐτῶν μέσων καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰ ἄτομα, δι' ἀγορᾶς δηλαδή, παραχωρήσεως, ἀνταλλαγῆς, διαδοχῆς ἢ παραγραφῆς. Ἔχουσιν ἐπὶ πλέον καὶ ἕτερον τρόπον κτήσεως, αὐταῖς ἴδιον, συνιστάμενον εἰς τὴν ἰδιοποίησιν χώρας τινὸς δικαιώματι κατακτήσεως, ἥτις καθίσταται τρόπος μεταβιβαστικὸς κυριότητος ἐκ τῶν κανονικωτέρων καὶ νομιμωτέρων, ἂν τύχῃ τῆς ἀναγνωρίσεως ἐπισήμου συνθήκης παραχωρήσεως.

§ 86. Δυνάμεθα, προκειμένου περὶ λαῶν καὶ πολιτειῶν, νὰ θεωρήσωμεν τὴν χρησικτησίαν καὶ τὴν παραγραφὴν ὡς κανονικοὺς καὶ νομίμους τρόπους κτήσεως κυριότητος; Ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι οἱ δύο οὗτοι τρόποι κτήσεως εἶνε βάσιμοι καὶ νόμιμοι κατὰ τὸ φυσικὸν δίκαιον, ἀγόμεθα λογικῶς νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι εἶνε ἐπίσης σύμφωνοι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ταῖς ἀρχαῖς τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν καὶ ὅτι ἐπομένως πρέπει νὰ ἐφαρμόζωνται καὶ εἰς τὰς ἐθνικότητας.

§ 87. Ἡ κτῆσις χώρας δύναται ὡσαύτως νὰ ἐπέλθῃ διὰ κατακτήσεως ἢ παραχωρήσεως, προκαλουμένης ὑπὸ τῶν ἀναγκῶν τοῦ πολέμου. Οἱ τρόποι οὗτοι κτήσεως ἐθεωρήθησαν ὡς νόμιμοι, πρὸ πάντων ὅταν κυρῶνται ὑπὸ συνθηκῶν καὶ τῆς συναινέσεως τοῦ λαοῦ, δυναμένης νὰ ἐκδηλωθῇ ποικιλοτρόπως.

Οἱ κάτοικοι τῶν κατακτηθεισῶν χωρῶν δυνατὸν νὰ κληθῶσι νὰ ἐκλέξωσι μεταξὺ τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας ἰθαγενείας, εἰς τρόπον ὥστε ὁ μὴ δηλῶν ὅτι θέλει νὰ διατηρήσῃ τὴν παλαιὰν αὐτοῦ ἰθαγένειαν θεωρεῖται ὡς ἀποδεχθεὶς τὴν νέαν. Ὅσοι δὲ τοὐναντίον ποιήσωσι τὴν προκληθεῖσαν δήλωσιν θεωροῦνται ἐφεξῆς ὡς ἀλλοδαποὶ ἐν ταῖς παραχωρηθείσαις χώραις καὶ δύνανται νὰ ἐξαναγκασθῶσι νὰ ἐγκαταλείψωσιν αὐτάς. Ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ ἐκανονίσθη μεταξὺ ἄλλων ἡ παραχώρησις τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωρραίνης, συνεπείᾳ τῆς συνθήκης τῆς Φραγκφούρτης τῆς 10 Μαΐου 1871 (1).

Ἐνίοτε λαμβάνει ἐπίσης χώραν ψηφοφορία τῶν κατοίκων περὶ τῆς παραχωρήσεως. Τοῦτο ἐγένετο ἐν παραδείγματι τῷ 1859 περὶ τῆς Νικαίας καὶ τῆς Σαβοίας. (2)

Ὡς τρόπον ἐπαυξήσεως τῆς ἐθνικῆς χώρας ἀναφέρομεν προσέτι τὴν ἐξημέρωσιν ἐρήμων ἐκτάσεων, μὴ ἀποτελουσῶν μέρος ταύτης, τὴν

---

(1) Κατὰ τὸ ἄρθρον 13 τῆς ἀπὸ 20 Ἰουνίου (2 Ἰουλίου) 1881 περὶ διακανονισμοῦ τῶν ὁρίων συμβάσεως μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας «οἱ ἐκ τῶν παραχωρουμένων τῇ Ἑλλάδι χωρῶν καταγόμενοι ἢ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταύταις κατοικοῦντες, ὅσοι θελήσωσι νὰ διατηρήσωσι τὴν ὀθωμανικὴν ἐθνικότητα, θ' ἀπολαύσωσιν ἐπὶ τρία ἔτη ἀπὸ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν ἐπικυρώσεων καὶ μετὰ προηγουμένην δήλωσιν πρὸς τὴν ἁρμοδίαν ἀρχήν, τοῦ δικαιώματος νὰ μεταφέρωσι τὴν κατοικίαν αὐτῶν εἰς τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος καὶ νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐν αὐτῷ· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει θέλουσι διατηρήσῃ τὴν Ὀθωμανικὴν αὐτῶν ὑπηκοότητα.» ἐννοεῖται δ' ὅτι πάντες οἱ λοιποὶ καθίστανται Ἕλληνες ὑπήκοοι, ἐπερχομένης *ἀθρόας πολιτοποιήσεως*.

(2) Τῆς ἑνώσεως τῶν Ἰονίων νήσων μετὰ τῆς Ἑλλάδος προηγήθη ψήφισμα τῆς Ἰονίου Βουλῆς, ἐκδηλούσης παμψηφεὶ «τὸν διακαῆ πόθον καὶ τὴν ἀνέκαθεν σταθερὰν θέλησιν» τοῦ Ἰονίου λαοῦ πρὸς ἕνωσιν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ὅπως ἐσαεὶ ἀποτελῇ ἀναπόσπαστον αὐτοῦ μέρος ἐν μιᾷ καὶ ἀδιαιρέτῳ πολιτείᾳ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κατάληψιν ἐδάφους, ἀναφανέντος ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἢ προσχώσεων, σχηματιζομένων ὑπὸ τῶν ῥεόντων ὑδάτων. Δυνατὸν ὅμως αἱ προσχώσεις αὗται νὰ ἐκλείψωσι, παρασυρόμεναι ὑπὸ ῥευμάτων, αἱ ἀκταὶ νὰ περικοπῶσιν, αἱ ὄχθαι τῶν ποταμῶν νὰ καταληφθῶσιν ὑπὸ τῶν ὑδάτων, ἡ θάλασσα νὰ καταπίῃ πάλιν τὴν ἐπ' αὐτῆς ἀναφανεῖσαν ξηράν· ἕκαστον τῶν γεγονότων τούτων συνεπάγεται μείωσιν τῆς ἐθνικῆς χώρας.

Ἐνίοτε ἐπίσης εἶδον νήσους σχηματισθείσας ἐντὸς ποταμῶν. Κατὰ κανόνα αἱ νέαι αὗται γαῖαι ἀνήκουσι τῇ χώρᾳ τῆς πολιτείας, εἰς ἣν εἶνε πλησιέστεραι. Ἂν ἑκατέρα τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ ἀνήκῃ εἰς διαφόρους πολιτείας καὶ ἡ ἐξαίφνης τρόπον τινὰ ἀναφυεῖσα νῆσος κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ποταμοῦ, αἱ δύο παρόχθιοι πολιτεῖαι ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ μερισθῶσι ταύτην κατ' ἀναλογίαν. Ἂν δ' ἡ νῆσος σχηματισθῇ περὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ καθίσταται φυσικῶς κτῆσις τῆς ἀμέσως παροχθίου πολιτείας.

Ἡ ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆς, ὡς καὶ αἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Ἀφρικῇ γενόμεναι ἀνακαλύψεις, προσέθηκαν εἰς τὸ διεθνὲς δίκαιον νέον τρόπον κτήσεως καὶ κατοχῆς, τὴν προτεραιότητα τῆς ἀνακαλύψεως, τὴν πρώτην κατάληψιν καὶ τὴν ἀποίκισιν.

Ἡ θεωρία αὕτη ἔτυχε πανηγυρικῆς κυρώσεως διὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς Διεθνοῦς Συνδιασκέψεως τοῦ Βερολίνου τοῦ 1884—1885, ἥτις ἐκτὸς ἄλλων ἐσκόπει νὰ προλάβῃ τὰς διενέξεις, ἃς ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ εἰς τὸ μέλλον ἡ κατάληψις νέων κτήσεων ἐν Ἀφρικῇ. Κατ' ἀναλογίαν δ' αἱ ἀποφάσεις αὗται ἐξετάθησαν πράγματι καὶ εἰς τὰς ἐν Ὠκεανίᾳ καταλήψεις καὶ ἀποικίσεις. Ἡ Συνδιάσκεψις καθιέρωσεν ὡσαύτως κανόνας προβλέποντας τὰς καταχρήσεις περὶ τὰς εἰκονικὰς προσαρτήσεις καὶ καθώρισε τὰς ἐφαρμοστέας ἀρχὰς ἐπὶ τῶν διεθνῶν ποταμῶν, πρὸς οὓς ἀφωμοιώθησαν αἱ τὰς ἀκτὰς αὐτῶν ἀκολουθοῦσαι ὁδοὶ καὶ σιδηροδρομικαὶ γραμμαί. Ἐπεψήφισε τέλος τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐμπορίου ἐν καιρῷ πολέμου ἐπὶ τοῦ Κόγγου καὶ τοῦ Νίγρου.

Ἡ τελευταία πηγὴ τοῦ δικαίου τῆς κτήσεως τῶν ἐθνικοτήτων συνίσταται εἰς τὴν ἀποκλειστικήν, ἀναμφισβήτητον, ἀρκούντως μακρὰν καὶ ἀδιάκοπον κατοχὴν οἱασδήποτε χώρας. Ἡ ἀρχὴ αὕτη στηριζομένη ἐπὶ σιωπηρᾶς συναινέσεως, εἶνε ὑποχρεωτικὴ διὰ πάσας τὰς πολιτείας καὶ διὰ τῆς κυρώσεως τοῦ χρόνου κτᾶται ἰσχὺν ἴσην τῇ πηγαζούσῃ ἐξ ἐπισήμου συνθήκης ἢ θετικοῦ διεθνοῦς δικαιώματος.

§ 88. Μελετήσαντες τοὺς τίτλους, ἐφ' ὧν ἐρείδεται τὸ δίκαιον τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κτήσεως τῶν πολιτειῶν, ὑπολείπεται ἤδη νὰ ἐξετάσωμεν πῶς καὶ τίνι μέτρῳ ἐπέρχεται ἀπαλλοτρίωσις χώρας. Κατ' ἀρχὴν πᾶσα κυρίαρχος πολιτεία κέκτηται ἀναμφήριστον πρὸς ἀπαλλοτρίωσιν δικαίωμα ἴσον τῷ πρὸς ἀπόκτησιν δικαιώματι· ἡ ἄσκησις μόνον τοῦ δικαιώματος τῆς ἀπαλλοτριώσεως ὑποβάλλεται εἰς τοὺς ὑπὸ τῶν θεμελιωδῶν νόμων ἑκάστης πολιτείας καθιερωθέντας εἰδικοὺς κανόνας καὶ ὅρους.

Διὰ τὰς ἀδυνάτους πολιτείας τὰς κακῶς ὠργανωμένας καὶ συχνότατα κατασπαραττομένας ὑπὸ ἀντιθέτων μερίδων, χρωμένων ὅπλοις ἄτινα ὁ ἀληθὴς πατριωτισμὸς ἀποκρούει, ἡ ἀπεριόριστος εὐχέρεια τοῦ ἀπαλλοτριοῦν καὶ ὑποθηκεύειν τὰς δημοσίας κτήσεις εἰς ἀλλοδαποὺς δὲν εἶνε ἀκίνδυνος· διότι δυνατὸν ἀντὶ ἐφημέρου τινὸς ὀφέλους νὰ καταλήξῃ εἰς ἀληθῆ διαρπαγήν, ἐπ' ὠφελείᾳ ἀπλήστων καὶ ὀλίγων ἀκριβολόγων γειτόνων. Ἡ δικαία αὕτη προκατάληψις συνετέλεσεν ἀναμφιβόλως ὥστε εἰς πάντα τὰ πολιτεύματα τῶν Εὐρωπαϊκῶν πολιτειῶν νὰ ὑπαχθῇ τὸ κῦρος τῶν ὑπὸ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ἀποδεκτῶν γιγνομένων ἀπαλλοτριώσεων χώρας, εἴτε εἰς τὴν ψῆφον τῆς ἐθνικότητος ὁλοκλήρου εἴτε εἰς τὴν ἐπίσημον ἐπιδοκιμασίαν τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας. (1)

Κυβέρνησις, ἐκ τῶν πραγμάτων ὑφισταμένη, ἀναγνωρισθεῖσα ὑπὸ τῶν λοιπῶν πολιτειῶν καὶ εἰς ἐσωτερικὴν συνάφειαν μετὰ τοῦ συνόλου τοῦ ἔθνους διατελοῦσα, κέκτηται ἀπέναντι τῆς ἐθνικῆς χώρας τὰ αὐτὰ δικαιώματα, τὰς αὐτὰς ἐξουσίας καὶ ἡ νόμιμος κυβέρνησις, ἣν ἀντικαθίστησι. Πᾶν ὅ,τι πράττει ἐντὸς τῶν ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐσωτερικοῦ δικαίου τῆς πολιτείας προβλεπομένων καὶ καθωρισμένων ὁρίων εἴτε κτωμένη εἴτε ἀπαλλοτριοῦσα, εἶνε λοιπὸν ἀπολύτως ἰσχυρὸν καὶ ἀνέκκλητον.

§ 89. Ἐν γένει δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι αἱ δημόσιοι κτήσεις ἀπαλλοτριοῦνται διὰ τῶν αὐτῶν καὶ αἱ ἰδιωτικαὶ τρόπων.

Ὑπὸ τὸ κράτος τῶν παλαιῶν σχέσεων τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνικοτήτων ὡρίζοντο συχνότατα ὑπὲρ πολιτείας ἢ ἀλλοδαποῦ τινος ἡγεμόνος διαρκεῖς πρόσοδοι, βαρύνουσαι ἐπ' ἀόριστον τὸ σύνολον τῆς περιουσίας ἢ τοῦ εἰσοδήματος ὡρισμένων γαιῶν καὶ ὑφιστάμεναι ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει μέχρι τῆς ἐντελοῦς ἢ μερικῆς καταστροφῆς τοῦ ἐνεχύρου, ἐφ' οὗ ἐστηρίζοντο.

(1) Κατὰ τὸ ἡμέτερον Σύνταγμα (ἄρθρ. 33) «Οὐδεμία παραχώρησις ἢ ἀνταλλαγὴ χώρας δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ νόμου».

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐνίοτε ὡσαύτως ἡ ἐθνικὴ χώρα ἀπηλλοτριοῦτο διὰ τῆς ἱδρύσεως τιμαρίου (fief) ὑπὲρ ἀλλοδαποῦ πρίγκηπος ἢ ἄρχοντος.

Κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἡ ἐνεχυρίασις γαιῶν πρὸς ἐξασφάλισιν χρεῶν ἢ χρηματικῶν δανείων ἦτο γενικωτάτης χρήσεως.

Αἱ ὁλικαὶ ἢ μερικαὶ πωλήσεις χωρῶν ὑπῆρξαν συχνόταται.

Ἡ ἱστορία παρέχει πολυάριθμα παραδείγματα ἀπαλλοτριώσεως χωρῶν διὰ παραχωρήσεων ἢ ἑκουσίων δωρεῶν.

Μνημονεύομεν ἰδίᾳ τὴν γενομένην τῇ 27 Ἰανουαρίου 1712 παραχώρησιν τῶν Ἱσπανικῶν Κάτω Χωρῶν ὑπὸ Φιλίππου Ε' εἰς τὸν Μαξιμιλιανὸν Ἐμμανουήλ, δοῦκα καὶ ἐκλέκτορα τῆς Βαυαρίας· τὴν παραχώρησιν τῇ Ἱσπανίᾳ τῆς Λουϊζιάνης καὶ τῆς Νέας Αὐρηλίας ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ στέμματος γενομένην τὸν Νοέμβριον τοῦ 1762· τὴν ἐκ νέου παραχώρησιν τῆς αὐτῆς χώρας τῷ 1800 τῇ Γαλλίᾳ ὑπὸ τῆς Ἱσπανικῆς κυβερνήσεως, ἐπικυρωθεῖσαν ὑπὸ τῆς συνομολογηθείσης μεταξὺ τῶν δύο κυβερνήσεων τῇ 21 Μαρτίου 1801 συνθήκης· τὴν παραχώρησιν τῆς Φλωρίδος ὑπὸ τῆς Ἱσπανίας ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις συνεπείᾳ τῆς ἐν Βασιγκτῶνι συνομωλογηθείσης τῇ 22 Φεβρουαρίου 1819 συνθήκης· καὶ εἰς ἐγγυτέρους ἡμῖν χρόνους τὰς γενομένας συνεπείᾳ τῶν πολέμων τοῦ 1859 καὶ τοῦ 1866 παραχωρήσεις τῆς Σαβοΐας, τοῦ κομητάτου τῆς Νικαίας, τῆς Λομβαρδίας καὶ τῆς Βενετίας· τὴν παραχώρησιν τῷ 1870 τῆς Ἀλσατίας καὶ Λορραίνης τῇ Γερμανίᾳ· τὰς ἐπιβληθείσας τέλος τῷ 1878 ὑπὸ τῆς Βερολινείου συνθήκης τῇ Τουρκίᾳ χωρικὰς παραχωρήσεις.

§ 90. Τὰ κυριαρχικὰ ὅρια τῆς πολιτείας περιλαμβάνουσιν οὐ μόνον τὴν χώραν αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ διασχίζοντα ἢ περιβάλλοντα ταύτην ὕδατα, τοὺς λιμένας, τοὺς ὅρμους, τοὺς κόλπους, τὰς ἐκβολὰς τῶν ποταμῶν καὶ τὰς περικλείστους ἐν τῇ χώρᾳ θαλάσσας. Γενικὸν ἔθος τῶν ἐθνικοτήτων ἐπιτρέπει ὡσαύτως ταῖς πολιτείαις ν' ἀσκῶσι τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν ἐπὶ ζώνης θαλασσίας μέχρι τριῶν ναυτικῶν μιλλίων ἢ μέχρι τῆς ὁλκῆς τηλεβόλου ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ῥιπτομένου.

§ 91. Οἱ λιμένες καὶ ὅρμοι ἀνήκουσιν ἐν πλήρει δικαιώματι τῇ ἐθνικότητι, ἥτις κατέχει τὰς παραλίας, ἐφ' ὧν κεῖνται. Ἡ κυριαρχικὴ κατοχὴ τῶν λιμένων καὶ ὅρμων παρέχει τῇ κεκτημένῃ ταύτην πολιτείᾳ τὸ δικαίωμα τοῦ κηρύττειν αὐτοὺς κεκλεισμένους, ἀνοικτοὺς ἢ ἐλευθέρους, τοῦ ὑποβάλλειν ἐλευθέρως, χωρὶς ν' ἀποβλέψῃ εἰς τὰς λοιπὰς ἐθνικότητας, τὰ καταπλέοντα πλοῖα καὶ ἐμπορεύματα εἰς οἷα ναυ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τιλιακὰ τέλη καὶ εἰς οἵους ἐσωτερικοὺς κανονισμοὺς νομίζει ἁρμόζον εἰς τὰ συμφέροντα αὐτῆς. Δέον μόνον, ὅπως τὰ μέτρα καὶ αἱ διατάξεις αὐταὶ ὦσι σύμφωνοι ταῖς ἀρχαῖς τοῦ διεθνοῦς δικαίου νὰ ἐπιβληθῶσιν εἰς πάσας τὰς ἐθνικότητας καὶ μὴ ἀποτελῶσι προνόμια, ἀνατρέποντα τὸν νόμον τῆς ἰσότητος τῶν πολιτειῶν.

Ἡ παραδοχὴ πολεμικῶν πλοίων εἴς τινας λιμένας ἢ ὅρμους δὲν ἤρτηται μόνον ἐκ πολιτικῶν ὑπολογισμῶν ἢ διεθνῶν διατάξεων, ποικιλλουσῶν ἐν χρόνῳ καὶ τόπῳ, ἀλλ' ἐνίοτε ὑπόκειται καὶ εἰς διατάξεις δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας. Οὕτως ἐν παραδείγματι ἔν τισι ἐμπορικαῖς θέσεσι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προσορμίζωνται πολεμικὰ πλοῖα πρὶν ἢ καταθέσωσιν ἐν ἀσφαλεῖ τόπῳ τὴν φερομένην ὑπ' αὐτῶν πυρίτιδα, ἣν δὲν δύνανται νὰ παραλάβωσι πρὸ τῆς στιγμῆς τοῦ ἀπόπλου αὐτῶν.

Ὅπως προλάβωσι πᾶσαν δυσχέρειαν, προκειμένου περὶ τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ, πολλαὶ κυβερνήσεις ἐκανόνισαν τὸ ζήτημα διὰ συμβατικῶν ῥητρῶν· ἰδίᾳ δὲ παρεδέχθησαν ὅτι θέλουσι δέχεσθαι εἰς τοὺς λιμένας αὐτῶν ὡρισμένον μόνον ἀριθμὸν ξένων πολεμικῶν πλοίων.

§ 92. Οἱ κόλποι καὶ οἱ κολπίσκοι, ὑπερασπιζόμενοι εἴτε φύσει ὑπὸ ἀμμολόφων ἢ βράχων εἴτε ὑπὸ διεσταυρωμένου πυρὸς πυροβόλων, τεθειμένων εἰς τὸ στόμιον αὐτῶν, ἀνήκουσιν εἰς τὴν συνεχομένην αὐτοῖς χώραν. Ὡς πρὸς τὴν ἐλευθερίαν δὲ τῆς προσορμίσεως καὶ τὴν κυριαρχίαν διέπονται ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν, ἃς καθωρίσαμεν, προκειμένου περὶ τῶν ἐσωτερικῶν λιμένων καὶ ὅρμων.

§ 93. Διακρίνομεν δύο κατηγορίας θαλασσίων στενῶν : τὰ ἀπολήγοντα εἰς θαλάσσας, κεκλεισμένας ἢ περικλείστους· ἡ ἀπόλυτος κυριαρχία τῶν στενῶν τούτων δύναται νὰ διεκδικηθῇ ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῆς πολιτείας, ἧς περιβρέχουσι τὰς ἀκτάς· καὶ τὰ χρησιμεύοντα εἰς κοινωνίαν ἐλευθέρων θαλασσῶν. Τὰ πρῶτα ἀποτελοῦντα ἰδίαν καὶ ἀποκλειστικὴν κτῆσιν διέπονται ὑπὸ τῶν οἰκείων νόμων καὶ κανονισμῶν ἑκάστης χώρας· τὰ ἄλλα, θίγοντα ἀναγκαίως τὰ συμφέροντα τῶν διαφόρων πολιτειῶν, ὧν τὴν ἐπικοινωνίαν προορίζονται νὰ εὐχεραίνωσιν, οὐδέποτε δύνανται νὰ καταστῶσι κυριαρχικὴ κτῆσις μιᾶς μόνης πολιτείας καὶ δέον νὰ μένωσιν ἀπολύτως ἐλεύθερα εἰς πᾶν πλοῖον ὡς αἱ θάλασσαι, πρὸς ἃς φέρουσιν.

Ἡ πρὸς προσόρμισιν καὶ διάπλουν ἐλευθερία ἐπιδέχεται οὐχ ἧττον τοὺς ἐν τῇ αὐτοσυντηρήσει τῶν πολιτειῶν ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῶν ὁποίων κεῖνται τὰ στενὰ ἐγκειμένους περιορισμούς· καὶ ὅταν ὁ σχηματισμὸς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν στενῶν ἀναγκάζῃ τὰ διασχίζοντα αὐτὰ πλοῖα νὰ διέλθωσιν ὑπὸ τὸ πῦρ φρουρίων, κειμένων ἐπὶ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἑτέρας ἀκτῆς, ὁ κρατῶν τῆς ἀκτῆς κυρίαρχος ἔχει τὸ ἀναμφήριστον δικαίωμα νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν ναυσιπλοΐαν καὶ νὰ λαμβάνῃ ἐν καιρῷ μάλιστα πολέμου τὰς προφυλάξεις, ἃς ἡ πρόνοια καὶ ἡ περὶ τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν φροντὶς δυνατὸν νὰ καθιστῶσιν ἀναγκαίας.

Δυνατὸν ἐπίσης ἡ ναυσιπλοΐα στενοῦ τινος νὰ ᾖ τόσῳ δυσχερὴς καὶ ἐπικίνδυνος, ὥστε νὰ μὴ δύνηται νὰ γίνῃ ἄνευ τῆς συνδρομῆς πρακτικῶν καὶ πεπειραμένων ἀνδρῶν καὶ τῆς βοηθείας φάρων καὶ σημάτων καταλλήλων. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ πολιτεία, ἥτις πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῆς τῆς ναυτιλίας κατέχει τὰ φῶτα καὶ τοὺς σταθμοὺς τῶν πλοηγῶν, δικαιοῦται ν' ἀποζημιῶται διὰ τὰς δαπάνας, εἰς ἃς ὑποβάλλεται, καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ ναυτιλιακὰ τέλη εἰς τὰ ἐπωφελούμενα τούτων πλοῖα.

Ἡ Δανιμαρκία ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας εἶχεν ἐπιβάλῃ τέλη διόδου εἰς πάντα τὰ διαπλέοντα τὰ στενὰ τοῦ Σούνδου καὶ τῶν Βέλτων, ὅπως μεταβῶσιν ἢ ἐξέλθωσι τῆς Βαλτικῆς ἐμπορικὰ πλοῖα. Τὰ δικαιώματα ταῦτα, ἀναγνωρισθέντα τὸ πρῶτον διὰ τῆς συνομολογηθείσης τῷ 1645 μεταξὺ τῆς Δανίας καὶ τῶν Γενικῶν Κρατῶν τῶν Ἡνωμένων Ἐπαρχιῶν συνθήκης, ἐπεκυρώθησαν μεταγενεστέρως καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ναυτικῶν ἐθνικοτήτων.

Κατ' ἀρχὰς ἡ εἴσπραξις αὐτῶν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀντίτιμον προσφερομένης ὑπηρεσίας· ἀλλὰ βραδύτερον, συνεπείᾳ τῆς γενικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐμπορίου, ἡ καθαρὰ πρόσοδος τῶν τελῶν τούτων κατέστη ἐκτὸς πάσης ἀναλογίας πρὸς τὰς πράγματι γιγνομένας ὑπὸ τοῦ Δανικοῦ ταμείου δαπάνας, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἀνταμοιβὴ αὕτη, λαβοῦσα τὸν χαρακτῆρα ἀληθοῦς φορολογίας, εἴδους τινὸς κυριαρχικοῦ ἐπάθλου ἢ δικαιώματος, ἐξήγειρε ζωηρᾶς διαμαρτυρίας ἐκ μέρους τῶν ὑφισταμένων τὴν βαρεῖαν ταύτην ὑποχρέωσιν ναυτικῶν. Ἐπὶ τέλους διὰ συνθήκης, συνομολογηθείσης ἐν Κοπεγχάγῃ τῇ 14 Μαρτίου 1857 μεταξὺ τῆς Δανιμαρκίας ἀφ' ἑνός, τῆς Αὐστρίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, τοῦ Ἀννοβέρου, τοῦ Μεκκλεμβούργου-Σβέριν, τοῦ Ὀλδεμβούργου, τῶν Κάτω Χωρῶν, τῆς Πρωσσίας, τῆς Ῥωσσίας, τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας, τῶν Ἀνσεατικῶν πόλεων Λυβέκκης, Βρέμης καὶ Ἀμβούργου ἀφ' ἑτέρου, ἡ Δανικὴ κυβέρνησις ὑπεχρεώθη νὰ καταργήσῃ πᾶν διόδιον ἐπὶ τῶν διὰ τοῦ Σούνδου καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν Βέλτων τῆς Βορείου θαλάσσης πλεόντων πρὸς τὴν Βαλτικὴν καὶ τἀνάπαλιν πλοίων.

Τὰ ξένα πολεμικὰ πλοῖα δὲν δύνανται ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ στενὸν τῶν Δαρδανελλίων ἢ εἰς τὸν Βόσπορον.

Ὁ Φιλλανδικὸς κόλπος ἐπὶ μακρὸν ἀνῆκε τῷ βασιλεῖ τῆς Σουηδίας, οὗτινος τὰ ἀποκλειστικὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα οὐδέποτε ἠμφισβητήθησαν. Τῆς περὶ παραχωρήσεως τῆς Φιλλανδίας τῇ Ῥωσσίᾳ συνθήκης μὴ ἐπιφυλαχθείσης ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, δημοσιολόγοι τινὲς ἐξήτασαν μήπως ὁ κόλπος ἀνήκῃ εἰσέτι τῇ Σουηδίᾳ. Καθ' ἡμᾶς οὐδεμία ὑπάρχει αἰτία νὰ μὴ ἐφαρμοσθῶσιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου οἱ γενικοὶ κανόνες τοῦ νεωτέρου διεθνοῦς δικαίου.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ Ἑλληνικὸν Ἀρχιπέλαγος, οὐδεμία ἀμφιβολία ἐπιτρέπεται, ἀφ' ἧς ἡ ἀναγνώρισις τῆς Ἑλλάδος ὡς ἀνεξαρτήτου Βασιλείου ἔθηκε πέρας εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς Τουρκίας ἐπὶ τὴν ἀποκλειστικὴν κυριαρχίαν τῶν θαλασσῶν τούτων, καταστασῶν οὕτω ἐντελῶς ἀνοικτῶν καὶ ἐλευθέρων.

Τὸ περὶ τῆς κτήσεως τῶν κόλπων καὶ τῶν στενῶν ζήτημα δύναται νὰ συνοψισθῇ ὡς ἑξῆς: κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους τὸ διεθνὲς δίκαιον οὐδεμίαν ἀναγνωρίζει προνομιακὴν ἢ ἀποκλειστικὴν κυριαρχίαν ἐπὶ στενῶν κειμένων μεταξὺ θαλασσῶν ἐξ ἴσου ἐλευθέρων ἢ καταληγόντων εἰς ἀκτὰς ἢ λιμένας, ἀνήκοντας εἰς διαφόρους πολιτείας, ἐπειδὴ αἱ μεγάλαι ἐμπορικαὶ ὁδοί, ἃς ἡ Πρόνοια πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἀνταλλαγῶν, πρὸς προσέγγισιν εἰς ἀλλήλους τῶν λαῶν καὶ πρὸς ἀνάπτυξιν οὕτω τοῦ πολιτισμοῦ ἐδημιούργησεν, ἀποτελοῦσι κοινὴν περιουσίαν, ἧς ἡ ἀπόλαυσις δέον νὰ ᾖ προσιτὴ εἰς πάντας καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ καταστῇ μονοπώλιον, ἢ νὰ περιορισθῇ ἐπ' ὠφελείᾳ μιᾶς μόνης ἐθνικότητος.

§ 94. Τὰ φυσικὰ ὅρια τῆς πολιτείας πρὸς τὴν θάλασσαν σημειοῦνται ὑπὸ τῆς περιφερείας τῶν ἀκτῶν, εἰς ὃ σημεῖον βρέχονται ὑπὸ τοῦ κύματος καὶ ὅθεν ἄρχεται ἡ θαλασσία ἔκτασις. Πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἀμύνης τῶν ἀκτῶν, ἡ πρακτικὴ τῶν ἐθνικοτήτων, ἐπικυρωθεῖσα ὑπὸ πολυαρίθμων συνθηκῶν, διέγραψεν εἰς ἀπόστασίν τινα ἀπὸ τῆς ξηρᾶς νοητὴν γραμμήν, ἥτις θεωρεῖται ὡς τὸ ἀπώτατον σημεῖον τῶν θαλασσίων ὁρίων ἑκάστης χώρας. Ὅλη ἡ ἐντὸς τῆς γραμμῆς ταύτης κειμένη ἔκτασις ὑπόκειται αὐτοδικαίως ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς πολιτείας, ἥτις ἄρχει ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἡ μεταξὺ τῆς γραμμῆς ταύτης καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς ἀκτῆς περιλαμβανομένη θάλασσα καλεῖται χωρικὴ θάλασσα (mer territoriale).

Ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν πυροβόλων ὅπλων ἐδόθη γενικῶς εἰς ταύτην ἔκτασις τριῶν ναυτικῶν μιλλίων ἀπὸ τῆς ἀκτῆς κατὰ τὴν ἀμπώτιδα· εἰς τὴν ζώνην δὲ ταύτην ἡ ἄσκησις τῆς χωρικῆς κυριαρχίας εἶνε ἀπόλυτος, ἀναμφισβήτητος καὶ ἀποκλείει τὰ δικαιώματα πάσης ἄλλης ἐθνικότητος.

Πάντες ὅμως συμφωνοῦσι σήμερον ὅτι ἡ ἔκτασις αὕτη εἶνε βραχυτάτη, μὴ εὑρισκομένη πλέον ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὴν ὁλκὴν τῶν νέων τελειοποιημένων τηλοβόλων, ὧν αἱ βολαὶ δύνανται νὰ φθάσωσι μέχρι πέντε τοὐλάχιστον μιλλίων· εἶνε λοιπὸν ὀρθὸν νὰ ἐπεκταθῇ ἀναλόγως.

Μέχρις οὗ ὁρισθῇ τοῦτο ἐπὶ σχετικῇ τινι προτάσει τῇ συναινέσει τῆς πλειονότητος τῶν πολιτειῶν, ἡ ὁροθεσία τῶν τριῶν ναυτικῶν μιλλίων ἀποτελεῖ ὑπὸ διεθνῆ ἔποψιν κανόνα σταθερόν, ὅστις δέον νὰ τηρῆται, ὁσάκις αἱ συνθῆκαι δὲν ὁρίζουσιν ἄλλως. Δύο ἢ πλείονες ἐθνικότητες εἶνε ἐλεύθεραι νὰ τροποποιήσωσι συμβατικῶς τὴν τοιαύτην ἀρχήν, περιορίζουσαι ἢ διαστέλλουσαι τὴν ζώνην ταύτην· ἀλλ' ἔσται τοῦτο δεσμὸς ἐν ταῖς ἀμοιβαίαις σχέσεσιν αὐτῶν μόνον, χωρὶς νὰ ᾖ δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ, πολλῷ δ' ἔλασσον νὰ ἐπιβληθῇ εἰς ἄλλας πολιτείας.

Ναυτικὸν συμφέρον σπουδαιότατον, ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς παρὰ τὰς ἀκτὰς ἁλιείας τῶν ἰχθύων καὶ τῶν ὀστρέων ἢ ἑτέρων ὀστράκων, προυκάλεσε τὴν ἔν τισι θαλασσίαις θέσεσιν ἐπέκτασιν τῆς ἀκτῖνος τῆς χωρικῆς θαλάσσης καὶ πέραν τῆς ζώνης τῶν τριῶν μιλλίων. Τοιαῦται παραβάσεις τῶν παγκοσμίως ἀνεγνωρισμένων ἀρχῶν δέον αὐστηρῶς νὰ περιορίζωνται ἐν τοῖς ὁρίοις τοῦ εἰδικοῦ ἀντικειμένου, ὅπερ ἐπέβαλεν αὐτάς· ἄλλως, ὅπως καταστῶσιν ὑποχρεωτικαί, δέον νὰ ἐπικυρωθῶσι διὰ ῥητῶν καὶ ἐπισήμων συμβάσεων.

§ 95. Ἡ ἐποπτεία καὶ ὁ ἔλεγχος τῶν ἐντὸς τῆς χωρικῆς θαλάσσης ἢ τῶν ναυτικῶν ὁρίων τελωνείων πανταχοῦ σχεδὸν διέπεται ὑπὸ ὁμοιομόρφων ἀρχῶν τῆς θαλασσίου ἀστυνομίας, τῆς ἐπισκέψεως καὶ κρατήσεως τῶν ὑπόπτων ἐπὶ λαθρεμπορίᾳ ἀκατίων καὶ πλοίων, τῆς κατασχέσεως τῶν ἀπηγορευμένων ἀντικειμένων καὶ τῆς τιμωρήσεως διὰ προστίμου ἢ φυλακίσεως τῶν παραβάσεων τῶν τελωνιακῶν κανονισμῶν τῆς χώρας.

§ 96. Οἱ ὅροι ἀκτὴ καὶ αἰγιαλὸς περιλαμβάνουσιν ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς ξηρᾶς, ἥτις ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῆς θαλάσσης, καίτοι μὴ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παρεχούσης ἀρκοῦσαν στερεότητα, ὅπως κατοικηθῇ, ἀλλ' οὐχὶ τὴν σταθερῶς ὑπὸ τοῦ ὕδατος κεκαλυμμένην.

§ 97. Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι αἱ θάλασσαι δὲν εἶνε δεκτικαὶ ἰδιωτικῆς κτήσεως· δύναται ὅμως νὰ ἐρευνηθῇ ἂν εἶνε δυνατὸν νὰ καταστῶσι κτῆσις ἐθνικότητός τινος.

Ὅπως λύσωμεν τὸ ζήτημα τοῦτο, δέον πρῶτον νὰ διατυπώσωμεν διάκρισιν οὐσιώδη μεταξὺ τῆς κυριότητος καὶ τῆς κυριαρχίας τῶν θαλασσῶν, ὅρων συχνότατα ἐναλλασσομένων, ἡ σύγχυσις τῶν ὁποίων ὑπῆρξεν ἐκ τῶν αἰτίων τοῦ σκότους καὶ τῶν πλανῶν, αἵτινες ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐκράτησαν. Λόγος ἐν πρώτοις καθαρῶς ὑλικὸς καὶ φυσικὸς ἀντίκειται εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν θαλασσῶν. Δικαίῳ ὡς καὶ πράγματι ἡ κυριότης ὑφίσταται μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ στηρίζηται ἐπὶ πράγματος ἁπτοῦ, δεκτικοῦ νομῆς καὶ κατοχῆς ἀποκλειστικῆς. Τίνι ὅμως λαῷ δέδοται νὰ συγκεντρώσῃ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τοὺς στόλους τοῦ κόσμου ὁλοκλήρου, ὅπως δυνηθῇ νὰ θεωρήσῃ ἑαυτὸν δυνάμενον νὰ καταστήσῃ ἐφικτὴν τὴν νομὴν καὶ κατοχὴν τῶν θαλασσῶν ;

Ἕτερον σπουδαιότατον ἐπιχείρημα κατὰ πάσης κυριότητος τῆς ἀνοικτῆς θαλάσσης συνάγεται ἐκ τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας.

Κατὰ τὴν θείαν Πρόνοιαν, ὡς ἐδόθη τῷ ἀνθρώπῳ ν' ἀντιλαμβάνηται τῶν σκοπῶν αὐτῆς, αἱ θάλασσαι εἶνε στοιχεῖον ἀναγκαῖον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐθνικοτήτων καὶ εἰς τὰς προόδους τοῦ πολιτισμοῦ· ἀποτελοῦσιν ὁδὸν φυσικῆς ἐπικοινωνίας προσιτὴν τοῖς πᾶσιν· ἀπονέιμαι αὐταῖς τὴν ἰδέαν ἀποκλειστικῆς καὶ διακριτικῆς κυριότητος ἔσται παραγνώρισις τῶν ὑπό τε τῆς καταστάσεως καὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν λαῶν καὶ ὑπὸ τοῦ χωρισμοῦ καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἰσότητος τῶν πολιτειῶν ἐνδεικνυομένων.

§ 98. Ὑπὸ τὸν ὅρον κυριαρχία τῶν θαλασσῶν (empire des mers) νοοῦμεν τὴν ἄσκησιν κυριαρχικῶν τινων δικαίων· ἡ ἀναγνώρισις ταύτης πολιτείᾳ τινὶ προσδίδει αὐτῇ ἐν σχέσει πρὸς τὰς λοιπὰς ἐθνικότητας τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιβάλλειν φόρους, τοῦ κανονίζειν τὴν ναυσιπλοΐαν καὶ τοῦ ἀσκεῖν κατὰ τὴν ἰδίαν κρίσιν τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δίκαια. Ἐὰν λοιπόν, ὡς νομίζομεν ὅτι κατεδείξαμεν, αἱ ἀνοικταὶ θάλασσαι δὲν ἐπιδέχωνται ἀποκλειστικὴν κτῆσιν, ἐὰν ἡ ἐλευθέρα αὐτῶν χρῆσις ἀποτελῇ κοινὸν κτῆμα πάντων τῶν λαῶν, ἐὰν τέλος ἡ ἀμοιβαία ἰσότης τῶν πολιτειῶν εἶνε ἀρχὴ τοῦ φυσικοῦ δικαίου, μὴ δυναμένη

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ν' ἀνεχθῇ προσβολήν τινα, λογικῶς καὶ ἀναγκαίως ἀγόμεθα ν' ἀποδεχθῶμεν ὅτι αἱ θάλασσαι διαφεύγουσι τὴν κυριαρχίαν ὡς καὶ τὴν ἀποκλειστικὴν μιᾶς ἐθνικότητος κυριότητα.

Ἐν τούτοις οὐχὶ ἄνευ ἀγώνων καὶ ζωηρῶν συζητήσεων ἐπεκράτησαν ἐν τῷ νεωτέρῳ δικαίῳ τῶν ἐθνῶν αἱ ἀρχαὶ αὗται· ἡ ἀρχὴ τῆς ἐλευθερίας τῶν θαλασσῶν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον καὶ τόσῳ ζωηρῶς πολεμηθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, ἐξῆλθεν ἐπὶ τέλους τοῦ πεδίου τῶν θεωρητικῶν συζητήσεων ὅπως εἰσέλθῃ θριαμβευτικῶς εἰς τὸ πρακτικὸν ἔδαφος πασῶν τῶν ἐθνικοτήτων. Σήμερον τὸ δημόσιον ἐξωτερικὸν δίκαιον τῆς Εὐρώπης, ὡς καὶ τὸ τῆς Ἀμερικῆς, ἀναγνωρίζουσιν ἐπίσης ὅτι οὐδεὶς λαὸς κατέχει τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τῆς κυριότητος τῆς εὐρείας θαλάσσης· ὅτι αἱ σημαῖαι πασῶν τῶς κυριάρχων ἐθνικοτήτων ἀπολαύουσι τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς αὐτῆς ἐλευθερίας, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ σέβωνται τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν· ὅτι ἡ σχετικὴ ὑπεροχὴ τῶν ναυτικῶν δυνάμεων εἰς οὐδεμίαν πολιτείαν παρέχει τίτλον ἐπικρατέστερον ἐν σχέσει πρὸς τὰς λοιπάς· ὅτι ἡ παραβίασις τῶν κανόνων τούτων, ὁθενδήποτε προερχομένη, εἶνε πάντοτε παράνομος καὶ ψεκτέα· ὅτι τέλος ἐξαιρετικὰ μέτρα ἐπιβλέψεως ἢ ἀστυνομίας, καθιερωθέντα ὑπὸ εἰδικῶν συνθηκῶν σχετικῶς πρὸς τὰ πλοῖα δύο ἢ πλειόνων ἐθνικοτήτων, δὲν δύνανται νὰ ὦσιν ὑποχρεωτικά, πλὴν μόνον διὰ τὰ συμβληθέντα μέρη.

§ 99. Ἡ κυριαρχία τῶν διὰ προσχώσεως σχηματιζομένων νήσων ἀνήκει ἀναμφηρίστως τῇ ἐθνικότητι, ἧς αἱ γαῖαι καὶ τὰ ὕδατα συνετέλεσαν εἰς σχηματισμὸν αὐτῶν. Ἂν αἱ νῆσοι κεῖνται παρὰ τὴν στερεὰν θεωροῦνται ὡς φυσικὰ ἐξαρτήματα αὐτῆς, ἐκτὸς ἂν ξένη πολιτεία ἀπέκτησεν ἤδη τίτλους ἐπὶ τὴν κυριότητα αὐτῶν.

Ἡ κυριότης καὶ κατοχὴ τῆς στερεᾶς προϋποτίθησι καὶ συνεπάγεται τὴν τῶν προσκειμένων νήσων, καὶ ἐν ᾗ περιπτώσει οὐδεμία θετικὴ πρᾶξις κυριότητος ἐνηργήθη.

Ἡ κυριότης τῶν εἴς τινα ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς στερεᾶς κειμένων νήσων κτᾶται διὰ τῶν αὐτῶν τίτλων καὶ ἡ κυριότης πάσης ἑτέρας χώρας.

§ 100. Ὁδηγούμενοι ἐκ τῶν ἀρχῶν, ἃς διετυπώσαμεν ἤδη, ἀναγνωρίζομεν εὐκόλως ὅτι κατὰ τὸ διεθνὲς δίκαιον αἱ λίμναι καὶ αἱ ἀκταὶ αὐτῶν ὑποβάλλονται αὐτοδικαίως εἰς τὴν κυριότητα τῆς ἐθνικότητος, ἐπὶ τῆς χώρας τῆς ὁποίας κεῖνται. Ἂν ὅμως αἱ ἀκταὶ αὐτῶν ἀνήκωσιν εἰς δύο ἢ πλείονας ἐθνικότητας, αἱ λίμναι αὗται, εἴτε γλυκέα εἴτε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἁλμυρὰ εἶνε τὰ ὕδατα αὐτῶν, θεωροῦνται ἀναγκαίως ὡς ἐλεύθεραι θάλασσαι.

§ 101. Ἂν ἡ ἐλευθερία τῶν θαλασσῶν εἶνε ἀρχὴ ὁριστικῶς καθιερωθεῖσα ὑπὸ τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν καὶ ἀναγνωρισθεῖσα ὑπὸ τῆς πρακτικῆς τῶν ἐθνικοτήτων, λογικὸν καὶ φυσικὸν φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως νὰ ἐφαρμόσωμεν αὐτὴν ἐπίσης ἐπὶ τῆς ναυσιπλοΐας τῶν ποταμῶν, οὓς δὲν κωλυόμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς πολύτιμον μέσον τῆς μεταξὺ τῶν λαῶν συγκοινωνίας, τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Οὐδεὶς τῷ ὄντι λόγος κωλύει ἡμᾶς νὰ θέσωμεν τοὺς ποταμοὺς ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τὰς θαλάσσας, ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι αἱ ἐπὶ τῆς ναυσιπλοΐας τούτων ὑφ' ἑκάστου λαοῦ ἱδρυμένοι εἰδικοὶ κανονισμοὶ δὲν πρέπει νὰ περιβάλλωνται ταμιευτικὸν χαρακτῆρα, καὶ ὅτι ἡ ἀρχὴ δὲν πρέπει νὰ ἐπεμβαίνῃ, πλὴν ὅπως διευκολύνῃ καὶ γενικεύσῃ αὐτὴν καὶ καταστήσῃ σεβαστὰ τὰ δικαιώματα πάντων.

Ἂν ποταμός τις κεῖται ὁλόκληρος ἐπὶ τῆς χώρας μιᾶς μόνης πολιτείας, θεωρεῖται ὡς διατελῶν ὑπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν κυριαρχίαν τῆς πολιτείας ταύτης, ἥτις τότε κέκτηται μόνη τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ κανονίζειν τὴν ναυσιπλοΐαν αὐτοῦ. Ὅταν τοὐναντίον ὁ ποταμὸς χρησιμεύῃ ὡς ὅριον δύο ἢ πλειόνων πολιτειῶν ἀποτελεῖ διὰ ταύτας κοινὴν κτῆσιν, ἐκτὸς ἂν διὰ πρώτης καταλήψεως, ἀγορᾶς, παραχωρήσεως ἢ ἑτέρου ἰσχυροῦ καὶ νομίμου τίτλου μία τῶν πολιτειῶν τούτων ἀπέκτησε τὴν ἀποκλειστικὴν καὶ προνομιακὴν αὐτοῦ κυριότητα. Ὅταν τέλος ὁ ποταμὸς οὐ μόνον διασχίζῃ πλείονας πολιτείας, ἀλλὰ προσέτι χρησιμεύῃ ὡς σημεῖον τῶν πολιτικῶν ἢ κυριαρχικῶν ὁρίων αὐτῶν, ἡ διαιρετικὴ γραμμή, ἥτις δεικνύει τὰ ὅρια τῆς δικαιοδοσίας, ὑποτίθεται κατὰ πλάσμα διερχομένη διὰ τοῦ βαθυτάτου μέρους τοῦ ῥεύματος τῶν ὑδάτων, καλουμένη thalweg· τὸ ὕψος ἢ ἡ κλίσις τῶν ὀχθῶν οὐδέποτε λαμβάνεται ὑπ' ὄψει· καὶ ὅταν ἐκ τῆς τοπογραφικῆς θέσεως τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς δὲν εἶνε δυνατὸν εἴς τινα τῶν παραχθίων νὰ χρησιμοποιήσῃ πρὸς ναυσιπλοΐαν τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ, ὅπερ ἐπεφυλάχθη αὐτῷ, κατ' ἀρχὴν τὸ thalweg δέον πρακτικῶς νὰ ἀχθῇ καὶ ὁριαθῇ εἰς ἴσην ἀπὸ τῶν δύο ὀχθῶν ἀπόστασιν.

Δυνατὸν ποταμὸς πλωτὸς νὰ διασχίζῃ τὴν χώραν πολλῶν πολιτειῶν ἢ ν' ἀποτελῇ τὸ πολιτικὸν ὅριον τῆς μιᾶς καὶ νὰ διασχίζῃ τὴν χώραν τῆς ἑτέρας πρὶν ἢ ἐκβάλῃ εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ εἶνε γενικῶς ἀποδεδεγμένον ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ πλέειν καὶ ἐμπορεύε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σθαι εἶνε κοινὸν πᾶσι τοῖς παροχθίοις, πλὴν ἐν περιπτώσει φιλικῆς συνεννοήσεως αὐτῶν διὰ συμβατικῶν διατάξεων περὶ τῆς ἀσκήσεως τοῦ αὐτοῦ δικαιώματος, ὅπερ δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ προσβάλλῃ τὴν ἀσφάλειαν τῆς κατεχούσης τὰς δύο ὄχθας τῶν ἐκβολῶν χώρας.

Ἡ ῥωμαϊκὴ νομοθεσία εἶχεν ἤδη καθιερώσῃ τὴν ἀρχὴν ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ πλέειν συνεπάγεται τὸ τοῦ ἀγκυροβολεῖν καὶ προσδένειν τὰ πλοῖα εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ἢ τὰς ἀκτὰς τῶν νήσων, ἃς περιέχει οὗτος, τὸ τοῦ φορτώνειν καὶ ἐκφορτώνειν τὰ ἐμπορεύματα καὶ ἐν γένει πάντα τὰ παρεπόμενα καὶ συμφυῆ τῇ ναυσιπλοΐᾳ δικαιώματα. Ὁ αὐτὸς κανὼν παρελήφθη καὶ ἐν τῷ νεωτέρῳ διεθνεῖ δικαίῳ, ὅπερ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ἐν γένει ὑπέβαλε κανόνας τὴν ἄσκησιν τῶν δικαιωμάτων τούτων κατὰ τὰς συνεννοήσεις τῶν ἐνδιαφερομένων πολιτειῶν.

Οἱ πλεῖστοι τῶν μεγάλων ποταμῶν κατὰ τὴν περιοδικὴν κυρίως ὕψωσιν τῶν ὑδάτων αὐτῶν ὑπόκεινται εἰς ἀλλοιώσεις περὶ τὴν βαθύτητα τῶν πλευστικῶν αὐτῶν αὐλάκων καὶ τὸ σχῆμα τῶν ὀχθῶν· ἐπειδὴ ἐν τῇ ταχύτητι τοῦ ῥεύματος αὐτῶν παρασύρουσι ναυτικὰ λείψανα, χώματα καὶ ἰλύν, βλέπομεν τὸν πυθμένα ἀνυψούμενον ἔν τισι σημείοις καὶ ταπεινούμενον ἐν ἄλλοις· ἄλλοτε καταπίνουσι νήσους ἢ παράγουσι νέας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν· ἄλλοτε καταλείπουσι τὴν παλαιὰν αὐτῶν κοίτην, ὅπως νέαν χαράξωσι διὰ τῶν γαιῶν πορείαν ἢ καὶ μεταφέρωσιν αἴφνης μέρος τῆς ὄχθης αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς χείλους εἰς τὸ ἕτερον. Πᾶσαι αἱ μεταβολαὶ αὗται δύνανται νὰ ἐπιδράσωσι μᾶλλον ἢ ἧττον ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τῶν ποταμῶν καὶ νὰ προκαλέσωσι λεπτὰ ζητήματα κυριότητος μεταξὺ τῶν παροχθίων.

Πρὸς λύσιν τῶν ζητημάτων τούτων ὁδηγούμεθα κατὰ κανόνα ἐν τῇ πρακτικῇ ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, αἵτινες ἀνευρίσκονται καὶ ἐν τῇ ἀστικῇ νομοθεσίᾳ τῶν πλείστων εὐρωπαϊκῶν πολιτειῶν καὶ θεωροῦμεν κατὰ συνέπειαν τὰς μεταβολὰς καὶ ἀλλοιώσεις, ἃς ἡ φυσικὴ τῶν ὑδάτων διάταξις ἐπιφέρει ἐν τῷ σχηματισμῷ τῶν χωρῶν ὡς νόμιμον τρόπον κτήσεως κυριαρχίας καὶ κατοχῆς.

§ 102. Ἑκάστη πολιτεία κέκτηται κυριαρχικὸν δικαίωμα ἐντὸς τῶν ὁρίων αὐτῆς, ὑποχρεουμένη νὰ μὴ ἐπεμβαίνῃ εἰς τὴν γειτονικὴν χώραν. Ἐνδιαφέρει λοιπὸν τὰς ὁμόρους πολιτείας νὰ καθορίζωσι σαφῶς τὰ διαχωρίζοντα αὐτὰς ὅρια.

Διακρίνονται τὰ διεθνεῖ ὅρια ἢ σύνορα χώρας ἢ πολιτείας τινὸς εἰς φυσικὰ καὶ τεχνητά. Τὰ τελευταῖα συνίστανται ἐν γένει εἰς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γραμμὰς καθαρῶς συμβατικάς, διακρινομένας διὰ σημείων ἐξωτερικῶν τιθεμένων κατ' ἀποστάσεις, συνιστωμένων δὲ συνήθως ἐν τῇ στερεᾷ εἰς ὁρόσημα, πάλους, φράκτας, τάφρους, σωροὺς χωμάτων, τοίχους, οἰκοδομάς, ὁδούς, δένδρα ἢ βράχους ὡρισμένους· ἐν τῇ θαλάσσῃ δὲ εἰς φάρους, σημαντῆρας, ἐπιπλέοντας καὶ στηριζομένους δι' ἀγκυρῶν κτλ. Τὰ ὅρια ταῦτα βασίζονται ὁτὲ μὲν ἐπὶ κατοχῆς, ἀπὸ μακροῦ μὴ ἀμφισβητηθείσης, ὁτὲ δὲ ἐπὶ ἐπισήμων συνθηκῶν.

Φυσικὰ ὅρια εἶνε ἡ θάλασσα, αἱ λίμναι, οἱ ποταμοί, οἱ ῥύακες τὰ ὄρη, αἱ ἀκαλλιέργητοι ἢ ἀκατοίκητοι γαῖαι.

Ὅταν ποταμὸς ῥέῃ μεταξὺ δύο πολιτειῶν, ἂν μὴ ἡ μία τούτων κέκτηται ἀνεγνωρισμένον δικαίωμα ἀποκλειστικῆς κυριότητος ὅλου τοῦ ῥεύματος, εἶνε παραδεδεγμένον ὅτι τὸ ὅριον διέρχεται διὰ τοῦ μέσου τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ, περιλαμβανομένων καὶ τῶν νήσων, ἃς διασχίζῃ ἡ κεντρικὴ γραμμή. Τὸ thalweg, νοητὴ γραμμὴ διαγραφομένη ἐπὶ τοῦ ῥεύματος ἐν ἴσῃ ἀπὸ τῶν δύο ὀχθῶν ἀποστάσει θεωρεῖται ὡς τὸ μέσον.

Τὰ διὰ ῥευμάτων ὕδατος σημειούμενα ὅρια μεταβάλλονται, ὅταν ἡ κοίτη ἢ τὸ thalweg τοῦ ῥεύματος μεταβληθῇ· ἀλλ' ὅταν ὁ ποταμὸς καταλίπῃ ἐντελῶς τὴν κοίτην αὐτοῦ, ὅπως λάβῃ νέαν διεύθυνσιν, ἡ παλαιὰ κοίτη ἐξακολουθεῖ χρησιμεύουσα ὡς σύνορον, ὥστε ἐκ τούτου δὲν ἐπέρχεται οὔτε αὔξησις οὔτε ἐλάττωσις τῆς χώρας τῶν παροχθίων.

Καθ' οἱονδήποτε τρόπον καὶ ἂν κατέχηται ῥεῦμα ὕδατος πλωτόν, ἡ ἐν αὐτῷ ναυσιπλοΐα δέον νὰ ᾖ ἐλευθέρα τοῖς παροχθίοις. Ἕκαστος τούτων δικαιοῦται νὰ ἀνεγείρῃ ἐπὶ τῆς ὄχθης αὐτοῦ ἀμυντικὰ ἔργα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ νὰ ἱδρύσῃ βιομηχανικὸν κατάστημα ἢ νὰ ἐπιχειρήσῃ ὑδραυλικὰς ἐργασίας, δυναμένας νὰ μετατρέψωσι τὸ ῥεῦμα τῆς ἀντιθέτου ὄχθης ἢ νὰ ἐπιφέρωσιν ἀλλοίωσίν τινα εἰς τὸ thalweg.

Οἱ αὐτοὶ κανόνες κρατοῦσιν ἐπὶ τῶν λιμνῶν· τὸ μέσον τῆς λίμνης χρησιμεύει ἐπίσης ὡς ὁροθετικὴ γραμμὴ μεταξὺ δύο παροχθίων πολιτειῶν, ἂν μὴ ὡρίσθη διὰ τῆς χρήσεως ἢ διὰ συνθηκῶν ἕτερον ὅριον. Οἱ κάτοικοι τῶν δύο ὀχθῶν κέκτηνται δικαίωμα ἐλευθέρας ναυσιπλοΐας. Ὁ ποταμός, ὅστις πηγάζει ἐκ λίμνης δὲν δύναται νὰ ἀποκλεισθῇ κατὰ τὴν εἰς ταύτας ἐκροὴν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ κυρίου τῆς χώρας, ἐν ᾗ περατοῦται ἡ λίμνη.

Αἱ ναυτικαὶ διώρυχες, ὡς ἡ τοῦ Σουέζ, καθίστανται μέρος ἀναπόσπαστον τῆς θαλάσσης, ὑφ' ἣν καὶ τὰ στενὰ καὶ αἱ περίκλειστοι θάλασσαι τίτλον. Ἔχουσι κοινὸν μετὰ τῶν θαλασσῶν τούτων ὅτι κατέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χουσι χώραν μιᾶς μόνης πολιτείας καὶ χρησιμεύουσιν ὡς στενὰ εἰς κοινωνίαν τῆς μιᾶς θαλάσσης πρὸς τὴν ἑτέραν. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐλευθερίας τῶν θαλασσῶν εἶνε λοιπὸν ἐφαρμοστέα καὶ ἐπ' αὐτῶν· ἀλλὰ τὰ χρώμενα ταύτῃ πλοῖα ὑποχρεοῦνται νὰ συμμορφῶνται πρὸς τοὺς κανονισμοὺς καὶ τὰ ἀστυνομικὰ μέτρα τὰ ὑπὸ τῆς ἐγχωρίου ἀρχῆς ληφθέντα. Τὸ μέρος τῆς χώρας, ὅπερ κατέχει ἡ διῶρυξ, δὲν παύει ἀποτελοῦν τμῆμα τῆς πολιτείας, ἐν ᾗ περιλαμβάνεται, τηρούσης τὴν ἐπ' αὐτοῦ κυριαρχίαν αὐτῆς. Αἱ ἀρχαὶ αὗται ἀνεγνωρίσθησαν μεταξὺ ἄλλων ὡς πρὸς τὴν διώρυχα τοῦ Σουέζ, ἧς ἡ οὐδετερότης καθωρίσθη δι' εἰδικῆς συμβάσεως.

Ὅταν δύο πολιτεῖαι χωρίζωνται ὑπὸ ἀλύσεως ὀρέων, λαμβάνονται ὡς ὅριον αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τούτων καὶ ἡ διαχωρίζουσα τὰ ὕδατα γραμμή.

Ἐπραγματεύθημεν ἤδη τὸ ζήτημα τῶν θαλασσίων ὁρίων, δηλαδὴ τῆς θαλάσσης ἀποτελούσης τὸ ὅριον πολιτειῶν. Περιοριζόμεθα λοιπὸν ἐνταῦθα νὰ προσθέσωμεν ἐν συνόψει ὅτι ἐπὶ τῆς θαλάσσης δυνάμεθα νὰ χαράξωμεν νοητὰ σύνορα, συμφώνως τῷ βαθμῷ τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους, ἢ νὰ καταμετρήσωμεν τὰς ἀποστάσεις διὰ ναυτικῶν λευγῶν ἀπό τινος ὡρισμένης νήσου ἢ ἀκτῆς ἢ διὰ βολῶν τηλεβόλου.

Ὁ καθορισμὸς τῶν ὁρίων τῶν πολιτειῶν βασίζεται ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάσεων καὶ τίτλων, ἐφ' ὧν καὶ ἡ κυριότης τῆς ἐθνικῆς χώρας· συνήθως ἐπίσης καθορίζεται δι' εἰδικῶν συνθηκῶν, εἰς ἃς κατὰ κανόνα προσαρτῶνται χάρται γεωγραφικοὶ τῶν ὁρίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΙΔΙΩΤΙΚΟΝ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΝ

ΤΜΗΜΑ Α'.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΕΙΝ

§ 103. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ἡ πολιτεία κυρίαρχος καὶ ἀνεξάρτητος, ἂν μὴ κέκτηται τὴν ἐξουσίαν τοῦ διατυποῦν κατὰ τὴν κρίσιν, τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ συμφέροντα αὐτῆς τὴν ἰδίαν ἀστικὴν καὶ ποινικὴν νομοθεσίαν.

Αἱ πολιτεῖαι ἀφ' ὧν ἐλλείπει ἡ ἐξουσία αὕτη, στεροῦνται οὐσιώ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δους ὅρου τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας· παύουσιν οὗσαι ἀπολύτως ἐλεύθεραι καὶ ὑπὸ διεθνῆ ἔποψιν δέον νὰ θεωρῶνται ὡς διατελοῦσαι ἐν καταστάσει σχετικῆς ἐξαρτήσεως

Οὕτως ἑκάστη πολιτεία δύναται, ὀφείλει μάλιστα, νὰ διαγράφῃ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀστικῶν καὶ ποινικῶν νόμων αὐτῆς, νὰ καθορίζῃ τοὺς γενικοὺς ὅρους τῆς κτήσεως καὶ τῆς ἀπωλείας τῆς κυριότητος τῶν κινητῶν καὶ ἀκινήτων, νὰ κανονίζῃ τὴν κατάστασιν καὶ τὴν ἱκανότητα τῶν προσώπων, τὰς διὰ τὸ κῦρος τῶν συναλλαγμάτων ἀναγκαίας διατυπώσεις, τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις, αἵτινες ἐξ αὐτῶν πηγάζουσι, πᾶν τέλος τὸ σχετιζόμενον πρὸς τὴν διαδικασίαν καὶ τὴν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης. Ἐντὸς τῆς ἐθνικῆς χώρας τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ νομοθετεῖν καὶ δικάζειν εἶνε εὐρύτατον. Πᾶσα πολιτεία δικαιοῦται νὰ ἀσκῇ αὐτὸ ἐπὶ πάντων τῶν προσώπων καὶ ἐπὶ πάντων τῶν πραγμάτων, ἅτινα τυγχάνουσιν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας αὐτῆς καὶ ἐπὶ πασῶν τῶν πράξεων, αἵτινες ἐν αὐτῇ συντελοῦνται.

Οὐ μόνον οἱ ἰθαγενεῖς τῆς χώρας ὑπόκεινται φύσει εἰς τὴν δικαιοδοσίαν ταύτην, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν αὐτῇ διαμένοντες ἀλλοδαποί. Ἡ πολιτεία ὀφείλει τούτοις τὴν ἐγγύησιν ὅτι δὲν θέλουσι προσβληθῇ ἢ ζημιωθῇ· διότι ἄλλως δικαιοῦνται νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν προστασίαν τῆς πολιτείας εἰς ἣν ἀνήκουσιν. Ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου δύναται ν' ἀπαιτήσῃ παρ' αὐτῶν τὴν τήρησιν ὡρισμένων νόμων καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν ὡρισμένων ὑποχρεώσεων.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι κατὰ τὸ αὐστηρὸν δίκαιον οἱ νόμοι ἑκάστης πολιτείας ἢ ἑκάστου κυριάρχου μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας αὐτοῦ ἰσχύουσι καὶ ὅτι οὐδεμία πολιτεία, οὐδεὶς κυρίαρχος ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐντὸς τῆς χώρας αὐτοῦ ἐκτέλεσιν τῶν ἀλλοδαπῶν πράξεων καὶ ἀποφάσεων· ἀλλ' εἶνε ἐπίσης ἀληθὲς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀρχετύπου δικαίου ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τῶν νόμων δὲν πρέπει νὰ περιορίζηται ποσῶς, ἔστω καὶ ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας ἑκάστης πολιτείας, ὅταν οὐδεμία ἐντεῦθεν ἐπέρχεται προσβολὴ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν συμφερόντων τοῦ κυριάρχου τῆς χώρας. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ ἄσκησις τῆς ἐξουσίας ταύτης τῆς πολιτείας πρὸς τὸ νομοθετεῖν καὶ δικάζειν συνεπάγεται περιορισμούς τινας, σχετικῶς πρὸς τὴν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐνέργειαν αὐτῆς.

§ 104. Πολλάκις ἄτομόν τι κέκτηται περιουσίαν εἰς χώραν ἄλλην ἐκτὸς τῆς ἑαυτοῦ ἢ κατὰ τὴν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαμονὴν αὐτοῦ συνο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μολογεῖ συναλλαγάς, ἀναλαμβάνει ὑποχρεώσεις καὶ ἐγείρει ἀγωγὰς πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἐπειδὴ πᾶσα πολιτεία διέπεται ὑπὸ νόμων διαφερόντων ἀπὸ τῶν νόμων τῶν λοιπῶν πολιτειῶν, δυνατὸν νὰ γεννηθῶσι συγκρούσεις δικαιοδοσίας καὶ συμφερόντων μεταξὺ τῆς χώρας, εἰς ἣν ἀνήκει ὁ ἐνδιαφερόμενος καὶ τῆς χώρας, ἐν ᾗ κεῖται ἡ περιουσία ἢ ἐτελέσθησαν τὰ συναλλάγματα. Οὕτω Γάλλος νυμφεύεται ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ· κατὰ τίνα νόμον θέλει κριθῇ τὸ κῦρος τοῦ γάμου τούτου; ὁ γαλλικὸς νόμος ἢ ὁ ἀλλοδαπὸς θέλει διέπῃ τὸν τύπον, τὰς ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεις, τὰς νομικὰς συνεπείας; Ἕτερον παράδειγμα: ὑποθέσωμεν γάμον, τελούμενον ἐν Ἀγγλίᾳ μεταξὺ Γάλλου καὶ Ἰταλίδος, τοῦ ἑνὸς κατοικοῦντος ἐν Γερμανίᾳ καὶ τῆς ἑτέρας ἐν Ἱσπανίᾳ. Ἡ σύγκρουσις ἐνταῦθα εἶνε ζωηροτέρα· πέντε νόμοι πρόκεινται ἡμῖν. Αἱ συγκρούσεις αὗται εἶνε ἀναπόφευκτος συνέπεια τῆς ποικιλίας τῶν νόμων τῶν διαφόρων χωρῶν, αἵτινες δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐν διαφόρῳ ἐννοίᾳ ἕκαστος ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ νομικοῦ γεγονότος. Ἐπιλύονται δὲ κατά τινας κανόνας εἰδικῆς κατηγορίας καὶ σκοποῦ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ταὐτοῦ, καθ' ὅσον αἱ σχέσεις τῶν λαῶν καθίστανται στενώτεραι καὶ εἰρηνικώτεραι. Οἱ κανόνες οὗτοι ἀποτελοῦσι τὴν βάσιν τοῦ καλουμένου ἰδιωτικοῦ διεθνοῦς δικαίου.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς συγκρούσεις δικαιοδοσίας οἱ ἀκόλουθοι κανόνες ἐγένοντο γενικῶς ἀποδεκτοί:

Οἱ νόμοι ἑκάστης πολιτείας διέπουσι τὰ ἐπὶ τῆς χώρας αὐτῆς τυγχάνοντα πρόσωπα καὶ πράγματα.

Πάντα τὰ ἔν τινι πολιτείᾳ διαμένοντα, ἔστω καὶ προσωρινῶς, πρόσωπα ὑπόκεινται ταύτῃ.

Τὸ κοινὸν τῶν ἐθνικοτήτων συμφέρον ἠνάγκασεν αὐτὰς νὰ συναινέσωσιν, ὅπως πᾶν συνάλλαγμα τελούμενον ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν συμφώνως τοῖς ἰδίοις νόμοις, θεωρῆται ὡς ἔγκυρον ἀπανταχοῦ, ἂν κατ' οὐδὲν βλάπτῃ τὰς λοιπὰς πολιτείας ἢ τοὺς πολίτας αὐτῶν.

Ἐκ τῶν κανόνων τούτων ἕπεται ὅτι πᾶσα πρᾶξις, πᾶν συνάλλαγμα, σύμφωνον τοῖς νόμοις τῆς χώρας, ἐν ᾗ ἐτελέσθη, δέον κατὰ τὸ ἀξίωμα ὁ τόπος διέπει τὴν πρᾶξιν (locus regit actum) νὰ θεωρῆται ὡς νόμος τῶν συμβαλλομένων καὶ ἑπομένως νὰ ἰσχύῃ καὶ ἐν ἄλλῃ ἔτι χώρᾳ, ἧς οἱ νόμοι δὲν ἤθελον ἀποδέγεσθαι ἀμέσως τὸ κῦρος τοιούτων διατάξεων. Ἑκάστη ὅμως πολιτεία κέκτηται τὸ δικαίωμα τὰ ὁρίζῃ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοὺς ὅρους καὶ τοὺς τύπους, καθ' οὓς θέλουσιν ἰσχύῃ ἐν αὐτῇ αἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συντελούμεναι πράξεις. Τοὐναντίον αἱ κατὰ παράβασιν τῶν ἐγχωρίων νόμων τελούμεναι πράξεις εἶνε ἄκυροι καὶ ἐστερημέναι πάσης ὑποχρεωτικῆς ἰσχύος.

Ὅταν ἡ σύγκρουσις ἐπέρχηται μεταξὺ νόμων διαφόρων πολιτειῶν δέον νὰ ζητηθῇ ἐν τίνι μέτρῳ αἱ μεταξὺ τῶν ὑπηκόων καὶ τοῦ κυριάρχου αὐτῶν σταθεραὶ σχέσεις δύνανται νὰ ὦσιν ἐν ἰσχύϊ ἐπὶ ἀλλοδαπῆς χώρας καὶ νὰ καθορισθῇ τότε τὸ ὅριον τῆς ἰσχύος καὶ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ κυριάρχου ἐπὶ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ· αἱ σχέσεις αὗται στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἰθαγενείας.

Σύγκρουσις νόμων δύναται νὰ ἐπέλθῃ ὡσαύτως ἐντὸς τῆς πολιτείας μεταξὺ ἀτόμων ὑποκειμένων εἰς τὴν αὐτὴν κυριαρχίαν, ἂν ἐν παραδείγματι ἡ πολιτεία διαιρῆται εἰς διάφορα τμήματα, διεπόμενα ὑπὸ ἰδίων νόμων καὶ ἔχοντα ἰδίαν δικαιοδοσίαν. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἀρκεῖ ν' ἀποδειχθῇ ἂν τὸ ἄτομον διατελῇ ἐν σταθερᾷ σχέσει πρὸς τὸ ἓν μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ ἕτερον τῶν τμημάτων τῆς πολιτείας· ἡ σχέσις αὕτη καθορίζεται διὰ τῆς κατοικίας.

ΤΜΗΜΑ Β'

ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

§ 105. Ἡ ἰθαγένεια ἢ ἐθνικότης δύναται νὰ ὁρισθῇ ὡς ἡ κατάστασις προσώπου ἢ πράγματός τινος καθ' ὅσον ἀποτελεῖ τοῦτο μέρος ὡρισμένης πολιτείας. Προσώπου ἢ πράγματος: τῷ ὄντι ὁ ὅρος οὗτος ἐφαρμόζεται οὐ μόνον ἐπὶ προσώπων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀκινήτων, ἐπὶ πλοίων.

Ὁ ἐθνικὸς χαρακτὴρ τοῦ προσώπου καθορίζεται ἐκ τῆς ἐθνικότητος εἰς ἣν ἀνήκει.

Γενικὸς εἶνε κανὼν ὅτι ὁ πρῶτος προσωπικὸς νόμος, ὑφ' ὃν δύναται νὰ ὑπαχθῇ τὸ πρόσωπον εἶνε ὁ τῆς χώρας ἔνθα ἐγεννήθη ἢ μεθ' ἧς συνδέεται διὰ δεσμῶν υἱότητος· τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν ἐκ καταγωγῆς ἰθαγένειαν.

Ἀλλὰ τὸ ἄτομον δύναται ν' ἀποβάλῃ τὴν ἀρχικὴν ταύτην ἰθαγένειαν συνεπείᾳ ὡρισμένων περιστάσεων καὶ ν' ἀποκτήσῃ ἑτέραν, ἰδίᾳ διὰ πολιτοποιήσεως ἐν ἄλλῃ χώρᾳ, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν ἐπίκτητον ἰθαγένειαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 106. Ὅπως ἀναγνωρισθῇ λοιπὸν ὁ χαρακτὴρ τοῦ γεννωμένου τέκνου, ἐνδιαφέρει πρὸ παντὸς νὰ ἐξετασθῇ τίνος ἐθνικότητος εἶνε μέλος. Ἐπειδὴ ὅμως ἑκάστη πολιτεία ἔχει τὸ ἀναμφισβήτητον δικαίωμα νὰ καθορίζῃ τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς τὰ ἄτομα ἄρχονται ἢ παύουσιν ἀνήκοντα τῷ λαῷ ἢ τῇ χώρᾳ, ἣν ἡ πολιτεία αὕτη ἀντιπροσωπεύει, κατανοοῦμεν ὅτι αἱ νομοθεσίαι τῶν διαφόρων πολιτειῶν δὲν λύουσι τὸ ζήτημα ὑπὸ τὴν αὐτὴν πάντοτε ἔννοιαν: αἱ μὲν ἀποβλέπουσι κυρίως εἰς τὴν πρὸς τὴν χώραν σχέσιν καὶ ἐν ἀμφιβολίᾳ στηρίζονται ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως (jus soli)· αἱ δὲ λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψει τὰς προσωπικὰς μᾶλλον σχέσεις τοῦ τέκνου πρὸς τοὺς γονεῖς, παράγουσαι τὴν ἰθαγένειαν τῆς υἱότητος (jus sanguinis).

Τρίτον σύστημα περιλαμβάνει ἀμφοτέρας τὰς ἀπόψεις ταύτας, ἀπονέμον τὴν ἐπικράτησιν εἴτε τῇ ἐθνικότητι τῶν γονέων εἴτε τῇ ἐθνικότητι τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως.

Ἡ κατοικία ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα καὶ ἀσκεῖ ἐπήρειαν, ἣν δὲν δυνάμεθα νὰ παρίδωμεν, προκειμένου περὶ ἰθαγενείας· μόνη τῷ ὄντι ἡ κατοικία δύναται νὰ καθορίσῃ τὴν νομικὴν σχέσιν τοῦ ἀτόμου πρὸς τὴν χωρικὴν κυριαρχίαν, ἐν ᾗ φέρει τὴν ὕπαρξιν καὶ κινεῖ τὴν προσωπικότητα αὐτοῦ.

Τὸ προσωπικὸν σύστημα ἐπικρατεῖ ἐν ταῖς πλείσταις τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἔνθα τὰ τέκνα εἶνε ὑπήκοοι ἢ πολῖται τῆς πολιτείας, εἰς ἣν ἀνήκει ὁ πατὴρ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς γεννήσεως αὐτῶν εἴτε ἐν τῇ χώρᾳ εἴτε ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐγεννήθησαν. Ἀλλ' ἐν Γαλλίᾳ μόλις ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως κρατεῖ τοῦτο. Κατὰ τὸ ἀρχαῖον πολίτευμα ὁ τόπος τῆς γεννήσεως (jus soli) μόνος ἴσχυεν. «Οἱ ἀληθεῖς καὶ φύσει Γάλλοι, ἔγραφεν ὁ Πασκιέρος (Pasquier), ἐγεννήθησαν ἐντὸς τοῦ βασιλείου... Πᾶς γεννηθεὶς ἐκτὸς τοῦ βασιλείου εἶνε ξένος». Τὸ ἄρθρον 10 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος φέρει: «Πᾶς γεννηθεὶς ἐκ Γάλλου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εἶνε Γάλλος». Ἡ Ἀγγλία εἶνε σχεδὸν ἡ μόνη πολιτεία τῆς Εὐρώπης, ἥτις διετήρησε τὸν τόπον τῆς γεννήσεως (jus soli).

Αἱ πλεῖσται τῶν Ἀμερικανικῶν Πολιτειῶν ἀπεδέχθησαν ἕν τινι μέτρῳ τὴν ἀγγλικὴν ἀρχὴν τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως πρὸς καθόρισιν τῆς ἐθνικότητος τοῦ τέκνου, ἐν τῇ ἐννοίᾳ ὅτι ἀρκεῖ νὰ γεννηθῇ ἐν τῇ ἐθνικῇ χώρᾳ, ὅπως ᾖ πολίτης, οἱαδήποτε κἂν ᾖ ἡ ἰθαγένεια τῶν γονέων.

Ἡ ὕπαρξις διαφόρου νομοθεσίας ἐπὶ τόσῳ σπουδαίου ζητήματος δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ προκαλέσῃ πολυαρίθμους συγκρούσεις, τόσῳ σοβα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ροτέρας καθ' ὅσον ἡ λύσις αὐτῶν συνδέεται πρὸς αὐτὴν τὴν οὐσίαν τῆς κυριαρχίας τῶν πολιτειῶν.

Ἐνοεῖται ὅτι ἡ λύσις αὕτη οὐδεμίαν παρουσιάζει δυσχέρειαν μεταξὺ τῶν χωρῶν, ἔνθα ἡ ἰθαγένεια ἐπὶ τῶν αὐτῶν βασίζεται ἀρχῶν. Κατὰ τὰς περιπτώσεις τῷ ὄντι ταύτας πρόκειται αὐστηρὰ ἁπλῶς ἐφαρμογὴ τῆς δικαίας ἀρχῆς τῆς ἀμοιβαιότητος. Οὕτως οἱ ἰταλικοὶ καὶ ἱσπανικοὶ νόμοι ἀναγνωρίζουσιν ὡς ἀνήκοντα εἰς τὴν γαλλικὴν ἰθαγένειαν τὰ ἐν Ἰταλίᾳ ἢ ἐν Ἱσπανίᾳ ἐκ Γάλλων γεννώμενα τέκνα καὶ οἱ γαλλικοὶ νόμοι ἀναγνωρίζουσιν ὡς Ἰταλοὺς ἢ Ἱσπανοὺς τοὺς ἐν Γαλλίᾳ ἐκ γονέων σχετικῆς ἰθαγενείας γεννωμένους· ἐπίσης ὁ ἀγγλικὸς νόμος δὲν ἀφίσταται τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ, ἀναγνωρίζων ὡς Ἀργεντῖνον τὸν ἐν Ἀργεντίνῃ χώρᾳ, ἔστω καὶ ἐξ Ἄγγλων γονέων γεννηθέντα, διότι καὶ ὁ νόμος τῆς Ἀργεντίνης ἀναγνωρίζει τὴν ἀγγλικὴν ἰθαγένειαν εἰς τοὺς ἐν ἀγγλικῇ χώρᾳ γεννωμένους Ἀργεντίνους.

Περιπλέκεται ὅμως τὸ ζήτημα, ὅταν τὸ τοπικὸν σύστημα ἀντιτίθεται τῷ προσωπικῷ· ὅταν ἐν παραδείγματι ἡ Γαλλία ἀναγνωρίζῃ ὡς ἰθαγενῆ αὐτῆς τὸν ἐκ Γάλλων γονέων γεννηθέντα ἐν χώρᾳ, ἥτις ὡς ἡ Ἀργεντίνη δημοκρατία μεταξὺ ἄλλων ἐξαρτᾷ τὴν ἰθαγένειαν ἐκ τῆς χώρας τῆς γεννήσεως καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς υἱότητος· ἐνταῦθα ἡ σύγκρουσις εἶνε πρόδηλος, ἀναπόφευκτος. Πρὸς πρόληψιν ἢ διακανόνισιν αὐτῆς ποικίλους κανονισμοὺς νομικοὺς ἢ συμβατικοὺς ἀπεπειράθησαν αἱ ἐνδιαφερόμεναι πολιτεῖαι· ἀλλ' οἱ πλεῖστοι προσωρινὸν μόνον ἔσχον ἀποτέλεσμα, ἐστεροῦντο δὲ χαρακτῆρος σταθερότητος καὶ γενικότητος. Ὁ καθ' ἡμᾶς πλησιάσας μᾶλλον παντὸς ἄλλου τὸν σκοπόν, ὃν προυτίθετο κανονισμὸς εἶνε ἡ μεταξὺ Ἱσπανίας καὶ Ἀργεντίνης δημοκρατίας καθιερωθεῖσα διὰ τοῦ ἄρθρου 7 τῆς συνθήκης τῆς 21 Σεπτεμβρίου 1863 διάταξις, καθ' ἣν πρὸς διακανόνισιν τῆς ἰθαγενείας τῶν Ἱσπανῶν καὶ τῶν Ἀργεντίνων θέλουσι τηρῆσθαι ἀκριβῶς ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ αἱ διατάξεις τοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν νόμων ταύτης, εἰς τρόπον ὥστε, ὅταν ἄτομόν τι ἐπικαλῆται τὴν ἱσπανικὴν ἢ ἀργεντινὴν ἰθαγένειαν, θέλει κριθῇ ἡ αἴτησις αὐτοῦ συμφώνως τῷ ἱσπανικῷ νόμῳ, ἂν τυγχάνῃ ἐν Ἱσπανίᾳ, καὶ συμφώνως τῷ ἀργεντίνῳ νόμῳ, ἂν εὑρίσκηται ἐν Ἀργεντίνῃ.

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν οὐδὲν ἄλλο εἶνε ὁ τρόπος οὗτος τῆς διακανονίσεως τοῦ ζητήματος ἢ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς ὑπὸ τῆς νέας ἰταλικῆς σχολῆς διαπλασθείσης θεωρίας περὶ τῶν τοπικῶν ὁρίων τοῦ νόμου,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ήτις βασίζεται κυρίως έπὶ τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς πολιτείας, προκειμένου περὶ τῆς νομοθεσίας.

Ὑπάρχει πρὸς τούτοις ἕτερος τρόπος, ὅστις φαίνεται ἡμῖν δυνάμενος ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ ἄρῃ τὴν σύγκρουσιν κατὰ τρόπον ὁριστικόν: ἡ ἐπιφύλαξις τῷ ἐξ ἀλλοδαπῶν ἐν οἱᾳδήποτε χώρᾳ γεννηθέντι τοῦ δικαιώματος ἐπιλογῆς κατὰ τὴν ἐνηλικίωσιν αὐτοῦ τῆς ἰθαγενείας, ἣν προτιμᾷ, συμμορφουμένῳ πάντοτε ταῖς διατάξεσι τῶν τοπικῶν νόμων.

§ 107. Ἐν αἷς λοιπὸν χώραις ἡ ἰθαγένεια τοῦ τέκνου ἤρτηται ἐκ τῆς τῶν γονέων, ἐνδιαφέρει πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς ἰθαγενείας ταύτης νὰ καθορισθῇ καλῶς ἡ υἱότης· οὐδεμίαν τοῦτο παρουσιάζει δυσχέρειαν, προκειμένου περὶ τέκνων, ὧν ἡ υἱότης εἶνε σαφῶς, θετικῶς καὶ νομίμως καθωρισμένη, ἐν ἄλλαις λέξεσι προκειμένου περὶ νομίμων τέκνων, διότι προφανῶς τὰ τέκνα ταῦτα ἀκολουθοῦσι τὴν ἰθαγένειαν τῶν πατέρων αὐτῶν. Ποία ὅμως ἔσται ἡ ἰθαγένεια τοῦ τέκνου, οὗτινος ἡ πατρότης δὲν εἶνε γνωστὴ ἢ ἀνεγνωρισμένη;

Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἀμφιβολία δὲν ἐπιτρέπεται· τὸ μὴ νόμιμον τέκνον ἀποκτᾷ διὰ τῆς γεννήσεως τὴν ἰθαγένειαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἥτις μόνη ἀποτελεῖ τὴν οἰκογένειαν καὶ κατὰ συνέπειαν τὴν υἱότητα αὐτοῦ, μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψει τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως· τὸ μὴ νόμιμον ὅμως καὶ μὴ ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τέκνον δὲν ἀκολουθεῖ τὴν κατάστασιν τῆς μητρός, ἂν αὕτη ἀπέκτησε βραδύτερον διὰ γάμου ἄλλην ἰθαγένειαν.

Ἀλλ' ἂν τὸ ἐκτὸς γάμου γεννηθὲν τέκνον ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ πατρός, λογικὸν φαίνεται ν' ἀκολουθῇ τὴν πατρικὴν ἰθαγένειαν· διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ οἰκογένεια τοῦ τέκνου δὲν περιορίζεται πλέον εἰς τὴν μητέρα μόνην καὶ ἡ υἱότης καθορίζεται διὰ τῆς πράξεως τῆς ἀναγνωρίσεως.

Ἡ γαλλικὴ νομολογία φαίνεται σταθερὰ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου· ἀποδέχεται κατ' ἀρχὴν ὅτι τὰ φυσικὰ τέκνα ἀκολουθοῦσι τὴν κατάστασιν τοῦ πατρὸς αὐτῶν, γάλλου ἢ ἀλλοδαποῦ, καὶ ὅτι ὁ θάνατος τούτου δὲν μεταβάλλει ποσῶς τὴν ἰθαγένειαν τῶν φυσικῶν τέκνων, ἅτινα ἀνεγνώρισε, καὶ ἂν ἡ μήτηρ ᾖ διαφόρου ἰθαγενείας.

Δυνατὸν νὰ συμβῇ ἐνίοτε οὐ μόνον ἡ πατρότης, ἀλλὰ καὶ ἡ μητρότης, νὰ διατελῶσιν ἄγνωστοι, οἷα εἶνε ἡ περίπτωσις τῶν ἐκθέτων. Γενικῶς ἐγένετο ἀποδεκτὸν ὅτι εἶνε ταῦτα ὑπήκοοι ἢ πολῖται τῆς πολιτείας ἐν τῇ χώρᾳ τῆς ὁποίας ἀνευρέθησαν μετὰ τὴν γέννησιν αὐ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν. Ἀλλ' ἂν βραδύτερον γνωσθῇ ἡ μήτηρ τοῦ τέκνου θέλει ἀπονεμηθῇ αὐτῷ ἡ ἰθαγένεια ταύτης.

§ 108. Ἡ ἰθαγένεια δύναται ἐπίσης νὰ πηγάσῃ ἐκ τοῦ γάμου, καθ' ὅσον αἱ γυναῖκες ἀκολουθοῦσιν αὐτοδικαίως τὴν ἰθαγένειαν τοῦ συζύγου αὐτῶν. Ἡ δικαιολογία τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀπορρέει ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ μεταξὺ τῶν συζύγων συνομολογηθέντος συναλλάγματος· διότι ὁ γάμος δέον νὰ συνεπάγηται τὴν κοινότητα τοῦ οἰκογενειακοῦ δικαίου καὶ τὴν ἑνότητα τῆς οἰκογενείας, ἐξ ἧς αἱ δύο αὗται οὐσιώδεις βάσεις ἤθελον ἐλλείπῃ καθ' ὁλοκληρίαν, ἂν οἱ σύζυγοι ἠδύναντο νὰ διατηρήσωσι διακεκριμένα δικαιώματα καὶ νὰ ἐξαρτῶνται ἐκ δύο διαφόρων πολιτειῶν.

Ἐν τούτοις ἔν τισι χώραις ὁ γάμος ἀρκεῖ, ὅπως ἀπονείμῃ ὡσαύτως τὴν ἰθαγένειαν τοῖς ἀνδράσιν, οἵτινες νυμφεύονται γυναῖκα τῆς χώρας ταύτης· ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τοῦτο, ὅπερ ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται νομικῶς ἀνάστροφον καὶ ἐν προφανεῖ συγκρούσει πρὸς τὰς λοιπὰς νομοθεσίας διατελοῦν, ἐν ταῖς πλείσταις τῶν περιπτώσεων εἰσήχθη πρὸς ὠφέλειαν μᾶλλον τῶν ξένων ἢ πρὸς βλάβην τῶν συμφερόντων αὐτῶν.

§ 109. Μέχρι καὶ τῶν τελευταίων χρόνων χῶραί τινες ἐθεώρησαν τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν φθάνουσαν μέχρις ἀπορροφήσεως τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας, μέχρι δηλαδὴ ἐντελοῦς ἀπαγορεύσεως τοῦ ἐκπατρισμοῦ καὶ ὑποχρεώσεως πρὸς ἐπάνοδον ἐν περιπτώσει ἐπισήμου ἀδείας· ἀλλὰ τὸ ἔθος τοῦτο, ἐν ἀντιθέσει μᾶλλον ἢ ἐν συμφωνίᾳ διατελοῦν πρὸς τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν, τείνει νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὴν φυσικωτέραν καὶ εὐθυτέραν ἀρχὴν τῆς ἐλευθερίας τῆς μεταναστεύσεως.

Ἡ ἐλευθερία ὅμως τοῦ ἐκπατρισμοῦ δὲν εἶνε ἀπόλυτος· ὑποβάλλεται εἰς τὴν προηγουμένην ἐκπλήρωσιν ὑποχρεών τινων πρὸς τὴν πολιτείαν καὶ ἰδίᾳ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.

Οὕτως ἐν Γαλλίᾳ ὅστις, ὅπως ἀποφύγῃ τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην, μεταβάλλει ἰθαγένειαν, ὑπόκειται εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ διατάγματος τῆς 26 Αὐγούστου 1871, καθ' ὃ ἡ ἀλλοδαπὴ ἰθαγένεια κτωμένη ὑπὸ Γάλλου ἄνευ τῆς ἀδείας τῆς κυβερνήσεως, ἐκτίθησιν αὐτὸν εἰς βαρείας συνεπείας.

Ἡ Ἑλβετία ἀφ' ἑτέρου θεωρεῖ τὴν ἰθαγένειαν ἀνεξίτηλον, ὥστε ὁ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν πολιτογραφούμενος ἰθαγενὴς αὐτῆς διατηρεῖ οὐχ ἧττον καὶ τὴν προτέραν αὐτοῦ ἰδιότητα. Ἐκ τούτου ἕπεται ὅτι τὸ αὐτὸ ἄτομον δύναται νὰ ἔχῃ διπλῆν ἰθαγένειαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ δυνάμεθα νὰ θέσωμεν ὡς κανόνα ὅτι, ὅταν κυρίως ἡ μετανάστευσις λαμβάνῃ χώραν ἄνευ προθέσεως παλινοστήσεως, τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν ἀναγνωρίζει τῷ μετανάστῃ τὸ δικαίωμα ν' ἀποκτήσῃ νέαν ἰθαγένειαν καὶ τῇ πολιτείᾳ, ἐν ᾗ κατέφυγε, τὸ δικαίωμα νὰ τῷ ἀπονείμῃ ταύτην.

§ 110. Οἱ ὅροι, ὑφ' οὓς κτᾶται καὶ ἀποβάλλεται ἡ ἰθαγένεια, ἀνάγονται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν δημόσιον δίκαιον ἑκάστης πολιτείας.

Δύο ὑπάρχουσιν αἰτίαι, ἐπιφέρουσαι μεταβολὴν τῆς ἰθαγενείας· ὁ νόμος καὶ ἑκουσία πρᾶξις τοῦ ἀτόμου. Ἡ παραχώρησις χώρας διὰ συνθήκης, πωλήσεως ἢ ἄλλως πως ἀποτελεῖ νομικὸν τρόπον μεταβολῆς ἰθαγενείας. Ὁ δὲ γάμος γυναικὸς μετ' ἀλλοδαποῦ, ἡ ἐν ἄλλῃ χώρᾳ κτωμένη ἰθαγένεια, καὶ διά τινας πολιτείας ἡ ἀποδοχὴ δημοσίας ὑπηρεσίας παρ' ἄλλῃ Κυβερνήσει, ὡς καὶ ἡ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία ἄνευ προηγουμένης ἀδείας δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς παραδείγματα μεταβολῆς ἰθαγενείας ἐξ ἐλευθέρας θελήσεως τοῦ ἀτόμου.

§ 111. Ἐκ πασῶν τῶν ὑπὸ τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἀνεγνωρισμένων μεταβολῶν ἰθαγενείας ἡ σπουδαιοτέρα, ἡ πλείονας πρακτικὰς δυσχερείας προκαλοῦσα εἶνε ἡ πολιτοποίησις. Πολιτοποίησις εἶνε ἡ πρᾶξις δι' ἧς ὁ ἀλλοδαπὸς καταλέγεται μεταξὺ τῶν ἰθαγενῶν τῆς πολιτείας καὶ κατὰ συνέπειαν ἀποκτᾷ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ προνόμια, ἅτινα θὰ ἐκέκτητο, ἂν εἶχε γεννηθῇ ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῆς.

Ἐν Γαλλίᾳ τὸ θέμα τοῦτο διείπετο μέχρι τοῦδε ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς 29 Ἰουνίου 1867, ὁρίζοντος ὅτι ὁ ἀλλοδαπός, ὅστις μετὰ τὴν ἡλικίαν τῶν 21 ἐτῶν συμπεπληρωμένων ἀπέκτησε τὴν ἄδειαν νὰ καταστήσῃ τὴν κατοικίαν αὐτοῦ ἐν Γαλλίᾳ καὶ διέμεινεν ἐν αὐτῇ ἐπὶ τρία ἔτη δύναται νὰ τύχῃ πάντων τῶν δικαιωμάτων τοῦ Γάλλου πολίτου, διὰ Διατάγματος τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς πολιτείας τῇ προτάσει τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης.

Ἡ ἄλλοτε λοιπὸν ἐν ἰσχύϊ μεγάλη πολιτοποίησις ἀπεκρούσθη ῥητῶς διὰ τοῦ νόμου τούτου, ὁ δὲ πολιτοποιηθεὶς ἀπολαύει πάντων τῶν δικαιωμάτων τῶν ἰθαγενῶν.

Τὰ μετὰ τὴν πολιτοποίησιν γεννώμενα τέκνα εἶνε Γάλλοι ἐκ καταγωγῆς· τὰ δὲ λοιπὰ τέκνα δύνανται νὰ αἰτήσωνται τὴν γαλλικὴν πολιτοποίησιν.

Ἡ μετὰ Γάλλου συνεζευγμένη ἀλλοδαπὴ καθίσταται Γαλλὶς διὰ τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γάμου αὐτῆς· ἡ δὲ Γαλλὶς καθίσταται ἀλλοδαπὴ διὰ τοῦ μετ' ἀλλοδαποῦ γάμου.

Ἡ ἰδιότης τοῦ Γάλλου ἀποβάλλεται διὰ τῆς πολιτοποιήσεως ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, τῆς ἀποδοχῆς ὑπηρεσίας ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἄνευ ἀδείας τῆς πολιτείας, τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς κατοικίας ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἄνευ προθέσεως παλινοστήσεως, τῆς κατατάξεως εἰς ἀλλοδαπὸν στρατὸν καὶ τοῦ γάμου μετ' ἀλλοδαποῦ.

Ἀλλ' ἡ νομοθεσία αὕτη μετερρυθμίσθη τῷ 1889 διὰ νόμου, ὅστις ἀπονέμει τὴν ἰδιότητα τοῦ Γάλλου εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς τῆς Ἀλγερίας καὶ τῶν Γαλλικῶν Ἀποικιῶν, καὶ εἰς τοὺς ἐν Γαλλίᾳ ἐξ ἀλλοδαποῦ γεννηθέντας. Ἀλλ' οὗτοι δύνανται ν' ἀποκρούσωσι τὴν γαλλικὴν ἰθαγένειαν.

Ἕτερος νόμος εὐχεραίνει τὴν πολιτοποίησιν τῶν ἀλλοδαπῶν, οἵτινες δὲν ὑπάγονται εἰς τὰς ῥηθείσας κατηγορίας. Δύνανται ν' ἀπαλλαγῶσι τῶν προγενεστέρων τῆς ἀποδοχῆς εἰς κατοικίαν διατυπώσεων οἱ μετὰ Γαλλίδος νυμφευθέντες, δι' οὓς καὶ ἡ διαμονὴ ἐμειώθη εἰς ἓν ἔτος· τὰ τέκνα τέλος τῶν πολιτοποιηθέντων ἀλλοδαπῶν πολιτοποιοῦνται μετὰ τῶν γονέων αὐτῶν, διαρκούσης τῆς ἀνηλικότητος καὶ ἀπαλλάσσονται τῆς κατοικίας μετὰ τὴν ἐνηλικίωσιν.

Ἡ πρώτη τῶν συνεπειῶν τῆς πολιτοποιήσεως εἶνε ἡ διάσπασις τῶν συνδεόντων τὸν πολιτοποιηθέντα μετὰ τῆς χώρας, ἣς καταλείπει ἑκουσίως τὴν ἰθαγένειαν δεσμῶν καὶ κυρίως ἡ ἀπαλλαγὴ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὑποταγῆς, ἣν πρὸς τὴν κυβέρνησιν τῆς χώρας ταύτης ὤφειλεν· εἶνε ταῦτα συνέπεια λογική, θεμελιώδης καὶ ἀναπόφευκτος.

Ἡ πολιτοποίησις δὲν ἔχει ἀναδρομικὴν δύναμιν.

Ἡ κατάστασις τῶν πολιτοποιηθέντων ἀλλοδαπῶν κανονίζεται ὑπὸ τῶν νόμων τῆς χώρας τῆς πολιτοποιήσεως ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς πολιτοποιήσεως καὶ μόνον ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης· ἡ προτέρα κατάστασις αὐτῶν διέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς καταγωγῆς· ἐξ οὗ ἕπεται ὅτι κατὰ γενικὸν κανόνα πάντα τὰ εἰς γεγονότα, συντελεσθέντα πρὸ τῆς πολιτοποιήσεως, ἀναφερόμενα ζητήματα δέον νὰ κρίνωνται κατὰ τὸν νόμον τῆς καταγωγῆς τοῦ πολιτοποιηθέντος. Ἡ πολιτοποίησις οὐδόλως ἐπηρεάζει τὰ πρὸ ταύτης κτηθέντα δικαιώματα οὔτε τὰς ἐκ τῶν προγενεστέρων τούτων δικαιωμάτων πηγαζούσας νομίμους συνεπείας· ἀλλ' ὡς ἡ μεταβολὴ τῆς ἰθαγενείας οὐδόλως ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῶν ὑπὲρ τοῦ πολιτοποιηθέντος δικαιωμάτων, οὕτως οὔτε ἐπὶ τῶν κατ' αὐτοῦ κεκτημένων δικαιωμάτων δύναται νὰ ἔχῃ ἐπήρειαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ πολιτοποίησις ἐν τούτοις εἶνε προσωπική· παρὰ τὸν ἀτομικὸν τοῦτον χαρακτῆρα τῆς πολιτοποιήσεως αἱ συνέπειαι αὐτῆς δὲν περιορίζονται πάντοτε ἐπὶ μόνου τοῦ ἀποκτήσαντος ταύτην προσώπου· ἀλλ' εἰς πολλὰς περιστάσεις ἐκτείνονται καὶ εἰς τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας, ὅστις μεταναστεύει καὶ εἰσέρχεται εἰς νέαν πολιτικὴν κοινωνίαν, συνεπιφέρει μεθ' ἑαυτοῦ τὴν σύζυγον καὶ τὰ ἀνήλικα εἰσέτι τέκνα αὐτοῦ.

Ἐν τισι χώραις ἡ νομοθεσία δὲν ἀπαγορεύει ποσῶς τὴν σύμπτωσιν δύο ἢ καὶ πλειόνων ἔτι ἰθαγενειῶν εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον· ἀλλὰ τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐξαίρεσις.

Ἡ σημερινὴ πρακτικὴ τῆς πολιτοποιήσεως δύναται νὰ συνοψισθῇ ὡς ἑξῆς· ἐφ' ὅσον διαμένει ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς δικαιοδοσίας τῆς θετῆς αὐτοῦ πατρίδος ἢ ἐν οἱᾳδήποτε ἄλλῃ χώρᾳ ὁ πολιτοποιηθεὶς ἀλλοδαπὸς ἀπολαύει καθ' ὁλοκληρίαν ἄνευ περιορισμοῦ τινος οἱουδήποτε, τῶν προνομίων τῆς ἀπονεμηθείσης αὐτῷ ἰθαγενείας· ἂν ἡ πολιτοποίησις ἐζητήθη καὶ ἀπεκτήθη κατὰ παράβασιν τῶν νόμων τῆς χώρας τῆς καταγωγῆς αὐτοῦ, οἱ συνδέοντες τὸν πολίτην πρὸς τὴν χώραν τῆς γεννήσεώς του ἠθικοὶ δεσμοὶ δὲν διασπῶνται καθ' ὁλοκληρίαν καί, ἂν μὴ ὑπάρχωσι ῥηταὶ συμβατικαὶ διατάξεις, ὁ πολιτοποιηθεὶς ἐπιστρέφων, ἀδιάφορον κατὰ ποίαν ἐποχήν, εἰς τὴν γενέθλιον αὐτοῦ χώραν ἐπαναπίπτει ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐγχωρίου νομοθεσίας δυναμένης νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ εὐθύνας διὰ τὰς ὑποχρεώσεις καὶ τὰ βάρη, ὧν ἀπρεπῶς διὰ τῆς μεταναστεύσεως διέφυγεν. (1)

---

(1) Τὰ τῆς ἰθαγενείας παρ' ἡμῖν κανονίζονται ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς 29 Ὀκτωβρίου 1865, καταργήσαντος τὸν πρὸ αὐτοῦ κρατοῦντα νόμον τῆς 15 Μαΐου 1835, πρὸ τοῦ ὁποίου τὰ τῆς ἰθαγενείας ἐκανονίσθησαν ὑπὸ τῶν προσωρινῶν πολιτευμάτων τῆς Ἐπιδαύρου, τοῦ Ἄστρους καὶ τοῦ Πολιτικοῦ Συντάγματος τοῦ 1827. Κατὰ τὰ σήμερον λοιπὸν κρατοῦντα ἡ Ἑλληνικὴ ἰθαγένεια κατὰ τέσσαρας τρόπους ἀποκτᾶται: διὰ τῆς γεννήσεως, διὰ τῆς πολιτοποιήσεως, διὰ τοῦ γάμου καὶ διὰ τῆς πληρώσεως ὅρων τινῶν τοῦ νόμου. Ἐκ γεννήσεως Ἕλληνες εἶνε α') οἱ ἐξ Ἕλληνος πατρὸς γεννηθέντες ὁπουδήποτε καὶ ἐκ μητρὸς οἱασδήποτε ἐθνικότητος.

β') Οἱ ἐξ Ἑλληνίδος καὶ ἐκ πατρὸς μὴ νομίμου γεννηθέντες ὁπουδήποτε.

γ') Οἱ ἐξ ἀδήλων πατρὸς καὶ μητρὸς ἐν Ἑλλάδι γεννηθέντες.

δ') Οἱ ἐξ ἀλλοδαπῆς μητρὸς καὶ μὴ νομίμου πατρὸς Ἕλληνος γεννηθέντες, ἂν νομίμως ἀναγνωρισθῶσιν ὑπ' αὐτοῦ.

Διὰ πολιτοποιήσεως καθίσταται Ἕλλην ὁ ἐνήλικος ἀλλοδαπός, ὅστις τηρή-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΜΗΜΑ Γ'.

ΕΘΝΙΚΟΤΗΣ ΤΩΝ ΠΑΟΙΩΝ

§ 112. Ἐκ τῆς ἐλευθερίας τῆς θαλάσσης, ἐκ τοῦ ἴσου δηλαδὴ δικαιώματος πάντων τῶν λαῶν πρὸς χρῆσιν αὐτῆς, ἕπεται φυσικῶς ὅτι ἡ χρῆσις αὕτη ἕνεκα ταύτης ἀκριβῶς τῆς κοινότητος αὐτῆς δέον νὰ

σας πάσας τὰς πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένας ὑποχρεώσεις καὶ διατυπώσεις. δώσῃ ἐνώπιον τοῦ νομάρχου τὸν ὅρκον τοῦ Ἕλληνος, ὡς καὶ ὁ ἕνεκα ἐκδουλεύσεως πρὸς τὴν Ἑλλάδα κηρυχθεὶς ἐπὶ τιμῇ διὰ Β. Διατάγματος Ἕλλην πολίτης.

Διὰ τοῦ γάμου καθίσταται Ἑλληνὶς ἡ μεθ' Ἕλληνος συζευχθεῖσα ἀλλοδαπός, μὴ παρακολουθοῦσα ὅμως ἐφεξῆς τὴν ἰθαγένειαν τοῦ ἀνδρός, ἂν μεταβάλῃ οὗτος τοιαύτην.

Διὰ τῆς πληρώσεως ὅρων τοῦ νόμου ἀποκτῶσι τὴν Ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν.

α') Οἱ ἐξ Ἑλληνίδος καὶ μὴ νομίμου πατρὸς ἀλλοδαποῦ γεννηθέντες, ἀναγνωρισθέντες δὲ ὑπ' αὐτοῦ, ἂν ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἐνηλικότητος αὐτῶν κατὰ τὸν ἀλλοδαπὸν νόμον δηλώσωσι τὴν περὶ τούτου θέλησίν των καὶ ὀμώσωσι τὸν ὅρκον τοῦ Ἕλληνος.

β') Οἱ ἐν Ἑλλάδι ὑπ' ἀλλοδαποῦ γεννηθέντες, τηροῦντες τοὺς αὐτοὺς ὅρους.

γ') Οἱ ἐκ γονέων ἀποβαλόντων τὴν Ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν γεννηθέντες, ἐκπληροῦντες τοὺς αὐτοὺς ὅρους, μὴ ὑποχρεούμενοι ὅμως νὰ πράξωσι τοῦτο ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἐνηλικότητος, ἀλλ' ὑπ' οὐδεμιᾶς χρονικῆς προθεσμίας δεσμευόμενοι.

Ἀποβάλλεται δ' ἡ Ἑλληνικὴ ἰθαγένεια·

α') Διὰ τῆς ἐν ἄλλῃ χώρᾳ ἐκουσίας πολιτογραφήσεως.

β') Διὰ τῆς ἄνευ βασιλικῆς ἀδείας ἀποδοχῆς δημοσίου ὑπηρεσίας παρὰ ξένῃ κυβερνήσει.

γ') Διὰ τοῦ γάμου Ἑλληνίδος μετ' ἀλλοδαποῦ.

Ἀνακτᾶται τέλος ἡ Ἑλληνικὴ ἰθαγένεια·

α') Δι' ἁπλῆς δηλώσεως ὑπὸ τῆς μετ' ἀλλοδαποῦ συζευχθείσης Ἑλληνίδος, ἂν ὁ σύζυγος αὐτῆς πολιτογραφηθῇ ἢ ἐὰν χηρεύσῃ ἢ ἐὰν διαζευχθῇ.

β') Δι' ἁπλῆς ὡσαύτως δηλώσεως ὑπὸ τοῦ ἀδείᾳ τοῦ βασιλέως ἐν ξένῃ χώρᾳ πολιτογραφηθέντος.

γ') Ὑπὸ παντὸς ἄλλου ἀποβαλόντος τὴν Ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν, ἂν ἐπανελθὼν δηλώσῃ τοῦτο, κατοικήσῃ ἐξ μῆνας ἐν Ἑλλάδι καὶ δώσῃ τὸν ὅρκον τοῦ Ἕλληνος.

Διὰ τῆς πολιτογραφήσεως δὲν συμμεταβάλλουσιν ἰθαγένειαν ἡ σύζυγος καὶ τὰ πρὸ τῆς πολιτογραφήσεως γεννηθέντα τέκνα, οὐδ' ἀποβάλλουσιν τὴν τοῦ Ἕλληνος ἰδιότητα ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα τοῦ ἀποβαλόντος τὴν Ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κανονίζηται ὑπὸ νόμων ἢ κανόνων γενικῶς ἀποδεδεγμένων εἰς τρόπον ἐξασφαλίζοντα ἑκάστῃ ἐθνικότητι τὴν ἄσκησιν τοῦ δικαιώματος τούτου καὶ προλαμβάνοντα ἢ καταστέλλοντα τὰς προσβολάς, αἵτινες δύνανται νὰ ἐπενεχθῶσι κατ' αὐτοῦ. Οὐσιώδης λοιπὸν ὅρος πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ναυσιπλοίας εἶναι ἡ ὑπαγωγὴ τῶν πλοίων εἰς ἐθνικότητά τινα, παρέχουσαν ταῖς λοιπαῖς ἐθνικότησι τὰς ἀναγκαίας ἐγγυήσεις καὶ προστατεύουσαν τὸ ναυτικὸν αὐτῆς, ἐν ᾗ περιπτώτει αἱ ἀρχαὶ τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν ἤθελον ἀπέναντι αὐτοῦ παραβιασθῇ.

Τινὰ ἀφ' ἑτέρου πλεονεκτήματα, μονοπώλια, ἀτέλειαι ἢ μειώσεις τῶν τελωνιακῶν τελῶν, ἀπονεμόμεναι τῷ ἐθνικῷ μόνον ναυτικῷ, ἔγκεινται ἢ ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἐθνικότητος τῶν πλοίων.

§ 113. Πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἐθνικότητος τῶν πλοίων δέον νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει :

α'. Οἱ ὅροι, ὑφ' οὓς ὑπάγεται αὕτη.

β'. Αἱ ἀποδείξεις ἃς περὶ ταύτης ὀφείλουσι τὰ πλοῖα νὰ προσαγάγωσι.

Ὑπὸ τὴν διπλῆν ταύτην ἔποψιν ἀνάγκη νὰ διακρίνωμεν μεταξὺ τῶν πλοίων τῆς πολιτείας ἢ πολεμικῶν καὶ τῶν ἀνηκόντων εἰς ἰδιώτας ἢ ἐμπορικῶν· τὰ πρῶτα θεωροῦνται ὡς μέρος τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς ἐθνικότητος, ἧς φέρουσι τὴν σημαίαν καὶ εἰς τὰ ἐξαιρετικὰ δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τῆς ὁποίας ὑπάγονται, ἐν ᾧ τὰ δεύτερα ἐξομοιοῦνται πρὸς ἁπλοῦς ἰδιώτας καὶ ὡς τοιαῦτα ὑπόκεινται εἰς τοὺς διέποντας ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τὰς ἰδιωτικὰς σχέσεις νόμους.

§ 114. Ἑκάστη Πολιτεία εἶνε ἐλευθέρα νὰ ὁρίσῃ τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς ἀπονέμει τοῖς πλοίοις τὴν ἐθνικότητά της, δίδωσιν αὐτοῖς τὸ δικαίωμα τοῦ φέρειν τὴν σημαίαν της καὶ παρέχει αὐτοῖς τὴν προστασίαν της· ὥστε αἱ θεμελιώδεις διατάξεις, αἱ ἀφορῶσαι τὴν ἐθνικότητα τῶν πλοίων, παρουσιάζουσιν εἰς τὰς διαφόρους χώρας πολλὰς καὶ σπουδαίας διαφοράς. Κατά τινα ὅμως γενικὸν τρόπον δυνάμεθα νὰ ὑπαγάγωμεν εἰς τέσσαρα τὰ κύρια σημεῖα, εἰς ἃ ἀνάγονται αὗται, ἤτοι :

α'. Τὴν ναυπήγησιν ἢ τὴν καταγωγὴν τοῦ πλοίου.

β'. Τὸν ἰδιοκτήτην.

γ'. Τὸν πλοίαρχον καὶ τοὺς διοικοῦντας αὐτὸ ἀξιωματικούς.

δ'. Τὸ ἐπιβαῖνον αὐτοῦ πλήρωμα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πρέπει πρὸς τούτοις ν' ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν ἰθαγένειαν τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ φορτίου, ἀνεξαρτήτως τοῦ προορισμοῦ τῶν ἐμπορευμάτων διὰ λιμένα πολέμιον ἢ οὐδέτερον. Εἰς πολλὰς χώρας ἡ ἐθνικότης τῶν πλοίων κανονίζεται ὑπὸ γενικοῦ νόμου, καλουμένου ναυτιλιακὸν διάταγμα (acte de navigation), ὑπὸ ἰδίων κανονισμῶν, ὑπὸ ἄρθρων, περιλαμβανομένων εἰς τοὺς κώδικας τοῦ ναυτικοῦ ἐμπορίου, ἢ καὶ ὑπὸ συμβατικῶν διατάξεων. Ἐν Γαλλίᾳ τὸ ναυτιλιακὸν διάταγμα τοῦ 1793 ἀπένεμε τὸ πλεονέκτημα τῆς ἐθνικότητος εἰς μόνα τὰ ἐν Γαλλίᾳ ναυπηγηθέντα πλοῖα. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ὅμως ἐμετριάσθη ἡ ἀρχὴ αὕτη καὶ ἐθεσπίσθη ὅτι καθίστανται Γαλλικὰ καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἁλισκόμενα πλοῖα ἢ τὰ ἐκτὸς τῆς Γαλλίας ναυπηγηθέντα· εἶτα δ' ἐπετράπη τοῖς ἀλλοδαποῖς νὰ συμμετέχωσιν εἰς τοὺς γαλλικοὺς ἐφοπλισμοὺς πλοίων. Ἡ ἀρχὴ αὕτη καθιερώθη διὰ τοῦ νόμου τοῦ 1845, διὰ διαφόρων διεθνῶν συνθηκῶν καὶ διὰ τοῦ νόμου τοῦ 1866, ὅστις παρέχει τὴν ἐθνικότητα ἐπὶ τῇ καταβολῇ δικαιώματος δύο φράγκων κατὰ τόνον. Τοὐναντίον οὐδὲν πλοῖον δύναται νὰ ὑψώσῃ τὴν γαλλικὴν σημαίαν, ἂν μὴ ὁ πλοίαρχος, οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ τὰ τρία τέταρτα τοῦ πληρώματος ἀνήκωσι τῇ ναυτικῇ ἀπογραφῇ (1).

---

(1) Παρ' ἡμῖν τὰ τῆς ἐθνικότητος τῶν πλοίων διέπει τὸ περὶ ἐμπορικῆς ναυτιλίας διάταγμα τῆς 14 Νοεμβρίου 1836· κατ' αὐτὸ ὡς Ἑλληνικὰ ἐμπορικὰ πλοῖα θεωροῦνται :

α') Τὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα ναυπηγούμενα.

β') Τὰ κυριευόμενα ἀπὸ ναυτικοὺς Ἕλληνας εἰς ἀγῶνας ὑπὲρ πατρίδος ἢ εἰς κατὰ πειρατῶν συμπλοκὰς καὶ ἀναγνωριζόμενα ὡς καλὴ λεία.

γ') Τὰ δημευόμενα διὰ παράβασιν τῶν νόμων τοῦ Βασιλείου.

δ') Τὰ ναυαγοῦντα εἰς ἑλληνικὰ παράλια καὶ ὡς ἀνίκανα εἰς περαιτέρω πλοῦν πωλούμενα καὶ ἐπισκευαζόμενα ἐντὸς τοῦ Βασιλείου.

ε') Τὰ ἀνήκοντα εἰς Ἕλληνα, ὅστις, μεταναστεύων ἀπὸ ξένην εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν, συμπαραλαμβάνει αὐτὰ εἰς τὸν νέον τόπον τῆς κατοικίας του.

ς') Ὅσα χωρὶς νὰ ὑπάγωνται εἰς μίαν τῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν εὑρέθησαν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἀπὸ 15)27 Ὀκτωβρίου 1833 Διατάγματος ἀνήκοντα εἰς Ἕλληνας.

ζ') Τὰ ἀγοραζόμενα ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ξένα πλοῖα ἀπὸ Ἕλληνας, παρακινουμένους εἰς τὴν ἀγορὰν ταύτην ἀπὸ λόγους οὐσιώδους συμφέροντος.

Ὑφισταμένης μιᾶς τῶν περιπτώσεων τούτων, ἀπαιτεῖται ὡσαύτως ὁ πλοίαρχος, πάντες οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ τὰ τρία τέταρτα τοῦ πληρώματος νὰ ὦσιν ὑπήκοοι Ἕλληνες καὶ νὰ μὴ ὦσι μέτοχοι αὐτῶν ἀλλοδαποὶ εἰς μέρος πλέον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 115. Ὅπως τὸ πρόσωπον δύναται νὰ πολιτοποιηθῇ εἰς ἑτέραν χώραν, οὕτω καὶ τὸ πλοῖον δύναται νὰ μεταβάλῃ ἐθνικότητα.

Ἐν καιρῷ εἰρήνης ἡ πολιτεία εἶναι ἐλευθέρα ν' ἀπονείμῃ τὴν ἐθνικότητα αὐτῆς εἰς ἀλλοδαπὰ πλοῖα, παρέχουσα αὐτοῖς προσωρινῶς τὸ δικαίωμα τοῦ φέρειν τὴν σημαίαν αὐτῆς καὶ τοῦ ἀπολαύειν τῆς ἐκ τούτου συνεπαγομένης προστασίας, ἂν μὴ ἡ πρᾶξις αὕτη προκαλῆται ἐκ δολίας προαιρέσεως ἢ ἐπιφέρῃ βλάβην εἰς ὑφιστάμενα ἤδη δικαιώματα.

Ἐν καιρῷ πολέμου τὸ ὑπὸ ὑπηκόων τῶν ἐμπολέμων ἀγορασθὲν πλοῖον ἀποκτᾷ τὴν ἐθνικότητα τοῦ ἀγοραστοῦ, ἀφ' ἧς κανονικῶς καταγραφῇ εἰς τὸ νηολόγιον τῆς πολιτείας, εἰς ἣν οὗτος ἀνήκει.

§ 116. Αἱ ναυτικαὶ πολιτεῖαι εἶνε ἐλεύθεραι νὰ ὁρίσωσι τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς ἀναγνωρίζουσι τὴν ἐθνικότητα τῶν ἐν τοῖς ἐξαρτωμένοις ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν ὕδασιν εὑρισκομένων ἀλλοδαπῶν πλοίων· ἀλλ' ὁ σεβασμός, ὃν πρὸς ἀλλήλας ὀφείλουσιν αἱ πολιτεῖαι, ἀπαιτεῖ ὅπως οἱ ὅροι οὗτοι μὴ ὦσι τοιαύτης φύσεως ὥστε νὰ παρακωλύωσι τὴν ἐλευθέραν ναυσιπλοΐαν καὶ τὸ ναυτικὸν ἐμπόριον.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ πλοῖον πρέπει νὰ δύνηται νὰ παρέχῃ τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἐθνικότητος αὐτοῦ δι' ἐγγράφων αὐθεντικῶν ἢ σημείων τινῶν διακριτικῶν, ἐπιτρεπόντων τὴν ἐκ πρώτης ὄψεως ἐξακρίβωσιν τῆς ἐθνικότητος εἰς ἣν ἀνήκει.

τοῦ ἡμίσεος. Ἐννοεῖται ὅτι ἂν τὸ πλοῖον ἀπώλεσεν ὅπως δήποτε τοὺς ναύτας αὐτοῦ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δύναται μέχρι τῆς ἐπανόδου του εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ συμπληρώσῃ τὸ πλήρωμα καὶ ἐξ ἀλλοδαπῶν. Ὅπως ἀναγνωρισθῇ δὲ τὸ πληροῦν τοὺς ὅρους τούτους πλοῖον ὡς Ἑλληνικὸν καὶ δύνηται νὰ φέρῃ τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν, ἀπαιτεῖται νὰ καταμετρηθῇ ἡ χωρητικότης αὐτοῦ καὶ νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὸ νηολόγιον λιμένος τινός, σημειουμένου ἐν αὐτῷ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἰδιοκτήτου καὶ τοῦ πλοίου, τῆς περιγραφῆς αὐτοῦ, τῆς χωρητικότητος, τοῦ εἴδους καὶ ἄλλων τινῶν πληροφοριῶν. Τὸ ὄνομα τοῦ πλοίου, τὸ τοῦ λιμένος, εἰς ὃν τοῦτο ἀνήκει, καὶ ὁ ἀριθμὸς τοῦ νηολογίου ἀναγράφεται εἰς τὴν πρύμνην τοῦ πλοίου μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς μεταβολῆς τοῦ ἅπαξ δοθέντος αὐτῷ ὀνόματος. Ἀφ' οὗ ὁ κύριος τοῦ πλοίου ὑποσχεθῇ ἐγγράφως, παρέχων καὶ ἀνάλογον ἐγγύησιν ὅτι θέλει τηρῇ τοὺς περὶ ναυτιλίας νόμους, ἐκδίδεται τὸ ἔγγραφον ἐθνικότητος, δι' οὗ βεβαιοῦται ὅτι τὸ πλοῖον εἶνε ἐθνικὸν καὶ δικαιοῦται νὰ φέρῃ τὴν ἐμπορικὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν, ἀπολαῦον τῶν ἐκ τούτου προνομίων καὶ δικαιωμάτων. Ἀποβάλλει δὲ τὸ πλοῖον τὴν Ἑλληνικὴν ἐθνικότητα καθ' ὅσον δὲν πληροῦνται οἱ ἄνω ἐκτεθέντες ὅροι. Εἰδικαὶ τέλος διατάξεις κρατοῦσι περὶ τῆς ἀναγνωρίσεως ὡς Ἑλληνικῶν τῶν ἐν Βοσπόρῳ ῥυμουλκῶν πλοίων καὶ τῶν ἐν τῷ Ἴστρῳ ποταμοπλοίων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ σημαία εἶναι τὸ ἐξωτερικὸν σημεῖον τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος τοῦ πλοίου. Ἑκάστη πολιτεία ἔχει ἴδια χρώματα, ὑφ' ἃ πλέουσιν οἱ ἰθαγενεῖς αὐτῆς καὶ ἄτινα δὲν δύνανται νὰ ὑψωθῶσιν ἄνευ τῆς ἀδείας της.

Ἡ σημαία καθ' ἑαυτὴν δὲν ἀρκεῖ μόνη πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐθνικότητος τοῦ πλοίου διότι πάνυ εὐχερῶς ὑπόκειται εἰς ἀπάτας καὶ καταχρήσεις. Ὅπως ἔχωσιν ἀσφαλέστερον μέσον ἐλέγχου αἱ ναυτικαὶ ἐθνικότητες συνεφώνησαν ὅτι πᾶν ἐμπορικὸν πλοῖον δέον νὰ ᾖ ἐφωδιασμένον διὰ ναυτιλιακῶν ἐγγράφων (papiers de bord, lettres de mer), ἅτινα ὁ πλοίαρχος ὑποχρεοῦται νὰ παρουσιάζῃ ἑκάστοτε ὅταν νομίμως τῷ ζητῶνται. Τὰ ναυτιλιακὰ ταῦτα ἔγγραφα συνίστανται συνήθως εἰς ἔγγραφον δηλοῦν τὸν χαρακτῆρα τοῦ πλοίου, τὰς διαστάσεις, τὸ ὄνομα, τὰς λεπτομερείας τῆς ναυπηγήσεως αὐτοῦ, εἰς διαβατήριον, ἢ ἄδειαν ἀπόπλου, εἰς πρᾶξιν ἐπιτρέπουσαν τῷ πλοίῳ νὰ φέρῃ τὴν ἐθνικὴν σημαίαν, εἰς ναυτολόγιον, ἀναφέρον τὰ ὀνόματα καὶ τὴν ἐθνικότητα τῶν ναυτῶν καὶ εἰς πρᾶξιν ἀγορᾶς ἢ ἰδιοκτησίας.

Ἀλλὰ σχετικῶς πρὸς τὰ ἔγγραφα ταῦτα ὑφίσταται μεγάλη ποικιλία ἐθῶν μεταξὺ τῶν ἐθνικοτήτων· ὁ ἀριθμὸς καὶ οἱ τύποι αὐτῶν διαφέρουσιν ἀφ' ἑτέρου καταπληκτικῶς εἰς τὰς διαφόρους χώρας καὶ διέπονται ὑπὸ τῶν ἐσωτερικῶν κωδίκων ἢ νόμων ἑκάστης πολιτείας.

Ἐν Γαλλίᾳ τὸ ἄρθρον 226 τοῦ Ἐμπορικοῦ κώδικος ὑποχρεοῖ τὸν πλοίαρχον νὰ ἔχῃ ἐντὸς τοῦ πλοίου τὸ ἔγγραφον τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πλοίου, τὸ τῆς ἐθνικότητος, τὸ ναυτολόγιον, τὰ φορτωτικά, τὰ ναυλωτικά, τὰς περὶ τῆς ἐπισκέψεως ἐκθέσεις, τὰ ἐξοφλητικὰ τῶν τελωνιακῶν δικαιωμάτων, ἢ τὰς περὶ ῥητῆς μεταφορᾶς ἐγγυήσεις.

§ 117. Ἡ χαρακτηριστικὴ διάκρισις μεταξὺ τῶν ἐμπορικῶν καὶ τῶν πολεμικῶν πλοίων, ἣν ἐσημειώσαμεν, συνεπάγεται φυσικῶς καὶ λογικῶς οὐχὶ μικροτέραν διαφορὰν εἰς τοὺς ὅρους τῆς ὑπάρξεως καὶ τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως τῆς ἐθνικότητος.

Αἱ ἀποδείξεις τῆς ἐθνικότητος καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ πολεμικοῦ πλοίου συνίστανται κυρίως ἐν τῇ σημαίᾳ καὶ πρὸ πάντων ἐν τῷ πολεμικῷ ἐπισείονι, ἀνυψουμένῳ ἐπὶ τοῦ ὕψους τῶν ἱστῶν· εἶτα δὲ ἐν τῇ διαβεβαιώσει τοῦ κυβερνήτου αὐτοῦ, διδομένῃ ἐν ἀνάγκῃ ἐπὶ λόγῳ τιμῆς, καὶ ἐν τῇ ἐντολῇ, δι' ἧς τὸ πλοῖον εἶνε ἐφωδιασμένον ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως αὐτοῦ.

Ἡ σημαία καὶ ὁ ἐπισείων εἶνε ὁραταὶ ἐνδείξεις· ἀλλ' ἔν τισι περι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πτώσεσι δὲν παρέχουσι πίστιν, ἂν μὴ ἡ ἀνύψωσις αὐτῶν συνοδεύηται ὑπὸ κανονοβολισμοῦ, ὅστις καλεῖται βολὴ βεβαιώσεως (coup d'assurance) ἢ ὑπὸ χαιρετισμοῦ.

Ἡ διαβεβαίωσις τοῦ κυβερνήτου ἀπαλλάσσει πάσης ἄλλης ἀποδείξεως· ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ ἢ ἀλλαχοῦ ἡ μὴ ἀρκουμένη εἰς αὐτὸν πολιτεία ὑποπίπτει εἰς σοβαρὰν παράβασιν τοῦ διεθνοῦς σεβασμοῦ ἢ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν.

Ὅταν ἐν περιστάσεσιν ὅλως ἐξαιρετικαῖς ἐγείρωνται ἀμφιβολίαι περὶ τῆς ἐθνικότητος πλοίου τινὸς πολεμικοῦ, ἡ ἐντολὴ θεωρεῖται ὡς ἀναπληροῦσα πᾶσαν ἄλλην ἀπόδειξιν.

Κατ' ἀρχὴν τὸ συνιστῶν πολεμικόν τι πλοῖον δὲν εἶνε ἡ ἰσχὺς τοῦ ἐξοπλισμοῦ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν πυροβόλων, ἀλλὰ τὸ γεγονὸς τῆς κατοχῆς ὑπὸ τῆς πολιτείας καὶ τῆς κυβερνήσεως ὑπ' ἀξιωματικῶν ἀνηκόντων τῷ ναυτικῷ στρατῷ. Διὰ ταῦτα ἡ συνήθεια καὶ αἱ ἀμοιβαῖαι συμφωνίαι περιέλαβον ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν πολεμικῶν πλοίων τὰ εἰδικῶς καὶ ἐξ ὁλοκλήρου διὰ τὴν μεταφορὰν στρατευμάτων, ζωοτροφιῶν, ἀποθέτων ὅπλων ἢ ἑτέρων ἀντικειμένων, ἀνηκόντων τῇ κυβερνήσει, ναυλωθέντα καὶ ὑπὸ ἀξιωματικῶν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ κυβερνώμενα ἐμπορικὰ πλοῖα.

ΤΜΗΜΑ Δ'

ΚΑΤΟΙΚΙΑ

§ 118 Οἱ εἰς τὴν κατοικίαν δοθέντες ὁρισμοὶ τὰ μάλα διαφέρουσι. Κατὰ τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον κατοικία εἶνε ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἔχει τις καταστήσῃ τὴν ἑστίαν αὐτοῦ, ἔνθα εὑρίσκονται τὰ συμφέροντα, ἡ βιομηχανία, τὸ ἐμπόριον, τὰ μέσα τοῦ ζῆν αὐτοῦ, ὁ τόπος, ἐν ᾧ ὀφείλει ὁ πολίτης νὰ ἐκπληροῖ τὰς δημοτικὰς αὐτοῦ ὑποχρεώσεις, ἐν μιᾷ λέξει ὁ τόπος, ὃν δὲν σκέπτεται νὰ ἐγκαταλείψῃ, πλὴν ἕνεκα περιστάσεων ὑπερτάτης ἀνάγκης.

Ὁ Γαλλικὸς ἀστικὸς κώδηξ (ἄρθρ. 102) ὁρίζει ὅτι «κατοικία παντὸς Γάλλου ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἄσκησιν τῶν ἀστικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων εἶνε ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἔχει τὴν κυρίαν αὐτοῦ ἐγκατάστασιν», δὲν δύναται δὲ νὰ μεταβληθῇ πλὴν «διὰ τοῦ γεγονότος τῆς πραγματικῆς ἐν ἄλλῳ τόπῳ διαμονῆς σὺν τῇ προθέσει καθορίσεως αὐτόθι τῆς κυρίας αὐτοῦ ἐγκαταστάσεως».

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Διὰ τοῦ ὅρου κυρία ἐγκατάστασις δηλοῦται ὡς ἐξάγεται ἐξ αὐτῆς τῆς αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως τοῦ νόμου «ὁ τόπος ἐν ᾧ τὸ πρόσωπον ἵδρυσε τὴν διαμονήν, τὸ κέντρον τῶν ὑποθέσεων, τὴν ἕδραν τῆς περιουσίας αὐτοῦ, καὶ οὐ ἀπομακρύνεται μόνον ἐπὶ τῇ προθέσει καὶ τῇ ἐλπίδι νὰ ἐπανέλθῃ, μόλις ἐκλείψῃ ὁ λόγος τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ».

Κατὰ τὸν Ἰταλικὸν ἀστικὸν κώδικα (τίτλος Β' ἄρθρ. 16) «ἡ ἀστικὴ κατοικία τοῦ προσώπου εἶνε ἐν ᾧ τόπῳ κέκτηται τοῦτο τὴν κυρίαν ἕδραν τῶν ὑποθέσεων καὶ τῶν συμφερόντων αὐτοῦ· ἡ δὲ διαμονή, ἔνθα τὸ πρόσωπον ἔχει τὴν συνήθη κατοίκισιν αὐτοῦ».

Κατὰ τὴν ἀγγλικὴν νομοθεσίαν ὁ τόπος τῆς γεννήσεως εἶνε ἡ πρώτη ἀπονεμομένη τῷ ἀτόμῳ κατοικία, μέχρις οὗ δυνηθῇ τοῦτο νὰ ὑποδείξῃ ἑτέραν. 'Η ἑτέρα αὕτη κατοικία ἀποκτᾶται διὰ τῆς φανερᾶς διαμονῆς ἔν τινι ἐνορίᾳ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας.'

Ὁ ἀκριβέστερος κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν ὁρισμὸς ἐδόθη ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν Ῥοὺς (Rush), καθ' ὃν «κατοικία εἶνε διαμονὴ ἐν ἰδίῳ τόπῳ, συνοδευομένη ὑπὸ θετικῶν ἢ τεκμαρτῶν ἀποδείξεων τῆς προθέσεως τῆς αὐτόθι ἐπὶ ἀπεριόριστον χρόνον ἐγκαταστάσεως».

§ 119. Ἐν γένει διακρίνομεν πλείονα εἴδη κατοικίας, καθ' ὅσον ἐξετάζομεν αὐτὴν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς γεννήσεως, τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς βουλήσεως τοῦ ἀτόμου :

α'. Τὴν κατοικίαν τῆς καταγωγῆς.

β'. Τὴν συνεπείᾳ διατάξεως τοῦ νόμου ἢ πραγματικήν· καὶ

γ'. Τὴν αἱρετήν, μεταφερομένην δηλαδὴ ἐξαιρετικῶς εἰς ὡρισμένον τόπον διά τινας ὑποθέσεις.

Ἡ κατοικία τῆς καταγωγῆς συμπίπτει κατὰ ταῦτα πρὸς τὸν τόπον τῆς γεννήσεως. Ἕκαστον ἄτομον κτᾶται κατὰ τὴν γέννησιν αὐτοῦ κατοικίαν καταγωγῆς, ἣν τηρεῖ μέχρις οὗ ἀποκτήσῃ ἑτέραν.

Κατοικία τῆς καταγωγῆς εἶνε κατὰ κανόνα ἡ τοῦ πατρὸς κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς γεννήσεως τοῦ τέκνου· ἡ τῆς μητρὸς δέ, ἂν τὸ τέκνον γεννηθῇ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του ἢ ἂν εἶνε φυσικὸν μὴ ἀναγνωρισθέν. Ἂν οἱ γονεῖς ὦσιν ἄγνωστοι, κατοικία εἶνε ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἐγεννήθη ἢ ἐν ᾧ ἀνευρέθη τὸ τέκνον.

Πραγματικὴ ἢ νομικὴ κατοικία εἶνε ὁ τόπος, ἐν ᾧ ὁ νόμος τεκμαίρεται, μὴ ἐπιτρεπομένης ἀνταποδείξεως, ὅτι πρόσωπόν τι διαμένει μονίμως πρὸς ἄσκησιν τῶν δικαιωμάτων καὶ ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ώσεων αὐτοῦ. Εἶνε ἐπίσης ἡ κατοικία, ἣν ὁ νόμος ὑποδείκνυσι διά τινα πρόσωπα, μὴ κεκτημένα ἰδίας ἐκλογῆς κατοικίαν, οἷα εἶνε τὰ ἀσκοῦντα τὰ δίκαια αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τῇ μεσολαβήσει νομίμου διαχειριστοῦ, ὡς ἐν παραδείγματι αἱ γυναῖκες καὶ τὰ ἀνήλικα τέκνα. Δυνάμεθα ὡσαύτως νὰ ὑπαγάγωμεν εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην τοὺς ὑπηρέτας, τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, τοὺς ἐξορίστους καὶ ὑπερορίους καταδίκους.

Κατοικία τῆς ὑπάνδρου γυναικὸς εἶνε ἡ τοῦ συζύγου αὐτῆς.

Κατοικία τοῦ τέκνου εἶνε ἡ τῶν γονέων ἢ τῶν κατὰ νόμον ἀναπληρούντων αὐτούς.

Ὁ ὑπηρέτης ἔχει τὴν αὐτὴν καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ κατοικίαν.

Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἔχουσιν αὐτοδικαίως κατοικίαν ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐνασκήσεως τῶν λειτουργιῶν αὐτῶν, ἂν ὦσιν αὗται διαρκεῖς καὶ οὐχὶ ἁπλῶς προσωριναὶ ἢ παροδικαί· ἀλλ' οἱ διοριζόμενοι εἰς δημόσιον ὑπηρεσίαν ὅλως προσωρινὴν ἢ ἀνακλητὴν τηροῦσι τὴν κατοικίαν, ἣν εἶχον προηγουμένως, ἂν μὴ ἐκδηλώσωσιν ἀντίθετον πρόθεσιν.

Οἱ πρέσβεις καὶ οἱ πρόξενοι διατηροῦσι τὴν κατοικίαν τῆς χώρας, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ὁποίας διατελοῦσιν ἢ τὴν ὁποίαν ἀντιπροσωπεύουσιν.

Οἱ στρατιῶται δὲν ἀποκτῶσι κατοικίαν ἐν ᾧ τόπῳ εὑρίσκονται, ἀλλὰ διατηροῦσι τὴν κατοικίαν τῆς χώρας τοῦ κυριάρχου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὁποίου διατελοῦσιν· οἱ ναῦται δ' ἔχουσι κατοικίαν οὐχὶ τὸ πλοῖον αὐτῶν, ἀλλὰ τὴν χώραν τῆς πολιτείας, ἣν ὑπηρετοῦσι.

Τὰ νομικὰ ἢ ἠθικὰ πρόσωπα δύνανται ἐπίσης νὰ ἔχωσι κατοικίαν· κατὰ κανόνα θεωρεῖται ὡς κατοικία τῆς ἑταιρίας ὁ τόπος ἐν ᾧ εἶνε ἡ ἕδρα τοῦ κυρίου αὐτῆς καταστήματος.

Ἂν ἡ ἑταιρία ἔχῃ πλείονα καταστήματα ἢ ὑποκαταστήματα, ἕκαστον τούτων δύναται νὰ θεωρηθῇ κεκτημένον εἶδός τι διακεκριμένης κατοικίας διὰ τὰς εἰδικὰς ὑποθέσεις, αἵτινες διεξάγονται ὑπ' αὐτοῦ ἀπ' εὐθείας.

Ἡ κατοικία τῆς ἑταιρίας παύει ὑφισταμένη μετὰ τῆς διαλύσεως καὶ ἐκκαθαρίσεως αὐτῆς.

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ κατοικία σωματείου ἢ ἑταιρίας τινὸς εἶνε ὅλως διάφορος τῆς κατοικίας τῶν προσώπων, ἅτινα ἀποτελοῦσιν αὐτὴν καὶ ἅτινα ἐν πολλαῖς περιπτώσεσι διαμένουσιν εἰς διάφορα μέρη.

Ἐν τισι περιπτώσεσιν, ὅπως ἀρθῇ πᾶν κώλυμα ἐπιπροσθοῦν εἰς τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κίνησιν τοῦ ἀστικοῦ βίου, ὁ νόμος ἐπιτρέπει ἢ ἐπιβάλλει τοῖς ἰδιώταις τὴν ἐκλογὴν ἐξαιρετικῆς κατοικίας διά τινα ὡρισμένην ὑπόθεσιν· αὕτη εἶνε ἡ αἱρετὴ καλουμένη κατοικία.

Κατὰ κανόνα ἡ ἐκλογὴ τῆς κατοικίας περιορίζεται εἰς τὸ ἀντικείμενον, δι' ὃ ἐγένετο. Ἡ αἱρετὴ κατοικία δὲν ἀντικαθίστησι τὴν πραγματικήν, πλὴν ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, δι' ἃ ἐξελέγη.

§ 120. Δύο τινὰ δέον νὰ συμπίπτωσι πρὸς ἵδρυσιν κατοικίας· ἡ ἐγκατάστασις πρῶτον ἢ ἡ διαμονὴ ἐν ᾧ τόπῳ τυγχάνει αὕτη καὶ δεύτερον ἡ πρόθεσις τοῦ ἱδρῦσαι αὐτόθι τὴν κατοικίαν.

Ὅπως ἡ διαμονὴ συνεπάγηται τὴν ἵδρυσιν κατοικίας δέον φυσικῶς νὰ ᾖ ποιᾶς τινος διαρκείας καὶ ἡ διάρκεια νὰ ᾖ τοιαύτη ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ προσδώσωμεν τῷ προσώπῳ τὴν πρόθεσιν κτήσεως σταθερᾶς κατοικίας ἐν τῷ τόπῳ. Ἂν αὕτη ᾖ τυχαία, προκληθεῖσα ὑπὸ ἐργασίας ἢ ἐνεργείας τινὸς εἰδικῆς, τὸ πρόσωπον μένει ἐν τῇ καταστάσει ἁπλοῦ ταξειδιώτου ἢ διαβάτου.

Εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἡ πραγματικὴ διαμονὴ δὲν εἶνε ἀπαραίτητος πρὸς διατήρησιν κατοικίας, ἅπαξ κτηθείσης· ἀλλ' ἡ κατοικία τηρεῖται καὶ διανοίᾳ μόνον (animo solo) ἐπὶ μόνῃ τῇ προθέσει τοῦ μὴ μεταβαλεῖν αὐτὴν ἢ μὴ ἀποδέξασθαι ἑτέραν.

§ 121. Ὁ ἔμπορος ἔχει ἐμπορικὴν κατοικίαν ἐν τῇ κυρίᾳ ἕδρᾳ τῶν ὑποθέσεων αὐτοῦ, ἐν ᾧ τόπῳ συγκεντροῦνται αἱ ἐργασίαι αὐτοῦ. Χωρὶς νὰ προϋποτιθῇ κατὰ τρόπον ἀπόλυτον τὴν ἔλλειψιν προθέσεως ἐπανόδου ἢ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐθνικότητος τῆς καταγωγῆς, ἡ κατοικία αὕτη, ἂν κέκτηται χαρακτῆρα ποιᾶς τινος διαρκείας, συνεπάγεται διὰ τὸν ἔμπορον ὑποχρεώσεις καὶ βάρη ἴδια ἀπέναντι τῆς χώρας, ἔνθα ἦλθεν ὅπως ἐγκατασταθῇ καὶ ἧς ἡ κυβέρνησις καὶ οἱ νόμοι προστατεύουσιν αὐτὸν ἐν τῇ ἐνασκήσει τῆς ἐμπορίας του.

§ 122. Πᾶν πρόσωπον, κεκτημένον τὴν ἐλευθέραν διαχείρισιν τῆς περιουσίας αὐτοῦ δύναται νὰ μεταβάλῃ κατοικίαν κατ' ἀρέσκειαν καὶ νὰ μεταφέρῃ ὅπου νομίσῃ καλὸν τὴν κυρίαν αὐτοῦ ἐγκατάστασιν. Ἡ μεταβολὴ ὅμως αὕτη ὑπόκειται εἰς ὅρους τινάς, ὁριζομένους ὑπὸ τοῦ νόμου.

Ἡ κατοικία τῆς καταγωγῆς δέον νὰ ἐπικρατῇ, μέχρις οὗ τὸ πρόσωπον οὐ μόνον κτήσηται ἑτέραν, ἀλλ' ἐκδηλώσῃ ὡσαύτως καὶ ἐκτελέσῃ τὴν πρόθεσιν νὰ καταλίπῃ τὴν παλαιὰν καὶ λάβῃ ἑτέραν ὡς μοναδικὴν αὐτοῦ κατοικίαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 123. Δημοσιολόγοι τινὲς ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ κατοικία παρέχει καὶ ἐθνικὸν χαρακτῆρα· ἕτεροι τοὐναντίον ἀμφισβητοῦσι τὴν ὀρθότητα καὶ τὴν βασιμότητα τοιαύτης ἀρχῆς, ἧς ἡ ἀπόλυτος ἐφαρμογὴ ἤθελε προσδώσῃ εἰς τὸ ἁπλοῦν γεγονὸς τῆς κατοικίας ἢ τῆς διαμονῆς τὴν δύναμιν τῆς πολιτοποιήσεως.

Πάντοτε ὅμως ἡ ἐπιτρέπουσα τοῖς ἀλλοδαποῖς τὴν ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῆς διαμονὴν πολιτεία δέον νὰ προστατεύῃ αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ, ὡς καὶ ἐν καιρῷ πολέμου ἐν τῇ ἀπολαύσει πάντων τῶν δικαιωμάτων, ἅτινα τοῖς παρέχει ἡ διαμονὴ αὐτῶν καὶ ἐν τῇ ἐκπληρώσει πασῶν τῶν ἀπορρεουσῶν ἐξ αὐτῆς ἢ ἀπαιτουμένων ἐν τῇ χώρᾳ νομικῶν πράξεων· ἀλλ' ἡ προστασία αὕτη δὲν ἐκτείνεται πέραν τῆς χώρας καὶ διὰ τὰ μὴ ἔχοντα οὐδεμίαν πρὸς αὐτὴν σχέσιν ἀντικείμενα.

Δυνάμεθα εἰπεῖν ἐν συμπεράσματι ὅτι ὁ ἐκπληρώσας τὰς διαγραφομένας ὑπὸ τῶν νόμων ἀλλοδαπῆς πολιτείας διατυπώσεις πρὸς ἀπόκτησιν κατοικίας ἐν αὐτῇ καθίσταται κάτοικος τῆς πολιτείας ταύτης.

§ 124. Ὁ καθορισμὸς τῆς κατοικίας συνεπάγεται ἀποτελέσματα ποικίλα καὶ συνήθως σπουδαιότατα.

Εἶνε γενικῶς ἀποδεδεγμένον ὅτι κατὰ κανόνα τὰ ἔν τινι χώρᾳ ἀποκατεστημένα πρόσωπα ὑπόκεινται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν καὶ τὴν νομοθεσίαν τοῦ τόπου τῆς κατοικίας αὐτῶν, προκειμένου περὶ σχέσεων τοῦ ἀστικοῦ δικαίου. Κατὰ συνέπειαν πρὸς τὴν κατοικίαν σχετίζεται ἡ ἁρμοδιότης τοῦ δικαστηρίου, πρὸ τοῦ ὁποίου δύναται πρόσωπόν τι νὰ ἐναχθῇ.

Ἐκ τοῦ καθορισμοῦ τῆς κατοικίας ἐν τούτῳ ἢ ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ἤρτηται ὁ καθορισμὸς τοῦ ἁρμοδίου διὰ τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου ληξιάρχου, τοῦ τόπου τῆς ἀνοίξεως τῆς κληρονομίας κτλ.

Ἐν τῷ πολιτικῷ δικαίῳ ἡ ἄσκησις τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων ἤρτηται καθόλου ἐκ τῆς κατοικίας, χρησιμευούσης γενικῶς ὡς βάσεως τῶν ἐκλογικῶν νόμων.

Μετὰ τὴν μεταβολὴν τῆς κατοικίας ὁ νόμος τῆς νέας κατοικίας ἐπάγει ἐπὶ τῶν ἀτόμων τὰς αὐτὰς συνεπείας, ἃς ὁ νόμος τῆς κατοικίας τῆς καταγωγῆς μέχρι τοῦδε ἐπέφερεν· ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι ὁ τελευταῖος οὗτος νόμος δὲν ἔχει ὀπισθενεργὸν δύναμιν ἐπὶ τῶν προγενεστέρως τελεσθεισῶν ὑπὸ τοῦ ἀτόμου πράξεων.

Αἱ ἐξ ἀστικῶν συναλλαγμάτων, συνομολογηθέντων ἐν τῇ κατοικίᾳ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς καταγωγῆς πηγάζουσαι ὑποχρεώσεις ἐκτελοῦνται ἐν τῷ τόπῳ τῆς νέας κατοικίας(1).

§ 125. Πολλαὶ πολιτεῖαι συνωμολόγησαν πρὸς ἀλλήλας συμβάσεις, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων οἱ οἰκεῖοι αὐτῶν ὑπήκοοι τυγχάνοντες ἐκτὸς τῆς χώρας αὐτῶν διατηροῦσι τὴν κατοικίαν τῆς καταγωγῆς ἢ ἀποκτῶσιν ἐμπορικὴν κατοικίαν, ἥτις δὲν εἶνε οὔτε ἡ τῆς καταγωγῆς οὔτε ἡ τῆς διαμονῆς· τοῦτο συμβαίνει κατὰ τὰς σχέσεις τῶν χριστιανικῶν πολιτειῶν μετὰ τῆς Τουρκίας, τῶν Βαρβαρικῶν πολιτειῶν καὶ τῶν χωρῶν τῆς ἀπωτάτης Ἀνατολῆς, οἷαι ἡ Περσία, τὸ Σιάμ, ἡ Κίνα, ἡ Ἰαπωνία κτλ. Πᾶσαι αἱ συμβάσεις, αἵτινες συνωμολογήθησαν μετὰ τῶν διαφόρων τούτων χωρῶν, ἐτήρησαν ὑπὲρ τῶν ἀλλοδαπῶν καθόλου καὶ ἀπεριορίστως τὴν κατοικίαν τῆς καταγωγῆς· ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἡ ἐν ταῖς χώραις ταύταις ἐγκατάστασις, ἀνεξαρτήτως τῆς διαρκείας αὐτῆς, ἐξομοιοῦται πρὸς ἁπλῆν διαμονὴν καὶ ἀποτελεῖ ἁπλῶς εἶδός τι ἐμπορικῆς κατοικίας.

Ἡ προνομιακὴ αὕτη ἀρχὴ ἐξηγεῖται φυσικώτατα ἐκ τῶν ἀνυπερβλήτων φραγμῶν, οὓς τὰ ἤθη καὶ ἡ θρησκεία τῶν μουσουλμανικῶν χωρῶν ἐγείρουσι μεταξὺ τῶν χριστιανῶν καὶ τῶν ἰθαγενῶν αὐτῶν.

---

(1) Παρ' ἡμῖν τὰ τῆς κατοικίας ὁρίζουσιν ἡ Πολιτικὴ Δικονομία (ἄρθρα 16 καὶ ἑπ.) καὶ ὁ ἀστικὸς νόμος (ἄρθ. 91-94)· οἱ ὁρισμοὶ αὐτῶν ἐν γένει συμφωνοῦσι πρὸς τὰ ἐν τῷ κειμένῳ ἀναπτυσσόμενα· παραθέτομεν οὐχ ἧττον ἐνταῦθα ἐν συντόμῳ τὰς κυριωτέρας αὐτῶν διατάξεις· κατὰ τὸν ἀστικὸν νόμον κατοικίαν ἔχει τις ἐν ᾧ τόπῳ κυρίως καὶ μονίμως ἐγκατέστη, μεταβαλλομένην διὰ τῆς εἰς ἄλλον τόπον μετοικήσεως ἐπὶ προθέσει κυρίας καὶ μονίμου αὐτόθι ἐγκαταστάσεως. Ἐκ τῆς κατοικίας τοῦ ἐναγομένου καθορίζεται ἡ ἁρμοδιότης τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων. Νόμιμον κατοικίαν ἔχουσι τὰ νομικὰ πρόσωπα ἐν ᾧ τόπῳ ὑπάρχει ἡ διοίκησις τῆς περιουσίας αὐτῶν, αἱ ἐμπορικαὶ ἑταιρίαι, ἐν ᾧ τόπῳ εἰσὶ καθιδρυμέναι, ἡ κληρονομία, ἐν ᾧ τόπῳ ἦτο ἡ κατοικία τοῦ τελευτήσαντος, οἱ διπλωματικοὶ πράκτορες καὶ ὑπάλληλοι, ὡς καὶ οἱ τυχὸν ἀπολαύοντες ἑτεροδικίας πρόξενοι, ἔνθα κατῴκουν πρὸ τῆς ἀποστολῆς των, οἱ ἀναδεχθέντες τέλος ὑπηρεσίαν ἰσόβιον καὶ συνεχῆ, ἐν ᾧ τόπῳ ἐνεργοῦσι τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην. Παρεπομένην δὲ κατοικίαν, παρακολουθοῦσαν δηλαδὴ τὴν κατοικίαν ἑτέρου προσώπου, ἔχουσιν αἱ ὕπανδροι γυναῖκες τὴν τοῦ συζύγου αὐτῶν, (ἐπίσης καὶ αἱ χῆραι μέχρις οὗ ἀποκτήσωσιν ἑτέραν), οἱ ἀχειράφετοι ἀνήλικοι τὴν τῶν γονέων, οἱ διατελοῦντες ὑπὸ ἐπιτροπείαν καὶ οἱ ἀπηγορευμένοι τὴν τῶν ἐπιτρόπων, καὶ τὰ νόθα τέκνα τὴν τῆς μητρός· (τὰ ἔκθετα τέκνα, ἐν ᾧ τόπῳ εὑρεθῶσιν ἢ ἀνατραφῶσιν). Ἡ ἡμετέρα νομοθεσία οὐδὲν περὶ αἱρετῆς κατοικίας περιλαμβάνει.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΜΗΜΑ Ε'

ΟΙ ΔΙΕΠΟΝΤΕΣ ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΘΕΣΜΟΙ

§ 126. Προκειμένου περὶ συγκρούσεως νόμων ὁ ὅρος θεσμὸς (statut) λαμβάνεται ὡς συνώνυμος τῷ ὅρῳ νόμος (loi). Ἑκάστη διάταξις τοῦ νόμου εἶνε θεσμὸς ἐπιτρέπων, διατάσσων ἢ ἀπαγορεύων τι· ἀλλ' εἰδικώτερον διὰ τοῦ ὅρου τούτου δηλοῦνται οἱ δημοτικοὶ ἢ τοπικοὶ νόμοι, τὰ ἔθιμα διαφόρων χωρῶν.

Ὑπεδείξαμεν ἤδη ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὑπόκειται τῷ νόμῳ ὑπὸ τὴν τριπλῆν σχέσιν τοῦ προσώπου, τῆς περιουσίας καὶ τῶν πράξεων αὐτοῦ· κατὰ συνέπειαν διαιροῦνται οἱ θεσμοὶ εἰς τρεῖς κατηγορίας, εἰς θεσμοὺς προσωπικούς, πραγματικοὺς καὶ μικτούς.

Προσωπικοὶ θεσμοὶ εἶνε οἱ ἀμέσως ἀφορῶντες τὸ πρόσωπον, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν καλουμένην κατάστασιν αὐτοῦ, οἱ καθιστῶντες αὐτὸ ἱκανὸν ἢ ἀνίκανον πρὸς τὸ συμβάλλεσθαι, πρὸς τὸ συνομολογεῖν τοιαύτας ἢ τοιαύτας πράξεις ἄνευ ἀναφορᾶς τινος πρὸς πράγματα, πλὴν μόνον παρεπομένως. Οὕτω προσωπικὸς θεσμὸς εἶνε ὁ καθορίζων ἂν τὸ ἄτομον εἶνε πολίτης πολιτείας τινὸς ἢ ἀλλοδαπός, ὁ καθορίζων τὴν νομιμότητα τῶν τέκνων, ὁ διαγράφων τὰς διατυπώσεις τοῦ γάμου ἢ καθορίζων τοὺς λόγους τῆς λύσεως αὐτοῦ, ὁ ὑποτάσσων τὴν γυναῖκα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ συζύγου, τὸ τέκνον ὑπὸ τὴν τοῦ πατρός, τὸν ἀνήλικον ὑπὸ τὴν τοῦ ἐπιτρόπου, ὁ καθορίζων τὴν ἱκανότητα τοῦ διαθέτειν, τοῦ συμβάλλεσθαι κτλ.

Καλοῦνται πραγματικοὶ θεσμοὶ οἱ ἀφορῶντες ἀμέσως τὰ πράγματα, τὴν ποιότητα καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν, οἱ ἐπιτρέποντες ἢ ἀπαγορεύοντες τὴν συναλλαγὴν αὐτῶν, ἀνεξαρτήτως τῆς καταστάσεως ἢ τῆς ἱκανότητος ἐν γένει τοῦ προσώπου, πλὴν μόνον παρεμπιπτόντως καὶ παρεπομένως. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην δέον νὰ τάξωμεν πάντας τοὺς νόμους, τοὺς ἀφορῶντας τὴν διάθεσιν τῆς περιουσίας, τὸ δικαίωμα τῆς διαδοχῆς κλπ.

Μικτοὶ θεσμοὶ δὲν εἶνε, κυρίως εἰπεῖν, οἱ ἀφορῶντες συγχρόνως τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα, ἀλλ' ἀκριβέστερον οἱ ἐπενεργοῦντες ἐπὶ τῶν ὑποχρεώσεων ἢ τῶν πράξεων τοῦ ἀτόμου. Περιλαμβάνουσι τοὺς νόμους τοὺς ἀφορῶντας τοὺς τύπους τῶν συναλλαγμάτων καὶ λοιπῶν πράξεων τοῦ ἀνθρώπου, ὡς καὶ τοὺς δικονομικοὺς καὶ τοὺς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων κανονίζοντας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ τελευταία αὕτη κατηγορία τῶν μικτῶν θεσμῶν, ἥτις φαίνεται ἀνερχομένη μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Παύλου Βοετίου, δὲν ἐγένετο ὁμοίως ἀποδεκτὴ ὑπὸ τῶν συγγραφέων ἢ τῶν νομοδιδασκάλων. Ὑποστηριχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλλιμόρ, ἀπεκρούσθη ὑπὸ τοῦ Ῥόκκο καὶ τοῦ Μασσέ, ὅστις δὲν δύναται ν' ἀποδεχθῇ θεσμόν, ἀφορῶντα τὰ πρόσωπα ἀσχέτως πρὸς τὰ πράγματα ἢ τὰ πράγματα ἀσχέτως πρὸς τὰ πρόσωπα· ἀλλὰ καὶ οὗτος ἀναγκάζεται ν' ἀποδεχθῇ τρίτον εἶδος θεσμῶν, ἀναφερομένων εἰς τὸν τύπον τῶν πράξεων ἀσχέτως πρός τε τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα. Ὁ Φαῖλιξ προστίθησιν ὅτι ἡ τρίτη αὕτη κατηγορία τῶν θεσμῶν, ἣν καλεῖ «νόμους ἐπενεργοῦντας ἐπὶ τῶν πράξεων τοῦ ἀτόμου», δὲν ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸν τύπον τῶν πράξεων ἀλλ' εἰς τὴν οὐσίαν, τὸ περιεχόμενον τῶν συναλλαγμάτων ἢ τῶν διατάξεων.

Ὁ Φιόρε ἀποφαίνεται ῥητῶς κατὰ τῆς θεωρίας τῶν θεσμῶν, «διότι ἡ ἐπιστημονικὴ βάσις δὲν φαίνεται αὐτῷ λογική». Ὁμολογεῖ ὅμως ὅτι ἀποδέχεται τὴν γνώμην τοῦ Σαβινύ, «καθ' ἣν δὲν πρέπει νὰ ἀποκρουσθῇ ὡς ἀπολύτως ἐσφαλμένη ἡ θεωρία, ἥτις διακρίνει τρία εἴδη θεσμῶν, διότι εἶνε δεκτικὴ διαφορωτάτων ἑρμηνειῶν καὶ ἐφαρμογῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων δυνατὸν νὰ συναντήσῃ τις καί τινας καθόλου ὀρθάς.»

Συνελόντι εἰπεῖν αἱ ἀντιθέσεις αὗται τῶν γνωμῶν ἀναφέρονται μᾶλλον εἰς τὰς λέξεις ἢ τὴν οὐσίαν τῆς διαστολῆς ταύτης τῶν θεσμῶν.

Τὰ διακρίνοντα τὰς τρεῖς κατηγορίας τῶν θεσμῶν ὅρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων δέον νὰ περιορισθῇ ἑκάστη τούτων, προκαλοῦσι μεγάλας διαφορὰς γνωμῶν μεταξὺ τῶν νομοδιδασκάλων· τινὲς διαστέλλουσιν, ἐν ᾧ ἄλλοι περιορίζουσιν αὐτὰ μᾶλλον ἢ ἧττον.

Ὁμοίαν ἀντίθεσιν γνωμῶν ἀπαντῶμεν ἐν τῇ πρακτικῇ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν θεσμῶν ἐν εἰδικαῖς περιπτώσεσιν.

Οἱ τηρητέοι κανόνες δύνανται νὰ συνοψισθῶσιν ἐν τοῖς ἑξῆς:

Οἱ προσωπικοὶ θεσμοὶ ἐφαρμόζονται ἐπὶ πάντων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ τῆς νομοθετησάσης αὐτοὺς πολιτείας κατοικούντων προσώπων· δέον δὲ ν' ἀναγνωρίζωνται καὶ ἐφαρμόζωνται ὑπὸ τῶν ἀποφάσεων τῶν ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων.

Τὸ αὐτὸ κρατεῖ ἐπὶ τῶν πραγματικῶν θεσμῶν, ἐφαρμοζομένων ἐπὶ πάντων τῶν ἀκινήτων.

Οἱ μικτοὶ θεσμοὶ ἐφαρμόζονται ἐπὶ πασῶν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ τῆς θεσμοθετησάσης αὐτοὺς πολιτείας συντελουμένων πράξεων καὶ οἱ νόμοι τῆς χώρας ταύτης δέον νὰ ἐφαρμόζωνται ἐπ' αὐτῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 127. Τὸ πρὸς τὸ νομοθετεῖν δικαίωμα τῶν ἐθνικοτήτων περιλαμβάνει πᾶν σχετιζόμενον πρὸς τὴν κατάστασιν καὶ τὴν ἱκανότητα τῶν ὑπηκόων αὐτῶν ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν ἄσκησιν τῶν ἀστικῶν δικαίων· δεδικαιολογημένως λοιπὸν δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι προσωπικὸς θεσμὸς ἑκάστου ἀτόμου εἶνε ὁ τῆς χώρας, εἰς ἣν ἀνήκει.

Ὁ διακριτικὸς χαρακτὴρ τῶν ἀποτελούντων τὸν προσωπικὸν θεσμὸν νόμων συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἀκολουθοῦσι τὸ πρόσωπον πανταχοῦ ἔνθα μεταβαίνει τοῦτο, ὅτι ἐφαρμόζονται ἐπὶ μόνων τῶν ἰθαγενῶν καὶ ὅτι οὐδεμίαν ἀσκοῦσιν ἐπήρειαν ἐπὶ τῶν τυχαίως εὑρισκομένων ἐν τῇ χώρᾳ, ἐν ᾗ κρατοῦσιν, ἀλλοδαπῶν. (1)

Αἱ ἰδιότητες εἰς ἃς ἀναφέρεται ὁ προσωπικὸς θεσμός, εἶνε αἱ τῆς ἐθνικότητος, τῆς νομιμότητος ἢ μὴ τῶν τέκνων, τῆς ἐνηλικότητος ἢ ἀνηλικότητος, τῆς βλακείας καὶ τῆς παραφροσύνης, τοῦ γάμου καὶ τοῦ διαζυγίου. Ἀλλ' ἐκ τούτου καὶ μόνου ὅτι ὁ προσωπικὸς θεσμὸς εἶνε συνέπεια λογικὴ τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ εἰς ἑτέραν πολιτείαν χωρὶς νὰ προσβάλῃ τὴν κυριαρχίαν αὐτῆς.

Πᾶν ὅ,τι εἴπομεν περὶ τοῦ προσωπικοῦ θεσμοῦ τῶν προσώπων ἐφαρμόζεται ἐπίσης ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῶν νομικῶν ἢ συνθέτων προσώπων.

§ 128. Ὑπὸ τὸ φεουδαλικὸν σύστημα οἱ ἀλλοδαποὶ ἐθεωροῦντο ὡς ἐκτὸς τοῦ κοινοῦ δικαίου τυγχάνοντες. Ὑπεβάλλοντο εἰς ἐξαιρετικὰ βάρη, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναφέρομεν ὡς ἓν τῶν σπουδαιοτέρων τὸ δικαίωμα τῆς ξενοκληρίας (jus albinagii, droit d'aubaine), καθ' ὃ ὁ ἀποκτήσας ἀκίνητον περιουσίαν ἔν τινι πολιτείᾳ ἀλλοδαπὸς δὲν ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ αὐτὴν οὔτε ὑπὲρ τῶν νομίμων αὐτοῦ κληρονόμων, οὔτε ὑπὲρ ἀλλοδαποῦ τινος· κατὰ τὸν θάνατον δὲ αὐτοῦ ἡ περιουσία μετέβαινε νομίμως εἰς τὸν ἐγχώριον κυρίαρχον, τῆς ὑπάτου κυριότητος τῆς πολιτείας ἐπικρατούσης ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τῶν δικαίων τοῦ ἀλλοδαποῦ καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ.

Ἐν Γαλλίᾳ ὅμως οἱ βασιλεῖς εἰσήγαγον πολλὰς ἐξαιρέσεις ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὲρ τῶν ἀλλοδαπῶν ἐμπόρων, τῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ βα-

(1) Τὴν ἀρχὴν ταύτην καθιεροῖ καὶ ὁ ἡμέτερος ἀστικὸς νόμος, καθ' ὃν (ἄρθρ. 4) οἱ περὶ ἱκανότητος πρὸς κτῆσιν δικαιωμάτων ἢ πρὸς ἐπιχείρησιν νομικῶν πράξεων νόμοι διέπουσι τοὺς ἕλληνας καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Οἱ ἀλλοδαποὶ διέπονται ὑπὸ τῶν περὶ τῆς ἱκανότητος ταύτης νόμων τῆς πολιτείας εἰς ἣν ἀνήκουσι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σιλέως στρατιωτικῶν, τῶν ἐν τοῖς γαλλικοῖς πανεπιστημίοις ἀλλοδαπῶν φοιτητῶν καὶ τῶν πρέσβεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ συνεπείᾳ συμβάσεων, καθιερουσῶν τὴν ἀμοιβαιότητα. (1)

§ 129. Παρὰ τὸ δικαίωμα τῆς ξενοκληρίας καὶ τρόπον τινὰ ὡς πόρισμα αὐτοῦ τὸ φεουδαλικὸν σύστημα ἐφαντάσθη ἕτερον δικαίωμα, τὸ καλούμενον δικαίωμα τῆς ὑπεξαγωγῆς τῶν ὑπαρχόντων (jus detractus, droit de détraction), συνιστάμενον εἰς παρακράτησιν τόσου ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ὑπὲρ τῆς κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν ἐξαγομένων τῆς χώρας κινητῶν καὶ ἐπὶ τῆς καθαρᾶς προσόδου τῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν μεταφερομένων κληρονομιῶν ἢ κληροδοσιῶν. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ὑπεξαγωγῆς τῶν ὑπαρχόντων χαρακτηρίζεται ἐνίοτε ὡς δικαίωμα ἀναχωρήσεως, ἐξόδου, μεταναστεύσεως κτλ.

§ 130. Μεταξὺ τῶν παραδόσεων τοῦ φεουδαλικοῦ συστήματος δέον προσέτι νὰ μνημονεύσωμεν τοῦ καλουμένου δικαιώματος τῆς ἐπικληρώσεως (droit d'escheat, ἐκ τοῦ παλαιοῦ γαλλικοῦ ὀνόματος eschoir ἢ échoir, ἐπικληροῦσθαι, λαγχάνειν), ἰσχύοντος κυρίως ἐν Ἀγγλίᾳ, κατὰ τὸ ὁποῖον ὅλη ἡ περιουσία τοῦ ἐν τῷ βασιλείῳ ἀποβιώσαντος ἀλλοδαποῦ ἄνευ ἀνεγνωρισμένων ὑπὸ τῶν ἀγγλικῶν νόμων κληρονόμων μετεβιβάζετο δι' εἴδους τινὸς ἀναστροφῆς εἰς τὴν φεουδαλικὴν οἰκογένειαν, εἰς ἣν ἔδει ν' ἀνήκῃ· καὶ ὅταν δὲν ὑφίστατο ποσῶς φεουδαλικὴ ἐξάρτησις οὔτε πρόσωπον δυνάμενον νὰ κληρονομήσῃ τὴν περιουσίαν ταύτην δι' ἐπικληρώτεως, ἡ πολιτεία κατελάμβανε τὴν θέσιν τοῦ φεουδαλικοῦ ἄρχοντος δυνάμει τῆς κυριαρχίας αὐτῆς καὶ ἰδιότητι ὑπάτου κυρίου πασῶν τῶν γαιῶν καὶ πάσης περιουσίας, εὑρισκομένης ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς. (2)

---

(1) Τὸ δίκαιον τῆς ξενοκληρίας, καταργηθὲν καὶ ἐν Γαλλίᾳ τῷ 1819, οὐδαμοῦ σήμερον κρατεῖ. Ὁ ἡμέτερος μάλιστα ἀστικὸς νόμος ῥητῶς ὁρίζει (ἄρθρ. 13) ὅτι ὁ ἀλλοδαπὸς ἀπολαύει ἐπίσης ἐν Ἑλλάδι τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων, ἐκτὸς ἂν νόμοι τοῦ κράτους μὴ τροποποιούμενοι διὰ συνθηκῶν ἀποδίδωσιν ἀστικόν τι δικαίωμα εἰς μόνους τοὺς ἡμεδαπούς. Ἐξαίρεσιν ἴσως ἀποτελεῖ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Ῥωμουνικοῦ Συντάγματος καθ' ἣν «μόνον οἱ Ῥωμοῦνοι ἢ οἱ πολιτογραφηθέντες Ῥωμοῦνοι δύνανται ν' ἀποκτήσωσιν ἀγροτικὰ κτήματα ἐν Ῥωμουνίᾳ».

(2) Κατὰ τὸ παρ' ἡμῖν κρατοῦν ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἡ κληρονομία ἐπάγεται εἰς τὸ δημόσιον μόνον ἂν μηδεὶς ὑφίσταται ἐκ διαθήκης ἢ ἐξ ἀδιαθέτου κεκτημένος δικαίωμα ἐπ' αὐτήν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Μόλις ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς 12 Μαίου 1870 οἱ ἀλλοδαποί, οἵτινες μέχρι τοῦδε δὲν ἠδύναντο νὰ κατέχωσιν ἐπ' οὐδενὶ τίτλῳ ἀκίνητον δικαίωμα οἱονδήποτε ἐν Ἀγγλίᾳ ἐξωμοιώθησαν πρὸς τοὺς Ἄγγλους ὑπηκόους ὡς πρὸς τὴν κατοχήν, τὸν ἐπικαρπίαν, τὴν κτῆσιν καὶ τὴν μεταβίβασιν διὰ παντὸς νομίμου τρόπου τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας.

§ 131. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους αἱ βαρύνουσαι τοὺς ἀλλοδαποὺς ἐξαιρετικαὶ διατάξεις μετέπεσαν εἰς ἀχρηστίαν· ὁ σεβασμὸς τῶν δικαίων τοῦ προσώπου ἐπεκράτησε καὶ αἱ πλεῖσται τῶν τοπικῶν νομοθεσιῶν ἐκύρωσαν τὸν κανόνα ὅτι ὁ προσωπικὸς θεσμὸς ἀκολουθεῖ τὸ ἄτομον ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Ὁ ὑπὸ τῶν πολιτειῶν ὅμως σεβασμὸς τοῦ προσωπικοῦ θεσμοῦ τῶν ἀλλοδαπῶν ὑπεβλήθη εἴς τινας περιορισμούς, καὶ ἐν ταῖς χώραις ἔτι, αἵτινες ἐφαρμόζουσιν ἐπὶ τῶν προσώπων τὸν προσωπικὸν νόμον τῆς κατοικίας. (1)

Ἀποδεδεγμένου ὄντος ὅτι ὁ προσωπικὸς θεσμὸς ἀκολουθεῖ τὸ ἄτομον πανταχοῦ ἔνθα μεταβαίνει τοῦτο μέχρι καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς, καὶ ὅτι προσωπικὸς θεσμὸς ἑκάστου ἀτόμου εἶνε ὁ τῆς χώρας, εἰς ἣν ἀνήκει, μεταξὺ τῶν μᾶλλον ἐξεχουσῶν συνεπειῶν τῆς ἀρχῆς ταύτης δυνάμεθα νὰ καταλέξωμεν τὰς ἑπομένας :

Τὸν νόμον τοῦτον δέον νὰ συμβουλευθῶμεν, ὅπως βεβαιωθῶμεν περὶ

---

(1) Παρ' ἡμῖν οἱ ἀλλοδαποὶ μειονεκτοῦσι τῶν ἡμεδαπῶν κατὰ τὰς σχέσεις τοῦ ἀστικοῦ δικαίου ἐν τοῖς ἑξῆς :

α'. Τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια δὲν εἶνε κατὰ κανόνα ἁρμόδια ἂν εἰς τοὐλάχιστον τῶν διαδίκων μὴ ᾖ ἡμεδαπός.

β'. Ὁ ἀλλοδαπὸς στερεῖται τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἐκστάσεως τῶν ὑπαρχόντων.

γ'. Ὁ ἀλλοδαπὸς ὑπόκειται κατὰ κανόνα εἰς προσωπικὴν κράτησιν ἂν μὴ ἔχῃ ἀνάλογον ἀκίνητον ἐν Ἑλλάδι περιουσίαν ἢ ἂν μὴ παράσχῃ ἀρκοῦσαν ἐγγύησιν.

δ'. Ὁ ἀλλοδαπὸς ἐνάγων ὀφείλει νὰ δώσῃ ἀσφάλειαν περὶ τῶν γενησομένων ζημιῶν καὶ ἐξόδων.

ε'. Ὁ ἀλλοδαπὸς δὲν εἶνε δεκτὸς ὡς μάρτυς ἐν συμβολαιογραφικοῖς ἐγγράφοις.

ς'. Ὁ ἀλλοδαπὸς δὲν ἀπολαύει τοῦ δικαιώματος τῶν πενήτων ἐν ταῖς δίκαις.

ζ'. Ὁ ἀλλοδαπός, καθ' ἃς περιπτώσεις ὁ ἡμεδαπὸς τίθεται ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν, ἀπελαύνεται τῆς χώρας.

Ἐνοεῖται ὅμως ὅτι ταῦτα ἰσχύουσιν ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκεινται εἰς τὰς μετ' ἄλλων πολιτειῶν συνθήκας ἢ συμβάσεις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς ἐθνικότητος τοῦ ἀτόμου, τῆς ἀστικῆς αὐτοῦ καταστάσεως, τῆς ἱκανότητος τοῦ κτᾶσθαι κατοικίαν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ μεταβάλλειν ταύτην, τοῦ μεταβιβάζειν ἢ κτᾶσθαι διὰ δωρεᾶς ἢ διαθήκης, τοῦ διατιθέναι τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν, τοῦ ἀναλαμβάνειν ὑποχρεώσεις, δι' ἀναδοχῆς ἢ διὰ συναλλάγματος, τοῦ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου. Ὁ αὐτὸς νόμος διέπει τὸ κῦρος καὶ τὰς συνεπείας τοῦ γάμου ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα, τὴν περιουσίαν τῶν συζύγων καὶ τὴν κατάστασιν τῶν τέκνων, τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, τὰ δικαιώματα τῶν ἐπιτρόπων κτλ.

§ 132. Ὁ πραγματικὸς θεσμός, ὡς ὡρίσαμεν αὐτόν, συνίσταται ἐν τῷ νόμῳ ἢ τῷ συνόλῳ τῶν νόμων, οἵτινες ἀφορῶσι τὴν κατοχὴν τῶν ἀκινήτων.

Τὸ ἄτομον διεπόμενον ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς κατοικίας αὐτοῦ, δύναται καθ' οἱονδήποτε τρόπον ν' ἀποκτήσῃ ἀκίνητα κείμενα ἐν ξένῃ χώρᾳ, διεπομένῃ ὑπὸ ἀλλοίου νόμου· εἴτε λοιπὸν ἕνεκα τῆς κτήσεως, εἴτε βραδύτερον, ὅταν ἐπέλθῃ νέα ἀλλοίωσις ἐν τῇ κυριότητι τῆς περιουσίας ταύτης, δυνατὸν νὰ γεννηθῇ σύγκρουσις μεταξὺ τῶν νόμων τῶν δύο χωρῶν, δυνατὸν δηλαδὴ ν' ἀναφυῇ τὸ ζήτημα τίς τῶν δύο νόμων δέον νὰ ἐφαρμοσθῇ.

Ὁ πραγματικὸς θεσμὸς βασίζεται ἐπὶ τῆς διπλῆς ἀρχῆς τῆς κυριότητος καὶ τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας. Τὰ ἀκίνητα παντὸς εἴδους ἀποτελοῦσιν ἀναπόσπαστον μέρος τῆς χώρας ἑκάστης ἐθνικότητος καὶ ἡ πολιτεία ἔχει τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα νὰ κανονίζῃ νομοθετικῶς τὴν κατοχήν, τὴν κτῆσιν καὶ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῆς κειμένων ἀκινήτων· οὗτος εἶνε ὁ ἀπόλυτος κανών, ὃν ἐκφράζει τὸ ἀξίωμα τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου lex rei sitae (νόμος τοῦ τόπου, ἐν ᾧ κεῖται τὸ πρᾶγμα).

Ἐὰν ὅλη ἡ περιουσία, ἣν κατέχει τὸ πρόσωπον, περιλαμβάνηται ἐν τῇ χώρᾳ τῆς ἐθνικότητος, εἰς ἣν ἀνήκει, ἢ ἐν τῇ χώρᾳ, ἐν ᾗ ἔχει τὴν κατοικίαν αὐτοῦ, καὶ ἐὰν τὸ πρόσωπον τοῦτο δὲν ἐνεργῇ πράξεις ἐκτὸς τῆς χώρας ταύτης, οἱ νόμοι τῆς χώρας αὐτοῦ διέπουσι πάσας τὰς σχέσεις ταύτας εἰς τρόπον ὥστε δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ διάκρισις μεταξὺ τῶν προσωπικῶν, τῶν πραγματικῶν καὶ τῶν ἀφορώντων τὰς πράξεις τῶν προσώπων νόμων. Ἡ μεταξὺ τῶν διαφόρων τούτων νόμων σύγκρουσις δύναται νὰ ἐπέλθῃ μόνον, ἂν τὸ ἄτομον κατέχῃ περιουσίαν, κειμένην ἐν ἄλλῃ χώρᾳ ἢ ἐνεργῇ πράξεις ἐκτὸς τῆς χώρας τῆς ἐθνικότητος αὐτοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Συνελόντι εἰπεῖν ὁ πραγματικὸς θεσμὸς διέπει πάσας τὰς σχετιζομένας πρὸς τὰ ἀκίνητα διατάξεις καὶ πᾶσαι αἱ ἀφορῶσαι εἰς ἀκίνητα πράξεις ὑπόκεινται εἰς τοὺς νόμους τοῦ τόπου ἔνθα ταῦτα κεῖνται. Οὕτως ἐν περιπτώσει πωλήσεως ἀκινήτου μετ' ἐνδείξεως τῆς ἐκτάσεως, δέον νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὰ μέτρα τοῦ τόπου, ἔνθα κεῖται τὸ ἀκίνητον.

§ 133. Τὰ κινητὰ διέπονται ὑπ' ἀλλοίων ἢ τὰ ἀκίνητα κανόνων· ἐξαρτῶνται μᾶλλον ἐκ τοῦ κατέχοντος αὐτὰ προσώπου καὶ δὲν ἔχουσι τὴν σταθερότητα καὶ τὸ ἀμετάβλητον, ὅπερ χαρακτηρίζει τὰ ἀκίνητα. Αἱ ἀφορῶσαι ταῦτα πράξεις ἢ συμβάσεις διέπονται ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς κατοικίας τοῦ προσώπου, εἰς ὃ ἀνήκουσι: lex loci domicilii (νόμος τοῦ τόπου τῆς κατοικίας). Οὕτως ἐν παραδείγματι ὁ νόμος τῆς χώρας, ἔνθα ὁ κύριος τῶν κινητῶν εἶχε κατοικίαν κατὰ τὸν χρόνον τοῦ θανάτου αὐτοῦ, θέλει διέπῃ τὰ κινητὰ τῆς κληρονομίας καὶ οὐχὶ ὁ νόμος τοῦ τόπου, ἐν ᾧ δυνατὸν νὰ τυγχάνῃ ἡ περιουσία (1).

Ἐν Γαλλίᾳ οἱ νομοδιδάσκαλοι διακρίνουσιν ὡς ἀκολούθως: τὰ ὡς ὁμὰς θεωρούμενα κινητὰ διέπονται ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ κυρίου αὐτῶν (ἐθνικὸς νόμος ἢ νόμος τῆς κατοικίας)· τὰ κατ' ἰδίαν ὅμως λαμβανόμενα κινητὰ ὑποβάλλονται εἰς τὸν νόμον τοῦ τόπου, ἔνθα κεῖνται (lex rei sitae).

Πρὸς ὀρθὴν ἑρμηνείαν τοῦ περὶ τοῦ νόμου τῆς κατοικίας κανόνος (lex loci domicilii) δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι ὁ ὅρος κινητὰ δὲν λαμβάνεται πανταχοῦ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐκδοχὴν καὶ ὅτι κινητά τινα λαμβάνουσιν ἐκ τοῦ νόμου τὸν χαρακτῆρα ἀκινήτου ὁτὲ μὲν σταθερῶς καὶ διαρκῶς, ὁτὲ δὲ προσωρινῶς, ὡς ἐκ τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν. Ἐν τῇ κατηγορίᾳ ταύτῃ δυνάμεθα νὰ καταλέξωμεν τὰς ἀγροτικὰς προσόδους, τὰς προσόδους τῶν κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας μεταβιβαζομένων γαιῶν, τὰς μετοχὰς τῶν δημοσίων τραπεζῶν, τῶν διωρύχων, μεταλλείων, σιδηροδρόμων ἢ ἄλλων βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων.

Κατὰ τὴν διάκρισιν ταύτην μεταξὺ τῆς ἀφορώσης τὰ ἀκίνητα νομοθεσίας καὶ τῆς διεπούσης τὰ κινητά, ἀνάγκη νὰ καθορίσωμεν σα-

(1) Ὅλως ἀντιθέτως παρ' ἡμῖν κατὰ τὸ ἄρθρ. 5 τοῦ ἀστικοῦ νόμου τὰ ἐπὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι εὑρισκομένων κινητῶν πραγματικὰ δικαιώματα ρυθμίζονται ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν νόμων. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐτροποποιήθη διὰ νεωτέρου νόμου τῷ 1885 προκειμένου περὶ τῶν πληρωτέων τῷ κομιστῇ ἀνωνύμων χρεωγράφων, ὧν ἡ κυριότης μεταβιβάζεται δι' ἁπλῆς παραδόσεως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φῶς ἂν αἱ ἐπίδικοι διαφοραὶ ἀφορῶσιν εἰς κινητὰ ἢ ἀκίνητα, ἢ συγχρόνως εἰς κινητὰ καὶ ἀκίνητα.

Ζήτημα γεννᾶται, προκειμένου ἰδίᾳ περὶ κληρονομιῶν, περιλαμβανουσῶν κτήματα, κείμενα ἐν ἄλλῃ χώρᾳ ἐκτὸς ἐκείνης ἐν ᾗ διέμενεν ὁ τελευτήσας.

Ἐν ᾗ περιπτώσει ὁ διαθέτης μόνον κινητὰ ἔχει νὰ διαθέσῃ δέον νὰ συμμορφῶται πρὸς τὰς διατάξεις τῶν ἰσχυόντων ἐν τῷ τόπῳ τῆς κατοικίας αὐτοῦ νόμων· οἱαδήποτε κἂν ᾖ ἡ ἰθαγένεια αὐτοῦ, ὑποχρεοῦται νὰ τηρήσῃ τὰς διατυπώσεις, ἃς οἱ νόμοι οὗτοι διαγράφουσι.

Τοὐναντίον ἂν ἡ κληρονομία ἀποτελῆται ἐξ ἀκινήτων, τὰ ἀκίνητα ταῦτα διατελοῦσιν ὑπὸ τὰς διατάξεις τῶν νόμων τοῦ τόπου ἔνθα κεῖνται, οἱαδήποτε κἂν ᾖ ἡ διέπουσα τὴν κατοικίαν τοῦ τελευτήσαντος νομοθεσία. (1)

Ἂν ἡ περιουσία, ἣν ὁ διαθέτης μέλλει νὰ διαθέσῃ, συνίσταται συγχρόνως ἐκ κινητῶν καὶ ἀκινήτων, δέον νὰ περιβάλῃ τὴν διαθήκην αὐτοῦ διὰ τῶν διατυπώσεων, τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ τόπου τῆς κατοικίας αὐτοῦ ἢ τοῦ τόπου ἔνθα κεῖνται τὰ ἀκίνητα ἀπαιτουμένων· δύναται ὅμως νὰ τάξῃ τὰς διατάξεις τῆς διαθήκης αὐτοῦ εἰς δύο διαφόρους πράξεις, ὑποβαλλομένας ἀκριβῶς εἰς τὰς διατυπώσεις τῶν νόμων τῆς χώρας, ἐν ᾗ ἑκάστη τούτων μέλλει νὰ ἐκτελεσθῇ. (2)

§ 134. Κατὰ τὸ αὐστηρὸν δίκαιον τὰ συναλλάγματα δέον νὰ διέπωνται, προκειμένου περὶ τῆς νομίμου ἰσχύος, τοῦ τύπου καὶ τῶν ἐκ τῶν διατάξεων αὐτῶν πηγαζουσῶν συνεπειῶν, ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ τόπου, ἔνθα συνομολογοῦνται. Ὁ κανὼν οὗτος, διατυπωθεὶς ἐν τῷ ἀξιώ-

(1) Κατὰ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ ἀστικοῦ ἡμῶν νόμου ἡ ἐκ διαθήκης ἢ ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχὴ διέπεται ὑπὸ τῶν νόμων τῆς πολιτείας τοῦ κληρονομουμένου, ἐκτὸς ἂν πρόκειται περὶ ἀκινήτων κειμένων ἐν Ἑλλάδι τὰ ὁποῖα ὡς πρὸς τοῦτο διέπονται ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ νόμου. Ὁ γενικὸς ὅμως οὗτος κανὼν ἐτροποποιήθη διὰ τῆς μετὰ τῆς Γερμανίας προξενικῆς συμβάσεως τοῦ 1884 καθ' ἣν τὰ κληρονομικὰ δικαιώματα, ὡς καὶ ἡ διανομὴ τῆς παρὰ τοῦ θανόντος ἐγκαταλειφθείσης περιουσίας, διέπονται ὑπὸ τῶν νόμων τῆς χώρας αὐτοῦ, κρινόμενα ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων δικαστηρίων ταύτης, ἄνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως μεταξὺ κινητῶν καὶ ἀκινήτων.

(2) Κατὰ τὴν γενικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ ἀστικοῦ νόμου παρ' ἡμῖν αἱ διαθῆκαί εἰσιν ἔγκυροι περὶ τοὺς τύπους εἴτε γίνωσι κατὰ τὸν ἑλληνικὸν νόμον εἴτε κατὰ τὸν νόμον τῆς χώρας ἔνθα συντάσσονται.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ματι lex loci contractus (νόμος τοῦ τόπου τοῦ συναλλάγματος), στηρίζεται οὐ μόνον ἐπὶ τῆς κοινῆς συμφωνίας τῶν προσώπων, ἀλλὰ προσέτι ἐπὶ τῆς ἠθικῆς ἀνάγκης τῶν ἐθνικοτήτων τοῦ διατελεῖν ἐν στεναῖς πρὸς ἀλλήλας σχέσεσιν.

Ὁ κανὼν ὅμως τοῦ νόμου τοῦ τόπου τοῦ συναλλάγματος (lex loci contractus) δὲν ἐφαρμόζεται οὔτε ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ θεσμοῦ ἢ τῆς ἱκανότητος τῶν συμβαλλομένων, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ διαφέρωσι κατὰ τόπους, οὔτε ἐν αἷς περιπτώσεσιν ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ ἤθελε συνεπάγεσθαι ἐπίσημον παραβίασιν τοῦ νόμου τῆς χώρας, ἔνθα τὸ συνάλλαγμα δέον νὰ λυθῇ ἢ ἐκτελεσθῇ. Αἱ ἀμοιβαῖαι τῷ ὄντι ὑποχρεώσεις τῶν ἐθνικοτήτων δὲν φθάνουσι μέχρι τοῦ νὰ παραχωρῶσι τὸ κῦρος αὐτῶν εἰς συμφωνίας ἀντικειμένας τῇ δημοσίᾳ τάξει ἢ τῇ ἠθικῇ καὶ τῶν ὁποίων οὐδὲν δύναται νὰ ἐξαλείψῃ τὰς ἐλλείψεις καὶ τὴν ῥιζικὴν ἀκυρότητα.

Αἱ ἐξαιρέσεις τοῦ νόμου τοῦ τόπου τοῦ συναλλάγματος (lex loci contractus) δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς πέντε κατηγορίας, ἤτοι:

α') Ὅταν δυνάμει ὅρου τινὸς τοῦ συναλλάγματος ἡ πρᾶξις δέον νὰ ἐκτελεσθῇ ἐν ἄλλῳ τόπῳ ἐκείνου ἐν ᾧ συνωμολογήθη.

β') Ὅταν τὸ συνάλλαγμα ἀντίκειται εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη καὶ τοὺς νόμους τῆς χώρας, ἔνθα θέλει ἐκτελεσθῇ.

γ) Ὅταν πρόκειται περὶ ἐκτιμήσεως τῶν ἀναβλητικῶν ἐνστάσεων τοῦ ἑνὸς τῶν συμβαλλομένων.

δ') Ὅταν ἀμφότεροι οἱ συμβαλλόμενοι ὦσιν ἀλλοδαποί.

ε') Ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι διὰ τῶν συμφωνιῶν αὐτῶν ἐνδεικνύωσι προφανῶς πρόθεσιν ὑπεκφυγῆς τῶν νόμων τῆς πατρίδος αὐτῶν.

Ἐκτὸς τῶν ἐξαιρέσεων τούτων δυνατὸν νὰ συμπέσωσιν εἰδικαί τινες περιπτώσεις, ὧν ἡ λύσις δὲν θέλει παρέχῃ δυσχερείας, ἂν τις λάβῃ ὑπ' ὄψει συγχρόνως τὰς ἀνωτέρω ἀναπτυχθείσας γενικὰς ἀρχὰς καὶ τὴν φύσιν ἢ τὴν σημασίαν τῶν συναλλαγμάτων, ἅτινα προκαλοῦσι τὴν ἀμφιβολίαν. Ἐρωτᾶται ἐν παραδείγματι ποῖος ἔσται ὁ τόπος τοῦ συναλλάγματος (locus contractus) ἐὰν τοῦτο συνωμολογήθη ἐν ᾧ οἱ συμβαλλόμενοι διέτρεχον διαφόρους χώρας ἢ ἐὰν ἡ ὕπαρξις τῆς πράξεως ἐξηρτήθη ἐκ τῆς συμπληρώσεως ὅρου τινός, ὅστις μόνον ἐν ἑτέρῳ τόπῳ ἐκείνου ἔνθα ἀνελήφθη ἡ ὑποχρέωσις δύναται νὰ πραγματωθῇ. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει δέον προφανῶς ν' ἀποφανθῶμεν ὑπὲρ τῆς χώρας, ἔνθα ἐτελεσιουργήθη ἡ ὑπογραφεῖσα ὑποχρέωσις· ἐν τῇ δευτέρᾳ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τούναντίον ὑπὲρ τοῦ τόπου τῆς ὑπογραφῆς τοῦ συναλλάγματος, τοῦ ὅρου ὄντος ἁπλῶς παρεπομένου καὶ ἀκολουθήσοντος συνεπῶς τὸν νόμον τοῦ εἰδικοῦ συναλλάγματος.

Προσθετέον προσέτι ὅτι, ἂν ὁ νόμος τῆς χώρας, ἔνθα ἐτελέσθη τὸ συνάλλαγμα, ἀναγνωρίζῃ εἰς τοὺς συμβαλλομένους τὸ δικαίωμα τοῦ μεταβάλλειν, τροποποιεῖν ἢ βεβαιοῦν τὴν συμφωνίαν αὐτῶν, τὰ δικαστήρια πάσης ἄλλης πολιτείας, ἐπιληφθέντα τῆς ὑποθέσεως, δὲν δύνανται ν' ἀμφισβητήσωσι τὴν ἄσκησιν τοῦ δικαιώματος τούτου, εἴτε ἐκτείνεται ἐπὶ πάντων τῶν συμβαλλομένων εἴτε ἐπὶ ἑνὸς μόνον (1).

Ἐκτὸς τῶν φυσικῶν προσώπων ὁ νόμος ἀναγνωρίζει τὴν ὕπαρξιν καὶ πλασματικῶν τρόπον τινὰ προσώπων, ἅτινα ἐκλήθησαν ἠθικὰ ἢ νομικὰ πρόσωπα πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν φυσικῶν προσώπων.

Ἡ ὕπαρξις συνεταιρισμῶν ἢ σωματείων, περιβεβλημένων τὸν χαρακτῆρα ἠθικῶν προσώπων, χρονολογεῖται ἀφ' ἧς ἀναγνωρισθῶσιν ὑπὸ τοῦ νόμου ἢ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως. Δύνανται δὲ ν' ἀποκτήσωσι καὶ ἀπαλλοτριώσωσιν ἀκίνητα, νὰ παρίστανται ἐπὶ δικαστηρίου, ν' ἀναλαμβάνωσιν ὑποχρεώσεις διὰ τῆς ὑπογραφῆς τῶν διευθύνσεων αὐτῶν.

Ἡ ὕπαρξις δ' αὐτῶν περατοῦται διὰ τῆς ἐκουσίας ἢ ἀναγκαστικῆς διαλύσεως καὶ τῆς ἐκλείψεως τῆς πρὸς συντήρησιν αὐτῶν προωρισμένης περιουσίας.

Κατοικίαν ἔχουσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἥτις ἀνεγνώρισεν αὐτά, ἀλλὰ δύνανται νὰ ἐπιδοθῶσι καὶ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν εἰς ἐπιχειρήσεις διὰ τῶν πρακτόρων αὐτῶν.

---

(1) Ὁ γενικῶς ἀποδεδεγμένος κανὼν ὅτι ὁ τύπος τῶν ἀστικῶν πράξεων ρυθμίζεται κατὰ τὸν νόμον τοῦ τόπου ἔνθα τελοῦνται αὐταί, εἰδικῶς καθιερώθη παρ' ἡμῖν διὰ τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας (ἄρθρ. 386). Δύνανται οὐχ ἧττον οἱ συμβαλλόμενοι ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ νὰ ἀκολουθήσωσιν, ἂν θέλωσι, καὶ τὸν ἑλληνικὸν νόμον (ἀστικοῦ νόμου ἄρθρ. 7). Τοῦτο δὲν ἐκτείνεται ὅμως ἐπὶ τῆς οὐσίας, ἥτις πάντοτε διέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως, κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον, ἐκτὸς ἂν αὐτοὶ οἱ συμβαλλόμενοι ὥριταν τὸν νόμον, εἰς ὃν θέλουσι νὰ ὑποβληθῶσιν ἢ πρόκειται περὶ ἐνοχῶν ἐξ ἀδικημάτων, αἵτινες πάντοτε διέπονται ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ νόμου. Οὐδέποτε ὅμως ἀλλοδαποὶ νόμοι ἀντιβαίνοντες εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν ἢ τὰ χρηστὰ ἤθη ἢ ἀφορῶντες θεσμοὺς μὴ ἀναγνωριζομένους ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν νόμων δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐν Ἑλλάδι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΜΗΜΑ Γ'.

ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΖΥΓΙΟΝ

§ 135. Ὁ γάμος θεωρεῖται ὑπό τινων λαῶν ὡς πρᾶξις καθαρῶς ἀστική, ὑπ' ἄλλων ὡς πρᾶξις ὅλως θρησκευτικὴ καὶ ὑπ' ἄλλων ὡς πρᾶξις ἀστικὴ συγχρόνως καὶ θρησκευτική.

Ἡ διάφορος αὕτη τοῦ γάμου ἀντίληψις ἐπιδρᾷ φυσικῶς ἐπὶ τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου ὡς πρὸς τὴν νομιμότητα ἢ μὴ τῶν ἐκτὸς τῆς ἰδίας χώρας τελεσθέντων γάμων.

Ὁ ἐπικρατῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου κανὼν εἶνε ὅτι τὸ κῦρος τοῦ γάμου κρίνεται κατὰ τὸν νόμον τῆς χώρας, ἔνθα ἐτελέσθη οὗτος, εἰς τρόπον ὥστε, ὅταν πρόσωπόν τι νυμφεύηται ἐν ἄλλῃ χώρᾳ ἐκτὸς τῆς ἑαυτοῦ τηρῶν τὰς τοπικὰς διατυπώσεις, ἡ νομιμότης τοῦ γάμου τούτου δὲν δύναται ν' ἀμφισβητηθῇ, πλὴν ἐν περιπτώσει μὴ τηρήσεως τῶν ἀλλοδαπῶν νόμων, ἄνευ ἄλλης ἐξαιρέσεως, ἐκτὸς τῆς πηγαζούσης ἐκ τῆς προφανοῦς προθέσεως ὑπεκφυγῆς τῶν διατάξεων τοῦ προσωπικοῦ θεσμοῦ ἢ καταδολιεύσεως τοῦ νόμου τοῦ τόπου τῆς καταγωγῆς.

Ἡ γαλλικὴ νομοθεσία μόνον τὸν ἀστικὸν γάμον ἀναγνωρίζει. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ὑπὸ Γάλλων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συναφθέντας γάμους, ἡ νομολογία βασίζεται εἰς τὸν κανόνα locus regit actum (ὁ νόμος τοῦ τόπου διέπει τὴν πρᾶξιν) καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν ὅτι οἱ ἀφορῶντες τὴν κατάστασιν καὶ τὴν ἱκανότητα τῶν προσώπων νόμοι κρατοῦσιν ἐπὶ τῶν Γάλλων καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διατριβόντων. Τὸ ἄρθρον 170 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος ἀναγνωρίζει ὡς ἰσχυρὸν τὸν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ μεταξὺ Γάλλων ἢ μεταξὺ Γάλλου καὶ ἀλλοδαποῦ τελεσθέντα γάμον, ἂν ἐτελέσθη κατὰ τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ τηρουμένους τύπους, προϋποτιθεμένου ὅτι προέβησαν εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου διαγραφομένας δημοσιεύσεις, ὅτι ὁ σύζυγος εἶνε τοὐλάχιστον 18 ἐτῶν καὶ ἡ γυνὴ 15, ὅτι δὲν διατελοῦσιν ὑπὸ τὸν δεσμὸν προηγουμένου γάμου καὶ ὅτι δὲν ὑφίσταται μεταξὺ τῶν συζευγνυομένων συγγένεια εἰς ἀπηγορευμένον βαθμόν. Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὁ γάμος δύναται νὰ τελεσθῇ ὑπὸ τῶν διπλωματικῶν πρακτόρων καὶ τῶν προξένων(1).

---

(1) Παρ' ἡμῖν ὁ γάμος εἶνε θεσμὸς θρησκευτικός τε καὶ ἀστικός, ρυθμιζόμενος κατὰ τὸ ἄρθρ. 4 τοῦ ἀστικοῦ νόμου ὑπὸ τῶν νόμων τῆς πολιτείας τοῦ ἀνδρός, ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκεινται οὗτοι εἰς νόμους δημοσίας τάξεως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 136. Ἐξαίρεσις τοῦ νόμου τῆς χώρας (lex loci) ἐγένετο γενικῶς ἀποδεκτὴ παρὰ ταῖς χριστιανικαῖς ἐθνικότησι, προκειμένου περὶ τῆς πολυγαμίας, ἥτις ἀποκρούεται καὶ καταδικάζεται ὡς ἄρσις τῶν ἠθικῶν νόμων· ἐπίσης ἀπαγορεύεται ἡ πολυγαμία ἀλλοδαποῦ, καὶ ὅταν συγχωρῆται αὕτη ὑπὸ τῶν νόμων τῆς χώρας αὐτοῦ.

§ 137. Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ μεταξὺ συγγενῶν ἐν εὐθείᾳ γραμμῇ γάμου, οὖσα τρόπον τινὰ τοῦ φυσικοῦ δικαίου, εὑρίσκεται καθιερωμένη εἰς πάσας τὰς νομοθεσίας. Ἐν τῇ πλαγίᾳ ὅμως γραμμῇ ὁ Πάπας εἰς τὰς καθολικὰς χώρας καὶ ἡ κυβέρνησις εἰς τὰς προτεσταντικὰς καὶ τὰς ἀποδεχθείσας τὸν ἀστικὸν γάμον ἔχουσιν ἐν ταῖς πλείσταις περιπτώσεσι τὸ δικαίωμα τοῦ αἴρειν πάσας τὰς ἀπαγορεύσεις, πλὴν τῶν ἐν τῷ δευτέρῳ βαθμῷ (1).

§ 138. Ἂν ἡ νομοθεσία τῶν συζευγνυομένων διαβλέπῃ κυρίως ἐν τῷ γάμῳ συνάλλαγμα καθαρῶς ἀστικόν, δέον ἐν πάσῃ χώρᾳ, ἀναγνωριζούσῃ διὰ τοὺς ἰθαγενεῖς αὐτῆς τὸν θρησκευτικὸν μόνον γάμον, νὰ θεωρῶνται ὡς νομίμως διὰ τῶν συζυγικῶν δεσμῶν ἡνωμένοι, καὶ ἂν μὴ ἡ ἕνωσις αὐτῶν ἐτελέσθη ἢ ηὐλογήθη ἐν ἐκκλησίᾳ.

§ 139. Ἐν ταῖς πλείσταις χώραις, ἂν οἱ σύζυγοι συνεδέθησαν ἄνευ συναλλάγματος, ἡ περιουσία αὐτῶν διέπεται ὑπὸ τῆς νομίμου κοινότητος, τῆς ἀπὸ κοινοῦ δηλαδὴ κατοχῆς τῶν ὑφ' ἑκατέρου κατὰ τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου κατεχομένων ἢ κατόπιν κτωμένων κινητῶν καὶ τῶν κατὰ τὸν γάμον κεκτημένων ἀκινήτων.

Ἂν μεταξὺ τῶν συζύγων ὑφίσταται ῥητὸν συνάλλαγμα γάμου, τὸ συνάλλαγμα τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν κανονίζοντα τὰ τῆς περιουσίας κανόνα καὶ ὡς συνάλλαγμα δέον νὰ ἰσχύῃ πανταχοῦ, πλὴν τῶν ἐπὶ πάντων τῶν συναλλαγμάτων ἐφαρμοζομένων ἐξαιρέσεων.

Δυνάμεθα ἐν γένει εἰπεῖν ὅτι ἐλλείψει ἐπισήμων διατάξεων ἐν τῷ συναλλάγματι τοῦ γάμου, τὰ ἀκίνητα δέον νὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὸν νόμον τοῦ τόπου τῆς περιουσίας καὶ τὰ κινητὰ εἰς τὸν τῆς κατοικίας.

§ 140. Αἱ διάφοροι νομοθεσίαι δύο παρουσιάζουσι τρόπους λύσεως

---

(1) Λόγῳ συγγενείας ἀπαγορεύεται παρ' ἡμῖν ὁ γάμος μεταξὺ ἀνιόντων καὶ κατιόντων ἀπεριορίστως, ἐκ πλαγίου δὲ μέχρι τοῦ ς'. βαθμοῦ· λόγῳ δὲ ἀγχιστείας κατ' εὐθεῖαν μὲν ἐπίσης ἀπεριορίστως, ἐκ πλαγίου δὲ μέχρι τοῦ ε'. βαθμοῦ καὶ ἐν ὡρισμέναις περιπτώσεσι τοῦ ς'. Ἄφεσις τῶν τοιούτων κωλυμάτων δὲν ἐπιτρέπεται.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ γάμου, τὸν ἀπὸ κοίτης καὶ τραπέζης χωρισμὸν καὶ τὸ διαζύγιον.

Ὁ γάμος δύναται προσέτι νὰ λυθῇ διὰ τῆς ἀκυρώσεως, ἂν μὴ ἐγκύρως ἐτελέσθη.

Ἐν Γαλλίᾳ ἑπτὰ ἀναγνωρίζονται λόγοι ἀκυρότητος τοῦ γάμου:

α'. Ἔλλειψις συναινέσεως τοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων ἡ συναίνεσις, γενομένη ἐκ πλάνης περὶ τὸ πρόσωπον.

β'. Ἔλλειψις συναινέσεως τῶν γονέων ἢ ἐπιτρόπων.

γ'. Ἄωρος ἡλικία.

δ'. Συγγένεια ἢ ἀγχιστεία ἐν ἀπηγορευμένῳ βαθμῷ.

ε'. Ὕπαρξις προγενεστέρου γάμου.

ς'. Ἔλλειψις δημοσιότητος.

ζ'. Ἀναρμοδιότης τοῦ τελέσαντος τὸν γάμον ληξιάρχου(1).

Ὁ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμὸς συνεπάγεται τὸν χωρισμὸν τῆς περιουσίας, ἀλλὰ δὲν λύει τὸν γάμον, περιοριζόμενος μόνον εἰς τὴν χαλάρωσιν τῶν ἀστικῶν δεσμῶν. Διὰ τοῦ διαζυγίου τοὐναντίον ἐπέρχεται λύσις τοῦ γάμου πλήρης, ἀπόλυτος καὶ ὁριστικὴ καὶ οἱ διεζευγμένοι δύνανται νὰ τελέσωσιν ἕκαστος ἰδίᾳ νέον γάμον.

Τὸ δικαίωμα τῆς διὰ διαζυγίου λύσεως τοῦ γάμου ἀναγράφεται ἐν τῇ νομοθεσίᾳ τῶν προτεσταντικῶν χωρῶν, ἀλλὰ δὲν ἐγένετο ἀποδεκτὸν εἰς πάσας τὰς καθολικὰς χώρας. Ἐν Γαλλίᾳ, καταργηθὲν τῷ 1816, εἰσήχθη ἐκ νέου διὰ τοῦ νόμου τῆς 27 Ἰουλίου 1884.

Ἡ λύσις τοῦ γάμου, κηρυχθεῖσα δικαστικῶς διὰ τοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμοῦ ἢ διὰ διαζυγίου κατὰ τοὺς νόμους τῆς χώρας ἔνθα ἐτελέσθη ὁ γάμος ἢ ἔνθα οἱ σύζυγοι εἶχον κατοικίαν, ἰσχύει καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ χώρᾳ. Ἀλλ' ὑπὸ τίνων κανόνων θέλομεν ὁδηγηθῇ, ἂν ἡ λύσις τοῦ συζυγικοῦ δεσμοῦ ζητηθῇ ἐν ἑτέρῳ τόπῳ τοῦ τῆς τελέσεως καὶ τῆς κατοικίας ἢ ἐν χώρᾳ, ἧς ἡ νομοθεσία διαφέρει τῆς νομοθεσίας τῆς πατρίδος τῶν συζύγων; Εἶνε τοῦτο ζήτημα λεπτὸν τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου· πρὸς λύσιν δ' αὐτοῦ δέον νὰ λά-

---

(1) Παρ' ἡμῖν ὁ γάμος εἶνε ἄκυρος ἕνεκα ἐλλείψεως τῆς πρὸς τοῦτο ἱκανότητος, ἕνεκα κωλύματός τινος καὶ ἕνεκα μὴ τηρήσεως τῶν διὰ τὴν τέλεσιν αὐτοῦ ἀπαιτουμένων. Λύεται δ' ὁ γάμος διὰ τοῦ διαζυγίου, ὅπερ οὐδόλως ἀπαγορεύεται, ὑφισταμένων τῶν πρὸς τοῦτο λόγων, καὶ διὰ τοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμοῦ, ὃν ἀπὸ τῶν δυτικῶν παρέλαβε καὶ ἡ ἡμετέρα νομοθεσία (Πολ. Δικ. 682, Κατας. Ἱερᾶς Συνόδου, 17).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βωμεν ὑπ' ὄψει τὴν ἰθαγένειαν καὶ τὸν προσωπικὸν θεσμὸν τῶν συζύγων. Ἂν οἱ σύζυγοι ἀνήκωσιν εἰς χώραν καὶ κοινωνίαν χριστιανικὴν ἀποκρούουσαν τὸ διαζύγιον, δὲν δύνανται νομίμως, ἐφ' ὅσον διατηροῦσι τὴν αὐτὴν ἰθαγένειαν καὶ τὴν αὐτὴν θρησκείαν, νὰ λύσωσι τὸν γάμον αὐτῶν, μεταβαίνοντες εἰς χώραν ἔνθα ἐπιτρέπεται τὸ διαζύγιον μετὰ τῆς εὐχερείας τῆς τελέσεως ἑτέρου γάμου· διότι οὕτω ἐνεργοῦντες θέλουσιν ἐκτεθῇ, ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν, εἰς δικαστικὴν καταδίωξιν καὶ καταδίκην ἐπὶ διγαμίᾳ.

Ἂν τοὐναντίον οἱ σύζυγοι ἀνήκωσιν εἰς χώραν, ἧς οἱ ἐσωτερικοὶ νόμοι καθιεροῦσι τὸ διαζύγιον καὶ χρώμενοι τῷ εὐεργετήματι τῶν διεπόντων τὸν προσωπικὸν αὐτὸν θεσμὸν νόμων ἐπιτύχωσι νομίμως πλήρη λύσιν τοῦ γάμου, δέον καὶ πανταχοῦ ἀλλαχοῦ νὰ θεωρῶνται ὡς ἄγαμοι καὶ ἐλεύθεροι νὰ τελέσωσι νέαν συζυγικὴν ἕνωσιν.

ΤΜΗΜΑ Ζ'

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

§ 141. Τὸ φυσικὸν δίκαιον καὶ συμφώνως τῷ δικαίῳ τούτῳ αἱ νομοθεσίαι πασῶν τῶν πεπολιτισμένων πολιτειῶν ἀναγνωρίζουσι πᾶσι τοῖς προσώποις τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπεκτείνειν, οὕτως εἰπεῖν, τὴν βούλησίν των πέραν τῶν ὁρίων τῆς ὑπάρξεώς των καὶ τοῦ μεταβιβάζειν μετὰ θάνατον τὴν περιουσίαν των εἰς ἐπιζῶντας.

Ἡ βούλησις αὕτη δυνατὸν νὰ ᾖ ῥητή, ἐκδηλουμένη ἐν διαθήκῃ, καὶ τότε ὑφίσταται ἐκ διαθήκης διαδοχή, ὁ ἐν τῇ διαθήκῃ δηλαδὴ ἐνδεικνύμενος κληρονόμος διαδέχεται τὸν τελευτήσαντα· δυνατὸν ὅμως ἐπίσης ἡ βούλησις νὰ ᾖ σιωπηρά, νὰ μὴ ἐξάγηται δηλαδὴ ἐξ ἐπισήμου ἐγγράφου· ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ νόμος εἰκάζει ποῖαι ἠδύναντο νὰ ὦσιν αἱ προθέσεις τοῦ τελευτήσαντος καὶ ὑφίσταται ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχή (ab intestato).

Ἂν ἡ διαθήκη ᾖ κανονικὴ κατὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους, συμφώνως τῷ νόμῳ τῆς χώρας, ἔνθα ἐγένετο, δέον ν' ἀναγνωρίζηται πανταχοῦ ὡς ἔγκυρος καὶ ἐν ταῖς χώραις ἔτι, αἵτινες διέπονται ὑπὸ διαφόρου κυριαρχίας καὶ νομοθεσίας (1).

---

(1) Τοῦτο καθιεροῦται ὑπό τε τοῦ ἀστικοῦ νόμου ἡμῶν (ἄρθρ. 4) καὶ ὑπὸ τοῦ περὶ διαθηκῶν ψηφίσματος (ἄρθρ. 61 καὶ 62).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ νόμος τῆς κατοικίας τοῦ διαθέτου διέπει τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῶν ἐν τῇ διαθήκῃ περιλαμβανομένων διατάξεων.

§ 142. Ἡ τάξις, καθ' ἣν οἱ κληρονόμοι καλοῦνται ἐπὶ τὴν διαδοχήν, ὁ σχετικὸς αὐτῶν βαθμός, ἡ ἀναλογοῦσα ἑκάστῳ κληρονομικὴ μοῖρα, ἡ μείζων ἢ ἐλάσσων ἔκτασις τοῦ δικαιώματος τῆς ἀντιπροσωπείας, τὰ δικαιώματα τῶν φυσικῶν τέκνων, τοῦ ἐπιζῶντος συζύγου καὶ τῶν ἐκτάκτων διαδόχων, ἐλλείψει κληρονόμου, ὁ τρόπος τῆς κτήσεως τῆς κυριότητος καὶ τῆς κατοχῆς τῆς κληρονομίας ποικίλλουσι κατὰ τὰς διαφόρους νομοθεσίας.

§ 143. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἐν γένει ἐφαρμοστέων νόμων κατὰ τὴν ἐκ διαθήκης καὶ τὴν ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχὴν ἡ ἐπιστήμη τρεῖς ἀποδέχεται θεωρίας:

α') Θεωρίαν, ὑποβάλλουσαν τὴν νομικὴν ὁμάδα τῆς κληρονομίας (universitas juris), τὴν κινητὴν δηλαδὴ καὶ ἀκίνητον περιουσίαν, εἰς τὸν νόμον τῆς τελευταίας κατοικίας τοῦ τελευτήσαντος.

β') Θεωρίαν ὅλως ἀντίθετον, ὑποβάλλουσαν τὴν περιουσίαν εἰς τὸν νόμον τῆς χώρας, ἔνθα εὑρίσκεται, ἀποδεχομένην κατὰ συνέπειαν τὸ δυνατὸν τῆς ἐφαρμογῆς διαφόρων νόμων ἐπὶ τῶν διαφόρων μερίδων τῆς περιουσίας, καὶ οὐδεμίαν τιθεμένην ἀρχὴν περὶ τῶν πιστώσεων καὶ τῶν χρεώσεων, αἵτινες προτιμώτερον εἶνε νὰ κανονίζωνται ἐν ἑκάστῃ περιπτώσει πρακτικῶς κατὰ τὸ συμφορώτερον.

γ) Θεωρίαν μέσην, ὑποβάλλουσαν τὰ πρόσωπα εἰς τὸν νόμον τῆς κατοικίας τοῦ τελευτήσαντος καὶ τὰ πράγματα εἰς τὸν νόμον τῆς χώρας, ἔνθα κεῖνται (lex situs).

Ἂν ἡ κληρονομία μόνον κινητὰ περιλαμβάνῃ, ἐφαρμόζεται ἡ ἀρχὴ ὅτι τὰ κινητὰ ἀκολουθοῦσι τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κατοικίαν τοῦ κυρίου αὐτῶν· ὁ νόμος δηλαδὴ τῆς κατοικίας διέπει τὴν κληρονομίαν τῶν κινητῶν.

Ἀλλ' ἂν ἡ κληρονομία περιλαμβάνῃ συγχρόνως κινητὰ καὶ ἀκίνητα, κείμενα ἐν διαφόροις χώραις, δυσχέρεια γεννᾶται ὡς ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν προκειμένων νόμων εἴτε ἐν σχέσει πρὸς τὸ μέτρον τῶν κληρονομικῶν δικαίων εἴτε ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἁρμοδιότητα τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, ὅπως ἀποφανθῇ περὶ τῶν τυχὸν ἀντιρρήσεων ἐπὶ τῆς διαδοχῆς ἢ τῆς διανομῆς τῆς κληρονομίας.

Κατ' ἀρχὴν ἡ κληρονομία διέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ τόπου, ἔνθα ἀνοίγεται. Ὁ τόπος οὗτος καθορίζεται ἐκ τῆς κατοικίας. Ἐντεῦθεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἕπεται ὅτι ἡ κατοικία τοῦ τελευτήσαντος καὶ οὐχὶ ἡ ἰθαγένεια καθορίζει τὴν ἐφαρμοστέαν νομοθεσίαν ἐπὶ τῆς προσελεύσεως τοῦ ἰθαγενοῦς εἰς τὴν κινητὴν κληρονομίαν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀκίνητα ὁ νόμος τοῦ τόπου, ἔνθα κεῖνται ταῦτα, δέον μόνος, ἀποκλειομένου τοῦ νόμου τῆς κατοικίας, νὰ τηρῆται ἐπὶ τῆς προσελεύσεως εἰς τὴν κληρονομίαν· ἡ κληρονομία, οὖσα ἀστικῆς φύσεως, μόνον ὑπὸ τοῦ ἀστικοῦ δικαίου ἑκάστης χώρας δύναται νὰ διέπηται (1).

§ 144. Ὁ τύπος τῶν ἀποδείξεων, ἃς ὀφείλει νὰ παράσχῃ ὁ ἀλλοδαπὸς κληρονόμος πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐπὶ τὴν διαδοχὴν δικαιωμάτων αὐτοῦ, δέον νὰ ᾖ ὁ διαγραφόμενος ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς χώρας, ἔνθα τὰ δικαιώματα ταῦτα ἐγεννήθησαν. Τὸν νόμον λοιπὸν τῆς κατοικίας δέον νὰ συμβουλευθῶμεν πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τίνες εἰσὶν αἱ ἀποδείξεις αὗται.

ΤΜΗΜΑ Η'.

ΑΣΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

§ 145. Πᾶσα αἴτησις ἡ διαφορά, ἀναγομένη εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων, δέον νὰ ἐκδικάζηται ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ κατὰ τὸν ἐγχώριον νόμον. Ἡ ἀρχὴ αὕτη οὐδεμίαν ἐπιδέχεται ἐξαίρεσιν, διότι εἶνε ἄμεσος καὶ ἀναπόφευκτος συνέπεια τῆς κυριαρχίας τῶν ἐθνικοτήτων. Δυνάμεθα λοιπὸν εἰπεῖν ὅτι ὁ νόμος τῆς κατοικίας (lex domicilii) καὶ ὁ νόμος τοῦ τόπου τοῦ συναλλάγματος (lex loci contractus) ὁρίζουσι τὸ ἐσωτερικὸν κῦρος τῆς ὑποχρεώσεως, ἀλλ' ὅτι προκειμένου νὰ αἰτηθῇ δικαστικῶς ἡ ἐκτέλεσις συναλλάγματός τινος μόνον ὁ νόμος τῆς δικαιοδοσίας (lex fori) δέον νὰ ἐφαρμοσθῇ.

Ἐπὶ τῶν σχετιζομένων πρὸς τὰ πραγματικὰ δίκαια ζητημάτων δέον νὰ τηρῆται ὁ πραγματικὸς θεσμός (forum rei sitae)· ἐπὶ δὲ τῶν ἀναφερομένων εἰς μικτὰ δίκαια ὁτὲ μὲν ὁ προσωπικός, ὁτὲ δὲ ὁ πραγματικὸς θεσμός, ὁτὲ δὲ ὁ νόμος τῆς τοποθεσίας τοῦ πράγματος (forum rei sitae) ἢ ὁ νόμος τῆς κατοικίας· ἐπὶ τῶν ἀφορώντων τέλος τὰ

(1) Παρ' ἡμῖν (ἀστικοῦ νόμου ἄρθρ. 5) τὰ μὲν κινητὰ τῆς κληρονομίας πράγματα ὑπάγονται εἰς τὸν νόμον τοῦ διαθέτου, τὰ δὲ ἀκίνητα εἰς τὸν νόμον τοῦ τόπου, ἔνθα κεῖνται (πρβλ. σελ 157 σημ. 1).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προσωπικὰ δίκαια ζητημάτων νόμος τῆς κατοικίας ἔσται ὁ τοῦ συναλλάγματος.

Ὅπως λοιπὸν ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ δυνηθῇ νὰ ἐκτιμήσῃ ἀστικὰς ὑποθέσεις, ἐξαρτωμένας ἐκ τοῦ νόμου τῆς κατοικίας καὶ ἐχούσας κατ' οὐσίαν χαρακτῆρα προσωρινόν, μεταβλητὸν ἢ προσωπικόν, δέον οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ εὑρίσκωνται ἐντὸς τῶν ὁρίων, ἔνθα δύναται αὕτη νὰ ἐνεργῇ. Ἄλλως θὰ ἐπήρχετο ὑπέρβασις δικαιοδοσίας καὶ σύγκρουσις. Δυνατὸν ὅμως νὰ ὑπάρχωσιν ἐξαιρέσεις, καθ' ἃς ἡ δικαιοδοσία αὕτη ν' ἀναγνωρίζηται ἐπισήμως διὰ διεθνῶν κανονισμῶν.

§ 146. Ἑκάστη πολιτεία ἔχει ἀναμφήριστον δικαίωμα ἐπὶ τὴν ὑπηρεσίαν πάντων τῶν πολιτῶν. Ἔχει, ἵνα ὁμιλήσωμεν κατ' αὐστηρὰν ἀκρίβειαν, τὸ δικαίωμα τοῦ ἀπαγορεύειν αὐτοῖς τὴν ἐκ τῆς χώρας ἔξοδον καὶ συνεπῶς τὸ δικαίωμα τοῦ καλεῖν ἕνεκα λόγων δημοσίας τάξεως, ὧν αὐτὴ εἶνε ὁ μόνος κριτής, προκειμένου ἰδίᾳ περὶ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, πάντας τοὺς εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν διατελοῦντας πολίτας (δικαίωμα προσκλήσεως, jus avocandi, droit de rappel). Ὅπως ἐπιτύχῃ ὅμως τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν τῶν ἀλλοδαπῶν ἀρχῶν, αἵτινες οὐδόλως ὑποχρεοῦνται νὰ ἐκτελέσωσι τὰς διαταγὰς αὐτῆς, διότι πρόκειται περὶ σχέσεων μεταξὺ πολίτου καὶ τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ, ἡ δὲ ξένη πολιτεία οὐδὲν ἔχει συμφέρον νὰ προσβάλῃ τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν τῶν παρεπιδήμων ἢ λοιπῶν ξένων, οἵτινες ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῆς διατρίβουσιν. Ἡ χρωμένη τῷ δικαιώματι τῆς προσκλήσεως πολιτεία δύναται νὰ ἀπευθύνῃ εἰδικὰς ὁδηγίας εἰς τοὺς διπλωματικοὺς καὶ προξενικοὺς αὐτῆς πράκτορας.

§ 147. Δυνάμει τῶν κυριαρχικῶν αὐτῆς δικαίων ἐπὶ τῶν ἰθαγενῶν ἡ πολιτεία δύναται ν' ἀπαιτήσῃ, ὅπως οἱ ὑπήκοοι παρέχωσιν αὐτῇ καὶ ἀποκλειστικῶς αὐτῇ δημοσίους ὑπηρεσίας· δικαιοῦται λοιπὸν νὰ ἐπιτρέψῃ ἢ ν' ἀπαγορεύσῃ αὐτοῖς κατὰ τὸ δοκοῦν τὴν ἀναδοχὴν πολιτικῆς ἢ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας παρ' ἑτέρᾳ πολιτείᾳ.

Ὑπάρχουσι κυβερνήσεις μὴ περιορίζουσαι ποσῶς ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην τὴν φυσικὴν ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν· ἄλλαι ὅμως ἀπαιτοῦσι νὰ αἰτῶσιν οἱ ὑπήκοοι τὴν ῥητὴν αὐτῆς συναίνεσιν, ὅπως εἰσέλθωσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ξένης δυνάμεως.

§ 148. Ἡ πολιτεία ἔχει οὐ μόνον τὸ δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ προστατεύῃ καὶ ὑπεραμύνηται διὰ πάντων τῶν ὑπὸ τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν ἐπιτρεπομένων μέσων τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἰθαγε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νῶν αὐτῆς, ὅταν καθίστανται οὗτοι ἀντικείμενον αὐθαιρέτων καταδιώξεων ἢ ζημιῶν, καὶ ἂν ἔτι αἱ βλάβαι καὶ καταδιώξεις αὗται δὲν προέρχωνται ἀμέσως ἐκ τῆς ξένης πολιτείας, οὐδὲν ὅμως πραττούσης πρὸς ἀπόκρουσιν αὐτῶν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ πολιτεία, εἰς ἣν ἀνήκει ὁ ζημιωθείς, δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς ἀδικίας, ἀποζημίωσιν διὰ τὰς προξενηθείσας βλάβας καί, κατὰ τὰς περιστάσεις, ἐγγύησιν περὶ μὴ ἐπαναλήψεως τοιούτων πράξεων.

§ 149. Ἂν ὑφίσταται ἀρχὴ παγκοσμίως ἀνεγνωρισμένη, εἶνε βεβαίως τοιαύτη ἡ παρέχουσα τῇ ἐγχωρίῳ δικαιοσύνῃ τὸ δικαίωμα τοῦ ἀποφαίνεσθαι ἐπὶ πάντων τῶν σχετιζομένων πρὸς τὰ πραγματικὰ καὶ προσωπικὰ δικαιώματα ζητημάτων, ἅτινα ἀναφύονται μεταξὺ προσώπων, διατριβόντων ἐν τῇ χώρᾳ προσωρινῶς ἢ διαρκῶς, καὶ ἂν ἔτι τὰ ζητήματα ταῦτα ἐγεννήθησαν ἐν ἄλλαις χώραις.

Ἐκ τῶν ἐγειρομένων διενέξεων μεταξὺ ἀλλοδαπῶν, ἐν ἄλλῃ χώρᾳ ἐκτὸς τῆς ἑαυτῶν διαμενόντων, ὑπάρχουσί τινες αἵτινες ἕνεκα τῆς φύσεως τῶν προκαλούντων αὐτὰς δικαίων δέον νὰ ὑποβάλλωνται εἰς ὡρισμένα δικαστήρια καὶ νὰ διέπωνται ὑπὸ ὡρισμένων νόμων. Οὕτως ἐν παραδείγματι αἱ πραγματικαὶ καὶ αἱ περὶ διακατοχῆς ἀγωγαὶ μόνον εἰς τὰ δικαστήρια τοῦ τόπου τῆς τοποθεσίας τῶν προκαλούντων αὐτὰς πραγμάτων δύνανται νὰ εἰσαχθῶσιν.

Ἐν Γαλλίᾳ τὰ δικαστήρια δύνανται νὰ ἐπιληφθῶσι διαφορῶν μεταξὺ ἀλλοδαπῶν κατὰ τὰς ἑξῆς περιπτώσεις:

α'. Ὅταν ἡ ὑπάρχουσα ὑποχρέωσις συνωμολογήθη ἐν Γαλλίᾳ ἢ ἐν ἄλλῃ χώρᾳ μεταξὺ ἀλλοδαπῶν καὶ Γάλλων.

β'. Ὅταν πρόκειται περὶ ἐμπορικῶν ὑποχρεώσεων, συνομολογηθεισῶν ἐν Γαλλίᾳ.

γ'. Ὅταν οἱ ξένοι ὑποβάλωσιν ἑκουσίως τὴν διαφορὰν αὐτῶν εἰς τὴν κρίσιν τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων (1).

---

(1) Παρ' ἡμῖν μόνον κατ' ἐξαίρεσιν τὰ Ἑλληνικὰ δικαστήρια δύνανται νὰ δικάσωσι μεταξὺ ἀλλοδαπῶν κατὰ τὰς ἑξῆς περιπτώσεις:

α'. Ἐὰν συνθῆκαι τοῦ Κράτους ἐπιτρέπωσι τοῦτο.

β'. Ἐὰν ὑπέβαλλον ἑαυτοὺς ρητῶς ἢ σιωπηλῶς εἰς τὰ Ἑλλην. δικαστήρια.

γ'. Ἐὰν ἔχωσι κατοικίαν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἡ διαφορὰ εἶνε ἐμπορική.

δ'. Ἐὰν ὑπάρχῃ εἰδικὴ δωσιδικία, αἱα κυρίως εἶνε ἡ ἐκ τῆς τοποθεσίας τοῦ πράγματος. (Πολ. Δικ. 27, 19, 20 καὶ 22).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 150. Πᾶσα πολιτεία κέκτηται ἀναμφισβήτητον καὶ ἀπόλυτον δικαίωμα δικαιοδοσίας ἐπὶ τῶν ἰθαγενῶν, ἐφ' ὅσον τυγχάνουσιν ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῆς· ἀλλὰ ἡ ἐξουσία αὕτη δὲν φθάνει μέχρι τοῦ νὰ κανονίζῃ τὰ δικαιώματα, τὰς ὑποχρεώσεις καὶ τὰ καθήκοντα τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαμενόντων.

§ 151. Ὅτι ἡ πολιτεία δέον νὰ ἔχῃ δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας αὐτῆς κειμένων ἀκινήτων εἶνε ἀρχὴ τόσῳ καταφανὴς ὥστε δὲν ἦτο ἀνάγκη οὐδὲ νὰ ἀναφέρωμεν αὐτήν. Συνέπεια τῆς ἀρχῆς ταύτης εἶνε α') ὅτι ὁ πραγματικὸς θεσμός, ἀφορῶν τὸ πρᾶγμα καὶ οὐχὶ τὸ πρόσωπον καὶ πηγάζων ἐκ τοῦ ὑπάτου δικαιώματος τῆς πολιτείας, ὑποχρεοῖ τὸν κάτοχον εἴτε εἶνε οὗτος ἰθαγενὴς εἴτε εἶνε ἀλλοδαπός· β') ὅτι πᾶσα ἀπόπειρα δικαστηρίου τινὸς πρὸς ἐπέκτασιν τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ ἐπὶ ἀκινήτων κειμένων ἐν ἄλλῳ τόπῳ ἀποτελεῖ ἐπικίνδυνον ἰδιοποίησιν ἐξουσίας, ἡ δ' ἀπόφασις αὐτοῦ ἔσται ὑλικῶς ἀδύνατον νὰ ἐπενέγκῃ πάσας τὰς συνεπείας.

Ὁ γενικῶς ἀποδεκτὸς γενόμενος ὑπὸ πασῶν τῶν πολιτειῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου κανὼν τοῦ κοινοῦ δικαίου διαλαμβάνει ὅτι αἱ μὲν πραγματικαὶ ἀγωγαὶ δέον νὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὸν νόμον τῆς τοποθεσίας τῶν πραγμάτων, αἱ δὲ προσωπικαὶ εἰς τὸν νόμον τῆς κατοικίας τοῦ ἐναγομένου (1).

Συνεπείᾳ νομικοῦ πλάσματος τὰ κινητὰ θεωροῦνται ὡς κείμενα, ἐν ᾧ τόπῳ διαμένει ὁ κύριος αὐτῶν, καὶ ἐπομένως ὑπόκεινται εἰς τοὺς ἐκεῖ ἰσχύοντας νόμους.

§ 152. Αἱ διατάξεις τοῦ διεθνοῦς δικαίου τῶν ἐθίμων καθιέρωσαν διακρίσεις τινὰς ἀξίας μνείας μεταξὺ τῶν αἰτίᾳ θανάτου διατάξεων καὶ τῶν ἐν ζωῇ συνομολογηθεισῶν ὑπὸ ἀλλοδαπῶν συναλλαγμάτων. Τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρας διαθέσεως τῆς περιουσίας (jus disponendi) εἶνε παγκοσμίως ἀνεγνωρισμένον καὶ ἐφαρμόζεται ἄνευ περιορισμοῦ τινος ἐπὶ τῶν ἐν ζωῇ μεταξὺ ἀλλοδαπῶν συνομολογουμένων συναλλαγμάτων. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς πράξεις τῆς τελευταίας βουλήσεως, τὰς αἰτίᾳ θανάτου διατάξεις, ἡ ἄσκησις τοῦ δικαιώματος τούτου ὑπεβλήθη τοὐναντίον εἴς τινας περιορισμούς, βασιζομένους ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, καθ' ἣν αἱ διαθῆκαι ὑπάγονται εἰς τὸ ἀστικὸν δίκαιον καὶ τὸν προσωπικὸν θεσμόν.

(1) Ὅρα Πολ. Δικ. ἀρθρ. 20 καὶ 16 ρητῶς καθιεροῦντα τὸν κανόνα τοῦτον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΜΗΜΑ Θ'

ΑΛΛΟΔΑΠΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

§ 153. Τὸ κῦρος τῆς ἀποφάσεως ἤρτηται ἀποκλειστικῶς ἐκ τοῦ ἀστικοῦ νόμου τῆς ἀλλοδαπῆς χώρας· ἀλλ' αἱ διεθνεῖς συμφωνίαι — usu exigente et humanis necessitatibus — ἀπεφάνθησαν ἄλλως καὶ αἱ ὁριστικαὶ ἀποφάσεις τῶν ἀλλοδαπῶν ἁρμοδίων δικαστηρίων, προκειμένου περὶ συναλλαγμάτων καὶ ὑποχρεώσεων, εἶνε κατὰ γενικὸν κανόνα δεκταὶ καὶ σεβασταὶ ὑπό τινας ὅρους μετὰ πλειόνων ἢ ἐλασσόνων περιορισμῶν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τῶν ἄλλων πολιτειῶν ὡς ἔχουσαι ἰσχὺν δεδικασμένου (exceptio rei judicatae).

Οὐδεμία ὅμως πολιτεία ἐπιτρέπει τὴν ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῆς ἐκτέλεσιν ἀλλοδαπῆς ἀποφάσεως ἄλλως ἢ ὑπὸ τὸ κῦρος καὶ τὴν διαταγήν τινος τῶν δικαστηρίων αὐτῆς. Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν διαφόρων νομοθεσιῶν ἕπεται ὅτι ἂν πᾶσαι αἱ πεπολιτισμέναι πολιτεῖαι ἀναγνωρίζωσιν οὕτως ἢ ἄλλως τὰς ἀλλοδαπὰς ἀποφάσεις, δὲν ἐπιτρέπουσιν ὅμως νὰ ἰσχύωσιν ὡς ἂν ἐπρόκειτο περὶ ἀποφάσεων ἐντὸς τῆς χώρας ἐκδοθεισῶν· δὲν θεωροῦνται ἐκτελεσταὶ παρὰ τοῦ ἐγχωρίου δικαστηρίου. Κατὰ κανόνα ἀναθεωροῦνται αἱ ἀλλοδαπαὶ ἀποφάσεις ὅπως ἀκριβωθῇ μήπως περιλαμβάνωσί τι ἀντικείμενον τῇ δημοσίᾳ τάξει τῆς πολιτείας, ἔνθα μέλλουσι νὰ ἐκτελεσθῶσι καὶ μήπως δὲν περιβάλλωνται τὸ κῦρος τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου, ἐξ οὗ προέρχονται.

Ἡ γαλλικὴ νομοθεσία δὲν θεωρεῖ ἐκτελεστὰς αὐτοδικαίως τὰς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐναντίον Γάλλων ἐκδιδομένας ἀποφάσεις, ἀλλ' ἁπλῶς ἀναθεωρητέας. Τοὐναντίον ὅμως παρέχει ἰσχὺν δεδικασμένου εἰς τὰς μεταξὺ ἀλλοδαπῶν ἐκδιδομένας ἀποφάσεις. Ἀλλ' ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει αἱ ἀποφάσεις αὗται εἶνε ἐκτελεσταί. Δέον πρὸς τοῦτο ἡ ἀλλοδαπὴ ἀπόφασις νὰ κτήσηται τὴν ἰσχὺν τοῦ δεδικασμένου (1).

---

(1) Παρ' ἡμῖν ἂν ἀμφότεροι οἱ ἐνδιαφερόμενοι ὦσιν ἀλλοδαποί ἡ ἀπόφασις κηρύσσεται ἐκτελεστὴ παρὰ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν, χωρὶς νὰ ἐξετασθῇ ἡ ὀρθότης αὐτῆς, ἐὰν δέ τις τῶν ἐνδιαφερομένων ᾖ ἡμεδαπὸς ἡ ἐκτέλεσις κηρύσσεται παρ' ὁλοκλήρου τοῦ πρωτοδικείου, ὅπερ μόνον ἂν τὸ ἔγγραφον ἀντίκειται εἰς ἀπαγορευτικοὺς νόμους τοῦ κράτους ἢ ἡ ἀπόφασις εἰς ἀποδεδειγμένα γεγονότα ἢ ἀπαγορευτικοὺς νόμους ἀρνεῖται τὴν ἐκτέλεσιν. (Οἰκον. Πολ. Δικ. § 258).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 154. Εἶνε λοιπὸν γενικὴ ἀρχὴ ὅτι αἱ περὶ ἁρμοδιότητος ἀποφάσεις ἰσχύουσι τελείως καὶ ἐκτὸς τῆς χώρας, ἔνθα ἐξεδόθησαν, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι διὰ τὰ τοιαῦτα ζητήματα, διεπόμενα ὑπὸ τοῦ κανόνος τῆς ἀμοιβαίας τῶν ἐθνικοτήτων ἀνεξαρτησίας, τὸ ἐγχώριον μόνον δικαστήριον εἶνε ἀπολύτως κυρίαρχον.

Ὁ τύπος καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἡ ἀλλοδαπὴ ἀπόφασις δέον νὰ ἐκτελεσθῇ, ἤρτηται ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν νόμων τῆς διατασσούσης τὴν ἐκτέλεσιν πολιτείας.

Προκειμένου ὅμως περὶ ἀκινήτων, ὁ νομικὸς κανών, δυνάμει τοῦ ὁποίου διέπονται ταῦτα ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς τοποθεσίας αὐτῶν (lex jurisdictionis ubi sita sunt), εἶνε ἀπόλυτος ὡς πρὸς τὰς ἐκτὸς τῆς χώρας συνεπείας αὐτοῦ καὶ μετὰ τῶν αὐτῶν ἐφαρμόζεται συνεπειῶν ἐπὶ τῶν ἀμέσως ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ καλουμένου νὰ κρίνῃ περὶ αὐτῶν δικαστηρίου κειμένων κινητῶν. Αἱ ἀφορῶσαι λοιπὸν ταῦτα ἀποφάσεις δέον νὰ ὦσιν ἀπανταχοῦ ὑποχρεωτικαὶ καὶ ἰσχυραὶ διὰ πᾶν οἱονδήποτε δικαστήριον, ἐπιλαμβανόμενον βραδύτερον ὑφ' οἱονδήποτε τύπον τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως.

§ 155. Ἂν ὑπόθεσις εἰσαχθεῖσα εἴς τι δικαστήριον δὲν δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ καὶ ἐπιλυθῇ, εἰ μὴ συμφώνως τῷ ἐσωτερικῷ νόμῳ ἢ ἐθίμῳ ἑτέρας χώρας, εἰς τοὺς διαδίκους ἀπόκειται ν' ἀποδείξωσι τὴν ὕπαρξιν τοῦ νόμου τούτου καὶ νὰ παράσχωσι τὸ αὐθεντικὸν αὐτοῦ κείμενον(1). Οἱ τύποι τῆς ἀποδείξεως ταύτης, οἱ ὅροι τοῦ κύρους, ἡ φύσις καὶ ἡ ἔκτασις τῶν πρὸς στήριξιν δικαιώματός τινος προσαγομένων ἀποδείξεων, αἱ ἀπαιτούμεναι τέλος εἰδικαὶ ἐγγυήσεις διὰ τὸ κῦρος τῆς προφορικῆς μαρτυρίας, ἐν αἷς χώραις ἐπιτρέπεται ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις ἐνόρκως ἢ μὴ εἰς τὰς ἀστικὰς ὑποθέσεις, διέπονται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῶν δικονομικῶν νόμων καὶ τῶν ἐθίμων τῆς πολιτείας, ἐν τῇ χώρᾳ τῆς ὁποίας δέον νὰ ἐπιλυθῇ ἡ διαφορά, καὶ ὑπ' οὐδεμίαν ἔποψιν ὑπάγονται εἰς τὸ πεδίον τοῦ διεθνοῦς δικαίου.

§ 156. Ὅ,τι εἴπομεν περὶ ἀποφάσεων ἐφαρμόζεται κατὰ μέγα μέρος καὶ ἐπὶ τῶν νομικῶν πράξεων.

Κατὰ τοὺς νόμους τῶν νεωτέρων πολιτειῶν πρᾶξις, τελεσθεῖσα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ οὐδέποτε ἀπορρίπτεται ὑπὸ τῶν δικαστῶν ἑτέρας χώ-

(1) Παρ' ἡμῖν ὁ ἐνδιαφερόμενος διάδικος ὀφείλει νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸν ἀλλοδαπὸν νόμον καὶ ν' ἀποδείξῃ αὐτόν, ὅπως ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρας ἐπὶ μόνῳ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ ἔγγραφος ἀπόδειξις δὲν εἶνε ἀποδεκτή, ἀλλὰ πάντοτε ἐξετάζεται τὸ κῦρος τῆς πράξεως ὑπὸ τὴν σχέσιν τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτῆς τύπου καὶ τῆς τηρήσεως τῶν ἐσωτερικῶν διατυπώσεων. Τὸ ἐκδιδον τὴν πρᾶξιν πρόσωπον δέον ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐτελέσθη αὐτη εἰς ἀλλοδαπὴν χώραν, πρὸς τοὺς νόμους τῆς ὁποίας δέον νὰ συμφωνῇ.

Ἡ συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους τούτους τελεσθεῖσα πρᾶξις εἶνε ἰσχυρὰ πανταχοῦ, προκειμένου περὶ τοῦ τύπου. Εἶνε γενικῶς ἀποδεδεγμένον ὅτι ἡ ὡς ἔγκυρος ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ τόπου τῆς συντάξεως αὐτῆς θεωρουμένη πρᾶξις εἶνε ὡσαύτως τοιαύτη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ παρέχει καὶ αὐτόθι πλήρη ἀπόδειξιν.

Ὁ κανὼν ὅτι ἡ πρὸς ἐκτέλεσιν διδομένη εἰς πρᾶξίν τινα ὑπὸ τῶν ἀρχῶν χώρας τινὸς ἰσχὺς δὲν ὑφίσταται προκειμένου νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ πρᾶξις ἐν χώρᾳ μὴ ὑποκειμένῃ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς νόμους πάσχει μίαν μόνον ἐξαίρεσιν, ἐν ᾗ περιπτώσει αἱ διπλωματικαὶ συνθῆκαι ἀναγνωρίζουσι ταῖς ἀλλοδαπαῖς πράξεσιν ἐν ταῖς οἰκείαις χώραις τὴν αὐτὴν ἰσχὺν καὶ ταῖς ἐκ τῶν ἐθνικῶν ἀρχῶν προερχομέναις. Αἱ τηρητέαι τότε διατυπώσεις πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἐκτελέσεως κανονίζονται ὑπὸ τῶν συνθηκῶν.

Ἐν Γαλλίᾳ αἱ συμβολαιογραφικαὶ πράξεις εἶνε ἐκτελεσταὶ ὡς αἱ ἀποφάσεις, ἀλλ' αἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συνταχθεῖσαι δέον νὰ κηρυχθῶσιν ἐκτελεσταὶ ὑπὸ γαλλικοῦ δικαστηρίου. Τοὐναντίον ἀποδίδοται ἐπὶ δικαστηρίου εἰς ταύτας πίστις, ἂν ἡ ὑπογραφὴ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ᾖ ἐπικεκυρωμένη (1).

Δὲν πρέπει νὰ συγχέηται ἡ ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς πράξεώς τινος πρὸς τὴν ἐκτελεστικήν.

Οὕτω πρᾶξις γενομένη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρὸ τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐν Γαλλίᾳ ὡς ἔγκυρος καὶ ἀποτελοῦσα ἀρκοῦσαν ἀπόδειξιν τῶν γεγονότων, ἅτινα περιλαμβάνει· δὲν θέλει ὅμως ἔχῃ ἐν Γαλλίᾳ τὴν πρὸς ἐκτέλεσιν ἰσχύν, ἣν ἡ γαλλικὴ νομοθεσία ἀπονέμει ταῖς ἐν Γαλλίᾳ τελουμέναις ἐγκύροις πράξεσι· τοὐναντίον ἡ ἐν Γαλλίᾳ γενομένη πρᾶξις, καίτοι ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τύπον ἐκτελεστόν, ἐν ἄλλαις χώραις μόνον ἀποδεικτικὴν ἔχει ἰσχύν.

---

(1) Τὰ δημόσια ἀλλοδαπὰ ἔγγραφα ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν ἐξομοιοῦνται παρ' ἡμῖν πρὸς τὰς ἀλλοδαπὰς ἀποφάσεις (Πολ. Δικ. 858)· ὅρα σελ. 469 σημ. 1. Ἐν γένει οἱ ἐν τῷ κειμένῳ κανόνες συμφωνοῦσι πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν κρατοῦντα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ τελῶν ἐν Γαλλίᾳ ἔγκυρον πρᾶξιν, ἀποδεκτὴν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὸ κῦρος αὐτῆς.

Ἡ ἔγκυρος πρᾶξις παρέχει ἀπόδειξιν κατὰ τὸ Γαλλικὸν δίκαιον περὶ παντὸς ὅπερ ὁ δημόσιος ὑπάλληλος βεβαιοῖ ὡς ἰδὼν καὶ ἀκούσας, ἂν εἶχεν ἐντολὴν νὰ βεβαιώσῃ αὐτό.

Αἱ ἐν Γαλλίᾳ ἐκδιδόμεναι συμβολαιογραφικαὶ πράξεις ἀποδεικνύονται ἀφ' ἑαυτῶν.

§ 157. Αἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐκδιδόμεναι δικαστικαὶ ἀποφάσεις καὶ ἔγγραφοι μαρτυρίαι ὑπόκεινται ὡς πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν κῦρος καὶ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ περιεχομένου αὐτῶν εἰς τὴν αὐστηρὰν τήρησιν τῶν ὑπὸ τῆς ἐσωτερικῆς νομοθεσίας ἑκάστης ἐθνικότητος καθιερουμένων κανόνων ἢ διατυπώσεων. Ἔθιμον, ὅπερ ἡ γενικὴ ἐφαρμογὴ κατέστησεν ἀρχὴν τοῦ διεθνοῦς δικαίου, ἀναγνωρίζει :

α'. Πᾶν πρωτότυπον, φέρον τὴν μεγάλην σφραγίδα τοῦ Κράτους.

β'. Πᾶν ἀντίγραφον ἐπικεκυρωμένον καὶ νομίμως ὑπὸ τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς βεβαιούμενον ὡς σύμφωνον τῷ κειμένῳ τοῦ πρωτοτύπου.

γ'. Πᾶσαν πρᾶξιν, πιστοποίησιν, δήλωσιν, ὡς καὶ πᾶν πρακτικόν, προερχόμενον εἴτε ἀπὸ ἀρχῆς ἢ ἀπὸ δημοσίου ὑπαλλήλου εἴτε ἀπὸ συμβολαιογράφου, περιβεβλημένου εἰδικὴν ἐπὶ τούτῳ ἐξουσίαν ὑπὸ τοῦ νόμου.

Ὁ διατάξας ὅμως τὴν προσαγωγὴν τῶν ξένων τούτων ἐγγράφων δικαστὴς μένει ἀπολύτως κύριος νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν περίπτωσιν ἀνωτέρας βίας, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας οἱ διάδικοι δὲν ἠδύναντο νὰ προσαγάγωσι τὰς ἀποδείξεις αὐτῶν κατ' αὐθεντικὸν τύπον καὶ ν' ἀρκεσθῇ τότε εἰς τοιαύτην ἢ τοιαύτην συμπληρωτικὴν ἢ ἀναπληρωτικὴν ἀπόδειξιν.

§ 158. Ἀκολουθοῦντα ἔθιμον, ἀποδεδεγμένον ὑπὸ πασῶν τῶν ἐθνικοτήτων, τὰ δικαστήρια τῶν διαφόρων χωρῶν παρέχουσιν ἀλλήλοις ἀμοιβαίαν συνδρομήν, ὅταν ἐν τῇ πορείᾳ δίκης τινὸς καθίσταται ἀναγκαῖον νὰ προβῶσιν εἰς οἱανδήποτε ἀνακριτικὴν πρᾶξιν, νὰ διεξαγάγωσι δικαστικὴν ἔρευναν, νὰ ὑποβάλωσί τινα εἰς ἀνάκρισιν, νὰ δεχθῶσιν ὅρκον ἢ δήλωσιν, νὰ κοινοποιήσωσιν ἔγγραφα δικαστικὰ ἢ κλήσεις ἢ νὰ ἐκτελέσωσιν ἀπόφασιν, ἐν χώρᾳ κειμένῃ ἐκτὸς τῆς περιφερείας τοῦ ἐπιληφθέντος τῆς ὑποθέσεως δικαστηρίου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ δικαστήριον τοῦτο ζητεῖ τὴν συνδρομὴν ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου ἢ δικαστικοῦ λειτουργοῦ δι' αἰτήσεως καλουμένης ἀνακριτικῆς ἐντολῆς (commissions rogatoires).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αἱ ἀνακριτικαὶ ἐντολαὶ κατὰ κανόνα δὲν ἀπευθύνονται πρὸς τὰ ἀλλοδαπὰ δικαστήρια ἢ τοὺς δικαστικοὺς λειτουργοὺς ἀπ' εὐθείας, ἀλλὰ διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ εἰς τρόπον ὥστε ἡ κυβέρνησις νὰ δύνηται νὰ ἐξετάσῃ αὐτὰς πρὶν ἐπιτρέψῃ τὴν ἐκτέλεσιν, ὅπως βεβαιωθῇ ὅτι οὐδὲν περιλαμβάνουσιν ἀντιβαῖνον εἰς τοὺς νόμους τῆς πολιτείας. Ἐν ᾗ περιπτώσει δικαστική τις ἐντολὴ ἤθελεν ἀπευθυνθῇ ἀμέσως ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἴς τινα δικαστικὸν ὑπάλληλον, ὀφείλει οὗτος ν' ἀποστείλῃ αὐτὴν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ.— ΠΤΩΧΕΥΣΕΙΣ.

§ 159. Οἱ ἐμπορικοὶ καὶ ναυτικοὶ νόμοι μόνον διὰ τοὺς πολίτας τῆς θεσμοθετησάσης αὐτοὺς πολιτείας εἶνε ὑποχρεωτικοί· στεροῦνται λοιπὸν πάσης ἐπηρείας ἐπὶ τῶν ἀδικημάτων, τῶν λαθρεμπορίων καὶ λοιπῶν ἀναλόγων πράξεων, αἵτινες διαπράττονται ἐν τρίτῃ χώρᾳ.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρὸς μελέτην τῶν σχετικῶν ζητημάτων τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἀνάγκη νὰ διακρίνωμεν ἐπιμελῶς τοὺς οἰκονομικοὺς ἢ ταμιευτικοὺς νόμους, οἵτινες κανονίζουσι τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, ἐπιτρέπουσιν ἢ ἀπαγορεύουσιν ἰδίᾳ τὸ ἐμπόριον ὡρισμένων τινῶν εἰδῶν, ἀπὸ τῶν ποινικῶν ἢ κολαστικῶν νόμων, οἵτινες κρατοῦσιν ἐπὶ πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν κατοίκων τῆς χώρας. Οἱ πρῶτοι τῷ ὄντι δυνατὸν νὰ μὴ ἐφαρμόζωνται ἐπὶ ἀλλοδαπῶν ἐμπόρων ἕνεκα τῆς ἐμπορικῆς αὐτῶν κατοικίας, ἐν ᾧ οἱ δεύτεροι, ὡς πᾶν ἀφορῶν τὴν ἀστυνομίαν καὶ τὴν δημοσίαν τάξιν, κρατοῦσιν ἀναγκαίως καὶ ἐπ' αὐτῶν διὰ τὰ πταίσματα, τὰ πλημμελήματα καὶ τὰ κακουργήματα, ὧν ἤθελον καταστῇ ἔνοχοι.

§ 160. Ἡ κατάστασις τῆς πτωχεύσεως ἐνδιαφέρει τὴν δημοσίαν τάξιν. Ἂν οἱ ἐμπορευόμενοι δὲν ἐκπληρῶσι τὰς ὑπὸ τῆς καταστάσεως ταύτης ἐπιβαλλομένας αὐτοῖς ὑποχρεώσεις, διαπράττουσιν ἀδίκημα καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ἐπὶ τῶν πτωχεύσεων νομοθεσία κέκτηται τοὺς χαρακτῆρας ἀστυνομικοῦ νόμου, ὑποχρεοῦντος πάντας τοὺς κατοίκους τῆς χώρας.

Ἡ κήρυξις τῆς πτωχεύσεως, θεωρουμένη ὑπὸ τὴν ἀληθῆ αὐτῆς ὑπόστασιν, ἀφορᾷ μᾶλλον τὴν περιουσίαν ἢ τὸ πρόσωπον τοῦ πτωχεύσαντος, μᾶλλον τὰ συμφέροντα τῶν δανειστῶν ἢ τὸ συμφέρον τοῦ ὀφειλέτου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ πτώχευσις, ὅπως ἐπιτύχῃ ῥᾳδίως καὶ τελείως τὸν σκοπὸν αὐτῆς, δέον νὰ ἐπέλθῃ ἐν μιᾷ μόνῃ χώρᾳ κατὰ συνέπειαν ἐνώπιον ἑνὸς μόνου ἁρμοδίου δικαστηρίου· διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον δέον νὰ περιλαμβάνῃ τὸ σύνολον τῆς περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος. Ἐν τῇ περιφερείᾳ μιᾶς μόνης πολιτείας, μιᾶς μόνης νομοθεσίας ὁ ὅρος οὗτος συνήθως τηρεῖται ἄνευ δυσχερείας, διότι αἱ δικονομικαὶ πράξεις καὶ ἡ ἁρμοδιότης τοῦ δικαστοῦ τῆς πτωχεύσεως ἀσφαλίζονται ἐντὸς τῆς αὐτῆς πολιτείας ὑπὸ τοῦ κύρους τῶν ἐξουσιῶν τούτων. Ἀλλ' ἔνθα παύει τὸ κῦρος τοῦτο, ἄρχεται ἡ σύγκρουσις· αἱ λοιπαὶ πολιτεῖαι, μὴ ἀναγνωρίζουσαι τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ δικαστηρίου τούτου, ὅπερ εἶνε ξένον πρὸς αὐτάς, ἀποκρούουσι, προκειμένου περὶ τῆς ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν κειμένης περιουσίας τοῦ πτωχεύσαντος, τὴν ἰσχὺν τῆς πτωχεύσεως, ἣν ἐπίσης δὲν ἀναγνωρίζουσιν· ἀνοίγουσιν ὅμως ἐπὶ τῆς περιουσίας ταύτης ἰδίαν συνδρομὴν δανειστῶν, ἀνεξαρτήτως τῶν θεσμῶν καὶ τῶν νόμων τῆς ἀλλοδαπῆς πολιτείας· καὶ ὅταν προσέτι παραδίδωσι τὴν περιουσίαν ταύτην, πράττουσι τοῦτο ἐγγυώμεναι ἐκ τῶν προτέρων τοῖς ἰθαγενέσιν αὐτῶν δανεισταῖς καὶ τοῖς συμφώνως τῇ νομοθεσίᾳ αὐτῶν αἰτήσασι τοῦτο, τὴν αὐτὴν ἱκανοποίησιν ὡς ἂν μὴ ὑφίστατο ἡ ἀλλοδαπὴ πτώχευσις. Ἡ δικαιολόγησις τούτου εὑρηται ἐν τῇ ἀνεξαρτησίᾳ τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν.

Ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τούτων στηρίζεται σήμερον τὸ διεθνὲς δίκαιον, προκειμένου περὶ πτωχεύσεως. Γενικῶς εἶνε ἀποδεδεγμένον ὅτι τηροῦσι τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ἀνέπαφον οἱ τίτλοι τῶν ἀλλοδαπῶν δανειστῶν, δικαιουμένων νὰ αἰτήσωσιν ἀποζημίωσιν ἐκ τῆς περιουσίας, ἥτις δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ δικαστηρίου τῆς πτωχεύσεως. Ἡ κατάστασις τῆς πτωχεύσεως διέπεται ὑπὸ τοῦ προσωπικοῦ θεσμοῦ, προκειμένου περὶ πράξεων, ὧν ὁ πτωχεύσας κατέστη προσωπικῶς ἀνίκανος· ἀλλὰ διέπεται ὑπὸ τοῦ πραγματικοῦ θεσμοῦ, προκειμένου περὶ πράξεων, μὴ ἀπαγορευθεισῶν τῷ πτωχεύσαντι, εἰμὴ ἐφ' ὅσον σχετίζονται πρὸς τὴν περιουσίαν αὐτοῦ καὶ τὰ συμφέροντα τῶν δανειστῶν.

Οὕτως ὁ ἔμπορος, οὗτινος ἡ πτώχευσις ἐκηρύχθη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ ὅστις ἐντεῦθεν ὑπόκειται εἰς σχετικὴν ἀνικανότητα, δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἐν Γαλλίᾳ τὰς πράξεις, δι' ἃς ἡ πτώχευσις κατέστησεν αὐτὸν προσωπικῶς ἀνίκανον. Ἀλλὰ δύναται νὰ ἐνεργήσῃ πράξεις τινάς, αἵτινες ἀπαγορεύονται αὐτῷ μᾶλλον ἐν σχέσει πρὸς τὴν περιου-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σίαν καὶ τὰ δικαιώματα τῶν τρίτων ἢ ἐν σχέσει πρὸς τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ ἱκανότητα.

Ἡ θεωρία ἀπεδέχθη ὅτι, ὅταν ὁ αὐτὸς ἔμπορος ἔχῃ δύο καταστήματα ἐν δυσὶ διαφόροις πολιτείαις, ἡ κήρυξις τῆς πτωχεύσεως τοῦ ἑνὸς δὲν δύναται νὰ ἔχῃ συνεπείας ὡς πρὸς τὸ ἕτερον. Ἡ κηρύττουσα λοιπὸν τὴν πτώχευσιν ἐμπορικοῦ οἴκου ἀπόφασις δὲν ἐπηρεάζει τὸν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὑπὸ ἰδίαν ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἐμπόρου διευθυνόμενον οἶκον, καὶ ἂν κατωρθοῦτο νὰ κηρυχθῇ ἡ ἀπόφασις ἐκτελεστὴ ἐν τῇ ἑτέρᾳ ταύτῃ χώρᾳ· ἀλλ' ἀπαιτεῖται ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει εἰδικὴ κήρυξις πτωχεύσεως.

Τοῦτο συμβαίνει, ὅταν ὑφίστανται πλείονα καταστήματα, ἀποτελοῦντα ἕκαστον διακεκριμένον ἵδρυμα. Τὸ ἀντίθετον δὲ θέλει συμβῇ ἂν τὸ ἐν τῇ πολιτείᾳ κείμενον κατάστημα ᾖ ἁπλῶς παράρτημα τοῦ ἑτέρου, ἂν ἐν παραδείγματι χρησιμεύῃ ὡς ἁπλῆ ἀποθήκη ἐμπορευμάτων.

Κατὰ γενικὸν κανόνα ἐν τῇ κατατάξει ἢ τῇ διανομῇ τῆς περιουσίας τοῦ κοινοῦ ὀφειλέτου οὐδεμία γίγνεται διάκρισις μεταξὺ τῶν ἰθαγενῶν καὶ ἀλλοδαπῶν δανειστῶν.

Τὸ ἰδιωτικὸν διεθνὲς δίκαιον καθιέρωσεν ὡς γενικὸν κανόνα ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ πτωχεύσαντος ἐπιτευχθὲν περὶ ἀφέσεως πιστοποιητικὸν εἶνε ὑποχρεωτικὸν διὰ πάντας τοὺς δανειστὰς αὐτοῦ, ἰθαγενεῖς καὶ ἀλλοδαπούς, ἂν ἡ ἄφεσις ἐκηρύχθη ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ, ἔνθα συνωμολογήθησαν τὰ χρέη.

Διὰ τὰ ἀπόλυτα ὅμως ἀποτελέσματα τῆς ἀφέσεως ταύτης δέον νὰ τηρῆται ὁ νόμος τοῦ τόπου (lex loci)· τινὲς νομοθεσίαι καθιεροῦσιν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἀπόσβεσιν ἄμεσον καὶ τοπικὴν τοῦ χρέους καὶ πασῶν τῶν ἀγωγῶν τῶν δανειστῶν, ἐν ᾧ ἄλλαι ἀποδέχονται μερικὴν μόνον ἄφεσιν ἢ ἁπλῆν ἀπαγόρευσιν τῆς προσφυγῆς εἰς τὴν δικαιοσύνην.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κηρυττούσας τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ πτωχεύσαντος ἀποφάσεις, αἱ συνέπειαι αὐτῶν ποικίλλουσι κατὰ τὰς περιστάσεις.

Ἂν ἡ ἀπόφασις τῆς ἀποκαταστάσεως ἐξεδόθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κηρύξαντος τὴν πτώχευσιν δικαστηρίου, ἡ ἀπόφασις αὕτη ἰσχύει ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ χωρὶς ν' ἀπαιτῆται νὰ ᾖ αὐτόθι ἐκτελεστή, τῆς ἀποκαταστάσεως οὔσης ἁπλοῦ πραγματικοῦ γεγονότος, ὅπερ βεβαιοῦται ἐξ αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ.

Ἂν ἡ πτώχευσις ἐκηρύχθη ἐν χώρᾳ τινὶ καὶ ἡ ἀπόφασις περὶ ἀπο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καταστάσεως ἐξεδόθη ἐν ἑτέρᾳ χώρᾳ, οὐδεμίαν ἰσχὺν ἔχει ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐν ᾧ τόπῳ ἐκηρύχθη ἡ πτώχευσις· ἡ ἀναρμοδιότης τοῦ ἀποκαθιστῶντος δικαστοῦ κωλύει μάλιστα τὴν κήρυξιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐκτελεστῆς.

ΤΜΗΜΑ ΙΑ'.

ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΛΟΙΩΝ

§ 161. Τὰ πλοῖα θεωροῦνται ὡς πλωτὰ τμήματα τῆς χώρας τῆς πολιτείας, εἰς ἣν ἀνήκουσι καὶ ἧς τὴν σημαίαν δικαιοῦνται νὰ φέρωσιν· ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα τυγχάνουσιν ἐν τῇ αὐτῇ καὶ τὰ πολεμικὰ μοίρᾳ.

Ὅταν τὰ πλοῖα εὑρίσκωνται ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ, ἡ κυριαρχία τῆς πολιτείας, ἧς φέρουσι τὴν σημαίαν, ἐκτείνεται ἐφ' ὁλοκλήρου τοῦ πλοίου.

Ἐντεῦθεν δ' ἕπεται ὅτι τὰ δικαστήρια τῆς πολιτείας, εἰς ἣν ἀνήκει τὸ πλοῖον, εἰσὶν ἁρμόδια πρὸς ἐκδίκασιν τῶν κατὰ τὸν διάπλουν διαπραχθέντων κακουργημάτων ἢ πλημμελημάτων, ἀποκλειομένης πάσης ἄλλης δικαιοδοσίας. Ἡ ἁρμοδιότης δ' αὕτη περιλαμβάνει τὰ ὑπὸ τοῦ πληρώματος διαπραχθέντα ἀδικήματα οὐ μόνον ἐντὸς τοῦ πλοίου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν περιβαλλόντων αὐτὸ ὑδάτων.

Ὥστε τὸ ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ διαπραχθὲν ἀδίκημα ἐπὶ γαλλικοῦ πλοίου εἶνε τῆς ἁρμοδιότητος τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων. Ἀντιστρόφως δὲ τὸ ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ ἐναντίον Γάλλου ὑπ' ἀλλοδαποῦ ἐπὶ ἀλλοδαποῦ πλοίου διαπραχθὲν ἀδίκημα εἶνε τῆς ἁρμοδιότητος τῶν ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων. Τὸ αὐτὸ κρατεῖ ἐπὶ ἀδικήματος, διαπραχθέντος ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις ὑπὸ Γάλλου ἐναντίον Γάλλου.

Ἡ πολιτεία, εἰς ἣν ἀνήκει τὸ πλοῖον, εἶνε ἀπόλυτος κυρίαρχος προκειμένου περὶ συνήθων ἀδικημάτων, διαπραχθέντων παρὰ τοὺς ἐθνικοὺς νόμους· ἐν πάσῃ περιπτώσει ἂν τὰ κακουργήματα ἢ τὰ πλημμελήματα ταῦτα ἐπιφέρωσι βλάβην εἰς τρίτον, ἡ πολιτεία ὑποχρεοῦται νὰ παράσχῃ ἱκανοποίησιν.

Προκειμένου περὶ παραβιάσεως τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν, τὰ ἀδικήματα ταῦτα δύνανται νὰ ἐκδικασθῶσιν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τῆς χώρας, ἔνθα οἱ αὐτουργοὶ ὡδηγήθησαν, καὶ ἂν ἡ ἐγκληματικὴ πρᾶξις διεπράχθη ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ καὶ ὑπὸ ξένην σημαίαν. Τῷ ὄντι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ ζήτημα τῆς ἰθαγενείας ἐκλείπει καὶ πρόκειται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μόνον περὶ ἀδικήματος, προσβάλλοντος τὰ συμφέροντα τῆς κοινωνίας ὁλοκλήρου καὶ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου.

§ 162. Προκειμένου περὶ πλοίων, διαπλεόντων τὰ ὕδατα ξένης πολιτείας, ἀναπλεόντων ποταμὸν ἢ προσορμιζομένων εἰς λιμένα, δέον νὰ ποιήσωμεν διάκρισιν μεταξὺ ἐμπορικῶν καὶ πολεμικῶν· ταῦτα ἀποτελοῦσι μέρος τῆς δημοσίας δυνάμεως καί, δυνάμενα νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀντιπροσωπεύοντα τρόπον τινὰ τὴν πολιτείαν, ἧς φέρουσι τὴν σημαίαν, ἀπολαύουσι τοῦ δικαιώματος τῆς ἑτεροδικίας, καὶ ὑποχρεούμενα νὰ ὑποβάλλωνται τοῖς τοπικοῖς λιμενικοῖς κανονισμοῖς, ταῖς περὶ ρυμουλκίας, πλοηγῶν, σημείων προσεγγίσεως, ὑγειονομικῆς ἀστυνομίας, καθάρσεων κλπ. διατάξεσιν, ἐξαιροῦνται οὐχ ἧττον τῆς ἐγχωρίου δικαιοδοσίας· τὰ ἐπ' αὐτῶν ἢ ὑπὸ προσώπων τοῦ πληρώματος αὐτῶν διαπραττόμενα ἀδικήματα ὑπόκεινται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν δικαστηρίων τῆς ἐθνικότητος, εἰς ἣν τὰ πλοῖα ταῦτα ἀνήκουσι καὶ ἐκδικάζονται κατὰ τοὺς νόμους αὐτῆς. Ἀλλὰ κατὰ γενικὸν κανόνα, ἂν μὴ ὑπάρχωσιν ἀντίθετοι ἐξαιρετικαὶ διατάξεις καθιερωθεῖσαι ἐν συνθήκαις, ἡ ὑπὲρ τῶν πολεμικῶν πλοίων ἑτεροδικία οὐδέποτε ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν, ἅτινα τῷ ὄντι ἁπλῶς ἰδιωτικὴν περιουσίαν καὶ ἰδιωτικὰ συμφέροντα ἀντιπροσωπεύοντα ἔχουσιν οὐσιωδῶς εἰρηνικὸν προορισμόν· τὰ ἐπιβαίνοντα λοιπὸν αὐτῶν πρόσωπα δὲν δύνανται νὰ διαφύγωσι τὴν δικαιοδοσίαν τῆς χώρας, ἔνθα εὑρίσκονται.

Ἡ ἀλλοδαπὴ πολιτεία ἀσκεῖ ἀστυνομίαν ἐπὶ πάντων τῶν ἐν τῷ λιμένι προσωρμισμένων πλοίων καὶ τὰ δικαστήρια αὐτῆς εἶνε ἁρμόδια πρὸς ἐκδίκασιν τῶν ἀστικῶν διαφορῶν καὶ τῶν ἀδικημάτων τῶν ἀλλοδαπῶν ναυτῶν, ἐφ' ὅσον τὰ πλοῖα εὑρίσκονται ἐπὶ τῶν ἐξαρτωμένων ἐκ τῆς χώρας αὐτῆς ὑδάτων.

Ἡ γαλλικὴ νομολογία τρεῖς καθιεροῖ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ῥητοὺς κανόνας: διακρίνει τὰς πράξεις τῆς ἐσωτερικῆς τῶν πλοίων πειθαρχίας, τὰ ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν τοῦ πληρώματος μὴ ἐν τῇ ξηρᾷ διαπραττόμενα ἀδικήματα ἢ μὴ ταράσσοντα τὴν ἀσφάλειαν τῆς χώρας, τῶν διαπραττομένων ὑπὸ ἢ κατὰ προσώπων ξένων τῷ πληρώματι. Ἐξαιρεῖ τῆς τοπικῆς δικαιοδοσίας τὰς ὑπαγομένας εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν πράξεις· τὰς δὲ ἑτέρας θεωρεῖ ὡς προσβαλλούσας τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὴν κυριαρχίαν τῆς πολιτείας καὶ ὑποβάλλει ἑπομένως αὐτὰς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἐγχωρίων δικαστηρίων.

§ 163. Ἂν τὸ πλήρωμα τοῦ πλοίου διέπραξεν ἀδίκημά τι ἐν τῇ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ξηρᾷ ἢ ἐν τοῖς ἀποτελοῦσι μέρος τῆς χώρας ἑτέρας πολιτείας ὕδασι καὶ κατεδιώχθη ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης τῆς χώρας ταύτης, αἱ καταδιώξεις δύνανται νὰ ἐξακολουθήσωσι κατὰ τοῦ πλοίου τούτου καὶ ἐκτὸς τῶν χωρικῶν ὑδάτων ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ ἔτι θαλάσσῃ. Ἀλλ' ἂν τὸ πλοῖον διέφυγε τὰς καταδιώξεις, δὲν δύναται πλέον νὰ προσβληθῇ ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ ὑπὸ τῶν πλοίων τῆς ἀδικηθείσης πολιτείας. Ἄλλως τε αἱ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου συγκρούσεις δικαιοδοσίας τείνουσι νὰ καταστῶσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον σπάνιαι καθ' ὅσον αἱ κυριώτεραι ναυτικαὶ δυνάμεις ἐμερίμνησαν νὰ κανονίσωσι συμβατικῶς τὰ δικαιώματα ἢ τὰς ἀτελείας, ἃς ἐνοοῦσι ν' ἀπολαύωσιν ἀμοιβαίως τὰ πλοῖα τοῦ ἐμπορικοῦ αὐτῶν ναυτικοῦ. Ὁ τύπος καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν τοιούτων διατάξεων ποικίλλει ἀναμφιβόλως πολύ· ἀλλὰ τὸ πνεῦμα αὐτῶν εἶνε τὸ αὐτό· καθιεροῦσι κατὰ κανόνα τὴν διάκρισιν, ἣν ἐποιησάμεθα μεταξὺ τῶν ὑπὸ ἀνδρῶν τοῦ πληρώματος κατ' ἀλλήλων ἐπὶ τοῦ πλοίου διαπραττομένων καὶ τῶν ἐχόντων ἐξωτερικὰ ἀποτελέσματα ἢ ἀφορώντων ἀλλοδαπούς ἀδικημάτων.

Αἱ διεθνεῖς ἐπὶ τοῦ προκειμένου συμφωνίαι περιλαμβάνονται ὁτὲ μὲν εἰς τὰς ἐμπορικὰς καὶ ναυτικὰς συνθήκας, ὁτὲ δὲ εἰς τὰς προξενικὰς καλουμένας συμβάσεις.

§ 164. Ἂν μὴ ὑπάρχωσιν ἀπαγορεύσεις καὶ κανονισμοὶ ἢ νόμοι ἀντίθετοι, οἱ λιμένες θεωροῦνται ἐλεύθεροι καὶ ἀνοικτοὶ εἰς τὰ πολεμικὰ πλοῖα καὶ τοὺς καταδρομεῖς τῶν ἐθνικοτήτων, μεθ' ὧν διατελοῦσιν ἐν εἰρήνῃ.

Ἂν πολεμικόν τι πλοῖον ὑπῆρξε τὸ ὑλικὸν ὄργανον πρὸς διάπραξιν πράξεων ἀντικειμένων τοῖς δικαιώμασι πολιτείας τινός, ἡ Κυβέρνησις τῆς πολιτείας ταύτης δικαιοῦται νὰ καταδιώξῃ τοὺς δράστας τῆς πράξεως· δὲν δικαιοῦται ὅμως νὰ φέρηται πρὸς τὸ πλοῖον ἐχθρικῶς, ἐὰν λάβῃ τὴν βεβαίωσιν ὅτι ἡ κυβέρνησις τῆς πολιτείας τοῦ πλοίου δὲν ὑπῆρξε συνεργὸς τῆς πράξεως ἢ δὲν ἠδυνήθη νὰ παρακωλύσῃ αὐτήν.

Ἂν ἐπί τινος πολεμικοῦ πλοίου τελῶνται πράξεις, συνεπαγόμεναι σοβαρὸν κίνδυνον, ἐπικείμενον ἢ βέβαιον, περὶ διαταράξεως τῆς ἡσυχίας τοῦ λιμένος ἢ τῆς ἀσφαλείας τῆς πολιτείας ἢ ἂν ὑφίσταται ἐπείγουσα ἀνάγκη καταδιώξεως κατὰ τοῦ κυβερνήτου τοῦ πλοίου πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ προσώπου καὶ τήρησιν τῶν ἀποδείξεων τῆς ἐνοχῆς αὐτοῦ ἢ ἂν ἡ ἐπέμβασις τῆς ἐγχωρίου ἀρχῆς ἐζητήθη ὑπὸ τοῦ κυβερνήτου τοῦ πλοίου, τὰ δικαιώματα τῆς δικαιοδοσίας τῆς χωρικῆς κυριαρ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χίας ἐπικρατοῦσι τῶν τῆς ἀλλοδαπῆς πολιτείας, εἰς ἣν ἀνήκει τὸ πλοῖον.

Κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας ἡ πολιτεία, εἰς ἣν ἀνήκει τὸ πλοῖον, δύναται νὰ ζητήσῃ, ὅπως τὰ ἐν χερσὶ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν εὑρισκόμενα πρόσωπα, ἀποσταλῶσι πρὸς ἐκδίκασιν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων αὐτῆς καὶ ἡ αἴτησις αὕτη δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς νομικῶς βάσιμος, ἐξαιρουμένης τῆς περιπτώσεως ἀδικήματος, διαπραχθέντος ὑπὸ τοῦ κυβερνήτου τοῦ πλοίου καὶ ἐκτελεσθέντος ἐν τῇ πολιτείᾳ, εἰς τὰ ὕδατα τῆς ὁποίας εὑρίσκεται τὸ πλοῖον, διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ τοπικὴ δικαιοδοσία δέον νὰ ἐπικρατῇ.

Τὰ κατὰ ξηρὰν ὑπὸ προσώπων τοῦ πληρώματος διαπραχθέντα ἐγκλήματα δέον νὰ καταγγέλλωνται εἰς τὴν ἐγχώριον ἀρχὴν ἢ τὴν τῆς πολιτείας τοῦ πλοίου, τηρουμένων τῶν καθιερωθέντων διὰ τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς κανόνων.

Ὁ Φιόρε οὕτως καθορίζει τὴν ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι θέσιν τῶν ταχυδρομικῶν πλοίων:

«Τὰ πλοῖα ταῦτα δὲν πρέπει νὰ ἐξομοιῶνται πρὸς τὰ πολεμικά· κατὰ συνέπειαν ὑποβάλλονται εἰς τοὺς ἀστυνομικοὺς κανονισμοὺς ἢ τὴν τοπικὴν δικαιοδοσίαν, πλὴν ἐν περιπτώσει ὑπερτέρας ἀνάγκης. Οὐχ ἧττον τὰ εἰς τὰ πλοῖα ταῦτα ἀναγόμενα ζητήματα δύνανται νὰ κανονίζωνται διὰ συμβάσεων μεταξὺ τῶν κυβερνήσεων».

Συνεπείᾳ τῆς ἀρχῆς τῆς ἑτεροδικίας ἡ ἀπὸ τῆς ἐγχωρίου δικαιοδοσίας ἐξαίρεσις ὑπὲρ τῶν πολεμικῶν πλοίων κατὰ τὴν διαμονὴν αὐτῶν ἐν οὐδετέροις ὕδασιν, ὁσάκις αἱ διεθνεῖς συμφωνίαι δὲν ἀπεφάνθησαν ἄλλως, ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν λειῶν, ἃς φέρουσι, καὶ τῶν δεσμωτῶν, οἵτινες εὑρίσκονται ἐπ' αὐτῶν.

Δυνάμει δὲ τῶν συμβατικῶν διατάξεων, αἵτινες ὑφίστανται μεταξὺ τῶν ἐμπολέμων καὶ τῶν οὐδετέρων, αἰχμάλωτοι τοῦ πολέμου ἀνήκοντες εἰς τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς ἢ τῆς θαλάσσης καὶ φερόμενοι εἰς ἀλλοδαπὸν λιμένα δύνανται εἴς τινας περιπτώσεις ν' ἀποβιβασθῶσιν αὐτόθι καὶ παραδοθῶσιν εἰς τὰς ἐγχωρίους ἀρχάς.

§ 165. Μεταξὺ τῶν ἐγκλημάτων, ἅτινα ἕνεκα τοῦ εἰδικοῦ αὐτῶν χαρακτῆρος καὶ τῆς γενικότητος τῶν προσβαλλομένων συμφερόντων ὑπάγονται εἰς τὸ πεδίον τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν, εἶνε δηλαδὴ τιμωρητέα πανταχοῦ μὴ ὑπαγόμενα ἀμέσως καὶ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν μιᾶς μᾶλλον πολιτείας ἢ ἑτέρας δέον νὰ τάξωμεν τὴν πειρατείαν.

Ἐν τῇ διεθνεῖ γλώσσῃ διὰ τοῦ ὅρου τούτου δηλοῦται πᾶσα κλοπὴ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡ σύλησις μὴ πολεμίου πλοίου, πᾶσα διαρπαγὴ ἡ βιαιοπραγία διαπραττομένη δι' ὅπλων ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ κατὰ τοῦ προσώπου ἢ τῆς περιουσίας ἀλλοδαποῦ, εἴτε ἐν καιρῷ εἰρήνης εἴτε ἐν καιρῷ πολέμου (1).

Εἰς τὸν γενικὸν τοῦτον ὁρισμὸν τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν δέον νὰ προσθέσωμεν καὶ δεύτερον, συναγόμενον ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν ὑφ' ἑκάστης πολιτείας πρὸς καταστολὴν τῆς πειρατείας θεσμοθετηθέντων εἰδικῶν νόμων, δυνάμει τῶν ὁποίων ἐξωμοιώθησαν πρὸς τὸ ἔγκλημα τοῦτο, ὅπως τιμωρῶνται διὰ τῶν αὐτῶν ποινῶν καὶ ἐκδικάζωνται ὑπὸ τῶν αὐτῶν δικαστηρίων, πράξεις τινές, αἵτινες ὑπὸ διεθνῆ ἔποψιν δὲν ἔχουσιν ἐσωτερικὸν χαρακτῆρα κακουργήματος οὔτε κἂν πλημμελήματος, ἡ σωματεμπορία ἐν παραδείγματι τῶν μαύρων, ἐν αἷς χώραις δὲν κατηργήθη ἡ δουλεία.

Ἀλλ' ἂν κατὰ τὰς ἀληθεῖς ἀρχὰς τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν οὔτε ἡ σωματεμπορία τῶν μαύρων οὔτε ὁ ἄνευ ἀδείας ἢ μετὰ πλαστῆς ἀδείας πλοῦς δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πράξεις πειρατικαί, ὑπάρχουσιν ὅμως πολλὰ ἄλλα ἀδικήματα, ἅτινα ἐν πλήρει δικαίῳ δέον νὰ ἐξομοιῶνται τῷ ἐγκλήματι τούτῳ. Οὕτως ἐν παραδείγματι ἡ κλοπὴ καὶ ἡ ἀνθρωποκτονία, διαπραττόμεναι ἐπὶ πλοίου ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ ἀποτελοῦσιν ἁπλῶς κοινὰ κακουργήματα καὶ πλημμελήματα, ἐκδικαζόμενα ὑπὸ μόνων τῶν δικαστηρίων τῆς χώρας, εἰς ἣν τὸ πλοῖον ἀνήκει· ἀλλ' ἂν αὐταὶ αὗται αἱ πράξεις ὥσι καταλογιστέαι εἰς ἐπαναστατῆσαν πλήρωμα καταλαβὸν βιαίως τὸ πλοῖον, ἡ θέσις τοῦ ὁποίου ἔπαυσε κατὰ συνέπειαν οὖσα κανονικὴ καὶ νόμιμος, μετατρέπονται εἰς ἀληθεῖς πειρατικὰς πράξεις, σαφῶς καὶ ὁριστικῶς καθωρισμένας.

Οἱ προβλέποντες τὰ τῆς πειρατείας κανόνες τοῦ διεθνοῦς δικαίου δύνανται λοιπὸν νὰ συνοψισθῶσιν ὡς ἑξῆς:

Οἱ πειραταί, μὴ ἔχοντες οὔτε σημαίαν οὔτε ἐθνικότητα καὶ ὄντες πολέμιοι πασῶν τῶν ἐθνικοτήτων δύνανται νὰ καταδιώκωνται, συλ-

---

(1) Κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν (Ποιν. Νομ. σελ. 364. Νόμος περὶ ναυταπάτης καὶ πειρατείας τοῦ 1845) καὶ τὴν νομολογίαν (Α.Π. 53 τοῦ 1846) ἡ πειρατεία καὶ ἡ λῃστεία εἶνε ὁμογενῆ κακουργήματα, ἐνεργούμενα διὰ τῆς ἐπιπτώσεως κατὰ προσώπων καὶ τείνοντα εἰς τὴν διὰ τῆς βίας ἀφαίρεσιν ξένης περιουσίας, διαφέροντα δὲ κυρίως κατὰ τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως, καθ' ὅτι ἡ μὲν λῃστεία πράττεται εἰς τὴν ξηράν, ἡ δὲ πειρατεία εἰς τὴν θάλασσαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λαμβάνωνται καὶ ἐκδικάζωνται ἀπανταχοῦ καὶ ὑπὸ πασῶν τῶν πολιτειῶν.

Ἡ βεβαιοῦσα τὴν πειρατείαν δύναμις δικαιοῦται νὰ καταδιώξῃ καὶ τιμωρήσῃ αὐτήν.

Τὸ πλοῖον καὶ τὰ ἐπιβαίνοντα αὐτοῦ πρόσωπα, μὴ ἔχοντα ἐθνικότητα, δὲν δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσιν οὐδὲν προνόμιον ἰθαγενείας.

Ἡ καταλαβοῦσα τὸ πλοῖον καὶ συλλαβοῦσα τὸ πλήρωμα δύναμις κρίνει ἑπομένως περὶ τοῦ κύρους τῆς συλλήψεως καὶ περὶ τῆς ἐνοχῆς τῶν ἀτόμων.

§ 166. Δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται οἱ καταδρομεῖς (corsaires) πρὸς τοὺς πειρατὰς (pirates), ὧν διαφέρουσι διότι εἶνε ἐντεταλμένοι καὶ ἐπιτετραμμένοι ὑπὸ τοῦ κυριάρχου αὐτῶν νὰ διαπλέωσι τὴν θάλασσαν ἐν καιρῷ πολέμου, ἐν ᾧ οἱ πειραταὶ διαπλέουσιν αὐτὴν ἐν παντὶ καιρῷ ἄνευ ἐντολῆς οὐδενὸς κυριάρχου· ἀλλὰ τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν ἀποδίδωσι τὸν χαρακτῆρα τοῦ πειρατικοῦ εἰς πᾶν πλοῖον ἀποδεχόμενον καταγωγικὰ διπλώματα (lettres de marque) δύο ἢ πλειόνων κυβερνήσεων. Ἐν τούτοις οἱ εἰδικοὶ νόμοι τῶν πολιτειῶν περιορίζουσι συνήθως τὴν ἰδιότητα ταύτην καὶ τὰς συνεπείας αὐτῆς μόνον ἐπὶ τοῦ πλοιάρχου καὶ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ πλοίου, ἐξαιροῦντες τοὺς ἁπλοῦς ναύτας.

Κηρύσσονται ὡσαύτως πειραταὶ καὶ ὡς τοιοῦτοι θεωροῦνται οἱ πλοίαρχοι ὡπλισμένων πλοίων, οἵτινες δέχονται καταγωγικὰ διπλώματα ἀλλοδαπῆς πολιτείας ἄνευ τῆς ἀδείας τῆς κυβερνήσεως αὐτῶν καὶ οἱ ἐπιδιδόμενοι εἰς ἐχθρικὰς πράξεις ὑπὸ σημαίαν ἄλλην ἢ τὴν τῆς πολιτείας, ἧς ἔλαβον ἐντολήν.

§ 167. Δικαιοῦται ἡ κυβέρνησις νὰ κηρύξῃ πειρατὰς καὶ τιμωρήσῃ διὰ θανάτου τοὺς ἀποστάτας, οἵτινες διαπλέουσι τὰς θαλάσσας ὅπως καταλάβωσι πράγματα, ἀνήκοντα εἰς ὑπηκόους ἢ πολίτας, μένοντας πιστοὺς εἰς τὴν καθεστῶσαν ἀρχήν;

Κατ' ἀρχὴν ἡ κυβέρνησις, ἧς τὴν ὕπαρξιν διακυβεύει ἡ ἀποστασία, εἶνε ἐλευθέρα καὶ κυρίαρχος νὰ καταδιώξῃ καὶ καταστείλῃ, ὡς νομίζει καλόν, διὰ τῶν δυνάμεων, ἃς διαθέτει, τὰς κατ' αὐτῆς ἀπευθυνομένας προσβολὰς ἀλλ' ὁ ὑπ' αὐτῆς χαρακτηρισμὸς τῆς πράξεως ὡς πειρατικῆς δὲν ἀρκεῖ ὅπως ἡ ἀποστασία αὕτη μεταβληθῇ αὐτοδικαίως ἀπέναντι τῶν ξένων πολιτειῶν εἰς ἔγκλημα τοῦ διεθνοῦς δικαίου καὶ τιμωρηθῇ ὡς τοιοῦτον. Τοῦτο εἶνε τόσον ἀληθὲς ὥστε ἡ χώρα, ἔνθα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐξερράγη ἀποστασία, προσλαβοῦσα ἕνεκα τῆς διαρκείας αὐτῆς τὸν χαρακτῆρα ἐμφυλίου πολέμου, δύναται κατὰ τὴν ἰδίαν γνώμην, διὰ τοὺς ἰδίους αὐτῆς σκοποὺς νὰ χαρακτηρίζῃ ὡς πειρατικὰς ἁπλῶς πράξεις ἃς αἱ ξέναι πρὸς τὸν ἀγῶνα χῶραι θεωροῦσι καὶ σέβονται ὡς πράξεις ἐμπολέμων.

Ἐπὶ τούτου δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἀποδεδεγμένας ὑπὸ τοῦ δικαίου τῶν ἐθίμων τὰς ἑπομένας ἀρχάς:

α'. Ἐν πολιτείᾳ, παρ' ᾗ ὑφίστανται διάφοροι πολιτικαὶ μερίδες, ἡ πραγματικὴ κυβέρνησις, ἡ καταλαβοῦσα καὶ ἀσκοῦσα τὴν δημοσίαν ἀρχήν, ἡ γενικῶς ἀποδεδεγμένη, ἡ ὑπακουομένη ἐν τῇ χώρᾳ καὶ συνενοῦσα τὰ σταθερότερα στοιχεῖα νομιμότητος, δέον νὰ θεωρῆται ὡς ἀντιπροσωπεύουσα τὴν κυριαρχίαν τῆς χώρας ταύτης, καὶ ἂν αἱ λοιπαὶ δυνάμεις δὲν ἀνεγνώρισαν αὐτὴν ἐπισήμως.

β'. Τὰ τῇ ἀδείᾳ ἢ τῇ ἐντολῇ τῆς κυβερνήσεως ταύτης πλέοντα πλοῖα περιβάλλονται τὴν νόμιμον ἀντιπροσωπείαν· εἶνε τὰ μόνα δυνάμενα νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὰς εἰς τὰ ἐπίσημα πλοῖα τῆς πολιτείας παρεχομένας ἀτελείας.

γ'. Τὰ ὑπὸ φατριῶν, ἀντικειμένων τῇ πραγματικῇ ταύτῃ κυβερνήσει καὶ μὴ ἀνεγνωρισμένων ὡς ἐμπολέμων, ὁπλισθέντα πλοῖα στεροῦνται πάσης ἀντιπροσωπείας· δύνανται νὰ κρατηθῶσι καὶ συλληφθῶσιν ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ καὶ ἐν αὐτοῖς ἔτι τοῖς ὕδασι τῆς οἰκείας πολιτείας, ἂν διαπράττωσι παραβιάσεις τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν ἐπὶ βλάβῃ τρίτων πολιτειῶν ἢ τῶν ὑπηκόων αὐτῶν ἢ ἂν προσορμίζωνται εἰς λιμένας τῶν ἐθνικοτήτων τούτων· κατ' ἀμφοτέρας δὲ τὰς περιπτώσεις ταύτας δύνανται νὰ παραδοθῶσι τῇ κυβερνήσει, ἐξ ἧς ἀπεστάτησαν.

Αἱ μεμονωμέναι ἀποστασίαι, αἱ ἀτομικαὶ τρόπον τινά, αἵτινες καταλήγουσιν εἰς πράξεις διαρπαγῆς ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ, διαπραττομένας ὑπὸ σημαίαν μὴ ἀναγνωρισθεῖσαν ὡς ἀνήκουσαν εἰς ὠργανωμένην καὶ κυρίαρχον πολιτείαν εἶνε προφανὲς ὅτι ἀφομοιοῦνται καθόλου πρὸς τὴν πειρατείαν καὶ τὴν καταστολὴν αὐτῆς ὡς ἐγκλήματος τοῦ διεθνοῦς δικαίου.

§ 168. Ἐν καιρῷ πολέμου οἱ κανονικῶς ἐφωδιασμένοι διὰ καταγωγικῶν διπλωμάτων καταδρομεῖς θεωροῦνται ὡς ἐπίκουροι τῶν ναυτικῶν δυνάμεων τῆς χώρας ἧς φέρουσι τὴν σημαίαν καὶ οὐδέποτε δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πειραταί, καὶ ὅταν ἔτι ἐξέρχωνται τῶν ὁρίων τῆς ἐντολῆς αὐτῶν. Ἡ εὐθύνη τῶν πράξεών των βαρύνει τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μεταχειριζομένην αὐτοὺς πολιτείαν, ὑποχρεουμένην νὰ καταστέλλῃ καὶ τιμωρῇ τὰς ὑπερβασίας αὐτῶν κατὰ τὸν τρόπον καὶ τὸ μέτρον τὸ ὑπὸ τῆς ἰδίας αὐτῆς νομοθεσίας προβλεπόμενον.

§ 169. Ἡ πειρατεία ἐτιμωρήθη πάντοτε διὰ τῶν αὐστηροτάτων ποινῶν. Εἰς ἐποχὴν μὴ ἀπέχουσαν πολὺ ἀφ' ἡμῶν πᾶσαι αἱ ναυτικαὶ ἐθνικότητες ἐδίκαζον τοὺς πειρατὰς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀπαγχονίζοντες αὐτοὺς ἀπὸ τῶν κεραιῶν, κατὰ τὴν στιγμὴν μάλιστα τῆς συλλήψεως. Νῦν αἱ πλεῖσται τῶν ναυτικῶν ἐθνικοτήτων ἀναθέτουσιν εἰς ἔκτακτα δικαστήρια, ναυτοδικεῖα καὶ ἄλλα ἀνάλογα τὴν καταδίωξιν καὶ τιμωρίαν τῆς πειρατείας. (1)

§ 170. Τὰ παντὸς εἴδους ἀντικείμενα, ἅτινα εὑρίσκονται εἰς τὴν κατοχὴν τῶν πειρατῶν δέον ν' ἀποδίδωνται εἰς τοὺς νομίμους αὐτῶν κυρίους, διότι ἡ κλοπὴ οὐδέποτε δύναται νὰ καταστῇ νόμιμος τίτλος κτήσεως, καὶ ἀφ' ἑτέρου αἱ θαλασσίαι λεῖαι ἐφ' ὁσονδήποτε χρόνον καὶ ἂν μείνωσιν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν πειρατῶν, δὲν ἀποβάλλουσι τὴν ἐθνικότητα αὐτῶν διὰ τοῦ γεγονότος τῆς ἀπὸ τῆς ἁλώσεως αὐτῶν παρόδου κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μακροῦ χρόνου.

Ἐν περιπτώσει ναυαγίου ἢ προσαράξεως πειρατικοῦ πλοίου, οἱ κάτοικοι τῶν ἀκτῶν δὲν κέκτηνται μεῖζον δικαίωμα νὰ συλήσωσιν αὐτὸ ἢ πᾶν ἄλλο πλοῖον ναυαγῆσαν· ἡ ναυαγιαιρεσία ἐκτελεῖται τῇ φροντίδι τῶν ἐγχωρίων ἀρχῶν καὶ τὰ σωζόμενα πράγματα ἀνήκουσιν εἰς τοὺς ὑπὸ τῶν νόμων τῆς χώρας ἐνδεικνυμένους.

ΤΜΗΜΑ ΙΒ'.

ΠΟΙΝΙΚΟΝ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΝ

§ 171. Ἀρχὴ γενικὴ τοῦ δικαίου εἶνε ὅτι τὰ ἀδικήματα ἔχουσι πάντοτε τοπικὸν χαρακτῆρα καὶ ἐκδικάζονται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῶν ποινικῶν νόμων τῆς χώρας, ἐν τῇ ὁποίᾳ διεπράχθησαν καὶ οὐχὶ ἐκείνης μέχρι τῆς ὁποίας δυνατὸν νὰ ἔφθασαν αἱ συνέπειαι αὐτῶν.

Ὑπάρχουσιν ὅμως πράξεις τινὲς φέρουσαι τὸν χαρακτῆρα πλημμελήματος ἢ κακουργήματος, αἵτινες ἕνεκα τῆς ἐξαιρετικῶς σοβαρᾶς

(1) Παρ' ἡμῖν οἱ πειραταὶ τιμωροῦνται διὰ προσκαίρων δεσμῶν, ἰσοβίων δεσμῶν ἢ θανάτου, ἀναλόγως τῶν συνεπειῶν τῆς πράξεως καὶ τῆς εἰς αὐτὴν συμμετοχῆς των. Ἁρμόδιον δὲ πρὸς ἐκδίκασιν αὐτῶν δικαστήριον εἶνε τὸ ἐφετεῖον. (Πρβλ. καὶ Σύντ. ἄρθρ. 97).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτῶν φύσεως καὶ τῶν ὁλεθρίων συνεπειῶν, ἃς συνεπάγονται, βεβαιοῦνται καὶ τιμωροῦνται ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου ἀσχέτως πρὸς τὴν χώραν, ἐν ᾗ διεπράχθησαν. Μεταξὺ τούτων εἶνε καὶ ἡ προδοσία, ἡ παραχάραξις νομισμάτων, ἡ παραποίησις δημοσίων σφραγίδων, γραμματίων δημοσίων τραπεζῶν κλπ. Διὰ τὰ ἀδικήματα ταῦτα δὲν ὑπάρχει, οὕτως εἰπεῖν, ἑτεροδικία καὶ ὁ ποινικὸς νόμος οὐδέποτε παραχωρεῖ εἰς ἄλλην πολιτείαν τὸ δικαίωμα νὰ καταδιώξῃ καὶ τιμωρήσῃ τὸν αὐτουργόν, ἅπαξ ὑποπεσόντα ὑπὸ τὸ κράτος αὐτοῦ.

Ὁ ποινικὸς νόμος τῆς πολιτείας, ὡς πάντες οἱ δημοσίας τάξεως νόμοι, ἐφαρμόζεται ἀδιακρίτως ἐπί τε τῶν ἰθαγενῶν καὶ τῶν ἀλλοδαπῶν.

Πᾶς ἀλλοδαπὸς δύναται νὰ καταδιωχθῇ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἔστω καὶ τῆς στιγμιαίας αὐτοῦ διαμονῆς ἕνεκα κακουργήματος ἢ πλημμελήματος, διαπραχθέντος ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ χώρᾳ τῆς πολιτείας ταύτης· ἀλλ' ἡ πολιτεία δὲν εἶνε ὑπόχρεως νὰ τιμωρήσῃ πρόσωπον, διαμένον ἐπὶ τῆς χώρας αὐτῆς χωρὶς νὰ ᾖ ὑπήκοός της, κατηγορούμενον ὡς διαπράξαν ἀδίκημα ἐκτὸς τῶν ὁρίων αὐτῆς ἐναντίον ὑπηκόου ἑτέρας πολιτείας.

Πολιτεῖαι ὅμως τινὲς ἐπεκτείνουσι τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων αὐτῶν καὶ μέχρι τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαπραχθέντων ἀδικημάτων, ἀλλὰ μόνον ἐν ᾗ περιπτώσει τὸ ἀδίκημα διεπράχθη ὑπὸ ἰθαγενῶν αὐτῶν.

Οὕτω πᾶς Γάλλος, ὅστις ἐκτὸς τῆς χώρας κατέστη ἔνοχος κακουργήματος ἢ πλημμελήματος, τιμωρουμένου ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ νόμου, δύναται νὰ καταδιωχθῇ καὶ δικασθῇ ἐν Γαλλίᾳ· δὲν ἐπέρχεται ὅμως καταδίωξις, ἂν ὁ κατηγορούμενος ἀποδείξῃ ὅτι ἐδικάσθη ἤδη εἰς τὴν ἀλλοδαπήν(1).

---

(1) Κατὰ τὴν ἡμετέραν Ποινικὴν Δικονομίαν (ἄρθρ. 1,2) ὑπάγονται εἰς τὴν ἑλληνικὴν δικαιοσύνην α) πάντα τὰ ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας διαπραττόμενα ἀδικήματα εἴτε ὑπὸ Ἑλλήνων εἴτε ὑπὸ ἀλλοδαπῶν εἴτε καθ' ἡμεδαπῶν εἴτε κατ' ἀλλοδαπῶν διεπράχθησαν· β') τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὑπ' ἀλλοδαπῶν διαπραχθέντα ἀδικήματα ἂν διεπράχθησαν καθ' Ἕλληνος ἢ ἂν ὦσι κακουργήματα ἐσχάτης προδοσίας, προϋποτιθεμένου ὅμως πάντοτε ὅτι οἱ ἔνοχοι ἐξεδόθησαν ἢ συνελήφθησαν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ· ἢ ἂν ἀποτελῶσι λῃστείαν ἐν τῇ ὁμόρῳ διαπραχθεῖσαν χώρᾳ, ὅτε ὅμως ἀπαιτεῖται πάντως ἔγκρισις τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης ὅπως ἐνεργηθῇ ἀνάκρισις (Νόμος ΑΧΙϚ' τοῦ 1887)· γ') τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὑφ' ἡμεδαπῶν διαπραχθέντα ἀδικήματα ἄνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως, ἐκτὸς ἂν ὑφίστανται ἀντίθετοι συμβατικαὶ διατάξεις.—Σχετικῶς πρὸς τὰ θέματα ταῦτα ὑφίστατο συνθήκη μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας ἀπὸ τοῦ 1856, ἀνανεωθεῖσα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 172. Πολλάκις ἡ νομοθεσία πολιτείας τινὸς τιμωρεῖ πρᾶξιν, ἣν ὁ νόμος ἑτέρας πολιτείας καταλείπει ἀτιμώρητον ἢ ἐφ' ἧς ἐπιβάλλει διάφορον ποινήν.

Κατὰ τὴν σύγκρουσιν ταύτην γενικῶς εἶνε ἀποδεδεγμένον ὅτι δέον νὰ ἐφαρμόζηται οὐχὶ ὁ νόμος τῆς χώρας, ἔνθα τὸ κακούργημα ἢ τὸ πλημμέλημα διεπράχθη, ἀλλ' ὁ νόμος τῆς χώρας τῆς καταδιώξεως αὐτοῦ, ἕνεκα τοῦ λόγου ὅτι οἱ δικασταὶ οὐδέποτε δύνανται νὰ ἐφαρμόσωσιν ἕτερον ποινικὸν νόμον πλὴν τοῦ τῆς χώρας αὐτῶν οὔτε νὰ ἐπιβάλωσιν ἑτέρας ποινὰς πλὴν τῶν διαγραφομένων ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ. Νομοθεσίαι ὅμως τινὲς ἀπεδέχθησαν μέσον τι, ἐπιτρέπουσαι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐπιεικεστέρου νόμου.

Ἀρχὴ ἀποδεδεγμένη ὑπάρχει, καθ' ἣν οὐδεμία πολιτεία ἐπιτρέπει τὴν ἐπὶ τῆς χώρας αὐτῆς ἐκτέλεσιν ἀποφάσεων ἐκδοθεισῶν ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων ὑπ' ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων κατὰ τοῦ προσώπου ἢ τῆς περιουσίας ἀτόμου τινός. Κατὰ συνέπειαν καὶ αἱ ἐκ τῶν ἀποφάσεων τούτων πηγάζουσαι ἀνικανότητες δὲν ἰσχύουσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ· οὕτως ἡ ὑπὸ ποινικῆς ἀποφάσεως διατασσομένη δήμευσις περιουσίας δὲν ἐκτείνεται ἐπὶ τῆς περιουσίας, ἣν ὁ καταδικασθεὶς κέκτηται ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ· ἐπίσης ἡ ἐκ ποινικῆς τινος ἀποφάσεως ἐπερχομένη ἀτιμία δὲν ἰσχύει ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

§ 173. Διατάξεις εἰδικῶν συνθηκῶν δύνανται πάντοτε νὰ τροποποιήσωσι τοὺς παραδεδεγμένους κανόνας καὶ νὰ προσδώσωσι τοῖς ἀλλοδαποῖς ποινικοῖς νόμοις, ὡς καὶ ταῖς συμφώνως πρὸς αὐτοὺς ἐκδιδομέναις ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀποφάσεσι, συνεπείας τινὰς καὶ ἐκτὸς τῆς χώρας ἔνθα οἱ νόμοι οὗτοι κρατοῦσι ἢ ἔνθα αἱ ἀποφάσεις ἐξεδόθησαν.

Αἱ διατάξεις αὗται βαίνουσι καὶ περαιτέρω ἔτι· περιλαμβάνουσι συμφωνίας μεταξὺ διαφόρων πολιτειῶν περὶ ἀμοιβαίας παραδόσεως τῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν καταφευγόντων ἐγκληματιῶν πρὸς ἀποφυγὴν τῆς δικαιοσύνης τῆς χώρας αὐτῶν ἢ τῆς χώρας, ἔνθα κατέστησαν ἔνοχοι πράξεων, συνεπαγομένων καταδίωξιν. Αἱ συμφωνίαι αὗται παρήγαγον ὁλόκληρον διεθνῆ διαδικασίαν γνωστὴν ὑπὸ τὸν εἰδικὸν ὅρον τῆς ἐκδόσεως.

§ 174. Ἔκδοσις (extradition) εἶνε ἡ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως παράδοσις προσώπου, κατηγορουμένου ἐπὶ κακουργήματι ἢ πλημμελήματι,

---

τῷ 1865, θέγουσα πολλὰ σχετικὰ ζητήματα ὅσον ἰδίως ἀφορᾷ τὴν ληστείαν, ἥτις ὅμως ἔπαυσεν ἰσχύουσα ἀπὸ τοῦ 1880.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διαπραχθέντι ἐκτὸς τῆς χώρας αὐτῆς, εἰς ἑτέραν κυβέρνησιν, ἐξαιτοῦσαν αὐτό, ὅπως τὸ ὑποβάλῃ εἰς δίκην καὶ τιμωρίαν.

Τὸ πρὸς τιμώρησιν τῶν ὑπηκόων αὐτῶν δικαίωμα τῶν πολιτειῶν περιορίζεται φύσει ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας, διότι ἐκτὸς ταύτης οἱ νόμοι ἀποβάλλουσι πᾶσαν ἰσχύν. Ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι αἱ παραβάσεις τῶν ποινικῶν νόμων, ἔχουσαι καθαρῶς τοπικὸν χαρακτῆρα, μόνον ἐντὸς τῆς χώρας, ἔνθα διεπράχθησαν, δύνανται νὰ καταδιωχθῶσι καὶ ὅτι ἂν οἱ κατηγορούμενοι καταφύγωσιν εἰς τὴν χώραν ἑτέρας πολιτείας, ἡ παράβασις μένει ἀτιμώρητος, ἂν μὴ ἡ ἀδικηθεῖσα πολιτεία ἐπιτύχῃ τὴν ἔκδοσιν αὐτῶν.

§ 175. Οὐδεὶς νομοδιδάσκαλος, κεκτημένος βαρύτητά τινα, ἠρνήθη ὅτι ἡ ἔκδοσις, ἂν μὴ ᾖ τοῦ αὐστηροῦ δικαίου, ἀποτελεῖ οὐχ ἧττον πλήρη ὑποχρέωσιν, εἶνε τοὐλάχιστον καθῆκον πρὸς τὴν δημοσίαν ἠθικήν· ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἡ ἔκδοσις δὲν εἶνε ὑποχρέωσις, ἐπιβεβλημένη τῇ κυβερνήσει, ἥτις δὲν ὑποχρεοῦται κατ' ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ τὴν ἔκδοσιν πάντων τῶν φευγόντων ἐγκληματιῶν, ἀλλ' εἶνε ἁπλῶς δικαίωμα ἀπονεμηθὲν αὐτῇ, οὑτινος ποιεῖται χρῆσιν, ὅταν νομίζῃ τοῦτο ἀναγκαῖον. Ἀλλ' ἂν ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶνε σήμερον γενικῶς ἀποδεδεγμένη, ἡ πρακτικὴ ἐν τούτοις αὐτῆς ἐφαρμογὴ δὲν στηρίζεται εἰσέτι ἐπὶ σταθερῶν καὶ ὡρισμένων κανόνων, ἀλλὰ διέπεται μᾶλλον ὑπὸ ἐθίμων καὶ ὑπὸ προηγουμένων, καθιερωθέντων ἐν σειρᾷ διπλωματικῶν συμβάσεων, ὧν οἱ ἐργάται ἀφέθησαν νὰ ὁδηγηθῶσι πολὺ μᾶλλον ὑπὸ βλέψεων πολιτικῶν συμφερόντων ἢ ὑπὸ γενικῶν ἰδεῶν ἰσότητος καὶ καθαρᾶς δικαιοσύνης. Οὕτω δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν πῶς ἡ ἐφαρμογὴ τῶν περὶ ἐκδόσεων συνθηκῶν ἐν πολλαῖς περιστάσεσιν ἤγειρε σοβαρὰς δυσχερείας, καταστάσας ἔτι μᾶλλον δυσχερεστέρας ὑπὸ τῶν προλήψεων καὶ τῶν παθῶν, ὧν δὲν ἠδυνήθησαν πάντοτε ν' ἀπαλλαγῶσιν οἱ κληθέντες ν' ἀποφανθῶσιν ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων κριταί.

§ 176. Ἀπὸ τοῦ ΙΗ' αἰῶνος παρατηροῦμεν ὅτι αἱ γενικαὶ περὶ ἐκδόσεως συνθῆκαι προσέλαβον χαρακτῆρα σταθερότητος, ἐξετάθησαν καὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν, καὶ σήμερον δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὰ τῆς ἐκδόσεως διεπόμενα ἐφεξῆς ὑπὸ γενικῶν ἀρχῶν, ὑπὸ κανόνων ἀφορώντων τὸ περιεχόμενον τῶν περὶ ἐκδόσεως συνθηκῶν, καὶ τὸν τρόπον τῆς διαπραγματεύσεως καὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν.

Οἱ κανόνες οὗτοι δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς διαφόρους κατηγορίας, καθ' ὅσον ἀφορῶσι:

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

α'. Τὴν ἁρμοδίαν πρὸς ἐκζήτησιν καὶ παραχώρησιν τῆς ἐκδόσεως ἀρχήν.

β'. Τὰ πρόσωπα, ἐφ' ὧν ἐφαρμόζεται ἡ ἔκδοσις.

γ'. Τὰς δυναμένας νὰ προκαλέσωσιν αὐτὴν πράξεις.

δ'. Τὴν διαδικασίαν καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως.

§ 177. Ἡ ἔκδοσις, οὖσα συνέπεια διπλωματικῆς συνεννοήσεως, διεθνοῦς συμφωνίας, ὑπάγεται εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν δικαιοδοσίαν τῆς κυβερνήσεως, ἥτις μόνη δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ ἢ νὰ παραχωρήσῃ αὐτήν. Ἡ φροντὶς τῆς μέχρι τῶν συνόρων μεταγωγῆς καὶ τῆς εἰς τὰς ἀλλοδαπὰς ἀρχὰς παραδόσεως τῶν ἀτόμων, ὧν ἐπετράπη ἡ ἔκδοσις, ἀνήκει κατὰ κανόνα τῇ διοικητικῇ ἀρχῇ. Τοῦτο μεταξὺ ἄλλων κρατεῖ ἐν Γαλλίᾳ.

Ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι τὸ δίκαιον τῆς ἐκδόσεως ἐνυπάρχει ἐν τῇ κυριαρχίᾳ τῆς πολιτείας καὶ ὑφίσταται πρὸ τῶν συνθηκῶν, δι' ὧν αἱ κυβερνήσεις τὴν ἐνάσκησιν μόνον αὐτοῦ κανονίζουσιν, ἔπεται ὅτι ἡ ἔκδοσις δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ μεταξὺ δύο χωρῶν, καὶ ἂν δὲν συνδέωνται αὗται δι' εἰδικῆς συμβάσεως ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἔσται τοῦτο ἁπλῶς παραχώρησις καθαρᾶς διεθνοῦς φιλοφροσύνης καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν νομίμως ν' ἀπαιτηθῇ.

Σήμερον τρία κρατοῦσι συστήματα διαδικασίας περὶ τὴν ἔκδοσιν :

α'. Τὸ ἀρχαῖον γαλλικὸν σύστημα, καταλεῖπον τῇ κυβερνήσει τὴν ἐξέτασιν τῆς περὶ ἐκδόσεως αἰτήσεως.

β'. Τὸ βελγικὸν σύστημα, ὅπερ πρὸς ἐξέτασιν τῆς αἰτήσεως συνδυάζει τὴν δικαστικὴν μετὰ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας καταλεῖπον τῇ τελευταίᾳ τὸ δικαίωμα τῆς ἀποφάσεως.

γ'. Τὸ ἀγγλικὸν καὶ ἀμερικανικὸν σύστημα, ἀναθέτον τὰ καθήκοντα ταῦτα τῇ δικαστικῇ ἐξουσίᾳ, τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιβλεπούσης μόνον τὴν ἐκτέλεσιν τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως.

§ 178. Ποῖα πρόσωπα ὑπόκεινται εἰς ἔκδοσιν ;

Κατὰ τὸ αὐστηρὸν δίκαιον πᾶν ἄτομον, κατηγορούμενον ἐπὶ κακουργήματι ἢ πλημμελήματι, ὑπόκειται εἰς τὸν κοινὸν ποινικὸν νόμον καὶ κατὰ συνέπειαν εἰς τὴν ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων δικαστηρίων ἐκδίκασιν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ ἔκδοσις σκοπεῖ τὴν βεβαίωσιν τῆς τιμωρήσεως τοῦ ἀδικήματος καὶ τὴν παράδοσιν τοῦ ἐνόχου τῇ ἁρμοδίᾳ δικαστικῇ ἀρχῇ, ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι κατ' ἀρχὴν πᾶς κατηγορούμενος ὑπόκειται εἰς ἔκδοσιν. Ἐν τούτοις ὁ κανὼν οὗτος δὲν εἶναι ἀπόλυτος. Αἱ νομοθεσίαι τῶν διαφόρων ἐθνικοτήτων δὲν συμπίπτουσι καὶ ἐντεῦθεν προυκλήθη ἡ ἀνα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γραφὴ εἰδικῶν ἐπιφυλάξεων ἐν ταῖς περὶ ἐκδόσεως διεθνέσι συνθήκαις.

Τινὲς μάλιστα τῶν ἐπιφυλάξεων τούτων κατέστησαν κανόνες γενικῶς ἀποδεδεγμένοι. Ἀναφέρομεν ἰδίᾳ τὴν ἀρχήν, καθ' ἣν ἡ ἔκδοσις δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν κατορθωσάντων νὰ καταφύγωσιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ἐγκληματιῶν.

Πᾶσαι τέλος αἱ ἀρτίως συνομολογηθεῖσαι περὶ ἐκδόσεως συνθῆκαι ὑπὸ τῶν διαφόρων πολιτειῶν τῆς Εὐρώπης ἀναγράφουσι διὰ γενικῶν ὅρων ὅτι αἱ συμβαλλόμεναι κυβερνήσεις ὑποχρεοῦνται νὰ παραδίδωσιν ἀμοιβαίως τοὺς εἰς τὴν χώραν αὐτῶν καταφεύγοντας, ἐξαιρέσει τῶν ἰδίων αὐτῶν ἰθαγενῶν (1).

Ὅπως ἔχωσι σήμερον τὰ πράγματα ἑκάστη πολιτεία μόνον τοὺς ἰδίους αὐτῆς ἰθαγενεῖς δύναται νὰ ἐκζητήσῃ καὶ τοὺς καταφεύγοντας εἰς ἑτέραν χώραν πλὴν τῆς ἑαυτῶν ἀλλοδαπούς· ἀλλ' ἐλλείψει ἐπισήμων συνθηκῶν ἡ ἔκδοσις τῶν ἀλλοδαπῶν προκαλεῖ σκέψεις περὶ τοῦ πρέποντος καὶ τοῦ ἐπωφελοῦς αὐτῆς, καὶ ἐν ταῖς πλείσταις τῶν περὶ τούτου συνθηκῶν περιλαμβάνεται εἰδικὴ ῥήτρα περὶ τῶν εἰς τρίτην πολιτείαν ἀνηκόντων.

§ 179. Κατ' ἀρχὰς οὐδεμία ἐγίγνετο διάκρισις μεταξὺ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν κοινῶν ἐγκλημάτων· δυνάμεθα μάλιστα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ ἔκδοσις τῶν φυγάδων ἐγίγνετο ἰδίως ἐν ταῖς περιπτώσεσι τῶν κατὰ τῆς πολιτείας ἐγκλημάτων, ἤτοι τῶν πολιτικῶν· ἀλλ' ἐν πάσαις ταῖς ἀπὸ τριακονταετίας περίπου συνομολογηθείσαις περὶ ἐκδόσεως συνθήκαις ῥητὴ ἀναγράφεται ἐξαίρεσις ὑπὲρ τῶν πολιτικῶν φυγάδων· καὶ ἐν ταῖς ὀλιγίσταις, αἵτινες δὲν περιλαμβάνουσι ῥητὴν περὶ τούτου ἐπιφύλαξιν δέον νὰ θεωρήσωμεν τὴν ῥήτραν ὡς ὑπονοουμένην καὶ σιωπηρῶς περιλαμβανομένην· εἶνε τοῦτο κανὼν τόσον γενικός, ὥστε ἂν ἄτομόν τι, ἐκδοθὲν ὡς κατηγορούμενον ἐπὶ κακουργήματι, διατελῇ ταυτοχρόνως ὑπὸ τὸ βάρος πολιτικοῦ ἐγκλήματος, δὲν δύναται νὰ δικασθῇ ἐπὶ τοῦ τελευταίου τούτου καὶ τυγχάνει δικαίῳ ὑπὸ τὴν ἠθικὴν ἐγγύησιν τῆς πολιτείας, εἰς τὴν χώραν τῆς ὁποίας κατέφυγεν.

Ἡ ἐξαίρεσις ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν συναφῶν μετὰ πολιτικῶν ἐγκλημάτων πράξεων καὶ ἀρκεῖ, ὡς λέγει ὁ Faustin-Hélie, κοινόν τι ἔγκλημα νὰ συνδέηται μετὰ πολιτικοῦ, οὗτινος νὰ ᾖ συνέπεια ἢ νὰ πα-

(1) Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις συνεπείᾳ τῶν ἄρθρων 3 καὶ 4 τῆς Ποιν. Δικονομίας οὐδέποτε δύναται νὰ ἐκδώσῃ Ἕλληνας ὑπηκόους.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρασκευάζῃ τὴν ἐκτέλεσιν, ὅπως καλυφθῇ ὑπὸ τὸ σκέπον τοῦτο προνόμιον. Ἐκτείνεται ὡσαύτως ἐπὶ τῶν ἀδικημάτων τοῦ τύπου.

Ἐν τισιν ὅμως συνθήκαις εἰδικῶς ἐπιφυλάσσεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἐνόχων προσβολῆς κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ξένης κυβερνήσεως, τῶν πριγκήπων καὶ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας αὐτῶν, τῶν ἐγκλημάτων τούτων μὴ δυναμένων νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐχόντων χαρακτῆρα πολιτικόν, ἀλλ' ἁπλῶς ὡς ἀποτελούντων κοινὰ ἐγκλήματα.

Ἐνδιαφέρει ὅμως πρὸς πρόληψιν λυπηρῶν συγχύσεων νὰ ἐξετάζωνται ὡρίμως τὰ διάφορα στοιχεῖα τῶν ἀδικημάτων, διότι ἀντίκειται ὡσαύτως τῇ ἠθικῇ ἡ ὑπὸ τὸ προσωπεῖον τοῦ πολιτικοῦ ἐγκλήματος κάλυψις ἐγκλημάτων ὅλως κοινῶν, ὡς καὶ ἡ μεταξὺ τῶν κοινῶν ἐγκλημάτων ὑπαγωγὴ πράξεων, ὧν μόνον πολιτικὸς ὑπολογισμὸς ὑπηγόρευσε τὴν ἐκτέλεσιν.

§ 180. Κατ' ἀρχὴν ἡ ἔκδοσις περιορίζεται ἐπὶ τῶν ὡς κακουργημάτων χαρακτηριζομένων καὶ ἐγκληματικὴν ἢ ἀτιμωτικὴν ποινὴν συνεπαγομένων πράξεων· κατὰ συνέπειαν ἐξαιροῦνται τῆς ἐκδόσεως τὰ ἁπλᾶ πλημμελήματα. Ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι ἡ διάκρισις αὕτη δὲν δύναται νὰ στηρίζηται ἐπὶ ἀπολύτου κανόνος, ὡς ἐξαρτωμένη ἐκ τῶν διαφόρων εἰδικῶν νομοθεσιῶν, αἵτινες πρὸς χαρακτηρισμὸν τῶν κακουργημάτων καὶ τῶν πλημμελημάτων ὁδηγοῦνται ὁτὲ μὲν ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς σπουδαιότητος τῶν πράξεων, ὁτὲ δὲ ἐκ τῆς ἁρμοδιότητος, ὁτὲ δὲ ἐκ τῆς ἐπιβαλλομένης ποινῆς ἢ τῆς πρακτικῆς ὠφελείας, ἣν ἠδύνατο νὰ παράσχῃ ὁ τοιοῦτος ἢ τοιοῦτος νομικὸς χαρακτηρισμὸς αὐτῶν. Ὥστε πράξεις θεωρούμεναι ὡς ἁπλᾶ πλημμελήματα ἔν τισι χώραις, ὡς ἐν παραδείγματι ἡ ἀπάτη, χαρακτηρίζονται ἀλλαχοῦ ὡς κακουργήματα καὶ περιλαμβάνονται κατὰ συνέπειαν εἰς τὰς περὶ ἐκδόσεως συμβάσεις.

Δυνάμεθα νὰ θέσωμεν ὡς ἀρχὴν γενικήν, ὅτι ἐλλείψει συμβατικῶν διατάξεων, δέον ἡ πρᾶξις, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐκζητεῖται ἡ ἔκδοσις νὰ χαρακτηρίζηται ὡς κακούργημα ἔν τε τῇ ἐξαιτούσῃ πολιτείᾳ καὶ ἐν ἐκείνῃ, εἰς ἣν ἀπευθύνεται ἡ αἴτησις, καὶ ἐπίσης νὰ τιμωρῆται ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν νομοθεσιῶν.

§ 181. Δὲν ἐπετεύχθη εἰσέτι γενικὴ καὶ ὁμοιόμορφος ἀναγραφὴ τῶν ὑποκειμένων εἰς ἔκδοσιν πράξεων, πολιτειῶν τινων περιλαμβανουσῶν ἐν τοῖς καταλόγοις αὐτῶν πράξεις ἢ παραβάσεις, ἃς ἕτεραι δὲν ἀναφέρουσιν, ἢ παρέρχονται ἐκ προθέσεως ἐν σιγῇ. Κατὰ κανόνα λοιπὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς ἀμοιβαιότητος οὔσης τῆς βάσεως πασῶν τῶν περὶ ἐκδόσεως συμβάσεων, ἑκάστη ἐθνικότης, ὅπως συμμορφωθῇ πρὸς τὰ ἔθιμα ἢ τοὺς κανόνας οὓς ἀποδέχεται ἡ μετ' αὐτῆς συμβαλλομένη, συμβαίνει ἐναλλὰξ ἐν ταῖς περὶ ἐκδόσεως συνθήκαις νὰ ἀρνῆται εἴς τινας πολιτείας ὅ,τι ἄνευ οὐδεμιᾶς δυσκολίας παραχωρεῖ εἰς ἑτέρας.

Ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι ἡ ἔκδοσις μόνον ἐπὶ τῶν κακουργημάτων καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν πλημμελημάτων ἐφαρμόζεται, ἐξάγεται ἀναγκαίως ὁ κανὼν ὅτι, ἄν τις ἐκδοθεὶς κατηγορῆται συγχρόνως ἐπὶ κακουργήματι καὶ ἐπὶ πλημμελήματι, μόνον διὰ τὸ κακούργημα δύναται νὰ δικασθῇ. Ὡσαύτως ἂν κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς αἰτήσεως διαδικασίαν καὶ πρὸ τῆς παραδόσεως τοῦ φυγάδος εἰς τὴν ἐξαιτοῦσαν αὐτὸν χώραν, ἡ προκαλέσασα τὴν ἔκδοσιν πρᾶξις ἀποβάλῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ κακουργήματος, ἡ αἴτησις δέον ν' ἀνακληθῇ ἢ νὰ θεωρηθῇ ὡς μὴ γενομένη. Τοὐναντίον δὲν ὑφίσταται περίπτωσις ἀπαλλαγῆς τοῦ ἐκδοθέντος, ἂν ἡ ἀποδιδομένη αὐτῷ πρᾶξις μετέβαλε χαρακτῆρα κατὰ τὴν ἐκδίκασιν, ἐνώπιον δηλαδὴ τοῦ κληθέντος εἰς ἐκτίμησιν τῆς οὐσίας δικαστηρίου καὶ διὰ τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως μετὰ τὴν ἀποδεικτικὴν διαδικασίαν.

Συνεπείᾳ τῆς εἰρημένης γενικῆς ἀρχῆς τῆς ἀμοιβαίας παραδόσεως τῶν κατηγορουμένων φυγάδων, αἱ περὶ ἐκδόσεως συνθῆκαι ἀναγράφουσι συνήθως ῥητῶς τὰ ἐγκλήματα, ἅτινα συνεπάγονται ἔκδοσιν. Ἡ ἀναγραφὴ αὕτη θεωρεῖται ὑπό τινων συγγραφέων ὡς μὴ περιοριζομένη ἰουδαϊκῶς εἰς τὸ κατὰ γράμμα κείμενον τῶν συμβατικῶν διατάξεων, ὡς καθαρῶς ἐνδεικτικὴ καὶ οὐχὶ ὡς περιοριστική, ὡς καταλείπουσα δηλαδὴ ἀμφοτέρωθεν ὑφιστάμενον τὸ δικαίωμα τῆς ἐκζητήσεως καὶ παραχωρήσεως τῆς ἐκδόσεως διὰ πράξεις ἄλλας, πλὴν τῶν ἀναγραφομένων ἐν ταῖς συνθήκαις, ὁσάκις αἱ πράξεις αὐταὶ ὦσιν ἀρκούντως σοβαραί, ὅπως προκαλέσωσι ποινικὴν καταδίωξιν ἢ ὅπως ἡ μὴ τιμώρησις αὐτῶν θεωρηθῇ ἐπικίνδυνος. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἡ εὐχέρεια αὕτη πρὸς ἐπέκτασιν τοῦ περιεχομένου τῶν συμβάσεων δύναται νὰ ἐξουδετερωθῇ διὰ ῥητῆς ἀντιθέτου ῥήτρας διατελοῦσα ἐν πάσῃ περιπτώσει ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀμοιβαιότητος.

§ 182. Ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τῆς ἐσωτερικῆς νομοθεσίας ἑκάστης πολιτείας διαγραφομένων κανόνων, οἱ τύποι τῆς συνήθως τηρουμένης ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως διαδικασίας δύνανται νὰ συνοψισθῶσιν ἐν τοῖς ἑξῆς:

Ἡ περὶ ἐκδόσεως αἴτησις ἐκζητεῖ προσωπικῶς τὸν φυγάδα καὶ γνωστοποιεῖ ἢ ὁρίζει ῥητῶς τὸ προκαλέσαν αὐτὴν ἀδίκημα. Μόνον δὲ διὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν οὕτως διατυπουμένην πρᾶξιν δύναται ὁ ἐκδοθεὶς νὰ δικασθῇ. Ἂν ὅμως κατὰ τὴν ἀνάκρισιν τοῦ προκαλέσαντος τὴν αἴτησιν ἐγκλήματος, ἀνακαλυφθῇ ἕτερον ἀδίκημα, μὴ γνωστοποιηθὲν διὰ τῆς αἰτήσεως, ἀλλ' ἐπίσης ὑποκείμενον εἰς ἔκδοσιν, οὐδὲν ἀντίκειται ὅπως ἀμφότερα καταστῶσι τὸ ἀντικείμενον κοινῆς καταδιώξεως.

Αἱ καλούμεναι εἰς ἐκτίμησιν τῆς περὶ ἐκδόσεως αἰτήσεως ἀρχαὶ δὲν ζητοῦσι τὴν ἀπόδειξιν τῆς πράξεως, δι' ἣν ἐζητήθη ἡ ἔκδοσις, ἀλλ' ὅπως παραχωρηθῇ αὕτη ἀρκεῖ αἱ ἀξιόποινοι πράξεις νὰ δύνωνται νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὸν νόμον, ἐπιφυλαττομένου τοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθέρας ἐκτιμήσεως, ὅπερ δέον ν' ἀναγνωρίζηται τῷ ἐπιφορτισμένῳ τὴν ἐκδίκασιν τῆς οὐσίας δικαστηρίῳ.

Γενικῶς εἶνε ἀποδεδεγμένον ὅτι ἡ ἔκδοσις δὲν δύναται νὰ λάβῃ πλέον χώραν, ἂν μετὰ τὰ προκαλέσαντα αὐτὴν γεγονότα, τὴν καταδίωξιν ἢ τὴν καταδίκην, ἥτις ἐπηκολούθησε ταῦτα, ἐπῆλθε παραγραφὴ τῆς πράξεως ἢ τῆς ποινῆς κατὰ τοὺς νόμους τῆς χώρας εἰς ἣν κατέφυγεν ὁ κατηγορούμενος, καὶ ἂν τυχὸν δὲν ἐπῆλθεν αὕτη συμφώνως τῷ νόμῳ τῆς χώρας, ἔνθα διεπράχθη ἡ ἐγκληματικὴ πρᾶξις. Αἱ συνθῆκαι ἐν τούτοις δὲν συμφωνοῦσιν ἐπὶ τούτου· κατά τινας ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἔκδοσις ἀποκρούεται, ἐν ᾧ ἄλλαι τοὐναντίον ὑποδηλοῦσιν ἁπλῶς ὅτι δύναται ν' ἀποκρουσθῇ.

Ἐν γένει ἡ ἔκδοσις ἐκζητεῖται ὑπὸ τῆς πολιτείας ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ τῆς ὁποίας διεπράχθη τὸ ἀδίκημα ἀπὸ τὴν πολιτείαν εἰς τὴν χώραν τῆς ὁποίας κατέφυγεν ὁ ἐγκληματίας· δυνατὸν ὅμως τὸ αὐτὸ ἄτομον νὰ διέπραξεν ἐγκλήματα ἐν δυσὶ διαφόροις χώραις καὶ αἱ ἁρμόδιοι ἀρχαὶ αὐτῶν ν' ἀπευθύνωσιν ὁμοίως αἴτησιν εἰς τὴν αὐτὴν κυβέρνησιν περὶ ἐκδόσεως τοῦ αὐτοῦ ἀτόμου. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ εἰς ποίαν τῶν δύο ἐθνικοτήτων δέον νὰ παραδοθῇ ὁ φυγάς; Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν διεθνῶν τύπων καὶ τῶν αὐστηρῶν ἀπαιτήσεων τῆς εὐθύτητος καὶ τῆς δικαιοσύνης εἴμεθα ὑπόχρεοι ν' ἀποδεχθῶμεν ὅτι ἡ πρώτη αἰτήσασα τὴν ἔκδοσιν πολιτεία δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ, ὅπως ἡ αἴτησις αὐτῆς ἐκτελεσθῇ πρὸ τῶν ἐπακολουθησασῶν αὐτῇ.

Αἱ πλεῖσται τῶν συνθηκῶν περιλαμβάνουσι ῥητὴν διάταξιν περὶ ἀποδόσεως τῇ ἐκζητούσῃ τὴν ἔκδοσιν πολιτείᾳ τῶν κατασχεθέντων ἀντικειμένων ὡς προερχομένων ἐκ κλοπῆς καὶ παντὸς δυναμένου νὰ χρησιμεύσῃ εἰς βεβαίωσιν τῆς πράξεως· ἡ ἀπόδοσις αὕτη λαμβάνει πάν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοτε χώραν εἴτε ἡ ἔκδοσις ἐξετελέσθη, εἴτε δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εὑρεθῶσι τὰ ἴχνη τοῦ δράστου.

Κατὰ γενικὸν κανόνα αἱ δαπάναι τῆς συλλήψεως, τῆς κρατήσεως καὶ τῆς μεταγωγῆς τῶν ἐκδιδομένων βαρύνουσι τὴν ἐκζητήσασαν τὴν ἔκδοσιν πολιτείαν.

§ 183. Τὸ συμβατικὸν δίκαιον δὲν ἔλυσεν εἰσέτι πρακτικῶς κατὰ τρόπον γενικὸν καὶ ὁμοιόμορφον τὸ ζήτημα ἂν αἱ περὶ ἐκδόσεως συνθῆκαι ἔχωσιν ἀναδρομικὴν ἰσχύν, ὥστε νὰ ἐφαρμόζωνται καὶ ἐπὶ ἀδικημάτων προγενεστέρων τῆς χρονολογίας τῆς ὑπογραφῆς αὐτῶν.

Νομίζομεν ὅτι, ἂν μὴ εἰδικὴ διάταξις ἄλλως ὥρισεν ἢ ἂν μὴ τὸ ἐσωτερικὸν δημόσιον δίκαιον δημιουργῇ ὑπὲρ τῶν ἀλλοδαπῶν εἰδικὴν προστασίαν, ἀληθὲς δικαίωμα ἀσυλίας, οἱ φυγάδες ἐγκληματίαι δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς κατέχοντες αὐτοδικαίως κεκτημένον δικαίωμα οὔτε ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς ὑπάρξεως προγενεστέρων συνθηκῶν, δι' ὧν ἡ χώρα ἔνθα κατέφυγε περιώρισεν αὐτὴ ἡ ἰδία καὶ ἑκουσίως τὴν πρὸς ἔκδοσιν ὑποχρέωσιν εἰς ὡρισμένας κατηγορίας ἀδικημάτων, οὔτε ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἐθίμου μᾶλλον ἢ ἧττον σταθεροῦ, καταλείποντος μέχρι τοῦδε τοιαύτας ἢ τοιαύτας πράξεις ἐγκληματικὰς ἐκτὸς τῆς ἐκδόσεως. Οὕτως ἂν συνθήκη τις τροποποιήσῃ τὰ προγενεστέρως κρατοῦντα ἢ αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀμοιβαίως ὑποκειμένων εἰς ἔκδοσιν πράξεων, ὁ φυγὰς ἐγκληματίας δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸν κανόνα τῆς μὴ ἀναδρομικῆς ἰσχύος, διότι κατ' οὐσίαν καὶ κυρίως εἰπεῖν οὐδὲν προγενέστερον δικαίωμα κέκτηται(1).

---

(1) Εἰδικὴν περὶ ἐκδόσεως σύμβασιν ἡ Ἑλλὰς μόνον μετὰ τῆς Ἰταλίας συνωμολόγησε, τὴν τῆς 5/17 Νοεμβρίου 1877, κυρωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ νόμου ΧΗΒ'. Κατὰ τὰς διατάξεις τῆς συμβάσεως ταύτης ἔκδοσις γίνεται ἀμοιβαίως ἕνεκα τινος τῶν βητῶς ἐν αὐτῇ καταλεγομένων κακουργημάτων ἢ καὶ ἕνεκα πλημμελήματος, ἂν οἱ ἐκζητούμενοι κατεδικάσθησαν εἰς ποινὴν τριμήνου τοὐλάχιστον φυλακίσεως ἢ ἂν τὸ πλημμέλημα ἐπισύρῃ κατὰ τὴν νομοθεσίαν τοῦ ἐξαιτοῦντος Κράτους ποινὴν διετοῦς τοὐλάχιστον φυλακίσεως ἢ τέλος ἂν ὁ κατηγορούμενος κατεδικάσθη ἤδη ἐπὶ κακουργήματι ἢ πλημμελήματι εἰς φυλάκισιν μικροτέραν τοῦ ἔτους. Ἔκδοσις οὐδέποτε λαμβάνει χώραν ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων ἢ τῶν συναφῶν τούτοις, ὡς καὶ καθ' ὑπηκόων τῆς πολιτείας, ἀφ' ἧς ἐκζητεῖται ἡ ἔκδοσις, ἐκτὸς ἂν μετὰ τὴν διάπραξιν τοῦ ἐγκλήματος ἀπέκτησαν οὗτοι τὴν ἰθαγένειαν ταύτης. Ἐπίσης ἔκδοσις δὲν χωρεῖ ἂν ἐπῆλθε παραγραφὴ τοῦ ἐγκλήματος ἢ τῆς ποινῆς κατὰ τοὺς νόμους τῆς εἰς ἔκδοσιν καλουμένης χώρας ἢ ὁσάκις τὰ δικαστήρια αὐτῆς εἶσιν ἁρμόδια εἰς ἐκδίκασιν τῆς πράξεως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 184. Ἀνάγκη εἰς ἰδίαν νὰ τάξωμεν κατηγορίαν τὴν ἔκδοσιν τῶν λιποτακτῶν τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, ὡς καὶ τὴν τῶν ναυτῶν τῶν ἐμπορικῶν πλοίων. Τὸ ἴδιον τοῦτο εἶδος ἐκδόσεως εἶνε πρᾶξις καθαρῶς διεθνοῦς φιλοφροσύνης, βασιζομένη ἐπὶ τῶν συμφερόντων τῶν πολιτειῶν καὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ ναυτικοῦ ἐμπορίου· ἡ διαδικασία ταύτης εἶνε ἐκ τῶν συνοπτικωτάτων καὶ ἡ πρακτικὴ αὐτῆς ἐφαρμογὴ οὐδεμιᾶς χρήζει τῶν διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν κοινῶν ἐγκλημάτιῶν ἀπαιτουμένων διατυπώσεων. Οὕτως ἐν παραδείγματι οἱ δραπέται ναῦται ἀναζητοῦνται καὶ συλλαμβάνονται ἵνα ὁδηγηθῶσιν εἰς τὰ πλοῖα ἢ ἀποσταλῶσιν εἰς τὰς χώρας αὐτῶν ἐπὶ μόνῃ τῇ αἰτήσει τῶν προξένων καὶ ὑποπροξένων τῆς χώρας αὐτῶν ἢ ἐλλείψει τοιούτων ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν ἐνδιαφερομένων κυβερνητῶν καὶ πλοιάρχων.

Ἡ ἔκδοσις τῶν λιποτακτῶν ναυτῶν ἀποτελεῖ ἐνίοτε τὸ ἀντικείμενον εἰδικῶν συμφωνιῶν· ἀλλὰ συνηθέστερον περιλαμβάνεται ἐν ναυτικαῖς ῥήτραις, ἀποτελούσαις μέρος τῶν ναυτικῶν καὶ ἐμπορικῶν συνθηκῶν ἢ τῶν προξενικῶν συμβάσεων(1).

Ὁ ἐκδιδόμενος μόνον διὰ τὸ προκαλέσαν τὴν ἔκδοσιν ἔγκλημα δύναται νὰ δικασθῇ, οὐχὶ δὲ καὶ διὰ τὰ πρὸ ταύτης τυχὸν διαπραχθέντα. Ἂν ὁ συλληφθεὶς δὲν ἐκδοθῇ ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς συλλήψεως ἀπολύεται καὶ δὲν δύναται πλέον νὰ ἐκζητηθῇ ἐπὶ τῇ αὐτῇ αἰτίᾳ. Ἂν τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐκζητῆται ὑπὸ δύο ἢ πλειόνων Κρατῶν περὶ τῆς προτιμήσεως θέλει ἀποφασίσῃ ἡ καλουμένη εἰς ἔκδοσιν χώρα ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος τῆς πράξεως, τῆς προτεραιότητος τῆς αἰτήσεως κ.τ.τ. Πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ ἐκζητουμένου κατεχόμενα πράγματα, ἐφ' ὅσον χρησιμεύουσιν εἰς βεβαίωσιν τοῦ ἐγκλήματος, ὡς καὶ πᾶν πειστήριον παραδίδοται εἰς τὴν ἐξαιτοῦσαν πολιτείαν, πασῶν ἐν γένει τῶν δαπανῶν βαρυνουσῶν αὐτήν. Ἡ περὶ ἐκδόσεως αἴτησις γίγνεται διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ, κρίνεται δὲ καὶ ἐκτελεῖται ἡ ἔκδοσις συμφώνως πρὸς τοὺς ἐσωτερικοὺς νόμους ἑκάστης τῶν συμβαλλομένων πολιτειῶν. Τὴν παρ' ἡμῖν διαδικασίαν ὥρισεν εἰδικῶς ὁ περὶ κυρώσεως τῆς συμβάσεως νόμος, ἅτε τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας (Ποιν. Δικ. ἄρθρ. 4) ὁριζούσης ὅτι ἰδιαίτερος νόμος θέλει ἀποφασίσῃ κατὰ ποίας περιστάσεις καὶ τίνι τρόπῳ γενήσεται ἡ ἔκδοσις. Περὶ τοῦ παραδεκτοῦ ἢ μὴ τῆς ἐκδόσεως ἀποφαίνεται ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ κατὰ τὰ λεπτομερῶς ὑπὸ ταῦ νόμου ὁριζόμενα διὰ βουλεύματος, ὅπερ πέμπεται πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης μετὰ πάντων τῶν σχετικῶν ἐγγράφων πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν περαιτέρω διατυπώσεων καὶ πραγματοποίησιν τῆς ἐκδόσεως.

(1) Καὶ ἡ Ἑλλὰς διὰ πολλῶν συνθηκῶν ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐκδόσεως τῶν δραπετῶν τῶν πολεμικῶν καὶ ἐμπορικῶν πλοίων, ἓν τισι μάλιστα περιπτώσεσι καὶ ἂν οὗτοι ὦσιν ὑπήκοοι Ἕλληνες· ἐν παραδείγματι ἀναφέρομεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Μέχρι τῶν μέσων περίπου τοῦ αἰῶνος ἡμῶν πᾶσαι σχεδὸν αἱ ἠπειρωτικαὶ εὐρωπαϊκαὶ πολιτεῖαι ἦσαν συνδεδεμέναι πρὸς ἀλλήλας διὰ δελτίων (cartels) ἢ συμβάσεων εἰδικῶν διὰ τὴν ἀμοιβαίαν παράδοσιν τῶν λιποτακτῶν στρατιωτῶν· ἀλλ' αἱ συμβάσεις αὐταὶ λήξασαι δὲν ἀνενεώθησαν· κατὰ συνέπειαν ἀφίενται εἰς τὴν τύχην των οἱ ἐγκαταλιπόντες τὴν σημαίαν των στρατιῶται καὶ δὲν ἐπέρχεται ἔκδοσις εἰς τὰς ἐκζητούσας αὐτοὺς κυβερνήσεις.

§ 185. Οἱ τὴν ἔκδοσιν τῶν λιποτακτῶν ἀφορῶντες κανόνες εἶνε ἐλάχιστοι:

Θεωροῦνται λιποτάκται οὐ μόνον οἱ καταλείποντες τὴν σημαίαν αὐτῶν στρατιῶται παντὸς ὅπλου καὶ παντὸς βαθμοῦ καὶ οἱ καταλείποντες τὸ πλοῖον αὐτῶν ναυτικοί, ἀλλὰ προσέτι οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πολιτείας ὑφ' οἱονδήποτε τίτλον καὶ μὴ ὑπακούοντες εἰς τὴν πρόσκλησιν αὐτῆς καὶ οἱ εἰς δημόσια ἔργα, φρούρια ἢ σωφρονιστήρια κατάδικοι. Τοὐναντίον γενικῶς ἐξαιροῦνται τῆς ἐκδόσεως οἱ ἐν τῇ χώρᾳ τῆς πολιτείας, ἔνθα ζητοῦσιν ἄσυλον, γεννηθέντες, οὓς τὸ γεγονὸς τῆς λιποταξίας ἐπανάγει εἰς τὴν γενέθλιον αὐτῶν χώραν.

Ἀφ' ἧς ὁ λιποτάκτης εἰσέλθῃ εἰς ἀλλοδαπὴν χώραν δὲν δύναται πλέον νὰ καταδιωχθῇ ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ, τοῦ δικαιώματος τῆς συλλήψεως ἀνήκοντος μόνον ταῖς ἐγχωρίαις ἁρμοδίαις ἀρχαῖς.

Κατ' ἔθος ἀποδίδονται τῇ κυβερνήσει, τῷ στρατῷ ἢ τῷ στόλῳ, εἰς ὃν ἀνήκει ὁ λιποτάκτης, ὁ ὁπλισμός, τὰ ἐνδύματα, οἱ ἵπποι καὶ αἱ ἱπποσκευαί, ἐνὶ λόγῳ πάντα τὰ ἀντικείμενα, τῶν ὁποίων ὁ λιποτάκτης τυγχάνει κάτοχος κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως αὐτοῦ ἢ τὰ ὁποῖα ἐγκατέλιπεν.

Ἀμοιβαὶ ἢ δῶρα ἀπονέμονται ἐνίοτε διὰ τὴν ἀναζήτησιν καὶ τὴν σύλληψιν τῶν λιποτακτῶν, ὡς καὶ τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἵππων ἢ τῶν ὁπλισμῶν, οὓς μεθ' ἑαυτῶν ἔφερον.

Ἡ παράδοσις τῶν λιποτακτῶν γίγνεται συνήθως εἰς ἐπὶ τούτῳ ὁριζόμενα σημεῖα τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς. Αἱ δαπάναι δὲ τῆς συντηρή-

---

τὰς ἐμπορικὰς καὶ ναυτικὰς συνθήκας μετὰ τῆς Β. Ἀμερικῆς τοῦ 1838 (ἄρθρ. 13), μετὰ τῆς Πρωσσίας τοῦ 1839 (ἄρθρ. 17), μετὰ τῆς Ῥωσσίας τοῦ 1850 (ἄρθρ. 9), μετὰ τῆς Γερμανίας τοῦ 1881 (ἄρθρ. 12) κτλ. καὶ τὰς εἰδικὰς συμβάσεις μετὰ τῆς Ἀγγλίας (1875) καὶ τῆς Αὐστρίας (1875).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σεως τῶν κρατουμένων στρατιωτῶν ἢ ναυτῶν μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν βαρύνουσι τὴν ἐκζητοῦσαν κυβέρνησιν ἢ τοὺς προξενικοὺς αὐτῆς πράκτορας.

Ἐκ σκέψεων ὑπάτης δικαιοσύνης καὶ φιλανθρωπίας αὐτοδήλων ὁρμώμεναι αἱ ἐμπορικαὶ συνθῆκαι ὁρίζουσιν ἐν γένει προθεσμίαν προφυλακίσεως τῶν λιποτακτῶν ναυτῶν τριῶν ἢ τεσσάρων κατ' ἀνώτατον ὅρον μηνῶν. Ἂν κατὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας ταύτης ὁ πρόξενος ἢ ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ δὲν δυνηθῇ νὰ πέμψῃ τὸν ναύτην εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ, ἐλευθεροῦται οὗτος καὶ δὲν δύναται πλέον νὰ συλληφθῇ ἐκ νέου διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΑΜΟΙΒΑΙΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ

§ 186. Ἡ ὑποχρέωσις τῆς τηρήσεως ἀπέναντι τῶν λοιπῶν πολιτειῶν ἐν παντὶ καιρῷ καὶ ἐν πάσῃ περιστάσει δικαιοσύνης ἀποτελεῖ διὰ τὰς πολιτείας ἓν τῶν τελείων καὶ ἐπιτακτικῶν καθηκόντων, ὧν δὲν δύναταί τις νὰ ἐξαιρεθῇ. Ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης εἶνε μάλιστα ἐπιτακτικωτέρα καὶ ἀναγκαιοτέρα μεταξὺ τῶν ἐθνικοτήτων ἢ μεταξὺ τῶν ἀτόμων, διότι ἡ ἐν ταῖς διεθνέσι διενέξεσιν ἀδικία συνεπάγεται συνεπείας πολὺ σοβαρωτέρας ἢ ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς διαφοραῖς καὶ διότι ἐλλείψει ἀνωτάτου κριτοῦ, εἰς ὃν νὰ ᾖ δυνατὸν νὰ ἀνατεθῇ ἡ κρίσις τῆς διαφορᾶς, πολὺ δυσκολώτερον δύναται νὰ ἐπιδιωχθῇ καὶ ἐπιτευχθῇ ἡ ἐπανόρθωσις τῆς ἀδικίας.

§ 187. Ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν οἱ πάσης τάξεως λειτουργοὶ τῆς δημοσίας ἀρχῆς εἶνε προσωπικῶς μόνοι ὑπεύθυνοι ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐσωτερικοῦ δικαίου ἑκάστης πολιτείας καθιερωθέντι μέτρῳ. Ἀμελοῦντες τῶν καθηκόντων αὐτῶν, ὑπερβαίνοντες τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν ἢ παραβιάζοντες τὸν νόμον, δημιουργοῦσι κατὰ τὰς περιστάσεις ὑπὲρ τῶν ζημιουμένων νόμιμον προσφυγὴν διοικητικὴν ἢ δικαστικήν· ἀλλ' ἀπέναντι τῶν τρίτων, ἰθαγενῶν ἢ ἀλλοδαπῶν, ἡ εὐθύνη τῆς προστησάσης αὐτοὺς κυβερνήσεως διαμένει καθαρῶς ἠθικὴ καὶ μόνον ἐν περιπτώσει συνεργείας ἢ ῥητῆς ἀρνήσεως δικαιοσύνης καθίσταται ἄμεσος καὶ πραγματική.

Ὅλως διάφορα κρατοῦσι προκειμένου περὶ πράξεων, συντελεσθεισῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, ἐχουσῶν δὲ χαρακτῆρα ἀληθῶς ἐθνικὸν καὶ καταλογιστέων τοῖς ἐπισήμοις ἀντιπροσώποις, τοῖς ἐπιτρόποις τῆς δημοσίας ἀρχῆς καὶ τοῖς τοιούτοις.

Δύναται ὅμως ἡ κυβέρνησις ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐπὶ ταῖς πράξεσι τῶν πρακτόρων αὐτῆς εὐθύνην, ἂν ἀποκηρύξῃ ῥητῶς αὐτούς, ἀποδεικνύουσα ὅτι δὲν ἔδωκεν αὐτοῖς τοιαύτην ἐντολήν· ἀλλὰ καὶ ἐν τοιαύτῃ ἔτι περιπτώσει ὑποχρεοῦται νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν ἀδικίαν, ἣν αἱ πράξεις αὗται ἐπήνεγκον καὶ νὰ τιμωρήσῃ τὸν διαπράξαντα αὐτάς, διότι ἁπλῆ ἀποκήρυξις δὲν ἱκανοποιεῖ πάντοτε τὸν ζημιωθέντα.

Ὁ διαταράσσων τὴν δημοσίαν τάξιν, παραβιάζων τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τῆς ἐθνικότητος ἢ παραβαίνων τοὺς νόμους, προσβάλλει τὴν πολιτείαν, κηρύσσεται πολέμιος αὐτῆς καὶ δικαίαν προκαλεῖ τιμωρίαν. Ἡ εὐθύνη δὲν εἶνε ἐλάσσων, ἂν ἀντὶ νὰ προσβάλλωσι τὴν πολιτείαν αἱ πράξεις, ὧν κατέστη ἔνοχος, προσβάλλουσι τὴν προσωπικὴν ἀσφάλειαν, τὰ δικαιώματα καὶ τὴν περιουσίαν ἰδιωτῶν. Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἡ κυβέρνησις θὰ παρέλειπε καθῆκον αὐτῆς, ἂν δὲν ἐπεδίωκε τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς διαπραχθείσης ἀδικίας καὶ τὴν εἰς τὸν προσβολέα ἐφαρμογὴν τῆς ποινικῆς αὐτῆς νομοθεσίας. Ἡ πολιτεία, ἥτις ἀνέχεται οἱ ὑπήκοοι αὐτῆς νὰ προσβάλλωσιν ἄλλην πολιτείαν, καθίσταται ἠθικὸς συνεργὸς τῶν πράξεων αὐτῶν καὶ ὑπέχει προσωπικὴν εὐθύνην.

Ἡ ἀρχὴ ἐν τούτοις αὕτη ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτῆς οὐδὲν ἔχει τὸ ἀπόλυτον καὶ πολλὰς ἐπιδέχεται ἐπιφυλάξεις, ἐγκειμένας τῇ φύσει αὐτῇ τῶν πραγμάτων· διότι ὑφίστανται γεγονότα, πράξεις ἰδιωτικαί, ἃς καὶ ἡ σοφωτέρα καὶ πληρεστέρα νομοθεσία δὲν δύναται πάντοτε νὰ παρακωλύσῃ ἢ καταστείλῃ. Πᾶν ὅ,τι αἱ λοιπαὶ ἐθνικότητες δύνανται νὰ αἰτήσωνται παρά τινος κυβερνήσεως εἶνε τὸ νὰ φαίνηται αὕτη διαπνεομένη ὑπὸ βαθέος αἰσθήματος δικαιοσύνης καὶ ἀμεροληψίας, νὰ ὑπομιμνήσκῃ τοῖς ὑπηκόοις διὰ παντὸς μέσου τὸ σέβας πρὸς τὰς διεθνεῖς ὑποχρεώσεις, νὰ μὴ καταλείπῃ ἀτιμωρήτους τὰς πράξεις, εἰς ἃς δυνατὸν οὗτοι νὰ παρεσύρθησαν, νὰ ἐνεργῇ τέλος ἐν παντὶ ἐν καλῇ πίστει καὶ συμφώνως ταῖς ἀρχαῖς τοῦ φυσικοῦ δικαίου.

Ὡς ἐξῆς δυνάμεθα νὰ συνοψίσωμεν τὰς περιπτώσεις καὶ τοὺς ὅρους καθ' οὓς διεθνὴς εὐθύνη ἐπιβάλλεται ταῖς κυβερνήσεσιν ἕνεκα πράξεων τελεσθεισῶν ὑπὸ προσώπων, περὶ τῶν ὁποίων εἶνε αὗται ὑπεύθυνοι:

Προκειμένου περὶ ὑπαλλήλων ἢ πρακτόρων αὐτῆς, ἡ κυβέρνησις

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑπεύθυνος διὰ τὰς συνεπείας τῶν πράξεων αὐτῶν κατὰ τὰς ἑπομένας περιπτώσεις: Ἂν ἐν καταλλήλῳ οὔσα πρὸς παρακώλυσιν αὐτῶν καιρῷ, εἰδοποιηθεῖσα δὲ περὶ τῆς παρανόμου πράξεως, ἣν ὁ πράκτωρ αὐτῆς ἐσκόπει νὰ διαπράξῃ, δὲν παρεκώλυσεν αὐτήν. Ἂν κεκτημένη τὸν πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῆς πράξεως ταύτης καιρόν, δὲν ἔπραξε τοῦτο ἀμέσως. Ἂν πληροφορηθεῖσα περὶ τῆς τελεσθείσης πράξεως δὲν ἔσπευσε νὰ μεμφθῇ τὴν διαγωγὴν τοῦ πράκτορος αὐτῆς καὶ νὰ λάβῃ τὰ ἀναγκαῖα πρὸς πρόληψιν ἐπαναλήψεως μέτρα.

Ἂν ἡ κυβέρνησις ἔσχε γνῶσιν τοῦ γεγονότος, ἐξ οὗ προῆλθεν ἡ ζημία, καὶ δὲν ἀνέπτυξεν ἀρκοῦσαν δραστηριότητα πρὸς πρόληψιν αὐτοῦ ἢ παρακώλυσιν τῶν συνεπειῶν εἴτε διὰ τῶν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς τυγχανόντων μέσων εἴτε δι' ὅσων ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἡ πολιτεία ὑπέχει εὐθύνην ἐπὶ ῥαθυμίᾳ.

Ἡ κυβέρνησις δύναται νὰ τελῇ ὑπεύθυνος πρὸς ἄλλην πολιτείαν διὰ πράξεις ἰδιωτῶν, ὁσάκις οὗτοι προέβησαν εἰς πράξεις δυναμένας νὰ διαταράξωσι τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῶν γειτόνων πολιτειῶν ἢ ὁσάκις διὰ τῶν ἰδίων πράξεων προὐξένησαν βλάβην εἰς ξένην πολιτείαν ἢ εἰς τοὺς ὑπηκόους τῆς πολιτείας ταύτης καὶ ἡ κυβέρνησις τῆς χώρας, ἔνθα ἐτελέσθησαν αὐταί, δὲν ἐνήργησεν ὅ τι ἐξ αὐτῆς πρὸς πρόληψιν αὐτῶν ἤρτητο.

Δὲν ἀρκεῖ ὅμως ν' ἀποδείξῃ πολιτεία τις ὅτι ὑπέστη ζημίας ἐκ πράξεων ἰδιωτῶν, διαμενόντων ἐν ἑτέρᾳ πολιτείᾳ, ὅπως κηρυχθῇ αὕτη ὑπεύθυνος· δέον πρὸς τούτοις ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἡ προξενήσασα τὴν ζημίαν πρᾶξις εἶνε ἠθικῶς καταλογιστέα τῇ πολιτείᾳ ἢ ὅτι ἡ πολιτεία αὕτη ὤφειλεν ἢ ἠδύνατο νὰ παρακωλύσῃ αὐτὴν καὶ ἑκουσίως παρημέλησε νὰ πράξῃ τοῦτο.

Ἡ κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ διαφύγῃ τὴν εὐθύνην καὶ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐπανορθώσεως τῆς ζημίας, ἂν ἐνετείλατο ἢ διέπραξεν αὐτὴ αὕτη τὴν ἐπενεγκοῦσαν τὴν ζημίαν πρᾶξιν. Ἀλλὰ διαφεύγει ταύτην, ἂν ἐνεργοῦσα οὕτω διέμεινεν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἀσκήσεως τῆς δημοσίας ἀρχῆς ἢ ἐξηναγκάσθη ὑπὸ περιστάσεων ἀνωτέρας βίας.

Ἡ ἀπέναντι τῶν ἀλλοδαπῶν εὐθύνη τῆς κυβερνήσεως δὲν δύναται νὰ ᾖ μείζων τῆς εὐθύνης τῆς κυβερνήσεως τούτων ἀπέναντι τῶν ἰδίων αὐτῆς ὑπηκόων. Δὲν εἶνε τῷ ὄντι δυνατὴ ἡ ἀξίωσις ὅτι τὰ δικαιώματα τῆς φιλοξενίας δύνανται νὰ περιορίσωσι τὸ δικαίωμα τῆς κυβερνήσεως τοῦ χρῆσθαι πᾶσι τοῖς νομίμοις μέσοις πρὸς συντήρησιν τῆς πολιτείας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἢ ὅτι οἱ ξένοι δύνανται νὰ κατέχωσι προνομιοῦχον θέσιν· ἡ ἀποφυγὴ τῶν συνεπειῶν δημοσίων δυστυχημάτων εἶνε ἐξασφάλισις κατὰ τῶν ζημιῶν, αἵτινες δύνανται νὰ ἐπέλθωσιν ἐξ ἀνωτέρας βίας ἢ ἐξ ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης προνοίας περὶ τῆς δημοσίας ὑγείας.

§ 188. Ἐν περιπτώσει ἐσωτερικῶν ταραχῶν ἢ ἐξωτερικῶν πολέμων τὸ συμφέρον τῆς ἀμύνης καὶ ἀσφαλείας αὐτῆς δυνατὸν νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν πολιτείαν νὰ προσβάλῃ πρὸς στιγμὴν τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν, νὰ παραλύσῃ τὴν κίνησιν τῶν ἐμπορικῶν πλοίων καὶ νὰ μεταχειρισθῇ ἔτι ταῦτα εἰς μεταφορὰν στρατοῦ καὶ προμηθειῶν ἢ εἰς ἑτέρας στρατιωτικὰς ἐργασίας. Ἡ ἀνάγκη τῆς πολιτείας ὑπερισχύει ἐνταῦθα τοῦ ἰδιωτικοῦ συμφέροντος ἰθαγενῶν ἢ ἀλλοδαπῶν καὶ νομιμοποιεῖ τὴν χρῆσιν τῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα ἐπίσχεσις τῶν πλοίων καὶ ἀγγαρεία γνωστῶν ἄκρων μέτρων. Ὁ πρῶτος τῶν ὅρων τούτων ἐν τῇ ὅλως εἰρηνικῇ ἐκδοχῇ αὐτοῦ δηλοῖ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ ἐμπορίου μετὰ λιμένος ἀποκεκλεισμένου ἐν παραδείγματι ἢ ἐπαναστάντος· γίγνεται προσέτι χρῆσις αὐτοῦ πρὸς δήλωσιν τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς μετὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐπικοινωνίας ἢ τῆς μὴ ἐγκαταλείψεως λιμένος τινὸς πρὸ τῆς παρόδου ὡρισμένου χρόνου πρὸς μείζονα ἐξασφάλισιν τοῦ ἀπορρήτου ναυτικῆς τινος ἀποστολῆς. Ἡ δὲ ἀγγαρεία ἀναφέρεται εἰς τὴν χρῆσιν ἐμτορικοῦ πλοίου πρὸς οἱανδήποτε δημοσίαν ὑπηρεσίαν. Τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισχέσεως ἢ κωλυσιπλοίας καὶ τὸ τῆς ἀγγαρείας ἀποτελοῦσι μέρος τῶν κυριαρχικῶν προνομίων, ἀλλὰ διαφέρουσιν αὐτῶν κατὰ τὴν φύσιν καὶ τὰς συνεπείας. Ἡ κωλυσιπλοία ὅπως ἡ νόμιμος δέον νὰ ᾖ γενική, περιοριζομένη ἐν τοῖς στενωτάτοις ὁρίοις καὶ στηριζομένη ἐπὶ σπουδαιοτάτων λόγων. Συνήθως δὲ μόνον ἠθικὴν εὐθύνην τῆς ἀσκούσης αὐτὴν κυβερνήσεως ἐπάγει. Ἡ ἀγγαρεία τοὐναντίον εἶνε κυρίως μερικὴ καὶ ἕνεκα τῶν κινδύνων καὶ τῶν βαρειῶν ὑποχρεώσεων, ἃς ἐπιβάλλει τῷ ὑφισταμένῳ αὐτὴν πλοίῳ συνεπάγεται ὑλικὴν καὶ χρηματικὴν εὐθύνην τῆς πολιτείας ἣν ἀνάγκη ὑπερτάτη ἀναγκάζει νὰ καταφύγῃ εἰς ταύτην. Τὸ δικαίωμα ἄλλως τῆς ἀγγαρείας ὑπάγεται ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ εἰς τὰ ἀτελῆ δικαιώματα καὶ πολλαὶ συνθῆκαι ἀπηγόρευσαν ἐπισήμως τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ἢ ὑπέβαλον τὴν ἐφαρμογὴν εἰς τὴν προηγουμένην πληρωμὴν δικαίας χρηματικῆς ἀποζημιώσεως.

§ 189. Εἶνε ἢ οὔ αἱ κυβερνήσεις ὑπεύθυνοι διὰ τὰς εἰς ἀλλοδαποὺς ἐν κυρῷ ἐσωτερικῶν ταραχῶν ἢ ἐμφυλίων πολέμων ἐπιγιγνομένας ζη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μίας καὶ βλάβας; Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐπὶ μακρὸν συνεζητήθη καὶ τελευταῖον ἐλύθη ἀποφατικῶς.

Ἡ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀποδοχὴ τῆς εὐθύνης τῶν κυβερνήσεων, τῆς ἀρχῆς δηλονότι τῆς ἀποζημιώσεως, θὰ ἦτο ἵδρυσις προνομίου ὑπερμέτρου καὶ ἀπαισίου, οὐσιωδῶς ἐπωφελοῦς ταῖς ἰσχυραῖς πολιτείαις καὶ ἐπιβλαβοῦς διὰ τὰς ἀδυνάτους, καθιέρωσις ἀδικαιολογήτου διακρίσεως μεταξὺ τῶν ἰθαγενῶν καὶ τῶν ἀλλοδαπῶν. Ἀφ' ἑτέρου δὲ θὰ ἐπέφερε, καίτοι ἐμμέσως, βαρεῖαν προσβολὴν ἐνὶ τῶν θεμελιωδῶν στοιχείων τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν πολιτειῶν, τῷ τῆς χωρικῆς δικαιοδοσίας.

§ 190. Τὸ διεθνὲς δίκαιον δὲν ὑποχρεοῖ μόνον τὰς πολιτείας νὰ παρακωλύωσι τοὺς ὑπηκόους αὐτῶν ἀπὸ πάσης προσβολῆς κατὰ τῆς τιμῆς καὶ τῶν συμφερόντων τῶν φίλων λαῶν καὶ κυβερνήσεων· ἐπιβάλλει προσέτι αὐταῖς τὸ αὐστηρὸν καθῆκον ν' ἀνθίστανται ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν κατὰ πάσης συνωμοσίας, μηχανορραφίας ἢ ἑνώσεως οἱασδήποτε δυναμένης νὰ διαταράξῃ τὴν ἀσφάλειαν χωρῶν, μεθ' ὧν διατελοῦσιν ἐν εἰρηνικαῖς, φιλικαῖς καὶ ἁρμονικαῖς σχέσεσιν.

Ἡ μὴ ἀνθισταμένη εἰς τὴν πραγμάτωσιν τοιούτων ἑνώσεων κυβέρνησις καθίσταται συνεργὸς τῆς προσβολῆς καὶ δὲν δύναται ν' ἀποφύγῃ τὰς συνεπείας τῆς ἐνόχου αὐτῆς διαγωγῆς.

§ 191. Ἀτελεῖς ὑποχρεώσεις, ὡς αὐτὸς ὁ ὅρος δείκνυσιν, εἶνε αἱ μὴ ἀπορρέουσαι ἐκ θετικῶς ἀπολύτου δικαίου, ἀλλὰ μόνον ἠθικῶς ἐπιβαλλόμεναι. Ὅπως ἀποκτήσωσι τὴν ἐλλείπουσαν αὐταῖς ἐσωτερικὴν ἰσχὺν καὶ περιβληθῶσι τὴν ἀξίαν διεθνοῦς δεσμοῦ, ἀνάγκη νὰ καθιερωθῶσι διὰ συμβατικῶν διατάξεων, ὧν ὁ τύπος καὶ ἡ φύσις ποικίλλουσιν ἐπ' ἄπειρον.

§ 192. Αἱ πολιτεῖαι ὀφείλουσιν ἀμοιβαίως εὐλάβειαν καὶ σεβασμὸν πρὸς πᾶν ἀφορῶν τὸ ἀξίωμα, τὴν σημαίαν αὐτῶν, ὡς καὶ τοὺς δημοσίους λειτουργούς, τοὺς ἀντιπροσώπους καὶ ἐπιτρόπους αὐτῶν πάσης τάξεως, τοὺς δικαστάς, τοὺς ὑπαλλήλους, τοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης κτλ.

Ἡ ἔλλειψις σεβασμοῦ πρὸς τὰ πρόσωπα ταῦτα δὲν πρέπει ἐν τούτοις νὰ θεωρῆται ὡς ἀνερχομένη μέχρις αὐτῆς τῆς χώρας ἐξ ἧς ἔλκουσι τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸν δημόσιον αὐτῶν χαρακτῆρα, εἰ μὴ ἐφ' ὅσον αἱ πράξεις ἢ προσβολαὶ αὐταὶ περιλαμβάνουσι τὴν πρόθεσιν τῆς ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῶν προσβολῆς τοῦ ἀξιώματος τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 193. Ἡ μεταξὺ δύο χωρῶν ἀνταλλαγὴ προϊόντων ἀκατεργάστων ἢ κατειργασμένων, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ διεθνὲς ἐμπόριον, πηγάζει ἐκ τοῦ δικαίου καὶ ἀποτελεῖ κοινὸν κτῆμα τῆς ἀνθρωπότητος· ἡ ἐπ' αὐτῆς λοιπὸν ἐπιβολὴ ἀδίκων περιορισμῶν, ἡ εἰς μονοπώλιον ἀναγωγή, ἡ παραχώρησις ἀδείας πρός τινας, ἀπαγόρευσις δὲ πρὸς ἄλλους ἀντίκειται εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς θείας Προνοίας, προσβάλλει τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἐθνικοτήτων, ἀνεγείρει μεταξὺ αὐτῶν τεχνικοὺς φραγμοὺς καὶ κωλύει αὐθαιρέτως τὴν εὐεργετικὴν ἐπέκτασιν τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἀλλ' ἂν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐμπορεύεσθαι στηρίζηται κατ' ἀρχὴν ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ δικαίου καὶ ἕνεκα τούτου ἀνήκῃ εἰς ὅλον τὸν κόσμον, δέον ὅμως ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ἡ ἄσκησις αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ᾖ ἀπόλυτος καὶ ἀπεριόριστος, καθ' ὅσον ἐν ταῖς ἐξωτερικαῖς αὐτοῦ ἐφαρμογαῖς σχετίζεται πρὸς ποικίλα συμφέροντα καὶ συγκρούεται εἰς παρομαρτούσας ὑποχρεώσεις ἐπίσης σεβαστὰς καὶ ἐπιτακτικάς. Ἡ πρώτη τῶν ὑποχρεώσεων τούτων εἶνε ἡ τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἐμπορικῶν ἢ οἰκονομικῶν κανονισμῶν, οὓς ἑκάστη ἐθνικότης ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ ἀσκήσει τῆς κυριαρχίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς καθιέρωσε πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἰδίων αὐτῆς συμφερόντων, πρὸς ἐπέκτασιν ἢ περιστολὴν τῶν ὁρίων τοῦ ἐμπορίου δι' οὗ θέλει νὰ συνδέηται πρὸς τὰς λοιπὰς χώρας.

§ 194. Τὸ πρὸς ἀμοιβαίαν συνδρομὴν καὶ προστασίαν καθῆκον παύει ἀφ' ἧς ἐκραγῇ πόλεμος μεταξὺ δύο πολιτειῶν, διότι συγκρούεται τότε μετὰ τῶν κυριαρχικῶν δικαίων τῶν ἐμπολέμων καὶ τοῦ ἔτι ἐπιτακτικωτέρου καθήκοντος τῆς οὐδετερότητος. Οὕτως ἐφ' ὅσον πόλις τις πολιορκεῖται ἢ λιμὴν διατελεῖ ἀποκεκλεισμένος, οἱαδήποτε καὶ ἂν ὦσι τὰ ὑπὸ τῶν κατοίκων ὑφιστάμενα δεινά, οἱ λοιποὶ λαοὶ δέον ν' ἀπέχωσι πάσης βοηθείας. Ἀλλ' ἅμα ὁ πόλεμος παύσῃ τὰς καταστροφὰς αὐτοῦ ἢ μετενεχθῇ εἰς ἄλλο μέρος τῆς χώρας, αἱ οὐδέτεραι πολιτεῖαι εἶνε ἐλεύθεραι καὶ ἠθικῶς μάλιστα ὑπόχρεοι νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὴν φωνὴν τῆς φιλανθρωπίας, ὅπως ἀνακουφίσωσι διὰ παντὸς μέσου καὶ τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις τὰ δεινὰ ἅτινα ὑπῆρξαν ἀνίσχυροι νὰ προλάβωσιν.

§ 195. Αἱ πολιτεῖαι, ὡς τὰ ἄτομα, ὀφείλουσιν ἀμοιβαίαν προστασίαν καὶ ἐπικουρίαν. Εἶνε ἀδύνατον νὰ χαράξωμεν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου κανόνας γενικοὺς καὶ ὡρισμένους· δυνάμεθα μόνον εἰπεῖν ὅτι ἡ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πολιτεία ἐκπληροῖ τὸ καθῆκον αὐτῆς παρέχουσα ταῖς λοιπαῖς τὴν ἐπικουρίαν, ἣν ἑαυτῇ ὀφείλει.

Ἂν λαός τις μαστίζηται ὑπὸ λιμοῦ ἢ οἱασδήποτε ἄλλης δημοσίας συμφορᾶς, πυρκαϊῶν, πλημμυρῶν, σεισμῶν κλπ., ἡ φιλανθρωπία ὑπαγορεύει τοῖς λοιποῖς λαοῖς τὸ καθῆκον νὰ ἔλθωσιν εἰς βοήθειαν, χωρὶς νὰ ἐπηρεασθῶσιν ὑπὸ τῆς διαφορᾶς τῆς ἐθνικότητος ἢ τῆς θρησκείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ϛ'.

ΔΙΚΑΙΟΝ ΤΩΝ ΠΡΕΣΒΕΥΣΕΩΝ

ΤΜΗΜΑ Α'.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

§ 196. Διπλωματία εἶνε ἡ ἐπιστήμη τῶν μεταξὺ τῶν διαφόρων πολιτειῶν ὑφισταμένων σχέσεων, οἷαι προκύπτουσιν αὐταὶ ἐκ τῶν ἀμοιβαίων συμφερόντων, τῶν ἀρχῶν τοῦ διεθνοῦς δικαίου καὶ τῶν διατάξεων τῶν συνθηκῶν καὶ συμβάσεων.

Ἡ γνῶσις τῶν ἐντεῦθεν πηγαζόντων κανόνων καὶ ἐθίμων εἶνε ἀπαραίτητος πρὸς ὀρθὴν διεύθυνσιν τῶν δημοσίων ὑποθέσεων καὶ διεξαγωγὴν τῶν πολιτικῶν διαπραγματεύσεων· ἐν συντομωτέρᾳ λοιπὸν διατυπώσει διπλωματία εἶνε ἡ ἐπιστήμη τῶν διεθνῶν σχέσεων ἢ ἁπλῶς ἡ τέχνη τῶν διαπραγματεύσεων.

Μόλις ἡ πολιτεία ἐσχηματίσθη κατενόησεν ὅτι εἶχεν ἀνάγκην τῶν γειτόνων αὐτῆς καὶ ἐκ τῆς ἀμοιβαίας αὐτῶν χρησιμότητος ἐγεννήθησαν αἱ πρὸς ἀλλήλους ἐπικοινωνίαι τῶν λαῶν.

Πανταχοῦ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ παρὰ τοῖς λαοῖς ἔτι, οἵτινες μόνον ὡς ἐχθροὺς ἐθεώρουν τοὺς ξένους, ἀπαντῶμεν πρέσβεις, κήρυκας, φέροντας ἀγγελίας ἡγεμόνος πρὸς ἡγεμόνα, πολιτείας πρὸς πολιτείαν, κηρύττοντας πόλεμον, προτείνοντας εἰρήνην ἢ συμμαχίαν κτλ· οἱ πρέσβεις ὅμως οὗτοι, ἀποστελλόμενοι ἐν εἰδικαῖς περιστάσεσιν, ἐπέστρεφον ἅμα ἐπετύγχανον τοῦ σκοποῦ τῆς ἀποστολῆς των ἢ κατενόουν τὸ ἀδύνατον τῆς ἐπιτυχίας. Οἱ πρέσβεις λοιπὸν ὑπ' οὐδενὸς κανονικοῦ καὶ σταθεροῦ συστήματος διείποντο.

Αἱ πρὸς ἀλλήλας σχέσεις τῶν πολιτειῶν τῆς Ἑλλάδος προυκάλεσαν ἀνταλλαγὴν ζωηρὰν διπλωματικῶν ἀνακοινώσεων, τῇ μεσολαβήσει

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συνήθως πρεσβειῶν. Οἱ πρέσβεις ἐπέμποντο εἰς εἰδικὰς περιστάσεις καὶ ἐπέστρεφον, ἅμα ἐξετέλουν τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν. Δὲν ὑφίσταντο λοιπὸν μόνιμοι πρεσβεύσεις.

Κατὰ τὸν Μέσον Αἰῶνα ἐν Ἰταλίᾳ ἤρξατο ἡ διπλωματία ἐνασκουμένη ὡς τέχνη καὶ διδασκομένη ὡς ἐπιστήμη ὑπὸ κυρίως διπλωματῶν, οὖσα κτῆμα τοῦ ἀνωτάτου κλήρου. Ἡ διπλωματία, ἥτις μέχρι τοῦδε μετεῖχε φύσει τῆς ἁπλότητος καὶ τραχύτητος τῶν χρόνων τούτων, κατέστη ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ τῶν Ἰταλῶν σοφῶν καὶ πολιτικῶν, ἐν τοῖς πρώτοις τῶν ὁποίων διαλάμπει ὁ Μακιαβέλης, τέχνη ἔμπλεως ἐπιτηδειότητος καὶ πανουργίας καὶ κρυψινοίας, καλυπτομένης ὑπὸ τὸ πρόσωπεῖον τῶν συμβατικῶν τύπων, καὶ ἐγένετο τὸ ὄργανον ἐγωιστικῆς καὶ ῥαδιούργου πολιτικῆς.

Κατὰ τὸν ιε' αἰῶνα ἡ πτῶσις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ἡ ἐφεύρεσις τῆς τυπογραφίας καὶ τῆς πυρίτιδος, ἡ ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆς, ἡ ἀναγέννησις τῶν γραμμάτων καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν, ἡ ζύμωσις, εἰς ἣν ὑπεβλήθη ἡ Εὐρώπη, νέαν ἔδωκαν ὥσιν εἰς τὴν διπλωματίαν. Αἱ κυβερνήσεις ἠναγκάσθησαν νὰ τηρῶσι διαρκεῖς διαπραγματεύσεις κατὰ τὸ πλεῖστον λίαν περιπλόκους, ὥστε νὰ μὴ ᾖ δυνατὸν νὰ διεξάγωνται δι' ἀνταποκρίσεων καὶ καθιστώσας κατὰ συνέπειαν ἀπαραίτητον τὴν ἀποστολὴν εἰδικῶν ἀπεσταλμένων ἢ πρέσβεων.

Κατὰ τὸν ἑπόμενον αἰῶνα οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας ἵδρυσαν ἐντὸς τοῦ βασιλείου τὸ λειτούργημα τῶν Ὑπουργῶν τῶν Ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων. Ὁ δὲ καρδινάλιος Ῥισελιὲ θεωρεῖται ὡς ἐγκαινίσας τὸ σήμερον παγκοσμίως ἀποδεδεγμένον σύστημα τοῦ τηρεῖν μονίμους πρεσβεύσεις παρὰ ταῖς λοιπαῖς αὐλαῖς. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη ἀπέστειλε πρέσβεις εἰς χώρας, αἵτινες μέχρι τοῦδε ἐθεωροῦντο ὡς διατελοῦσαι ἐκτὸς τοῦ κύκλου τῶν πεπολιτισμένων ἐθνικοτήτων, εἰς τὴν Ῥωσσίαν, τὴν Περσίαν, τὸ Σιὰμ καὶ τὰς λοιπὰς χώρας τῆς ἀπωτάτης Ἀνατολῆς.

Ἡ εἰρήνη τέλος τῆς Βεστφαλίας (1648), ἀποδεχθεῖσα τὴν θεωρίαν τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἰσορροπίας, πρὸς τήρησιν τῆς ὁποίας ἀνέλαβον αἱ πολιτεῖαι τὸ καθῆκον τῆς ἀμοιβαίας ἐπιτηρήσεως, καθιέρωσεν ὁριστικῶς τὴν χρῆσιν τῶν μονίμων πρεσβεύσεων, μὴ καταργηθεῖσαν ἔκτοτε.

§ 197. Ὁ κύριος τῆς διπλωματίας σκοπὸς εἶνε ἡ ἐξασφάλισις τῆς εὐημερίας τῶν λαῶν, ἡ διατήρησις τῆς μεταξὺ αὐτῶν εἰρήνης καὶ ἁρμονίας, ἐξασφαλιζομένης συγχρόνως τῆς ἀσφαλείας, τῆς ἡσυχίας καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς ἀξιοπρεπείας ἑκάστου τούτων. Τὸ ἔργον τῶν διπλωματικῶν πρακτόρων συνίσταται κυρίως εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν σχετικῶν πρὸς τὰ σπουδαῖα ταῦτα θέματα διαπραγματεύσεων, τὴν ἐπὶ τὴν τήρησιν τῶν ἐντεῦθεν πηγαζουσῶν συνθηκῶν ἢ συμβάσεων ἐπαγρύπνησιν, τὴν παρακώλυσιν παντὸς δυναμένου νὰ παραβλάψῃ τὰ συμφέροντα τῶν ὁμοεθνῶν αὐτῶν ἐν ταῖς χώραις, ἔνθα διαμένουσι, καὶ τὴν προστασίαν τῶν ἀναγκαζομένων νὰ αἰτήσωνται τὴν συνδρομὴν αὐτῶν ὁμοεθνῶν.

Ἐκ τῶν πρώτων ὑποχρεώσεων τοῦ διπλωματικοῦ πράκτορος εἶνε ἡ αὐστηρὰ τήρησις τῶν ἀπορρήτων τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ καὶ ἡ μὴ δημοσίευσις ἐγγράφων ἢ πληροφοριῶν ἐμπεπιστευμένων αὐτῷ ἕνεκα τοῦ ἀξιώματός του.

Μεταξὺ τῶν ἀπαραιτήτων παντὶ διπλωμάτῃ γνώσεων συνιστῶμεν ἰδίᾳ τὴν τοῦ φυσικοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν καὶ τοῦ παγκοσμίου δημοσίου δικαίου, ἅτινα περιλαμβάνουσι τὰ θεμελιώδη ἀξιώματα πάσης θετικῆς ἐπιστήμης τοῦ δημοσίου δικαίου· τὴν τοῦ θετικοῦ Εὐρωπαϊκοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν, στηριζομένου ἐπὶ τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν ἐθίμων, ἅτινα τροποποιοῦντα τὰ θεμελιώδη ἀξιώματα ἐκανόνισαν τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις τῶν ἐθνικοτήτων· τὴν τοῦ ἐσωτερικοῦ δικαίου τῶν κυριωτέρων πολιτειῶν τῆς Εὐρώπης, στηριζομένου ἐπὶ τῶν νόμων ἑκάστης πολιτείας· τὴν τῆς ἱστορίας ἐν γένει, ἰδίᾳ δὲ τῆς ἱστορίας τῶν πολέμων, τῶν διαπραγματεύσεων καὶ τῶν συνθηκῶν τῶν τελευταίων αἰώνων, χρησιμευούσης πρὸς γνῶσιν τῆς πολιτικῆς καὶ τῶν τάσεων τῶν κυβερνήσεων· τὴν τῶν διαφόρων πολιτικῶν συστημάτων, ἅτινα δυνατὸν ποτε νὰ ἐφαρμοσθῶσι· τὴν τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, διδασκούσης πῶς παράγεται, διανέμεται καὶ καταναλίσκεται ὁ πλοῦτος τῶν λαῶν· τὴν τῆς γεωγραφίας καὶ τῆς στατιστικῆς τῶν πολιτειῶν· τὴν περὶ τῆς τηρητέας στάσεως καὶ διαγωγῆς κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις καὶ τὰς μεταξὺ τῶν πολιτειῶν διενέξεις· τὴν τῆς τέχνης τοῦ συντάσσειν τὰ ὑπὸ τῶν διεθνῶν σχέσεων προκαλούμενα ἔγγραφα· ἐπὶ τέλους ἐπιμένομεν εἰς τὴν γνῶσιν τῶν κυριωτέρων λαλουμένων γλωσσῶν, ἰδίᾳ τῆς γαλλικῆς, «καταστάσης τρόπον τινὰ παγκοσμίου διαλέκτου καὶ ἐπισήμου γλώσσης πασῶν σχεδὸν τῶν κυβερνήσεων», τῆς ἀγγλικῆς καὶ τῆς γερμανικῆς.

Εἰς πολλὰς χώρας δέον νὰ ἐκπληρώσῃ τις σχολειακάς τινας ὑποχρεώσεις καὶ δοκιμασίας καὶ νὰ ὑποστῇ ἐξετάσεις, ὅπως κριθῇ ἱκανὸς ν' ἀποβλέψῃ εἰς τὸ διπλωματικὸν στάδιον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 198. Ἀναλόγως πρὸς τὴν φύσιν αὐτῶν καὶ τὴν σπουδαιότητα ἢ τὸ περίπλοκον τῶν συμφερόντων, εἰς ἃ ἀναφέρονται, αἱ διπλωματικαὶ ἢ διεθνεῖς ὑποθέσεις προκαλοῦσιν ἀληθεῖς διαπραγματεύσεις, ζωηρὰς συζητήσεις ἢ ἀνταλλαγὴν ἁπλῶν διακοινώσεων, ὁτὲ μὲν προφορικῶν, ὁτὲ δ' ἐγγράφων. Αὗται εἶνε ἄμεσοι, ὅταν ἀνταλλάσσωνται μεταξὺ τοῦ ξένου πρέσβεως καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς κυβερνήσεως, παρ' ᾗ εἶνε ἐπιτετραμμένος, καὶ ἔμμεσοι, ὅταν ἀνταλλάσσωνται μεταξὺ τοῦ αὐτοῦ πράκτορος καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς χώρας ἢ εἰδικῶν ἐπιτρόπων, ὁριζομένων πρὸς τοῦτο ὑπ' αὐτοῦ. Συνήθως ἡ ὑπόθεσις ἄρχεται προφορικῶς δι' ἐκθέσεως τῶν πραγματικῶν καὶ νομικῶν ζητημάτων, ἅτινα σχετίζονται πρὸς αὐτήν, καὶ ἐξακολουθεῖ ἢ περατοῦται διὰ τῆς ἀποστολῆς ἐγγράφων διακοινώσεων, περιλαμβανουσῶν βαθυτέραν τοῦ θέματος ἔρευναν.

Κατ' ἀρχὴν ἑκάστη κυβέρνησις εἶνε ἀναμφιβόλως κυρία νὰ κανονίσῃ κατὰ τὸ δοκοῦν τὸν τύπον, μᾶλλον ἢ ἧττον ἐπίσημον, μᾶλλον ἢ ἧττον διηκριβωμένον, τῶν διακοινώσεων, ἃς ἀποστέλλει ταῖς λοιπαῖς χώραις. Ὑπάρχουσιν ὅμως πολιτεῖαι, αἵτινες κατὰ γενικὸν κανόνα καὶ διά τινα ζητήματα ἀρνοῦνται ν' ἀποδεχθῶσιν ἢ νὰ μελετήσωσι παρατηρήσεις, μὴ ὑποβαλλομένας αὐταῖς ἐγγράφως.

Ὁ διπλωματικὸς πράκτωρ κοινοποιῶν τὰ ἔγγραφα αὐτοῦ ὑποχρεοῦται συνήθως νὰ ἑρμηνεύσῃ αὐτά, ν' ἀναπτύξῃ τὰ διάφορα σημεῖα καὶ νὰ παράσχῃ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν τὰς ἀναγκαίας ἐπὶ τῶν λεπτομερειῶν ἐξηγήσεις· μετὰ ταῦτα ἀνακοινοῖ τὰ διαβήματα ἢ τὰς συνεντεύξεις αὐτοῦ πρὸς τὴν κυβέρνησίν του, διαβιβάζων αὐτῇ τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὰς προσωπικὰς κρίσεις αὐτοῦ ἢ αἰτῶν διασαφήσεις καὶ νέας ὁδηγίας.

Αἱ ἔγγραφοι διπλωματικαὶ ἀνακοινώσεις ἀνταλλάσσονται δι' ὑπομνημάτων, διακοινώσεων, τηλεγραφημάτων ἢ ἁπλῶν ἐπιστολῶν. Αἱ διακοινώσεις (notes) εἶνε διτταί: αἱ ὑπογεγραμμέναι ὑπὸ τῶν ἀποστελλόντων αὐτὰς καὶ αἱ μὴ φέρουσαι ὑπογραφήν, ῥηματικαὶ (verbales) καλούμεναι. Αἱ πρῶται ἐξ αὐτοῦ τοῦ τύπου αὐτῶν ἔχουσι χαρακτῆρα ἀμεσώτερον ὑποχρεωτικὸν καὶ γίνεται συνήθως χρῆσις αὐτῶν διὰ τὰς συνεπαγομένας ὑποχρέωσιν πράξεις καὶ δηλώσεις. Αἱ ἄλλαι ἔχουσι μᾶλλον περιωρισμένον περιεχόμενον καὶ χρησιμεύουσιν εἰς διαλεύκανσιν τῶν λεπτομερειῶν, εἰς συνόψισιν τῶν συνεντεύξεων, εἰς ὑπόμνησιν ἢ εἰς πρότασιν συμβιβασμοῦ, οὐ μόνον τὰς βάσεις καὶ τὰ κύρια

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σημεῖα θέτουσιν· ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἔχουσι μεγάλην ἀναλογίαν πρὸς τὰ πρωτόκολλα καὶ τὰ ὑπομνήματα.

Κατὰ τὰς διὰ συνδιασκέψεων διεξαγομένας διαπραγματεύσεις, ἰδίᾳ ὅταν αἱ συζητήσεις μέλλωσι νὰ καταλήξωσιν εἰς συνομολόγησιν διεθνῶν συμφωνιῶν, συνθηκῶν ἢ ἄλλων ὁμοίας φύσεως ὑποχρεώσεων, τὰ συμπεράσματα τῆς συζητήσεως διατυποῦνται πάντοτε ἐν πρακτικῷ, συντασσομένῳ εἰς τὸ τέλος ἑκάστης συνεδριάσεως καὶ ὑπογραφομένῳ ὑπὸ πάντων τῶν μετασχόντων αὐτῆς.

§ 199. Καίτοι ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν αἱ εἰς διεθνεῖς σχέσεις ἀναφερόμεναι ἔγγραφοι διακοινώσεις ἐπιδέχονται μεγάλην ποικιλίαν τύπων, ὑπόκεινται οὐχ ἧττον εἰς κανόνας τινὰς καὶ διατυπώσεις, καθορισθείσας ὑπὸ τῆς συνηθείας ἢ τῶν συμβάσεων, τὸ σύνολον τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ τὸ καλούμενον διπλωματικὸν ὕφος (style diplomatique, de cour, de chancellerie).

Ὡς οὐσιώδεις ἰδιότητας τοῦ διπλωματικοῦ ὕφους οἱ πραγματευθέντες τὸ θέμα τοῦτο δημοσιολόγοι ἐκ συμφώνου συνιστῶσι πρὸ παντὸς τὴν σαφήνειαν, τὴν ἁπλότητα, τὴν περὶ τὰς ἰδέας ἀκρίβειαν, τὴν τάξιν κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν γεγονότων, τὴν λογικὴν ἐν τῇ κατατάξει τῶν ἐπιχειρημάτων, τὴν κυριολεξίαν, τὴν συντομίαν καὶ τὴν γλωσσικὴν ἀκρίβειαν· δέον ἐπίσης ν' ἀποφεύγηται προσεκτικῶς πᾶσα ἔκφρασις, δυναμένη νὰ προκαλέσῃ δικαίαν ἐξερέθισιν τῆς πολιτείας ἢ τοῦ δημοσίου λειτουργοῦ, πρὸς ὃν ἀπευθύνεται τὸ ἔγγραφον.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν γλῶσσαν, ἧς γίνεται σήμερον χρῆσις κατὰ τὰς διπλωματικὰς σχέσεις, παρὰ τὴν ἐπικράτησιν, ἣν ἐτήρησεν ἡ γαλλική, ἑκάστη ἐθνικότης μεταχειρίζεται κατὰ κανόνα τὴν ἰδίαν αὐτῆς γλῶσσαν πρὸς συνεννόησιν μετὰ τῶν λοιπῶν· ἑκάστη πολιτεία γράφει ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῆς καὶ μεταφράζει τὴν πρᾶξιν εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς χώρας, ἔνθα ἀποστέλλει αὐτήν.

Οὐχ ἧττον ἡ γερμανικὴ κυβέρνησις ἀλληλογραφεῖ γαλλιστὶ μετὰ τῶν πολιτειῶν, αἵτινες ἀποστέλλουσιν αὐτῇ τὰς διακοινώσεις των ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ, ἂν αὕτη δὲν εἶνε ἡ ἐθνικὴ αὐτῶν διάλεκτος, καὶ λατινιστὶ μετὰ τῆς Ἁγίας Ἕδρας.

Αἱ συνθῆκαι διατυποῦνται ἐν τῇ γλώσσῃ ἑκάστου τῶν συμβαλλομένων μερῶν. Ἀλλ' ὅταν αἱ ὑποχρεώσεις μέλλωσι νὰ ἐφαρμοσθῶσιν εἰς πλείονας τῶν δύο χωρῶν συντάσσονται κατὰ κανόνας γαλλιστί.

Οἱ ἐπὶ τῶν ἐγγράφων διακοινώσεων καθιερωθέντες κανόνες ἐφαρμό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζονται ἐν πᾶσι καὶ ἐπὶ τῶν προφορικῶν διακοινώσεων, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς ἐπισήμους ἀκροάσεις ἐκφωνουμένων λόγων. Δύναται λοιπὸν ὁ ξένος πρέσβυς νὰ ἐκφωνήσῃ τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν τῇ ἰδίᾳ γλώσσῃ, ἐπιφορτίζων διερμηνέα νὰ μεταφράσῃ αὐτὸν κατὰ λέξιν, καὶ ὁ κυρίαρχος ἀποκρίνεται ἐν τῇ ἑαυτοῦ γλώσσῃ· ἀλλὰ συνήθως ὁ γνωρίζων τὴν γλῶσσαν τῆς χώρας πρέσβυς μεταχειρίζεται αὐτὴν κατὰ τὰς μετὰ τῆς κυβερνήσεως παρ' ᾗ εἶνε διαπεπιστευμένος συνεννοήσεις ἢ ἐν δυσκολίᾳ πρὸς τοῦτο συνεννοεῖται περὶ τῆς χρήσεως ἑτέρας γλώσσης γνωστῆς ἀμφοτέροις.

§ 200. Διὰ τοῦ ὅρου κρυπτογραφήματα (chiffres) καλοῦμεν χαρακτῆράς τινας ἢ σημεῖα συμβατικά, ἅτινα μεταχειρίζονται πρὸς γραφὴν ἀκατάληπτον εἰς πρόσωπα μὴ γνωρίζοντα τὴν σημασίαν αὐτῶν, μὴ ἔχοντα ἐν ἄλλαις λέξεσι τὴν κλεῖδα (clef).

Συνήθως μεταχειρίζονται ἀγνώστους χαρακτῆρας ἢ αὐθαιρέτους ἀριθμούς, ὧν οἱ ἀνταποκρινόμενοι ὁρίζουσιν ἐκ τῶν προτέρων τὴν σημασίαν, καὶ δι' ὧν σημειοῦσι τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου καὶ λέξεις προσέτι ἢ φράσεις ὁλοκλήρους. Οἱ χαρακτῆρες, τὰ σημεῖα ἢ οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι τάσσονται ἐν ὡρισμένῃ τινὶ τάξει εἰς δύο πίνακας, ὧν ὁ εἷς (table chiffrante) χρησιμεύει πρὸς κρυπτογράφησιν τοῦ πρωτοτύπου καὶ ὁ δεύτερος (déchiffrante) πρὸς μετάφρασιν τοῦ κρυπτογραφήματος.

Τὰ μᾶλλον ἐν χρήσει κρυπτογραφικὰ συστήματα εἶνε οἱ ἀραβικοὶ ἀριθμοί, τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου καὶ τὰ στενογραφικὰ σημεῖα, μεταβαλλομένης τῆς συνήθους αὐτῶν ἐκδοχῆς, καὶ λαμβανόμενα ὁτὲ μὲν μόνα, ὁτὲ δ' ἐν συνδυασμῷ μετ' ἀλλήλων. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς κρυπτογραφίας καλεῖται ἁπλοῦν (à simple clef) ἢ σύνθετον (à double clef), καθ' ὅσον ἕκαστον σημεῖον, γράμμα ἢ εἰκὼν τηρεῖ ἀμεταβλήτως τὴν αὐτὴν σημασίαν ἢ ἐπιδέχεται διαφόρους ἐκδοχάς, συμφώνως πρὸς τὸν τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον ἀλφαβητικὸν σύνδεσμον, τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην λέξιν, συμβατικῶς μεταβαλλομένης τῆς κυρίας αὐτῆς σημασίας.

Ὑπάρχει ὡσαύτως τὸ σύστημα τῆς σκυτάλης (ruban, grille), μεθόδου συνισταμένης εἰς τὴν διάταξιν σειρᾶς λέξεων οὕτως ὥστε νὰ φαίνωνται κατὰ τύχην διεσπαρμέναι καὶ μὴ δυνάμεναι νὰ ἔχωσιν ἔννοιαν πλήρη καὶ ἀκριβῆ, εἰ μὴ διὰ τὸν ἔχοντα τὴν κλεῖδα. Ἡ κλεὶς τῆς μεθόδου ταύτης ἀποτελεῖται ἁπλῶς ἐκ ταινίας ἠριθμημένης ἢ χαρτονίου κεκομμένου κατὰ διαστήματα, ὅπερ, ἐπιτιθέμενον ἐπὶ τοῦ ἐγ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γράφου εἴς τινα ὡρισμένα σημεῖα, καλύπτει ἐναλλὰξ ἢ καταλείπει φανερὰς τὰς ἀπαραιτήτους πρὸς παροχὴν καταληπτῆς ἐννοίας λέξεις.

Τελευταῖος τρόπος, ὀλιγώτερον περίπλοκος, εἶνε ὁ συνιστάμενος εἰς τὴν ἐκλογὴν οἱουδήποτε βιβλίου, πολλὰς ἀριθμοῦντος ἐκδόσεις· ἡ κλεὶς ἀποτελεῖται τότε ἐκ τριῶν ἀριθμῶν, ὧν ὁ πρῶτος δηλοῖ τὴν σελίδα τοῦ βιβλίου, ὁ δεύτερος τὴν γραμμὴν καὶ ὁ τρίτος τὴν λέξιν, ἧς γίνεται χρῆσις. Ὁ τρόπος οὗτος, μόνον τοῖς γινώσκουσι τὸν τίτλον καὶ τὴν ἔκδοσιν τοῦ βιβλίου καταληπτός, παρέχει ἀρκούντως πολλοὺς συνδυασμούς, διότι ἡ αὐτὴ λέξις δυνατὸν νὰ εὑρίσκηται εἰς διαφόρους σελίδας καὶ ἐπομένως νὰ δηλῶται ὑπὸ ἀπείρως ποικίλων ἀριθμῶν· τὸ μόνον αὐτοῦ ἄτοπον εἶνε ἡ μεγάλη περὶ τὴν χρῆσιν βραδύτης.

§ 201. Ἐκ τῶν οὐσιωδῶν στοιχείων τῆς κυριαρχίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἐθνικοτήτων εἶνε τὸ δίκαιον τοῦ πρεσβεύεσθαι, συνιστάμενον ἐν τῷ δικαιώματι τοῦ ἀντιπροσωπεύεσθαι εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ὑπὸ διπλωματικῶν καὶ προξενικῶν πρακτόρων, ἐπιφορτισμένων τὴν μετὰ τῶν λοιπῶν ἐθνικοτήτων καλλιέργειαν φιλικῶν καὶ ἁρμονικῶν σχέσεων.

Τὸ πρὸς τὸ πρεσβεύεσθαι δικαίωμα θεωρεῖται ὡς πλῆρες κατ' οὐσίαν δικαίωμα, ἀτελὲς ὅμως ἐν τῇ πρακτικῇ, καθ' ὅσον οὐδεμία πολιτεία εἶνε ὑπόχρεως νὰ τηρῇ πολιτικὰς ἀποστολὰς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἢ ν' ἀποδέχηται παρ' ἑαυτῇ ἀντιπροσώπους τῶν ἄλλων ἐθνικοτήτων.

Ἡ συνήθεια ὅμως καὶ οἱ κανόνες τῆς διεθνοῦς φιλοφροσύνης καθιέρωσαν ἐπὶ τούτου μεταξὺ τῶν λαῶν εἴδός τι ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεως· καὶ ὅπως ἡ ὕπαρξις διπλωματικῶν σχέσεων, τηρουμένων διὰ μονίμων πρακτόρων, εἶνε προφανῶς δεῖγμα εἰρήνης καὶ φιλίας, οὕτω δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔνδειξις δυσαρμονίας ἢ ἐχθρότητος ἡ ἀνάκλησις ἢ ἡ ἀπόλυτος ἔλλειψις πολιτικῶν πρεσβεύσεων.

§ 202. Τὸ πρὸς τὸ πρεσβεύεσθαι δικαίωμα, ἐγκείμενον τῷ τῆς κυριαρχίας, ἐννοεῖται ὅτι δὲν δύναται ν' ἀσκηθῇ ὑπὸ ἐξαρτωμένης ἢ ἡμικυριάρχου πολιτείας εἰ μὴ ἐφ' ὅσον εἰδικῶς ἐπετράπη τοῦτο αὐτῇ ὑπὸ τῆς πολιτείας ἢ τῶν πολιτειῶν, ἀφ' ὧν ἐξαρτᾶται. Οὕτω τὸ πολίτευμα τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἀφῄρεσεν ἀπὸ τῶν μερικῶν πολιτειῶν τὸ δικαίωμα τῆς πρεσβεύσεως καὶ ἀπαγορεύει αὐταῖς τὴν ἄνευ τῆς συναινέσεως τῆς Ὁμοσπονδιακῆς συνόδου διακανόνισιν ζητημάτων ἢ συμβάσεων μετὰ ξένης πολιτείας. Τὸ αὐτὸ κρατεῖ παρὰ ταῖς ἀποτελούσαις τὰς ὁμοσπονδίας τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς πολιτείαις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αἱ Ἑλβετικαὶ τοπαρχίαι (cantons) δὲν ἀπολαύουσιν ὡσαύτως τοῦ δικαιώματος εἰδικῆς ἀντιπροσωπεύσεως. Αἱ δὲ πολιτεῖαι, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται ἡ νέα Γερμανικὴ Αὐτοκρατορία, ἐτήρησαν ἐν μέρει μέχρι τοῦδε τὸ δικαίωμα τοῦ ἔχειν πρεσβείας ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δι' ὑποθέσεις μὴ ὑπαγομένας εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς κεντρικῆς ἀρχῆς.

§ 203. Ἡ ἄσκησις τοῦ δικαιώματος τῆς πρεσβεύσεως ἀνήκει ἐν ἑκάστῃ πολιτείᾳ εἰς τὴν εἰδικῶς πρὸς τοῦτο ὁρισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πολιτεύματος ἢ τοῦ θεμελιώδους νόμου τῆς χώρας ἀρχὴν ἢ ἐξουσίαν. Ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ ἀνατίθεται τῷ ἀνωτάτῳ τῆς πολιτείας ἄρχοντι, κυριάρχῳ ἡγεμόνι ἢ προέδρῳ, ἐνεργοῦντι ὁτὲ μὲν μόνῳ, ὁτὲ δ' ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας.

Δυνατὸν νὰ ἐρωτηθῇ τίνα στάσιν δέον νὰ τηρήσωσιν αἱ ξέναι πολιτεῖαι ἐν περιπτώσει ἐπαναστάσεως ἢ ἐμφυλίου πολέμου ἔν τινι χώρᾳ, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἀντιπροσωπεύονται ὑπὸ μονίμου διπλωματικῆς ἀποστολῆς;

Κατὰ τὴν σταθερῶς τηρουμένην ἐπὶ τούτου συνήθειαν οἱ ἀλλοδαποὶ πράκτορες ἐξακολουθοῦσι μέχρι νεωτέρας διαταγῆς τὰς προτέρας αὐτῶν σχέσεις μετὰ τῆς κυβερνήσεως, παρ' ᾗ εἰσιν διαπεπιστευμένοι ἢ τηροῦσιν ἁπλῶς τυπικὰς καθαρῶς σχέσεις μετὰ τῶν πράγματι ἀντικαθιστωσῶν τὴν κυβέρνησιν ἀρχῶν, οἱαιδήποτε κἂν ὦσιν αὗται. Προκειμένου περὶ ἐμφυλίων πολέμων, ἐκρηγνυμένων ἐν τοῖς κόλποις ὁμοσπονδιῶν καὶ ἐπαπειλούντων αὐτὴν τὴν κυριαρχίαν τῆς πολιτείας, ἡ ἀποστολὴ καὶ ἡ ἀποδοχὴ πρακτόρων, περιβεβλημένων διπλωματικὸν χαρακτῆρα, συνεπάγεται τὴν ἀναγ.ώρισιν τῆς ἐπαναστατικῆς κυβερνήσεως, ὡς καὶ τῆς ἐθνικῆς αὐτῆς κυριαρχίας καὶ ἀνεξαρτησίας.

§ 204. Ἡ πολιτεία δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν ἀποδοχὴν διπλωματικῶν πρακτόρων, βασιζομένη ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀποστελλομένου πράκτορος ἢ ἐπὶ τῆς φύσεως καὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν λειτουργιῶν, ἃς καλεῖται ν' ἀσκήσῃ οὗτος.

Αἱ πολιτεῖαι δύνανται νὰ ὑποβάλωσιν εἰς εἰδικούς τινας ὅρους τὴν ἀποδοχὴν τῶν διπλωματικῶν πρακτόρων· ἀλλ' οὗτοι ἅπαξ ἀποδεκτοὶ γενόμενοι, ἀπολαύουσι πάντων τῶν ὑπὸ τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν καὶ ὑπὸ τῶν συνθηκῶν καθιερωθέντων προνομίων.

Τινὲς πολιτεῖαι ἀρνοῦνται ἀπολύτως ν' ἀποδεχθῶσιν ὡς διπλωματικὸν πράκτορα ξένης χώρας ἴδιον αὐτῶν ὑπήκοον· ἕτεραι δ' ἀποδέχονται αὐτόν, ἐπιβάλλουσαι ὅμως αὐτῷ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐξακολουθήσῃ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑποκείμενος εἰς τοὺς ἐγχωρίους νόμους ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον καὶ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ.

Ὁ Βουρλιγκάμ (Anson Burlingame), ἀντιπρόσωπος κατ' ἀρχὰς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν εἰς Πεκῖνον, τεθεὶς δ' εἶτα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κίνας καὶ ἐπιφορτισθεὶς τῷ 1868 ἔκτακτον ἀποστολὴν παρὰ τῇ κυβερνήσει τῆς Βασιγκτῶνος καὶ ταῖς Εὐρωπαϊκαῖς αὐλαῖς, ἐγένετο ὑπ' αὐτῶν ἀποδεκτὸς ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ πρεσβευτοῦ· μόνον δ' ἡ πατρίς του δὲν τῷ ἀνεγνώρισε τὸν τίτλον τοῦτον, ἀποδεχθεῖσα αὐτὸν ὡς εἰδικὸν ἁπλῶς πληρεξούσιον πρὸς διαπραγμάτευσιν συνθήκης.

Ἔτι μεταγενέστερον ἡ κυβέρνησις τῆς Βασιγκτῶνος ἠρνήθη ν' ἀποδεχθῇ πολίτην τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ὡς πρόσεδρον ὑπουργὸν τῆς δημοκρατίας τῆς Ὀνδούρας.

§ 205. Κατὰ τὸν ὑπὸ τῆς Βιενναίας συνόδου τῇ 19 Μαρτίου 1815 ἀποδεκτὸν γενόμενον καὶ ὑπὸ τῆς συνόδου τοῦ Ἀκυϊσγράνου τῷ 1818 συμπληρωθέντα γενικὸν κανονισμὸν οἱ διπλωματικοὶ πράκτορες τάσσονται νομίμως εἰς τέσσαρας κατηγορίας:

α'. Πρεσβευταὶ (ambassadeurs) καὶ ἔξαρχοι (legati) ἢ νούντσιοι (nuntii) τοῦ Πάπα.

β'. Ἀπεσταλμένοι, πληρεξούσιοι ὑπουργοὶ (envoyés, ministres plénipotentiaires) καὶ λοιποὶ παρὰ τοῖς κυριάρχοις διαπεπιστευμένοι.

γ'. Πρόσεδροι ὑπουργοί (ministres résidents), ὡσαύτως παρὰ τοῖς κυριάρχοις διαπεπιστευμένοι.

δ'. Ἐπιτετραμμένοι (chargés d'affaires), διαπεπιστευμένοι παρὰ τοῖς ὑπουργοῖς τῶν ἐξωτερικῶν.

Ἡ κατάταξις αὕτη βασίζεται ἐπὶ τοῦ βαθμοῦ, τοῦ ἀξιώματος καὶ τῆς παρεχομένης τῷ διπλωματικῷ πράκτορι παρὰ τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ ἐξουσίας.

Καλεῖται σῶμα διπλωματικὸν (corps diplomatique) τὸ σύνολον τῶν παρὰ τῇ αὐτῇ κυβερνήσει διαπεπιστευμένων διπλωματικῶν πρακτόρων παντὸς βαθμοῦ. Δὲν ἀποτελεῖ ὅμως σωματεῖον καὶ μόνον ἔν τισι περιπτώσεσι καθίσταται τοιοῦτο. Προεδρεύεται ὑπ' ἐκείνου τῶν μελῶν αὐτοῦ, οὗτινος τὰ διαπιστευτήρια γράμματα εἶνε προγενέστερα, ἐν ταῖς καθολικαῖς δὲ χώραις ὑπὸ τοῦ νουντσίου τοῦ Πάπα.

Οἱ πρεσβευταὶ διακρίνονται εἰς τακτικοὺς καὶ ἐκτάκτους· ὁ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρῶτος ὅρος ἀναφέρεται εἰς τοὺς κληθέντας, ὅπως ἀσκήσωτι διαρκῆ διπλωματικὴν ἀποστολήν, ὁ δὲ δεύτερος εἰς τοὺς ἐπιτετραμμένους προσωρινὴν ἁπλῶς ἀποστολήν. Ἀπονέμεται ὡσαύτως ὁ χαρακτὴρ ἐκτάκτου πρεσβευτοῦ ἢ ἀπεσταλμένου τῷ ἐπ' ἀόριστον χρόνον κληθέντι ν' ἀσκήσῃ διπλωματικάς τινας λειτουργίας.

Ἐν τοῖς διπλωματικοῖς πράκτορσι τῆς δευτέρας τάξεως περιλαμβάνονται οἱ τακτικοὶ καὶ ἔκτακτοι ἀπεσταλμένοι καὶ πληρεξούσιοι ὑπουργοί. Καθιερώθησαν διακρίσεις τινὲς μεταξὺ τῶν τακτικῶν καὶ τῶν ἐκτάκτων ἀπεσταλμένων· ἀλλ' αἱ διακρίσεις αὗται εἶνε ἄνευ σημασίας τινὸς προκειμένου περὶ τῆς προηγήσεως καὶ συνεπῶς οὐδεμίαν πρακτικὴν σπουδαιότητα κέκτηνται.

Ἡ μεταξὺ τῶν διπλωματικῶν πρακτόρων τῆς δευτέρας τάξεως καὶ τῶν τῆς πρώτης διαφορὰ λίαν δυσχερῶς δύναται νὰ καθορισθῇ. Πολλοὶ δημοσιολόγοι ὑπεστήριξαν ὅτι οἱ τῆς πρώτης τάξεως ἔχουσιν ἐπίσημον δικαίωμα πρὸς ἄμεσον μετὰ τοῦ κυριάρχου διαπραγμάτευσιν, οὗτινος στεροῦνται οἱ ἄλλοι· ἀλλ' ἡ διάκρισις αὕτη εἶνε ἄνευ σημασίας, ἀφ' ἧς ἰδίως ὁ ὀργανισμὸς τῶν νεωτέρων ἐθνικοτήτων δὲν στηρίζεται ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τοῦ μοναρχικοῦ συστήματος. Ἡ θεμελιώδης διάκρισις, ἥτις δυνατὸν νὰ τεθῇ μεταξὺ τῶν δύο πρώτων τάξεων τῶν διπλωματικῶν πρακτόρων, πρέπει νὰ στηρίζηται ἐπὶ μᾶλλον οὐσιώδους ἐν τῇ πρακτικῇ διαφορᾶς. Ὥστε ἀντίκεινται τοῖς πράγμασιν αἱ φαντασιώδεις λεπτολογίαι συγγραφέων τινῶν, ἀπονεμόντων τοῖς πράκτορσι τοῦ πρώτου βαθμοῦ διαρκῆ καὶ γενικὴν ἀντιπροσώπευσιν τοῦ προσώπου τοῦ κυριάρχου, ἐν ᾧ εἰς τοὺς τῆς δευτέρας τάξεως θεωροῦσι τὸν χαρακτῆρα τοῦτον προσωρινὸν καὶ εἰς εἰδικὰ ζητήματα ἀναφερόμενον.

Καθ' ἡμᾶς οἱ διπλωματικοὶ πράκτορες τῶν δύο πρώτων βαθμῶν τυγχάνουσιν ἐν τῇ αὐτῇ ἀκριβῶς τάξει ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν τιμῶν καὶ τῆς ἐνεργείας, διακρίνονται δ' ἀπ' ἀλλήλων ἱεραρχικῶς ἐκ τῆς διαφορᾶς μόνον τοῦ πρὸς δήλωσιν αὐτῶν χρησιμεύοντος τίτλου.

Ἡ γνώμη ἡμῶν αὕτη ἐπεβεβαιώθη καθ' ὁλοκληρίαν καὶ ἀνεπτύχθη ἐν σχέσει πρὸς τὰς πρακτικὰς αὐτῆς ἐφαρμογὰς ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος Βίσμαρκ μεθ' ὅλης τῆς αὐθεντίας, ἥτις ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων περιβάλλει τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἐν λόγῳ ἐκφωνηθέντι ἐν τῷ γερμανικῷ κοινοβουλίῳ (Reichstag) τῇ 10 Νοεμβρίου 1871 :

« Ὁ πρεσβευτής, εἶπε, δὲν δικαιοῦται ἐκ τοῦ τίτλου αὐτοῦ ὑψηλοτέρας διακρίσεως· δὲν πρόκειται ἐν συνόλῳ ἢ περὶ τίτλου. Ἂν θέσητε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπὶ κεφαλῆς στρατιωτικοῦ τινος σώματος συνταγματάρχην ἢ στρατηγόν, θὰ εἶνε οὗτος πάντοτε διοικητής, ὀφείλει πάντοτε νὰ ἐκτελῇ τὴν αὐτὴν ὑπηρεσίαν...

»Ἀνέγνων ἐνίοτε ἐφημερίδας (καὶ ὁ προαγορεύσας ὑπηνίχθη τοῦτο), σημειούσας τὸ ἐπικίνδυνον τοῦ τοῖς πρεσβευταῖς ἀνήκοντος προνομίου τοῦ συνδιαλέγεσθαι ἀμέσως καὶ ἄνευ τινὸς μεσολαβήσεως μετὰ τοῦ κυριάρχου. Τοῦτο στηρίζεται εἰς πλάνην. Ὁ πρεσβευτὴς δὲν ἔχει μᾶλλον ἐλευθέραν εἴσοδον παρὰ τῷ ἡγεμόνι ἢ πᾶς πληρεξούσιος ὑπουργὸς καὶ δὲν δύναται ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ν' ἀξιώσῃ τὸ δικαίωμα τοῦ διαπραγματεύεσθαι ἀμέσως μετὰ τοῦ μονάρχου ἄνευ τῆς παρεμβάσεως τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ.»

Συμφώνως πρὸς τὴν ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἐκφρασθεῖσαν γνώμην ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ ἀπεδέχθη προσωρινῶς τὸν κανόνα, ὃν ὁ Βάγκροφτ (Bancroft), πληρεξούσιος τότε ὑπουργὸς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐν Βερολίνῳ, διετύπωσεν ὡς ἑξῆς ἐν διακοινώσει τῆς 20 Ἰανουαρίου 1872:

«Ὁ ἀρχηγὸς διπλωματικῆς ἀποστολῆς, ὅστις φθάνει πρῶτος εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν, γίγνεται πρῶτος δεκτός, εἴτε πρεσβευτὴς εἴτε πληρεξούσιος ὑπουργὸς εἴτε ἐπιτετραμμένος εἶνε.»

Ὁ κανὼν ὅμως οὗτος ἐπί τινα μόνον ἔτη ἐκράτησε καὶ κατόπιν ἐπανῆλθον εἰς τὸ παλαιὸν σύστημα, καθ' ὃ οἱ πρεσβευταὶ προηγοῦνται κατὰ τὰς ἀκροάσεις τῶν πληρεξουσίων ὑπουργῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν τοῖς πρεσβευταῖς ἀποδιδόμενον ἀντιπροσωπευτικὸν χαρακτῆρα ὡς δικαιολογοῦντα πράγματι διάκρισιν ὀνοματικὴν καὶ καθαρῶς θεωρητικήν, κωλύουσαν τὴν ἐξομοίωσιν αὐτῶν πρὸς τοὺς πληρεξουσίους ὑπουργούς, οἱ δημοσιολόγοι διετύπωσαν τὰς ἀκολούθους γνώμας:

Ὁ Φ. Μάρτενς εἶνε ἐπίσης τῆς γνώμης ὅτι τὰ προνόμια τῶν πρεσβευτῶν ὑφίστανται μόνον ἐν τῇ ἐθιμοτυπίᾳ τῶν ὑποδοχῶν. Ὑπὸ νομικὴν ἔποψιν εἶνε ἐντελῶς ἴσοι. Τὸ δικαίωμα τοῦ διαπραγματεύεσθαι ἀμέσως μετὰ τοῦ κυριάρχου δὲν ὑφίσταται πλέον ἐν ταῖς συνταγματικαῖς χώραις καὶ περὶ τοῦ τῆς ἀκροάσεως ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ παρετήρησε πολὺ ὀρθῶς ὅτι οὐδεὶς πρεσβευτὴς δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ προσωπικὴν μετὰ τοῦ κυριάρχου συνέντευξιν. Ἐπὶ τέλους δὲν εἶνε ἀκριβὲς ὅτι οἱ πρεσβευταὶ ἀντιπροσωπεύουσι πάντοτε τὸ πρόσωπον τοῦ κυριάρχου, διότι καὶ ἡ Γαλλικὴ δημοκρατία διορίζει τοιούτους.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ Φιόρε συμμερίζεται καθ' ὁλοκληρίαν τὴν γνώμην, ἣν ἀνωτέρω διετυπώσαμεν. Ἰδοὺ τέλος πῶς ἐκφράζεται ἐπὶ τούτου ὁ Σκάϋλερ (Schuyler) ἐν τῷ περὶ ἀμερικανικῆς διπλωματίας συγγράμματι αὐτοῦ:

«Κατὰ τὸ παλαιὸν σύστημα οἱ πρεσβευταὶ ἐθεωροῦντο ὡς ἀντιπροσωπεύοντες οὐ μόνον τὴν χώραν, ἀλλ' ἐπίσης τὸ πρόσωπον τοῦ κυριάρχου καὶ ἀπεδίδοντο αὐτοῖς κατὰ συνέπειαν μείζονες τιμαὶ ἢ εἰς τοὺς λοιποὺς διπλωματικοὺς πράκτορας. Ἐδικαιοῦντο ὡσαύτως ν' ἀπευθύνωνται προσωπικῶς πρὸς τὸν κυρίαρχον ἢ τοὺς ἀνωτάτους ὑπαλλήλους τῆς χώρας, παρ' ᾗ ἦσαν ἀπεσταλμένοι, ἀντὶ ν' ἀκολουθῶσι τὴν συνήθη ὁδόν. Νῦν ὅμως οἱ πρεσβευταὶ δὲν ἔχουσιν ὑπέρτερα ἀντιπροσωπευτικὰ δικαιώματα τῶν ἁπλῶν ἀπεσταλμένων καὶ μόνον κατὰ τὴν τάξιν καὶ τὴν προήγησιν διαφέρουσιν. Ὁ κυρίαρχος τῆς χώρας συγχέεται ἐπὶ τοσοῦτον μετὰ τῆς κυβερνήσεως, ὥστε εἶνε πρακτικῶς ἀδύνατον εἰς τὸν πρεσβευτὴν νὰ διεξαγάγῃ ὑπόθεσιν ἄλλως ἢ τῇ παρεμβάσει τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν. Τὰ δὲ προσωπικὰ τῶν κυριάρχων συμφέροντα εἶνε διαπεπιστευμένα εἰς ἰδιώτην πράκτορα ἢ εἰς πρόσωπον εἰδικῶς ἀπεσταλμένον ἐπ' εὐκαιρίᾳ μεγάλης τινὸς τελετῆς.»

Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι, μὴ ἔχουσαι κυρίαρχον δὲν ἀποστέλλουσι πρεσβευτάς, καίτοι τὸ πολίτευμα ἐπιτρέπει τοῦτο.

Ἄλλοτε ἡ Βενετία καὶ τὰ Γενικὰ Κράτη τῆς Ὁλλανδίας ἀπέστελλον πρεσβευτάς, καίτοι δὲν ὑφίστατο κυρίαρχος ὅπως ἀντιπροσωπευθῇ, καὶ νῦν ἔτι ἡ Γαλλικὴ Δημοκρατία ἐξακολουθεῖ ἀποστέλλουσα τοιούτους κατὰ τὴν πρακτικὴν αὐτῆς ὑπὸ τοὺς διαφόρους κυβερνητικοὺς τύπους. Ἡ Γαλλία ἔχει καὶ ἐν Ἑλβετίᾳ πρεσβευτήν, τὸν μόνον παρὰ τῇ δημοκρατίᾳ ταύτῃ διαπεπιστευμένον.

Ἐν τῇ τρίτῃ τάξει τῶν διπλωματικῶν πρακτόρων περιλαμβάνονται οἱ πρόεδροι ὑπουργοὶ καὶ οἱ ἐπιτετραμμένοι.

Ἡ τετάρτη τάξις περιλαμβάνει τοὺς μόνον παρὰ τοῖς ὑπουργοῖς τῶν ἐξωτερικῶν διαπεπιστευμένους ἐπιτετραμμένους. Ἡ τάξις αὕτη ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο κατηγορίας, τὴν μὲν πρώτην περιλαμβάνουσαν τοὺς μονίμους πράκτορας ἀρχηγοὺς διπλωματικῶν ἀποστολῶν, τὴν δὲ δευτέραν τοὺς ἀντικαθιστῶντας προσωρινῶς ἀπουσιάζοντα πρέσβυν γραμματεῖς. Πολλαὶ πολιτεῖαι, ἡ Ἀγγλία ἐν παραδείγματι καὶ ἡ Γαλλία, ἀπονέμουσιν ἐνίοτε εἰς τοὺς πρώτους γραμματεῖς τῶν πρεσβειῶν αὐτῶν, ὅταν ἐκπληρῶσι προσωρινῶς τὰς λειτουργίας τοῦ ἐπιτετραμμένου, τὸν τίτλον καὶ τὸν βαθμὸν πρέσβεως· οἱ πράκτορες οὗτοι τάσ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σονται τότε ἐν τῇ αὐλῇ παρ' ᾗ διατελοῦσι καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς προσωρινῆς ταύτης ἐντολῆς των μετὰ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν πρεσβειῶν.

Εἰς πολλὰς περιπτώσεις εἰδικοὶ ἐπίτροποι (commissaires) ἀποστέλλονται εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, ὅπως κανονίσωσιν εἰδικάς τινας ὑποθέσεις τῆς πολιτείας ᾗ τοῦ κυριάρχου. Ἐν γένει οἱ ἀπεσταλμένοι οὗτοι δὲν θεωροῦνται ὡς ἀνήκοντες εἰς τὸ διπλωματικὸν σῶμα· δὲν κοινωνοῦσιν ἀμέσως μετὰ τοῦ ξένου κυριάρχου οὔτε μετὰ τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ καὶ δὲν ἀπολαύουσι τῶν παρεπομένων ταῖς κυρίως διπλωματικαῖς ἀποστολαῖς ἀτελειῶν καὶ ὅταν περιβάλλωνται τὸν τίτλον προσέδρου ᾗ συμβούλου πρεσβείας· παρέχονται μόνον αὐτοῖς τὰ δικαιώματα καὶ αἱ εὐκολίαι, αἵτινες εἶνε ἀναγκαῖαι πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς εἰδικῆς αὐτῶν ἐντολῆς.

§ 206. Οἱ κυρίαρχοι ᾗ αἱ κυβερνήσεις ἐπιφορτίζουσιν ἐνίοτε ἐμπιστευτικὰ πρόσωπα εἰδικὰς διαπραγματεύσεις, αἵτινες ἐπιθυμοῦσι νὰ τηρηθῶσιν ἀπόρρητοι, προσωρινῶς τοὐλάχιστον· συνήθως εἰς τὰς ἀποστολὰς ταύτας δὲν ἀπονέμεται ἐπίσημος χαρακτὴρ πρεσβεύσεως καὶ οἱ ἐντεταλμένοι ταύτας πράκτορες δὲν μεταχειρίζονται τὸν τίτλον τοῦ πρέσβεως, εἰμὴ ἐφ' ὅσον ἀπαιτεῖ τοῦτο ἡ ἐντολή των.

§ 207. Ὁ βαθμὸς τοῦ διπλωματικοῦ πράκτορος ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς διοριζούσης αὐτὸν κυβερνήσεως.(1)

Γενικῶς εἶνε ἀποδεδεγμένον κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀμοιβαιότητος ν' ἀποστέλλωσιν αἱ δυνάμεις πρὸς ἀλλήλας πρέσβεις τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ· οὐδεμία ὅμως δύναμις ἀπολαύουσα βασιλείων τιμῶν ἀποδέχεται παρ' ἑαυτῇ πρέσβυν πρώτου βαθμοῦ ἐκ μέρους δυνάμεων, μὴ κεκτημένων δικαίωμα εἰς τοιαύτας τιμάς.

§ 208. Ἡ πολιτεία εἶνε ἐλευθέρα ν' ἀποστέλλῃ κατὰ τὰς περιστάσεις πλείονας πράκτορας παρὰ τῇ αὐτῇ κυβερνήσει εἴτε ἂν ἕκαστος τούτων τυγχάνῃ ἐντεταλμένος δι' εἰδικῆς ἐντολῆς μετὰ εἰδικῶν ἐξουσιῶν εἴτε ἐὰν ὁμοῦ διεξάγωσι τὴν αὐτὴν διαπραγμάτευσιν. Οἱ

(1) Παρ' ἡμῖν κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ περὶ πρεσβειῶν νόμου ΑΧΚΓ' τοῦ 1887 καὶ τὸν νόμον ΑΨΞΖ' 1891, οἱ ἀρχηγοὶ τῆς διπλωματικῆς ὑπηρεσίας ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαιροῦνται εἰς ἐκτάκτους ἀπεσταλμένους πληρεξουσίους ὑπουργοὺς καὶ εἰς προέδρους ὑπουργούς· καὶ οἱ μὲν πρῶτοι ἔχουσι βαθμὸν προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου, οἱ δὲ πρόεδροι ὑπουργοὶ ἀντιπροέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἡ Ἑλλὰς πρεσβευτὰς δὲν διορίζει.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πράκτορες οὗτοι δύνανται ἀφ' ἑτέρου νὰ ὦσι πάντες τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ ἢ διαφόρων βαθμῶν.

Τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ ἀποστέλλειν συγχρόνως πλείονας διπλωματικοὺς πράκτορας ἀσκεῖται ἐν ἐξαιρετικαῖς μόνον περιστάσεσιν οἷαι εἶνε αἱ συνδιασκέψεις ἢ τὰ διεθνῆ συνέδρια τὰ συγκαλούμενα εἰς διεξαγωγὴν ὑποθέσεων ὑπερτέρας σπουδαιότητος.

Εἰς τὰς συνελεύσεις ταύτας αἱ μεγάλαι δυνάμεις ἀντιπροσωπεύονται κατὰ κανόνα ὑπὸ τῶν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργῶν, λαμβανόντων τὸν τίτλον πρώτου πληρεξουσίου, εἰς οὓς προστίθενται ἐν ἰδιότητι δευτέρου καὶ τρίτου πληρεξουσίου ὁτὲ μὲν οἱ ἐν τῇ χώρᾳ διαπεπιστευμένοι πρέσβεις, ὁτὲ δὲ πράκτορες ἐν εἰδικῇ ἀποστολῇ.

Ὁ αὐτὸς πρέσβυς δυνατὸν νὰ τυγχάνῃ διαπεπιστευμένος εἰς πλείονας συγχρόνως κυβερνήσεις· ἡ πρακτικὴ αὕτη τηρεῖται ὑπὸ πολλῶν πολιτειῶν ἔν τε τῇ Εὐρώπῃ καὶ τῇ Ἀμερικῇ.

Οὐδὲν ὡσαύτως ἀντίκειται εἰς τὴν ὑφ' ἑνὸς πράκτορος ἀντιπροσώπευσιν πλειόνων συγχρόνως κυβερνήσεων παρὰ τῇ αὐτῇ αὐλῇ.

§ 209. Κατ' ἀρχὴν ἡ ἐκλογὴ τοῦ πρέσβεως ἤρτηται ἀποκλειστικῶς ἐκ τῆς κυβερνήσεως, ἣν μέλλει ν' ἀντιπροσωπεύσῃ.

Οὐσιώδης καὶ ἀπαραίτητος ὅρος τῆς ἐκλογῆς ταύτης εἶνε ὅτι πρέπει νὰ ἐκλεχθῇ πρόσωπον εὐάρεστον τῇ κυβερνήσει, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἀποστέλλεται· διότι οὐδεμία πολιτεία ὑποχρεοῦται ν' ἀποδεχθῇ πρόσωπον μὴ εὐάρεστον αὐτῇ καὶ νὰ διαπραγματεύηται ἀμέσως μετ' αὐτοῦ. Ὅπως προληφθῇ πᾶσα ἐκ τούτου δυσαρμονία, αἱ κυβέρνήσεις συνειθίζουσι νὰ γνωρίζωσιν ἐκ τῶν προτέρων τῇ αὐλῇ, παρ' ᾗ θέλουσι διορισθῇ οἱ πρέσβεις αὐτῶν, τὸ ὄνομα τῶν ἐκλεχθέντων

§ 210. Ὅπως γίνωσιν ἀποδεκτοὶ κανονικῶς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ ἀπολαύωσι τῶν τῇ λειτουργίᾳ αὐτῶν ἐγκειμένων προνομίων οἱ δημόσιοι πρέσβεις δέον νὰ ἐφοδιάζωνται διὰ διαπιστευτηρίων γραμμάτων (lettres de créance), ἐνδεικνυόντων τὸ ὄνομα αὐτῶν, καθορίζόντων τὸν χαρακτῆρα, ὃν περιβέβληνται, ὡς καὶ τὸ ἀντικείμενον ἐν γένει τῆς ἀποστολῆς των, καὶ αἰτούντων τὴν παροχὴν πλήρους καὶ τελείας πίστεως εἰς ὅ,τι θέλουσιν εἴπῃ ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς ἀποστελλούσης αὐτοὺς πολιτείας. Ὁ τύπος καὶ ἡ ἔκδοσις τῶν ἐγγράφων τούτων ποικίλλει φύσει ἀναλόγως τῆς θέσεως εἰς ἣν διορίζονται οἱ πρέσβεις καὶ τῶν τηρουμένων ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ γραφειακῶν κανόνων. Οὕτω τὰ διὰ τοὺς διπλωματικοὺς πράκτορας τῶν τριῶν πρώτων βαθμῶν προω-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρισμένα διαπιστευτήρια γράμματα ὑπογράφονται ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος τῆς πολιτείας καὶ ἀπευθύνονται τῷ κυριάρχῳ τῆς χώρας, παρ' ᾗ οἱ πράκτορες ἀποστέλλονται· τὰ δὲ γράμματα, δι' ὧν ἐφοδιάζονται οἱ τοῦ τετάρτου βαθμοῦ πράκτορες, οἱ ἐπιτετραμμένοι δηλαδὴ οἵτινες δὲν εἶνε ἀρχηγοὶ πρεσβειῶν, φέρουσι μόνον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἀπευθύνονται τῷ αὐτῷ ὑπουργῷ τῆς ἑτέρας χώρας.

§ 211. Ἐνίοτε τὰ διαπιστευτήρια γράμματα παρέχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ ἄρχεσθαι διαπραγματεύσεων· ἀλλ' ἡ ἀπαραίτητος πρὸς συνομολόγησιν καὶ ὑπογραφὴν τῶν συνθηκῶν ἐντολὴ παρέχεται δι' εἰδικῶν ἐγγράφων καλουμένων πληρεξουσίων γραμμάτων (lettres patentes).

Τὰ πληρεξούσια ἔγγραφα εἶνε γενικὰ ἢ εἰδικά· καὶ οἱ διὰ γενικῶν ὅμως ἐγγράφων ἐφωδιασμένοι πρέσβεις χρῄζουσιν οὐχ ἧττον εἰδικῶν ἐγγράφων πρὸς διεξαγωγὴν καὶ ἀποπεράτωσιν εἰδικῆς καὶ ὡρισμένης διαπραγματεύσεως.

§ 212. Παρὰ τὰ ἐπίσημα πρὸς διαπίστευσιν αὐτῶν ἔγγραφα οἱ πρέσβεις λαμβάνουσιν ὁδηγίας, ὧν ὁ τύπος, ἡ φύσις καὶ ἡ ἔκτασις ποικίλλουσι κατὰ τὰς περιστάσεις. Κατ' ἀρχήν, ἐλλείψει ἀντιθέτων διαταγῶν, αἱ ὁδηγίαι αὗται δέον νὰ μένωσιν ἀπόρρητοι. Ὅταν δὲ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ πράκτορος ἐπαφίηται νὰ κοινοποιήσῃ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, ὀφείλει οὗτος νὰ ἐκτιμήσῃ ὡρίμως τὰ πλεονεκτήματα ὡς καὶ τὰ ἄτοπα δημοσιότητος μᾶλλον ἢ ἧττον πλήρους.

§ 213. Τὸ προσωπικὸν τῶν διπλωματικῶν ἀποστολῶν ποικίλλει ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν ἀναλόγως τῆς τάξεως καὶ τῆς σπουδαιότητος τῆς θέσεως, παρ' ᾗ διατελεῖ· διαιρεῖται δὲ φύσει εἰς δύο κατηγορίας: α' τὸ ἐπίσημον καὶ β' τὸ μὴ ἐπίσημον προσωπικόν.

Τὸ ἐπίσημον προσωπικὸν περιλαμβάνει τοὺς συμβούλους καὶ τοὺς γραμματεῖς τῆς πρεσβείας, τοὺς ἀκολούθους ἢ μαθητευομένους, τοὺς διερμηνεῖς, τὸν ταμίαν, τοὺς ἀκολούθους καὶ τοὺς κληρικούς, ὅταν παρεκκλήσιον εἶνε προσηρτημένον τῇ πρεσβείᾳ· δύνανται τέλος νὰ προστεθῶσιν οἱ ἐπιφορτισμένοι τὴν μεταβίβασιν τῶν διπλωματικῶν ἐγγράφων ταχυδρόμοι.

Οἱ σύμβουλοι καὶ οἱ γραμματεῖς, ὅταν ἀνήκωσιν εἰς πρεσβείαν πρώτης τάξεως καλοῦνται πρεσβευτικοί (d'ambassade), οἱ δὲ προσκεκλημένοι εἰς τὰς πρεσβείας τοῦ Πάπα λαμβάνουσι συνήθως τὸν τί-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τλον συμβούλου τῆς ἐξαρχίας καὶ ἐκτελοῦντες προσωρινῶς τὰς λειτουργίας τοῦ νουντσίου καλοῦνται ἀντινούντσιοι.

Τὰ καθήκοντα τῶν συμβούλων, τῶν γραμματέων καὶ τῶν ἀκολούθων συνίστανται συνήθως εἰς τὸ βοηθεῖν ἐν πᾶσι τὸν πρέσβυν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ὁποίου τυγχάνουσιν, εἰς τὸ συντάσσειν καὶ ἀποστέλλειν τὰς διακοινώσεις καὶ τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα, εἰς τὸ ἀναλαμβάνειν ἀποστολὰς παρὰ ταῖς δημοσίαις ἀρχαῖς τῆς χώρας, παρ' ἧ διατελοῦσιν, ἢ παρὰ τοῖς ἄλλοις ξένοις ἀντιπροσώποις, εἰς τὸ κατατάσσειν καὶ ἐπιβλέπειν τὰ ἀρχεῖα τῆς πρεσβείας, εἰς τὸ κρυπτογραφεῖν καὶ μεταφράζειν τὰ ἔγγραφα, εἰς τὸ διατυποῦν ἐν σχεδίῳ τὰς διακοινώσεις ἢ τὰς ἐπιστολάς, ἃς ὁ πρέσβυς ὀφείλει νὰ γράψῃ ἐπὶ αἰτήσεων ἢ εἰδικῶν ὑποθέσεων, ἐπὶ τέλους ἐλλείψει γραφείου κανονικῶς ὠργανωμένου εἰς τὸ τηρεῖν τὰ πρωτόκολλα καὶ τὰ πρακτικά, συντάσσειν καὶ ἐπικυροῦν τὰς ληξιαρχικὰς πράξεις, ἐκδίδειν πιστοποιητικὰ ζωῆς καὶ ἄλλα ἀφορῶντα τοὺς ὁμοεθνεῖς αὐτῶν ἔγγραφα, ἐκδίδειν καὶ θεωρεῖν διαβατήρια κτλ.

Ἂν μὴ ὑπάρχωσιν ἀντίθετοι ἐπίσημοι διαταγαί, κατὰ κανόνα ὁ σύμβουλος τῆς πρεσβείας καὶ μετ' αὐτὸν ἢ ἐλλείψει αὐτοῦ ὁ πρῶτος γραμματεὺς ἀναπληροῦσι τὸν ἀρχηγὸν τῆς διπλωματικῆς ἀποστολῆς κωλυόμενον ἢ ἀπόντα καὶ παρουσιάζονται κατὰ τὸν προσήκοντα τύπον εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν τῆς χώρας, ὡς ἐπιτετραμμένοι προσωρινῶς τὰς ὑποθέσεις τῆς πρεσβείας.

§ 214. Εἰς τὸ μὴ ἐπίσημον προσωπικὸν τῆς πρεσβείας τάσσονται οἱ ὑπάλληλοι τοῦ οἴκου τοῦ πρέσβεως καὶ οἱ ὑπηρέται αὐτοῦ. Οἱ ἰδιαίτεροι γραμματεῖς, οἵτινες κατὰ κανόνα μόνον εἰς τὰς ἰδιαιτέρας ὑποθέσεις τοῦ πρέσβεως ἐργάζονται θεωροῦνται ἐπίσης ὡς μὴ ἀνήκοντες ἐπισήμως εἰς τὴν διπλωματικὴν ἀποστολήν.

Τὸ μὴ ἐπίσημον προσωπικὸν οὐδὲν ἔχει δικαίωμα ἐπὶ τῶν διπλωματικῶν προνομίων, ἀλλ' ἀπολαύει πράγματι τῶν ἀτελειῶν ἃς ἡ συνήθεια ἐπεκτείνει ἐπὶ πάντων τῶν ἀποτελούντων τὴν ἀκολουθίαν τοῦ πρέσβεως.

§ 215. Ὁ εἰς διπλωματικὴν ἀποστολὴν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν πεμπόμενος πράκτωρ ὑποχρεοῦται ν' ἀπευθύνῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν αὐτοῦ τακτικῶς ἐκθέσεις περὶ τῆς πορείας τῶν διαπραγματεύσεων, αἵτινες ἐπετράπησαν αὐτῷ καὶ ἐν γένει περὶ παντὸς κοινοῦ ἐνδιαφέροντος ζητήματος, ἢ περὶ τοῦ ὁποίου μέριμνα καὶ ἐκτίμησις ἐνεπιστεύθη αὐτῷ.

§ 216. Ἡ διπλωματικὴ ἐθιμοτυπία κανονίζει τὰς τιμὰς καὶ τὰς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διακρίσεις, αἵτινες ἀπονέμονται τοῖς διπλωματικοῖς λειτουργοῖς, συμφώνως τῷ βαθμῷ αὐτῶν. Τῷ κυριάρχῳ δ' ἀνήκει νὰ κανονίσῃ κατ' ἀρέσκειαν τὰς τιμὰς καὶ τὰς διακρίσεις, ἃς ἐννοεῖ ν' ἀπονέμῃ εἰς τοὺς παρ' αὐτῷ διαπεπιστευμένους πρέσβεις. Ἀπὸ τῆς συνόδου ὅμως τῆς Βιέννης αἱ πλεῖσται τῶν Αὐλῶν ἀπεδέχθησαν ὡς πρὸς τὰς ὑποδοχὰς τῶν διπλωματικῶν πρακτόρων παντὸς βαθμοῦ τὰς αὐτὰς σχεδὸν διατυπώσεις.

Τὸ πρῶτον καθῆκον τοῦ ξένου πρέσβεως, ἅμα ἀφικνουμένου εἰς τὸν τόπον τῆς διαμονῆς αὐτοῦ, εἶνε νὰ γνωρίσῃ τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ τῷ Ὑπουργῷ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς χώρας σὺν τῇ παρακλήσει νὰ αἰτήσηται ὑπὲρ αὐτοῦ ἀκρόασιν παρὰ τῷ μονάρχῃ ἢ τῷ ἀρχηγῷ τῆς πολιτείας πρὸς ὑποβολὴν τῶν διαπιστευτηρίων αὐτοῦ γραμμάτων, ὧν συνάπτει συγχρόνως ἐπίσημον ἀντίγραφον. Ἡ ἀκρόασις αὕτη εἶνε δημοσία ἢ ἰδιωτική.

Ἐκτὸς τῶν παρεχομένων αὐτοῖς κατὰ τὴν ἄφιξιν καὶ τὴν ἀναχώρησίν των ἀκροάσεων οἱ ξένοι πρέσβεις τυγχάνουσι παρὰ τῷ μονάρχῃ ἰδιαιτέρων ἀκροάσεων, ὅπως ἐγχειρίσωσιν αὐτῷ ἰδίαις χερσὶ ἐπιστολὰς τοῦ κυριάρχου, ὃν ἀντιπροσωπεύουσιν, ἢ παράσημα ἢ καὶ ὅπως συνδιαλεχθῶσι μετ' αὐτοῦ περὶ οἰκογενειακῶν ἢ ὅλως προσωπικῶν ὑποθέσεων.

Ὁ ξένος πρέσβυς, ἀφοῦ γίνῃ δεκτὸς παρὰ τῷ ἀνωτάτῳ ἄρχοντι τῆς πολιτείας, ἐπισκέπτεται τυπικῶς τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ διπλωματικοῦ σώματος, ὅπως γνωρισθῇ μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ἐπισήμῳ του ἰδιότητι. Αἱ ἐπισκέψεις αὗται τελοῦνται καὶ ἀποδίδονται συμφώνως τῷ βαθμῷ τοῦ πρέσβεως.

§ 217. Οὐδεὶς ἡγεμὼν ἢ ἀρχηγὸς πολιτείας, οἱοσδήποτε κἂν ᾖ ὁ τύπος τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ, ἔπεται τοῦ ἀντιπροσώπου ἑτέρας χώρας. Τὸ αὐτὸ δὲ κρατεῖ ἐπὶ τῶν υἱῶν καὶ τῶν ἀδελφῶν τῶν αὐτοκρατόρων καὶ τῶν βασιλέων. Οὐδεὶς εἰσέτι ὑφίσταται γενικὸς κανὼν περὶ τῆς προηγήσεως μεταξὺ τῶν πρεσβευτῶν καὶ τῶν μελῶν τῶν βασιλικῶν οἰκογενειῶν, ἅτινα δὲν ἔχουσιν αὐτοκρατορικὴν ἢ βασιλικὴν τάξιν. Ἐκτὸς τῆς αὐλῆς οἱ πρέσβεις ἕπονται τῶν ὑπουργῶν τῶν ἐξωτερικῶν καὶ προηγοῦνται πάντοτε πάντων τῶν λοιπῶν ὑπαλλήλων καὶ δημοσίων λειτουργῶν τῆς χώρας, παρ' ἣ διατελοῦσιν, οἵτινες ὅμως προηγοῦνται τοὐναντίον κατ' ἔθιμον τῶν λοιπῶν μελῶν τοῦ διπλωματικοῦ σώματος, ἂν εὑρίσκωνται ἐν τῷ οἴκῳ ξένου ἀντιπροσώπου.

§ 218. Ἴδιαι τιμαὶ ἀπονέμονται τοῖς πρεσβευταῖς ὡς ἀντιπροσω-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πεύουσιν αὐτὸ τὸ πρόσωπον τοῦ κυριάρχου αὐτῶν.

Εἰς τὰς πόλεις, ἔνθα διατρίβουσιν οἱ μονάρχαι πάντα τὰ μέλη τοῦ διπλωματικοῦ σώματος ἀπολαύουσιν εἰδικῶν τινων διακρίσεων· οὕτως ἐν ταῖς δημοσίαις τελεταῖς αἱ δι' αὐτοὺς προοριζόμεναι τιμητικαὶ θέσεις εἶνε παρὰ τὰς διὰ τὰ μέλη βασιλικῶν οἰκογενειῶν καθορισθείσας· στρατιωτικαὶ τιμαὶ ἀποδίδονται αὐτοῖς, ὅταν μεταβαίνωσιν εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ ἡγεμόνος, παρ' ᾧ εἰσι διαπεπιστευμένοι· προσκαλοῦνται εἰς πάσας τὰς ἑορτὰς τῆς αὐλῆς καὶ πάντοτε οἱ γραμματεῖς τῶν πρεσβειῶν ἀπολαύουσι ἐπίσης τῶν διακρίσεων τούτων.

Ἐν ταῖς καθολικαῖς χώραις οἱ νούντσιοι καὶ οἱ ἔξαρχοι τοῦ Πάπα προηγοῦνται τῶν πρεσβευτῶν.

Οὐδεὶς πρέσβυς δύναται ν' ἀξιώσῃ προνομίας ἢ τιμὰς ἀνωτέρας τῶν κατ' ἔθος τῆς αὐλῆς, παρ' ᾗ εἶνε διαπεπιστευμένος ἀπονεμομένων τοῖς λοιποῖς ὁμοιοβάθμοις μέλεσι τοῦ διπλωματικοῦ σώματος.

Οἱ ξένοι διπλωματικοὶ πράκτορες δικαιοῦνται νὰ θέσωσι τὰ ἐμβλήματα τῆς κυβερνήσεώς των ἄνωθεν τῆς εἰσόδου τοῦ μεγάρου αὐτῶν.

§ 219. Ἀπέναντι τῶν ἰθαγενῶν αὐτῶν αἱ πλεῖσται πολιτεῖαι ἀναγνωρίζουσι τοῖς πρέσβεσιν εἰδικὰ δικαιώματα. Οὕτω δικαιοῦνται νὰ συντάσσωσι καὶ ἐκτελῶσι τῇ αἰτήσει τῶν ἐνδιαφερομένων διαφόρους πράξεις τῆς ἐκουσίας δικαιοδοσίας, οἷον συμβάσεις γάμου, διαθήκας, δωρεάς, πληρεξούσια, ληξιαρχικὰς πράξεις, ἐπικυρώσεις ἐγγράφων, ἔκδοσιν καὶ θεώρησιν διαβατηρίων κτλ.

Ὁ ξένος πρέσβυς ὀφείλει νὰ προστατεύῃ τοὺς ὁμοεθνεῖς αὐτοῦ κατὰ τῶν αὐθαιρεσιῶν καὶ τῆς ἀρνησιδικίας, ἣν δυνατὸν νὰ ὑφίστανται ἐκ τῶν ἐγχωρίων ἀρχῶν, ἂν μάλιστα πρόκειται περὶ παραβάσεων τῶν ἐν ἰσχύϊ συνθηκῶν καὶ συμβάσεων.

Τοὐναντίον πᾶς ἀρχηγὸς πρεσβείας ἀσκεῖ ἐπὶ τῶν ὁμοεθνῶν αὐτοῦ φυσικὸν δικαίωμα ἐπιβλέψεως καὶ ἐλέγχου, ἐκδηλούμενον ἐν ἀνάγκῃ διὰ νουθεσιῶν πρὸς τοὺς διὰ τῆς ἰδιωτικῆς αὐτῶν διαγωγῆς ἢ διὰ πολιτικῶν ταραχῶν διακυβεύοντας τὰ συμφέροντα ἢ τὴν τιμὴν τῆς πατρίδος αὐτῶν ἢ πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ταράσσοντες τὴν ἡσυχίαν τῆς χώρας, ἔνθα εὑρίσκονται, ἐκτίθενται εἰς κολαστικὰ μέτρα, διαφεύγοντα τὴν διπλωματικὴν ἐπέμβασιν.

§ 220. Αἱ διπλωματικαὶ ἀποστολαὶ περατοῦνται:

α'. Διὰ τοῦ θανάτου ἢ τῆς παραιτήσεως τῶν ἀποτελούντων αὐτάς.

β'. Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀποστέλλοντος τὸν πράκτορα κυριάρχου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἢ διὰ τῆς ῥιζικῆς τροποποιήσεως τοῦ πολιτεύματος.

γ'. Διὰ τῆς λήξεως ἢ τῆς ἀνακλήσεως τῶν διαπιστευτηρίων γραμμάτων.

δ'. Διὰ τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ σκοποῦ τῆς διπλωματικῆς ἀποστολῆς.

ε'. Δι' ἐκουσίας ἢ ἐπισήμως ζητηθείσης ἀνακλήσεως τοῦ πρέσβεως.

ς'. Διὰ κηρύξεως πολέμου ἢ ἁπλῆς διακοπῆς τῶν φιλικῶν σχέσεων.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει παρὰ τὴν λῆξιν τῆς ἀποστολῆς του ὁ πρέσβυς τηρεῖ μέχρι τῆς εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ ἐπιστροφῆς πάσας τὰς ἀτελείας καὶ πάντα τὰ εἰς τὸν δημόσιον αὐτοῦ χαρακτῆρα ἐγκείμενα δικαιώματα.

Ἐν περιπτώσει ἀνακλήσεως ἢ ἀντικαταστάσεως διπλωματικοῦ τινος πράκτορος, γνωστοποιεῖ οὗτος ἐν πρώτοις τῷ ὑπουργῷ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς χώρας παρ' ᾗ διατελεῖ, τὴν παραίτησιν, τὴν ἀνάκλησιν ἢ τὸν διορισμὸν τοῦ διαδόχου αὐτοῦ, ζητῶν συγχρόνως ἀκρόασιν παρὰ τῷ ἀρχηγῷ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας πρὸς ἀποχαιρετισμὸν καὶ ὑποβολὴν τῶν ἀνακλητηρίων γραμμάτων (lettres de rappel).

Ἂν ἡ κυβέρνησις παρ' ᾗ διατελεῖ ὁ διπλωματικὸς πράκτωρ νομίζῃ πρέπον ν' ἀποπέμψῃ αὐτὸν ἕνεκα διαγωγῆς κριθείσης ἀναρμόστου, συνειθίζεται νὰ γνωστοποιῇ τῇ διαπιστευσάσῃ αὐτὸν κυβερνήσει, ὅτι ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτῆς δὲν εἶνε πλέον δεκτὸς καὶ νὰ ζητῇ τὴν ἀνάκλησιν αὐτοῦ· ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ διεθνὴς ἐθιμοτυπία ἐπιβάλλει τὴν ἄμεσον αὐτοῦ ἀνάκλησιν. Ἂν μάλιστα τὸ ὑπὸ τοῦ διπλωματικοῦ τούτου πράκτορος διαπραχθὲν ἁμάρτημα εἶνε βαρύ, δύναται ν' ἀποπέμψῃ αὐτὸν ἡ κυβέρνησις χωρὶς ν' ἀναμείνῃ τὴν ὑπὸ τῆς ἰδίας αὐτοῦ πολιτείας ἀνάκλησιν.

Ἀποπομπὴ πρέσβεως δύναται ὡσαύτως νὰ λάβῃ χώραν ὅταν ἡ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, ἣν ἀντιπροσωπεύει τηρουμένη διαγωγὴ προκαλῇ διάρρηξιν αἰφνιδίαν τῶν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν σχέσεων. Συνειθίζεται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ν' ἀπευθύνηται τῷ διπλωματικῷ πράκτορι μετὰ τῶν διαβατηρίων αὐτοῦ διακοίνωσις, ἐν ᾗ ἐκτίθενται τὰ δικαιολογοῦντα τὴν ἐκ τῆς χώρας ἔξοδόν του γεγονότα καὶ ὁρίζεται αὐτῷ προθεσμία πρὸς ἀναχώρησιν.

Ὁ δημόσιος πρέσβυς, ὁ μὴ γενόμενος δεκτὸς ὅπως ὑποβάλῃ τὰ διαπιστευτήρια αὐτοῦ γράμματα, εὑρίσκεται ἐν τῇ αὐτῇ θέσει καὶ ὁ στερηθεὶς τὰς λειτουργίας αὐτοῦ ἢ ἐκβληθείς· δικαιοῦται μόνον εἰς ἴδιον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σεβασμὸν καὶ εἰς προνόμιά τινα, μέχρις οὗ καταλίπῃ τὴν χώραν, ἐν ᾗ εὑρίσκεται.

Ἔκτακτος διπλωματικὴ ἀποστολή, ἐκπληρώσασα τὸν σκοπὸν ἢ τὴν ὁρισθεῖσαν αὐτῇ διάρκειαν, παύει αὐτοδικαίως χωρὶς νὰ ὑφίσταται ἀνάγκη νὰ συνταχθῶσιν ἴδια ἀνακλητήρια γράμματα. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ αἱ ἀποχαιρετιστήριοι διατυπώσεις εἶνε αἱ αὐταί, καὶ αἱ κατὰ τὸ πέρας τῶν τακτικῶν ἀποστολῶν.

Ὁσάκις τοὐναντίον ὁ διπλωματικὸς πράκτωρ μεταβάλλει βαθμόν, ἀνερχόμενος εἰς ἀνωτέραν τάξιν, ἢ ἐκ προσωρινοῦ καθιστάμενος μόνιμος, ἀνάγκη ἀποστολῆς καὶ ἐπισήμου ὑποβολῆς νέων διαπιστευτηρίων.

Ἐν ταῖς μοναρχικαῖς πολιτείαις ὁ θάνατος ἢ ἡ παραίτησις τοῦ κυριάρχου, ἡ μεταβολὴ ἐν ἄλλαις λέξεσι κυβερνήσεως εἶνε ἐκ τῶν κυρίων αἰτίων τῆς περατώσεως τῶν διπλωματικῶν ἀποστολῶν. Ὁ διαπεπιστευμένος πράκτωρ δύναται ὅμως νὰ ἐνταλθῇ ἐπισήμως νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἄσκησιν τῶν λειτουργιῶν αὐτοῦ· ἀλλ' ἀπόλυτος ὑφίσταται ἀνάγκη νέων διαπιστευτηρίων γραμμάτων πρὸς ὁριστικὴν διακανόνισιν τῆς θέσεώς του.

ΤΜΗΜΑ Β'.

ΠΡΟΝΟΜΙΟΝ ΕΤΕΡΟΔΙΚΙΑΣ

§ 221. Συνεπείᾳ νομικοῦ πλάσματος ἐπιβαλλομένου τρόπον τινὰ ἐκ τῆς ὑπερόχου θέσεως, ἣν τὰ ἀντιπροσωπεύοντα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τὴν πολιτείαν πρόσωπα κατέχουσι, θεωροῦνται ἐν γένει ταῦτα ὡς μὴ καταλιπόντα τὴν χώραν τῆς ἐθνικότητος αὐτῶν καὶ ὡς ἐξαιρούμενα δυνάμει τοῦ τίτλου τούτου τῆς δικαιοδοσίας τῆς χώρας, ἔνθα εὑρίσκονται, ὅπως ὑπόκεινται ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς νόμους τῆς ἰδίας αὐτῶν χώρας. Ἡ προνομία αὕτη, ἀναγνωρισθεῖσα ὑπὸ τοῦ διεθνοῦς δικαίου μετὰ πασῶν τῶν νομικῶν συνεπειῶν καὶ τῶν ἐντεῦθεν πηγαζόντων προνομίων, ἀποτελεῖ τὴν καλουμένην ἑτεροδικίαν (exterritorialité).

Τὸ διὰ τοῦ ὅρου τούτου δηλούμενον προνόμιον ἔχει ὡς ἄμεσον συνέπειαν τὸ πρυσωπικὸν ἀπαραβίαστον, τὴν ἐξαίρεσιν δηλαδὴ τῶν ἀπολαυόντων αὐτοῦ προσώπων ἀπὸ πάσης τοπικῆς δικαιοδοσίας, πάσης δικαστικῆς ἢ ἀστυνομικῆς ἐνεργείας, συνεπαγομένης καταναγκασμὸν ἢ ἐκτελεστικὰ μέτρα. Τὸ δικαίωμα ὅμως τοῦτο δὲν εἶνε ἀπόλυτον· παύει φυσικῶς ὑφιστάμενον καὶ οἱ νόμοι τῆς χώρας τῆς διαμονῆς ἀνακτῶσι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸ κράτος αὐτῶν ἐπὶ πασῶν τῶν πράξεων, ἃς τὸ προνομιοῦχον πρόσωπον ἐκτελεῖ ὡς ἁπλοῦς ἰδιώτης καὶ οὐχὶ δυνάμει τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος. Καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ ὅμως ταύτῃ περιπτώσει ὑφίσταται πάντοτε ἡ ἀνάγκη ἐξαιρετικῶν διατυπώσεων καὶ προσωπικῆς διακρίσεως· ἀλλ' ὁ ἀλλοδαπὸς διπλωματικὸς πράκτωρ δὲν δύναται ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐγχωρίων νόμων, ἂν θελήσῃ ν' ἀποκτήσῃ ἢ ν' ἀσκήσῃ ἐν τῇ χώρᾳ, ἔνθα διαμένει, δικαιώματα τοῖς ἰθαγενέσι μόνον ἀνήκοντα, οἷα ἐν παραδείγματι τὸ ἐμπορεύεσθαι, τὸ ἀσκεῖν βιομηχανίαν, τὸ κατέχειν ἀκίνητα κλπ.

Τὰ ἀπολαύοντα τοῦ προνομίου τῆς ἑτεροδικίας πρόσωπα εἶνε οἱ κυρίαρχοι, ὁδοιποροῦντες ἢ διαμένοντες προσωρινῶς ἐν τῇ χώρᾳ ἑτέρας δυνάμεως· οἱ πρεσβευταί, οἱ πληρεξούσιοι ὑπουργοί, οἱ περιβεβλημμένοι ἐνὶ λόγῳ διπλωματικὸν χαρακτῆρα πράκτορες, οἱ θεωρούμενοι δηλαδὴ ὡς ἀντιπροσωπεύοντες κυρίαρχόν τινα· ἐν μέτρῳ δὲ μᾶλλον περιωρισμένῳ οἱ πρόξενοι, οἱ ὑποπρόξενοι καὶ οἱ προξενικοὶ πράκτορες· οἱ ἀρχηγοὶ τέλος στρατιωτικῶν ἢ ναυτικῶν δυνάμεων, γιγνόμενοι δεκτοὶ ἐν ξένῃ χώρᾳ.

Ἡ ὑπὲρ τοῦ προνομιούχου προσώπου ἀτέλεια ἐκτείνεται εἰς τὴν ἀκολουθίαν, ὡς καὶ εἰς τὰς πράξεις του καὶ εἰς τὰ ἀνήκοντα αὐτῷ κινητά.

§ 222. Ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἀνεξαρτησία τῶν ἐθνικοτήτων ἐκδηλοῦνται ἐξωτερικῶς διὰ τῆς πρὸς τοὺς κυριάρχους αὐτῶν διαγωγῆς. Οὕτως ὁ κυρίαρχος δικαιοῦται τῶν εἰς τὸν δημόσιον αὐτοῦ χαρακτῆρα ἐγκειμένων διεθνῶν προνομίων εἴτε διαμένει ἐν τῇ χώρᾳ αὐτοῦ εἴτε μεταβαίνει εἰς τὴν ἀλλοδαπήν.

Κατ' ἀρχὴν ὁ ἐκτὸς τῆς χώρας αὐτοῦ διατρίβων κυρίαρχος ἐξαιρεῖται τῆς ποινικῆς δικαιοδοσίας τῆς χώρας, ἔνθα διατελεῖ. Δυνατὸν ὅμως νὰ παρουσιασθῶσι καὶ περιπτώσεις, καθ' ἃς ὁ κανὼν οὗτος καθίσταται ἀνεφάρμοστος.

Οὕτως ὑφισταμένης ῥήξεως τῶν φιλικῶν καὶ ἁρμονικῶν μεταξὺ δύο χωρῶν σχέσεων δὲν εἶνε ἀπηγορευμένον ἐνὶ τῶν κυριάρχων νὰ ἐναντιωθῇ εἰς τὴν ἄφιξιν ἢ διαμονὴν τοῦ ἑτέρου ἐν τῇ χώρᾳ αὐτοῦ. Δυνατὸν ἐπίσης νὰ φαντασθῶμεν ἡγεμόνα καταχρώμενον τῆς φιλοξενίας, ἧς τυγχάνει, ὅπως ὑποθάλψῃ ταραχάς, ἐξυφάνῃ συνωμοσίας ἢ ἱκανοποιήσῃ φιλοδοξίας αὐτοῦ· προφανῶς ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὡς καὶ προκειμένου περὶ προσβολῶν τῆς ἀσφαλείας ἢ τῆς εὐδαιμονίας τῆς χώρας, τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν παρέχει τῇ ἐγχωρίῳ κυβερνήσει πλήρες

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλῃ τὸ κράτος τῶν νόμων αὐτῆς τῷ ξένῳ κυριάρχῳ, ὅστις πρῶτος παρεγνώρισε τὰ καθήκοντα τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ θέσεως καὶ τὰς διεθνεῖς ὑποχρεώσεις

Ἔθος οὐκ ἔλασσον γενικὸν καὶ ἀμετάβλητον ἐπεκτείνει τὸ εὐεργέτημα τῆς ἑτεροδικίας τῶν κυριάρχων καὶ ἐπὶ τῶν ἀστικῶν διαφορῶν, ἐξαιρουμένων τῶν οὐδόλως σχετιζομένων πρὸς τὴν δημοσίαν ἢ πολιτικὴν αὐτῶν ἱκανότητα ὑποθέσεων καὶ συναλλαγῶν, καθ' ἃς δρῶσιν ὡς πρόσωπα ὅλως ἰδιωτικά.

Ὑφίστανται οὐχ ἧττον διάφοροι περιπτώσεις, αἵτινες δύνανται νὰ προκαλέσωσι παῦσιν τῶν προνομίων εἰς ἃ ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ δικαιοῦται ὁ κυρίαρχος.

Ἀναφέρομεν ἐν πρώτοις τὸ ἀνεπίσημον (incognito), ὅπερ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔνδειξις ῥητῆς ἐπιθυμίας τοῦ ταξειδεύοντος κυριάρχου ν' ἀπαλλαγῇ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ τίτλου αὐτοῦ, παραιτούμενος συγχρόνως τῶν τιμῶν καὶ ἐξαιρετικῶν διακρίσεων, αἵτινες πρὸς τοῦτον συνδέονται.

Εἶνε προφανὲς ὡσαύτως ὅτι ὁ ξένος κυρίαρχος, εἰσερχόμενος λάθρα εἴς τινα χώραν, ὅπως διαταράξῃ τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν ἐν αὐτῇ ἢ ἐνεργήσῃ αὐτόθι ἐχθρικὰς πράξεις κατὰ τῆς καθεστώσης κυβερνήσεως ἢ καὶ ἄλλων δυνάμεων, ἀπόλλυσι πᾶν δικαίωμα προσωπικοῦ σεβασμοῦ καὶ φιλοξενίας.

Ἐπίσης ὁ παραιτηθεὶς ἢ στερηθεὶς τῆς ὑπάτης ἀρχῆς κυρίαρχος οὐδένα ἔχει πλέον νόμιμον τίτλον ἐπὶ τὰς διεθνεῖς τιμὰς καὶ τὰ διεθνῆ δικαιώματα. Οἱ λοιποὶ ὅμως κυρίαρχοι εἶνε ἐλεύθεροι κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ν' ἀπονείμωσιν αὐτῷ τὰς διακρίσεις καὶ τὰς προσωπικὰς τιμάς, ὧν ἐδικαιοῦτο πρὸ τῆς παραιτήσεως ἢ τῆς πτώσεως αὐτοῦ, ἂν πρὸ πάντων ἡ τελευταία δυνατὸν νὰ μὴ ᾖ ἀνέκκλητος.

§ 223. Τὸ ἀπαραβίαστον τίθησιν ἐκτὸς πάσης προσβολῆς καὶ καταδιώξεως τὸ περιβεβλημένον αὐτὸ πρόσωπον· τὸ δικαίωμα δὲ τοῦτο τῶν πρέσβεων τοῦ ἀπολαύειν τοῦ ἀπαραβιάστου στηρίζεται οὐχὶ ἐπὶ τοιαύτης ἁπλῶς βουλήσεως, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀνάγκης.

Τῷ ὄντι ἄνευ ἀπολύτου καὶ ἀπεριορίστου προσωπικοῦ ἀπαραβιάστου οἱ διπλωματικοὶ πράκτορες θὰ διετέλουν ἐντελῶς εἰς τὴν διάθεσιν τῆς χώρας ἔνθα εὑρηνται καὶ ὁ ἀντιπροσωπευτικὸς αὐτῶν χαρακτὴρ θὰ ἠλλοιοῦτο μέχρι διακυβεύσεως αὐτῆς τῆς ἐνασκήσεως τῶν καθηκόντων αὐτῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὸ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ξένου διπλωματικοῦ πράκτορος ὀφειλόμενον ἀπαραβίαστον ἄρχεται ἀφ' ἧς στιγμῆς βεβαιωθῇ ἀρκούντως ὁ δημόσιος αὐτοῦ χαρακτὴρ καὶ ἀναγνωρισθῇ ὡς τοιοῦτος ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, παρ' ᾗ θέλει διατελῇ, μετὰ τὴν ἐπίσημον δηλαδὴ ἀποδοχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ὑποβολὴν τῶν διαπιστευτηρίων.

Ὁ πρέσβυς ἀπολαύει τοῦ προνομίου τοῦ ἀπαραβιάστου μόνον ἐν τῇ χώρᾳ, παρ' ᾗ εἶνε διαπεπιστευμένος· ἂν δι' ὑποθέσεις σχετιζομένας πρὸς τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἀναγκασθῇ νὰ διέλθῃ ἄλλας χώρας, αὐτόθι μόνον προσωπικὸς σεβασμὸς ὀφείλεται αὐτῷ καὶ αἱ διατυπώσεις τῆς ἐθιμοτυπίας, ὧν ἡ παράλειψις ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς προσβολὴ τοῦ ἀντιπροσωπευομένου κυριάρχου.

Τὸ ἀπαραβίαστον ἀναγνωρίζεται οὐ μόνον παντὶ διπλωματικῷ πράκτορι κανονικῶς διαπεπιστευμένῳ, ἀλλ' ἐπίσης τοῖς ἀνήκουσι τῇ διπλωματικῇ ἀποστολῇ προσώποις, ὡς καὶ τῇ συζύγῳ, τοῖς τέκνοις καὶ τῇ ἀκολουθίᾳ αὐτοῦ. Ἀπονέμεται ὡσαύτως τοῖς ἀμέσως πρὸς τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ συνδεομένοις πράγμασιν, ἰδίως τῷ μεγάρῳ αὐτοῦ ἐφ' ὅσον κατέχει αὐτὸ μετὰ τῆς οἰκογενείας του, τοῖς ἐπίπλοις, ταῖς ἁμάξαις καὶ ταῖς ἀποσκευαῖς αὐτοῦ, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ καταστῶσιν ἀντικείμενον καταδιώξεώς τινος ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεως ἢ ἰδιωτῶν.

Οἱ εἰδικοὶ πράκτορες, ὧν πρόσφατος συνήθεια καθιέρωσε τὸν διορισμὸν παρὰ ταῖς διπλωματικαῖς ἀποστολαῖς ὑπὸ τὸν τύπον στρατιωτικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἀκολούθων, ἀνήκουσιν ὡσαύτως εἰς τὰς πρεσβείας καὶ μετέχουσι κατὰ συνέπειαν τῶν ἐκ τούτου πηγαζόντων προνομίων.

Ἐν τῇ πρακτικῇ αὐτοῦ ἐφαρμογῇ τὸ προνόμιον τοῦτο ἐκτείνεται ἐπὶ πασῶν τῶν πράξεων τοῦ ξένου πράκτορος καὶ κυρίως ἐπὶ τῶν προερχομένων ἐκ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ καὶ ἀναγκαίων εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τούτων. Οὕτως ὁ πράκτωρ ἔχει τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν τοῦ συνεννοεῖσθαι μετὰ τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ, τοῦ ἀποστέλλειν καὶ λαμβάνειν ἐπιστολὰς καὶ τηλεγραφήματα, εἴτε δι' ἰδικῶν ταχυδρόμων, ἐφωδιασμένων δι' ἐγγράφου βεβαιοῦντος τὴν ἰδιότητα αὐτῶν, εἴτε διὰ τῶν ταχυδρομείων καὶ τῶν τηλεγράφων τῆς χώρας· ἀνάγκη μόνον ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀποστελλόμενα τῷ ταχυδρομείῳ ἢ τῷ τηλεγραφείῳ γράμματα καὶ τηλεγραφήματα νὰ φέρωσι διπλωματικὴν σφραγῖδα ἐπισήμως γνωστήν. Ἐντεῦθεν ἔπεται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅτι ἐν καιρῷ εἰρήνης ἡ ἀποσφράγισις τῶν ἀποστελλομένων ἢ τῶν προωρισμένων διὰ τὰς πρεσβείας ἐγγράφων εἶνε κατάφωρος παράβασις τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν, ἂν μάλιστα τελῆται τῇ διαταγῇ τῆς κυβερνήσεως.

Ὁ ξένος ἀντιπρόσωπος δὲν δικαιοῦται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ εὐεργέτημα τοῦ ἀπαραβιάστου ἐν περιστάσεσιν ὅλως ἀσχέτοις πρὸς τὸν δημόσιον αὐτοῦ χαρακτῆρα· ἐν τοιαύτῃ τοὐλάχιστον περιπτώσει αἱ κατὰ τοῦ ἀπαραβιάστου προσβολαὶ δὲν δύνανται νὰ προκαλέσωσι διπλωματικὰς παραστάσεις.

Ἐν παραδείγματι ὁ δημόσιος πρέσβυς ὡς συγγραφεὺς δὲν προστατεύεται ὑπὸ τοῦ ἐπισήμου αὐτοῦ χαρακτῆρος κατὰ τῶν προσβολῶν τῆς κριτικῆς· σεβομένη τὸν διπλωματικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα ἡ κριτική, εὐθύνεται μόνον διὰ προσωπικὰς ὕβρεις ἢ δυσφημίας.

Τὸ ἀπαραβίαστον δὲν συνεπάγεται τὸ ἀτιμώρητον. Δημόσιος λοιπὸν πρέσβυς λησμονῶν τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ, ἐπιτρέπων ἑαυτῷ διαπραγὰς ἢ αὐθαιρεσίας, διαταράσσων τὴν δημοσίαν τάξιν, ἀσεβῶν πρὸς τὸν κυρίαρχον, τοὺς κατοίκους ἢ τὰς ἀρχὰς τῆς χώρας, ἐν ᾗ διαμένει, συνομωτῶν, καθιστάμενος μισητός, ὕποπτος, ἔνοχος, ὑποπίπτει ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ποινικῶν νόμων· ἀλλ' ἡ τιμώρησις αὐτοῦ μόνον εἰς τὴν διορίσασαν αὐτὸν κυβέρνησιν ἀνήκει. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν κυρίαρχον, παρ' ᾧ διατελεῖ ὁ πράκτωρ, δύναται οὗτος νὰ λάβῃ ἀπέναντι αὐτοῦ μόνον τὰ ὑπὸ τῆς δημοσίου ἀσφαλείας ὑπαγορευόμενα μέτρα, νὰ διακόψῃ τὰς μετ' αὐτοῦ σχέσεις, ν' ἀποπέμψῃ αὐτὸν τῆς χώρας καὶ ἐν περιπτώσει ἀντιστάσεως νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν βίαν, ὅπως ἐξαναγκάσῃ αὐτὸν νὰ ἐξέλθῃ τῆς χώρας, διότι τότε αὐτὸς οὗτος προκαλεῖ τὴν κατ' αὐτοῦ ἐπενεχθεῖσαν βίαν.

§ 224. Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀπαραβιάστου συνεπάγεται, ἂν μὴ προϋποτίθησι μάλιστα αὐτήν, ἀπόλυτον ἀνεξαρτησίαν· ὁ διπλωματικὸς δηλαδὴ πράκτωρ μόνον ἐκ τοῦ κυριάρχου αὐτοῦ δέον νὰ ἐξαρτᾶται. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται ν' ἀποδεχθῇ, πολλῷ δ' ἔλασσον νὰ ζητήσῃ ὑπηρεσίαν, ἢ ἀποδοχὰς φανερὰς ἢ μυστικὰς ἐκ τῆς αὐλῆς, παρ' ᾗ διατελεῖ, διότι πᾶσα τοιαύτη εὔνοια ἤθελε καταστήσῃ αὐτὸν ἠθικῶς εἰς ἀσυμβίβαστον πρὸς τὰ καθήκοντα τῆς θέσεως αὐτοῦ ὑποταγήν. Ἔτι μᾶλλον δὲν πρέπει ἄνευ ῥητῆς ἀδείας τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ ν' ἀποδεχθῇ ἀξίωμα, τίτλον, παράσημον, οἱονδήποτε δεῖγμα εὐνοίας παρὰ τοῦ κυριάρχου, παρ' ᾧ εἶνε διαπεπιστευμένος ἢ παρὰ παντὸς ἄλλου ἡγεμόνος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 225. Ἡ ἑτεροδικία, ὡς ἀνεπτύξαμεν ἤδη αὐτήν, εἶνε τὸ σύνολον τῶν ἀτελειῶν, ὧν ἀπολαύουσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ οἱ ἀντιπροσωπεύοντες τὴν ἐθνικὴν κυριαρχίαν ἄλλης πολιτείας, ἐν οἷς δέον φυσικῶς νὰ ταχθῶσι καὶ οἱ διπλωματικοὶ πράκτορες.

Συνεπείᾳ τοῦ πλάσματος τούτου, ὅπερ προϋποτίθησιν ὅτι καίτοι διαμένων ὁ διπλωματικὸς πράκτωρ ἐν ἑτέρᾳ χώρᾳ διατελεῖ οὐχ ἧττον ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ κυριάρχου αὐτοῦ, ὑπόκειται οὗτος πάντοτε εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος αὐτοῦ, οἵτινες ἐξακολουθοῦσι διέποντες τὴν κατάστασιν τοῦ προσώπου καὶ τὰ δίκαια τῆς περιουσίας του· κατὰ συνέπειαν ἐξαιρεῖται τῆς τοπικῆς δικαιοδοσίας τῆς χώρας, παρ' ἣ εἶνε ἀπεσταλμένος· οὐδεμία ἀγωγὴ δύναται νὰ εἰσαχθῇ κατ' αὐτοῦ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς του, οὐδὲ δύναται νὰ ἐνασκηθῇ κατ' αὐτοῦ προσωπικὴ κράτησις ἢ κατάσχεσις τῆς περιουσίας του· ἡ οἰκία του, θεωρουμένη ὡς κειμένη ἐκτὸς τῆς χώρας, ὡς καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, δὲν ὑπόκειται εἰς τὰς ἐγχωρίους δικαστικὰς ἀρχάς. Τὸ προσωπικὸν τοῦ οἴκου, ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα τοῦ διπλωματικοῦ πράκτορος μετέχουσιν ἐπίσης τῶν προνομίων τούτων, τὰ δὲ τέκνα αὐτοῦ, καίτοι ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γεννηθέντα, θεωροῦνται ὡς ἰθαγενεῖς τῆς χώρας τοῦ πατρός αὐτῶν.

§ 226. Ἡ τῷ πρέσβει ἀπέναντι τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ ἀπονεμηθεῖσα δικαιοδοσία εἶνε ἡ καλουμένη ἐκουσία· δύναται νὰ συντάξῃ διαθήκας, νὰ ἐπικυρώσῃ συναλλάγματα καὶ ληξιαρχικὰς πράξεις, νὰ ἐπιθέσῃ σφραγίδας κτλ. Δύναται δ' ἐπίσης ν' ἀσκῇ τὴν ἐκουσίαν ταύτην δικαιοδοσίαν καὶ πρὸς τοὺς ὑπηκόους τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ ἐν ᾗ χώρᾳ διαμένει, χρῄζων ὅμως πρὸς τοῦτο εἰδικῆς ἐντολῆς.

Ἀλλ' ἡ κυβέρνησις παρ' ᾗ ὁ πρέσβυς εἶνε διαπεπιστευμένος δὲν ὑποχρεοῦται ν' ἀναγνωρίσῃ τὰς πράξεις ταύτας ὡς ἰσχυρὰς εἰ μὴ ἐφ' ὅσον εἶνε ὑπόχρεως ν' ἀναγνωρίσῃ καὶ πᾶσαν ἄλλην πρᾶξιν προερχομένην ἐκ τῶν ἀρχῶν τῆς πολιτείας ἣν ὁ πρέσβυς ἀντιπροσωπεύει· πᾶσαι αὐταὶ αἱ πράξεις τῆς ἑκουσίας δικαιοδοσίας δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἰσχὺν ἐνώπιον τῶν ἐγχωρίων δικαστηρίων πλὴν ἐντὸς τῶν ὑπὸ τῶν συνθηκῶν προβλεπομένων ἢ ὑπὸ τῶν γενικῶν κανόνων περὶ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τελουμένων συναλλαγμάτων καθιερωμένων ὁρίων· καὶ ἡ τοπικὴ κυβέρνησις δύναται νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ τὸ κῦρος αὐτῶν, ὁσάκις ἡ ἐπίδικος διαφορὰ θεωρεῖται ὑπ' αὐτῆς ὡς οὖσα τῆς ἁρμοδιότητος τῶν δικαστηρίων της.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ἔχουσιν οἱ ξένοι πρέσβεις τὸ δικαίωμα τοῦ δικάζειν τὰς μεταξὺ τῶν ὁμοεθνῶν αὐτῶν διενέξεις, ἀλλ' οὔτε τὰς μεταξὺ τῶν προσώπων τῆς ἀκολουθίας των.

Ἕτερον λειτούργημα ἀνατεθὲν ὡσαύτως εἰς τὸν πρέσβυν εἶνε ἡ ἔκδοσις διαβατηρίων τῶν ὁμοεθνῶν αὐτοῦ ἢ ἀλλοδαπῶν θελόντων νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν χώραν, ἣν ἀντιπροσωπεύει· ἀλλ' ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δέον ὁ πρέσβυς νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τῶν ἀρχῶν τῆς χώρας, εἰς ἣν ὁ ἀλλοδαπὸς ἀνήκει.

Οἱ διπλωματικοὶ πράκτορες ἀπαλλάσσονται τῆς πληρωμῆς τελωνιακῶν τελῶν, ὡς καὶ τῆς καταβολῆς προσωπικῶν καὶ ἀμέσων φόρων.

§ 227. Τῶν πολεμικῶν πλοίων θεωρουμένων ὡς τμήματος τῆς χώρας τῆς ἐθνικότητος, ἧς φέρουσι τὴν σημαίαν, πᾶν πλοῖον τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ καὶ πάντα τὰ ἐπ' αὐτοῦ εὑρισκόμενα πρόσωπα καλύπτονται ὑπὸ τῆς ἑτεροδικίας, μετὰ πάντων τῶν πρὸς αὐτὴν συνδεομένων προνομίων καὶ ἀτελειῶν.

Ἐκ τῆς ἀρχῆς, καθ' ἣν ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐξαιροῦνται τὰ πολεμικὰ πλοῖα τῆς ἁρμοδιότητος τῶν ἀρχῶν, ὡς καὶ τῆς ἀστικῆς καὶ ποινικῆς δικαιοδοσίας τῶν δικαστηρίων τῆς ἀλλοδαπῆς χώρας, ἐν ᾗ ναυλοχοῦσιν, ἕπεται ὅτι ἡ ἐπ' αὐτῶν βιαία ἄνοδος εἶνε παραβίασις τῆς σημαίας, δυναμένη νὰ συνεπαγάγῃ βαρυτάτας συνεπείας καὶ πληρέστατα νὰ δικαιολογήσῃ διακοπὴν τῶν μεταξὺ τῶν δύο πολιτειῶν σχέσεων.

Ὑπὲρ τὴν ἑτεροδικίαν, περὶ ἧς ἐπραγματεύθημεν, τίθεται ἐν τούτοις τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοσυντηρήσεως καὶ τὸ τῆς κυριαρχικῆς ἀνεξαρτησίας. Πᾶσα λοιπὸν κυβέρνησις δικαιοῦται εἴτε ν' ἀπαγορεύσῃ τοῖς ξένοις πολεμικοῖς πλοίοις τὴν εἰς τοὺς λιμένας αὐτῆς προσόρμισιν, ἂν ἔχῃ σοβαρὰς αἰτίας νὰ μὴ τηρήσῃ ἀπέναντι αὐτῶν τοὺς συνήθεις κανόνας τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν, εἴτε νὰ λάβῃ ἐπιτηρητικὰ καὶ ἀσφαλιστικὰ μέτρα, ἂν θεωρῇ τὴν παρουσίαν αὐτῶν ἐπικίνδυνον· δὲν θέλει μάλιστα ὑπερβῆ τὰ δικαιώματα αὐτῆς, ἂν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ καλέσῃ τὰ τοιαῦτα πλοῖα νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸν λιμένα ἢ τὴν χωρικὴν θάλασσαν, εὐθυνομένη φυσικῶς διὰ τὰς πράξεις, αἵτινες δυνατὸν ἀποβάλλουσαι τὸν ἀμυντικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα, νὰ μεταβληθῶσιν εἰς ἀληθεῖς προσβολὰς καὶ ἀποτελέσωσι νόμιμον αἰτίαν πολέμου.

Ἡ μόνη ἐξαίρεσις, ἂν ὑπάρχῃ τοιαύτη, τῆς ἀρχῆς τῆς ἑτεροδικίας εἶνε ἡ ἀφορῶσα τὴν ὑποχρέωσιν τῆς τηρήσεως τῶν ὑγειονομικῶν κανονισμῶν τῆς χώρας, ἔνθα τὸ πλοῖον προσορμίζεται.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ ἑτεροδικία καλύπτει τὰς λέμβους, τὰ ἀκάτια, τὰς φορτηγίδας καὶ τὰ λοιπὰ παραρτήματα ἢ ἐξαρτήματα τῶν πολεμικῶν πλοίων· δὲν ἐκτείνεται ὅμως ἐπὶ τῶν ἐμπορευμάτων οὔτε ἐπὶ τῶν γενομένων κατὰ παραβίασιν τῆς οὐδετερότητος τῆς χώρας, ἔνθα ἤχθησαν, λειῶν.

§ 228. Ὅταν ἀνεξάρτητος πολιτεία παρέχῃ εἰς ἀλλοδαπὸν στρατὸν τὴν ἄδειαν νὰ διέλθῃ ἢ διαμείνῃ ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῆς, τὰ ἀποτελοῦντα τὸν στρατὸν τοῦτον ἢ ἐν ταῖς τάξεσιν αὐτοῦ τυγχάνοντα πρόσωπα δικαιοῦνται τῶν προνομίων τῆς ἑτεροδικίας.

Ὅπως ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐφαρμοσθῇ ἡ ἑτεροδικία, δέον ἡ διάβασις ἢ ἡ διαμονὴ τῶν στρατευμάτων τούτων νὰ ζητηθῇ καὶ ἐπιτραπῇ κανονικῶς· ἄνευ τούτου ὑφίσταται περίπτωσις παραβιάσεως τῆς χώρας, ἐχθρικὴ πρᾶξις οὐδὲν δυναμένη νὰ παραγάγῃ δικαίωμα ἢ προνόμιον ἐκτὸς τῶν ἀπονεμομένων τῷ ἐχθρῷ ἐν κεκηρυγμένῳ πολέμῳ. Καὶ ἂν δὲ ἡ διάβασις τῶν συνόρων ᾖ συνέπεια περιπτώσεων ὑπερτέρας βίας καὶ ὅλως ἀθῴα, ἡ προσβεβλημένη πολιτεία ἀνακτᾷ ἀμέσως τὴν πλήρη ἄσκησιν τῆς κυριαρχίας καὶ τῆς δικαιοδοσίας αὐτῆς· οὐδεμίαν λοιπὸν διεθνῆ ὑποχρέωσιν θέλει παραβῇ ἀφοπλίζουσα ξένον στρατόν, εἰσελαύνοντα ἀπρεπῶς εἰς τὴν χώραν αὐτῆς καὶ ζητοῦσα ἀπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ νόμιμον ἱκανοποίησιν.

Αἱ κυβερνήσεις ἐκ συμφώνου ἀπονέμουσιν ἤδη ἀτελείας τινὰς εἰς τὰ ἐκτιθέμενα εἰς τὰς παγκοσμίους ἐκθέσεις ἀντικείμενα. Τὰ ἀντικείμενα ταῦτα ἐξαιροῦνται πλὴν τῶν ἄλλων καὶ τῶν τελωνιακῶν καὶ εἰσαγωγικῶν τελῶν.

ΤΜΗΜΑ Γ'

ΠΡΟΞΕΝΕΙΑ

§ 229. Ἡ ἵδρυσις τῶν προξενείων ἀνέρχεται εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Σταυροφοριῶν, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες κατεῖχον ἤδη θεσμὸν σχεδὸν ὅμοιον τοῖς σημερινοῖς προξενείοις, τὸν τῶν ἐπιφορτισμένων τὴν προστασίαν τῶν ἀλλοδαπῶν ἐμπόρων προξένων. Γιγνώσκομεν ὅτι ναυτικαί τινες τῆς Ἰταλίας πόλεις, ἰδίως ἡ Γένουα καὶ ἡ Βενετία, κατεῖχον τὸ μονοπώλιον τῆς μεταφορᾶς τῶν τροφῶν καὶ λοιπῶν προμηθειῶν τῶν Σταυροφόρων· πρὸς εὐκολίαν δὲ τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τοῦ ἐμπορίου αὐτῶν ἵδρυσαν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἐμπορικὰ ταμιεῖα. Ἡ ἵδρυσις τῶν εὐρειῶν τούτων ἀποθηκῶν τοσαύτας προσέφερεν ὑπηρεσίας καὶ τόσῳ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εὐνοϊκῶς ἐγένετο ἀποδεκτὴ εἰς τινα μέρη, ὥστε ἐκηρύχθησαν ἐξῃρημένα παντὸς τέλους τὰ ἐκεῖ εἰσαγόμενα καὶ ἐξαγόμενα ἀντικείμενα· πρὸς ὑποστήριξιν μάλιστα τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν συνοικίας ὁλοκλήρους ὥρισαν ὡς διαμονὴν τῶν ὑπαλλήλων τῶν ταμιείων τούτων, οἵτινες ἔτυχον συγχρόνως τοῦ προνομίου τοῦ δικάζειν τὰς διαφορὰς των συμφώνως τοῖς ἰδίοις νόμοις καὶ ἐνώπιον δικαστῶν ὑπ' αὐτῶν ἐκλεγομένων, οἵτινες ἐκλήθησαν πρόξενοι.

Κατόπιν ἡ ἵδρυσις τῶν ἐμπορικῶν τούτων γραφείων ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς προνομιακοὺς ὅρους ἐξετάθη εἰς Ἱσπανίαν καὶ Γαλλίαν.

Μόλις ὅμως κατὰ τὸν ΙϚ' αἰῶνα ἐγενικεύθη ἡ ἵδρυσις τῶν προξενείων, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης τὸ εἰς τινας πόλεις παρεχόμενον δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν τοὺς ἐμπορικοὺς πράκτορας τῶν ἐμπορείων τούτων καὶ τοὺς προξενικοὺς δικαστάς, τοὺς ἐπιφορτισμένους τὴν αὐτόθι ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης, ἰδιοποιήθησαν αἱ πολιτεῖαι ὡς δικαίωμα ἐγκείμενον τῇ κυριαρχίᾳ· παύσαντες λοιπὸν νὰ ὦσιν ἁπλοῖ ἀντιπρόσωποι ἀριθμοῦ τινος μᾶλλον ἢ ἧττον σημαντικοῦ ἐμπόρων, οἱ πράκτορες οὗτοι κατέστησαν ἄμεσοι ἀντιπρόσωποι τῆς χώρας αὐτῶν.

Ἕνα αἰῶνα βραδύτερον, κατὰ τὴν εἰρήνην δηλαδὴ τῆς Βεστφαλίας, ὁ θεσμὸς τῶν προξενείων νέαν ὑπέστη μεταρρύθμισιν οὐχ ἧσσον ῥιζικήν.

Οἱ πρόξενοι ἀφῃρέθησαν τὸν χαρακτῆρα τοῦ δικαστοῦ καὶ τὸν τοῦ πράκτορος ἢ μεσίτου τῶν ὁμοεθνῶν αὐτῶν καὶ ἀνετέθη αὐτοῖς ὡς ἐπισήμοις πράκτορσι τῆς κυβερνήσεως ἡ ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῶν γενικῶν συμφερόντων τοῦ ναυτικοῦ ἐμπορίου τῆς πατρίδος αὐτῶν ἐπαγρύπνησις.

§ 230. Τῶν προξένων οὐσιώδεις, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀποκλειστικαὶ λειτουργίαι εἶνε :

α'. Ἡ προστασία τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας τῶν ἰθαγενῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ· ἡ ἄμυνα τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων αὐτῶν· ἡ ἐπαγρύπνησις ἐπὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν συνθηκῶν καὶ συμβάσεων ὡς καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τοῦ κυριάρχου αὐτῶν, προκειμένου περὶ τῆς ἐμπορίας καὶ τῆς ναυτιλίας· ἡ παροχὴ συνδρομῆς καὶ στηρίγματος τοῖς ὁμοεθνέσιν αὐτῶν.

β'. Ἡ ἄσκησις δικαιοδοσίας τινὸς ἐπὶ τῶν ὁμοεθνῶν αὐτῶν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαμονῆς των.

γ'. Ἡ συλλογὴ καὶ παροχὴ τῇ κυβερνήσει αὐτῶν πληροφοριῶν καὶ εἰδήσεων ἀναγκαίων πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς εὐπραγίας τῆς βιομηχανίας, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Παρὰ τὰς οὐσιώδεις ταύτας λειτουργίας, αἵτινες εἶνε τρόπον τινὰ συμφυεῖς τῇ προξενικῇ ὑπηρεσίᾳ, ὑπάρχουσι καὶ ἕτεραι, τυχαῖαι οὕτως εἰπεῖν καὶ ἐξαρτώμεναι ἐκ τῶν περιστάσεων ἢ ἐξ εἰδικῶν ὁδηγιῶν ἢ ἐξ ἐντολῆς ἐπὶ τούτῳ διδομένης. Οὕτω καίτοι κατ' ἀρχὴν αἱ ὑποθέσεις τῆς ἀμφισβητουμένης δικαιοδοσίας καὶ τὰ πολιτικὰ ζητήματα δὲν εἶνε κυρίως εἰπεῖν τῆς ἁρμοδιότητος τῶν ἐμπορικῶν πρακτόρων, εἰς οὓς ὑπάγονται καὶ οἱ πρόξενοι, προφανῶς ὅμως ἑκάστη κυβέρνησις ἔχει τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα τοῦ ῥυθμίζειν κατὰ τὸ δοκοῦν τὰς λειτουργίας τῶν πρακτόρων, οἷς ἀνατίθησι τὴν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς διαπραγμάτευσιν τῶν διεθνῶν ζητημάτων.

§ 231. Πάντα τὰ ὑπό τινος ἐθνικότητος εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ἱδρυθέντα προξενεῖα ἀποτελοῦσι τὸ καλούμενον προξενικὸν κατάστημα (établissement consulaire) διατελοῦν ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν τοῦ διπλωματικοῦ πράκτορος, ὅστις τυγχάνει αὐτόθι διαπεπιστευμένος ἢ ἐλλείψει μονίμου πρεσβείας ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς γενικοῦ τινος προξένου ἢ καὶ ἁπλοῦ πράκτορος ἐπιτετραμμένου τὴν συγκέντρωσιν τῆς ὑπηρεσίας καὶ τῶν γενικῶς ἐνδιαφερουσῶν τὴν χώραν αὐτοῦ ὑποθέσεων.

Τὸ προξενικὸν κατάστημα ὑποδιαιρεῖται συνήθως εἰς τμήματα, ἡ περιφέρεια ἑκάστου τῶν ὁποίων ὁρίζεται οὕτως ὥστε οὐδὲν μέρος τῆς χώρας νὰ ᾖ ἐστερημένον τῆς ἐποπτείας καὶ τῆς προστασίας ἐμπορικοῦ τινος πράκτορος.

Εἰς τὰς πλείστας τῶν πολιτειῶν ἡ προξενικὴ ἱεραρχία περιλαμβάνει τοὺς ἑπομένους βαθμούς: Γενικοὶ πρόξενοι, πρόξενοι, ὑποπρόξενοι καὶ προξενικοὶ ἢ ἐμπορικοὶ πράκτορες. Ἡ κατάταξις ὅμως αὕτη ὅλως σχετικὴν ἱεραρχικὴν σημασίαν ἔχει· τὸ μόνον ἐνδιαφέρον τὴν κυβέρνησιν εἶνε ὁ παρ' αὐτῇ πεμπόμενος πρόξενος ἢ προξενικὸς πράκτωρ νὰ βεβαιοῖ προσηκόντως τὴν νομιμότητα τοῦ διορισμοῦ του καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν καθηκόντων του, ἀνεξαρτήτως τοῦ τίτλου ὃν φέρει. Ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν πολλαῖς ἄλλαις χώραις διακρίνουσι μεταξὺ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος προξένων (consules missi), ὑπαλλήλων ἐμμίσθων πεμπομένων ὑπὸ τῶν πολιτειῶν, ἃς ἀντιπροσωπεύουσι, καὶ τῶν αἱρετῶν (consules electi), ἐκλεγομένων μεταξὺ τῶν προύχόντων τοῦ τόπου, ἔνθα διαμένουσι καὶ ἐνίοτε ὄντων ὑπηκόων τῆς χώρας ταύτης.

Ὁ γενικὸς πρόξενος εἶνε ἀρχηγὸς τοῦ προξενικοῦ καταστήματος. Ἂν δὲν ὑπάρχῃ γενικὸς πρόξενος, ἡ παρὰ τῷ κυριάρχῳ διαπεπιστευ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μένη πρεσβεία διατελεῖ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ προξενικοῦ καταστήματος τῆς χώρας. Οἱ πρόξενοι τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας τάξεως εἶνε ἀρχηγοὶ τῶν προξενικῶν τμημάτων. Ὑπόκεινται δ' εἰς τὸν γενικὸν πρόξενον, ἀλλ' ἐντὸς ὁρίων λίαν περιωρισμένων, συμφώνως ταῖς ὑπουργικαῖς ὁδηγίαις.

Ὁ ὑποπρόξενος, εἰς ἐπαρχίαν διοριζόμενος, ὑπόκειται τῷ προξένῳ ἀρχηγῷ τοῦ διαμερίσματος, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται ἡ ἐπαρχία αὐτοῦ, ὡς ὁ πρόξενος ὑπόκειται τῷ γενικῷ προξένῳ· ὁ ὑποπρόξενος δύναται ν' ἀπαλλαγῇ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ προξένου, ἀλλ' ἡ ἀνάκλησις καὶ ἡ ἀντικατάστασις αὐτοῦ μόνον τῇ διαταγῇ τοῦ ὑπουργοῦ ἐπέρχεται. Οἱ πρόξενοι δύνανται νὰ διορ ζωσιν ἀντιπροσώπους ἐν οἷς μέρεσι τῆς περιφερείας αὐτῶν νομίζουσι τοῦτο ἐπωφελὲς τῇ ὑπηρεσίᾳ, οἵτινες φέρουσι τὸν τίτλον τοῦ προξενικοῦ πράκτορος. Καὶ ὁ τίτλος δὲ τοῦ ὑποπροξένου δύναται ν' ἀπονεμηθῇ αὐτοῖς, ἂν ἡ κοινωνικὴ θέσις των, ἡ σπουδαιότης τοῦ τόπου ἢ ἑτέρα αἰτία ἀπαιτῇ τοῦτο. Δὲν ἔχουσιν ὅμως οὗτοι ποσῶς δημόσιον χαρκτῆρα καὶ ἐνεργοῦσιν ὑπ εὐθύνην τοῦ διορίσαντος αὐτούς, πρὸς τὰς ὁδηγίας τοῦ ὁποίου δέον ἐν πᾶσι νὰ συμμορφῶνται(1).

Οἱ ὑποπρόξενοι καὶ οἱ προξενικοὶ πράκτορες δὲν ἀλληλογραφοῦσι μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ, ἐκτὸς ἂν εἰδικῶς ἐνετάλησαν· δὲν ἔχουσι γραφεῖον, οὐδεμίαν ἀσκοῦσι δικαιοδοσίαν καὶ δὲν δύνανται νὰ διορίσωσιν ὑποπράκτορας οὔτε ν' ἀναθέσωσιν ἑτέρῳ τὰ καθήκοντα αὐτῶν ὑφ' οἱονδήποτε τίτλον.

§ 232. Προξενικὸν γραφεῖον (chancellerie) εἶνε τὸ μέρος ἔνθα τελοῦνται αἱ πράξεις τῆς προξενικῆς δικαιοδοσίας καὶ ἔνθα κατατίθενται καὶ φυλάσσονται τὰ πρωτότυπα τῶν πράξεων τούτων, ὡς καὶ τὸ ταμεῖον, τὰ λογιστικὰ βιβλία καὶ τὰ ἀρχεῖα τοῦ προξενείου. Ὑπὸ πολιτικήν, διοικητικὴν καὶ ἐμπορικὴν ἔποψιν οἱ γραμματεῖς τῶν προξενείων ἐκπληροῦσι καθήκοντα γραμματέων, ἀρχειοφυλάκων, λογιστῶν,

(1) Κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον περὶ προξενικῶν ἀρχῶν τὰ προξενικὰ πρακτορεῖα συνιστῶνται καὶ καταργοῦνται διὰ Β. Διατάγματος τῇ προτάσει τῆς ἁρμοδίας προϊσταμένης προξενικῆς ἀρχῆς ἢ τῶν ἐμπορικῶν ἐπιμελητηρίων καὶ τῇ γνωμοδοτήσει τῆς ἁρμοδίας πρεσβείας ἢ ἐλλείψει τοιαύτης τοῦ ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ κράτους γενικοῦ προξένου· οἱ δὲ προξενικοὶ πράκτορες διορίζονται καὶ παύονται ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ ἀπαιτουμένης ὡσαύτως προτάσεως καὶ γνωμοδοτήσεως τῶν αὐτῶν διπλωματικῶν καὶ προξενικῶν ἀρχῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συμβολαιογράφων ἢ δικαστικῶν γραμματέων κτλ., ἂν ὁ πρόξενος ἀσκῇ, ὡς ἐν τῇ Ἀνατολῇ, δικαστικὰς λειτουργίας.

Ὁ διορισμὸς τῶν γραμματέων δὲν ὑπόκειται εἰς κοινοὺς κανόνας· ἔν τισι χώραις, ὡς ἐν Γαλλίᾳ, γίγνεται ὑπ' αὐτῆς τῆς κυβερνήσεως· ἀλλαχοῦ ἀφίεται τῇ ἐλευθέρᾳ ἐκλογῇ τῶν προξένων ὑπὸ τὴν ὑπουργικὴν ἔγκρισιν (1).

Ἂν ἡ σπουδαιότης τῆς θέσεως ἀπαιτῇ τοῦτο, ὡς ἐν ταῖς διπλωματικαῖς ἀποστολαῖς καὶ ἔν τισι γενικοῖς προξενείοις, οἱ γραμματεῖς λαμβάνουσι τὸν τίτλον ἐπιτίμου ὑποπροξένου ἢ διευθυντοῦ τοῦ γραφείου, δι' οὗ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀμέσως εἰσάγονται εἰς τὸν προξενικὸν κύκλον.

Εἰς τὰς μουσουλμανικὰς χώρας τὰ προξενικὰ γραφεῖα ἀνατίθενται συχνάκις εἰς ἐπισήμους διερμηνεῖς.

Ἂν μὴ ὑπάρχῃ ὑπάλληλος ἀνώτερος, ἀναπληροῖ ἐν ταῖς χώραις ταύταις τὸν πρόξενον ἀπόντα ἢ κωλυόμενον ὁ γραμματεύς, ἐνεργῶν παρὰ ταῖς τοπικαῖς ἀρχαῖς ὡς προσωρινῶς διευθύνων τὸ προξενεῖον.

§ 233. Γενικῶς συνειθίζεται οἱ πρόξενοι νὰ διορίζωνται ὑπὸ τοῦ κυριάρχου ἢ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας.

Ἔν τισι χώραις οἱ πρόξενοι ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν· ἐν ἄλλαις δὲ ἀμέσως ἀπὸ τοῦ ὑπουργείου τοῦ ἐμπορίου· συμφώνως λοιπὸν τῇ διακρίσει ταύτῃ λαμβάνουσιν ὁδηγίας καὶ ἀλληλογραφοῦσι μετὰ τοῦ διευθύνοντος τὸ ὑπουργεῖον εἰς ὃ ὑπάγονται.

§ 234. Οὐδεμία κυβέρνησις εἶνε ἀπολύτως ὑπόχρεως ν' ἀποδεχθῇ ξένους προξένους.

Ἐν ᾧ τινες πολιτεῖαι ἀποδέχονται ὅσους προξένους αἱ ξέναι κυβερνήσεις διορίσωσι παρ' αὐταῖς, ἕτεραι ἀρνοῦνται ν' ἀποδεχθῶσι γενικοὺς προξένους ἔνθα ἀποδέχονται ἄνευ δυσκολίας ἁπλοῦς προξένους.

Ἐν γένει αἱ πολιτεῖαι καθορίζουσι τὸ δικαίωμα αὐτῶν πρὸς τὸ ἱδρύειν προξενεῖα εἴτε δι' ἐπισήμων συνθηκῶν εἴτε διὰ προφορικῶν συμφωνιῶν· ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ ἄσκησις τοῦ δικαιώματος τούτου ἀπόκειται τῇ συναινέσει τῆς ἐγχωρίου κυβερνήσεως, προκειμένου περὶ τοῦ διορισθησομένου προσώπου.

Ἡ ἐντολὴ ἢ τὸ πληρεξούσιον (commission, patente) τοῦ

(1) Παρ' ἡμῖν οἱ γραμματεῖς τῶν προξενείων διορίζονται διὰ Β. Διατάγματος ἐπὶ τῇ βάσει ὡρισμένων προσόντων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προξένου εἶνε ἐπίσημον ἔγγραφον ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος τῆς πολιτείας, εἰς ἣν ἀνήκει ὁ πρόξενος, καὶ δηλοῦν τὸν τίτλον καὶ τὰς ἀνατεθείσας αὐτῷ λειτουργίας. Τὸ πρωτότυπον τῆς ἐντολῆς ταύτης κοινοποιεῖται διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ τῇ κυβερνήσει τῆς χώρας, παρ' ἣ ὁ πρόξενος διορίζεται, ὅπως ἡ κυβέρνησις αὕτη περιβάλῃ αὐτὸν διὰ τοῦ ἐκτελεστηρίου (exequatur)· καλεῖται δ' οὕτως πρᾶξις, ἀναγνωρίζουσα τὸν πρόξενον ἐν τῇ ἐπισήμῳ αὐτοῦ ἰδιότητι, ἀποδεχομένη αὐτὸν εἰς ἐλευθέραν ἄσκησιν τῶν καθηκόντων του, ἐξασφαλίζουσα αὐτῷ τὰ τῇ ἐντολῇ του ἐγκείμενα προνόμια καὶ δικαιώματα καὶ παραγγέλλουσα ταῖς ἐγχωρίαις δικαστικαῖς καὶ διοικητικαῖς ἀρχαῖς νὰ παρέχωσιν αὐτῷ ἐν παντὶ τὴν ἐπικουρίαν καὶ συνδρομήν, ἧς δυνατὸν νὰ ἔχῃ ἀνάγκην. Ἅμα τυχὼν τοῦ ἐκτελεστηρίου καὶ ἀναγνωρισθεὶς ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν δικαιοῦται ὁ πρόξενος ν' ἀναλάβῃ τὰς λειτουργίας αὐτοῦ καὶ ἀξιώσῃ τὰς εἰς τὴν θέσιν του ἀνηκούσας προνομίας καὶ ἀτελείας. Ἡ ἀπαλλαγή, ἡ ἀνάκλησις ἢ ἡ ἀντικατάστασις αὐτοῦ τὸν ἀπεκδύει φυσικῶς παντὸς ἐπισήμου χαρακτῆρος.

Ἑκάστη κυβέρνησις εἶνε κυρία νὰ ὁρίσῃ τὰ μέρη ἔνθα δύναται ν' ἀποδεχθῇ ξένους προξένους καὶ κατὰ συνέπειαν νὰ ἐξαιρέσῃ μέρη τινά, φρούρια ἐν παραδείγματι ἢ ναυστάθμους.

Ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ἀποδοχὴ τῶν προξένων ὑποβάλλεται τῇ παροχῇ ἐκτελεστηρίου, προφανὲς καθίσταται ὅτι ὁ ἐγχώριος κυρίαρχος δικαιοῦται ν' ἀρνηθῇ τὸ ἐκτελεστήριον τοῦτο, ἂν ἡ ἐν τῇ χώρᾳ διαμονὴ ἢ ἡ προηγουμένη τοῦ προξένου, δι' ὃν ζητεῖται τοῦτο, διαγωγὴ φαίνονται αὐτῇ ἐπιλήψιμοι.

Τὸ δικαίωμα τοῦ ἀνακαλεῖν τὸ ἐκτελεστήριον εἶνε ἐπίσης ἀπεριόριστον, ὅταν ὁ πρόξενος παραβαίνων τὰς ὑποχρεώσεις τῆς θέσεως αὐτοῦ διακυβεύῃ ταύτην ἀναμιγνυόμενος ἀπρεπῶς εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς χώρας, μετέχων τῶν ἀγώνων τῶν πολιτικῶν κομμάτων, ἐνὶ λόγῳ ἐξερχόμενος τοῦ διαγραφέντος αὐτῷ κύκλου ἐνεργείας.

§ 235. Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἀπολύτως ἀρνεῖται ἡ νομοθεσία τοῖς προξένοις πάντα ἀντιπροσωπευτικὸν χαρακτῆρα. Ἀλλ' αἱ λοιπαὶ νομοθεσίαι δὲν εἶνε ἐπίσης ἀποκλειστικαί. Διὰ τοῦτο νομίζομεν ὅτι ἐλλείψει συμβατικῶν διατάξεων σαφῶς ἀποφαινομένων δέον νὰ μὴ ζητῶμεν ἐν ταῖς γενικαῖς ἀρχαῖς προνόμια, ἅτινα τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν δὲν καθιέρωσεν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐν γένει οἱ πρόξενοι τηροῦσι τακτικὴν καὶ διαρκῆ ἀνταπόκρισιν μόνον μετὰ τῶν διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν ἀρχῶν τῆς περιφερείας αὐτῶν. Ἐν τούτοις ἂν αἱ ἀρχαὶ αὗται ἀρνῶνται νὰ εἰσακούσωσι τὰς δικαίας αὐτῶν αἰτήσεις καὶ ἡ ἔλλειψις μονίμου πρεσβείας ἐν τῇ χώρᾳ καθίστησιν ἀδύνατον τὴν προσφυγὴν εἰς τὴν διπλωματικὴν ὁδόν, οἱ πρόξενοι ἔχουσι πλήρες τὸ δικαίωμα ν' ἀπευθύνωνται ἀμέσως εἰς τὴν κεντρικὴν κυβέρνησιν τῆς χώρας, παρ' ᾗ διατελοῦσιν.

Ἡ πρὸς ἀλλήλους τάξις τῶν προξένων καθορίζεται ἐν τῇ πρακτικῇ ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ, δι' οὗ περιβάλλονται, καὶ ἐν ἰσότητι βαθμοῦ ἀναλόγως τῆς προτεραιότητος τοῦ ἐκτελεστηρίου αὐτῶν.

§ 236. Κατὰ γενικὸν κανόνα οἱ πρόξενοι δὲν ἀπολαύουσι προσωπικοῦ ἀπαραβιάστου, ὑπόκεινται τῇ ἀστικῇ καὶ ποινικῇ δικαιοδοσίᾳ τῆς πολιτείας, ἔνθα διαμένουσι, καὶ ἡ περιουσία αὐτῶν δύναται νὰ κατασχεθῇ καὶ πωληθῇ ὑπὸ τῶν δανειστῶν αὐτῶν δυνάμει δικαστικῶν ἀποφάσεων.

§ 237. Οἱ πρόξενοι, καίτοι δὲν ἀπολαύουσι τῶν ὑπὸ τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν εἰς τοὺς διπλωματικοὺς πράκτορας ἀπονεμηθέντων προνομίων, δικαιοῦνται λόγῳ τῶν λειτουργιῶν καὶ τοῦ προσηκόντως ἀπονεμηθέντος αὐτοῖς καὶ ἀναγνωρισθέντος προξενικοῦ χαρακτῆρος εἰς διατυπώσεις τινὰς τῆς ἐθιμοτυπίας καὶ ἐξαιροῦνται ἔν τισι περιπτώσεσι τῶν τοπικῶν καὶ πολιτικῶν ὑποχρεώσεων, ὅπερ δὲν δύνανται ν' ἀξιώσωσιν οἱ ἁπλοῖ ἰδιῶται.

Τὰ προνόμια καὶ αἱ ἀτέλειαι αὗται ποικίλλουσι συμφώνως τοῖς ἐθίμοις καὶ ταῖς συμβατικαῖς διατάξεσιν ἀνεξαρτήτως τῶν γενικῶν ἀρχῶν τοῦ δημοσίου δικαίου.

Ἡ Γαλλία, ἂν μὴ ὑφίστανται ἀντίθετοι συνθῆκαι, ἀπονέμει τοῖς προξένοις αὐτῆς καὶ ἀναγνωρίζει κατ' ἀμοιβαιότητα τοῖς ξένοις προξένοις δημόσιον χαρακτῆρα, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐπεκτείνεται ὁ κύκλος τῶν ἀτελειῶν αὐτῶν. Ἐκ τούτου πηγάζει τὸ ἐπὶ τὸ προσωπικὸν ἀπαραβίαστον δικαίωμα, πλὴν ἐπὶ κακουργημάτων, ὡς καὶ ἡ ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν καὶ δημοτικῶν δασμῶν ἀπαλλαγή, ὅταν δὲν κατέχωσιν ἀκίνητα καὶ δὲν ἀσκῶσιν ἐμπορίαν.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει εἴτε ἀναγνωρίζεται εἴτε μὴ αὐτοῖς δημόσιος καὶ διπλωματικὸς χαρακτὴρ εἶνε βέβαιον ὅτι οἱ πρόξενοι κέκτηνται ἀπόλυτον δικαίωμα ἐπί τινα προνόμια, καὶ ἀτελείας, ἄνευ τῶν ὁποίων θὰ καθίστατο δυσχερεστάτη ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ἐντολῆς αὐτῶν. Τὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προνόμια ταῦτα δὲν ἀφορῶσι μόνον τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ἀλλ' ἐκτείνονται καὶ ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ γραφείου των κατεχομένου χώρου, τῶν πράξεών των, τῶν ἀρχείων καὶ τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων, ἅτινα εἶνε εἰς αὐτοὺς ἐμπεπιστευμένα.

Πάντες οἱ ἔν τινι χώρᾳ διαμένοντες ξένοι πρόξενοι δικαιοῦνται ἐπὶ τὸν αὐτὸν σεβασμόν, τὴν αὐτὴν εὐλάβειαν καὶ πλήρη ἰσότητα, ἂν μὴ αἱ συνθῆκαι περιλαμβάνωσι περὶ τούτου εἰδικὰς διατάξεις στηριζομένας ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀμοιβαιότητος.

§ 238. Ἂν τις διορισθῇ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ πρόξενος ξένης δυνάμεως, ἡ κυβέρνησις αὐτοῦ εἶνε ἐλευθέρα νὰ τῷ ἀρνηθῇ τὴν ἄδειαν τῆς ἐνασκήσεως τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ἢ νὰ ἐξαρτήσῃ τοῦτο ἐκ τινων ὡρισμένων ὑποχρεώσεων· ἀλλ' ἅπαξ τυχὸν ἐκτελεστηρίου καὶ ἀναγνωρισθεὶς ἄνευ ἐπιφυλάξεως ὑπὸ τὴν ἐπίσημον αὐτοῦ ἰδιότητα, τίθεται ἐν τῇ αὐτῇ καὶ πάντες οἱ ἄλλοι πρόξενοι τάξει.

§ 239. Οἱ πρόξενοι ἐν τῇ χώρᾳ τῆς διαμονῆς αὐτῶν δὲν ἔχουσι ποσῶς χαρακτῆρα δικαστοῦ· ἀντιθέτως ὅμως αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν καὶ ἐλλείψει μάλιστα πάσης ῥητῆς συμβατικῆς διατάξεως, ἀναγνωρίζουσιν αὐτοῖς ἀπέναντι τῶν ὁμοεθνῶν των τινὰς τῶν καθαρῶς δικαστικῶν λειτουργιῶν. Οὕτως εἶνε ἁρμόδιοι πρὸς συμβιβασμὸν δικαστικῶς ἢ διαιτητικῶς πάσης διαφορᾶς μεταξὺ ἐμπόρων ἢ μεταξὺ ναυτικῶν ἢ ἄλλων ἰδιωτῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, ἐπίσης μεταξὺ πλοιάρχων καὶ φορτωτῶν ἢ πλοιάρχων καὶ ναυτῶν περὶ τῶν μισθῶν, τροφῶν κλπ. Ἔχουσι προσέτι δικαίωμα ἐσωτερικῆς ἀστυνομίας ἐπὶ τῶν πλοίων καὶ τῶν ναυτῶν τῆς ἐθνικότητος αὐτῶν· σχετικῶς πρὸς τὴν ἐλευθέραν ἄτκησιν τοῦ δικαιώματος τούτου, ἔθος καταστὰν ἀρκούντως γενικόν, ὥστε νὰ δύνηται νὰ θεωρηθῇ ὡς διεθνὴς κανών, ἀναγνωρίζει προσέτι αὐτοῖς τὸ δικαίωμα τοῦ συλλαμβάνειν διὰ τῶν ἁρμοδίων ἐγχωρίων ὑπαλλήλων τοὺς κατηγορουμένους πλοιάρχους καὶ ναύτας. τοῦ ἐξαιτεῖν τοὺς λιποτάκτας ναύτας καὶ τοῦ κατάσχειν τὰ πλοῖα, ἂν μὴ τυγχάνῃ ἐνδιαφερόμενος ὑπήκοος τῆς χώρας τῆς διαμονῆς αὐτῶν(1).

---

(1) Κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν αἱ ἀπανταχοῦ προξενικαὶ ἀρχαὶ ἐκπληροῦσι καθήκοντα ληξιάρχου καὶ συμβολαιογράφου, ἐπιχειροῦσι τὴν ναυαγιαιρεσίαν τῶν ναυαγούντων ἑλληνικῶν πλοίων, χορηγοῦσι καὶ ἐπιθεωροῦσι διαβατήρια, λαμβάνουσι πάντα τὰ νόμιμα συντηρητικὰ μέτρα, ἐπικυροῦσι πᾶν ἔγ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 240. Οἱ πρόξενοι δικαιοῦνται νὰ διαμαρτύρωνται καὶ νὰ προβαίνωσι μάλιστα εἰς ἔγερσιν ἀγωγῆς ἐν αἷς περιπτώσεσι προσβολὴ προσγίγνεται εἰς τὰ συμφέροντα τῶν ὁμοεθνῶν αὐτῶν, χωρὶς ν' ἀπαιτῆται νὰ ὦσιν εἰδικῶς ἐντεταλμένοι ὑπὸ τῶν προσώπων ὑπὲρ ὧν ἐνεργοῦσι· δὲν δικαιοῦνται ὅμως νὰ λάβωσιν ἀποζημίωσιν ἄνευ ῥητῆς ἐντολῆς τῶν ἐνδιαφερομένων. Ἐνίοτε ἐντέλλονται ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τῆς χώρας αὐτῶν νὰ ἐξετάσωσιν ὡς μάρτυρας πρόσωπα διατελοῦντα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἢ νὰ τελέσωσιν ἀστικοὺς γάμους, ἂν οἱ συζευγνυόμενοι δὲν ἀνήκωσιν εἰς τὴν χώραν ἔνθα διατελεῖ ὁ πρόξενος.

§ 241. Πολλαὶ πολιτεῖαι δὲν ἐπιτρέπουσι τοῖς προξένοις αὐτῶν νὰ μετέρχωνται τὴν ἐμπορίαν (1)· κατ' αὐστηρὰν μάλιστα δικαιοσύνην οὐδέποτε ἔπρεπε νὰ παρέχηται αὐτοῖς ἡ ἄδεια αὕτη, καθ' ἣς πάντες οἱ δημοσιολόγοι εὐλόγως ἐξεγείρονται.

Τῷ ὄντι ὁ ἐμπορευόμενος πρόξενος διατελεῖ κατ' ἀνάγκην ἐν ἀνταγωνισμῷ μᾶλλον ἢ ἧττον φανερῷ μετὰ τῶν ἐμπόρων τῆς χώρας ἔνθα διαμένει, καὶ μετὰ τῶν τῆς πατρίδος ἔτι αὐτοῦ, οἵτινες δυνατὸν νὰ ὑποβλέπωσι τὴν χρηστότητα, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀμεροληψίαν τοῦ ἐπιφορτισμένου τὴν προστασίαν αὐτῶν.

Ὅσῳ ἔντιμος καὶ ἂν ᾖ ὁ πρόξενος, πολὺ δύσκολον εἶνε ἡ προσωπικὴ ἐπιβολὴ καὶ ἡ ἠθικὴ γοητεία αὐτοῦ νὰ μὴ ὑποστῶσι σοβαρὰν μείωσιν καὶ νὰ κατορθοῖ ἀδιαλείπτως νὰ συμβιβάζῃ ἐν δικαίῳ μέτρῳ

γραφον καὶ ἐκδίδουσιν ἀντίγραφα αὐτοῦ, δέχονται παρακαταθήκας, ἐπαγρυπνοῦσιν ἐπὶ τὴν ὑπὸ τῶν πλοιάρχων καὶ τῶν πληρωμάτων τῶν ἑλληνικῶν πλοίων τήρησιν τῶν νόμων καὶ τῶν συνθηκῶν, δικάζουσιν ὡς διαιτηταί, ὁσάκις ἤθελεν ἀνατεθῇ αὐτοῖς ἡ διαιτησία ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων Ἑλλήνων, δικάζουσιν ἐπίσης τὰς διαφορὰς περὶ μισθῶν τῶν Ἑλλήνων ναυτῶν καὶ ἄλλων μεταξὺ ναυτικῶν ὑποχρεώσεων ἀνεκκλήτως, ὡς καὶ τὰς παραβάσεις τῆς ναυτικῆς πειθαρχίας, ἐνεργοῦσι πᾶσαν αἴτησιν τῶν ἑλληνικῶν δικαστηρίων, ἀνακρίνουσιν αὐτεπαγγέλτως τὰς ἐντὸς τῶν ἑλληνικῶν πλοίων τελουμένας ἀξιοποίνους πράξεις καὶ δύνανται τῇ συναινέσει τῶν διαδίκων νὰ διεξάγωσιν ἀποδείξεις καὶ νὰ δέχωνται ὁρκοδοσίας, ἐφ' ὅσον ἐννοεῖται δὲν ἀντίκεινται αἱ συνθῆκαι ἢ τὰ ἔθιμα. Πρὸς τούτοις δὲ δυνατὸν ν' ἀπονεμηθῶσιν αὐτοῖς διὰ συνθηκῶν ἢ συμβάσεων καὶ ποικίλα ἄλλα δικαιώματα καὶ καθήκοντα.

(1) Καὶ παρ' ἡμῖν κατὰ τὸ ἄρθρον 255 τοῦ νόμου περὶ προξενικῶν ἀρχῶν οἱ ἔμμισθοι προξενικοὶ ὑπάλληλοι δὲν δύνανται νὰ μετέρχωνται τέχνην τινὰ ἢ ἐμπορίαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰ ἐπίσημα αὐτοῦ καθήκοντα μετὰ τῆς περὶ τῶν ἰδιωτικῶν αὐτοῦ συμφερόντων μερίμνης.

§ 242. Τὰ προνόμια καὶ αἱ ἀτέλειαι τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ προξένων εἶνε πολὺ σπουδαιότερα καὶ εὐρύτερα τῶν ἀναγνωριζομένων αὐτοῖς ἐν ταῖς χριστιανικαῖς χώραις· ἀποτελοῦσι σύστημα ὅλως ἐξαιρετικόν, στηριζόμενον συγχρόνως ἐπὶ συμβατικῶν διατάξεων καὶ ἐπὶ ἐθίμων κτησαμένων ἰσχὺν νόμου· ἐξηγεῖται δὲ τοῦτο ἐκ τῶν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν θεσμῶν τῶν μουσουλμανικῶν χωρῶν, ἐκ τῆς ἐξαιρετικῆς θέσεως τῶν αὐτόθι χριστιανῶν, ραγιάδων (ὀθωμανῶν ὑπηκόων) καὶ λοιπῶν, ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ Κορανίου καὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἠθῶν.

Ὅπως χαρακτηρίσωμεν τὴν θέσιν ταύτην τῶν προξένων, ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι αἱ κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς μετὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Πύλης συνομολογηθεῖσαι συνθῆκαι ἀπονέμουσιν αὐτοῖς ἀπόλυτον δικαίωμα δικαιοδοσίας ἐπὶ τῶν ὁμοεθνῶν αὐτῶν, οἵτινες ἔν τε ταῖς ἀστικαῖς καὶ ποινικαῖς ὑποθέσεσιν ἐξακολουθοῦσιν ὑποκείμενοι εἰς τοὺς νόμους τῆς χώρας αὐτῶν. (1)

Ἡ ἐξαιρετικὴ θέσις, ἣν αἱ συνθῆκαι καὶ τὰ ἔθιμα διέπλασαν ὡς πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ προξένους, δὲν ἀφορᾷ μόνον τὰς δικαστικὰς καὶ διοικητικὰς αὐτῶν λειτουργίας, ἀλλ' ὡσαύτως περιλαμβάνει σύστημα προσωπικῶν ἀτελειῶν ἀνάλογον πρὸς τὴν καλύπτουσαν ἀλλαχοῦ, ἐν ταῖς χριστιανικαῖς δηλ. χώραις, τοὺς διπλωματικοὺς πράκτορας ἑτεροδικίαν· οὕτω τὸ πρόσωπον τοῦ προξένου καὶ ἡ κατοικία εἶνε ἀπαραβίαστα· ἔχουσι πρὸς προστασίαν αὐτῶν ἐνόπλους (καβά-

---

(1) Οἱ κατὰ τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος καὶ τὰς μὴ χριστιανικὰς χώρας γεν. πρόξενοι, πρόξενοι καὶ ὑποπρόξενοι τῆς Ἑλλάδος, πλὴν τῆς γενικῶς ἀπονεμηθείσης ταῖς Ἑλλ. προξενικαῖς ἀρχαῖς δικαιοδοσίας, ἀποφασίζουσι καὶ περὶ ὅλων τῶν μεταξὺ Ἑλλήνων διαφορῶν, μόνοι μὲν καὶ ἀνεκκλήτως ἐπὶ πάσης διαφορᾶς, ἧς τὸ ἀντικείμενον δὲν ὑπερβαίνει τὴν ἀξίαν 600 δραχ., μετὰ δύο δὲ παρέδρων ἐπὶ πάσης ἐν γένει διαφορᾶς (πλὴν τῶν περὶ διαζεύξεως καὶ τῶν ἀφορωσῶν ἀκίνητα ἐμπράγματα δικαιώματα) ἀνεκκλήτως μὲν μέχρι 1500 δραχ., ἐπέκεινα δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου ἐκκλητῶς· ἔχουσι τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου διὰ τὰ ὑφ' Ἑλλήνων πραττόμενα ἀδικήματα καὶ δικάζουσιν ἀνεκκλήτως ἐπὶ πταισμάτων. Συνεστήθησαν δὲ ἴδια προξενικὰ δικαστήρια ἐν Κωνσταντινουπόλει, Σμύρνῃ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ, δικάζοντα ὡς πρωτοδικεῖα καὶ πλημμελειοδικεῖα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σιδες)· ἐξαιροῦνται ἀπολύτως τῆς χωρικῆς δικαιοδοσίας καὶ παντὸς φόρου, δασμοῦ ἢ τέλους. Αἱ αὐταὶ ἀτέλειαι ἀναγνωρίζονται καὶ εἰς τοὺς ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτῶν ἐξάρτησιν διατελοῦντας πράκτορας καὶ ὑπαλλήλους.

§ 243. Οἱ διερμηνεῖς τῶν πρεσβειῶν καὶ προξενείων τῆς Ἀνατολῆς ἀποτελοῦσιν ἴδιον κλάδον τῶν διπλωματικῶν καὶ προξενικῶν ὑπαλλήλων, ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων μεταξὺ τῶν οἰκείως πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς γλώσσας ἐχόντων προσώπων.

Ὡς ἐκ τοῦ ὑποδεεστέρου αὐτῶν βαθμοῦ καὶ τοῦ ὅλως εἰδικοῦ χαρακτῆρος τῶν λειτουργιῶν αὐτῶν ὑποχρεοῦνται νὰ δίδωσιν ἀκριβῆ λογοδοσίαν εἰς τοὺς ἱεραρχικῶς προϊσταμένους αὐτῶν περὶ πασῶν τῶν ὑποθέσεων, ἃς διεπραγματεύθησαν καὶ τῶν προτάσεων αὐτῶν ὡς καὶ τῶν εἰς ταύτας δοθεισῶν ἀπαντήσεων. Ἀπαγορεύεται αὐτοῖς ν' ἀσκῶσιν οἱανδήποτε ἐμπορίαν, νὰ ἐπισκέπτωνται τὰς ἐγχωρίους ἀρχὰς ἄνευ ἀδείας τοῦ προϊσταμένου αὐτῶν, ἢ ν' ἀναμιγνύωνται εἰς ὑποθέσεις ἰδιωτῶν, πρὶν ἢ ζητηθῇ ἡ παρέμβασις αὐτῶν καὶ ἐνταλθῶσιν εἰδικῶς πρὸς τοῦτο.

§ 244. Ἂν ἐν τῇ χώρᾳ ἔνθα διαμένῃ ὁ πρόξενος ἐκραγῇ ἐπανάστασις ἢ ἐμφύλιος πόλεμος εὑρίσκεται οὗτος συχνάκις εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ποιήσηται, ἐν πολλαῖς μάλιστα περιστάσεσιν ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ, πολιτικάς τινας ἐπιδείξεις, ὡς ἐν παρ. νὰ ὑψώσῃ τὴν σημαίαν τῆς ἐθνικότητος αὐτοῦ ὅπως ὑποδείξῃ οὕτω τὴν κατοικίαν του καὶ προλάβῃ τὴν βίαν καὶ τὰς ὕβρεις, ἢ νὰ διαβιβάζῃ εἰς τὰς ἀνωτέρας ἀρχὰς τὰς διαμαρτυρίας τῶν ὁμοεθνῶν του περὶ τῶν ἀπωλειῶν ἢ τῶν ζημιῶν, ἃς ὑπέστησαν ἐκ τῆς παρατάσεως τῶν ταραχῶν κλπ. Ἀλλ' ἡ προξενικὴ παρέμβασις δέον νὰ περιορίζηται εἰς τὰ προληπτικὰ ταῦτα μέτρα.

§ 245. Ἐν περιπτώσει μεταβολῆς τῆς κυβερνήσεως χώρας τινὸς ἢ καὶ καταλήψεως αὐτῆς, οἱ αὐτόθι διατελοῦντες πρόξενοι ἐξακολουθοῦσιν ἀσκοῦντες τὰ καθήκοντα αὐτῶν, χωρὶς νὰ χρήζωσι νέου διορισμοῦ ἢ νέου ἐκτελεστηρίου.

Ἂν ἐπέλθῃ πόλεμος ἢ διένεξις πολιτικὴ μεταξὺ τῆς χώρας τοῦ προξένου καὶ τῆς χώρας παρ' ᾗ οὗτος διατελεῖ ἢ ἂν ἐξ οἱασδήποτε ἀφορμῆς διακοπῶσιν αἱ ἐπίσημοι μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν σχέσεις, ἐπειδὴ ἡ διένεξις αὕτη δὲν συνεπάγεται ἀναγκαίως καὶ τὴν διακοπὴν τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων, οἱ εἰδικώτερον τὴν προστασίαν τούτων ἐπι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φορτισμένοι πρόξενοι παραμένουσιν ἐν τῇ θέσει αὐτῶν καὶ ἐξακολουθοῦσιν ἀσκοῦντες τὰς λειτουργίας των καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ἔτι τοῦ προσωπικοῦ τῆς πρεσβείας, πλὴν ἐν περιπτώσει ῥητῶν διαταγῶν τῆς κυβερνήσεώς των ἢ ἀποφάσεως τῶν τοπικῶν ἀρχῶν.

Ἂν ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν ἀδυνατῶσι νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ καθήκοντα τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν, δέον νὰ ποιήσωσιν ἔκκλησιν δι' ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ὁμοεθνεῖς των ἐπὶ τὴν προστασίαν τινὸς τῶν ξένων συναδέλφων των ἢ καὶ ν' ἀναχωρήσωσιν ἀφ' οὗ ἐξασφαλίσωσι κατὰ τὸ δυνατὸν τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἐκ τῶν ὁμοεθνῶν αὐτῶν μὴ δυναμένων νὰ ἐξακολουθήσωσι διαμένοντες ἐν τῇ χώρᾳ.

Συνειθίζεται ὁ πρόξενος ἀποσυρόμενος νὰ ἐμπιστεύηται τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ὑπὸ τὴν ἐπαγρύπνησιν καὶ προστασίαν αὐτοῦ συμφερόντων εἰς τὸν πρόξενον φιλικῆς τινος δυνάμεως.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει ὅταν πρόξενός τις ἀπουσιάζῃ δυνάμει ἀδείας κανονικῆς ἢ ἐξ ἀνωτέρας βίας· ἐλλείψει ὑποπροξένου ἢ γραμματέως δύναται νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν προσωρινὴν διεύθυνσιν τῆς ὑπηρεσίας καὶ εἰς ξένον πρόξενον, ὅστις ὅπως ἀποδεχθῇ καὶ διεξαγάγῃ ἐπίσημον ἐντολὴν τοιαύτης φύσεως πρέπει νὰ ζητήσῃ τὴν ἄδειαν τῆς ἰδίας αὐτοῦ κυβερνήσεως, ἥτις διαγράφει τότε αὐτῷ τὰ ὅρια ἐντὸς τῶν ὁποίων δέον νὰ περιορίζῃ τὴν ἄσκησιν αὐτῆς.

§ 246. Αἱ προξενικαὶ λειτουργίαι διακόπτονται διὰ τῆς ἀπουσίας ἢ ἐκ κωλύματος τοῦ προξένου δυνάμει ἀδείας ἢ συνεπείᾳ ἀσθενείας· παύουσι δὲ διὰ τοῦ θανάτου, μεταθέσεως, ἀπαλλαγῆς, ἀνακλήσεως ἢ ἀκυρώσεως τοῦ ἐκτελεστηρίου.

Ἐν περιπτώσει ἀπουσίας τοῦ προξένου διευθύνει προσωρινῶς τὸ προξενεῖον ὁ ὑποπρόξενος καὶ ἐλλείψει τοιούτου ὁ γραμματεὺς ἢ ὁ εἰδικῶς πρὸς τοῦτο ὑποδειχθεὶς ξένος πρόξενος.

Ὁ ὁριστικῶς ἀναχωρῶν τῆς θέσεως αὐτοῦ πρόξενος δὲν ὑποβάλλει ἀνακλητήρια γράμματα, ἀλλ' εἰδοποιεῖται ἡ ἐγχώριος κυβέρνησις περὶ τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ διπλωματικοῦ πράκτορος τῆς χώρας αὐτοῦ καὶ καθ' ὃν χρόνον ζητεῖ οὗτος τὸ ἐκτελεστήριον τοῦ διαδόχου του. Συνειθίζεται ὅμως νὰ γνωστοποιῇ αὐτὸς ὁ πρόξενος τὴν ἀναχώρησίν του εἰς τὰς ἀνωτέρας ἀρχὰς τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς του(1).

(1) Πολλῆς προσοχῆς ἄξιαι εἶνε αἱ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1834 καὶ 30 Ἰανουαρίου 1835 *προξενικαὶ ὁδηγίαι* τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, λίαν εὐστό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΙ

§ 247. Συνθῆκαί εἰσι πράξεις ἔγγραφοι συνδέουσαι πρὸς ἀλλήλας δύο ἢ πλείονας ἐθνικότητας καὶ ἐπικυροῦσαι τὰ ἐκ τοῦ φυσικοῦ νόμου ἢ τῶν ἐθίμων πηγάζοντα καθήκοντα καὶ δικαιώματα ἢ ἐπιφέρουσαι αὐτοῖς προσθήκας ἢ περιορισμούς, ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει προσδίδουσαι αὐτοῖς χαρακτῆρα ὑποχρεώσεως αὐστηρῶς ἐπιτακτικῆς.

Ἐν τῇ πρακτικῇ γίγνεται ἀδιακρίτως χρῆσις τῶν ὅρων συνθήκη (traité) καὶ σύμβασις (convention). Πράγματι οἱ δύο οὗτοι ὅροι οὐδεμίαν ἔχουσιν οὐσιώδη διαφοράν. Ἐν τούτοις ὁ ὅρος σύμβασις δηλοῖ μᾶλλον συμφωνίαν ἐλάσσονος σπουδαιότητος καὶ ἓν μόνον σαφῶς καθωρισμένον θέμα ἀφορῶσαν. Οὕτως ἐν παραδείγματι λέγομεν σύμβασις ταχυδρομική, τηλεγραφικὴ κτλ.

Ἐνίοτε αἱ μεταξὺ τῶν πολιτειῶν συμφωνίαι λαμβάνουσι τὸν τύπον ἁπλῆς δηλώσεως (déclaration), δι' ἧς οἱ συμβαλλόμενοι βεβαιοῦσιν ὅτι συνενοήθησαν ἐπὶ γεγονότων ἢ σημείων, γενικῶν ἢ εἰδικῶν, ἢ ἀρχῶν τινων καὶ δι' ἧς καθορίζουσι τὴν πορείαν, ἣν ἀπεφάσισαν ἑκάστη τούτων ν' ἀκολουθήσῃ.

Γίγνεται χρῆσις τοῦ ὅρου δελτίον (cartel) πρὸς δήλωσιν τῶν ἐχόντων χαρακτῆρα ὀλιγώτερον ἐπίσημον διεθνῶν συμφωνιῶν, οἷαι αἱ μεταξὺ ἐμπολέμων συμβάσεις περὶ ἐξαγορᾶς ἢ ἀνταλλαγῆς αἰχμαλώτων καὶ λιποτακτῶν, ἢ συμφωνίαι τινὲς ἀφορῶσαι τὴν τελωνιακὴν ἢ ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν.

§ 248. Ὡς πρὸς τὸν τύπον, τὴν φύσιν καὶ τὰς συνεπείας αὐτῶν αἱ συνθῆκαι δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς προσωρινὰς (traités transitoires), καὶ διαρκεῖς (permanents), εἰς προσωπικὰς (personnels)

χως καὶ πρακτικῶς συντεταγμένα, ὥστε καὶ πολλοὶ ξένοι συγγραφεῖς ἔλαβον αὐτὰς ὑπ' ὄψει κατὰ τὴν συγγραφὴν τῶν ἔργων των, ὁ δὲ Φαῖλιξ καὶ μέγα αὐτῶν μέρος περιέλαβεν ἐν μεταφράσει εἰς τὸ σύγγραμμά του. Τὰ τῶν προξενείων δὲ διέπει παρ' ἡμῖν νῦν ὁ νόμος ΧΝΣ' τοῦ 1877 *περὶ προξενικῶν ἀρχῶν* ὡς ἐτροποιήθη ὑπὸ τῶν νόμων ΑΣΙΣ' τοῦ 1885, ΑΦΛΔ' τοῦ 1887, ΑΨΟΕ' τοῦ 1891 καὶ ΒΨΓ' τοῦ 1892.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ πραγματικάς (réels), εἰς συνθήκας ἐπ' ἴσοις (égaux) καὶ εἰς συνθήκας ἐπ' ἀνίσοις (inégaux).

Αἱ προσωριναὶ συνθῆκαι ἀφορῶσιν ὡρισμένας ὑποθέσεις διὰ μιᾶς μόνης πράξεως καὶ ἅπαξ διὰ παντὸς ἐκτελουμένας· ἡ διαρκὴς δὲ συνθήκη προϋποτίθησι διαρκῆ καὶ ἐπανειλημμένην ἐκτέλεσιν ἐπί τι χρονικὸν διάστημα, οὗ ὁ ἀνώτατος ὅρος δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ὁρίζηται πάντως ἐκ τῶν προτέρων, δυνάμενος καὶ ἀπεριόριστος νὰ καταστῇ.

Αἱ προσωπικαὶ συνθῆκαι ἀναφέρονται εἰς αὐτὸ τὸ πρόσωπον τῶν συνομολογούντων αὐτὰς κυριάρχων καὶ λήγουσι κατὰ τὸν θάνατον ἢ τὸ πέρας τῆς βασιλείας αὐτῶν. Αἱ δὲ πραγματικαὶ περιλαμβάνουσι τὸ ἀποτελοῦν τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν θέμα, ἀσχέτως πρὸς τὰ συντελέσαντα εἰς συνομολόγησιν αὐτῶν πρόσωπα· ἀφορῶσαι τὴν πολιτείαν ὁλόκληρον, διατηροῦσι τὴν ὑποχρεωτικὴν αὐτῶν ἰσχὺν παρὰ τὰς ἐπερχομένας τυχὸν μεταβολὰς τοῦ κυβερνητικοῦ τύπου καὶ ὑφίστανται ἐφ' ὅσον καὶ τὸ παραγαγὸν αὐτὰς γεγονός, ἂν μὴ ἡ διάρκεια αὐτῶν ῥητῶς περιωρίσθη εἰς ὡρισμένον χρόνον.

Ὅπως συνθήκη τις θεωρηθῇ ὡς ἐπ' ἴσοις γενομένη, δέον αἱ ἀναληφθεῖσαι ὑποχρεώσεις καὶ τὰ καθιερωθέντα πλεονεκτήματα νὰ ὦσιν ἰσόρροπα ἀμφοτέρωθεν ἢ ἀπολύτως ἢ ἀναλόγως πρὸς τὴν δύναμιν ἑκάστου τῶν συμβαλλομένων· ἡ ἰσότης ἐκλείπει, ἂν τὸ ἓν τῶν μερῶν ἀναλαμβάνῃ μείζονας τοῦ ἑτέρου ὑποχρεώσεις ἢ ἂν διὰ τῶν συνομολογουμένων ὑποχρεώσεων τίθηται ὁπωσδήποτε ὑπὸ τὴν ἐξάρτησιν τοῦ ἑτέρου.

Αἱ συνθῆκαι δύνανται προσέτι νὰ ὦσι καθαραὶ καὶ ἁπλαῖ ἢ ὑπὸ αἵρεσιν, ἀναβλητικὴν ἢ ἀνατρεπτικήν, ῥητὴν ἢ σιωπηράν.

§ 249. Αἱ συνθῆκαι ὡς πρὸς τὰ θέματα, περὶ ὧν πραγματεύονται, ποικίλλουσιν ἐπ' ἄπειρον.

Δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς γενικάς, περιλαμβανούσας τὸ σύνολον τῶν μεταξὺ τῶν πολιτειῶν σχέσεων καὶ εἰς εἰδικάς, ὡρισμένον μόνον μέρος τῶν σχέσεων τούτων ἀφορώσας.

Δυνάμεθα πρὸς τούτοις νὰ χαρακτηρίσωμεν πολιτικὰς συνθήκας τὰς κανονιζούσας τὰς κυβερνητικὰς μεταξὺ τῶν πολιτειῶν σχέσεις καὶ οἰκονομικὰς τὰς κανονιζούσας τὰς σχέσεις τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ἀνταλλαγῆς τοῦ πλούτου.

Καλοῦνται γενικῶς διεθνεῖς συνθῆκαι πᾶσαι αἱ μεταξὺ δύο ἢ πλειόνων πολιτειῶν συνομολογούμεναι ἐν σχέσει πρὸς ζητήματα τοῦ δημο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σίου δικαίου, πρὸς τούτοις δὲ καὶ αἱ μεταξὺ τῶν ἀρχῶν ἢ τῶν διοικητικῶν ὑπηρεσιῶν δύο ἢ πλειόνων πολιτειῶν συνομολογούμεναι καὶ ἀφορῶσαι τὴν ἄσκησιν τῶν λειτουργιῶν αὐτῶν.

Ἐκ τῶν συνηθεστέρων ἐν τῇ σημερινῇ τῶν διεθνῶν σχέσεων καταστάσει τύπων συνθηκῶν εἶνε ἡ συνθήκη ἐγγυήσεως (traité de garantie) δι' ἧς ἡ πολιτεία ὑπισχνεῖται εἰς ἑτέραν τὴν παροχὴν αὐτῇ ἐπικουρίας, ὁσάκις προσβάλλεται ἢ ἀπειλεῖται αὕτη ὑπὸ τρίτης δυνάμεως ἐν τῇ ἀνεξαρτησίᾳ ἢ τῇ ἀσκήσει τῶν κυριαρχικῶν αὐτῆς δικαιωμάτων.

Ἂν ἡ ἐγγύησις ἀφορᾷ τὴν ἐξασφάλισιν χώρας τινὸς ἐν πάσῃ καταστάσει πραγμάτων καὶ ἄνευ οἱασδήποτε ἐπιφυλάξεως ἡ συνθήκη κτᾶται πολὺ μείζονα σημασίαν καὶ καθίσταται ἀληθὴς συνθήκη ἀσφαλείας (traité de sûreté).

Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην τῶν συνθηκῶν δυνάμεθα νὰ τάξωμεν ἐπίσης τὴν συνθήκην προστασίας (traité de protection), δι' ἧς ἡ πολιτεία ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ὑπερασπίζῃ καὶ προστατεύῃ ἑτέραν ἀσθενεστέραν κατὰ πάσης ἐνδεχομένης προσβολῆς καὶ παντὸς οἱουδήποτε πολεμίου.

Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους αἱ περὶ προστασίας συνθῆκαι δὲν μειοῦσι ποσῶς τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ αὐτονομίαν τῆς προστατευομένης πολιτείας, καίτοι ἐν ταῖς πλείσταις περιπτώσεσιν ἡ προστάτις δύναμις κτᾶται δικαίωμα φρουρήσεως ἐπὶ τῆς χώρας, ἣν ἀνεδέχθη νὰ προστατεύῃ.

Εἴπομεν ὅτι ἡ ἐγγύησις δυνατὸν νὰ ἀφορᾷ τὴν ὑπὲρ ἐθνικότητός τινος δημιούργησιν ἐξαιρετικῆς ἀπέναντι πασῶν τῶν ἄλλων θέσεως· τὸ αὐτὸ συμβαίνει ἐπὶ τῆς οὐδετερότητος· καλεῖται δὲ συνθήκη οὐδετερότητος (traité de neutralité), ἡ συνθήκη δι' ἧς πολλαὶ δυνάμεις ἀπὸ κοινοῦ ἀναγνωρίζουσι καὶ ἐγγυῶνται τὴν οὐδετερότητα ἑτέρας πολιτείας, καθορίζουσι τὰ δικαιώματα αὐτῆς καὶ ἀναλαμβάνουσι τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ σέβεσθαι καὶ καθιστᾶν σεβαστὴν τὴν οὐδετερότητα ταύτην. Τοιαύτη εἶνε ἐν παραδείγματι ἡ κατάστασις, ἐν ᾗ τυγχάνουσι νῦν ἡ Ἑλβετικὴ ὁμοσπονδία καὶ τὸ βασίλειον τοῦ Βελγίου.

Ἕτερον εἶδος οὐδετερότητος εἶνε τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὸν μεταξὺ διαφόρων ἐθνικοτήτων πόλεμον καὶ χαράττον διακριτικὴν γραμμὴν μεταξὺ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῶν ἐμπολέμων καὶ τῶν ἀφορώντων τοὺς μὴ θέλοντας νὰ μετάσχωσι τῶν ἐχθροπραξιῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λαούς. Οἱ εἰδικοὶ ὅροι τῆς οὐδετερότητος ταύτης κανονίζονται ἐν γένει ὑπὸ διεθνῶν συμφωνιῶν, ὧν ὁ τύπος καὶ ἡ ἔκτασις ποικίλλουσι κατὰ τὰς περιστάσεις, τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον, ἂν μὴ πηγάζωσιν ἐκ γενικῶν ὑποχρεώσεων προγενεστέρων, ἐκ συνθηκῶν δηλ. περὶ ὁρίων, ναυτιλίας, ἐμπορίου κλπ. ἢ διπλωματικῶν δηλώσεων γιγνομένων καθ' ἣν στιγμὴν προέκειτο νὰ ἐκραγῶσιν αἱ ἐχθροπραξίαι.

Καλοῦνται συνθῆκαι συμμαχίας (traité d'alliance) αἱ συνθῆκαι δι' ὧν δύο ἢ πλείονες πολιτεῖαι συνδέονται πρὸς ἀμοιβαίαν ἐπικουρίαν ἐναντίον κινδύνου ἐπαπειλοῦντος αὐτὰς ἢ ὅπως προσβάλωσι κοινὸν πολέμιον. (1) Αἱ συμμαχίαι αὗται ὑποδιαιροῦνται φυσικῶς εἰς ἀμυντικὰς καὶ ἐπιθετικάς.

Αἱ ἐπιθετικαὶ συμμαχίαι σκοποῦσιν ὁτὲ μὲν τὴν ἀπὸ κοινοῦ διεξαγωγὴν πολέμου καθ' ὡρισμένου ἔθνους, ὁτὲ δὲ τὴν ὑποχρέωσιν τῶν συμβαλλομένων τοῦ μετέχειν πάντων τῶν πολέμων, οὓς ὁ εἷς ἢ ὁ ἕτερος αὐτῶν δυνατὸν νὰ ἐπιχειρήσῃ. Αἱ ἀμυντικαὶ συμμαχίαι ἀφορῶσι τὴν προστασίαν τῆς αὐτοσυντηρήσεως καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν συμβαλλομένων. Συνήθως ὅμως αἱ συμμαχίαι εἶνε συγχρόνως ἐπιθετικαὶ καὶ ἀμυντικαί.

Αἱ συνθῆκαι φιλίας (traité d'amitié) διαφέρουσι τῶν συνθηκῶν συμμαχίας, καθ' ὅσον εἶνε ἁπλῶς μαρτύρια τῆς μεταξὺ δύο λαῶν ὑφισταμένης ἁρμονίας καὶ δὲν ὑποχρεοῦσιν αὐτοὺς ὡς ἐν περιπτώσει συμμαχίας εἰς ἀμοιβαίαν παροχὴν ὑλικῆς ὑποστηρίξεως ἐν δεδομένῳ χρόνῳ.

Συνθῆκαι ἐπικουρίας (traité de subsides) εἶνε αἱ συνθῆκαι, δι' ὧν δύναμίς τις χωρὶς νὰ μετέχῃ ἀμέσως τοῦ πολέμου ὡς κύριον μέρος ὑποχρεοῦται νὰ συμμεθέξῃ αὐτοῦ ἐμμέσως παρέχουσα τινὶ τῶν ἐμπολέμων εἴτε χρηματικὴν συνδρομὴν εἴτε ἐπικουρίαν διὰ στρατοῦ ἢ πλοίων πολεμικῶν ἀντὶ ὑλικῆς ἀποζημιώσεως.

Δύο ἢ πλείονες πολιτεῖαι δύνανται προσέτι νὰ συνδεθῶσιν ὅπως ἀπὸ κοινοῦ ἐπιτύχωσιν ὡρισμένου σκοποῦ ὅλως εἰρηνικῆς φύσεως, οἷα εἶνε ἡ καθιέρωσις κοινῶν κανόνων πρὸς ἐκμετάλλευσιν δημοσίας τινὸς ὑπηρεσίας, τῶν τηλεγράφων ἐν παραδείγματι καὶ τῶν ταχυδρομείων, πρὸς ἁπλοποίησιν τῆς εἰσπράξεως τῶν φόρων, πρὸς ἐνοποίησιν τῶν οἰκονομικῶν αὐτῶν νόμων, τῶν μετρικῶν καὶ νομισματικῶν αὐτῶν

(1) Συνθήκην συμμαχίας εἶχεν ἡ Ἑλλὰς μετὰ τῆς Βαυαρίας τὴν ἀπὸ 1 Νοεμβρίου 1832.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συστημάτων κτλ. Κατὰ τὰς διαφόρους ταύτας περιπτώσεις ἡ συμμαχία λαμβάνει κυρίως εἰπεῖν τὸν χαρακτῆρα ἀληθοῦς συνεταιρισμοῦ. Ἡ Γερμανικὴ τελωνιακὴ ἕνωσις (Zollverein) παρέχει τὸ μᾶλλον ἀξιοσημείωστον παράδειγμα τοιαύτης συνθήκης συνεταιρισμοῦ.

Ἡ συμμαχία ἢ ἕνωσις δύναται νὰ συσφιγχθῇ διὰ στενωτέρων δεσμῶν, νὰ καταστῇ ζωηροτέρα, νὰ ἐπεκταθῇ οὐ μόνον εἰς τὰς ἐξωτερικὰς αὐτῶν σχέσεις, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις, νὰ περιλάβῃ ὁλόκληρον τὸ πεδίον τῶν ἠθικῶν καὶ διεθνῶν αὐτῶν συμφερόντων· στερεοῦται τότε διὰ κοινῶν καὶ σταθερῶν θεσμῶν, βασιζομένων ἐπὶ τῆς ἰσότητος τῶν ὑποχρεώσεων καὶ τῶν δικαιωμάτων μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων καὶ ὧν τὸ σύνολον ἀποτελεῖ συνθήκην συμπολιτείας ἢ ὁμοσπονδίας (traité d'union fédérale ou fédération). Οὕτως ἐσχηματίσθησαν ἡ Ἑλβετικὴ ὁμοσπονδία, αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, ἡ Ἀργεντινὴ ὁμοσπονδία καὶ ἡ Γερμανικὴ ὁμοσπονδία, ἣν διεδέχθη ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία, ἡ Καναδαία τέλος ὁμοσπονδία, ἥτις ἐξαιρέσει τῶν ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ περιβρεχομένων χωρῶν συνενοῖ ἐν ἑνὶ συμπαγεῖ συνόλῳ πάσας σχεδὸν τὰς πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀμερικανικῆς ἠπείρου κειμένας Ἀγγλικὰς κτήσεις.

Ὁ καθορισμὸς τῆς διαχωριζούσης τὰς Πολιτείας μεθορίου γραμμῆς ἀποτελεῖ τὸ θέμα εἰδικῶν συνθηκῶν καλουμένων κοινῶς συνθηκῶν περὶ ὁρίων (traités de limites). (1)

Ἡ ὑπὲρ ἑτέρας πολιτείας παραχώρησις χώρας ὁλοκλήρου ἢ ἐδαφικοῦ τμήματος ἐπέρχεται ὁτὲ μὲν δι' εἰδικῆς συμβάσεως παραχωρήσεως (traité de cession), ὁτὲ διὰ ῥήτρας περιλαμβανομένης ἐν γενικῇ συνθήκῃ εἰρήνης.

Ἐνίοτε πρὸς στρογγύλωσιν ἢ διακανόνισιν τῆς ὁροθετικῆς αὐτῶν γραμμῆς, πρὸς πρόληψιν συγκρούσεων ἢ πρὸς ἁπλοποίησιν τῆς διοικήσεως, αἱ πολιτεῖαι συμφωνοῦσιν νὰ παραχωρήσωσιν ἀμοιβαίως ἴσα τμήματα ἐδάφους· ἡ πραγματοῦσα τὰς παραχωρήσεις ταύτας πρᾶξις καλεῖται τότε συνθήκη ἀνταλλαγῆς (traité d'échange).

Συνθῆκαι δικαιοδοσίας (traité de jurisdiction) εἶνε αἱ προβλέπουσαι τὴν ἐκδίκασιν ὑποθέσεών τινων εἰδικῶν ἢ μικτῶν ὡς ἐκ τῆς

(1) Τοιαύτη συνθήκη εἶνε ἡ ἀπὸ 20 Ἰουνίου 1881 μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, περὶ ἐκτελέσεως τῆς ἀπὸ 24 Μαρτίου 1881 περὶ Ἑλληνοτουρκικῶν ὁρίων συμβάσεως τῶν μεγάλων Δυνάμεων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διαφόρου ἰθαγενείας τῶν ἐνδιαφερομένων προσώπων καὶ δημιουργοῦσαι εἰδικὰ δικαστήρια πρὸς διακανόνισιν τῶν μεταξὺ ξένων ἐμπόρων ἢ τοιούτων καὶ ὑπηκόων τῆς χώρας ἔνθα τελοῦνται αἱ ἐμπορικαὶ ἀνταλλαγαὶ διενέξεων. (1) Συχνάκις κατέφυγον εἰς τὰς τοιαύτας συνθήκας πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς αὐστηρᾶς ἐφαρμογῆς τῶν περὶ τῆς ἀστυνομίας τῆς ναυσιπλοίας τῶν διὰ πλειόνων πολιτειῶν ῥεόντων ποταμῶν διεθνῶν κανονισμῶν, ὡς συμβαίνει τοῦτο προκειμένου περὶ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Δουνάβεως.

Αἱ κανονίζουσαι τὰ δικαιώματα, τὰ προνόμια καὶ τὰς ἀτελείας τῶν προξένων συνθῆκαι καλοῦνται γενικῶς προξενικαὶ (traités consulaires). Αἱ συνθῆκαι αὗται περιλαμβάνουσι πολλὰς ῥήτρας ἀναλόγους πρὸς τὰς διατάξεις τῶν συνθηκῶν δικαιοδοσίας, ἅτε καθορίζουσαι ἐπίσης τὴν δικαστικὴν τῶν προξένων ἐξουσίαν ἀπέναντι τῶν ὁμοεθνῶν αὐτῶν, ἐμπόρων, ναυτιλλομένων καὶ λοιπῶν, ἐγκατεστημένων ἢ διερχομένων ἁπλῶς τῆς χώρας, ἔνθα διατελοῦσιν οὗτοι. (2)

Αἱ ναυτικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ συνθῆκαι (traités de navigation et de commerce) σκοποῦσι κυρίως τὴν βεβαίωσιν τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς εὐκολίας τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν καὶ τῶν ναυτικῶν μεταφορῶν. Αἱ ἐμπορικαὶ καὶ ναυτικαὶ συνθῆκαι περιλαμβάνουσι συνήθως ῥήτραν, καθ' ἣν τα συμβαλλόμενα μέρη ἀπονέμουσιν ἀλλήλοις τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς μᾶλλον εὐνοουμένης ἐθνικότητος, τὴν συμμετοχὴν δηλαδὴ αὐτῶν καὶ εἰς τὰ σπουδαιότερα πλεονεκτήματα, ἅτινα παρεχωρήθησαν τυχὸν ἢ μέλλουσι νὰ παραχωρηθῶσιν εἰς τρίτην δύναμιν. (3)

Συνθῆκαι ἐκδόσεως (traités d'extradition) εἶνε αἱ σκοποῦσαι τὴν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς πολιτείας, ἧς παρεβίασαν τοὺς ποινικοὺς

---

(1) Τοιαύτας συνθήκας συνωμολόγησεν ἡ Ἑλλὰς μετὰ τῆς Αὐστρίας τῷ 1856 περὶ δικαιοδοσίας τῶν δικαστηρίων ὡς πρὸς τοὺς ἀποβιοῦντας, καὶ μετὰ τῆς Τουρκίας περὶ καταδιώξεως τῆς λῃστείας (8 Ἀπριλίου 1856) καὶ περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν ἀλλοδαπῶν τοῦ κτᾶσθαι ἀκίνητα ἐν αὐτῇ κτήματα (12 Φεβρουαρίου 1873).

(2) Προξενικὰς συμβάσεις ἔχομεν μετὰ τῆς Γαλλίας (1878), τῆς Ἰταλίας (1881) καὶ τῆς Γερμανίας (1882).

(3) Συνθήκας ἐμπορίας καὶ ναυτιλίας συνωμολόγησεν ἡ Ἑλλὰς μετὰ πασῶν σχεδὸν τῶν πολιτειῶν, ὧν ἀναφέρομεν τὴν μετὰ τῆς Αἰγύπτου (1884), τῆς Αὐστρίας (1887), τῆς Ἰταλίας (1889) κλπ. κλπ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἢ ἀστυνομικοὺς νόμους, ὑπαγωγὴν τῶν ὑπηκόων τῆς χώρας ταύτης, οἵτινες κατηγορούμενοι ἐπὶ κακουργήματι ἢ πλημμελήματι κατώρθωσαν νὰ καταφύγωσιν εἰς ἄλλην χώραν· ἐν ἄλλαις λέξεσιν εἶνε διεθνεῖς συμβάσεις δυνάμει τῶν ὁποίων αἱ πολιτεῖαι ὑποχρεοῦνται νὰ παραδίδωσιν ἀμοιβαίως κατά τινας εἰδικὰς περιπτώσεις τὰ διὰ τῆς φυγῆς ματαιώσαντα τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ποινικῶν νόμων τῆς χώρας ἔνθα κατῴκουν ἄτομα.(1)

Ὁ ὅρος *recès*, εἰλημμένος ἐκ τῶν δογμάτων τῶν ἀρχαίων διητῶν τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας, διετηρήθη ἐν Γερμανίᾳ εἰς δήλωσιν τῶν μεταξὺ πλειόνων αὐλῶν γιγνομένων πράξεων πρὸς φιλικὴν διακανόνισιν τῶν περὶ τῆς δημοσίου κτήσεως ζητημάτων ἢ τῶν τοπικῶν καὶ μερικῶν συμφερόντων τῶν ἀφορώντων τὴν ἐδαφικὴν κτῆσιν ἢ τὴν ἄσκησιν δικαιωμάτων τινῶν δικαστικῶν ἢ κανονικῶν.

Αἱ ἀφορῶσαι τὴν φιλολογικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν ἰδιοκτησίαν συμβάσεις σκοποῦσι τὴν ἔν τινι μέτρῳ ἐξασφάλισιν τοῖς συγγραφεῦσι, τοῖς συνθέταις μουσικῆς, τοῖς ζωγράφοις, τοῖς γλύπταις καὶ τοῖς χαράκταις τῆς προσωπικῆς κυριότητος ἐν ταῖς ξέναις χώραις τῶν ἔργων αὐτῶν, ἀπαγορεύουσαι τὴν ἀναδημοσίευσιν ἢ τὴν μετάφρασιν αὐτῶν ἄνευ τῆς συναινέσεως ἢ τῆς παρεμβάσεως τῶν συγγραφέων ἢ τῶν δικαιούχων.

Αἱ ἀφορῶσαι τὴν βιομηχανικὴν ἰδιοκτησίαν συμβάσεις καθιεροῦσι τὰ δικαιώματα τῶν ἐφευρετῶν ἢ τῶν εἰσαγόντων ἐφευρέσεις γενομένας ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἀναγνωριζομένων αὐτοῖς εἰδικῶν προνομίων, καὶ τὴν ἀποκλειστικὴν κατ' ἀμοιβαιότητα κυριότητα τῶν σχεδίων καὶ σημάτων τῶν ἐργοστασίων, ὧν τὴν ἄνευ ἀδείας ἀναπαραγωγὴν ἐξομοιοῦσι πρὸς ἀληθῆ πλαστογραφίαν.

Ταχυδρομικαὶ καὶ τηλεγραφικαὶ συμβάσεις εἶνε αἱ κανονίζουσαι μεταξὺ δύο ἢ πλειόνων πολιτειῶν τὴν διαβίβασιν τῶν ἐπιστολῶν καὶ τῆς ἀλληλογραφίας, αἱ καθορίζουσαι τὰ προαφαιρούμενα ἑκατέρωθεν τέλη μεταβιβάσεως ἢ μεταφορᾶς, αἱ ὀργανοῦσαι τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ταχυδρομικῶν πλοίων καὶ τῶν ἠλεκτρικῶν καλωδίων κτλ.

Ἡ κατασκευὴ καὶ ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν ἐνουσῶν δύο χώρας σιδηρῶν

(1) Συνθήκη περὶ ἐκδόσεως ἐγκληματιῶν ἡ Ἑλλὰς μόνον μετὰ τῆς Ἰταλίας ἔχει (1878)· πρὸς τούτοις δὲ εἰδικὰς συνθήκας περὶ ἐκδόσεως ναυτῶν μετὰ τῆς Ἀγγλίας (1876) καὶ τῆς Αὐστρίας (1875).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁδῶν, ἡ διοργάνωσις τῆς διεθνοῦς τῶν ἐμπορευμάτων καὶ τῶν ἐπιβατῶν μεταφορᾶς ἐν σχέσει πρὸς τὰ τελωνεῖα, ἡ κατασκευὴ γεφυρῶν καὶ σταθμῶν ἐν τῇ ὁροθετικῇ γραμμῇ ἀποτελοῦσι τὸ σύνηθες περιεχόμενον τῶν σιδηροδρομικῶν συμβάσεων.

Κατὰ τὴν ἀκριβεστέραν τοῦ ὅρου ἐκδοχὴν συνθήκη εἰρήνης (traité de paix) εἶνε ἡ μεταξὺ δύο ἢ πλειόνων ἐμπολέμων συνομολογουμένη πρὸς κατάπαυσιν τοῦ πολέμου καὶ ἐπανάληψιν τῶν ἀμοιβαίων φιλικῶν καὶ ἁρμονικῶν σχέσεων.

Δὲν πρέπει νὰ συγχέηται ἡ ἐκεχειρία ἢ ἀνακωχὴ (trêve, armistice) πρὸς τὴν συνθήκην εἰρήνης· αὕτη τίθησι πέρας εἰς τὰς ἐχθροπραξίας, ἐν ᾧ ἡ ἐκεχειρία ἀναστέλλει ἁπλῶς αὐτὰς ἐφ' ὡρισμένον χρόνον δυναμένας μετὰ τὴν πάροδον αὐτοῦ νὰ ἐπαναληφθῶσι.

Καλοῦνται ἐκκλησιαστικαὶ συμβάσεις (concordats) αἱ συμβάσεις, δι' ὧν ἡ Ἁγία Ἕδρα διακανονίζει τὰς μετὰ τῶν ξένων κυβερνήσεων σχέσεις τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας καὶ πολιτείας καὶ καθορίζει τὰς ὑποχρεώσεις καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῶν, προκειμένου οὐχὶ περὶ θρησκευτικῶν ζητημάτων μὴ δυναμένων νὰ καταστῶσι τὸ ἀντικείμενον συμφωνιῶν, ἀλλὰ μόνον περὶ ζητημάτων τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας, τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ κλήρου, τῶν ἐπισκοπικῶν περιφερειῶν καὶ τῆς εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θρόνους ἀναρρήσεως.

§ 250. Τὸ δικαίωμα τοῦ διαπραγματεύεσθαι καὶ συνομολογεῖν συνθήκας καὶ συμβάσεις εἶνε ἐκ τῶν οὐσιωδῶν στοιχείων τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας.

Αἱ ὁπωσδήποτε μὴ ἀνεξάρτητοι πολιτεῖαι, φόρου ὑποτελεῖς, ἡμικυρίαρχοι ἢ ἐστερημέναι οἱουδήποτε μέρους τῆς ἐξωτερικῆς αὐτῶν κυριαρχίας, δὲν δύνανται νὰ συνδεθῶσι συμβατικῶς πρὸς τὰς λοιπὰς ἐθνικότητας, πλὴν ἐφ' ὅσον εἶνε πρὸς τοῦτο ἐπιτετραμμέναι ὑπὸ τῆς πολιτείας, ἀφ' ἧς ἐξαρτῶνται.

Ἡ καταβολὴ φόρου τινὸς καὶ ἡ προσωρινὴ ὅλως καὶ κατὰ σύμπτωσιν ὑποταγὴ δὲν θεωροῦνται κατὰ κανόνα, ἂν μὴ ὑπάρχωσιν ἀντίθετοι συμβατικαὶ διατάξεις, ὡς παραβλάπτουσαι τὴν κυριαρχίαν καὶ κωλύουσαι τὴν ἄσκησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ διαπραγματεύεσθαι.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ὑπὸ τὴν προστασίαν ἑτέρας διατελούσας πολιτείας καὶ τὰς ἀνηκούσας εἰς ὁμοσπονδίαν ἢ ἕνωσιν, τὸ δικαίωμα αὐτῶν τοῦ συνομολογεῖν συνθήκας εἶνε μᾶλλον ἢ ἧττον εὐρὺ καὶ ὑφίστηται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀναγκαίως ἐκ τῶν διεπόντων αὐτὰς θεμελιωδῶν νόμων.

Οἱ ὑφιστάμενοι καθ' ὃν χρόνον συνομολογεῖται ἡ συνθήκη πληρεξούσιοι ἢ ἀντιπρόσωποι τῆς κυριαρχίας κατέχουσι μόνοι τὴν ἀναγκαίαν πρὸς τοῦτο ἱκανότητα. Οὕτως ἐν ταῖς μοναρχίαις ἡ ἄσκησις ταύτης συγκεντροῦται ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ μονάρχου, πλὴν περιορισμῶν τινων μᾶλλον ἢ ἧττον σπουδαίων· ἐν ταῖς δημοκρατίαις ἀνήκει τῷ ἀρχηγῷ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ἢ συμπράξει τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ ἢ πολιτικῶν σωμάτων.

Σήμερον σπανίως οἱ κυρίαρχοι διαπραγματεύονται ἀμέσως καὶ ὑπογράφουσιν αὐτοπροσώπως τὰς διεθνεῖς συμφωνίας, ἀλλ' ἐμπιστεύονται συνήθως εἰς τοὺς πρέσβεις αὐτῶν ἢ ἐλλείψει τοιούτων εἰς εἰδικοὺς ἀπεσταλμένους ἀνήκοντας εἰς τὸ διπλωματικὸν σῶμα ἢ καὶ εἰς οἱανδήποτε δημόσιον ὑπηρεσίαν τὴν φροντίδα τῆς ἀντιπροσωπεύσεως αὐτῶν, τῆς διαπραγματεύσεως καὶ τῆς ἐν ὀνόματι αὐτῶν συζητήσεως τῶν διατάξεων τῶν συνθηκῶν, ἃς σκοποῦσι νὰ συνομολογήσωσιν. Ἡ ἐντολὴ αὕτη ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον ἰδίας κατηγορίας ἐπιτροπείας, τῆς πληρεξουσιότητος (pleins pouvoirs)· ἐντεῦθεν ὁ τίτλος τῶν πληρεξουσίων (plénipotentiaires), διδόμενος τοῖς ἐντεταλμένοις τὰ καθήκοντα ταῦτα.

§ 251. Αἱ κατὰ τὰς διασκέψεις γιγνόμεναι συζητήσεις βεβαιοῦνται δι' ἐπισήμων ἐγγράφων, τὸ συνηθέστερον τῶν ὁποίων εἶνε πρακτικὸν ἑκάστης συνεδριάσεως, καλούμενον πρωτόκολλον (protocole), περιλαμβάνον τὰς ὑφ' ἑκάστου τῶν διαπραγματευομένων ὑποστηριχθείσας γνώμας κατὰ τὴν συνεδρίασιν ταύτην καὶ διατυποῦν τὰς τυχὸν ληφθείσας ἀποφάσεις. Τὸ πρωτόκολλον ὅπως ᾖ ἔγκυρον δέον νὰ ἀναγνωρισθῇ ἐπισήμως ὑπὸ τῶν διαπραγματευομένων, κυροῦντων αὐτὸ διὰ τῆς ὑπογραφῆς των. Ἡ τελευταία αὕτη διατύπωσις δέον κυρίως νὰ τηρῆται εἰς τὸ πρωτόκολλον τῆς λήξεως τῶν διαπραγματεύσεων.

§ 252. Ἐνίοτε τρίτη πολιτεία παρεμβαίνει μεταξὺ δύο χωρῶν ἢ ἑνοῦται πρὸς ταύτας εἴτε ὅπως εὐχεράνῃ τὴν περάτωσιν ἐκκρεμῶν διαπραγματεύσεων εἴτε ὅπως προσχωρήσῃ ἔν τινι μέτρῳ εἰς τὰς μεταξὺ αὐτῶν συνομολογηθείσας συμφωνίας· τοῦτο καλεῖται παρέμβασις τρίτου (tierce intervention), οὖσα ὁτὲ μὲν καθαρῶς φιλικὴ ὁτὲ δὲ ἐπίσημος καὶ ῥητῶς δεδηλωμένη.

Ἡ φιλικὴ παρέμβασις ἐνεργεῖται διὰ φιλικῆς μεσολαβήσεως ἢ δι' ἁπλῆς μεσιτείας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Φιλικὴ μεσολάβησις (bons offices) καλεῖνται τὰ διαβήματα καὶ αἱ πράξεις, δι' ὧν τρίτη δύναμις τείνῃ νὰ ἐξομαλύνῃ τὴν διεξαγωγὴν τῶν διαπραγματεύσεων ἢ ν' ἀνανεώσῃ ταύτας διακοπείσας.

Μεσιτεία δὲ (médiation) ὑφίσταται ὅταν τρίτη δύναμις τῇ συναινέσει τῶν ἐνδιαφερομένων μετέχῃ κανονικῶς τῶν ἀρξαμένων διαπραγματεύσεων καὶ συνεχίζῃ ταύτας.

Ὁ μεσιτεύων δὲν ἔχει οὔτε τὸ δικαίωμα οὔτε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐγγυηθῇ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς συνθήκης εἰς τὴν διαπραγμάτευσιν τῆς ὁποίας μετέσχεν.

Ἐπίσημος παρέμβασις ὑπάρχει ὅταν πολιτεία τις δι' εἰδικῆς ῥητῆς πράξεως ἑνῶται εἴτε αὐθορμήτως εἴτε τῇ προσκλήσει τῶν συμβαλλομένων εἰς συνθήκην συνομολογηθεῖσαν ἄνευ τῆς συμμετοχῆς αὐτῆς.

Τελευταῖος τύπος παρεμβάσεως εἶνε ὁ τῆς προκαλουμένης ἐκ μόνης τῆς βουλήσεως τῶν συμβαλλομένων μερῶν, ἅτινα ὅπως προσδώσωσι μείζονα σημασίαν καὶ ἐπισημότητα εἰς τὴν συμφωνίαν αὐτῶν ζητοῦσι τὴν ἐπιδοκιμασίαν πολιτείας ἰσχυροτέρας ἀπέναντι τῆς ὁποίας τὸ ἓν ἢ τὸ ἕτερον ἢ καὶ ἀμφότερα ἴδιον φέρουσι σέβας.

Τρόπος παρεμβάσεως πολὺ ἀμεσώτερος καὶ εὐρύτερος ὡς ἐκ τῶν πρακτικῶν αὐτοῦ συνεπειῶν εἶνε ἡ προσχώρησις (accession), ἤτοι ἡ πρᾶξις, δι' ἧς πολιτεία τις ἀποδέχεται τὰς μεταξὺ δύο ἢ πλειόνων ἑτέρων πολιτειῶν συνομολογηθείσας μετὰ ἢ ἄνευ τῆς ἀμέσου αὐτῆς συνδρομῆς συμφωνίας καὶ ἀναλαμβάνει συγχρόνως τά τε πλεονεκτήματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν. Ἡ προσχώρησις τίθησι τὴν προσχωροῦσαν πολιτείαν εἰς τὴν αὐτὴν μοῖραν καὶ τὰ συνομολογήσαντα καὶ ὑπογράψαντα τὴν συνθήκην κύρια μέρη καὶ παρέχει αὐτῇ τὰ αὐτὰ δικαιώματα, ὡς ἐπιβάλλει καὶ τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις ἀπέναντι πασῶν τῶν ἐνδιαφερομένων πολιτειῶν.

§ 253. Ἐπικύρωσις (ratification) εἶνε ἡ πρᾶξις, ἥτις καθιεροῖ τὴν συνθήκην καὶ μετάγει ἀπὸ τῶν διαπραγματευσαμένων εἰς τὴν ἀνωτάτην ἑκάστης πολιτείας ἀρχὴν τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ἐγγυηθῆναι τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς· εἶνε ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἡ πρᾶξις, δι' ἧς ὁ ἀρχηγὸς τῆς κυβερνήσεως ἀποδέχεται καὶ ἐπικυροῖ τὰ ἐν ὀνόματι αὐτοῦ συνομολογηθέντα καὶ διατυπωθέντα ὑπὸ τοῦ διπλωματικοῦ πράκτορος, ὃν πρὸς τοῦτο ἐφωδίασε δι' εἰδικῶν πληρεξουσίων. (1)

(1) Ὁ Ὄθων τῷ 1844 ἠρνήθη νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν ὑπὸ τοῦ Κωνστ. Ζωγράφου συνομολογηθεῖσαν μετὰ τῆς Τουρκίας συνθήκην.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὸ τῆς ἐπικυρώσεως δικαίωμα ἀνήκει ἐν ταῖς μοναρχίαις τῷ κυριάρχῳ μόνῳ ἢ τῇ συμπράξει τῶν μελῶν τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας(1) ἐν ταῖς δημοκρατίαις δὲ τῷ ἀρχηγῷ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας τῇ ἀμέσῳ ἢ ἐμμέσῳ συνδρομῇ τινος τῶν κυρίων τῆς πολιτείας ἐξουσιῶν.

Κατὰ κανόνα αἱ ἐπικυρώσεις γίγνονται καὶ ἀνταλλάσσονται ἐντὸς προθεσμίας ὁριζομένης κατὰ τὴν ὑπογραφὴν τῶν συνθηκῶν. Ὅταν περιστάσεις ὑπερτέρας ἀνάγκης ἐπιβάλλωσι βραδύτητα καὶ ἐπιφέρωσιν ἀναγκαίως ὑπέρβασιν τῆς ὁρισθείσης προθεσμίας, αἱ ἀναληφθεῖσαι ὑποχρεώσεις δὲν μηδενίζονται αὐτοδικαίως, ἀλλὰ διατηροῦσι τοὐναντίον ὅλην αὐτῶν τὴν ἰσχὺν καὶ ἀξίαν· μόνον ἂν ᾖ δυνατὸν νὰ καθορισθῶσι τὰ ὅρια τῆς ἀναβολῆς, πρὸς πρόληψιν πάσης δυσχερείας καταφεύγουσι συνήθως ἢ εἰς ἀνταλλαγὴν διακοινώσεων ἢ δηλώσεων, γνωστοποιουσῶν τὰς ἀφορμὰς τῆς βραδύτητος καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ διατηρῆσαι τὴν μεταξὺ τῶν μερῶν ἐπελθοῦσαν συμφωνίαν ἢ εἰς σύμβασιν εἰδικὴν παρατείνουσαν τὴν προθεσμίαν τῆς ἐπικυρώσεως.

Ἐπελθόντος τοῦ ὡρισμένου χρόνου αἱ ἐπικυρώσεις τελοῦνται ἑκατέρωθεν καὶ ἀντιπαραβάλλονται λεπτομερῶς· ἂν ὦσι δ' ἀκριβεῖς ἀνταλλάσσονται, συνταχθησομένου πρακτικοῦ περὶ τῆς τηρήσεως τῆς διατυπώσεως ταύτης.

Μόνον δ' ἀπὸ τῆς χρονολογίας τῆς διατυπώσεως ταύτης ἡ συνθήκη τίθεται ἀληθῶς ἐν ἰσχύϊ καὶ ἄρχονται αἱ τὴν διάρκειαν αὐτῆς ἀφορῶσαι προθεσμίαι.

§ 254. Ὅταν δι' οἱονδήποτε λόγον ἐγείρωνται ἀμφιβολίαι περὶ τοῦ κύρους ἢ τῆς διαρκείας τῆς συνθήκης, συνειθίζεται νὰ ἐπικυρῶται αὕτη διὰ νέας δηλώσεως.

§ 255. Ἅπαξ κυρωθεῖσαι αἱ συνθῆκαι ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐξουσιῶν, ὧν ἡ μετοχὴ ἀπαιτεῖται ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐσωτερικοῦ δικαίου ἑκάστης πολιτείας, εἶνε τέλειαι καὶ ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὰ συμβαλλό-

---

(1) Κατὰ τὸ ἡμέτερον Σύνταγμα (ἄρθρ. 52) ὁ βασιλεὺς συνομολογεῖ συνθήκας εἰρήνης, συμμαχίας καὶ ἐμπορίας, ἀνακοινοῖ δ' αὐτὰς εἰς τὴν Βουλὴν μετὰ τῶν ἀναγκαίων διασαφίσεων, ἅμα τὸ συμφέρον καὶ ἡ ἀσφάλεια τοῦ Κράτους τὸ ἐπιτρέψωσιν. Αἱ περὶ ἐμπορίας ὅμως συνθῆκαι καὶ ὅσαι ἄλλαι περιέχουσι παραχωρήσεις, περὶ τῶν ὁποίων κατ' ἄλλας διατάξεις τοῦ Συντάγματος δὲν δύναται νὰ ὁρισθῇ τι ἄνευ νόμου ἢ ἐπιβαρυνούσας ἀτομικῶς τοὺς Ἕλληνας, δὲν ἔχουσιν ἰσχὺν ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Βουλῆς. Τοιαύτη συνθήκη εἶνε κατὰ τὸ ἄρθρον 33 ἡ περὶ παραχωρήσεως ἢ ἀνταλλαγῆς χώρας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μενα μέρη. Ἐξομοιούμεναι ὅμως πρὸς νόμους δημοσίας τάξεως, δέον ὡς οὗτοι νὰ καθίστανται κοινῶς γνωσταί, ἐν ἄλλαις λέξεσι νὰ δημοσιεύωνται· κατ' ἀνάγκην ὑφίσταται ὡς πρὸς τοῦτο ἐξαίρεσις, προκειμένου περὶ συνθηκῶν ἢ διατάξεων, αἵτινες τῇ θελήσει αὐτῶν τῶν συμβαλλομένων καὶ ἕνεκα τοῦ ὅλως ἰδιαζόντως πολιτικοῦ αὐτῶν χαρακτῆρος, δέον νὰ μένωσι μυστικαὶ πρὸς καιρὸν ἢ διαρκῶς. Ὡς πρὸς ταύτας ἡ ὑποχρεωτικὴ ἰσχὺς ἄρχεται ἀπὸ μόνης τῆς ἐπικυρώσεως· συνδέουσι δ' αὗται αὐτοδικαίως τὰς ὑπογραψάσας ταύτας κυβερνήσεις, ἀλλ' ἐλλείψει δημοσιεύσεως αἱ συνέπειαι αὐτῶν δὲν ἐκτείνονται ἐπὶ τῶν πολιτῶν, εἰς οὓς διατελοῦσιν ἄγνωστοι(1).

§ 256. Αἱ συνθῆκαι πρὸ παντὸς δέον νὰ ἑρμηνεύωνται ἐν εὐθύτητι καὶ κατὰ τὸ αὐστηρὸν δίκαιον. Ἐν ἀμφιβολίᾳ ἢ ἀσαφείᾳ αἱ λέξεις δέον κατὰ κανόνα νὰ λαμβάνωνται ἐν τῇ συνήθει αὐτῶν ἐκδοχῇ, ἐν τῇ κοινῇ ἐννοίᾳ καὶ οὐχὶ ἐν τῇ ἀποδιδομένῃ αὐταῖς ὑπὸ τῶν ἐπιστημόνων ἢ τῶν φιλολόγων· οἱ τεχνικοὶ ὅμως καὶ ἐπιστημονικοὶ ὅροι δέον νὰ ἑρμηνεύωνται συμφώνως πρὸς τὴν τεχνικὴν αὐτῶν σημασίαν καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν εἰδημόνων διδομένους ὁρισμούς.

§ 257. Τὸ σύνολον τῶν ἄρθρων τῆς συνθήκης ἀποτελεῖ ὁλότητα ἀδιαίρετον, ἀποβάλλουσαν τὴν σύστασιν καὶ τὴν ἀξίαν αὐτῆς ἂν τι τῶν μερῶν ἀλλοιωθῇ· δὲν εἶνε λοιπὸν δυνατὸν νὰ χωρισθῶσιν αἱ διατάξεις, λαμβανομένης τινὸς ἐξ αὐτῶν κεχωρισμένως καὶ αὐτοτελῶς, χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὁ μετὰ τῶν προηγουμένων καὶ τῶν ἑπομένων σύνδεσμος αὐτῆς. Διάταξίς τις δυνατόν, λαμβανομένων κατ' ἰδίαν τῶν φράσεων αὐτῆς, νὰ φαίνηται ἀμφίβολος, διφορουμένη, νὰ ᾖ δὲ σαφής, καθωρισμένη, καθόλου δεδικαιολογημένη, ἂν συσχετισθῇ πρὸς τὸ σύνολον τῶν διατάξεων, ὧν ἀποτελεῖ μέρος.

§ 158. Αἱ συνθῆκαι, ὡς οἱ νόμοι, τριχῶς ἐνεργοῦσιν: ἐπιβάλλουσιν, ἀπαγορεύουσιν, ἐπιτρέπουσιν. Ἂν διάταξις καθαρῶς ἐπιτρεπτικὴ συγκρούηται πρὸς διάταξιν ἐπιτακτικὴν ἢ ἀπαγορευτικήν, τὸ ζήτημα εὐκόλως λύεται· τὸ δίκαιον καὶ ἡ λογικὴ θέλουσιν ἡ ἁπλῆ ἄδεια νὰ ματαιῶται καὶ ὑποχωρῇ πρὸ τῆς διαταγῆς ἢ τῆς ἀπαγορεύσεως.

Ἀλλὰ πῶς θέλει λυθῇ ἡ δυσχέρεια, ἂν ἀμφότεραι αἱ προκείμεναι ὑποχρεώσεις ὦσιν ἐξ ἴσου ἀνατρεπτικαὶ καὶ πηγάζωσιν ἡ μὲν ἐκ δια-

(1) Οὐδέποτε δὲ τὰ μυστικὰ ἄρθρα συνθήκης τινὸς δύνανται κατὰ τὸ ἡμέτερον Σύνταγμα (ἄρθρ. 33) νὰ ἀνατρέψωσι τὰ φανερά.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τάξεως ἐπιτακτικῆς, ἡ δὲ ἐκ διατάξεως ἀπαγορευτικῆς; Νομίζομεν μετὰ τοῦ Βαττέλου καὶ τοῦ Φιλλιμόρ ὅτι ὁσάκις οἱ συμβαλλόμενοι δὲν ἐπεφυλάχθησαν αὐτοὶ οὗτοι ἢ δὲν διετύπωσαν ὅρον τινά, δέον νὰ ὁδηγηθῶμεν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς καθ' ἣν ἡ ἀπαγόρευσις ἢ ἡ ἄρνησις εἶνε φύσει ἀπόλυτος, ἐν ᾧ ἡ ἐπιβολὴ ἢ ἡ ἐπιταγὴ διατελεῖ ἀναγκαίως ὑπὸ αἵρεσιν καὶ προϋποτιθησι τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ ἐκτελέσαι τὸ διαταχθέν· ὅταν λοιπὸν ἡ ἐπιβεβλημένη ὑποχρέωσις δὲν δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ χωρὶς νὰ ἀθετηθῇ ἀπαγορευτικὴ διάταξις, ὑφίσταται προφανῶς ἀνεπιτηδειότης καὶ ἠθικὴ ἀδυναμία.

Ἂν πρόκεινται πλείονες διατάξεις ἀπαγορευτικαί, ἡ προτίμησις ἀνήκει κατ' ἀνάγκην ἐκείνῃ ἥτις δι' ἀποκλειστικοτέρας διατυπώσεως, διὰ νεωτέρας χρονολογίας ἢ δι' ἐπιβολῆς βαρυτέρας ποινῆς δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ μᾶλλον ἐκδηλοῦσα τὴν ἀληθῆ βούλησιν τῶν ὑπογραψάντων αὐτήν.

Ἐν ᾗ περιπτώσει ἐκ δύο διατάξεων μετὰ τῆς αὐτῆς συνομολογηθεισῶν πολιτείας μία μόνη δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ, ἡ ἐκλογὴ ἀφίεται τῷ ὑπὲρ οὗ αἱ ὑποχρεώσεις· καὶ ὑπαρχούσης ἀμφιβολίας περὶ τῶν προθέσεων ἢ τῆς θελήσεως αὐτοῦ ὁ ὑποχρεούμενος δέον νὰ ἐκτελέσῃ τὴν σπουδαιοτέραν, ἐκείνην ἧς πιθανῶς ὁ δικαιούμενος θέλει ἔχῃ μεῖζον συμφέρον νὰ αἰτήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν.

Ὅταν δύο διατάξεις ἴσης σπουδαιότητος ὑπό τινας ἐπόψεις συγκρούωνται πρὸς ἀλλήλας, ἡ σαφέστερον καθωρισμένη ἢ εἰδικώτερον ἔχουσα χαρακτῆρα, δέον νὰ ἐπικρατῇ τῆς μὴ ἀκριβολόγου ἢ γενικώτερον κεκτημένης περιεχόμενον. Ὅταν τῷ ὄντι ὁ νομοθέτης ἐκφράζηται εἰδικῶς, δέον νὰ τεκμαίρηται ὅτι ἐκ προθέσεως ἠθέλησε νὰ μὴ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ἐξαιρέσεις, συμπτώσεις ἢ ὅλως τυχαῖα συμβεβηκότα.

§ 259. Ἡ χρονολογία τῶν συνθηκῶν εἶνε συνήθως λυσιτελὲς κριτήριον. Ἐκ δύο συνθηκῶν μετὰ τοῦ αὐτοῦ μὲν λαοῦ ἐπικρατεῖ ἡ νεωτέρα, μετὰ διαφόρων δὲ λαῶν ἡ ἀρχαιοτέρα. Ἡ ἀντίφασις, ἥτις ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται περιεχομένη ἐν τῇ διακρίσει ταύτῃ, εἶνε ἁπλῶς φαινομενικὴ τῷ ὄντι ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, τῶν συμβαλλομένων ὄντων τῶν αὐτῶν, ἡ τελευταίου ὑπογραφεῖσα συνθήκη καταργεῖ δυνάμει τὴν προγενεστέρως συνομολογηθεῖσαν· δὲν δύναται ὅμως νὰ συμβῇ τὸ αὐτὸ ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει, ἀπέναντι δηλαδὴ τρίτης δυνάμεως διότι αἱ ἀρχαὶ τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν ἀντίκεινται εἰς τὴν μεταξὺ δύο πολιτειῶν συνομολόγησιν συνθηκῶν, καθιστωσῶν ἀδύνατον τὴν ἐκτέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λεσιν τῶν πρὸς ἄλλας πολιτείας συνδεουσῶν αὐτάς· αἱ πολιτεῖαι αὗται τηροῦσι λοιπὸν ἀκέραια τὰ δίκαια, ἅτινα ἀπένειμαν αὐταῖς συμβάσεις προγενεστέρας χρονολογίας.

§ 260. Αἱ πρακτικαὶ δυσχέρειαι, ἃς ἡ ἐφαρμογὴ τῶν συνθηκῶν προκαλεῖ, δὲν δύνανται πάντοτε νὰ λυθῶσι διὰ καθαρῶς προφορικῆς συνεννοήσεως· ἡ σπουδαιότης αὐτῶν δυνατὸν ν' ἀπαιτῇ ὅπως πρὸς πρόληψιν ἐπαναλήψεως ἢ βαρυτέρων περιπλοκῶν καταφύγωσιν εἰς τροποποίησιν τῶν κειμένων καὶ διατύπωσιν νέων διατάξεων, καθοριζουσῶν σαφῶς καὶ ἀμετακλήτως τὴν ἑρμηνείαν, ἐφ' ἧς τὰ μέρη κατώρθωσαν νὰ συμφωνήσωσιν.

§ 261. Αἱ συνθῆκαι λήγουσι φυσικῶς, ὅταν ἐπιστῇ ἡ προθεσμία ἢ πληρωθῇ ὁ σκοπὸς αὐτῶν, ἢ βιαίως, ὅταν διαρρηχθῶσιν ἢ καταγγελθῶσι πρὸ τῆς λήξεως αὐτῶν.

Δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἀκύρωσις φιλικὴ καὶ ἀμοιβαία, ἐν αἷς περιπτώσεσι δικαιολογεῖται ἄρνησις ἐπικυρώσεως. Ἀκύρωσις ἐπέρχεται προσέτι ἂν τὸ ἓν τῶν μερῶν πεισθῇ ὅτι κατεχράσθησαν τῆς καλῆς αὐτοῦ πίστεως ἢ ἂν μετεχειρίσθησαν ἀπέναντι αὐτοῦ βίαν καὶ ἀθέμιτα τεχνάσματα πρὸς ὑφαρπαγὴν τῆς συνεναίσεώς του, ἐν πάσαις τέλος ταῖς ὑπὸ τοῦ ἀστικοῦ δικαίου προβλεπομέναις περιπτώσεσιν ἀκυρότητος.

Ἡ συνθήκη καταργεῖται αὐτοδικαίως καὶ ἀποβάλλει καὶ αὐτὴν τὴν νομικὴν αὐτῆς ὕπαρξιν:

α'. Ἂν ἀνεγνωρίσθη ὡς στηριζομένη ἐπὶ ὑλικῆς πλάνης περὶ τὴν οὐσίαν αὐτὴν τῆς ὑποθέσεως ἢ τὸ ἀντικείμενον περὶ οὗ συνωμολογήθη.

β'. Ἂν ἡ ὕπαρξις ἢ ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς ἡ ἀδύνατος, ἀπολύτως ἢ σχετικῶς, ὅπερ τὰ μέρη ὤφειλον ἢ ἠδύναντο νὰ προίδωσι καθ' ἣν στιγμὴν ὑπέγραφον ταύτην.

Ἡ συνθήκη δύναται νὰ λήξῃ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς ὁρισθείσης διαρκείας αὐτῆς, ἄν, πλὴν τῶν περιπτώσεων τροποποιήσεως ἢ ἀκυρότητος ἃς ἐσημειώσαμεν, ἓν τῶν μερῶν ἀρνῆται νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτοῦ, παρέχον οὕτω κατὰ φυσικὴν συνέπειαν τῷ ἑτέρῳ τὸ δικαίωμα ν' ἀπόσχῃ ἐπίσης.

§ 262. Δύο κυρίαρχοι πολιτεῖαι εἶνε ἀπολύτως ἐλεύθεραι νὰ ὁρίσωσιν οἱανδήποτε διάρκειαν εἰς τὰς ὑποχρεώσεις, ἃς ὑπογράφουσι. Τὰ ἀμοιβαῖα πλεονεκτήματα, ἅτινα συνθήκη τις παρέσχεν ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ἐφαρμογῆς της, δυνατὸν νὰ κατέδειξαν τὸ λυσιτελὲς τῆς πρὸ τῆς λήξεως παρατάσεως τῆς ἰσχύος αὐτῆς· ἡ ἠθικὴ ἐπίσης βε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βαιότης περὶ τοῦ ὀφέλους, ὅπερ θέλει προέλθῃ ἐξ ἀνταλλαγῆς ἀμοιβαίων παραχωρήσεων, ἄγει τὰ μέρη νὰ ἀποφασίσωσιν ὅπως θεωρῶσιν ἑαυτὰ συνδεδεμένα ἐφ' ὅσον ἓν ἐξ αὐτῶν δὲν ἐκδηλώσῃ ἀντίθετον πρόθεσιν ἢ καὶ διὰ δευτέραν χρονικὴν περίοδον σαφῶς καθωρισμένην ἐκ τῶν προτέρων. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ὑπάρχει παράτασις (prorogation), διατυπουμένη συνήθως ἐγγράφως πρὸ τῆς νομίμου λήξεως τῆς συνθήκης, ἣν ἀφορᾷ. Ἡ δευτέρα περίπτωσις ἀποτελεῖ τὴν καλουμένην σιωπηρὰν ἀνανέωσιν (tacite reconduction), ἐπέρχεται δ' ὅταν κατὰ τὴν ὑπογραφὴν ἀκριβῶς τῆς δι' ὡρισμένον χρόνον συνομολογηθείσης συνθήκης τὰ μέρη ῥητῶς συμφωνῶσι δι' εἰδικῆς ῥήτρας ὅτι, ἂν ἐντὸς ἔτους ἢ ἐξ μηνῶν πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ταύτης οὐδέτερον τούτων ἐκδηλώσῃ τὴν θέλησίν του ὅπως λήξῃ ἡ ἰσχὺς αὐτῆς, ἡ σύμβασις θέλει ἐξακολουθῇ οὖσα ὑποχρεωτικὴ δι' ἀμφότερα ἐπὶ νέον χρονικὸν διάστημα μᾶλλον ἢ ἧττον μακρόν.

§ 263. Ἡ αὐτοδικαίως παράτασις τῆς διαρκείας τῆς συνθήκης, ῥητῶς προβλεπομένη καὶ καθωρισμένη, ἰσχύει ἐπ' ἄπειρον χωρὶς ν' ἀπαιτῆται νέα συνεννόησις· τοὐναντίον ἂν αἱ περιστάσεις μεταβληθῶσι καὶ τὰ μέρη παύσωσι διατελοῦντα σύμφωνα, ἐκεῖνος ἐκ τῶν συμβαλλομένων, οὗτινος τὰ συμφέροντα παραβλάπτονται ἢ ὅστις ὁπωσδήποτε θέλει νὰ διαρρήξῃ ὁριστικῶς τοὺς συμβατικοὺς δεσμούς, ὑποχρεοῦται νὰ γνωστοποιήσῃ τῷ ἑτέρῳ ἐγγράφως ἢ προφορικῶς, ῥητῶς ὅμως, τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ν' ἀφεθῇ ἡ συνθήκη νὰ λήξῃ. Ἡ γνωστοποίησις αὕτη καλεῖται καταγγελία (dénonciation).

§ 264. Συνθήκη ἐκλιποῦσα ἢ λήξασα δύναται ν' ἀνανεωθῇ, ν' ἀναζήσῃ καὶ ν' ἀνακαταστῇ ὑποχρεωτικὴ καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ μέρη τῇ κοινῇ συναινέσει τῶν συμβαλλομένων εἴτε σιωπηρῶς εἴτε διὰ ῥητῆς συμφωνίας.

Ἡ σιωπηρὰ ὅμως ἀνανέωσις δέον νὰ συνάγηται μόνον ἐξ ἐπισήμων καὶ ἀμοιβαίων πράξεων, ἐκδηλουσῶν σαφῶς καὶ ἀναμφισβητήτως τὴν πρόθεσιν τῶν μερῶν νὰ ἐπαναφέρωσιν ἐν ἰσχύϊ τὰς προγενεστέρας αὐτῶν ὑποχρεώσεις. Τὸ γεγονὸς τῆς ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἢ ὑφ' ἑνὸς μερικῆς ἐκτελέσεως τῆς συνθήκης δὲν ἀρκεῖ προφανῶς ὅπως τεκμαρθῇ σιωπηρὰ ἀνανέωσις.

Ἂν μὴ ἐπέλθῃ ἀνανέωσις ῥητὴ ἢ σιωπηρά, αἱ συνθῆκαι ἐκπνέουσιν αὐτοδικαίως ἁπλῶς καὶ μόνον διὰ τῆς λήξεως τῆς χρονικῆς περιόδου δι' ἣν συνωμολογήθησαν καὶ τότε αἱ ἀμοιβαῖαι σχέσεις τῶν συμβαλ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λομένων ἐπανάγονται εἰς ὃ ἀκριβῶς σημεῖον διετέλουν πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τῶν συνδεσασῶν αὐτοὺς συμφωνιῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΑΦΟΡΩΝΤΕΣ ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΩΝ ΛΑΩΝ

ΤΜΗΜΑ Α'.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

§ 265. Καλοῦμεν φιλολογικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν ἰδιοκτησίαν τὸ ἀναγνωριζόμενον τῷ συγγραφεῖ φιλολογικοῦ ἢ ἐπιστημονικοῦ συγγράμματος, μουσικῆς συνθέσεως, σχεδιαγράμματος, εἰκόνος, γλυπτοῦ ἢ πάσης ἄλλης τέχνης ἔργου δικαίωμα τοῦ διαθέτειν ἀστικῶς τὸ ἔργον αὐτοῦ, τοῦ ἐκδίδειν, τοῦ πωλεῖν, ἐνὶ λόγῳ τοῦ καρποῦσθαι τῶν ἐκ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ ὠφελειῶν.

Ἡ φιλολογικὴ ἰδιοκτησία ἀφορᾷ τὰ συγγράμματα, τὰ ἔντυπα ἐν γένει καὶ τὰ θεατρικὰ ἔργα.

Ἡ ἰδιότης τοῦ συγγραφέως ἀποδίδοται τῷ τε ἀπεργασαμένῳ σύγγραμμά τι καὶ τῷ προκαλοῦντι τὴν σύνταξιν καὶ ἀναλαμβάνοντι ταύτην ἐφ' ἑαυτόν.

Πᾶς συγγραφεὺς φιλολογικοῦ ἢ καλλιτεχνικοῦ ἔργου δικαιοῦται νὰ παραχωρήσῃ τὴν κυριότητα εἰς τρίτους, ἐκδότας ἢ ἄλλους, καὶ οἱ δικαιοῦχοι ὑποκαθίστανται τότε εἰς τὴν ἄσκησιν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, ὁλοκλήρων ἢ μέρους αὐτῶν, συμφώνως τῇ μεταξὺ αὐτῶν γενομένῃ συμφωνίᾳ.

Ὡς συγγραφεὺς ἀνωνύμου ἢ ψευδωνύμου ἔργου θεωρεῖται ὁ ἐκδότης, δυνάμενος ν' ἀσκῇ μόνος τὰ δικαιώματα τῆς φιλολογικῆς ἰδιοκτησίας ἐφ' ὅσον ὁ συγγραφεὺς δὲν φανεροῦται.

§ 266. Διττῶς ἀσκεῖται ἡ ἰδιοκτησία τῶν δραματικῶν καὶ μουσικῶν ἔργων, διὰ τῆς ἐκτυπώσεως καὶ τῆς παραστάσεως ἢ τῆς ἐκτελέσεως.

Ἡ καλλιτεχνικὴ ἰδιοκτησία ἀφορᾷ τὰς μουσικὰς συνθέσεις καὶ τὰς γραφικὰς τέχνας, οἷαί εἰσιν ἡ ζωγραφική, ἡ γλυπτική, ἡ χαρακτική, ἡ φωτογραφικὴ καὶ ἡ ἀρχιτεκτονική.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Καλλιτεχνήματα, πίνακες, ἀγάλματα, σχεδιογράμματα κτλ. δύνανται ν' ἀναπαράγωνται διὰ τῆς χειρός, διὰ τῆς χαρακτικῆς, διὰ τῆς λιθογραφίας ἢ διὰ τῆς φωτογραφίας· τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναδημοσιεύειν αὐτὰ ἢ ἐπιτρέπειν τὴν ἀναδημοσίευσιν ἀνήκει ἀποκλειστικῶς τοῖς ἀπεργασαμένοις ταῦτα, ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τῆς ἐκθέσεως, σχετιζόμενον οὐχὶ πρὸς τὰ δικαιώματα τεῦ συγγραφέως, ἀλλὰ πρὸς τὰ τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ ὑλικοῦ σώματος τοῦ ἔργου ἀνήκει τῷ κυρίῳ αὐτοῦ.

§ 267. Πᾶσα παραβίασις τῶν περὶ τῆς φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἰδιοκτησίας νόμων καὶ κανονισμῶν, πᾶσα προσβολὴ τῶν δικαίων τοῦ ἐφευρέτου ἐπὶ τῆς ἐφευρέσεως, τοῦ συγγραφέως ἐπὶ τοῦ συγγράμματος, τοῦ μουσουργοῦ ἐπὶ τῆς συνθέσεως, τοῦ ζωγράφου ἐπὶ τῆς εἰκόνος, τοῦ σχεδιαστοῦ ἐπὶ τοῦ σχεδιαγράμματος ἀποτελεῖ παραποίησιν (contrefaçon).

Γενικῶς δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν τὴν παραποίησιν ὡς τὴν ἀντιγραφήν, ἀνατύπωσιν, ἀπομίμησιν ἢ κατασκευὴν πράγματός τινος ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ κεκτημένου τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τοῦ ποιεῖν ἢ κατασκευάζειν τοῦτο.

Τὰ στοιχεῖα τῆς παραποιήσεως ὁριζόμενα ὑπὸ τῆς ἐσωτερικῆς ἑκάστης πολιτείας νομοθεσίας, ὑπάγονται κατὰ συνέπειαν εἰς τὴν κυρίαρχον ἐκτίμησιν τῶν δικαστηρίων.

Δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μετὰ τῆς κυρίως παραποιήσεως ἡ ἁπλῆ ἀπομίμησις, ἔστω καὶ δουλική, ἡ λογοκλοπία ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἧς ἡ φιλολογικὴ κριτικὴ καὶ ἡ κοινὴ γνώμη εἶνε οἱ μόνοι κριταί· ἂν ὅμως ἐκ ταύτης ὑπέρχηται ζημία τῷ συγγραφεῖ δύναται πάντοτε οὗτος νὰ ἐγείρῃ ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως.

Τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ ἐπὶ τῆς παρῳδίας, ἥτις εἶνε ἐπιτετραμμένη ἐπίκρισις, ἂν μὴ ὑπὸ τὸ πρόσχημα ταύτης ὑποκρύπτηται καθαρὰ τυποκλοπία.

§ 268. Ὡς ἐσημειώσαμεν ἀνωτέρω ἐπὶ τῶν θεατρικῶν καὶ μουσικῶν συνθέσεων διπλοῦν ἀσκεῖται δικαίωμα: τὸ τῆς ἐκδόσεως ἢ ἐκτυπώσεως καὶ τὸ τῆς ἐκτελέσεως ἢ παραστάσεως. Ὁ σφετερισμὸς τοῦ δευτέρου τούτου δικαιώματος δὲν ἀποτελεῖ, κυρίως εἰπεῖν, παραποίησιν, ἀλλ' ἁπλῶς ἀξιόποινον προσβολὴν τῆς καλλιτεχνικῆς ἰδιοκτησίας.

Ἡ μετάφρασις δὲν εἶνε ἐπίσης παραποίησις ἐν τῇ κυρίᾳ ἐκδοχῇ τῆς λέξεως, ἀλλ' ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ ἐξαιρετικὸν δικαίωμα, ὑποβαλλόμενον εἰς τὴν τήρησιν διατυπώσεών τινων καὶ περιβληθὲν ὑπὸ τῶν δι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θνῶν συνθηκῶν δι' ἐγγυήσεων, ὧν ἡ παραβίασις δύναται ἐνίοτε νὰ προκαλέσῃ δικαστικὴν καταδίωξιν.

Αἱ εἰς σύγγραμμά τι προστιθέμεναι σημειώσεις ἀποτελοῦσιν ἰδίαν ἰδιοκτησίαν. Εἰδικὴ σύμβασις δυνατὸν νὰ ὑφίσταται μεταξὺ τοῦ συγγραφέως τῶν σημειώσεων τούτων καὶ τοῦ ἐκδότου ἢ τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ συγγράμματος, ἀλλ' ὅταν τοιαύτη σύμβασις δὲν συνωμολογήθη, ἡ ἐργασία τῆς σχολιάσεως παρέχει ἐπίσης δικαίωμα τῷ ἐκτελέσαντι αὐτήν.

§ 269. Ἡ Γαλλία πρώτη τῷ 1793 ἐνομοθέτησεν εἰδικοὺς νόμους πρὸς καθιέρωσιν τῆς φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἰδιοκτησίας ἀντικαθιστῶσα οὕτω, περιορίζουσα ὅμως αὐτό, τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον, ὅπερ ἐν τῇ φιλολογικῇ ἐργασίᾳ ἀπετέλει μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης τὴν μόνην ἐγγύησιν τῶν συγγραφέων καὶ τὴν πρόσκαιρον ἀνταμοιβὴν τῶν κόπων αὐτῶν, ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς ἀρεσκείας τοῦ παραχωροῦντος αὐτὸ ἡγεμόνος, διὰ τοῦ νομίμου δικαιώματος τῶν συγγραφέων καὶ τῶν κληρονόμων αὐτῶν. Τῷ 1815 ἡ Σύνοδος τῆς Βιέννης ἀπεδέξατο μέτρα τινὰ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς καλλιτεχνικῆς καὶ φιλολογικῆς ἰδιοκτησίας ἀπὸ πάσης παραποιήσεως, παρασχοῦσα ἀμοιβαίως τοῖς συγγραφεῦσι καὶ τοῖς καλλιτέχναις τῶν ἐν τῇ Γερμανικῇ ὁμοσπονδίᾳ περιλαμβανομένων χωρῶν τὴν αὐτὴν προστασίαν, ἥτις διὰ νόμου παρείχετο τοῖς συγγραφεῦσι καὶ καλλιτέχναις ἑκάστης μερικῆς πολιτείας.

Ἡ Δανιμαρκία τῷ 1828, ἡ Ἀγγλία τῷ 1838, ἡ Σουηδία τῷ 1844, ἡ Αὐστρία τῷ 1846 ἐκηρύχθησαν πρόθυμοι ν' ἀναγνωρίσωσι καὶ προστατεύσωσι τὴν φιλολογικὴν ἰδιοκτησίαν τῶν χωρῶν, αἵτινες ἤθελον ἀναγνωρίσῃ καὶ προστατεύσῃ τὴν τῶν ἰδίων αὐτῶν ἰθαγενῶν.

Ἡ Γαλλία τέλος τῷ 1852 ἐκήρυξεν ἐπισήμως ἀπόλυτον καὶ ἀπεριόριστον τὴν ἀρχὴν τοῦ διεθνοῦς σεβασμοῦ τῆς φιλολογικῆς ἰδιοκτησίας καὶ ἐχαρακτήρισεν ὡς ἀδίκημα πᾶσαν ἐπὶ τῆς χώρας αὐτῆς παραποίησιν συγγράμματος δημοσιευθέντος ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

§ 270. Κατόπιν αἱ διεθνεῖς σύνοδοι τῶν Βρυξελλῶν τοῦ 1858, τῆς Ἀμβέρσης τοῦ 1861, τῆς Βιέννης τοῦ 1874, τῆς Χάγης τοῦ 1875, τῆς Βρέμης τοῦ 1876, τῶν Παρισίων τοῦ 1878 καὶ τῆς Βέρνης τοῦ 1886 καὶ τοῦ 1889 καθιέρωσαν τοὺς ἑπομένους κανόνας:

α'. Ἡ ἀρχὴ τῆς ὑπὲρ τῶν συγγραφέων ἀναγνωρίσεως τῆς ἰδιοκτησίας τῶν ἔργων τοῦ νοῦ καὶ τῆς τέχνης δέον νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὴν νομοθεσίαν πάντων τῶν πεπολιτισμένων λαῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

β'. Ἡ ἀρχὴ αὕτη δέον νὰ γένηται ἀποδεκτὴ καὶ διεθνῶς καὶ ἐν ἐλλείψει ἔτι ἀμοιβαιότητος.

γ'. Ἡ ἐξομοίωσις τῶν ξένων συγγραφέων πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς δέον νὰ ᾖ ἀπόλυτος καὶ τελεία.

δ'. Δὲν πρέπει νὰ καθυποβάλλωνται οἱ ξένοι συγγραφεῖς εἰς εἰδικὰς διατυπώσεις πρὸς ἐπίκλησιν καὶ ἐπιδίωξιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας. Ὅπως τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀνήκῃ αὐτοῖς δέον νὰ θεωρῆται ἀρκοῦσα ἡ τήρησις τῶν ἀπαιτουμένων ὑπὸ τῶν νόμων τῆς χώρας ἔνθα ἐγένετο ἡ πρώτη δημοσίευσις διατυπώσεων.

ε'. Εὐκταῖον ἔσται πᾶσαι αἱ χῶραι ν' ἀποδεχθῶσιν ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας τῶν ἔργων τοῦ νοῦ καὶ τῆς τέχνης νομοθεσίαν ἐπὶ τῶν αὐτῶν στηριζομένην βάσεων.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης αἱ πλεῖσται τῶν Εὐρωπαϊκῶν πολιτειῶν συνεδέθησαν διὰ πολλῶν συμβάσεων, ἀσφαλιζουσῶν ἐν εὐρυτέρῳ μέτρῳ τῇ φιλολογικῇ καὶ καλλιτεχνικῇ ἰδιοκτησίᾳ τὰς ἐγγυήσεις, ὧν δικαιοῦται αὕτη, καὶ αἵτινες ἀνεπαρκῶς ἢ ἀλυσιτελῶς περιελαμβάνοντο ἐν ταῖς ἀρχαίαις διεθνέσι διατάξεσιν.

§ 271. Ἡ ὡς βάσις πασῶν τῶν φιλολογικῶν συμβάσεων τιθεμένη ἀρχὴ εἶνε ἡ τῆς ἀμοιβαιότητος.

Ἑτέρα ἀρχή, καθιερουμένη ὑπὸ τοῦ συμβατικοῦ δικαίου, ἀφορᾷ τὴν διάρκειαν τῆς φιλολογικῆς ἰδιοκτησίας· τινὲς συνθῆκαι οὐδένα ἐπὶ τούτου καθιέρωσαν περιορισμόν, ἀλλ' αἱ πλείονες περιλαμβάνουσι τὴν ἐπιφύλαξιν καθ' ἣν «τὰ παρεχόμενα πλεονεκτήματα ἀσφαλίζονται τοῖς συγγραφεῦσι μόνον ἐφ' ὅσον τὰ δικαιώματά των ὑφίστανται ἐν τῇ χώρᾳ, ἔνθα ἐγένετο ἡ πρώτη δημοσίευσις, ἡ δὲ διάρκεια τῆς καρπώσεως τούτων ἐν ἄλλῃ χώρᾳ δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὑπὲρ τῶν ἰθαγενῶν συγγραφέων καθορισθεῖσαν.»

Ἐν γένει αἱ συνθῆκαι προστατεύουσιν οὐ μόνον τὴν ἔκδοσιν καὶ ἀναδημοσίευσιν τῶν ἔργων τοῦ νοῦ καὶ τῆς τέχνης, ἀλλὰ καὶ τὴν παράστασιν τῶν δραματικῶν καὶ μουσικῶν ἔργων.

Αἱ μεταφράσεις ἰθαγενῶν ἢ ξένων συγγραμμάτων ἐξομοιοῦνται τοῖς πρωτοτύποις καὶ ἀπολαύουσιν ἑπομένως τῆς αὐτῆς προστασίας προκειμένου περὶ τῆς ἄνευ ἀδείας ἀναδημοσιεύσεως αὐτῶν.

Πᾶσαι αἱ συνθῆκαι ἀπονέμουσι τοῖς συγγραφεῦσι τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῆς μεταφράσεως τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν· συνήθως ὅμως τὸ προνόμιον τοῦτο εἶνε προσωρινὸν καὶ μόνον ἐπὶ πενταετίαν ὑφίσταται.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Διὰ τὰ δραματικὰ ἔργα ἡ προθεσμία εἶνε συνήθως τριετής.

Τὰ ἐξ ἐφημερίδων ἢ περιοδικῶν ἀποσπώμενα ἄρθρα δύνανται ἐλευθέρως ν' ἀναδημοσιεύωνται ἢ μεταφράζωνται ἂν μνημονεύηται ἡ πηγή, ἐξ ἧς ἐλήφθησαν καὶ ἂν μὴ οἱ συγγραφεῖς ἐκήρυξαν ἐπισήμως διὰ τῆς ἐφημερίδος ἢ τοῦ περιοδικοῦ ἔνθα ἐδημοσιεύθησαν τὰ ἄρθρα ταῦτα ὅτι ἀπαγορεύουσι τὴν ἀναδημοσίευσιν.

Πολλαὶ συνθῆκαι ῥητῶς ἐπιτρέπουσι τὴν δημοσίευσιν τῶν καλουμένων χρηστομαθειῶν, ἀποσπασμάτων δηλαδή, τεμαχίων ἢ ἐκλογῶν μερῶν διαφόρων συγγραμμάτων, ἂν αἱ συλλογαὶ αὗται ὦσιν εἰδικῶς προωρισμέναι καὶ ἀποδεδεγμέναι εἰς διδασκαλίαν.

Ἡ κυριότης τῶν μουσικῶν ἔργων ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν ἐφαρμογῶν καὶ μωσαϊκῶν, τεμαχίων δηλαδὴ συντεθειμένων ἐπὶ μουσικῆς ἰδέας (motif) ἐκ τῶν ἔργων τούτων ἐξηγμένης.

Γενικῶς εἶναι βεβαιωμένον ὅτι ἡ ὑπὲρ τῶν συγγραφέων δραματικῶν ἔργων καθιερουμένη προστασία δὲν σκοπεῖ ν' ἀπαγορεύσῃ τὰς ἐκ καλῆς πίστεως γιγνομένας ἀπομιμήσεις ἢ τὰς ἰδιοποιήσεις σκηνῶν τινων, ἀλλὰ μόνον νὰ παρακωλύσῃ τὰς παραποιητικὰς μεταφράσεις.

Ἡ διάρκεια τῶν σχετικῶν συμβάσεων ποικίλλει συνήθως μεταξὺ ἓξ καὶ δώδεκα ἐτῶν· τινὲς μάλιστα δὲν ὑπερβαίνουσι τὰ τέσσαρα ἢ πέντε ἔτη· ἀλλὰ πᾶσαι περιλαμβάνουσι διάταξιν, καθ' ἣν ἐκπνευσάσης τῆς ἀρχικῆς προθεσμίας θέλουσιν οὐχ ἧττον ἐξακολουθήσῃ ἰσχύουσαι ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος μέχρι τῆς ὑπό τινος τῶν μερῶν καταγγελίας.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ὑπὲρ τῆς καλλιτεχνικῆς ἰδιοκτησίας ἐγγυήσεων αἱ πλεῖσται συνθῆκαι καθιεροῦσιν εἰδικὰ μέτρα πρὸς ἀμοιβαίαν παρακώλυσιν καὶ τιμώρησιν τῆς εἰσαγωγῆς, τῆς ἐξαγωγῆς, τῆς κυκλοφορίας, τῆς πωλήσεως καὶ τῆς ἐκθέσεως ἔργων ἀναδημοσιευθέντων ἄνευ ἀδείας, εἴτε ἐκ τῶν συμβαλλομένων εἴτε καὶ ἐξ οἱασδήποτε τρίτης χώρας προέρχονται αἱ δημοσιεύσεις αὗται.

Ἡ ἐμπορία τῶν διανοητικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἔργων ὑποστηρίζεται ἐν γένει διὰ τῆς πλήρους ἐξαιρέσεως αὐτῶν ἀπὸ τῶν τελωνειακῶν δασμῶν ἢ ἐπιβολῆς μετριωτάτων τελῶν· ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι πρὸς τὸ ὕπατον συμφέρον τῆς εὐκοσμίας καὶ πρὸς προστασίαν τῶν ἠθῶν ἢ τῆς δημοσίου ἀσφαλείας, ἑκάστη πολιτεία ἐπιφυλλάσσει ἑαυτῇ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐποπτεύειν καὶ ἐπιτρέπειν ἢ ἀπαγορεύειν διὰ νομοθετικῶν ἢ ἀστυνομικῶν μέτρων τὴν κυκλοφορίαν, τὴν παράστασιν ἢ τὴν ἔκ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θεσιν παντὸς ἔργου θεωρουμένου ὡς ἐπικινδύνου ἢ ἐπιβλαβοῦς.

Ὡς αἱ ἐμπορικαὶ συνθῆκαι, οὕτω καὶ αἱ φιλολογικαὶ καὶ καλλιτεχνικαὶ συμβάσεις περατοῦνται συνήθως διὰ τῆς γενικῆς ῥήτρας τῆς ἀμοιβαίας ἀναγνωρίσεως τοῦ χαρακτῆρος τῆς μᾶλλον εὐνοουμένης ἐθνικότητος, ὅστις ἐπιτρέπει ἀμφοτέροις τοῖς συμβαλλομένοις τὴν ἐνδεχομένην ὑπὲρ ἑαυτῶν ἐφαρμογὴν τῶν σημαντικωτέρων πλεονεκτημάτων καὶ τῶν νέων δικαιωμάτων, ἅτινα ἤθελέ τις αὐτῶν ἀπονείμῃ εἰς ἑτέραν χώραν.

Ἂν μὴ ὑπάρχωσιν ἀντίθετοι ῥηταὶ διατάξεις, αἱ περὶ τῆς ἰδιοκτησίας τῶν διανοητικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἔργων συνθῆκαι ἐκτείνονται αὐτοδικαίως καὶ ἐπὶ τῶν κτήσεων, τῶν ἐξαρτημάτων ἢ τῶν ἀποικιῶν τῶν συμβαλλομένων δυνάμεων (1).

ΤΜΗΜΑ Β'.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ — ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΣΗΜΑΤΑ — ΔΙΠΛΩΜΑΤΑ ΕΦΕΥΡΕΣΕΩΣ

§ 272. Βιομηχανικὴ ἰδιοκτησία καλεῖται ἡ τῶν σημάτων καὶ τῶν σχεδίων τῶν ἐργοστασίων, τῆς ἐπωνυμίας, τῶν συμβόλων καὶ λοιπῶν διακριτικῶν σημείων, ἅτινα εἶνε ὑπὸ τῶν ἐργοστασιαρχῶν ἢ τῶν ἐμπόρων ἀποδεδεγμένα πρὸς διάκρισιν τῶν προϊόντων αὐτῶν ἀπὸ τῶν προϊόντων τῶν λοιπῶν ὁμοτέχνων καὶ πρὸς μείζονα αὐτῶν ἐπίδειξιν καὶ

---

(1) Οὐδεμίαν ἡ Ἑλλὰς ἔχει συνομολογήσῃ περὶ φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἰδιοκτησίας σύμβασιν, καὶ οἱ ἐσωτερικοὶ δ' αὐτῆς νόμοι ἀτελέστατα προστατεύουσι ταύτην. Τὰ ἄρθρα 432 καὶ 433 τοῦ ποινικοῦ νόμου πραγματευόμενα «περὶ μετατυπώσεως καὶ ἀπομιμήσεως ἔργων τέχνης καὶ νοός», τιμωροῦσι διὰ χρηματικῆς ποινῆς 200—2,000 δραχ. τὸν ἄνευ τινὸς ἐπεξεργασίας ἢ ἀναπλάσεως ἐντὸς 15 ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς των ἐτῶν πολλαπλασιάζοντα διὰ τοῦ τύπου ἢ ὁπωσδήποτε ἄλλως βιβλία, μουσικὰς συνθέσεις, χαλκογραφίας, ἰχνογραφίας ἢ πίνακας γεωγραφικοὺς ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ συγγραφέως, τοῦ ἐκδότου ἢ τῶν ἐκδοχέων τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν. Διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς τιμωρεῖται ἐπίσης ὁ ἐν γένει διαδίδων τὰς παρ' ἄλλων γενομένας μετατυπώσεις ἢ ἀπομιμήσεις. Ποιεῖται δὲ ὁ ἡμέτερος νόμος διάκρισιν μεταξὺ τῶν ἡμεδαπῶν καὶ τῶν ἀλλοδαπῶν, οἵτινες προστατεύονται μόνον ἂν ἡ πατρὶς αὐτῶν παρέχῃ τὰ αὐτὰ δικαιώματα εἰς τοὺς Ἕλληνας. Κατά τινα δ' ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου (204 τοῦ 1874) ὁ ἐκτυπῶν πλειότερα τοῦ συμπεφωνημένου ἀριθμοῦ ἀντίτυπα δὲν καταδιώκεται ποινικῶς, ἀλλ' ὑπόκειται ἁπλῶς εἰς πολιτικὴν ἀποζημίωσιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προσέλκυσιν τῶν καταναλωτῶν, ὡς καὶ ἡ ἰδιοκτησία τῶν ἐφευρέσεων καὶ ἐπινοήσεων ἐν παντὶ βιομηχανικῷ κλάδῳ.

Καλοῦνται βιομηχανικὰ σήματα (marques de fabrique) τὰ ἐξωτερικὰ σημεῖα, ἅτινα ἐργοστάσιά τινα θέτουσιν ἐπὶ τῶν προϊόντων αὐτῶν πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν προϊόντων ἑτέρων ἐργοστασίων τῆς αὐτῆς βιομηχανίας.

Ἐν γένει ἡ εἰκὼν ζῴου τινός, βοὸς ἐν παραδείγματι ἢ ἀμνοῦ, ἢ τὸ κοινῶς δηλοῦν τὸ προϊὸν ὄνομα δὲν θεωροῦνται καθ' ἑαυτὰ ὡς βιομηχανικὰ σήματα δεκτικὰ ἰδιωτικῆς κτήσεως. Ὁ νόμος καὶ τὰ δικαστήρια μόνον τὰς δηλούσας τὴν προέλευσιν καὶ τὸν παραγωγέα τοῦ προϊόντος ἐπιγραφὰς προστατεύουσι.

Κατά τινας ἡ παραποίησις ἐκτείνεται καὶ μέχρι τῆς χρήσεως τοῦ ὀνόματος ἐφευρέτου τινὸς ἄνευ τῆς ἀδείας αὐτοῦ, καὶ ἂν τὸ προϊὸν κατέστη κοινῆς χρήσεως· καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δέον ν' ἀπαγορεύηται τοῖς τρίτοις ἡ χρῆσις τοῦ ὀνόματος τούτου καὶ ἂν διατελῶσιν ἐν καλῇ πίστει.

Τὸ ὄνομα τοῦ ἐφευρέτου ἢ τοῦ παραγωγέως μόνον ἐν περιπτώσει ἐγκαταλείψεως ἢ παραιτήσεως καθίσταται κοινῆς χρήσεως· τοιαύτη ὅμως ἐγκατάλειψις δὲν δύναται νὰ τεκμαρθῇ· καὶ μετὰ τὴν λῆξιν λοιπὸν τοῦ προνομίου ὁ τίτλος ἐξακολουθεῖ ἀνήκων τῷ ἐφευρέτῃ, δυναμένῳ ν' ἀπαγορεύσῃ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ.

Γενικῶς εἶνε ἀποδεδεγμένον ὅτι ἡ κυριότης τοῦ ὀνόματος τόπου τινὸς δὲν ἀνήκει ἀποκλειστικῶς τῷ παραγωγεῖ, ὅστις πρῶτος ὠνόμασε διὰ τούτου τὰ προϊόντα αὐτοῦ.

§ 273. Ἡ διέπουσα τὰ ἐμπορικὰ σήματα νομοθεσία ποικίλλει ἀναλόγως τοῦ ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ κρατοῦντος ἐμπορικοῦ καὶ βιομηχανικοῦ ὀργανισμοῦ· ἐν γένει ὅμως τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τοῦ χρᾶσθαι βιομηχανικῷ τινι ἢ ἐμπορικῷ σήματι περιορίζεται εἰς ὡρισμένον χρόνον δεκτικὸν παρατάσεως, τηρουμένων διατυπώσεών τινων.

§ 274. Αἱ πλεῖσται πολιτεῖαι ἀνέλαβον διεθνεῖς ὑποχρεώσεις πρὸς προστασίαν τῶν βιομηχανικῶν καὶ ἐμπορικῶν σημάτων δι' εἰδικῶν συνθηκῶν ἢ διὰ ῥητρῶν περιλαμβανομένων εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἢ τὰς φιλολογικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς συμβάσεις· ἀλλ' ὑφ' οἱονδήποτε τύπον, πᾶσαι αἱ διατάξεις αὗται περιορίζονται εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τοῖς οἰκείοις ἑκάστης πολιτείας ὑπηκόοις τῆς αὐτῆς προστασίας, ἥτις ὑπὲρ τῶν ἰθαγενῶν ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ ἐθεσπίσθη, εἰς τὴν ἀμφοτέροις ἐπιβολήν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς ἐκπληρώσεως τῶν αὐτῶν διατυπώσεων καὶ εἰς τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ καταστῇ τὸ σῆμα κοινῆς χρήσεως ἐν τῇ χώρᾳ τῆς προελεύσεως αὐτοῦ. Ἐν ταῖς πλείσταις περιπτώσεσιν ἡ ἀναπαραγωγὴ τῶν σημάτων χώρας τινὸς ἐν ἑτέρᾳ ἐξομοιοῦται πρὸς τὴν παραποίησιν τῶν καλλιτεχνικῶν ἔργων καὶ αἱ σχετικαὶ πρὸς τιμώρησιν τοῦ ἀδικήματος τούτου διατάξεις ἐκηρύχθησαν καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐφαρμόσιμοι.

§ 275. Βιομηχανικὰ σχέδια (desseins de fabrique) καλοῦνται τὰ ἐπὶ τῶν ὑφασμάτων, ἐπὶ τοῦ πρὸς ἐπικόλλησιν εἰς τοὺς τοίχους χάρτου, ἐπὶ τῶν χαρτοπαιγνίων, ἐπὶ παντὸς τέλος ἀντικειμένου εἰκονιζόμενα δι' ὑφάνσεως, ἐκτυπώσεως ἢ ἑτέρου βιομηχανικοῦ τρόπου. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην τάσσονται ὡσαύτως τὰ ἔκτυπα σχέδια (à relief), ἅτινα πράγματι προσεγγίζουσι μᾶλλον τῇ γλυπτικῇ ἢ τῇ κυρίως γραφικῇ καὶ εἰδικώτερον καλοῦνται βιομηχανικὰ προτυπώματα (modèles industriels). Πάντα τὰ σχέδια καὶ ἐκτυπώματα ταῦτα ἀποτελοῦσι καλλιτεχνικὴν ἰδιοκτησίαν ἀφομοιωθεῖσαν πρὸς τὴν τῶν βιομηχανικῶν σημάτων καὶ τεθεῖσαν ὡς καὶ ταῦτα ὑπὸ τὴν διπλῆν προστασίαν τῶν ἐσωτερικῶν νόμων καὶ τῶν διεθνῶν διατάξεων.

§ 276. Διεθνὲς συνέδριον τῆς βιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας συνεκλήθη ἐν Παρισίοις τῷ 1878 ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως. Αἱ ἐργασίαι αὐτοῦ περιέλαβον πάντα τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὴν βιομηχανικὴν ἰδιοκτησίαν ἀντικείμενα: τὰ διπλώματα ἐφευρέσεως, τὰ ἐμπορικὰ σήματα, τὰ βιομηχανικὰ σχέδια καὶ προτυπώματα, τὰ φωτογραφικὰ ἔργα, τὴν ἐμπορικὴν ἐπωνυμίαν, τὰς βιομηχανικὰς ἀμοιβάς· ἐσκόπει κυρίως νὰ συστήσῃ ταῖς κυβερνήσεσι νὰ ἄρξωνται διαπραγματεύσεων πρὸς ἐπίτευξιν κοινῆς νομοθεσίας ἐπὶ τῆς βιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας παρὰ ταῖς διαφόροις πολιτείαις. Ἕτεραι συνδιασκέψεις συνῆλθον ἐν Παρισίοις τῷ 1880 καὶ τῷ 1883, πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου τοῦ 1878. Κατέληξαν δὲ εἰς τὴν σύνταξιν σχεδίου Διεθνοῦς Ἑνώσεως τῆς βιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας. Ἡ ἕνωσις αὕτη ἐπραγματοποιήθη ὀλίγον κατόπιν, καίτοι πολλαὶ δυνάμεις δὲν προσεχώρησαν εἰσέτι εἰς αὐτήν.

Αἱ ὡς βάσις εἰς τὴν κοινὴν ταύτην νομοθεσίαν τεθεῖσαι ἀρχαὶ εἶνε αἱ πρὸς προστασίαν τῆς φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἰδιοκτησίας προταθεῖσαι, πλὴν τῶν ὑπὸ τῆς διαφορᾶς τοῦ ἀντικειμένου ἐπιβληθεισῶν τροποποιήσεων ἐν ταῖς λεπτομερείαις καὶ τῷ ὀνοματολογίῳ.

§ 277. Ὡς νέαι ἐφευρέσεις ἢ ἐπινοήσεις θεωροῦνται αἱ ἀνακαλύψεις

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νέων βιομηχανικῶν προϊόντων ἢ νέων μέσων κατασκευῆς ἢ παραγωγῆς, ἢ ἐπίσης νέας χρήσεως γνωστῶν ἤδη μέσων πρὸς κατασκευὴν βιομηχανικῶν προϊόντων ἢ ἐπίτευξιν ὀφέλους τινός.

Τὸ ἄπαξ καθιερωθὲν δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ ἐφευρέτου ἀποδείκνυται διὰ τίτλου, ὅστις βεβαιῶν τὸ γεγονὸς καὶ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐφευρέσεως, παρέχει τὴν εὐχέρειαν τοῦ κρίνειν μεταξὺ τῶν ἀντιθέτων ἀξιώσεων τῶν ἐπιδιωκόντων τὰ πλεονεκτήματα ἢ τὴν προτεραιότητα τῆς αὐτῆς ἐφευρέσεως. Ὁ τίτλος οὗτος συνίσταται εἰς τὸ δίπλωμα ἐφευρέσεως ἢ εὑρεσιτεχνίας (brevet d'invention), ἔγγραφον δι' οὗ ἡ δημοσία ἀρχὴ ἐγγυᾶται τῷ ἀξιοῦντι ὅτι εἶνε ὁ ἐπινοητὴς νέας ἀνακαλύψεως ἢ ἐφευρέσεως τὸ ἀστικὸν δικαίωμα τοῦ καρποῦσθαι ταύτης ἐφ' ὡρισμένον χρόνον.

Ἐκτὸς τῶν διπλωμάτων ὁ νόμος ἀναγνωρίζει καὶ πιστοποιήσεις προσθήκης ἢ τελειοποιήσεως (certificats d'addition ou de perfectionnement), διὰ τὰς μεταρρυθμίσεις, προσθήκας ἢ τελειοποιήσεις, τὰς εἰς ἔργον τυχὸν ἤδη διπλώματος εὑρεσιτεχνίας ἐπενεχθείσας.

Ὁ ἐφευρέτης ἢ οἱ ἐκδοχεῖς τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ δύνανται καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἰσχύος τοῦ διπλώματος εὑρεσιτεχνίας νὰ τηρήσωσι τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τῆς καρπώσεως τῶν μεταρρυθμίσεων, τελειοποιήσεων ἢ προσθηκῶν, αἵτινες ἤθελον εἰς τὴν ἐφεύρεσιν ἐπενεχθῇ, ἐπὶ τῇ ὑποχρεώσει νὰ τύχωσι πιστοποιήσεως προσθήκης, ἥτις καθίσταται ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ ἀρχικοῦ διπλώματος Ὁ ἐφευρέτης ἢ ὁ δικαιοῦχος μόνος δύναται νὰ τύχῃ τοιαύτης πιστοποιήσεως κατὰ τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ διπλώματος ἔτος.

Ἐν τισι χώραις παρέχεται ὡσαύτως δίπλωμα εἰσαγωγῆς (brevet d'importation) διὰ τὰς ἐξ ἄλλων χωρῶν εἰσαγομένας ἐφευρέσεις· ἀλλ' ἡ κατηγορία αὕτη ἐξέλιπεν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς νομοθεσίας τῶν πλείστων πολιτειῶν ἀπαιτούσης, ὅπως ὁ ἐφευρέτης καρπῶται τῆς ἐπινοήσεως αὐτοῦ μόνον ἐν ᾗ χώρᾳ ἰσχύει τὸ δίπλωμά του.

Πᾶσα ἐφεύρεσις, μηχάνημα ἢ προϊόν, δύναται νὰ τύχῃ διπλώματος, ἐξαιρέσει τῶν ἀντικειμένων εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη ἐπινοήσεων καὶ τῶν οἰκονομικῶν ἢ δανειστικῶν συνδυασμῶν ἢ σχεδίων.

Ἐν τισι χώραις διπλώματα δὲν ἀπονέμονται οὔτε εἰς τὰ χημικὰ προϊόντα, ἐδώδιμα ἢ φαρμακευτικά, ἅτινα ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὑποβάλλονται εἰς εἰδικὴν νομοθεσίαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 278. Πᾶσαι αἱ χῶραι, ἐξαιρέσει τῆς Ὁλλανδίας καὶ τῆς Ἑλλάδος (1), προστατεύουσι τοὺς ἐφευρέτας καὶ ἀναγνωρίζουσι τὴν ἰσχὺν τῶν διπλωμάτων εὑρεσιτεχνίας· ἀλλ' ἡ διέπουσα τὸ θέμα τοῦτο νομοθεσία ποικίλλει ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ καὶ στηρίζεται ἐπὶ διαφόρων ἀρχῶν.

Αἱ ἀρχαὶ αὗται δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τρία συστήματα, τὸ τῆς ἁπλῆς καταθέσεως, τὸ τῆς προηγουμένης ἐξετάσεως καὶ τὸ τῆς προηγουμένης δημοσιεύσεως· τὸ πρῶτον ἰσχύει ἐν Γαλλίᾳ, Βελγίῳ, Αὐστρίᾳ, Ἰταλίᾳ, Πορτογαλλίᾳ, Ἱσπανίᾳ, Ἑλβετίᾳ καὶ Ῥωσσίᾳ· τὸ δεύτερον

---

(1) Ἀληθῶς δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι οὐδόλως παρ' ἡμῖν προστατεύεται ἡ βιομηχανικὴ ἰδιοκτησία, διότι αἱ περὶ τούτου διατάξεις τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας εἶνε ἐλλιπέσταται καὶ ἀτελέσταται. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 433 § 2 τοῦ Ποινικοῦ νόμου τὰ διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν ἰδιοκτησίαν θεσπισθέντα (ὅρα σελ. 259) ἰσχύουσι καὶ «εἰς ἄλλας ἐφευρέσεις, ἔργα καὶ γεννήματα τῶν ἐπιστημῶν ἢ τεχνῶν, καθ' ὅσον ταῦτα εἶνε ἐξησφαλισμένα δι' ἰδιαιτέρων ἐγχωρίων προνομίων κατὰ τῶν ἐπιζημίων μιμήσεων». Κατὰ δὲ τὸ διάταγμα τοῦ 1836 ἐπεβλήθη φόρος εἰς τὰ «πρὸς ἐμψύχωσιν τῆς βιομηχανίας τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν» χορηγούμενα προνόμια. Εἰς τὰς ἀτελεστάτας ταύτας διατάξεις, τὰς μὴ καθοριζούσας οὔτε τὸν τρόπον, καθ' ὃν παραχωρεῖται τὸ δίπλωμα ἢ προνόμιον, οὔτε τὰς ἐφευρέσεις, περὶ ὧν δύνανται νὰ ἐκδοθῶσι τοιαῦτα, οὔτε τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν ἐφευρετῶν, περιορίζεται μέχρι τῆς σήμερον ἡ σχετικὴ πρὸς τὴν βιομηχανικὴν ἰδιοκτησίαν νομοθεσία ἡμῶν. Τῷ 1885 ὅμως ἐψηφίσθη ὁ ΑΣΙΒ' νόμος ὁρίζων λεπτομερῶς καὶ συμφώνως κατὰ τὸ πλεῖστον πρὸς τὰς ἐν τῷ κειμένῳ ἀναγραφομένας ἀρχὰς τὰ περὶ «διπλωμάτων ἐφευρετῶν νέων μεθόδων ἀποξηράνσεως σταφιδοκάρπου». Ἡ ἰσχὺς τῶν εἰς τούτους παρεχομένων διπλωμάτων ὡρίσθη εἰς πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς χρονολογίας αὐτῶν, ἔχοντος ὅμως τοῦ ἐφευρέτου τὸ δικαίωμα νὰ τύχῃ συμπληρωτικοῦ διπλώματος δι' ἃς βελτιώσεις καὶ προσθέσεις ἤθελεν ἐπιφέρῃ εἰς τὴν ἐφεύρεσιν αὐτοῦ· μετὰ παρέλευσιν ὅμως ἔτους ἀπὸ τῆς παραχωρήσεως τοῦ ἀρχικοῦ διπλώματος δύναται πᾶς τις νὰ λάβῃ δίπλωμα ἐφευρέσεως λόγῳ μεταβολῶν, προσθηκῶν καὶ βελτιώσεων τῆς ἀρχικῆς ἐφευρέσεως, οὗτινος ὅμως μόνον τῇ ἀδείᾳ τοῦ ἔχοντος τὸ διὰ τὴν κυρίαν ἐφεύρεσιν δίπλωμα δύναται νὰ καρπωθῇ. Ὅπως τύχῃ τις διπλώματος ἐφευρέσεως δέον νὰ ὑποβάλῃ λεπτομερῆ ταύτης περιγραφὴν καὶ σχέδια ἢ δείγματα τῶν μηχανημάτων, δι' ὧν ἡ ἐφεύρεσις θέλει πραγματοποιηθῇ ἢ καταστῇ καταληπτή. Τὸ δίπλωμα καὶ ἡ περιγραφὴ τῶν ἐφευρέσεων δημοσιεύεται διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως. Οὐδεμίαν δὲ ὑπέχει τὸ Δημόσιον εὐθύνην διὰ τὴν χορήγησιν τῶν τοιούτων διπλωμάτων καὶ τὸ πράγματι καινοφανὲς καὶ χρήσιμον τῆς ἐφευρέσεως. Ὁρίζονται ἐπὶ τέλους αἱ περιπτώσεις ἀκυρώσεως τοῦ ἀπονεμηθέντος διπλώματος, τὰ δικαιώματα τοῦ ἐφευρέτου καὶ αἱ ἐπιβαλλόμεναι εἰς τὸν προσβάλλοντα τὰ δικαιώματά του ποιναί.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐν Γερμανίᾳ, ταῖς Σκανδιναυικαῖς χώραις καὶ ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, τὸ δὲ τρίτον ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ταῖς Ἀγγλικαῖς ἀποικίαις.

Ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἀφορῶσα τὰ διπλώματα εὑρεσιτεχνίας νομοθεσία στηρίζεται ἐπὶ τοῦ νόμου τῆς 5 Ἰουλίου 1844, καθ' ὃν δίπλωμα ἐκδίδοται ὑπὲρ παντὸς αἰτοῦντος καὶ καταβάλλοντος τὰ νόμιμα τέλη· ἀλλ' οἱ τυχόντες διπλώματος ὑποχρεοῦνται ν' ἀναγράφωσιν ἐπὶ τῶν προϊόντων αὐτῶν τὴν φράσιν: τυχὼν διπλώματος ἄνευ ἐγγυήσεως τῆς κυβερνήσεως (S. G. D. G. ἤτοι sans garantie du gouvernement).

Γενικῶς ἀναγνωρίζεται ταῖς κυβερνήσεσι τὸ δικαίωμα τοῦ χρησιμοποιεῖν ὑπὲρ ἑαυτῶν τὰς ἐφευρέσεις, ὑπὲρ ὧν ἐκδίδουσι διπλώματα· εἶνε ὅμως τὸ δικαίωμα τοῦτο περιωρισμένον, μὴ δυνάμενον ν' ἀσκηθῇ εἰ μὴ ὑπὸ τῶν ἀμέσων ὑπαλλήλων τῆς κυβερνήσεως, οὐχὶ δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν διὰ λογαριασμὸν αὐτῆς ἐργαζομένων βιομηχάνων.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

§ 279. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνος ἡμῶν πολλαὶ συμβάσεις συνωμολογήθησαν μεταξὺ διαφόρων πολιτειῶν περὶ τῆς ἀμοιβαίας μεταξὺ αὐτῶν ἀνταλλαγῆς τῆς ἀλληλογραφίας· ἀλλὰ κυρίως κατὰ τὰ τριάκοντα τελευταῖα ἔτη αἱ τοιαῦται συμβάσεις ἐγενικεύθησαν καὶ ἔτυχον ἀναπτύξεως σημαντικῆς· διότι ἡ ἐργασία τῶν κυβερνήσεων μεγάλως ηὐκολύνθη καὶ ἁπλοποιήθη διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς πολιτείας τοῦ μονίμου τέλους ἀντὶ τοῦ περιπλόκου καὶ ἐπαχθοῦς συστήματος τοῦ ἀναλογικοῦ τέλους ἀναλόγως τῆς μεταξὺ τοῦ τόπου τῆς ἀποστολῆς καὶ τοῦ τοῦ προορισμοῦ ἀποστάσεως.

Αἱ συμβάσεις αὐταὶ ὀλίγον διαφέρουσιν ἀλλήλων· πᾶσαι σκοποῦσι τὴν διακανόνισιν τοῦ τρόπου τῆς ἀποστολῆς, τὴν φύσιν καὶ τὸ βάρος τῶν ἀποστελλομένων ἀντικειμένων, τὸν καθορισμὸν τῶν τιμολογίων τῶν ἑκατέρωθεν εἰσπραττομένων τελῶν ὡς καὶ τῆς διανομῆς τῶν ἐκ τῶν τελῶν τούτων εἰσπράξεων μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων, τὴν λῆψιν ἐπὶ τέλους τῶν ἀναγκαίων πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς λειτουργίας τῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας διοικητικῶν μέτρων.

Ἡ ἀνταλλαγὴ τῆς ἀλληλογραφίας περιλαμβάνει τὰ γράμματα, τὰ ἔντυπα πάσης φύσεως καὶ τὰ ἄνευ ἀξίας δείγματα ἐμπορευμάτων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὸ τέλος, πάντοτε τὸ αὐτό, μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς ἀποστάσεως, διαβαθμίζεται κατὰ κανόνα ἀναλόγως τῇ ἀνιούσῃ κλίμακι τοῦ βάρους.

Συνήθως τὸ τέλος τῶν κοινῶν ἐπιστολῶν οἱουδήποτε βάρους δύναται ἀδιαφόρως ἢ νὰ καταβληθῇ ἐκ τῶν προτέρων ὑπὸ τοῦ ἀποστολέως ἢ ν' ἀφεθῇ εἰς βάρος τοῦ παραλήπτου· τῶν συστημένων μόνον ἐπιστολῶν τὸ τέλος δέον πάντως νὰ προαποτίηται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς ἀποστολῆς· τὸ αὐτὸ κρατεῖ ἐπὶ τῶν ἐφημερίδων, τῶν ἀγγελιῶν, τῶν μουσικῶν τεμαχίων, τῶν βιβλίων, τῶν φυλλαδίων καὶ τῶν δειγμάτων ἐμπορευμάτων.

Ἡ ἀποκλειστικῶς ἀναφερομένη εἰς τὰς διαφόρους δημοσίους ὑπηρεσίας διεθνὴς ἀλληλογραφία, τῆς ὁποίας ἡ ἐλευθέρα κυκλοφορία ἐπιτρέπεται ἐν τῇ χώρᾳ τῆς πολιτείας εἰς ἣν ἀνήκει ὁ ὑπάλληλος ἢ ἡ ἀρχὴ ἐξ ἧς προέρχεται ἐξαιρεῖται παντὸς τέλους.

Τὰ περιέχοντα κοσμήματα ἢ πολύτιμα ἀντικείμενα ἢ πράγματα ὑποκείμενα εἰς τελωνιακὸν τέλος γράμματα ἢ δέματα ἀποκλείονται ἐνίοτε τῆς ταχυδρομικῆς μεταφορᾶς.

Ἐκτὸς τῶν ἀμέσων ἀπὸ χώρας εἰς χώραν ἀποστολῶν αἱ πολιτεῖαι ἀνταλλάσσουσι προσέτι ἀμοιβαίως διὰ τρίτων χωρῶν ἀλληλογραφίαν, καλουμένην διεθνῆ ἀνταλλαγὴν ἢ ἐν κεκλεισμένοις φακέλλοις.

Τὰ κακῶς ἐπιγεγραμμένα, ἐσφαλμένην διεύθυνσιν φέροντα ἢ δι' οἱονδήποτε λόγον ἀπορριπτέα γράμματα, δείγματα ἢ ἔντυπα ἐπιστρέφονται εἰς τὸν τόπον τῆς ἀποστολῆς διὰ τῶν πρὸς τοῦτο ἱδρυμένων ἀνταλλακτηρίων γραφείων. Ἡ πρὸς τοιαύτην ἐπιστροφὴν ὁριζομένη προθεσμία εἶνε συνήθως μηνιαία.

Αἱ δι' ἀπώλειαν ἐπιστολῶν ἢ ἀξιῶν ἀποζημιώσεις βαρύνουσι τὴν πολιτείαν, ὑπαιτιότητι τῆς ὁποίας τὸ ἀντικείμενον ἀπωλέσθη ἢ παρεπλανήθη.

Ἐκτὸς τῆς κυρίας ἀλληλογραφίας τὰ ταχυδρομεῖα ἐπιφορτίζονται συνήθως τὴν ἀνταλλαγὴν ἐπιστολῶν, περὶ ὧν δηλοῦται ὅτι περιέχουσι τίτλους ἢ ἀξίας πληρωτέας τῷ κομιστῇ.

Πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἐμπορίου, τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα ἀπό τινων ἐτῶν εὐχεραίνουσι τὰς χρηματικὰς ἀποστολὰς διὰ ταχυδρομικῶν ἐπιταγῶν ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐκδιδομένων ὑπὸ τῶν γραφείων τῆς μιᾶς διευθύνσεως πρὸς τὰ τῆς ἑτέρας καὶ ἀντιθέτως· πρὸς τούτοις δὲ ἐνίοτε συμφωνίαι κυβερνήσεών τινων ἀναθέτουσι τοῖς σχετικοῖς ταχυδρομι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κοῖς γραφείοις τὴν μεταβίβασιν τιμολογίων (factures) καὶ ἐμπορικῶν ἀντικειμένων ἀντὶ προμηθείας παρὰ τοῦ ἀποστολέως καὶ τοῦ ἀποδέκτου, ἀναλαμβάνουσι καὶ τὴν εἴσπραξιν. Τὰ οὕτω μεταβιβαζόμενα ποσὰ δὲν δύνανται νὰ ὑπερβαίνωσιν ὡρισμένα ὅρια.

Πολλαὶ τέλος κυβερνήσεις συνεφώνησαν νὰ παράσχωσιν ὡσαύτως τὴν μεσολάβησιν τῶν ταχυδρομείων πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐγγραφῆς συνδρομητῶν εἰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ δημοσιεύματα πάσης φύσεως ὁπουδήποτε ἐκδιδόμενα(1).

§ 280. Σημαντικωτάτη μεταρρύθμισις ἐπραγματώθη ἐν τῇ διακανονίσει τῶν ταχυδρομικῶν πρὸς ἀλλήλας σχέσεων τῶν διαφόρων πολιτειῶν· συνεπείᾳ πολλῶν συνδιασκέψεων συνελθουσῶν ἐν Βέρνῃ τῷ 1874 καὶ τῷ 1876 καὶ ἐν Παρισίοις τῷ 1878 συνέστη Παγκόσμιος Ταχυδρομικὸς Σύνδεσμος, καθιερώσας κανόνας καὶ τιμολόγια ὁμοιόμορφα διὰ τὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου, περιλαμβάνουσαν τὴν μεταβίβασιν τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἀντικειμένων· πᾶσαι αἱ πεπολιτισμέναι πολιτεῖαι, ἐξαιρέσει ἴσως μιᾶς ἢ δύο, προσεχώρησαν νῦν εἰς τὸν Σύνδεσμον τοῦτον.

Ταχυδρομικὴ σύνοδος συνῆλθεν ὡσαύτως μετὰ ταῦτα ἐν Λισβώννῃ τῷ 1885 καὶ ἐν Βιέννῃ τῷ 1891. Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην συνέλευσιν ἐβεβαιώθη ὅτι πᾶσαι αἱ ἀγγλικαὶ ἀποικίαι προσεχώρησαν εἰς τὸν Παγκόσμιον Ταχυδρομικὸν Σύνδεσμον.

ΤΜΗΜΑ Δ'.

ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΙ

§ 281. Ἀφ' ἧς ὁ ἠλεκτρικὸς τηλέγραφος παρέσχε τῇ ἀνθρωπίνῃ ἰδέᾳ τὰ μέσα τοῦ μεταβιβάζεσθαι ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τῆς γῆς εἰς τὸ ἕτερον μετ' ἀστραπιαίας ταχύτητος, αἱ διάφοροι πολιτεῖαι καθιέρωσαν τακτικὴν καὶ ἀδιάκοπον ἀνταλλαγὴν τηλεγραφικῶν ἀνταποκρίσεων.

Πολλαὶ συμφωνίαι συνωμολογήθησαν μεταξὺ τῶν σπουδαιοτέρων πολιτειῶν πρὸς διακανόνισιν τοῦ ἀντικειμένου τούτου· τινὲς σκοποῦσι τὴν ἕνωσιν τῶν γραμμῶν, τὴν ἀμοιβαίαν μεταβίβασιν καὶ διανομὴν

(1) Εἰς τὴν περὶ τούτου ἐν Βιέννῃ συνομολογηθεῖσαν τῷ 1891 συμφωνίαν προσεχώρησε καὶ ἡ Ἑλλὰς διὰ τοῦ νόμου ΒΗΕ' τῆς 18 Αὐγούστου 1892.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν τηλεγραφημάτων, τὸν καθορισμὸν τῶν ἑκατέρωθεν εἰσπρακτέων τελῶν· ἄλλαι κανονίζουσιν εἰδικώτερον τὴν ἵδρυσιν διεθνῶν γραμμῶν, τὰ τέλη τῶν ἐν τῇ ὁροθετικῇ ζώνῃ ἀνταλλασσομένων τηλεγραφημάτων ἢ τὰ τιμολόγια τῆς διαβιβάσεως τῶν τηλεγραφημάτων ἐκτὸς τῆς χώρας τῶν συμβαλλομένων· ὑφίστανται τέλος συμβάσεις τινὲς ἀφορῶσαι τὴν κατάδυσιν τῶν ὑποβρυχίων καλωδίων, τὴν παραχώρησιν τοῦ προνομίου τῆς ἐκμεταλλεύσεως αὐτῶν καὶ τὸν καθορισμὸν τῶν σημείων τῆς καταδύσεως.

§ 282. Ἀφ' οὗ ἐπί τινα ἔτη ἔμεινε περιωρισμένη ἡ τηλεγραφικὴ ἀνταπόκρισις ἐν τῷ κύκλῳ τῶν μερικῶν συμφωνιῶν μεταξὺ δύο ἢ τὸ πολὺ τεσσάρων ὁμόρων πολιτειῶν, κατηρτίσθη ἐπὶ τέλους εἰς Σύνδεσμον Τηλεγραφικόν, ὀργανωθέντα ὁριστικῶς ἀπὸ τῆς 1 Ἀπριλίου 1830, περιλαμβάνοντα δὲ πάσας τὰς Εὐρωπαϊκὰς πολιτείας, τὴν Περσίαν, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ἀλγερίαν, τὴν Ἀγγλοϊνδικὴν αὐτοκρατορίαν καὶ τὰς ἐν Ἀσίᾳ Τουρκικὰς καὶ Ῥωσσικὰς κτήσεις καὶ δυνάμενον νὰ ἐπαυξηθῇ διὰ τῆς προσχωρήσεως νέων πολιτειῶν.

§ 283. Ἰδοὺ αἱ οὐσιώδεις διατάξεις τῆς διεπούσης τὸ ἀντικείμενον τοῦτο συμβάσεως :

α'. Δέον νὰ διατίθενται διὰ τὴν διεθνῆ τηλεγραφικὴν ὑπηρεσίαν ἐπαρκῆ τηλεγραφικὰ σύρματα πρὸς ταχεῖαν τῶν τηλεγραφημάτων μεταβίβασιν.

β'. Ἡ ὑπηρεσία εἶνε κατὰ τὸ δυνατὸν διαρκὴς ἡμέρας τε καὶ νυκτός.

γ'. Αἱ συσκευαὶ τοῦ Μόρς καὶ τοῦ Χοὺγκ (Hughes) χρησιμεύουσιν ἄνευ προτιμήσεως εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν διεθνῶν συρμάτων μέχρι νεωτέρας συνεννοήσεως περὶ ἐκλογῆς ἑτέρων συσκευῶν.

δ'. Τὸ ἀπόρρητον τῆς τηλεγραφικῆς ἀνταποκρίσεως ἐξασφαλίζεται.

ε'. Τὰ τηλεγράφήματα τάσσονται εἰς τρεῖς κατηγορίας, εἰς τηλεγραφήματα ἐπίσημα, προερχόμενα ἐκ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κράτους, τῶν ὑπουργῶν, τῶν ἀρχηγῶν τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δυνάμεων καὶ τῶν διπλωματικῶν καὶ προξενικῶν πρακτόρων· εἰς τηλεγραφήματα ὑπηρεσίας, προερχόμενα ἐκ τῶν τηλεγραφικῶν διευθύνσεων τῶν συμβληθεισῶν πολιτειῶν, καὶ εἰς ἰδιωτικὰ τηλεγραφήματα. Κατὰ τὴν μεταβίβασιν τὰ ἐπίσημα τηλεγραφήματα προτιμῶνται τῶν ἄλλων.

Τὰ τηλεγραφήματα δύνανται νὰ συντάσσωνται εἴτε δι' ἀριθμῶν ἢ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γραμμάτων συμβολικῶν εἴτε εἰς μίαν τῶν ἐν χρήσει γλωσσῶν ἐν ταῖς συμβληθείσαις πολιτείαις, ἢ εἰς γλῶσσαν λατινικήν· δύνανται ἐπίσης νὰ διευθύνωνται εἴτε εἰς τὴν κατοικίαν τῶν ἐπιγραφομένων εἴτε ἐν σταθμῷ ταχυδρομικῷ ἢ τηλεγραφικῷ καὶ νὰ ἐπιδίδωνται εἶτα ἢ ἀποστέλλωνται κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν αὐτῶν.

Αἱ συμβληθεῖσαι πολιτεῖαι ἐπεφυλάξαντο ἑαυταῖς τὸ δικαίωμα νὰ διακόπτωσι τὴν μεταβίβασιν παντὸς ἰδιωτικοῦ τηλεγραφήματος, τὸ ὁποῖον ἤθελε θεωρηθῇ ἐπικίνδυνον εἰς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν ἢ ἐναντίον εἰς τοὺς ἐπιτοπίους νόμους, εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ εἰδοποιῆται ἀμέσως περὶ τούτου ἡ διεύθυνσις, ἀφ' ἧς ἤρτηται τὸ τηλεγραφεῖον τῆς ἀποστολῆς.

ς'. Τὸ τέλος ὁρίζεται κατὰ λέξιν ἐπὶ πάσης μεταβιβάσεως.

ζ'. Τὸ φράγκον εἶνε ἡ νομισματικὴ μονὰς ἡ ὁποία χρησιμεύει εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν διεθνῶν τιμολογίων, καὶ τὴν σύνταξιν τῶν διεθνῶν λογαριασμῶν διὰ τὰ παρ' ἑκάστης πολιτείας εἰσπραχθέντα τέλη.

η'. Οὐδεμίαν ἀναλαμβάνουσιν αἱ συμβληθεῖσαι πολιτεῖαι εὐθύνην ἐν σχέσει πρὸς τὴν διεθνῆ τηλεγραφικὴν ἀνταπόκρισιν· οὕτως βραδύτης ἢ ἀνακρίβειαι κατὰ τὴν ἀποστολὴν δὲν δύνανται νὰ στηρίξωσιν ἀγωγὴν κατὰ τῆς προξενησάσης ταύτην διευθύνσεως· δυνατὸν τὸ πολὺ νὰ προκληθῇ ἐκ τούτου ἐπιστροφὴ τοῦ καταβληθέντος τέλους.

θ'. Πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον συνέστη ἐν Βέρνῃ Διεθνὲς γραφεῖον τῶν τηλεγραφικῶν διευθύνσεων ἐπιφορτισμένον τὴν συλλογὴν πασῶν τῶν ἀφορωσῶν τὴν διεθνῆ τηλεγραφίαν πληροφοριῶν, τὴν σύνταξιν τῶν τιμολογίων κτλ.

ι'. Αἱ συμβληθεῖσαι πολιτεῖαι ἐπεφυλάχθησαν ἀμοιβαίως νὰ λάβωσιν ἰδιαιτέρως μεταξύ των ἴδια μέτρα πάσης φύσεως περὶ ἐκείνων τῶν ἀντικειμένων τῆς ὑπηρεσίας, τὰ ὁποῖα δὲν ἐνδιαφέρουσιν ἁπάσας τὰς πολιτείας.

ια'. Ἐν τέλει τὰ συμβληθέντα μέρη δικαιοῦνται νὰ διαθέσωσιν ὑπὲρ τῆς δημοσιογραφίας σύστημα συνδρομῶν μὲ ἠλαττωμένας τιμὰς διὰ τὴν νυκτερινὴν ὑπηρεσίαν ἐφ' ὡρισμένας ὥρας τῶν μὴ κατειλημμένων γραμμῶν ἄνευ ζημίας τῆς καθόλου ὑπηρεσίας. (1)

---

(1) Περὶ τούτου ἐλήφθη καὶ παρ' ἡμῖν πρόνοια διὰ τοῦ νόμου ΑΨΞΖ' τῆς 21 Ἀπριλίου 1889, ἐλαττώσαντος τὰ τοιαῦτα τηλεγραφικὰ τέλη εἰς τὸ ἥμισυ διὰ τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἀναλόγως διὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΜΗΜΑ Ε'

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ

§ 284. Ἡ κατασκευὴ σιδηροδρόμων συνδεόντων πρὸς ἀλλήλας δύο ἢ πλείονας πολιτείας ὁμόρους καὶ διερχομένων τὰ σχετικὰ αὐτῶν ὅρια ἄνευ διακοπῆς τῆς συνεχείας αὐτῶν νέα παρήγαγε συμφέροντα καὶ νέας ἀνάγκας ἐπείγουσαν καὶ ἄμεσον ἀπαιτούσας πλήρωσιν, τὰς ὁποίας ὅμως οἱ παλαιοὶ οἰκονομικοὶ κανονισμοὶ περὶ τῆς μεταφορᾶς τῶν ἐπιβατῶν καὶ τῶν ἐμπορευμάτων διὰ τῶν συνήθων κατὰ ξηρὰν ὁδῶν δὲν ἠδύναντο ἢ νὰ παραλύσωσιν.

Ἐντεῦθεν αἱ κυριότεραι δυνάμεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου ἤχθησαν νὰ κανονίσωσι διὰ διεθνῶν συμφωνιῶν πᾶν τὸ ἀφορῶν τὴν κατασκευὴν καὶ ἐκμετάλλευσιν τῶν εἰς τὰ σχετικὰ αὐτῶν ὅρια καταληγουσῶν σιδηρῶν ὁδῶν.

Ἰδοὺ αἱ γενικῶς ἀποδεδεγμέναι ἐπὶ τούτου ἀρχαί:

Ἡ ἕνωσις τῶν νέων σιδηροδρόμων πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐκτελεῖται οὕτως ὥστε αἱ ἁτμομηχαναὶ καὶ αἱ ἅμαξαι ἀμφοτέρων νὰ δύνωνται νὰ κυκλοφορῶσιν ἀκινδύνως ἐπὶ τῶν διαφόρων γραμμῶν.

Εἰς μίαν μόνην κατὰ τὸ δυνατὸν ἑταιρίαν ἡ διεύθυνσιν ἀνατίθεται ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ παρὰ τὰ σύνορα τμήματος.

Καθ' ὅλην τὴν σιδηροδρομικὴν ὁδὸν οὐδεμία γίγνεται διάκρισις μεταξὺ τῶν ὑπηκόων τῶν δύο πολιτειῶν ὅσον ἀφορᾷ τὸν τρόπον καὶ τὸ τίμημα τῆς μεταβιβάσεως καὶ τὸν χρόνον τῆς ἀποστολῆς τῶν πραγμάτων.

Αἱ κυβερνήσεις δικαιοῦνται ἀμοιβαίως νὰ συνοδεύωσι διὰ τῶν τελωνιακῶν αὐτῶν ὑπαλλήλων τὰς παρὰ τὰ σύνορα τῶν δύο χωρῶν κυκλοφορούσας ἁμαξοστοιχίας.

Αἱ ταχυδρομικαὶ διευθύνσεις τῶν δύο χωρῶν συνεννοοῦνται περὶ τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν σιδηροδρόμων εἰς τὴν μεταξὺ τῶν παρὰ τὰ σύνορα σταθμῶν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν.

Ἱδρύονται τέλος διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν σιδηροδρόμων ἠλεκτρομαγνητικοὶ τηλέγραφοι, δυνάμενοι νὰ κατασκευασθῶσι καὶ κατὰ μῆκος τῶν γραμμῶν τῇ φροντίδι τῶν κυβερνήσεων ἐν τῇ οἰκείᾳ ἑκάστης χώρᾳ.

Ἡ ἕνωσις τῶν διεθνῶν σιδηροδρόμων ἀπαιτεῖ ἐνίοτε εἰδικὰς ἐργασίας, ἰδίως δὲ τὴν πῆξιν γεφυρῶν ἐπὶ τῶν ἀποτελούντων ἢ διασχι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζόντων τὴν ὀροθετικὴν γραμμὴν ποταμῶν· αἱ συμβάσεις τότε κατὰ τὰς περιστάσεις ἢ περιορίζονται εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν ἑκατέρωθεν ἀναλαμβανομένων ὑποχρεώσεων πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου κατὰ προϋπολογισμόν, καταρτιζόμενον ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων πολιτειῶν ἢ κανονίζουσιν ἀμέσως πάσας τὰς λεπτομερείας τῆς κατασκευῆς, τῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ τῶν διαπυλίων τελῶν.

Ἐκ τῶν κυριωτέρων ῥητρῶν τῶν τοιούτων συμβάσεων εἶνε ἡ κανονίζουσα διά τε τοὺς ἐπιβάτας καὶ τὰ ἐμπορεύματα τὴν τελωνιακὴν ἐπίσκεψιν καὶ ὑπηρεσίαν κατὰ τὴν διάβασιν τῶν ἀμαξοστοιχιῶν διὰ τῆς ὀροθετικῆς γραμμῆς ἡμέρας τε καὶ νυκτός.

Οὐχ ἧττον συνδιάσκεψις συνελθοῦσα ἐν Βέρνῃ τῷ 1881 ἐξεπόνησε τρεῖς συμβάσεις περὶ τοῦ διεθνοῦς ὀργανισμοῦ τῶν σιδηροδρόμων. Ἡ πρώτη ἀφορᾷ τὴν μεταφορὰν τῶν ἐμπορευμάτων, ἡ δευτέρα τὴν ἵδρυσιν κεντρικοῦ γραφείου τῶν σιδηροδρόμων, ὁμοίου πρὸς τὰ τῶν τηλεγράφων καὶ τῆς βιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας, καὶ ἡ τρίτη περιλαμβάνει τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς πρώτης μέτρα· τὸ πρῶτον ταύτης ἄρθρον ὁρίζει ὅτι ἡ σύμβασις δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ πασῶν τῶν ἀπὸ τῆς χώρας τινὸς τῶν συμβαλλομένων πολιτειῶν πρὸς τὴν χώραν ἑτέρας ἀμαξοστοιχιῶν.

Συνεπείᾳ τῆς συμβάσεως τοῦ Σαντιάγο τοῦ 1887 ἡ Ἀργεντίνη καὶ ἡ Χιλὴ ἀπεδέχθησαν ὁμοίας διατάξεις διὰ τὸν ἀπὸ Βουένος-Ἄϋρες εἰς Σαντιάγο σιδηρόδρομον.

Ἐννοεῖται δ' ὅτι αἱ διάφοροι σιδηροδρομικαὶ συμβάσεις καταλείπουσιν ἀθίκτους τοὺς περὶ ἀσφαλείας τῶν σιδηροδρόμων νόμους ἑκάστης χώρας, ὡς καὶ τοὺς γενικοὺς κανονισμοὺς περὶ ἀπαγορεύσεως ἢ περιστολῆς τῆς εἰσαγωγῆς, τῆς ἐξαγωγῆς καὶ τῆς μεταφορᾶς. Αἱ συμφωνίαι αὗται ἐκωδικοποιήθησαν τῷ 1890 ἐν συμβάσει ὑπογραφείσῃ ὑπὸ τῆς Γερμανίας, τῆς Αὐστροουγγαρίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Γαλλίας, τῆς Ἰταλίας, τοῦ Λουξεμβούργου, τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Ἑλβετίας. Ἡ σύμβασις αὕτη ἀριθμεῖ τὰ ἀντικείμενα, ὧν δὲν ἐπιτρέπεται ἡ σιδηροδρομικὴ μεταφορά, κανονίζει τὸν τύπον τῶν φορτωτικῶν, τὰ τῆς παραδόσεως, τὰ τῶν ἀποζημιώσεων ἐν περιπτώσει ἀπωλείας καὶ τέλος τὰ περὶ τῶν ἐκ τοῦ συναλλάγματος τῆς μεταφορᾶς γεννωμένων ἀγωγῶν. Συνίστησι δ' ἐν Βέρνῃ κεντρικὸν γραφεῖον τῶν διεθνῶν μεταφορῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΜΗΜΑ Ϛ'

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ

§ 285. Ἡ ἀποδοχὴ ὁμοιομόρφου νομισματικοῦ συστήματος εἶνε τρόπον τινὰ τὸ ἀναπόφευκτον πόρισμα τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν διεθνῶν σχέσεων, ἐφ' ὧν ἡ εὐχέρεια καὶ ἡ ταχύτης τῶν νέων μέσων τῆς συγκοινωνίας καὶ τῆς ἀνταποκρίσεως τόσον εὐτυχῆ ἤσκησαν ἐπίδρασιν.

Μέγισται ὅμως δυσχέρειαι παρεμβάλλονται εἰς τοῦτο, ἑκάστης χώρας ἀποδεχθείσης κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῇ καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἐμπορίου ἢ τοῦ μετρικοῦ αὐτῆς συστήματος διαφόρους βάσεις ὅσον ἀφορᾷ τὸν τίτλον, τὴν ἀξίαν, τὰς ὑποδιαιρέσεις καὶ τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς τῶν νομισμάτων αὐτῆς· ἀφ' ἑτέρου ἡ ἐπικράτησις ὁτὲ μὲν τοῦ χρυσοῦ, ὁτὲ δὲ τοῦ ἀργύρου καὶ ἡ σύγχρονος ὑπό τινων χωρῶν ἀποδοχὴ ἀμφοτέρων τῶν μετάλλων ἐπαυξάνουσι τὸ περίπλοκον τοῦ προβλήματος καὶ τὴν στενοχωρίαν, ἣν ἐντεῦθεν αἱ ἐμπορικαὶ καὶ χρηματικαὶ συναλλαγαὶ ὑφίστανται. Οὕτως ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς μόνον ἐν μέρει καὶ ἀτελῶς ἐπετεύχθη.

Τὸ Βέλγιον, ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Ἑλβετία. ἀπὸ μακροῦ ἤδη ἀποδεχθεῖσαι ὡς πρὸς τὰ σταθμά, τὰ μέτρα καὶ τὰ νομίσματα αὐτῶν μετρικὸν σύστημα ἀνάλογον τῷ γαλλικῷ, συνεννοήθησαν μετὰ τῆς Γαλλίας τῷ 1865 ὅπως ἀποτελέσωσι νομισματικὴν ἕνωσιν, σκοποῦσαν τὴν ἀφομοίωσιν τοῦ τίτλου, τοῦ μέτρου καὶ τῆς κυκλοφορίας τῶν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων· αἱ τέσσαρες πολιτεῖαι ἀπεδέχθησαν συγχρόνως τὸ αὐτὸ βάρος καὶ τὴν αὐτὴν διάμετρον, ὡς καὶ κλίμακα ἀνοχῆς, κάτω τῆς ὁποίας τὰ νομίσματα δέον ν' ἀναχωνεύονται. Ἡ σύμβασις αὕτη, ἀφ' οὗ τῷ 1868 ἔτυχε τῆς προσχωρήσεως τῆς Ἑλλάδος, ἀνενεώθη τῷ 1878 διὰ μίαν ἔτι ἑξαετίαν καὶ ἔκτοτε ἐξακολουθεῖ σιωπηρῶς παρατεινομένη.

§ 286. Διεθνεῖς συνδιασκέψεις συνῆλθον ἐν Παρισίοις τῷ 1867, τῷ 1878, τῷ 1881 καὶ τῷ 1889 πρὸς μελέτην τοῦ δυνατοῦ τῆς γενικεύσεως τῆς νομισματικῆς ἑνώσεως· ἀλλ' εἰσέτι δὲν κατέληξαν εἰς πρακτικὸν ἀποτέλεσμα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΜΗΜΑ Ζ'.

ΔΑΣΙΚΑ, ΓΕΩΡΓΙΚΑ, ΘΗΡΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΥΤΙΚΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΕΝ ΤΗ ΜΕΘΟΡΙΩ ΓΡΑΜΜΗ. ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΤΕΛΩΝΙΑΚΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ

§ 287. Ὁλόκληρος ὑφίσταται κατηγορία ἀδικημάτων, ὧν ἡ συνέχεια τῶν ὁρίων ἠσφάλιζε τὸ ἀτιμώρητον καὶ ἄτινα ἐντεῦθεν ἔτεινον νὰ καταστῶσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον σοβαρὰ καὶ συνήθη, ἂν μὴ εἰδικὰ καὶ ἐξαιρετικὰ ἐλαμβάνοντο μέτρα πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς τιμωρήσεως αὐτῶν. Ἐκ τούτων εἰσὶ τὰ περὶ τὰ δάση, τὴν γεωργίαν, τὴν θήραν καὶ τὴν ἁλιείαν πλημμελήματα καὶ πταίσματα, ὧν εἰδικαὶ μεταξὺ τῶν ὁμόρων πολιτειῶν συμφωνίαι (δελτία, cartels) σκοποῦσι νὰ εὐχεράνωσι τὴν κοινὴν καὶ ἀμοιβαίαν καταδίωξιν.

Αἱ συνήθεις τούτων διατάξεις δύνανται νὰ συνοψισθῶσιν ὡς ἑξῆς:

Οἱ συμβαλλόμενοι ὑποχρεοῦνται νὰ καταδιώκωσι τοὺς ὑπηκόους αὐτῶν, οἵτινες ἤθελον διαπράξει γεωργικά, δασικά, ἢ ἄλλα τοιαῦτα ἀδικήματα ἐπὶ τῆς χώρας τῆς ὁμόρου πολιτείας καὶ νὰ ἐφαρμόζωσιν ἐπ' αὐτῶν τοὺς ἰδίους νόμους ὡς ἂν διέπραττον ταῦτα ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν.

Αἱ καταδιώξεις αὗται ἐνεργοῦνται ἐπὶ τῇ βάσει ἐκθέσεων τῶν δασοφυλάκων, τῶν ἀγροφυλάκων ἢ τῶν χωροφυλάκων τῆς χώρας ἐν ᾗ διεπράχθη τὸ ἀδίκημα, ἀποτελουσῶν πλήρη ἀπόδειξιν μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου ἐνώπιον τῶν ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων.

Οἱ βεβαιοῦντες πλημμέλημα ἢ πταῖσμα διαπραχθὲν ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῶν ὑπάλληλοι δύνανται νὰ καταδιώξωσι τὸν δράστην καὶ πέραν τῶν συνόρων ἐπὶ τῆς χώρας τῆς γείτονος πολιτείας μέχρι τοῦ μέρους ἔνθα θέλει μεταφέρῃ τὰ ἀφαιρεθέντα ἀντικείμενα καὶ νὰ κατάσχωσι ταῦτα· ὅπως εἰσέλθωσιν ὅμως εἰς οἰκίας, αὐλὰς ἢ περιφράκτους χώρους δέον νὰ συνοδεύωνται ὑπὸ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, ὃν ὁρίζει ὁ νόμος τῆς πολιτείας ἔνθα ἡ ἔρευνα τελεῖται.

Τὰ πρόστιμα καὶ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα εἰσπράττονται ὑπὸ τῆς πολιτείας ἔνθα ἀπηγγέλθη ἡ καταδίκη, ἀλλ' αἱ ἀστικαὶ ἀποζημιώσεις καταβάλλονται εἰς τὰ ταμεῖα τῆς πολιτείας, ἔνθα διεπράχθη ἡ παράβασις.

Ὁ Γαλλικὸς νόμος τῆς 27 Ἰουνίου 1866 σαφῶς ὁρίζει ὅτι πᾶς Γάλλος καθιστάμενος ἔνοχος πλημμελήματος ἢ πταίσματος περὶ τὰ δάση,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοὺς ἀγρούς, τὴν θήραν, τὴν ἁλιείαν, τὰ τελωνεῖα ἢ τοὺς ἐμμέσους φόρους ἐν τῇ χώρᾳ ὁμόρου πολιτείας δύναται νὰ καταδιωχθῇ καὶ δικασθῇ ἐν Γαλλίᾳ συμφώνως τῷ γαλλικῷ νόμῳ, ἂν ἡ πολιτεία αὕτη καταδιώκῃ ἐπίσης τοὺς αὐτόχθονας αὐτῆς διὰ τὰ αὐτὰ ἀδικήματα διαπραττόμενα ἐν Γαλλίᾳ.(1)

§ 288. Ἀνάλογοι συμβάσεις ὑπάρχουσι πρὸς καταστολὴν τῆς λαθρεμπορίας καὶ τῶν λοιπῶν τελωνιακῶν παραβάσεων.

Αἱ διάφοροι διεθνεῖς συμφωνίαι, περὶ ὧν ἐπραγματεύθημεν, δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται μετὰ τῶν συνθηκῶν ἐκδόσεως, διότι δὲν ἀναγράφουσι συνήθως καὶ τὴν ὑποχρέωσιν παραδόσεως τῶν αὐτουργῶν· κυρίως εἰπεῖν, εἶνε ἁπλῶς διεθνεῖς κανονισμοὶ περὶ τῆς ἀστυνομίας τῶν συνόρων βασιζόμενοι ἐπὶ τῆς διπλῆς ἀρχῆς τῆς ἀμοιβαιότητος καὶ τῆς ἀφομοιώσεως ἢ τῆς ἀμοιβαίας ὑποκαταστάσεως τῶν σχετικῶν νομοθεσιῶν μεταξὺ ὁμόρων πολιτειῶν σχετικῶς πρὸς τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαπραττόμενα ἀδικήματα.

ΤΜΗΜΑ Η'.

ΔΙΕΘΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

§ 289. Ἐπὶ τοῦ καθαρῶς οἰκονομικοῦ πεδίου πολλαὶ καὶ ἀπρόβλεπτοι περιστάσεις ἄγουσι τὰς πολιτείας νὰ συνομολογήσωσι πρὸς ἀλλήλας συμβάσεις ἢ ἁπλῶς κανονισμοὺς ἀμοιβαιότητος καὶ ἔν τισι

(1) Παρ' ἡμῖν δὲν ὑφίσταται τοιαύτη διάταξις· ἀνάλογοι ὅμως ἀρχαὶ ἀνεγράφησαν ἐν ταῖς μὴ ἰσχυούσαις πλέον μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας συνθήκαις τοῦ 1855 καὶ 1856, ὧν ἡ δευτέρα ἀφορᾷ εἰδικῶς τὴν καταδίωξιν τῆς ληστείας· κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τῆς συνθήκης ταύτης τὰ ἄτομα, ἅτινα ἤθελον κρατηθῇ ἢ συλληφθῇ ἐπὶ τῆς χώρας μιᾶς τῶν δύο ἐπικρατειῶν, καὶ ἅτινα μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς συμβάσεως ταύτης ἤθελον ἀποτελῇ μέρος συμμορίας τινὸς σκοπὸν ἐχούσης τὴν ἐξάσκησιν τῆς λῃστείας ἐν τῇ ἄλλῃ ἐπικρατείᾳ, ἢ ἅτινα ἤθελον ἀποπειραθῇ ἢ διαπράξῃ λῃστείας ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ ταύτῃ, θέλουσι καταδιώκεσθαι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ θέλουσιν ὑποβάλλεσθαι εἰς τὰς αὐτὰς ποινικὰς διατάξεις ὡς ἐὰν αἱ πράξεις, ὧν κατέστησαν ἔνοχοι, ἀπευθύνοντο κατὰ τῆς ἐπικρατείας, ἐν ᾗ ἡ σύλληψις λαμβάνει χώραν. Ἐὰν δὲ τυχὸν οἱ κατηγορούμενοι ὦσιν ὑπήκοοι τῆς ἄλλης ἐπικρατείας ἡ διεξαγωγὴ καὶ περαίωσις τῆς δίκης των γενήσεται συμφώνως ταῖς ἀρχαῖς, τοῖς νόμοις καὶ ταῖς διατάξεσιν, αἵτινές εἰσι καὶ ἔσονται ἐν ἰσχύϊ ἐν ἑκατέρᾳ τῶν ἐπικρατειῶν ὡς πρὸς τὰ μᾶλλον εὐνοούμενα ἔθνη. (Ὅρα καὶ ἐν σελ. 184 σχετικὴν σημείωσιν).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μάλιστα περιπτώσεσι διεθνεῖς συνθήκας, πλείστας συνδεούσας πολιτείας.

§ 290. Ὡς νεώτατον παράδειγμα τοιούτων διεθνῶν συμβάσεων ἀναφέρομεν τὴν ὑπογραφεῖσαν ἐν Βέρνῃ τῇ 17 Σεπτεμβρίου 1878 σύμβασιν ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν οἰνοφόρων χωρῶν τῆς Εὐρώπης ἤτοι τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας, τὴς Αὐστροουγγαρίας, τῆς Ἱσπανίας, τῆς Ἰταλίας, τῆς Πορτογαλλίας καὶ τῆς Ἑλβετίας πρὸς ὀργάνωσιν κοινῆς ἐνεργείας πρὸς παρακώλυσιν κατὰ τὸ δυνατὸν τῆς προόδου τῆς φυλλοξήρας ἐν ταῖς προσβεβλημέναις χώραις καὶ προστασίαν τῶν μὴ εἰσέτι προσβληθεισῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΔΙΕΝΕΞΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΕΩΣ ΑΥΤΩΝ

ΤΜΗΜΑ Α'.

ΑΜΕΣΟΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ.— ΜΕΣΙΤΕΙΑ

§ 291. Ἐν τῇ σημερινῇ τῶν κοινωνιῶν καὶ τοῦ δικαίου καταστάσει δὲν εἶνε δυνατὴ ἡ ἵδρυσις ἀνωτάτου δικαστηρίου πρὸ τοῦ ὁποίου νὰ παρίστανται αἱ πολιτεῖαι πρὸς ἐπίλυσιν τῶν διενέξεων αὐτῶν· δύο μόνον κατὰ συνέπειαν κέκτηνται μέσα πρὸς ἐξομάλυνσιν καὶ ἐπίλυσιν αὐτῶν: τὰς φιλικὰς διαπραγματεύσεις καὶ τὴν διὰ τῶν πραγμάτων, διὰ πράξεων μᾶλλον ἢ ἧττον βιαίων διακανόνισιν.

Ἐν τῇ πρώτῃ κατηγορίᾳ τάσσονται ἐν γένει αἱ προφορικαὶ διαπραγματεύσεις, οἱ ἐπίσημοι συμβιβασμοί, αἱ μεσιτεῖαι, αἱ διαιτησίαι καὶ αἱ συνδιασκέψεις· ἐν τῇ δευτέρᾳ αἱ ἀνταποδόσεις, αἱ ἀντεκδικήσεις, οἱ ἀποκλεισμοὶ καὶ αἱ κωλυσιπλοίαι· τοιαύτη τοὐλάχιστον εἶνε ἡ διαίρεσις, ἥτις ἔτυχε ποιᾶς τινος διεθνοῦς καθιερώσεως.

§ 292. Κατὰ τὴν φιλικὴν διακανόνισιν τὸ ἓν τῶν μερῶν πρὸς ἀποφυγὴν ἐρίδων ἢ καὶ σοβαρωτέρων συγκρούσεων παραιτεῖται τῶν ἀξιώσεων αὐτοῦ ἢ τοῦ ἀντικειμένου ὅπερ διεκδικεῖ.

Ὁ συμβιβασμὸς συνεπάγεται πάντοτε σύγχρονον καὶ ἀμοιβαίαν παραίτησιν τοῦ ὅλου ἢ μέρους τῶν ἑκατέρωθεν ἀξιώσεων· εἶνε μᾶλλον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συνεννόησις ἐπὶ μέσοις ὅροις λύουσα τὴν ἐκκρεμῆ διαφοράν, ἐν ᾧ ἐν τῇ φιλικῇ διακανονίσει εἷς τῶν συμβαλλομένων εὐχεραίνει κατὰ κανόνα τὴν συνεννόησιν παραιτούμενος τοῦ δικαιώματος ἢ τοῦ πράγματος, οὗτινος ἡ διεκδίκησις ἀπετέλει τὸ ἀντικείμενον τῆς διενέξεως.

§ 293. Μεσιτεία ὑφίσταται ὅταν τρίτη πολιτεία παρέχῃ τὴν φιλικὴν αὐτῆς μεσολάβησιν πρὸς ἐπίλυσιν καὶ διακανόνισιν διεθνῶν ζητημάτων ἐκκρεμῶν μεταξὺ δύο ἢ πλειόνων ἄλλων πολιτειῶν.

Ἡ μεσιτεία δυνατὸν νὰ προσφέρηται αὐθορμήτως· τοῖς ἐνδιαφερομένοις τότε ἀπόκειται νὰ κρίνωσιν, ἂν καὶ ἐπὶ τίσιν ὅροις ἁρμόζει ν' ἀποδεχθῶσι ταύτην. Ὅταν προηγῆται τῆς μεσιτείας συμφωνία, εἶδός τι συνυποσχετικοῦ, δὲν δύναται πλέον ν' ἀποκρουσθῇ αὕτη χωρὶς ν' ἀθετηθῇ ἡ καλὴ πίστις.

Ἡ μεσιτεία σκοπεῖ νὰ συμβιβάσῃ τὰ ἀντίθετα συμφέροντα καὶ νὰ θέσῃ τὰς βάσεις φιλικῆς συνεννοήσεως, ἀφιεμένης ὅμως ἀπ' εὐθείας τοῖς ἐνδιαφερομένοις πάσης ἐλευθερίας ν' ἀποδεχθῶσιν ἢ μὴ τὸν προτεινόμενον συμβιβασμόν. Ὁ ἀναβλητικὸς καὶ οὐχὶ ἀπολύτως ἐπιτακτικὸς χαρακτὴρ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς διακρίνει κυρίως τὴν μεσιτείαν τῆς διαιτησίας, περὶ ἧς θέλομεν πραγματευθῇ κατωτέρω.

Ἅμα ὁ μεσιτεύων καταβάλῃ εὐσυνειδήτως πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἁρμονίας, ἡ εἰρηνικὴ αὐτοῦ ἀποστολὴ λήγει. Δὲν δικαιοῦται πλέον νὰ ἐπιβάλῃ ὅ,τι θεωρεῖ δίκαιον ἐν τῇ σχετικῇ θέσει τῶν μερῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων παρενέβη, ὡς δὲν ὑποχρεοῦται νὰ ἐγγυηθῇ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς εἰς τὴν φιλικὴν αὐτοῦ μεσολάβησιν ὀφειλομένης συμβάσεως, ἐκτὸς ἐννοεῖται ἂν ζητηθῇ ἐπισήμως ἡ συνδρομὴ αὐτοῦ ἢ ὑπάρχωσι περὶ τούτου ρηταὶ ἐν τῇ συνθήκῃ διατάξεις.

Τὸ πρὸς μεσιτείαν δικαίωμα βασίζεται ἐπὶ ρητῆς συμφωνίας ἢ ἐπὶ συνθήκης ἐγγυήσεως. Ἡ μεσιτεία δύναται ὡσαύτως νὰ ἐπέλθῃ ὑπὸ τύπον διαιτησίας, ἐλευθέρως αἰτουμένης ἢ ἀποδεκτῆς γιγνομένης ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων.

Κατ' ἀρχὴν ἡ μεσιτεία οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τρόπος συμβιβασμοῦ, καὶ ἐνέργεια πρὸς φιλικὴν τῶν μερῶν συνεννόησιν· ἀλλ' ἡ ἀποδοχὴ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς δὲν εἶνε ὑποχρεωτικὴ καὶ δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ. Δυνάμεθα μόνον εἰπεῖν ὅτι ἂν αἱ φιλικαὶ ἐνέργειαι τοῦ μεσιτεύσαντος ἐγένοντο ἀποδεκταὶ καὶ φαίνεται δυνατὸς φιλικὸς συμβιβασμός, οἱ ἐνδιαφερόμενοι, ὅπως ἀποφύγωσιν ὑπόνοιαν κακῆς πίστεως ἢ μομφὴν ὅτι ἐμμένουσιν εἰς ἀξιώσεις ἀντικειμένας τῷ δικαίῳ εἶνε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἠθικῶς ὑπόχρεοι νὰ καταπνίξωσι τὴν ὀργὴν αὐτῶν καὶ ν' ἀποδεχθῶσιν ὅ,τι κοινοὶ φίλοι ὑποδεικνύουσιν αὐτοῖς ὡς συμβιβάζον καὶ ἱκανοποιοῦν πάντα τὰ δίκαια αὐτῶν.

ΤΜΗΜΑ Β'.

ΣΥΝΟΔΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ

§ 294. Ἂν αἱ πολιτεῖαι δὲν θέλωσι νὰ ὑπαγάγωσιν εἰς τρίτους τὴν λύσιν τῶν διενέξεων αὐτῶν, συνεννοοῦνται ὅπως φέρωσιν εἰς συζήτησιν τὰς ἀξιώσεις των καὶ καθορίσωσι διὰ κοινῆς συμφωνίας τὰ σχετικὰ δικαιώματά των. Αἱ συνδιασκέψεις καὶ αἱ σύνοδοι εἶνε ἐκ τῶν μέσων, εἰς ἃ συνήθως καταφεύγουσι πρὸς εἰρηνικὴν διακανόνισιν τῶν πολλαπλῶν ἀφορωσῶν συμφέροντα διαφωνιῶν.

Ἰδοὺ ἡ χρονολογία τῶν κυριωτέρων συνόδων:

1641—1648 σύνοδοι συγκληθεῖσαι συγχρόνως ἐν Μύνστερ καὶ Ὀσναβρύκ καὶ καταλήξασαι εἰς τὴν εἰρήνην τῆς Βεστφαλίας· 1659, σύνοδος τῶν Πυρηναίων· 1663 τοῦ Ἀκυϊσγράνου· 1676—1679 τῆς Νιμέγης· 1681 τῆς Φραγκφούρτης· 1697 τῆς Ῥισβίκης· 1712—1713 τῆς Οὐτρέχτης· 1748 τοῦ Ἀκυϊσγράνου· 1779 τοῦ Τέσχεν· 1782—1783 τῶν Παρισίων· 1797 τῆς Ῥαστάδης· 1802 τῆς Ἀμιένης· 1808 τῆς Ἐρφούρτης, ἡ πρώτη γενομένη μεταξὺ πολλῶν κυριάρχων ἀπ' εὐθείας· 1813 τῆς Πράγας· 1814 τοῦ Σατιλλὼν καὶ τῆς Γάνδης· 1814—1815 τῆς Βιέννης, ἧς μετέσχον κυρίαρχοι καὶ πληρεξούσιοι· 1818 τοῦ Ἀκυϊσγράνου· 1819 τοῦ Καρλσβάδ· 1820 τῆς Τροππαυίας· 1821 τοῦ Λάϋβαχ· 1822 τῆς Βερώνης· 1826 τοῦ Παναμᾶ· 1847 τῆς Λίμας· 1856 τῶν Παρισίων· 1878 τοῦ Βερολίνου.

§ 295. Αἱ συνδιασκέψεις (conférences) σκοποῦσιν ἐπίσης τὴν ἐξομάλυνσιν διεθνῶν ζητημάτων καὶ τὴν διευκόλυνσιν τῆς συνομολογήσεως συνθηκῶν τινων. Ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῶν συζητήσεων καὶ τῆς φύσεως τῶν ὑποβαλλομένων αὐταῖς ζητημάτων αἱ συνδιασκέψεις πολὺ ὁμοιάζουσι ταῖς συνόδοις, ὧν διαφέρουσιν ὡς ἐκ τῆς θέσεως τῶν μετεχόντων αὐτῶν προσώπων. Ἐν ᾧ συνήθως ἐν ταῖς συνόδοις προσέρχονται αὐτοὶ οἱ ἀνώτατοι ἄρχοντες τῶν πολιτειῶν ἢ οἱ ὑπουργοὶ τῶν ἐξωτερικῶν, αἱ συνδιασκέψεις συγκροτοῦνται ἀποκλειστικῶς ἐκ πρέσβεων ἢ εἰδικῶς πεμπομένων διπλωματικῶν πρακτόρων. Δυνατὸν ὅ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μως ἐνίοτε καὶ κυρίαρχος νὰ μετάσχῃ συνδιασκέψεως, χωρὶς ἐκ τούτου νὰ καταστῇ αὕτη σύνοδος.

Ἀλλὰ κυρίως αἱ συνδιασκέψεις διαφέρουσι τῶν συνόδων ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν συζητουμένων θεμάτων καὶ ὡς ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐπιλαμβάνονται τούτων. Συνήθως αἱ συνδιασκέψεις προπαρασκευάζουσιν ἁπλῶς τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων χωρὶς νὰ ἐπιλύσωσιν αὐτὰ καὶ εἶνε τότε προπαρασκευαστικαὶ ἁπλῶς τῶν συνόδων· συχνάκις ἐπίσης τοιαῦται συνδιασκέψεις συνεκλήθησαν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ τόπον, καθ' ὃν συνῆλθον καὶ κυρίως σύνοδοι.

§ 296. Τὸ τελευταῖον μέσον εἰς ὃ ἐνίοτε καταφεύγουσι πρὸς φιλικὴν ἐξομάλυνσιν τῶν δυσχερειῶν καὶ ἀποκατάστασιν τῆς μεταξὺ τῶν πολιτειῶν ἁρμονίας συνίσταται εἰς προσωπικὴν συνέντευξιν τῶν κυριάρχων μετὰ ἢ ἄνευ τῶν ὑπουργῶν αὐτῶν ἢ ἄλλων πολιτικῶν λειτουργῶν. Αἱ συνεντεύξεις αὗται καλοῦνται ἐπίσης σύνοδοι, ὅταν αἱ συζητήσεις αὐτῶν καταλήγωσιν εἰς συνθήκας ἢ ἄλλας ἐπισήμους ἀποφάσεις.

§ 297. Αἱ ἐργασίαι τῶν συνδιασκέψεων δὲν διατυποῦνται πάντοτε κατ' ἐπίσημον τύπον συνθηκῶν ἢ συμβάσεων ὑπογραφομένων ὑπὸ πασῶν τῶν μετεχουσῶν πολιτειῶν· ἀναλόγως πρὸς τὴν σπουδαιότητα τῶν συζητουμένων ζητημάτων ἀρκοῦνται συνηθέστατα εἰς τὴν διατύπωσιν ἐγγράφως τῶν ἀρχῶν ἢ τῶν σημείων, ἐφ' ὧν ἐπῆλθε συμφωνία· τὰ διπλωματικὰ ταῦτα ἔγγραφα καλοῦνται ἄλλοτε μὲν πρωτόκολλα, ἄλλοτε δὲ δηλώσεις καὶ προκαλοῦσιν ἀνταλλαγὴν ὑπουργικῶν διακοινώσεων.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ

§ 298. Ἕτερος τρόπος διακανονίσεως εἰρηνικῆς καὶ φιλικῆς τῶν μεταξὺ πολιτειῶν διενέξεων εἶνε ἡ διαιτησία (arbitrage).

Διαιτησία τελεῖται ὅταν δύο πολιτεῖαι, μὴ δυνάμεναι νὰ συμφωνήσωσι πρὸς ἐπίλυσιν διαφορᾶς τινος, ἀναθέτουσιν ἐκ συμφώνου εἰς μίαν ἢ πλείονας ἄλλας δυνάμεις τὴν φροντίδα νὰ κρίνωσι καὶ ἀποφασίσωσιν ὡς δικασταὶ ὑπάτου βαθμοῦ, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ μεταξὺ ἰδιωτῶν γιγνόμενα ἐν ἀστικαῖς ἢ ἐμπορικαῖς ὑποθέσεσιν.

§ 299. Ἡ σπουδαιοτέρα περίπτωσις διαιτησίας εἶνε ἀναμφιρήστως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡ δοῦσα πέρας τῷ 1872 εἰς τὴν μεταξὺ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐγερθεῖσαν διένεξιν ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀξιώσεις τούτων τὰς κοινῶς γνωστὰς ὑπὸ τὸ ὄνομα αἰτήσεις τῆς Ἀλαβάμας (Alabama claims). Ἕνεκα τῆς προσδοθείσης ἐπισημότητος εἰς τὴν κατάρτισιν καὶ τὴν διαδικασίαν τοῦ διαιτητικοῦ δικαστηρίου, τῆς σοβαρότητος τῶν κρινομένων συμφερόντων καὶ πρὸ πάντων τῆς σπουδαιότητος τῶν ὑποβληθέντων καὶ λυθέντων νομικῶν ζητημάτων, τὸ ὑπὸ δύο μεγίστων δυνάμεων δοθὲν εἰς τὰς λοιπὰς πολιτείας παράδειγμα νέαν προσέδωκεν ἰσχὺν καὶ ἀναμφίλεκτον κύρωσιν εἰς τὸν τρόπον τοῦτον τῆς διακανονίσεως τῶν διεθνῶν διαφορῶν.

Κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1861 μέχρι τοῦ 1865 κατεσπάραξε τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, τὸ ἀμερικανικὸν ναυτικὸν σημαντικὰς ὑπέστη ζημίας ἐκ τῶν καταδρομέων οὓς ἐξώπλιζον οἱ Νότιοι, οἵτινες ἐθεωροῦντο ὡς τυγχάνοντες συνδρομῆς ἔν τισι λιμέσι τῆς Ἀγγλίας, ἔνθα κατώρθουν νὰ ναυπηγῶσιν ἢ ἀγοράζωσι λάθρα πλοῖα καὶ νὰ προμηθεύωνται τροφὰς καὶ πολεμεφόδια. Μεταξὺ τῶν καταδρομέων τούτων διεκρίθη κυρίως ἡ κανονιοφόρος «Ἀλαβάμα» ἐκπλεύσασα τοῦ λιμένος τῆς Λιβερπούλης τῇ 20 Ἰουλίου 1862. Ἡ κυβέρνησις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ᾐξίωσε ν' ἀναγάγῃ τὴν εὐθύνην τῶν ζημιῶν, ἃς οἱ ἰθαγενεῖς αὐτῆς ὑπέστησαν μέχρι τῶν ἀγγλικῶν ἀρχῶν, ἃς κατηγόρει ὡς παραλειψάσας ν' ἀσκήσωσι τὴν ἐποπτείαν καὶ νὰ λάβωσι τὰ μέτρα, ἅτινα τὸ δίκαιον τῶν Ἐθνῶν καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τῆς οὐδετερότητος ἐπέβαλλον αὐταῖς πρὸς παρακώλυσιν τῶν κινήσεων τῶν καταδρομέων τούτων ἐν τοῖς λιμέσι τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν ἀποικιῶν αὐτῆς. Μετὰ πολυετεῖς συζητήσεις εἰς οὐδὲν οὐσιαστικὸν συμπέρασμα ἀποληξάσας, αἱ δύο κυβερνήσεις συνωμολόγησαν τὴν συνθήκην τῆς Βασιγκτῶνος τῆς 8 Μαΐου 1871, δι' ἧς συνεφώνησαν νὰ ὑπαγάγωσι τὰς διαιρούσας αὐτὰς ἀξιώσεις εἰς διαιτητικὸν δικαστήριον, ἀποτελούμενον ἐκ πέντε διαιτητῶν, ὀνομασθησομένων ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τῆς Βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας, τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας, τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλβετικῆς Ὁμοσπονδίας καὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Βραζιλίας. Τὸ δικαστήριον τοῦτο συνῆλθεν ἐν Γενεύῃ τῇ 15 τοῦ ἑπομένου Δεκεμβρίου καὶ ἐδημοσίευσε τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1872· οἱ διαιτηταὶ ἀναγνωρίσαντες ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις ὅσον ἀφορᾷ τινὰς τῶν καταδρομέων τούτων δὲν κατέβαλε τὴν προσήκουσαν ἐπιμέλειαν περὶ τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τήρησιν τῶν ὑποχρεώσεων τῶν οὐδετέρων, ἐπεδίκασαν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις διὰ πλειονοψηφίας τεσσάρων ψήφων κατὰ μιᾶς τὸ ποσὸν δέκα πέντε ἐν συνόλῳ ἑκατομμυρίων καὶ πεντακοσίων χιλιάδων δολλαρίων χρυσῶν, ὡς ἀποζημίωσιν καταβληθησομένην ὑπὸ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας διὰ πάσας τὰς ὑπαχθείσας εἰς τὸ δικαστήριον αἰτήσεις, αἵτινες πλέον ἔσονται «ὁριστικῶς κεκανονισμέναι, κατηργημέναι καὶ ἀπαράδεκτοι εἰς τὸ ἑξῆς», συμφώνως ταῖς διατάξεσι τῆς συνθήκης τῆς Βασιγκτῶνος. Σημειοῦμεν δ' ἐν τέλει ὅτι ἡ μοναδικὴ ψῆφος τῆς μειονοψηφίας ἦτο ἡ τοῦ ὑπὸ τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας διορισθέντος διαιτητοῦ.

§ 300. Ἐν τῇ διαιτησίᾳ ὑφίσταται, ὡς καὶ ἐν τῇ μεσιτείᾳ, εἰρηνικὴ παρέμβασις τρίτης δυνάμεως ἐπὶ τῷ τέλει τῆς διακανονίσεως διαφορᾶς μεταξὺ δύο ἢ πλειόνων πολιτειῶν ἐπελθούσης· ἀλλ' ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ διαιτητοῦ καὶ τοῦ μεσιτεύοντος αὕτη ἡ διαφορά, ὅτι ὁ τελευταῖος προτείνει ἁπλῶς τὸν τρόπον τῆς φιλικῆς διακανονίσεως τῆς ἔριδος καταλείπων τοῖς ἐνδιαφερομένοις τὴν ἀποδοχὴν ἢ τὴν ἀπόκρουσιν τῶν προτάσεων αὐτοῦ, ἐν ᾧ ὁ διαιτητὴς ἐπιλύει τὸ εἰς τὴν κρίσιν αὐτοῦ ὑποβληθὲν ζήτημα καὶ ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ εἶνε ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς προκαλέσαντας αὐτήν.

§ 301. Πρὸς ὕπαρξιν διαιτησίας δέον αἱ διατελοῦσαι πρὸς ἀλλήλας ἐν διενέξει πολιτεῖαι νὰ συμφωνήσωσι πρότερον ὅπως ὑπαγάγωσι τὴν λύσιν εἰς ξένον δικαστήριον, σχηματισθησόμενον κατὰ τρόπον δι' αὐτῆς τῆς συμφωνίας αὐτῶν καθοριζόμενον, καὶ εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ ὁποίου ὑποχρεοῦνται νὰ συμμορφωθῶσι. Δέον προσέτι τὰ ἐκλεχθέντα πρὸς κατάρτισιν τοῦ δικαστηρίου πρόσωπα ἢ κράτη νὰ συναινέσωσιν ὅπως μετάσχωσιν εἰς τὴν ἔρευναν τῆς διαφορᾶς καὶ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀποφάσεως.

Πρὸς τούτοις πρὶν ἢ καταφύγωσιν εἰς τὴν διαιτησίαν καὶ πρὸς μείζονα ἐξασφάλισιν τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ σκοποῦ, ὃν ἐπιδιώκουσι, εἴθισται νὰ ὑπογράφωσι τὰ διιστάμενα μέρη τὸ ἐν νομικῇ γλώσσῃ καλούμενον συνυποσχετικὸν (compromis), σύμβασιν δηλ. εἰδικὴν καθορίζουσαν σαφῶς τὸ ἐπιλυθησόμενον ζήτημα, ἐκτιθεῖσαν τὸ σύνολον τῶν πραγματικῶν ἢ νομικῶν γεγονότων, ἅτινα πρὸς τοῦτο σχετίζονται, διαγράφουσαν τὰ ὅρια τῆς παρεχομένης τοῖς διαιτηταῖς ἐντολῆς καὶ ἐξαιρέσει τῶν περιπτώσεων πλάνης περὶ τὰ γεγονότα ἢ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καταφώρου ἀδικίας, ἐπιβάλλουσαν τὴν ὑποχρέωσιν ὑποταγῆς ἐν καλῇ πίστει εἰς τὴν ἐκδοθησομένην ἀπόφασιν.

§ 302. Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δικαιοῦνται νὰ ἐκλέξωσιν ἐλευθέρως τὸ πρόσωπον ἢ τὰ πρόσωπα, εἰς ἃ θέλουσιν ἐμπιστευθῇ τὸ λειτούργημα τοῦ διαιτητοῦ, δυνάμενα νὰ ὦσιν ἕν ἢ καὶ πλείονα. Ἐνίοτε τὸ πρόσωπον τοῦ διαιτητοῦ ἢ τῶν διαιτητῶν ὁρίζει τὸ συνυποσχετικὸν ἢ τοὐλάχιστον διαγράφει τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν.

Ἡ διακανόνισις τῶν διεθνῶν διαφορῶν δύναται ν' ἀνατεθῇ εἰς ἡγεμόνας ἢ κυβερνήσεις κυριάρχους ἢ καὶ εἰς ἁπλοῦς ἰδιώτας, δημοσιολόγους, νομοδιδασκάλους κ. ἄλ. Οὗτοι τυγχάνοντες ὅλως προσωπικοῦ δείγματος τῆς ἐμπιστοσύνης, ἣν τὰ φῶτα καὶ ὁ χαρακτὴρ αὐτῶν ἐμπνέουσιν, οὐδέποτε δύνανται ν' ἀναθέσωσιν εἰς ἄλλους τὴν ἐντολὴν αὐτῶν· οἱ ἡγεμόνες τοὐναντίον καὶ αἱ κυβερνήσεις συνειθίζουσι νὰ προβαίνωσιν εἰς τὴν ἐκδίκασιν διοικητικῶς, μὴ μετέχοντες ἀμέσως ταύτης πλὴν πρὸς ἐπικύρωσιν διὰ τῆς ὑπογραφῆς των τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως, ἐμπιστευόμενοι δὲ εἰς ἄλλους τὴν φροντίδα τῆς ἐκπονήσεως τῶν βάσεων ταύτης.

Συνηθέστατα ἡ διαιτησία ἀνατίθεται εἰς τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα ἢ εἰς ὑπηκόους τρίτης πολιτείας· οὐδὲν ὅμως κωλύει ν' ἀνατεθῇ αὕτη καὶ εἰς ὑπηκόους ἢ πολίτας τινος τῶν ἐνδιαφερομένων πολιτειῶν.

§ 303. Ἂν οἱ ἐνδιαφερόμενοι δὲν δύνωνται νὰ συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν διαιτητῶν, ἕκαστος τούτων ἐκλέγει ἴσον ἀριθμὸν καὶ ἐπειδὴ τότε δυνατὸν νὰ μερισθῶσιν αἱ ψῆφοι τῶν διαιτητῶν ἐπὶ τῆς ἐκδοθησομένης ἀποφάσεως, ἀνάγκη νὰ διορίζηται καὶ εἷς ἐπιδιαιτητής, ἔχων τὴν ἐπικρατοῦσαν ψῆφον ὃν ὑποδεικνύουσιν αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἢ οὗτινος τὴν ἐκλογὴν ἀναθέτουσιν εἰς τρίτον.

Ἡ ἐκλογὴ ἐπιδιαιτητῶν δὲν ἔχει πάντοτε ὡς μοναδικὸν σκοπὸν τὴν ἐπίτευξιν πλειονοψηφίας ἐν ᾗ περιπτώσει οἱ διαιτηταὶ ἤθελον διαιρεθῇ εἰς δύο ἴσα τμήματα, ἀλλὰ σκοπεῖ ἐπίσης τὸν διορισμὸν προέδρου τοῦ διαιτητικοῦ δικαστηρίου, ἐπιφορτισμένου τὴν διεύθυνσιν τῶν συζητήσεων καὶ τὴν μετάδοσιν μείζονος ἐνότητος εἰς τὴν διαδικασίαν.

§ 304. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ μέρους ἔνθα θέλει ἑδρεύσῃ τὸ διαιτητικὸν δικαστήριον ὁρίζεται συνήθως διὰ τοῦ συνυποσχετικοῦ ἢ διὰ νεωτέρας μεταξὺ τῶν μερῶν συμβάσεως.

§ 305. Οἱ διαιτηταί, ἅπαξ διορισθέντες, καί τοι ἐκ τῶν ἐνδιαφερομένων ἁπλῶς ἔλκοντες τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν, ἀποτελοῦσιν ἀνεξάρτη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τον σωματεῖον, ἀληθὲς δικαστήριον. Ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ ἑρμηνεύειν τὸ προγενεστέρως καταρτισθὲν συνυποσχετικὸν καὶ κατὰ συνέπειαν τοῦ ἀποφαίνεσθαι περὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἁρμοδιότητος.

Ἐλλείψει διατάξεων σαφῶς ἐν τῷ συνυποσχετικῷ ἀναγραφομένων, οἱ διαιτηταὶ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς αὐτῶν ὁδηγοῦνται ὑπὸ τῶν κανόνων τοῦ ἀστικοῦ δικαίου· οὕτω δὲν δύνανται νὰ ἐνεργῶσιν ἕκαστος κατ' ἰδίαν ἀλλ' ὀφείλουσι νὰ συζητῶσι καὶ διασκέπτωνται ἀπὸ κοινοῦ, ν' ἀποφαίνωνται δὲ διὰ πλειονοψηφίας· ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας τὴν ἐπικρατοῦσαν ψῆφον κέκτηται ὁ ἐπιδιαιτητής, ἂν διωρίσθη τοιοῦτος.

Μόνον οἱ διορισθέντες διαιτηταὶ δικαιοῦνται ν' ἀποφανθῶσιν, ἐξαιρέσει πάντοτε τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν διαιτητὴς εἶνε κυρίαρχος ἢ ἀρχηγὸς πολιτείας.

Τὸ διαιτητικὸν δικαστήριον δύναται, ἂν νομίζῃ τοῦτο λυσιτελές, πρὶν ἐκδώσῃ τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ, νὰ ἀπευθύνῃ τοῖς ἐνδιαφερομένοις δικαίας προτάσεις πρὸς ἐπίτευξιν συμβιβασμοῦ· ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι ἐνεργεῖ τότε ἐκτὸς τῶν κυρίων αὐτοῦ ἔργων, τοῦ συμβιβασμοῦ ὑπαγομένου εἰς τὰς προαιρετικὰς λύσεις, ἐν ᾧ ἡ διαιτησία ἔχει χαρακτῆρα κατ' οὐσίαν δικαστικόν. Ἂν οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἀποκρούσωσι τὰς προτάσεις ταύτας τὸ δικαστήριον ὀφείλει ν' ἀποφανθῇ ἐπὶ τῆς ὑποβληθείσης ὑπὸ τὴν κρίσιν αὐτοῦ διενέξεως συμφώνως ταῖς ἀρχαῖς τοῦ δικαίου.

Ἡ διαιτησία περατοῦται εἴτε ἐπὶ τῇ ἐκπνεύσει τῆς καθορισθείσης ἐν τῷ συνυποσχετικῷ προθεσμίας εἴτε διὰ θανάτου ἢ κωλύματος τοῦ διαιτητοῦ ἢ ἑνὸς τῶν διαιτητῶν, εἴτε διὰ τῆς συνομολογήσεως μεταξὺ τῶν μερῶν ἀμέσου συμφωνίας εἴτε τέλος διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως.

Ἡ ἀπόφασις δέον νὰ ἐκδοθῇ διὰ πλειονοψηφίας, μὴ καταρτιζομένης δὲ τοιαύτης δὲν ὑφίσταται ἔγκυρος ἀπόφασις καὶ ἡ διαιτησία μένει ἄνευ ἀποτελέσματος· τοῦτο προλαμβάνεται, ὡς εἴπομεν, διὰ τοῦ διορισμοῦ ἑνὸς ἐπιδιαιτητοῦ ἔχοντος τὴν ἐπικρατοῦσαν ψῆφον καὶ κλίνοντος τὴν πλάστιγγα πρὸς τὸ μέρος, ἐν ᾧ τάσσεται.

Ἡ πλειονοψηφία, οἱαδήποτε κἂν ᾖ, ἅπαξ σχηματισθεῖσα δεσμεύει ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον καὶ περιβάλλει τὴν ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν τὸν ὑποχρεωτικὸν διὰ τὰ μέρη χαρακτῆρα, ὃν αὐτὴ ἡ πρᾶξις τῆς ὑπὸ διαιτησίαν ὑποβολῆς ἐδημιούργησε.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Καί περ ὅμως ἀνεκκλήτως ἡ ἀπόφασις ἐκδίδοται, οἱ διαιτηταὶ οὐδὲν δύνανται νὰ διαθέσωσι μέσον ὅπως ἐξαναγκάσωσι τὰ μέρη νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς αὐτήν, διότι δὲν ἐδόθη αὐτοῖς νὰ προσθέσωσι τῇ ἀποφάσει ποινικὴν ῥήτραν διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς μὴ ἐκτελέσεως.

Ἡ ἀπόφασις τῶν διαιτητῶν κέκτηται διὰ τὰ μέρη ἰσχὺν κανονικοῦ συμβιβασμοῦ, ὑποχρεοῦσα αὐτὰ διὰ τοὺς αὐτοὺς καὶ αἱ συνθῆκαι λόγους καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους· ὑποχρεοῦνται λοιπὸν νὰ ἐκτελέσωσιν αὐτὴν ὅπως ἤθελον πράξῃ διὰ συνθήκην, κανονίζουσαν τὰ σχετικὰ αὐτῶν δικαιώματα καθ' ὃν καὶ οἱ διαιτηταὶ τρόπον.

§ 306. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι ἡ διαιτητικὴ ἀπόφασις εἶνε ἀνεκκλήτως ὑποχρεωτικὴ δὲν πρέπει νὰ ἐξαχθῇ ἡ ἀπόλυτος συνέπεια ὅτι τὰ μέρη δὲν δύνανται νὰ προσβάλωσιν αὐτήν· ὑπάρχουσι τοὐναντίον περιπτώσεις καθ' ἃς δικαιοῦνται πληρέστατα ν' ἀρνηθῶσι τὴν ἀποδοχὴν καὶ ἐκτέλεσιν αὐτῆς. Αἱ περιπτώσεις αὗται δύνανται νὰ συνοψισθῶσιν ὡς ἑξῆς :

α'. Ἂν ἡ ἀπόφασις ἐξεδόθη χωρὶς νὰ ὦσιν οἱ διαιτηταὶ ἀρκούντως ἐντεταλμένοι· ἂν ἔκριναν ἐκτὸς ἢ πέραν τῶν ὅρων τοῦ συνυποσχετικοῦ.

β'. Ἂν εἶνε ἀποδεδειγμένον ὅτι οἱ ἐκδόντες τὴν ἀπόφασιν διετέλουν ἐν καταστάσει ἀνικανότητος νομικῆς ἢ ἠθικῆς, ἀπολύτου ἢ σχετικῆς· ἂν ἐν παραδείγματι ἦσαν συνδεδεμένοι διὰ προγενεστέρων ὑποχρεώσεων ἢ εἶχον ἐν τῷ διατυπωθέντι συμπεράσματι ἄμεσον συμφέρον, ἀγνοούμενον ὑπὸ τῶν ἐκλεξάντων αὐτοὺς μερῶν.

γ'. Ἂν οἱ διαιτηταὶ ἤ τι τῶν ἐνδιαφερομένων μερῶν δὲν ἐνήργησαν ἐν καλῇ πίστει· ἂν εἶνε ἐν παραδείγματι δυνατὸν ν' ἀποδειχθῇ ὅτι οἱ διαιτηταὶ διεφθάρησαν ἢ ἐδεκάσθησαν διὰ χρημάτων ὑπό τινος τῶν ἐνδιαφερομένων.

δ'. Ἂν τις τῶν ἐνδιαφερομένων πολιτειῶν δὲν ἠκούσθη ἢ δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ δικαιολογήσῃ τὰ δίκαια αὐτῆς.

ε'. Ἂν ἡ ἀπόφασις ἀφορᾷ ζητήματα ἄσχετα, μὴ ἔχοντα δηλαδὴ συνάφειάν τινα πρὸς τὴν διαφορὰν ἢ ἀντικείμενα μὴ αἰτηθέντα.

ς'. Ἂν τὸ περιεχόμενον τῆς ἀποφάσεως ἀντίκειται ἀπολύτως πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου καὶ δὲν δύναται ἐπομένως ν' ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον συμβιβασμοῦ.

Πρέπει νὰ σημειώσωμεν ἐν τέλει ὅτι ἡ ἀπόφασις τῶν διαιτητῶν δὲν δύναται νὰ προσβληθῇ ἕνεκα ἁπλῆς τυπικῆς ἐλλείψεως, ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι εἶνε ἠμαρτημένη ἢ ἄδικος ἢ ἐπιζήμιος εἰς τὰ συμφέροντα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τινὸς τῶν μερῶν. Οὐχ ἧττον τὰ λογιστικὰ καὶ πραγματικὰ σφάλματα βεβαιούμενα δύνανται πάντοτε νὰ διορθωθῶσι.

ΤΜΗΜΑ Δ'.

ΒΙΑΙΟΙ ΛΥΣΕΙΣ.— ΑΝΤΑΠΟΔΟΣΙΣ.— ΑΝΤΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ.— ΚΩΛΥΣΙΠΛΟΪΑ

§ 307. Ἂν αἱ κυβερνήσεις εἰς μάτην κατέφυγον εἰς τὰ διαλλακτικὰ μέσα, ἂν πᾶσαι αἱ πρὸς συνεννόησιν ἀπόπειραι ἔμειναν ἄκαρποι, καὶ δὲν ἐπιθυμοῦσιν ἐν τούτοις νὰ καταφύγωσιν εἰς τὴν τύχην τῶν ὅπλων, εἰς πόλεμον κεκηρυγμένον, πρὸς ἐπίλυσιν τῆς διενέξεως, δὲν ὑπολείπεται πλέον αὐταῖς ἢ νὰ προβῶσιν εἰς δραστικώτερα μέτρα, ἐκ τῶν ὁποίων ἀμέσως ἀπαντῶμεν τὴν ἀνταπόδοσιν ὡς τὴν ἧσσον βιαίαν.

Ἡ ἀνταπόδοσις (rétorsion) συνίσταται εἰς τὴν ὑπό τινος χώρας ἐφαρμογὴν ἀπέναντι ἑτέρας τῶν αὐτῶν μέτρων, τῶν αὐτῶν νομικῶν ἀρχῶν, ἃς ἐφήρμοσεν ἤδη αὕτη ἀπέναντι αὐτῆς. Οὕτως ἂν πολιτεία τις ἔπαυσε σεβομένη τὰ παραδεδεγμένα ἔθιμα, ἂν αὐξάνῃ ἀσυμμέτρως τὰ εἰσαγωγικὰ ἢ ἐξαγωγικὰ τέλη τῶν προϊόντων ἑτέρας πολιτείας εἰς τρόπον μειοῦντα ἀδίκως τὴν φυσικὴν αὐτῶν ἐπικοινωνίαν, ἡ εἰς τὴν ἀνταπόδοσιν προσφυγὴ δικαιολογεῖται ἀφ' ἑαυτῆς.

Ἡ ἐπὶ ἀντεκδικήσει κατάληψις τοῦ ἀντικειμένου τῆς διαφορᾶς ἀποτελεῖ ἀναμφιβόλως πρᾶξιν ἐχθρικήν, ἀλλὰ δὲν συνεπάγεται ἀναγκαίως τὴν κήρυξιν πολέμου· ἐφ' ὅσον ὑφίσταται ἡ ἐλπὶς διακανονίσεως τῆς ὑποθέσεως, οἱ ὑπήκοοι τῶν πολιτειῶν τούτων δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πολέμιοι.

§ 308. Τελοῦνται ἐνίοτε κατὰ τὰς διεθνεῖς σχέσεις πράξεις, ἃς τὸ ἁπλοῦν μέτρον τῆς ἀνταποδόσεως δὲν δύναται ἐπαρκῶς νὰ ἀντισταθμίσῃ, αἵτινες μάλιστα οὔτε δεκτικαὶ εἶνε τοῦ ἐμμέσου τούτου τρόπου ἀνορθώσεως. Ἐν παραδείγματι δυνατὸν πολιτεία παραγνωρίζουσα τὰς εἴς τε τοὺς ἰδιώτας καὶ τὰς πολιτείας ἐπιβεβλημένας ἠθικὰς ὑποχρεώσεις νὰ σφετερισθῇ ἀτόπως πρᾶγμα ἀνῆκον εἰς ἑτέραν πολιτείαν ν' ἀρνηθῇ τὴν πληρωμὴν ἀνεγνωρισμένου χρέους, ν' ἀναβάλῃ ἀδικαιολογήτως τὴν ἐκτέλεσιν συμβατικῆς ὑποχρεώσεως, ν' ἀρνηθῇ τὴν ἐπανόρθωσιν ὕβρεως ἢ καταφώρου ἀρνησιδικίας ἢ δικαίαν ἀποζημίωσιν ἐπὶ ζημίᾳ ἐπενεχθείσῃ ἐκ σφάλματος αὐτῆς, ὅτε ἡ εὐθύνη της εἶνε ἄμεσος. Κατὰ πάσας τὰς περιπτώσεις ταύτας ἐξαντλήσασα τὰ διαλλακτικὰ μέσα πρὸς ἐπίτευξιν δικαιοσύνης ἡ προσβληθεῖσα ἢ ζημιωθεῖσα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χώρα ἔχει τὸ ἀναμφισβήτητον δικαίωμα νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ ὅπλα, νὰ προσφύγῃ εἰς μέσα καταναγκαστικὰ μᾶλλον ἢ ἧττον δριμέα, μᾶλλον ἢ ἧττον εὐρέα, γενικῶς δηλούμενα διὰ τοῦ ὅρου ἀντεκδικήσεις (représailles). Ἀντεκδικεῖσθαι, ὡς ἡ λέξις ἐναργῶς δείκνυσι, δηλοῖ ἀναλαμβάνειν τὴν ἰδίαν περιουσίαν ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκηται, παρακρατεῖν τι ἐνέχυρον πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἰδίων δικαιωμάτων, ἐπιβάλλειν βίᾳ ὅ,τι τὸ αἴσθημα τῆς εὐθύτητος δὲν εἶνε ἐπαρκὲς νὰ ἐπιβάλῃ, ἐνὶ λόγῳ αὐτοδικεῖν.

Αἱ ἀντεκδικήσεις εἶνε θετικαὶ ἢ ἀρνητικαί. Ὡς ἀρνητικαὶ χαρακτηρίζονται ὅταν ἡ πολιτεία μὴ δυναμένη νὰ κατορθώσῃ τὴν ἐπίτευξιν δικαιοσύνης διὰ τῶν φιλικῶν μέσων, καταγγέλλῃ τὰς ἐν ἰσχύϊ συνθήκας ἢ κηρύττῃ ὅτι καταργεῖ προσωρινῶς ὡς πρὸς τὴν προσβαλοῦσαν ἢ ζημιώσασαν αὐτὴν πολιτείαν τὰ πλεονεκτήματα, ὧν ἦτο συμβατικῶς ὑπόχρεως νὰ παρέχῃ αὐτῇ τὴν ἀπόλαυσιν.

Χαρακτηρίζονται κοινῶς ὡς θετικαὶ αἱ ἀντεκδικήσεις, ὅταν συνίστανται εἰς κωλυσιπλοΐαν, κατάληψιν ὑλικῶν ἐνεχύρων, κατοχὴν χωρῶν ἢ κατακράτησιν κινητῶν, πλοίων ἢ ἄλλων ἀντικειμένων.

§ 309. Ἡ κωλυσιπλοΐα (embargo) συνίσταται εἰς τὴν κατάληψιν ἐπὶ τίτλῳ ἐνεχύρου ἢ προληπτικοῦ μέτρου τῶν δημοσίων ἢ ἰδιωτικῶν κτήσεων ἑτέρας πολιτείας, τῶν ἐμπορικῶν ἰδίᾳ πλοίων ἅτινα φέρουσι τὴν σημαίαν ταύτης καὶ τυγχάνουσι προσωρμισμένα εἰς τοὺς λιμένας καὶ τοὺς ὅρμους τῆς χώρας αὐτῆς.

Ἡ κωλυσιπλοία ἔχει ἁπλῶς τὸν χαρακτῆρα καταναγκαστικοῦ μέτρου πρὸς ἐπίτευξιν ἱκανοποιήσεως σημαντικῶν ζημιῶν, μεταβολῆς πολιτικῆς στάσεως ἢ ἀνόρθωσιν προσφάτων παραβιάσεων τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν·

§ 310. Δὲν πρέπει νὰ συγχέηται ἡ κωλυσιπλοία πρὸς τὴν ἐπίσχεσιν (arrêt), τὴν ἀπαγόρευσιν δηλαδὴ τοῖς ἡγκυροβοληµένοις πλοίοις ἐν λιμένι ἀποκεκλεισμένῳ ἢ ἐν ἐξαιρετικῇ διατελοῦντι συνεπείᾳ πολιτικῶν περιστάσεων θέσει τοῦ καταλείπειν τὸ ὁρμητήριον αὐτῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ πρόσωπα, ναύτας ἢ ἄλλους, τὰ ἐπιβαίνοντα τῶν ὑπὸ τῆς εἰρηνικῆς κωλυσιπλοίας προσβληθέντων πλοίων, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπιβάλλουσι ταῖς κυβερνήσεσι τὸ καθῆκον νὰ θεωρῶσιν αὐτοὺς ὡς ξένους καὶ βοηθῶσιν ἐλευθερίως καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς παραλύσεως τῆς ἐργασίας αὐτῶν.

§ 311. Ὅταν δὲν ἐπιφέρῃ εἰρηνικὴν διακανόνισιν τοῦ ζητήματος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡ χρῆσις βιαίων μέσων πρὸς ἐπίτευξιν τῆς δικαιοσύνης καταλήγει ἀναγκαίως εἰς ἐχθρικὰς πράξεις ζωηροτέρας καὶ ἐπιφέρει τὰς τοῦ πολέμου συνεπείας.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀντεκδικήσεις, τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν ποικίλλουσι κατὰ τὰς περιστάσεις· ἀλλ' ἐν γένει δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ἡ κατάσχεσις ἢ κατάληψις τοῦ ἀμφισβητουμένου ἀντικειμένου δὲν συνεπάγεται πάντοτε καὶ αὐτοδικαίως δήμευσιν.

Ἕνεκα τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῶν αἱ ἀντεκδικήσεις καὶ ἡ κωλυσιπλοία δὲν δύνανται νὰ διαταχθῶσιν εἰμὴ ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, ἣν τὸ πολίτευμα ἑκάστης πολιτείας περιέβαλε διὰ τοῦ δικαιώματος τοῦ κηρύττειν πόλεμον.

§ 312. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ὁ ἀποκλεισμὸς κατέστη ἐν καιρῷ εἰρήνης ὁτὲ μὲν μέτρον ἀντεκδικήσεως, ὁτὲ δὲ μέσον καταναγκαστικὸν πρὸς πρόληψιν νέων παραβιάσεων τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν ἢ ἐπίτευξιν ἱκανοποιήσεως τῶν ζημιῶν καὶ τῶν διεθνῶν δυσχερειῶν, ὧν ἡ ἀνόρθωσις δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ φιλικῶς διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΙΚΑΙ ΑΙΤΙΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

§ 313. Πόλεμος καλεῖται ἡ ἐχθρικὴ κατάστασις, ἥτις διαδέχεται τὰς ἁρμονικὰς σχέσεις τῶν πολιτειῶν ἢ τῶν εἰς ἀντιθέτους πολιτικὰς μερίδας ἀνηκόντων ὁμοεθνῶν, σκοποῦσα τὴν διὰ τῶν ὅπλων ἐπιβολὴν τοῦ μὴ ἐπιτευχθέντος εἰρηνικῶς καὶ φιλικῶς.

§ 314. Οἱ πόλεμοι ὑπήχθησαν εἰς διακρίσεις καὶ κατηγορίας τόσῳ πολυαρίθμους ὅσῳ καὶ ποικίλας. Οἱ δημοσιολόγοι διαιροῦσιν αὐτοὺς εἰς ἐπιθετικούς, ἀμυντικοὺς καὶ ἐπικουρικούς· εἰς καθολικοὺς καὶ μερικοὺς καὶ εἰς θεμιτοὺς καὶ ἀθεμίτους.

§ 315. Ὡς λέγει ὁ Βάττελος ὁ λαμβάνων τὰ ὅπλα πρὸς ἀπόκρουσιν ἐχθροῦ προσβαλόντος αὐτὸν διατελεῖ ἐν ἀμυντικῷ πολέμῳ· ὁ δραττόμενος δὲ πρῶτος τῶν ὅπλων καὶ προσβάλλων πολιτείαν διατελοῦσαν πρὸς αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, τυγχάνει ἐν ἐπιθετικῷ πολέμῳ. Ἐπικουρικὸς δὲ καλεῖται ὁ πόλεμος ἐν σχέσει πρὸς σύμμαχον μετέχοντα αὐτοῦ ὑπέρ τινος τῶν ἐμπολέμων, εἰς ὃν παρέχει ἐπικουρίαν ἢ ὃν κρύφα βοηθεῖ, μετέχων αὐτὸς οὗτος τῶν ἐχθροπραξιῶν.

Ὁ πόλεμος καλεῖται καθολικὸς ὅταν ἐν πάσῃ περιπτώσει καὶ συμφώνως ταῖς ὑπὸ τῶν γενικῶν νόμων τοῦ πολέμου προβλεπομέναις περιστάσεσι πάντα τὰ μέλη ἔθνους τινὸς ἐντέλλωνται νὰ προβῶσιν εἰς ἐχθροπραξίας κατὰ πάντων τῶν μελῶν ἑτέρου ἔθνους, ἐν ᾧ ὁ μερικὸς πόλεμος περιορίζεται εἰς τὰ ὅρια ἅτινα καθωρίσθησαν ἐν σχέσει πρὸς τοὺς τόπους, τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα, ἅτινα καθίστανται ἀντικείμενον αὐτοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ διαίρεσις τῶν πολέμων εἰς θεμικοὺς καὶ ἀθεμίτους, διατυπωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Βαττέλου, ἐπέφερε παρά τισι δημοσιολόγοις σύγχυσιν τῶν ἀθεμίτων πολέμων πρὸς τοὺς ἀδίκους, ἐν ᾧ ἐν τῇ πρακτικῇ δυνατὸν νὰ συμβῇ ἀθέμιτος πόλεμος· νὰ ᾖ δίκαιος καὶ ἄδικος πόλεμος νὰ ᾖ θεμιτός. Ἡ σύγχυσις αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς μὴ σαφοῦς διακρίσεως τοῦ θετικοῦ δικαίου ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ νόμου.

Ἐὰν ἔθνος τι διατελοῦν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν ἑτέρου θέλῃ ν' ἀποσείσῃ τὸν ζυγὸν αὐτοῦ, ὁ πρὸς τοῦτο συναπτόμενος ἀγὼν καλεῖται πόλεμος ἀνεξαρτησίας.

Οἱ συνεπαγόμενοι ἐπαναστάσεις καὶ ἐξεγέρσεις τῶν λαῶν πόλεμοι δηλοῦνται συνήθως διὰ τοῦ αὐτοῦ ὅρου. Αἱ ἐξεγέρσεις σκοποῦσαι κατὰ κανόνα τὴν ἀνεξαρτησίαν τμήματός τινος τῆς πολιτείας δύνανται μέχρι τινὸς νὰ συγχυθῶσι μετὰ τῶν πολέμων ἀνεξαρτησίας.

Οἱ ἐπαναστατικοὶ πόλεμοι σκοποῦντες συνήθως τὴν ῥιζικὴν μεταβολὴν τοῦ τύπου τοῦ καθεστῶτος πολιτεύματος ἐξομοιοῦνται πρὸς τοὺς ἐμφυλίους πολέμους καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν διέπονται ἀρχῶν.

Οἱ πρὸς ὑποστήριξιν θρησκείας τινὸς ἢ λατρείας ἐπιχειρούμενοι πόλεμοι, οἷοι ἦσαν αἱ Σταυροφορίαι καὶ οἱ τὴν Μεταρρύθμισιν ἐπακολουθήσαντες μέχρι τῆς Βεστφαλικῆς εἰρήνης, καλοῦνται θρησκευτικοί.

Πολιτικοὶ πόλεμοι εἶνε οἱ ἐπιδιώκοντες τὴν ἐπικράτησιν ἢ διάδοσιν συστήματος ἢ τύπου τινὸς κυβερνητικοῦ.

Οἱ πόλεμοι, οὓς πολιτεία τις ἐπιχειρεῖ πρὸς ἀπόκτησιν νέων χωρῶν ἢ ἐπέκτασιν τῆς ὑλικῆς αὐτῆς ἰσχύος καλοῦνται κατακτητικοί.

Ὑπάρχουσι πόλεμοι, καθ' οὓς τὸ μέγιστον μέρος ἔθνους τινὸς δράττεται τῶν ὅπλων ὅπως συμμετάσχῃ τοῦ ἀγῶνος· οἱ δημοσιολόγοι καὶ οἱ ἱστορικοὶ καλοῦσιν αὐτοὺς ἐθνικούς· ἀλλ' ὅπως πόλεμός τις περιβληθῇ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐθνικοῦ καὶ οἱ μετέχοντες αὐτοῦ δικαιῶνται συμφώνως ταῖς ἀρχαῖς τοῦ δικαίου τῶν Ἐθνῶν ν' ἀξιῶσι πάντα τὰ δικαιώματα τῶν ἐμπολέμων, ἀπαραίτητον καθίσταται ἡ ἐξέγερσις νὰ ᾖ γενικὴ καὶ νὰ διευθύνηται ὑπὸ κυβερνήσεως ἢ ὑπάτης ἀρχῆς.

Πόλεμοι ἐπεμβάσεως εἶνε ἐκεῖνοι καθ' οὓς πολιτεία τις ἐπεμβαίνει κατὰ μιᾶς ἢ πλειόνων πολιτειῶν ὑπὲρ ἄλλης πολιτείας ἢ ὑπὲρ μερίδος, κυριάρχου ἢ δυναστείας ἄλλης πολιτείας. Ἡ ἐπέμβασις αὕτη εἶνε διττή, καθ' ὅσον προσβάλλει ἢ μὴ τὰς ἐξωτερικὰς τῆς πολιτείας ὑποθέσεις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐμφύλιοι πόλεμοι εἶνε οἱ μεταξὺ ὁμοεθνῶν ἐντὸς αὐτῆς τῆς πολιτείας ἐπερχόμενοι. Οἱ κυρίως ἐμφύλιοι πόλεμοι προσδίδουσιν ἑκάστῃ τῶν διαμαχομένων μερίδων τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ δικαιώματα ἐμπολέμου οὐ μόνον ἀπέναντι τῆς ἀντιθέτου μερίδος ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι τῶν τρίτων πολιτειῶν, αἵτινες ἐπιθυμοῦσι νὰ μένωσιν οὐδέτεραι. Ὅπως ὅμως συμβῇ τοῦτο δέον οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι νὰ μὴ συγχέωνται πρὸς ἁπλᾶς ἀνταρσίας, ὧν οἱ ἐργάται κατηγοροῦνται μετὰ λόγου ὡς παραβιάζοντες τοὺς ἐσωτερικοὺς νόμους τῆς χώρας, αἱ δὲ πράξεις αὐτῶν χαρακτηρίζονται καὶ τιμωροῦνται ὡς κοιναὶ ἐγκλήματα.

§ 316. Πάντες οἱ συγγραφεῖς ἐκ συμφώνου ἀναγνωρίζουσιν ὅτι ὁ πόλεμος δέον νὰ ᾖ δίκαιος, καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ καταφεύγωσιν αἱ πολιτεῖαι εἰς αὐτὸν ἄνευ ἰσχυρῶν λόγων.

Κατὰ γενικὸν κανόνα δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ὅπως πόλεμός τις ᾖ δίκαιος δέον νὰ ὑφίσταται προσβολὴ ἢ κίνδυνος προσβολῆς λογικῶς βάσιμος.

Ἡ τιμώρησις προκατάρξεως, καίτοι οἱ δημοσιολόγοι ἀναγνωρίζουσιν ὅτι αἱ πολιτεῖαι δὲν δύνανται νὰ τιμωρηθῶσιν ἐν τῇ τεχνικῇ σημασίᾳ τῆς λέξεως, δικαιολογεῖ τὸν πόλεμον, ἂν τὰ προξενηθέντα δεινὰ ὦσιν ἀνεπανόρθωτα ἢ ἂν ἡ ἀρξαμένη χειρῶν ἀδίκων πολιτεία ἀρνῆται ἀποζημίωσιν ἢ ἱκανοποίησιν. Ἡ εὐθύτης ὅμως καὶ αἱ ἀρχαὶ τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἀπαιτοῦσιν ὅπως τὰ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ λαμβανόμενα βίαια μέτρα περιορίζωνται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν καὶ παύωσιν ἅμα ἐπιτευχθῇ οὗτος.

Δὲν δύναταί τις ν' ἀρνηθῇ ὅτι ἡ πολιτεία δικαιοῦται νὰ προσφύγῃ εἰς τὰ ὅπλα πρὸς συντήρησιν τῶν ἀνηκόντων αὐτῇ ἢ πρὸς ἀνάκτησιν τῶν ὀφειλομένων. Πᾶσα λοιπὸν πρᾶξις προσβάλλουσα τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς πολιτείας ἢ τὴν ἐλευθέραν κάρπωσιν τῶν κεκτημένων δικαιωμάτων αὐτῆς δύναται ν' ἀποτελέσῃ λόγον δικαιολογητικὸν πολέμου ἐκ μέρους τῆς ζημιωθείσης πολιτείας, πρὸ πάντων ἂν αὕτη καταφεύγῃ εἰς τὸ ἄκρον τοῦτο μέτρον ἀφ' οὗ εἰς μάτην ἐπειράθη δι' ἡπιωτέρων ὁδῶν νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀνόρθωσιν.

Αἱ πολιτεῖαι δὲν ἐξέρχονται τῆς σφαίρας τῆς νομίμου αὐτῶν ἐνεργείας ὅταν ὅπως προφυλαχθῶσι κατ' ἐπικειμένου κινδύνου προβαίνωσιν εἰς ἐχθροπραξίας κατὰ τῶν προσβαλόντων αὐτάς· ἀλλ' ὡς καὶ ἐν ταῖς προηγουμέναις περιπτώσεσι δέον ἡ προσφυγὴ εἰς τὴν βίαν νὰ στηρίζηται ἐπὶ αἰτίας ἐπαρκῶς δεδικαιολογημένης.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ διαφορὰ θρησκείας δὲν δικαιολογεῖ πόλεμον οὐδ' ἡ μεγέθυνσις ὁμόρου πολιτείας ἀρκεῖ πρὸς δικαιολόγησιν τῆς ῥήξεως τῆς εἰρήνης, ἂν μὴ ἡ μεγεθυνομένη πολιτεία ἐκδηλοῖ τάσεις πρὸς ἀπεριόριστον αὔξησιν ἐπὶ βλάβῃ τῶν λοιπῶν πολιτειῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΚΗΡΥΞΙΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΙ ΑΜΕΣΟΙ ΑΥΤΗΣ ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ

§ 317. Ὑπῆρξεν ἐποχή, καθ' ἣν ἐπίσημος κήρυξις τοῦ πολέμου ἐθεωρεῖτο ἀπολύτως ἀναγκαία πρὸς νομιμοποίησιν τῶν ἐχθροπραξιῶν. Οὕτως ὅταν οἱ Ῥωμαῖοι προυτίθεντο νὰ ἔλθωσιν εἰς ῥῆξιν πρὸς ἄλλην πολιτείαν ἀπέστελλον πρὸς αὐτὴν τὸν pater patratus, ἀρχηγὸν τῶν feciales, ἢ πολεμικὸν κήρυκα, ἐντελλόμενον νὰ αἰτήσηται ἀνόρθωσιν τῆς διαπραχθείσης ὕβρεως. Ἂν μετὰ τρεῖς ἡμέρας ὁ προσβαλὼν δὲν παρεχώρει τὴν ἀνόρθωσιν ταύτην, ὁ κῆρυξ ἐπεκαλεῖτο τὴν μαρτυρίαν τῶν θεῶν καὶ ἐπέστρεφε κηρύττων ὅτι ἡ Ῥώμη θέλει λάβῃ τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ἐπίτευξιν δικαιοσύνης μέτρα. Τὸ ζήτημα ὑπεβάλλετο τότε τῇ Συγκλήτῳ· καὶ ἂν ὁ πόλεμος ἀπεφασίζετο ἐπέμπετο πάλιν κῆρυξ εἰς τὰ σύνορα, ὅπως ποιήσηται τὴν κήρυξιν κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον συμφώνως τῇ καθιερωμένῃ συνηθείᾳ.

§ 318. Τὸ ἔθος κηρύξεως πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐχθροπραξιῶν μετηνέχθη εἰς τοὺς νεωτέρους λαοὺς τῆς Εὐρώπης παρ' οἷς ποικιλοτρόπως ἐφηρμόζετο· ἀλλ' ἀπὸ τῆς εἰρήνης τῶν Παρισίων τοῦ 1763 αἱ εὐρωπαϊκαὶ πολιτεῖαι δὲν θεωροῦσι πλέον ὡς ἀπαραίτητον τὴν προηγουμένην διατύπωσιν ἐπισήμου κηρύξεως τοῦ πολέμου.

Νῦν περιορίζονται εἰς τὴν διακοπὴν τῶν μετὰ τῆς κυβερνήσεως μεθ' ἧς ἐπέρχεται ἡ ῥῆξις διπλωματικῶν σχέσεων, ἀνακαλοῦντες τοὺς παρ' αὐτῇ διαπεπιστευμένους πράκτορας καὶ εἰς τὴν γνωστοποίησιν τοῖς οὐδετέροις διὰ διακοινώσεως τῆς προθέσεως τοῦ συνάψαι πόλεμον. Σπάνιον ἄλλως εἶνε ἡ πρόθεσις αὕτη νὰ μὴ ἀποκαλυφθῇ ῥητῶς ἢ κατὰ τεκμήριον διὰ πράξεων προγενεστέρων τῶν ἐχθροπραξιῶν, ἰδίως δὲ διὰ τῆς δηλώσεως τῶν ὅρων ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ὁποίων ἤρτη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ται ἡ ἐξακολούθησις ἢ ἡ διακοπὴ τῶν εἰρηνικῶν σχέσεων· οἱ ἔσχατοι οὗτοι ὅροι ἀποτελοῦσι τὸ καλούμενον τελεσίγραφον (ultimatum).

§ 319. Τὸ τελεσίγραφον εἶνε ἡ τελευταία λέξις (ultimatum verbum) τῆς διαπραγματεύσεως, συνοψίζουσα τὴν οὐσίαν, τιθεμένη δὲ ὁριστικῶς τοὺς ὅρους καθ' οὓς ἐννοοῦσι νὰ ἐπιλυθῇ ἡ διαφορά, δηλουμένης τῆς προθέσεως τοῦ νὰ μὴ δεχθῶσιν οὐδεμίαν ὑποχώρησιν.

Τὸ τελεσίγραφον δὲν εἶνε ἁπλῆ προφορικὴ δήλωσις, ἀλλὰ λαμβάνει ἐν γένει τὸν τύπον διακοινώσεως ἢ ὑπομνήματος, ὑποβαλλομένου ἢ κοινοποιουμένου τῷ κυριάρχῳ ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ ἢ τοῦ διπλωματικοῦ πράκτορος ἑτέρου κυριάρχου. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο δέον νὰ ἐκθέτῃ σαφῶς καὶ καθαρῶς τὰς τελευταίας προτάσεις, ἐφ' ὧν ζητεῖται ἀπάντησις ἐπίσης σαφὴς καὶ ἀναμφισβήτητος. Κατὰ τὰς πλείστας περιπτώσεις ὁρίζει προθεσμίαν ἡ παρέλευσις τῆς ὁποίας θέλει θεωρηθῇ ὡς ἔνδειξις τοῦ ὅτι ἡ πολιτεία πρὸς ἣν ἀπευθύνεται τὸ τελεσίγραφον ἐπιθυμεῖ τὸν πόλεμον.

§ 320. Ἡ ἀνάκλησις ἢ ἡ ἀποπομπὴ τῶν παρ' ἀλλήλαις διαπεπιστευμένων ἀντιπροσώπων τῶν πολιτειῶν θεωρεῖται γενικῶς ὡς ἰσσθυναμοῦσα πρὸς κήρυξιν πολέμου καὶ μάλιστα ἔν τισιν ἐμπορικαῖς συνθήκαις περιλαμβάνεται ῥήτρα καθ' ἣν ἡ ῥῆξις τῶν εἰρηνικῶν σχέσεων μόνον μετὰ τὴν ἀνάκλησιν ἢ τὴν ἀποπομπὴν τῶν σχετικῶν ἀπεσταλμένων τῶν συμβαλλομένων μερῶν θέλει θεωρεῖσθαι ὡς τετελεσμένη.

§ 321. Τὸ δικαίωμα τοῦ κηρύττειν πόλεμον ἀνήκει παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις ἔθνεσι τῷ ἀρχηγῷ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, ἐνεργοῦντι ὁτὲ μὲν μόνῳ ὁτὲ δὲ τῇ συνδρομῇ ἢ τῇ συναινέσει τῶν λοιπῶν πολιτικῶν σωμάτων.

Ὁ ἀρχηγὸς τῆς πολιτείας ὀφείλει νὰ δημοσιεύσῃ ἢ νὰ προκηρύξῃ ἐντὸς τῆς χώρας του τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου πρὸς γνῶσιν καὶ ὁδηγίαν τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ, πρὸς καθορισμὸν τοῦ χρόνου ἀφ' οὗ δέον ν' ἀσκῶσι τὰ εἰδικὰ δικαιώματα, ἅτινα ἡ κατάστασις τοῦ πολέμου συνεπάγεται ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων ἐμπολέμου δυνάμεως ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ καὶ πρὸς γνωστοποίησιν εἰς αὐτοὺς τῶν διαταγῶν, ἃς νομίζει ὅτι πρέπει νὰ δώσῃ σχετικῶς πρὸς τὴν κατάστασιν ταύτην.

Ἐπειδὴ αἱ συνέπειαι τοῦ πολέμου δυνατὸν νὰ μὴ περιορισθῶσιν εἰς τὰς ἀμέσως διεξαγούσας αὐτὸν δυνάμεις ἀλλὰ νὰ θίγωσι καὶ διεθνῆ συμφέροντα, ὀφείλουσιν αἱ μέλλουσαι νὰ καταστῶσιν ἐμπόλεμοι πολιτεῖαι νὰ γνωστοποιήσωσι τὴν πρόθεσιν αὐτῶν ταῖς λοιπαῖς, ὅπως γνω-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρίζωσιν αὐταὶ ἀπὸ τίνος ἐποχῆς δέον νὰ τηρῶσι τὰς ὑποχρεώσεις τῆς οὐδετερότητος.

Ἐντεῦθεν ἡ ἀρχὴ τῶν διακηρύξεων (manifestes), δι' ὧν οἱ ἐμπόλεμοι ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ πολέμου γνωστοποιοῦσι ταῖς λοιπαῖς δυνάμεσιν ὅτι ἐδράξαντο τῶν ὅπλων.

Ἀφ' ἧς ἡ διακήρυξις ὑποβληθῇ ὑπὸ τῶν διπλωματικῶν πρακτόρων τῶν ἐμπολέμων ταῖς κυβερνήσεσι τῶν διαφόρων οὐδετέρων δυνάμεων, οἱ ὑπήκοοι τῶν κυβερνήσεων τούτων δὲν δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσιν ἄγνοιαν τοῦ πολέμου.

§ 322. Ἡ κήρυξις τοῦ πολέμου ἐπιφέρει ἐπὶ τῶν συνθηκῶν, αἵτινες συνδέουσι τὰ διαμαχόμενα μέρη κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ῥήξεως τῶν εἰρηνικῶν σχέσεων, συνεπείας τινὰς ἐξαρτωμένας ἐκ τοῦ εἰδικοῦ χαρακτῆρος τῶν συνομολογηθεισῶν ὑποχρεώσεων. Οὕτω πάντες ἐκ συμφώνου ἀποδέχονται ὅτι ὁριστικῶς διαρρήγνυνται αἱ ῥητῶς διὰ τὴν κατάστασιν μόνον τῆς εἰρήνης συνομολογηθεῖσαι συνθῆκαι, αἱ σκοποῦσαι τὴν ὑποστήριξιν τῶν μεταξὺ τῶν πολιτειῶν ἁρμονικῶν σχέσεων, οἷαι εἶνε αἱ συνθῆκαι φιλίας, συμμαχίας καὶ αἱ λοιπαὶ πολιτικὸν κεκτημέναι χαρακτῆρα συμβάσεις τοιαύτης φύσεως. Οἱ τελωνιακοὶ δὲ καὶ ταχυδρομικοὶ κανονισμοί, αἱ ναυτικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ συνθῆκαι, αἱ ἀφορῶσαι ἰδιωτικὰ συμφέροντα συμβάσεις θεωροῦνται κοινῶς ὡς ἠρτημέναι μέχρι τῆς καταπαύσεως τῶν ἐχθροπραξιῶν.

Λογικὴ καὶ ἄμεσος συνέπεια τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου εἶνε ἡ ἄδεια τῆς κατακρατήσεως ὡς αἰχμαλώτων τῶν ἀλλοδαπῶν οἵτινες διατρίβουσιν ἐν τῇ χώρᾳ μεθ' ἧς ἡ πατρὶς των διατελεῖ ἐν πολέμῳ. Ἔθος ὅμως ἐπεκράτησε νὰ παρέχηται τοῖς ὑπηκόοις ἑκάστου τῶν ἐμπολέμων προθεσμία ἠθικῶς ἐπαρκής, διαρκούσης τῆς ὁποίας ἐπιτρέπεται αὐτοῖς ἡ ἐκ τῆς πολεμίου χώρας ἔξοδος, ἡ διακανόνισις τῶν ὑποθέσεων αὐτῶν καὶ ἡ ἐξαγωγὴ τῆς περιουσίας των.

Δύναταί τις ἀπολύτως νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι κατὰ τὰς περιστάσεις δικαιοῦται ἡ πολιτεία νὰ δημεύσῃ πάσας τὰς ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῆς εὑρισκομένας κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐχθροπραξιῶν περιουσίας τῶν πολεμίων.

Ἀλλ' ἐν τῇ πρακτικῇ αἱ τάσεις τοῦ αἰῶνος ἡμῶν συνετέλεσαν ὥστε σήμερον αἱ περιουσίαι τῶν πολεμίων αἵτινες εὑρίσκονται ἐν τῇ χώρᾳ τῆς πολιτείας καθ' ἣν στιγμὴν ἐκρήγνυται ὁ πόλεμος νὰ ἐξαιρῶνται τῆς δημεύσεως καὶ νὰ θεωρῶνται ὡς διαφεύγουσαι τὴν ἐπ' αὐτῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐφαρμογὴν τῶν νόμων τοῦ πολέμου.

Ἐκ τῶν ἀμέσων καὶ σπουδαιοτάτων συνεπειῶν τοῦ πολέμου εἶνε ἡ ἀπαγόρευσις πάσης ἐμπορικῆς μεταξὺ τῶν ἐμπολέμων πολιτειῶν σχέσεως, ἂν μὴ ῥητὴ ἐξαίρεσις καθιερωθῇ· ἕπεται ἐντεῦθεν τὸ συμπέρασμα ὅτι πᾶν μετὰ τῶν ὑπηκόων τῆς πολεμίου πολιτείας κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου συνομολογηθὲν συνάλλαγμα εἶνε ἀνίσχυρον. Ὁ κανὼν οὗτος ἐφαρμόζεται κυρίως ἐπὶ τῶν ἀσφαλειῶν τῆς περιουσίας καὶ τοῦ ἐμπορίου τοῦ ἐχθροῦ, ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας τῶν συναλλαγματικῶν μεταξὺ τῶν ὑπηκόων τῶν ἐμπολέμων, ἐπὶ τῆς ἀποστολῆς εἰς τὴν ἐχθρικὴν χώραν κεφαλαίων, ἐπὶ τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὰ ὑπὸ ἐχθροῦ συνομολογούμενα πολεμικὰ δάνεια, ἐπὶ τῶν πρὸ ἢ μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου μεταξὺ ὑπηκόων τῶν δύο πολιτειῶν καταρτιζομένων ἑταιριῶν κτλ. Τὰ λοιπὰ ἀστικὰ καὶ ἰδιωτικῆς φύσεως συναλλάγματα διατελοῦσιν ἁπλῶς ἠρτημένα, ἀνακτῶντα τὴν ὑποχρεωτικὴν αὐτῶν ἰσχὺν μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης.

§ 323. Τινὲς ἐμπόλεμοι συνειθίζουσι νὰ παρέχωσι τοῖς ἰθαγενέσιν αὐτῶν, τοῖς πολεμίοις καὶ τοῖς οὐδετέροις ἐμπορικὰς ἀδείας (licences de commerce), οὐδὲν ἄλλο πράγματι οὖσας ἢ προπεμπτήρια πρὸς ἐλευθέραν καὶ ἄνευ κινδύνου κατασχέσεως ἐξακολούθησιν τῶν ὑπὸ τῶν γενικῶν νόμων τοῦ πολέμου ἀπαγορευομένων ἐμπορικῶν ἐργασιῶν. Ἀνίσχυροι καὶ ἀσήμαντοι διὰ τὸν πολέμιον αἱ ἄδειαι αὗται μόνον τὰς καθεστώσας ἀρχὰς καὶ τὰ δικαστήρια τῆς ἐκδούσης αὐτὰς πολιτείας, δεσμεύουσι, τὰ δὲ χρώμενα αὐταῖς πρόσωπα ἐκτίθενται εἰς αὐστηρὰς τιμωρίας, ἂν ἀπομακρυνθῶσι καὶ κατὰ κεραίαν τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐπιτευχθέντος προνομίου, ἂν δηλαδὴ ὑπερβῶσι τὰ χρονικὰ καὶ τοπικὰ ὅρια τῶν ἀδειῶν ἢ ἐπιδοθῶσιν εἰς ἄλλο ἐμπόριον πλὴν τοῦ ἐπιτραπέντος αὐτοῖς εἴτε περὶ τὴν ποσότητα εἴτε περὶ τὸ εἶδος καὶ τὴν ποιότητα τῶν ἐμπορευμάτων.

Ἔν τισι χώραις παραχωροῦνται ἐνίοτε γενικαὶ ἄδειαι ἐξομοιούμεναι τότε πρὸς κατάργησιν γενικὴν ἢ μερικὴν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ δικαίου τοῦ πολέμου. Αἱ ἄδειαι αὗται ἀπορρέουσιν εἴτε παρ' αὐτοῦ τοῦ κυριάρχου τῆς πολιτείας εἴτε παρὰ προσώπου περιβεβλημένου εἰδικὴν πρὸς τοῦτο ἐξουσίαν (γενικοῦ διοικητοῦ στρατοῦ ἢ μοιράρχου στόλου).

Ἐκτὸς τῶν γενικῶν τούτων ἀδειῶν συνειθίζεται ἐπίσης νὰ ἐκδίδωνται καὶ εἰδικαί ἄδειαι ἀτομικαὶ εἴτε πρὸς ὁδοιπορίαν εἴτε πρὸς εἰσ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αγωγὴν ἢ ἐξαγωγὴν ὡρισμένων τινῶν ἐμπορευμάτων. Ὁ τύπος τῶν πράξεων τούτων ποικίλλει ἐπ' ἄπειρον καὶ ἐξαρτᾶται ἔκ τε τῶν ὁρίων εἰς ἃ περιορίζεται ἡ χρῆσις αὐτῶν καὶ ἐκ τῆς ἐξουσίας τῆς ἐκδιδούσης αὐτὰς ἀρχῆς.

Δὲν ἀρκεῖ ὅπως ἄδειά τις ἢ ἔγκυρος νὰ ἐκδοθῇ κατὰ τὸν προσήκοντα τύπον· δέον προσέτι τὸ ἐκδίδον αὐτὴν πρόσωπον νὰ μὴ ἀκυρώσῃ ἢ καταργήσῃ αὐτήν. Τῷ ὄντι ἂν ὁ τυχὼν ἀδείας ὑπερβῇ τὰ διαγραφέντα αὐτῷ ὅρια, ἂν πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἀδείας ὑπέκρυψε τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ θέσιν ἢ ἐπεκαλέσθη ἰδιότητα μὴ ἀνήκουσαν αὐτῷ, ἡ ἄδεια δύναται ν' ἀκυρωθῇ, νὰ ἐπέλθῃ μάλιστα κατάσχεσις, ἐκτὸς τῶν ποινῶν εἰς ἃς θέλει νομίμως ἐκθέσῃ αὐτὸν ὁ δόλος του.

Ὁσάκις ἡ ἄδεια εἶνε ὅλως ἀτομικὴ καὶ ἀποκλειστικὴ ἄνευ ἐπιφυλάξεώς τινος περὶ μεταβιβάσεως ἢ μερισμοῦ μετὰ τρίτων, ὁ τυχὼν αὐτῆς οὐδὲν ἔχει δικαίωμα νὰ παράσχῃ ταύτην εἰς τοὺς ἐντολεῖς ἢ ἐκείνους διὰ λογαριασμὸν τῶν ὁποίων συνήθως ἐργάζεται· δὲν δύναται νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν τοιαύτην ἔκτασιν πλὴν ἐφ' ὅσον ἡ ἄδεια φέρῃ τὴν φράσιν «τάδε ἐν ὀνόματι τῶν τάδε» ἢ «τάδε καὶ συντροφία».

Ἀφ' ἧς παραχωρηθῇ πολεμίῳ τινὶ τοιαύτη ἄδεια πᾶσαι αἱ προσωπικαὶ αὐτοῦ ἀνικανότητες παύουσι καὶ αὐτοδικαίως τίθεται οὗτος ἐν τῇ αὐτῇ καὶ ὁ ἀπονέμων αὐτῷ ταύτην ὑπήκοος τῆς πολιτείας μοίρᾳ· δύναται ἰδίᾳ ὡς τοιοῦτος νὰ διεξαγάγῃ δοθείσης περιστάσεως δίκας ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τῆς πολιτείας ταύτης καὶ νὰ προτείνῃ πᾶσαν ἔνστασιν πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων αὐτοῦ.

Κατ' ἀρχὴν ἡ ἄδεια συνεπάγεται τὴν ἀπὸ πάσης ἀλώσεως ἐξαίρεσιν τοῦ ἐμπορεύματος καὶ τοῦ μεταφέροντος αὐτὸ πλοίου· ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι δὲν ὑφίσταται ἀπόλυτος καὶ ἀναγκαία μεταξὺ τῆς διπλῆς ταύτης ἐξαιρέσεως συσχέτισις. Ἂν ἀποδειχθῇ ἐν παραδείγματι συνεπείᾳ καταγγελίας κατὰ τῆς ἀδείας ὅτι τὸ πλοῖον εἶνε κτῆμα ἑτέρου προσώπου πλὴν τοῦ τυχόντος ταύτης, δύναται νὰ ἁλωθῇ καὶ κηρυχθῇ λεία, χωρὶς ἡ καταδίκη αὐτοῦ νὰ συνεπαγάγῃ ἀναγκαίως τὴν τοῦ φορτίου, ἂν μάλιστα οἱ φορτωταὶ ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ἐνεργοῦντες ἐν καλῇ πίστει.

Αὐστηρῶς ὑποχρεοῦται τὸ δι' ἀδείας ἐφωδιασμένον πλοῖον νὰ μὴ ἐκτελέσῃ ἕτερον πλὴν τοῦ ἐπιτραπέντος πλοῦ καὶ νὰ μὴ παρεκκλίνῃ οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον τῆς διαγραφείσης αὐτῷ ὁδοῦ. Αἱ κανονισθεῖσαι προσορμίσεις καὶ προσεγγίσεις δέον ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων ἀνωτέρας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βίας, τρικυμίας ἢ ἄλλης τοιαύτης νὰ πραγματοποιηθῶσιν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρώσεως τοῦ ἐπιτευχθέντος προνομίου.

Ἡ συνεπείᾳ τῆς ἀδείας παρεχομένη προστασία καλύπτει τὸ πλοῖον καθ' ὅλον τὸν πλοῦν, κατά τε δηλαδὴ τὴν μετάβασιν καὶ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὸν λιμένα τῆς ἀναχωρήσεως, ἂν ἐπιστρέψῃ μεθ' ἕρματος· ἄλλως ἂν κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν νέον φέρῃ φορτίον τό τε πλοῖον καὶ τὸ φορτίον ὑπόκεινται εἰς δήμευσιν.

Ἡ ἄδεια ἰσχύει μόνον διὰ τὴν χρονικὴν περίοδον καὶ τὸ ἀντικείμενον, ἅτινα ἐν αὐτῇ ὁρίζονται· κατὰ μείζονα δὲ λόγον δέον ν' ἀποδεχθῶμεν ὅτι δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀναδρομικὴν ἰσχύν. Σκοπὸς αὐτῆς εἶνε νὰ νομιμοποιήσῃ ἐκ τῶν προτέρων πρᾶξιν ἐκτελεσθησομένην ἐν δεδομένῃ καταστάσει καὶ οὐχὶ μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν κερδοσκοπίαν τιμωρητέαν καὶ παράνομον κατὰ τὰς γενικὰς τοῦ πολέμου ἀρχάς.

Καὶ ἂν ἔτι δὲν ἐγένετο ῥητὴ ἐπιφύλαξις ἡ πρὸς ἐμπορίαν μετ' ἐχθρικῶν λιμένων ἄδεια οὐδέποτε παρέχει δικαίωμα παραβιάσεως τῶν κανονικῶς συστάντων ἀποκλεισμῶν καὶ μεταφορᾶς ἀντικειμένων ἀποτελούντων λαθρεμπόριον τοῦ πολέμου· αἱ ἐπὶ τούτου ὑφιστάμεναι γενικαὶ ἀπαγορεύσεις θεωροῦνται ὡς δημοσίας τάξεως, ὡς αὐτοδικαίως ἰσχύουσαι καὶ μὴ δυνάμεναι νὰ καταστῶσιν ἀντικείμενον σιωπηρᾶς ἀναιρέσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΣΥΜΜΑΧΙΑΙ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΑΙ, ΧΡΗΜΑΤΙΚΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

§ 324. Πολλάκις δύο ἢ πλείονες πολιτεῖαι συνδέονται πρὸς ἐπιδίωξιν κοινοῦ πολιτικοῦ σκοποῦ· ἡ ἕνωσις αὕτη καλεῖται συμμαχία (alliance).

Διὰ τοῦ ὅρου τούτου δηλοῦται ἐπίσης ἡ συνθήκη ἐν ᾗ αἱ πολιτεῖαι αὗται διατυποῦσι τὴν συμμαχίαν αὐτῶν, κανονίζουσι τὸ ἀντικείμενον καὶ τοὺς ὅρους αὐτῆς καὶ ἀναγράφουσι τὰς ἀμοιβαίας αὐτῶν ὑποχρεώσεις.

Δυνατὸν αἱ πολιτεῖαι νὰ συμμαχήσωσι πρὸς ἐπιτέλεσιν καθαρῶς εἰρηνικοῦ ἔργου· ἀλλ' ἐν γένει αἱ συμμαχίαι ἀποβλέπουσι πρὸς πόλεμον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἴτε ἐνδεχόμενον εἴτε κεκηρυγμένον ἤδη· σκοποῦσι λοιπὸν τὴν συμμετοχὴν ἐν ταῖς κατὰ τρίτων δυνάμεων ἐχθροπραξίαις ἢ τὴν παροχὴν ἐπικουρίας εἰς ἐμπόλεμον δύναμιν.

§ 325. Αἱ συμμαχίαι εἶνε ἐπιθετικαὶ ἢ ἀμυντικαὶ ἢ ἐπιθετικαί τε καὶ ἀμυντικαί.

Κατὰ τὰς πρὸ τῆς ἐκρήξεως τῶν ἐχθροπραξιῶν συνομολογουμένας ἐπιθετικὰς συμμαχίας αἱ συμβαλλόμεναι πολιτεῖαι ἀναλαμβάνουσιν ἐν γένει τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ παρέχειν ἀμοιβαίως ἐπικουρίαν καὶ συνδρομὴν πρὸς ἐχθρικὰς ἐνεργείας ἢ κατὰ πάσης οἱασδήποτε χώρας ἢ κατά τινος μόνον ῥητῶς ἐκ τῶν προτέρων ὁριζομένης.

Ἀμυντικαὶ συμμαχίαι εἶνε ἐκεῖναι καθ' ἃς ὁ σύμμαχος ὑπισχνεῖται τὴν προστασίαν καὶ τὴν ὑλικὴν αὐτοῦ ἐπικουρίαν κατὰ πάσης ἀδίκου προκατάρξεως πολέμου ἐναντίον τοῦ μετ' αὐτοῦ συμβληθέντος.

Αἱ ἀμυντικαὶ συμμαχίαι ἐκτείνονται συνήθως μέχρις ἐγγυήσεως τῶν χωρικῶν κτήσεων τοῦ ἑνὸς τῶν συμβαλλομένων. Φανερὸν ὅτι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ λόγος τῆς συμμαχίας ἢ ὁ ὑποχρεωτικὸς ταύτης ὅρος πληροῦται μόνον ὅταν αἱ κτήσεις αὗται ὑποπέσωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐχθροῦ ἢ ὧσιν ἐκτεθειμέναι εἰς ἐπικείμενον κίνδυνον.

Τρίτη κατηγορία συμμαχιῶν εἶνε ἡ συνενοῦσα ἐν ἑαυτῇ τὰ στοιχεῖα τῶν δύο ἄλλων καὶ οὖσα κατὰ συνέπειαν ἐπιθετική τε καὶ ἀμυντική. Συνάπτεται αὕτη συνήθως μονίμως μεταξὺ κυριάρχων πολιτειῶν συνδεδεμένων πρὸς ἀλλήλας δι' ὁμοσπονδιακοῦ δεσμοῦ, οἷαι ἐν παραδείγματι εἶνε αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἡ Γερμανικὴ Αὐτοκρατορία. Ἀλλὰ καὶ μεταξὺ πολιτειῶν μὴ συνδεομένων διὰ τοιούτων δεσμῶν ἡ συμμαχία δύναται ἐπίσης νὰ ἔχῃ χαρακτῆρα γενικότητος καὶ μονιμότητος. Οὕτω κατὰ τὴν συμμαχίαν ἣν συνωμολόγησε μετὰ τῆς Γαλλίας τῇ 21 Φεβρουαρίου 1798 ἡ Ἐντεῦθεν τῶν Ἄλπεων Δημοκρατία (Cisalpine république) ὑπεχρεοῦτο νὰ μετέχῃ πάντων τῶν πολέμων, οὓς ἡ Γαλλικὴ Δημοκρατία ἤθελε συνάψῃ καὶ νὰ παρέχῃ πάσας τὰς δυνάμεις καὶ πάντα τὰ μέσα αὐτῆς ὅταν ἤθελε τοῦτο ζητηθῇ ὑπὸ τοῦ Διευθυντηρίου.

Ἄλλοτε ἡ συμμαχία προσωρινὸν μόνον χαρακτῆρα ἔχει καὶ δι' ὡρισμένον συνομολογεῖται πόλεμον. Τοιαύτας συμμαχίας κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἀναφέρομεν τὴν Εὐρωπαϊκὴν κατὰ τῆς Γαλλίας σύστασιν τοῦ 1813, 1814 καὶ 1815· τὴν κατὰ τὸν Ἀνατολικὸν πόλεμον τοῦ 1854 συμμαχίαν τῆς Αὐστρίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λίας καὶ τῆς Σαρδηνίας· τὴν κατὰ τῆς Αὐστρίας συμμαχίαν τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1859 καὶ τὴν τῆς Βραζιλίας, τῆς Ἀργεντίνης Δημοκρατίας καὶ τῆς Οὐρουγουάης κατὰ τῆς Παραγουάης.

Ἡ συμμαχία, οἱασδήποτε φύσεως κἂν ᾖ, ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν τοῦ αὐστηροῦ δικαίου, ἣν ὁ ἑκουσίως συμβληθεὶς δὲν δύναται νὰ ὑπεκφύγῃ, ἂν μὴ εὑρεθῇ πρὸ κωλύματος ὑπερτέρας βίας ἢ πρὸ ὑλικῆς ἀδυναμίας. Ἀφ' ἑτέρου ἡ καλὴ πίστις ἀπαιτεῖ ὅπως, ἂν ἡ συμμαχία κατέστη λίαν ἐπαχθής, ἂν ἐν παραδείγματι δὲν εἶνε πλέον δυνατὸν νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τῶν συμφερόντων τῆς ἀποδεχθείσης αὐτὴν πολιτείας, καταγγέλληται φιλικῶς πρὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν θέλει ἐπέλθῃ ὁ καιρὸς τῆς συμμαχίας (casus fœderis).

§ 326. Αἱ συνθῆκαι ἐπικουρίας καὶ χρηματικῆς συνδρομῆς ἔχουσι μεγάλην ἀναλογίαν πρὸς τὰς ἐπιθετικὰς καὶ ἀμυντικὰς συμμαχίας. Καίτοι παράγουσαι δεσμὸν ὀλιγώτερον στενόν, προστασίαν ὀλιγώτερον εὐρεῖαν, μᾶλλον δὲ καθωρισμένας ὑποχρεώσεις, ὑπὸ τῶν αὐτῶν οὐχ ἧττον διέπονται ἀρχῶν καὶ ἴσην συνεπάγονται ἠθικὴν εὐθύνην.

§ 327. Ὁ τύπος τῶν συνθηκῶν συμμαχίας ποικίλλει ὅσον καὶ τὰ ἀντικείμενα, εἰς ἃ δυνατὸν ν' ἀφορῶσι, καὶ αἱ αἰτίαι, αἵτινες προκαλοῦσι τὴν συνομολόγησιν αὐτῶν. Αἱ συνήθως ἀπαντῶσαι διατάξεις δύνανται οὐχ ἧττον νὰ συνοψισθῶσιν ὡς ἑξῆς:

Αἱ συμμαχίαι μόνον ἀπὸ κοινοῦ καὶ κατὰ τὴν συμπεφωνημένην ἐποχὴν δύνανται ν' ἄρξωνται.

Ἡ πολιτεία ὑποχρεοῦται νὰ παρέχῃ ὁλόκληρον τὸ ἀναλογοῦν αὐτῇ μέρος χρηματικῶν συνδρομῶν, στρατοῦ καὶ ὑλικοῦ καθ' ὃν χρόνον αἰτηθῇ τοῦτο.

Οἱ σύμμαχοι στρατοὶ παρέχουσιν ἀμοιβαίαν συνδρομὴν καὶ ἐπικουρίαν πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν σχετικῶν χωρῶν καὶ καταπολέμησιν τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ.

Οἱ αἰχμάλωτοι, τὰ λάφυρα καὶ τὰ τρόπαια μερίζονται εἰς τὰ στρατεύματα κατ' ἀναλογίαν.

Ἕκαστον μέρος ἀδυνατεῖ νὰ συνομολογήσῃ εἰρήνην κατ' ἰδίαν καὶ ὑποχρεοῦται νὰ ἐνεργήσῃ οὕτως ὥστε κατὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου τὰ συμφέροντα τῶν συμμάχων ν' ἀσφαλισθῶσιν ἐν δικαίῳ, ἀναλόγως πρὸς τὰς γενομένας θυσίας καὶ τὰς ἐπαχθείσας ἑκάστῳ ζημίας.

Εἰδικὴ ῥήτρα καθορίζει συνήθως τὴν διάρκειαν τῆς συμμαχίας καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰδικῶς διαγράφει ἐνίοτε τοὺς ὅρους τῆς διαρρήξεως ἢ τῆς καταγγελίας αὐτῆς· ἂν ἡ προθεσμία δὲν ὁρίζηται ἄλλως ἡ συμμαχία καθίσταται διαρκὴς ἢ παύει αὐτοδικαίως μετὰ τοῦ προκαλέσαντος αὐτὴν πολέμου.

§ 328. Αἱ ὁμόσπονδοι πολιτεῖαι δὲν ὑποχρεοῦνται πάντοτε νὰ μετάσχωσι τοῦ πολέμου, εἰς ὃν μία τούτων ἀποδύεται.

Ἂν ὁμόσπονδος ἢ σύμμαχος πολιτεία παραλείψῃ νὰ παραχωρήσῃ τινὶ τῶν ἐμπολέμων τὴν βοήθειαν, ἣν ὑποχρεοῦται νὰ παράσχῃ, γνωστοποιήσῃ δὲ τὴν ἀπόφασίν της τῷ ἑτέρῳ ἐμπολέμῳ, δικαιοῦται νὰ ἀπαιτήσῃ παρ' αὐτοῦ νὰ σεβασθῇ τὴν οὐδετερότητα αὐτῆς. Τὸ ζήτημα ἂν ἡ πολιτεία αὕτη παρέβη τὰ καθήκοντα τοῦ συμμάχου ἢ ὁμοσπόνδου θέλει κανονισθῇ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ συμμάχου της, οὐδόλως ὅμως ἐνδιαφέρει τὸν πολέμιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΟΛΕΜΙΟΙ ΚΑΙ ΘΕΜΙΤΑ ΚΑΙ ΑΘΕΜΙΤΑ ΜΕΣΑ ΠΡΟΣΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΑΜΥΝΗΣ

§ 329. Τὰ δικαιώματα, ἅτινα ὁ ἐμπόλεμος ἀπέναντι τοῦ πολεμίου αὐτοῦ κέκτηται, αἱ ἐχθροπραξίαι καὶ αἱ προκλήσεις, εἰς ἃς δικαιοῦται ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ νὰ προσφεύγῃ, παρέπονται φύσει ἐκ τοῦ σκοποῦ ὃν διεξάγων τὸν πόλεμον ἐπιδιώκει. Ἐντεῦθεν ὁ Βιγκερσοίκιος καὶ ὁ Βόλφριος συνάγουσιν ὅτι ἐφ' ὅσον δὲν ἐπιτυγχάνεται ὁ σκοπὸς οὗτος, οἱ ἐμπόλεμοι κέκτηνται τὸ ἀπεριόριστον δικαίωμα νὰ μεταχειρίζωνται πᾶν μέσον πρὸς βλάβην τοῦ ἐχθροῦ αὐτῶν καὶ ἐξανάγκασιν αὐτοῦ εἰς συνθηκολόγησιν. Ἡ ἀπόλυτος ὅμως αὕτη ἀρχὴ ἄγουσα εἰς δικαιολόγησιν τῶν ἀπεχθεστέρων ἀθεμιτουργιῶν ἀντίκειται ἀμέσως πρὸς τὴν φιλανθρωποτέραν καὶ φιλελευθεριωτέραν γνώμην, ἥτις ἐκηρύχθη ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ὑπὸ τοῦ Γροτίου, πρὸς ὃν συνετάχθησαν ὁ Βάττελος καὶ πάντες σχεδὸν οἱ νεώτεροι δημοσιολόγοι.

Ἐν τούτοις ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἡ θεωρία πολὺ ἀπέχει τοῦ νὰ συμφωνῇ μετὰ τῆς πρακτικῆς. Ἕνεκα τῆς ἀτελείας τῶν ἀνθρωπίνων, συνηθέστατα ἐνεργεῖται εἰσέτι ὅ,τι ἀποκρούει ἡ ἠθική, ὅ,τι μάλιστα οὐδόλως δικαιολογοῦσιν αἱ ἀνάγκαι τῆς ἀμύνης. Δέον λοιπὸν νὰ ἐξε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τάσωμεν κατ' ἰδίαν τὰς διαφόρους καταστάσεις, εἰς ἃς ὁ πόλεμος δυνατὸν νὰ φέρῃ τὸν ἐμπόλεμον ἐν σχέσει πρὸς τὸν πολέμιον αὐτοῦ.

§ 330. Οἱ πολέμιοι διακρίνονται εἰς ὑποχρέους, εἰς ἐθελουσίους καὶ εἰς ἀδρανεῖς (forcés, volontaires, passifs). Ὑπόχρεοι εἶνε οἱ ἀνήκοντες εἰς τακτικὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς ἢ τῆς θαλάσσης, ὑπὸ τῶν ἐπιτακτικῶν διατάξεων τῶν ἐθνικῶν νόμων ὑποχρεούμενοι νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς χώρας ἢ τῆς τιμῆς καὶ τῶν συμφερόντων τῆς πατρίδος αὐτῶν, ὑποκείμενοι δὲ καθ' ὅλου εἰς τοὺς νόμους τοῦ πολέμου.

Ἐθελούσιοι ἐχθροὶ εἶνε ἐκεῖνοι οἵτινες μὴ νομίμως καθυποβληθέντες εἰς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν κατατάσσονται ἐξ ἰδίας προαιρέσεως εἰς ἄτακτα σώματα ἢ ἐνεργοῦσιν ἐνόπλως μεμονωμένας πράξεις πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ γενικοῦ σκοποῦ τοῦ πολέμου, μὴ διευθυνόμενοι ὅμως ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως. Ἡ ἐξημέρωσις τῶν ἠθῶν καὶ αἱ πρόοδοι τοῦ πολιτισμοῦ συνεπήγαγον τὴν παροχὴν τοῖς ἐθελουσίοις πολεμίοις αἰχμαλωτιζομένοις τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων, ἅτινα ἀπονέμονται τοῖς ὑποχρέοις ἐχθροῖς, τοῖς τακτικοῖς δηλ. στρατοῖς.

Διὰ τοῦ ὅρου τέλος ἀδρανεῖς πολέμιοι δηλοῦνται πάντες οἱ ἐχθροί, οἵτινες δὲν ἀνήκουσιν εἰς μίαν τῶν ἄλλων κατηγοριῶν καὶ οἵτινες χωρὶς ν' ἀδιαφορῶσι περὶ τῆς ἐκβάσεως τοῦ ἀγῶνος, εἰς ὃν ἡ πατρὶς αὐτῶν ἀπεδύθη, δὲν μετέχουσιν ἐν τούτοις αὐτοῦ ἐνεργῶς καὶ ἐνόπλως. Πλὴν τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων, τῶν λογίων, τῶν ἐμπόρων κ.τ.τ. τάσσονται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην οἱ στρατιωτικοὶ ἱερεῖς καὶ ἰατροί, ὡς καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες τοὺς στρατοὺς διὰ βοηθητικὰς ὑπηρεσίας χωρὶς ποσῶς νὰ μετέχωσι τῶν συμπλοκῶν, οἷοι εἶνε οἱ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι, οἱ ὑπηρέται καὶ οἱ κάπηλοι. Ὅθεν ἐννοεῖται ὅτι ὅπως τηρήσωσι τὸν χαρακτῆρα τοῦτον δέον ν' ἀπέχωσι τὰ πρόσωπα ταῦτα μετὰ προσοχῆς πάσης πολεμικῆς πράξεως οἱασδήποτε.

Ἑκάστη ἡμέρα στενωτέρας δημιουργεῖ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν σχέσεις, ἐντεῦθεν δ' ἀναγκαίως ἕπεται ὅτι ὁ χαρακτὴρ τῆς μεταξὺ τῶν ἐμπολέμων ἐχθρότητος ποικίλλει ἐπ' ἄπειρον καὶ τροποποιεῖται ἀδιαλείπτως. Μάτην λοιπὸν ἠθέλομεν καυχηθῇ ὅτι τίθεμεν γενικοὺς κανόνας. Ἀρκεῖ ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι πᾶσα παρερχομένη ἱστορικὴ περίοδος, πᾶσα πραγματοποιουμένη πρόοδος, νέους ἀπεργάζεται μεταξὺ τῶν ἐθνῶν δεσμοὺς καὶ νέα σημεῖα συναφείας ἐλευθέρας καὶ ἀνεξαρτήτου.

§ 331. Ἀναχωροῦντες ἐκ τῆς ἀναμφηρίστου ἀρχῆς ὅτι ἡ χρῆσις

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς ἰσχύος παύει οὖσα θεμιτὴ ἀφ' ἧς στιγμῆς δὲν ὑφίσταται ἀπόλυτος καὶ ἀναπόφευκτος ἀνάγκη καταφυγῆς εἰς αὐτήν, λογικῶς φερόμεθα νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι οὐδεμία πολιτεία δικαιοῦται νὰ στερήσῃ τῆς ζωῆς τοὺς πολεμίους, οἵτινες δὲν ἀντιτάσσουσιν ἀντίστασιν ἢ δὲν ἀμύνονται ἐνόπλως.

Παρὰ τὴν τάσιν, τὴν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐντονωτέραν, τῶν νεωτέρων λαῶν τοῦ ἑρμηνεύειν ἐπὶ τὸ ἐλευθεριώτερον καὶ φιλανθρωπότερον ὑπὲρ τοῦ προσώπου τοῦ ἐχθροῦ τοὺς νόμους τοῦ πολέμου, δέον ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι αἱ κυβερνήσεις καὶ οἱ στρατιωτικοὶ ἀρχηγοὶ διατελοῦσιν αὐστηρῶς ἐν τῷ δικαίῳ κανονίζοντες τὴν διαγωγὴν αὐτῶν συμφώνως ταῖς ἀρχαῖς τῆς ἀμοιβαιότητος, αἵτινες ἀποδέχονται τὰς ἀντεκδικήσεις καὶ τὴν ἀνταπόδοσιν ὅπως ἐπιβληθῇ ὁ πρὸς τοὺς νόμους τοῦ φυσικοῦ δικαίου σεβασμὸς τῷ ἐμπολέμῳ ὅστις παρορᾷ αὐτούς. Ἐν τούτοις τὸ σύστημα τῶν ἀντεκδικήσεων δὲν εἶνε ὅσον δύναταί τις νὰ φαντασθῇ ἀπόλυτον. Ἂν ὁ κανὼν τῆς ἀμοιβαιότητος ἢ μᾶλλον ὁ νόμος τῆς ταυτοπαθείας ἀναγνωρίζηται θεωρητικῶς, ἐν τῇ πρακτικῇ ὅμως διπλοῦν ἅπαντᾷ περιορισμὸν ἐν ταῖς ἐντολαῖς τοῦ φυσικοῦ νόμου καὶ ταῖς γενικαῖς ἀρχαῖς τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν.

§ 332. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἡ πρὸς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ὑποχρέωσις ἐνέκειτο εἰς τὸ δικαίωμα τῆς ἰθαγενείας· πᾶς ἱκανὸς νὰ φέρῃ τὰ ὅπλα ἐτάσσετο αὐτοδικαίως εἰς τὰς στρατιωτικὰς τάξεις ἅμα ἡ πατρὶς εὑρίσκετο ἐν κινδύνῳ ἢ ἐκήρυττε πόλεμον κατὰ τῶν γειτόνων.

Κατὰ τὸν Μέσον Αἰῶνα ὁ πόλεμος ἀπετέλει ἐπάγγελμα συνήθως κερδοσκοπικόν· οἱ στρατοὶ ἀποβαλόντες τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα κατηρτίζοντο διὰ λαθραίας κυρίως στρατολογίας, ἐκ μισθοφόρων συναθροιζομένων μᾶλλον ἢ ἧττον κατὰ τύχην, πωλούντων δὲ τὰς ὑπηρεσίας αὐτῶν εἰς τὸν κάλλιον πληρώνοντα. Τὸ σύστημα τῶν μονίμων στρατῶν δὲν ἀνέρχεται πέραν τοῦ ΙΣ' αἰῶνος· ἀλλὰ πράγματι οἱ εὐρωπαϊκοὶ στρατοὶ ἀπέκτησαν τὸν σταθερόν, τὸν ἀληθῶς ἐθνικὸν ὀργανισμόν, ὅστις ἀποτελεῖ σήμερον τὴν δύναμιν αὐτῶν, μόλις ἀπὸ τῶν μεταρρυθμίσεων, αἵτινες ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Φρειδερίκου εἰσήχθησαν καὶ εἰς τὸν ὕπατον ἐξίκοντο βαθμὸν τῆς τελειότητος κατὰ τοὺς πολέμους τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς πρώτης Αὐτοκρατορίας. Ἂν εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ σημερινὴ κατάστασις τῶν διεθνῶν σχέσεων ἀπαιτεῖ τὴν συντήρησιν μονίμων στρατῶν, δὲν δυνάμεθα ἐν τούτοις νὰ μὴ ἀποδεχθῶμεν ὅτι τὰ κοινωνικὰ συμφέροντα τὰ μέγιστα παραβλάπτονται

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκ τῆς τοιαύτης στρατιωτικῆς διοργανώσεως.

Ὅσον ἀπόλυτον καὶ ἐπιτακτικὸν κἂν ᾖ τὸ καθῆκον τοῦ ἀμύνεσθαι ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὑφίστανται ὅμως ἀναγκαίως ἐξαιρέσεις τινές· οὕτως αἱ γυναῖκες, τὰ παιδία καὶ οἱ γέροντες εἶνε ἀνίκανοι διὰ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν.

Ὁ κλῆρος ἐπίσης ἀπαλλάσσεται κατὰ κανόνα τοῦ φόρου τοῦ αἵματος, διότι θεωρεῖται τὸ ἱερὸν αὐτοῦ λειτούργημα ἀσυμβίβαστον πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ πολέμου.

Ἀνάλογον προνόμιον ἐδημιουργήθη ἔν τισι χώραις, ἐν Γαλλίᾳ εἰδικῶς, ὑπὲρ τῶν μελῶν τοῦ διδασκαλικοῦ σώματος.

Τὸ δικαίωμα τοῦ διατάσσειν ἀπογραφάς, στρατολογίας καὶ ἐθελουσίας κατατάξεις ἀνήκει φύσει τῇ κεκτημένῃ τὸ δικαίωμα τοῦ κηρύσσειν πόλεμον ἐξουσίᾳ, τάσσεται δὲ κατ' ἀρχὴν μεταξὺ τῶν προνομίων τοῦ κυριάρχου· ἀλλ' ἡ ἔκτασις καὶ ἡ ἄσκησις αὐτοῦ ρυθμίζονται ἐπίσης ὑπὸ τοῦ πολιτεύματος ἑκάστης πολιτείας, οὗ αἱ διατάξεις παρουσιάζουσιν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην πολλὰς ποικιλίας.

Ἑκάστη πολιτεία δικαιοῦται νὰ μισθώσῃ ξένους στρατούς, ἐξομοιουμένους καθόλου πρὸς τοὺς ἐθνικούς· διὰ τοῦ γεγονότος τῆς συσσωματώσεως αὐτῶν ἐν τῷ στρατεύματι ἀποκτῶσι πάντα τὰ δικαιώματα καὶ ὑποβάλλονται εἰς πάσας τὰς ὑποχρεώσεις, ἃς οἱ νόμοι τοῦ πολέμου ἀπονέμουσι καὶ ἐπιβάλλουσιν εἰς τοὺς ἀποτελοῦντας τὰς ἐμπολέμους στρατιάς.

Αἱ χῶραι ἄλλως, ἐν αἷς ἀπαντῶσιν εἰσέτι μισθοφορικοὶ στρατοὶ εἶνε ἐλάχισται· μόνον τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ὁλλανδίαν δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν· ἀλλ' ἀμφότεραι αἱ χῶραι αὗται μόνον διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀποικιῶν αὐτῶν μεταχειρίζονται ξένους τασσομένους ὑπὸ τὰς σημαίας των.

Τὸ διεθνὲς δίκαιον ἀπαγορεύει τοῖς πεπολιτισμένοις ἔθνεσι νὰ κατατάσσωσιν ἐν τοῖς στρατοῖς αὐτῶν ἀγρίους, εἰς οὓς οἱ νόμοι τοῦ πολέμου εἶνε ἄγνωστοι, ἢ νὰ μεταχειρίζωνται ὡς βοηθητικοὺς στρατοὺς μὴ γιγνώσκοντας οὔτε σεβομένους τὸ δίκαιον καὶ τὰ ἤθη τῶν πεπολιτισμένων λαῶν.

§ 333. Ὁ καταρτισμὸς ἐλευθέρων σωμάτων καὶ μικρῶν πολέμων (guerrillas) ἐπιτρέπεται ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς νομιμοποιήσεως τῆς ἐν ταῖς ἐχθροπραξίαις τοιαύτης μετοχῆς ἰδιωτῶν δι' ἀποστολῆς δημοσίου τινὸς ἀρχῆς ἢ ἀμέσων πρακτόρων αὐτῆς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Συνήθως ἐν τῇ πρακτικῇ τὰ ἐλεύθερα σώματα μόνον ἐπὶ τῆς ἰδίας χώρας δύνανται νὰ δρῶσι, δικαιολογουμένης συνήθως τῆς συστάσεως αὐτῶν ἐκ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἀμύνης.

Ἡ περίπτωσις ἐπιδρομῆς εἰς χώραν τινὰ εἶνε ἡ εὐνουστέρα καὶ ἡ μᾶλλον δικαιολογοῦσα τὴν χρῆσιν ἐλευθέρων σωμάτων καὶ προσώπων μετεχόντων μεμονωμένως τῶν ἐχθροπραξιῶν.

§ 334. Τινὲς συγγραφεῖς ἠξίωσαν νὰ θέσωσιν ἐν τῇ αὐτῇ μοίρᾳ πρὸς τὴν κατάρτισιν μικρῶν πολέμων τὴν ἐξέγερσιν ἔθνους τινὸς συσσώμου πρὸς ἀπόκρουσιν ξένης εἰσβολῆς· εἶνε τοῦτο πλάνη· ὅταν τῷ ὄντι λαός τις λαμβάνῃ τὰ ὅπλα πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ εἰσβαλόντος, αὐταὶ αἱ ἀρχαὶ διευθύνουσι κατὰ κανόνα τὸ κίνημα καὶ συνεφέλκονται ἐντεῦθεν εὐθύνην ὁλοκλήρου τῆς χώρας, δυναμένης κάλλιστα νὰ διατελῇ ὅλως ἀλλοτρία πρὸς τὰς πράξεις τῶν ἀτάκτων, οἵτινες δὲν ἐκλήθησαν ὑπὸ τὰς σημαίας.

Τὸ γεγονὸς τῆς συσσώμου ἐξεγέρσεως μεταβάλλει πάντα πολίτην δυνάμενον νὰ φέρῃ τὰ ὅπλα ἀπὸ ἀδρανοῦς πολεμίου εἰς ἐνεργὸν καὶ παρέχει τῷ ἐξεγειρομένῳ λαῷ τὸν χαρακτῆρα ἐμπολέμου, τιθέμενον αὐτὸν ἐν περιπτώσει ἥττης ὑπὸ τοὺς καθιερωθέντας διὰ τοὺς αἰχμαλώτους τοῦ πολέμου κανόνας.

§ 335. Δυνάμεθα νὰ θέσωμεν γενικὴν ἀρχὴν ὅτι ὁ σημερινὸς πολιτισμὸς καταδικάζει τὴν χρῆσιν παντὸς μέσου, παντὸς πολεμικοῦ ὀργάνου δυναμένου νὰ ἐπιφέρῃ ἀλυσιτελῶς αἱματοχυσίαν. Ἔσται κατάχρησις, παραβίασις τοῦ δικαίου, τὸ νὰ διευθύνωνται τὰ ὄργανα τοῦ πολέμου ἐναντίον ἀβλαβῶν προσώπων ἢ πόλεων ἀτειχίστων καὶ μὴ ὠχυρωμένων.

Οἱ νόμοι τοῦ πολέμου ἀπαγορεύουσι τὴν χρῆσιν ὅπλων, ἅτινα αἱ ἀρχαὶ τοῦ ἐλέους καὶ τῆς χριστιανικῆς φιλανθρωπίας ἀποκρούουσι. Διὰ συμφωνίας γενομένης ἐν Πετρουπόλει τῇ 11 Δεκεμβρίου 1858 πᾶσαι αἱ Εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις ὑπεχρεώθησαν νὰ ἀποφεύγωσιν ἀμοιβαίως ἐν περιπτώσει πολέμου τὴν ὑπὸ τῶν στρατῶν τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης χρῆσιν παντὸς βλήματος ἐλάσσονος τῶν τετρακοσίων γραμμαρίων βάρους, ἐκρηκτικοῦ ἢ πεπληρωμένου δι' ἐκπυρσοκροτουσῶν ἢ ἐμπρηστικῶν ὑλῶν.

Ἡ χρῆσις πεπυρακτωμένων σφαιρῶν ἢ κεραυνοβόλων στεφανῶν κατὰ τοὺς ναυτικοὺς πολέμους ἀπαγορεύεται γενικῶς.

Νομίζομεν περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἡ δηλητηρίασις τῶν ὑδά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

των ἢ τῶν ζωοτροφιῶν τοῦ πολεμίου ἀποτελεῖ κακούργημα οὐχ ἧσσον ἀποτρόπαιον καὶ ἐπίσης ἀποκρουόμενον ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ φυσικοῦ δικαίου.

Αἱ ὑπαγορεύσεις τῆς φιλανθρωπίας ἀπαγορεύουσιν ἐπίσης τὴν χρῆσιν τῶν καταστρεπτικῶν μέσων, ἅτινα ἀθρόως καὶ μηχανικῶς καταστρέφουσιν ὁλοκλήρους ὁμίλους στρατιωτῶν καὶ ἅτινα καθιστῶντα τὸν ἄνθρωπον ὕλην ἀδρανῆ αὐξάνουσιν ἀνωφελῶς τὴν αἱματοχυσίαν.

Ἐπιτρέπεται οὐχ ἧττον ἡ χρῆσις τορπιλλῶν, ὑπονόμων καὶ βλημάτων πεπληρωμένων δι' ἐκρηκτικῶν ὑλῶν, οἷαι ἡ μελινῖτις, ἡ δυναμῖτις κτλ.

§ 336. Ὁ βομβαρδισμὸς πολεμικῶν θέσεων ἢ ἄλλων ὠχυρωμένων μερῶν εἶνε μέτρον ἐσχάτης σκληρότητος, δικαιολογούμενον μόνον ἐν περιπτώσει ἀπολύτου ἀδυναμίας τῆς δι' ἄλλων μέσων ἐπιτεύξεως τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, τῆς παραδόσεως δηλονότι τῶν προσβαλλομένων μερῶν καὶ τῆς ἐξώσεως ἢ συλλήψεως τῶν εἰς ὑπεράσπισιν αὐτῶν ταχθέντων.

Ἐν οὐδεμιᾷ ὅμως περιπτώσει καὶ ὑπ' οὐδεμίαν πρόφασιν ἐπιτρέπεται ὁ βομβαρδισμὸς πόλεων ἀτειχίστων, μὴ ὠχυρωμένων, καὶ στρατιωτικῶς ἀνυπερασπίστων.

Δυνάμεθα ἐν τούτοις ν' ἀποδεχθῶμεν ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος τούτου καθ' ἣν περίπτωσιν τὸ καταπολεμούμενον στράτευμα ἐγκλεισθῇ ἐν ἀτειχίστῳ πόλει ἢ καθ' ἣν περίπτωσιν ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τοῦ ἐχθροῦ οἱ κάτοικοι πόλεώς τινος συναθροίζονται ἔνοπλοι καὶ ὀχυροῦνται διὰ τειχισμάτων καὶ χαρακωμάτων. Ὁ ἐχθρὸς ὑπολαμβάνων αὐτοὺς ὡς μαχομένους παύει θεωρῶν τὴν πόλιν των ὡς ἀτείχιστον καὶ λαμβάνει τὰ φαινόμενα αὐτῷ ἀναγκαῖα στρατιωτικὰ μέτρα πρὸς καταστολὴν τῆς ἀντιτασσομένης αὐτῷ ἀντιστάσεως.

Συνήθως ὁ ἀρχηγὸς τῶν πολιορκούντων πληροφορεῖ, ὁσάκις δύναται, τοὺς πολιορκουμένους περὶ τῆς προθέσεως αὐτοῦ νὰ προβῇ εἰς βομβαρδισμὸν τῆς πόλεως· εἶνε τοῦτο μέτρον ὑπαγορευόμενον ὑπὸ τῆς φιλανθρωπίας, σκοποῦν δὲ τὴν παροχὴν τοῖς μὴ μαχομένοις, ταῖς γυναιξὶν ἰδίᾳ καὶ τοῖς παισί, τῆς εὐχερείας ν' ἀπομακρυνθῶσιν ἢ νὰ μεριμνήσωσι περὶ τῆς ἐξασφαλίσεως αὐτῶν.

§ 337. Ὁ τελευταῖος μεταξὺ Γαλλίας καὶ Γερμανίας πόλεμος παρέσχε νέον πολεμικὸν μέσον μήπω ἐφαρμοσθὲν εἰς προγενέστερον πόλεμον· ἐνοοῦμεν τὴν νέαν γενομένην χρῆσιν τῶν ἀεροστάτων. Δὲν εἶνε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅμως αὕτη ἡ πρώτη ἀπόπειρα ὅπως ἐπωφεληθῶσι τοῦ ἀεροστάτου εἰς στρατιωτικὰς ὑπηρεσίας· κατὰ τὴν μάχην τοῦ Φλερὺ τῆς 27 Ἰουνίου 1794 γάλλοι ἀξιωματικοὶ ἀνελθόντες ἐπὶ ἀεροστάτου συνδεομένου πρὸς τὴν γῆν διὰ μακρῶν σχοινίων, ἅτινα ἐχειρίζοντο πρόσωπα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἱστάμενα, κατώπτευσαν ἐπὶ ἑνέα καὶ πλέον ὥρας τὰς κινήσεις τοῦ αὐστριακοῦ στρατοῦ· τῷ δὲ 1812 οἱ Ῥῶσσοι ἐπειράθησαν νὰ μεταχειρισθῶσιν ἀερόστατα ὅπως ἐξ αὐτῶν ῥίπτωσιν ἐμπρηστικὰ βλήματα κατὰ τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ· ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ ἀπόπειραι αὗται ὅλως ἀσήμαντα παρέσχον ἀποτελέσματα τὸ μέσον τοῦτο εἶχεν ἐγκαταλειφθῇ.

§ 338. Κατὰ τοὺς βαρβάρους χρόνους, οἵτινες προηγήθησαν τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ χριστιανισμοῦ, ἡ δολοφονία τοῦ πολεμίου ἡγεμόνος ἢ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν στρατῶν αὐτοῦ ἐφηρμόζετο ὡς ἠθικὸν μέσον περατώσεως τοῦ πολέμου.

Σήμερον αἱ κυβερνήσεις ἤθελον θεωρεῖσθαι ὡς ἀτιμαζόμεναι, ἂν παρεῖχον συνδρομὴν εἰς τοιαύτην ἐπιβουλήν.

Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ αὐτὸ προκειμένου περὶ τῆς ἀπάτης, ἧς ἡ πρακτικὴ πασῶν τῶν πολιτειῶν καθιεροῖ τὴν χρῆσιν· οἱ στρατιῶται λοιπὸν οἵτινες δι' οἱουδήποτε στρατηγήματος κατορθοῦσι νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον καὶ νὰ συλλάβωσι τὸν ἀρχηγόν, δικαιοῦνται ἐν περιπτώσει ἀντιστάσεως νὰ ποιήσωνται χρῆσιν τῶν ὅπλων αὐτῶν καὶ νὰ προβῶσι μάλιστα εἰς φόνον χωρὶς νὰ ᾖ δυνατὸν νὰ κατηγορηθῶσιν ὡς ἐγκληματήσαντες· τὸ αὐτὸ λεκτέον περὶ τῶν ἐνεδρῶν καὶ τῆς καταλήψεως φρουρίων ἢ προμαχώνων ἐξαπίνης, ὅτε δύναται νὰ πέσῃ μᾶλλον ἢ ἧττον μέγας ἀριθμὸς θυμάτων.

Ὁ δόλος ἐπιτρέπεται ἐν πολέμῳ εἴς τινα στρατιωτικὰ μέτρα· δὲν ἀντίκειται ἐν παραδείγματι τῷ διεθνεῖ δικαίῳ τὸ ἐξαπατᾶν τὸν ἐχθρὸν διὰ τῆς χρήσεως τῶν στολῶν ἢ τῶν σημάτων αὐτοῦ· ἐν τούτοις πᾶν στρατιωτικὸν σῶμα ἢ πλοῖον ὀφείλει πρὶν ἢ συμπλακῇ νὰ ὑψώσῃ τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ σημαίαν καὶ κηρύξῃ τὴν ἐθνικότητά του.

Καὶ οἱ διασημότατοι πολέμαρχοι δὲν ἐδίστασαν νὰ καταφύγωσιν εἰς τὴν διασπορὰν ψευδῶν εἰδήσεων πρὸς ἐξαπάτησιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ παρασκευὴν τῆς καταστροφῆς αὐτοῦ. Τοῦτο ἐπιδιώκεται ἢ διὰ πλαστῶν ἐγγράφων, ἅτινα φθάνουσιν εἰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ, ἢ διὰ τῆς παρεμβολῆς ἑνὸς ἢ πλειόνων προσώπων, ἅτινα προσποιοῦνται τὸν αὐτόμολον, ὅπως ἐπιτυχέστερον ἐπιβουλευθῶσι τοὺς πολεμίους (intelligences doubles).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τινὲς δὲν ἐθεώρησαν ὡς ἀθέμιτον μέσον τὴν διαφθορὰν ἢ τὸν δεκασμὸν ἀξιωματικῶν ἢ ἄλλων ὑπηκόων τοῦ πολεμίου, ὅπως ἐξαναγκάσωσιν αὐτοὺς εἴτε εἰς ἀποκάλυψιν ἀπορρήτου τινὸς εἴτε εἰς παράδοσιν πολεμικῆς τινος θέσεως εἴτε καὶ εἰς ἀποστασίαν ἔτι. Ἑκάστη πολιτείᾳ ἀπόκειται νὰ προφυλάσσηται διὰ τῆς καταλλήλου ἐκλογῆς τῶν προσώπων καὶ τῆς αὐστηρᾶς τιμωρίας τῶν τοιούτων ἐγκλημάτων.

Προκειμένου περὶ τῶν τοιούτων ῥαδιουργιῶν δέον νὰ διακρίνωμεν τὰς ἐξ ἰδίας προαιρέσεως ἐνεργουμένας τῶν προκαλουμένων ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐχθροῦ· αἱ πρῶται δικαίως ἐθεωρήθησαν ὡς ὑποβιβάζουσαι ἠθικῶς τὸν εἰς αὐτὰς καταφεύγοντα, ἐν ᾧ ἡ εἰς τὰς ἄλλας προσφυγὴ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀτιμωτική· οὕτως ἐν παραδείγματι ἂν στρατιωτικός τις ἀρχηγὸς μάθῃ ὅτι πειρῶνται οἱ πολέμιοι νὰ διαφθείρωσί τινα τῶν ὑπ' αὐτόν, εἶνε ἐλεύθερος νὰ καταφύγῃ εἰς τεχνάσματα πρὸς ἐξαπάτησιν τοῦ ἐχθροῦ ὅπως κάλλιον τὰ σχέδια αὐτοῦ ἀνατρέψῃ.

§ 339. Τοὺς στρατιωτικοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἐμπολέμων ἐνδιαφέρει νὰ πληριφορῶνται ὅσῳ κάλλιον περὶ τῶν δυνάμεων καὶ τῶν κινήσεων τοῦ ἐχθροῦ· τοὐναντίον δὲ ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ ματαιῶσι δραστηρίως τὰς ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ καταβαλλομένας προσπαθείας πρὸς γνῶσιν τῶν τῶν δυνάμεων καὶ τῶν κινήσεων αὐτῶν· ἐντεῦθεν πηγάζει ἡ ἀνάγκη τῶν κατασκόπων.

Κατάσκοποι (espions) καλοῦνται οἱ ἐπὶ ἰδίῳ κινδύνῳ ἀντὶ ἀμοιβῆς τινος εἰσερχόμενοι εἰς τὰς ἐχθρικὰς τάξεις ὅπως λάβωσι κρύφα γνῶσιν τῶν σχεδίων καὶ τῶν κινήσεων τοῦ ἐχθροῦ, πληροφορηθῶσι περὶ προσόδων του, βεβαιωθῶσι περὶ τῶν δυνάμεών του κτλ. κτλ.

Δὲν ἀντίκειται εἰς τοὺς νόμους τοῦ πολέμου ἡ χρῆσις κατασκόπων· ἀλλ' ἐπίσης ἐνδιαφέρει τοὺς στρατοὺς ἡ ἐξασφάλισις ἀπὸ τῶν κατασκόπων τοῦ ἐχθροῦ· διὰ τοῦτο οἱ νόμοι τοῦ πολέμου ἐπιτρέπουσι τὴν τιμώρησιν αὐτῶν διὰ τῶν αὐστηροτάτων ποινῶν, τὴν θανάτωσιν ἔτι τῶν ἀνακαλυπτομένων καὶ ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλαμβανομένων κατασκόπων.

Ἂν τις κατάσκοπος ἐπιστρέψῃ σῶος εἰς τὸν στρατὸν παρ' οὗ ἐξεπέμφθη, βραδύτερον ὅμως συλληφθῇ, δὲν δύναται νὰ τιμωρηθῇ διὰ τὰς προγενεστέρας αὐτοῦ πράξεις. Οἱ νόμοι τῆς πολεμίου πολιτείας δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἀναδρομικὴν ἰσχύν, ἀλλ' ἐφαρμόζονται μόνον ἐπὶ τῶν διαπραττομένων ἢ διαπραχθησομένων εἰς τὸ μέλλον κατασκοπιῶν. Ἡ προηγουμένη τοῦ αἰχμαλώτου διαγωγὴ δικαιολογεῖ αὐστηροτέραν μόνον ἐπιτήρησιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Καὶ ἄλλαι ἐπίσης πράξεις θεωροῦνται ὡς ἐγκληματικαὶ καὶ τιμωροῦνται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ πολέμου, αἱ φέρουσαι τὸν χαρακτῆρα ἀπιστίας ἢ προδοσίας.

Πᾶσα μυστικὴ ἢ ἄνευ ἀδείας μετὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐπικοινωνία, πᾶσα μετ' αὐτοῦ ἀνταπόκρισις θεωρεῖται ὡς προδοσία.

Ἡ προδοσία τιμωρεῖται πάντοτε αὐστηρῶς καὶ διὰ θανάτου ἔτι ἐν τισι περιπτώσεσι.

§ 340. Δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται μετὰ τῶν κατασκόπων ἢ τῶν προδοτῶν οἱ φέροντες ἔγγραφα ταχυδρόμοι ἢ οἱ ἐπιφορτισμένοι νὰ μεταδώσωσι προφορικὰς εἰδήσεις ἀγγελιαφόροι. Πρὸς τούτους ὑποπίπτοντας εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐχθροῦ θέλουσι προσφερθῇ ἀναλόγως πρὸς τὰς συνοδευούσας τὴν σύλληψιν αὐτῶν περιστάσεις. Θεωροῦνται ὡς αἰχμάλωτοι ἂν ὦσι στρατιῶται καὶ φέρωσι τὴν στολὴν αὐτῶν ἢ ἂν μὴ ὄντες στρατιωτικοὶ ὁδοιπορῶσι φανερῶς ὑπὸ τὴν ἰδιότητά των. Ἀλλ' ἂν στρατιῶται πειρῶνται νὰ διεισδύσωσι λάθρα χωρὶς νὰ φαίνωνται ὡς τοιοῦτοι, καίτοι δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς κατάσκοποι, δύνανται νὰ τιμωρηθῶσιν ὡς παραβάται τοῦ δικαίου τοῦ πολέμου. Ἡ ὑπόκρυψις λοιπὸν ἢ ἡ μετεμφίεσις εἶνε τὸ κύριον στοιχεῖον ὅπερ δέον νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψει πρὸς καθορισμὸν τοῦ τρόπου τῆς ἐνεργείας ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν. Εἶνε δὲ προφανὲς ὅτι εὔνους ἐξαίρεσις ὑπάρχει ὑπὲρ τῶν ἐν ἀεροστάτοις ἀγγελιοφόρων διότι τότε οὔτε κεκαλυμμένος εἶνε ὁ χαρακτὴρ των οὔτε ἀμφισβητήσιμος.

Οἱ στρατοὶ ἔχουσιν ἀνάγκην ὁδηγῶν· καὶ ὅταν δὲν δύνωνται νὰ πράξωσιν ἄλλως καταφεύγουσιν εἰς ἀπειλὰς ἢ εἰς ἐξαναγκασμὸν ὅπως εὕρωσι τοιούτους.

Ὁ καταναγκασθεὶς ὑπὸ ἐχθρικοῦ στρατοῦ ὅπως δείξῃ αὐτῷ τὴν ὁδόν, δὲν εἶνε τιμωρητέος κατὰ τοὺς νόμους τοῦ πολέμου.

Οἱ ὁδηγοὶ ἐν γένει δέον νὰ θεωρῶνται ὡς πάντες οἱ ἄλλοι μαχηταὶ ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις· ἂν ὁ ἐχθρὸς κρίνῃ ὅτι ὁδηγός τις προέβη εἰς ἐχθρικὰς κατ' αὐτοῦ πράξεις μόνον νὰ καθείρξῃ αὐτὸν δύναται. Ἂν ὁ ὁδηγὸς ἐκ προθέσεως ἐξηπάτησε τὸν στρατὸν ὃν ἀνέλαβε νὰ ὁδηγήσῃ ὑπέχει εὐθύνην ἐπὶ τῇ διαγωγῇ αὐτοῦ δυνάμενος καὶ εἰς θάνατον νὰ καταδικασθῇ.

Τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν ἐπιτρέπει ἐν καιρῷ πολέμῳ πρὸς ἀποφυγὴν καταδιώξεως τὴν χρῆσιν πλαστῆς σημαίας, ἀλλ' ἀπαγορεύει τοῦτο ὡς μέσον προσβολῆς ἢ καταλήψεως ἐξαπίνης.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κατ' ἔθος ἐπιτρέπονται στρατηγήματά τινα πρὸς ἐξαπάτησιν τοῦ ἐχθροῦ, οἷον ψευδεῖς κινήσεις, πλασταὶ προσβολαί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΕΝ ΣΧΕΣΕΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΙΟΥ

ΤΜΗΜΑ Α'.

ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ, ΟΜΗΡΟΙ ΚΑΙ ΤΡΑΥΜΑΤΙΑΙ

§ 341. Κατὰ κανόνα πᾶς πολέμιος δύναται νὰ αἰχμαλωτισθῇ· ἀλλ' εἰδικώτερον θεωρεῖται ὡς **αἰχμάλωτος τοῦ πολέμου** πᾶς ἔνοπλος ἢ ἐν ἐνεργῷ ὑπηρεσίᾳ εἰς τὸ ἐχθρικὸν στράτευμα τεταγμένος, ὑποπίπτων εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀντιθέτου στρατοῦ εἴτε μαχόμενος εἴτε τετραυματισμένος εἴτε παραδιδόμενος εἴτε συνεπείᾳ συνθηκολογήσεως.

Ὁ αἰχμάλωτος τοῦ πολέμου εἶνε δημόσιος ἐχθρός· κατὰ συνέπειαν εἶνε αἰχμάλωτος τῆς κυβερνήσεως καὶ οὐχὶ τοῦ συλλαβόντος αὐτὸν προσώπου. Δὲν δύνανται λοιπὸν νὰ καταβληθῶσι λύτρα ὑπὸ τοῦ αἰχμαλώτου εἰς τὸν συλλαβόντα αὐτὸν ἢ τὸν ἀρχηγὸν τοῦ σώματος εἰς ὃ οὗτος ἀνήκει, ἀλλὰ μόνη ἡ κυβέρνησις δύναται ν' ἀπολύσῃ τοὺς αἰχμαλώτους κατὰ τοὺς ὑπ' αὐτῆς τασσομένους κανόνας.

Αἱ συνέπειαι τῆς αἰχμαλωσίας ἄρχονται ὡς πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους τοῦ πολέμου ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀνίσχυροι καταστάντες ν' ἀντιτάξωσιν ἀντίστασιν παραδίδονται ἑκουσίως ὑπὸ ὅρους ἢ ἄνευ ὅρων, σώζοντες οὕτω τὴν ζωήν των.

Ἀπὸ πολλῶν ἤδη αἰώνων χάρις εἰς τὴν γενικὴν ἐξημέρωσιν τῶν ἠθῶν καὶ τὴν βαθυτέραν κατανόησιν τῶν ἀρχῶν τοῦ φυσικοῦ δικαίου οἱ ὑπὸ τῆς τύχης τῶν ὅπλων τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἐχθροῦ παραδιδόμενοι εἰδικῆς τυγχάνουσι προστασίας.

Κατὰ τοὺς χρόνους ἡμῶν οἱ αἰχμάλωτοι τοῦ πολέμου οὐδεμίαν ὑφίστανται τιμωρίαν ἕνεκα μόνον τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν ὡς πολεμίων. Εἰς οὐδεμίαν πρέπει νὰ ὑποβάλλωνται ἔστω καὶ ἐξ ἀντεκδικήσεως ποινὴν ἢ ὕβριν· τὸ πολὺ δύνανται νὰ φυλακισθῶσιν ἢ καθειρχθῶσιν, ἂν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κριθῇ τοῦτο ἀναγκαῖον πρὸς παρακώλυσιν ἀποδράσεως. Ἡ κάθειρξις ὅμως καὶ ἡ τιμώρησις αὐτῶν δυνατὸν νὰ ποικίλλῃ ἀναλόγως τῶν μέτρων, ἅτινα πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτῶν κρίνονται ἀναγκαῖα.

Τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν δὲν ἐξαιρεῖ τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος τῆς πολιτείας τῶν κινδύνων καὶ τῶν βιαιοτήτων τοῦ πολέμου, ἂν μάλιστα αὐτοπροσώπως μετέχῃ αὐτοῦ· ἀλλ' οἱ κυρίαρχοι τῶν ἐμπολέμων δυνάμεων δὲν θεωροῦσιν ἀλλήλους ὡς προσωπικοὺς ἐχθρούς, κατ' ἐπιφάνειαν τοὐλάχιστον· διὰ τοῦτο παρὰ τὸν διεξαγόμενον πόλεμον ἐξακολουθοῦσι τηροῦντες ἀμοιβαίως ἀβρότητα καὶ φιλόφρονα σεβασμόν· ἂν τις τούτων αἰχμαλωτισθῇ, ὁ ἀντίπαλος αὐτοῦ ἢ τῷ ἀποδίδει τὴν ἐλευθερίαν ἐπὶ λόγῳ τιμῆς ἢ καὶ τηρεῖ αὐτὸν ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ, προσφερόμενος ὅμως αὐτῷ μεθ' ὅλως ἰδιαζούσης εὐλαβείας.

Οἱ ἰθαγενεῖς λιποτάκται καὶ αὐτόμολοι συλλαμβανόμενοι ἐν ταῖς ἐχθρικαῖς τάξεσι, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν αἰχμάλωτοι, οὔτε νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὰ εὐεργετήματα τῶν νόμων τοῦ πολέμου, ὡς λαβόντες τὰ ὅπλα κατὰ τῆς πατρίδος των. Ἔθος παγκοσμίως ἀποδεδεγμένον ἀποκλείει αὐτοὺς τῆς ἀνταλλαγῆς καὶ εὐλόγως θεωρεῖ τιμωρητέους διὰ τῶν ποινῶν, δι' ὧν ἡ νομοθεσία τῆς χώρας των πατάσσει τὸ μυσαρὸν ἔγκλημα ὅπερ διέπραξαν. (1)

§ 342. Τῷ 1870 οἱ Παρίσιοι πανταχόθεν ἀποκεκλεισμένοι τόσῳ στενῶς ὥστε οὐδὲ δίοδος διὰ τῶν συμπαγῶν τάξεων τῶν γερμανικῶν λεγεώνων νὰ μὴ δύνηται νὰ διανοιχθῇ, στερούμενοι δὲ εἰδήσεων, κατέφυγον εἰς τὰ ἀερόστατα ὅπως ἐπικοινωνήσωσι μετὰ τῶν ἐπαρχιῶν, ἀπὸ τῶν ὁποίων τέλεον εἶχον ἀπομονωθῇ· τῇ 25 λοιπὸν Σεπτεμβρίου ἤρξατο σειρὰ ἀναβάσεων, καθ' ἃς ἐγένετο χρῆσις ἑξήκοντα τεσσάρων ἀεροστάτων φερόντων ἑκατὸν πεντήκοντα πέντε πρόσωπα· δυστυχῶς ὅμως δὲν ἐπέτυχον πάντα· πολλὰ ἔπεσαν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ἐπυροβόλουν κατ' αὐτῶν, κατασκευάσαντες μάλιστα πυροβόλον ἰδίου τύπου ὅπως κάλλιον ἐπιτυγχάνωσιν αὐτὰ καὶ τοῖς ἀνακόπτωσι τὴν πορείαν.

Τὰ πλεῖστα τῶν συλληφθέντων ἐν τοῖς ναυαγήσασιν ἀεροστάτοις προσώπων καθείρχθησαν ἐν γερμανικοῖς φρουρίοις ὅπως δικασθῶσιν ὑπὸ πολεμικῶν συμβουλίων.

---

(1) Ἡ ἡμετέρα στρατιωτικὴ ποινικὴ νομοθεσία (ἄρθρ. 193) θεωρεῖ τὴν τοιαύτην πρᾶξιν ὡς προδοσίαν τιμωρουμένην διὰ θανάτου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Θὰ ἦτο ἴσως δικαιότερον νὰ τίθεται ὁ ἀεροναύτης ἐν τῇ αὐτῇ καὶ ὁ πειρώμενος νὰ διασχίσῃ τὰς ἐχθρικὰς τάξεις ἀγγελιαφόρος μοίρᾳ, θεωρούμενος ὡς αἰχμάλωτος τοῦ πολέμου.

§ 343. Τὸ δικαίωμα τοῦ μὴ φείδεσθαι τῆς ζωῆς τῶν πολεμίων εἶνε κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν ζήτημα ὅπερ οἱ δημοσιολόγοι καὶ οἱ ἠθικολόγοι δὲν ἔχουσι νὰ συζητήσωσι. Τὸ ν' ἀφαιρῇ τις τὴν ζωὴν ἐχθροῦ ἡττηθέντος εἶνε ἔγκλημα τὸ ὁποῖον οὐδεὶς νόμος θεῖος ἢ ἀνθρώπινος δύναται νὰ ἐξαγνίσῃ, τοῦ ὁποίου τὴν μυσαρότητα οὐδὲν δύναται νὰ μειώσῃ. Μόνος ὁ παραβὰς τοὺς νόμους τοῦ πολέμου ἐχθρός, ὁ διαπράξας δηλαδὴ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος πρᾶξιν χαρακτηριζομένην ὡς ἔγκλημα τοῦ κοινοῦ δικαίου, ὑποπίπτει ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν κοινῶν ποινικῶν νόμων· καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ὅμως ταύτῃ δὲν σκοπεῖται γενικὸν μέτρον ἐκδικήσεως ἢ ἀνταποδόσεως αἱμοβόρου, ἀλλὰ δέον νὰ ὑποβληθῇ οὗτος εἰς δίκην ἀτομικῶς καὶ νὰ ὑποστῇ ἂν κηρυχθῇ ἔνοχος μόνην τὴν εὐθύνην τῶν ἐγκλημάτων ἅτινα δύνανται προσωπικῶς νὰ τῷ καταλογισθῶσιν.

§ 344. Ἡ συντήρησις τῶν αἰχμαλώτων τοῦ πολέμου βαρύνει τὸν ἐμπόλεμον, ὅστις κατέχει αὐτούς, ὀφείλοντα μάλιστα νὰ παρέχῃ αὐτοῖς πᾶσαν ὑπὲρ τῆς ὑγιείας των μέριμναν. Ταῦτα ὡς καὶ ὁ σεβασμὸς τῆς ζωῆς τῶν αἰχμαλώτων εἶνε αὐστηραὶ ὑποχρεώσεις, ἃς οἱ νόμοι τῆς φιλανθρωπίας καὶ ἡ παγκοσμίως καθιερωθεῖσα συνήθεια ἐπιβάλλουσι τοῖς ἐμπολέμοις. Οἱ νόμοι καὶ τὰ ἤθη τῆς χώρας καθορίζουσι τὸ εἶδος τῆς παρεχομένης τοῖς αἰχμαλώτοις τροφῆς. Ὁ Ἔφτερ εἶνε τῆς γνώμης ὅτι ἡ συντηροῦσα τούτους κυβέρνησις δύναται μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης ν' ἀπαιτήσῃ ἀποζημίωσιν ἢ καταβολὴν αὐτῇ τῶν δαπανῶν, εἰς ἃς πρὸς συντήρησίν των ὑπεβλήθη.

Οἱ αἰχμάλωτοι δὲν δύνανται νὰ ἐξαναγκασθῶσι νὰ στρέψωσι τὰ ὅπλα κατὰ τῆς πατρίδος αὐτῶν οὔτε νὰ παράσχωσι πληροφορίας δυναμένας νὰ διακυβεύσωσι τὰ συμφέροντα αὐτῆς. Ἐν τούτοις δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτοὺς εἰς κατασκευὴν ὀχυρωμάτων εἰς μέρη μεμακρυσμένα τοῦ πεδίου τοῦ ἀγῶνος, τῶν τοιούτων ἐργασιῶν μὴ ἀποτελουσῶν ἄμεσον μετοχὴν εἰς τὰς ἐχθροπραξίας.

Αἰχμάλωτος ἀποδιδράσκων δύναται φεύγων νὰ πυροβοληθῇ ἢ νὰ φονευθῇ· ἂν ὅμως συλληφθῇ οὐδεμία ποινὴ δύναται νὰ ἐπιβληθῇ αὐτῷ ἕνεκα μόνον τῆς πρὸς ἀπόδρασιν ἀποπείρας, διότι οἱ νόμοι τοῦ πολέμου δὲν θεωροῦσι τὴν τοιαύτην πρᾶξιν ὡς ἔγκλημα· δύνανται οὐχ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἧττον νὰ ληφθῶσι κατ' αὐτοῦ αὐστηρότερα μέτρα πρὸς παρακώλυσιν ἐπαναλήψεως τοιαύτης ἀποπείρας.

Ἀλλ' ἂν ἀνακαλυφθῇ συνωμοσία σκοποῦσα γενικὴν ἀπόδρασιν οἱ συνωμόται δύνανται νὰ τιμωρηθῶσιν αὐστηρῶς καὶ διὰ θανάτου ἔτι.

Αἰχμάλωτοι ἀποδράντες καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἔδαφος οὐδετέρας πολιτείας δὲν δύνανται νὰ συλληφθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς πολιτείας ταύτης, διότι τοῦτο θὰ ἦτο παραβίασις τῆς οὐδετερότητος.

Ἀφίενται ἐνίοτε οἱ αἰχμάλωτοι ἐλεύθεροι ἐπὶ μόνῳ τῷ ὅρῳ νὰ μὴ μετάσχωσι πλέον τῶν ἐχθροπραξιῶν μέχρι τῆς συνομολογήσεως εἰρήνης ἢ νὰ λογισθῶσι καὶ αὐτοὶ ἐν περιπτώσει ἀνταλλαγῆς.

Ἡ οὕτως ἀναληφθεῖσα ὑπὸ τοῦ αἰχμαλώτου ὑποχρέωσις μόνον τὴν ἐν ἐκστρατείᾳ ὑπηρεσίαν ἀφορᾷ μὴ ἐκτεινομένη εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν. Δύνανται λοιπὸν οἱ ἐλευθερωθέντες ἐπὶ λόγῳ τιμῆς αἰχμάλωτοι νὰ ἐργασθῶσιν ἐν παραδείγματι εἰς συλλογὴν καὶ ἐκγύμνασιν νεοσυλλέκτων, εἰς ὀχύρωσιν θέσεων μὴ πολιορκουμένων, εἰς καταστολὴν ἐμφυλίων ἐξεγέρσεων, εἰς καταπολέμησιν ἐχθροῦ μὴ συμμαχοῦντος μετὰ τοῦ πολεμίου, εἰς ὃν ἔδωκαν τὸν λόγον αὐτῶν, εἰς πολιτικὰς λειτουργίας ἢ διπλωματικὰς ἀποστολάς.

Ὁ αἰχμάλωτος, ὅστις πλὴν τῶν περιπτώσεων τούτων ἀναλαμβάνει τὰ ὅπλα κατὰ τῆς ἀπελευθερωσάσης αὐτὸν πολιτείας θεωρεῖται ὡς παραβὰς τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ δύναται ἂν συλληφθῇ ἐκ νέου νὰ τιμωρηθῇ στρατιωτικῶς καὶ νὰ καταδικασθῇ μάλιστα εἰς θάνατον (1).

§ 345. Ἀληθὴς πρόοδος ἐν τῇ διεθνεῖ πρακτικῇ ἐπετεύχθη διὰ τῆς ἀμοιβαίας ἀνταλλαγῆς τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν αἰχμαλώτων.

Συνήθως οἱ αἰχμάλωτοι ἀνταλλάσσονται κατ' ἄνδρα καὶ κατὰ βαθμόν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ μὴ μετάσχωσι πλέον τοῦ διεξαγομένου πολέμου ἐν στρατιωτικῇ ὑπηρεσίᾳ καθόλου ἢ ἐφ' ὡρισμένον χρόνον.

Ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν αἰχμαλώτων κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐχθροπραξιῶν κανονίζεται δι' εἰδικῶν συμβάσεων καλουμένων δελτίων (cartels). Τῶν δὲ αἰχμαλώτων, οἵτινες δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀνακτήσωνται τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν, καθ' ἣν στιγμὴν καταπαύει ὁ ἀγών, ῥητὴ διάταξις τῆς περατούσης τὸν πόλεμον συνθήκης κανονίζει τὴν τύχην καὶ τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδον.

---

(1) Παρ' ἡμῖν «πᾶς αἰχμάλωτος ὅστις παρέβη τὴν ὑπόσχεσίν του καὶ ἐκ νέου συνελήφθη ἔνοπλος τιμωρεῖται μὲ θάνατον». (Ποιν. στρατ. νομ. ἄρθρ. 193).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 346. Μέχρις ἐποχῆς σχετικῆς προσφάτου παρεδίδοντο τῷ ἐχθρῷ ἀξιωματικοὶ ἢ ἄλλα ἐξέχοντα πρόσωπα ὡς ὅμηροι (otages) πρὸς ἐγγύησιν περὶ τῆς ἐκτελέσεως ὑποχρεώσεών τινων, κατὰ τὰς περιπτώσεις ἐν παραδείγματι ἀναλήψεως θαλασσίου λείας, συνθηκολογήσεως φρουρίων, ἐκχειρίας, ἀνταλλαγῆς αἰχμαλώτων, εἰρήνης, παραχωρήσεως χωρῶν, κενώσεως ἐδάφους, πληρωμῆς πολεμικῶν δαπανῶν κτλ. Σήμερον τὸ βάρβαρον τοῦτο σύστημα ἐξέλιπεν ἐπὶ τέλους πρὸ τῆς παγκοσμίου ἀποδοκιμασίας τῶν σκληροτήτων καὶ ἀθεμιτουργιῶν, δι' ὧν ἐσημειώθη ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ.

§ 347. Τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς Ἑλβετίας διεθνὴς Συνδιάσκεψις συνῆλθεν ἐν Γενεύῃ πρὸς διακανόνισιν τῆς τύχης τῶν τραυματιῶν καὶ οὐδετέρωσιν τῶν μονίμων ἢ φορητῶν νοσοκομείων, εἰς τὰ ὁποῖα συνάγονται οὗτοι. Συνέπεια ταύτης ὑπῆρξεν ἡ συνομολόγησις τῇ 22 Αὐγούστου 1864 ὑπὸ τοῦ μεγάλου δουκάτου τῆς Βάδης, τοῦ Βελγίου, τῆς Δανιμαρκίας, τῆς Ἱσπανίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Ἔσσης, τῆς Ἰταλίας, τῆς Ὁλλανδίας, τῆς Πορτογαλλίας, τῆς Πρωσσίας, τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Βυρτεμβέργης συμβάσεως, συμπληρωθείσης τῆς 1868 διὰ προσθέτων ἄρθρων, ἐπεκτεινάντων τὰς διατάξεις αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῶν πολεμικῶν πλοίων καὶ τῶν ναυτικῶν πολέμων. Ἀπὸ τοῦ 1864 δεκαπέντε ἄλλαι πολιτεῖαι προσεχώρησαν καὶ σήμερον ἡ σύμβασις διέπει ὅλην τὴν Εὐρώπην, τὴν Περσίαν καὶ τὴν δημοκρατίαν τοῦ Σαλβαδόρ.

Αἱ συνέπειαι τῆς συμβάσεως τῆς Γενεύης δὲν περιορίζονται μόνον κατὰ τὴν διάρκειαν κεκηρυγμένου πολέμου, ἀλλὰ καὶ μόνιμοι συνέστησαν κατὰ τόπους ἑταιρίαι πρὸς ἐπικουρίαν τῶν τραυματιῶν. Ἐν καιρῷ εἰρήνης σκοποῦσιν αὗται τὴν μόρφωσιν νοσοκόμων, τὴν παρακολούθησιν τῶν συντελουμένων προόδων περὶ τὴν μεταφορὰν τῶν τραυματιῶν καὶ τῶν παρεχομένων αὐτοῖς περιθάλψεων, τὴν ἀναζήτησιν προσφορωτέρων μεθόδων κτλ. Μόλις δ' ἐκραγῇ πόλεμος εἶνε ἕτοιμοι καὶ τὸ προσωπικὸν αὐτῶν δὲν βραδύνει ν' ἀφιχθῇ εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης· πρὸς τούτοις δὲ σπουδαῖα παρέχουσι χρηματικὰ ποσὰ καὶ παντοειδεῖς ἐπικουρίας.

ΤΜΗΜΑ Β'

ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΛΗΨΕΩΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΙΟΥ

§ 348 Ἡ κατάληψις συνεπάγεται μέχρι τινὸς σημείου τὴν κατοχὴν τοῦ ἐδάφους, ἀλλὰ μόνον ἐν τῇ ἐννοίᾳ ὅτι ὁ καταλαβὼν δύνα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ται νὰ ἐκτελέσῃ αὐτόθι τὴν θέλησίν του εἴτε βίᾳ εἴτε τῇ συναινέσει τῶν κατοίκων καὶ ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ ὁ πόλεμος, αἱ δὲ περιπέτειαι αὐτοῦ δὲν τὸν ἀπεξέδυσαν τῶν πλεονεκτημάτων τῆς καταλήψεως.

Ἡ ὑπὸ τοῦ πολεμίου κατάληψις ἐδάφους συνεπάγεται τὴν ἐν αὐτῷ ἄρσιν τῆς ἐξουσίας τῆς κυριάρχου πολιτείας. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς καταλήψεως οἱ νόμοι τῆς πολιτείας ταύτης δὲν κρατοῦσι πλέον αὐτόθι· ἡ ἐξουσία πασῶν τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν σωματείων ὧν ἡ ἕδρα εἶνε ἐκτὸς τοῦ καταληφθέντος ἐδάφους, αἴρεται· δὲν δύναται δὲ ἡ ἐθνικὴ κυβέρνησις ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῶν κατοίκων τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν αὐτῆς.

Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ἡ ἐξουσία τοῦ καταλαβόντος τὸ ἔδαφος ἐχθροῦ δὲν ἀντικαθίστησι τὴν τῆς ἡττηθείσης πολιτείας, ἥτις ἅρτηται μόνον, ὥστε δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μετενεχθῇ ἐν ὅλῃ τῇ ἐκτάσει αὐτῆς τῷ εἰσβολεῖ, ὅστις δὲν περιβάλλεται ποσῶς ὑπὸ τῆς κυριαρχίας.

§ 349. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὁ εἰσβαλὼν εἰσερχόμενος εἰς τὴν ἐχθρικὴν χώραν συνείθιζε νὰ κατασφάζῃ πάντας τοὺς ἄρρενας κατοίκους τοὺς δυναμένους νὰ φέρωσιν ὅπλα. Σήμερον ὅμως οἱ νικηταὶ καταλείπουσι τοῖς κατοίκοις τῆς χώρας, ἧς κατέστησαν κύριοι, τὴν εὐχέρειαν τοῦ ἀσχολεῖσθαι ἐλευθέρως καὶ εἰρηνικῶς εἰς τὰ συνήθη αὐτῶν ἔργα. Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐπέλθῃ ἡ ὑποταγὴ τὸ πρόσωπον τοῦ ἡττηθέντος εἶνε ἱερόν· δὲν δύναται πλέον νὰ προσβληθῇ ἡ ζωὴ ἢ ἡ περιουσία αὐτοῦ· ἡ κατάστασις εἰς ἣν περιέρχεται εἶνε παρεμφερὴς τῇ τοῦ τηροῦντος ἐπὶ λόγῳ τιμῆς τὴν ἐλευθερίαν του αἰχμαλώτου.

§ 350. Ἐν γένει ἡ ἁπλῆ κατάληψις δὲν συνεπάγεται κατάργησιν καὶ ἄρσιν τῆς ἰσχύος τῶν δημοτικῶν νόμων, διότι δυσκόλως δύνανται τὰ κοινωνικὰ καὶ ἀτομικὰ συμφέροντα, ἅτινα οἱ νόμοι οὗτοι διέπουσι, νὰ διατελῶσιν ἐν συγκρούσει ἢ ἀντιθέσει πρὸς τὰ στρατιωτικὰ τοῦ νικητοῦ συμφέροντα.

Τὸ διεθνὲς δίκαιον δὲν ἀναγνωρίζει τῷ καταλαμβάνοντι τὸ δικαίωμα τοῦ μεταβάλλειν τοὺς ἀστικοὺς καὶ ποινικοὺς νόμους τῶν χωρῶν, ἐφ' ὧν εὑρηνται οἱ στρατοὶ αὐτοῦ, οὔτε τοῦ ἀπονέμειν αὐτόθι τὴν δικαιοσύνην ἐν ἰδίῳ ὀνόματι. Ἡ ἐξουσία αὕτη προϋποτίθησι τὴν ἄσκησιν τῆς κυριαρχίας, ἥτις μόνον ἐκ τελείας, ὁριστικῆς καὶ ἀνεκκλήτου κατακτήσεως παράγεται.

§ 351. Ἡ κατάληψις δὲν περατοῦται πάντοτε μετὰ τῶν ἐχθροπραξιῶν· ἀλλ' ἐνίοτε παρατείνεται καὶ μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰρήνης, ἂν κριθῇ ἀναγκαία ὡς ἐγγύησις πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐκτελέσεως διατάξεών τινων τῆς περατούσης τὸν πόλεμον συνθήκης, καὶ συνήθως τῶν ἀφορωσῶν τὴν καταβολὴν τῶν ἐπιδικασθεισῶν ἀποζημιώσεων· αἱ κατειλημμέναι χῶραι μένουσι τότε ὡς ἐνέχυρον τρόπον τινὰ εἰς τὸν νικητὴν μέχρι τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ὅρων τούτων καθ' ὅλου ἢ ἐν μέρει, συμφώνως τῇ συμβάσει.

Κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας ἡ ἐν καιρῷ εἰρήνης στρατιωτικὴ κατάληψις ἀποβάλλει φύσει τὴν αὐστηρότητα, ἣν ἐν καιρῷ πολέμου κέκτηται, τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ ἡττηθεῖσα πολιτεία ἀνέκτησε διὰ τῆς εἰρήνης ἀμείωτα τὰ δίκαια τῆς κυριότητος καὶ τῆς κυριαρχίας ἐπὶ τοῦ οὕτω καταληφθέντος ἐδάφους· συνήθως λοιπὸν συνάπτονται εἰδικαὶ συμφωνίαι μεταξὺ τῶν πολιτειῶν πρὸς διακανόνισιν τῶν σχέσεων τοῦ ξένου στρατοῦ πρὸς τὰς ἐθνικὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς κατοίκους, διαρκούσης τῆς καταλήψεως.

Αἱ ἄμεσοι συνέπειαι τῆς καταλήψεως, αἱ πηγάζουσαι δηλονότι ἐξ αὐτοῦ τοῦ γεγονότος τῆς ἐφαρμογῆς τῶν δικαίων τοῦ πολέμου καὶ τῆς προσωρινῆς ἰδιοποιήσεως τῆς διοικήσεως τῆς χώρας, τὰ στρατιωτικὰ κατὰ συνέπειαν καὶ πολιτικὰ μέτρα παύουσιν ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ ἐχθρικὸς στρατὸς ἀποχωρεῖ τῆς καταληφθείσης χώρας. Οἱ κάτοικοι ἐπανέρχονται ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐθνικῆς κυβερνήσεως, ἀνακτώσης ὁλόκληρον τὴν κυριαρχίαν καὶ δυναμένης νὰ κηρύξῃ ἀκύρους τὰς πράξεις τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως, ἐξαιρέσει ὅμως τῶν διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν, αἵτινες μόνον ἰδιωτικὴν σημασίαν ἔχουσαι μένουσιν ἰσχυραί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ϛ'.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΕΝ ΣΧΕΣΕΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΧΘΡΙΚΗΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΝ

ΤΜΗΜΑ Α'.

ΕΧΘΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΚΑΤΑ ΞΗΡΑΝ

§ 352. Ὅπως ἵνα καθορίσωμεν τὰ δικαιώματα τοῦ πολέμου ἐν σχέσει πρὸς τὰ πρόσωπα ἐδέησε νὰ διακρίνωμεν μεταξὺ τῶν μαχο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μένων καὶ τῶν μὴ μαχομένων, μεταξὺ τῶν αἰχμαλώτων καὶ τῶν μὴ δυναμένων νὰ αἰχμαλωτισθῶσιν, οὕτως ἵνα διαγράψωμεν τοὺς ἀφορῶντας τὴν ἐχθρικὴν περιουσίαν κανόνας ἀναγκαζόμεθα νὰ προσέξωμεν εἰς τὴν διάκρισιν τῶν κινητῶν καὶ ἀκινήτων καὶ τὸν δημόσιον ἢ ἰδιωτικὸν χαρακτῆρα τῶν κατεχόντων αὐτὰ προσώπων εἴτε κατὰ ξηρὰν εἴτε κατὰ θάλασσαν.

Ἀκολουθοῦντες ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου τὴν ὑπὸ τῆς πλειονότητος τῶν συγγραφέων παραδεδεγμένην μέθοδον θέλομεν ἐν πρώτοις πραγματευθῇ περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐμπολέμων ἐπὶ τῆς ἐχθρικῆς περιουσίας εἰς τοὺς κατὰ ξηρὰν πολέμους.

§ 353. Τὸ μοναδικὸν δικαίωμα ὅπερ ἡ κατάληψις παρέχει τῷ καταλαμβάνοντι συνίσταται ἐν τῇ προσωρινῇ ὑποκαταστάσει αὐτοῦ εἰς τὸν ἐκβληθέντα κυρίαρχον καὶ τῇ προσωρινῇ διαθέσει τῶν καρπῶν καὶ τῶν προσόδων, ἃς κατέλαβεν· ἐντεῦθεν τὸ δικαίωμα αὐτοῦ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν κανονικὴν κάρπωσιν τῆς κειμένης ἐν τῇ καταληφθείσῃ χώρᾳ ἐθνικῆς περιουσίας, ἥτις ὅμως ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει δύναται νὰ μεταπέσῃ εἰς παράνομον φορολογίαν ἢ ἀθέμιτον διαρπαγήν.

Μέχρις ἐποχῆς προσφάτου, ὅπως ὁ καταλαμβάνων κινητὰ τοῦ ἐχθροῦ πράγματα ἀποκτήσῃ τίτλον ἰδιοκτησίας νόμιμον καὶ πραγματικόν, ἀπαραίτητον ἦτο νὰ κατέχῃ ταῦτα ἐπὶ πλέον τῶν 24 ὡρῶν, θεωρουμένων γενικῶς ὡς ἐπαρκῶν πρὸς ἀσφαλῆ τοῦ λαφύρου τούτου ἀπόκτησιν.

Νῦν ἡ μεταβίβασις τῆς κυριότητος τῶν κινητῶν θεωρεῖται ὡς ἐπερχομένη αὐθωρεὶ διὰ τοῦ γεγονότος τῆς καταλήψεως, ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς εἰκοσιτετραώρου κατοχῆς μόνον κατὰ τοὺς ναυτικοὺς πολέμους τηρεῖται εἰσέτι.

Ἔθος παγκοσμίως παραδεδεγμένον ἐξαιρεῖ τῆς καταλήψεως καὶ δημεύσεως τὰ δημόσια ἀρχεῖα, ἅτινα θεωροῦνται ὡς τὰ σπουδαιότερα τῶν ὑπὸ τῆς πολιτείας κατεχομένων κινητῶν· οὐχ ἧττον ἀποδέχονται ὅτι ὁ εἰσβολεὺς δικαιοῦται νὰ ποιήσηται χρῆσιν τῶν ἐγγράφων, ἅτινα περιλαμβάνουσι τὰ ἀρχεῖα ταῦτα, πρὸς ἀγαθὴν διοίκησιν τῆς καταληφθείσης χώρας.

Τινὲς δημοσιολόγοι θεωροῦσι τὰς ἀρχὰς ταύτας κρατούσας καὶ περὶ τῶν δημοσίων βιβλιοθηκῶν καὶ τῶν ἐν μουσείοις εὑρισκομένων καλλιτεχνημάτων· ἄλλοι τοὐναντίον νομίζουσι ταῦτα κατάλληλα ἀντικείμενα λύτρων καὶ τροπαίων, ἀναγνωρίζοντες ὅμως ὅτι ἡ καταστροφὴ αὐτῶν εἶνε ἀδικαιολόγητος. Ἀπόλυτος σιβασμὸς πρὸς τὰ δημόσια οἰ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κοδομήματα καὶ μνημεῖα ἐπιβάλλεται ἠθικῶς τοῖς ἐμπολέμοις.

§ 354. Ἡ καθιερωθεῖσα ὑπὸ τῶν νεωτέρων κωδίκων τοῦ πολέμου ἐξαίρεσις τῆς ἰδιωτικῆς περιουσίας ἀπὸ τῆς καταλήψεως ἢ τῆς δημεύσεως ἀποτελεῖ σπουδαιοτάτην πρόοδον. Οὐχ ἧττον αἱ διατάξεις αὗται δὲν ἐκτείνονται ἐπὶ τοῦ ἀθετοῦντος τοὺς νόμους τοῦ πολέμου, οὐδ' ἐπὶ τῶν συλλεγομένων ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης ἀντικειμένων. Δύνανται ἐπίσης νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἔμμεσος τροποποίησις τῆς ἀρχῆς τῆς ἐξαιρέσεως αἱ ἀναγκαστικαὶ στρατιωτικαὶ εἰσφοραί, ἃς πρὸς συντήρησιν αὐτῶν τὰ εἰσβάλλοντα στρατεύματα ἐπιβάλλουσι συνήθως τοῖς κατοίκοις.

Ἡ δήωσις κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἦτο ἐν μεγάλῃ χρήσει· ἀλλ' οἱ νεώτεροι πόλεμοι σπανιώτατα, θείᾳ χάριτι, παρέχουσι τοιαῦτα παραδείγματα.

§ 355. Λάφυρα (butin) καλοῦνται πάντα τὰ κινητὰ καὶ ἐνσώματα πράγματα, ἅτινα ἀφαιροῦνται ἀπὸ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατεύματος ἢ ἀπὸ μὴ μαχομένων προσώπων ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης ἢ κατὰ τὴν δι' ἐφόδου ἐκπόρθησιν πόλεώς τινος. Κατὰ τὰς γενικῶς τηρουμένας ἀρχὰς διακρίνονται τὰ ἔχοντα ἄμεσον ἀγοραίαν ἀξίαν πράγματα, οἷα τὰ νομίσματα, τὰ ἐνδύματα, τὰ σκεύη, ἀπὸ τὰ πολεμικὰ ὑλικὰ καὶ τὰς προμηθείας. Τὰ πρῶτα ἀνήκουσι δικαίῳ τῷ καταλαμβάνοντι ἐν ᾧ τὰ ἄλλα ἀνήκουσι τῇ πολιτείᾳ, ἀμειβομένων ἢ ἀποζημιουμένων τῶν καταλαβόντων ταῦτα στρατιωτῶν.

Δύναται ἐν γένει νὰ θεωρηθῇ ὡς δυνάμει καταργηθὲν τὸ δικαίωμα τοῦ λαφυραγωγεῖν, ἐκτὸς σπανίων τινῶν ἐξαιρέσεων, ὧν αἱ κυριώτεραι εἶνε ἡ περιουσία τῆς πολεμίου πολιτείας, τὰ ὅπλα καὶ ἐφόδια τῶν ἡττημένων, τὸ λαθρεμπόριον τοῦ πολέμου, αἱ θαλάσσιαι λεῖαι.

§ 356. Στράτευμα εἰσβάλλον εἰς χώραν τινὰ ἔχει φυσικῶς ἀνάγκην συντηρήσεως· ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ πληρώσῃ ἢ προκαταβάλῃ τὰς δαπάνας, ὁ νόμος τῆς ἀνάγκης ἐπιτρέπει τὴν ἐπιβολὴν ἐκτάκτων στρατιωτικῶν εἰσφορῶν ἢ καταβολῶν (contributions, requisitions) εἰς πράγματα ἢ χρήματα καὶ τὴν πρὸς συντήρησιν τοῦ στρατοῦ χρῆσιν μέρους τῆς παραγωγῆς τῶν χωρῶν, ὧν ἡ ἐλευθέρα κάρπωσις καὶ ἐκμετάλλευσις ἀφίεται τοῖς κατοίκοις τῆς χώρας.

Αἱ χρηματικαὶ εἰσφοραὶ ἀποτελοῦνται ἐκ τῶν χρημάτων, ἅτινα καταβάλλουσιν οἱ κάτοικοι καταληφθείσης χώρας ὅπως ἀποφύγωσι τὴν δήωσιν· αἱ πραγματικαὶ δὲ καταβολαὶ συνίστανται εἰς τὴν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἐπιβαλλομένην ὑποχρέωσιν εἰς παροχὴν ὑπὲρ αὐτῆς πραγμάτων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἢ προσωπικῶν ὑπηρεσιῶν. Ἐπειδὴ ἡ δήωσις καὶ ἡ λεηλασία οὐ μόνον δὲν θεωροῦνται ὡς δικαιώματα τοῦ πολέμου, ἀλλ' ἀποκρούονται μάλιστα ὑπὸ τῆς γενικῆς πρακτικῆς τῶν πολιτειῶν, δὲν εἶνε πλέον δυνατὸν νὰ σκοπῆται ἐξαγορὰ τῶν ἀμφισβητουμένων τούτων δικαιωμάτων· ὥστε ἡ ἐπιβολὴ χρηματικῶν εἰσφορῶν δὲν ἔχει πλέον λόγον ὑπάρξεως.

Αἱ πραγματικαὶ δὲ καταβολαὶ δέον νὰ περιορίζωνται εἰς τὰ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα καὶ νὰ ὦσιν ἀνάλογοι πρὸς τὰς προσόδους τῆς καταληφθείσης χώρας· οἱ πλεῖστοι μάλιστα τῶν συγγραφέων ὑποστηρίζουσιν ὅτι τὰ ζητούμενα δύνανται νὰ λαμβάνωνται καταναγκαστικῶς μόνον ἀντὶ ἀποζημιώσεως χρηματικῆς ἢ ἀποδείξεως παραλαβῆς.

Αἱ χρηματικαὶ εἰσφοραὶ εἶνε νόμιμοι μόνον ἂν σκοπῶσι τὴν διὰ χρημάτων ἐξαγορὰν πραγματικῆς τινος καταβολῆς ἢ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ νικητοῦ ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως τοιαύτης καταβολῆς· τὸ ζητούμενον ὅμως ποσὸν δέον νὰ μὴ εἶνε δυσανάλογον πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου ἢ τὰς προσόδους τῆς καταληφθείσης χώρας (1).

§ 357. Καίτοι ἀντικείμεναί πως πρὸς τὴν εὐθύτητα καὶ τὴν ἁβρότητα, αἱ καθαρῶς χρηματικαὶ εἰσφοραί, ἀντὶ ν' ἀποκρούωνται γενικῶς κατὰ τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ δίκαιον, εὐνοοῦνται κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ὑπ' ἐκείνων ἀκριβῶς τῶν δυνάμεων αἵτινες κολακεύονται ὅτι πρωτοστατοῦσιν ἐν τῷ πολιτισμῷ καὶ παρέχουσιν ἑαυτὰς ὑπόδειγμα ταῖς λοιπαῖς πολιτείαις. Δυνάμεθα μάλιστα εἰπεῖν ὅτι ἀνήχθησαν αἱ τοιαῦται εἰσφοραὶ εἰς σύστημα. Αἱ πλεῖσται τῶν συνθηκῶν αἵτινες ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ προηγουμένου αἰῶνος σκοποῦσι τὴν ἀναστολὴν ἢ τὴν κατάπαυσιν τῶν ἐχθροπραξιῶν παρέχουσιν ἐναργεστάτην ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων· δὲν ἀρκοῦνται ἐφαρμόζουσαι τὴν τοιαύτην φορολογίαν ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ὁ πόλεμος, ἀλλ' ἐπιβάλλουσιν αὐτὴν καὶ μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐχθροπραξιῶν, ὅτε αἱ ὑποχρεώσεις δὲν βαρύνουσιν ἁπλῶς μερικὰ ἢ ὡρισμένα τμήματα τῆς χώρας, ἀλλὰ τὴν πολιτείαν, τὸ ἔθνος ὁλόκληρον.

Μεταξὺ τῶν σπουδαιοτέρων ζητημάτων ἅτινα ἐγέννησαν οἱ πόλεμοι τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τοῦ ΙΘ' αἰῶνος, τάσσεται καὶ ἡ κατάληψις

(1) Τὰ τῶν εἰσφορῶν κανονίζουσι παρ' ἡμῖν οἱ νόμοι ΧΟΓ' τοῦ 1878, Λ'ΗΗ' τοῦ 1891, ΑΦΜΓ' τοῦ 1887 καὶ τὰ Διατάγματα τῆς 16 Φεβρ. 1881 καὶ 12 Ἀπριλ. 1889.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν σιδηροδρόμων τῶν καταλαμβανομένων ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ χωρῶν. Πρέπει νὰ διακρίνωμεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοὺς ἀνήκοντας τῇ πολιτείᾳ σιδηροδρόμους ἀπὸ τῶν ἀνηκόντων εἰς ἑταιρίας. Ἐκ συμφώνου σήμερον παραδέχονται ὅτι ἐπειδὴ οἱ πρῶτοι ἀποτελοῦσι σπουδαῖον μέρος τῆς δημοσίου περιουσίας καὶ ἰσχυρὸν πολεμικὸν μέσον, δικαιοῦται ὁ πολέμιος νὰ καταλάβῃ τὸ κινητὸν αὐτῶν ὑλικὸν καὶ ὅτι ἀπὸ τῆς παραχωρήσεως χώρας τινὸς τῷ πολεμίῳ αἱ ἐν αὐτῇ σιδηραῖ ὁδοὶ καθίστανται κτῆμα αὐτοῦ. Τοὐναντίον ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν γραμμῶν καὶ τοῦ ὑλικοῦ αὐτῶν καταλήψεως μόνον δικαίωμα ἔχει ὁ νικητής.

Τὰ ταχυδρομεῖα δὲν ὑπάγονται εἰς τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου, τοὐναντίον δὲ οἱ τηλέγραφοι οἵτινες ἐξομοιοῦνται πρὸς τοὺς σιδηροδρόμους.

§ 358. Ἡ στρατιωτικὴ κατάληψις δὲν θίγει ποσῶς τὴν ἰδιωτικὴν περιουσίαν, πλὴν ἐν ταῖς ἐξαιρετικαῖς περιπτώσεσιν καθ' ἃς ἐπέρχεται δήμευσις. Τὰ δίκαια τῆς μεταβιβάσεως, τῆς πωλήσεως, τῆς ἀνταλλαγῆς, τῆς κληρονομίας κ. τ. τ. μένουσιν ἀνέπαφα. Ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶνε ἀνεγνωρισμένη παγκοσμίως ὑπὸ τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν, ἐξαιροῦσα τῶν συνεπειῶν τοῦ πολέμου τὰς ἰδιωτικὰς πράξεις, ὑποχρεώσεις καὶ συναλλαγάς, αἵτινες δὲν ὑπάγονται εἰς τὸ κυρίως ἐμπόριον· ὅ,τι δὲ κρατεῖ ἐπὶ τῶν ἰδιωτῶν ἰσχύει ἐπίσης ἐπὶ τῶν δήμων καὶ τῶν λοιπῶν σωματείων τοιαύτης φύσεως.

ΤΜΗΜΑ Β'.

ΕΧΘΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΚΑΤΑ ΘΑΛΑΣΣΑΝ

§ 359. Εἴδομεν ὅτι ὡς γενικὸς κανὼν ἐν τοῖς κατὰ ξηρὰν πολέμοις δύναται νὰ τεθῇ ὁ σεβασμὸς τῆς ἰδιωτικῆς περιουσίας, ἥτις μόνον ἐν ἐκτάκτοις καὶ ἐξαιρετικαῖς περιπτώσεσιν ὑπόκειται εἰς κατάληψιν ἢ καταστροφήν. Κατὰ τοὺς ναυτικοὺς ὅμως πολέμους ἡ ἀντίθετος ἀρχὴ ἐκράτησε καὶ κρατεῖ εἰσέτι· κατὰ συνέπειαν τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα καὶ τὰ φορτία αὐτῶν, καί τοι ἀποτελοῦντα ἰδιωτικὴν περιουσίαν, ὑπόκεινται εἰς ἅλωσιν ἢ δήμευσιν καὶ τὰ πληρώματα αὐτῶν ἐν περιπτώσει ἁλώσεως θεωροῦνται ὡς αἰχμάλωτοι τοῦ πολέμου· δυνάμεθα ὅμως εἰπεῖν ὅτι ἡ πρακτικὴ ἡ μέχρι τοῦδε τηρηθεῖσα ἐπὶ τῶν ζημιῶν τῆς κατὰ θάλασσαν περιουσίας τῶν μὴ μαχομένων, ἐπὶ τοῦ ἐμπορικοῦ δηλαδὴ ναυτικοῦ, τείνει σήμερον νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς ἐλευθεριωτέραν θεωρίαν κατὰ τὴν ἔννοιαν ἰδίως τοῦ περιορισμοῦ τοῦ ναυτικοῦ πολέμου εἰς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μόνην τὴν περιουσίαν τῆς πολιτείας καὶ τὸ πρόσωπον τῶν ἐνεργῶς μαχομένων.

§ 360. Κατ' ἀρχὴν ἡ κατάσχεσις καὶ ἡ δήμευσις πρέπει ἀναμφιβόλως ν' ἀναφέρωνται εἰς μόνα τὰ πλοῖα καὶ τὴν περιουσίαν τῶν ἐμπολέμων. Πράγματι ὅμως καὶ μὴ ἐχθρικὸν πλοῖον δυνατὸν νὰ ὑπόκηται νομίμως εἰς ἅλωσιν ἂν παραβιάσῃ ἀποκλεισμόν, ἂν παραβῇ τοὺς νόμους τῆς οὐδετερότητος, ἂν ἐπιδοθῇ εἰς πράξεις ἐχούσας χαρακτῆρα ἐχθρικὸν ἢ ἂν διαπράξῃ ἀπάτην περὶ τὴν καταβολὴν τῶν τελῶν.

§ 361. Ἀνεφέραμεν ἀλλαχοῦ τοὺς εἰδικοὺς ὅρους οἵτινες ἔν τισι χώραις, ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, λαμβάνονται ὑπ' ὄψει πρὸς καθορισμὸν τοῦ ἐχθρικοῦ χαρακτῆρος τῶν μὴ ἐξαρτωμένων ἀπολύτως ἐκ τῶν ἐμπολέμων ἐν ἰδιότητι ὑπηκόου ἢ πολίτου προσώπων. Τοιοῦτοι ὅροι εἶνε ἡ κατοχὴ ἀκινήτων ἐν τῇ ἐχθρικῇ χώρᾳ, ἡ ἐμπορικὴ κατοικία καὶ ἡ προσωπικὴ κατοικία. Προκειμένου περὶ τῶν πλοίων καὶ τῶν φορτίων δέον νὰ προσθέσωμεν καὶ δύο ἄλλους, τὴν σημαίαν καὶ τὰ ναυτιλιακὰ ἔγγραφα, ὧν ἡ ἀπόλυτος εἰλικρίνεια καὶ ἡ τελεία κανονικότης ἢ ἡ ἐν καταλλήλῳ χρόνῳ ἔκδοσις δύνανται μόνον νὰ προφυλάξωσι τοὺς κυρίους ἀπὸ τῆς ἁλώσεως.

§ 362. Πᾶν πλοῖον δέον νὰ ᾖ ἐφωδιασμένον δι' ἐγγράφων χρησιμευόντων πρὸς διακανόνισιν τῆς θέσεως αὐτοῦ, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἀσκήσεως τῆς ναυτικῆς ἀστυνομίας καὶ πρὸς προσήκουσαν ἀπόδειξιν τῆς ἐθνικότητος, τῆς προελεύσεως, τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς κυριότητος τῶν ἐν αὐτῷ.

Τὰ κυριώτερα ναυτιλιακὰ ἔγγραφα εἶνε ἡ ἄδεια ἀπόπλου ἢ διαβατήριον, τὸ ἔγγραφον ἰδιοκτησίας τοῦ πλοίου, τὸ ναυτολόγιον, τὸ ἡμερολόγιον, ἡ ὑγειονομικὴ πιστοποίησις, τὰ ναυτιλιακὰ καὶ ἀσφαλιστικὰ συμβόλαια, τὸ δηλωτικὸν τοῦ φορτίου, αἱ φορτωτικαὶ καὶ τὸ τιμολόγιον, τὰ ἐξοφλητικὰ τῶν τελωνειακῶν δικαιωμάτων καὶ τὰ πιστοποιητικὰ ἰθαγενείας ἢ αἱ προξενικαὶ θεωρήσεις.

§ 363. Ὑποπτα θεωροῦνται τὰ ἐχθρικὰ ἢ οὐδέτερα πλοῖα ἐν ταῖς ἑπομέναις περιπτώσεσιν :

Ἂν ἔχωσι διπλᾶ ἔγγραφα, ὅπερ γεννᾷ τὸ τεκμήριον ὅτι τὰ ἔγγραφα ταῦτα εἶνε πλαστὰ ἢ νοθα.

Ἂν δὲν ἔχωσι ποσῶς ἔγγραφα ἢ ἂν κατέστρεψαν ὅσα εἶχον, καὶ μάλιστα ἂν ἡ καταστροφὴ ἐγένετο ἐν ᾧ εἶχεν ἤδη ὀφθῇ τὸ πρὸς ἐπίσκεψιν πλησιάζον πλοῖον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἂν μὴ ἀνακωχεύσωσιν ἢ μὴ σταματήσωσι μετὰ τὴν γενομένην πρὸς τοῦτο πρόσκλησιν ἢ ἂν ἀνθίστανται εἰς τὰς γιγνομένας ἐπ' αὐτῶν ἐρεύνας πρὸς ἀναζήτησιν πολεμικοῦ λαθρεμπορίου ἢ ἐγγράφων.

Ἂν ὑφίστανται δεδικαιολογημέναι κατ' αὐτῶν ὑπόνοιαι περὶ μεταφορᾶς λαθρεμπορίου τοῦ πολέμου ἢ ἀποπείρας παραβιάσεως τοῦ ἀποκλεισμοῦ.

Ὑπονοίας ἐπίσης προκαλεῖ τὸ γεγονὸς τῆς ῥίψεως ὑπὸ τοῦ πλοίου τῶν ἐγγράφων αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν. Αἱ διάφοροι κυβερνήσεις ἀπηγόρευσαν ἐπισήμως τοῦτο καὶ ῥητὰς ἀνέγραψαν ἐν ταῖς συνθήκαις διατάξεις.

Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει πρὸς δικαιολόγησιν τῆς ἁλώσεως πλοίου τινὸς δέον νὰ καθορισθῶσιν εἰδικῶς καὶ ῥητῶς τὰ προκαλέσαντα τὰς ὑπονοίας αἴτια.

§ 364. Παρὰ τὰ πιέζοντα κατὰ τοὺς ναυτικοὺς πολέμους τὴν ἰδιωτικὴν περιουσίαν βάρη καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν ἀναγνωρισθέντων τοῖς ἐμπολέμοις δικαιωμάτων, ἐξαιροῦνται γενικῶς τῆς ἁλώσεως καὶ τῆς δημεύσεως τὰ ἁλιευτικὰ πλοῖα, τὰ δι' ἐπιστημονικοὺς σκοποὺς προωρισμένα καὶ τὰ προσορμιζόμενα εἰς τὰς ἀκτὰς καὶ τοὺς λιμένας τῶν ἐμπολέμων συνεπείᾳ ναυαγίου ἢ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ πολέμου.

Τὸ αὐτὸ φυσικῶς κρατεῖ καὶ ἐπὶ τῶν ἀκατίων, ἅτινα κατὰ ἢ μετὰ τὴν ναυμαχίαν περισυλλέγουσι ναυαγοὺς ἢ τραυματίας καὶ ἐπὶ τῶν φερόντων τραυματίας πλοίων. Τὰ πλοῖα ταῦτα ἐξομοιοῦνται πρὸς φορητὰ νοσοκομεῖα, ὑποχρεούμενα νὰ φέρωσι πρὸς τῇ ἐθνικῇ καὶ λευκὴν σημαίαν μετ' ἐρυθροῦ σταυροῦ. Καὶ τὰ ταχυδρομικὰ δὲ πλοῖα ἀπολαύουσι προνομίων τινῶν δυνάμει εἰδικῶν συμβάσεων.

Τὸ προνόμιον ὅμως τῆς ἀπὸ τῆς ἁλώσεως ἐξαιρέσεως ὅπερ ἔχουσιν ἐν γένει τὰ παρὰ τὰς ἀκτὰς τὴν βιομηχανίαν αὐτῶν ἀσκοῦντα ἁλιευτικὰ πλοῖα, οὐδαμοῦ ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ ἐπιδιδομένων εἰς τὴν καλουμένην μεγάλην ἁλιείαν, οἷα εἶνε ἡ τοῦ ὀνίσκου, τοῦ φυσητῆρος, τῆς φαλαίνης καὶ τῆς φώκης.

Οὐδεμίαν γνωρίζομεν ναυτικὴν δύναμιν ἀρνηθεῖσαν νὰ ἐξαιρέσῃ τῆς ἁλώσεως καὶ νὰ καλύψῃ μάλιστα διὰ προπεμπτηρίων κανονικῶν πλοῖα πολεμίου αὐτῆς δυνάμεως, πολεμικὰ ἢ ἐμπορικά, ἐπιφορτισμένα εἰρηνικὰς ἀποστολάς, ἐπιστημονικὰς ἐν παραδείγματι ἐξερευνήσεις καὶ ἀνακαλύψεις.

§ 365. Ἐκλήθησαν καταδρομικὰ (corsaires) τὰ ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐν καιρῷ πολέμου ὁπλιζόμενα πλοῖα καὶ προοριζόμενα τῇ ἀδείᾳ τῆς κυβερνήσεως, ἧς φέρουσι τὴν σημαίαν, νὰ ἐπιπίπτωσι κατὰ τῶν ἐχθρικῶν πλοίων.

Ἀφ' οὗ ἀνεγνωρίσθη παντὶ ἐμπολέμῳ ὡς νόμιμον δικαίωμα τὸ συλλαμβάνειν τὰ πλοῖα τοῦ πολεμίου αὐτοῦ, δέον νὰ θεωρήσωμεν ἐπίσης ὡς ἐπιτρεπομένην τὴν χρῆσιν πρὸς τοῦτο τῶν ναυτικῶν αὐτοῦ δυνάμεων εἴτε πρόκειται περὶ πολεμικῶν πλοίων εἴτε περὶ καταδρομικῶν, ἅτινα θεωροῦνται ὡς βοηθητικὰ τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ. Ὁ χαρακτὴρ ἄλλως τε οὗτος τοῦ βοηθητικοῦ μετὰ τῶν νομίμων συνεπειῶν τῆς κυβερνητικῆς ἀδείας νομιμοποιεῖ τὴν ἐνεργὸν τῶν καταδρομικῶν δρᾶσιν, κωλύει τὴν ἐξομοίωσιν τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν πρὸς πράξεις ἰδιωτικοῦ πολέμου καὶ τίθησι πάντοτε αὐτὰ εἰς δημόσιον καὶ κατὰ συνέπειαν διεθνῆ τάξιν, ὑπερτέραν τῆς τῶν ἐλευθέρων σωμάτων ἐν τοῖς κατὰ ξηρὰν πολέμοις.

Ὁ ἐξοπλισμὸς καταδρομέων ὑπῆρξε τὸ ἀντικείμενον πολλῶν συμβατικῶν διατάξεων, τινὲς τῶν ὁποίων καταργοῦσι τὴν χρῆσιν αὐτῶν ἐν περιπτώσει πολέμου μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων, ἐν ᾧ αἱ ἄλλαι ἀφορῶσι μόνον τὴν οὐδετερότητα.

§ 366. Ἂν παρὰ τὸ περιεχόμενον καὶ τὰς διατάξεις τῶν συνθηκῶν οἱ συγγραφεῖς δὲν κατώρθωσαν εἰσέτι νὰ συμφωνήσωσι περὶ τοῦ ἀληθοῦς χαρακτῆρος τῶν ὑπὸ τοιούτους ἢ τοιούτους ὅρους ὁπλιζομένων καταδρομέων, ἂν οἱ μὲν ἐπιμένωσι νὰ μὴ διαβλέπωσιν ἐν αὐτοῖς ἢ πειρατὰς καὶ νὰ καταδικάζωσιν ἀπολύτως τὴν χρῆσιν αὐτῶν, ἐν ᾧ ἄλλοι θεωροῦσι πάντοτε αὐτοὺς ὡς πολυτίμους, ἀπαραιτήτους μάλιστα, ἐπικούρους τῶν πολεμικῶν ναυτικῶν διὰ τὰς δευτερευούσας κυρίως πολιτείας, πάντες ἐν τούτοις ἠναγκάσθησαν ν' ἀναγνωρίσωσιν ὅτι εἰς σοβαρὰς καταχρήσεις καὶ εἰς βαρεῖς κινδύνους ἐκτίθησι τὸ ἐμπόριον ἡ χρῆσις τῶν καταδρομέων· νέαι λοιπὸν ἀπόπειραι ἐγένοντο ἐπανειλημμένως πρὸς περιορισμὸν τῆς καταδρομῆς, ἂν μὴ πρὸς ἐντελῆ αὐτῆς κατάργησιν. Ἀτυχῶς ὅμως δὲν κατώρθωσαν μέχρι τοῦδε νὰ συμφωνήσωσιν αἱ δυνάμεις ἐπὶ πρακτικοῦ τινος μέτρου. Δυνάμεθα ἐν τούτοις νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ ἐν Παρισίοις συνελθοῦσα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1856 Σύνοδος πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς μεταξὺ Ῥωσίας, Τουρκίας καὶ τῶν Δυτικῶν Δυνάμεων εἰρήνης μετὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον, γιγάντιον ἐποίησε πρὸς τὴν μεταρρύθμισιν βῆμα καθιερώσασα διὰ τῆς ἀπὸ 15 Ἀπριλίου διακηρύξεώς της τὰς ἑπομένας τέσσαρας ἀρχάς:

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

α'. Ἡ καταδρομὴ καταργεῖται.

β'. Ἡ ὑπὸ οὐδετέραν σημαίαν ἐχθρικὴ περιουσία δέον νὰ ᾖ σεβαστή, ἐξαιρέσει μόνον τῶν ἀντικειμένων τοῦ λαθρεμπορίου τοῦ πολέμου.

γ'. Τὰ οὐδέτερα ἐμπορεύματα δὲν δύνανται νὰ κατασχεθῶσι καὶ ὑπὸ ἐχθρικὴν ἔτι σημαίαν.

δ'. Μόνον οἱ πραγματικοὶ ἀποκλεισμοὶ εἶνε ὑποχρεωτικοί.

Ἡ διακήρυξις αὕτη διακοινωθεῖσα ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Λονδίνου εἰς τὰς ναυτικὰς δυνάμεις τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς ἔτυχε παρὰ τῶν πλείστων προθυμοτάτης ἀποδοχῆς καὶ οὕτως εἰσῆλθεν ἤδη εἰς τὸ πεδίον τοῦ δημοσίου δικαίου τῶν νεωτέρων πολιτειῶν (1).

Ἡ Ἱσπανία μόνον, τὸ Μεξικὸν καὶ αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι ἠρνήθησαν νὰ προσχωρήσωσιν. Ἡ μὴ προσχώρησις ὅμως τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν δὲν προέρχεται ἐξ ἀποδοκιμασίας τῶν ἀρχῶν τούτων, ἀλλὰ διότι δὲν εὑρίσκουσι ταύτας ἐπαρκεῖς καὶ ὅσον ἔδει εὐρείας, αἰτοῦσαι τὴν ὁλοτελῆ καὶ ἀνεπιφύλακτον κατάργησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἁλώσεως τῆς ἰδιωτικῆς περιουσίας κατὰ θάλασσαν, τὴν καθιέρωσιν ἐν ἄλλαις λέξεσι τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀταραβιάστου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΜΠΟΛΕΜΩΝ.—ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΕΧΘΡΟΠΡΑΞΙΩΝ.—ΠΡΟΠΕΜΠΤΗΡΙΑ.—ΣΥΝΘΗΚΟΛΟΓΗΣΕΙΣ

§ 367. Ὁ πολιτισμὸς ὁ ἐν τῇ προοδευτικῇ αὐτοῦ πορείᾳ ἐξημερώσας βαθμηδὸν τὰ ἤθη καὶ ἀπὸ τοσούτων δυστυχιῶν σώσας τὴν ἀνθρωπότητα, εὐεργετικῶς ἐπίσης ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ δικαίου τοῦ πολέμου, περιστέλλων ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὸν κύκλον τῶν ἐχθροπραξιῶν καὶ ἐπιτρέπων τὴν μεταξὺ τῶν ὑπηκόων τῶν ἐμπολέμων καὶ τῶν οὐδετέρων ἐξηκολούθησιν σχέσεών τινων ἢ ἐμπορικῶν συναλλαγῶν, γνω-

---

(1) Καὶ ἡ Ἑλλὰς προσεχώρησε τῇ $^{8}/_{20}$ Ἰουνίου 1856 «εἰς ἁπάσας καὶ εἰς ἑκάστην κατ' ἰδίαν τῶν τεσσάρων διατάξεων τῆς δηλώσεως ταύτης, ὑποσχεθεῖσα νὰ τηρήσῃ ταύτας ἀκριβῶς τυχούσης περιπτώσεως».

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στῶν ὑπὸ τὸν ὅρον πολεμικὴ ἐμπορία (commercia belli).

Ἐκ πασῶν τῶν ἠθικῶν ὑποχρεώσεων, αἵτινες δέον νὰ τηρῶνται κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου, ἡ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐπιβαλλομένη εἰς λαοὺς πεπολιτισμένους ἀποδυομένους εἰς ἀγῶνα κατ' ἀλλήλων εἶνε, μετὰ βαθείας καὶ ἀληθοῦς συναισθήσεως τῶν δικαίων τῆς ἀνθρωπότητος, πλήρης καὶ τελεία καλὴ πίστις.

§ 368. Αἱ μεταξὺ τῶν διαβατηρίων καὶ τῶν προπεμπτηρίων ὑφιστάμεναι διαφοραὶ εἶνε σαφέσταται. Τὰ προπεμπτήρια (sauf-conduits) μόνον ἐν καιρῷ πολέμου ἐκδιδόμενα, ἀναφέρονται ἀποκλειστικῶς εἰς ὡρισμένα πράγματα καὶ μέρη, ἐπιτρέποντα τῷ κομιστῇ τῶν οὕτως εὐνοηθέντων ἐμπορευμάτων νὰ διέρχηται ἀκωλύτως διὰ τῶν στρατιωτικῶν τάξεων, κατὰ συνέπειαν δὲ μὴ ἔχοντα νομικὸν χαρακτῆρα. Τὰ διαβατήρια τοὐναντίον εἶνε κατ' οὐσίαν προσωπικὰ καὶ μόνον ἐκείνῳ, ὃν ἀφορῶσι, τῇ ἀκολουθίᾳ καὶ ταῖς ἀποσκευαῖς του δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι.

Τὰ προπεμπτήρια ἰσχύουσι μόνον διὰ τὸ ἀναφερόμενον ἐν αὐτοῖς πρόσωπον, ἀλλ' ἡ ἀφορῶσα ἐμπορεύματα ἄδεια εἶνε μεταβιβάσιμος, ἂν μὴ ὑφίσταται εἰδικὴ ἀπαγόρευσις περὶ τοῦ προσώπου τοῦ κομιστοῦ ἢ τοῦ ἀγωγέως αὐτῶν. Μόνον δ' ἐπὶ τῆς κατειλημμένης ὑπὸ τοῦ ἐκδόντος ταῦτα στρατοῦ χώρας κρατοῦσιν, ἀποβάλλοντα ἐκτὸς ταύτης πᾶσαν ἰσχύν. Ἂν τὸ προπεμπτήριον παρεχωρήθη δι' ὡρισμένον χρόνον παύει μετὰ τὴν πάροδον αὐτοῦ ἰσχύον.

Τὸ δικαίωμα τοῦ ἀκυροῦν ἢ ἀνακαλεῖν τὰ διαβατήρια ἢ τὰ προπεμπτήρια ἀνήκει ἱεραρχικῶς εἰς τὰς δικαιουμένας νὰ ἐκδώσωσι τοιαῦτα ἀρχάς, αἵτινες μόναι δύνανται νὰ ἐκτιμήσωσι πότε τὸ συμφέρον τῆς πολιτείας ἐπιβάλλει τὴν κατάργησιν τῆς ἰσχύος αὐτῶν.

§ 369. Ἂν τις στρατηγὸς ἢ διοικῶν ἀξιωματικὸς θέλῃ νὰ παράσχῃ προστασίαν εἰς πρόσωπα ἢ πράγματα ἐν ἐξαιρετικῇ τυγχάνοντα θέσει, ἐκδίδωσιν αὐτεπαγγέλτως ἢ ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν κατοίκων εἰδικὴν προστατευτικὴν διαταγὴν καλουμένην ἀσφαλιστήριον (sauvegarde). Τὸ τοιοῦτο ἔγγραφον ἀφορᾷ συνήθως ἀρχεῖα, βιβλιοθήκας ἢ ἄλλα δημόσια οἰκοδομήματα, ὡς ἐπίσης κτήματα φιλικὰ ἢ οὐδέτερα ἢ καὶ ἐχθρικὰ ἔτι ἐν σπανίαις τισὶ περιπτώσεσι.

Τῶν ἀσφαλιστηρίων γίνεται συνήθως χρῆσις κατὰ τὴν ἔφοδον ἐναντίον θέσεώς τινος στρατηγικῆς ἢ μετὰ τὴν μάχην πρὸς πρόληψιν καταχρήσεων ἐκ μέρους τῶν στρατιωτῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὸ ἀσφαλιστήριον, μὴ ὂν κατὰ βάθος ἄλλο τι ἢ ἴδιον εἶδος διαβατηρίου ἢ προπεμπτηρίου, ὑπόκειται εἰς τοὺς αὐτοὺς καὶ ταῦτα κανόνας περὶ τὸν καθορισμὸν τῶν ἐξ αὐτοῦ ἀπορρεόντων δικαιωμάτων καὶ προνομίων.

§ 370. Ἀνταλλακτήριον πλοῖον (navire de cartel) καλεῖται τὸ πλοῖον ὅπερ φέρον σημαίαν κήρυκος ἢ ἐκεχειρίας ἐπιφορτίζεται τὴν ἀνταλλαγὴν αἰχμαλώτων ἢ καὶ τὴν ὑποβολὴν τῷ ἐχθρῷ εἰρηνικῶν προτάσεων. Τὰ πλοῖα ταῦτα καὶ τὰ πληρώματα αὐτῶν εἰς ἰδιάζουσαν δικαιοῦνται εὐλάβειαν καὶ θεωροῦνται ὡς οὐδέτερα, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴ φέρωσιν οὔτε ἐμπορεύματα οὔτε προμηθείας οὔτε ἄλλα ὅπλα πλὴν ἑνὸς πυροβόλου ὅπως δι' αὐτοῦ ποιῶσι σήματα.

§ 371. Ἐξαγορὰ ἢ λύτρωσις (rachat, rançon) καλεῖται ἡ μεταξὺ τοῦ ἁλώσαντος καὶ τοῦ κυρίου τῶν ἁλωθέντων πραγμάτων συμφωνία περὶ τῆς πρὸς ἀπόδοσιν αὐτῶν τιμῆς. Αἱ νομοθεσίαι τῶν διαφόρων πολιτειῶν παρέχουσιν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἀρκούντως ζωηρὰς ἀντιθέσεις.

Ἡ Μεγάλη Βρεττανία ἀπαγορεύει τὴν ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ ἐξαγορὰν τῶν ἁλωθέντων πλοίων, καθ' ὅσον θεωρεῖ ὅτι τοῦτο κωλύει τὴν ἄσκησιν τοῦ δικαίου τοῦ πολέμου καὶ δύναται νὰ ἐκθέσῃ τοὺς καταδρομεῖς εἰς τὸν κίνδυνον ν' ἀπολέσωσι τὰ προνόμια τῆς ἀναλήψεως.

Ἡ νομιμότης τῆς ἐξαγορᾶς ἀποκρούεται ἐπίσης ὑπὸ τῆς Γαλλίας, τῶν Κάτω Χωρῶν, τῆς Σουηδίας, τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Δανιμαρκίας.

Ἡ Ἱσπανία μόνον τοῖς καταδρομεῦσιν οἵτινες τρεῖς ἄλλας ἐπέτυχον λείας ἐπιτρέπει τὴν ἐξαγοράν, ἀπαγορεύουσα αὐτὴν ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιπτώσει.

Ἡ Γαλλικὴ πρακτικὴ πολλάκις ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου μετεβλήθη. Σήμερον κρατεῖ τὸ Διάταγμα τῆς 2 τοῦ μηνὸς Prairial τοῦ ἔτους ΙΑ', κατὰ τὸ ἄρθρον 26 τοῦ ὁποίου «ῥητῶς ἀπαγορεύεται τοῖς πλοιάρχοις ὡπλισμένων πλοίων ἐν καταδρομῇ ἢ ἐν πολέμῳ ἡ λῃστις λύτρων παρ' οἱουδήποτε πλοίου φέροντος διαβατήριον οὐδετέρας δυνάμεως, καὶ ἂν ἔτι τὸ διαβατήριον τοῦτο παρέχῃ ὑπονοίας παραποιήσεως ἢ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἄκυρον ἢ λῃξαν... Δὲν δύνανται ὡσαύτως νὰ λάβωσι λύτρα ἐκ πλοίου προφανῶς ἐχθρικοῦ ἄνευ τῆς ἀδείας τῶν ἐφοπλιστῶν αὐτῶν καὶ ἄνευ τῆς προηγουμένης τηρήσεως ἄλλων τινῶν διατυπώσεων».

Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς ἐπιτρέπουσι τὴν ἐξαγορὰν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιφυλάξεως. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἐμπολέμου παρεχομένη εἰς ἓν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἢ πλείονα πλοῖα ἄδεια ἀλώσεως τῆς ἐχθρικῆς περιουσίας περιλαμβάνει καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐξαγορᾶς.

Τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐξαγορᾶς ἀσφαλίζει τὸ πλοῖον ἀπὸ τῆς ἁλώσεως, ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ τῶν λοιπῶν δυστυχημάτων. Ἂν λοιπὸν μετὰ τὴν ἐξαγορὰν ἐπέλθῃ ναυάγιον ἢ κάθισμα μετὰ διαρρήξεως, οἱ ἰδιοκτῆται καὶ οἱ ἐγγυηταὶ δὲν ἐλευθεροῦνται, ἂν μὴ ὑπάρχωσιν ἀντίθετοι συμφωνίαι, τῶν ὑποχρεώσεων ἃς ἀνέλαβον καὶ τῆς καταβολῆς τοῦ συμφωνηθέντος ποσοῦ.

Τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐξαγορᾶς ἀποβάλλει πᾶσαν ἀπέναντι τοῦ καταγωγέως νόμιμον ἰσχύν, ἂν αὐτὸς οὗτος ἁλωθῇ ὑπὸ πολεμικοῦ πλοίου ἢ τινος καταδρομέως ἀνήκοντος εἰς τὴν χώραν, ἧς τὸ ἐξαγορασθὲν πλοῖον ἔφερε τὴν σημαίαν.

§ 372. Οἱ κήρυκες (parlementaires), οἱ ἀποστελλόμενοι δηλαδὴ εἴς τινα στρατιωτικὴν θέσιν ἢ ἐχθρικὴν στρατιὰν ἀξιωματικοὶ πρὸς διαπραγμάτευσιν μετὰ τοῦ διοικητοῦ αὐτῆς, θεωροῦνται ὡς ἀπαραβίαστοι καὶ ἱεροί, ἐφ' ὅσον δὲν καταχρῶνται τῆς προνομιούχου αὐτῶν θέσεως πρὸς κατασκοπείαν ἢ πρὸς ὀργάνωσιν προδοσίας ἢ πρὸς ἄλλας ἐπικινδύνους σκευωρίας· δέον ὅμως κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας ἡ ἐνοχὴ ν' ἀποδεικνύηται κατὰ τρόπον ἀναμφισβήτητον. Οἱ κήρυκες συνοδεύονται συνήθως μέχρι τῶν προφυλακῶν ὑπὸ σαλπιγκτοῦ ἢ τυμπανιστοῦ φέροντος λευκὴν σημαίαν ὡς σῆμα ἀναγνωρίσεως. Ὁ ἐν γνώσει δὲ τραυματίζων ἢ φονεύων κήρυκα φέροντα τὰ σημεῖα τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ καθίσταται ἔνοχος καταφώρου παραβιάσεως τῶν νόμων τοῦ πολέμου.

Ἐνίοτε συνειθίζεται νὰ καλύπτωνται οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ κήρυκος κατὰ τὴν μετάβασιν καὶ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ καὶ ἐφ' ὅσον εὑρίσκεται ἐν ταῖς ἐχθρικαῖς τάξεσιν· ἀλλ' ἐξαιρουμένης τῆς προφυλάξεως ταύτης πρέπει νὰ παρέχηται αὐτῷ πᾶσα ἐν γένει διευκόλυνσις πρὸς τελείαν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς αὐτοῦ. Οὕτω δὲν δύναται νὰ αἰχμαλωτισθῇ καὶ δέον νὰ παρέχωνται αὐτῷ τὰ μέσα τῆς ἐλευθέρας καὶ ἀκινδύνου ἐπιστροφῆς.

§ 373. Ἀναστολὴ τῶν ἐχθροπραξιῶν (suspension d'armes) καλεῖται ἡ ἐπί τι ἐντελῶς καθωρισμένον χρονικὸν διάστημα καὶ πρὸς εἰδικὸν σκοπὸν διακοπὴ αὐτῶν, ὅπως περισυλλεγῶσιν ἐν παραδείγματι οἱ τραυματίαι, ἐνταφιασθῶσι μετὰ τὴν μάχην οἱ νεκροὶ ἢ δοθῇ καιρὸς πρὸς λῆψιν διαταγῶν περὶ κενώσεως πολιορκουμένης πολεμικῆς θέσεως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ συνομολόγησις τοιαύτης ἀναστολῆς ἀνήκει τοῖς ἀρχηγοῖς τοῦ στρατοῦ ἢ τοῖς διοικοῦσιν ἓν ἢ πλείονα τμήματα ἀξιωματικοῖς, ἀλλὰ μόνον τὰς ἀμέσως ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῶν συνομολογησάντων αὐτὴν διατελούσας στρατιωτικὰς δυνάμεις ὑποχρεοῦσιν.

Ἂν ἡ ἀναστολὴ τῶν ἐχθροπραξιῶν ἔχῃ εὐρύτερον χαρακτῆρα καὶ μείζονα διάρκειαν, καλεῖται ἀνακωχὴ ἢ ἐκεχειρία (trêve, armistice).

Ἡ ἀνακωχὴ συνομολογεῖται εἴτε δι' ὡρισμένον χρόνον, ἑβδομάδας, μῆνας ἢ ἔτη, εἴτε ἐπ' ἀόριστον μέχρι καταγγελίας αὐτῆς.

Ἡ ἀνακωχὴ δύναται νὰ εἶνε μερικὴ ἢ γενική. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει περιορίζεται εἰς τὰ εἰδικῶς ὁριζόμενα τμήματα καὶ στρατεύματα· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἐκτείνεται ἐπὶ πασῶν τῶν δυνάμεων τῶν ἐμπολέμων χωρὶς ποσῶς νὰ ἀΐρῃ τὴν προκαλέσασαν τὸν ἀγῶνα ἀφορμήν.

Ἡ γενικὴ τῶν ἐχθροπραξιῶν ἀναστολὴ μόνον ὑπὸ τοῦ κυριάρχου τῆς πολιτείας δύναται νὰ διαταχθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἐπὶ τούτῳ πληρεξουσίου.

Διαρκούσης τῆς γενικῆς ἀνακωχῆς οἱ ἐμπόλεμοι δικαιοῦνται νὰ προβῶσιν εἰς ὅ,τι θὰ ἠδύναντο νὰ πράξωσιν ἂν μὴ ὁ πόλεμος διεκόπτετο, νὰ ναυπηγήσωσιν ἐν παραδείγματι καὶ ὁπλίσωσι πλοῖα, νὰ συλλέξωσι καὶ ἐκγυμνάσωσι στρατόν, νὰ κατασκευάσωσι πυροβόλα καὶ ὅπλα, νὰ προμηθευθῶσι τροφὰς καὶ ἄλλας προμηθείας.

Ἔσται ὅμως πρᾶξις κακῆς πίστεως νὰ ἐπωφεληθῇ τις τῶν ἐμπολέμων τῆς ἀνακωχῆς ὅπως ἐκτελέσῃ κινητοποιήσεις, ἐργασίας ἢ προμηθείας, ἃς ὁ ἐχθρὸς θὰ ἠδύνατο νὰ παρακωλύσῃ, ἢ ὅπως τύχῃ πλεονεκτημάτων, καταλάβῃ σπουδαίαν τινὰ στρατιωτικὴν θέσιν ἢ προχωρήσῃ ἐντὸς τῆς ἐχθρικῆς χώρας.

Ἡ ἀποδοχὴ λιποταχτῶν ἐν τοῖς στρατοπέδοις θεωρεῖται ἐπίσης ὡς πρᾶξις ἐχθρικὴ καὶ κατὰ συνέπειαν ὡς παραβίασις τῶν συνομολογηθεισῶν ὑποχρεώσεων.

§ 374. Ἅπαξ ἐκπνευσάσης τῆς προθεσμίας τῆς ἀνακωχῆς, δὲν ἀπαιτεῖται, ἂν μὴ ὑπάρχωσιν ἀντίθετοι συμφωνίαι, νὰ προηγηθῇ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἐχθροπραξιῶν ἐπίσημος κήρυξις. Ἂν ὅμως ἡ ἀνακωχὴ ᾖ ἀόριστος, ἡ καλὴ πίστις καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος ἀπαιτεῖ νὰ μὴ διακόπτηται ἄνευ καταγγελίας.

§ 375. Συνθηκολόγησις (capitulation) καλεῖται σύμβασις ἀφορῶσα τὴν παράδοσιν ἢ τὴν ὑποταγὴν τῷ ἐχθρῷ σώματος στρατιωτικοῦ, πόλεως, φρουρίου ἢ ἐπαρχίας πρὸς πρόληψιν αἱματοχυσίας, ἂν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡ ἀντίστασις κατέστη πλέον ἀλυσιτελής.

Ἡ πρόθεσις συνθηκολογήσεως ὑποδεικνύεται τῷ ἐχθρῷ διὰ τῆς ὑψώσεως λευκῆς σημαίας, ἄρχονται δ' ἀμέσως αἱ διαπραγματεύσεις διὰ κηρύκων.

Κατὰ τὰς τοιαύτας συμβάσεις παρέχεται κατὰ κανόνα ἐγγύησις περὶ ἀσφαλείας τῶν προσώπων, περὶ προστασίας τῶν κατοίκων τῶν μερῶν ἢ τῶν ὑλικῶν πραγμάτων, ἅτινα ἀφορᾷ, καὶ περὶ σεβασμοῦ τῆς θρησκείας, τῶν ἠθῶν καὶ τῶν ἐθίμων τῆς χώρας. Ἡ συνθηκολόγησις, καί ἡ ἄνευ ὅρων ἔτι, δὲν παρέχει τῷ νικητῇ τὸ δικαίωμα τοῦ θανατῶσαι τοὺς παραδιδομένους, δυναμένῳ ἁπλῶς νὰ αἰχμαλωτίσῃ τοὺς στρατιώτας.

Τὸ δικαίωμα τοῦ συνθηκολογεῖν ἀνήκει κατ' ἀρχὴν τῷ διοικητῇ στρατοῦ, στόλου, φρουρίου ἢ μεμονωμένων σωμάτων καὶ ἐν γένει πᾶσι τοῖς δυναμένοις νὰ συνομολογήσωσιν ἀνακωχὴν ἢ ἐκεχειρίαν.

Ὁ διοικητὴς τῶν ἀπειλούντων ἢ πολιορκούντων πόλιν τινὰ στρατευμάτων δύναται νὰ περιλάβῃ ἐν τῇ συνθηκολογήσει ὅρους περὶ τῶν στρατιωτικῶν ἔργων, τοῦ προσώπου, τῶν πραγμάτων, τῶν στρατιωτῶν ἢ τῶν κατοίκων, οὐδεμίαν ὅμως διάταξιν ἀφορῶσαν τὸ πολιτικὸν καθεστὼς ἢ τὴν διοίκησιν τῆς συνθηκολογούσης πόλεως.

Αἱ συνθηκολογήσεις δέον νὰ θεωρῶνται ἁπλῶς ὡς εἰδικαὶ συμβάσεις, γεννώμεναι ἐκ τῶν προσωπικῶν περιστάσεων εἰς ἃς εὑρίσκεται ὁ ἐχθρός. Διαφέρουσι δὲ τῶν συνθηκῶν ἀφ' ἑνὸς ὡς πρὸς τὸν τύπον ὑφ' ὃν συνομολογοῦνται, ἀφ' ἑτέρου δὲ καθ' ὅσον πρὸς ὑποχρεωτικὴν αὐτῶν ἰσχὺν δὲν ἀπαιτεῖται μεταγενεστέρα κύρωσις τοῦ κυριάρχου, ἂν μὴ ῥητὴ ἐγένετο περὶ τούτου ἐπιφύλαξις ἢ ὁ ὑπογράψας ὑπερέβη τὰ ὅρια τῆς ἐπιτραπείσης αὐτῷ ἐξουσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΚΑΤΑΚΤΗΣΙΣ

§ 376. Ἡ κατάκτησις (conquête) ἐν τῇ πρακτικῇ καὶ κατὰ τοὺς νόμους τοῦ πολέμου οὐσιωδῶς διαφέρει τῆς καταλήψεως (occupation). Συνήθωστοῦ ὅρου κατάκτησις γίγνεται χρῆσις πρὸς δήλωσιν τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀφαιρέσεως ἐδάφους ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ· ἀλλ' ὅπως τηρήσωμεν αὐστηρῶς τὴν ἀκριβῆ αὐτοῦ σημασίαν δέον νὰ μεταχειριζώμεθα τὸν ὅρον τοῦτον μόνον καθ' ἣν περίπτωσιν ἐπῆλθεν ὁριστικὴ εἰς τὸν νικητὴν μεταβίβασις τῆς καταληφθείσης χώρας, ὁσάκις δηλαδὴ ὁ τίτλος τῆς κατοχῆς τοῦ νικητοῦ κατέστη τέλειος δι' ἐπισήμου ἐγκαταλείψεως ἐκ μέρους τοῦ ἡττηθέντος. Ἐφ' ὅσον δὲν πραγματωθῇ τὸ τελευταῖον τοῦτο γεγονὸς ὑφίσταται ἁπλῶς στρατιωτικὴ κατάληψις.

§ 377. Ἡ κατάληψις ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ὁ πόλεμος εἶνε ἁπλῶς προσωρινή, διότι μόνη ἡ εἰρήνη κυροῖ τὴν κατάκτησιν ἢ τὴν βιαίαν προσάρτησιν. Ἡ κύρωσις δ' αὕτη ἐπέρχεται συνήθως διὰ τῆς διεθνοῦς πράξεως ἥτις τιθεμένη πέρας εἰς τὸν πόλεμον συνιστᾷ τὴν κατάκτησιν. Ἡ συνθήκη αὕτη ἢ ἐπαναφέρει τὰ πράγματα εἰς τὸ πρὸ τοῦ πολέμου καθεστὼς (statu quo ante bellum) ἢ καταρτίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κεκτημένων (uti possidetis) ἢ ἐπιβάλλει τὴν ἀπόδοσιν χωρῶν τινων εἴτε τὴν ἀπόκτησιν ἄλλων ὑπὸ τοῦ νικητοῦ, οὗτινος ὁ τίτλος περιβαλλόμενος τότε τὸν τύπον τῆς κτήσεως δυνάμει καταλήψεως καθίσταται πλήρης, ὁριστικὸς καὶ τέλειος.

Ὅταν ἡ κατάκτησις καθίσταται οὕτω πλήρης καὶ ὁριστικὴ διὰ κανονικῆς παραχωρήσεως, ἡ καταληφθεῖσα χώρα μεταβιβάζεται τῷ νικητῇ ἐπὶ τῷ αὐτῷ τίτλῳ τοῦ παλαιοῦ κυρίου. Οὐδεὶς ἄλλος δύναται ν' ἀντιποιηθῇ τὸ ἐλάχιστον δικαίωμα ἐπὶ τῶν παραχωρηθεισῶν ἢ μεταβιβασθεισῶν ὑπὸ τοῦ ἡττηθέντος χωρῶν καὶ αἱ συνέπειαι τοῦ νέου τούτου δικαιώματος ἀνέρχονται μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς καταλήψεως.

§ 378. Ἡ κατάκτησις ἀναγκαίως ἀσκεῖ ἐπίδρασιν, σημαντικὴν συνήθως, ἐπὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῆς χώρας ἧς ὁ ἡττηθεὶς ἐστερήθη. Ἐκ τῶν συνηθεστέρων καὶ λογικωτέρων συνεπειῶν εἶνε ἡ ἀφομοίωσις τῆς χώρας ταύτης πρὸς τὴν πολιτείαν εἰς τὰς κτήσεις τῆς ὁποίας προστίθεται καὶ ἐντεῦθεν ἡ ὑποταγὴ αὐτῆς εἰς τοὺς αὐτοὺς νόμους καὶ τὴν αὐτὴν κυβέρνησιν.

Ὁ νέαν ἐν τούτοις ἀποκτῶν κτῆσιν κυρίαρχος εἶνε ἐλεύθερος νὰ θέσῃ ταύτην ἐπί τινα χρόνον μᾶλλον ἢ ἧττον μακρὸν ὑπὸ τὸν στρατιωτικὸν νόμον ἢ νὰ παραχωρήσῃ ἀμέσως αὐτῇ πολιτικὴν διοίκησιν· δύναται ἐπίσης κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ καὶ ὑπὸ τῶν περιστάσεων ἐπιτρεπόμενον μέτρον νὰ παράσχῃ τοῖς κατοίκοις θεσμούς, δικαιώματα ἢ προνόμια διάφορα ἐκείνων ὧν οἱ λοιποὶ αὐτοῦ ὑπήκοοι ἀπολαύουσιν.

§ 379. Ἡ ὁριστικὴ τῆς κατακτήσεως κύρωσις ἔχει ἀναδρομικὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δύναμιν ἐπὶ τοῦ δικαίου τῆς κτήσεως καθ' ὅσον προσδίδει τῷ τίτλῳ τοῦ κατακτητοῦ τὴν νόμιμον ἰσχὺν ἥς ἦτο οὗτος θεματοφύλαξ ἁπλῶς καὶ καθιστᾷ ὁριστικὰ καὶ τέλεια τὰ συναλλάγματα καὶ τὰς μεταβιβαστικὰς τῆς κυριότητος πράξεις, αἵτινες κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς στρατιωτικῆς καταλήψεως ἐτελέσθησαν. Οὕτως ἐν παραδείγματι ἡ γενομένη καταβολὴ φόρων πρὶν ἢ καταστῇ ἡ κατάκτησις ὁριστικὴ ἐλευθεροῖ τὸν ὀφειλέτην, ὥστε δὲν πρέπει ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀρχηγοῦ νὰ ζητῶνται ἢ νὰ ἐπιβάλλωνται ἐκ νέου τοιοῦτοι φόροι.

§ 380. Ἀρχὴ τοῦ φυσικοῦ δικαίου εἶνε ὅτι ἡ κατάκτησις ἢ ἡ κανονικὴ χώρας τινὸς παραχώρησις λύει τοὺς κατοίκους παντὸς ὅρκου ὑποταγῆς πρὸς τὸν παλαιὸν καὶ συνεπάγεται ἀπόλυτον αὐτῶν πίστιν πρὸς τὸν νέον κυρίαρχον.

Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους ὅτε ἐκράτει ἀποκλειστικῶς τὸ μοναρχικὸν σύστημα, οἱ δημοσιολόγοι εἶχοντο τοῦ κανόνος καθ' ὃν ἡ κυριαρχία μετὰ τῆς ἐντεῦθεν πηγαζούσης ὑποχρεώσεως πίστεως μεταβιβάζεται ἀπολύτως καὶ ἀνεπιφυλάκτως. Ἡ γενικῶς σήμερον τηρουμένη τακτικὴ εἶνε δικαιοτέρα. Μόνος ὁ πόλεμος δὲν παρέχει τῷ νικητῇ δικαίωμα ἀπεριορίστου καὶ διηνεκοῦς κυριαρχίας τῆς κατακτηθείσης χώρας, ἀλλ' ὅπως γεννηθῇ τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀπαιτεῖται ῥητὴ ἢ σιωπηρὰ συναίνεσις τοῦ ἡττηθέντος· ἄλλως ὑφίσταται πραγματικὸν ἁπλῶς γεγονὸς περιοριζόμενον κατὰ χρόνον ἐφ' ὅσον ὁ ἡττηθεὶς διατελεῖ ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ ν' ἀποσείσῃ τὸν ζυγὸν ὑφ' ὃν ὑπέπεσεν.

Κατ' ἔθος σύμφωνον πρὸς τὴν λογικὴν δέον ἐν περιπτώσει κατακτήσεως νὰ παρέχηται τοῖς ἐπιθυμοῦσι νὰ τηρήσωσι τὴν ἰθαγένειαν τῆς καταγωγῆς αὐτῶν καὶ νὰ μείνωσι πιστοὶ εἰς τὸν παλαιὸν κυρίαρχον τὸ δικαίωμα νὰ καταλίπωσι τὴν χώραν, ἥτις ἔπαυσεν ὑπὸ τὸν κυρίαρχον τοῦτον διατελοῦσα.

Τοὐναντίον ἂν ἐδόθη τοῖς κατοίκοις ἡ ἐπιλογὴ μεταξὺ τῆς διαμονῆς ἢ τῆς καταλείψεως τῆς χώρας, δέον ἐκ τῆς διαμονῆς νὰ συνάγηται σιωπηρὰ συναίνεσις πίστεως πρὸς τὸν κατακτητήν.

§ 381. Ἐκ τῶν συνεπειῶν τῆς κατακτήσεως εἶνε ἡ μεταβίβασις τῷ νικητῇ πάντων τῶν ἐπὶ τῆς παραχωρουμένης χώρας δικαιωμάτων τοῦ παλαιοῦ κυρίου.

Κατ' αὐστηρὰν δικαιοσύνην δέον οἱ κάτοικοι τῆς κατακτηθείσης χώρας νὰ τεθῶσιν ὑπὸ πολιτικὸν σύστημα ὅμοιον ἀκριβῶς ἐκείνῳ οὗτινος οἱ νέοι ὁμοεθνεῖς των ἀπολαύουσιν. Ὁ κανὼν ὅμως οὗτος ὑπόκει-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ται εἴς τινας περιορισμοὺς ὑπαγορευομένους ἐκ ποικίλων περιστάσεων ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ἠθῶν, τῶν ἐθίμων, τῆς ἤδη ὑφισταμένης νομοθεσίας· οὕτως ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ κανόνος τούτου σχεδὸν πάντοτε ἤρτηται ἐκ τῶν ὅρων τῆς ἑνώσεως τῶν κατακτηθέντων λαῶν καὶ ἐκ τοῦ εἰδικοῦ χαρακτῆρος τῶν θεσμῶν καὶ τῶν δημοτικῶν νόμων τοῦ κατακτητοῦ.

§ 382. Ἡ κατάκτησις μεταβάλλει τὰ πολιτικὰ δικαιώματα τῶν κατοίκων τῆς χώρας καὶ μεταβιβάζει τῷ νέῳ κυριάρχῳ τὴν δημόσιον κτῆσιν.

Δὲν κρατεῖ ὅμως τὸ αὐτὸ ἐπὶ τῆς ἰδιωτικῆς περιουσίας ἥτις παραμένει ἀναφαίρετος εἰς τοὺς νομίμους αὐτῆς κυρίους. Ὁ κανὼν οὗτος τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἐκυρώθη ὑπὸ πάντων τῶν κληθέντων ν' ἀποφανθῶσιν ἐπὶ τούτου δικαστηρίων. Ὁ κατακτητὴς δὲν ἔχει μόνον τὴν αὐστηρὰν ὑποχρέωσιν νὰ σέβηται τὰ κεκτημένα δικαιώματα, ἀλλὰ προσέτι εἶνε ἠθικῶς ὑπόχρεως νὰ ζητῇ διὰ παντὸς δυνατοῦ μέσου νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν συντήρησιν καὶ τὴν βελτίωσιν καὶ νὰ εὐχεράνῃ τὴν ἄσκησιν αὐτῶν.

Ἔτυχεν ὡσαύτως ὁ κανὼν οὗτος τῆς κυρώσεως τῶν συνθηκῶν, μὴ περιοριζομένων πλέον νὰ παρέχωσι τοῖς κατοίκοις τῶν παραχωρουμένων χωρῶν ἐπαρκῆ χρόνον πρὸς ἐκποίησιν τῆς ἀκινήτου αὐτῶν περιουσίας καὶ μεταποίησιν αὐτῆς εἰς ἀξίας δυναμένας νὰ μετενεχθῶσιν ἔνθα προτιμῶσιν οὗτοι νὰ ἐγκατασταθῶσιν, ἀλλ' ἐπιτρεπουσῶν τὴν διατήρησιν τῆς περιουσίας ταύτης καὶ προστατευουσῶν ἐπίσης τὴν ἐν τῇ παραχωρηθείσῃ χώρᾳ κειμένην.

§ 383. Ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἀρχῶν, ἃς ἀνεπτύξαμεν, ἡ κατάκτησις ἅπαξ καταστᾶσα, πλήρης καὶ ὁριστικὴ συνεπάγεται καὶ μεταβίβασιν πάντων τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀποστερουμένου τῆς χώρας ταύτης κυριάρχου. Ἀπολαύει λοιπὸν ὁ κατακτητὴς τελείως τοῦ δικαιώματος τοῦ χρῆσθαι καὶ διατιθέναι ἐλευθέρως καὶ ἀνεπιφυλάκτως οὐ μόνον τὰ ἐνσώματα πράγματα τῆς κατακτηθείσης χώρας, τὰ κινητὰ δηλαδὴ καὶ ἀκίνητα, ἀλλὰ προσέτι τὴν ἀσώματον αὐτῆς περιουσίαν, συναλλάγματα, ὑποχρεώσεις, χρέος ἐνεργητικὸν κτλ.

§ 384. Τὸ δημόσιον χρέος καὶ τὰ ἐνυπόθηκα δάνεια θεωροῦνται ὡς συνδεδεμένα τῷ ἐδάφει καὶ οὐχὶ ὡς προσωπικὰ τοῦ κυριάρχου κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ὁποίου συνωμολογήθησαν. Εἶνε τοῦτο ἀρχὴ ἀνεγνωρισμένη τοῦ διεθνοῦς δικαίου, ἂν αἱ διάφοροι πολιτικαὶ συνθῆκαι, αἱ ἀπὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνος συνομολογηθεῖσαι, ἀναλλοιώτως καθιέρωσαν. Πᾶσαι ὁρίζουσιν ὅτι ἐν περιπτώσει κατακτήσεως, προσαρτήσεως ἢ συστάσεως εἰς ἰδίαν κυρίαρχον πολιτείαν ἀνάλογον μέρος, ἂν μὴ τὸ ὅλον τοῦ δημοσίου χρέους, βαρύνει τὸν κατακτητὴν ἢ τὴν νέαν κυριαρχίαν.

§ 385. Ἡ πράγματι ὑφισταμένη ἐπὶ κατακτηθείσης χώρας κυριαρχία καθίσταται νόμιμος ἀπέναντι τῶν ξένων πολιτειῶν, ἂν κρίνωσιν αὗται ὅτι ἡ τοιαύτη κυριαρχία ἐπαρκῶς ἐστερεώθη, ὅτι τὰ νέα ὅρια εἶνε σεβαστά, ὅτι τάξις ἐπικρατεῖ ἐν τῇ κατακτηθείσῃ χώρᾳ καὶ ὅτι ἡ ἕνωσις τῆς χώρας ταύτης μετὰ τῆς κατακτώσης πολιτείας δὲν φαίνεται παρουσιάζουσα γενικόν τινα κίνδυνον.

Ἡ ἀναγνώρισις τῆς κατακτήσεως ἐπέρχεται κατὰ τὸν αὐτὸν καὶ ἡ ἀναγνώρισις νέας πολιτείας τρόπον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΟΥΔΕΤΕΡΟΤΗΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΤΗΣ

ΤΜΗΜΑ Α'.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ

§ 386. Τὸ ἀρχαῖον διεθνὲς δίκαιον ἠγνόει ἐντελῶς τὴν οὐδετερότητα. Ἡ ἑλληνικὴ μάλιστα γλῶσσα καὶ ἡ λατινικὴ ἐστεροῦντο λέξεων πρὸς ἄμεσον ἔκφρασιν τῆς ἰδέας ταύτης. Οἱ λαοὶ τῆς ἀρχαιότητος ἀπεκαλοῦντο φίλοι ἢ ἐχθροὶ καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ κατανοήσωσι πῶς πολιτεία ἧς οἱ γείτονες διετέλουν ἐν πολέμῳ, ἦτο δυνατὸν ν' ἀπολαύῃ τῶν εὐεργετημάτων τῆς εἰρήνης.

Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ΙΗ' αἰῶνος πάντες οἱ δημοσιολόγοι ἔδωκαν κατ' ἀνάγκην ὁρισμὸν τῆς οὐδετερότητος. Οἱοιδήποτε κἂν ὦσιν οἱ ὅροι, οἷς ἕκαστος ἐχρήσατο, πάντες ἐκ συμφώνου θεωροῦσι τὴν μὴ μετοχὴν εἰς τὸν πόλεμον ὡς κύριον ὅρον τῆς οὐδετερότητος.

Οὐδετερότης (neutralité) ἐν τῇ εὐρυτάτῃ τοῦ ὅρου ἐκδοχῇ εἶνε ἡ μὴ μετοχὴ πολιτείας τινος εἰς ἀγῶνα μεταξὺ δύο ἢ πλειόνων ἄλλων πολιτειῶν διεξαγόμενον. Ἡ κατάστασις, εἰς ἣν ἡ οὐδετερότης καθιστᾷ τὴν οὐδετέραν πολιτείαν ἔχει ἰδίους χαρακτῆρας, περιπτώσεις καὶ εὐθύνας, αἵτινες εἶνε φυσικαὶ καὶ λογικαὶ ταύτης συνέπειαι, ἀλλὰ δὲν ἀποτελοῦσιν οὔτε τὴν οὐσίαν οὔτε στοιχεῖα συστατικὰ αὐτῆς.

§ 387. Ἐκ τῆς σπουδῆς τῆς ἱστορίας τῆς ναυτικῆς οὐδετερότητος ἀπὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, ὅτε φαίνεται ὅτι ἤρξατο ἐπικρατοῦν τὸ σύστημα τοῦτο, ἐξάγεται ὅτι οἱ σήμερον ὁριστικῶς ἀποδεδεγμένοι κανόνες εἶνε οἱ ἑξῆς:

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

α'. Τὸ ἀπαραβίαστον τῆς οὐδετέρας περιουσίας ἐντὸς ἐχθρικοῦ πλοίου καὶ τἀνάπαλιν.

β'. Ἡ κατάργησις τῆς καταδρομῆς.

γ'. Ἡ κατάργησις τῶν καλουμένων χαρτίνων ἀποκλεισμῶν ἤτοι τῶν ἁπλῶς δι' ἐπισήμου διακηρύξεως τῆς πολιτείας καθιστωμένων.

δ'. Ὁ ἀκριβέστερος καθορισμὸς τῶν ἀποτελούντων τὸ λαθρεμπόριον τοῦ πολέμου πραγμάτων.

ε'. Ἡ αὐστηροτάτη τήρησις τῶν ὑπὸ τῆς οὐδετερότητος ἐπιβαλλομένων ὑποχρεώσεων.

ς'. Ὁ ἀπόλυτος σεβασμὸς τῆς ἰδιωτικῆς περιουσίας ἐν τῇ θαλάσσῃ, κηρυχθεὶς διὰ πάντων τῶν ἐμπορικῶν μέσων καὶ ἐφαρμοσθεὶς κατὰ τρεῖς διαφόρους ἐποχὰς ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Πρωσσίας.

§ 388. Δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τὴν οὐδετερότητα εἰς φυσικὴν ἢ τελείαν καὶ εἰς συμβατικήν.

Διὰ τοῦ πρώτου ὅρου δηλοῦμεν τὴν οὐδετερότητα, ἣν ἡ πολιτεία ὀφείλει νὰ τηρῇ κατὰ τοὺς διεξαγομένους πολέμους μεταξὺ δύο ἢ πλειόνων πολιτειῶν ἀνεξαρτήτων καὶ κυριάρχων.

Ἡ τελεία οὐδετερότης, αὐστηρὰ καὶ ἀπόλυτος, ἐπιβάλλει τῇ πολιτείᾳ τὴν αὐστηρὰν ἀποχὴν ἀπὸ πολεμικῶν στρατιωτικῶν κινήσεων καὶ τὴν μὴ παροχὴν βοηθείας καὶ συνδρομῆς τινὶ τῶν ἐμπολέμων, τοὐλάχιστον ἐπὶ τῶν δυναμένων νὰ ὦσιν αὐτῷ ὠφέλιμα ἢ ἀναγκαῖα εἰς τὸν πόλεμον· ἐφ' ὅσον ἡ πολιτεία εἶνε ἀκριβὴς εἰς τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῆς δικαιοῦται ν' ἀπαιτῇ νὰ προσφέρωνται πρὸς αὐτὴν οἱ ἐμπόλεμοι ὡς πρὸς φίλην.

Ἀφ' ἧς τοὐναντίον οὐδετέρα πολιτεία παραβαίνει τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῆς εἴς τι σημεῖον, τηροῦσα εἰσέτι αὐτὰς κατὰ τὰ λοιπά, ἡ οὐδερότης αὐτῆς εἶνε ἀτελὴς καὶ ἐπομένως οὐδὲν πλέον δύναται ν' ἀπαιτήσῃ πλὴν τῶν καθιερωμένων διὰ τὴν περίπτωσιν περιωρισμένης οὐδετερότητος.

Ἡ ἀτελὴς οὐδετερότης εἶνε διττή: δυνατὸν νὰ ᾖ ἀμερόληπτος, νὰ κέκτηνται δηλαδὴ πάντες οἱ ἐμπόλεμοι ἴσην ἐλευθερίαν νὰ ἐκτελῶσιν ἐπὶ τῆς χώρας τοῦ οὐδετέρου πᾶσαν πολεμικὴν κίνησιν ἢ ὡρισμένας κινήσεις, ὡς διάβασιν στρατευμάτων, στρατιωτικὰς προμηθείας, στρατολογίαν ἢ ναυτολογίαν, ἢ νὰ ᾖ τροποποιημένη διὰ προγενεστέρας ὑποχρεώσεως ἀπέναντι ἑνὸς τῶν μερῶν πρὸς παροχὴν ἐν παραδείγματι αὐτῷ στρατιωτικῆς δυνάμεως ἢ πλοίων. Αἱ τοιαῦται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συμφωνίαι μετέχουσι προφανῶς τῆς φύσεως τῆς συμμαχίας ὥστε ὁ ἕτερος τῶν ἐμπολέμων εἶνε ἐλεύθερος νὰ κρίνῃ ἂν πρέπῃ νὰ θεωρήσῃ τὴν πολιτείαν ταύτην ὡς οὐδετέραν ἢ ὡς σύμμαχον τοῦ πολεμίου αὐτῷ.

Συμβατικὴ οὐδετερότης εἶνε ἐκείνη ἧς ἡ διάρκεια, οἱ ὅροι καὶ ἡ ἔκτασις εἰδικῶς ὁρίζονται ἐν διεθνέσι συμβατικαῖς ὑποχρεώσεσι. Τὸ περιεχόμενον τῶν τοιούτων ὑποχρεώσεων ποικίλλει καθ' ὅσον συνωμολογήθησαν ἐν εἰρήνῃ δι' ἐνδεχομένην περίπτωσιν πολέμου ἢ ἐν πολέμῳ προσωρινῶς ἢ διαρκῶς, ὅπως τεθῇ ἐν παραδείγματι ἡ ἀσφάλεια ἀδυνάτου πολιτείας ὑπὸ τὴν κοινὴν ἐγγύησιν μιᾶς ἢ πλειόνων ἰσχυρῶν δυνάμεων κατὰ τὴν διάρκειαν συγκρούσεων, πρὸς ἃς ἡ πολιτεία αὕτη ἐννοεῖ νὰ διατελῇ ξένη.

Δυνατὸν ἐπίσης νὰ στηρίζηται ἡ οὐδετερότης τῆς πολιτείας ἐπὶ τῆς τοπογραφικῆς διασκευῆς τῆς χώρας, ἀπορρέουσα μονίμως καὶ σταθερῶς ἐκ τῶν μετὰ τῶν ἄλλων δυνάμεων σχέσεων αὐτῆς· ἡ οὐδετερότης αὕτη καλεῖται διηνεκής. Παράδειγμα τοιαύτης οὐδετερότητος ἔστωσαν ἡ Ἑλβετία, τὸ Βέλγιον, τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου, ἡ πρώην πολιτεία τῶν Ἰονίων νήσων, τὸ ἐλεύθερον κράτος τοῦ Κόγγου καὶ ἐν μέτρῳ τινὶ τὸ τοῦ Νίγρου, ὧν ἡ οὐδετερότης καθιερώθη διὰ πράξεων ὧν μετέσχον καὶ αἱ λοιπαὶ Εὐρωπαϊκαὶ πολιτεῖαι (1).

§ 389. Δυνατὸν ἐπίσης δυνάμει προγενεστέρων συνθηκῶν νὰ μὴ ἐπιδρᾷ ποσῶς ὁ πόλεμος εἰς τμήματα τῆς χώρας τῶν ἐμπολέμων.

Ἡ τοιαύτη οὐδετερότης καθιεροῦται ἐνίοτε κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου δι' εἰδικῆς συμφωνίας μεταξὺ τῶν ἐμπολέμων πρὸς περιορισμὸν τῶν ἐχθροπραξιῶν ἐν ὡρισμένῃ ζώνῃ καὶ ἐξαίρεσιν τῶν λοιπῶν τμημάτων τῆς χώρας ἀπὸ τῆς ἐπηρείας καὶ τῶν συνεπειῶν τοῦ πολέμου. Οὕτως ἐν παραδείγματι δυνάμεις ἔχουσαι ἀποικίας δύνανται νὰ συμφωνήσωσιν ὅτι οὐδὲν θέλουσιν αὐταὶ ὑφίστασθαι ἐκ πολέμου ἐν Εὐρώπῃ διεξαγομένου ἢ τοὐναντίον ὅτι μόνον αἱ ὑπερωκεάνιοι ἀποικίαι θέλουσι προσβάλλεσθαι.

Ἐνίοτε ἡ τοπίκευσις αὕτη τῶν ἐχθροπραξιῶν δὲν καθιεροῦται ὑπὸ

---

(1) Τοιαύτη οὐδετερότης εἶνε ἡ τῶν νήσων Κερκύρας καὶ Παξῶν ὡς καὶ τῶν παραρτημάτων αὐτῶν, αἵτινες μετὰ τὴν ἕνωσιν τῶν Ἰονίων νήσων μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκηρύχθησαν ὡς ἀπολαύουσαι τῶν πλεονεκτημάτων διηνεκοῦς οὐδετερότητος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπισήμου συμβάσεως, ἀλλ' ἀπορρέει ἐξ αὐτῶν τῶν περιστάσεων τοῦ πολέμου καὶ βασίζεται ἐπὶ σιωπηρᾶς τῶν μερῶν συμφωνίας· τοῦτο εἰδικῶς συνέβη κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1863—64 μεταξὺ Γερμανίας καὶ Δανμαρκίας, ὅτε αἱ ἐχθροπραξίαι περιωρίσθησαν εἰς τὴν Ἰουτλανδίαν καὶ τὸ Σλέσβικ.

§ 390. Ὅπως διατελῇ τις οὐδέτερος δὲν ἀπαιτεῖται εἰδικὴ δήλωσις· ἡ οὐδετερότης ὡς οὖσα ὁ κανὼν ἐπέρχεται ἀφ' ἑαυτῆς ἐφ' ὅσον αἱ πράξεις τῆς πολιτείας δὲν συνεπάγονται μετοχὴν εἰς τὸν πόλεμον.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἐν τούτοις τοῦ τρέχοντος αἰῶνος σπανίως ἐγένετο πόλεμος, οὗτινος νὰ μὴ προηγήθησαν τοιαῦται δηλώσεις. Εἶνε δὲ αὗται διτταί : ἢ προέρχονται ἐκ τῶν ἐμπολέμων γνωρίζουσαι τοῖς οὐδετέροις τὰς ἀτελείας ἢ τὰ πλεονεκτήματα ἅτινα θὰ παρέχωνται αὐτοῖς, ὡς καὶ τὰς ὑποχρεώσεις ἃς δέον νὰ τηρῶσιν ὅπως ἀπολαύωσι τῶν πλεονεκτημάτων τούτων, ἢ προέρχονται ἐξ αὐτῶν τῶν οὐδετέρων, δηλοῦσαι τὴν στάσιν ἣν θέλουσιν οὗτοι τηρήσῃ κατὰ τὸν ἀγῶνα καὶ τὰ δικαιώματα ἅτινα ἀπεφάσισαν νὰ διεκδικήσωσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν. Ἀμφότεραι αἱ δηλώσεις αὗται, αὐστηρῶς ὑποχρεωτικαὶ διὰ τοὺς ποιοῦντας αὐτὰς καὶ ἐν τῷ μέτρῳ τῆς δυναμένης νὰ ἐπιβάλῃ τὸν εἰς αὐτὰς σεβασμὸν ἰσχύος των, καθορίζουσι καὶ διατυποῦσι νομικῶς τὴν στάσιν τῶν μὲν καὶ τῶν δὲ καὶ διαγράφουσι μᾶλλον ἢ ἧττον ἀκριβῶς τὰ ὅρια ἐν οἷς ἕκαστος τούτων δύναται νὰ κινῆται χωρὶς νὰ διακυβεύηται ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἐμπολέμου ἢ τοῦ οὐδετέρου.

ΤΜΗΜΑ Β'.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΥΔΕΤΕΡΩΝ

§ 391. Μεταξὺ τῶν πρωτογενῶν δικαιωμάτων ἅτινα ἀναμφισβητήτως κέκτηνται αἱ ἀνεξάρτητοι πολιτεῖαι καταλέγεται καὶ τὸ τοῦ διατελεῖν ἐν εἰρήνῃ πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὰς ἐν πολέμῳ τυχὸν διατελούσας· ἀλλ' εἰς τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀντιστοιχοῦσιν ὑποχρεώσεις τινές, ἃς ἡ οὐδετέρα πολιτεία ὀφείλει νὰ τηρῇ ὅπως ἀπολαύσῃ τῶν εὐεργετημάτων τῆς εἰρήνης.

Κατὰ τὰς γενικῶς ἀποδεδεγμένας ἀρχὰς αἱ ὑποχρεώσεις αὗται συνίστανται εἰς τὸ μὴ μετέχειν τῶν ἐχθροπραξιῶν, εἰς τὸ μὴ παρέχειν ὅπλα ἢ προμηθείας ἢ στρατιωτικὴν ἐπικουρίαν ἢ χρηματικὴν συνδρομὴν τινὶ τῶν ἐμπολέμων, εἰς τὸ σέβεσθαι τοὺς λιμένας καὶ τὰς πόλεις

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐν αἷς τελοῦνται στρατιωτικαὶ κινήσεις, εἰς τὸ ἀπαγορεύειν τοῖς ὑπηκόοις αὐτῶν τὴν ὁπωσδήποτε ἄμεσον μετοχὴν εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ εἰς τὸ μὴ ἐπιτρέπειν τὴν ἐν τοῖς ὕδασιν αὐτῶν ἀποδοχὴν ἢ πώλησιν τῶν λειῶν τῶν ἐμπολέμων. Ὁ κανὼν οὗτος οὐδεμίαν ὑφίσταται ἐξαίρεσιν πλὴν τῶν ἐξ ὑπερτέρας ἀνάγκης προσωρινῶν προσορμίσεων ἐν περιπτώσει ἀβαρίας ἢ ἐλλείψεως τροφῶν.

Ἡ πρώτη ὑποχρέωσις ἥτις ἐπιβάλλεται τῇ οὐδετέρᾳ πολιτείᾳ εἶνε ἡ τήρησις πλήρους ἀμεροληψίας ἐν ταῖς μετὰ τῶν ἐμπολέμων σχέσεσιν αὐτῆς καὶ ἡ ἀποχὴ ἀπὸ πάσης πράξεως ἐχούσης χαρακτῆρα χάριτος ἢ ἐπικουρίας παρεχομένης τῷ ἑνὶ τῶν ἐμπολέμων πρὸς βλάβην τοῦ ἑτέρου.

§ 392. Ἡ οὐδετέρα πολιτεία οὐ μόνον δὲν πρέπει νὰ πέμπῃ στρατὸν τινὶ τῶν ἐμπολέμων ἢ νὰ παρέχῃ αὐτῷ πολεμικὰ πλοῖα, ἀλλ' ἐπίσης ὀφείλει νὰ κωλύῃ τὴν εἰς τὰς ἐχθροπραξίας μετοχὴν τῶν ὑπηκόων της, μὴ ἐπιτρέπουσα αὐτοῖς νὰ κατατάσσωνται εἴς τινα τῶν ἐμπολέμων στρατῶν, ν' ἀποδέχωνται καταγωγικὰ διπλώματα παρά τινος αὐτῶν, νὰ συντελῶσιν ἐνὶ λόγῳ ὁπωσδήποτε εἰς ἐξοπλισμὸν ἢ αὔξησιν τῶν δυνάμεων αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἂν ὑπήκοοι οὐδετέρας πολιτείας εἰσέλθωσιν ἐξ ἰδίας αὐτοβουλίας, ἄνευ ἐντολῆς τῆς κυβερνήσεως αὐτῶν, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τινὸς τῶν ἐμπολέμων, ἀποβάλλουσιν οἱ ὑπήκοοι οὗτοι τὰ δικαιώματα τοῦ οὐδετέρου καὶ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐμπόλεμοι. Τὸ γεγονὸς ὅμως τοῦτο οὐδόλως εὐθύνει τὴν πολιτείαν, εἰς ἣν ἀνήκουσι καὶ ἐπομένως δὲν ἀποτελεῖ παραβίασιν ὑπὸ ταύτης τῶν ὑποχρεώσεων τῆς οὐδετερότητος, διότι οἱ πολῖται κατ' ἰδίαν δὲν ἀντιπροσωπεύουσι τὴν πολιτείαν. Δυνατὸν ὅμως νὰ προσαφθῇ αὐτῇ ἡ μομφὴ ὅτι ἀθετεῖ τὴν οὐδετερότητα ἂν ἀνέχηται ἐν γνώσει ἐπὶ τῆς χώρας αὐτῆς κατάρτισιν ἐλευθέρων σωμάτων ἢ στρατολογίαν ἐθελοντῶν πρὸς βοήθειαν ἑνὸς τῶν ἐμπολέμων ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ ἑτέρου.

Οὐδεμία πολιτεία καὶ κατὰ μείζονα λόγον οὐδεὶς ἐμπόλεμος δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ στρατολογίαν ἐπὶ τῆς χώρας οὐδετέρας πολιτείας· τοιαύτη στρατολογία γίγνεται μόνον τῇ συναινέσει τῆς πολιτείας ἐν τῇ χώρᾳ τῆς ὁποίας τελεῖται· ἀλλ' ἐπιτρέπουσα ἡ πολιτεία αὕτη ἑνὶ τῶν ἐμπολέμων τὴν ἐν τῇ χώρᾳ της στρατολογίαν, μετέχει ἐμμέσως τοῦ πολέμου καὶ παραβαίνει τὰς ὑποχρεώσεις τῆς οὐδετερότητος.

§ 393. Ὅ,τι περὶ τῆς στρατολογίας ἐλέχθη πρέπει ὡσαύτως νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐφαρμόζηται ἐπὶ τῆς ναυπηγήσεως ἢ τοῦ ἐξοπλισμοῦ ἐν οὐδετέρῳ λιμένι πολεμικῶν πλοίων τῇ φροντίδι ἢ διὰ λογαριασμόν τινος τῶν ἐμπολέμων. Ἡ οὐδετέρα πολιτεία εἶνε ἠθικῶς ὑπόχρεως ν' ἀσκῇ ἐπὶ τούτου αὐστηροτάτην ἐπίβλεψιν καὶ νὰ παρακωλύῃ διὰ παντὸς μέσου πράξεις ἐξόχως ἐχθρικάς.

Δὲν ἀπαιτεῖται ἄλλως, ὅπως ὑφίσταται ἡ παράβασις, ὁ ἐξοπλισμὸς τοῦ πολεμικοῦ πλοίου ἢ τοῦ καταδρομικοῦ νὰ ἦ πλήρης· ἀρκεῖ νὰ ἤρξατο ἁπλῶς ἢ νὰ παρεσκευάσθη οὕτος, προαπαιτουμένου ὅμως νὰ ἦ προσηκόντως βεβαιωμένη ἡ πρόθεσις τοῦ ἐξοπλισμοῦ.

Οἱ οὐδέτεροι ὀφείλουσι ν' ἀπέχωσι τῆς παροχῆς εἴς τινα τῶν ἐμπολέμων συνδρομῆς δυναμένης ν' αὐξήσῃ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ. Ὅθεν τὸ γεγονὸς τῆς προμηθείας ὅπλων ἢ πολεμικοῦ ὑλικοῦ τινὶ τῶν ἐμπολέμων θεωρεῖται ὡς παράβασις τῶν καθηκόντων τῆς οὐδετερότητος ὁσάκις ἡ κυβέρνησις ἢ ὁ κυρίαρχος τῆς οὐδετέρας πολιτείας συνετέλεσεν εἰς τὴν προμήθειαν ταύτην· ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ καταστῇ ἡ πολιτεία ὑπεύθυνος δι' ἀποστολὰς ὅπλων, προμηθειῶν ἢ πολεμικοῦ ὑλικοῦ γενομένας ὑπὸ ἁπλῶν ἰδιωτῶν ἐπὶ ἰδίῳ κινδύνῳ καὶ πρὸς κερδοσκοπίαν. Οἱ ἀποστολεῖς ἐκτίθενται ἀναμφισβητήτως εἰς τὸν κίνδυνον δημεύσεως τῶν ἐμπορευμάτων των ὡς ἀποτελούντων λαθρεμπόριον τοῦ πολέμου, ἀλλὰ τὸ καθῆκον τῆς οὐδετέρας πολιτείας δὲν βαίνει πέραν τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ ἀνθίστασθαι κατὰ τὸ δυνατὸν εἰς τὰς ἀποστολάς, αἵτινες γίγνονται ἐν μεγάλῳ μέτρῳ καὶ ἀποκλειστικῶς ὑπὲρ ἑνὸς μόνον τῶν ἐμπολέμων, ὑπὸ ὅρους ἐνὶ λόγῳ καλύπτοντας ὑπὸ τὸν τύπον ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως τὴν πρόθεσιν τοῦ παρασχεῖν συνδρομὴν τῷ ἑνὶ μᾶλλον τῶν μερῶν ἢ τῷ ἑτέρῳ.

Ἐν γένει ἡ πολιτεία ἐξέρχεται τῆς οὐδετερότητος παρέχουσα ἑνὶ τῶν ἐμπολέμων ὅ,τιδήποτε δυναμενον νὰ χρησιμεύσῃ αὐτῷ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου.

§ 394. Ἡ οὐδετέρα πολιτεία ὀφείλει νὰ μὴ παρέχῃ ποσῶς χρηματικὰς συνδρομὰς ἑνὶ τῶν ἐμπολέμων. Δὲν δύναται ὅμως νὰ καταστῇ ὑπεύθυνος κυβέρνησις μὴ δυναμένη νὰ ἀσκήσῃ ἔλεγχον ἐπὶ ἰδιωτικῶν πράξεων καὶ παρεμποδίσῃ ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, οὐδὲ νὰ εὑρεθῇ ἐν κινδύνῳ διότι ὑπήκοοι αὐτῆς παρέχουσι δι' ἴδιον λογαριασμὸν δάνειον ἢ ἀποστέλλουσι χρηματικὰς ἀξίας τινὶ τῶν ἐμπολέμων.

Ἡ προμήθεια τροφῶν ἢ ἡ ἐντολὴ πρὸς ἀγορὰν τοιούτων ἐν τῇ οὐδετέρᾳ χώρᾳ δὲν θεωρεῖται ἐπίσης ὡς παράνομος πρᾶξις, ἐφ' ὅσον ἐκ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τείνεται ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ἐμπολέμων ἀδιακρίτως· δύναται ὅμως νὰ θεωρηθῇ ἔμμεσος μετοχὴ εἰς τὸν πόλεμον ἂν λάβῃ τὸν χαρακτῆρα χάριτος παρεχομένης ἑνὶ μόνον αὐτῶν.

§ 395. Ἐκ τῶν σταθερῶν ἀρχῶν τοῦ διεθνοῦς δικαίου εἶνε ὅτι πολιτεία οὐδετέρα δὲν δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ ἐμπολέμῳ στρατῷ νὰ ἔχῃ ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῆς ὁρμητήριον, μέρος συγκεντρώσεως, εὐχεραῖνον αὐτῷ τὴν ἐξακολούθησιν τῶν πολεμικῶν κινήσεων. Παρὰ τὸ καθῆκον ὅμως τοῦτο, ἡ φιλανθρωπία δὲν παύει τηροῦσα τὴν ἐπιβολὴν αὐτῆς καὶ οἱ εἰσερχόμενοι εἰς οὐδετέραν χώραν στρατιῶται ὑποχρεούμενοι ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης νὰ παραιτηθῶσι παντὸς στρατιωτικοῦ κινήματος, πρέπει οὐχ ἧττον νὰ γίγνωνται δεκτοὶ καὶ νὰ τυγχάνωσιν ὡς ἄτομα εὐμενοῦς καὶ φιλανθρώπου ὑποδοχῆς. Οὐδόλως διακινδυνεύει τὴν οὐδετερότητα αὐτῆς ἡ πολιτεία ἀποδεχομένη αὐτούς, παρέχουσα αὐτοῖς τροφάς, συντρέχουσα καὶ μεριμνῶσα περὶ αὐτῶν. Ἡ πρώτη οὐχ ἧττον φροντὶς ἦν δέον νὰ λάβῃ ἀπέναντι τῶν προσφύγων τούτων εἶνε ὁ ἀφοπλισμὸς αὐτῶν, ὅπως ἀποβάλωσι πάντα στρατιωτικὸν χαρακτῆρα. Δέον κατόπιν νὰ ληφθῇ ἡ πρόνοια τῆς ἀπομακρύνσεως αὐτῶν ὅσον οἷόν τε ἀπωτέρω τοῦ θεάτρου τοῦ ἀγῶνος.

Ἡ οὐδετέρα πολιτεία ἐκτίθεται εἰς τὸν κίνδυνον ν' ἀποβάλῃ τὴν ἰδιότητα τοῦ οὐδετέρου ἂν ἐπιτρέψῃ ἔστω καὶ κατ' ἀνοχὴν τὴν διὰ τῆς χώρας αὐτῆς διάβασιν ἐμπολέμου σώματος στρατιωτικοῦ· ἂν ἡ διάβασις αὕτη ᾖ ὠφέλιμος εἰς ἕνα μόνον τῶν ἐμπολέμων χωρὶς νὰ παρέχῃ ὄφελος καὶ εἰς τὸν ἕτερον, δύναται οὗτος ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῆς οὐδετέρας πολιτείας ν' ἀρνηθῇ αὐτὴν εἰς τὸν ἀντίπαλόν του.

Δέον ὅμως ν' ἀποδεχθῶμεν ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος τούτου προκειμένου περὶ ἀποδοχῆς καὶ διαβάσεως διὰ τῆς οὐδετέρας χώρας τραυματιῶν καὶ ἀσθενῶν ἀνηκόντων εἰς τοὺς ἐμπολέμους στρατούς· εἶνε τοῦτο κανὼν φιλανθρωπίας αὐτόδηλος, τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον σήμερον αἱ εἰς τοὺς τραυματίας καὶ τοὺς ἀσθενεῖς παρεχόμεναι περιθάλψεις θεωροῦνται ὡς πράξεις οὐδετέρων, καὶ παρ' αὐτῶν ἔτι τῶν ἐμπολέμων τελούμεναι.

§ 396. Ἂν ἡ οὐδετερότης παραβιάζηται, εἶνε δὲ βεβαιωμένον ὅτι ἡ παραβίασις πρέπει νὰ καταλογισθῇ αὐτῇ τῇ οὐδετέρᾳ πολιτείᾳ, ὁ ἐμπόλεμος, οὗτινος τὰ δικαιώματα ἢ τὰ συμφέροντα παρεβλάφθησαν δύναται εἴτε ν' ἀπαιτήσῃ ἀποζημίωσιν ἢ ἱκανοποίησιν οἱανδήποτε καὶ ἐν δεδομέναις περιστάσεσι νὰ θεωρήσῃ τοῦτο καὶ ὡς αἰτίαν πολέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μου casus belli) ἔτι, εἴτε νὰ περιορισθῇ νὰ κηρύξῃ ὅτι ἐφεξῆς δὲν θέλει πλέον σεβασθῇ τὴν οὐδετερότητα τῆς πολιτείας, ἥτις πρώτη προσέβαλε ταύτην.

§ 397. Καίτοι αἱ ὑπὸ τῆς οὐδετερότητος ἐπιβαλλόμεναι ὑποχρεώσεις ἀφορῶσι πάντας τοὺς ὑπηκόους τοῦ κυριάρχου ὅστις ἐκήρυξεν ὅτι θέλει νὰ διατελῇ οὐδέτερος, ἀναμφήριστον οὐχ ἧττον εἶνε ὅτι αἱ εἰς πρόσωπόν τι ἀτομικῶς καταλογιστέαι παράνομοι πράξεις οὐδέποτε περιβάλλονται τὸν χαρακτῆρα τῶν εὐθυνουσῶν ἀμέσως τὴν κυβέρνησιν πράξεων, περὶ ὧν ἐπραγματεύθημεν ἤδη ἐν περιλήψει.

Οἱ ἰδιῶται δύνανται τῷ ὄντι νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς πολυαρίθμους πράξεις μᾶλλον ἢ ἧττον ἐχθρικὰς ἀλλ' ἐχούσας κατ' οὐσίαν ἰδιωτικὸν χαρακτῆρα, μὴ δυναμένας δὲ νὰ θεωρηθῶσιν ὡς προσβάλλουσαι τὴν οὐδετερότητα. Οὕτω κατ' ἀρχὴν οὐδεμία κυβέρνησις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑπεύθυνος διότι ἐν ἢ πλείονα πρόσωπα, ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς τυγχάνοντα, παραβαίνουσι τοὺς νόμους τῆς οὐδετερότητος καὶ μετέχουσι πολεμικῶν ἐνεργειῶν, ἂν μὴ προέβησαν εἰς τοῦτο τῇ συγκαταθέσει τῆς πολιτείας ἢ ἂν μὴ πρόκειται περὶ ἀθρόας στρατολογίας ἣν πάντοτε δύναται ἡ ἀνωτάτη ἀρχὴ νὰ παρακωλύσῃ.

§ 398. Ἡ οὐδετέρα πολιτεία οὐ μόνον ὀφείλει αὐτὴ αὕτη νὰ τηρῇ τὴν οὐδετερότητα, ἀλλ' ἐπίσης δικαιοῦται νὰ καθιστᾷ ταύτην σεβαστὴν τοῖς τρίτοις, λαμβάνουσα πάντα τὰ πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖα μέτρα. Δύναται ἐν ἀνάγκῃ νὰ μεταχειρισθῇ τὰς στρατιωτικὰς καὶ ναυτικὰς αὐτῆς δυνάμεις ὅπως προστατεύσῃ τὰ δικαιώματα αὐτῆς κατὰ πάσης προσβολῆς καὶ παρακωλύσῃ τοὺς ἐμπολέμους ἀπὸ τῆς εἰς τὴν χώραν της εἰσόδου· αὕτη εἶνε ἡ καλουμένη ἔνοπλος οὐδετερότης (neutralité armée). Ἡ οὐδετερότης, ἣν ἡ κηρύσσουσα αὐτὴν πολιτεία δὲν δύναται νὰ καταστήσῃ σεβαστὴν καὶ διὰ προσφυγῆς ἔτι εἰς τὰ ὅπλα, εἶνε ἀναμφιβόλως ἐγγύησις λίαν ἐπισφαλής. Ἐγένετο λοιπὸν ἀποδεκτὸν ὅτι δύναται ὁ οὐδέτερος ὅστις δὲν αἰσθάνεται ἑαυτὸν ἀρκούντως ἰσχυρὸν ὅπως μόνος ἀμυνθῇ, νὰ συμμαχήσῃ μετ' ἄλλων ἵνα ἀπὸ κοινοῦ ἐνεργοῦντες βοηθήσωσιν ἀλλήλους ἐναντίον τῶν προσβολῶν, ἃς οἱ ἐμπόλεμοι δυνατὸν νὰ ἐπιχειρήσωσι κατὰ τῆς κοινῆς αὐτῶν οὐδετερότητος.

Ἡ ἀνικανότης τῆς οὐδετέρας πολιτείας ὅπως ἀμύνηται τῶν δικαιωμάτων της δὲν δύναται νὰ δικαιολογήσῃ παραβίασιν τῆς χώρας αὐτῆς ὑπὸ τῶν ἐμπολέμων. Ἡ εἴσοδος ἢ ἡ δίοδος τῶν στρατευμάτων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αὐτῶν διὰ τῆς οὐδετέρας χώρας, ἡ ἐκτέλεσις ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ στρατιωτικῶν κινήσεων ἀποτελεῖ ἐν πάσῃ περιπτώσει παράνομον πρᾶξιν, παραβίασιν τῆς οὐδετερότητος, κατάχρησιν τῆς ἰσχύος, καθ' ἃς πᾶσαι αἱ πολιτεῖαι ἔχουσι τὸ καθῆκον νὰ διαμαρτυρηθῶσι καὶ ἐναντιωθῶσιν.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΟΥΔΕΤΕΡΩΝ

§ 399. Τὰ δικαιώματα τῶν οὐδετέρων δὲν ὑπάγονται κυρίως εἰπεῖν εἰς ἰδίαν κατηγορίαν, διότι οἱ οὐδέτεροι δὲν κέκτηνται ἄλλα δικαιώματα πλὴν τῶν ἀνηκόντων κατὰ τὸ πρωτογενὲς δίκαιον εἰς πάσας τὰς πολιτείας· ἀλλὰ τὰ δικαιώματα ταῦτα περιορίζονται ὑπὸ τῶν εἰδικῶν ὑποχρεώσεων τῆς οὐδετερότητος, ἀφορῶσι δὲ τὸ ἀπαραβίαστον τῆς χώρας, τὸ δίκαιον τῆς ἀσυλίας καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐμπορίου.

§ 400. Χώρα (territoire) πολιτείας τινος καλεῖται τὸ σύνολον τῶν ἐδαφῶν, ἐφ' ὧν ὁ κυρίαρχος ἢ ἡ ὑπάτη ἀρχὴ τῆς πολιτείας ταύτης ἀσκοῦσι δικαιοδοσίαν καὶ ὧν οἱ κάτοικοι ὑπόκεινται εἰς τοὺς νόμους αὐτῆς. Ἡ ἐθνικὴ χώρα περιλαμβάνει οὐ μόνον τὸ ἔδαφος ἐν ᾧ κατοικοῦσιν οἱ ὑπήκοοι, τὰς ὑπερθαλασσίους αὐτῆς κτήσεις, ἀποικίας, ἐμπορεῖα ἢ ὅπως ἄλλως καλουμένας, ἀλλὰ προσέτι τὰ ἐξαρτήματα αὐτῶν οἷον τὸ περιβρέχον αὐτὰς μέρος τῆς θαλάσσης, τὰς λίμνας, τοὺς ποταμούς, τὰς ἀκτάς, τοὺς κόλπους κτλ.

§ 401. Πάντες οἱ δημοσιολόγοι ἐκ συμφώνου ἀποδέχονται ὅτι ἡ χώρα τῆς πολιτείας ἀποτελεῖ ἀληθῆ ἰδιοκτησίαν, ἥτις πρέπει ἕνεκα τούτου νὰ ᾖ ἀπολύτως ἀπαραβίαστος καὶ εἰς ἣν οὐδεὶς δύναται νὰ εἰσέλθῃ ἄνευ τῆς σιωπηρᾶς ἢ ῥητῆς συναινέσεως τοῦ νομίμου αὐτῆς κυρίου. Ἐνὶ λόγῳ ἡ οὐδετέρα χώρα δέον νὰ διατελῇ ἐκτὸς πάσης πολεμικῆς ἐνεργείας τῶν ἐμπολέμων, οἱασδήποτε φύσεως κἂν ᾖ αὕτη· οἱ οὐδέτεροι κέκτηνται τὸ ἀναμφισβήτητον δικαίωμα νὰ ἐναντιῶνται διὰ παντὸς μέσου καὶ διὰ τῶν ὅπλων ἔτι κατὰ πάσης ἀποπείρας ἐμπολέμου τινὸς ὅπως μεταχειρισθῇ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν χώραν αὐτῶν.

§ 402. Ἡ οὐδετέρα πολιτεία δικαιοῦται ν' ἀνθίσταται εἰς τὴν διάβασιν ἐμπολέμου στρατοῦ διὰ τῆς χώρας αὐτῆς, ἂν μὴ διεθνὴς δουλεία ἢ σύμβασις προγενεστέρα τοῦ πολέμου ἐπιβάλλῃ αὐτῇ τὴν ὑποχρέωσιν ν' ἀνεχθῇ τὴν διάβασιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὸ διεθνὲς δίκαιον δὲν ἐπιτρέπει ἐπίσης νὰ ὁδηγηθῶσιν ἢ μετενεχθῶσιν αἰχμάλωτοι δι' οὐδετέρας χώρας γείτονος ἢ ὁμόρου, καὶ ἂν ἔτι ἐπιτρέψῃ ἡ χώρα αὕτη τὴν δίοδον.

§ 403. Ἡ διὰ θαλάσσης μεταφορὰ διέπεται ὑπ' ἀναλόγων ἀρχῶν, μετὰ τῶν διαφορῶν ἐννοεῖται ἃς φύσει συνεπάγεται ὁ διάφορος χαρακτὴρ τοῦ στοιχείου ἐν ᾧ τελεῖται αὕτη. Οὕτω στόλος ἢ πολεμικὸν πλοῖον πρὸς τὰς ἐχθρικὰς πλέον ἀκτὰς δύναται νὰ διασχίσῃ τὰ οὐδέτερα ὕδατα χωρὶς νὰ παραβιάσῃ τὴν οὐδετερότητα. Ἡ διαφορὰ αὕτη στηρίζεται ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι δὲν δύνανται αἱ πολιτεῖαι νὰ ὑπερασπίζωσιν ὑλικῶς, διὰ πλοίων δηλαδὴ καὶ φρουρίων, ὅλην τὴν ἔκτασιν τῶν χωρικῶν αὐτῶν θαλασσῶν· ὅτι τὸ πλέειν δὲν ἀποτελεῖ καθ' ἑαυτὸ πρᾶξιν ἐπιβλαβῆ· ὅτι τέλος δυσχερῶς δύναται ν' ἀπαγορευθῇ ἁπλοῦς διάπλους τοῖς ἐμπολέμοις πλοίοις καὶ ὅτι κατ' ἔθος γίγνονται ταῦτα δεκτὰ ἐντὸς τῶν πολεμικῶν λιμένων καὶ ὅρμων. Ἐννοεῖται ὅμως ἀφ' ἑαυτοῦ ὅτι ἡ εἰς τὰ πολεμικὰ πλοῖα παρεχομένη ἐλευθερία διάπλου συνεπάγεται τὴν αὐστηρὰν αὐτῶν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ προβαίνωσιν ἐν τοῖς οὐδετέροις ὕδασιν εἰς οὐδεμίαν πολεμικὴν πρᾶξιν δυναμένην νὰ προσβάλῃ τὸν ὀφειλόμενον τῇ τοπικῇ κυριαρχίᾳ σεβασμόν.

§ 404. Ἡ ἐλευθερία τῶν ἐμπολέμων πλοίων πρὸς τὸ διασχίζειν τὰς χωρικὰς θαλάσσας δὲν ἐκτείνεται μέχρι τῆς ἐντὸς τῶν λιμένων καὶ ὅρμων ἀποδοχῆς αὐτῶν, ἧς ἑκάστη πολιτεία καθορίζει τοὺς ὅρους κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῇ. Ἐντεῦθεν δὲ πηγάζει τὸ δικαίωμα τῆς ἀσυλίας (droit d'asile) ὅπερ δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν πρὸς τὴν ἁπλῆν καταφυγήν. Ἡ καταφυγὴ κυρίως εἰπεῖν εἶνε ἁπλῶς καθῆκον φιλανθρωπίας, ἐν ᾧ ἡ ἀσυλία εἶνε ἐκδήλωσις τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας. Συνεπείᾳ τῆς ἀρχῆς τῆς καταφυγῆς τὰ πολεμικὰ πλοῖα καταληφθέντα ὑπὸ τρικυμίας ἢ θυέλλης καὶ σπουδαίως κινδυνεύοντα νὰ ναυαγήσωσιν ἢ ἐξοκείλωσιν, εἶνε ἐπίσης ὡς τὰ ἐμπορικὰ δεκτὰ ἐντὸς τῶν λιμένων, τῶν τε οὐδετέρων καὶ τῶν ἐχθρικῶν, παρεχομένης αὐτοῖς πάσης συνδρομῆς.

§ 405. Πάντες οἱ συγγραφεῖς συμφωνοῦσιν ὅτι ῥιζικῶς διαφέρει ἡ ἀσυλία ἥτις παρέχεται εἰς τὸν ναυτικὸν στρατὸν τῆς παρεχομένης εἰς τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς. Τῷ ὄντι, ἂν στράτευμά τι φεῦγον ἢ καταπροπωθὲν διέλθῃ τὰ σύνορα οὐδετέρας πολιτείας δέον αὐτῇ ἀμέσως ν' ἀφοπλίσῃ καὶ ἀπομακρύνῃ αὐτὸ ὅσον οἷόν τε ἀπωτέρω τοῦ θεάτρου τῶν ἐχθροπραξιῶν. Τὰ αὐτὰ ὅμως μέτρα δὲν δύνανται προφανῶς νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐφαρμοσθῶσι καὶ ἐπὶ τῶν εἰς λιμένας προσορμιζομένων πλοίων, εἰς τὰ ὁποῖα τοὐναντίον ἔθος παγκοσμίως παραδεδεγμένον ἐπιτρέπει νὰ ποιήσωνται προμηθείας καὶ ἐπισκευὰς καὶ νὰ περιθάλψωσι τοὺς τραυματίας αὐτῶν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον ν' ἀποπλεύσωσιν μόλις θεραπεύσωσι τὰς ἀνάγκας των.

Ἡ ἐν τοῖς λιμέσιν οὐδετέρας πολιτείας ἀποδοχὴ ἰσχυροῦ ἐμπολέμου στόλου δὲν δύναται ποτὲ νὰ εἶνε ἀδιάφορον γεγονός, ἅτε ποικίλους δυνάμενον νὰ ἐγείρῃ κινδύνους καὶ πολλὰς δυσχερείας. Οὕτω πολιτεῖαί τινες περιώρισαν διὰ συνθηκῶν τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰς τὸν αὐτὸν στόλον ἀνηκόντων πολεμικῶν σκαφῶν, ἅτινα συναινοῦσι ν' ἀποδέχωνται ταὐτοχρόνως ἐν τοῖς ὕδασιν αὐτῶν· ἀλλ' ἂν οἱ κανονισμοὶ οὗτοι καθορίζωσι τὸν ἀνώτατον ἀριθμὸν τῶν ἐν τῷ αὐτῷ λιμένι ἢ ὁρμῳ δεκτῶν πολεμικῶν πλοίων, οὐδεὶς ἐν τούτοις ὁρίζει εἰδικῶς τὸ μέγεθος καὶ τὸν ἐξοπλισμὸν τῶν πλοίων τούτων, ἐξ οὗ δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἀφίεται τοῦτο εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἐγχωρίων ἀρχῶν, ἐξαρτώμενον ἐκ τῶν κατὰ χρόνον καὶ τόπον ποικίλων περιστάσεων.

Κατ' ἔθος ἐπιβάλλεται τοῖς ἄνευ ἐχθρικῆς ὑστεροβουλίας ἐν ἀλλοδαποῖς λιμέσι ναυλοχοῦσι πολεμικοῖς πλοίοις ἡ τήρησις ὑποχρεώσεών τινων, ὧν αἱ συνηθέστεραι εἶνε αἱ ἑξῆς:

α'. Τὰ πλοῖα ταῦτα ὀφείλουσι νὰ τηρῶσι φιλικὰς καὶ εἰρηνικὰς σχέσεις οὐ μόνον μετὰ πάντων τῶν ἐν τῷ αὐτῷ λιμένι ναυλοχούντων ξένων πλοίων, ἀλλ' ἰδίᾳ μετὰ τῶν εἰς τοὺς πολεμίους αὐτῶν ἀνηκόντων.

β'. Δὲν δύνανται ν' αὐξήσωσι τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ μέγεθος τῶν πυροβόλων αὐτῶν οὔτε νὰ προμηθευθῶσι καὶ ἐπιβιβάσωσιν ὅπλα ἢ πολεμικὰ ὑλικά.

γ'. Ἀπαγορεύεται αὐτοῖς νὰ ἐνισχύσωσι τὸ πλήρωμά των καὶ νὰ στρατολογήσωσιν ἐθελοντάς, ἔστω καὶ μεταξὺ τῶν ὁμοεθνῶν αὐτῶν.

δ'. Ὀφείλουσι ν' ἀπέχωσι πάσης ἐρεύνης περὶ τῶν δυνάμεων, τῶν πολεμικῶν θέσεων καὶ τῶν προσόδων τῶν πολεμίων αὐτῶν καὶ νὰ μὴ ἀποπλέωσιν ἀποτόμως ὅπως παρακολουθήσωσιν αὐτούς.

ε'. Ἀπαγορεύεται ἐπίσης αὐτοῖς νὰ ἐξέλθωσι τοῦ λιμένος πρὸ τῆς παρελεύσεως εἰκοσιτεσσάρων τοὐλάχιστον ὡρῶν μετὰ τὸ ἀμέσως πρὸ αὐτῶν ἀποπλεῦσαν πλοῖον.

ς'. Δὲν δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσι βίαν ἢ δόλον ὅπως ἀνακτήσωνται τὰς κατὰ τῶν ὁμοεθνῶν των γενομένας λείας ἢ ἀπελευθερώσωσιν ὁμοεθνεῖς αὐτῶν αἰχμαλωτισθέντας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζ'. Ἀπαγορεύεται αὐτοῖς νὰ προβῶσιν εἰς πώλησιν τῶν λειῶν αὐτῶν, ἐφ' ὅσον δὲν ἐκδίδοται καταδικαστικὴ ἀπόφασις καὶ πρὶν ἢ τύχωσι τῆς ἀδείας τοῦ ἐγχωρίου κυριάρχου.

§ 406. Ἐν γένει εἰπεῖν τὰ καταδρομικὰ πλοῖα δὲν ἀπολαύουσι τῆς εὐλαβείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ ἢ τῶν ἀτελειῶν αἵτινες ἀπονέμονται εἰς τὰ πολεμικὰ πλοῖα. Τινὲς πολιτεῖαι τοῖς ἀρνοῦνται δικαίωμα ἀσυλίας καὶ τοῖς παρέχουσιν ἁπλοῦν καταφύγιον ἐν περιπτώσει ἀνωτέρας βίας ἢ τρικυμίας.

§ 407. Ἡ ἐλευθέρα ἀποδοχὴ ἐμπολέμων ἐμπορικῶν πλοίων ἀποτελεῖ διὰ τὰς οὐδετέρας πολιτείας ἓν τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων, ἅτινα δὲν εἶνε δεκτικὰ οὐδενὸς περιορισμοῦ ἢ ἐξαιρέσεως οἱασδήποτε· κατὰ τὸν ἀπόπλουν ὅμως τούτων ἐκ τῶν λιμένων, προκειμένου μάλιστα περὶ φορτίων ἐξ ὅπλων ἐν παραδείγματι ἢ προμηθειῶν, προοριζομένων διὰ τὸ θέατρον τοῦ πολέμου, ἑκάστη κυβέρνησις εἶνε ἐλευθέρα νὰ ἐπιβάλῃ τοὺς περιορισμοὺς οὓς θεωρεῖ καταλλήλους πρὸς ἀσφάλισιν τῆς τηρήσεως τῶν ἁρμονικῶν μετὰ τῶν ἐμπολέμων σχέσεων.

§ 408. Ἀπαγορεύεται ἡ εἰς οὐδέτερον λιμένα ἀποβίβασις αἰχμαλώτων τοῦ πολέμου, πλὴν ἐπὶ τῷ ὅρῳ τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῶν. Ἡ ἀρχὴ αὕτη καθ' ὅσον γνωρίζομεν, ἐν οὐδεμιᾷ συνθήκῃ καθιερώθη· ἀλλ' εἶνε τόσῳ σύμφωνος πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ φυσικοῦ δικαίου καὶ ἡ μὴ τήρησις αὐτῆς ἤθελεν εὑρίσκεσθαι εἰς τόσῳ ζωηρὰν ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις τῆς οὐδετερότητος ὥστε πάντα τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη ἀπεδέχθησαν αὐτὴν ἐν τῇ πρακτικῇ.

§ 409. Αἱ μεταξὺ δύο πολιτειῶν ἐχθροπραξίαι δὲν δύνανται ν' ἀσκῶσιν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας τῶν οὐδετέρων λαῶν, ἣν ὀφείλουσιν οἱ λαβόντες τὰ ὅπλα νὰ σέβωνται. Δύνανται οἱ οὐδέτεροι νὰ ἐμπορεύωνται ἐλευθέρως ἐν καιρῷ πολέμου ὡς ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ μεθ' ἑνὸς ἢ καὶ ἀμφοτέρων τῶν ἐμπολέμων· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ὑφίστανται δικαίωμα ἄνευ σχετικῆς ὑποχρεώσεως, καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου τῶν οὐδετέρων ἐν καιρῷ πολέμου στηρίζεται ἐπὶ τριῶν οὐσιωδῶν ὅρων, ἤτοι:

α'. Τῆς ἀποχῆς ἀπὸ πάσης εἰς τὰς ἐχθροπραξίας μετοχῆς καὶ συνεπῶς ἀπὸ πάσης πρὸς τοὺς ἐμπολέμους παροχῆς δυναμένης νὰ ἔχῃ σχέσιν ἄμεσον πρὸς τὸν πόλεμον.

β'. Τῆς ἀπέναντι τῶν ἐμπολέμων τηρήσεως πλήρους ἀμεροληψίας χωρὶς νὰ ἐπιζητῆται ἡ διὰ τοῦ ἐμπορίου αὐτῶν συνδρομὴ ἑνὸς τούτων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γ'. Τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἀποκλεισμῶν, μὴ παραβιαζομένης ποσῶς τῆς εἰς ἀποκεκλεισμένας θέσεις εἰσόδου.

Τὸ ζήτημα οὐδεμίαν παρέχει δυσχέρειαν ὅταν τὸ ἐμπόριον περιορίζηται εἰς τὴν οὐδετέραν χώραν. Ἐπειδὴ τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τῆς χώρας ταύτης, ὁ ἐμπόλεμος δὲν δύναται ἐπωφελούμενος τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ νὰ θέσῃ προσκόμματα εἰς κλάδον τινὰ τῆς ἐν τῇ οὐδετέρᾳ πολιτείᾳ τελουμένης ἐμπορίας· ἡ δὲ οὐδετέρα πολιτεία προστατεύουσα τὸ ἐμπόριον τῆς χώρας της καὶ ἐπιτρέπουσα τοῖς ἰθαγενέσιν αὐτῆς νὰ ἐξακολουθήσωσι τοῦτο ὡς πρὸ τοῦ πολέμου χρῆται ἁπλῶς τοῖς ἀπαραγράπτοις αὐτῆς δικαίοις, ἄτινα μόνον δι' εἰδικῶν συμβάσεων ῥητῶν ἢ σιωπηρῶν δύνανται νὰ περιορισθῶσι. Καθίσταται ἡ ἐμπορία λαθρεμπορικὴ μόνον ἂν τὰ ἐμπορεύματα μεταφέρωνται ἐκτὸς τῆς χωρικῆς δικαιοδοσίας τῆς οὐδετέρας πολιτείας καὶ διευθύνωνται πρὸς λιμένας ἐμπολέμου τινὸς ἢ πρὸς τὰ ἐν τῇ ἀνοικτῇ θαλάσσῃ πλοῖα αὐτοῦ. Ἡ τοιαύτη ὅμως ἐμπορία δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀπολύτως παράνομος· τὸ δὲ δικαίωμα τοῦ παρεμποδίσαι αὐτὴν δὲν πηγάζει ἐξ ὑποχρεώσεως ἐγκειμένης εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν τῆς οὐδετερότητος, ἀλλ' εἶνε δικαίωμα καθαρῶς συμβατικόν, εἴδός τι συμβιβασμοῦ μεταξὺ τῆς ἰσχύος τῶν ἐμπολέμων καὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν οὐδετέρων· δύνανται μὲν οὗτοι νὰ ἐπιδίδωνται εἰς αὐτό, ἀλλ' ἐντίθενται κατὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ἐμπορευμάτων εἰς ἄλωσιν καὶ δήμευσιν αὐτῶν, ὅπερ ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ εἶνε δικαίωμα τῶν ἐμπολέμων.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν οὐδετέραν πολιτείαν οὐδόλως ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐπιβάλλεται αὐτῇ ἡ ὑποχρέωσις τοῦ παρακωλύσαι τοὺς ἐρχομένους εἰς τοὺς λιμένας αὐτῆς ἐμπόρους ὅπως ἐξάγωσιν ἐξ αὐτῶν ἐμπορεύματα αὐτόθι ἀγοραζόμενα, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δυνατὸν νὰ προορίζωνται ταῦτα διά τινα τῶν ἐμπολέμων. Τοῖς ἐμπολέμοις ἀνήκει νὰ καταστήσωσιν, ἂν νομίζωσι τοῦτο πρέπον, σεβαστὰ τὰ δίκαια τοῦ πολέμου ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ ἢ ἐν τῇ ἐμπολέμῳ χώρᾳ.

Ἐν συμπεράσματι δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι τὸ ἐξωτερικὸν δημόσιον δίκαιον οἷον καθιερώθη διὰ τῶν συνθηκῶν, εὐνοεῖ τὴν ἀρχὴν καθ' ἣν ἡ οὐδετέρα σημαία προστατεύει καὶ καλύπτει τὰ ἐχθρικὰ ἐμπορεύματα.

§ 410. Εἴπομεν ἤδη ἀλλαχοῦ ὅτι συνήθως καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης ἀκτοπλοϊκὴ ἐμπορία δὲν δύναται ν' ἀσκηθῇ ὑπ' ἀλλοδαπῶν· ἂν λοιπὸν κυρίαρχός τις δικαιοῦται ν' ἀπαγορεύσῃ οἱανδήποτε ἐμπορίαν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ, δικαιοῦται ἐπίσης νὰ ἐπιτρέψῃ πᾶ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σαν ἐμπορίαν ἣν θεωρεῖ πρόσφορον, χωρὶς ν' ἀσχοληθῇ περὶ τῶν ἐξωτερικῶν περιστάσεων αἵτινες παρακολουθοῦσι τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην ἀπόφασιν αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι ἄν τις τῶν ἐμπολέμων παράσχῃ τοῖς οὐδετέροις κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου τὴν ἄδειαν τοῦ ἀκτοπλοεῖν ἢ ἐμπορεύεσθαι μεταξὺ τῶν διαφόρων αὐτοῦ λιμένων, τὰ ἐπωφελούμενα τῆς ἀδείας ταύτης οὐδέτερα πλοῖα δὲν παραβαίνουσι τὰς ὑποχρεώσεις τῆς οὐδετερότητος καὶ δὲν δύνανται ν' ἁλωθῶσιν ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ἐπιδίδονται εἰς παράνομον ἐμπορίαν.

Τὸ αὐτὸ κρατεῖ ἐπὶ τοῦ δικαιώματος τῶν οὐδετέρων τοῦ ἐμπορεύεσθαι μετὰ τῶν ἀποικιῶν πολιτείας τινός. Ἅπαξ παραχωρηθείσης τοῖς οὐδετέροις ὑπὸ τῆς μητροπόλεως τῆς ἀδείας τοῦ ἐμπορεύεσθαι μετὰ τῶν ἀποικιῶν, ἡ ἐμπορία αὕτη δὲν δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἄλλους περιορισμοὺς πλὴν τῶν γενικῶς ὑπὸ τοῦ διεθνοῦς δικαίου καθιερωθέντων. Ἑπομένως μόνη ἡ ἐμπορία τῶν ἀποτελούντων λαθρεμπόριον τοῦ πολέμου πραγμάτων δύναται ν' ἀπαγορευθῇ τοῖς οὐδετέροις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

§ 411. Λαθρεμπόριον τοῦ πολέμου (contrebande de guerre) καλοῦνται ἐν γένει τὰ εἰδικῶς κατὰ τὸν πολεμον πρὸς ἄμυναν ἢ ἐπίθεσιν χρησιμεύοντα πράγματα, ὧν κατὰ συνέπειαν ἡ πρός τινα τῶν ἐμπολέμων μεταφορὰ ὑπ' οὐδετέρων θεωρεῖται ὡς παράνομος πρᾶξις.

Κατ' ἔθος γενικὸν δηλοῦσιν οἱ ἐμπόλεμοι καὶ οἱ οὐδέτεροι κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ πολέμου τίνα πράγματα θεωροῦσιν ὡς ἀποτελοῦντα λαθρεμπόριον τοῦ πολέμου. Θὰ ἴδωμεν δὲ κατωτέρω τὸν κατάλογον τῶν ἀντικειμένων ἅτινα συνήθως ὑπάγονται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην.

§ 412. Δύο εἴδη πολεμικοῦ λαθρεμπορίου ὑφίστανται: τὸ ἀπόλυτον, τὸ γενικῶς δηλαδὴ καὶ κατ' ἀρχὴν ἀνεγνωρισμένον ὡς τοιοῦτο δι' ἐπισήμου ἢ σιωπηρᾶς συμφωνίας τῶν δυνάμεων καὶ ἁπανταχοῦ ἐπὶ βάσεων σχεδὸν ἀμεταβλήτων καὶ ἐντὸς σταθερῶν ὁρίων παραδεδεγμένον καὶ τὸ συμβατικόν, ἤτοι τὸ ὡς τοιοῦτο κρινόμενον δι' εἰδικῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συμβάσεων, δηλώσεων ἢ κανονισμῶν, μεταβλητῶν κατὰ συνέπειαν συμφώνως ταῖς περιστάσεσι, ταῖς ἀνάγκαις ἢ ταῖς ἀμοιβαίαις ὑποχρεώσεσι τῶν μερῶν.

Ἡ διάκρισις αὕτη καθιερώθη ὑπὸ τῆς πρακτικῆς καὶ τῶν μεταξὺ διαφόρων ἐθνῶν συνθηκῶν.

§ 413. Μὴ δυνάμενοι μετ' ἀκριβείας καὶ διὰ γενικοῦ νομικοῦ κανόνος νὰ προσδιορίσωμεν τὰ πράγματα ὧν ἡ ἐμπορία ἐπιδέχεται ἐν καιρῷ πολέμου ἀπολύτους περιορισμούς, θέλομεν τοὐλάχιστον πειραθῇ νὰ καταλέξωμεν ἐνταῦθα τὰ συνήθως τασσόμενα μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων τοῦ πολεμικοῦ λαθρεμπορίου.

Ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν ἀμφιβόλου χρήσεως (usus anticipis) ἐμπορευμάτων σημειοῦμεν ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει πάντοτε τῆς ὑποτιθεμένης ἀνάγκης τοῦ ἐπιφέρειν τῷ πολεμίῳ ὅ,τι μεῖζον κακόν, ἐθεωρήθη ὡς ἀθέμιτος ἐμπορία ἡ τοῦ σίτου, τοῦ ἀλεύρου καὶ πάντων ἐν γένει τῶν τροφίμων. Οὐχ ἧττον νομίζομεν ὅτι μετὰ λόγου δυνάμεθα νὰ θέσωμεν τὴν ἀρχήν, ὅτι ἐξαιρέσει τῶν περιπτώσεων τοῦ ἀποκλεισμοῦ καὶ τῆς πολιορκίας, ἡ ἐμπορία τῶν τροφίμων μένει ἐν καιρῷ πολέμου ὅλως ἐλευθέρα.

Πᾶσαι σχεδὸν αἱ πολιτεῖαι ἀπαγορεύουσιν ἐν καιρῷ πολέμου ὡς ἀθέμιτον τὴν ἐμπορίαν τῶν ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν ναυτικῶν προμηθειῶν τασσομένων ἀντικειμένων, οἷα εἶνε τὰ ναυπηγήσιμα ξύλα, ἡ κάνναβις, τὸ ἔριον, ἡ ἄσφαλτος, ὁ σίδηρος, ὁ χαλκὸς εἰς φύλλα, ἡ ῥητίνη, ἡ πισσάσφαλτος κτλ.

Ὀλίγαι ἐπίσης εἶνε αἱ συνθῆκαι αἱ μὴ ἀποκλείουσαι ῥητῶς τῆς θεμιτῆς ἐμπορίας τὸ νίτρον, τὸ θεῖον, τὸν ἄνθρακα καὶ αὐτὸν τὸν βάμβακα, ὅταν χημικὴ ἐπεξεργασία προσέδωκεν αὐτῷ τὰς ἰδιότητας ἐκρηκτικῆς ὕλης δυναμένης ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν πυρίτιδα.

Ἐλλείψει ῥητῶν συμβατικῶν διατάξεων δυνάμεθα νὰ ἐπικαλεσθῶμεν πλείονας τοῦ ἑνὸς εἰδικοὺς κανονισμοὺς τάσσοντας τὰς ἀτμομηχανὰς ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ θεμιτοῦ ἢ μὴ τῆς ἐμπορίας εἰς τὴν αὐτὴν καὶ τὰ ὅπλα ἢ τὰς στρατιωτικὰς προμηθείας τάξιν.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς γεάνθρακας, ἐν ᾧ δυνάμεις τινὲς δὲν τάσσουσιν αὐτοὺς μεταξὺ τῶν ὡς λαθρεμπόριον τοῦ πολέμου χαρακτηριζομένων πραγμάτων, ἄλλαι τοὐναντίον ἀπαγορεύουσι τὴν ἐμπορίαν αὐτῶν ἀλλὰ μόνον ὅταν αὐταὶ αὗται μετέχωσι τοῦ πολέμου.

Ἡ βαρύνουσα τὴν ἐμπορίαν τῶν ὑποζυγίων καὶ φορτηγῶν ζώων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπαγόρευσις περιελάμβανε κατ' ἀρχὰς μόνον τοὺς ἵππους ἕνεκα τῆς ἐξαιρετικῆς αὐτῶν διὰ τὸ ἱππικὸν καὶ τὸ πυροβολικὸν χρησιμότητος· σήμερον ὅμως ἐξετάθη αὕτη καὶ ἐπὶ τῶν ὄνων καὶ πρὸ πάντων τῶν ἡμιόνων, ὧν τόσῳ συνήθης γίγνεται χρῆσις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν φορητῶν νοσοκομείων καὶ τῶν ἐν ὀρειναῖς χώραις μεταφορῶν.

Τὰ ὅπλα καὶ αἱ πολεμικαὶ προμήθειαι ἐθεωρήθησαν πάντοτε ὡς ὑπαγόμεναι εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀπηγορευμένων πραγμάτων. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἐκτείνεται ἐπὶ πάντων τῶν ἀντικειμένων τῆς πολεμικῆς πυροτεχνίας.

§ 414. Ποῖον ὅμως ἔσται τὸ κριτήριον καθ' ὃ θέλομεν δυνηθῇ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἁλώσεως νὰ καθορίσωμεν τὸν ἀληθῆ χαρακτῆρα τῶν ἀκατεργάστων ἢ κατειργασμένων προϊόντων, ἅτινα ἐπίσης δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ὑπὲρ εἰρηνικοῦ σκοποῦ ἢ ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ πολέμου; Ἐλλείψει ὡρισμένου καὶ ἀπολύτου κανόνος δέον νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν αἱ περιστάσεις ὑφ' ἃς τὸ προϊὸν εἰσάγεται εἰς τὴν ἐχθρικὴν χώραν, ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὁ προορισμὸς αὐτοῦ. Ὅταν ἐν παραδείγματι τὸ πρᾶγμα φέρηται εἰς λιμένα ἐμπορικόν, τὸ τεκμήριον εἶνε ὅτι θέλει τηρήσῃ τὸν καθαρῶς εἰρηνικὸν καὶ ἰδιωτικὸν αὐτοῦ προορισμόν. Τοὐναντίον ἡ ὑπόθεσις ὅτι θέλει διατεθῇ καὶ χρησιμοποιηθῇ ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ πολέμου ἐπιβάλλεται φύσει ὅταν τὸ αὐτὸ προϊὸν φέρηται εἰς πολεμικὸν λιμένα ἢ ναύσταθμον εἰδικῶς προωρισμένον πρὸς ἐξοπλισμὸν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ.

Ἐν συμπεράσματι λοιπὸν δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι προφανῶς τὸ διεθνὲς δίκαιον δὲν κατώρθωσεν εἰσέτι νὰ καθιερώσῃ γενικὸν κανόνα παγκοσμίως ἀποδεδεγμένον καὶ σεβαστὸν περὶ τοῦ διακριτικοῦ χαρακτῆρος τοῦ πολεμικοῦ λαθρεμπορίου. Δυσχέρεια ἐνταῦθα γεννᾶται ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι οἱ βαρύνοντες τὴν τοιαύτην ἐμπορίαν περιορισμοὶ προσβάλλουσι τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων, τὴν ἀκαταμάχητον ταύτην τῶν νεωτέρων λαῶν ἀνάγκην, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ὁ χαρακτηρισμὸς ἀντικειμένου τινὸς ὡς ἀπηγορευμένου κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου φαίνεται ὑπαγόμενος μᾶλλον εἰς τὸ πεδίον τῶν διοικητικῶν νόμων ἢ εἰς τὸ τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν.

§ 415. Ἅπαξ ἀποδεχθέντες τὸ δικαίωμα τῆς ἁλώσεως τοῦ πολεμικοῦ λαθρεμπορίου δέον ἤδη νὰ καθορίσωμεν τοὺς ὅρους τῆς ἀσκήσεως αὐτοῦ.

Δὲν ἀρκεῖ τῷ ὄντι νὰ ἔχωσι σαφῶς καὶ θετικῶς τὰ ἁλισκόμενα πράγ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ματα χαρακτῆρα ἀθεμίτου ἐμπορεύματος, ἀλλὰ προσέτι δέον αἱ πολιτεῖαι, αἵτινες μετέχουσι τοῦ ἀγῶνος εἰς ὃν τὰ ἀντικείμενα ταῦτα ὑποτίθεται ὅτι μέλλουσι νὰ χρησιμεύσωσι, νὰ δικαιῶνται νομίμως ν' ἁλώσωσι ταῦτα, νὰ ὑρίσταται δηλονότι κοινὴ σχέσις μεταξὺ τοῦ οὐδετέρου προμηθευτοῦ καὶ τοῦ ἐμπολέμου ἀποδοχέως σὺν τῷ προμεμελετημένῳ σκοπῷ βλάβης τῶν συμφερόντων τοῦ ἑτέρου ἐμπολέμου· ἄνευ τοῦ οὐσιώδους τούτου ὅρου πολεμικὸν λαθρεμπόριον δὲν ὑρίσταται

Κατὰ τὴν γενικῶς ἀποδεδεγμένην θεωρίαν τὸ γεγονὸς τοῦ λαθρεμπορίου ἀνέρχεται καὶ μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν τὸ οὐδέτερον πλοῖον ἐπιχειρεῖ τὸν πλοῦν πρὸς μεταφορὰν ἀπηγορευμένων πραγμάτων προοριζομένων διὰ λιμένα ἐμπόλεμον, τοῦ νομίμου τεκμηρίου ὄντος ὅτι ἡ παράβασις ἐτελέσθη καὶ ὅτι ἡ τελικὴ αὐτῆς πραγμάτωσις, ἡ ἐκφόρτωσις δηλαδὴ τῶν πραγμάτων, ἐκωλύθη μόνον ἐκ περιστάσεων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως τοῦ αὐτουργοῦ.

Πολλοὶ δημοσιολόγοι ὑπεστήριξαν ὅτι τὰ ἐμπορεύματα δύνανται κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πλοῦ ν' ἀποβάλωσι τὸν χαρακτῆρα τῶν παρανόμων καὶ δημευτέων, ἂν ὁ τόπος τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν μεταβάλῃ χαρακτῆρα καὶ δὲν κατέχηται πλέον στρατιωτικῶς ἢ ἂν τὸ πλοῖον καλῇ τῇ πίστει μεταβάλῃ τὴν πορείαν αὐτοῦ ὅπως πλεύσῃ οὐχὶ εἰς πολέμιον λιμένα ἀλλ' εἰς οὐδέτερον. Δικαιότερον ὅμως φαίνεται νὰ συναγάγωμεν τὸ πρὸς δήμευσιν δίκαίωμα ἐκ τῶν ἀποδείξεων περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ κυριότητος καὶ τοῦ διὰ τὸν ἐχθρὸν προορισμοῦ, αἵτινες παρέχονται ὑπὸ τῶν ἐντὸς τοῦ πλοίου εὑρισκομένων ἐγγράφων κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἁλώσεως.

§ 416. Αἱ παράνομοι μεταφοραὶ ἃς ἐνεργεῖ ὁ οὐδέτερος διὰ τῆς ἀκτοπλοίας μεταξὺ δύο ἢ πλειόνων λιμένων τοῦ ἑνὸς τῶν ἐμπολέμων θεωροῦνται ὡς ἀτόπως προάγουσαι τὰ ἐχθρικὰ συμφέροντα καὶ τὸν αὐτὸν φέρουσαι χαρακτῆρα, ὃν καὶ τὰ ἀμέσως ἐξ οὐδετέρου λιμένος προερχόμενα πολεμικὰ λαθρεμπόρια.

§ 417. Τὰ ἐξ οὐδετέρου λιμένος ἐξαγόμενα καὶ δι' οὐδέτερον ἐπίσης λιμένα προοριζόμενα ἀντικείμενα πολεμικοῦ λαθρεμπορίου δύνανται ν' ἁλωθῶσιν ἐν ᾗ περιπτώσει ᾖ ἀποδεδειγμένον ὅτι φέρονται εἰς οὐδέτερον λιμένα μόνον ὅπως εὐχερέστερον ἔλθωσιν εἰς βοήθειαν τοῦ ἐχθροῦ.

§ 418. Ἡ καταστολὴ τοῦ λαθρεμπορίου τοῦ πολέμου πολλὰς ἐν τῇ πρακτικῇ προκαλεῖ δυσχερείας. Ἀφ' ἑνὸς οὐδὲν ἔχει ὁ ἐμπόλεμος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μέσον ἀμύνης κατὰ τῶν ἐν οὐδετέρᾳ χώρᾳ παρασκευαζομένων ἢ καταρτιζομένων κερδοσκοπικῶν συνδυασμῶν καὶ μόνον τοὺς λαθρεμπόρους οὓς οἱ καταδρομεῖς αὐτοῦ συλλαμβάνουσι δύναται νὰ τιμωρήσῃ. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ἂν κατὰ κανόνα τὸ ἐμπόριον τοῦτο πανταχοῦ ἐκηρύχθη παράνομον, πλήρης οὐχ ἧττον κρατεῖ ἀσυμφωνία ἐν τῇ ἐσωτερικῇ νομοθεσίᾳ τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ ἐν τῇ νομολογίᾳ τῶν δικαστηρίων τῆς θαλασσίου λείας οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν ἀπαγορευομένων ἀντικειμένων, ἀλλὰ προσέτι ἐπὶ τοῦ πρακτικοῦ περιεχομένου τῆς καταστελλομένης πράξεως, ἧς οὐδεὶς βεβαιοῖ τὴν νομιμότητα.

Οὕτω μέχρι τῶν πρώτων μετὰ Χριστὸν χρόνων κατὰ κανόνα σταθερὸν ἐπήρχετο δήμευσις τοῦ τε φορτίου καθόλου καὶ τοῦ μεταφέροντος αὐτὸ πλοίου.

Ὁ Φιλλιμὸρ ἀναγνωρίζει ὅτι συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν νεωτέρων διεθνῶν κανόνων, μόνον ἡ μερικὴ δήμευσις τῶν ἀπαγορευομένων ἐμπορευμάτων στηρίζεται ἐπὶ τοῦ δικαίου· ἀλλ' ὁμολογεῖ συγχρόνως ὅτι ὑπάρχουσι περιστάσεις καθ' ἃς δύναται νὰ δικαιολογηθῇ καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν αὐστηροτέρων διατάξεων τῆς ἀρχαίας νομοθεσίας.

Κατ' αὐτὸν τὸ οὐδέτερον πλοῖον ὑπόκειται εἰς δήμευσιν:

α'. Ἂν ἀνήκῃ τῷ κυρίῳ τοῦ φορτίου.

β'. Ἂν ὁ φορτωτὴς ἐζήτησε νὰ ὑποκρύψῃ τὸν ἀληθῆ προορισμὸν αὐτοῦ.

γ'. Ἂν ἐπειράθη νὰ ἀποκρύψῃ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἢ ἂν ἡ μεταφορὰ τελῆται κατὰ παράβασιν τῶν διατάξεων τῶν συνθηκῶν ἢ τῶν ἐν ἰσχύϊ νόμων.

δ'. Ἡ δήμευσις ἐπιτρέπεται κατὰ τὸν πλοῦν τῆς ἐπανόδου ἂν κατὰ τὴν μετάβασιν τὸ λαθρεμπόριον ἀπεκρύβη.

ε'. Δύναται ὡσαύτως νὰ ἁλωθῇ ἢ νὰ πωληθῇ τὸ πλοῖον οὗτινος ὁ πλοίαρχος κατασταθεὶς ὑπὸ δικαστηρίου λείας ἐπεδόθη εἰς ἐπιχειρήσεις παρανόμου ἐμπορίας.

Ἀποδέχεται τέλος ὁ συγγραφεὺς οὗτος τὴν δήμευσιν τοῦ ὅλου φορτίου ἂν ἀνήκῃ τοῦτο εἰς ἕνα μόνον ἰδιοκτήτην.

Ὁ Ὀρτολὰν ἀποδέχεται ἐπὶ πλέον ὅτι τό τε πλοῖον καὶ τὸ φορτίον ὑπόκεινται εἰς δήμευσιν κατὰ τὰς ἑπομένας περιπτώσεις.

«Ἂν τὰ ἀποτελοῦντα τὸ λαθρεμπόριον πράγματα ἀποτελῶσι τὰ τρία τέταρτα τῆς ἀξίας τοῦ φορτίου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

«Ἂν τὸ πλοῖον καὶ τὰ μὴ τοιαῦτα ἐμπορεύματα ἀνήκωσι τῷ κυρίῳ τοῦ λαθρεμπορίου.

«Ἂν ἡ μεταφορὰ τοῦ λαθρεμπορίου ἐγένετο ὑπὸ τὰς δολίας περιστάσεις πλαστότητος τῶν ἐγγράφων καὶ τοῦ προορισμοῦ τῶν πραγμάτων.

«Ἂν τέλος τὸ πρὸς μεταφορὰν τοῦ λαθρεμπορίου χρησιμεῦσαν πλοῖον ἀνήκῃ εἰς ἰδιοκτήτην ῥητῶς ὑποχρεούμενον κατὰ τὰς συνθήκας τῆς χώρας αὐτοῦ ν' ἀπέχῃ τῆς παροχῆς τοιούτων ἀντικειμένων εἰς τὸν ἐχθρόν».

Δύο ἀρχαὶ φαίνονται διέπουσαι τὴν πρακτικὴν τῶν ναυτικῶν ἐθνικοτήτων· τινὲς μὲν περιορίζουσι τὴν δήμευσιν μόνον εἰς τὰ ἀπηγορευμένα ἀντικείμενα ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὸ φορτίον τοῦ οὐδετέρου πλοίου, ἐν ᾧ ἄλλαι ἐπεκτείνουσιν αὐτὴν εἰς ὁλόκληρον τὸ φορτίον καὶ τὸ πλοῖον αὐτό, ὅταν τὸ λαθρεμπόριον ἀποτελῇ τὸ κύριον τοῦ φορτίου μέρος.

§ 419. Ἡ τελειότης εἰς ἣν ἐξίκοντο ναυπηγεῖά τινα καὶ μηχανουργεῖα ἐδημιούργησεν ὑπέρ τινων οὐδετέρων πολιτειῶν τὸ προνόμιον τοῦ ἑλκύειν παραγγελίας πρὸς ναυπήγησιν ἢ ἐξοπλισμὸν πολεμικῶν πλοίων προωρισμένων διὰ τοὺς ἐμπολέμους.

Ἐκ πρώτης ὄψεως καὶ κατ' ἀρχὴν δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα τοῦ συλλαμβάνειν καὶ δημεύειν τὰ ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους ναυπηγούμενα ἢ ἐξοπλιζόμενα πλοῖα οὐδεμίαν ἐπιδέχεται ἀμφισβήτησιν· ἕνεκα μάλιστα τοῦ λόγου τούτου ὀλίγαι συνθῆκαι ἢ νόμοι εἰδικοὶ περιλαμβάνουσιν ἐπὶ τούτου ἐπισήμους διατάξεις· ἀλλ' ἂν προσέξωμεν εἰς τὰ πράγματα καὶ λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὰς πολλὰς περιστάσεις αἵτινες σχετίζονται πρὸς τὴν ναυπήγησιν πλοίου, τὸ ζήτημα μεταβάλλει ὄψιν καὶ ἀναγκαζόμεθα ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι πρέπει νὰ ποιήσωμεν διακρίσεις τινάς.

Ἀμφιβολία δύναται ἐν παραδείγματι νὰ ἐγερθῇ περὶ τῶν πλεόντων εἰς λιμένα ἐχθρικὸν πλοίων ὅπως ἐκεῖ πωληθῶσι καὶ τῶν ὁποίων ἡ κατασκευὴ εἶνε τοιαύτη ὥστε εὐχερῶς νὰ δύνωνται νὰ προσαρμοσθῶσι πρὸς τὰς χρείας τοῦ πολέμου.

Ἂν ᾖ ἀποδεδειγμένον ὅτι ὁ οὐδέτερος ἐφοπλιστὴς γνωρίζει ὅτι τὸ πλοῖον αὐτοῦ εἶνε κατάλληλον πρὸς πόλεμον καὶ πλέει φανερῶς πρὸς τὴν ἐχθρικὴν χώραν ἐπὶ τῇ προθέσει ἢ τῇ ἐλπίδι νὰ πωλήσῃ αὐτὸ εἰς τὸν ἐχθρὸν ὅπως χρησιμοποιηθῇ ὡς πολεμικόν, οἱ ἄγγλοι δικασταὶ δὲν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διστάζουσι νὰ καταδικάσωσι τὸ πλοῖον ὡς λαθρεμπόριον τοῦ πολέμου.

§ 420. Ἡ πρακτικὴ τῶν πλείστων ναυτικῶν ἐθνικοτήτων ἀποδέχεται ἐνίοτε ἀντὶ τῆς δημεύσεως ἁπλοῦν δικαίωμα προωνήσεως (pre-emption), προτιμήσεως δηλαδὴ κατὰ τὴν πώλησιν, ἤτοι παρακρατήσεως ὑπὸ καταγωγέων τῶν ἀντικειμένων τῆς παρανόμου ἐμπορίας ἐπὶ τῇ καταβολῇ τοῖς οὐδετέροις τῆς ἀξίας αὐτῶν. Εἶνε τοῦτο πρακτικὴ ἀποτελοῦσα ἀρκούντως σοβαρὰν προσβολὴν τῆς ἐλευθερίας τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἰδιωτικῆς περιουσίας. Πολλαὶ ἐν τούτοις συνθῆκαι καθιέρωσαν τὴν ἀρχὴν ταύτην τῆς προωνήσεως.

§ 421. Ἡ δι' οὐδετέρων πλοίων μεταφορὰ στρατιωτῶν ἢ ναυτῶν ἀνηκόντων ἐνὶ τῶν ἐμπολέμων ἐξομοιοῦται πρὸς μεταφορὰν πολεμικοῦ ὑλικοῦ καὶ θεωρεῖται ὡς λαθρεμπόριον τοῦ πολέμου. Ἡ τοιαύτη μεταφορά, ἀνεξαρτήτως μάλιστα τῶν εἰδικῶν περιστάσεων αἵτινες δυνατὸν νὰ συνοδεύωσιν αὐτήν, εἶνε πρᾶξις ἐχθρότητος διὰ πραγμάτων ἐκδηλουμένης.

Ἡ ἀπαγόρευσις τοῖς οὐδετέροις τοῦ ἐπιχειρεῖν τοιαύτην μεταφορὰν ὑπῆρξε τὸ θέμα πολλῶν συμβατικῶν διατάξεων. Κανὼν γενικὸς εἶνε ὅτι τὸ εἰς ταύτην χρησιμεῦον πλοῖον ὑπόκειται εἰς ἅλωσιν καὶ δήμευσιν καὶ ὅτι οἱ δι' αὐτοῦ μεταφερόμενοι ἐκτίθενται εἰς τὸν κίνδυνον αἰχμαλωσίας· ἀλλ' εἶνε ἐπίσης γενικῶς ἀποδεδεγμένον ὅτι τὸ πλοῖον ἀποκαθίσταται οὐδέτερον μόλις συντελεσθῇ ἡ μεταφορὰ καὶ δὲν δύναται πλέον ν' ἁλωθῇ ἀφ' οὗ ἐπέλθῃ ἡ ἀποβίβασις.

§ 422. Μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων τοῦ λαθρεμπορίου τοῦ πολέμου τάσσονται ἐπίσης τὰ πρὸς τοὺς ἐμπολέμους ἀποστελλόμενα καὶ τὸν πόλεμον ἀφορῶντα γράμματα. Ἀλλ' ὅπως κατασχεθῶσι νομίμως δὲν ἀρκεῖ νὰ εὑρεθῶσι ταῦτα ἐπὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ προσέτι πρέπει ἡ μεταφορὰ αὐτῶν ν' ἀποτελῇ πράγματι ἐχθρικὴν πρᾶξιν καὶ πρὸς τοῦτο δέον ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἔχωσι σχέσιν πρὸς τὸν πόλεμον καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ πλοῖον νὰ ἐναυλώθῃ εἰδικῶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Κατ' ἔθος εἰδικὴ καθιερώθη ἐξαίρεσις ὑπὲρ τῶν καθαρῶς διπλωματικῶν ἀνταποκρίσεων, τῶν γραμμάτων τῶν διπλωματικῶν πρακτόρων ἐμπολέμου τινὸς δυνάμεως πρὸς τὴν κυβέρνησίν των διότι τὰ συμφέροντα καὶ τὰ δικαιώματα τῶν οὐδετέρων ἀπαιτοῦσιν αἱ διπλωματικαὶ καὶ προξενικαὶ αὐτῶν μετὰ τῶν ἐμπολέμων σχέσεις νὰ μὴ διακοπῶσιν ἢ ἀλλοιωθῶσιν ὑπὸ τοῦ πολέμου.

Ἐπίσης δὲν ἐφαρμόζεται ἡ ἀπαγόρευσις οὐδ' ἐπὶ τῶν ταχυδρομικῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πλοίων, εἰς ἃ αἱ διεθνεῖς συμβάσεις ἀναθέτουσιν ἀποκλειστικῶς τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν ἐπισήμων καὶ ἰδιωτικῶν ἀνταποκρίσεων. Ὁ πλοίαρχος ἀγνοεῖ φυσικῶς τὸ περιεχόμενον τῶν γραμμάτων καὶ δεμάτων ἅτινα φέρει· δὲν δύναται ἑπομένως νὰ ὑποτεθῇ δολία αὐτοῦ προαίρεσις. Ἡ αὐτὴ ἐξαίρεσις ἐκτείνεται ἐπὶ τῶν συνήθων ἐμπορικῶν πλοίων, ἅτινα ἔν τισι χώραις ὑποχρεοῦνται ν' ἀναλαμβάνωσι τὰς ταχυδρομικὰς μεταφοράς.

§ 423. Δὲν δύναται ἐπὶ τέλους νὰ ἐξομοιωθῇ πρὸς μεταφορὰν λαθρεμπορίου ὁ πλοῦς οὐδετέρου πλοίου φέροντος εἰρηνικοὺς πολίτας ἢ διπλωματικοὺς ἀπεσταλμένους τῆς πολεμίου πολιτείας.

Αἱ οὐδέτεραι πολιτεῖαι δικαιοῦνται νὰ τηρῶσι διπλωματικὰς σχέσεις μετ' ἀμφοτέρων τῶν ἐμπολέμων· ἀλλ' οὗτοι ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ παρακωλύσωσι τὴν διὰ τῆς χώρας των διάβασιν ἀπεσταλμένου τοῦ πολεμίου αὐτῶν· δύνανται λοιπὸν ἕνεκα τῆς σπουδαιότητος τῆς ἀποστολῆς του νὰ συλλάβωσιν αὐτὸν ἂν ἀναλαμβάνῃ τὸν πλοῦν ἄνευ τῆς ἀδείας των· ἐν τούτοις δὲν δικαιοῦνται νὰ προσβάλωσιν ἐν ἀνοικτῇ θαλασσῃ ἢ ἐν οὐδετέροις ὕδασι τὸ φέρον αὐτὸν πλοῖον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑΙ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΙ

§ 424. Αἱ πολιορκίαι καὶ οἱ ἀποκλεισμοὶ εἶνε πολεμικὰ διαβήματα σκοποῦντα διὰ τῶν στρατιωτικῶν ἢ ναυτικῶν δυνάμεων νὰ παρακωλύσωσι τὴν εἴσοδον καὶ τὴν ἔξοδον πόλεως, φρουρίου ἢ λιμένος ἢ νὰ προκαλέσωσι τὴν παράδοσιν αὐτῶν.

Πολιορκία (siège) καλεῖται εἰδικώτερον τὸ σύνολον τῶν στρατιωτικῶν κινήσεων, εἰς ἃς στράτευμά τι προβαίνει ὅπως προσβάλῃ θέσιν τινὰ καὶ καταλάβῃ αὐτὴν διὰ πολιορκητικῶν μέσων ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἰσχὺν τῶν ὅπλων.

Ὁ ἀποκλεισμὸς (blocus) περιορίζεται εἰς τὴν διὰ πλοίων κατάληψιν τῆς θέσεως κατὰ τρόπον κωλύοντα καθ' ὁλοκληρίαν, ἐφ' ὅσον δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ τοῦτο διὰ τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων, τὰς πρὸς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὰ ἐκτὸς σχέσεις καὶ ἀνταποκρίσεις, ὅπως οὕτως ὁ ἐκεῖ ἀποκεκλεισμένος ἐχθρὸς μὴ δύνηται νὰ τύχῃ ἐπικουρίας τινὸς εἴτε ἐκ στρατιωτικῶν δυνάμεων εἴτε ἐκ πολεμικῶν προμηθειῶν εἴτε ἐκ τροφῶν.

Ἡ πολιορκία ἀναφέρεται ἐν γένει εἰς τὰς πόλεις, τὰς πολεμικὰς θέσεις, τὰ φρούρια τῶν κατὰ ξηρὰν συνόρων ἢ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς χώρας, ὧν ἡ τοποθεσία καθιστᾷ δυνατὸν τὸν πανταχόθεν περιστοιχισμόν, ἐν ᾧ ὁ ἀποκλεισμὸς ἐφαρμόζεται κυρίως ἐπὶ τῶν λιμένων, οἵτινες μόνον ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἢ τοῦ ποταμοῦ δι' οὗ κοινωνοῦσι μετὰ τῶν ἐκτὸς μερῶν περιβάλλονται διὰ πλοίων.

Ἐννοεῖται ὅτι δύναται προσέτι ἡ αὐτὴ θέσις νὰ πολιορκῆται συγχρόνως κατὰ ξηρὰν καὶ νὰ ᾖ ἀποκεκλεισμένη κατὰ θάλασσαν.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ πολιορκία καὶ ὁ ἀποκλεισμὸς ἔχουσι κοινὸν σκοπὸν τὸν εἰς παράδοσιν ἐξαναγκασμὸν τοῦ ἐχθροῦ, ὑποκύπτοντος ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει εἰς τὴν ἰσχύν, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ εἰς τὰς στερήσεις, ἂν μὴ εἰς τὸν λιμόν.

§ 425. Ἡ κήρυξις πολιορκίας ἢ ἀποκλεισμοῦ οὖσα πρᾶξις τῆς κυριάρχου ἀρχῆς φανερὸν ὅτι πρέπει νὰ προέρχηται ἐξ αὐτῆς τῆς κυβερνήσεως ἢ τῆς ἐξουσίας εἰς ἣν ῥητῶς τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀπενεμήθη. Ὁ διοικητὴς στόλου ἢ ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς στρατεύματός τινος δὲν ἔχουσι κατὰ γενικὸν κανόνα τὴν ἐξουσίαν νὰ συστήσωσι πολιορκίαν ἢ ἀποκλεισμὸν οὔτε νὰ ἐπεκτείνωσιν εἰς γείτονα θέσιν τὸν ἤδη ὑφιστάμενον καὶ κανονικῶς κηρυχθέντα ἐναντίον ἄλλης θέσεως. Προκειμένου ὅμως περὶ στρατηγοῦ ἢ ἀρχηγοῦ στόλου ἐν ἀπομεμακρυσμένῳ τινὶ μέρει εὑρισκομένου, δέον ν' ἀποδεχθῶμεν ὅτι κατ' ἀνάγκην κέκτηται οὗτος πάσας τὰς ἐξουσίας, αἵτινες συμβάλλουσιν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς στρατιωτικῆς ἐπιχειρήσεως ἣν ἀνέλαβε.

§ 426. Καὶ τοι κατὰ γενικὸν κανόνα οἱ οὐδέτεροι δικαιοῦνται νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν ἐμπορίαν καὶ τὰς ἄλλας αὐτῶν μετὰ τῶν ἐμπολέμων σχέσεις, ὑφίστανται ἐν τούτοις ἐξαιρέσεις τινὲς τοῦ κανόνος τούτου καθιερωθεῖσαι ὑπὸ τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων κυριωτάτη εἶνε ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐξακολουθήσεως τῆς τῶν οὐδετέρων ἐπικοινωνίας ἢ ἐμπορίας μετὰ πολιορκουμένης ἢ ἀποκεκλεισμένης θέσεως.

Ὁ Γρότιος θεωρεῖ τὴν μεταφορὰν προμηθειῶν εἰς πόλιν πολιορκουμένην ἢ εἰς λιμένα ἀποκεκλεισμένον ὡς βαρεῖαν καὶ ἄδικον προσβολήν. Ὁ δὲ Βυγκερσοίκιος καὶ ὁ Βάττελος συμφωνοῦσιν ὅτι δέον νὰ τιμω-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρῆται ὡς δημόσιος ἐχθρὸς ὁ καθιστάμενος ἔνοχος τοιαύτης πράξεως.

Τὴν ἐπὶ τούτου γνώμην τῶν παλαιοτέρων συγγραφέων συμμερίζονται καθόλου καὶ οἱ νεώτεροι δημοσιολόγοι, ὡς καὶ τὰ δικαστήρια τῆς θαλασσίου λείας πασῶν τῶν πολιτειῶν.

§ 427. Ὁ εἴσπλους καὶ ὁ ἔκπλους ἐξ ἀποκεκλεισμένου λιμένος ἀπαγορεύεται δικαίῳ τοῖς τε πολεμικοῖς πλοίοις καὶ τοῖς ἐμπορικοῖς. Ἐν τούτοις οἱ ἐμπόλεμοι λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει τὸν σεβασμὸν ὃν πρὸς τὰς λοιπὰς κυβερνήσεις ὀφείλουσι καὶ τὸν χαρακτῆρα ὃν περιβάλλονται τὰ πολεμικὰ πλοῖα, ὡς καὶ τὰ προνόμια ὧν ταῦτα ἀπολαύουσι, συνήθως ἐπιτρέπουσι τοῖς οὐδετέροις πολεμικοῖς πλοίοις, ὁσάκις ἡ παραχώρησις αὕτη δύναται νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ πολέμου, τὸν εἰς τὸν λιμένα ὃν ἀποκλείουσιν εἰσπλουν καὶ ἔκπλουν.

§ 428. Ὑπάρχουσιν ἐπίσης εἰδικαί τινες περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ εἴσοδος εἰς λιμένα ἀποκεκλεισμένον καθίσταται ἀπολύτως νόμιμος εἰς τὰ πολεμικὰ πλοῖα, ἂν ἐν παραδείγματι ἐδόθη αὐτοῖς εἰδικὴ ἄδεια ὑπὸ τῆς ἀποκλειούσης πολιτείας. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ τυγχάνοντες τοιούτων παραχωρήσεων πρέπει νὰ τηρῶσι μεγάλην περίσκεψιν καὶ νὰ ὑποβάλλωνται εἰς πάσας τὰς διατυπώσεις καὶ τοὺς περιορισμοὺς οὓς ἐπιβάλλει αὐτοῖς ὁ ἐμπόλεμος.

§ 429. Ὅπως ὁ ἀποκλεισμὸς ἔχῃ συνεπείας καὶ ᾖ ὑποχρεωτικὸς ἀπέναντι τῶν οὐδετέρων δέον νὰ ᾖ πραγματικὸς ἢ ἐνεργὸς (effectif, réel)(1)· ἀνάγκη δηλαδὴ ὁ σκοπῶν νὰ κηρύξῃ ἀποκλεισμὸν ἐμπόλεμος νὰ ἔχῃ ἀρκοῦσαν ἰσχὺν ὅπως καταστήσῃ αὐτὸν σεβαστὸν καὶ νὰ διαθέσῃ τὰς ναυτικὰς αὐτοῦ δυνάμεις εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ἀποκεκλεισμένου στενοῦ ἢ λιμένος κατὰ τρόπον καθιστῶντα αὐτὸν κύριον τῆς κατεχομένης χωρικῆς θαλάσσης ὥστε νὰ δύνηται ν' ἀπαγορεύσῃ τὸν εἴσπλουν εἰς πᾶν ξένον πλοῖον. Ἡ ἐπαρκὴς αὕτη δύναμις συνίσταται συνήθως εἰς κανονοστοιχίας τοποθετουμένας ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἢ εἰς πολεμικὰ πλοῖα σταθμεύοντα πρὸ τοῦ λιμένος, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὥρτηται προφανῶς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀποκλειομένου μέρους.

Ἐν τῇ πρακτικῇ αἱ ναυτικαὶ δυνάμεις φαίνονται ἀποδεχόμεναι μέσον ὅρον. Ἡ τυχαία ἄλωσις οὐδετέρου πλοίου ὑπὸ καταδρομέως δὲν ἀρκεῖ ὅπως καταστήσῃ τὸν ἀποκλεισμὸν πραγματικόν, ἀλλ' ἀνάγκη

(1) Ὁ τῷ 1850 κηρυχθεὶς ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας ἀποκλεισμὸς τῶν Ἑλληνικῶν παραλίων ἦτο μᾶλλον εἰκονικὸς δι' ὀλίγων μόνον πολεμικῶν πλοίων ἐπιχειρηθείς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὰ ὑφίσταται ἐναργὴς καὶ πραγματικὸς κίνδυνος κατὰ τὴν πρὸς ἐκβίασιν αὐτοῦ ἀπόπειραν. Τοὐναντίον δὲν παύει ὁ ἀποκλεισμὸς ὢν πραγματικὸς διότι ἓν ἢ δύο πλοῖα κατώρθωσαν ἐκτάκτως νὰ ὑπεκφύγωσι τὴν ἐπαγρύπνησιν τῶν ἀποκλειουσῶν δυνάμεων καὶ νὰ ὑπερβῶσι τὰς τάξεις αὐτῶν ἀκινδύνως.

§ 430. Αἱ ἀπαιτούμεναι συνήθως ποικίλαι ἐγγυήσεις ὅπως θεωρηθῇ ὁ ἀποκλεισμὸς σοβαρὸς καὶ νόμιμος, παρὰ τὴν ἐσωτερικὴν σπουδαιότητα, ἣν δυνατὸν νὰ ἔχωσιν εἴτε καθ' ἕκαστον εἴτε καὶ πᾶσαι ὁμοῦ δὲν εἶνε ὅμως ἐπαρκεῖς ὅπως προασπίσωσιν ἐπιτυχῶς τὰ συμφέροντα καὶ τὰ δικαιώματα τῶν οὐδετέρων. Ὑπολείπεται ἡ τήρησις τελευταίας τινὸς διατυπώσεως, τῆς διὰ γνωστοποιήσεως δημοσιότητος ἥτις πρέπει νὰ δίδοται εἰς τὴν πρὸς τὸ ἀποκλεῖσαι λιμένα τινὰ ἀπόφασιν. Τρία εἴδη γνωστοποιήσεων ὑφίστανται· κατὰ τὴν πρώτην ὁ διοικῶν τὰς ἀποκλειούσας δυνάμεις πρὸς δήλωσιν τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀποκλεισμοῦ καὶ καθορισμὸν τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ γνωρίζει ταῖς ἀρχαῖς τὰ μέρη ὧν ἀνέλαβε νὰ διακόψῃ τὴν μετὰ τῶν ἐκτὸς κατὰ θάλασσαν ἐπικοινωνίαν· ἡ τοιαύτη διατύπωσις εἶνε αὐστηρῶς ἐπιτακτικὴ καὶ ἡ παράλειψις αὐτῆς ἤθελε καταστήσῃ τὰς κατὰ τὸν ἐκ τοῦ λιμένος ἔκπλουν ἁλώσεις ἀπολύτως ἀκύρους. Ἡ δευτέρα εἶνε ἡ καλουμένη γενικὴ ἢ διπλωματικὴ γνωστοποίησις, γιγνομένη πρὸς τὰς οὐδετέρας κυβερνήσεις. Ἡ δὲ τρίτη, εἰδικὴ καλουμένη, γίγνεται ὑπὸ τοῦ διοικοῦντος καταγωγέως πρὸς τὰ διευθυνόμενα εἰς τὴν γραμμὴν τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἢ αὐτόθι εὑρισκόμενα πλοῖα.

Προκειμένου ἐνταῦθα περὶ διεθνῶν σχέσεων ὁ καθιστῶν τὸν ἀποκλεισμὸν ἐμπόλεμος προσφεύγει εἰς τὴν διπλωματικὴν παρέμβασιν ὅπως γνωστοποιήσῃ τὸ γεγονὸς ταῖς ξέναις κυβερνήσεσιν, αἵτινες γνωρίζουσιν εἶτα αὐτὸ τοῖς ὑπηκόοις αὐτῶν, ὅπως διατελῶσιν οὗτοι ἐν γνώσει τῶν δυσαρέστων συνεπειῶν ἃς δυνατὸν νὰ ἐπιφέρῃ αὐτοῖς ἡ ἐξακολούθησις τῆς μετὰ τῶν ἀποκεκλεισμένων μερῶν ἐμπορίας. Ἡ γενικὴ ὅμως αὕτη γνωστοποίησις ὡς καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῶν ἀποκλειουσῶν δυνάμεων ἀπευθυνομένη πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀποκεκλεισμένου μέρους, δὲν ἀποτελοῦσι κατ' ἀρχὴν στοιχεῖον συστατικὸν τοῦ κύρους τοῦ ἀποκλεισμοῦ.

Αἱ γνωστοποιήσεις αὗται γνωρίζουσι τὸ ὑφιστάμενον ἤδη γεγονὸς τοῦ ἀποκλεισμοῦ καθ' ἣν μάλιστα στιγμὴν λαμβάνει τοῦτο χώραν· ἀλλὰ τὸ γεγονὸς τοῦτο δυνατὸν νὰ μεταβληθῇ ἢ νὰ παύσῃ ὑφιστάμε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νον ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν, ὥστε δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν τοῖς οὐδετέροις τὸ δικαίωμα νὰ ἐξακριβώσωσιν αὐτοπροσώπως μήπως ὁ ἀποκλεισμός, καίτοι γνωστοποιηθείς, ἔπαυσε καὶ ἤρθη.

Ἂν λοιπὸν εἰρηνικὸν πλοῖον θελήσῃ ν' ἀκριβώσῃ ἂν ὑφίσταται ἀποκλεισμός, ὀφείλει ὁ ἐμπόλεμος νὰ γνωρίσῃ αὐτῷ τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν. Ἡ γνωστοποίησις αὕτη, ὅλως ἰδιαιτέρα καὶ προσωπική, δέον νὰ γίγνηται παρ' ἑνὸς τῶν ἀξιωματικῶν τῶν ἀποκλειόντων πολεμικῶν πλοίων πρὸς πᾶν οὐδέτερον πλοῖον ζητοῦν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν ἀποκεκλεισμένον λιμένα.

Ἡ διπλωματικὴ ἢ γενικὴ γνωστοποίησις ἐκτελεῖται εἴτε δι' ἐγγράφου διακοινώσεως ἣν ὁ ἐμπόλεμος ἀπευθύνει πρὸς τὰς οὐδετέρας πολιτείας εἴτε δι' ἐπισήμου εἰδοποιήσεως ἀναφερούσης τὸν χρόνον τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀποκλεισμοῦ καὶ καθοριζούσης τὴν ναυτικὴν ζώνην ἣν περιλαμβάνει οὗτος. Ἐν τισι περιπτώσεσι προσφεύγουσιν ὡσαύτως εἰς δημοσιεύσεις γνωριζούσας τὴν πρόθεσιν τοῦ καταστῆσαι ἀποκλεισμόν, τὸν ἀπόπλουν τοῦ ἐκτελέσαντος αὐτὸν στόλου καὶ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἀποκλεισμοῦ. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν ὅτι τόσῳ λεπτομερὴς γνωστοποίησις, ἀποτελοῦσα ἄλλως μεγίστην διεθνῆ φιλοφρόνησιν, ὀλίγον εἶνε ἐν χρήσει.

Αἱ συνθῆκαι δὲν φθάνουσι μέχρι τοῦ καθορισμοῦ τῶν ὁρίων ἐν οἷς δέον νὰ γίνῃ ἡ εἰδικὴ γνωστοποίησις.

§ 431. Ἡ πλειονότης τῶν συγγραφέων εἶνε τῆς γνώμης ὅτι τὸ δίκαιον τοῦ ἀποκλεισμοῦ δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ὠχυρωμένων πολεμικῶν θέσεων καὶ λιμένων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀνωχύρων πόλεων καὶ ἐμπορικῶν λιμένων.

Ἀποκλεισμὸς δύναται ἐπίσης νὰ ἱδρυθῇ κατὰ τὰς ἐκβολὰς ποταμοῦ ἢ εἰς θαλάσσια στενά. Ὑφίσταται ὅμως δικαίῳ καὶ πράγματι κατὰ τὴν ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν ἐφαρμογὴν τοῦ δικαιώματος τοῦ ἀποκλεισμοῦ ὁ περιορισμὸς ὅτι ὁ αὐστηρὸς ἀποκλεισμὸς τῶν ἐκβολῶν ποταμοῦ κηρύσσεται νομίμως μόνον ὅταν ὁ ποταμὸς περιλαμβάνηται ὁλόκληρος ἐν τῇ ἐχθρικῇ χώρᾳ· ἀλλ' ἂν ὁ ποταμὸς διασχίζῃ καὶ χώρας μεθ' ὧν ὁ ἐμπόλεμος δὲν διατελεῖ ἐν πολέμῳ, δὲν δύναται οὗτος νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν διάβασιν τῶν οὐδετέρων πλοίων, ἅτινα πρὸς τὰς χώρας ταύτας πλέουσιν. Ὅταν αἱ ὄχθαι τοῦ ποταμοῦ ἢ τῶν στενῶν δὲν ἀνήκωσιν ἀμφότεραι εἰς τὸν ἐχθρόν, πραγματικὸς ἀποκλεισμὸς δὲν εἶνε σχεδὸν δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ, διότι ἂν ὁ ἀποκλείων δύνηται νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κωλύσῃ τὴν διάβασιν ἐκ τοῦ μέρους τοῦ ἐχθροῦ, εἶνε ὅμως ὑπόχρεως ν' ἀφήσῃ αὐτὴν ἐλευθέραν ἐκ τῆς ἑτέρας ὄχθης.

Προκειμένου περὶ τοῦ ζητήματος ἂν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀποκλεισθῇ ὄχι ἁπλῶς μία μόνον ὡρισμένη θέσις, ἀλλ' ὁλόκληρος ἡ ἔκτασις τῶν ἐχθρικῶν ἀκτῶν, ἂν ὁ ἀποκλεισμὸς δύναται νὰ ἐκταθῇ συγχρόνως εἰς πάντας τοὺς λιμένας, εἰς πάσας τὰς πόλεις, εἰς ὁλόκληρον τὴν χώραν τοῦ πολεμίου, τὰ πράγματα, ἡ ἱστορία, ἡ σιγὴ ἔτι τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν φαίνονται βεβαιοῦντα τὸ περιωρισμένον τοῦ ἀποκλεισμοῦ.

§ 432. Ἀφ' οὗ ὁ ἀποκλεισμὸς μόνον ἐφ' ὅσον εἶνε πραγματικὸς ὑφίσταται, παύει κατὰ συνέπειαν ἀφ' ἧς στιγμῆς δὲν εἶνε τοιοῦτος· ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὁ ἀποκλεισμὸς ἄρχεται διὰ τῆς κυκλώσεως τῆς ἀποκλειομένης θέσεως, διαρκεῖ ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ ἡ τοιαύτη κύκλωσις καὶ παύει μετ' αὐτῆς.

Ἀλλ' ἐνταῦθα παρουσιάζεται τὸ ζήτημα πότε καὶ πῶς ἡ κύκλωσις αὕτη ἢ ἡ συνέπεια ταύτης ὁ ἀποκλεισμὸς ἄρχεται καὶ παύει ὢν πραγματικός. Ὁ ἀποκλεισμὸς ἄρχεται ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν πρὸ τῆς ἀποκλειομένης θέσεως σταθμεύουσι πολεμικὰ πλοῖα ἀριθμοῦ ἀρκοῦντος νὰ κωλύσῃ πᾶσαν ἐπικοινωνίαν, καὶ παύει καθ' ἣν στιγμὴν τὰ πλοῖα ταῦτα ἀποχωροῦσιν ἢ δὲν ἔχουσι πλέον ἐπαρκῆ δύναμιν.

Ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν ἀποκλειουσῶν δυνάμεων δυνατὸν νὰ ᾖ προσωρινὴ ἢ ὁριστική. Ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει τὸ ζήτημα λύεται ἀφ' ἑαυτοῦ, διότι προφανῶς ὁ ἀποκλεισμὸς παύει πράγματι ὑφιστάμενος· ἀλλὰ περὶ τῆς πρώτης περιπτώσεως προκειμένου, αἱ γνῶμαι διίστανται· συγγραφεῖς τινες παραδέχονται ὅτι ὁ ἀποκλεισμὸς δὲν αἴρεται διὰ μόνου τοῦ γεγονότος τῆς ἀπομακρύνσεως πρὸς στιγμὴν τῶν ἐπιφορτισμένων τὴν τήρησιν αὐτοῦ πλοίων· κατ' αὐτοὺς οἱ οὐδέτεροι εἶνε ἐλεύθεροι ἀληθῶς νὰ ἐπωφεληθῶσι τῆς εὐκαιρίας ταύτης ὅπως εἰσέλθωσιν εἰς τὸν ἀποκεκλεισμένον λιμένα ἢ ἐξέλθωσιν αὐτοῦ· ἀλλ' ἂν ἐντὸς βραχέος χρονικοῦ διαστήματος ἐπαναληφθῇ ἡ κατάληψις, δὲν συνιστᾶται νέος ἀποκλεισμὸς ἀλλ' ἐξακολουθεῖ ὁ παλαιός, ὅστις δὲν εἶχε παύσῃ ὑφιστάμενος. Κατ' ἄλλους δημοσιολόγους ἡ ἐφ' ὁσονδήποτε χρονικὸν διάστημα καὶ δι' οἱανδήποτε αἰτίαν ἀπομάκρυνσις τῶν ἀποκλειουσῶνν δυνάμεων ἀρκεῖ ὅπως ἐπιφέρῃ ἄρσιν τοῦ ἀποκλεισμοῦ· καὶ ἂν βραδύτερον ἢ καὶ ἀμέσως ἐπαναληφθῇ ἡ κατάληψις, νέος συνιστᾶται ἀποκλεισμός.

Ὅταν ὁ τηρῶν τὸν ἀποκλεισμὸν στόλος ἐκβληθῇ ὑπὸ ἐχθρικῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πλοίων, προφανῶς τὸ τοιοῦτο γεγονὸς συνεπάγεται ἀμέσως καὶ εὐθέως οὐχὶ διακοπὴν ἁπλῶς, ἀλλὰ τελείαν λύσιν καὶ ἄρσιν τοῦ ἀποκλεισμοῦ, καὶ ἂν ἐπαναληφθῇ ἡ κατάληψις διὰ τῶν αὐτῶν ἢ ἄλλων ναυτικῶν δυνάμεων εἰς τὴν αὐτὴν ἀνηκουσῶν πολιτείαν, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὅτι νέος ἱδρύεται ἀποκλεισμὸς καὶ οὐχὶ ὅτι συνεχίζεται ὁ παλαιός. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὔτε ἡ διπλωματικὴ γνωστοποίησις οὔτε τὸ πασίδηλον τοῦ γεγονότος τῆς κηρύξεως τοῦ ἀποκλεισμοῦ οὔτε ἀτομικὴ ἔτι γνωστοποίησις δύναται νὰ παρακωλύσῃ τὴν ἐπικοινωνίαν τῶν οὐδετέρων μετὰ τοῦ ἀποκεκλεισμένου μέρους.

Πάντες οἱ δημοσιολόγοι ἐκ συμφώνου ἀποδέχονται ὅτι ὁ ἀποκλεισμὸς παύει ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ ἀποκλείων στόλος ἀποχωρεῖ ὅπως ἐκτελέσῃ ἄλλην ἐντολήν, χωρὶς νὰ καταλίπῃ ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ἅτινα κατεῖχεν, ἀρκοῦντα ἀριθμὸν πλοίων πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ ἀποκλεισμοῦ.

Δὲν πρέπει ἐν τούτοις νὰ συναγάγωμεν ἐκ τοῦ κανόνος τούτου ὑπερβολικὰς συνεπείας καὶ νὰ νομίσωμεν ὅτι ὁ ἀποκλεισμὸς λύεται ἢ αἴρεται διότι τινὰ τῶν ἐκτελούντων αὐτὸν πλοίων ἀπομακρύνονται τοῦ σταθμοῦ των ὅπως καταδιώξωσιν ὑποπτον πλοῖον, διότι οὕτω ἐνεργοῦντα ἐκτελοῦσιν ἁπλῶς ἓν τῶν καθηκόντων τῆς εἰδικῆς αὐτῶν ἀποστολῆς. Ἡ καλὴ ὅμως πίστις ἀπαιτεῖ νὰ μὴ παρατείνηται ἡ ἀπουσία εἰς τρόπον δικαιολογοῦντα τὴν ὑπόνοιαν ὅτι τὸ ἀπομακρυνθὲν πλοῖον ἔλαβεν ἄλλον προορισμόν, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καὶ ὁ ἀποκλεισμὸς θεωρεῖται ὡς ἀρθείς.

Αἱ αὐταὶ συνέπειαι ἐπέρχονται ὅταν ὑφίσταται προφανὴς ἀνωμαλία, διάλειψις ἢ μεροληψία περὶ τὴν τήρησιν τοῦ ἀποκλεισμοῦ, ὡς ἐν παραδείγματι ἂν ἐπετράπη αὐθαιρέτως εἴς τινα πλοῖα ἡ εἴσοδος ἢ ἡ ἔξοδος ἐν ᾧ εἰς ἄλλα ἀπαγορεύεται. Ὅπως ὅμως συναγάγωμεν νομίμως ἐκ τῶν τοιούτων πράξεων ῥῆξιν τοῦ ἀποκλεισμοῦ δέον φυσικῶς νὰ μὴ ὦσι μεμονωμέναι, ἐξαιρετικαὶ ἢ τυχαῖαι, ἀλλὰ νὰ ἐπαναλαμβάνωνται συχνάκις κατὰ τρόπον ἀποδεικνύοντα ὅτι τοιαύτη ἐλήφθη ἀπόφασις καὶ τοιοῦτος τηρεῖται σταθερὸς κανών.

§ 433. Ἐν συμπεράσματι φαίνεται γενικῶς ἀποδεδειγμένον ὅτι τὸ πέρας τῆς πραγματικῆς καταλήψεως τῶν ὑδάτων συνεπάγεται λύσιν τοῦ ἀποκλεισμοῦ μετὰ πασῶν τῶν συνεπειῶν αὐτοῦ· ὅτι ἡ ἀποχώρησις, ἔστω καὶ προσωρινή, τῶν τηρούντων τὸν ἀποκλεισμὸν πλοίων εἴτε ἐξ ἰδίας ἀφορμῆς εἴτε ἕνεκα τῆς παρεμβάσεως ἐχθρικοῦ στόλου ἐπιφέρει ἐν γένει τὴν λύσιν αὐτοῦ· ἀλλὰ δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐξαίρεσις

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ γενικοῦ κανόνος ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν ἀποκλειουσῶν δυνάμεων ἕνεκα σφοδροῦ ἀνέμου, τρικυμίας ἢ ἄλλων τοιούτων λόγων καὶ ὅταν αὕτη ᾖ ἐλαχίστης διαρκείας· δέον δηλαδὴ νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἕνεκα τούτου δὲν παύει ὑφιστάμενος ὁ ἀποκλεισμός. Ἡ τοιαύτη ἐν τούτοις ἐξαίρεσις δὲν δύναται νὰ ἐνοχοποιήσῃ τὸν οὐδέτερον ὅστις ἐπωφελήθη τῆς ἀπουσίας τῶν ἀποκλειόντων ὅπως ὑπερβῇ τὴν παλαιὰν γραμμὴν τοῦ ἀποκλεισμοῦ.

Ἐν περιπτώσει ἐπαναλήψεως ἀποκλεισμοῦ πράγματι διακοπέντος αἱ αὐταὶ ὑποχρεώσεις αἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν ἵδρυσιν ἀποκλεισμοῦ εἰσιν ἀναγκαῖαι, ἐπειδὴ οἱ οὐδέτεροι δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ ἐνεργῶσιν ἐπὶ τῇ βάσει εἰκασιῶν περὶ τῆς πραγματικῆς αὐτοῦ ἐπαναλήψεως.

Ὅταν τέλος ὁ ἀποκλεισμὸς αἴρηται ἀναμφίβολον εἶνε ὅτι ὅπως ἡ ἄρσις ᾖ πραγματικὴ ὑποχρεοῦται ἡ ἀποκλείουσα δύναμις νὰ φέρῃ τὸ γεγονὸς τῆς ἄρσεως εἰς γνῶσιν τῶν λοιπῶν δυνάμεων· ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ἀπαιτεῖται ὑποχρεωτικῶς καὶ ἀπαραιτήτως γνωστοποίησις· τὸ πραγματικὸν γεγονὸς τῆς ἄρσεως ἐπαρκῶς θεμελιοῖ τὴν ἐπιγενομένην μεταβολὴν εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἑκουσία παράλειψις τῆς γνωστοποιήσεως δὲν δύναται νὰ παρατείνῃ τὰ δικαιώματα τῆς ἀποκλειούσης δυνάμεως ἀπέναντι τῆς ἐμπορίας τῶν οὐδετέρων καὶ πέραν τῆς στιγμῆς τῆς ἀποχωρήσεως τῶν ναυτικῶν αὐτῆς δυνάμεων ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ αὐτῶν, ὅπου κατὰ συνέπειαν ἔσται ἐφεξῆς εἰκονικὸς ἁπλῶς ἀποκλεισμός.

§ 434. Ἀφ' ἧς στιγμῆς ναυτικὴ θέσις, λιμὴν ἢ οἱονδήποτε μέρος ἀποκλεισθῇ πᾶν οὐδέτερον πλοῖον πειρώμενον νὰ παραβῇ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς μετὰ τοῦ τόπου τούτου ἐμπορίας διαπράττει παράβασιν τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν.

Μόλις λάβῃ τὴν εἰδικὴν γνωστοποίησιν τῆς ὑπάρξεως ἀποκλεισμοῦ ὁ οὐδέτερος πλοίαρχος ὀφείλει νὰ μεταβάλῃ πορείαν ἐφ' ὅσον τῷ ἐπιτρέπει τοῦτο ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης. Ὁ ἐπιτακτικὸς οὗτος κανὼν πηγάζει ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀποκλεισμοῦ καὶ δέον τόσῳ μᾶλλον αὐστηρῶς νὰ τηρῆται καθ' ὅσον ἡ ἄρνησις τῆς εἰς αὐτὸν ὑποταγῆς ὡς καὶ ἡ παράτασις τῆς διαμονῆς εἰς τὰ πέριξ τῶν ἀποκεκλεισμένων μερῶν ἀποτελεῖ νόμιμον τεκμήριον δολίας ἀποπείρας.

Κατὰ γενικὸν κανόνα πᾶν οὐδέτερον πλοῖον ἐξερχόμενον ἐξ ἀποκεκλεισμένου λιμένος ὑποτίθεται παραβιάζον τὸν ἀποκλεισμὸν καὶ ὑπόκειται εἰς ἅλωσιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὁ Ἀλλὲκ (Halleck) ψέγει τὸ ὑπερβολικὸν τοῦ συστήματος τούτου ἐν τῇ ἐφαρμογῇ του καὶ νομίζει ὅτι πρέπει νὰ μετριασθῇ πως· προτείνει λοιπὸν νὰ ἐγκαταλειφθῇ κατὰ τὰς ἑξῆς περιπτώσεις: ἂν εἶνε ἀποδεδειγμένον ὅτι τὸ πλοῖον εὑρίσκετο ἤδη ἐν τῷ ἀποκεκλεισμένῳ λιμένι ὅταν ἐγνωστοποιήθη ὁ ἀποκλεισμός· ἂν τὸ πλοῖον εἰσῆλθε κατ' ἀνάγκην ἐν τῷ λιμένι ἕνεκα κακοκαιρίας, ἀβαρίας ἢ ἐλλείψεως τροφῶν· ἂν ὁ εἴσπλους μετὰ φορτίου ἐπετράπη δι' εἰδικῆς ἀδείας.

§ 435. Σήμερον ὅτε αἱ σωματικαὶ ποιναὶ δὲν ἀναγράφονται πλέον ἐν τῷ ποινολογίῳ τῶν παραβιάσεων τοῦ ἀποκλεισμοῦ, δύνανται τὸ πολὺ νὰ κρατηθῶσιν ὡς αἰχμάλωτοι οἱ ἐντὸς τσῦ συλλαμβανομένου πλοίου ἐπὶ ἀποπείρᾳ παραβιάσεως τοῦ ἀποκλεισμοῦ τυγχάνοντες, συμφώνως ὅμως ταῖς περιστάσεσιν ὑφ' ἃς εὑρίσκονται οὗτοι ἐντὸς τοῦ πλοίου.

Τὸ οὐδέτερον πλοῖον δύναται νὰ συλληφθῇ καὶ δημευθῇ ἐφ' ὅσον πειρᾶται νὰ ἐκβιάσῃ τὸν ἀποκλεισμόν· ἀλλ' οὐδεμία ποινὴ δύναται νὰ ἐπιβληθῇ τῷ πληρώματι, ὅπερ δὲν δύναται νὰ αἰχμαλωτισθῇ ἐφ' ὅσον δὲν παρέσχε συνδρομὴν καὶ ἐπικουρίαν τῷ πολεμίῳ.

§ 436. Ἐνταῦθα ἀναφύεται ζήτημα, μὴ λυθὲν εἰσέτι ὡρισμένως; καὶ ἐφ' οὗ οἱ δημοσιολόγοι διαφόρους διατυποῦσι γνώμας: ἂν ἡ δημευθεῖσα περιουσία συνίσταται εἰς τὸ πλοῖον μόνον ἢ περιλαμβάνει καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἐμπορεύματα.

Ἐν ᾗ περιπτώσει τὸ πλοῖον καὶ τὸ φορτίον ἀνήκουσιν εἰς τὰ αὐτὰ πρόσωπα προφανὲς εἶνε ὅτι οὐδεμία γεννᾶται δυσχέρεια, διότι ἡ πρᾶξις τοῦ πλοιάρχου ὡς νομίμου πράκτορος τοῦ ἐφοπλιστοῦ τοῦ πλοίου ἐπάγει εὐθύνην τοῦ τελευταίου τούτου μέχρι τοῦ ὅλου τῆς εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ἐνεχομένης περιουσίας του. Καὶ ὅταν ἔτι τὸ πλοῖον καὶ τὸ φορτίον εἰς διάφορα ἀνήκωσι πρόσωπα ἐπιτρέπεται νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ πλοίαρχος διακινδυνεύει τὰ συμφέροντα τοῦ πλοίου του σκοπῶν μόνον νὰ ὑπηρετήσῃ τὸ φορτίον· ὁ ἰδιοκτήτης τῶν ἐμπορευμάτων ὀφείλει κατὰ συνέπειαν νὰ μετάσχῃ τῆς ἐπὶ τῇ παραβιάσει τοῦ ἀποκλεισμοῦ εὐθύνης τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὑφίσταται τὸ τεκμήριον ὅτι ἡ παραβίασις διεπράχθη ἐν γνώσει, ἂν μὴ τῇ προτροπῇ αὐτοῦ.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὰ ἀνήκοντα τοῖς ἐπιβάταις δὲν ἀκολουθοῦσι κατ' ἀνάγκην τὴν τύχην τοῦ φορτίου.

§ 437. Τῶν συνεπειῶν τοῦ ἀποκλεισμοῦ μὴ ἐκτεινομένων πέραν τῆς πραγματικῆς διὰ πλοίων καταλήψεως τῆς θαλάσσης, γενικῶς εἶνε ἀπο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δεδεγμένον ὅτι δὲν ὑφίσταται π. ραβίασις ναυτικοῦ ἀποκλεισμοῦ ὅταν φέρωνται εἰς τὸν ἀποκεκλεισμένον λιμένα ἐμπορεύματα διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ διωρύχων καὶ ποταμῶν, ὅπως δὲν ὑφίσταται παραβίασις ἠπειρωτικοῦ ἀποκλεισμοῦ ὅταν εἰσάγωνται ἐμπορεύματα ἐκ τῆς θαλάσσης. Ὥστε αἱ ἐπὶ παραβιάσει τοῦ ἀποκλεισμοῦ ποιναὶ ἐπιβάλλονται εἰς μόνα τὰ πλοῖα, ἅτινα ἐμπορεύονται μετὰ τῶν λιμένων τῆς ἀποκλειομένης ἀκτῆς, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰ φέροντα ἐμπορεύματα εἰς ἄλλους λιμένας καὶ ἂν οὗτοι συνδέωνται πρὸς τοὺς ἀποκεκλεισμένους διὰ ποταμῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας κειμένων οὔτε εἰς τὰ κομίζοντα φορτία εἰς λιμένας ὁπόθεν θέλουσιν ἀποσταλῇ διὰ ξηρᾶς εἰς τοὺς ἀποκεκλεισμένους.

§ 438. Ἀπαιτουμένης πάντως ὑλικῆς πράξεως ὅπως ὑφίσταται παραβίασις τοῦ ἀποκλεισμοῦ, ἔπεται ἐντεῦθεν λογικῶς ὅτι τὸ παραβιάζον τὸν ἀποκλεισμὸν οὐδέτερον πλοῖον μόνον καθ' ἣν στιγμὴν διαπράττει τὴν πρᾶξιν ταύτην δύναται νὰ συλληφθῇ.

Ὁ Hautefeuille τρεῖς ἀποδέχεται περιπτώσεις καθ' ἃς ἔνοχον πλοῖον δύναται ν' ἁλωθῇ: α') καθ' ἣν στιγμὴν διαπλέει τὴν ὑπὸ τῆς ἀποκλειούσης δυνάμεως κατεχομένην θάλασσαν· β') ἐντὸς τοῦ ἀποκεκλεισμένου λιμένος ἢ ὅρμου· γ') καθ' ἣν στιγμὴν ἐπιχειρεῖ νὰ ἐξέλθῃ.

Ὁ Γκέσσνερ ποιεῖται τὴν ἐπιφύλαξιν ὅτι «ἐὰν πλοῖον οὐδέτερον καθ' ἣν στιγμὴν ἐπιχειρεῖ νὰ παραβιάσῃ τὸν ἀποκλεισμὸν καταδιώκηται ὑπὸ πλοίου τοῦ ἀποκλείοντος στόλου καὶ πειρᾶται ν' ἀπαλλαγῇ διὰ τῆς φυγῆς, τὸ ἐμπόλεμον πλοῖον ἔχει τὸ ἀναμφήριστον δικαίωμα νὰ συλλάβῃ τὸ ἔνοχον πλοῖον ἂν φθάσῃ αὐτὸ πρὶν εἰσέλθῃ εἰς οὐδέτερον λιμένα».

§ 439. Ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς πρώτης γαλλικῆς αὐτοκρατορίας εἰσήχθη ἐν ταῖς διεθνέσι σχέσεσι πρακτικὴ μὴ τυχοῦσα εἰσέτι τῆς κυρώσεως τοῦ συμβατικοῦ δικαίου καὶ μὴ ὑποκειμένη εἰς κοινοὺς κανόνας· πρόκειται περὶ τῶν εἰρηνικῶν ἀποκλεισμῶν (blocus pacifiques), τῶν ἀδίκων καὶ προφανῶς ἐχθρικῶν τούτων διαβημάτων, εἰς ἃ αἱ πλεῖσται τῶν εὐρωπαϊκῶν ναυτικῶν δυνάμεων προσέφυγον ἐναντίον δευτερευουσῶν πολιτειῶν, ὑποστηρίζουσαι διὰ ναυτικῶν δυνάμεων μᾶλλον ἢ ἧττον σημαντικῶν καὶ διὰ τῆς προσωρινῆς ἀπαγορεύσεως τῆς ἐμπορίας λιμένων τινῶν διπλωματικὰς αἰτήσεις, ἀπαιτήσεις περὶ ἀποζημιώσεως ἢ ἱκανοποιήσεως ἢ ἄρσεως ὑποτιθεμένης ἑτεροδικίας ἃς δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπιτύχωσι διὰ τῶν φιλικῶν μέσων. Τὸ χαρακτηρί-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ζον τοὺς τοιούτους ἀποκλεισμοὺς εἶνε ὅτι καίτοι ἐπιφέρουσιν εἰς τὸ ναυτικὸν ἐμπόριον καὶ τὰς ὑφισταμένας αὐτοὺς πολιτείας τὰς αὐτὰς ἐπιβλαβεῖς συνεπείας καὶ τὰ αὐτὰ νομικὰ ἀποτελέσματα, αἱ κηρύττουσαι αὐτοὺς κυβερνήσεις ἀξιοῦσιν ὅτι δὲν διακόπτεται ἡ καθόλου εἰρήνη μετὰ τῆς πολιτείας ταύτης καὶ ὅτι ἁπλῶς ἀσκοῦσι κατ' αὐτῆς εἶδός τι ἠθικῆς πιέσεως ὅπως ἀποφύγωσι τὴν χρῆσιν τῶν ἄκρων πολεμικῶν μέτρων.

Οὐδὲ μία ὑφίσταται συνθήκη παρασχοῦσα ἐπίσημον κύρωσιν τοῖς ἐν καιρῷ εἰρήνης κηρυττομένοις ἀποκλεισμοῖς· αὐτὸ δὲ τὸ κείμενον τῆς διακηρύξεως τῆς 16 Ἀπριλίου 1856 εἶνε ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὅσον οἷον τε ἀποκλειστικόν (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΣ

§ 440. Ἐν τῷ συμφέροντι τῆς ἀσφαλείας τῆς ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ ναυσιπλοΐας καὶ τῆς ἐνεργείας τῆς ἀνατεθειμένης εἰς τὰ πολεμικὰ πλοῖα ἀστυνομίας ἐπὶ τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ, πᾶν ἐμπορικὸν πλοῖον πρέπει νὰ ᾖ εἰς θέσιν νὰ ἀποδεικνύῃ ἐπὶ τῇ πρώτῃ αἰτήσει τὴν εἰλικρίνειαν τῆς σημαίας αὐτοῦ καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ φορτίου του. Πρὸς τὴν διπλῆν ταύτην ὑποχρέωσιν συνδέονται δύο δικαιώτατα, τὸ τῆς ἐρεύνης (droit de recherche, de réquisition) καὶ τὸ τῆς ἐπισκέψεως ἢ νηοψίας (droit de visite, d'inspection). Συνίστανται δὲ ταῦτα εἰς τὸ ἀμοιβαίως παραχωρηθὲν ταῖς πολιτείαις δικαίωμα τοῦ ἀναστέλλειν τὸν πλοῦν τῶν πλοίων ἀλλήλων πρὸς ὑποβολὴν αὐτῶν εἰς ἔλεγχον. Τὸ πρῶτον ἀσκεῖται εἰδικώτερον ἐν καιρῷ εἰρήνης, τὸ δ' ἕτερον ἐν καιρῷ πολέμου.

Τὸ δικαίωμα ἐπισκέψεως ἀφορᾷ κυρίως τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς λα-

---

(1) Τοιοῦτος εἰρηνικὸς ἀποκλεισμὸς ἦτο ὁ κατὰ τὸ 1886 κατὰ τῶν ἑλληνικῶν θαλασσῶν κηρυχθεὶς ὑπὸ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ κατὰ τύπους ὑπὸ νομικὴν ἔποψιν καὶ κατ' οὐσίαν ἕνεκα τῶν ὑπαγορευσάντων αὐτὸν λόγων ἄδικος καὶ ἀδικαιολόγητος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θρεμπορίας καὶ τὴν τήρησιν τῶν ἀποκλεισμῶν. Ἡ ἐπίσκεψις σκοπεῖ τῷ ὄντι νὰ βεβαιώσῃ μήπως τὸ κρατούμενον πλοῖον καὶ τὸ φορτίον αὐτοῦ ἀνήκωσι τῷ πολεμίῳ, μήπως τὸ πλοῖον φέρῃ τῷ πολεμίῳ ἀντικείμενα πολεμικοῦ λαθρεμπορίου ἢ ἀπηγορευμένην βοήθειαν ἢ μήπως μεταφέρῃ ἐχθρικὰ πρόσωπα· δύναται ὡσαύτως νὰ σκοπῇ τὴν παρακώλυσιν τῆς μετ' ἀποκεκλεισμένων λιμένων ἐπικοινωνίας τοῦ πλοίου.

Ἡ ἐπίσκεψις συνήθως περιορίζεται εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐγγράφων τοῦ πλοίου. Προβαίνουσι δ' εἰς ἐρεύνας μόνον ἐν περιπτώσει ὑπονοιῶν περὶ δόλου, καὶ ἰδίᾳ ὅταν βεβαιῶται ὅτι τὰ ἔγγραφα εἶνε πλαστὰ ἢ ὅτι ἡ σημαία ὑφ' ἣν πλέει τὸ πλοῖον δὲν εἶνε ἡ τῆς πολιτείας αὐτοῦ.

Οἱ συγγραφεῖς διαιροῦνται ἴσως ἐπὶ τῆς ἐννοίας τῶν ἀφορωσῶν τὴν νηοψίαν ἐν καιρῷ πολέμου συμβατικῶν ρητρῶν, ἀλλ' ὁμοφώνως σχεδὸν ἀναγνωρίζουσι καὶ κηρύττουσι κατ' ἀρχὴν τὴν πλήρη νομιμότητα τοῦ δικαιώματος τούτου.

§ 441. Ἐν γένει τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισκέψεως μόνον παρὰ τῶν ἐμπολέμων δύναται ν' ἀσκηθῇ καὶ οὐχὶ δι' ἐμπορικῶν πλοίων ἀλλ' ἀποκλειστικῶς διὰ πολεμικῶν ἢ διὰ καταδρομέων ἢ διὰ πλοίων ἐντεταλμένων πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῆς πολιτείας αὐτῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν τόπον ἔνθα δύναται ν' ἀσκηθῇ τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισκέψεως, οἱ πλείονες τῶν συγγραφέων παραδέχονται ὅτι ὁ ἐμπόλεμος δύναται νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ ὑπὸ οὐδετέραν σημαίαν πλοῖα ἐν τῇ ἰδίᾳ του χώρᾳ, ἐν τῇ ἐχθρικῇ χώρᾳ, τοῖς λιμέσι δηλαδή, τοῖς ὅρμοις καὶ ταῖς θαλάσσαις τοῦ πολεμίου, οὐδὲ τῶν ποταμῶν ἐξαιρουμένων, ἐν τῇ ἀνοικτῇ θαλάσσῃ καὶ παντοχοῦ ἐν γένει ἔνθα ἐνδιαφέρει νὰ γνωσθῇ τὸ συναντώμενον πλοῖον καὶ ἐπιτρέπεται ἡ ἐνέργεια ἐχθρικῶν πράξεων. Ἀλλ' ἡ ἐπίσκεψις δὲν δύναται νὰ τελεσθῇ ἔνθα ἀπαγορεύονται αἱ ἐχθροπραξίαι, ἐν ταῖς χωρικαῖς θαλάσσαις, τοῖς λιμέσι, τοῖς ὅρμοις τῶν οὐδετέρων ἢ τῶν συμμάχων ἢ φίλων δυνάμεων ἄνευ τῆς ῥητῆς ἢ σιωπηρᾶς αὐτῶν συναινέσεως, διότι τότε θέλει ἀποτελῇ παραβίασιν τῆς κυριαρχίας τῶν πολιτειῶν τούτων.

Ὁ δὲ χρόνος καθ' ὃν ὁ ἐμπόλεμος δύναται νὰ προβῇ εἰς ἐπισκέψεις περιορίζεται ἐν σχέσει πρὸς τὰς οὐδετέρας πολιτείας εἰς τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου, ἀφ' ἧς στιγμῆς κανονικῶς γνωστοποιεῖται οὗτος μέχρι τοῦ πέρατος τῶν ἐχθροπραξιῶν.

§ 442. Ὡς πρὸς τοὺς κανόνας δὲ τῆς ἀσκήσεως τοῦ δικαιώματος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς ἐπισκέψεως πρέπει νὰ ἐμμείνωμεν εἰς τὰ ἔθιμα ἅτινα ἡ πρακτικὴ καθιέρωσε, δυνάμενα νὰ συνοψισθῶσιν ὡς ἑξῆς:

Ὁ ἐμπόλεμος ὀφείλει νὰ δηλώσῃ τὴν πρόθεσιν ὅπως προβῇ εἰς ἐπίσκεψιν δι' ὑψώσεως τῆς σημαίας καὶ διὰ βολῆς πυροβόλου ἀσφαίρου ἢ διὰ σάλπιγγος. Ἅμα τῷ σήματι τούτῳ τὸ οὐδέτερον πλοῖον ὑποχρεοῦται ν' ἀνακωχεύσῃ ἢ νὰ σταματήσῃ, ἂν δὲν θέλῃ νὰ πυροβοληθῇ ἐνσφαίρως. Μόλις ὁ οὐδέτερος σταματήσῃ, ὁ καταδρομεὺς πέμπει λέμβον ὡπλισμένην καὶ διοικουμένην ὑπ' ἀξιωματικοῦ ὅπως προβῇ εἰς τὴν ἐπίσκεψιν. Ἐνίοτε ὅμως τελεῖται καὶ τὸ ἀντίστροφον, ὁ ὑφιστάμενος δηλαδὴ τὴν ἐπίσκεψιν πλοίαρχος ὑποχρεοῦται νὰ μεταβῇ αὐτοπροσώπως μετὰ τῶν ἐγγράφων του πρὸς τὸν καταδρομέα.

§ 443. Ἡ ἀπόλυτος ἀπαγόρευσις πάσης ἀλώσεως ἐν τοῖς οὐδετέροις ἢ φιλίοις ὕδασι κατὰ μείζονα λόγον ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῆς νηοψίας, ἥτις μόνον ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ ἢ ἐν τῇ ἀνηκούσῃ τῇ ἐμπολέμῳ πολιτείᾳ θαλασσίᾳ ζώνῃ δύναται νομίμως νὰ τελεσθῇ, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχῃ ρητὴ ἢ σιωπηρὰ συναίνεσις τοῦ ἐγχωρίου κυριάρχου.

Ἡ εὐλάβεια ἣν πρὸς ἀλλήλας δέον νὰ τηρῶσιν αἱ κυβερνήσεις καὶ ὁ πανταχοῦ ὀφειλόμενος τῇ πολεμικῇ σημαίᾳ σεβασμὸς ἀπαλλάσσουσι φυσικῶς τὰ πολεμικὰ πλοῖα τῆς νηοψίας. Διὰ τοῦτο ἐν τῇ πρακτικῇ ὅταν δύο πλοῖα τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ συναντῶνται ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ τὸ ἐπιθυμοῦν νὰ γνωρίσῃ τὴν ἐθνικότητα τοῦ ἑτέρου ὑψοῖ τὴν σημαίαν του συνοδευομένην τὴν κίνησιν ταύτην διὰ βολῆς πυροβόλου, ὅπερ κατὰ τὰ ναυτικὰ νόμιμα βεβαιοῖ ἐπὶ τῇ τιμῇ τοῦ κυβερνήτου τὴν εἰλικρίνειαν τῆς ὑψουμένης σημαίας. Τὸ ἐρωτώμενον πλοῖον ἀπαντῶν διὰ τῶν αὐτῶν κινήσεων βεβαιοῖ ὡσαύτως τὴν σημαίαν του καὶ τίθησιν αὐτὴν ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως. Ὁ ἀποκρύπτων τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ἐθνικότητα ναυτικὸς θεωρεῖται ἄτιμος.

§ 444. Ἂν μὴ θέλωμεν νὰ καταστήσωμεν εἰκονικὰς τὰς ἐγγυήσεις ἃς ὁ ἐμπόλεμος ἐπιδιώκει διὰ τῆς ἀσκήσεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπισκέψεως, δέον ν' ἀποδεχθῶμεν ὅτι ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως ἢ ἀντιστάσεως ἐκ μέρους τοῦ οὐδετέρου ὁ ἐπισκεπτόμενος ἔχει πλήρες τὸ δικαίωμα νὰ προβῇ εἰς τὴν βίαν πρὸς ἐπίτευξιν τῆς νηοψίας.

§ 445. Μόλις ἐμπόλεμον πλοῖον ποιήσηται τὸ νενομισμένον σῆμα ὅπως ἀγγείλῃ τῷ οὐδετέρῳ πλοίῳ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ προβῇ εἰς ἐπίσκεψιν, μόλις ῥίψῃ τὸν κεκανονισμένον κανονισβολισμόν, τὸ οὐδέτερον πλοῖον δέον νὰ σταματήσῃ καὶ ἀναμείνῃ τὴν ἔλευσιν τοῦ καταδρομέως εἰς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν κανονικὴν ἀπόστασιν ὅπως ῥίψῃ τὴν λέμβον του εἰς τὴν θάλασσαν καὶ προβῇ εἰς τὰς διατυπώσεις τῆς ἐπισκέψεως.

Τὸ οὐδέτερον πλοῖον οὕτως εἰδοποιηθὲν δὲν δύναται ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ἐπισκέψεως διὰ τῆς φυγῆς καὶ ἔτι ὀλιγώτερον διὰ τῆς ἀντιστάσεως. Ἡ βιαία ἀντίστασις εἶνε καθ' ἑαυτὴν ἄμεσος ἐχθρικὴ πρᾶξις, ἀποστεροῦσα τὸ πλοῖον τοῦ οὐδετέρου αὐτοῦ χαρακτῆρος καὶ τάσσουσα αὐτὸ μεταξὺ τῶν ἐχθρικῶν.

Τὸ ἐμπόλεμον πλοῖον δικαιοῦται νὰ προβῇ εἰς ἐνσφαίρους βολὰς κατὰ τοῦ πειρωμένου νὰ φύγῃ οὐδετέρου πλοίου, ὅπερ ἐν περιπτώσει ἀβαρίας δὲν δικαιοῦται νὰ αἰτήσῃ ἀποζημιώσεις καὶ ἂν ἔτι ἀπέδειξε τὴν ἐθνικότητα αὐτοῦ καὶ τὴν νομιμότητα τοῦ φορτίου του. Αὕτη εἶνε ἡ μόνη ἔμμεσος ποινὴ ἥτις ἐπιβάλλεται εἰς τὴν πρὸς φυγὴν ἀπόπειραν· ἂν δ' ἡ ἀπόπειρα ἀπέτυχε καὶ τὸ πλοῖον ἐκρατήθη καὶ ὑπέστη τὴν ἐπίσκεψιν, ἐδικαιολόγησε δὲ τὴν ἐθνικότητα καὶ τὴν οὐδετερότητα αὐτοῦ, δέον ν' ἀφεθῇ ἐλεύθερον νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν του.

§ 446. Παραπομπὴ (convoi) καλεῖται ἡ ἕνωσις πλοίων ἐμπορικῶν μᾶλλον ἢ ἧττον πολυαρίθμων, πλεόντων ἐν καιρῷ πολέμου ὑπὸ τὴν συνοδείαν καὶ τὴν προστασίαν πολεμικῶν πλοίων.

Τὸ ἀπόλυτον ἀπαραβίαστον τῶν ἐν παραπομπῇ πλεόντων ἐμπορικῶν πλοίων κατέστη ἀξίωμα, νόμος ἀναμφισβήτητος διὰ πάσας τὰς ναυτικὰς δυνάμεις, πλὴν μόνης τῆς Ἀγγλίας ἥτις δὲν συγκατετέθη εἰσέτι ν' ἀναγράψῃ αὐτὸ ἐν τῷ συμβατικῷ της δικαίῳ. Γενικῶς εἶνε ἀποδεδεγμένον ὅτι τὸ συναντῶν τὰ ἐν παραπομπῇ ἐμπορικὰ πλοῖα ἐμπόλεμον πλοῖον δέον ν' ἀρκῆται εἰς τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς παραπομπῆς ὅτι τὰ ὑπὸ τὴν προστασίαν του πλοῖα ἀνήκωσιν εἰς τὴν ἐθνικότητα αὐτοῦ καὶ δὲν φέρουσι λαθρεμπόριον τοῦ πολέμου.

§ 447. Ἡ ἀπόκρυψις τῶν ἐγγράφων, λέγει ὁ Βέλλο, δικαιοῖ τὴν κράτησιν τοῦ πλοίου, καίτοι δὲ μὴ ἀρκοῦσα ὅπως ἐπιφέρῃ καταδίκην ἄνευ πληρεστέρας ἐξετάσεως, ἀποκλείει ὅμως πᾶσαν αἴτησιν ἀποζημιώσεως.

Ὡς λίαν ἐπιβαρυντικαὶ ἐπίσης περιστάσεις θεωροῦνται τὸ νὰ ῥιφθῶσι τὰ ἔγγραφα εἰς τὴν θάλασσαν ἢ νὰ καταστραφῶσιν ἢ νὰ καταστῶσιν ὅλως δυσανάγνωστα.

Ἡ χρῆσις πλαστῶν ἐγγράφων δὲν ἀποτελεῖ καθ' ἑαυτὴν ἀπόδειξιν κατὰ τοῦ πλοίου, διότι δυνατὸν νὰ κατέφυγεν εἰς τοῦτο μόνον ὅπως ἀποφύγῃ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διοικητικῶν νόμων ξένης χώρας ἢ ὅπως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπαλλαγῇ τῶν καταδιώξεων τοῦ ἐχθροῦ. Τὰ δικαστήρια θεωροῦσι τοῦτο ὡς νόμιμον λόγον καταδίκης μόνον ὅταν δύνηται νὰ καταλογισθῇ τοῖς αὐτουργοῖς ὅτι ἐν γνώσει μετεχειρίσθησαν πλαστὰ ἔγγραφα ὅπως ἐξαπατήσωσι τὸν ἐμπόλεμον καὶ ἐπιφέρωσιν αὐτῷ προσκόμματα ἢ βλάβας κατὰ τὴν ἄσκησιν τῶν νομίμων δικαιωμάτων του.

§ 448. Αἱ ἐξαιρετικαὶ περιστάσεις καὶ αἰτίαι αἵτινες δύνανται νὰ δικαιολογήσωσιν ἐν καιρῷ πολέμου τὴν ὑπὸ τῶν ἐμπολέμων ἄσκησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπισκέψεως δὲν ὑφίστανται πλέον μετὰ τὴν κατάπαυσιν τῶν ἐχθροπραξιῶν, κατὰ φυσικὴν λοιπὸν συνέπειαν τὸ δικαίωμα τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἀσκῆται ἐν καιρῷ εἰρήνης.

Ἐν τούτοις πολλαὶ πολιτεῖαι παρεχώρησαν ἀλλήλαις δι' εἰδικῶν συμβάσεων τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισκέψεως ἐν καιρῷ εἰρήνης, πρὸς προστασίαν εἰδικῶν τινων συμφερόντων, ἰδίως πρὸς περιστολὴν τῆς σωματεμπορίας τῶν μαύρων· ἀλλ' ὁ σκοπὸς δὲν ἐξαγιάζει τὰ μέσα καὶ αἱ ἐξαιρέσεις αὗται δὲν ἀρκοῦσιν ὅπως καταργήσωσι τὸν γενικὸν κανόνα, τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον εἰδικῶς ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τῆς σωματεμπορίας ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς νηοψίας οὐ μόνον δὲν εἶνε ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐδὲ κατώρθωσε νὰ περιστείλῃ τὴν κατάχρησιν ἧς ἐπεζητεῖτο ἡ κατάργησις, μὴ διατηρηθείσης μάλιστα ἐπὶ τέλους τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ.

Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ θεωρήσωμεν τὴν ἄσκησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπισκέψεως ἐν καιρῷ εἰρήνης ὡς περιπεσοῦσαν ἐν γένει εἰς ἀχρηστίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΘΑΛΑΣΣΙΟΙ ΛΕΙΑΙ

§ 449. Ἐν τῷ πολέμῳ ἔγκειται τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοποιήσεως τῆς ἐχθρικῆς περιουσίας. Οἱ κατὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ δικαιώματος τούτου κρατοῦντες κανόνες ὡς καὶ αἱ πρὸς πρόληψιν τῆς καταχρήσεως αὐτοῦ ἠθικαὶ ὑποχρεώσεις δὲν ἤρτηνται ἐν συνόλῳ ἐκ τοῦ στοιχείου ἐφ' οὗ τελοῦνται αἱ καταλήψεις οὔτε ἐκ τῶν ὑλικῶν μέσων δι' ὧν ἐπιτυγχάνονται αὗται. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ὑφίσταται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πλήρης ταυτότης μεταξὺ τῶν ἐν θαλάσσῃ τελουμένων λειῶν καὶ τῶν ἐν ξηρᾷ λαφυραγωγιῶν, πλὴν τῆς διαφορᾶς πάντοτε καθ' ἣν αἱ τελευταῖαι ἀναφέρονται πρὸ παντὸς εἰς τὴν δημόσιον κτῆσιν ἐν ᾧ αἱ πρῶται ἀφορῶσι τὴν ἰδιωτικὴν περιουσίαν, διότι αὕτη διὰ τὴν ἐμπόλεμον πολιτείαν εἶνε μέγα στοιχεῖον πλούτου καὶ ἰσχύος.

Αἱ ἀρχαὶ τοῦ διεθνοῦς δικαίου περὶ τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς πραγματικὴν κατάληψιν περιστάσεων, περὶ τῆς προθεσμίας μετὰ τὴν πάροδον τῆς ὁποίας, ἐκλειπούσης πάσης ἀμφισβητήσεως, ὁ ἐχθρὸς στερεῖται πράγματι καὶ δικαίῳ (jus victoriae) τῆς περιουσίας του ὑπὲρ τοῦ καταλαβόντος, περὶ τῶν ἐκδηλούντων τέλος τὴν εἰς τὸν νικητὴν ὑποταγὴν σημείων, ἐφαρμόζονται ἐπὶ πάντων ἐν γένει τῶν πολέμων ἔν τε τῇ ξηρᾷ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ.

Οὐχ ἧττον ἡ συνήθεια καὶ ἡ νομολογία καθιέρωσαν ὑπὲρ τῶν θαλασσίων λειῶν εἰδικοὺς καὶ διαφόρους κανόνας. Κατὰ ξηρὰν ἐν παραδείγματι ὁ τίτλος τῆς κυριότητος στηρίζεται συνήθως ἐπὶ μόνου τοῦ γεγονότος τῆς πραγματικῆς καταλήψεως· τοὐναντίον ὅμως ἐν τῇ θαλάσσῃ αἱ ἁλώσεις ἔχουσι προσωρινὸν οὕτως εἰπεῖν χαρακτῆρα, ὅττις μόνον διὰ τῆς ἀποφάσεως τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν περὶ τοῦ κύρους αὐτῶν κρίσιν δικαστηρίων παύει ἢ μεταβάλλεται. Ἡ διάκρισις αὕτη στηρίζεται καθ' ἡμᾶς ἐπ' αὐτοῦ τοῦ χαρακτῆρος τῆς περιουσίας ἣν οἱ ἠπειρωτικοὶ πόλεμοι σκοποῦσι κυρίως νὰ προσβάλωσι καὶ ἐπὶ τοῦ πολυπλόκου τῶν κατὰ τὰς ναυτικὰς ἐπιχειρήσεις ἐνδιαφερομένων ἰδιωτικῶν συμφερόντων. Αὐτοὶ οἱ ὅροι δι' ὧν δηλοῦνται τὰ ἀντικείμενα τῆς καταλήψεως διαφέρουσιν· αἱ κατὰ ξηρὰν καταλαμβανόμεναι περιουσίαι καλοῦνται λάφυρα (butin), αἱ δὲ ἐν θαλάσσῃ ἁλισκόμεναι λεῖαι (prises).

Ἕτερον χαρακτηριστικὸν σημεῖον τῶν κατὰ θάλασσαν ἁλώσεων εἶνε ὅτι ὑπάγονται εἰς εἰδικὰ δικαστήρια, μετέχοντα κατά τινα τρόπον τῆς συνήθους ἀστικῆς διαδικασίας, ἐν ᾧ αἱ σχετικαὶ πρὸς τὰς ὑπὸ στρατῶν ἢ στρατιωτῶν ἐν ἐκστρατείᾳ γιγνομένας καταλήψεις δικάζονται κατὰ κανόνα ἐπὶ τόπου καὶ εἶνε τῆς ἀποκλειστικῆς ἁρμοδιότητος τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν.

§ 450. Τὸ δικαίωμα τῆς ἐν θαλάσσῃ λείας μόνον ὑπὸ τῶν ἐμπολέμων δύναται ν' ἀσκηθῇ εἴτε διὰ πολεμικῶν πλοίων εἴτε δι' εἰδικῶν πλοίων ὡπλισμένων ἐπὶ καταδρομῇ καὶ γνωστῶν ὑπὸ τὸ γενικὸν ὄνομα τῶν καταδρομικῶν (corsaires).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ ἄσκησις τοῦ δικαιώματος τῆς λείας περιορίζεται εἰς μόνον τὸν χρόνον καθ' ὃν διαρκεῖ ὁ πόλεμος, διότι ἄνευ πολέμου λεία δὲν ὑφίσταται. Ἐπίσης κατὰ κανόνα τὰ δικαστήρια τῆς θαλασσίου λείας ἄρχονται τῶν ἐργασιῶν των ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ πολέμου καὶ παύουσι μετ' αὐτοῦ, οὕτως ὥστε συνήθως αἱ γενόμεναι ἀλλὰ μὴ δικασθεῖσαι πρὸ τοῦ πέρατος τοῦ πολέμου λεῖαι ἀποδίδονται ἑκουσίως ὑπὸ τῶν δυνάμεων ἐν ὀνόματι τῶν ὁποίων ἐγένοντο.

§ 451. Μόλις ὁ πόλεμος κηρυχθῇ, ἐξαιρέσει τῶν προθεσμιῶν αἵτινες κατὰ χάριτα παρέχονται συνήθως τοῖς ναυλοχοῦσιν ἐν τοῖς λιμέσι πλοίοις καὶ τοῖς ὑποτιθεμένοις ἐν πλῷ πρὶν ἢ δυνηθῶσι νὰ μάθωσι τὴν ῥῆξιν, πάντα τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα ὑπόκεινται εἰς ἅλωσιν. Κατὰ τὸ αὐστηρὸν μάλιστα δίκαιον εἶνε τὰ μόνα ἄτινα ὁ ἐμπόλεμος δικαιοῦται νὰ καταλάβῃ· πράξεις ὅμως τινὲς περιλαμβάνουσαι ἀδικίαν ἢ ἐνοχὴν ἢ συνεργίαν ἔμμεσον μετὰ τοῦ ἐχθροῦ στεροῦσι τὸ οὐδέτερον πλοῖον τοῦ εἰρηνικοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος καὶ ἐπιτρέπουσι τὴν πρὸς αὐτὸ προσφορὰν ὡς ἂν ἦτο τῷ ὄντι ἰδιοκτησία τινὸς τῶν ἀνταγωνιζομένων μερῶν. Μεταξὺ τῶν περιστάσεων, αἵτινες νομιμοποιοῦσι τὴν ἅλωσιν τῶν οὐδετέρων ἀναφέρομεν τὴν διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἐχθροῦ μεταφορὰν στρατοῦ, τροφῶν, προμηθειῶν, ὅπλων, ἀλληλογραφίας, τὴν παραβίασιν τῶν ἀποκλεισμῶν, τὴν πλαστότητα τῆς σημαίας, τὴν ἀταξίαν τῶν ἐγγράφων κτλ.

§ 452. Κατ' ἀρχὴν ὁ ὕπατος τίτλος τῆς κατοχῆς τῶν θαλασσίων λειῶν ἀνήκει τῇ πολιτείᾳ, ἥτις μόνη κέκτηται κατὰ συνέπειαν τὰ ἐκ τῆς ἀσκήσεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἁλώσεως πηγάζοντα πλεονεκτήματα (bello parta cedunt reipublicæ). Μόνον λοιπὸν τῇ καθαρῶς χαριστικῇ συναινέσει τῆς πολιτείας, ὑπὸ τὰς ἐπιφυλάξεις καὶ τοὺς ὅρους οὓς νομίζει αὕτη ὅτι πρέπει νὰ ἐπιβάλῃ, δύνανται αἱ λεῖαι νὰ παραχωρηθῶσιν ἐπὶ τέλους καθόλου ἢ ἐν μέρει τῷ ἐκτελέσαντι αὐτάς. Ὁ τρόπος τῆς διανομῆς τοῦ προϊόντος τῶν λειῶν δὲν ἀνάγεται εἰς τὸ διεθνὲς δίκαιον· ἀλλ' ἀποκλειστικῶς διέπεται ὑπὸ τῆς ἐσωτερικῆς νομοθεσίας ἑκάστης πολιτείας καὶ μεγάλως διαφέρει κατὰ τὰς διαφόρους χώρας.

§ 453. Ἐφ' ὅσον ἡ λεία δὲν ἐκδικάζεται ὁ καταλαβὼν ἀτελὲς μόνον δικαίωμα ἐπ' αὐτῆς κέκτηται καὶ τυχαῖον τρόπον τινὰ ἐπιβάλλον αὐτῷ εἰδικὰς ὑποχρεώσεις ὧν ἡ παράλειψις συνεπάγεται σπουδαιοτάτας εὐθύνας καὶ ἀπέναντι τῆς κυβερνήσεώς του καὶ ἀπέναντι τῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἰδιοκτητῶν καὶ φορτωτῶν τῶν ἀλωθέντων πλοίων. Πρώτη αὐτοῦ ὑποχρέωσις εἶνε νὰ συντάξῃ λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῶν περιστάσεων καὶ τῶν ἀφορμῶν τῆς λείας· ὀφείλει μετὰ ταῦτα νὰ προβῇ εἰς περιληπτικὴν καταγραφὴν πάντων τῶν πραγμάτων ἅτινα κατέλαβε καὶ κατόπιν νὰ κλείσῃ καὶ σφραγίσῃ τὰς καθόδους (pacotilles). Κατὰ κανόνα ὁ πλοίαρχος τοῦ ἁλωθέντος πλοίου παρίσταται εἰς τὴν ἐνεργειαν τῶν διατυπώσεων τούτων καὶ ὑπογράφει τὰ βεβαιοῦντα τὴν τήρησιν αὐτῶν ἔγγραφα καὶ τὴν περὶ τῆς λείας ἔκθεσιν. Μόνον μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν διαφόρων τούτων διατυπώσεων ὁ καταγωγεὺς ἀντικαθίστησι τὸ πλήρωμα τοῦ πλοίου δι' ἀξιωματικοῦ καὶ ναυτῶν ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ πληρώματος ἐπιφορτιζομένων νὰ φέρωσι τὸ ἁλωθὲν πλοῖον καὶ τὸ φορτίον αὐτοῦ εἰς ἀσφαλῆ τόπον ὅπως ὑποβληθῶσιν εἰς ἐκδίκασιν.

§ 454. Κατὰ γενικὸν κανόνα ἀπαγορεύεται τῇ καταγωγεῖ νὰ βυθίσῃ ἢ κατακαύσῃ ἢ καταστρέψῃ τὰς ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ γενομένας λείας. Μόνον ἐν περιπτώσει ἀνωτέρας βίας ἀσφαλῶς βεβαιουμένης ὅταν ἐν παραδείγματι ὁ καταγωγεὺς ἀπειλῆται ἐξ ἐχθρικῶν καταδιώξεων ἢ δὲν δύναται νὰ δώσῃ τῷ ἁλωθέντι πλοίῳ πλήρωμα ἢ ἐκτελῇ ἐπείγουσαν ἐντολὴν ἢ θέλῃ ν' ἀποκρύψῃ τὴν πορείαν του ἀπὸ τῶν ἐχθρικῶν καταδρομέων, δύναται ὑπ' ἰδίαν εὐθύνην νὰ καταστρέψῃ τὴν λείαν ἀντὶ ν' ἀποστείλῃ αὐτὴν εἰς λιμένα τινὰ τῆς χώρας, ἧς τὴν σημαίαν φέρει. Ἐξαιρέσει ἐπιτακτικῆς πολεμικῆς ἀνάγκης πᾶς καταγωγεὺς ὑποχρεοῦται ν' ἀποστέλῃ τὴν λείαν του ἐν ὅσῳ οἷόν τε βραχυτάτῳ χρόνῳ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας του ὅπως τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον δυνηθῇ νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ κύρους τῆς λείας ταύτης.

§ 455. Αἱ ἁλώσεις δικάζονται ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τῆς θαλασσίου λείας ἀπὸ μακροῦ ἱδρυθέντων ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις χώραις καὶ ἐπιτετραμμένων ὑπὸ τῶν κυριάρχων ἀρχῶν τῶν χωρῶν τούτων νὰ ἐπιλαμβάνωνται τῶν πλείστων ναυτικῶν ζητημάτων, ἰδίᾳ δὲ τῶν περὶ τοῦ κύρους τῶν ἁλώσεων, τοῦ δικαιώματος καὶ τοῦ τρόπου τῆς διαθέσεως τῶν λειῶν καὶ τῶν ταύτας ἀφορωσῶν ἀποζημιώσεων.

Ἑκάστη πολιτεία ὀργανοῖ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ της δικαστήρια τῆς θαλασσίου λείας καὶ κανονίζει τὴν περὶ αὐτῶν νομοθεσίαν συμφώνως πρὸς τὰ συμφέροντα, τὰς παραδόσεις, τὴν πολιτικὴν ὀργάνωσιν αὐτῆς(1).

(1) Παρ' ἡμῖν κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν εἶχε συσταθῇ εἰδικὸν δικαστήριον λειῶν καλούμενον *Ἀντιθαλασσίου δικαστηρίου ἐπιτροπὴ* καὶ συγκείμενον ἐκ τριῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κατὰ τὴν νομοθεσίαν ταύτην τὰ δικαστήρια τῆς θαλασσίου λείας ἀποφαίνονται ἂν ἡ ἅλωσις ἐγένετο κατὰ τὰ νόμιμα, ἂν τὸ φορτίον ἀποτελῇ ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει λαθρεμπόριον τοῦ πολέμου, ἂν τὰ ἐμπορεύματα ὦσι πολέμια ἢ οὐδέτερα, τίνι καὶ ὑπὸ τίνας ὅρους ἀνήκει ἡ κυριότης τῆς λείας.

§ 456. Ἡ ἐκδίκασις τῶν θαλασσίων λειῶν ἀνήκει τοῖς δικαστηρίοις τῆς χώρας τοῦ ἁλώσαντος.

Ἐγένετο ἐπίσης παραδεκτὸν κατ' ἀρχὴν ὅτι τὰ δικαστήρια τῆς θαλασσίου λείας συμμάχου χώρας εἶνε ἀναρμόδια νὰ κρίνωσι περὶ τοῦ κύρους τῶν λειῶν τῆς συμμάχου αὐτῆς.

Κατὰ μείζονα δὲ λόγον τὸ δικαστήριον οὐδετέρας χώρας δὲν δύναται ν' ἀποφανθῇ περὶ τοῦ κύρους ἢ τῆς ἐπιδικάσεως τῶν λειῶν ἃς οἱ ἐμπόλεμοι ἔφερον τυχὸν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας ταύτης.

Ἐν τούτοις ἡ θεωρία ἥτις ἀποκλείει πᾶσαν ἄλλην δικαιοδοσίαν ἐκτὸς τῆς τῶν δικαστηρίων τοῦ καταγωγέως προκειμένου περὶ τῆς ἰσχύος τῶν γενομένων ἐν καιρῷ πολέμου λειῶν ὑπὸ τὸ κῦρος τῆς κυβερνήσεώς του, ἀποδέχεται οὐχ ἧττον δύο ἐξαιρέσεις· α') ὅταν ἡ ἅλωσις ἐγένετο ἐν τοῖς ὁρίοις οὐδετέρας πολιτείας· β') ἂν ἐγένετο ὑπὸ πολεμικῶν πλοίων ἐν οὐδετέρᾳ χώρᾳ ὁπλισθέντων. Κατὰ τὰς δύο ταύτας περιπτώσεις τὰ δικαστήρια τῆς οὐδετέρας πολιτείας δύνανται νὰ κρίνωσι περὶ τοῦ κύρους τῶν ἁλώσεων καὶ νὰ βεβαιώσωσι τὴν οὐδετερότητα τῆς κυβερνήσεώς των διατάσσοντα, ὑφισταμένου νομίμου λόγου, τὴν εἰς τὸν δικαιούμενον ἐπιστροφὴν τῆς καταληφθείσης περιουσίας. Αἱ ἐξαιρέσεις αὗται ἐξετάθησαν μάλιστα διὰ διοικητικῶν κανονισμῶν πολιτειῶν τινων καὶ ἐπὶ τῆς ἀπεριορίστου καὶ ἀνεπιφυλάκτου ἐπιστροφῆς τῶν ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἰδίων ὑπηκόων ἀδίκως καταληφθεισῶν περιουσιῶν καὶ ἐν τοῖς λιμέσιν αὐτῶν ὁδηγηθεισῶν.

δικαστῶν καὶ ἑνὸς γραμματέως· αἱ ἀποφάσεις δὲ αὐτοῦ ἔχρηζον ἐπικυρώσεως ὑπὸ τῆς ἐκτελεστικῆς ἀρχῆς. Καὶ ἐπὶ Κυβερνήτου συνέστη τοιοῦτο δικαστήριον τριμελές, οὗτινος ὅμως αἱ ἀποφάσεις εἰς οὐδεμίαν ὑπεβάλλοντο ἐπικύρωσιν. Σήμερον οὐδὲν δικαστήριον τῆς θαλασσίου λείας ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι οὔτε νόμος προνοεῖ περὶ τῶν λειῶν καὶ τῆς ἐκδικάσεως αὐτῶν. Ἐπιστάσης ὅμως ἀνάγκης δύνανται νὰ συσταθῶσι διὰ νόμου τοιαῦτα δικαστήρια, τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 91 τοῦ Συντάγματος, καθ' ἣν ἀπαγορεύεται ἡ σύστασις δικαστικῶν ἐπιτροπῶν καὶ ἐκτάκτων δικαστηρίων, μὴ ἐχούσης ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐφαρμογήν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὅταν ὁ καταλαβὼν φέρῃ τὴν λείαν του εἰς οὐδέτερον λιμένα πρέπει νὰ διακρίνωμεν ἂν ὁ λιμὴν οὗτος ἀνήκῃ τῷ κυριάρχῳ τοῦ ἁλωθέντος πλοίου ἢ τρίτῃ πολιτείᾳ.

Ἐκ τῶν διαφόρων ὑπὸ τῶν δημοσιολόγων διατυπωθεισῶν γνωμῶν ἐξάγομεν ὅτι ὁ κυρίαρχος τοῦ καταγωγέως δικαιοῦται νὰ ἀποφανθῇ περὶ ταύτης καθ' ἃς περιπτώσεις ἡ ἅλωσις ἐγένετο ἐν ἀνοικτῇ θαλάσσῃ ἂν ἐγένετο ὑπὸ πλοίου προσηκόντως ἐντεταλμένου καὶ χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ ζημία εἰς πρόσωπα ἅτινα διατελοῦσι ξένα πρὸς τὰς ἐχθροπραξίας· ἂν τοὐναντίον ἡ ἅλωσις ἐγένετο ἐν τοῖς ὕδασιν οὐδετέρας πολιτείας ἧς ἡ κυριαρχία παραβιάζεται τοιούτῳ τρόπῳ ἔχει αὐτὴ τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς λείας.

§ 457. Ὑφίσταται σημαντικωτάτη διαφορὰ μεταξὺ τῶν κοινῶν δικαστηρίων ἅτινα καλοῦνται ν' ἀποφανθῶσι συμφώνως πρὸς τοὺς ἀστικοὺς ἢ ποινικοὺς νόμους τῆς πολιτείας εἰς ἣν ἀνήκουσι καὶ τῶν δικαστηρίων τῆς θαλασσίου λείας ἅτινα συνιστῶνται ὑπὸ τῆς κυριάρχου ἀρχῆς ὅπως ἐφαρμόσωσι τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν ἐπί τε τῶν ἀλλοδαπῶν καὶ τῶν ἰθαγενῶν.

Ἐκ τῆς διακρίσεως ταύτης μεταξὺ τῶν δικαστηρίων τούτων ἐξάγεται ὡς φυσικὴ συνέπεια ὅτι οὐδὲν δικαστήριον εἶνε ἁρμόδιον πρὸς ἐκδίκασιν τῶν λειῶν ἂν μὴ ἐπίσημος ἀπόφασις τῆς κυριάρχου ἀρχῆς τῆς πολιτείας εἰς ἣν ἀνήκει καταστήσῃ αὐτὸ εἰδικῶς δικαστήριον τῆς θαλασσίου λείας. Ἡ δὲ ὀργάνωσις τοῦ δικαστηρίου τούτου καὶ ὁ τρόπος τῆς ἀσκήσεως τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ διέπεται ὑπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ δημοσίου δικαίου καὶ τῶν εἰδικῶν νόμων ἑκάστης πολιτείας.

Ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναθέσεως εἰς εἰδικὰ δικαστήρια τῆς ἐκδικάσεως τῶν λειῶν στηρίζεται κατὰ τὸν Δανὰ εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι αἱ πλείονες τῶν ἐν καιρῷ πολέμου λειῶν ἀνήκουσιν εἰς οὐδετέρους καὶ ὅτι τὰ ζητήματα, ἅτινα σχετίζονται πρὸς τὴν ἀπόλυσιν ἢ τὴν δήμευσιν τῶν ξένων πλοίων ἢ τῶν φορτίων αὐτῶν, ἐγείρουσι συγκρούσεις καὶ ἀμφισβητήσεις αἵτινες δὲν δύνανται πολλάκις νὰ λυθῶσι κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ ἀστικοῦ δικαίου. Δυνάμεθα τέλος νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ ἵδρυσις τῶν τοιούτων δικαστηρίων βασίζεται ἐπὶ τῆς εὐθύνης ἣν αἱ πράξεις τῶν καταγωγέων τούτων ἐπάγουσιν εἰς τὸν ἐμπόλεμον ἀπέναντι τῶν οὐδετέρων καὶ ἥτις κατ' ἀνάγκην περιλαμβάνει τὸ δικαίωμα τῆς ἐρεύνης ἂν ἡ λεία εἶνε νόμιμος ἢ ὄχι.

§ 458. Οὐδεμία νομοθεσία, οὐδεμία ἀρχὴ τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἀ-

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παιτεῖ ὅπως ἡ λεία εὑρίσκηται ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἔνθα ἑδρεύει τὸ καλούμενον νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ κύρους αὐτῆς δικαστήριον. Ἄλλως τε τοῦ τοιούτου ὅρου συνηθέστατα δὲν θὰ ἦτο δυνατὴ ἡ τήρησις διότι ὑπάρχουσι πολιτεῖαι ἐν αἷς τὰ δικαστήρια τῆς λείας ἑδρεύουσι ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας, ἐν τῇ καθέδρᾳ τῆς κυβερνήσεως, ὡς ἐν Γαλλίᾳ ἐν παραδείγματι. Ἀφ' ἑτέρου ὁ καταγωγεὺς δύναται πρὶν ἢ τῷ κατακυρωθῇ ἡ κυριότης, ν' ἀναγκασθῇ ὑπὸ ἀνωτέρας βίας νὰ καταστρέψῃ ἢ ἐξωνήσῃ πρὸς δημοσίαν ὠφέλειαν τὰ πράγματα ἅτινα δικαίῳ πολέμου (jure belli) κατέλαβεν.

Αἱ σχετικαὶ πρὸς τὴν λείαν ἔρευναι, αἱ πράξεις αἵτινες ἀπαιτοῦνται πρὸς ἐξέλεγξιν αὐτῆς, πρὸς περιγραφὴν καὶ ἀπογραφὴν τοῦ πλοίου καὶ τοῦ φορτίου, πρὸς τήρησιν ἢ πώλησιν τυχὸν αὐτῶν, ἡ τήρησις τῶν προκαταρκτικῶν διατυπώσεων καὶ τῶν διοικητικῶν διατάξεων δύνανται νὰ τελεσθῶσι καὶ ἐν ἄλλῳ τόπῳ ἐκτὸς ἐκείνου εἰς ὃν ἑδρεύει τὸ δικαστήριον τῆς λείας· ἀλλὰ τὸ δικαστήριον μόνον δικαιοῦται νὰ λαμβάνῃ τὰ ἐπιβαλλόμενα ὑπὸ τῶν διατάξεων τούτων μέτρα ὡς καὶ τὰς μετὰ ταῦτα καθισταμένας ἀναγκαίας ἐρεύνας. Οἱ μὴ παρόντες πρὸς ὑποστήριξιν τῶν δικαιωμάτων των δύνανται νὰ παραστῶσι δι' ἀντιπροσώπου. Τὰ δικαστήρια τῆς θαλασσίου λείας δέον νὰ ὁδηγῶνται ἐν ταῖς ἀποφάσεσιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν κανόνων τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Κατὰ προτίμησιν δὲ πρέπει νὰ συμβουλεύωνται τοὺς εἰδικοὺς νόμους καὶ τὰς ἐν ἰσχύϊ διατάξεις μεταξὺ τῆς πολιτείας τῆς λείας καὶ τῆς τοῦ καταγωγέως.

Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς ἐμπολέμοις ἡ συνήθεια νὰ γνωρίζωσι κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ πολέμου τοὺς κανόνας οὓς ἐννοοῦσι νὰ ἐπιβάλλωσι σχετικῶς πρὸς τὰς λείας εἰς τοὺς κυβερνήτας τῶν πλοίων των. Ἡ τήρησις ὅμως τούτων δὲν εἶνε ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς δικαστὰς ἐφ' ὅσον δὲν διατελοῦσιν ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ διεθνοῦς δικαίου.

§ 459. Ἐκτὸς τῶν χωρῶν καὶ τῶν περιπτώσεων ἐφ' ὧν ὁ ἐσωτερικὸς νόμος παρέχει δικαίωμα ἐκκλήσεως αἱ περὶ τῶν λειῶν ἀποφάσεις εἶνε ὁριστικαὶ προκειμένου περὶ τοῦ κύρους τῆς λείας καὶ τῆς ἀπονομῆς τῆς κυριότητος αὐτῆς εἰς τὸν καταλαβόντα· ἀποκλείουσι πᾶσαν ἀμφισβήτησιν καὶ δικαστικὴν διαφορὰν μεταξὺ τοῦ καταγωγέως καὶ τοῦ ὑποστάντος τὴν ἅλωσιν· ἀλλὰ τηροῦσιν ὑπὲρ αὐτοῦ πάντα τὰ δικαιώματά του ἐν τῇ ἰδίᾳ του χώρᾳ καὶ ἀποτελοῦσιν ἀρχὴν ἐγγράφου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀποδείξεως διὰ τὰς παρεπομένας ἢ συναφεῖς ἀγωγάς, οἷαί εἰσιν αἱ γεννώμεναι ἐκ τοῦ ἀσφαλιστηρίου συμβολαίου κατὰ τῶν κινδύνων τοῦ πολέμου.

§ 460. Κατ' ἐπικρατῆσαν ἔθος ὡς βάσις τῆς διαδικασίας χρησιμεύει συνοπτικὴ ἀνάκρισις ἐνεργουμένη ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἢ διοικητικῆς ἀρχῆς τοῦ λιμένος ἔνθα ἡ λεία ἤχθη καὶ ἧς τὰ συμπεράσματα πέμπονται μετὰ ταῦτα τῷ καλουμένῳ ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς λείας δικαστηρίῳ.

Ἰδοὺ πῶς ἐν γένει ἐνεργεῖται ἡ ἀνάκρισις αὕτη: Ὁ καταγωγεὺς μόλις ἀγκυροβολήσῃ ὑποχρεοῦται νὰ πέμψῃ πρὸς τὴν ἁρμοδίαν νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀνάκρισιν ἀρχὴν πάντα τὰ ἔγγραφα ἅτινα κέκτηται, οἷα εἶνε ἡ ἔκθεσις τῆς ἁλώσεως, ἡ ἀπογραφή, τὰ ναυτιλιακὰ ἔγγραφα, ἡ ἔκθεσις τῆς ἐξετάσεως τῶν ὑποστάντων τὴν ἅλωσιν, βεβαίωσις τέλος ἔνορκος τῶν ἐν ταῖς ἐκθέσεσι ταύταις ἀναφερομένων. Τηρηθεισῶν τῶν πρώτων τούτων διατυπώσεων, εἰδικὸς ὑπάλληλος μεταβαίνει ἐπὶ τοῦ ἁλωθέντος πλοίου, αἴρει τὰς σφραγίδας, συντάσσει ἐνώπιον τῶν ἐνδιαφερομένων λεπτομερῆ ἀπογραφὴν τοῦ τε πλοίου καὶ τοῦ φορτίου, διατάσσει, ὑφισταμένης ἀνάγκης, τὴν πώλησιν τῶν ὑποκειμένων εἰς φθορὰν ἐμπορευμάτων καὶ τὴν ἐν τῇ ξηρᾷ ἀποθήκευσιν ἐκείνων τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ φυλαχθῶσι. Τὸ δικαστήριον μόλις λάβῃ τὸν καταρτισθέντα φάκελλον ἐκ τῆς προανακρίσεως ταύτης καὶ τῶν ἐγγράφων ἢ τῶν ὑπομνημάτων ἅτινα οἱ ὑποστάντες τὴν ἅλωσιν ἠδυνήθησαν ν' ἀπευθύνωσι πρὸς ὑποστήριξιν τῶν δικαιωμάτων των, προβαίνει εἰς τὴν ἀπόφασίν του περὶ τοῦ κύρους ἢ τῆς ἀκυρότητος τῆς λείας.

§ 461. Ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου τῆς θαλασσίου λείας ἀφ' ἑνὸς παύει τὴν εὐθύνην τοῦ καταγωγέως καὶ ἀφ' ἑτέρου παράγει τοιαύτην διὰ τὴν πολιτείαν. Ἀλλ' ἂν ἡ τοιαύτη ἀπόφασις θεωρῆται ὡς ὁριστικὴ ἀπέναντι τῶν ὑπηκόων τῆς χώρας, ἀπέναντι ὅμως τῶν ἀλλοδαπῶν ὑφίστανται περιορισμοί τινες, διότι αἱ κυβερνήσεις αὐτῶν δύνανται ὑπό τινας ὅρους νὰ ζητήσωσιν ὅπως οἱ ἰθαγενεῖς αὐτῶν ἀποζημιωθῶσι δι' ἣν ὑπέστησαν ἀδικίαν καὶ ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως νὰ καταφύγωσιν εἰς ἀντεκδικήσεις ἢ εἰς ἐχθρικὴν ῥῆξιν.

Πᾶς καταγωγεὺς εἶνε ὑπεύθυνος διὰ τὰς λείας εἰς ἃς προβαίνει καὶ τὰς ζημίας ἃς αἱ πράξεις του ἐπήνεγκον εἰς τρίτους. Ὅταν λοιπὸν ἡ λεία δὲν κηρυχθῇ καλὴ καὶ ἰσχυρὰ ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων δικαστηρίων ἀλλὰ διαταχθῇ ἡ ἐπιστροφὴ αὐτῆς εἰς τοὺς δικαιούχους, δύναται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ καταδικασθῇ εἰς ἀποζημίωσιν ἢ εἰς τὰς δικαστικὰς δαπάνας· ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην τὰ δικαστήρια ἐκτιμῶσι κυριαρχικῶς ἂν ὑφίσταται ἢ ὄχι περίπτωσις ἀποζημιώσεως.

Ἐρωτᾶται ἂν ἐν ᾗ περιπτώσει ὁ καταγωγεὺς ἀδυνατεῖ νὰ καταβάλῃ τὴν ἀποζημίωσιν δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ ἀντ' αὐτοῦ ἡ πολιτεία εἰς ἣν ἀνήκει.

Δέον ἐνταῦθα νὰ διακρίνωμεν μεταξὺ τῶν πολεμικῶν πλοίων καὶ τῶν καταδρομικῶν. Ἐν πάσαις ταῖς χώραις τὰ καταδρομικὰ ὑποχρεοῦνται νὰ παράσχωσιν ἐγγύησιν, ἥτις χρησιμεύει, πλὴν τῶν ἄλλων, καὶ εἰς ἐξασφάλισιν τῆς ἀποζημιώσεως τῶν οὐδετέρων ἐν ᾗ περιπτώσει βλάψωσιν αὐτούς. Πρέπει λοιπὸν νὰ καταστήσωμεν ὑπευθύνους τὸν πλοίαρχον ἐν πρώτοις καὶ εἶτα τὸν ἰδιοκτήτην· ἂν πλοίαρχος καὶ ἰδιοκτήτης δὲν εἶνε τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἡ ἰδιωτικὴ αὐτῶν περιουσία καὶ ἡ ἐγγύησις ὑπόκεινται εἰς συνεισφοράν. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἀνεγνωρίσθη ἐπισήμως ὑπὸ πολλῶν συνθηκῶν.

§ 462. Καλοῦνται κοιναὶ λεῖαι αἱ τελούμεναι ὑπὸ δύο ἢ πλειόνων πλοίων ἀπὸ κοινοῦ ἢ κατ' ἰδίαν ἢ τῇ συνδρομῇ καὶ τῇ προστασίᾳ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς.

Κατὰ γενικὸν ἔθιμον μερίζεται τὸ προϊὸν τῆς λείας μεταξὺ τῶν ἐνεργῶς καὶ ὑλικῶς συμπραξάντων εἰς τὴν ἅλωσιν. Ἡ ἐκτίμησις τῆς ἀπαιτουμένης συμμετοχῆς ὅπως ἡ λεία θεωρηθῇ κοινὴ ἤρτηται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῶν πλοίων καὶ τῆς σχετικῆς αὐτῶν θέσεως κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἁλώσεως.

§ 463. Ἐπὶ τῶν τελουμένων ὑπὸ πολεμικῶν πλοίων λειῶν πάντα τὰ τυγχάνοντα αὐτόθι κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἁλώσεως πλοῖα δικαιοῦνται νὰ μετάσχωσι τοῦ καθαροῦ αὐτῶν προϊόντος. Ὁ κανὼν οὗτος στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐπιβεβλημένης ὑποχρεώσεως εἰς πάντα ἀδιακρίτως τὰ πλοῖα τῆς πολιτείας νὰ προσβάλωσι τὸν ἐχθρὸν πανταχοῦ ἔνθα εὑρίσκεται οὗτος καὶ ἐπὶ τοῦ τεκμηρίου ὅπερ ἐντεῦθεν ἐξάγεται ὅτι πάντα τὰ εὑρισκόμενα ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἁλώσεως πλοῖα εὑρίσκοντο ἐκεῖ ἐπὶ τῇ προθέσει ἁλώσεως (animo capiendi). Ὅταν αἱ συνοδεύουσαι τὴν ἅλωσιν περιστάσεις δὲν στηρίζωσιν ἐπαρκῶς τὸ τεκμήριον τοῦτο, ὅπερ ἐν παραδείγματι συμβαίνει ὅταν τὸ αἰτοῦν νὰ μετάσχῃ τῶν πλεονεκτημάτων τῆς ἁλώσεως πλοῖον διηυθύνετο εἰς ἄλλο μέρος ἐκείνου ἔνθα ἐγένετο ἡ λεία, πᾶσα ἐκ μέρους αὐτοῦ αἴτησις εἶνε ἀστήρικτος. Δὲν ἀρκεῖ ὡσαύτως τὸ πλοῖον ὅπερ ἀξιοῖ ὅτι μετέσχε τῆς ἁλώσεως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐθεᾶτο παρὰ τοῦ ἐκτελέσαντος αὐτήν, ἀλλὰ προσέτι ἀπαιτεῖται νὰ εἶχε θεαθῇ καὶ ὑπὸ τοῦ ἁλωθέντος. Τὸ διπλοῦν τοῦτο γεγονὸς βεβαιοῦται ἀμέσως ὑπὸ τῶν καταθέσεων τῶν μαρτύρων, πρὸς τούτοις δὲ ἐμμέσως διὰ σχετικῶν καὶ ἀναμφισβητήτων γεγονότων. Λέγοντες ὅτι πρέπει τὸ πλοῖον νὰ θεαθῇ ἐννοοῦμεν τὴν σύγχρονον ὑπό τε τοῦ καταγωγέως καὶ τοῦ ἁλισκομένου παρατήρησιν αὐτοῦ εἰς τρόπον ὥστε ἡ παρουσία του νὰ δύνηται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀφορμὴ ἀποθαρρύνσεως καὶ ἀποδειλιάσεως διὰ τὸ καταδιωκόμενον πλοῖον καὶ ὡς ἠθικὴ ἐπικουρία διὰ τὸ καταδιῶκον.

Αἱ παρεχόμεναι ὑπηρεσίαι πρὸ ἢ μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς λείας οὐδὲν παρέχουσι δικαίωμα ἐπὶ τῶν ἐκ ταύτης ὠφελειῶν.

§ 464. Τὰ ὁδηγοῦντα παραπομπὴν πλοῖα δύνανται νὰ μετάσχωσι τῶν ἐκ τῆς λείας ὠφελημάτων, ἂν κέκτηνται τὴν ἀπαιτουμένην ἄδειαν, ἡ δὲ λεία δὲν ἐγένετο ἐν ἀποστάσει κωλυούσῃ αὐτὰ νὰ ἐκπληρώσωσι τὸ ἀνατεθὲν αὐτοῖς εἰδικὸν καθῆκον τῆς προστασίας τῆς ὑπ' αὐτὰ παραπομπῆς. Καταλείποντα τὴν παραπομπὴν ὅπως καταδιώξωσι λείαν τινὰ ἀποβάλλουσι πάντα τὰ σχετικὰ πρὸς τὸν πολεμικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα δικαιώματα.

§ 465. Ὅταν πολλὰ πλοῖα ἑνῶνται ὅπως ἀπὸ κοινοῦ δρῶσιν ἐν ὡρισμένῳ σημείῳ ἢ ὅπως τελέσωσιν ὡρισμένην ἐπιχείρησιν, ὡσι δὲ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ αὐτοῦ ἀρχηγοῦ, ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια νὰ ἔχωσι πάντα ἴσον δικαίωμα μετοχῆς εἰς τὰς ἐκ τῶν λειῶν ὠφελείας, καὶ ὅταν δὲν τυγχάνωσι παρόντα κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἁλώσεως. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ μόνον γεγονὸς ὅπερ πρέπει νὰ καθορισθῇ εἶνε ἂν πράγματι τὰ πλοῖα ταῦτα ἀπετέλουν μέρος τοῦ τοιούτου στόλου κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἁλώσεως. Ἐν παραδείγματι προκειμένου περὶ τῶν πλοίων ἅτινα ἐκτελοῦσι τὸν ἀποκλεισμὸν λιμένων ἢ ἀκτῶν, ἡ ὑπηρεσία τῆς καταγωγίας θεωρεῖται ὡς κοινὴ καὶ ἐνιαία καὶ πάντα τὰ ἀποτελοῦντα τὸν στόλον τοῦτον πλοῖα δικαιοῦνται νὰ μετάσχωσι πασῶν τῶν γενομένων λειῶν, καὶ ἂν τινὰ τούτων δὲν συνέπραξαν ποσῶς.

Δὲν πρέπει ἐν τούτοις νὰ νομίσωμεν ὅτι τὸ γεγονὸς τῆς ἑνώσεως ἀρκεῖ ὅπως ἀπονείμῃ ἀπόλυτον δικαίωμα μετοχῆς εἰς πάντα τὰ ἀποτελοῦντα τὸν στόλον πλοῖα· ἀπαιτεῖται πρὸς τούτοις νὰ κέκτηνται τὰ πλοῖα ταῦτα πολεμικὸν χαρακτῆρα καὶ νὰ δύνωνται νὰ προσφέρωσι πολεμικὰς ὑπηρεσίας. Ἂν ἐν παραδείγματι πλοῖον, ἀνῆκον εἰς στόλον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπιφορτισμένον τὴν τήρησιν ἀποκλεισμοῦ τινος, ὑπέστη ἀβαρίαν καὶ κατέστη ἀνίκανον πρὸς πλοῦν, ὥστε νὰ μὴ δύνηται νὰ παράσχῃ συνδρομήν τινα κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀλώσεως, ἀποκλείεται πάσης μετοχῆς ὅπως καὶ πᾶν ἄλλο ξένον πρὸς τὴν ἅλωσιν πλοῖον.

Τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ ἐπὶ τῶν μεταγωγικῶν πλοίων ἅτινα ἕνεκα τοῦ εἰδικοῦ των προορισμοῦ δὲν δύνανται νὰ μετέχωσι τοιούτων πράξεων.

§ 466. Ἂν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ὑπὸ στόλου τινὸς ἁλώσεως ἓν ἢ πλείονα πλοῖα αὐτοῦ ἀποχωρίζωνται τῶν λοιπῶν οὕτως ὥστε νὰ μὴ δύνωνται νὰ συμπράξωσι κατὰ τὴν ἅλωσιν, θεωροῦνται ὡς παύσαντα ν' ἀποτελῶσι μέρος τοῦ στόλου καὶ μὴ δικαιούμενα κατὰ συνέπειαν ν' ἀπολαύωσι τῶν πλεονεκτημάτων ἅτινα κέκτηνται τὰ λοιπὰ πλοῖα· τοὐναντίον δὲ ὁ κύριος στόλος δὲν δύναται ν' ἀξιώσῃ μετοχὴν εἰς τὰς τελουμένας ὑπὸ τῶν ἀποχωρισθέντων τούτων πλοίων λείας. Τὸ αὐτὸ κρατεῖ ἐπὶ δύο πλοίων πλεόντων ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἀποχωριζομένων εἴτε ἕνεκα κακοκαιρίας εἴτε ὅπως ἕκαστον κατ' ἰδίαν καταδιώξῃ ἐχθρόν τινα· αἱ ὑφ' ἑκάστου γιγνόμεναι λεῖαι ἀνήκουσιν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸν ἐκτελέσαντα αὐτὰς καὶ δὲν μερίζονται μετὰ τοῦ στόλου ἢ τῆς μοίρας ἧς ἀποτελοῦσι μέρος, ἂν μὴ παρέσχεν αὕτη ἄμεσον συνδρομήν· τὸ αὐτὸ συμβαίνει ὅταν πλοῖόν τι προσκαίρως ἀποχωρισθὲν ναυτικῆς τινος μοίρας ἑνῶται πρὸς αὐτὴν πρὶν ἢ ἐπιτύχῃ ὁριστικόν τι ἀποτέλεσμα. Ἐπὶ τέλους ὅταν δύο πλοῖα ἀπὸ κοινοῦ καταδιώκωσι ἐχθρικόν τι πλοῖον, τὸ ἓν δ' ἐξ αὐτῶν διατάσσηται νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του εἰς ἕτερον πλοῖον, ἀμφότερα θεωροῦνται ὡς συμπράξαντα εἰς τὴν ἅλωσιν τοῦ καταδιωκωμένου πλοίου οἱονδήποτε καὶ ἂν ᾖ τὸ καταλαβὸν αὐτό.

§ 467. Στρατιωτικαί τινες κινήσεις τελούμεναι ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καταλήγουσιν ἐνίοτε εἰς τὴν ἅλωσιν ἐχθρικῶν πλοίων ἢ ἐμπορευμάτων· ὅταν οἱ περὶ τῶν ἐστρατοπεδευμένων στρατευμάτων κανονισμοὶ δὲν περιλαμβάνωσι διαφόρους διατάξεις, ἐφαρμόζονται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ ἃς συνωψίσαμεν ἤδη. Ἵνα ὅμως ἐπέλθῃ διανομὴ ἐξ ἴσου τῶν προϊόντων τῶν λειῶν δὲν ἀρκεῖ ὡς εἰς τὸ ναυτικὸν ἀμφότεραι αἱ δυνάμεις, τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, νὰ συντελέσωσιν ἐν γένει εἰς τὴν καταδίωξιν, ἀλλὰ προσέτι ἀπαιτεῖται τὰ στρατεύματα τῆς ξηρᾶς νὰ συμπράξωσιν ἀμέσως καὶ ἐνεργῶς κατ' αὐτὴν τὴν ἅλωσιν· παθητικὴ ἁπλῶς πα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρουσία των ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἁλώσεως ἢ τοῖς πέριξ οὐδὲν παρέχει αὐτοῖς δικαίωμα.

§ 468. Παρέχονται ἐνίοτε καταγωγικὰ διπλώματα εἰς ἐλαφρὰ πλοῖα ἐπιφορτισμένα τὴν φύλαξιν τῶν ἀκτῶν χάριν τῆς ἁλιείας ἢ τῆς τελωνιακῆς ὑπηρεσίας ὅπως δύνωνται νὰ καταδιώκουσι καὶ πέραν τῶν συνήθων ὁρίων τῆς περιφερείας των καὶ ἐπιπίπτωσι κατὰ τῶν ἐχθρικῶν πολεμικῶν πλοίων. Τὰ πλοῖα ταῦτα φέρουσιν ἐπισείονα καὶ εἶνε ἰδιοκτησία τῆς πολιτείας, ἀλλὰ δὲν εἶνε κυρίως εἰπεῖν πλοῖα ἀποτελοῦντα μέρος τοῦ πολεμικοῦ στόλου· κατὰ συνέπειαν δὲν ὑποχρεοῦνται ὡς ταῦτα νὰ καταδιώκωσι πανταχοῦ τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα. Ἕνεκα τοῦ αὐτοῦ λόγου δὲν ἐφαρμόζεται ὑπὲρ αὐτῶν τὸ τεκμήριον τοῦ animus capiendi. Κατὰ ταῦτα τὰ ἀγγλικὰ δικαστήρια τῆς θαλασσίου λείας ἐφαρμόζουσιν ἐπ' αὐτῶν προκειμένου περὶ τῶν κοινῶν ἁλώσεων τὴν καθιερωθεῖσαν διὰ τοὺς καταδρομεῖς νομολογίαν.

Αἱ ἀπὸ κοινοῦ τελούμεναι λεῖαι ὑπ' ἀκατίων ὡπλισμένων διανέμονται μετὰ τῶν πλοίων ἐξ ὧν ἀπεστάλησαν· διότι τὰ ἀκάτια ταῦτα ἀποτελοῦσιν ἀναπόσπαστον μέρος τῶν πλοίων ἅτινα ἐξέπεμψαν αὐτά. Ἀλλ' ἄν τι τῶν ἀκατίων τούτων ἐνήργησεν ἀσχέτως πρὸς τὸ πλοῖον εἰς ὃ ἀνήκει ὅπως τεθῇ εἰς τὴν διάθεσιν ἑτέρου πλοίου, τὸ τελευταῖον τοῦτο μετέχει τῶν δικαιωμάτων ἅτινα πηγάζουσιν ἐκ τῶν λειῶν ἂς δυνατὸν νὰ ἐπιτύχῃ τὸ ἀκάτιον τοῦτο.

Αἱ γιγνόμεναι ὑπὸ μεταγωγικῶν πλοίων λεῖαι εἰς τοὺς αὐτοὺς ὑπόκεινται κανόνας. Ὁ στόλος εἰς ὃν τὰ πλοῖα ταῦτα ἀνήκουσι μετέχει τοῦ προϊόντος τῶν λειῶν αὐτῶν, οἱαδήποτε κἂν ᾖ ἡ ἀπόστασις εἰς ἣν εὑρίσκεται ὁ στόλος κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἁλώσεως· ἀλλ' ἀνάγκη πρὸς τοῦτο νὰ καθορισθῇ δι' ἐπαρκῶν ἀποδείξεων ὁ χαρακτὴρ τῶν πλοίων καὶ ἡ σχετικὴ αὐτῶν θέσις.

§ 469. Τὰ συμμαχικὰ πλοῖα δικαιοῦνται ὡσαύτως νὰ μετέχωσι τῶν λειῶν. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ ταύτην οὐδεμία γίγνεται διάκρισις ἂν τὸ προϊὸν τῆς κοινῆς λείας ἐπεδικάσθη εἰς τὰς κυβερνήσεις ἢ εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ καταλαβόντος πλοίου.

Ὅταν ἡ κυβέρνησις τοῦ ἑνὸς τῶν συμμαχικῶν καταγωγέων ἀποφανθῇ ὅτι πρέπει νὰ ἀποδοθῇ ἡ λεία, ἀλλ' ἡ κυβέρνησις τοῦ ἑτέρου εἶνε ἀντιθέτου γνώμης, οἱ δικασταὶ περιορίζονται εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ μέρους ὅπερ ἀνήκει εἰς τοὺς καταγωγεῖς, καταλείποντες ἕκαστον αὐτῶν ἐλεύθερον νὰ διαθέσῃ τὸ ἀνῆκον αὐτῷ. Ἐν περιπτώσει λείας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γενομένης ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ πλειόνων συμμάχων ἀναφύεται τὸ ζήτημα ποῖον εἶνε τὸ ἁρμόδιον ν' ἀποφανθῇ περὶ τοῦ κύρους αὐτῆς δικαστήριον. Ὅπως προλάβωσι πᾶσαν περὶ τούτου δυσχέρειαν ἀνέγραψαν ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία κατὰ τὸν Ἀνατολικὸν πόλεμον ἐν τῇ εἰδικῇ συμβάσει τῆς 20 Μαΐου 1854 τοὺς ἑπομένους κανόνας:

«α'. Ἂν ἡ ἅλωσις ἐγένετο ὑπὸ πλοίων τῶν δύο ἐθνῶν ἀπὸ κοινοῦ ἐνεργούντων τὸ καθαρὸν προϊὸν αὐτῆς ἀφαιρουμένων τῶν ἀναγκαίων δαπανῶν διαιρεῖται εἰς τόσα μέρη ὅσα εἶνε τὰ ἐπὶ τῶν καταλαβόντων πλοίων ἐπιβαίνοντα πρόσωπα, μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψει τοῦ βαθμοῦ αὐτῶν· τὰ μέρη ἅτινα ἀνήκουσιν εἰς τοὺς ἐπιβαίνοντας τῶν πλοίων τῆς συμμάχου δυνάμεως θέλουσι καταβληθῇ εἰς τὸ προσηκόντως ὑπὸ τῆς συμμάχου κυβερνήσεως ἐντεταλμένον πρόσωπον· ἡ διανομὴ δὲ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰ οἰκεῖα πλοῖα ποσῶν γενήσεται τῇ μερίμνῃ ἑκάστης κυβερνήσεως, συμφώνως τοῖς ἐγχωρίοις νόμοις καὶ κανονισμοῖς.

«β'. Ἂν ἡ ἅλωσις ἐγένετο ὑπὸ καταγωγέων τῆς μιᾶς τῶν συμμάχων δυνάμεων παρουσίᾳ καταγωγέως τινὸς τῆς ἑτέρας, ἡ διανομὴ καὶ πληρωμὴ τοῦ καθαροῦ προϊόντος αὐτῆς, ἀφαιρουμένων τῶν ἀναγκαίων δαπανῶν, γενήσεται ὡσαύτως κατὰ τὸν ἀνωτέρω διαγραφέντα τρόπον.

«γ'. Ἂν ἡ ἅλωσις γενομένη ὑπὸ καταγωγέως μιᾶς τῶν δύο χωρῶν ἐδικάσθη ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τῆς ἄλλης, τὸ καθαρὸν προϊὸν αὐτῆς, ἀφαιρουμένων τῶν ἀναγκαίων δαπανῶν, θέλει καταβληθῇ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τῇ κυβερνήσει τοῦ καταγωγέως ὅπως διανεμηθῇ συμφώνως τοῖς νόμοις καὶ κανονισμοῖς αὐτοῦ».

§ 470. Οἱ καταδρομεῖς μὴ ὑποχρεούμενοι ὡς τὰ πολεμικὰ πλοῖα νὰ προσβάλωσι τὸν ἐχθρὸν πανταχοῦ ὅπου εὑρίσκουσιν αὐτὸν δὲν ἀπολαύουσι πάντων τῶν δικαιωμάτων καὶ πλεονεκτημάτων ἅτινα ἀπονέμονται εἰς τὰ πλοῖα τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ, δὲν κρατεῖ δηλαδὴ ἐπ' αὐτῶν τὸ τεκμήριον τοῦ animus capiendi· ἡ πρόθεσις αὐτῶν τοῦ νὰ προβῶσιν ἢ συμπράξωσιν εἴς τινα ἅλωσιν δέον νὰ ἐκδηλωθῇ δι' ὡρισμένων πράξεων καὶ ν' ἀποδειχθῇ δι' ἀναμφισβητήτων ἀποδείξεων· οὕτως ἀρνοῦνται τοῖς καταδρομικοῖς πᾶσαν μετοχὴν εἰς τὰς λείας ἐπὶ μόνῳ τῷ λόγῳ ὅτι ἦσαν θεατὰ ὅταν ἡ ἅλωσις συνετελέσθη. Εἶνε τῷ ὄντι προφανὲς ὅτι διάφορος ἀρχὴ θὰ παρεῖχε λαβὴν εἰς πολλὰς καταχρήσεις, δυναμένου ἐν παραδείγματι καταδρομέως τινὸς νὰ παρακολουθῇ ἐξ ἀποστάσεως στόλον ἢ μοῖραν ναυτικὴν ὅπως μετέχῃ ἄνευ τινὸς κινδύνου καὶ κόπου τῶν ἐχθρικῶν λαφύρων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐν περιπτώσει ἁλώσεως τελουμένης ὑπὸ καταδρομέως τινος ἀπὸ κοινοῦ μετὰ πολεμικοῦ πλοίου, τὰ δικαιώματα τούτου δὲν ἐπικρατοῦσι τῶν τοῦ καταδρομέως καὶ παρίσταται ἀνάγκη συνεννοήσεως μεταξὺ αὐτῶν πρὸς συντήρησιν τῶν ἀμοιβαίων συμφερόντων καὶ διάσωσιν τῶν δικαιωμάτων τῶν τρίτων.

Ὅταν τῆς καταδιώξεως ἀπὸ κοινοῦ γενομένης ὁ καταδρομεὺς εὑρίσκηται πρῶτος ἐν βολῇ πυροβόλου καὶ ἄρχηται πυροβολῶν, ἐν ᾧ τὸ πολεμικὸν πλοῖον καταλαμβάνει τὴν λείαν, θεωροῦνται ἀμφότερα ὡς ἀπὸ κοινοῦ ἐκτελέσαντα τὴν ἅλωσιν καὶ τὸ προϊὸν αὐτῆς μερίζεται μεταξὺ αὐτῶν ἐξ ἴσου. Ἐν ᾗ περιπτώσει εἷς τῶν καταδρομέων ὑπεβλήθη εἰς δαπάνας πρὸς διάσωσιν τῶν κοινῶν συμφερόντων, ἡ ἀνάληψις αὐτῶν γίγνεται ἀφ' ὁλοκλήρου τῆς λείας καὶ τὸ καθαρὸν μόνον ὑπόλοιπον μερίζεται τακτικῶς.

§ 471. Ἐλλείψει κανονισμοῦ καθορίζοντος τὸν τρόπον τῆς διανομῆς τῶν κοινῶν λειῶν, ἡ διανομὴ γίγνεται δικαστικῶς. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει τὰ δικαστήρια λαμβάνουσι συνήθως ὡς βάσιν τὴν σχετικὴν ἰσχὺν τῶν καταλαβόντων πλοίων, ὁριζομένην ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ πληρώματος τοῦ ἁλωθέντος πλοίου καὶ τῶν ἐπιβαινόντων προσώπων ἐπὶ τῶν συμπραξάντων εἰς τὴν ἅλωσιν πλοίων. Ὁ αὐτὸς κανὼν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν γενομένων λειῶν ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ πολεμικοῦ πλοίου καὶ ἰδιωτικοῦ, ὁμοεθνοῦς ἢ συμμάχου, ἔχοντος ἢ μὴ καταγωγικὰ ἔγγραφα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΠΕΡΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΣΥΝΘΗΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΣ

§ 472. Ὑπέρτατος σκοπὸς τοῦ πολέμου εἶνε ἡ εἰρήνη, ἡ ἀποκατάστασις δηλαδὴ τῆς ἡσυχίας καὶ ἠρεμίας, τῶν φιλικῶν ἐν ἄλλαις λέκεσι καὶ ἁρμονικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἐμπολέμων πολιτειῶν.

Τρεῖς κύριοι τρόποι πραγματώσεως τῆς εἰρήνης ὑπάρχουσιν:

α'. Ἡ πραγματικὴ τῶν ἐχθροπραξιῶν κατάπαυσις καὶ ἡ μεταξὺ τῶν ἐμπολέμων ἐπανάληψις τῶν πρὸ τοῦ πολέμου σχέσεων.

β'. Ἡ ἀπόλυτος ὑποταγὴ τῆς μιᾶς τῶν ἐμπολέμων πολιτειῶν εἰς τὴν ἑτέραν συνεπείᾳ κατακτήσεως ἢ ἐπικρατήσεως.

γ'. Ἡ συνομολόγησις γενικῆς καὶ ἐπισήμου συνθήκης εἰρήνης.

§ 473. Κατ' ἔθος καθιερωμένον οἱ ἐμπόλεμοι ὅταν ἐπιθυμῶσι νὰ περατώσωσι τὸν πόλεμον ποιοῦνται εἰδικὴν διακήρυξιν πρὸς δήλωσιν τῆς παύσεως τῶν ἐχθροπραξιῶν ἢ συνομολογοῦσιν εἰδικὴν πρὸς τοῦτο σύμβασιν. Οὐχ ἧττον, μὴ ὑφισταμένης ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐπιτακτικῆς τινος ὑποχρεώσεως, δύνανται διὰ σιωπηρᾶς συμφωνίας νὰ παύσωσι πράγματι πᾶσαν πολεμικὴν ἐνέργειαν καὶ ν'ἀνανεώσωσιν ἀμέσως τὰς ἀμοιβαίας φιλικὰς καὶ ὁμαλὰς σχέσεις. Οὕτως ὁ μεταξὺ Πολωνίας καὶ Σουηδίας πόλεμος ἐπερατώθη τῷ 1716 δι' ἁπλῆς ἀναστολῆς τῶν ἐχθροπραξιῶν ἀμφοτέρωθεν καὶ δέκα ὅλα μετὰ ταῦτα ἔτη ἀνεγνωρίσθη ἐπισήμως ἡ εἰρήνη δι' ἀνταλλαγέντων μεταξὺ τῶν δύο κυριάρχων γραμμάτων. Καὶ μεταγενέστερον, ὁ μεταξὺ Ἱσπανίας καὶ Χιλῆς πόλεμος ἐπερατώθη ἐπαναληφθεισῶν τῶν ἐμπορικῶν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν σχέσεων πρὶν ἡ ἐπίσημος συνθήκη εἰρήνης ἄρῃ τὴν σύγκρουσιν ἥτις προυκάλεσε τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν ῥῆξιν τῶν διπλωματικῶν σχέσεων. Τοιαύτη ὅμως λύσις δὲν εἶνε ὅλως ἄνευ ἀτόπων. Ἐν τοιαύτῃ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν πραγμάτων καταστάσει τὸ πρώην καθεστὸς ὅπερ ἐγένετο ἀποδεκτὸν ὑπὸ τῶν ἐμπολέμων κατὰ τὴν ἀναστολὴν τῶν ἐχθροπραξιῶν δύναται ἀναμφιβόλως νὰ χρησιμεύσῃ ὡς φυσικὴ βάσις πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν εἰρηνικῶν σχέσεων· ἀλλ' ἐλλείψει ῥητῆς δηλώσεως δὲν δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἐγκατελείφθησαν αἱ ἀφορμαὶ ἢ αἱ ἀξιώσεις αἵτινες ἐγέννησαν τὸν πόλεμον ἢ προυκλήθησαν ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον πρέπει νὰ θεωρήσωμεν αὐτὰς ὡς ἐκκρεμεῖς ἢ ὡς μὴ δικαιολογουμένας πλέον.

§ 474. Ἡ ὑποταγὴ τοῦ ἡττηθέντος εἰς τὸν νικητὴν συνεπείᾳ κατακτήσεως ἢ ἐπικρατήσεως αὐτοῦ δύναται νὰ ᾖ ἀπόλυτος ἢ ὑπὸ ὅρον. Καὶ ἡ ἄνευ ὅρων ὅμως ὑποταγὴ δέον νὰ ἑρμηνεύηται συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους τῆς φιλανθρωπίας, δὲν ἔχει δηλαδὴ ὁ νικητὴς τὸ δικαίωμα νὰ ἀξιώσῃ τι, ὅπερ φύσει δὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς ὁμοίους του. Κατὰ τοὺς νεωτέρους νόμους τοῦ πολέμου ἡ νικῶσα πολιτεία δύναται νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τῆς ἡττηθείσης ὅλην ἢ μέρος τῆς δημοσίου αὐτῆς κτήσεως· ἀλλ' οὐδέποτε δύναται νὰ ἰδιοποιηθῇ τὰ ἰδιωτικὰ δίκαια τῶν ἡττηθέντων οὔτε νὰ στερήσῃ αὐτοὺς τῆς ἐλευθερίας των.

§ 475. Αἱ συνθῆκαι εἰρήνης εἶνε συμβάσεις δι' ὧν δύο ἢ πλείονες κυρίαρχοι ἀποδέχονται ῥητῶς τὴν κατάπαυσιν τῶν ἐχθροπραξιῶν χωρὶς ἐκ τούτου νὰ ὑποπίπτῃ τις ἐξ αὐτῶν ἐν τῷ μέλλοντι ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον ἐξάρτησιν τοῦ ἑτέρου.

§ 476. Κατ' ἀρχὴν δυνάμεθα νὰ θέσωμεν ὡς κανόνα ὅτι μόνη ἡ ἀνωτάτη ἀρχὴ τῆς πολιτείας ἡ κεκτημένη τὸ δικαίωμα τοῦ κηρύττειν πόλεμον δύναται νὰ προβῇ εἰς εἰρήνην· τοῦτο τοὐλάχιστον κρατεῖ ἐν ταῖς ἀπολύτοις μοναρχίαις καὶ ταῖς πλείοσι τῶν ἀντιπροσωπευτικῶν πολιτειῶν (1)

Ἂν ἐν τούτοις τὸ περιβεβλημένον τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπροσωπεύσεως τῆς πολιτείας πρόσωπον δὲν δύναται κατὰ τὸ πολίτευμα νὰ συνομολογήσῃ εἰρήνην ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῶν βουλῶν ἢ οἱουδήποτε ἄλλου σώματος, ὁ περιορισμὸς οὗτος πρέπει

(1) Παρ' ἡμῖν κατὰ τὸ ἄρθρον 32 τοῦ Συντάγματος ὁ βασιλεὺς συνομολογεῖ συνθήκας εἰρήνης, ἀνακοινῶν ἁπλῶς αὐτὰς εἰς τὴν Βουλὴν μετὰ τῶν ἀναγκαίων διασαφήσεων ἅμα τὸ συμφέρον καὶ ἡ ἀσφάλεια τοῦ Κράτους τὸ ἐπιτρέψωσιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὰ ᾖ σεβαστὸς καὶ κατὰ τὸ διεθνὲς δίκαιον· κατὰ συνέπειαν δὲ ἡ συνθήκη δὲν εἶνε ἰσχυρὰ καὶ ἐκτελεστὴ ἂν μὴ τύχῃ τῆς τοιαύτης ἐπικυρώσεως, ἐκτὸς ἂν δὲν ἀπαιτῆται πλέον τοιαύτη συνεπείᾳ τροποποιήσεως τοῦ συντάγματος.

Ἡ γενικὴ ἐξουσία τοῦ συνομολογεῖν συνθήκας εἰρήνης περιλαμβάνει ἀναγκαίως καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ διατυποῦν τὰς διατάξεις αὐτῶν. Ὅταν ἔθνος τι ἀπονέμῃ τῇ ἐκτελεστικῇ ἐξουσίᾳ ἄνευ τινὸς ἐπιφυλάξεως τὸ δικαίωμα τοῦ διαπραγματεύεσθαι καὶ συνομολογεῖν διεθνεῖς συμφωνίας μετὰ τῶν λοιπῶν πολιτειῶν θεωρεῖται ὡς περιβαλὸν ταύτην καὶ δι' ὅλου τοῦ ἀναγκαίου κύρους ὅπως αἱ συμφωνίαι αὐταὶ ὦσιν ἰσχυραί.

Ὑφίστανται περιστάσεις συνεπείᾳ τῶν ὁποίων κυριάρχός τις δὲν δύναται ν' ἀσκήσῃ τὴν ἐκ τοῦ τίτλου του ἢ τοῦ πολιτεύματος παρεχομένην αὐτῷ ἐξουσίαν τοῦ συνομολογεῖν εἰρήνην. Ἂν ἐν παραδείγματι μονάρχης τις αἰχμαλωτισθῇ τυγχάνει ἔν τινι μέτρῳ ἐστερημένος τῆς ἐλευθερίας τῶν πράξεων καὶ τῶν ἀποφάσεων αὐτοῦ, αἵτινες δύνανται κατὰ συνέπειαν νὰ θεωρηθῶσιν ὡς βίᾳ ἐπιβληθεῖσαι ἢ ὡς προελθοῦσαι ἐξ ἀκαταμαχήτου πιέσεως. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὰ πολιτικὰ σώματα τῆς στερηθείσης προσκαίρως τοῦ κυριάρχου αὐτῆς πολιτείας ἀσκοῦσι τὴν ἐξουσίαν τῆς διαπραγματεύσεως καὶ συνομολογήσεως τῆς εἰρήνης.

§ 477. Πολλάκις οἱ ἐμπόλεμοι καίτοι ἐπίσης ἀπειρηκότες ὑπὸ τοῦ πολέμου ἐξακολουθοῦσι τὰς ἐχθροπραξίας εἴτε ἐκ πείσματος ἢ ἐκ μίσους εἴτε μᾶλλον διότι ἑκάτερος διστάζει νὰ προβῇ πρῶτος εἰς προτάσεις, αἵτινες δυνατὸν νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς σύμπτωμα ἀδυναμίας. Τότε κοινοὶ φίλοι παρέχουσι τὴν φιλικὴν αὐτῶν μεσολάβησιν λαμβάνοντες ἁπλῶς τὴν πρωτοβουλίαν διαβήματος διασώζοντος τὴν φιλοτιμίαν τῶν ἐμπολέμων ἢ προσφέρουσι τὴν μεσιτείαν αὐτῶν, εὐχεραίνουσαν καὶ περατοῦσαν τὰς τελικὰς τῆς εἰρήνης διαπραγματεύσεις.

Ἐπραγματεύθημεν ἤδη ἀλλαχοῦ περὶ τοῦ ἀντικειμένου καὶ τοῦ τύπου τῆς τοιαύτης μεσιτείας, ὡς καὶ περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῶν μεσιτευόντων.

Δυνατὸν ὅμως ἡ παρεμβαίνουσα πολιτεία νὰ μὴ ἀρκῆται νὰ παράσχῃ ἁπλῶς συμβουλάς, ἀλλὰ νὰ ἀξιοῖ καὶ νὰ γίνωσιν αὐταὶ ἀποδεκταί, ὑποδηλοῦσα ἢ καὶ ῥητῶς κηρύττουσα ὅτι ἀπεφάσισε νὰ ἐπιβάλῃ διὰ τῆς βίας τοὺς ὅρους οὓς προτείνει· τοῦτο καλεῖται ἔνοπλος μεσιτεία.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ ἐνόπλως μεσιτεύων κηρύττει ὅτι θέλει μετάσχῃ τοῦ πολέμου ἂν μὴ οἱ ἐμπόλεμοι ἀποδεχθῶσι τοὺς ὅρους οὓς ἀξιοῖ νὰ ἐπιβάλῃ αὐτοῖς, τίθεται πράγματι ἔξω τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ αἱ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ἐμπολέμων σχέσεις κανονίζονται συμφώνως πρὸς τὰς πολιτικὰς περιστάσεις καὶ τὴν ἀνάγκην.

§ 478. Συνηθέστατα πολυάριθμοι συνεντεύξεις καὶ προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι ἐπιβραδύνουσι τὴν ὑπογραφὴν τῆς ὁριστικῆς συνθήκης· τότε πρὸς ἄμεσον βεβαίωσιν τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς εἰρήνης προσφεύγουσιν εἰς προσωρινὴν σύμβασιν, καλουμένην προκαταρκτικὴν εἰρήνην (préliminaires de la paix).

Ἡ προκαταρκτικὴ αὕτη εἰρήνη εἶνε συνήθως ἁπλῆ περίληψις τῶν οὐσιωδῶν διατάξεων τῆς ὁριστικῆς εἰρήνης, πολλάκις οὐχ ἧττον λαμβάνει προσέτι τὸν τύπον ἀληθοῦς συνθήκης.

Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις μόλις ὑπογραφῇ καὶ ἐπικυρωθῇ ἡ εἰρήνη αὕτη καθίσταται ὑποχρεωτικὴ καὶ ἐπιφέρει καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς διατάξεις αὐτῆς τὰς αὐτὰς συνεπείας καὶ ἡ ὁριστικὴ εἰρήνη δι' ἧς μέλλει ν' ἀντικατασταθῇ, ἀνεξαρτήτως τῆς ἐκβάσεως ταύτης, ἐκτὸς ἂν ῥητῶς συμφωνηθῇ τὸ ἐναντίον, ὅτε μεταβάλλεται ἡ προκαταρκτικὴ εἰρήνη εἰς ἁπλοῦν σχέδιον συνθήκης.

Ἡ συνομολόγησις προκαταρκτικῆς εἰρήνης δὲν ἀναστέλλει τὰς διαπραγματεύσεις τῆς ὁριστικῆς συνθήκης, αἵτινες ἐξακολουθοῦσιν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἢ ἐν ἄλλῳ πρὸς τοῦτο ὁριζομένῳ.

§ 479. Ἐν ταῖς συνθήκαις εἰρήνης διακρίνονται γενικαὶ διατάξεις καὶ εἰδικαί.

Γενικαὶ διατάξεις εἶνε αἱ ἁπανταχοῦ ἐν πάσαις ταῖς τοιαύταις συνθήκαις, συνηθέστατα διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων διατυπούμεναι καὶ ἀφορῶσαι ἐν γένει τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης, τὴν κατάπαυσιν τῶν ἐχθροπραξιῶν καὶ τῶν ἀμέσων αὐτῶν συνεπειῶν, τὴν ἀνταλλαγὴν ἢ ἀπελευθέρωσιν τῶν αἰχμαλώτων, τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἐμπορίου, τῶν ἀνταποκρίσεων κτλ.

Τὰ εἰδικὰ ἄρθρα, ἰδιάζοντα εἴς τινας συνθήκας μερικώτερον, καὶ μικρὰν ἢ οὐδεμίαν ἔχοντα ὁμοιότητα μὲ τὰς διατάξεις ἄλλων συνθηκῶν, περιλαμβάνουσιν εἰδικώτερον τοὺς ὅρους τῆς εἰρήνης.

Ἐνίοτε ἀφ' οὗ διατυπωθῇ ἡ συνθήκη προστίθενται καὶ ἴδια ἄρθρα, κηρυττόμενα ὅμως ῥητῶς ἐπίσης ὑποχρεωτικὰ ὡς ἂν περιελαμβάνοντο ἐν αὐτῇ τῇ συνθήκῃ. Τὰ ἄρθρα ταῦτα ἀφορῶσι συνήθως αὐτοὺς τοὺς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅρους τῆς εἰρήνης ἢ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς συνθήκης καὶ δύνανται νὰ ὦσι φανερὰ ἢ μυστικά.

§ 480. Δυνατὸν νὰ μετέσχον ἀμέσως τοῦ πολέμου πλείονες τῶν δύο δυνάμεις, αἵτινες κατὰ συνέπειαν δέον νὰ λάβωσι πᾶσαι μέρος εἰς τὴν εἰρήνην. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἢ διατυποῦται μία μόνη συνθήκη ἧς πᾶσαι μετέχουσιν ὡς κύρια συμβαλλόμενα μέρη, ἢ ἑκάστη τούτων ὑπογράφει μετὰ τοῦ πολεμίου αὐτῆς ἰδίαν συνθήκην, ἐξ ἧς οὔτε δικαιώματα οὔτε ὑποχρεώσεις γεννῶνται διὰ τὰς λοιπάς, ἂν μὴ αἱ τοιαῦται μερικαὶ συνθῆκαι καταστῶσι κοιναὶ δι' εἰδικῆς συμφωνίας· δυνατὸν προσέτι πολιτεία τις νὰ προσχωρήσῃ εἰς συνομολογηθεῖσαν ἤδη συνθήκην, καθισταμένη κύριον μέρος, κτωμένη τοιούτῳ τρόπῳ πάντα τὰ δικαιώματα καὶ ἀναλαμβάνουσα πάσας τὰς ὑποχρεώσεις ὡς ἂν εἶχεν ἀμέσως ὑπογράψῃ τὸ κύριον ἔγγραφον τῆς συνθήκης.

Ἐνίοτε ὡσαύτως συνθήκη εἰρήνης ἐνδιαφέρει κατὰ ποικίλους τρόπους δυνάμεις μὴ λαβούσας ἄμεσον μέρος εἰς τὸν πόλεμον, ἀλλὰ βοηθητικὸν ἁπλῶς ἢ τοὐλάχιστον ἐχούσας συμφέρον εἰς τὴν ἐξακολούθησιν αὐτοῦ ἢ εἰς τὴν εἰρήνην. Δυνατὸν τότε μία τῶν κυρίων συμβαλλομένων δυνάμεων νὰ περιλάβῃ ὅρον τινὰ ὑπὲρ τούτων εἴτε ἐπεκτείνουσα καθόλου καὶ ἐπ' αὐτῶν τὴν εἰρήνην καὶ φιλίαν χωρὶς ἐντεῦθεν νὰ καθιστᾷ αἱ ταύτας κύρια μέρη τῆς συνθήκης εἴτε ἀναγράφουσα εἰδικὴν ἁπλῶς ῥήτραν περὶ αὐτῶν. Ἐν τοιαύτῃ λοιπὸν περιπτώσει δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ὑπογράψωσιν αὗται ἐπίσημον ἀποδοχήν. Δυνατὸν ἐπίσης νὰ προστεθῶσιν εἰς τὴν συνθήκην εἰδικαὶ συμβάσεις συνομολογηθεῖσαι μετὰ ἢ μεταξὺ τοιούτων πολιτειῶν καὶ νὰ κηρυχθῶσιν αἱ τοιαῦται συμβάσεις ὡς ἀποτελοῦσαι μέρος τῆς κυρίας συμβάσεως.

§ 481. Δυνατὸν τέλος τρίται δυνάμεις νὰ κληθῶσιν ἵνα προσχωρήσωσιν εἰς τὴν σύμβασιν ὅπως παράσχωσι τὴν συναίνεσίν των ἢ ὅπως ἀπονεμηθῇ αὐταῖς ἰδιάζουσα τιμή. Ὁσάκις δύναμίς τις προσχωρῇ εἰς συνθήκην εἰρήνης εἴτε ὑπὸ τοὺς τελευταίους τούτους ὅρους εἴτε ὡς κύριον μέρος, συντάσσει πρᾶξιν προσχωρήσεως, ἐν ᾗ περιλαμβάνεται ἡ συνθήκη. Τὰ δὲ κύρια μέρη συντάσσουσι πρᾶξιν ἀποδοχῆς, περιλαμβάνουσαν τὴν συνθήκην καὶ τὴν πρᾶξιν τῆς προσχωρήσεως.

§ 482. Ἄλλοτε δυνάμεις τινὲς διαμαρτύρονται ἐπισήμως κατά τινος συνθήκης εἰρήνης ἢ τινων ἄρθρων αὐτῆς, ἀπευθύνουσαι εἰς τὰς συμβαλλομένας δυνάμεις πρᾶξιν διαμαρτυρίας.

§ 483. Συνεπαγόμεναι αἱ συνθῆκαι εἰρήνης πάσας ἐν γένει τὰς συν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

επείας τῶν διεθνῶν συμφωνιῶν καὶ τῶν συνήθων δημοσίων συμβάσεων, ἐπιφέρουσι προσέτι καὶ εἰδικάς τινας καὶ ἰδιαζούσας συνεπείας. Θέλομεν ἐκθέσῃ τὰς σημαντικωτέρας τούτων.

Αἱ συνθῆκαι αὗται συνιστῶσιν ἐν πρώτοις νέας μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων σχέσεις· ὀλίγον δὲ ἐνδιαφέρει ἂν δικαίως ἢ ἀδίκως ἐπεχείρησεν ὁ νικητὴς τὸν πόλεμον.

Ἡ εἰρήνη καταπαύει ἀπολύτως τὰς διεθνεῖς διενέξεις καὶ κανονίζει ὁριστικῶς τὰς ἀξιώσεις αἵτινες ὑπῆρξαν ἡ αἰτία ἢ ἡ πρόφασις τοῦ πολέμου. Νέος πόλεμος μόνον ἐκ νέων ἀφορμῶν δύναται νὰ προκληθῇ.

Κατὰ κανόνα γενικὸν αἱ συνθῆκαι εἰρήνης περατοῦσι πᾶσαν οἱανδήποτε δυσαρμονίαν καὶ ἀπαίτησιν μεταξὺ τῶν πολιτειῶν, ἐξαιρέσει τῶν προερχομένων ἐκ τετελεσμένων κατὰ τὸν πόλεμον γεγονότων, αἵτινες δύνανται νὰ κανονισθῶσι δι' εἰδικῶν κανονισμῶν.

Αἱ τοιαῦται συνθῆκαι περιλαμβάνουσι πάντοτε γενικὴν διάταξιν λήθης, δήλωσιν δηλαδὴ καθ' ἣν οἱ ἐμπόλεμοι θεωροῦσι τὴν ἐχθρότητα αὐτῶν ὡς κατευνασθεῖσαν καὶ ὑπόσχονται ἀλλήλοις νὰ μὴ καταστήσωσι πλέον ταύτην αἰτίαν πολέμου. Ἡ διάταξις περατοῦται ἀναγκαίως δι' ἀμνηστείας τῶν προσώπων καὶ συγγνώμης πάντων τῶν ἐγκλημάτων προδοσίας, ὧν κατέστησαν τυχὸν ἔνοχοι οἱ ὑπήκοοι τῶν ἐμπολέμων πολιτειῶν. Ἂν ἡ ῥήτρα αὕτη δὲν περιλαμβάνηται ῥητῶς, ὑπονοεῖται κατ' ἀνάγκην, διότι ἡ ἀμνηστεία εἶνε ἐκ τῶν οὐσιωδῶν στοιχείων τῆς εἰρήνης.

§ 484. Ἀναγκαία καὶ λογικὴ συνέπεια τῆς ἀμνηστείας εἶνε ὅτι ἅμα ἡ εἰρήνη ὑπογραφῇ δέον νὰ ἐλευθερωθῶσιν οἱ αἰχμάλωτοι. Ἡ ἀπελευθέρωσις αὕτη ἐπέρχεται αὐτοδικαίως· ἐπειδὴ ὅμως δυνατὸν νὰ προέλθωσιν ἄτοπα καὶ κίνδυνοι ἔτι ἐκ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν αἰχμαλώτων μὴ περιοριζομένων ὑπὸ πειθαρχίας τινός, συνειθίζεται νὰ ὁδηγῶνται εἰς τὴν χώραν τῶν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἀπόδοσιν τῶν δαπανηθέντων διὰ τὴν συντήρησιν τῶν αἰχμαλώτων διαρκούσης τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τὴν μεταφορὰν αὐτῶν μέχρι τῶν συνόρων, δύναται νὰ καταστῇ αὕτη τὸ ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων πολιτειῶν συνεννοήσεως, ἀλλ' εἴτε ζητηθῇ ἡ ἀπόδοσις αὕτη εἴτε μή, ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου δὲν δύναται νὰ κωλύσῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν αἰχμαλώτων.

§ 485. Τὰ κατεχόμενα κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συνομολογήσεως τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰρήνης θεωροῦνται, ἐλλείψει ἀντιθέτων διατάξεων, ὡς βάσις τῆς νέας τάξεως, ἥτις διὰ τῆς εἰρήνης δημιουργεῖται· ἕκαστος δηλαδὴ τηρεῖ τὴν κυριαρχίαν τῶν χωρῶν ἃς κατέχει. Δύναται ἐν τούτοις ἡ συνθήκη νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν εἰρήνην ἐπὶ ἄλλων βάσεων ἢ νὰ ἐπαναφέρῃ τὰ πράγματα εἰς τὴν πρὸ τοῦ πολέμου κατάστασιν. Ὅταν ὁ ἡττηθεὶς δὲν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ εἰρήνην ἄνευ τῆς ἀπωλείας μέρους τῆς χώρας αὐτοῦ, ἡ παραχώρησις αὕτη ἀποτελεῖ ὁλοκληρωτικὸν στοιχεῖον τῆς συνθήκης τῆς εἰρήνης ἢ εἰδικῆς πράξεως προσαρτωμένης εἰς ταύτην, ἐν ᾗ ἀντιγράφονται αἱ παραχωρούμεναι χῶραι, καθορίζονται τὰ νέα ὅρια κτλ. Μόνη δὲ ἡ εἰρήνη ἐπικυροῖ τὴν κατάκτησιν ἢ τὴν βιαίαν προσάρτησιν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα περὶ τοῦ κύρους τῶν παραχωρήσεων, αἵτινες ἐπιβάλλονται ὡς ὅροι πρὸς συνομολόγησιν εἰρήνης, ὁ Φιόρε νομίζει ὅτι ἂν αὐταὶ δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὁ σκοπὸς ὃν προυτίθετο ὁ νικητὴς συνάπτων τὸν πόλεμον, ὅτι ἂν αὐταὶ δὲν εἶνε οὔτε δικαίωμα ἐγκείμενον τῷ δικαίῳ τοῦ πολέμου, οὐχ ἧττον δὲν δύναται νὰ ἀποδοθῇ μομφὴ τῷ νικητῇ ὅστις τίθησι τοιοῦτον ὅρον πρὸς συνομολόγησιν εἰρήνης.

Κατὰ τὸν Φιόρε ἡ τοιαύτη ἀξίωσις δὲν εἶνε νόμιμος πλὴν ἂν ἡ παραχώρησις τοῦ ἐδάφους κατέστη ἀναπόφευκτος πρὸς πρόληψιν νέων ἀφορμῶν πολέμου ἐν τῷ μέλλοντι. Ἐντεῦθεν συνάγει οὗτος τὸν ἑπόμενον κανόνα:

«Ἡ κατάκτησις χώρας τινὸς δὲν δύναται καθ' ἑαυτὴν νὰ ᾖ ἀρκοῦσα δικαιολογία πρὸς ἀπαίτησιν παραχωρήσεως τῆς κατακτηθείσης χώρας ὅταν δὲν ὑφίσταται δικαίωμα τοῦ κατακτητοῦ. Ὁ νικητὴς δύναται νὰ ἐπιβάλῃ τὴν παραχώρησιν ταύτην μόνον ὅταν δικαιολογῆται προφανῶς ὑπὸ τῆς ἠθικῆς καὶ τοῦ γενικοῦ συμφέροντος τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς εἰρήνης».

Ὁ Γκέφκεν δὲν ἀποδέχεται ὡς ὁ Φιόρε ὅτι κατὰ τὸ νεώτερον διεθνὲς δίκαιον ἡ παραχώρησις χώρας εἶνε δικαία ἢ ἄδικος ἀναλόγως τῶν διαθέσεων τῶν κατοίκων. Δὲν ἀποδέχεται οὔτε τὸν ὅρον ὃν τίθησιν ὁ Βλοῦντσλι, δηλαδὴ «τὴν ἀναγνώρισιν τῆς παραχωρήσεως ὑπὸ τῶν προσώπων, ἅτινα, κατοικοῦντα ἐν τῇ παραχωρουμένῃ χώρᾳ καὶ ἀσκοῦντα αὐτόθι τὰ πολιτικὰ αὐτῶν δικαιώματα, καθίστανται ὑπήκοοι τῆς νέας πολιτείας». Κατ' αὐτὸν ἡ συναίνεσις τῶν κατοίκων εἶνε εὐκταία ἁπλῶς, ἀλλ' ἡ ἀρχὴ ἥτις ἐν τῇ πολιτικῇ αὐτῆς καὶ νομοθετικῇ κυριαρχίᾳ προβαίνει εἰς τὴν παραχώρησιν εἶνε ἡ μόνη ἐξουσία ἧς ἀπαιτεῖται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡ συγκατάθεσις· τὸ νὰ ἀπαιτῶμεν εἰδικὴν ἐπικύρωσιν ὑπὸ τῆς παραχωρουμένης χώρας ἔσται κατὰ τὰς πλείστας περιπτώσεις τὸ αὐτὸ ὡς ἂν ἠξιοῦμεν νὰ ἐξέλθῃ ὁ ἡττηθεὶς καὶ ἐκ τοῦ μᾶλλον ἀδίκου πολέμου, ὃν αὐτὸς οὗτος τυχὸν ἤρξατο, χωρὶς νὰ ὑποστῇ οὐδεμίαν ἐδαφικὴν ἀπώλειαν.

Ἡμεῖς κλίνομεν ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ Βλοῦντσλι καὶ τοῦ Φιόρε καὶ ἀποδεχόμεθα ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ὁ Φιόρε μέτρῳ ὅτι εἶνε ἀναγκαία ἡ συναίνεσις τῶν κατοίκων τῆς κατακτηθείσης χώρας.

Θὰ ἦτο ὅμως παράλογος ἡ ἀξίωσις νὰ καταστήσωμεν ἀναδρομικῶς παρανόμους πάσας τὰς προσαρτήσεις χωρῶν αἵτινες ἐγένοντο παρὰ τὴν θέλησιν τῶν κατοίκων· πρέπει τοὐναντίον ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι τὸ δίκαιον τῆς κατακτήσεως ὑπῆρξεν ἐκ τῶν μεγίστων παραγόντων τῶν ἱστορικῶν ἐπαναστάσεων.

Δὲν εἶνε ὅμως ἔτι ζωηροτέρα ἀσυνέπεια ἡ ἐπιβολὴ λαῷ τινι ἐθνικότητος, ἣν ἀποκρούει καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ παραχώρησις αὐτῷ καθολικῆς ψήφου; Εἶνε τὸ αὐτὸ ὡς ἂν δίδῃ τις διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς καὶ ἀφαιρεῖ διὰ τῆς ἄλλης ἡ ἀναγνώρισις κατ' ἀρχὴν καὶ διὰ τῶν πραγμάτων κατάργησις.

Τὸ δίκαιον τῆς ἰσχύος μόνης δὲν δύναται νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν κοινὴν συνείδησιν· διὰ τοῦτο βλέπομεν ὅτι αἱ ἐπιτυγχάνουσαι τοιαύτας προσαρτήσεις κυβερνήσεις προσπαθοῦσι νὰ στηρίζωσιν αὐτὰς ἐπὶ ἀμφισβητουμένων δικαιωμάτων καὶ ἱστορικῶν λόγων πηγαζόντων ἐκ ποικίλων περιστάσεων, στρατηγικῶν ἀναγκῶν κλπ. Τὰ τοιαῦτα ἐπιχειρήματα δυνατὸν νὰ μὴ ὦσιν ὅλως ἄνευ ἀξίας διὰ τοὺς εἰδότας, ἀλλὰ δὲν πείθουσι τὸν λαόν· εἶνε ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα δύναταί τις νὰ προβάλῃ πρὸς δικαιολόγησιν εὐχῶν ἢ ἀξιώσεων τῶν καταπιεζομένων, μὴ δυνάμενα ὅμως καθ' ἡμᾶς νὰ ἰσοφαρίσωσι πρὸς σκέψεις οὕτω προφανῶς ὑψίστης βαρύτητος.

§ 486. Πᾶσαι αἱ πολεμικαὶ πράξεις καὶ βιαιότητες καταπαύουσιν ἅμα τῇ ὑπογραφῇ τῆς εἰρήνης. Ἀφ' ἧς συνομολογηθῇ ἡ εἰρήνη τὰ δημόσια ταμεῖα δὲν δύνανται πλέον νὰ κατέχονται ὑπὸ τοῦ κατακτητοῦ, ἀλλὰ πρέπει ἀμέσως νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τὰς ἁρμοδίας ἀρχάς.

Ἀλλ' ἂν ὁ στρατὸς εὑρίσκηται ἐν ἐχθρικῇ χώρᾳ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συνομολογήσεως τῆς εἰρήνης, ἡ ἀποχώρησις αὐτοῦ ἀπαιτεῖ χρόνον τινά· δέον λοιπὸν νὰ λαμβάνωνται προσωρινὰ μέτρα περὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ στρατοῦ τούτου μέχρις οὗ περατωθῇ ὁριστικῶς ἡ ἐκκένωσις τῆς κατειλημμένης χώρας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 487. Ἐν τούτοις ἡ συνομολόγησις τῆς εἰρήνης δὲν περατοῖ πάντοτε τὴν κατοχὴν τοῦ ἐδάφους. Τοῦτο συμβαίνει ὅταν διὰ τῆς προκαταρκτικῆς ἢ τῆς ὁριστικῆς εἰρήνης ἐπεβλήθη ἡ πληρωμὴ πολεμικῆς ἀποζημιώσεως τοσαύτης ὥστε ἡ πλήρης αὐτῆς καταβολὴ μόνον μετὰ τὴν πάροδον χρονικοῦ τινος διαστήματος καὶ διὰ περιοδικῶν καταβολῶν, ὧν ἡ ποσότης καὶ ἡ ἐποχὴ τῆς πληρωμῆς ὁρίζεται διὰ σχετικῶν συμφωνιῶν, νὰ ᾖ δυνατή. Ὡς ἐγγύησις περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν τοιούτων ὑποχρεώσεων καὶ μέχρι τῆς πλήρους ἐξοφλήσεως τῆς ἐπιβληθείσης ἀποζημιώσεως ὁ νικητὴς ἐξακολουθεῖ νὰ κατέχῃ μέρος τῆς ἐχθρικῆς χώρας, ἣν ὑποχρεοῦται νὰ ἐκκενώσῃ εἴτε καθ' ὁλοκληρίαν ἅμα τῇ πλήρει καταβολῇ εἴτε βαθμηδὸν συμφώνως πρὸς τὴν πληρωμὴν τῶν δόσεων.

§ 488. Ἡ συνθήκη τῆς εἰρήνης δὲν ἀκυροῖ τὰς πρὸ τοῦ πολέμου συνομολογηθείσας ὑποχρεώσεις, ἰδίᾳ δὲ τὰς ἀφορώσας τὰς καταληφθείσας ὑφ' ἑκάστου τῶν ἐμπολέμων χώρας ἢ τὰς ἀποδοθείσας αὐτοῖς, ἐὰν ἐννοεῖται αἱ ὑποχρεώσεις αὗται ἵδρυσαν ὁριστικὰς καὶ πραγματικὰς σχέσεις ἀφορώσας τὰς χώρας ταύτας, τῶν ἀποδοθέντων ἑκάστῳ τῶν μερῶν πραγμάτων ἀναλαμβανόντων αὐτοδικαίως τὸν παλαιὸν αὐτῶν νομικὸν χαρακτῆρα.

Δὲν ἀλλοιοῖ ἐπίσης οὔτε τὰ ὁριστικὰ χρέη τὰ ἀφορῶντα ὡρισμένας ἀπαιτήσεις, βεβαιουμένας διὰ τίτλων ἀναμφισβητήτων καὶ ἀπαιτητὰς πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἔτι τῶν ἐχθροπραξιῶν, διότι ὁ πόλεμος δὲν εἶνε ἀποσβεστικὸς τῶν χρεῶν λόγος.

Τὰ ἰδιωτικὰ δίκαια τῶν ὑπηκόων καὶ τῶν κυριάρχων τῶν ἐμπολέμων ὡς καὶ τὰ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν οὐδεμίαν ὑφίστανται μεταβολήν, πλὴν δι' εἰδικῶν διατάξεων.

§ 489. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰς θαλασσίους λείας ἀποδέχονται κοινῶς ὅτι τὰ πλοῖα καὶ τὰ φορτία, ὧν ἡ ἅλωσις ἐδικάσθη νομίμως ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων δικαστηρίων τῶν ἐμπολέμων πρὸ τῆς εἰρήνης δὲν ἀποδίδονται, οὐδὲ προκαλοῦσιν ἀποζημίωσίν τινα· ἀλλὰ συνειθίζεται ν' ἀποδίδωνται ἐκεῖνα ὧν ἡ καταδίκη δὲν ἐδημοσιεύθη εἰσέτι κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συνομολογήσεως τῆς εἰρήνης, ἢ νὰ καταβάλληται ἡ ἀξία αὐτῶν.

§ 490. Αἱ συμβάσεις ὧν ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ ἀνεστάλη κατὰ τὸν πόλεμον ἐπανέρχονται ἐν ἰσχύϊ αὐτοδικαίως διὰ τῆς συνομολογήσεως τῆς εἰρήνης, ἂν μὴ τροποποιηθῶσι διὰ τῆς περὶ ταύτης συνθήκης ἢ ἀφορῶσιν ἀντικείμενα ἅτινα ὁ πόλεμος κατέστρεψεν ἢ οὐσιωδῶς μετέβαλεν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

§ 491. Αἱ πηγάζουσαι ἐκ συνθήκης εἰρήνης ὑποχρεώσεις δέον νὰ ἐκτελῶνται ἀπὸ τῆς χρονολογίας τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν ἐπικυρώσεων.

Δύναται ἡ συνθήκη νὰ ἔχῃ ἀναδρομικὴν ἰσχὺν μέχρι τῆς χρονολογίας τῆς ὑπογραφῆς, ἀλλὰ δέον νὰ διατάσσηται τοῦτο ῥητῶς ἐν αὐτῇ τῇ συνθήκῃ· δύναται ἐπίσης ἡ ἔναρξις τῆς ἰσχύος αὐτῆς νὰ ἀναβληθῇ εἰς ἐποχὴν μεταγενεστέραν τῆς ἐπικυρώσεως, ἀλλὰ πάντοτε δυνάμει εἰδικῆς διατάξεως. Τοὐναντίον ἡ πρᾶξις τῆς ἐπικυρώσεως δύναται νὰ ἔχῃ ἀναδρομικὴν δύναμιν καὶ νὰ ἐπικυροῖ τὴν συνθήκην συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους τῶν διατάξεων αὐτῆς.

Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ ἐν ταῖς πλείσταις περιπτώσεσι δὲν ἀναμένεται ἡ ἐπικύρωσις τῆς συνθήκης ὅπως τεθῇ τέρμα εἰς τὰς ἐχθροπραξίας, ἀλλὰ παύουσιν αὐταὶ πράγματι πολὺ πρότερον ὄχι δυνάμει τῆς συνθήκης τῆς εἰρήνης ἥτις δὲν ὑφίσταται, ἀλλὰ δυνάμει ἀνακωχῆς ἢ προκαταρκτικῆς εἰρήνης ἣν ἐνγένει οἱ ἐμπόλεμοι συνομολογοῦσιν ὅπως ἄρξωνται τῶν διαπραγματεύσεων αἵτινες μέλλουσι νὰ καταλήξωσιν εἰς τὴν ὁριστικὴν συνθήκην· ἡ τοιαύτη δὲ ἐκεχειρία παρατείνεται μέχρι τῆς λήξεως τῶν διαπραγματεύσεων.

§ 492. Ὅπως αἱ συνθῆκαι εἰρήνης ὦσιν ἰσχυραὶ πρέπει νὰ συντρέχωσιν οἱ ἑξῆς τρεῖς ὅροι:

α'. Οἱ συμβαλλόμενοι νὰ ὦσιν ἁρμοδίως ἐντεταλμένοι πρὸς τοῦτο.

β'. Νὰ συναινέσωσι τελείως καὶ

γ'. Ἡ συναίνεσις αὕτη νὰ ᾖ ἐλευθέρα καὶ αὐθόρμητος.

Εἰς τοὺς τρεῖς τούτους ὅρους δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν δύο ἄλλους, ὅτι ἡ συναίνεσις καὶ ἡ ἀποδοχὴ τῶν διατάξεων αὐτῶν πρέπει νὰ ᾖ ἀμοιβαία καὶ ὅτι ἡ ἐκτέλεσις πρέπει νὰ ᾖ δυνατὴ καὶ εὔκολος.

§ 493. Ἡ μὴ ἐκτέλεσις ἢ ἡ παραβίασις μιᾶς ἢ πλειόνων διατάξεων τῆς συνθήκης ἀποτελεῖ παρασπονδίαν δικαιολογοῦσαν νέας συγκρούσεις, ἐπάγουσαν μάλιστα ἀκύρωσιν τῆς συνθήκης· ἀπαλλάσσει ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ ἕτερον μέρος τῆς ὑποχρεώσεως νὰ ἐκτελέσῃ τὸ καθ' ἑαυτὸ τὴν συνθήκην καὶ παρέχει αὐτῷ τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν, ἱκανοποίησιν καὶ ἐγγυήσεις διὰ τὸ μέλλον.

§ 494. Ἡ πεῖρα μᾶς διδάσκει ὅτι ἀτυχῶς πᾶσαι αἱ πολιτεῖαι δὲν ἐνόμισαν ἐπιβαλλόμενον αὐταῖς ὑπὸ τῆς τιμῆς νὰ θεωρῶσι τὰς ὑποχρεώσεις των ὡς ἱερὰς καὶ ἀπαραβιάστους· τοῦτο ἐπιβάλλει τὴν ἀνάγκην τῆς προσφυγῆς εἰς ἐγγυήσεις καὶ προφυλάξεις κατὰ τοῦ δόλου καὶ τῆς κακῆς πίστεως. Συνίστανται δὲ συνήθως αἱ ἐγγυήσεις αὐταὶ ἢ εἰς τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κατάθεσιν ἐν τίτλῳ ἐνεχύρου κινητῶν ἀξιῶν ἢ εἰς τὴν πρόσκαιρον κατοχὴν φρουρίων, πόλεων ἢ χωρικῶν ἐκτάσεων, ἢ εἰς τὴν παρέμβασιν τρίτου κυριάρχου ἐνισχύοντος διὰ τοῦ ἰδίου λόγου τὰς ἀναληφθείσας ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τῶν συμβαλλομένων ὑποχρεώσεις.

Ὅταν τρίται δυνάμεις ἐγγυῶνται τοιουτοτρόπως ὑπὲρ τῆς συνθήκης ἡ ἐγγύησις αὕτη δύναται νὰ δοθῇ ὑπὲρ πάντων τῶν συμβαλλομένων ἢ μόνον ὑπὲρ ἑνός· δύναται ἐπίσης νὰ ἐκτείνηται εἰς ὁλόκληρον τὴν συνθήκην ἢ νὰ περιορίζηται εἰς ἓν ἢ πλείονα εἰδικὰ ἄρθρα.

Αἱ πράξεις τῆς ἐγγυήσεως συντάσσονται ὡς αἱ τῆς προσχωρήσεως καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον γίγνονται ἀποδεκταί.

Ἡ ἐγγύησις ὑποχρεοῖ τὸν ἐγγυητὴν νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς συνθήκης καὶ νὰ παράσχῃ πρὸς τοῦτο συνδρομὴν καὶ βοήθειαν καὶ διὰ τῶν ὅπλων ἔτι εἰς τὸν ὑπὲρ οὗ ἠγγυήθη, αἰτούμενον τοῦτο· δὲν παρέχει ὅμως ἡ ἐγγύησις δικαίωμα ἐναντιώσεως εἰς τὰς μεταβολὰς ἃς θελουσιν οἱ συμβαλλόμενοι νὰ ἐπενέγκωσιν εἰς τὴν συνθήκην· ἐν τοιαύτῃ ὅμως περιπτώσει ἡ ἐγγύησις παύει οὖσα ὑποχρεωτική, τοὐλάχιστον ὡς πρὸς τὰς μεταρρυθμίσεις ταύτας.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς συμμάχους, οἵτινες μετέσχον τῆς συνομολογήσεως τῆς εἰρήνης, τὸ γεγονὸς τῆς ἐγγυήσεως ἀναπαράγει τὸν λόγον τῆς συμμαχίας.

Ἡ διάρκεια τῶν τοιούτων ἐγγυήσεων ἐκτείνεται φυσικῶς εἰς ὅλον ἢ εἰς μέρος τοῦ ἀναγκαίου χρόνου πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀντικειμένου ὅπερ ἀφορῶσιν.

§ 495. Αἱ συνθῆκαι εἰρήνης ἄρχονται συνήθως ἐκ κηρύξεως διηνεκοῦς εἰρήνης καὶ φιλίας μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων πολιτειῶν· ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι ἡ εἰρήνη δὲν δύναται νὰ ἐξαλείψῃ ἀμέσως τὰς ἐθνικὰς ἀντιπαθείας καὶ νὰ παραγάγῃ ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν νέαν τάξιν, ἣν δημιουργεῖ. Ἡ τοιαύτη λοιπὸν κήρυξις διηνεκοῦς εἰρήνης εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον ὅλως ἀπατηλή.

«Δὲν πρέπει λοιπόν, λέγει ὁ Βάττελος, νὰ νομίζηται ἐκ τούτου ὅτι οἱ συμβαλλόμενοι ὑπόσχονται νὰ μὴ προβῶσι ποτὲ εἰς πόλεμον κατ' ἀλλήλων δι' οἱονδήποτε λόγον. Ἡ εἰρήνη ἀναφέρεται εἰς τὸν πόλεμον ὃν περατοῖ καὶ ἡ τοιαύτη εἰρήνη εἶνε πράγματι διηνεκής, ἂν μὴ ἐπιτρέπῃ τὴν ἐπανάληψιν τοῦ αὐτοῦ πολέμου καὶ τὴν ἀνάληψιν τῶν ὅπλων διὰ τὴν αἰτίαν ἥτις προὐκάλεσεν ἤδη τὸν πόλεμον».

Συνθήκη εἰρήνης διττῶς δύναται νὰ καταργηθῇ, εἴτε διὰ διαγωγῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀντιθέτου πρὸς τὴν ἔννοιαν πάσης εἰρηνικῆς συμβάσεως, τῆς ἐπαναλήψεως ἐν παραδείγματι τῶν ἐχθροπραξιῶν ἄνευ εὐλόγου ἀφορμῆς μετὰ τὴν συμφωνηθεῖσαν διὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου προθεσμίαν, ἢ τῆς ἐκ νέου ἐπικλήσεως τῆς προκαλεσάσης τὸν πόλεμον ἀφορμῆς εἴτε διὰ τῆς παραβάσεως διατάξεώς τινος τῆς συνθήκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΥΠΟΣΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ

§ 496. Τὸ δικαίωμα τῆς ὑποστροφῆς (droit de postliminie, jus postliminii), εἶνε νομικὸν πλάσμα συνεπείᾳ τοῦ ὁποίου τὰ πράγματα ἢ τὰ πρόσωπα ἅτινα ὑπέπεσαν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐχθροῦ ἀνακτῶσι τὴν προτέραν αὐτῶν κατάστασιν, ἐπανερχόμενα ὑπὸ τὸ κράτος τῆς πολιτείας εἰς ἣν ἀνῆκον πρὸ τοῦ πολέμου, καὶ θεωροῦνται ὡς οὐδέποτε καταλιπόντα αὐτήν. Τὸ νεώτερον διεθνὲς δίκαιον δὲν ἐτήρησεν ἐν τούτοις τὴν στενὴν ἔννοιαν ἣν εἶχε τὸ δικαίωμα τοῦτο κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς νόμους, οἵτινες ἕνεκα ἱστορικῶν λόγων καὶ τοῦ εἰδικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς οἰκογενείας ἀπέδιδον εἰς αὐτὸ ἰδιωτικὸν μᾶλλον ἢ δημόσιον χαρακτῆρα. Μὴ λαβὼν ὅμως τοῦτο ὑπ' ὄψιν ὁ Ἀλλὰμ ἐνόμισεν ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς ὑποστροφῆς ἐπὶ τοσοῦτον ἤρτηται ἐκ τῆς ἀποδιδομένης αὐτῷ ἐννοίας ὑπὸ τῶν ῥωμαίων νομοδιδασκάλων ὥστε δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς περιλαμβανόμενον εἰς τὸ παγκόσμιον διεθνὲς δίκαιον καὶ ὅτι ἡ ἐφάρμογὴ αὐτοῦ ἔστω καὶ κατ' ἀναλογίαν εἶνε ἄνευ σημασίας κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Σήμερον τὸ δικαίωμα τῆς ὑποστροφῆς δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν ἥτις κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους ἀπεδίδετο αὐτῷ καθ' ὅσον καίτοι ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάγηται εἰς τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον ἔχει οὐχ ἧττον δημόσιον κυρίως χαρακτῆρα· δὲν περιορίζεται εἰς τὰ μέλη ἑνὸς μόνον ἔθνους ἀλλ' ἐκτείνεται εἰς πάντα τὰ ἔθνη καὶ ἀπαντᾷ κατὰ συνέπειαν καὶ εἰς τὰς ἀμοιβαίας τῶν πολιτειῶν σχέσεις.

§ 497. Τινὲς συγγραφεῖς ἰσχυρίσθησαν ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς ὑποστροφῆς στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐπιβαλλομένης εἰς τὰς πολιτείας ὑποχρεώ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σεως νὰ προστατεύωσι τὸ πρόσωπον καὶ τὴν περιουσίαν τῶν ὑπηκόων αὐτῶν κατὰ τῶν ἐχθρικῶν ἐνεργειῶν. Τοῦτο δύναται βεβαίως νὰ περιληφθῇ ὑπό τινα ἔποψιν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ δικαιώματος τούτου ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις αὐτοῦ ἅτε ἔχον χαρακτῆρα ὅλως ἀτομικόν. Τὸ δικαίωμα τῆς ὑποστροφῆς στηρίζεται ἐπὶ τῆς μεγάλης ἀρχῆς τῆς κυριαρχίας τῶν πολιτειῶν.

§ 498. Ἡ ἔκτασις τοῦ δικαιώματος τούτου δὲν εἶνε ποσῶς ἀπόλυτος ἀλλὰ τροποποιεῖται κατ' ἀνάγκην ἀναλόγως πρὸς τὴν φύσιν τῶν γεγονότων εἰς ἃ ἀναφέρεται. Ὅσάκις ἀκίνητα ἀνήκοντα εἰς ἰδιώτας καὶ καταληφθέντα ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἐπανέρχονται ὑπὸ τὸ κράτος τῆς πολιτείας εἰς ἣν οἱ ἰδιῶται οὗτοι ἀνήκουσιν ἀπολαύουσι τοῦ δικαιώματος τῆς ὑποστροφῆς· ἂν ὁ ἐχθρὸς ἐφ' ὅσον κατεῖχεν αὐτὰ προέβη εἰς ἀπαλλοτρίωσίν των, ἡ τοιαύτη ἀπαλλοτρίωσις εἶνε ἄκυρος καὶ δὲν ἀποκλείει τὴν διεκδίκησιν αὐτῶν. Δύναται ὅμως ἡ συνθήκη τῆς εἰρήνης νὰ περιλάβῃ εἰδικὰς ἐπὶ τούτου διατάξεις, καὶ ἀντιθέτους μάλιστα πρὸς τὰ ἐκτιθέμενα.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ κινητὰ ὁ εἰδικὸς χαρακτὴρ ὃν αὐτοῖς ἀπονέμουσιν αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι κωλύει τὴν ὑπαγωγὴν των εἰς τὸ δικαίωμα τῆς ὑποστροφῆς· τοὐλάχιστον ἐξαιροῦνται τούτου τὰ ἀντικείμενα ἅτινα κατ' ἔθος γενικὸν ἢ κατὰ τοὺς ἐσωτερικοὺς νόμους καθίστανται κτῆμα τοῦ ἐχθροῦ ὡς πολεμικὰ λάφυρα.

Ὅταν χώρα καταληφθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἐπανέρχηται ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ νομίμου αὐτῆς κυριάρχου πρὸ ἢ μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου εἴτε ἐκ τῶν περιπετειῶν τοῦ πολέμου εἴτε συνεπείᾳ συνθήκης περὶ εἰρήνης, θεωρεῖται ἡ ἀρχὴ τοῦ κυριάρχου τούτου ὡς μηδόλως διακοπεῖσα· ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ οὐδεμία ἀμφιβολία ἐπιτρέπεται περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ δικαίου τῆς ὑποστροφῆς.

Ὅταν ἡ ἀποκατάστασις αὕτη διατάσσηται ὑπὸ τῆς συνθήκης τῆς εἰρήνης τὰ καταληφθέντα ἐδάφη ἀποδίδονται ἐν ᾗ καταστάσει διετέλουν κατὰ τὴν κατάληψιν· οὐχ ἧττον αἱ μεταβολαὶ καὶ ἡ ἐπὶ τὸ χεῖρον τροπὴ δὲν δύνανται νὰ προκαλέσωσιν οὐδεμίαν ἀπαίτησιν· ἐπίσης δὲν ὑποχρεοῦται ὁ καταλαβὼν νὰ ἀποδώσῃ τοὺς συλλεγέντας ὑπ' αὐτοῦ καρπούς, ἀπολαύει δὲ τοῦ δικαιώματος νὰ ἀφαιρέσῃ τὰ τυχὸν εἰς αὐτὸν ἀνήκοντα πράγματα ἅτινα παρ' αὐτοῦ διετέθησαν ὑπὲρ τῶν καταληφθεισῶν χωρῶν.

Ὁ λαὸς ὅστις συνεπείᾳ ἐπαναστάσεως ἀποσείει τὸν ζυγὸν τῶν πα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λαιῶν αὐτοῦ κυρίων καὶ κτᾶται ἰδίαν ἐθνικότητα, ἔχει ὡσαύτως τὸ δικαίωμα νὰ ἀποκαταστήσῃ τοὺς θεσμοὺς ὑφ' ὧν προηγουμένως διείπετο ἢ νὰ ἀποδεχθῇ νέους· ἀλλ' οἱ δημοσιολόγοι δὲν συμφωνοῦσιν ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ δικαίου τῆς ὑποστροφῆς, ὅταν ἡ πολιτεία ἀπέκτησε τὴν ἀνεξαρτησίαν της διὰ τῆς παρασχεθείσης αὐτῇ συνδρομῆς ὑπὸ ἑτέρας πολιτείας.

Πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου ἔθεντο διάκρισιν μεταξὺ τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν ἡ ἀνεξαρτησία ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπικουρίαν συμμάχου καὶ τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν ὀφείλεται εἰς τὴν παρέμβασιν φίλης δυνάμεως. Ὁ Βάττελος καὶ ὁ Ἄλλεκ ἀποδέχονται ὅτι κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἡ ἐλευθερωθεῖσα πολιτεία κατέχει ἀρκοῦντας τίτλους ὅπως ἐπωφεληθῇ τοῦ δικαιώματος τῆς ὑποστροφῆς. Ὁ Ἔφτερ τοὐναντίον καὶ ὁ Βλοῦντσλι ὑποστηρίζουσιν ὅτι κατὰ τὴν περίπτωσιν (καὶ μόνην ταύτην) καθ' ἣν οἱ ἐχθρικοὶ στρατοὶ ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ μόνης τῆς ξένης δυνάμεως, ἡ προτέρα κατάστασις τῶν πραγμάτων δὲν δύναται ν' ἀποκατασταθῇ ἄνευ τῆς συναινέσεως ταύτης· ἐννοεῖται ὅμως ἀφ' ἑτέρου ὅτι ὁ ἐλευθερωτὴς δὲν δύναται ν' ἀποφασίσῃ τι ὁριστικὸν περὶ τῆς χώρας ταύτης χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν θέλησιν τῶν κατοίκων.

§ 499. Αἱ συμμαχοῦσαι κατά τινος κοινοῦ ἐχθροῦ πολιτεῖαι πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς μία μόνη πολιτεία, ἑπομένως τὸ δίκαιον τῆς ὑποστροφῆς ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν καταληφθέντων ὑπ' ἀμφοτέρων προσώπων καὶ πραγμάτων.

Προκειμένου ὅμως περὶ τοῦ ὁρισμοῦ τῶν χωρῶν ἐφ' ὧν ἡ ἀρχὴ αὕτη πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται ἀνάγκη νὰ ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν φύσιν τῆς συμμαχίας. Οὕτω ἐν περιπτώσει γενικῆς συμμαχίας ἐφαρμόζεται ἀμοιβαίως ἐν τῇ χώρᾳ ἑκάστης τῶν συμβαλλομένων. Ὅταν ὅμως ἐκ τῶν δύο συμμάχων δυνάμεων ἡ μία ὑπεδουλώθη ἐντελῶς ἡ δ' ἑτέρα δὲν καταθέτει τὰ ὅπλα, ἡ ἕνωσις τῶν ἐμπολέμων ἐξακολουθεῖ ὑφισταμένη καὶ συνεπῶς τὸ δικαίωμα τῆς ὑποστροφῆς ὑφίσταται ἐπίσης. Ἅμα λοιπὸν ἡ πρώτη τῶν πολιτειῶν τούτων ἀνακτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν της οἱ παλαιοὶ κύριοι δύνανται αὐτοδικαίως νὰ διεκδικήσωσι τὴν περιουσίαν των.

§ 500. Οὐδεμία τῶν ἀπορρεουσῶν ἐκ τοῦ δικαιώματος τῆς ὑποστροφῆς καὶ ὀπισθενεργὸν κεκτημένων δύναμιν πράξεων δύναται φυσικῶς νὰ παραχθῇ παρὰ λαῷ ἐντελῶς κατακτηθέντι ὑπὸ τοῦ νικητοῦ, ἀπολέσαντι δηλαδὴ τὴν ἀνεξαρτησίαν του· ἐννοεῖται ὅμως ὅτι δέον, καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἂν κατορθώσῃ ν' ἀνακτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν του συνεπείᾳ ἐξεγέρσεως ἢ ἐπεμβάσεως, νὰ μὴ τῷ εἶνε δυνατὸν νὰ μηδενίσῃ τὰ γεγονότα ἅτινα συνετελέσθησαν κατὰ τὴν περίοδον τὴν κατακτήσεως καὶ προσέλαβον χαρακτῆρα νομιμότητος ἀναμφισβήτητον καὶ ἀνεξίτηλον.

§ 501. Τὸ δικαίωμα τῆς ὑποστροφῆς ἐξαρτώμενον οὐσιωδῶς ἐκ τοῦ πολέμου, μόνον κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐχθροπραξιῶν κρατεῖ καὶ παύει κατὰ κανόνα ἐπὶ τῇ ἀποκαταστάσει τῆς εἰρήνης· ἐν τούτοις ἐλλείψει ἀντιθέτων διατάξεων ῥητῶν ἢ σιωπηρῶν δύναται προσέτι νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ μετὰ τὴν εἰρήνην ἐπὶ τῶν μὴ λυθέντων διὰ τῆς συνθήκης ζητημάτων, ἐφ' ὧν ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς τοῦ uti possidetis δὲν εἶνε δυνατή. Οὕτως ἐν παραδείγματι ὅταν ἡ συνθήκη τῆς εἰρήνης δὲν περιλαμβάνῃ ἐπισήμους διατάξεις περὶ τῶν καταληφθέντων κατὰ τὸν πόλεμον πραγμάτων, ἐξακολουθοῦσι ταῦτα διατελοῦντα ἐν ᾗ καταστάσει κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς συνθήκης εὑρέθησαν καὶ καθίστανται κτῆμα τῶν κατεχόντων αὐτά.

§ 502. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ δικαίου τῆς ὑποστροφῆς θίγει συγχρόνως τὰ συμφέροντα τῶν ἐμπολέμων καὶ τὰ τῶν οὐδετέρων.

Ὅταν τὸ πλοῖον ἀνήκῃ εἰς τὸ ἔθνος ὅπερ ἀνέκτησεν αὐτό, προφανῶς τὸ δίκαιον τῆς ἀναλήψεως καὶ τῆς κυριότητος διέπεται ὑπὸ τῶν ἐσωτερικῶν νόμων τοῦ ἔθνους τούτου καὶ ἡ ἀπόδοσις τοῦ πλοίου καὶ τοῦ φορτίου κανονισθήσεται συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις αὐτῶν. Ἐν τοιαύτῃ ὅμως περιπτώσει περιπλέκεται ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ δικαίου τῆς ὑποστροφῆς ἕνεκα τῆς ποικιλίας τῶν ὅρων ὑφ' οὓς ἑκάστη χώρα ὑποβάλλει τὰς λείας καὶ τὴν ἀνάληψιν αὐτῶν πρὶν κηρυχθῇ νομίμως ἡ ἀπώλεια τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀρχικοῦ κατόχου.

§ 503. Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῆς νομοθεσίας τῶν κυριωτέρων ναυτικῶν πολιτειῶν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς γενικῶς ἀποδεδεγμένας τὰς ἀκολούθους ἀρχάς.

Ἡ ἀνάληψις ἐπιτρέπεται μόνον ἂν δὲν ἐδικάσθη εἰσέτι ἡ λεία, διότι μέχρις οὗ ἀποφανθῇ περὶ αὐτῆς τὸ δικαστήριον ἡ τύχη της εἶνε ἄδηλος· οὔτε ὁ καταγωγεὺς οὔτε ἡ κυβέρνησίς του ἔχουσι δικαίωμά τι ἐπὶ τοῦ πλοίου ἢ τοῦ φορτίου· καὶ ἐπειδὴ ἡ λεία στηρίζεται ἐπὶ τοῦ δικαίου τοῦ ἰσχυροτέρου, δύναται νὰ ματαιωθῇ διὰ τῆς βίας· ἡ ἀνάληψις λοιπὸν δύναται ἐφαρμοζομένου εἰδικῶς τοῦ δικαιώματος τῆς ὑποστροφῆς νὰ ματαιώσῃ τὴν προγενεστέραν ἅλωσιν.

Ἅπαξ ὅμως ἐκδοθείσης περὶ αὐτῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως καθίστα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ται νομίμως ἡ λεία ἰδιοκτησία ἐκείνου εἰς ὃν ἐπιδικάζεται· καὶ ἂν τὸ πλοῖον ἀνακτηθῇ βραδύτερον ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ θεωρεῖται ὡς ὅλως νέα λεία. Ὁπωσδήποτε ἡ ἀνάληψις δὲν παρέχει τῷ ἀνακτῶνῦι τὰ δικαιώματα τοῦ καταγωγέως, ἀλλ' ἔχει ἀρνητικὰς μόνον συνεπείας. Ὁ ἀνακτῶν ὑποχρεοῦται νὰ σεβασθῇ τὴν περιουσίαν ἣν ἔσωσεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἐχθροῦ, δυνάμενος ὅμως νὰ ζητήσῃ διὰ τοὺς κόπους καὶ τὰς θυσίας του ἀνταμοιβὴν ποικίλλουσαν κατὰ ποσὸν ἀναλόγως τῆς εἰδικῆς νομοθεσίας τῶν διαφόρων χωρῶν.

Οὐσιώδης ὅρος τῆς ἀναλήψεως καὶ κατὰ συνέπειαν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀνακτήσεως εἶνε ὅτι ἡ λεία πρέπει νὰ διατελῇ τῷ ὄντι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐχθροῦ ἢ νὰ εὑρίσκηται ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ὥστε ἡ ἄλωσις νὰ φαίνηται ἀναπόφευκτος.

Ὅταν ὁ καταγωγεὺς ἐχθρικοῦ πλοίου καταλείπῃ τὴν λείαν του, ἐννοεῖται ὅτι παραιτεῖται τῶν ἐπ' αὐτῆς δικαιωμάτων του. Ὁ κατόπιν καταλαμβάνων τὸ καταλειφθὲν πλοῖον δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ δίκαιον τῆς ἀναλήψεως, διότι τὸ δικαίωμα τοῦτο νομίμως ἐφαρμόζεται μόνον ὅταν τὸ πλοῖον ἀφαιρῆται πράγματι ἀπὸ τῶν χειρῶν καταγωγέως τινός.

§ 504. Καίτοι ὑφίσταται διαφορά τις ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ δικαίου τῆς ἀναλήψεως παρὰ ταῖς νομοθεσίαις τῶν διαφόρων πολιτειῶν, πᾶσαι ἐν τούτοις ἐκ συμφώνου ποιοῦνται διάκρισιν μεταξὺ τῆς στρατιωτικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς ἀνακτήσεως· ἡ μὲν πρώτη ἀφορᾷ τὴν ἀνάληψιν πλοίων ἢ πραγμάτων ὑποπεσόντων εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐχθροῦ· ἡ δευτέρα δέ, ἥτις μᾶλλον δύναται νὰ κληθῇ ναυαγιαιρεσία καὶ σχετίζεται πρὸς τὸ δικαίωμα καταφυγῆς, παράγεται ἐν περιπτώσει ἀναλήψεως κατεστραμμένου πλοίου ὅπερ ἠναγκάσθη νὰ προσορμισθῇ εἰς ἐχθρικὸν λιμένα πρὸς ἀποφυγὴν ναυαγίου.

Δυνατὸν ἀμφότεραι αἱ περιπτώσεις αὗται νὰ παραστῶσι συγχρόνως καὶ τὸ δικαστήριον ν' ἀποφασίσῃ ὅτι οἱ ἀνακτῶντες ἔχουσι πρὸς ἄσκησιν τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν ἐπιλογὴν τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου τῶν τρόπων τῆς ἀνακτήσεως.

§ 505. Στρατὸς τῆς ξηρᾶς δύναται νὰ μετάσχῃ τῶν πλεονεκτημάτων τῆς ἀνακτήσεως διὰ γενομένην ὑπ' αὐτοῦ μετὰ ἢ ἄνευ τῆς βοηθείας ναυτικῶν δυνάμεων ἀνάληψιν πλοίων προσορμισμένων εἰς ναυτικὸν λιμένα, ὅταν ἡ ἀνάληψις ᾖ συνέπεια ἀναγκαία καὶ ἄμεσος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν στρατιωτικῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ κατὰ τῆς πόλεως εἰς τὸν λιμένα τῆς ὁποίας εὑρίσκονται τὰ πλοῖα.

§ 506. Δυνατὸν ἐπίσης ἡ ἀνάληψις νὰ ἐγένετο ὑπὸ ἀνδρῶν τοῦ πληρώματος τοῦ ἁλωθέντος πλοίου εὑρισκομένων ἐπ' αὐτοῦ καὶ προβαινόντων εἰς ἐξέγερσιν ἢ ἐπωφελουμένων εὐνοϊκῆς τινος περιστάσεως. Ἡ ἀγγλικὴ νομολογία παρέχει αὐτοῖς τὰς ἐκ τῆς ἀνακτήσεως ὠφελείας.

Δὲν ἐλύθη εἰσέτι κατὰ τρόπον ὁμοιόμορφον τὸ ζήτημα περὶ τῶν δικαιωμάτων ἅτινα τηρεῖ ὁ ἰδιοκτήτης φορτίου ἢ πλοίου οὐδετέρου ἁλωθέντος ὑφ' ἑνὸς τῶν ἐμπολέμων καὶ ἀνακτηθέντος ὑπὸ τοῦ ἑτέρου πρὶν ἢ ἁρμόδιον δικαστήριον δικάσῃ τὴν ἅλωσιν. Οἱ πλεῖστοι τῶν διεπόντων ἐν γένει τὰ τῶν λειῶν κανονισμῶν οὐδὲ μνείαν τούτου ποιοῦνται· καὶ οἱ λαβόντες δ' αὐτὸ ὑπ' ὄψει, ὡς ὁ ἀγγλικός, ἐξομοιοῦσι τὰ δικαιώματα ταῦτα πρὸς τὴν ἀνάληψιν τῶν ἐθνικῶν πλοίων.

§ 507. Πρὸ δύο αἰώνων ἦτο παραδεδεγμένη ἐν ὁλοκλήρῳ τῇ Εὐρώπῃ ἡ ἀρχὴ ὅτι τὸ ἀφαιρούμενον ἀπὸ πειρατῶν πλοῖον ἀνήκει τῷ καταλαβόντι αὐτό. Τὸ Παρλαμέντον τῶν Παρισίων ἀπεφάνθη ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ τὴν 24 Ἀπριλίου 1624 ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἀναλήψεως γενομένης ἀπὸ Ἀλγερίνων πειρατῶν, ἦτο δὲ ἡ ἀπόφασις αὕτη σύμφωνος πρὸς τοὺς ἰσχύοντας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην νόμους ἐν Ἱσπανίᾳ, Ὁλλανδίᾳ καὶ Βενετίᾳ.

Ὁ Γρότιος καὶ ὁ Βαρβεϋράκ ἐπιδοκιμάζουσι τὴν θεωρίαν ταύτην· ἐν τῇ πρακτικῇ ὅμως περιορίζουσι τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς μόνον διὰ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ ἀνακτῶν καὶ ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου ἀνήκουσιν εἰς τὴν αὐτὴν πολιτείαν· ἀλλ' ἐὰν τὸ πλοῖον ἀνήκῃ εἰς ἀλλοδαποὺς δέον ν' ἀποδοθῇ αὐτοῖς.

Σήμερον ὅμως ἀναγνωρίζεται γενικῶς ὅτι ὁ πειρατὴς οὐδὲν ἔχει δικαίωμα κατοχῆς τῶν πραγμάτων ἅτινα καταλαμβάνει· τὰ δὲ ἀφαιρούμενα ἀπ' αὐτοῦ ἐπανέρχονται δικαίῳ εἰς τὸν πρότερον κύριον αὐτῶν.

Πᾶσαι σχεδὸν αἱ συνθῆκαι διατάσσουσι τὴν ἀπόδοσιν ταύτην ἀντὶ καταβολῆς δικαιώματός τινος ὁριζομένου κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ κατὰ τὰς συνήθεις ἀναλήψεις καταβαλλόμενον. Ὁ ἀγγλικὸς νόμος ὁρίζει τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τὸ ἕκτον τῆς πραγματικῆς ἀξίας τοῦ ἀνακτωμένου πράγματος. Τινὲς δὲ συνθῆκαι ἀποδέχονται πλήρη καὶ τελείαν ἀπόδοσιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΙΝΑΞ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

[Οἱ ἀριθμοὶ ἐμφαίνουσι τὰς σελίδας]

Α

Ἀβρέ 25.
Ἀγγαρεία 198.
Ἀγγελιαφόροι 305.
Ἀγιάλα 12.
Ἀγιοῦνι 35.
Ἄδειαι ἐμπορικαί 292.
Ἀδιαίρετον τῶν συνθηκῶν 250.
Ἀδριανουπόλεως εἰρήνη 40.
Ἀερόστατα 302, 307.
Αἰγιαλός 122.
Αἰγύπτιοι 2.
Αἴγυπτος 40.
Αἰχμάλωτοι 306.
Αἰώνιος συμμαχία 38.
Ἀκίνητα 155.
Ἀκτή 122.
Ἀκυϊσγράνου σύνοδος 20.
Ἀλαβάμας ζήτημα 278.
Ἁλιευτικὰ ἀδικήματα 272
Ἀλκόρτα 53.
Ἄλλ 36.
Ἀλλοδαποί 153, 154 σημ.
Ἀμαλφιτανὸς πίναξ 7.
Ἀμάρι 57, 98.
Ἀμβέρσης νόμοι 9.
Ἀμερικῆς ἀνακάλυψις 9.
Ἀμνηστεία 383.
Ἀμστελοδάμου ἔθιμα 9.
Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον 2.
Ἀναγνώρισις πολιτείας 88.
Ἀνακάλυψις χώρας 116.
Ἀνακλητήρια γράμματα 219.
Ἀνακριτικαὶ ἐντολαὶ 172.
Ἀνακωχή 246, 324.
Ἀναλήψεως δικαίωμα 389.
Ἀνανέωσις συνθηκῶν 253.
Ἀναστολὴ ἐχθροπραξιῶν 323.
Ἀνατολικὸς πόλεμος 44.
Ἀνεξαρτησία πολιτειῶν 94.
Ἀνεπίσημον 222.
Ἀνταλλαγὴ αἰχμαλώτων 309.
Ἀνταλλαγῆς συνθῆκαι 243.
Ἀνταλλακτήριον πλοῖον 322.
Ἀνταπόδοσις 283.
Ἀντεκδικήσεις 284.
Ἀντιθαλασσίου δικαστηρίου ἐπιτροπή
Ἀντινούντσιοι 216. [367 σημ.
Ἀξιώματα 109.
Ἀπαλλοτρίωσις χώρας 117.
Ἀπαραβίαστον 222.
Ἀπεσταλμένος 209.
Ἀποδοχὴ συνθήκης 252.
Ἀποκλεισμὸς 16, 285, 350.
Ἀποφάσεις ἀλλοδαπαί 169.
Ἀσυλίας δικαίωμα 339.
Ἀσφαλείας συνθῆκαι 241.
Ἀσφαλιστήριον 321.
Αὐστριακοῦ θρόνου διαδοχή 20.
Αὐτοσυντηρήσεως δικαίωμα 108.

Β

Βαλῖνος 25.
Βαλτικὴ θάλασσα 120.
Βαρβεϋράκ 23.
Βάρδ 36, 60.
Βάρδεν 36.
Βασίλειοι τιμαί 110.
Βάσσολς 35.
Βάττελος 22, 69, 71, 286.
Βαυαρικοῦ θρόνου διαδοχή 27.
Βεδουῖνοι 86.
Βελγικὴ ἐπανάστασις 41.
Βέλλο 53, 79.
Βένθαμ 30, 73.
Βὲνχ 30.
Βερζέ 34, 98.
Βερσαλλιῶν συνθήκη 28.
Βερτοδάνος 26.
Βερώνης σύνοδος 38.
Βεστλάκε 51.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Βεστφαλικὴ εἰρήνη 14.
Βιδάρι 62.
Βιενναία σύνοδος 32, 209.
Βικεφόρτ 19.
Βικτώρια 11.
Βίλδμαν 61.
Βιλλεφόρτ 63.
Βιλλότ 62.
Βιομηχανικὰ σήματα 260.
Βιομηχανικὴ ἰδιοκτησία 245, 259.
Βλοῦντσλι 56, 98.
Βοέτιος 19.
Βολὴ βεβαιώσεως 144.
Βόλφφιος 21, 71, 297.
Βομβαρδισμός 302.
Βόσπορος 121.
Βοῦλαι Ἀλεξάνδρου ς'. 10.
Βουλαὶ—Πατύ 59.
Βούλμεριγχ 56.
Βυγκερσοίκιος 22, 70, 297.
Βυρλαμάκι 26.

Γ

Γαλιάνι 29.
Γαλλικὴ ἐπανάστασις 30.
Γαλλογερμανικὸς πόλεμος 47.
Γάμος 160.
Γάρδεν 52.
Γενεύης σύμβασις 310.
Γεντίλις 12, 70.
Γερμανικὴ αὐτοκρατορία 47.
Γεωργικὰ ἀδικήματα 272.
Γκέσνερ 59.
Γκέφφκεν 54.
Γνωστοποίησις ἀποκλεισμοῦ 353.
Γρότιος 13, 17, 69, 70, 297.

Δ

Δάβις 63.
Δαλλόζ 63.
Δαμμικαὶ ἀποφάσεις 9.
Δαρδανέλλια 121.
Δασικὰ ἀδικήματα 272.
Δεζαρδέν 61.
Δελτία 194, 239, 309.
Δηλώσεις 239, 277.
Δημόσιος κτῆσις 114.
Διαβατήρια 321.
Διαζύγιον 160.
Διαιτησία 277.
Διαίρεσις πολιτείας 93.
Διακήρυξις πολέμου 291.
Διακοινώσεις 204.
Διαμονή 147.
Διαπιστευτήρια γράμματα 214.
Διάταγμα ναυτιλιακὸν 141.
Διάταγμα τοῦ 1681, 15.
Διεθνοῦς δικαίου βάσεις 69, ἔκτασις 74, ὁρισμός 68, πηγαί 75, συγγράμματα 76.
Διερμηνεῖς 237.
Δικαιοδοσίας συνθῆκαι 243.
Δικαστικὴ ἐξουσία 165.
Δίσεϋ 62.
Διπλώματα ἐφευρέσεως 262.
Διπλωματία 201.
Διπλωματικὸν ὕφος 205.
Διπλωματικὸν σῶμα 209.
Διώρυχες 127.
Δομάτος 19.
Δουαὶ 36.
Δούδλεϋ Φίελδ 56.
Δραματικὴ ἰδιοκτησία 254.
Δυέρ 60.
Δυμόντος 25.

Ε

Ἔγγραφα ναυτιλιακά 143.
Ἐγγυήσεως συνθῆκαι 241.
Ἔγελος 51.
Ἐγκατάστασις κυρία 145.
Ἐθιμοτυπία διπλωματική 217.
Ἐθιμοτυπία ναυτικὴ καὶ στρατιωτική [111.
Ἐθνικότης 80.
Ἐθνικότης πλοίων 139.
Ἐϊνέκκιος 23.
Εἰρήνη προκαταρκτικὴ 381.
Εἰρήνης συνθῆκαι 246, 378.
Εἰσαγωγῆς δίπλωμα 262.
Εἰσφορὰ 314.
Ἐκδόσεως συνθῆκαι 244.
Ἐκδόσεως συνθήκη Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας 192 σημ.
Ἔκδοσις 185.
Ἐκεχειρία 246, 324.
Ἐκεχειρία τοῦ Θεοῦ 6.
Ἐκκλησιαστικαὶ συμβάσεις 246.
Ἐκτελεστήριον 232.
Ἐλεύθερα σώματα 300.
Ἕλληνες 2.
Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις 40.
Ἑλληνικὸν ἀρχιπέλαγος 121.
Ἐμεριγόν 25.
Ἐμπορία πολεμική 321.
Ἐμπορίου ἐλευθερία 341.
Ἐναλλαγή 110.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἕνωσις πραγματική 84.
Ἕνωσις πρφσωπική 83.
Ἐξαγορά 322.
Ἐξάρτησις 83.
Ἔξαρχοι 209.
Ἐπέμβασις 14, 95.
Ἐπετηρὶς ἱνστιτούτου διεθνοῦς δικαίου
Ἐπιβεβαίωσις συνθηκῶν 249. [64.
Ἐπιδιαιτητής 280.
Ἐπιθεώρησις διεθνοῦς δικαίου 64.
Ἐπικληρώσεως δικαίωμα 153.
Ἐπικουρίας συνθῆκαι 242.
Ἐπικράτεια 82 σημ.
Ἐπικύρωσις συνθηκῶν 248.
Ἐπισκέψεως δικαίωμα 16, 360.
Ἐπίσχεσις πλοίων 198, 284.
Ἐπιτετραμμένοι 209.
Ἐπίτροποι 213.
Ἑπταετὴς πόλεμος 20.
Ἐρεύνης δικαίωμα 360.
Ἑρμηνεία συνθηκῶν 250.
Ἔρτσλετ 63.
Ἔσπερσον 57.
Ἑταιρία διεθνοῦς δικαίου 50.
Ἑτεροδικία 220.
Ἑτεροδικία πολεμικῶν πλοίων 226.
Εὑρεσιτεχνίας δίπλωμα 262.
Ἔφφτερ 54, 72, 79.

Z

Ζεντγράφ 18.
Ζουφφρά 36.
Ζούχ 18.

H

Ἡμικυρίαρχοι πολιτεῖαι 86.
Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀνεξαρτησία 27.
Ἠπειρωτικὴ συνθήκη 45.

Θ

Θάλασσα χωρική 122.
Θάλασσαι περίκλειστοι 119.
Θαλάσσιον δικαστήριον 8.
Θαλάσσιος ὁδηγός 8.
Θαλασσῶν ἐλευθερία 17.
Θαλασσῶν κυριαρχία 123.
Θεσμοθετία Καρόλου Ϛ'. 20.
Θεσμοί 150.
Θηρευτικὰ ἀδικήματα 272.

I

Ἰάκωβσεν 36.
Ἰδιοκτησία 114.
Ἰδιοκτησία βιομηχανική 245, 259.
Ἰδιοκτησία φιλολογικὴ καὶ καλλιτεχνική 245, 254.
Ἰδιωτικὸν διεθνὲς δίκαιον 75, 128, 130.
Ἱερὰ συμμαχία 37.
Ἰθαγένεια 131.
Ἰθαγένεια παρ' ἡμῖν 138 σημ.
Ἱνστιτοῦτον διεθνοῦς δικαίου 50.
Ἰονίων νήσων ἕνωσις μετὰ τῆς Ἑλλάδος 84 σημ. 115 σημ.
Ἰουλιανὴ ἐπανάστασις 41.
Ἰσορροπία Εὐρωπαϊκή 14.
Ἰσότης τῶν πολιτειῶν 108.
Ἱσπανικοῦ θρόνου διαδοχή 14.
Ἰσραηλῖται 2.

K

Καζανόβα 57.
Κάλβο 65 σημ.
Καλλιτεχνικὴ ἰδιοκτησία 254.
Κανονικὸν δίκαιον 6.
Κάντιος 34.
Καταγγελία συνθηκῶν 253.
Καταδρομή 316.
Καταδρομεῖς 181.
Καταδρομικὰ πλοῖα 318, 365.
Κατάληψις 310, 325.
Κατάκτησις 115, 325.
Κατάσκοπος 304.
Κατοικία 131, 144, 155.
Κατοικία παρ' ἡμῖν 149 σημ.
Κατοχή 116.
Κέντ 50.
Κήρυκες 323.
Κήρυξις πολέμου 289.
Κλέρκ 61, 63.
Κληρονομία 163.
Κλύβερ 51, 97.
Κλυνέ 64.
Κογορδάν 62.
Κόλποι 119.
Κομβρίδγε 51.
Κοπεγχάγης βομβαρδισμός 31.
Κούμβερλανδ 19.
Κουρίκιος 19.
Κουσσύ 60.
Κράτος 82 σημ.
Κρεάζυ 55, 97.
Κρυπτογραφήματα 206.
Κυριακὸς Διομήδης 54 σημ.
Κυριαρχία 82.
Κυριαρχία θαλασσῶν 123.
Κυριότης 114.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κωλυσιπλοΐα 284.
Κωσύ 59.
Κώχ 35.

Λ

Λαθρεμπόριον 213.
Λαθρεμπόριον τοῦ πολέμου 16. 343.
Λάϊδνιτς 18, 71.
Λαμπρέδι 29.
Λάνδα 62.
Λάφυρα 314, 365.
Λεῖαι θαλάσσιοι 364, 392.
Λίμας σύνοδοι 43.
Λιμένες 118.
Λίμναι 124.
Λιποτακτῶν ἔκδοσις 193.
Λογοκλοπία 255.
Λοκκήνιος 19.
Λονδίνου συνθήκη 40.
Λύτρωσις 322.

Μ

Μαβλύ 24.
Μακιαβέλης 11.
Μάκιντος 35.
Μαντσίνι 56, 74.
Μαρέν 36.
Μάρτενς 34,52,58,62,63,69,72.
Μασσέ 60.
Μεσιτεία 108, 248, 275.
Μεσολάβησις φιλική 248.
Μετανάστευσις 135.
Μεταρρύθμισις 10.
Μεταφράσεις 255.
Μοντέσκιος 23.
Μορρόη θεωρία 39, 102.
Μόσερος 29.
Μουσικὴ ἰδιοκτησία 254.
Μπέκ 61.

Ν

Νέγριν 60.
Νέϋμανν 54, 62.
Νεϋρόν 30.
Νῆσοι 124.
Νομάδες λαοί 86.
Νομικὰ πρόσωπα 159.
Νομισματικὴ ἕνωσις 271.
Νομοθετεῖν δικαίωμα 128.
Νοσοκομεῖα 310.
Νούντσιοι 209.

Ξ

Ξενοκληρίας δίκαιον 152.

Ο

Ὄβδης 18, 70.
Ὁδηγοὶ 305.
Ὀλαρίας ἀποφάσεις 8.
Ὅμηροι 310.
Ὁμοσπονδία 84, 243.
Ὅπλα ἀπηγορευμένα 301.
Ὁρίων συνθήκη 243.
Ὅρμοι 118.
Ὄρν 226.
Ὄρνε 35.
Ὀρτολάν 60, 62, 78.
Οὔβερ 19.
Οὐβερτοβούργου εἰρήνη 20.
Οὔβνερος 21, 26.
Οὐδετερότης 330.
Οὐδετερότης ἔνοπλος 28, 337.
Οὐδετερότητος συνθῆκαι 241.
Οὐήτων 50, 73, 79.
Οὐϊσβούργου ναυτικὸν δίκαιον 9.
Οὐόλσεϋ 54.
Οὐτρέχτης εἰρήνη 14.

Π

Πάλλι 60.
Παναμᾶ σύνοδος 39.
Πάνδο 53.
Παραγραφή 114.
Παραποίησις 255.
Παραπομπή 263.
Παράτασις συνθηκῶν 253.
Παραχώρησις χώρας 115,117,243.
Παρδεσσύ 59.
Παρέμβασις 247.
Παρισίων συνθῆκαι 32.
Παρωδία 255.
Πειρατεία 179, 394.
Πέρελς 60.
Πέρσαι 2.
Πιεραντώνη 58.
Πιστοὶ καὶ Δυβερδύ 60.
Πληρεξούσια γράμματα 215.
Πληρεξούσια προξένων 231.
Πληρεξούσιοι ὑπουργοί 209.
Πληρεξουσιότης πρὸς διαπραγμάτευσιν συνθήκης 247.
Πλοῖα 140.
Πλοίων ἐθνικότης 139.
Πολέμιοι 298.
Πόλεμοι μικροί 300.
Πόλεμος 286.
Πολέμου πέρας 378.
Πολιορκία 350.
Πολιτεία 80.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πολιτοποίησις 136.
Πόλσον 61.
Πολυγαμία 161.
Πολωνίας μερισμοί 26.
Ποντιφικικοὶ ἔξαρχοι 6.
Ποτιέρος 25.
Πουφενδόρφιος 17, 70.
Πράγας εἰρήνη 46.
Πραδιὲ—Φοδερέ 13, 55.
Πρεσβευταί 209.
Προήγησις 21, 109.
Προξενεῖα 227.
Προξενικαὶ συνθῆκαι 244.
Προξενικοὶ πράκτορες 230.
Προξενικὸν γραφεῖον 230.
Προξενικὸν κατάστημα 229.
Πρόξενοι ἐμπορευόμενοι 235.
Πρόξενοι ἐν Ἀνατολῇ 236.
Προπεμπτήρια 321.
Πρόσεδροι ὑπουργοί 209.
Προσκλήσεως δικαίωμα 166.
Προστασία 85, 241.
Προσχώρησις 248.
Προσωπικὸν πρεσβειῶν 215.
Προτυπώματα βιομηχανικά 201.
Πρωτόκολλα 277.
Προωνήσεως δικαίωμα 349.
Πτωχεύσεις 173.

P

Ῥάλλης Γεώργιος 22 σημ. 24 σημ.
Ῥαϋνεβάλ 35.
Ῥαχήλ 19.
Ῥεάλ 26.
Ῥενώλ 62.
Recès 245.
Ῥιβιέρ 59, 79.
Ῥικουέλμε 54.
Ῥόβινσον 36.
Ῥοδίων νόμος ναυτικός 7.
Ῥόκκο 57.
Ῥολὲν—Ζακκεμύνς 64.
Ῥωμαῖοι 3.
Ῥουτερφόρτιος 23.
Ῥωμυλία Ἀνατολική 48.
Ῥωσσοτουρκικὸς πόλεμος 48.

Σ

Σαβινύ 35, 73.
Σάγχεζ 54.
Σαρίπολος N. 55.
Σέλδεν 17, 18.
Σήματα βιομηχανικά 260.
Σιδηροδρομικαὶ συμβάσεις 246.
Σιδηρόδρομοι 269.
Σκάλδιος ποταμοπλοΐα 27.
Σκυτάλης κρυπτογραφικὸν σύστημ. 206.
Σμάλτς 30.
Σουαρέζ 11.
Σοῦνδος 17.
Σοῦτσος Ἰ. 64 σημ.
Σπινόζας 18.
Στενά θαλάσσια 119.
Στόρυ 51.
Στρατοὶ μόνιμοι 299.
Σύγκρουσις δικαιοδοσίας 129.
Συγχώνευσις 84.
Συμβάσεις 239.
Συμβιβασμός 274.
Συμμαχία 108, 294.
Συμμαχία τετραπλῆ 42.
Συμμαχία τριπλῆ 27.
Συμμαχίας συνθῆκαι 242.
Συμπολιτεία 84, 243.
Συμφωνίαι διεθνεῖς 239.
Συνδιασκέψεις 276.
Συνέντευξις κυριάρχων 277.
Συνεταιρισμοῦ συνθῆκαι 243.
Συνθῆκαι 239.
Συνθῆκαι μυστικαί 250.
Συνθηκολόγησις 324.
Σύνοδοι 276.
Σύνορα 126.
Συνυποσχετικόν 279.
Σχέδια βιομηχανικά 260.
Σχολίασις συγγραμμάτων 286.

T

Ταχυδρομικαὶ συμβάσεις 245.
Ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία 264
Thalweg 125, 127.
Τελεσίγραφον 290.
Τελωνιακὴ ἕνωσις 86, 243.
Τελωνιακὴ ἐπίβλεψις 95.
Τέσχεν εἰρήνη 27.
Τέτενς 36.
Τετό 63.
Τηλέγραφοι 245, 266.
Τίτλοι 109.
Τορδεσίλλας συνθήκη 10.
Τουΐς 55,97.
Τουρκομάνοι 86.
Τραυματίαι 310.

Y

Ὑπεξαγωγῆς ὑπαρχόντων δικαίωμα 153

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὑποπρόξενοι 229, 231.
Ὑποστροφῆς δικαίωμα 389.

Φ

Φαΐλιξ 51.
Φεβρουαρινὴ ἐπανάστασις 44.
Φερρέϊρα 53,
Φιλίας συνθῆκαι 242.
Φιλικὴ διακανόνισις 274.
Φιλλανδικὸς κόλπος 121.
Φιλλιμόρ 55, 73, 97.
Φιλολογικὴ ἰδιοκτησία 254.
Φιόρε 58, 73.
Φλασσάν 36.
Φοίνικες 2.
Φούγκ Βρεντάνο καὶ Σορέλ 55, 98.
Φράγκ 62.
Φυλλοξήρα 274.

X

Χαιρετισμοὶ ναυτικοί 113.
Χόλτζενδορφφ 58, 64, 79.
Χόρνε 61.
Χρησικτησία 114.
Χρονολογία συνθηκῶν 251.
Χώρα 338.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ ΤΙΝΩΝ

Σελ.	9	στίχ.	5	ἀντὶ Δαμμικὰς	γρ. Δαμμικαί.
»	16	»	4	» *ennemies*	» *ennemis*
»	16	»	36	αἱ λέξεις ἢ ἐπὶ νομικῶν ἀπαλειπτέαι	
»	69	»	9	» τῶε	γρ. τῶν
»	75	»	15	» διαπρατομένας	» διαπραττομένας
»	180	»	30	» σελ.	» ἄρθρον.
»	192	»	15	» κατέφυγε	» κατέφυγον
»	192	»	31	» μικροτέραν	» μακροτέραν.
»	364	»	23	» Κεφάλαιον Η'	» Κεφάλαιον Ε'

» 50, 73, 79 καὶ ἀλλαχοῦ ἀντὶ Βεάτον γρ. Οὐήτων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΚΙΝΗΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

Σ - 1 - 11(1c)

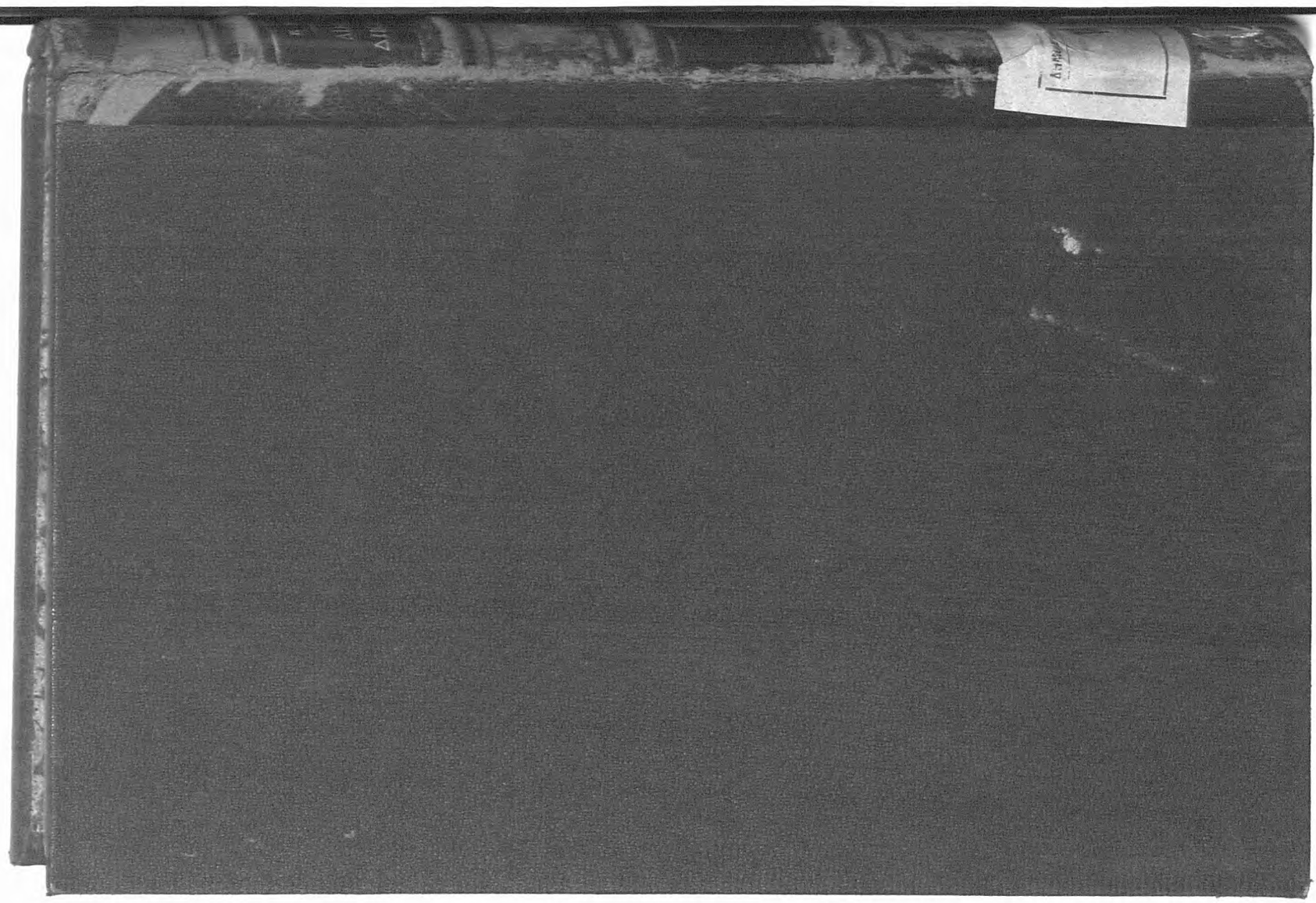
300

Κ.Δ. Κάλλος Κλεάλος

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

άριθ. χρ. 03

*Ημερομηνία επιστροφής	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ
1-Τf(10)	Παυλαδοχείλης Κλεάνθ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας